

PROGRAMY A PROJEKTY

REGIONÁLNYCH ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- **odpočet plnenia za**

ROK 2019

FEBRUÁR 2020

© VYPRACOVAL ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Odbor organizačno - dokumentačný

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa v roku 2019 podieľalo ako riešiteľ na plnení piatich úloh Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2019 a ďalšie roky; z toho troch úloh pre odbor HŽPZ (úlohy 1.1, 1.2, 1.7) a dvoch úloh (7.2, 7.9) odboru Objektivizácie faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF).

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

NEHAP V. bol schválený uznesením Vlády SR č. 3/2019 dňa 9. januára 2019. Súčasťou NEHAP V. je príloha, ktorá obsahuje navrhnuté aktivity na podporu implementácie jednotlivých priorít Ostravskej deklarácie. Celkom je k jednotlivým prioritám navrhnutých 43 aktivít.

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia (ďalej len „oddelenie HŽPZ“) RÚVZ Banská Bystrica sa na plnení úloh v rámci jednotlivých aktivít v roku 2019 podieľalo nasledovne:

Aktivita 8. Posilnenie dialógu s verejnosťou a podpora aktivít v oblasti pitnej vody s dôrazom na zdravotný význam pitnej vody a ochranu jej zdrojov.

Dialóg oddelenia HŽPZ s verejnosťou v oblasti pitnej vody prebieha dlhodobo a systematicky, nielen s verejnosťou zo spádového územia RÚVZ BB, ale aj s dosahom na populáciu ďalších území. Využívané sú rôzne formy: osobné konzultácie, poskytovanie informácií mailovou poštou, zverejňovanie informácií na web sídla RÚVZ a prostredníctvom printových médií. Intenzívna forma komunikácií s verejnosťou je zabezpečovaná počas Svetového dňa vody, kedy sú poskytované okrem priamych konzultácií aj náučné materiály s problematikou pitnej vody.

Aktivita 9. Monitoring zložiek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

Oddelenie HŽPZ sa na plnení úlohy podieľa zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie baktérií rodu Legionella z bazénov ubytovacích zariadení s doplnkovými wellness službami, a bazénov kúpalísk s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosoly. Bolo odobratých celkom 20 vzoriek, prítomnosť legionel nebola potvrdená.

Aktivita 31. Vytvoriť nový IS pre pitnú vodu a nový IS pre kúpaliská a vodu na kúpanie (prípadne doplniť IS o ďalšie sledovania relevantné k zmene klímy).

Vedúca oddelenia sa podieľa na plánovanej príprave nových IS v rámci osobitného projektu riešeného ÚVZ SR, v súčasnosti sú zabezpečované práce na analýze potrieb a zadaní IS Pitná voda a Voda na kúpanie.

Aktivita 33. Zvyšovanie informovanosti a povedomia verejnosti o problematike environmentálneho hluku v urbanizovaných územiach.

V roku 2019 bola vypracovaná brožúra „Vplyv hluku na zdravie v obytných územiach“ v spolupráci ÚVZ SR, LF UK BA a RÚVZ BB (autori Argalášová, Jajčaj, Urban, recenzia – Koppová), ktorá bude vydaná v jarných mesiacoch 2020, v predpokladanom náklade 22 000 ks. Brožúra je určená pre verejnosť, orgány samosprávy i orgány štátnej správy. Bude k dispozícii na RÚVZ v SR k priamemu komunikovaniu problematiky environmentálneho hluku v urbanizovaných územiach s verejnosťou.

Aktivita 43. Zvýšenie informovanosti a povedomia verejnosti o škodlivých účinkoch UV žiarenia v súvislosti s návštevou solárií.

V spolupráci s ÚVZ SR bolo v roku 2019 vypracované finálne znenie náučného materiálu „Soláriá a zdravie“ určeného pre verejnosť a pre prevádzkovateľov solárií, ktorého vydanie je plánované v jarných mesiacoch roku 2020. Po vydaní bude k dispozícii na RÚVZ v SR k priamemu komunikovaniu problematiky škodlivých účinkov UV žiarenia v soláriách s verejnosťou i s prevádzkovateľmi solárií.

Aktivita 44. Prijatie nástrojov regulujúcich podmienky používania solárií.

V súvislosti s novelizáciou zákona č. 355/2007 Z. z. bol v navrhovanom znení zákona zakotvený zákaz poskytovania služieb v soláriách deťom a mladistvým do 18 rokov veku. Nakoľko v decembri 2019 návrh novely zákona nebol schválený v NR SR z dôvodu nesúhlasu s niektorými inými navrhovanými zmenami, bude nevyhnutné uvedené ustanovenie zakotviť v zákone v nastávajúcom období. Zakotveniu zákazu používania solárií osobám do 18 rokov veku predchádzal dotazníkový prieskum názorov verejnosti, ktorý uskutočnili oddelenia HŽPZ RÚVZ v SR. Z vyhodnotenia vykonaného prieskumu vyplynula podpora uplatneniu navrhovaného obmedzenia. Rovnako v pripomienkovom konaní k novele zákona neboli k obmedzeniu používania solárií na základe veku uplatnené zásadné pripomienky.

Aktivita 22. Sledovanie vývoja chorobnosti vektorom prenosných ochorení.

Aktivitu plní a hodnotí oddelenie epidemiológie RÚVZ BB nasledovne:

V roku 2019 boli aktívne sledované nákazy prenášané vektormi. Na Slovensku bolo v priebehu roka 2019 zaznamenaných 160 prípadov kliešťovej encefalitídy, čo je o 4 prípady viac ako v roku 2018. U tejto nákazy sa pozoruje dlhodobý stúpajúci trend, ktorý súvisí pravdepodobne s výskytom kliešťov v nových lokalitách Slovenska s vyššou nadmorskou výškou. Okrem toho bolo evidovaných 761 prípadov ochorení na Lymesku boreliózu a z to 582x zachytenú v akútnej forme (*Erytema chronicum migrans*), a 179 x vo forme chronickej postihujúcej buď nervovú sústavu (47x), alebo pohybový aparát (132x). Okrem toho sa zaznamenalo 20 prípadov tularémie, kde sa kliešť v prenose nákazy uplatnil podľa epidemiologického vyšetrenia 4x.

Prvýkrát sa na Slovensku zaznamenal výskyt Západonílskej horúčky (WNF), kde k nákaze došlo na území SR a to v oblasti Chorvátskeho Grobu. U tejto nákazy je vektorom komár z rodu *Culex*. Tento výskyt bol podnetom k zosilneniu surveillancie tejto nákazy. Bola vytvorená medzirezortná pracovná skupina, ktorá bude sledovať všetky aspekty šírenia tejto nákazy ako aj navrhovať opatrenia na zamedzenie jej ďalšieho šírenia. Bude sa monitorovať premorenosť komárov na území SR, výskyt v zvieracej populácii najmä u koní a posilní sa

surveillance humánných prípadov najmä so zameraním sa na diferenciálnu diagnostiku suspektných prípadov a ich cieleňé vyšetrenie na WNF.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Národné ciele SR III. majú stanovených 12 konkrétnych cieľov, s určením inštitúcií zodpovedných za ich implementáciu. RÚVZ Banská Bystrica, oddelenie HŽPZ sa podieľa na plnení 2 zo stanovených cieľov, konkrétne:

- Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

K plneniu tohto cieľa RÚVZ Banská Bystrica prispieva systematickým monitoringom kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, aktualizáciou údajov v informačnom systéme Pitná voda a poskytovaním informácií verejnosti.

V roku 2019 štvorčlenná odberová skupina oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia vykonávala akreditované odbery vzoriek pitných vôd **v rámci monitoringu pitnej vody u spotrebiteľa v Banskobystrickom kraji** (okrem spádového územia RÚVZ Zvolen).

Koncom roka 2018 pripravili pracovníci oddelenia HŽPZ návrhy plánov odberov vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov, ktoré prerokovali s vedúcimi oddelení HŽP príslušných RÚVZ a následne rozpracovali na jednotlivé odberové trasy a odberové dni.

V ôsmich okresoch (Rimavská Sobota, Revúca, Lučenec, Poltár, Veľký Krtíš, Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica, Žarnovica) pracovníci odd. HŽPZ v roku 2019 odobrali celkom 497 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov. Plán odberov vzoriek bol dodržaný a všetky požiadavky jednotlivých RÚVZ na počet vzoriek vôd boli akceptované.

Odberová skupina oddelenia HŽPZ vykonáva akreditované odbery vzoriek pitných vôd a vôd na kúpanie aj pre ostatné oddelenia RÚVZ Banská Bystrica a v rámci platených služieb.

- Sledovanie vývoja vodných plôch ovplyvnených rozvojom cyanobaktérií

K plneniu tohto cieľa RÚVZ BB prispieva zabezpečením odberov vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu z vodárenských nádrží a odberom vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vôd pri týchto nádržiach (viď tiež úloha 7.1).

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

RÚVZ Banská Bystrica – oddelenie HŽPZ bolo na základe odporúčania Hlavného hygienika SR koncom roka 2017 vybavené prístrojom na meranie UV žiarenia v soláriách, s cieľom zefektívnenia štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach solárií. Po kalibrácii prístroja a zaškolení pracovníci oddelenia vypracovali metodiku merania a vzor protokolu o skúške z merania a zabezpečovali merania UV žiarenia v rámci platených služieb i v rámci cieleňého štátneho zdravotného dozoru v BB-kraji.

V rámci cieleňého štátneho zdravotného dozoru bolo vykonané meranie v 20-tich prevádzkach solárií, v ktorých bolo meranie UV žiarenia vykonané u 43 opaľovacích prístrojov. Na základe objednávok boli merania UV žiarenia vykonané v 38-mich prevádzkach solárií u 47 opaľovacích prístrojov.

V súčasnosti sú v spolupráci s Ing. Juchovou (ÚVZ SR) a manažérkou kvality RÚVZ BB Ing. Majlátovou zabezpečované prípravné práce na získanie akreditácie meraní UV žiarenia.

V spolupráci s ÚVZ SR bolo vypracované finálne znenie náučného materiálu “Soláriá a zdravie“ určeného pre verejnosť a prevádzkovateľov zariadení.

7.1 MONITORING KVALITY VOD VYBRANÝCH LOKALÍT (CYANOBAKTÉRIE)

Oddelenie HŽPaZ v rámci plnenia tejto úlohy zabezpečuje odber vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu (v prípade jeho výskytu) z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec, Málíneec a odber vzoriek surovej a upravenej vody z úpravní vôd pri týchto vodárenských nádržiach na stanovenie cyanobaktérií, akútnej toxicity a ďalších vybraných biologických ukazovateľov.

V roku 2019 bolo v mesiacoch jún, júl, august, september a október zo 4 vodárenských nádrží odobratých 18 vzoriek povrchovej vody a 7 vzoriek vodného kvetu (3xVN Klenovec, 2x VN Málíneec, 1xVN Turček, 1xVN Hriňová).

Zo 4 úpravní vôd bolo odobratých 18 vzoriek surovej vody a 18 vzoriek vody po úprave.

Na stanovenie akútnej toxicity bolo v laboratóriách ÚVZ SR Bratislava analyzovaných celkom 28 vzoriek vody a vodného kvetu.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ sa na plnení úlohy podieľa zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie legionel a améb z bazénov s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosoly.

V roku 2019 bolo v rámci úlohy odobratých celkom 20 vzoriek na stanovenie legionel a améb.

Prítomnosť *Legionella sp.* nebola zistená ani v jednej vzorke vody.

Nález améb kultivovateľných pri 36°C a 44°C bol zistený vo vzorkách vody odobratých zo 4 bazénov (relaxačný bazén vo Wellness pri hoteli Bystrá v obci Bystrá, relaxačný bazén v hoteli Hel'pa v obci Hel'pa, neplavecký veľký bazén v hoteli Partizán na Táloch a vírivý bazén v hoteli Stupka na Táloch). Prevádzkovatelia bazénov vykonali opatrenia na zlepšenie kvality vody (zvýšená dezinfekcia, jednorazové prechlórovanie vody, výmena vody).

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNÍŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor: ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom Prievidzi (úloha č. 2.1.4)

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej len „ŠZD“) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia: rok 2018 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „job exposure matrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

Plnenie

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici (ďalej len „RÚVZ“) vedie evidenciu subjektov na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Podľa výstupov z programu informačného systému ASTR v.6_4 bolo v spádovom území RÚVZ v kategórii rizikových prác evidovaných celkom 4 331 zamestnancov z toho 1 035 žien. V 3. kategórii bolo evidovaných 3 856 zamestnancov z toho 975 žien. V 4. kategórii bolo evidovaných 475 zamestnancov z toho 60 žien. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k miernemu zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce vrátane počtu žien. V 3. kategórii sa znížil celkový počet zamestnancov o 125, počet žien o 18. Nižší je aj počet žien vykonávajúcich práce 4. kategórie. Oproti minulému roku sa zvýšil celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce 4. kategórie o 83.

Vydaných bolo celkovo 17 rozhodnutí o zaradení prác do tretej alebo štvrtej kategórie rizika, o zmene alebo vyradení prác z tretej alebo štvrtej kategórie:

- 2 rozhodnutia boli vydané novovzniknutým právnym subjektom. Predmetom činnosti spoločností je podnikanie v oblasti nakladania s iným ako nebezpečným odpadom, podnikanie s nebezpečným odpadom a výroba, opracovanie jednoduchých výrobkov z kovu. Zamestnanci v oboch subjektoch sú exponovaní hlukom na úrovni 3. kategórie rizika.
- 2 rozhodnutia boli vydané subjektom s už zaradenými prácami do kategórie rizika. Predmetom činnosti spoločnosti jedného subjektu je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v nemocničnom zariadení. Zamestnávateľ prehodnotil mieru rizika psychickej pracovnej záťaže zamestnancov pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti pacientom na Akútnom oddelení Psychiatrickej kliniky. Závery preukázali dosiahnutie najvyššieho stupňa posudzovanej záťaže, ktorý spĺňa kritéria 3. kategórie. V druhom subjekte, s predmetom činnosti kovo-obrábanie, sú zamestnanci na novovzniknutom pracovisku exponovaní hlukom na úrovni 3. kategórie.
- 13 rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu, že zamestnávatelia prehodnotili mieru rizika zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Dôvodom prehodnotenia boli vykonané opatrenia na zníženie miery rizika zamestnancov - zmeny používanej technológie, strojných zariadení, dispozície pracovísk a organizačné zmeny týkajúce sa náplne a organizácie práce zamestnancov.

V jednej spoločnosti zaoberajúcej sa stolárskymi prácami, výrobou nábytkových dielcov z veľkoplošných povrchovo upravených dosiek sa znížila expozícia zamestnancov hlukom a práce boli vyradené z 3. kategórie nakoľko spĺňajú kritériá 2. kategórie.

V dvoch spoločnostiach závery posúdenia zdravotného rizika preukázali, že pracovné činnosti (obsluha technológie na triedenie a spracovanie odpadu; obsluha zariadení na spracovanie dreva a manipulácia so spracovávaným drevným materiálom) napriek vykonaným opatreniam ďalej spĺňajú kritéria 3. kategórie v riziku hlukom.

V 10 spoločnostiach vykonávané práce naďalej spĺňajú kritériá 4. kategórie. Predmetom činnosti spoločností je nástrojárstvo; kovo-obrábanie; zváranie kovov; výroba nástrojov; výroba oceľových konštrukcií; drevárska a piliarska výroba; opracovanie odliatkov z hliníka a jeho zliatin; ťažba nerudných surovín; triedenie a rozrezávanie guľatiny. Napriek zabezpečeniu opatrení nebolo možné technicky znížiť mieru expozície zamestnancov faktorom práce: hluku, vibráciám (prenášaným na ruky aj celé telo) a chemickým faktorom (pevným aerosólom) na úroveň 3. kategórie. RÚVZ opakovane vydal rozhodnutia o zaradení prác do 4. kategórie na obdobie jedného roka, počas ktorého zamestnávateľa zrealizujú ďalšie opatrenia na zníženie miery rizika zamestnancov.

Podľa výstupov z programu ASTR v.6_4 naďalej **najviac zamestnancov** vykonáva rizikové práce v **priemyselnej výrobe** (kovo-obrábanie; spracovanie dreva a výrobkov z dreva, zlievarenstvo) a **zdravotníctve** (terapeutické výkony súvisiace s aplikáciou cytostatík, obsluha zdravotníckej techniky spojená s expozíciou optickému a ionizujúcemu žiareniu, psychická pracovná záťaž zamestnancov na Akútnom oddelení Psychiatrickej kliniky). Činnosti zaradené do kategórie rizikových prác vykonávajú najčastejšie zamestnanci v profesiách obsluha kovoobrábacích strojov a drevoobrábacích strojov; chemik; hutník a odlievač; sestra a lekár. Uvedený stav ostáva oproti minulým rokom nezmenený.

ŠZD bol vykonaný na **157 pracoviskách 62 subjektov**, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika. ŠZD bol zameraný najmä na kontrolu pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia a účinnosti vykonaných opatrení na jej zníženie a zabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu. V roku 2019 neboli zamestnávateľom uložené sankcie za neplnenie povinností pri ochrane zdravia pri práci na pracoviskách s prácami zaradenými do kategórie rizika. Údaje o všetkých subjektoch, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika sú naďalej evidované a v prípade zmien aktualizované v informačnom systéme ASTR v.6_4. Využívajú sa pri plánovaní a výkone ŠZD na pracoviskách.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ

- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
 - vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
 - mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.
- Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.
- Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V roku 2019 bolo vykonaných **15 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný v chemických laboratóriách, vo výskumných ústavoch a v zdravotníckych zariadeniach.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky boli prevádzkového charakteru a súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnej situácie a lekárničiek prvej pomoci (prostriedky na poskytnutie prvej pomoci pre prípad otravy po expirácii). Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie.

Na všetkých pracoviskách, kde zamestnanci manipulujú a skladujú veľmi toxické a toxické látky a zmesi je zamestnávateľom posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika - 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika - 1.kategória (najmä lekárne) podľa zaradenia prác do kategórií.

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“.

V roku 2019 bolo vydaných celkom **37 osvedčení o odbornej spôsobilosti** na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Z toho 24 osvedčení bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať a 13 osvedčení bolo vydaných na základe úspešne vykonanej skúšky. Ku všetkým žiadam bol doložený aj doklad o absolvovaní odbornej prípravy na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa § 16 ods. 9 písm. b) zákona č.355/2007 Z. z. **Komisia** na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pre oblasť Banskobystrického kraja **zasadala 8-krát**.

K 31.12.2019 bolo na RÚVZ predložených celkom **40 dokladov o absolvovaní aktualizacej odbornej prípravy** pre držiteľov osvedčenia, ktorých RÚVZ vedie v registri odborne spôsobilých osôb od 1.9.2007 podľa zákona č.355/2007 Z. z.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ vydal 4 rozhodnutia na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č.355/2007 Z. z. pre lekárne a laboratória.

V problematike veľmi toxických a toxických látok a zmesí bolo poskytnutých **31 konzultácií** týkajúcich sa najmä predloženia dokladu o absolvovaní odbornej alebo aktualizacej prípravy, vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov.

V roku 2019 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmito látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém,
- dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V roku 2019 bolo vykonaných **33 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov vrátane azbestu** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný najmä v chemických laboratóriách výrobných podnikov, v lekárňach a pri odstraňovaní azbestu.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu

zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Nadálej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. zdravotnícke zariadenia), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratóriá) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

K 31.12.2019 evidujeme **celkom 218** zamestnancov z toho **171 žien**, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikovú prácu 3. kategórie vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR_2011 v. 5_6). **Najviac exponovaných zamestnancov** bolo v riziku karcinogénnych faktorov **v rezorte zdravotníctva** pri práci s cytostatikami celkom 191 z toho 167 žien. V sledovanom období nastal nárast v celkovom počte evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti predchádzajúcemu roku. Na pracoviskách, kde sa manipuluje s cytostatikami sa v priebehu roku 2019 vykonával ŠZD, ktorý viedol k prehodnoteniu zdravotného rizika pracovnou zdravotnou službou a novému zaradeniu prác do 3. kategórie.

Celkovo boli vykonané 4 kontroly zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov **vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci**. ŠZD bol vykonaný najmä v tých organizáciách, ktoré oznámili začatie výkonu prác v dostatočnom predstihu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu. Problematické je vykonávať ŠZD ak organizácie oznámia začatie výkonu prác v deň zahájenia odstraňovania azbestu, prípadne tieto práce prebiehajú počas víkendu.

V roku 2019 RÚVZ v BB vydal:

- **4 rozhodnutia** na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním **chemických karcinogénov a mutagénov** podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. pre lekárne a laboratóriá;
- **40 rozhodnutí** na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z. z., z toho:
 - 18 rozhodnutí - strešná krytina,
 - 17 rozhodnutí - odpadové potrubia v bytových jadrách,
 - 1 rozhodnutie - opláštenie budovy,
 - 1 rozhodnutie – unimobunka,
 - 1 rozhodnutie - nelegálna skládka na pozemku a
 - 2 rozhodnutia - interiér budov (podhl'ady).

Všetky spoločnosti mali ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. RÚVZ BB v rámci posudzovania návrhov na odstraňovanie azbestu zo stavieb schvaľuje aj prevádzkové poriadky pre posudzovanú činnosť. Celkovo bolo schválených 40 prevádzkových poriadkov.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, vrátane azbestu poskytnutých **41 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

Podľa anotácie táto úloha zahŕňa aj znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém. Látky poškodzujúce reprodukciu (dusičnan sodný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý) sme zaznamenali ako súčasť reagenčného aparátu, ktorý je používaný v niektorých lekárňach. Tieto chemické látky sa však používajú v minimálnych množstvách.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

Riešiteľské pracoviská

- Bratislavský kraj: RÚVZ Bratislava
- Banskobystrický kraj: RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Rimavská Sobota
- Trnavský kraj: RÚVZ Trnava, RÚVZ Galanta
- Nitriansky kraj: RÚVZ Nitra, RÚVZ Komárno
- Trenčiansky kraj: RÚVZ Prievidza
- Žilinský kraj: RÚVZ Žilina, RÚVZ Martin
- Prešovský kraj: RÚVZ Humenné
- Košický kraj: RÚVZ Košice, RÚVZ Rožňava

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaž pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaž bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné priebežne v praxi testovať pred jeho zaradením do legislatívneho procesu.

Cieľom úlohy je priebežne v praxi testovať návrhy metodických postupov na hodnotenie fyzickej záťaž pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a sensorickou záťažou pri práci.

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti
- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaž pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaž pre rôzne pracovné činnosti
- získanie objektívnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

Realizačné výstupy

- oboznámenie sa s novým metodickým postupom, navrhovaným NRC pre fyziológiu práce
- nácvik použitia metodického postupu v praxi
- realizácia pilotného testovania fyzickej záťaž pri práci
- zapracovanie pripomienok a príprava konečnej verzie návrhu metodiky

Plnenie

V priebehu roka prebiehalo riešenie projektu na úrovni ÚVZ SR. Na zasadnutiach poradného zboru boli poskytované priebežné informácie o postupe prípravy metodiky a jej zapracovaní v pripravovanej novele právneho predpisu.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor: ÚVZ SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.);
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení;
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Etapy riešenia: rok 2019 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu. Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Plnenie

V záujme zlepšovania podmienok na pracoviskách a budovania tzv. zdravých pracovísk sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov. Boli využité rôzne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia - individuálne, skupinové a hromadné.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD.

Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali problematiky nových legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci - v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, ochrany zdravia pred záťažou teplom a chladom ako aj kategorizácie prác.

Konzultácie (2 283) osobné, telefonické a najmä elektronicky boli poskytované pre zamestnávateľov aj zamestnancov, osobne aj priamo na pracoviskách.

V rámci kontrol rizikových pracovísk tam, kde bola zabezpečená účasť PZS sme usmerňovali odborných členov tímov PZS, aby rozšírili poskytované služby a podieľali sa na ďalších činnostiach v rámci ich náplne a pokračovali v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľali sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov práce a životného štýlu na zdraví.

Nadalej prebiehalo aktívne usmerňovanie programov podpory zdravia v spoločnosti Železiarne Podbrezová, a.s., prostredníctvom vlastnej PZS.

V spolupráci s oddelením podpory zdravia boli vykonané preventívne aktivity pre cieľovú skupinu zamestnancov spoločnosti my WOOD Polomka Timber, s.r.o. - výrobných aj administratívnych v celkovom počte **31 zamestnancov** a spoločnosti TESCO STORES SR a.s. - **18 zamestnancov**.

Boli vykonané skriningové vyšetrenia faktorov ovplyvňujúcich vznik ochorení kardio-vaskulárneho systému: meranie antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, výpočet BMI), zisťovanie podielu podkožného tuku, vyšetrenie krvi (cholesterol, triglyceridy - tuky, glukóza - cukor, meranie tlaku krvi s možnosťou zachytenia porúch rytmu srdca.

Poradenstvo spočívalo v individuálnom (osobnom) poradenstve v oblasti prevencie ochorení. Zároveň boli poskytnuté individuálne konzultácie v problematike kvality pracovného prostredia, zabezpečenia opatrení na ochranu zdravia zamestnancov zo strany zamestnávateľa. Zamestnávateľom aj zamestnancom bol poskytovaný **zdravotno-výchovný propagačný materiál**.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Plnenie

V rámci kampane vyhlásenej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na obdobie rokov 2018 a 2019 - „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné látky“ súviseli aktivity - kontroly, poradenstvo s prevenciou zdravotných rizík pri práci s danou témou.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci boli realizované aktivity:

- Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie Pre klientov boli pripravené materiály ku konzultáciám v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä v spojení s hodnotením zdravotných rizík.
- Prednáška v rámci vzdelávania SZÚ pre sestry pracujúce v zdravotníctve a sociálnych zariadeniach na tému : „Zdravotné riziká pri výkone práce“.

Spolupráca orgánov verejného zdravotníctva a inšpekcie práce bola realizovaná spoločnými dozornými aktivitami oboch orgánov, v rámci ktorej bola v pôsobnosti RÚVZ vykonaná kontrola pracoviska, na ktorom bolo prešetrované podozrenie na chorobu z povolania.

V priebehu roka boli realizované spoločné **pracovné stretnutia** (4 stretnutia), ktorých nosnou témou bol výber, kontrolovaných subjektov a organizačné zabezpečenie previerok, ich realizácia a vyhodnotenie v rámci BB-kraja.

Ďalšou témou spoločných stretnutí bolo plnenie opatrení a odstránenie nedostatkov zistených v rámci spoločných previerok v predchádzajúcom období (BBRSC, a.s.), konzultácie k novelizovanej legislatíve problematika rizikových prác, prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania, zisťovanie príčin ich vzniku a prerokovanie spôsobu zabezpečovania zdravotného dohľadu pre všetkých zamestnancov.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLUA

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVIN A ARÓM

V rámci monitoringu spotreby prídavných látok boli v r. 2018 sledované prídavné látky – E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany, E 960 glykozidy steviolu.

Vyhodnocované boli 24 hodinové dotazníky spotreby potravín/pokrmov/nápojov od 20 respondentov, členených podľa fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. Výsledky údajov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinových dotazníkov boli spracované do požadovaných tabuliek a zaslané ÚVZ SR.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci projektu boli odobraté 2 vzorky obedového menu (polievka, mäso, príloha, šalát) + jedna vzorka chleba a jedna vzorka pekárskeho výrobku v jednom ZSS verejného sektora a v jednom ZSS uzavretého systému, v ktorých bol analyzovaný obsah NaCl. Všetky zistené údaje boli tabuľkovo spracované a po doručení výsledkov zo všetkých RÚVZ BB-kraja budú odoslané RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.4 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Oddelenie hygieny výživy sa na plnení tejto úlohy podieľalo odberom dvoch vzoriek následných výživových prípravkov na báze obilia pre dojčatá a malé deti, ktoré boli zaslané do ÚVZ SR na analýzu obsahu reziduí pesticídov.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Podľa anotácie úlohy cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie priorít a), b), c) a e) v roku 2019.

a) Podpora zdravého štartu do života

Orgán verejného zdravotníctva môže konať len v rozsahu kompetencií vymedzených zákonom č. 355/2007 Z. z., t.j. fyzickým osobám poskytovať osobné poradenstvo na základe ich aktívneho prístupu. Napriek zverejňovaniu ponúk poradenskej činnosti na RÚVZ doteraz nebola spoločenská objednávka zo strany materských centier a matiek na materskej dovolenke o takýto druh poradenstva. Je reálny predpoklad, že matky na materskej dovolenke získavajú informácie v oblasti zdravého životného štýlu vrátane prevencie obezity v rámci poskytovania liečebno-preventívnej starostlivosti v poradniach, kde sú deti vyšetrované všeobecnými lekármi pre deti a dorast a v prípade potreby aj v spolupráci s pediatrickými endokrinológmi, ako súčasť pravidelných kontrol vývoja dieťaťa.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách.

• Edukačné aktivity.

Formovanie správnych postojov k zdravému životnému štýlu vrátane správnych výživových návykov a k zodpovednosti za vlastné zdravie podporujeme realizáciou prednáškových aktivít, dopĺňané vhodným zdravotno-výchovným materiálom a odborným poradenstvom v zdravej výžive poskytovaným pracovníkmi poradne zdravia pri RÚVZ.

Pedagógom poskytujeme lektorov k aktuálnym skupinovým aktivitám, participujeme na organizácii a príprave podujatí, ktoré rozširujú poznanie a zručnosti žiakov a ich rodičov v oblasti podpory zdravia vrátane prevencie obezity.

Prednášková činnosť zameraná na otázky zdravej výživy, nadhmotnosti a obezity v prevencii ochorení:

Meno a priezvisko	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára
Katarína Slotová	Správne stravovanie školákov	Seminár pre žiakov ZŠ s MŠ Ľubietová
Katarína Slotová	Problematika prevencie chronických ochorení u detí a mládeže	Seminár pre pedagógov a rodičov ZŠ s MŠ Ľubietová
Katarína Slotová	Problematika nadváhy a obezity u detí a mládeže	Seminár zamestnancov RÚVZ BB

Katarína Slotová, Jana Hamade	Vyhodnotenie kvality stravy z hľadiska jednotlivých živín	Odborný seminár: Individuálny prístup k stravovaniu dieťaťa a kvalita potravín zo slovenských regiónov
Katarína Slotová	Obezita ako rizikový faktor civilizačných ochorení	Prevenia civilizačných ochorení
Katarína Slotová	Hygiena detí a mládeže	špecializačné štúdium v špecializačnom odbore Verejné zdravotníctvo
Ludmila Janešíková	Stravovacie návyky	Seminár pre žiakov ZŠ s MŠ Ľubietová
Jaroslava Potocká, Jana Hamade	Okruhy tém k získaniu osvedčenia o odbornej spôsobilosti na výkon epidemiologicky závažných činností	Zabezpečenie podmienok na výkon práce v školskej kuchyni
Jaroslava Potocká, Jana Hamade	Okruhy tém k získaniu osvedčenia o odbornej spôsobilosti na výkon epidemiologicky závažných činností	Zabezpečenie podmienok na výkon práce v školskej kuchyni

- **Mliečny program**

Realizácia školského mliečneho programu (ŠMP) v okrese Banská Bystrica a Brezno pokračovala aj v roku 2018. Počet zapojených školských zariadení do ŠMP eviduje Okresný úrad – odbor školstva v Banskej Bystrici, ktorému jednotlivé školské prevádzky uvedené údaje hlásia na štatistické spracovanie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských zariadeniach a v súvislosti s realizáciou ŠMP neboli zistené žiadne výrazné problémy. V zariadeniach kde sa realizácia ŠMP zabezpečuje prostredníctvom zariadení školského stravovania neboli zisťované nedostatky v odbornej spôsobilosti pracovníkov manipulujúcich s mliekom, v uskladňovaní a dodržiavaní dátumu minimálnej trvanlivosti, vo vyhradení chladiarenských zariadení na skladovanie mlieka a pod.

- **Zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy.**

V roku 2019 bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru zameraného na podmienky zabezpečenia stravovania a kvalitu podávanej stravy vykonaných 243 kontrol v stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež vrátane zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy z hľadiska prevencie vzniku a prenosu infekčných ochorení prenosných fekálne orálne cestou a zároveň bola kontrolovaná pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky s osobitným zameraním na výdajne stravy kde je strava zabezpečovaná dovozom.

- **Kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania.**

Hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania boli za sledované obdobie sledované v ďalších 2 zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

- **Kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach, presadzovať používanie pitnej vody a nesladených nápojov.**

V období roka 2019 bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 45 kontrol v zariadeniach starostlivosti o deti predškolského veku. Kontrolované boli podmienky zabezpečovania pitného režimu detí a odporúčané podávať deťom pitnú vodu a nesladený čaj. Vedenie predškolských zariadení v spolupráci s rodičmi presadzujú tento spôsob pitného režimu detí a väčšinou sa deťom podáva pitná voda alebo nesladené nápoje.

- **Zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach.**

Počet stravujúcich sa detí a mládeže má v zariadeniach pre deti a mládež v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica narastajúci trend. V roku **2013** bol počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach **69,7%**, v roku **2015 to bolo 71,4%**, v roku **2016 76,39 %**, v roku **2017 79,1%** a v roku **2018 84,3%**.

- c) **Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

Aktívna účasť na odbornom seminári: Individuálny prístup k stravovaniu dieťaťa a kvalita potravín zo slovenských regiónov, ktorý organizovalo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v spolupráci s Okresným úradom Banská Bystrica - odborom školstva, ktorý bol určený pre pracovníkov školského stravovania v Banskobystrickom kraji.

- d) **Podpora pohybových aktivít.**

V rámci podpory pohybových aktivít odborní pracovníci oddelenia HDM v roku 2019 priebežne vykonávali kontroly zariadení určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách. Skontrolovaných bolo 10 priestorov na vyučovanie telesnej výchovy (športové haly, telocvične, gymnastické sály a posilňovne).

Najčastejšie zisťované nedostatky technického charakteru:

- opotrebovaný a poškodený protišmykový náter na parketách v telocvičniach,
- nevyužívanie umyvární a sprch žiakmi z časového dôvodu,
- nedostatočné alebo nevhodné odvetranie priestorov telocviční (príčina – ťažká manipulácia s vetracími oknami, nezabezpečené otváranie okien z podlahy),
- nedostatočné alebo nevhodné odvetranie priestorov umyvární, šatní, WC a miestností s výlevkami,
- poškodené podlahy, dlažby a obklady v šatniach, umyvárňach a WC,
- poškodená opadáajúca maľovka v priestoroch telocviční, šatní a chodieb v telovýchovných traktoch.

V niektorých TV zariadeniach boli na základe výsledkov kontrol vykonaných v predchádzajúcom období vykonané opatrenia na zlepšenie celkového technického stavu priestorov pre výuku telesnej výchovy.

e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

V súvislosti s realizáciou projektu WHO COSI – European Childhood Obesity Surveillance Initiative pod vedením MZ SR, ÚVZ SR, MŠVVaŠ SR, Ambulancie klinickej výživy v Bratislave, Detskej kliniky LF UK a NÚDCH Bratislava, Centra experimentálnej medicíny SAV a Trnavskej univerzity, ktorý bol v rokoch 2018 a 2019 zameraný na pokračovanie prieskumu realizovaného v roku 2015 u 7 až 7,9 ročných detí, boli vo vybraných základných školách v mestskej a vidieckej oblasti okresu Banská Bystrica získané antropometrické údaje a údaje o vybraných ukazovateľoch životného štýlu od 201 detí vo veku 7 až 7,9 roka a vo veku 8 až 8,9 roka. Databáza získaných údajov bola po definitívnej úprave v máji i 2019 zaslaná zodpovedným riešiteľom na ďalšie spracovanie.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

V roku 2019 bol v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica vykonaný prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog ako súčasť celoslovenského pilotného školského prieskumu pod názvom ESPAD 2019 u žiakov základných a stredných škôl.

Z prieskumu vykonaného u žiakov 1 základnej školy v Banskobystrickom kraji bolo získaných 31 žiackych dotazníkov a 2 hlásenia za triedu. Od študentov 2 stredných odborných škôl v Banskobystrickom kraji bolo získaných 199 žiackych dotazníkov a 10 hlásení za triedu (viď tab.).

Dotazník	Názov školy:	Počet dotazníkov:
Žiacky dotazník	Základná škola, Banskobystrický kraj	31
Hlásenie za triedu	Základná škola, Banskobystrický kraj	2
Žiacky dotazník	Stredná odborná škola, Banskobystrický kraj	105
Hlásenie za triedu	Stredná odborná škola, Banskobystrický kraj	5
Žiacky dotazník	Stredná odborná škola, Banskobystrický kraj	94
Hlásenie za triedu	Stredná odborná škola, Banskobystrický kraj	5
	SPOLU:	242

Vedenie gymnázia v Banskobystrickom kraji určeného na účasť v štúdiu sa jej odmietlo zúčastniť a vyplniť 150 žiackych dotazníkov a 5 hlásení za triedu. Gestorovi projektu bolo na ďalšie spracovanie zaslaných 242 vyplnených dotazníkov a 155 nevyplnených dotazníkov v 2 baleniach.

4.3. HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) v Banskej Bystrici v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zameraného na kontrolu kvality piesku v pieskoviskách určených na hranie detí vykonal v období máj – október 2019 kontrolu zatiaľ v 38 náhodne vybraných pieskoviskách v okrese Banská Bystrica a Brezno. Odozatých bolo 76 vzoriek piesku na kontrolu kvality v sledovaných mikrobiologických a parazitologických ukazovateľoch. Požiadavkám na ochranu zdravia vyhovovalo 74 odozatých vzoriek piesku. V jednom prípade bol zistený nevyhovujúci počet KTJ/ 1 g vzorky *Termotolerantných koliformných* baktérií, v jednom prípade vyšší výskyt KTJ/ 1 g vzorky *Fekálnych streptokokov* a v 2 prípadoch bola zistená prítomnosť *Geohelminotov* (vajíčka, larvy).

Pre 3 prevádzkovateľov pieskovísk bolo regionálnym hygienikom vydané opatrenie na zákaz využívania piesku v pieskovisku na hry detí do doby preukázania vyhovujúcej kvality piesku. Prevádzkovatelia predmetných pieskovísk potrebné opatrenia zabezpečili.

Výsledky kontrol vykonaných v roku 2019 poukazujú na zlepšujúci sa trend v kvalite piesku v pieskoviskách detí čo je odrazom aj zvyšovania povedomia prevádzkovateľov pieskovísk o dôležitosti udržiavať pieskoviská vo vyhovujúcom stave z hľadiska ochrany zdravia.

4.4. HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania pre detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V roku 2019 sa hodnotili jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiacoch október a november).

Pri hodnotení jedálnych lístkov sa využil bodový systém koeficientu pestrosti a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využila vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa slovné hodnotili školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

A) Za sledovaný mesiac október 2019 bolo zistené nasledovné:

Bodový systém koeficientu pestrosti podávaných pokrmov obeda bol v prípade **polievok** 0,91 (2 MŠ) a 0,96 (1 MŠ). V pokrmoch **hlavného jedla** bola pestrosť 0,96 (1 MŠ) a 1 v 2 MŠ. Koeficient pestrosti podávaných **príloh** sa nachádzal v rozsahu od 0,5; 0,57 a 0,64. Podľa vypracovanej metodiky uvedenej v hore citovanom prípise ide o vyhovujúcu pestrosť t.j. ak koeficient nie je nižší ako 0,5. Hodnotenie podávaných **nápojov** podľa vyššie uvedeného však považujeme za nevyhovujúci spôsob hodnotenia, nakoľko pri používaní len pitnej vody by bol koeficient 0, avšak pre pitné účely je zdravotne bezpečná voda najvhodnejší spôsob. Z predložených jedálnych lístkov mali nápoje koeficient pestrosti 0,39 (2 MŠ) a 0,57 (1 MŠ). Bodový systém pre hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov bol v prípade **desiat a olivrantov** vo všetkých 3 sledovaných materských školách vyhodnotený ako **veľmi dobrý**. V prípade **obedov** boli získané body v rozsahu 11, 13 a 14 bodov, čo vo všetkých 3 MŠ je hodnotenie „veľmi dobrý“.

B) Za sledovaný **mesiac november 2019** bolo zistené nasledovné:

Bodový systém koeficientu pestrosti podávaných pokrmov obeda bol výborný (1), a to v prípade **polievok**, ale aj v prípade **hlavného jedla**, a to vo všetkých 3 MŠ. Koeficient pestrosti podávaných **príloh** bol vyhodnotený ako nedostatočný, nakoľko bola zistená hodnota 0,38 v 1 MŠ a 0,42 v 2 MŠ. Išlo o časté opakovanie zemiakovej kaše, zemiakov varených s obmenou (podávané s maslom). Vyhodnotenie podávaných **nápojov** v rámci obedov je obdobné ako v mesiaci október – 0,35; 0,4 a 0,45. Išlo o najčastejšie opakovanie podávania vody s ovocným sirupom.

Bodový systém pre hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov bol v prípade **desiat a olovrantov** vyhodnotený ako veľmi dobrý len v jednej MŠ. V ostatných 2 sledovaných škôlkach boli v mesiaci november desiaty a olovranty v danom systéme vyhodnotené len dvomi bodmi t. j. „nízka úroveň“. Zistené bolo malé zaradovanie strukovinových alebo zeleninových nátierok, nižší počet rybacích nátierok a obilninových kaší. **Obedy** boli vo všetkých 3 MŠ vyhodnotené ako „veľmi dobrý“ (body 11-1x a 12-2x).

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: NCZI, vybrané regionálne nemocnice ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

V roku 2019 bol realizovaný pilotný projekt v rozsahu:

- nahlásenie zodpovednej osoby za plnenie úloh za RÚVZ Banská Bystrica
- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou v Banskej Bystrici,
- komunikácia zodpovedného pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou v Banskej Bystrici,
- príprava, poskytovanie a priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pre rodičov hospitalizovaných detí z dôvodu úrazu pracovníkmi RÚVZ
- vytvorenie databázy údajov získaných z vyplnených dotazníkov (excel)
- zaslanie databázy zodpovednými osobami na NCZI mailom

NCZI v Bratislave boli odoslané údaje získané za rok 2019 z 123 dotazníkov o úrazoch detí z Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou, Námestie Ludvíka Svobodu 6818/4, 974 09 Banská Bystrica.

5. ODDELENIE OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Ciele úlohy

Zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok pacientov pri vybraných typoch rádiologických vyšetrení a vyhodnotiť kolektívne dávky obyvateľov z vybraných typov rádiologických vyšetrení vykonávaných v Slovenskej republike. Výsledky štúdie porovnať s novými platnými národnými diagnostickými referenčnými úrovňami, ktoré sú definované v opatrení MZ SR z roku 2018.

Gestor: Úrad verejného zdravotníctva SR, Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Bratislava, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra

Anotácia

Dávky z lekárskeho ožiarenia sú najvýznamnejším príspevkom k ožiareniu populácie zo zdrojov žiarenia v členských krajinách Európskej únie a ich kontinuálne sledovanie a hodnotenie je jednou zo základných požiadaviek ochrany zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením, ktoré sú zakotvené v základnej zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre Atómovú energiu EURATOM a v smernica Európskej komisie č. 2013/59/EURATOM. Štúdie v členských krajinách Európskej únie poukazujú na pretrvávajúci nárast ožiarenia obyvateľstva z lekárskeho ožiarenia.

Na vysoký nárast ožiarenia zo zdrojov žiarenia používaných v medicíne upozorňujú aktuálne aj mnohé medzinárodné inštitúcie a organizácie – IAEA, ICRP a UNSCEAR. Ochrana zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením je jednou zo základných úloh úradov verejného zdravotníctva v oblasti radiačnej ochrany.

Optimalizácia rádiologických vyšetrovacích postupov z hľadiska radiačnej ochrany je jedným zo základných postupom pre znižovanie ožiarenia populácie so zdrojov žiarenia a môže zabrániť zbytočnému ožiareniu pacientov a tým znížiť riziko vzniku radiačných poškodení zdravia vyvolaných ionizujúcim žiarením.

Úloha je zameraná na sledovanie a hodnotenie ožiarenia pacientov pri vybraných rádiologických vyšetreniach v diagnostickej rádiológii a v nukleárnej medicíne v Slovenskej republike.

Etapa 1:

Navrhnuť postup a metodiku pre hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov v rádiológii. Vypracovať štandardný postup pre zber údajov na jednotlivých pracoviskách. Sledovanie a hodnotenie dávok pri jednotlivých výkonoch uskutočniť v rámci celej Slovenskej republiky na pracoviskách diagnostickej rádiológie s cieľným zameraním na mamografické pracoviská s klasickými aj s digitálnymi röntgenovými zariadeniami a na pracoviskách počítačovej tomografie.

Okrem diagnostických rádiologických pracovísk je štúdia zameraná aj na sledovanie aktivity rádiofarmák aplikovaných pacientom pri diagnostických vyšetreniach metódami nukleárnej medicíny a na stanovenie úväzku efektívnej dávky z aplikovaných rádiofarmák.

Etapa 2:

Spracovať výsledky meraní a hodnotenia veľkosti kolektívnych dávok pacientov v Slovenskej republike z vybraných diagnostických výkonov, vykonávaných v rámci poskytovania zdravotnej starostlivosti a porovnať výsledky štúdie s novými národných diagnostických

referenčnými úrovňami pre lekárske ožiarenia ustanovenými v opatrení MZ SR s účinnosťou od 01.04.2018.

Termín ukončenia úlohy: do konca roku 2020

Realizačné výstupy:

Stanovenie individuálnych dávok pacientov a kolektívnych dávok pacientov z mamografických vyšetrení; Stanovenie individuálnych dávok pacientov a kolektívnych dávok pacientov z najfrekvencovanejších vyšetrení pomocou počítačovej tomografie; Stanovenie individuálnych dávok pacientov a kolektívnych dávok pacientov z najfrekvencovanejších vyšetrení v nukleárnej medicíne; Publikovanie výsledkov štúdie a jej zverejnenie pre medicínskych odborníkov a pre odbornú verejnosť.

Odpočet plnenia za rok 2019

V júni 2019 sa uskutočnila porada pracovnej skupiny, na ktorej boli prerokované a prijaté postupy riešenia HU s cieľom zmapovať počty vyšetrení a dávky pacientov podstupujúcich CT vyšetrenia a vyšetrenia v nukleárnej medicíne.

Boli vypracované elektronické formuláre pre zber potrebných dát a metodika zberu dát. V prípade pracovísk, ktoré nemajú zavedený systém automatického zberu dát, bola stanovená doba zberu 3 mesiace, pre pracoviská napojené k automatickému zberu dát, celý rok 2019 pre presnejšie stanovenie dávky pacientov.

Údaje, ktoré bolo treba zo strany CT pracovísk vyplniť sa týkali celkového počtu CT vyšetrení na pracovisku a jednotlivých vyšetrení pacientov, typu vyšetrenia a hodnoty DLP.

Z pracovísk NM boli požadované údaje o celkovom počte vyšetrení, o jednotlivých vyšetreniach pacientov, type vyšetrenia, použitom rádiofarmaku a aktivite. Formuláre spolu s listom s podrobnými inštrukciami boli rozdistribúované na všetky CT pracoviská a pracoviská NM. (20 CT pracovísk a 4 pracoviská NM).

Každé pracovisko si určilo kontaktnú osobu, vo väčšine prípadov odborného zástupcu pre radiačnú ochranu, ktorý komunikoval s pracovníkmi OOZPZ a ktorému boli ešte konkrétnejšie vysvetlené podmienky zberu dát. V priebehu mesiaca december boli doručované na pracovisko OOZPZ prvé skompletizované údaje, z menších CT pracovísk.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha: *Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:*

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Surveillance nákaz preventabilných očkovaním prebiehala kontinuálne po celý rok. V spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo zaznamenaných 60 ochorení na nákazy, proti ktorým je zavedené povinné očkovanie, a to 43-krát pertussis, 2 prípady akútnej vírusovej hepatitídy typu B a 12-krát chronickú VHB u dospelých neočkovaných osôb, jeden prípad hemofilovej meningitídy u dospelaj neočkovanej osoby a 2 prípady pneumokokovej invazívnej nákazy u dospelých neočkovaných osôb. Okrem toho sme evidovali 388 prípadov ochorení tiež preventabilných očkovaním, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekára. Jednalo sa o 167 prípadov ochorení na varicelu, 128 prípadov ochorení na rotavírusovú infekciu, jeden prípad na meningokokovú meningitídu, 18 prípadov ochorení na kliešťovú encefalitídu a 74 prípadov ochorení na laboratórne overenú chrípku. Ani jeden prípad ochorenia s odporúčaným očkovaním nebol očkovaný. Protiepidemické opatrenia vo všetkých ohniskách spomínaných nákaz boli zabezpečené.

V roku 2019 sa pracovníci odboru veľmi aktívne podieľali na spracovaní analýzy výsledkov **imunologických prehľadov** a na vypracovaní záverečnej správy o IP 2018 ako aj na prezentácii výsledkov na viacerých odborných podujatiach epidemiológov, pediatrov a všeobecných lekárov pre dospelých. Výsledky IP boli prezentované aj v zahraničí.

Kontrola priebehu imunizácie a plnenia NIP sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých.

Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín a u detí, ktoré boli čiastočne očkované v zahraničí, alebo u tých, u ktorých sa začalo s očkovaním oneskorene. 22-krát bolo riešené odmietnutie očkovanie návštevou v rodine, 5x na pôde RÚVZ. Najčastejšie sa jedná o odmietanie čiastočné a to preočkovanie Infanrix Polio, Boostrix Polio a MMR, ojedinele úplné odmietanie.

Administratívna kontrola očkovania

V septembri vykonávali pracovníci odboru administratívnu kontrolu očkovania na jednotlivých pediatrických obvodoch okresov Banská Bystrica a Brezno. Bol skontrolovaný výkon očkovania u celého ročníka narodenia 2017, 2016, 2012, 2005, 2006 a 2007. Celkom bolo skontrolovaných 12299 záznamov detí podliehajúcich v danom veku základnému očkovaniu alebo preočkovaniu proti 10-tim chorobám. Výsledky sú popísané v osobitnej správe. Zaočkovanosť detí v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch sa stabilizovali a pokles sa zastavil, zaznamenali sme aj naznačujúci veľmi mierny vzostup proporcie očkovaných. V novembri boli spracované výsledky kontroly očkovania za BBSK, t.j. za jeho 13 okresov. Správa o tejto kontrole bola podaná na ÚVZ SR 29.11.2019.

Činnosť poradne pre očkovanie

V roku 2019 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 79 x osobne a 226x telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 405, z toho 92-krát osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 106 medzinárodných očkovacích preukazov.

V dňoch 25.4. až 30.04.2019 sa pracovníci RÚVZ zapojili do EIW (Európsky imunizačný týždeň) aktivitami vzdelávacieho charakteru pre verejnosť cez médiá a tiež vzdelávacími aktivitami pre odbornú verejnosť v rámci Vakcinologického kongresu.

Projekt súvisiaci s problematikou NIP:

Tri pracovníčky odboru sa zapojili do medzinárodného projektu JAV – Joint Action Vaccination, ktorý je podporovaný EK DG SANCO. Je zameraný na podporu zaočkovanosti a monitoringu zaočkovanosti detí proti vybraným prenosným chorobám. V rámci projektu sme spolupracovali na 2 pracovných balíkoch. V rámci WP 5 sme sa podieľali na vytvorení schémy dotazníkovej akcie, ktorá mapovala rôzne aspekty anti-vakcinačných aktivít, v rámci WP8 sme sa venovali možnostiam priebežnej kontroly zaočkovanosti v rámci cezhraničnej spolupráce v mesačných intervaloch.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

V priebehu roku 2019 v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo **hlásených 2030 individuálnych prípadov prenosných chorôb**, v ktorých sa zabezpečoval výkon protiepidemických opatrení, edukácia v ohnisku nákazy a monitorovanie dopadu na zdravie jednotlivých prípadov. Osobitná pozornosť bola venovaná alimentárnym nákazám najmä vírusového pôvodu, nákazám preventabilným očkovaním, zoonózam, nozokomiálnym nákazám a vysoko nebezpečným nákazám.

Aktivity smerované k odbornej verejnosti:

Hlásenie prenosných ochorení ,ARO, chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozoreniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej v procese. Rovnako sme propagovali on line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami. Pre celkové zlepšenie hlásenia prenosných ochorení sme o tejto problematike vystúpili na kongrese všeobecných lekárov pre dospelých v Starom Smokovci.

Aktivity smerované k laickej verejnosti:

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, STV 1, STV 2, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína a rádiu Lumen a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Riziká z grilovania, Pravidelné očkovanie detí, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej

encefalitíde, Ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie, Prevencia chrípky, Význam očkovania proti chrípke., riziká bakteriálnych meningitíd a ich prevencia, riziká vzniku osýpok, očkovanie proti pneumokokovým nákazám u seniorov....

Významnou súčasťou edukácie obyvateľstva je práca v ohniskách nákaz pri výskyte jednotlivých ochorení, kde neoddeliteľnou súčasťou je preberanie podrobných informácií o prevencii daného ochorenia.

V celom roku boli edukačné materiály zverejňované na sociálnej sieti (Face book) pod názvom www.facebook.com/Epidemiologickéinformácie, ktoré sú pomerne hojne navštevované laickou verejnosťou.

Pracovníci odboru spolupracujú s oddelením lekárskej mikrobiológie na realizácii projektu Výskyt nosičských kmeňov *Streptococcus pneumoniae* u detskej populácie.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ – EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. Počas celého roka 2019 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy, ochorenia spôsobené vírusom ZIKA. Úloha sa plní priebežne.

V priebehu celého roka 2019 sa pokračovalo v mesačnom hlásení osýpok, rubeoly, ZIKA infekcií, hlásia sa aj podozrenia na tieto ochorenia a tiež nepotvrdené prípady. Štvrťročne sa hlásia do TESSy zoonózy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov. Ostatné ochorenia sa hlásia jedenkrát ročne podľa harmonogramu ECDC. Kontrolovali sa údaje za 53 hlásených diagnóz za rok 2019 a dopĺňali sa premenné podľa metadatasetu 36 a 37, požiadavkám ktorého museli byť uspokojené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

Nadalej bežala činnosť pracovnej skupiny pre dopracovanie **on-line hlásenia laboratórnych výsledkov do systému EPIS** z vybraných laboratórnych pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl.mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica RÚVZ Trenčín a RUVZ Komárno, zástupcovia laboratórií MEDIREX, Alfa Medical, postupne sa pripájajú ďalší. V roku 2017 sa problémy riešili individuálne. Jednalo sa o rozširovanie spektra hlásenia vybraných pozitívnych výsledkov, rokovalo sa aj individuálne s predstaviteľmi laboratória MEDIREX a NRC. V roku sa podarilo skvalitniť on line hlásenie z ďalších 3 laboratórií. Osobitná pozornosť bola nadalej venovaná hláseniu pohlavne prenosných chorôb, ktoré sa podarilo zjednotiť a získané údaje sa poskytujú NCZI. Bolo riešené hlásenie sérotypov a fagotypov salmonel z NRC pre salmonelózy.

RÚVZ Banská Bystrica pokračuje v činnosti ako **spravodajská jednotka** pre hlásenie pohlavne prenosných chorôb do NCZI.

V celom roku 2019 prebiehala intenzívna spolupráca s fy.Softec, ktorá kontrolovala **prenos databázy údajov EPIS** zo servera v Banskej Bystrici **na vládne úložisko dát tzv. vládny cloud**. Tento proces sa podarilo úspešne ukončiť v novembri roku 2017 a v roku 2018 sa dopracovávali detaily prenosu dát z laboratórií do systému. V druhej polovici roka sa riešil problém nedostatku pamäte vo vládnom cloude, ktorý spôsoboval výpadky programu.

V systéme EPIS bolo v roku 2019 nahlásených celkom za SR **73694 individuálnych prípadov** ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali a vybrané aj exportovali do TESSy. Z tohto počtu sa v 13951 **prípadoch jednalo o NN**. V systéme bolo spracovaných 1262 **epidémií** a 723 **hlásení do systému rýchleho varovania**.

Výzvy:

EPIS ako systém pre monitoring a zber údajov o prenosných ochoreniach si vyžaduje neustále prispôsobovanie sa novým poznatkom v oblasti epidemiológie prenosných chorôb, ako aj požiadavkám európskych sietí. Ostatná verzia sa využíva 11 rokov. Ku koncu roku 2017 boli preto zosumarizované požiadavky na zmeny v tomto systéme, predložené na posúdenie ÚVZ SR ako aj ďalšie postúpenie na dopracovanie fy Softec. Jedná sa najmä o aktualizáciu číselníkov poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ich triedenie na hlásiacich ARO a CHPO a hlásiacich prenosné choroby ako aj hlásiacich nozokomiálne nákazy, ďalej požiadavka na dopracovanie hlásenia konfirmovaných výsledkov z jednotlivých NRC a prepracovanie hlásenia ARO a ChPO najmä z pohľadu výpočtu chorobnosti.

Projekt:

Pracovnícky odbor aktívne spolupracujú na projekte: Informatizácia verejného zdravotníctva, do ktorého je zaradený aj program EPIS a Register očkovaných. V rámci príprav na „up date“, programu EPIS sa revidovali všetky číselníky používané v systéme, tlačové zostavy, grafy a mapy. Zároveň boli pripravené návrhy na zlepšenie komfortu pri užívaní systému. Bol dopracovaný manažérsky informačný systém.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ
- zapojenie sa do štúdie HELICS
- zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život.
- skvalitnenie surveillancie a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čističích, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku. So zameraním na hygienu rúk

Plnenie:

Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v roku 2019 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V roku 2019 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B. Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 661 prípadov nozokomiálnych nákaz (573 v ZZ okrese Banská Bystrica a 88 v ZZ okrese Brezno). Podľa lokalizácie infekcie prevládajú nákazy močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii, clostrídiové infekcie.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistený neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložných mís na lôžkových pracoviskách.

Celkovo bolo v roku 2019 vykonaných 666 kontrol HER v ambulantných a lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno a to tak v rámci ŠZD ako aj v rámci posudkovej činnosti. Celkom bolo odobratých 2541 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody, sterilných predmetov a kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov.

Štúdie: HELICS - V roku 2019 sa RÚVZ BB nezapojil do projektu.

Sledovanie infekcií spôsobených *Clostridium difficile*:

V roku 2019 sa systematicky pokračovalo v aktívnom sledovaní rovnakou metodikou, aká bola použitá v rámci predchádzajúcej štúdie a toto sledovanie bolo zahrnuté do rutínnej surveillance týchto nákaz.

Intervencie

V roku 2019 prebiehala kampaň – **9.ročník „Umy ruky, zachráň život a Čistá starostlivosť, bezpečná starostlivosť“ (Clean care, save care)**. **Vypracovaného na plnenie Národného plánu kontroly infekčných ochorení. Táto kampaň bola zahrnutá do Akčného plánu**

V rámci tejto kampane prebiehali v ZZ oboch okresov vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie vedomostí zdravotníckych pracovníkov v problematike dekontaminácie prostredia ZZ umývania a dezinfekcie rúk a ich významu pre prevenciu NN. Okrem prednášok boli pripravené aj nástenky zamerané na túto tématiku a tiež boli poskytnuté informácie cez médiá. V II. polroku sa realizovali rovnaké aktivity u zdravotníckych pracovníkov sociálnych zariadeniach

Vzdelávanie

1. Pracovníci odboru sa zúčastnili domácich aj zahraničných konferencií venovaných problematike NN (Ústí nad Labem, Nové mesto na Morave, Trenčín).
2. V apríli bola pod gesciou RÚVZ Banská Bystrica zorganizovaná 2 dňová odborná konferencia na tému "Surveillance nozkomialnych nákaz..

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako ak laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie a výskyt VNN
- príprava stratégie krízovej komunikácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky.

Plnenie:

- zabezpečovali sme represívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení .

Preškolení boli všetci lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach pri epidemickom výskyte chrípky a CHPO. Bola vykonávaná zosťrená aktívna surveillance „SARI“ t.j. závažných akútnych respiračných infekcií, ich diagnostike, sledovanie dopadu výskytu SARI na zdravie obyvateľstva a ich priebežné hlásenie do IS EPIS a ich transfer do TESSy.

- v roku 2019 sa pracovník odboru a vedúci krízového manažmentu opakovane zúčastňoval školení CO na Okresnom úrade v Banskej Bystrici, zasadnutí Evakuačnej komisie pri Okresnom úrade v Banskej Bystrici. V marci sa zúčastnil porady krízového štábu pri OÚ v Brezne. V apríli vykonal školenie o problematike a opatreniach pri výskyte vysoko nebezpečných nákaz (VNN) pre záchranárov KOS ZZS v Banskej Bystrici. V apríli sa výjazdová skupina RÚVZ zúčastnila precvičenia opatrení pri výskyte osoby s podozrením na VNN na centrálnom príjmovom oddelení FNŠP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici s vykonaním transportu a izolácie tejto osoby v izolačnom boxe na odd. infektológie FNŠP F.D. Roosevelta v Banskej Bystrici. V máji školil všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast vo výkone opatrení pri výskyte osoby podozrivej z ochorenia na VNN v ambulancii týchto lekárov. V septembri sa opakovane zúčastnil konferencie v Zlíne o aktuálnej pripravenosti zdravotníctva na výskyt VNN zameranej na riešenie mimoriadnych situácií. V novembri bolo pripomienkované nové usmernenie hlavného hygienika SR o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN. Odbor epidemiológie opakovane precvičoval správne obliekanie a vyzliekanie ochranných oblekov, ktorými bol vybavený na prácu v ohnisku VNN. V novembri 2019 prebehlo cvičenie VNN na DFNSP BB.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Plnenie a výsledky

V roku 2019 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd, všetky vyšetrenia sú ukončené a mali negatívny výsledok. Výsledky z odpadových vôd potvrdzujú, že v populácii nášho regiónu sa ani divoké kmene vírusov POLIO ani vakcínou derivované kmene POLIO nevyskytujú.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Plnenie a výsledky

V roku 2019 bolo poskytované poradenstvo pre záujemcov cez telefón. Sedenia so žiakmi boli realizované podľa požiadaviek ZŠ a SŠ. V II. polroku 2019 - 9 škôl prejavilo záujem o edukáciu, a preto bolo uskutočnené sedenie s 9 skupinami detí zo základných a stredných škôl – celkom 321 žiakov.

Poradňu pre prevenciu AIDS navštívilo 213 osôb a bolo u nich vykonané 78 odberov na HIV, z toho 43 anonymných, reaktívne prípady neboli zistené. Telefonicky bolo poradenstvo poskytnuté ďalším 277 osobám. Poradňa vydala 10 medzinárodných certifikátov o HIV negativite a 28 potvrdení o negativite pre partnera.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ: Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie - priebežne.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Plnenie a výsledky

Poradňa pre očkovanie vyvíja svoju činnosť od roku 2012.

Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií.

V rámci EIW boli doručené do čakární pediatriov informačné materiály o dôležitosti očkovania, boli vykonané prednášky pre zdravotníkov v rámci aktívnej účasti X. Vakcinologického kongresu. O význame očkovania sme viedli jednu besedu s matkami.

V roku 2019 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 79 x osobne a 226x telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 395, z toho 78x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 106 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Realizačné výstupy

Zvýšenie úrovne vedomostí budúcich rodičov o nákazách preventabilných očkovaním a o význame očkovania a presvedčenie rodiča o potrebe dať dieťa očkovať.

Plnenie v roku 2019

V roku 2019 bola na intervenciu vybraná 1 stredná škola na území mesta Banská Bystrica. Podujatia sa zúčastnili celkom 3 triedy, bolo odovzdaných 71 dotazníkov vyplnených aj pred aj po edukácii (spolu 136). Forma edukácie sa stretla s pozitívnym ohlasom. Dotazníky sa v súčasnosti zadávajú a budú vyhodnotené. Ďalšie intervencie boli vykonané na vysokej škole Fakulte zdravotníctva SZU, ktorej sa zúčastnilo 70 študentov I.ročníka urgentnej zdravotnej starostlivosti a fyzioterapie..

6.10. OSTATNÉ ÚLOHY

6.10.1. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie

Celkove bolo vykonaných za rok 2019 666 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach a lekárnach v okresoch B. Bystrica a Brezno ako aj ŠZD pri výkone deratizácie. Pri výkone ŠZD bolo odobratých celkom 2541 vzoriek sterov z prostredia, ovzdušia, sterilných predmetov a vzoriek na kontrolu účinnosti sterilizačných prístrojov.

6.10.2. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných 2040 ohnísk, z toho v okrese Banská Bystrica (1616) a Brezno (423), v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia, bolo riešených 9 epidémií a vzniklo 16 situácií, ktoré si vyžiadali informáciu do SRV.

6.10.3. Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novo-vznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených v roku 2019 462 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 53 rozhodnutí a 9 záväzných stanovísk a 2712 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 8840 konzultácií.

6.10.4. Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna- cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami
- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačených informácií – skladačky, brožúry,...

6.10.5 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia lokálnych porad pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie

Počas roka bolo poskytnutých 81 konzultácií ohľadne plnenia úloh. Porada sa uskutočnila v júli 2019. Na porade boli prerokované aktuálne úlohy, analýza IP 2018, príprava VS za rok 2019, plnenie Akčného plánu plnenia NPKPO intervencie v oblasti podpory očkovania, príprava na prípadné zavlečenie morbil. Kontrola prípadov evidovaných v EPIS-e a ďalšie aktuálne úlohy.

6.10.6. Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a plnenie:

- Vedenie PS pre EPIS – konzultácie prebiehali pomocou internetu – podrobne popísané v časti EPIS.
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadá 3x, február, máj, september a 1x prebehol formou telekonferencie – december, podrobné správy zo ZPC zaslané na UVZ SR a MZ SR..
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – úloha sa plní kontinuálne.
- Vykonávanie úloh vyplývajúcich z postu Národného kontaktného bodu pre surveillance - sledovanie požiadaviek ECDC, zavádzanie nových metód, rozsah premenných o jednotlivých prípadoch.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – úloha sa plní priebežne, percento hlásiacich laboratórií pokrýva viac ako 70% hlásení.
- Členstvo v Poradnom zbore HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborníčky pre epidemiológiu, v roku 2018 1x 2 dňové v Trenčíne v septembri.
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPZ.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR, vykonaná pravidelná ročná analýza výskytu VHB a VHC vo vzťahu k užívaniu drog.
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení, účasť podľa harmonogramu.
- Národný kontaktný bod pre monitoring prenosných chorôb v EÚ – TESSY/ECDC, kontinuálne sledovanie požiadaviek na spektrum hlásenia do ECDC – TESSy, kontrola kompletnosti, logičnosti a odborných parametrov hlásených premenných.
- Národný kontaktný bod pre surveillance vírusových hepatitíd – ECDC, pravidelné ročné reporty.
- Národný kontaktný bod pre ECDC v problematike nákaz prenášaných vektormi a zoonózach
- Členstvo v expertnej skupine EFSA za SR – výskyt zoonóz a alimentárnych nákaz u ľudí tvorba pravidelného ročného reportu za SR a tiež za členské krajiny EÚ, účasť na medzinárodnom mítingu v Parme.

6.10.7 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie

V jarných mesiacoch apríl, máj a jún 2018 bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti.

Celkovo bolo realizovaných 55 výkonov v teréne, z toho 4 prieskumy, 15 kontrol a 36 zásahov na mieste hláseného výskytu alebo pochybenia DD pracovníkov.

6.10.8 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie

V roku 2019 prebehli 2 kurzy so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 47 účastníkov, celkom bolo vydaných po preskúšaní 49 osvedčení.

7. ODDELENIE CHEMICKÝCH ANALÝZ

7.11 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINÁRSKYCH FARBÍV V POTRAVINÁCH

Cieľ

kvantitatívne stanovenie syntetických potravinárskych farbív (SPF) so zameraním na rôzne spôsoby ich izolácie z vybraných potravinových komodít (zmrzlina, zákusky, výživové doplnky)

Anotácia

Syntetické farbivá používané ako prídavné látky do potravín majú rôzne riziká pre ľudské zdravie. Môžu vyvolať alergické reakcie, astmu aj poruchy správania u detí, napr. hyperaktivitu. Karcinogenita sa dokázala v prípade niektorých azofarbív ako je Amarant (E123).

Pri analýze potravinových komodít sa v laboratóriu využíva kvalitatívny dôkaz farbív akreditovanou skúškou tenkovrstvovou chromatografiou (TLC). Kvantitatívne stanovenie SPF sa vykonáva pri monitoringu aditívnych látok (úloha odboru HV) vo vzorkách zmrzlín, zákuskov ako aj niektorých výživových doplnkov neakreditovanou skúškou HPLC-DAD (vysokoúčinná kvapalinová chromatografia s detektorom diódového poľa). Pri tejto skúške je využívaná izolácia SPF na odtučnené vlnené vlákno v kyslom prostredí za horúca. Táto predúprava vzoriek na extrakciu analytov z matrice má však obmedzenia najmä pre farbivá, ktoré sú nestabilné na svetle a pri vyššej teplote. V súčasnosti pre stanovenie SPF v hore uvedených potravinách neexistuje technická norma slovenská ani európska. V tomto projekte sa chceme zamerať na rôzne spôsoby izolácie SPF zo spomínaných komodít, využitím izolačných postupov publikovaných v odbornej literatúre, a výberu najvhodnejšieho postupu, ktorý by priniesol presné a správne výsledky.

Etapy riešenia

rok 2017 - literárny prehľad odbornej literatúry, výber predpokladaného najvhodnejšieho postupu, validácia metódy, analýza reálnych vzoriek podľa harmonogramu HV

rok 2018 – akreditácia skúšky podľa STN EN ISO/IEC 17025:2005

Realizačné výstupy

Akreditovaná metóda pre vykonanie kvantitatívneho stanovenia SPF vo vybraných potravinových komoditách pre potreby HV v banskobystrickom kraji.

Vypracovanie správy pre krajského odborníka hygieny výživy v banskobystrickom kraji a prezentácia výsledkov na odborných podujatiach.

Riešenie v roku 2019

V roku 2019 sme naplánovali vylepšiť a zefektívniť separačnú časť metódy stanovenia SPF technikou vysokoúčinnnej kvapalinovej chromatografie s detektorom diódového poľa (HPLC–DAD) podľa dostupného literárneho zdroja [1]. Vzhľadom na problémovú detekciu viacerých látok, pri uvedených separačných podmienkach, sme sa viac tejto metóde nevenovali.

Z tohto dôvodu a zároveň vychádzajúc z viacerých literárnych zdrojov sme sa rozhodli otestovať pre nás novú metódu izolácie SPF v problémových matriciach obsahujúcich bielkoviny, a to techniku extrakcie na tuhej fáze (SPE). V septembri 2019 sme objednali dva typy separačných kolóniek s vhodnou stacionárnou fázou. Odskúšanie SPE izolácie a následnej chromatografickej analýzy technikou HPLC-DAD presúvame na začiatok roka

2020. Z týchto dôvodov metódu stanovenia SPF v problémových potravinových maticiach obsahujúcich bielkoviny sme ešte neakreditovali.

Literatúra:

[1] Waleska de Araújo Siqueira , Bruno Parente Lima, Ana Paula S. Paim : Simultaneous determination of synthetic colorants in yogurt by HPLC. In: *Food Chemistry*. Volume 183, 2015, Pages 154-160.

7.15 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (ÉU) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Prešov, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trenčín, ďalší podľa záujmu

Cieľ

monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

Anotácia

Arzén sa ubikvitárne vyskytuje v životnom prostredí. Jeho prirodzeným zdrojom v životnom prostredí je vulkanická činnosť, erózia pôdy a podobné prírodné procesy. Je prítomný v pôde, podzemných vodách aj v rastlinstve. Antropogénnym zdrojom arzénu je predovšetkým spaľovanie fosílnych palív, hutnícky a ťažobný priemysel (vyskytuje sa ako prímies v mnohých rudách). Arzén a jeho zlúčeniny sa využívajú aj v poľnohospodárstve ako súčasť pesticídov. V životnom prostredí nedegraduje, značná časť sa ukladá do vodných sedimentov a ľahko bioakumuluje v potravinovom reťazci. Arzén je mutagénna a karcinogénna látka. Najvyššie koncentrácie arzénu sa vyskytujú v ryži, listovej zelenine a morských plodoch. V potravinách sa môže vyskytovať v anorganickej a organickej forme. Pričom organický arzén je menej toxický ako anorganický, toxicita závisí na oxidačnom stupni, As III je toxickejší ako As V. Dlhodobý príjem anorganického arzénu má negatívny vplyv na ľudský organizmus, spôsobuje výskyt kožných lézií, rakoviny, vývojovej toxicity, neurotoxicity, kardiovaskulárnych ochorení, poruchy glukózového metabolizmu a cukrovky. Existujú analytické metódy, ktoré umožňujú stanoviť jednotlivé formy arzénu, v našich podmienkach môžeme stanoviť celkový obsah arzénu. Predmetom riešenej problematiky je analytické stanovenie celkového arzénu v potravinách vhodnou metódou a monitorovanie obsahu celkového arzénu vo vzorkách potravín určených pre dojčatá a malé deti, ako aj v potravinách určených na osobitné lekárske účely a výživové doplnky. Zúčastnené laboratória budú môcť participovať na medzilaboratórnej porovnávacej skúške, ktorú zorganizuje NRC pre organizovanie MPS v oblasti potravín na RÚVZ Prešov.

Etapy riešenia

rok 2017 – vývoj metód na stanovenie As, validácia metód, analýza vzoriek

rok 2018 – príprava medzilaboratórneho testu a jeho realizácia, rutinná analýza vzoriek, zber a vyhodnotenie údajov

rok 2019 – vyhodnotenie PT testu, rutinná analýza vzoriek

Výstupy

- prezentácia výsledkov v spolupráci HV poskytnúť informácie o výsledkoch analýz

- správa o výsledkoch stanovenia obsahu celkového arzenu v potravinách určených pre dojčatá a malé deti.

Riešenie v roku 2019

V rámci projektu 7.17 – Analýza celkového arzenu v potravinách, ktorý vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (EÚ) 2015/1381 z 10. 8. 2015, boli na RÚVZ Banská Bystrica vykonané stanovenia celkového arzenu celkovo v 23 vzorkách potravín – výživových doplnkoch, dojčenskej a detskej výžive, rybách a čajoch. Hodnoty získané v týchto vzorkách sú uvedené v tabuľke. Všetky výsledky boli menšie ako maximálne hladiny pre anorganický arzén pre jednotlivé komodity.

Rok	Spolu počet vzoriek	ND počet vzoriek	<0,005 mg/kg <LOQ počet vzoriek	<0,100 mg/kg počet vzoriek	>0,100 mg/kg počet vzoriek	Max. mg/kg	druh
2019	23	5	2	13	3	0,190	ryžová kaša

Vysvetlivky

ND- nedetekované

LOQ – limit kvantifikácie

V roku 2018 sa laboratórium zúčastnilo PT testu PT-PO-31/2018 – Kvantitatívne stanovenie As, Cd, Pb v sušenej ryžovej kaši, organizovaného RUVZ so sídlom v Prešove, ktorého vyhodnotenie sme získali v roku 2019. Vyhodnotenie testu nie je jednoznačné, nakoľko z deviatich výsledkov boli 4 podobné výsledky nad priemerom všetkých hodnôt, 4 podobné výsledky boli pod priemerom všetkých hodnôt a jedna hodnota sa približovala priemeru všetkých hodnôt. Z tohto dôvodu žiadna hodnota nebola štatisticky vylúčená ako odľahlá. PT vzorka bola umelo pripravená prídavkom známeho množstva CRM, kde výsledná teoretická koncentrácia vo vzorke bola 0,08 mg/kg. V procese prípravy vzorky nie je predpoklad straty ani kontaminácie. Preto je na vlastnom zväžení laboratórií, aké výsledky stanovenia udali, a hodnotenie testu sa považuje len za informatívne.

Z výsledkov doterajšej štúdie bola vypracovaná prednáška autorského tímu Ing. D. Borošová, PhD., Ing. R. Briedoňová, Ing. I. Nagyová, PhD.: Analýza celkového arzenu v potravinách prednesená na celoustavnom seminári dňa 21.11.2019. Prednášajúca Ing. I. Nagyová, PhD.

7.17 OPTIMALIZÁCIA ODBERU A STANOVENIA MINERÁLNYCH OLEJOV VO VZORKÁCH PRACOVNÉHO OVZDUŠIA

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Prievidza, RÚVZ Nitra, RÚVZ Žilina

Cieľ

optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín

Anotácia

S rozvojom strojárskych výroby na Slovensku vznikajú pracoviská zaoberajúce sa okrem iného výrobou a spracovaním kovových súčiastok. Materiál sa opracováva brúsením, rezaním, vŕtaním, sústružením, frézovaním a pod. Pri týchto činnostiach sa na odvod tepla, zníženie

trenia, odstraňovanie kovových triesok, zvýšenie životnosti materiálu používajú rezné kvapaliny.

V súčasnosti je u pracovníkov exponovaných reznými kvapalinami najčastejšou príčinou poškodenia kože práve kontakt s minerálnymi olejmi a z nich pripravenými chladiacimi emulziami. Okrem kože sa minerálne oleje do živého organizmu môžu dostať ešte ďalšími tromi cestami: očnou spojovkou, hornými dýchacími cestami a tráviacim traktom.

Vzhľadom k zvýšeným zdravotným rizikám je dopyt zo strany PZS po meraní minerálnych olejov v pracovnom ovzduší na týchto pracoviskách.

Nakoľko sa však nejedná o odber pevného aerosólu ale kvapalného, je potrebné odber optimalizovať s prihliadnutím na straty pár oleja počas odberu

Etapy riešenia:

- február 2017 – august 2017 – štúdium literatúry, prehľad a výber metód stanovenia
- september – november 2017 vytipovanie pracovísk s expozíciou reznými kvapalinami
- december 2017 – november 2018 – odber, analýza vzoriek
- december 2018 – jún 2019 vyhodnotenie

Výstupy

- spracovanie výsledkov analyzovaných vzoriek,
- vypracovanie štandardného postupu na odber a stanovenie minerálnych olejov v pracovnom prostredí,
- prezentácia výsledkov na konferencii zameranej na kvalitu pracovného prostredia,
- v spolupráci s PZS poskytnúť informácie partnerským spoločnostiam o expozícii vybraných profesií s cieľom zlepšenia ich pracovného prostredia so zameraním na znižovanie rizikových prác po realizácii opatrení v prípade prekročenia NPEL hodnôt pre 8 hodinový pracovný zmenu.

Záver: Sumarizácia za všetky spolupracujúce pracoviská

Tab. Odobraté vzorky

	Počet analyzovaných vzoriek								SPOLU
	Reálne				PaP				
	čo	ro	sek	syk	čo	ro	sek	syk	
RÚVZ BB	2	9	0	9	8	23	9	8	68
RÚVZ KE	9	0	0	0	0	0	4	18	31
RÚVZ NR	3	5	4	5	0	0	0	0	17
RÚVZ PD	0	33	4	0	0	0	11	0	48
RÚVZ ZA	0	20	0	0	0	0	0	0	20
SPOLU	14	67	8	14	8	23	24	26	184

Vysvetlivky:

- čo čisté oleje – minerálne (najbežnejšie), rastlinné, živočíšne, rybí olej bez obsahu vody
 ro rozpustné oleje - 30-85% tvorí nafténový alebo parafínový olej, obsahujú emulgátory a aditíva
 sek semisyntetické kvapaliny – 5-20% minerálneho oleja emulgovaného vo vode
 syk syntetické kvapaliny - - neobsahujú minerálny olej; sú to zmesi organických látok a aditív, ktoré majú vplyv na zlepšenie mazacích vlastností a pôsobia proti korózii. Obsahujú 70-95% vody.

Tab. Použitie odberovej aparatury

Druh odberu	Počet analyzovaných vzoriek								Spolu
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
RÚVZ BB	33	15	0	13	2	5	0	0	68
RÚVZ KE	1	8	0	1	13	3	5	0	31
RÚVZ NR	0	6	0	1	1	9	0	0	17
RÚVZ PD	0	0	0	23	0	5	17	3	48
RÚVZ ZA	12	0	0	0	0	8	0	0	20
Spolu	46	29	0	38	16	30	22	3	184

Vysvetlivky:

1. jednostupňový odber: 2µm PTFE filter s priemerom 37 mm (otvorená a uzavretá kazeta)
2. jednostupňový odber: 0,8 µm MCE filter (otvorená a uzavretá kazeta)
3. jednostupňový odber: skloláknitý filter s priemerom 37 mm
4. dvojestupňový odber: 37 mm, 2µm PTFE filter + SKC trubička XAD 2, kat. číslo 226-30
5. dvojestupňový odber: 37 mm, 0,8 µm MCE filter + trubička XAD 2, kat. číslo 226-30
6. trubička SKC OVS XAD 2, kat. č. 226-30-16
7. dvojestupňový odber: 37 mm, skloláknitý filter + trubička XAD 2, kat. číslo 226-30
8. jednostupňový odber: trubička XAD 2, kat. číslo 226-30

Tab. Metóda stanovenia

Druh metódy	Počet analyzovaných vzoriek								Spolu
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
RÚVZ BB	0	15	0	0	48	0	5	0	68
RÚVZ KE	6	2	0	1	0	18	4	0	31
RÚVZ NR	0	6	0	0	0	2	9		17
RÚVZ PD	0	0	0	0	0	43	2	3	48
RÚVZ ZA	0	0	0	12	0	0	8	0	20
Spolu	6	23	0	13	48	63	28	3	184

Vysvetlivky:

1. Váženie filtrov MCE + extrakcia (metóda MDHS 84/2)
2. Váženie filtrov MCE
3. Váženie filtrov GF + extrakcia (metóda MDHS 84/2)
4. Váženie filtrov PTFE
5. Váženie filtrov PTFE + extrakcia (metóda NIOSH 5524)
6. Váženie filtrov (MCE, GMF, PTFE) + trubičiek – metóda MDHS 84/2, DFG 123-3 (2004)
7. Váženie trubičky OVD XAD2, kat. č. 226-30-16
8. Váženie trubičky XAD2, kat. číslo 226-30

Záverečné stretnutie spolupracujúcich pracovísk bolo 21.11.2019 na RÚVZ Banská Bystrica, kde bolo konštatované nasledovné:

- V súčasnom období prevádzky prechádzajú z klasických automatov na CNC stroje, pri ktorých sa ako chladiace médiá používajú syntetické vodou miešateľné kovoobrábacie kvapaliny. Pri týchto kvapalinách bolo meraním zistené, že pri dvojestupňovom odbere sa na SKC trubičke XAD 2, kat. číslo 226-30 zachytí viac látok ako na filtri. Je otázne o aké látky sa jedná. V podmienkach laboratórií RÚVZ, ktoré sa podieľajú na projekte, nie je dostupná technika na analýzu trubičiek.

Pracovníčky RÚVZ PD modifikovali nemeckú metódu DFG 123-3 (2004). Pri výpočte stanovenia koncentrácie kovoobrábacej kvapaliny v pracovnom ovzduší brali do výpočtu prírastok hmotnosti filtra aj trubičky.

- Po konzultácii s pracovníkmi TU vo Zvolene sa ponúka možnosť spolupráce pri riešení problému so stanovením látok zachytených na týchto trubičkách.

V rámci doktorandského štúdia by bolo možné pokračovať vo výskume v oblasti problematiky minerálnych olejov, ktorú začali na TU riešiť v minulých rokoch.

Ak by bolo možné pre účely PaP ÚVZ SR zapožičať, príp. zakúpiť, IČ spektrometer (v súlade s metodikou 123-3 (2004) pre MWF), pracovníci TU vo Zvolene ponúkajú spoluprácu v ďalších krokoch projektu, ktorých cieľom by bola analýza odobratých vzoriek (filtrov + trubičiek) podľa metodiky 123-3 (2004) pre MWF a následne preukázanie vhodnosti/nevhodnosti zjednodušeného gravimetrického stanovenia kovoobrábaciech kvapalín pri kombinovanom odbere vzoriek so sériovým zapojením filtra a trubičky XAD2. Ak by sa potvrdilo, že zjednodušená gravimetrická metóda nie je vhodnou metódou, zadovážené prístrojové vybavenie by umožnilo vykonávať stanovenia MO aspoň na jednom pracovisku RÚVZ v rámci SR.

- Kovoobrábacie kvapaliny, odobraté na PTFE filtre, je možné stanoviť metódou NIOSH 5524. Pracovníčky RÚVZ BB zabezpečili výrobu 2 ks lievikov, ktoré sa používajú pri tejto metóde a odskúšali túto metódu pri stanovení kvapalných aerosólov rôznych kovoobrábaciech kvapalín v pracovnom ovzduší. Možno konštatovať, že použitie filtra sa síce na kvantifikáciu olejových aerosólov odporúča, tento je však spoľahlivý len pre čisté oleje a rozpustné oleje, ktoré vytvárajú emulziu. V priebehu riešenia projektu, po preštudovaní literatúry a vyhodnotení doterajších výsledkov sa javí tento spôsob ako nepostačujúci pre **hmlu vznikajúcu z vodou miešateľných kovoobrábaciech kvapalín na báze minerálnych olejov**.

Ako najvhodnejšie filtre na odber vzoriek metódou NIOSH 5524 sa ukázali 2 m PTFE filtre. Začiatkom roku 2019 prestal výrobca dodávať tieto filtre na trh. Ako náhrada boli odporučené firmou WAFY Chromservis s. r. o. aj firmou Chromservis s. r. o. filtre PTFE s krúžkom z PMP:

<https://www.skcltd.com/products2/filters-cassettes/ptfe-polytetrafluoroethylene-membrane-filters.html#ptfe-membrane-filters>.

Ako uviedol Ing. Brenkus, k 1.11.2019 na webe SKC nedošlo k zmene, pôvodné filtre nie sú v ponuke z dôvodu, že ich ešte nikto nezačal vyrábať.

- Je problém s KBÚ, nedá sa podľa nich identifikovať o akú reznú kvapalinu ide, aké je zloženie zmesi. V niektorých podnikoch (RÚVZ BB) nemajú aktuálne verzie KBÚ. V KBÚ pre výrobky dodávané z Nemecka alebo Českej republiky sú aj v slovenských prekladoch udávané limity pre minerálne oleje 5 mg/m³, resp. 10 mg/m³ pre olejovú hmlu, odvolávajú sa na národnú resp. európsku legislatívu.
- Ako odporúčanie zaviesť dva druhy limitov.
- Žiadať o zakúpenie prístrojov na presnejšie stanovenie kovoobrábaciech kvapalín.

Boli prijaté nasledujúce **závery**:

- Vo výrobnom procese pri výbere kovoobrábaciech kvapalín je nutné prihliadať na technologické vlastnosti týchto látok. Je však nevyhnutné, aby sa na prvé miesto pri výbere reznej kvapaliny dostalo zdravotné hľadisko (minimálne účinky na zdravie pracovníkov) a až za ním technologické a ekonomické hľadiská.
- Podarilo sa nám zaviesť do praxe a vypracovať ŠPP podľa NIOSH metódy 5524, MDHS 84/2 a modifikovanú nemeckú metódu DFG 123-3 (2004).
- Vodou riediteľných kovoobrábaciech kvapalín je veľké množstvo, majú premenlivé zloženie a ich charakteristika je problematická. Aditíva obsiahnuté v týchto kvapalinách aj v malých množstvách môžu spôsobovať zdravotné problémy.

- Neexistuje univerzálna metóda stanovenia kovoobrábacích kvapalín. Pri výbere metódy stanovenia MWFs je potrebné mať dostatočné znalosti o zložení kovoobrábacej kvapaliny. V súčasnosti KBÚ týchto látok vo väčšine prípadov neobsahujú údaje o zložení prídavných látok.
- Na základe doterajších skúseností sa ukázalo, že pri odbere vodou riediteľných kovoobrábacích kvapalín na filter sa na ňom nezachytia prchavé látky obsiahnuté v kvapaline. V tomto prípade nie je vhodné realizovať odber na filter s následným gravimetrickým stanovením.
- Na stanovenie vodou riediteľných kovoobrábacích kvapalín, ktoré sa vo veľkom množstve používajú v strojárskom priemysle, je potrebné odoberať vzorky aj na trubičky a následne ich analyzovať na prístrojovom vybavení, ktorým skúšobné laboratóriá RÚVZ nedisponujú. V projekte bude možné pokračovať po vybavení laboratórií RÚVZ týmito prístrojmi.
- Odporúčame pridať do prílohy č. 1 k NV SR č. 33/2018 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov doplnenie NPEL pre syntetické vodou miešateľné kovoobrábacie kvapaliny.
- NPEL pre Oleje minerálne, kvapalný aerosól, dymy odporúčame premenovať na Oleje minerálne, kvapalný aerosól, hmla.

Z výsledkov štúdie bola vypracovaná prednáška - Chovancová, Šaligová: Stanovenie minerálnych olejov v pracovnom ovzduší, prednesená na celoústavnom seminári dňa 21.11.2019. Prednášajúca Ing. L. Chovancová.

Úloha je ukončená.

Plnenie úloh vo všetkých kapitolách v spolupráci s odbormi HŽP, HV, HDM a PPL - štatistika laboratórnych výkonov

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
1.3	Ľudský biomonitoring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí	117	251	407
2.1.2.	Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické	290	914	3239
2.1.3	Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém	38	564	1666
2.2.1	Intervencie na podporu zdravia pri práci Zdravé pracoviská	-	-	-
3.1.	Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu-a	-	-	-

3.2	Monitoring príjmu kuchynskej soli	37	37	48
3.3.	Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky	-	-	-
7.1	Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk	-	-	-
7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	-	-	-
7.3	Materské mlieko	-	-	-
7.4	Reziduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti	-	-	-
7.6	Biomonitoring ťažkých kovov v pracovnom a životnom prostredí	18	24	59
7.7.	kvalita vnútorného ovzdušia v zdravotníckych zariadeniach zariadeniach	-	-	-
7.9	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	-	-	-
7.11	Stanovenie syntetických potravinárskych farbív v potravinách	256	1492	2347
7.12	Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi	-	-	-
7.13	Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách	-	-	-
7.15	Analýza celkového arzénu v potravinách	22	137	467
7.16	Monitoring obsahu dusitanov a dusičnanov v surovinách a pokrmoch z domácej produkcie použitých v stravovaní dojčiat a malých detí	-	-	-
7.17	Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia	23	82	289
Výkony celkom:		801	3501	8522

7. ODDELENIE LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)

Oddelenie lekárskej mikrobiológie (OLM) RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo v roku 2019 gestomom 3 úloh „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2019 a na ďalšie roky“. 1 projekt bol z OFŽP (7.10) a 2 projekty boli z OLM (8.2 a 8.3). Okrem toho sme sa podieľali na ďalších 4 úlohách ako spoluriešitelia (6.6, 7.1, 7.2. a 8.1).

7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Etapy riešenia: 2019 a ďalšie roky

Anotácia

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gesciou verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zrn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú aj alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ:

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež;
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v SR,

- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergiológicky významných druhov);
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

Výstupy:

- týždenné peľové spravodajstvo formou tlačových správ, medializácia peľového spravodajstva na stránkach RÚVZ, www.alergia.sk, www.zdravie.sk a v ďalších médiách,
- správa o výskyte alergénov roztočov vo vnútornom prostredí budov sledovaných zariadení,
- návrh programov na zlepšenie podmienok prostredia a aktualizáciu legislatívy,
- prezentácia výsledkov monitoringu v médiách, na odborných podujatiach, publikácie v odborných časopisoch,
- využitie databázy PIS pre riešenie medzinárodných projektov týkajúcich sa zmien bioklímy a šírenia invázných druhov rastlín.

Vyhodnotenie

Metodika

Odber vzoriek a laboratórna diagnostika peľových alergénov v ovzduší bola v laboratóriu BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou metódou ŠPP_OLM_64/07_BIO spracovanou podľa zásad európskej peľovej informačnej služby. Ostatné monitorovacie stanice ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina nemajú túto skúšku akreditovanú, ale postupujú jednotne podľa tejto štandardnej metódy.

Laboratórna diagnostika výskytu alergénov roztočov v prachu bola v laboratóriu BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou semikvantitatívnou metódou ŠPP_OLM_76 / 08 BIO. Vyhodnotenie výsledkov sme realizovali podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia a Vyhlášky MZ SR č. 210/2016, ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška MZ SR č. 259/2008 Z. z..

Priebeh peľového monitoringu a medializácia výsledkov, rok 2019

RÚVZ Banská Bystrica je gestorm úlohy, na ktorej sa spoluriešiteľsky podieľajú monitorovacie stanice na ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina.

Peľový monitoring roku 2019 začali monitorovacie stanice v Banskej Bystrici a na ÚVZ SR v Bratislave skôr - od 7. kalendárneho týždňa, oficiálny začiatok monitorovania bol 9. kalendárny týždeň 2019. Monitorovali sme do konca októbra, monitorovacia stanica pri ÚVZ SR v Bratislave a koordinačné pracovisko PIS v Banskej Bystrici ukončili monitorovanie začiatkom decembra, keď už poveternostné podmienky neumožňovali bezpečnú prevádzku lapača.

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) bolo na všetkých monitorovacích staniach PIS pri RÚVZ v SR celkovo vyhodnotených kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou 1 612 vzoriek trvalých mikroskopických preparátov peľových zŕn a spór vzdušných húb zachytených v lapačoch peľu. Celkovo bol v rámci peľového monitoringu vykonaných 28 825 analýz. Podrobný prehľad o počte vyšetrených vzoriek je uvedený v tabuľke.

Monitorovacia stanica	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	298	882	5 766
RÚVZ Banská Bystrica	294	882	6 720
RÚVZ Košice	245	735	2 870
RÚVZ Nitra	252	756	4 160
RÚVZ Trnava	250	750	4 500
RÚVZ Žilina	273	819	4 809
SPOLU	1 612	4 824	28 825

Priebežné výsledky výskytu biologických alergénov v ovzduší sa z jednotlivých monitorovacích staníc týždenne zasielali formou protokolov cez stránku www.alergia.sk na koordináčne pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici. Po overení nameraných údajov bola na koordináčnom pracovisku spracovaná prognóza na nasledujúci týždeň a výsledky peľového monitoringu boli publikované na stránke spolu s textovou správou o aktuálnej peľovej situácii na Slovensku. Monitorovacie stanice poskytovali týždenné peľové spravodajstvo na portáli www.alergia.sk, www.zdravie.sk a na webových stránkach úradov. Od roku 2018 spolupracujeme s NCZI, ktorý pre Národný portál zdravia preberá aktuálne hlásenia o peľovej situácii na Slovensku. Koordináčne pracovisko na základe podkladov z monitorovacích staníc pripravovalo týždenne tlačové správy o aktuálnej peľovej situácii v SR s prognózou na nasledujúci týždeň, ktoré boli poskytované pre tlačové agentúry (SITA, TASR) a regionálne denníky. Novinkou roka 2019 bolo zverejňovanie týždenného peľového spravodajstva formou podcastov, ktoré sme po krátkom skúšobnom období oficiálne spustili od augusta. Zrealizovaných bolo 7 rozhovorov pre televízne vysielanie (RTVS a Markíza), 8 rozhovorov pre rozhlasové vysielanie RTVS - rádio Regina a rádio Vlna a 1 podcast pre rádio Regina západ. Boli poskytnuté podklady k článkom o PIS pri RÚVZ v SR pre BOnline. Pracovníci monitorovacej stanice pri ÚVZ SR v Bratislave vypracovali 6 správ o monitorovaní biologických alergénov v ovzduší Bratislavy pre mediálny odbor ÚVZ SR, masmédiá a pre verejnosť.

Pracovisko pri RÚVZ v Banskej Bystrici sa zároveň podieľalo na vypracovaní odborných stanovísk ohľadne monitorovania peľových alergénov v ovzduší a tiež k likvidácii porastov invázných rastlín a k výrubu drevín vzhľadom na ich alergenicitu.

V spolupráci s HŽPaZ ÚVZ SR sme sa podieľali na spracovaní projektového zámeru a príprave realizácie „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia. V spolupráci s katedrou botaniky Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave sme sa zapojili do spolupráce na projekte COST Action CA18226 „New approaches in detection of pathogens and aeroallergens“ (Adopt.).

Monitorovanie alergénov roztočov, rok 2019

V roku 2019 boli odobraté vzorky a spracované hodnotiace správy z kontrol výskytu alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach a internátoch v Košiciach, Banskej Bystrici a Dunajskej Strede. Vzorky odobrali pracoviská OHŽPaZ v rámci monitorovania úrovne ubytovacích zariadení pred MS v hokeji 2019 (RÚVZ Košice - 95 vzoriek), ubytovacie zariadenia cestovného ruchu v spádovej oblasti RÚVZ Dunajská Streda (17 vzoriek), ubytovacie zariadenia v regióne Banskobystrického kraja (RÚVZ BB 31 vzoriek). Výsledky získané spracovaním **143 vzoriek** boli vyhodnotené v zmysle platnej legislatívy.

Vyhodnotenie podľa tabuľky

Stupeň obsahu alergénov roztočov	Obsah guanínu /g prachu
1 - vysoká prítomnosť alergénov roztočov	> 10 000 µg/g
2 - stredná prítomnosť alergénov roztočov	2 500 – 10 000 µg/g
3 - nízka prítomnosť alergénov roztočov	600 - 2 500 µg/g
4 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
5 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
6 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g

Na základe prepočtových tabuliek, ktoré k nameraným stupňom výskytu alergénov roztočov v prachu priradujú prislúchajúce hladiny guanínu udávané v µg na 1g prachu, je možné výsledky vyhodnotiť v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Výskyt roztočov v prachu je možné posudzovať a hodnotiť podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Podľa §1, ods. 2, písm. b) definuje biologické znečisťujúce látky: alergény roztočov sú tráviace enzýmy roztočov z čeľade *Pyroglyphidae* obsiahnuté v ich tráviacom trakte a vylučované spoločne s exkrementami do prostredia. Príloha č.4, tabuľka č. 7 uvádza limitné hodnoty biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov a to <2 µg alergénov roztočov /1g prachu alebo 0,6 mg guanínu/g prachu.

Alergény roztočov sú celoročné alergény preto je potrebné za účelom prevencie alergických ochorení systematické odstraňovanie rizikových faktorov ich vzniku. Zásady údržby prostredia sú súčasťou prevádzkových poriadkov - je potrebné dôraznejšie vyžadovať správny systém vetrania, odstraňovania prachu, pranie textílií, údržbu kobercov, posteľných matracov a ostatného čalúneného nábytku.

Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami je možné chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu aj vhodnou úpravou prostredia.

Z celkového počtu 143 vzoriek prachu, ktoré boli odobraté s matracov starších ako 10 rokov sme zaznamenali nasledovné výsledky:

12 vzoriek - stredná prítomnosť alergénov roztočov

96 vzoriek - nízka prítomnosť alergénov roztočov

35 vzoriek - neprítomné alergény roztočov

Vzorky odobraté v ubytovacích zariadeniach a internátoch boli laboratórne spracované a výsledky ukazujú, že väčšina matracov starších ako 10 rokov nespĺňala požiadavky vyhlášky. Výsledky kontrol zameraných na účinnosť opatrení na elimináciu výskytu alergénov roztočov, nám poukazujú na ich dôležitosť pri zlepšovaní podmienok v ubytovacích zariadeniach rôznej kategórie určených pre verejnosť, domovoch sociálnych služieb, spoločných zariadeniach pre deti a mládež i bytových priestoroch v čo najširšom meradle.

Na základe požiadaviek z praxe sme v spolupráci s HŽPaZ vypracovali metodický materiál o odbere vzoriek prachu na prítomnosť alergénov roztočov a v roku 2019 sme prezentovali metodiku stanovenia roztočov na konzultačnom dni NRC, aby mohla byť zavedená aj do ďalších laboratórií BŽP pri RÚVZ v SR.

V súvislosti s trendom v európskych laboratóriách sme si vedomí, že je potrebné na skvalitnenie práce v laboratórnej diagnostike a pri kvantifikácii výsledkov zavedenie nových

metód s využitím ELISA testov, ktoré majú vyššiu výpovednú hodnotu ako v súčasnosti používaná semikvantitatívna metóda, preto sme pripravili podklady na zavedenie metódy stanovenia alergénov roztočov s využitím ELISA testov od roku 2020.

V rámci kontroly zabezpečenia kvality akreditovaných meraní boli na pracovisku RÚVZ v Banskej Bystrici vykonané kontroly vyplývajúce z požiadaviek na zabezpečenie kvality.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Lafférová, J.: Rozhovory televízne vysielanie: 5x RTVS, 2x Markíza, rozhlasové vysielanie: Rádiožurnál 6x, rádio Vlna 2x, Regina západ 1x podcast, 39 týždenných tlačových správ o peľovej situácii v SR - informácie pre tlačové agentúry (SITA, TASR).

Lafférová, J.: Týždenné spracovávanie podkladov z databázy pre mobilnú aplikáciu peľového spravodajstva počas peľovej sezóny.

Lafférová, J.: Spolupráca s HŽPaZ ÚVZ SR na aktualizácii projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia.

Lafférová, J.: Vypracovanie hodnotiacej správy „Výskyt vybraných peľových alergénov v ovzduší za roky 2014 – 2018“ pre kúpele Lučivná.

Lafférová, J.: Vypracovanie odborného stanoviska k sťažnosti na neudržiavané plochy s porastom paliny a inváznej ambrózie z hľadiska negatívneho vplyvu na životné prostredie a zdravie (alergie).

Lafférová, J.: Konzultácie k problematike PIS - 9x, 1x stáž so zameraním na odber a diagnostiku peľových zŕn na účely PIS.

Lafférová, J.: Vypracovanie odbornej správy „Vyhodnotenie výskytu vybraných alergénov v ovzduší Bratislavy za roky 2009 – 2018“ pre OHŽPaZ ÚVZ SR.

Zámečniková M.: Vypracovanie odborných správ o monitorovaní biologických alergénov v ovzduší Bratislavy pre mediálny odbor ÚVZ SR, masmédiá a verejnosť (6x).

Publikačná a prednášková činnosť, rok 2019

Prednášky:

Lafférová, J.: Peľová informačná služba, monitorovanie, využitie výsledkov PIS v praxi. Odborný seminár, RÚVZ Banská Bystrica, 28.3.2019.

Lafférová, J.: Biologické alergény v ovzduší a vnútornom prostredí. Peľová informačná služba, alergény roztočov v prachu. Diskusné sústreďenie v epidemiológii, prevencii a poradenstve chronických chorôb. SZU, školiaca akcia 33015, RÚVZ Banská Bystrica, 3.4.2019.

Lafférová, J.: Biologické alergény v ovzduší a vnútornom prostredí. Peľové alergény a alergény roztočov vo vnútornom prostredí. Prednáška pre študentov UMB, RÚVZ BB, 14.3.2019.

Lafférová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2018 [poster]. XVII. Martinské dni imunológie, Martin, 10.-12.4.2019.

Hochmuth, L., Lafférová, J.: Peľový monitoring v ére mobilných komunikácií, XVII. Martinské dni imunológie, Martin, 10.-12.4.2019.

Gretschová, A., Lafférová, J.: Stanovenie prítomnosti alergénov roztočov bytového prachu vo vnútornom prostredí. Konzultačný deň NRC, ÚVZ SR, Bratislava, 13.5.2019.

Lafférová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2019 [poster]. XXXVI. zjazd slovenských a českých alergológov a klinických imunológov, 2.-5.10.2019, Nový Smokovec.

Kurpelová, J., Rajnáková, H.: Monitorovanie koncentrácie peľových zŕn a spór alergénov v ovzduší. [poster]. Konferencia Preventívna medicína VIII., Konferenčná sála Ministerstva zdravotníctva SR, Bratislava, 27.03.2019.

Publikácie:

LAFFÉRSOVÁ, J.: Peľová sezóna a alergie. In: *Lekárnické listy* 4/2019, s. 20-21, ISSN 1335-5821.

KURPELOVÁ, J., RAJNÁKOVÁ, H.: Monitorovanie koncentrácie peľových zŕn a spór alergénov v ovzduší. In: Zborník abstraktov: VIII. konferencia Preventívna medicína, s. 34, ISBN 978-80-973293-0-3.

8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia v populácii a sledovanie zastúpenia sérotypov týchto kmeňov.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

Etapa riešenia: 2019 a ďalšie roky

Anotácia:

Invazívne pneumokokové ochorenia (IPO) sú závažné infekcie ohrozujúce najmä vekové kategórie detí do dvoch rokov a osoby nad 65 rokov. Len niekoľko z 93 doposiaľ známych sérotypov *S. pneumoniae* má potenciál stať sa pôvodcom IPO. Väčšina týchto sérotypov je obsiahnutá vo vakcínach, ktoré v súčasnosti predstavujú účinnú formu prevencie. Na Slovensku sú k dispozícii 3 vakcíny – dve konjugované, ktoré sú aj súčasťou povinného očkovania.

Cieľ:

Cieľom projektu je monitorovanie zastúpenia sérotypov kmeňov *S. pneumoniae*, ktoré sú pôvodcami invazívnych pneumokokových ochorení ako aj skvalitnenie surveillance IPO na Slovensku.

Záver:

Všetky kmene *S. pneumoniae* izolované z pôvodne sterilných miest sú posielané do NRC pre pneumokokové nákazy, kde sú podrobené podrobnejšej analýze, pod ktorú spadá najmä stanovenie sérotypu pomocou klasických sérologických metód, prípadne určenie genetickej príbuznosti. Keďže nie všetky pozitívne biologické vzorky sú zároveň kultivačne úspešné, je potrebné myslieť aj na stanovenie sérotypu priamo z biologického materiálu. V prípade, že daný kmeň nie je dostatočne viabilný, je možné na stanovenie sérotypu použiť aj molekulárno-biologické metódy.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná metódami zavedenými v rámci NRC pre pneumokokové nákazy.

NRC využíva kombináciu kultivácie, sérologických a molekulárno-biologických metód. V prípade potreby bol vykonaný optochínový test na potvrdenie druhovej príslušnosti ako aj test rozpustnosti v žlči. Každý kmeň bol následne podrobený sérotypizácii pomocou molekulárno-biologických metód (multiplex PCR) a klasických sérologických metód (latexovej aglutinácie a quellung reakcie). Kmene boli zároveň uskladnené ako súčasť zbierky kmeňov *S. pneumoniae* NRC.

Medzilaboratórne porovnania:

V roku 2019 boli do NRC doručené 4 vzorky určené na medzilaboratórne porovnanie (Národní referenční laboratoř pro streptokokové infekce, SZÚ Praha) pomocou klasických sérologických a molekulárno-biologických metód slúžiacich na sérotypizáciu. Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou.

V roku 2019 sa NRC zapojilo taktiež do medzilaboratórneho porovnania pomocou PCR. Boli testované 4 vzorky ((Národní referenční laboratoř pro streptokokové infekce, SZÚ Praha). Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance IPO na Slovensku NRC spolupracovalo s lekármi, mikrobiologickými laboratóriami a epidemiológiami, usmerňovalo ich pri transporte živých kmeňov *S. pneumoniae* a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov, mikrobiológov a odbornú verejnosť.

Počet vyšetrených vzoriek a stanovenie ich sérotypu, rok 2019

V roku 2019 bolo do NRC doručených spolu 112 kmeňov resp. pôvodných biologických materiálov *S. pneumoniae* od 106 pacientov. U pacientov s viacerými zaslanými kmeňmi bol potvrdený vždy ten istý sérotyp preto sú v tabuľke č. 1 uvádzané len raz.

Zastúpenie sérotypov ako aj pôvodných biologických materiálov sumarizujú tabuľky č. 1 a 2. Všetky informácie týkajúce sa kmeňov izolovaných z pôvodne sterilných tekutín, zaslané do NRC na sérotypizáciu a ďalšiu analýzu sú zároveň prístupné po kontaktovaní pracovníkov NRC (www.vzbb.sk).

Tab. 1: Prehľad sérotypov *S. pneumoniae* identifikovaných v NRC, rok 2019.

Sérotyp	Počet izolovaných kmeňov
3	25
19A	17
1	5
22F	5
4	4
12F	4
10A	3
11A	3
23A	3
15B/15C	2
22A	2
23B	2
23F	2
6B	2
6C	2
8	2
9N	2
11F	1
12A	1
15A	1
15C	1
18C	1
19F	1
24F	1
29	1
31	1

35	1
6A	1
7B	1
38/43/44/45/46/48	1
15F/15A	1
netyfovateľný	1
bez určenia sérotypu	6
Spolu	106

Tab. 2:

Prehľad biologických materiálov, z ktorých boli v roku 2019 pneumokokové kmene izolované.

Materiál	Počet
Hemokultúra	69
Likvor	12
Hemokultúra + likvor	4
Absces/rana/hnis	6
Pleurálny punktát/výpotok	15

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2019

Prednášky:

1. MAĐAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., MANCOŠ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C.: Hodnota očkovacích programov proti pneumokokovým infekciám. Projekt: Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. XVI. Vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR. MZ SR, Bratislava, 20.3.2019.
2. BRAŽINOVÁ, A., MAĐAROVÁ, L., ŠPALEKOVÁ, M., KLEMENT, C., AVDIČOVÁ, M.: Hodnotenie systému surveillance invazívnych pneumokokových infekcií na Slovensku. X. Slovenský vakcinologický kongres. Grandhotel Praha, Tatranská Lomnica, 11.-13.4.2019.
3. MAĐAROVÁ, L., MANCOŠ, M., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.: Projekt: Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. X. Slovenský vakcinologický kongres. Grandhotel Praha, Tatranská Lomnica, 11-13.4.2019.
4. MAĐAROVÁ, L.: 10 rokov pneumokokového očkovania v NIP. Mediforum. Piešťany, 20.-21.9.2019.
5. BRAŽINOVÁ, A., MAĐAROVÁ, L., KLEMENT, C., AVDIČOVÁ, M.: Význam hodnotenia systému surveillance invazívnych pneumokokových infekcií pre klinickú prax a zdravie verejnosti na Slovensku za obdobie 2004-2017. XXIV. Červenkové dni preventívnej medicíny. Tále, Hotel Stupka, 21.-23.10.2019.
6. AVDIČOVÁ, M., MAĐAROVÁ, L., KERLIK, J.: Prevencia pneumokokových nákaz, kde sme a kde by sme mali byť. XXIV. Červenkové dni preventívnej medicíny. Tále, Hotel Stupka, 21.-23.10.2019.
7. MAĐAROVÁ, L., MANCOŠ, M., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.: Projekt: Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. XXIV. Červenkové dni preventívnej medicíny. Tále, Hotel Stupka, 21.-23.10.2019.

Publikácie:

1. MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., MANCOŠ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C.: Hodnota očkovacích programov proti pneumokokovým infekciám. Projekt: Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. XVI. Vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR. Zborník abstraktov ISBN 978-80-89797-42-4.
2. BRAŽINOVÁ, A., MAĎAROVÁ, L., ŠPALEKOVÁ, M., KLEMENT, C., AVDIČOVÁ, M.: Hodnotenie systému surveillance invazívnych pneumokokových infekcií na Slovensku. X. Slovenský vakcinologický kongres. Zborník abstraktov. ISBN 978-80-89797-43-1.
3. MAĎAROVÁ, L., MANCOŠ, M., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.: Projekt: Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. X. Slovenský vakcinologický kongres. Zborník abstraktov. ISBN 978-80-89797-43-1.
4. BRAŽINOVÁ, A., MAĎAROVÁ, L., KLEMENT, C., AVDIČOVÁ, M. Význam hodnotenia systému surveillance invazívnych pneumokokových infekcií pre klinickú prax a zdravie verejnosti na Slovensku za obdobie 2004-2017. XXIV. Červenkové dni preventívnej medicíny, zborník abstraktov, ISBN 978-80-89797-52-3.
5. AVDIČOVÁ, M., MAĎAROVÁ, L., KERLIK, J.: Prevencia pneumokokových nákaz, kde sme a kde by sme mali byť. XXIV. Červenkové dni preventívnej medicíny, zborník abstraktov, ISBN 978-80-89797-52-3.
6. MAĎAROVÁ, L., MANCOŠ, M., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.: Projekt: Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. XXIV. Červenkové dni preventívnej medicíny, zborník abstraktov, ISBN 978-80-89797-52-3.
7. MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.: Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení na Slovensku. *Revue medicíny*. 2019, 17(2), s. 17-20.

Účasť na medzinárodných konferenciách:

Maďarová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 3.-5.6.2019.

8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevencie IgG anti-PT *B. pertussis*. Zavedenie nových diagnostických metód na sledovanie príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov *B. pertussis* od kmeňov vakcinálnych.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami.

Etapa riešenia: 2019 a ďalšie roky

Anotácia:

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov.

Cieľ:

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky

tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Záver:

Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so štandardnými pracovnými postupmi (ŠPP). Všetky použité metódy dôkazu sú akreditované.

Z priamych diagnostických metód sa vykonávala kultivácia *Bordetella sp.*, *B. pertussis* a *B. parapertussis* v nazofaryngeálnom výtere ako aj real-time PCR na dôkaz prítomnosti DNA spomínaných agens. Diagnostika pomocou real-time PCR bola upravená a doplnená v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC na diagnostiku týchto agens. Real-time PCR bola doplnená o dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu (*ptxA-Pr*). V rámci interpretácií výsledkov vyšetrení pomocou real-time PCR bol v prípade dôkazu IS1001 doplnený ukazovateľ *B. bronchiseptica*, nakoľko táto sekvencia sa nachádza aj u tohto druhu.

Z nepriamych diagnostických metód bola vykonávaná diagnostika prítomnosti resp. hladiny protilátok tried IgG a IgA na dôkaz prítomnosti protilátok proti pertussickému toxínu u *Bordetella pertussis*. Aglutinácia sa vykonávala na dôkaz prítomnosti protilátok proti *Bordetella parapertussis* (hodnotenie 4 násobného vzostupu titra protilátok).

V súvislosti so zaznamenaním epidémií pertussis v mnohých krajinách sa stále väčšia pozornosť sústreďuje na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Tieto analýzy sa vykonávajú prevažne pomocou pulznej elektroforézy (PFGE). Získané pulzotypy sú triedené do skupín a porovnáva sa ich príbuznosť resp. odlišnosť. Z tohto dôvodu pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR bola validovaná aj táto metóda za použitia zbierkových referenčných kmeňov *B. pertussis*, *B. parapertussis* a *B. holmesii*.

Medzilaboratórne porovnania a zosúladenie diagnostiky:

V roku 2019 bolo NRC pre pertussis a parapertussis zapojené do troch medzinárodných medzilaboratórnych testov. Jeden test bol zameraný na kultiváciu, druhý na sérologický dôkaz protilátok a tretí test bol zameraný na dôkaz prítomnosti DNA *Bordetella spp.* Spolu bolo v rámci testov vyšetrených 8 vzoriek a 10 ukazovateľov. Všetky medzilaboratórne testy boli vykonané so 100% úspešnosťou.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance pertussis na Slovensku NRC priebežne spolupracovalo s lekármi, usmerňovalo ich pri odbere a transporte materiálu, určeného najmä na kultiváciu *B. pertussis* a dôkaz pomocou real-time PCR a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov a odbornú verejnosť.

V roku 2019 pokračovala spolupráca s lekármi prvého kontaktu pre deti a dorast z Banskej Bystrice, spolu 11 ambulancií, ktoré vytvorili sentinelový systém zasielania materiálov v Banskej Bystrici. Sentinelový spôsob zasielania materiálov prispieva k zvýšenej pravdepodobnosti pozitívneho záchytu *B. pertussis* na Slovensku. Taktiež sa posilnil tento systém zapojením epidemiológov z Popradu, ktorí spolupracujú s ambulanciami lekárov pre deti a dorast a zasielajú suspektné materiály do NRC pre pertussis a parapertussis.

V roku 2019 bolo Slovensko cez NRC pre pertussis a parapertussis aj naďalej zapojené do projektu organizovaného ECDC pod názvom “Pertussis Laboratory Surveillance Network (EUpert-labnet)“, ktorý v roku 2019 aj skončil. Hlavným cieľom vytvorenej siete a projektu je zabezpečiť integrovaný dohľad nad pertussis v Európe. Koordinujúcim pracoviskom bol inštitút THL vo Fínsku, Turku, s ktorým má NRC dlhodobu dobrú spoluprácu.

Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek, rok 2019

Počet vyšetrených materiálov pomocou jednotlivých metód skúšania je uvedený v Tab. 1.

Tab. 1:

Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis* v NRC pre pertussis a parapertussis, rok 2019

	Spolu vyšetrených	Pozitívne
Aglutinácia <i>Bordetella parapertussis</i> (párové vzorky)	140	0
ELISA IgG anti PT <i>Bordetella pertussis</i>	170	41
ELISA IgA anti-PT <i>Bordetella pertussis</i>	170	35
kultivácia	250	0
real-time PCR <i>Bordetella sp.</i>	656	101
real-time PCR <i>B. parapertussis</i> / <i>B. bronchiseptica</i>	562	1
real-time PCR <i>Bordetella pertussis</i> , <i>ptxA-Pr</i> (gén zodpovedný za tvorbu pertussického toxínu)	435	47

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2019

Prednášky:

MAĐAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C.: Aktuálna epidemiologická situácia a diagnostika pertussis. Výstupy projektu EU PertLabNET. X. Slovenský vakcinologický kongres. Grandhotel Praha, Tatranská Lomnica, 11.-13.4.2019.

Publikácie:

MAĐAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C.: Aktuálna epidemiologická situácia a diagnostika pertussis. Výstupy projektu EU PertLabNET. X. Slovenský vakcinologický kongres. Zborník abstraktov. ISBN 978-80-89797-43-1.

Absolvované stáže a účasť na medzinárodných konferenciách:

Maďarová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 3.-5.6.2019.

Maďarová, L.: EUPert Rome, EUPertgenomics, medzinárodná konferencia a stretnutie odborníkov na pertussis v rámci krajín EU/ EEA, Rím, 7.-8.10.2019.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapa riešenia: 2019 a ďalšie roky

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2019

V rámci stredoslovenského regiónu boli v roku 2019 vo virologickom laboratóriu OLM RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetrené odpadové vody z 13-tich odberových lokalít - čističiek odpadových vôd (ČOV) v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a jedného záchranného utečeneckého tábora vo Veľkom Krtíši - Opatovej. Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metodík WHO v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch RD-A, Hep2 a L20B.

Počet odobratých vzoriek odpadových vôd bol 84, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie – spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 168 vzoriek. 84 odpadových vôd má ukončené vyšetrenie. Za uvedené obdobie nebol izolovaný žiadny poliovírus, ostatné izolácie sú uvedené v tabuľke.

Izolovaný entero-vírusový kmeň	Odberová lokalita	Dátum odberu	Dátum očkovania	Ukončenie vyšetrovania
7x Coxsackie B5 + 3x Coxsackie B5	Dolný Kubín fáza A aj B	9.7.2019	10.7.2019	30.7.2019
	Čadca fáza A aj B	9.7.2019	10.7.2019	30.7.2019
	Martin fáza A aj B	16.7.2019	17.7.2019	5.8.2019
	Považská Bystrica fáza B	17.9.2019	18.9.2019	8.10.2019
	Martin fáza B	17.9.2019	18.9.2019	8.10.2019
	Žiar nad Hronom fáza A	24.9.2019	25.9.2019	11.10.2019
	Čadca fáza A	5.11.2019	6.11.2019	26.11.2019
2xNPEV	Banská Bystrica fáza A	10.9.2019	11.9.2019	30.9.2019
	Lučenec fáza A	24.9.2019	25.9.2019	11.10.2019

Pre obdobie rokov 2019/20 bol vypracovaný a RÚVZ Banskobystrického a Žilinského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2019 - február 2020.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení odpadových vôd za obdobie marec 2018 - február 2019.

Kissová, R.: Vypracovanie časového harmonogramu odberu odpadových vôd na obdobie marec 2019 - február 2020 pre okresy Banskobystrického a Žilinského kraja.

Kissová, R.: Evidencia vyšetrovaných vzoriek do WHO LDMS databázy.

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2019

Prednášky: -

Publikácie:

1. PASTUCHOVÁ, K., KISSOVÁ, R., LENGYELOVÁ, V.: Full-area examination of sewage waters for the presence of polioviruses and other enteroviruses in the external environment in the Slovak republic. Medzinárodná konferencia - Conference of the polio laboratory network, national poliovirus containment coordinators, national authorities for containment. Kodaň, Dánsko, 24.-26.9.2019. Príspevok v zborníku s.51.
2. PASTUCHOVÁ, K., KISSOVÁ, R., LENGYELOVÁ, V.: National inventory of polioviruses and poliovirus potentially infectious materials in the Slovak republic in 2001-2019. Medzinárodná konferencia - Conference of the polio laboratory network, national poliovirus containment coordinators, national authorities for containment. Kodaň, Dánsko, 24.-26.9.2019. Príspevok v zborníku s.79.

Účasť na konferenciách, školeniach a seminároch:

Kissová, R.: Konzultačný deň NRC pre chrípku, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre morbilli, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky a laboratória molekulárnej diagnostiky. ÚVZ SR, Bratislava, 21.5.2019.

Kissová, R.: Medzinárodná konferencia WHO - Conference of the polio laboratory network, national poliovirus containment coordinators, national authorities for containment, Kodaň, Dánsko, 24.-26.9.2019.

Úlohy OFŽP: 7.1 a 7.2

Tab. 1: Počty vyšetrení v laboratóriu biológie životného prostredia, rok 2019

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Monitoring vybraných vodných plôch a biokúpalísk	97	291	1 405
7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	474	950	2 141

*7.1 - na prítomnosť cyanobaktérií boli vyšetrené vzorky vôd kúpacích oblastí Ružiná, Teplý vrch, Kurinec, Počúvadlo, Vindšachta, Kolpachy, Richňava a biokúpalisko Krtko vo Veľkom Krtíši. Ďalšie vzorky vôd boli odoberané z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec a Málinec. Výskyt vodného kvetu bol zaznamenaný na Hriňovej, Málinci, Klenovci a Turčeku. Na ekotoxikologické vyšetrenia odobral RÚVZ BB v rámci monitorovania vodárenských nádrží vodný kvet na vodárenských nádržiach Hriňová (25.7.2019), Málinec (22.8.2019 a 19.9.2019), Klenovec (22.8.2019, 19.9.2019 a 15.10.2019) a Turček (26.9.2019). Súbežne boli na úpravniach vody odobraté a na prítomnosť cyanobaktérií vyšetrované vzorky surovej a upravenej vody. Najhoršiu situáciu sme zaznamenali na VN Klenovec, kde bol v septembri výskyt vodného kvetu na celej nádrži a pri zonačnom odbere bolo zistené, že zasahoval až do hĺbky 8 m. Vodný kvet bol v prevažnej miere tvorený druhom *Microcystis aeruginosa*. 94% , *Woronichinia naegeliana* 5%. Hodnoty microcystínu stanovené vo vodnom kvete dosiahli 1553µg/g. Nakoľko existovalo reálne riziko prieniku toxínov do upravenej vody, prevádzkovateľovi bolo doporučené použitie aktívneho uhlia pri úprave. Vzhľadom na postupné sedimentovanie buniek zimných spór siníc je predpoklad, že problémy s vodným kvetom sa zopakujú aj v budúcom roku, plánujeme zaradiť častejšie monitorovanie problémových VN v kritickom období.

*7.2 - zo spracovaných 474 vzoriek bolo na prítomnosť améb spracovaných 36 vzoriek. V okrese Banská Bystrica bolo odobratých 11 vzoriek – všetky negatívne na prítomnosť améb, Brezno z 9 odobratých vzoriek 4 pozitívne, Lučenec z 5 vzoriek 3 pozitívne, Veľký Krtíš zo 7 vzoriek 3 pozitívne, Rimavská Sobota z 2 vzoriek 1 pozitívna. Všetky pozitívne vzorky boli vykultivované pri teplote 36°C. Améby z pozitívnych kultivácií boli odoslané do NRC pre termotolerantné améby v Prievidzi, kde nám identifikovali zachytené améby. Zastúpené boli améby rodov *Vahlkamphia*, *Vahlkamphia*/Naegleria, *Hartmanella*, *Vanella*., *Dactylamoeba*, *Rhizamoeba* a v štyroch vzorkách saprofytické améby bližšie neurčené.

Tab. 2: Počty vyšetrení v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia, rok 2019

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Monitoring vybraných vodných plôch a biokúpalísk	70	140	1 127
7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	481	2 425	3 404

*7.2 – na prítomnosť *Legionella spp.* sme vyšetřili 36 vzoriek bazénových vôd (36 vzoriek, 36 ukazovateľov, 82 analýz). Všetky vzorky boli negatívne.

Úloha 8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre chrípku

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice

Etapa riešenia: Projekt má dlhodobý charakter a jeho riešenie sa uskutočňuje priebežne.

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2019

V roku 2019 bolo vo laboratóriu virologickej kultivácie OLM RÚVZ v Banskej Bystrici, vyšetrených 283 materiálov, z toho 54 bolo s diagnózou SARI, 40 materiálov bolo od sentinelových lekárov. Pokusom o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach bolo vyšetrených 272 materiálov, dokázaných bolo 42 pozitívnych vzoriek, z toho 39x chrípka A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09-like a 3x chrípka A/Singapore/INFIMH-16-0019/2016 (H3N2)-like. Rýchlotestom bolo vyšetrených 124 výterov, 7 z nich bolo pozitívnych na chrípku A.

Súhrnný prehľad vyšetrených vzoriek je uvedený v Tab. 1.

Tab. 1: Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť chrípky v laboratóriu virologickej kultivácie, rok 2019

Kraj	Okres	Počet vzoriek na rýchlotest	Rýchlotest pozitívny chrípka A	Rýchlotest pozitívny chrípka B	Počet kultivačne vyšetrených vzoriek	Kultivačne pozitívna chrípka A	Kultivačne pozitívna chrípka B
BB	BB	71			132	16	
	BR	3			2		
	LC				13	1	
	RS	16	1		33	8	
	VK						
	ZH	3			8	1	
	ZV	11	4		16	3	
ZA	CA	7			15	2	
	DK	10	1		16	2	
	LM	1			14	6	
	MT	2	1		13	1	
	ZA				10	2	
SPOLU		124	7	0	272	42	0

Od chrípkovej sezóny 2013/2014 sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) vykonáva kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK. Každá vzorka od pacientov so SARI a hospitalizovaných pacientov, podozrivá na prítomnosť vírusu chrípky, bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestu a následne kultivačne na bunkových kultúrach. Vzorky od sentinelových lekárov boli vyšetrované kultiváciou na bunkových kultúrach. Všetky kultivačne pozitívne (resp. suspektné) vzorky boli následne vyšetrované (resp. typizované a subtypizované) molekulárno-biologickými metódami.

Každá vzorka od pacientov so SARI a hospitalizovaných pacientov bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time RT-PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie a chrípky typu B. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/H1N1, chrípky typu A/H1 a chrípky typu A/H3. Postup pri týchto vyšetreniach bol v súlade s najnovším manuálom na diagnostiku chrípkových vírusov vydaným WHO (www.who.int).

Súhrn vyšetrených a pozitívnych vzoriek pomocou molekulárno-biologických metód dôkazu (RT-PCR a real-time PCR) je uvedený v Tab. 2.

Sérologickými metódami (HIT) na chrípku A/H1N1, A/H3N2 a na chrípku B bolo vyšetrených 5 sér (Tab. 3).

Tab. 2: Molekulárna biológia, diagnostika a diferenciálna diagnostika chrípky, rok 2019

Agens	Počet vyšetrených materiálov	Z toho pozitívnych materiálov
Chrípka A	450	22
Chrípka A/H1	14	0
Chrípka A/H3	23	8
Chrípka B	450	65
Pandemická A/H1N1	354	35
RSV	518	28
Adenovírus	325	63
SPOLU	2 134	221

Tab. 3: Diferenciálna diagnostika chrípky v laboratóriu sérológie, rok 2019

Zdravotnícky výkon	Počet vzoriek	Pozitívne vzorky	Analýzy
HIT Chrípka A/H1	5	1	13
HIT Chrípka A/H3	5	0	13
HIT Chrípka pandemická A/H1N1	5	0	13
HIT Chrípka B	5	1	13

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení na chrípku za rok 2019.

Kissová, R.: Zasielanie týždenných hlásení o diagnostike chrípky na RÚVZ v BB v roku 2019.

Maďarová, L.: Príprava podkladov týkajúcich sa diagnostiky RSV pre Detskú fakultnú nemocnicu s poliklinikou Banská Bystrica, pneumologická ambulancia.

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2019

Prednášky: -

Publikácie: -

Účasť na konferenciách, školeniach a seminároch:

Kissová, R., Maďarová, L., Strhársky, J.: Konzultačný deň NRC pre chrípku, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre morbilli, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky a Laboratória molekulárnej diagnostiky. ÚVZ SR, Bratislava, 21.05.2019.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha - plnia oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu, oddelenie epidemiológie, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva (ďalej len PPLaT – spoločne sa zrealizovali v r. 2019 2 výjazdy a v Drevokombinate Polomka a HP Tesco v Brezne, kde sa poskytlo 49 pracovníkom poradenstvo aj s ohľadom na pracovné prostredie a charakter práce) a oddelenie hygieny výživy (v roku 2019 sa poskytlo nastavbové poradenstvo v oblasti výživy 7 klientom). Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ v Banskej Bystrici (ďalej len „OPZaVZ“) pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na plnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracovalo v roku 2019 s viacerými organizáciami (napr. úrad BBSK, mesto Banská Bystrica a Brezno, vzdelávacími inštitúciami – materské, stredné, základné, stredné a vysoké školy v spádovej oblasti predovšetkým Fakulta zdravotníctva SZU v Banskej Bystrici, VŠZP, Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť, nadviazala sa spolupráca s Biomedicínskym centrom SAV Bratislava, Slovenskou asociáciou pre výživu a prevenciu a Ligou proti rakovine, naďalej sa spolupracovalo s FNŠP F.D. Roosevelta v B. Bystrici, kanceláriou WHO na Slovensku, Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a regionálnymi médiami) pri realizácii zdravotno-výchovných aktivít zameraných na širokú verejnosť, realizáciou projektov, kampaní a pravidelným uverejňovaním tlačových správ (v roku 2019 pripravilo oddelenie OPZaVZ podklady celkom k 22 tlačovým správam). Vyhodnocovaním a spracovávaním dát z Testu zdravé srdce na okresnej a krajskej úrovni prispieva OPZaVZ každoročne k databáze údajov o zdravotnom stave časti obyvateľstva – klientoch Poradni zdravia.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V roku 2019 sa v mesiacoch máj až august realizoval dotazníkový prieskum *Zdravotného uvedomenia obyvateľov SR*. Údaje od 104 respondentov rozdelený podľa veku (15 – 24 r., 25 – 64 r. a 65 r. a viac rokov), pohlavia a miesta bydliska (vidiek a mesto) boli vložené do databázy a odoslané k ďalšiemu spracovaniu na ÚVZ SR. V *základnej Poradni zdravia* bolo v roku 2019 vyšetrených spolu 1039 klientov, z toho do databázy Testu zdravé srdce bolo zaradených 515 klientov, z toho bolo 312 prvovýšetrených klientov.

V roku 2019 sa zrealizovalo 40 výjazdov základnej poradne zdravia (744 vyšetrených klientov).

V roku 2019 sa pokračovalo v realizácii kampane „Od srdca k srdcu“, zrealizovalo sa 625 meraní (z toho u 149 mužov a u 476 žien). Atriálna fibrilácia bola zachytená v 16 prípadoch (u 8 mužov a u 8 žien). V oblasti *výživa a stravovacie zvyklosti* sa realizoval 4. ročník (október-december 2019) projektu „Viem čo zjem“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. Cieľovou skupinou v roku 2019 boli žiaci základných škôl (v našej spádovej oblasti boli zapojené ZŠ Gaštanová 12, ZŠ Pieninská 27, ZŠ Bakossova 2, ZŠ Spojová 14 a ŠZŠ Ďumbierska v Banskej Bystrici). Interaktívna prednáška „Hygiena potravín“ bola v školskom roku 2019/2020 prezentovaná 33 krát a edukovaných bolo celkom 691 žiakov I. a II. stupňa. V rámci *Školského programu* sa realizoval „Týždeň zdravej výživy“ na 2 ZŠ (ZŠ Brusno v 3 triedach a na ZŠ Bakossova v 2 triedach), boli odprezentované 3 prednášky s názvom „Zdravá strava“, ďalej boli na jednej materskej škole (MŠ Karpatská v Banskej Bystrici) zrealizované 2 prednášky s názvom „Pyramída zdravej výživy“, počas ktorých si deti vyskúšali interaktívnu magnetickú pomôcku „Zdravý tanier“.

V rámci 15 interaktívnych prednášok „Výživa pre zdravé zúbky“ bolo v roku 2019 edukovaných 308 detí (110 detí v 3 materských školách (MŠ Tulska, MŠ Karpatska, MŠ Družby v Banskej Bystrici) a 198 detí 3 základných školách (ZŠ Š. Rapoša v Brezne, ZŠ Moskovská v Banskej Bystrici a ZŠ Pohorelá). V oblasti podpory fyzickej inaktivity bol počet zrealizovaných aktivít celkom 61, z toho 20 prednášok, 34 inštruktáží k cvičeniam a 7 tlačových správ.

V roku 2019 sa realizovala ďalšia etapa Národného programu podpory pohybovej aktivity (NAPPPA) – podrobnejšie v bode 9.8.. V roku 2019 sa zrealizovali 2 aktivity na podporu pohybu u seniorov program FIT SENIOR a účasť na Olympiáde Seniorov mesta Banská Bystrica (podrobnejšie v bode 9.5).

V rámci interaktívnej aktivity sa v spolupráci s Katedrou fyzioterapie FZ SZU zrealizovalo 5 prednášok s témou „Zdravý chrbát“ v 3 základných školách (ZŠ Brusno, ZŠ Pohronská Polhora, ZŠ Polomka), v rámci ktorých bolo spolu edukovaných 137 žiakov.

Pri príležitosti 10. mája - Svetový deň pohybom ku zdraviu (10. máj) sa zrealizovalo 7 prednášok s názvom „Význam pohybu pre telesné a duševné zdravie“ na 3 základných školách v Banskej Bystrici (ZŠ Spojová, ZŠ Sitnianska, ZŠ Moskovská) pre 210 žiakov. Oddelenie podpory zdravia participovalo aj na Behu pre zdravie v spolupráci s Ligou proti rakovi, kde záujem o vyšetrenia prejavilo 84 účastníkov akcie.

V rámci zdravotno-výchovných aktivít v problematike prevencie drogových závislostí sa r. 2019 zrealizovalo celkom 20 prednášok s počtom 526 edukovaných na nasledovné témy: „Drogy“ (10), „Alkohol a prvá pomoc pri intoxikácii“ (1), Alkohol a jeho vplyv na zdravie (2), „Až do dna“ (1), „Fetálny alkoholový syndróm“ (1), „Európsky týždeň proti drogám“ (5).

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V roku 2019 viedli odborní pracovníci poradne zdravia viedli dva 12-týždňové kurzy znižovania nadváhy s využitím metodiky STOB pre 7 klientov. Celkom sa problematike venovalo 6 cielených edukačných aktivít s názvom „Jablko alebo hruška“, „Utekajme pred tukmi“ a „Prevencia obezity“ pre celkom 67 edukovaných. K problematike obezity boli pripravené 3 tlačové správy pre verejnosť. Pri príležitosti Európskeho dňa obezity (18. máj 2019), pripravila Poradňa zdravia banskobystrického RÚVZ Deň otvorených dverí a zároveň v dňoch 16. a 17.mája 2019 v lekární BENU v OC POINT v Banskej Bystrici poskytovali bezplatnú analýzu zloženia tela a poradenstvo v oblasti výživy a pohybovej aktivity v spolupráci s lektormi metodiky STOB“.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V roku 2019 sa zapojilo do kampane celkom 465 dospelých ľudí, 350 žien (75%) a 115 mužov (25%) čo bolo o 32,61% menej ako v predchádzajúcom ročníku v r. 2017. Účasť podľa krajov bola nasledovná: Banskobystrický kraj (130), Košický kraj (99), Trnavský kraj (73), Nitriansky kraj (59). Účasť podľa RÚVZ v SR: Dunajská Streda (50), Bardejov (46), RÚVZ Žiar nad Hronom (41 osôb), Topoľčany (34), Banská Bystrica (30), Košice (28). Z detských podporovateľov 21 splnilo podmienky účasti (12 chlapcov a 9 dievčat), ktoré do súťaže získali a pri pohybových aktivitách podporovali 29 dospelých účastníkov. Najviac detských podporovateľov bolo celkom z Banskobystrického kraja (10) a najviac z okresu Košice (9). Do zberovania bolo zaradených 441 dospelých účastníkov, ktorí splnili podmienky účasti. Losovanie cien sa uskutočnilo 24.09.2019 pod dohľadom notára. Vylosovaných bolo 10 cien pre dospelých účastníkov a 5 cien pre detských podporovateľov. Červenkové dni preventívnej medicíny 23.októbra 2019. Najpreferovanejšími pohybovými

aktivitami boli v tomto ročníku chôdza, fitness, posilňovňa, práca v záhrade, bicyklovanie, beh, plávanie. Najzastúpenejšou vekovou skupinou boli účastníci vo veku 35 - 44 rokov (104 účastníkov/25 mužov a 79 žien), nasledovala veková skupina 55 – 64 r. (81 účastníkov/18 mužov a 63 žien) a veková skupina nad 65 r. (88 účastníkov/16 mužov a 72 žien). Do analýzy zmien BMI bolo zahrnutých 444 účastníckych listov (331 žien, 113 mužov). V priebehu kampane úbytok hmotnosti zaznamenalo najviac účastníkov vo vekovej skupine 25-54 r., pričom najvýraznejší úbytok bol u účastníkov vo vekovej skupine 35 - 44 ročných (14,45% - z toho pokles hmotnosti bol zaznamenaný u takmer 16% mužov a 14% žien tejto vekovej skupiny). Vo vyšších vekových skupinách (55 rokov a starší) prevažovalo udržanie si pôvodnej hmotnosti nad jej úbytkom. Výsledky kampane boli prezentované na vedeckej konferencii XXIV. Červenkové dni preventívnej medicíny 23.októbra 2019. Klesajúci trend účasti v kampani za posledné roky bude vyžadovať zjednodušenie účastníckych listov, resp. možnosť elektronickej účasti v kampani ako aj silnejšiu mediálnu podporu pre nasledujúce ročníky.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Danej problematike sa naše oddelenie v roku 2019 venovalo okrajovo, nevznikla žiadna požiadavka zo strany komunitných asistentov. Dňa 05.02.2019 boli na ÚVZ SR odoslané požadované podklady k správe „Zdravé komunity na roky 2020 - 2022“ – zdefinovanie lokalít marginalizovaných rómskych komunít v rámci Banskobystrického kraja.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V roku 2019 sa zrealizovalo v rámci tejto úlohy 5 zdravotno–výchovných aktivít, počas ktorých bolo spolu edukovaných 128 osôb. Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme formou prednášok a besied s rozdáním edukačných letákov aj s praktickou ukážkou pomocou okuliarov navodzujúcich opitost' (1 prednáška pre 10 edukovaných žien do 35 rokov). Prednáška „Alkohol a prvá pomoc pri intoxikácii“ bola realizovaná na ZŠ Moskovská pre 37 žiakov), prednáška „Alkohol a jeho vplyv na zdravie“ bola prednášaná 2 x na ZŠ v obci Valaská pre 50 žiakov. Prednáška s názvom „Až do dna“ odoznela na SOŠ Služieb a podnikania v meste Brezno pre 31 stredoškolákov. K problematike alkoholovej prevencie bolo pripravených 1 tlačových správ.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

V roku 2019 sa zrealizovala pilotná (40 účastníkov) a prvá etapa (37 účastníkov) lokálneho programu FIT SENIOR v spolupráci s mestom Banská Bystrica, Biomedicínskym centrom SAV Bratislava a Katedrou fyzioterapie FZ SZU Banská Bystrica. Všetci účastníci boli vyšetrení v rámci základnej poradne zdravia, absolvovali 12 edukačných prednášok a skupinové cvičenia pod dohľadom fyzioterapeutov po dobu 12 týždňov. V rámci „Týždňa mozgu“ bolo pre seniorov klubov dôchodcov zrealizovaných 7 aktivít s počtom edukovaných 119. Pri príležitosti Mesiaca úcty k starším zrealizovalo 5 aktivít s počtom edukovaných 134 seniorov. V mesiaci október sme v spolupráci s mestom Banská Bystrica a organizáciou Hlas nášho srdca participovali na Olympiáde seniorov mesta Banská Bystrica – vyšetrenia a poradenstvo bolo poskytnuté 48 seniorom. V septembri pri príležitosti Sv. dňa Alzheimerovej choroby sa zrealizovalo 5 aktivít s počtom edukovaných 76 seniorov v zariadeniach sociálnych služieb a kluboch dôchodcov. Pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy sa zrealizovala prednáška pre seniorov, ktorej sa zúčastnili 11 účastníci.

9.6 CINDI PROGRAM SR

V roku 2019 bolo v základnej Poradni zdravia vyšetrených spolu vyšetrených 1 039 klientov, z toho do databázy Testu zdravé srdce bolo zaradených 515 klientov (312 dospelých prvovýšetrených klientov a 26 adolescentov do 19 rokov). Na opakované vyšetrenie prišlo 172 dospelých klientov a jeden adolescent. V roku 2019 bolo zrealizovaných 40 výjazdov základnej poradne zdravia, počas ktorých bolo vyšetrených 744 klientov. Kardiovaskulárne riziko sa v rámci TZS stanovilo u 433 klientov.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

V rámci zdravotno-výchovných aktivít v problematike prevencie drogových závislostí sa r. 2019 zrealizovalo celkom 20 prednášok s počtom 526 edukovaných na nasledovné témy: „Drogy“ (10), „Alkohol a prvá pomoc pri intoxikácii“ (1), Alkohol a jeho vplyv na zdravie (2), „Až do dna“ (1), „Fetálny alkoholový syndróm“ (1), „Európsky týždeň proti drogám“ (5). - V roku 2019 boli účastníkmi individuálneho kurzu v rámci Poradne pre odvykanie od fajčenia 4 fajčiari. Odborná pomoc pri odvykaní od fajčenia bola poskytnutá 10 klientom, z toho 7 prostredníctvom e-mailu a 3 informatívne. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v B. Bystrici boli aktualizované informácie o činnosti nadstavbovej Poradne pre odvykanie od fajčenia. Počas 2 týždňov (16.12.–27.12.2019) bolo poskytnuté telefonické poradenstvo prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia 50 fajčiarom. Redaktorka odborného časopisu IN VITRO a moderátorka Stredoslovenskej televízie boli poskytnuté informácie o činnosti Poradne pre odvykanie od fajčenia a o problematike prevencie fajčenia. V roku 2019 prezentovaných 34 prednášok na témy: „Fajčenie a rakovina pľúc“ (20), „Fajčenie = závislosť“ (4), „Moderné je nefajčiť“ (9), „Činnosť poradne na odvykanie od fajčenia“ (1) s počtom 887 edukovaných a premietnutý DVD film „Kým stúpa dym... spojený s besedou so 41 zúčastnenými. V rámci spomínaných zdravotno-výchovných aktivít bolo realizovaných 144 meraní oxidu uhoľnatého (CO) smokerlyzérrom a 540 meraní úsilného výdychu za jednu sekundu spirometrom. Stupeň závislosti na nikotíne prostredníctvom Fagerströmovho dotazníka nikotínovej závislosti si otestovalo 31 fajčiarov a následne im bolo poskytnuté krátke odborné poradenstvo ako sa stať nefajčiarom. Súčasťou edukačných aktivít bolo aj pozorovanie preparátu vzoriek pľúc fajčiara a nefajčiara pod mikroskopom. Na 3 základných školách (ZŠ Pieninská, ZŠ Sitnianska, ZŠ Polomka) prebehol dotazníkový prieskum s názvom „Účinky fajčenia“, ktorého sa zúčastnilo 43 respondentov. K problematike prevencie tabakovej závislosti boli pripravené 2 tlačové správy.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Úloha 9.9 sa plnila v rámci ďalšej etapy projektu NAPPPA v súlade s metodickým usmernením. V priebehu mesiaca marec – máj 2019 sa vyšetřilo sa 99 žiakov 8. ročníkov zo štyroch základných škôl v meste Banská Bystrica (ZŠ Pieninská -14 žiakov, ZŠ Sitnianska - 22 žiakov, ZŠ Spojová – 30 žiakov, ZŠ Spojová – 30 žiakov, ZŠ Ďumbierska – 33 žiakov). Každému participujúcemu bolo poskytnuté individuálne poradenstvo a vypracovaný a odovzdaný záznamník výsledkov meraní s odporúčaniami a edukačnými letákmi v mesiaci júni 2019. Databáza údajov bola odoslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi k ďalším analýzám.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRONÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOV VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOV V PITNÝCH VODÁCH

Úloha sa plnila len na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Táto úloha sa zatiaľ nerealizuje.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V roku 2019 bolo v okrese Bardejov evidovaných 9 prevádzok solárií s 11 opaľovacími prístrojmi. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo v prevádzkach solárií vykonaných 9 kontrol, ktorými neboli zistené žiadne nedostatky.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNEHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

CIEĽ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaraďovanie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

V okrese Bardejov evidujeme 21 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2019 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 181 zamestnancov z toho 17 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

V roku 2019 boli vydané 5 rozhodnutia na zaraďovanie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) CHARVÁT STROJÁRNE a. s., Duklianska 21, 085 01 Bardejov – strojárka výroba, Duklianska 21, Bardejov,
- 2) LESY SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva, Priemyselná ul., Bardejov,
- 3) FG PROTECH, spol. s r. o., Priemyselná 1619, 085 01 Bardejov – vývoj a výroba strojov a strojných zariadení, Priemyselná 1619, Bardejov,
- 4) ACS BIOMASA, s. r. o., Záhradná 3990/12, 080 01 Prešov – štiepkovanie drevnej hmoty, Štefánikova 3842, Bardejov,
- 5) Krovky – Strechy s. r. o., Hertník 330, 086 42 Hertník – výroba väzníkových krovov, Hertník 330,

z ktorých 3 rozhodnutia boli vydané pre nový právny subjekt a 2 rozhodnutia pre LESY SR, š. p. a CHARVÁT STROJÁRNE a. s., boli vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

Na vyradenie pracovných činností z kategórie rizikových prác v roku 2019 nebolo vydané žiadne rozhodnutie.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, chemické látky a zmesi, vibrácie a biologický faktor.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo

vykonaných 6 previerok. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2019 uložené sankcie.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora
(1. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	7	0	0	0	7	0
C	Priemyselná výroba	149	4	146	4	3	0
F	Stavebníctvo	7	0	5	0	2	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	16	13	16	13	0	0
R	Umenie, zábava a rekreácia	2	0	2	0	0	0
	Spolu	181	17	169	17	12	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora
(2. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
02	Lesníctvo a ťažba dreva	7	0	0	0	7	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	27	0	27	0	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	48	4	48	4	0	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	34	0	34	0	0	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	34	0	32	0	2	0
33	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	6	0	5	0	1	0
43	Špecializované stavebné práce	7	0	5	0	2	0
86	Zdravotníctvo	16	13	16	13	0	0
93	Športové, zábavné a rekreačné činnosti	2	0	2	0	0	0
	Spolu	181	17	169	17	12	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone č. 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.

z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 9 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06), vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie látok a zmesí klasifikovaných ako toxické, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06). Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

K 30. 12. 2019 na RÚVZ so sídlom v Bardejove bolo doručených 58 oznámení o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov.

V roku 2019 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 6 kontrolných listov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2019 bolo z cytostatík pripravených 4 563 dávok.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2019 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 9 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t. j.

nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielňach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotrievkový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2019 vydaných 17 rozhodnutí, z toho v štyroch rozhodnutiach bol súčasne schválený aj prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi, pre subjekty:

- 1) ASTANA, s. r. o., Scherffelova 1364/28, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Kukučínova č. 1080/2 v Bardejove,
- 2) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytových domoch na ul. Gorkého č. 7 – 12, Slovenská č. 12 – 17, Pod papierňou č. 55, 56, 57, 58 – 61, Komenského č. 28 – 33, Ťačevská č. 22, Partizánska č. 22, Sv. Jakuba č. 513/22 a Fučíkova č. 17 – 18 v Bardejove,
- 3) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy v obci Osikov na parc. č. 519,
- 4) okno-prim, s. r. o., Letná 37, 052 01 Spišská Nová Ves – stabilizácia azbestovej strešnej krytiny z budovy v obci Fričkovce č. 150,
- 5) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hervartov č. 53,
- 6) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Partizánska č. 17 v Bardejove,
- 7) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Pod lípkou č. 71 v Bardejove,
- 8) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia a odvoz azbestovej strešnej krytiny v obci Tročany č. 39,
- 9) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – stabilizácia a odvoz azbestovej strešnej krytiny z objektu rodinného domu v obci Osikov č. 120,
- 10) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia a odvoz azbestovej strešnej krytiny v obci Hertník č. 215,
- 11) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia a odvoz azbestovej strešnej krytiny v obci Hertník č. 240
- 12) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hervartov č. 14,
- 13) ASTANA, s. r. o., Scherffelova 1364/28, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Nižná Voľa č. 35,
- 14) FRIVAN, s. r. o., Komenského 758/25, 083 01 Sabinov – stabilizácia a likvidácia azbestovej strešnej krytiny z dvora rodinného domu v obci Osikov č. 68,
- 15) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej na parcele č. 1626/1 a 1626/2, k. ú. Bardejov,
- 16) Andrej Mihal', Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Gerlachov č. 110,
- 17) Vokup kl i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytových domoch na ul. Pod papierňou A3, Pod papierňou B2 a Moyzesova č. 10-11 v Bardejove

Uvedené firmy predložili 20 oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest.

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.2 Európska informačná kampan' Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU – OSHA) začala v roku 2018 dvojročnú celoeurópsku kampan' „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ na podporu prevencie pred rizikami vyplývajúcimi z nebezpečných látok na pracoviskách. Cieľom bolo znížiť prítomnosť nebezpečných látok a mieru vystavenia týmto látkam na pracoviskách prostredníctvom zvyšovania povedomia o rizikách a účinných spôsoboch, ako im predchádzať. Kampan' zdravé pracoviská 2018 – 2019 má tieto hlavné ciele:

- zvyšovať informovanosť o rizikách v dôsledku nebezpečných látok na pracovisku,
- podporovať kultúru prevencie s cieľom odstrániť riziká alebo ich účinne riadiť,
- dosiahnuť lepšie porozumenie rizikám spojeným s karcinogénmi,
- zamerať sa na pracovníkov s osobitnými potrebami a zraniteľných pracovníkov,
- poskytovať informácie o vývoji politík a príslušných právnych predpisoch.

Od 21. októbra 2019 sa začal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v rámci ktorého sme dňa 23. 10. 2019 pripravili Deň otvorených dverí „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“, o uskutočnení ktorého bola uverejnená informácia v regionálnej tlači a na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove. V rámci toho dňa pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytovali poradenstvo pre zamestnávateľov, ale aj zamestnancov v otázkach – právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými látkami; preventívne posúdenie zdravotných rizík z chemických faktorov; obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých nebezpečných chemických látok a ich negatívne pôsobenie na zdravie zamestnancov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

V roku 2019 sa vykonával monitoring príjmu kuchynskej soli v dvoch etapách. V 1. etape sa vykonal odber 6 vzoriek hotových pokrmov zo zariadení spoločného stravovania a 2 vzoriek chleba od výrobcov SR na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. V 2. etape sa zabezpečoval monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka spolu u 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 34 r. a 35 r. – 62 r.), v každej kategórii klientov a vykonalo sa porovnanie príjmu s OVD. Výsledky monitoringu príjmu soli boli v tabuľkovej forme zaslané krajskej odborníčke pre hygienu výživy na RÚVZ so sídlom v Poprade na ďalšie spracovanie.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestorom projektu je ÚVZ SR.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť ako nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Úlohy uvedeného projektu zamestnanci RÚVZ v Bardejove plnia pri výkone štátneho zdravotného dozoru vrátane poradenskej činnosti a realizáciou zdravotno-výchovných aktivít pre deti a mládež so zameraním na prevenciu obezity v rámci nasledovných priorit:

a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci poradenskej činnosti RÚVZ Bardejov je organizovaný “Klub matiek“ pre tehotné ženy. Pri stretnutiach boli vykonávané edukačné aktivity zamerané hlavne na podporu zdravej výživy, dojčenia a pohybovej aktivity v období tehotenstva a dojčenia. V hodnotenom období sa uskutočnilo 23 stretnutí spojených s pohybovou aktivitou zameranou hlavne na prípravu na pôrod a v rámci stretnutí bolo prednesených 23 prednášok spojených s diskusiou o zdravej výžive tehotných žien, význame dojčenia, prvých príkrmoch detí a pod. Spolu bolo zdravotno-výchovnou činnosťou so zameraním najmä na výživu a pohybovú aktivitu edukovaných 43 tehotných žien, resp. dojčiacich matiek.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Plnenie uvedenej úlohy sa vykonáva hlavne pri výkone štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach vrátane telovýchovných zariadení, v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež a v bufetoch v školách, kde sa okrem kontrol dodržiavania hygienických požiadaviek vyplývajúcich z platných právnych predpisov, vykonáva aj poradenská činnosť v rámci plnenia programov a projektov na ochranu a podporu zdravia detí a mládeže so zameraním na zdravú výživu, pohybovú aktivitu a pod.

V okrese Bardejov je zriadených 95 zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, v ktorých bolo vykonaných 111 kontrol. V objektoch zariadení pre deti a mládež sa nachádza 17 bufetov a 11 nápojových, resp. kusových automatov, v ktorých boli vykonané 2 kontroly. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa okrem iného sleduje aj zostavovanie jedálnych lístkov, sortiment predaja, pitný režim a podobne s cieľom zabezpečenia pestrosti stravy s čo najvyšším zastúpením zdravých druhov potravín a čo najnižším zastúpením potravín, pokrmov a nápojov s vysokou energetickou hodnotou, ktoré prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity. V rámci výkonu ŠZD a pri pracovných stretnutiach a konzultáciách so zamestnancami a prevádzkovateľmi stravovacích zariadení sa zároveň upozorňuje na sledovanie obsahu soli pri nákupe potravín a v rámci prípravy hotových pokrmov za účelom

znižovania jej množstva v zmysle odporúčaných výživových dávok. Prevádzkovatelia bufetov, automatov, škôl a školských zariadení sú usmerňovaní hlavne v oblasti sortimentu s odporúčaním zabezpečiť v školskom prostredí predaj najmä výživovo hodnotných potravín a zdravých nápojov.

V rámci výkonu ŠZD sa taktiež monitoruje plnenie programov na ozdravenie výživy detí a mládeže: „Školské mlieko“ a „Školské ovocie a zelenina“, ktoré sa v okrese Bardejov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom predajných automatov.

V každom zariadení pre detí a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim detí a mládeže. Približne 92 % zariadení pre detí a mládež v okrese Bardejov je zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu a cca 8% z individuálnych vodných zdrojov. Ide hlavne o materské a základné školy vrátane školských klubov a telocviční a stravovacie zariadenia pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú zriadené verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na kontrolu zabezpečenia odbornej starostlivosti o vodné zdroje, pravidelnej kontroly obsahu voľného chlóru a overovanie kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti. V rámci plnenia uvedených úloh sa realizuje aj edukačná činnosť v predškolských a školských zariadeniach, kde sa vykonávajú rôzne zdravotno-výchovné aktivity pre deti a mládež. V priebehu roka 2019 bolo v uvedených zariadeniach vykonaných 21 besied a 9 prednášok pre deti so zameraním na správnu výživu, prevenciu obezity a pitný režim.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

V priebehu roka 2019 bola zabezpečená aktívna účasť na dvoch poradách vedúcich školských jedální organizovaných mestom Bardejov, na ktorých účastníkom boli prezentované formou prednášok a besied najnovšie poznatky v oblasti zdravej výživy. Vedúce školských jedální boli oboznámené tiež s výsledkami monitoringu pitného režimu detí v materských školách. V súvislosti s plnením uvedenej úlohy sa najmä v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a pri rôznych pracovných stretnutiach so zriaďovateľmi, prevádzkovateľmi a zamestnancami zariadení pre deti a mládež vykonávala poradenská činnosť s dôrazom na dodržiavanie zásad racionálnej výživy za účelom zdravotno-výchovného pôsobenia na deti a mládež, ale tiež aj na rodičov a pedagogických pracovníkov s cieľom zvýšiť celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy na zdravie ľudí. V školských jedálňach boli prevádzkovateľmi organizované rôzne akcie pre stravníkov, hlavne z príležitosti svetových dní zameraných na podporu zdravej výživy. Niektorých z uvedených akcií sa zúčastnili aj zamestnanci RÚVZ s cieľom podporiť uvedené aktivity a tiež za účelom edukačnej a poradenskej činnosti.

d) Podpora pohybových aktivít

V hodnotenom roku sa v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež sledujú aj podmienky na pohybovú aktivitu v telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách vrátane vonkajších telovýchovných plôch a pieskovišok z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy a prevádzkových poriadkov. Podporuje sa realizácia malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod. Cieľom poradenskej činnosti a edukačných aktivít v školách je podpora aktívnej fyzickej aktivity detí a mládeže v záujme zlepšenia ich telesnej kondície a zdravia. Okrem vyššie uvedenej činnosti boli edukačné

a poradenské aktivity vykonávané referátom výchovy k zdraviu v súčinnosti s referátom hygieny detí a mládeže. U zamestnancov v troch zariadeniach pre deti a mládež – v materskej, základnej a strednej škole boli vykonané aktivity poradne zdravia spojené s vyšetrením hlavných rizikových faktorov, ktoré súvisia so spôsobom života klientov (biochemické vyšetrenia krvi, antropometrické merania atď. spojené s vyplnením dotazníkov o životospráve a pohybovej aktivite, na základe čoho bolo vykonané cieleň poradenstvo zúčastneným osobám. Podobné aktivity boli vykonané v súvislosti s ďalšími akciami, napr. v rámci svetových dní. V ZŠ Raslavice bol organizovaný deň zdravia, v rámci ktorého boli vykonávané edukačné aktivity pre všetkých žiakov 2. stupňa. Spolu bolo vykonaných 5 prednášok o správnej výžive a 5 o pohybovej aktivite. V rámci plnenia Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA) sa v prvom polroku 2019 pokračovalo v realizácii prierezovej štúdie spojenej s dotazníkovým prieskumom u 80 žiakov dvoch základných škôl, u ktorých bolo vykonané testovanie telesnej záťaže a s tým súvisiace antropometrické merania a iné hodnotenia podľa predloženej metodiky s následným individuálnym poradenstvom.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestorom projektu je Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a Úrad verejného zdravotníctva SR.

Na základe požiadavky gestora bol v stanovenom termíne podľa metodického pokynu dotazníkovou formou realizovaný prieskum ESPAD. Prieskum bol vykonaný v Cirkevnej základnej škole, Jiráskova 5, 085 01 Bardejov a zúčastnilo sa ho 37 žiakov 9. ročníka, z toho 9 chlapcov a 28 dievčat. Dotazníky v uzatvorených obálkach boli zaslané gestorovi projektu.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 119 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Gestorom projektu je ÚVZ SR.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizovala kontrola dodržiavania požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku bol odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Počas jarnej sezóny boli vykonávané kontroly pieskovísk pri predškolských zariadeniach, a počas letnej a jesennej sezóny (v našom regióne sezóna využívania pieskovísk pre chladné počasie začína neskôr a končí skôr), boli vykonávané kontroly verejných pieskovísk a pieskovísk pri predškolských zariadeniach, z ktorých bolo odobraných spolu 40 vzoriek piesku. V troch vzorkách piesku odobraných z pieskovísk pri dvoch MŠ a z jedného verejného pieskoviska bolo laboratórnym vyšetrením zistené prekročenie prípustného množstva

indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku. V tejto súvislosti sa začalo správne konanie – prevádzkovateľom boli vydané rozhodnutia - pokyny na odstránenie nedostatkov - vyčistenie pieskoviska, prípadne výmena piesku a pod. s tým, že prevádzkovatelia zabezpečia opakované vyšetrenie piesku a predložia doklad o kvalite piesku. Opakovanými vyšetreniami bolo zistené, že piesok v pieskoviskách v stanovených ukazovateľoch vyhovoval. V ostatných kontrolovaných pieskoviskách piesok vyhovoval požiadavkám platných predpisov. Prevádzkovatelia zabezpečujú vykonávanie údržby pieskovísk, vrátane prípadnej výmeny, resp. doplňovania piesku, jeho udržiavanie, čistenie a prekopávanie, o čom sa vedie evidencia v zmysle vyhlášky č. 521/2007 Z. z., ktorá bola pri kontrolách predložená. Prípadné čiastkové nedostatky v technickom stave pieskovísk, resp. v evidencii sa riešia s prevádzkovateľmi a tieto sú ešte počas kontroly, resp. v krátkom čase odstránené. Kontrola pieskovísk sa vykonáva aj pri výkone plánovaného ŠZD v materských školách. Zo strany rodičov neboli predložené podnety na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách pri MŠ ani v rámci občianskej vybavenosti. Projekt sa realizoval v dvoch etapách. Po prvej aj druhej etape boli vypracované záverečné správy, ktoré boli zaslané gestorovi úlohy.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Gestorom projektu je ÚVZ SR.

V roku 2019 boli do projektu vybrané 3 materské školy – MŠ Komenského 47, Bardejov, MŠ Nový Sad 24, Bardejov a MŠ, Nižná 11, Kurima. Z každej MŠ boli vyhodnotené 2 mesačné lístky, jeden za mesiac október a jeden za mesiac november, spolu bolo podľa predloženej metodiky vyhodnotených 6 mesačných jedálnych lístkov. Pri hodnotení jedálnych lístkov bolo zistené, že frekvencia podávania vybraných potravín v rámci desiat, olovrantov a obedov bola hodnotená 1 x ako výborná, 9 x ako veľmi dobrá a 2 x ako dobrá. Koeficient pestrosti stravy bol vo všetkých jedálnych lístkoch nad 0,5, u desiat a olovrantov sa pohyboval od 0,7 do 0,8 a u obedov od 0,9 do 1, z čoho vyplýva, že podávaná strava v materských školách je pestrá. Čo sa týka frekvencie podávania vybraných potravín v zmysle metodických odporúčaní, bolo zistené, že zelenina ako súčasť desiat nebola zaraďovaná každý deň a v rámci desiat a olovrantov sa zistila nižšia frekvencia zaraďovania celozrnných, viaczrnných druhov pečiva vrátane chleba aj zeleninových a strukovínových nátierok. V rámci obedov bola v niektorých prípadoch zistená nižšia frekvencia zaraďovania obilninových závariek, rýb, strukovín, čerstvej a tepelne upravenej zeleniny a vyššia frekvencia podávania sladkých jedál. Čo sa týka zaraďovania nápojov, vo všetkých MŠ boli podávané sladené aj nesladené nápoje, pričom deťom sa odporúča podávať iba nesladené nápoje.

Správa o realizácii projektu s vyhodnotením jedálnych lístkov bola predložená gestorovi v stanovenom termíne. Získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Gestorom projektu je NCZI v spolupráci s ÚVZ SR.

V roku 2019 sa realizuje pilotný projekt.

Úloha sa realizuje v súlade s metodikou zaslanou gestorom projektu. O plnení projektu bolo informované vedenie NsP v Bardejove a vedenie chirurgického oddelenia. Na základe toho bola poverená osoba, ktorá evidovala údaje o úrazoch na chirurgickom oddelení do pripravených dotazníkov. V rámci spolupráce boli dotazníky priebežne odoberané pracovníkmi RÚVZ. Z dôvodu obmedzenia niektorých výkonov na chirurgickom oddelení NsP v Bardejove, boli v priebehu letného obdobia detí s vážnejšími úrazmi hospitalizované v iných nemocniciach, mimo okresu Bardejov, preto v tomto období nebol evidovaný žiadny úraz. Celkovo bolo v roku 2019 evidovaných 16 úrazov detí a mládeže do 18 rokov, spojených s hospitalizáciou v NsP Bardejov. Údaje z dotazníkov boli spracované do pripravenej masky v počítačovom programe Excel, ktorá bola v termíne zaslaná gestorovi projektu.

PROJEKT COSI (CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE)

Cieľom projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, je monitorovať správny vývoj detí mladšieho školského veku.

Projekt je realizovaný MZ SR metodikou Svetovej zdravotníckej organizácie a bol schválený etickou komisiou. Prebieha v 21 krajinách Európskej únie. Bol pripravený pracovníkmi 1. detskej kliniky a 2. detskej kliniky LF UK a DFNSP v Bratislave v spolupráci s ÚVZ SR a Regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva na Slovensku na základe plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k uvedenému národnému akčnému plánu.

Za týmto účelom je potrebné zabezpečiť meranie telesnej hmotnosti a výšky, obvodu pása a bokov, ktoré vykonáva školený personál. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Údaje budú anonymne štatisticky spracované, pričom dáta sa spracúvajú, poskytujú a zverejňujú v súlade so zákonom.

Uvedený projekt bol podľa metodického pokynu gestorov realizovaný zamestnancami RÚVZ Bardejov koncom roka 2018 a v prvom polroku 2019 vo vybraných troch školách okresu, z toho bola 1 mestská a dve vidiecke školy. Na základe výberu detí podľa požadovaných vekových kritérií a následného informovaného súhlasu rodičov boli vykonané požadované merania detí v dvoch vekových kategóriách od 7,00 – 7,99 rokov a od 8,00 do 8,99 rokov. Počet detí, ktoré sa zúčastnili projektu v jednotlivých školách:

1. Základná škola, Wolkerova 10, Bardejov: mesto - 80 detí.
2. Základná škola, Hertník – 14 detí
3. Základná škola Raslavice – 48, spolu vidiek 62 detí.

Spolu za okres Bardejov sa meraní zúčastnilo 142 detí.

V rodinách meraných detí bolo vyplnených spolu 142 rodinných dotazníkov a každá škola vyplnila školský dotazník. Získané údaje z meraní a z dotazníkov boli vložené do pripravených databáz, ktoré boli zaslané gestorom projektu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2019, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2019.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 16 praktických lekárov pre deti a dorast a 28 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2019 podľa Usmernenia hlavného hygienika SR č. OE/5499//2019 zo dňa 9.7.2019 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvákcinálne reakcie po očkovaní. Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 14 prípadoch:

- v 8 prípadoch ide o odmietnutie základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV + MMR
- v 2 prípadoch odmietnutie 2. dávkou a 3. dávkou základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV + základného očkovania proti MMR
- v 1 prípade základné očkovanie proti MMR
- v 2 prípadoch odmietnutie preočkovania MMR v 11. roku života
- v 1 prípade preočkovanie proti DTaP, IPV v 13. roku života a MMR v 11. roku života

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých ambulanciách (16) sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomermi a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 24.4. do 30.4.2019, boli zamestnancami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. V regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach, bol uverejnený článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre informovanie verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácií o očkovaní.
3. Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov (44) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný

leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov ako informácia pre rodičov očkovaných detí a ostatných pacientov.

4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove boli na informačnej tabuli uverejnené informácie o tejto aktivite pre informovanie verejnosti so základnými informáciami o očkovaní – povinné očkovanie, očkovanie pred cestou do zahraničia a pod..
5. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácií verejnosti o očkovaní.
6. V rámci „Klubu matiek“ sa uskutočnila beseda, na ktorej boli budúce matky informované o očkovaní a o ochoreniach preventabilných očkovaním.
7. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli rozdistribuované letáky s témou očkovania. Jedna prednáška bola vykonaná pre rómsku komunitu v spolupráci s rómskymi asistentami, 2x sa konala beseda na tému očkovanie v zariadeniach sociálnych služieb.
8. V rámci poradenstva v oblasti očkovania boli v tomto týždni poskytované informácie pre laickú verejnosť (18) a zdravotníckych pracovníkov (4) najčastejšie o očkovaní pred cestou do zahraničia a očkovaní zdravotníckych pracovníkov proti VHB a posune očkovania z dôvodu KI.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (3 články v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň, Chrápka a možnosti jej prevencie, 1.december – Svetový deň boja proti AIDS) a zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácie na web stránke nášho úradu (12x). Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

Taktiež zdravotnícka a laická verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov, iné dôležité informácie). Pri oddelení epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za rok 2019 poskytla informácie 15 klientom poradne, zväčša telefonicky, prípadne mailom.

Analýza prenosných ochorení za rok 2019, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2018, analýza za posledných 6 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva

nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká, takmer 100% nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu A (VHA). V roku 2013 (v decembri) sme zaznamenali prípady ochorenia, ktoré pretrvávali až do roku 2014 s celkovým počtom 95 prípadov. V roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 iba 3 prípady ochorenia, a v rokoch 2017, 2018 a 2019 nebolo zaznamenané žiadne ochorenie.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kampylobakteriázy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním a to u morbíl, ktorú sme nezaznamenali od roku 1997 a rubeoly od roku 1996. Čo sa týka ochorenia na pertussis, v roku 2014 sme zaznamenali 7 prípadov, v roku 2015 a 2016 sa nevyskytol ani jeden prípad, v roku 2017 sme zaznamenali jeden prípad ochorenia, v roku 2018 sa vyskytli 3 prípady ochorenia a v roku 2019 sa počet zvýšil na 20 prípadov. Čo sa týka ochorenia na parotitídu, v roku 2014 to bolo 47 prípadov, v roku 2015 sa vyskytli 2 prípady a v rokoch 2016, 2017, 2018 a 2019 sa nevyskytol ani jeden prípad ochorenia na parotitídu.

Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, v roku 2014 to bolo 79 ochorení, v roku 2015 – 73 ochorení, v roku 2016 – 109 ochorení, v roku 2017 sa vyskytlo 177 prípadov, v roku 2018 evidujem 105 ochorení a v roku 2019 sme zaznamenali pokles tohto ochorenia na 87. Vo výskyte salmonelóz sme zaznamenali niekoľko rodinných epidémií (7), kde ako faktor prenosu v dvoch rodinách uviedli domáce vajcia, v ostatných rodinách faktor prenosu nebol zistený. Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis* (78), *S. typhimurium* (5), *S. infantis* (1), *S. virchow* (1) a *S.* bližšie neurčená (2).

Z alimentárnych ochorení vyvolaných kampylobaktériami zaznamenávame mierne výkyvy. V roku 2014 - 139, v roku 2015 – 112, v roku 2016 – 91, avšak počet ochorení za rok 2018 bol 72, čo znamená mierny pokles oproti roku 2017 (89). V roku 2019 sme zaznamenali nárast ochorení na 138. Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Zaznamenali sme dve rodinné epidémie, kde faktor prenosu nebol zistený. Ochorenia vyvolala 133x *Campylobacter jejuni*, 4x *Campylobacter coli* a v jednom prípade *Campylobacter rectus*.

Klesajúci trend zaznamenávame každoročne u dyzentérie, v roku 2014 sme zaznamenali 17 ochorení, v roku 2015 - 12, v roku 2016 - 4, v roku 2017 to bol mierny nárast na 9, v roku 2018 - 8 a v roku 2019 to bolo 9 prípadov ochorenia. Ochorenia sa vyskytovali prevažne u osôb žijúcich v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom. V 8 prípadoch ochorenia vyvolala *Sh. Flexneri* a v jednom *Shigella Sonnei*. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E. coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V roku 2014 – 38, v roku 2015 – 16, v roku 2016 – 7, v roku 2017 – 4 ochorenia, v roku 2018 boli evidované len 3 ochorenia a v roku 2019 sa počet zvýšil na 15 ochorení vyvolané rôznymi sérotypmi.

Zvýšený výskyt sme zaznamenali u ochorení vyvolaných *Clostridium difficile*. Do roku 2016 sa toto ochorenie vyskytovalo len ako nozokomiálna nákaza. V roku 2016 sme zaznamenali 12 prípadov, v roku 2017 - 4 prípady, v roku 2018 sa ochorenie vyskytlo len ako nozokomiálna nákaza, no v roku 2019 sme zaznamenali nárast až na 34 ochorení.

Epidemický výskyt vírusovej hepatitídy typu A sa naposledy vyskytol na prelome rokov 2013 (48) a 2014 – 46 prípadov, v roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 – 3 prípady ochorenia a v rokoch 2017, 2018 a 2019 sa nevyskytol ani jeden prípad.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatítid zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2014 sme zaznamenali 4 prípady chronického nosičstva VHC, v roku 2015/3, v roku 2016/2, v roku 2017/1 prípad nosičstva, v roku 2018/1 prípad a v roku 2019 boli zaznamenané 2 prípady chronického nosičstva VHC.

Už niekoľko rokov evidujeme výskyt prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2014 sme zaevidovali 34 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2015 bolo evidovaných 13 prípadov nosičstiev, v roku 2016 klesol počet nových prípadov nosičstva na 4, v roku 2017 evidujeme 7 nových nosičov, v roku 2018 - 2 prípady nosičstva HBsAg a v roku 2019 sme zaznamenali 4 nové prípady nosičstva. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky alebo ako súčasť vyšetrovaní v rámci predoperačného vyšetrenia.

Počet ochorení na varičelu kolíše. V roku 2014 bolo hlásených 206 prípadov, v roku 2015 – 455 prípadov, v roku 2016 – 174, v roku 2017 – 209, v roku 2018 - 218 a v roku 2019 bolo evidovaných 138 ochorení. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

Meningokoková meningitída sa vyskytla v roku 2014 u 30 – ročného muža, vyvolaná *Neisseria meningitidis* typ C (5 – rodinných kontaktov). V roku 2015 sme zaznamenali 1 prípad hemofilovej meningitídy u 3 - ročného rómskeho dievčaťa, vyvolanej *Haemophilus influenzae* typu B a 1 prípad streptokokovej meningitídy u 68 - ročného muža, vyvolanej *Streptokokom pneumoniae* sérotyp 3. V roku 2016 sme zaznamenali jeden prípad Guillain – Barrého syndróm u 6- ročného dievčaťa z Bardejova. Dieťa najprv liečené pre folikulárnu angínu, TT do 40 st.C. Po dobratí ATB (Ospen) začali bolesti kolenných kĺbov, padanie z nôh pri chôdzi. Pre tieto ťažkosti bola hospitalizovaná na DO NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov a následne preložená na odd. detskej neurológie, DFN Košice. V neurologickom náleze prítomné známky fr. paraparézy, areflexia L2/S2 dif. dg. postin. Sy Gullain Barré. Boli odobraté vzorky stolice za účelom vyšetrenia na prítomnosť poliovírusov s negatívnym výsledkom. Dieťa riadne očkované proti poliomyelitíde. V roku 2017 sme nezaznamenali ani jeden prípad. V roku 2018 sme zaznamenali herpetickovírusovú meningitídu u 65 – ročnej ženy hospitalizovanej na infekčnom oddelení v Prešove. Zaznamenali sme 2 prípady listériovej meningitídy u 63 – ročného muža hospitalizovaného na infekčnom odd. UNLP Košice. Faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť. Druhý prípad ochorenia sa vyskytol u 64 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra. Likvor – pozit. – *Listéria monocytogenes*. V roku 2019 sa vyskytol jeden prípad meningokokovej meningitídy u ročného dievčaťa žijúceho v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom. Ochorenie bolo vyvolané *Neisseria meningitidis* typ B. Zaznamenali sme 2 prípady listériovej meningitídy /17 - ročný študent/, z toho jeden diagnostikovaný ako listériová septikémia /78 - ročný muž/. Faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť ani v jednom prípade.

Výskyt kliešťovej encefalitídy sme zaznamenali v roku 2014 u 50 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra, prisatie kliešťa neudával. V roku 2015 a 2016 sme nezaznamenali žiadny prípad. V roku 2017 sa vyskytol 1 prípad kliešťovej encefalitídy u 15 - ročného študenta, ktorý udával prisatie kliešťa. V roku 2018 to boli 2 prípady kliešťovej encefalitídy, u 48 – ročného muža, ktorý udával prisatie kliešťa na hlavu a u 68 – ročného muža, ktorý tiež udával prisatie kliešťa, ale v uchu. V roku 2019 sa vyskytli dva prípady, jeden u 46 - ročného muža, ktorý udával prisatie kliešťa na trupe a druhý u 60 - ročného muža, ktorý udával prisatie viacerých kliešťov na tele.

Čo sa týka *Lymeskej boreliózy*, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku 2014 bolo hlásených 36 ochorení, v roku 2015/25 ochorení, v roku 2016/16 ochorení, v roku 2017/11

ochorení, v roku 2018/8 ochorení a v roku 2019 sme zaznamenali 29 prípadov ochorenia. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťá.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a ročne v písomnej forme.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom EPIS-u je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2019 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 968 otvorených prípadov a zadali sme 19 hlásení do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 321 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, kampylobakteriéz, VHA, VHC, nosičov HBsAg, Lymeských borelióz, Clostridií difficile, nosičov inej infekčnej choroby, poranenie neznámym zvierat'om).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 62 prípadoch ako LD a ZZD.

Prístup do EPIS-u je umožnený 3 zamestnancom oddelenia epidemiológie, ktorí vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každý zamestnanec oddelenia, a ktoré sa mení každý polrok.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2019:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov je tento rok nižší ako uplynulý rok. Za rok 2016 bolo hlásených 120 NN, za rok 2017 - 158 NN. V roku 2018 bolo nahlásených 196 NN a v roku 2019 sa znížil počet o 17 NN na 179. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (117). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, črevný systém a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bola *Klebsiella pneumoniae* ESBL, *Clostridium difficile*, *St. aureus* MRSA a *Proteus mirabilis* ESBL.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov				
	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019
Chirurgické	3	31	7	11
Detské	6	2	7	12
Interné	3	8	19	20
Neurologické	0	1	0	0
Novorodenecké	1	0	0	0
OAIM	22	24	29	11
GeriatRIA	3	5	13	4
FRO	2	2	0	4
Gynekologické	0	0	2	0
LDCH	79	85	118	117
Psychiatrické	1	0	0	0
ZSS	0	0	1	0
Spolu	120	158	196	179

Za rok 2019 bolo vykonaných 129 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky:

10 vzoriek sterilného materiálu, 109 sterov z prostredia a skontrolovaná bola účinnosť 15 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (58 bioindikátorov).

Dňa 5.5.2019 sa uskutočnil 14. ročník kampane „Hygiena a dezinfekcia rúk“, ktorý je súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

V rámci tejto kampane zamestnanci oddelenia epidemiológie, RÚVZ so sídlom v Bardejove, realizovali aktivity zamerané na hygienu a dezinfekciu rúk formou plagátov a prednášok pre zdravotníckych pracovníkov NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov a zariadení sociálnych služieb (Hospic matky Terezy - Bardejovská Nová Ves, Sociálne a ošetrovateľské centrum In Vita - Zborov, Sociálny dom Antic, n. o. Bardejov), pre verejnosť boli uverejňované informácie na teletextových stránkach regionálnej bardejovskej televízie (BTV), v regionálnej tlači Bardejovské Novosti a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Vyhodnotenie aktivít bolo zaslané dotazníkom na RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý kampaň vyhodnocuje.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (12x), na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd. Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HŽP.

V roku 2019 bol odber odpadovej vody vykonaný 6x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie podpory zdravia spolu s oddelením epidemiológie vykonáva v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl. Za rok 2019 boli zorganizované 4 prednášky a 4x bol realizovaný workshop „Hrou proti AIDS“, u ktorého sme využívali vlastné panely.

Realizovalo sa to:

- V SŠ –4x prednáška a 4x workshop „Hrou proti AIDS“ – počet žiakov 93

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné poradenstvo (7 telefonických konzultácií).

V našom okrese máme evidovaný jeden nový prípad nosičstva HIV u cudzinca s prechodným pobytom v našom okrese, neevidujeme ani jedno ochorenie na AIDS. Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR.

Taktiež zamestnanci oddelenia podpory zdravia a epidemiológie sú k dispozícii poskytovať poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Telefónne čísla na konzultáciu a výzva na poskytnutie poradenstva bola uverejnená už v spomínanom príspevku uverejnenom v tlači a na našej web stránke. Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Od 1.1.2012 pracuje poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za rok 2019 sme poskytli v poradni informácie 15 klientom.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 14 prípadoch:

- v 8 prípadoch ide o odmietnutie základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV + MMR
- v 2 prípadoch odmietnutie 2. dávkou a 3. dávkou základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV + základného očkovania proti MMR
- v 1 prípade základné očkovanie proti MMR
- v 2 prípadoch odmietnutie preočkovania MMR v 11. roku života
- v 1 prípade preočkovanie proti DTaP, IPV v 13. roku života a MMR v 11. roku života

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šírenia prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

Postoj rodičov k očkovaniu svojich detí ovplyvňujú hlavne správy v médiách a na internete. Rodičia, ktorí odmietajú dať dieťa zaočkovať to zdôvodňujú tým, že očkovacia látka obsahuje nebezpečné látky, vakcíny nie sú prírodné, očkovanie nie je potrebné, keďže ochorenia sa nevyskytujú a hlavne, že v ostatných krajinách nie je očkovanie povinné.

Oddelenie epidemiológie spolu s oddelením výchovy k zdraviu vykonali vzdelávanie študentov stredných škôl pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Úloha bola realizovaná na jednej strednej škole v cieľovej skupine vyšších ročníkov. Vedomosti boli overované formou dotazníka pred a po intervencii. Výsledný efekt bol veľmi dobrý.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou je hlavným cieľom NPPZ. Determinanty zdravia ovplyvňujeme prostredníctvom interaktívnych skupinových intervencií /besedy, prednášky, panely/, individuálnym poradenstvom zdravého životného štýlu a ďalšími zdravotno-výchovnými aktivitami. Cieľom je zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov a navodzovanie postupnej zmeny postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu. Preventívne opatrenia sú zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

V rámci výchovy k zdraviu a jeho podpore, sme sa zúčastnili na odbornom seminári „Novinky vo výchove k zdraviu a podpore zdravia“ v Bratislave.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky odštartovalo v roku 2019 projekt „**Rok prevencie**“ zdravotného stavu obyvateľov Slovenska. V súvislosti s tým, sme sa zúčastnili odborného seminára „Prevencia onkologických ochorení“ so zameraním na prevenciu kolorektálneho karcinómu a karcinómu prsníka.

V rámci **Svetového dňa rakoviny** sme pripravili odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov.

Cieľom kampane **Týždeň mozgu** je upriamiť pozornosť verejnosti na ľudský mozog a jeho činnosť, hovoriť o mozgových ochoreniach, ich liečbe a spôsoboch ich prevencie. Prioritou spomínanej aktivity je hovoriť i o možnostiach, ako si zachovať dobré fungovanie mozgu do vysokého veku, keďže poruchy mozgu a CNS sú hlavnou príčinou invalidity vo svete. Tento rok sme pripravili k Týždňu mozgu viacero aktivít - prednášky, vedomostné a kognitívne aktivity pre seniorov, beseda u žiakov stredných škôl, odborný panel. Vedomostné, kognitívne aktivity a tréning pamäti seniorov sa uskutočnili v priestoroch RÚVZ v Bardejove. Besedy sa zúčastnili žiaci súkromného gymnázia v Bardejove. Súčasťou prednášok bola aj informovanosť o dôležitosti pestrosti v strave, ktorá je nevyhnutná pre správny vývoj a fungovanie mozgu. Týždeň mozgu sme spropagovali na odbornom paneli umiestnenom pri vstupe RÚVZ Bardejov. Z vykonaných aktivít bola zaslaná správa.

V rámci **Svetového dňa ústneho zdravia** sme vykonali 4 besedy pre žiakov ZŠ. Na modeli zuba bol deťom ukázaný správny postup v starostlivosti o zúbky. Besedy boli spojené s premietaním zdravotno – výchovného DVD Zúbky.

K **Svetovému dňu zdravia** sme pripravili odborný panel vo vstupnom priestore RÚVZ Bardejov. Uskutočnili sme výjazd poradne zdravia na Okresnom úrade v Bardejove, kde sme vyšetrili 15 záujemcov. Na našej webovej stránke sme uverejnili článok k danej téme, doplnený o informácie o fungovaní jednotlivých poradní, ktoré sú pre klientov bezplatné.

V rámci **Svetového dňa bez tabaku** sme vykonali 4 besedy pre žiakov ZŠ Pod Vinbargom v Bardejove. Pre žiakov SPŠ sme pripravili v tento deň vyšetrenie smokerlyzerom a spirometrom. V tento deň bol v poradni zdravia pre verejnosť „Deň otvorených dverí“. Zároveň sme uverejnili článok na web stránke a pripravili sme odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov.

Svetový deň pohybu sme spropagovali v regionálnej tlači Bardejovské novosti a na web stránke RÚVZ. Pripravili sme odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi** sme uskutočnili 5 prednášok pre žiakov ZŠ a SŠ. Pripravili sme odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov.

Svetový deň Alzheimerovej choroby sme propagovali na odbornom panely vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov.

Fetálny alkoholový syndróm (FAS) je najzávažnejšia porucha spomedzi tzv. porúch fetálneho alkoholového spektra. Preto počas **Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme** sa naše preventívne aktivity zamerali na osvetu týkajúcu sa tohto narastajúceho a zničujúceho javu, ako aj na jeho prevenciu. O rizikách spojených s konzumáciou alkoholu počas tehotenstva a diagnóze FAS sme informovali verejnosť na odbornom panely vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov. Vykonalí sme prednášky spolu s premietaním DVD o hrozbách pitia alkoholu počas tehotenstva pre dievčatá 3. a 4. ročníka na Hotelovej akadémii. O následkoch užívania alkoholu počas tehotenstva sme informovali aj tehotné ženy v rámci Klubu matiek. Z uskutočnených aktivít bola zaslaná správa na ÚVZ SR.

Na **Svetového dňa srdca** sme uskutočnili výjazd poradne zdravia na SPŠ v Bardejove. Študentom okrem vyšetrenie tlaku krvi, antropometrických meraní bol z krvi vyšetrený aj cholesterol. Pripravili sme odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov.

K Svetovému dňu diabetu sme pripravili pre verejnosť aj zamestnancov RÚVZ Bardejov odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov.

Medzinárodný deň „Úcty k starším“ bol spojený s výjazdom poradne zdravia, kde sme seniorom vyšetřili krvný tlak, antropometrické parametre, z krvi sme vyšetřili celkový cholesterol a HDL. Bolo im taktiež poskytnuté individuálne poradenstvo ohľadom zdravej výživy. Zároveň sme distribuovali zdravotno-výchovné materiály.

Počas **Svetového dňa obezity** sme vyšetřovali záujemcov v rámci dňa otvorených dverí na RÚVZ v Bardejove. Cieľovou skupinou vyšetřovaných a edukovaných bola dospelá populácia. Vyšetřovali sme cholesterol v krvi, TK, antropometrické údaje, BMI a zloženie stavby tela. Spolu bolo vyšetřených 22 ľudí.

V rámci **Svetového dňa osteoporózy** sme uskutočnili besedu v Senior centre v Bardejove. Po besede bolo poskytnuté individuálne poradenstvo ohľadom zdravej výživy. Zároveň sme distribuovali zdravotno-výchovné materiály.

Na **Svetový deň nefajčenia** sme pripravili odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov.

V rámci **Európskeho týždňa boja proti drogám** je spojený s informovaním mladých ľudí o drogách, upozorniť na prevažujúce nežiaduce následky ich užívania. Zamerali sme sa na študentov stredných škôl, kde sme zrealizovali interaktívne prednášky spojené s distribúciou existujúcich materiálov so zameraním najmä na ľahko dostupné drogy ako je alkohol a cigarety. Prednášky prebiehali na SPŠ v dvoch skupinách. Vo vstupných priestoroch RÚVZ sme pripravili informačný panel na danú tému. Uverejnený bol článok na web stránke RÚVZ.

V rámci Svetového dňa AIDS sme v spolupráci s oddelením epidemiológie vykonali 3 prednášky a 3 workshopy na tému AIDS na stredných školách, na ktorých sa zúčastnilo spolu 68 študentov.

Vykonali sme spolu 139 prednášok pre dospelých, seniorov, pre žiakov MŠ, ZŠ a SŠ a taktiež pre obyvateľov rómskych osád, na ktorých sa celkovo zúčastnilo 2968 záujemcov.

Na prednáškach sme sa venovali nasledovným témam: základné hygienické návyky /8/, poruchy príjmu potravy /9/, škodlivosť fajčenia /11/, drogy /14/, alkohol /7/, prvá pomoc /4/, dentálna hygiena /22/, AIDS /4/, AIDS workshop /4/, chrbtica školáka /11/, mozog /5/, dospievanie /3/, riziká pohlavného života /3/, zdravý životný štýl /9/, osteoporóza /1/, fetálny alkoholový syndróm /1/. V rámci besied pre tehotné /23/ sme sa venovali témam: pitný režim a starostlivosť o pokožku v tehotenstve, diastáza, psychopropylaktická príprava na pôrod, význam dojčenia, starostlivosť o novorodenca, prvé príkrmy.

Pri prednáškach sme použili zdravotno-výchovné videofilmy, ktoré boli premietnuté 25-krát, a to v rámci prednášky dentálna hygiena, základné hygienické návyky, o dospievaní a škodlivosť fajčenia, užívania anabolík a fetálny alkoholový syndróm. Poskytli sme zdravotno-výchovné materiály - letáky.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Sledujeme výskyt obezity klientov poradne zdravia formou poradenstva, vhodným životným štýlom sa snažíme u klientov poradne zdravia a poradne výživy upraviť nadváhu resp. obezitu, čím sa naplňa sekundárny cieľ NPPO, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. V rámci poradne sme poskytli poradenstvo ženám a mužom s centrálnou obezitou resp. s vyšším BMI a boli odporučené do poradne pohybovej aktivity. S cieľom úpravy hmotnosti a zvýšenia pohybovej aktivity vedieme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevuje 22 žien vo veku 60+. Cvičenia prebiehajú 2-krát týždenne v 2 skupinách a uskutočnili sa 151-krát.

Prednášky na témy zdravý životný štýl, zdravá výživa, poruchy príjmu potravy a význam pohybovej aktivity sme vykonali pre nastávajúce mamičky v rámci „Klubu matiek“, pre žiakov základných škôl, pre študentov SPŠ, Hotelovej akadémie, Súkromného gymnázia a pre seniorov v dennom stacionári v Snakove.

Sme členmi pracovnej skupiny pre pohybovú aktivitu.

V rámci projektu Viem, čo zjem v šk. roku 2018/2019, ktorý je zameraný na zvýšenie povedomia o zdravej výžive a na prevenciu detskej obezity boli vykonané prednášky ešte v 12/2018. Zúčastnili sa ich dve ZŠ /ZŠ B. Krpelca a ZŠ Pod Vinbargom/. Na piatich prednáškach sa spolu zúčastnilo 90 žiakov. Po prednáške žiaci vyplnili dotazník, ktorý sa porovnával so skupinou žiakov bez edukácie.

Každoročne sa zapájame spolu s referátom Hygiena detí a mládeže do programu „Deň zdravia na ZŠ Raslavice“, kde sú pripravené rôzne stanovišťa pre žiakov a to k pohybovej aktivite, k zdravej výžive. Pracovníci RÚVZ zabezpečujú prednášky o chrbtici a význame pohybovej aktivity u detí.

Zúčastnili sme sa seminára: „Manažment nadváhy a obezity metódou STOBu“ v Bratislave v dňoch 12.-13.11.2019.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvyšujeme informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení. Propagujeme minimálny objemu a intenzitu pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeljej populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu. Povzbudzujeme formou súťaže čo najviac obyvateľov, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít a žili zdravšie. Kampaň je realizovaná v jarnom období od mája do júna v rozsahu 15 týždňov. Súťaž sme spropagovali na web stránke RÚVZ v regionálnej tlači. Podarilo sa nám do súťaže zapojiť 46 účastníkov. Vyplnené účastnícke listy sme zaslali na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

V rámci „Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020“ vykonávame zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád na základe požiadaviek zo základných škôl pre rómske deti.

Pre deti znevýhodnených komunít sme vykonali celkovo 11 prednášok pre 260 detí na témy: Ústna hygiena, Základné hygienické návyky, Drogy, Fajčenie a alkohol. Prednášky prebehli v škole na Poštárke, v Malcove, v Snakove.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľom národného akčného plánu je zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Ďalším cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. K problematike zneužívaniu alkoholu sme vykonali 3 prednášky na stredných školách a 2 prednášky na základnej škole. Zároveň sme im premietli zdravotno – výchovný film „Až do dna“.

V rámci Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme sa tejto téme venovali v Klube matiek, kde sme tehotné ženy upozornili na nebezpečenstvá užívania alkoholu počas tehotenstva a taktiež sme mali besedu pre študentky Strednej priemyselnej školy, kde sme im v rámci besedy premietli aj zdravotno-výchovný film „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH „NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA“

Priebežne počas celého roka realizujeme aktivity na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov. Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít. Vykonali sme prednášky motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia a

edukačné aktivity na precvičovanie pamäti v rámci celosvetovej akcie **Týždeň mozgu**. Zábavnou formou sme plnili rôzne úlohy ako: poprehadzované písmenká, bludisko a pod. Pre seniorov bola prednáška spojená s pracovnými listami, ktoré sme spoločne vyplňovali. Výjazdom poradne zdravia v Senior centre sme seniorom vyšetrili krvný tlak, antropometrické parametre, z krvi sme vyšetrili cholesterol a HDL. Tiež im bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

9.6. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU-STOMATOHYGIENA

Zavedenie preventívnych opatrení, v čo najskoršom veku, je najefektívnejším krokom pre zachovanie trvalých zubov v zdravom stave. Snažíme sa o zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie a tým aj vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti. Hlavnou cieľovou skupinou sú deti predškolského veku. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí v materských školách prebieha formou hry, využívame vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, ktoré vplývajú na kazivosť zúbkov detí. Na objasnenie stavby zuba využívame anatomickú pomôcku zub a pri čistení zubov máme veľký model zubov a zubnej kefky. Deti si názorne na modeli skúšajú čistenie zubov. Zdôrazňujeme potrebu správnej techniky denného umývania zúbkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. Formujeme postoje detí aj k správnej výžive. Vykonali sme 18 prednášok pre 433 žiakov MŠ, ZŠ a bol premietnutý zdravotno-výchovný film s témou „Stomatohygiena“.

V rámci **Svetového dňa ústneho zdravia** sme vykonali 4 besedy pre žiakov ZŠ. Na modeli zuba bol deťom ukázaný správny postup v starostlivosti o zúbky. Besedy boli spojené s premietaním zdravotno – výchovného DVD Zúbky.

9.7. CINDY PROGRAM SR

Cieľom programu je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a tým aj zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva. Systematicky a pravidelne monitorujeme zdravotný stav a vyhľadávame relatívne zdravé osoby v riziku a chorých nepodchytených v kuratíve. Identifikujeme individuálne riziko, poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod.

V poradni zdravia sme vyšetrili pomocou prístroja Reflotron spolu 273 klientov. Z toho bolo 9 výjazdov poradne zdravia do terénu, kde sme za neštandardných podmienok vyšetrili 165 klientov a za štandardných podmienok vyšetrili 36 klientov. Za štandardných podmienok v poradni zdravia na RÚVZ v Bardejove bolo vyšetrených 72 klientov. Niektoré výjazdy pre verejnosť sa uskutočnili v súvislosti s významnými svetovými dňami /Svetový deň zdravia, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň úcty k starším/. Vyšetrovali sme biochemické parametre, merali sme tlak krvi a množstvo podkožného tuku. U 80 klientov sme vykonali vyšetrenie pomocou spirometra. U klientov, ktorí mali zvýšené alebo hraničné hodnoty biochemických parametrov, sme poskytli poradenstvo na zlepšenie životného štýlu a poskytli sme im vhodný zdravotno -výchovný materiál .

U klientov, ktorým sa zistil zvýšený tlak krvi sme poskytli poradenstvo ako znížiť hodnoty krvného tlaku prirodzeným spôsobom, bez liekov.

V rámci Svetového dňa zdravia sme uskutočnili výjazd poradne zdravia na OÚ v Bardejove, kde sme spolu vyšetřili 15 záujemcov.

Počas „Svetového dňa srdca“ sme uskutočnili výjazd poradne zdravia na SPŠ v Bardejove. Študentom okrem vyšetřenie tlaku krvi, antropometrických meraní bol z krvi vyšetřený aj cholesterol

V spolupráci s VŠZP sme vyšetřovali na jednom z výjazdov zamestnancov firmy Obuv Špeciál, kde bolo vytvorených viacero stanovíšť. My sme zabezpečili vyšetřenie cholesterolu a glukózy. Vyšetřili sme 95 záujemcov.

Výjazdy poradne zdravia sa uskutočnili aj na ZŠ Malcov a v MŠ na Komenského ulici v Bardejove pre pedagogických a nepedagogických pracovníkov.

Na „Medzinárodný deň úcty k starším“ sme v Senior centre vykonali výjazd poradne zdravia, kde sme seniorom /16 / vyšetřili krvný tlak, antropometrické parametre, z krvi sme vyšetřili cholesterol a HDL. Tiež im bolo poskytnuté individuálne poradenstvo ohľadom zdravej výživy a prednáška na tému „Osteoporóza“.

V spolupráci so spol. TESCO sme v rámci „Dňa zdravej výživy“ pre zamestnancov tejto spoločnosti vyšetřili a odborné poradenstvo poskytli 21 klientom. Vyšetřovali sme biochemické parametre - cholesterol, merali sme tlak krvi, % tuku, % svalov a množstvo viscerálneho tuku.

V **poradni zdravej výživy** sme poskytli poradenstvo 63 klientom. Zhodnotili sme im stravovacie zvyklosti podľa vyplnených jedálničiek a porovnávali nutričné a energetické hodnoty, vypočítané programom Alimenta, s odporúčanými výživovými dávkami.

V poradni AIDS sme poskytli telefonicky poradenstvo 7 klientom.

Poradňu pohybovej aktivity, navštevujú ženy produktívnom aj poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne uskutočnili sa 151 krát. Vedeime **poradňu pre tehotné a dojčiacie matky**. Matka zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Mamičky boli v poradni 23 - krát. V rámci poradne oboznamujeme tehotné o starostlivosť o telo počas tehotenstva, o dôležitosti pitného režimu, s priebehom pôrodu, s dojčením, zdravou výživou, prvou pomocou a so starostlivosťou o novorodenca. Zároveň mamičky informujeme o problémoch pri dojčení, o prvých vhodných príkrmoch pre dojčatá, o pohybovej aktivite, o stomatohygiene, o očkovaní a o infekčných chorobách preventabilných očkovaním. Na každom stretnutí s nimi cvičíme cviky na spevnenie svalstva, uvoľnenie chrbtice a zameriavame sa na dychové cvičenia ako prípravu na pôrod.

V médiách sme uverejnili: Na web stránke RÚVZ Bardejov články: „Svetový deň zdravia“, „Svetový deň pohybu, účastnícky list a plagát „Soľ áno, ale málo“, „Svetový deň bez tabaku“ a „Svetový deň potravy/leták“.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Celospoločenské povedomie zvyšujeme o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémoch spôsobených škodlivým užívaním drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi.

Vykonávame prednášky a besedy v oblasti drogovej problematiky. Pre študentov sme vykonali 5 prednášok o užívaní legálnych a ilegálnych návykových látok. V rámci **Svetového dňa bez tabaku** sme vykonali 4 besedy pre žiakov ZŠ Pod Vinbargom v Bardejove. Pre žiakov SPŠ sme pripravili v tento deň vyšetřenie smokerlyzerom

a spirometrom. Počas celého dňa bol na poradni zdravia pre verejnosť „Deň otvorených dverí“. Zároveň sme uverejnili článok na web stránke a pripravili sme odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov. Pri príležitosti **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi** sme uskutočnili 5 prednášok pre žiakov ZŠ a SŠ. Pripravili sme odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov. Na **Svetový deň nefajčenia** sme pripravili odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov. V rámci **Európskeho týždňa boja proti drogám sa uskutočnili** pre žiakov SPŠ 2 prednášky o škodlivosti návykových látok a vo vestibule RÚVZ sme pripravili informačný panel a na web stránke bol uverejnený článok na danú tému

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania, zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu a poskytovaní rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na vek, pohlavie, príjem, vzdelanie.

V rámci poradne zdravia motivujeme klientov k pohybovej aktivite, ponúkame im možnosť navštevovať poradňu pohybovej aktivity, ktorá prebieha 2 x týždenne. **Svetový deň pohybu** sme propagovali v regionálnej tlači Bardejovské novosti a na web stránke RÚVZ. Pripravili sme odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Bardejov.

V rámci výskumu NAPPPA sme sa zúčastnili metodického seminára v Liptovskom Mikuláši. Úlohou akčného plánu je monitoring vybraných ukazovateľov zdravia, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. V 1. štvrtroku prebehla spolupráca so ZŠ Komenského a ZŠ Wolkerova. Oslovilo sa vedenie školy, následne boli oslovení rodičia žiakov a vyzbierali sa podpísané informované súhlasy zákonného zástupcu žiaka. V 2. štvrtroku sme testovali žiakov 8. ročníkov. Na ZŠ Wolkerova sme vyšetrili 34 žiakov, na ZŠ Komenského to bolo 46 žiakov. Spolu bolo vyšetrených 80 žiakov, z toho 35 dievčat a 45 chlapcov. Následne všetky namerané údaje boli vložené do pripravenej masky a odoslané RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bratislave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

V priebehu sledovaného obdobia sa pokračovalo v plnení úloh v rámci akčného plánu NEHAP IV. V rámci odboru hygieny životného prostredia a zdravia išlo najmä o tieto úlohy:

- Monitoring pitných a rekreačných vôd, v rámci ktorého bolo v r. 2019 odobraných **373 vzoriek pitných vôd**, ďalej **648 vôd na kúpanie** na prírodných a umelých kúpaliskách – prírodné jazerá 105 vzoriek, kúpaliská s bazénmi celoročné – 352 vzoriek, kúpaliská s umelými bazénmi sezónne - 192.
- Posudková činnosť a štátny zdravotný dozor (ŠZD) v zariadeniach spadajúcich do náplne práce odboru HŽPaZ (zariadenia starostlivosti o ľudské telo, ubytovacie a sociálne zariadenia, športovo – rekreačné prevádzky s osobitným zreteľom v r. 2019 najmä na prevádzky kúpalísk a prevádzky pohrebných služieb ai). Výsledky kontrolnej činnosti v sledovaných zariadeniach boli uspokojivé, pri zistení hygienických nedostatkov sa postupovalo podľa zákonných požiadaviek.
- Sledovanie tvorby zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri posudzovaní územných plánov, územných a kolaudačných konaní obytných zón a iných stavieb a zariadení. Ich posudzovanie bolo vzhľadom na kvantitu podaní, zložitosť problematiky výstavby rozsiahlych komplexov (najmä v podmienkach hlavného mesta Bratislavy), ale aj pre chýbajúce personálne a obsadenie kvalifikovanými pracovníkmi, vysoko náročné.
- Na tomto úseku činnosti sa vypracovalo **1294** záväzných stanovísk k projektovým dokumentáciám stavieb a ich kolaudáciám vrátane zámerov EIA, z toho v **územnom konaní** stavieb – **368** záväzných stanovísk (napr. Bytový a občiansky súbor stavieb Devínska Nová Ves – Pod srdcom; Južné mesto zóna A3 –A5, Petržalka; Polyfunkčný Súbor BCT 3, Bratislava; Obytný súbor Bory 2, Bratislava; Rezidenčný komplex, Konopná ulica, Bratislava TWIN CITY, OS Jarabiny ai.), **ku kolaudáciám 666** záväzných stanovísk (napr. Národný futbalový štadión Tehelné pole, Bratislava; Nová autobusová stanica Mlynské Nivy – administratívna veža, Bratislava; polyfunkčný súbor New Stein, Blumentálska, Legionárska, Bernolákova ulica, Bratislava; NKP Bratislavský hrad – obnova zimnej jazdiarne, Bratislava; Polyfunkčný komplex CPR (RIVERPARK 2), polyfunkčné komplexy – STEIN, Autobusová stanica Bratislava – Mlynské Nivy, Krasňany, kolaudácia NFS v Bratislave, Futbalové ihrisko Bratislava – Trnávka ai. Bratislava; Bory Home I, Bratislava; Obytný súbor Opletalova, Bratislava; Výstavba bytových domov, ul. Pri kríži, Bratislava; Byty a vybavenosť Orechová ulica, Dunajská Lužná/), **k zmenám účelu využitia – 169** a **strategickým dokumentov EIA** v počte **91 záväzných stanovísk.**) Ďalej sa vypracovalo **1372 iných odborných stanovísk** k činnostiam v pôsobnosti odboru hygieny životného prostredia. Vydalo sa **808 rozhodnutí** k schváleniu prevádzok, **8 pokynov**, z toho 3x vo veci riešenia **nadmerného hluku** v prevádzkach fitness centra, 3x vo veci riešenia nadmerného hluku z technických zariadení a 1x iné. Za zistené správne delikty podľa zák. 355/2007 Z.z. bolo uložených **34 pokút v sume 16 516 €** (z toho **zaplatených v sume 10 016 €**), v **5** prípadoch bol uplatnený **výkon rozhodnutia** za nesplnenie pokynov v celkovej výške **2466 €** (z toho boli **uhradené pokuty** vo výške **1966 €**).
- Riešenie podnetov na hluk v životnom prostredí chránených území a budov, keď v sledovanom období r. 2019 bolo evidovaných **27 podnetov na hluk** (5 dopravný hluk, 7 technické a klimatizačné zariadenia, 5 stavebná činnosť, 10 iných zdrojov)

a to z celkového počtu 218 evidovaných podnetov na odbore HŽPaZ. **Odstránenie** nadmernej hlučnosti bola riešené **6 pokynmi**, vymáhané **5 výkonmi rozhodnutia** v celkovej výške **2466 €**. Za správny delikt **porušovania § 57 zák. č. 355/2007 Z.z.** bola vydaná **1 pokuta** v celkovej sume **1000 €** (hluk z činnosti technického zariadenia predajne potravín TERNO, Krížna 34, Bratislava).

- Posudková a kontrolná činnosť nad stavbami svetelných reklám z aspektu ich možného rušivého pôsobenia na optickú pohodu bývania obyvateľov. Ich schvaľovanie (**15**) bolo podmienené objektivizáciou rušivého svetla s požiadavkou na predloženie výsledkov merania ku kolaudácii (kolaudačné konania – svetelné reklamy na polyfunkčných budovách Twin City, Panorama City, Vivo!, Danube, Blumentálska). V rámci **ŠZD** sa riešilo **14 podnetov** na rušivé svetlo z **billboardových tabúl, svetelných reklám** a iných zdrojov (napr. rušivé osvetlenie v prevádzke sezónneho stánku na predaj občerstvenia Petržalská pláž v areáli jazera Veľký Draždiak, Bratislava, podnet na svetelnú reklamu predajne potravín BILLA na Krasovského ul. v Bratislave, podnet na svetelnú reklamu na ČSPH SHELL, Blatné, podnet na svetelné logo spoločnosti Tatra Banka na Černyševského ul. v Bratislave, podnet na osvetlenie historickej budovy na Gorkého ul. v Bratislave, podnet na osvetlenie logistického parku v obci Veľký Biel); po realizácii nápravných opatrení na základe výzvy tunajšieho úradu sa výsledkami meraní preukázalo prevádzkovanie zdrojov rušivého svetla v súlade s platnou legislatívou.
- Kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov v prevádzkach dozorovaných odborom HŽPaZ; nedostatky v tomto smere neboli v sledovanom období zistené. Riešil sa 1 podnet občana na porušovanie zákazu fajčenia na autobusovej stanici v Malackách. V odpovedi úradu mu bolo potvrdené, že v priestoroch zastávok, staníc aj v prístreškoch skutočne platí zákaz fajčenia podľa § 7 ods. 1 písm. a) zák. č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a ten, kto tento zákaz porušuje dopúšťa sa priestupku podľa § 11 ods. 1 písm. a) zák. č. 377/2004 Z.z. Tieto priestupky prejednávajú obce, ale v blokovom konaní ich môže riešiť aj obecná polícia a Policajný zbor.
- Poskytovanie informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a o aktuálnych témach v rámci environmentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia a zdravia. Celkovo bolo v r. 2019 v spolupráci s odborom organizačno – dokumentačným poskytnutých **79 príspevkov** pre masmédiá - s tematikou napr.: problematika schvaľovania prevádzok s názvom Escape Room; kvalita ovzdušia v Bratislave; rušenie nočného klúdu – OLO, Bratislava; Svetový deň vody 2019; úhyn rýb na prírodnom jazere Kuchajda; lesné studničky a pramene; opatrenia počas podujatia MS v ľadovom hokeji 2019 v Bratislave; kúpacia sezóna 2019 (pripravenosť prírodných a umelých kúpalísk na KS 2019 + pravidelné informácie o kvalite vody na prírodných a umelých kúpaliskách v Bratislavskom kraji); kalamitný výskyt komárov na území Bratislavského kraja + postreky proti komárom; zhoršená kvality pitnej vody v obciach v okrese Senec (Bernolákovo); problematika Slovnaftu – hluk a zápach; zvieracie cintoríny; pravidelná celoplošná deratizácia (jarná/jesenná) na území Bratislavského kraja; Penzión Steffi, Prúdova 2, Bratislava (vykonané kontroly v rámci ŠZD a hygienicko – prevádzkový stav zariadenia).

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

V hodnotenom období r. 2019 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu v roka 2018 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOV VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V priebehu roka 2019 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOV V PITNÝCH VODÁCH

Laboratóriá RÚVZ Bratislava hl. mesto vykonávali na základe dostupného materiálo-technického vybavenia analýzy 9 chlórovaných pesticídov: hexachlórbenzén, lindan, heptachlor, heptachlorepoxyd, p,p,- DDE, dieldrin, endrin, p,p, -DDD, p,p, - DDT. Väčšina z nich už roky patrí medzi zakázané látky a pri ich monitorovaní dlhodobo nachádzame vo vzorkách pitných vôd iba veľmi nízke koncentrácie, hlboko pod limitnou hodnotou alebo sa vo vzorkách pitných vôd vôbec nenachádzajú. Okrem toho boli sledované pesticídne látky zo skupiny triazínov: atrazín, propazín, substituovaných anilínov: alachlor, metolachlor a butachlor a hexachlorocyclopentadien, ktorý je prekurzorom cyklodiéno.

Tunajší úrad v r. 2019 sledoval aj prítomnosť pesticídov v pitných vodách verejného vodovodu prostredníctvom výsledkov BVS, a.s. V každej vzorke na úplný rozsah sa stanovovalo 23 pesticídov resp. ich metabolitov (v roku 2018 sa sledovalo 18 druhov).

Na obsah pesticídov resp. ich metabolitov bolo analyzovaných 358 vzoriek na úplný rozsah, toho 70 vzoriek bolo odobratých v spotrebisku. Všetky namerané hodnoty sledovaných jednotlivých pesticídov boli pod limit 0,1 µg/l.

Na 4 odberných miestach spotrebiska (Veľké Leváre – hexazinón-0,065 µ/l, Kráľová pri Senci – atrazín 2 – hydroxy – 0,0300,065 µ/l, Bernolákovo – atrazín.- 0,030 µ/l, Tureň-atrazín. - 0,042 µ/l) boli síce namerané vyššie hodnoty ako je limit stanoviteľnosti pre metodiku stanovenia, ale stále pod limitnú hodnotu 0,1 µg/l, resp. 2 µg/l.

Vo vybraných vodárenských zdrojoch boli v externom laboratóriu stanovované aj iné ďalšie pesticídy, resp. ich metabolity (až 252 rôznych látok); ide však o monitoring, ktorý nevyplýva z legislatívy.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ BA sa prihlásil do plnenia uvedenej úlohy tým, že zabezpečí zriadenie 2 monitorovacích staníc v BA kraji a jej prevádzkovanie na základe pokynov gestora úlohy. Pri plnení tejto úlohy sme ponúkli súčinnosť ÚVZ SR pri identifikácii biologických alergénov prostredníctvom personálneho zabezpečenia. Doteraz sme neboli v r. 2019 gestorom s požiadavkami na plnenie úlohy oslovení.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V Bratislavskom samosprávnom kraji sa na základe pokynu ÚVZ SR pokračovalo v r. 2019 v mimoriadnom ciele ŠZD zameranom na dodržiavanie hygienických požiadaviek a vykonanie meraní UV žiarenia v soláriách v spolupráci s ÚVZ SR.

Skontrolovaných bolo **13** zariadení s opaľovacími prístrojmi; **nedostatky** boli zistené v **9** zariadeniach s opaľovacími zariadeniami. Išlo o tieto nedostatky - v prevádzkovej dokumentácii chýbali doklady odbornej a zdravotnej spôsobilosti pracovníkov obsluhujúcich opaľovacie prístroje; doklad, ktorý preukazuje, že pracovníci, ktorí obsluhujú opaľovacie prístroje dostali potrebné informácie a praktický výcvik súvisiaci s možným rizikom vyplývajúcim z expozície umelému optickému žiareniu; technická dokumentácia UV žiaričov; doklad o poslednej výmene UV žiaričov; doklad o výsledkoch merania UV žiarenia po výmene UV žiaričov, záznam o prevádzkových hodinách UV žiaričov.

V **4 prípadoch** bolo voči prevádzkovateľom začaté **správne konanie vo veci uloženia pokuty** podľa § 57 ods. 50 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z. za správny delikt podľa § 57 ods. 10 zák. č. 355/2007 Z. z.

Konečný termín plnenia mimoriadnej úlohy bol do 31.03.2019.

V priebehu roku 2019 sa na tunajšom úrade v spolupráci s odborom OFFaŽP vykonal ŠZD v **10 vybraných prevádzkach s opaľovacími prístrojmi** v rámci mesta Bratislavy. Kontroly boli zamerané na dodržiavanie hygienicko-prevádzkových požiadaviek a najmä **meranie celozmenovej koncentrácie ozónu**. Z výsledkov vyplynulo, že celozmenová koncentrácia ozónu vo vybraných prevádzkach s opaľovacími prístrojmi je v súlade s najvyššie prípustným expozičným limitom (NPEL).

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odbor PPL RÚVZ Bratislava hlavné mesto vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Bratislava I – Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec. Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v Bratislavskom kraji budú uvedené vo výročnej správe za rok 2019. V roku 2019 bolo vydaných 38 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizikových prác, z toho v 20 prípadoch išlo o vyhlásenie nových rizikových prác s rizikovými faktormi: chemické faktory, hluk, vibrácie prenášané na ruky, umelé optické žiarenie - lasery. V 18 prípadoch boli rizikové práce aktualizované s rizikovými faktormi: chemické faktory –pevné aerosóly, hluk, vibrácie prenášané na ruky, vibrácie prenášané na telo z dôvodu prehodnotenia miery rizika, zmien v organizačnej štruktúre spoločnosti, organizácie práce a náplne práce, ktoré sa prejavili zmenami v profesiách, pracovnom zaradení, počtoch zamestnancov a kategórie práce, ako i z dôvodu vyhlásenia rizikových prác 4. kategórie na obdobie jedného roku, počas ktorého sa nepodarilo znížiť mieru rizika. V r. 2019 bolo vydaných 12 rozhodnutí o zrušení rizikových prác na základe realizácie technických a organizačných opatrení a prehodnotenia miery rizika, ukončenia výroby, ukončenia činnosti spoločnosti, zrušenia pracoviska s rizikovými faktormi: hluk, vibrácie prenášané na ruky, umelé optické žiarenie - lasery a fyzická záťaž – bremená. K návrhom na zaradenie, resp. vyradenie prác do/z 3. a 4. kategórie bolo vydaných 6 rozhodnutí o prerušení konania. V 3 prípadoch bolo konanie vo veci zastavené na základe žiadosti účastníka konania. V 1 prípade sa nevyhovelo návrhu účastníka konania a nesúhlasilo s povolením výnimky z používania chráničov sluchu pri expozícii zamestnancov hluku kat. 3 v profesiách vedúci posunu, dispečer LOG-zástupca, vedúci zmeny LOG -zástupca na pracovisku Riadenie vlečkovej dopravy.

V roku 2019 sa vykonalo v rámci štátneho zdravotného dozoru 49 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami za účelom kontroly ochrany zdravia zamestnancov a aktualizácie údajov o rizikových prácach. Bolo poskytnutých 195 konzultácií v problematike ochrany zdravia zamestnancov a zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

V 5 prípadoch bola uložená sankcia zamestnávateľom v spoločnostiach GG Cables and Wires Slovakia s.r.o., Veľké Leváre 1113; BUSINESS AND DRIVE, spol. s r.o., Továrenská 3/B Malacky; Plastic Omnium Auto Exteriors, s.r.o., Lozorno 995; ELZA-Elektromontážny závod Bratislava a.s., Račianska 162 Bratislava; Metzeler Slovakia s.r.o., Diaľničná cesta 3981/18 Senec za nezabezpečenie posúdenia zdravotného rizika a vypracovania písomného posudku o riziku, nesplnenie povinnosti kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory, porušenie povinností v oblasti ochrany zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, nepredloženie návrhu na zaradenie prác do 3. kategórie v celkovej výške 6850,-€. V 4 z vyššie uvedených spoločností bola súčasne uznaná choroba z povolania v položkách 28 a 29.

Spoločnosť SINEAL, spol. s r.o., Kazanská 2, 821 06 BA bola na základe oznámenia o ukončení podnikateľskej činnosti – polygrafickej výroby upozornená na povinnosť odovzdať RÚVZ BA dokumentáciu podľa § 30 ods. 1 písm. o) zák. č. 355/2007 Z.z.

Registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolenia, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa realizuje v informačnom systéme ASTR_2011. Zoznam právnych subjektov v BA kraji, v ktorých boli určené rizikové práce, bol poskytnutý IP BA.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2019 bolo vykonaných 21 previerok zameraných na kontrolu dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov na vedecko-výskumných pracoviskách, v priemysle, v lekárňach a predajniach na území Bratislavského kraja. ŠZD neboli zistené nedostatky. Bolo skontrolované: používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku, používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z., klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, spôsob oboznámenia sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ), schválenie používania veľmi toxických látok a zmesí orgánom verejného zdravotníctva, schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, vypracovanie posudku o riziku, evidencia veľmi toxických látok a zmesí, preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, preukázanie absolvovania aktualizacej odbornej prípravy po 5 rokoch od vydania osvedčenia, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom, zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 9 kontrolných listov –dotazníkov informovanosti zamestnancov (C), pričom sa zistilo, že zamestnanci sa zúčastňujú školení, sú vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, zamestnávateľ zabezpečuje opatrenia na ochranu ich zdravia. Bolo poskytnutých 131 konzultácií, týkajúcich sa povinností pri manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

V špecializovaných predajniach záhradkárskeho potrieb, v ktorých sa uskutočňuje predaj chemických prípravkov na ošetrovanie rastlín v originálnych malospotrebiteľských baleniach, nebol zistený predaj toxických látok.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2018 bolo posúdených a schválených spolu 118 prevádzkových poriadkov pre pracoviská s nebezpečnými chemickými faktormi, pričom viaceré konania boli prerušené z dôvodu nepreukázania uvedenia priestorov do prevádzky, nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov (žiadatelia boli vyzvaní doplniť klasifikáciu látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, identifikáciu nebezpečenstiev a protokoly z objektivizácie faktorov práce, posúdenie zdravotných rizík z expozície zamestnancov toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam v spolupráci s PZS a ňou autorizované) a nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami.

V roku 2019 boli vydané 4 rozhodnutia k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami vo vedecko-výskumných spoločnostiach, v priemysle a

pri regulácii živočíšnych škodcov, dezinfekcii a ochrane rastlín pre: ENGIE Services a.s., Jarošova 1 BA, STUTOX-I s obsahom fosfidu zinočnatého; Selecta Biotech SE, laboratóriá Istrijská 20 BA – chlorid titaničitý, 4-(Dimetylamino)pyridín, etídium bromid, mezl chlorid; hameln rds a.s., Modra, Odd. mikrobiologickej kontroly, sekcia kontroly kvality, Alfentanil hydrochlorid, Sufentamil, Remifentanil hydrochlorid; BASF Slovensko spol. s r.o., Systémový dom-technické centrum na prípravu PUR systémov, Priemyselná 5480 Malacky, 2,2'-dimetyl-4,4' - metyléndi(cyklohexán amín), dibutylamín, metylfenyléndiizokyanát. V jednom prípade bolo konanie z dôvodu nepredloženia dokladu o absolvovaní aktualizáčnej odbornej prípravy držiteľa osvedčenia o odbornej spôsobilosti na vykonávanie činností s toxickými látkami prerušené (SVALZ – genetické laboratórium) a v jednom prípade bolo konanie zastavené na základe návrhu účastníka konania. Používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z. nebolo zistené. V Bratislavskom kraji nebola v roku 2018 riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, zriadená na RÚVZ Bratislava v r. 2019 zaevidovala 51 žiadostí na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti. V 29 prípadoch boli žiadatelia vyzvaní na doplnenie podania o požadované náležitosti (doklad o dĺžke odbornej praxe, doklad o dosiahnutom vzdelaní, zoznam látok, doklad o absolvovaní odbornej prípravy). V 1 prípade zoznam neobsahoval toxické látky a zmesi kat. 1,2,3 ani látky toxické pre špecifický cieľový orgán kat. 1 po jednorazovej expozícii, v 2 prípadoch žiadatelia nepreukázali dostatočnú dĺžku odbornej praxe pre vykonanie skúšky. Skúšky sa v r. 2019 uskutočnili 4x. Dôvodom skúšania bola nedostatočná dĺžka praxe a látky uvedené v príl. č. 3 k zák. 355/2007 Z.z.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti

RÚVZ v sídle kraja	Počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami			Počet odobraných osvedčení
	Na základe skúšky pred komisiou	Na základe dĺžky odbornej praxe (bez skúšky)	Spolu	Spolu
RÚVZ BA	9	26	35	0

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2019 boli v Bratislavskom kraji schválené činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, chemických karcinogénov a mutagénov 1A, 1B v 3 prípadoch pre: Centrum experimentálnej medicíny SAV, Ústav normálnej a patologickej fyziológie, Sienkiewiczova 1 BA:1A chlorid nikelnatý hexahydrát p.a., Tamoxifen-A a 1B: Akrylamid, Formaldehide, potassium dichromate, Propylene Oxide, Urethane; IKEA Industry Slovakia s.r.o., OZ Malacky Boards, výroba drevotrievkových dosiek závod Malacky Boards, Továrnská 19, Malacky, 1B formaldehyd; hameln rds a.s., Modra, Odd. mikrobiologickej kontroly, sekcia kontroly kvality, proces, cytostatiká.

Poliklinika Karlova Ves, Onkologická ambulancia oznámila v 09/2019, že BSK ukončil platnosť kódu poskytovateľa v odbore klinická onkológia a z toho dôvodu ambulancia nie je prevádzkovaná.

Činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov 1A, 1B v Bratislavskom kraji

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV č. 356/2006 Z. z. zák. č. 67/2010 Z. z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
Onkologický ústav sv. Alžbety, Heydukova 10, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	67/58	35 015,0 amp.
VŠ výtvarných umení, Katedra reštaurovania, Drotárska 44, BA	Dichroman draselný	1B	4/1	20,0 g
	Chlorid kobaltnatý	1B		5,0 g
	Chroman draselný	1B		10,0 g
	Formaldehyd	1B		1,0 l
	1,2 dichlóretán	1B		150,0 ml
	Trichlóretylén	1B		300,0 ml
	Benzén	1A		20,0 g
VÚ Vodného hospodárstva, Nábr. arm.gen. L.Svobodu, BA	Vinylchlorid	1A	14/9	78,0 µl
	N-nitrosodimethylamin	1B		N
Bel/Novamann s.r.o., Kollárovo nám. 9, BA	Benzén	1A muta 1B	15/11	0,6 ml
	Bromičnan draselný	1B		0,31 g
	Dichroman draselný	1B		50,0 g
	Dichroman amónny	1B		40,0 g
	Dichroman sodný	1B		1,0 g
	Dimetylsulfát	1B		100,0 ml
	Dusičnan kobaltnatý	1B		0,4 g
	Etyléndichlorid	1B		100,0 ml
	Fenylhydrazín hydrochlorid	1B		1,5 g
	Chroman draselný	1B muta. 1B		0,5 g
	Oxid arzenitý	1A		0,4 g
	Síran hydrazínia	1B		3,3 g
LF UK Ústav histológie a embryológie, Sasinkova 4, BA	Dichroman draselný	1B	8/6	400,0 g
LF UK, Mikrobiologický ústav, Sasinkova 4, BA	Kyselina chromsírová	1B muta 1B	13/10	2,0 l
LF UK, Anatomický ústav, Sasinkova 4, BA	Dichroman draselný	1B	13/10	130,0 g
	Formamid	muta 1B		5,0 l
UN BA, Nemocnica Staré Mesto, BA, Rádiologická klinika, angiografia	Cytostatiká	proces s r.ch.k	44/25	31,0 amp
UNsP Milosrdní bratia, spol. s r.o., BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	29/26	14 055 amp.
Slovnaft MAO a.s., Vlčie hrdlo, BA Diagnostika Dieľňa špeciálnych činností Dozor nad analyzačnými zariadeniami	Benzén	1A muta 1B	36/2	4,3-31,59 mg.m-3 kys. trans,trans mukonová: 14,07 µmol/l moču
SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA Extrakcia arómátov Operatívna údržba	Benzén	1A muta 1B	98/0	kys. trans,trans mukonová v moči : 1,167-47,052

				priemer 6,892 1,167-5,819 priemer 2,034 μmol/l 137 000,0 t.
SLOVNAFT,a.s., Vlčie hrdlo , BA	Dichroman draselný	1B	4/3	N
	PAU	proces s r.ch.k	24/0	N
	chróman draselný	1B	3/3	12,0 l
	fenolftalein			0,8 l
SLOVNAFT,a.s., Vlčie hrdlo , BA Plnenie arómatov Automatická plnička svetlých produktov Terminál BA, Plnenie a stáčanie cisterien	Butadién	1A muta 1B	58/0	61 656,0 t
	Benzén	1A muta 1B		54 154,0 t
	hydrogenizovaná BTX frakcia s obsahom benzénu	1B muta 1B		24 000, 0 t
CENTRALCHEM, s.r.o., administratívne a skladové priestory Plynárenská 2, BA	Benzén	1A	2/0	74,0 l
	Chlorid nikelnatý hexahydrát			1,1 kg
	Oxid chrómový			1,5 kg
	Síran nikelnatý hexahydrát			60,0 kg
	1,2-dichlóretán	1B		5,5 l
	Bromičnan draselný			0,2 kg
	Dusičnan kobaltnatý hexahydrát			300,0 g
	Dvojchroman amónny			1,25 kg
	Dvojchroman draselný			120,2 kg
	Hydrazín sulfát			10,0 g
	Chinolín			500,0 g
	Chlorid kobaltnatý hexahydrát			86,56 kg
	Chroman draselný			7,2 kg
	Kys. chromsírová			179,0 l
	O-tolidín			20,0 g
	Síran hydrazínia			10,0 g
	Síran kademnatý hydrát			1,6 kg
Síran kobaltnatý hexahydrát	63,1 kg			
UN BA, Ružinovská 6, BA Centrálne príprava a riadenie cytostatík	Cytostatiká	proces s r.ch.k	3/3	93 200 MJ/21 980 balení
PZV-ONKO s.r.o. Ružinovská 10, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	2/1	1 985 amp.
ČaSS spol. s r.o., UN Ružinovská 6, BA, Antolská 11, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	1/1	N
ČaSS spol. s r.o., Nemocnica Antolská 11, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	2/2	N
RÚVZ BA, Ružinovská 8, BA	Hexachlórbenzén	1B	2/1	digestor v: 0,64-0,83m.s-1 0,1 g
Medirex,a.s. , SVALZ klinická mikrobiológia, Galvaniho 17/C , BA	Formaldehyd	1B	7/5	0,5 l
	Fuchsín bázičný	1B	51/46	12 l
RAJO a.s. Laboratóriá kontroly kvality Studená 35, BA	Síran kobaltnatý	1B	20/19	250 ml
	Petroléter	1B		50 l
	Fenolftalein	1B		27 l
	Chróman draselný	1B		250 ml
Slovenská správa ciest, Cestné laboratórium pre rozbor asfaltových zmesí, Studená 9, BA	Trichlóretylén	1B	2/0	40,0 l
ÚČOV, Hlohová 46, BA-Vrakuňa	Dichroman draselný	1B	12/11	275,0 g
Lekáreň UNIMED PHARMA s.r.o., Oriešková 11, BA	Dichroman draselný	1B	1/1	0,1 g

SLAVUS s.r.o., Nákovná 22, BA	Benzén	1A muta 1B	1/0	5,0 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		9,0 l
	Chroman draselný	1B muta 1B		100,0 g
	Trichlóretylén	1B		76,0 l
	Fenolftaleín	1B		500,0 g
CYTOPATHOS spol. s r.o., Kutuzovova 23, BA	Oxid chrómový	1A	32/30	0,62 kg
	Dichroman draselný	1B		0,05 kg
	Formaldehyd	1B		170 l
	Fuchsín bázičský	1B		0,02 kg
	Fast Blue B Salt	1B		0,144 kg
	Kongo červeň	1B		0,025 kg
	1,2 Propylénoxid	1B		1,0 l
Národný ústav detských chorôb, Limbová ul.1, BA	Cytostatiká	proces s r. ch. k	144/128	5 331,0 amp
HighChem s.r.o., Leškova 11, BA	2-Acetamidofluorene	1A	3/3	1,0 g
	8- methoxy psoralen	1A muta 1A		1,0 g
	Beta-Estradiol	1A		1,0 g
	Hydroxyurea	muta 1B		1,0 g
INTERPHARM Slovakia,a.s., sklad farmaceutických surovín Dvojkrižna 29, BA	Decht čiernouhoľný surový	1A	2/1	30,0 kg
	Tinctura carbonis detergnes	1A		50,0 l
	Chloramphenicol	1B		100,0 kg
	Formaldehyd 35%	1B		100,0 l
	Petroléter	1B		100,0 l
NOU Klenová, BA	Cytostatiká	proces s r. ch. k	207/190	91 523 bal., 205 790 ks
MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1 BA, Klinika detskej hematológie a onkológie DFNSP, Limbová 1, BA	Cytostatiká	proces s r. ch. k	6/6	N
SZU, Limbová 12, BA	Aflatoxíny	1B	3/3	N
VÚZ – PI SR, Račianska 71, BA	Oxid kremičitý	1A	7/0	43,9 mg.m-3
Duslo a.s., Šaľa, Nobelova 34, BA Oddelenie centrálnych laboratórií ČOV BA	Dichróman didraselný	1B muta 1B	2/2	200,0 g
	Síran kobaltnaný heptahydrát	1B	2/2	20,0 g
	Fenolftaleín	1B	2/2	5,0 g
	Octan kademnatý	1B	2/2	13,0 kg
	Formaldehyd	1B	2/2	12,0 l
Bratislavská teplárenská, a.s., Tepláreň východ, Turbínova 3, BA	Dichróman draselný	1B muta 1B	1/1	250,0 g
	Benzén	1A muta 1B		0,2 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		3,0 l
	Hydrazin hydrát	1B		1,5 l
Bratislavská vodárenská spoločnosť a.s., Bojnická 6, BA	Dichróman didraselný	1B	18/17	30,0 g
	Fenolftaleín	1B		20,0 mg
	Arzén-štandardný roztok	1A		40,0 ml
Slovenský hydrometeorologický ústav, Jeséniova 17, BA	Benzo(a)pyrén	1B	2/1	4,0 ml
	Dichróman draselný	1B muta 1B		10,0 mg
Synlab Slovakia s.r.o., SVALZ Limbová 5, BA	Benzén	1A muta 1B	4/4	N
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		N
	Chroman draselný	1B		5,0 g
	Síran hydrazínu	1B		7,0 g

ÚKSUP, Matúškova 21, BA	Arzén štandard ako roztok oxidu arzenitého	1A	19/13	2,0 ml
	Dichróman draselný	1B muta 1B		40,0 g
	Síran kademnatý	1B muta 1B		8,0 g
	Akrylamid	1B		1,6 kg
VULM s.r.o., Kontrola kvality, Tuhovská 18, BA	Oxid arzenitý	1A	6/5	0,1 g
	Síran hydrazínia	1B		100,0 g
	Formaldehyd	1B		100,0 ml
	Dvochroman draselný	1B		30,0 g
	Hydrazín hydrát	1B		0,1 g
AXON Neuroscience R&D Services SE, Dúbravská cesta 9, BA	Aminopterín	1B	10/7	0,02 g
	Congo red			4,0 g
	Dichróman didraselný			N
	Dimetylformamid			0,2 l
	Evans blue			0,2 g
	CHAPS			6,0 g
	Chlorid kobaltnatý			1,0 g
	Imidazol			9,0 g
	Kolchicin			0,3 g
	Kys. boritá			45,0 g
	3-metylcholantén			0,2 g
	Rotiphorese gel 30			4,0 l
Axxence Slovakia s.r.o., Výroba aromatických látok v hale 2 a 3, Agátová 27, BA	Dichróman draselný	1B	16/0	0,5 kg
	Kys. chromsírová			0,5 l
Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, BA (Virologický ústav, Ústav exp. onkológie, Ústav exp. endokrinológie, Ústav klinického a translačného výskumu)	Arzenitan sodný	1A	260/194	N
	Benzén			1,0 kg
	Benzidín dihydrochlorid			N
	Benzidín			N
	Hydrogenarzeničnansodný			N
	Chlorid nikelnatý			N
	Oxid arzenitý			5,0 mg
	Síran nikelnatý heptahydrát			N
	Tamoxifén citrát	1B		N
	1,2-dibróm-3chlórpropán			N
	1-metyl-3-nitro-1-nitrosoquanidín			N
	3,3' TNBT			N
	3,3' Diaminobenzidín tetrahydrochlorid (DAB)			0,5 ml
	3-metylcholantén			N
	Deoxycytidín			N
	5,9-dimetyldibenzo[c,g] karbazol			N
	7,12 dimetylbenz[a] antracén			N
	7H-dibenzo[c,g] karbazol			N
	7-metyldibenzo[c,g] karbazol			N
	7-nitroindazol			N
9-etylkarbazol-3-ylamén	100,0 tbl.			
Aflatoxín B1	N			

	Akrylamid			221,0 g
	Benz[a]antracén			50,0 µg
	Benzo(a)pyrén			N
	Benzo[r,s,t]pentafén			N
	Bouinov roztok			N
	Broxuridín			6,0 g
	Cisplatín			50,0 mg
	Cycloheximid			200,0 µg
	Cyclosporin A			N
	Cyklofosfamid hydrát			N
	Dichróman draselný	1B muta 1B		N
	Dimetyl sulfát			N
	Doxorubicín hydrochlorid			50,0 mg
	Etyl-menánsulfonát			N
	Formaldehyd 36,5-38%			2375,0 ml
	Formalin roztok 10%			13,0 l
	Formamid			605,0 ml
	Fuchsín bázičný			100,0 g
	Ganciclovir			N
	HIS –select cobalt affinity gel			150,0 ml
	Hydrazín hydrát			N
	Hydrazín			N
	Hydroxymočovina			N
	Chlóramfenikol			500,1 mg
	Chlorid kademnatý			90,0 µg
	Chlorid kobaltnatý			N
	Hexahydrát			N
	Chróman draselný			5,0 g
	Imidazol			101,0 g
	Kanamycín			500,0 mg
	Kanamycín sulfát			2450,1 mg
	Kobalt nitrát hexahydrát			1,0 g
	Kolchicín	1B		2,1 g
	Kyselina boritá			2,6 k g
	Kyselina chromsírová			200,0 ml
	Melfalán			1,0 kg
	Metotrexát			N
	Metyl metánsulfonát			70,0 ml
	N,N-dimetylformamid			2,0 ml
	Ortuť			N
	Propanolaktón			N
	Ribavirín			50,0µg
	Síran kobaltnatý			N
	Heptahydrát			N
	Tamoxifén			N
	Trypanová modrá			N
	Evans modrá;			N
	Zeocín 100 MG/ML			N
MEDICAL GLASS,a.s. Agátova 22, BA	Formaldehyd	1B	83/60	300,0 kg

Ústav polymérov SAV, Dúbravská cesta 9, BA	1,2-dibrómetán	1B	64/39	0 ml
	1,2-dichlóretán	1B		10,0 ml
	Akrylamid	1B muta 1B		0 l
	Naftylamín	1B		1,0 l
	Akrylonitril	1B		5,0 g
	Azobenzén	1B		5,0 g
	Benzén	1A muta 1B		10,0 ml
	Bromičnan draselný	1B		20,0 l
	Chlorid kademnatý	1B		100,0 ml
	Chroman draselný	1B		10,0 ml
	Chroman sodný	1B		100,0 ml
	Dvojjchroman draselný	1B		200,0 g
	Epichlórhýdrín	1B		11,0 ml
	Fenylhydrazín	1B		100,0 ml
	Furán	1B		0,5 l
	Hexametylfosforamid	1B		10,0 g
	Hydrazín dihydrochlorid	1B		50,0 ml
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		200,0 ml
	Oxid chrómový	1A		1,0 l
Pyridínium-chlórchromate	1B	10,0 g		
Ústav molekulárnej biológie SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Acrylamid	1B muta 1B	15/12	1,9 kg
	3,3 diamínobenzidín tetrachlorid	1B	3/2	0,5 kg
	Dimetylsulfát		9/9	5,0 mg
	Hydrazín			1,0 ml
	Chlorid kobaltnatý		6/4	0,5 g
	Chlorid nikelnatý	1A	24/19	5,0 g
Centrum experimentálnej medicíny SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Akrylamid	1B	39/26	702,5 g
	Formaldehyd			1,4l
	Uretane			25,0 g
	Wy-1463			10,0 mg
	Streptozotocín			3323,0 g
	Dusičnan kobaltnatý			0,2 g
	Propylén oxid			78,5ml
	Doxorubicín			2,0 ml
Centrum biovied SAV, Dúbravská cesta 9, BA Ústav biochémie a genetiky živočíchov	Formaldehyd	1B	50/34	43,1 ml
	Síran nikelnatý	1A		3,0 g
	Trypan blue	1B		3,0 ml
	Akrylamid	1B		0,3 g
	Kys. chrómsírová	1B		2,0 l
	5-azacytidín	1B		0,2 g
Centrum experimentálnej medicíny SAV, Ústav normálnej a patologickej fyziológie Sienkiewiczova 1 BA	Chlorid nikelnatý hexahýdrát	1A	9/8	nepoužíval sa
	Tamoxifen			nepoužíval sa
	Akrylamid	1B		290 g
	Akrylamid bis			10 g
	Formaldehyd			500 ml
	Potassium dichromate			nepoužíval sa
	Ppropylene oxide			78,5 ml
	Urethane			25g
Alpha medical, s.r.o., Laboratórne centrum Polianky 7,	Formaldehyd	1B	20/20	720,0 l
	Kongo červeň	1B		240,0 g

BA	Kryštálová violet'	1B		480,0 g
	Fuchsin	1B		280,0 g
Neuroimunologický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Kongo červen	1B	1/0	2,0 g
	Evans blue	1B	1/1	2,5 g
	Rotiphorese gel 30	1B	15/7	4,0 l
Neuroimunologický inštitút n.p.o., Dvořákovo nábr. 10, BA	Paraformaldehyd	1B	4/3	8,5 l
Elektrotechnický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Trichlóretylén	1B	2/2	90,0 ml
Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Benzén	1A muta 1B	60/49	4,0 ml
	Akrylamid	1B muta 1B		120,0 g
	Evans blue	1B		N
	Chlorid kadmnatý	1B		0,6 g
	Chlorid nikelnatý	1A		5,0 g
	Oxid chrómový	1A		2,5 g
	Síran kadmnatý	1B		0,4 g
	Tetraboritan sodný	1B		0,5 g
BASF Coating Services, s.r.o., J. Jonáša 1, BA	Oxid chrómový	1A	5/5	200,0 g
	Fenolftalein	1B		
Bratislavská teplárenská a.s., Tepláreň západ, Polianky, BA	Dichroman draselný	1B	1/1	230,0 g
	Benzén	1A muta 1B		0,1 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		2,0 l
	Hydrazínhydrát	1B		1,2 l
AZ pneu s.r.o., Polianky 17, BA	Trichlóretylén (vulk. príp.)	1B	3/0	1000,0 g
Prírodovedecká fakulta UK, katedra organickéj chémie, Mlynská dolina , BA	Akrylamid	1B muta 1B	5/3	0,5 g
	Benzén	1A muta 1B		5,0 l
	Benzylchlorid	1B		6,0 ml
	1,2 dichlóretán	1B		25,0 ml
	Dichroman draselný	1B		0,50 g
	Hydrazín hydrát	1B		210,0 ml
	Oxid chrómový	1A		N
	o-Toluidín	1B		2,0 ml
	p-anizidín	1B		3,0 g
	Síran kadmnatý	1B		0,15 g
Slovenský metrologický ústav, Karloveská 63, BA	Benzén	1A muta 1B	8/6	60,0 g
	Dusičnan nikelnatý	1A		9,0 g
	Oxid arzenitý	1A		0,5 g
	Oxid chrómový	1A		9,0 g
	Bromičnan draselný	1B		3,0 g
	Kadmium	1B		1,0 g
	Dichroman draselný	1B		270,0 g
	Dusičnan kobaltnatý	1B		6,0 g
	Fenolftalein	1B		0,1 g
	Hydrazín dihydrochlorid	1B		0,4 g
	Kyselina chromsírová	1B		70,0 g
SYNKOLA s.r.o., Mlynská dolina CH2, BA	Hydrazín monohydrát	1B	17/3	500,0 g
	Propylene oxide reagent plus	1B		1,0 l
	Dimethylformamide	1B		2,0 l
	Ethylene glycol dimethyl ether	1B		1,0 l
RTVS, Sterilizačné pracovisko Mlynská dolina, BA	Etylénoxid	1B muta 1B	2/1	25,0 kg
UN BA Petržalka, Antolská 11, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	72/66	21 585,5 amp
VOLKSWAGEN SLOVAKIA,a.s.	Petroléter	1B	18/5	1200,0 ml
	Formaldehyd	1B	8/2	1,0 l

8/2	1,2-dichloroethane	1B		7 l
LAMBDA LIFE a.s., Levočská 3, BA	Akrylamid	1B muta 1B	2/1	6,7 kg
UN Bratislava, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda, Klinika hematológie a transfuziológie, Ambulancia chemoterapie a hemoterapie a oddelenia	Cytostatiká	proces s r.ch.k	78/71	8697,74 amp./2207967,46mg
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Pat.-anat. a súdnolek. pracoviská Sasinkova 4 a Antolská 11, BA	Dichroman draselný	1B	46/22	10,0 g
	Formaldehyd	1B		69,0 l
	Kyselina chromsírová	1B		15,0 l
CRH (Slovensko) a.s., Rohožník	Fenolftalein	1B	8/09	5,0 g
IKEA Industry Slovakia s.r.o. , OZ Malacky Boards, Továrenská 19	Formaldehyd	1B	198/51	600 ml
NAFTA a.s. CA PZZP, Plavecký Štvrtok	1,2 Dichlorethane	1B	6/5	7 l
	N,N-Dimethylformamide	1B		2,1 l
NAFTA a.s., Zberné plynové stredisko Závod	Gazolin	1B	18/1	N
NAFTA, a.s. Centrálny areál Gajary (CAG)	Gazolin	1B	8/0	N
NAFTA, a.s. CA PZZP Láb-Centrálny areál podzemných zásobníkov plynu, Plavecký Štvrtok	Gazolin	1B	6/5	do 1 000,0 ml a 10,0 mg
	Ropa			
	Chróman draselný			
	Dichróman draselný			
	Fenolftalein			
	Tetraboritan sodný			
Chlorid kobaltnatý				
NAFTA,a.s. Expedícia Veľké Leváre	Gazolin	1B	3/1	N
	Ropa			
NAFTA,a.s., Zberné stredisko Dúbrava a Gajary	Ropa	1B	32/32	N
Biopalm,a.s. , Horná 5, Šenkvice	Fenolftalein	1B	1/1	768,0 ml
BRENNTAG SLOVAKIA s.r.o., Glejovka 15, Pezinok	Formaldehyd	1B	16/0	15,6t
ecorec Slovensko s.r.o. chemicko-analytické laboratórium, Glejovka 15, Pezinok	Kyselina chromsírová	1B	2/1	3,0 l
ETI ELB s.r.o., Výroba elektroinštaláčného materiálu, Potočná 42, Báhoň,	Síran nikelnatý	1A	2/0	680,0 kg
	Chlorid nikelnatý			776,0 kg
hameln rds a.s., Horná 36, Modra	Cytostatiká	proces s r.ch.k	60/45	688,0 g
	Bromičnan draselný	1B		3,0 g
	Dimethylsulfát	1B		6987,0 ml
	Tioacetamid	1B		2,0 g
	Hydrazín sulfát	1B		1,25 g
	Formaldehyd	1B		5,0 l
	Chlorid kobaltnaný	1B		4,0 g
	Dichroman draselný	1B		7,8 g
	Cyklofosfamid	1B		30,0 ml
hameln rds a.s., Horná 36, Modra Vývojové laboratória, skúšobná prevádzka	Benzén,	1A mut. 1B	4/2	1000,0 g
	Akrylonitril	1B		1000,0 g
	1,2 dichlóretán	1B		100,0 g
	Trichlóretylén	1B		100,0 g
	Dimethylsulfát	1B		N
hameln rds.a.s. Modra Odd. mikrobiologickej kontroly , sekcia kontroly kvality	Cytostatiká	proces s r.ch.k	5/0	< 10g
MULTIBILIARD, s.r.o., Budmerice	Prach dub, buk	1A	8/0	0,80 mg.m-3
PROSALUTE s.r.o. Dukelská 29, Modra	Benzén	1A muta 1B	3/3	do 100,0 ml

	Dichróman draselný	1B		
	Fenolftaleín	1B		
	Formaldehyd	1B		
UNIVOLT-REMAT s.r.o., Šenkvicová 16, Pezinok	POLYBATCH 1096 Orange (Lead chromate molybdate sulfate red.	1B	4/0	641,0 kg
VIN.LAB, s.r.o., Obchodná 6, Pezinok	Dichroman draselný	1B	4/4	12,0g
Ústav biochémie a genetiky živočíchov SAV, Ivanka pri Dunaji	Akrylamid	1B muta 1B	12/12	180,0g
	Calcoflour white	1B muta 1B	2/1	1,0 mg
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B	3/3	2,0 l
Agility Logistics, s.r.o., Diaľničná 5, Senec	Dichróman sodný dihydrát	1B muta 1B	7/0	3 000,0 kg
	N,N-dimetylacetamid	1B muta 1B		700,0 l
	Síran kobaltnaný	1B		600,0 l
	Nikel acetát tetrahydrát	1B		800,0 l
	Oxid chrómový	1A		4885,0 kg
	Síran nikelnatý	1A		300,0 kg
	Nikel sulfát hexahydrát	1A		875,0 l
AQUASECO s.r.o., Bernoláková 18/A, Ivanka pri Dunaji	Fenolftaleín	1B	7/3	10,0 g
	Chróman draselný	1B muta 1B		50,0 g
	Dichróman draselný	1B muta 1B		100,0 g

** N – neuvedená, resp. nulová spotreba

Práce s rizikovým faktorom karcinogénne a mutagénne faktory neboli v r. 2019 zaradené/vyradené do/z kategórie rizikových prác. Používanie látok, ktoré môžu poškodiť reprodukciu, resp. sú podozrivé z poškodenia reprodukcie (H 360, H361) bolo zaznamenané prevažne pri laboratórnych pracovných činnostiach vo vede a výskume, v zdravotníctve a v priemysle v malých množstvách/rok (napr. irinotecan hydrochloride 20g v hameln rds a.s., odd. mikrobiologickej kontroly, Horná 36 Modra; N,N-dimetylformamid 2 l, dusičnan olovnatý 0,15 kg, tetraboritan sodný derkahydrát 0,04 kg v CYTOPATHOS spol. s r.o., SVALZ v odboroch lekárska genetika a patologická anatómia, Kutuzovova 23 BA; hydranal composite 5 3,0 l, n-hexán 0,5 l, chloroform 0,5 l, toluén 1,0 l vo Volkswagen Slovakia, a.s.; dichroman draselný 200 g, síran kobaltnaný 20g v Duslo a.s., pracovisko Bratislava; toluén v IKEA Industry Slovakia s.r.o., OZ Malacky Boards výroba drevotriekových dosiek, chemické laboratórium; formamid v Gen Vias s.r.o., zariadenie SVALZ v odbore lekárska genetika Šustekova 2 BA; v Selecta Biotech SE, vedecko-výskumné laboratóriá Istrijská 20 BA). Ochrana zamestnancov pri práci s uvedenými látkami je zohľadnená v prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku. Rozhodnutím bol schválený v 12 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom vo vede, výskume a vývoji, pri stavebných prácach – pokládke živičných zmesí na vonkajších pracoviskách v SR, vo výrobe cementu, v drevospracujúcom priemysle, na ČS PHM a v 112 prípadoch pre práce súvisiace s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestu.

V sledovanom období bolo vykonaných 11 previerok zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami neboli uložené. V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 8 kontrolných listov (A). Vyhodnotením

dotazníkov sa zistilo, že zamestnanci sa orientujú v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, zúčastňujú sa školení, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a na pracoviskách sa vykonávajú preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Bolo poskytnutých 120 konzultácií v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, najmä pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, klasifikácii karcinogénov a mutagénov.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál (ďalej len „AZC“) a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu (karcinogén kat. 1A). Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (92 x kanalizačné stúpačky a odvetrávacie potrubia VZT, komínové rúry-vložky; 19 x stropné podhlady, obklad vnútorných priestorov, káblové lávky, priečky, uložený obklad v pivnici BD, úlomky krytiny z povaly, boletické panely, krytina zložená na povale BD; 183 x strešné krytiny, porézna hmota z vnútra acetylénových fliaš, vonkajšie opláštenie objektov, obklad drevených trámov Bratislavského hradu, platne zložené v sudoch, výplne balkónov, voľne zložené šablóny, dosky, potrubia, zmiešaný stavebný odpad s obsahom AZC na čiernych skládkach) bolo v roku 2019 realizované na základe kladného rozhodnutia RUVZ BA na 294 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viažucích prípravkov 46 nižšie uvedenými spoločnosťami s počtom exponovaných zamestnancov 142, v celkovom množstve odstráneného materiálu s obsahom azbestu 1009,1 ton.

Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu v r. 2019

Organizácia	Počet exponovaných celkom/ ženy	Počet stavieb	Množstvo odstráneného materiálu s obsahom azbestu (t) /rok
ARGUSS, s.r.o., BA	2/0	2	3,2
ARRI s.r.o., Okoč	3/0	1	0,3
ASTANA, s.r.o., Poprad	5/0	12	44,5
AZBESTGROUP s.r.o., Poprad	6/0	12	24,3
BAUGROUP TZB, s.r.o., BA	2/0	10	15,8
BYTOS, spol. s r.o. BA	3/0	7	1,4
Bytové domy , s.r.o., Dolné Hámre	2/0	1	0,5
Concret, s.r.o., Boleráz	4/0	22	40,0
DBS Slovakia spol. s r.o., Zohor	4/0	12	70,6
DILMUN SYSTEM, s.r.o., BA	3/0	46	227,5
Dušan Miezga- MOVAK, Vrbové	2/0	4	8,3
E-RAN TZB s.r.o., BA	2/0	4	7,6
FRIVAN, s.r.o., Sabinov	6/0	12	20,0
Imrich Kelley, Hamuliakovo	2/0	2	1,4
KORRAL, s.r.o., Galanta	4/0	1	1,4
KOVOMAT SLOVAKIA, Žilina	8/0	2	21,0
KUMAN s.r.o., BA	2/0	1	0,2
LIVING LIGHT, spol. s r.o., Zeleneč	3/0	2	5,2
Milan Marčan COBRA, Nitra	3/0	1	0,9
MRAŽ, s.r.o., Duplín, Stropkov	3/0	6	11,4
MODACO, s.r.o., BA	4/0	2	3,5
OK- plus, s.r.o., BA	3/0	49	224,3
Peter Pilip BYTSERVIS, Svidník	4/0	16	37,0
P + K s.r.o., BA	5/0	14	118,3
PROSERVIS Strážske, s.r.o	4/0	5	25,0
REGENA ES s.r.o., Strážske	4/0	1	2,2

ReTrash, s.r.o., Kremnica	3/0	12	29,7
RONAR s.r.o., Košice	4/0	1	2,0
SD Gelnica, s.r.o.	4/0	3	7,0
STABIL spol. s r.o., Trnava	2/0	1	1,0
STREŠNÉ CENTRUM TOMÁŠ MOLNÁR s.r.o., Sereď	5/0	21	25,4
TERMOTECHNA, a.s., BA	4/0	1	20,9
THERMKLIMA, s.r.o., Lipová	3/0	2	1,1
Thélia s.r.o., Malacky	3/0	1	0,3
VERTICAL INDUSTRIAL,a.s. BA	4/0	1	1,0
VÝŠKOP, s.r.o.,Kvetoslavov	6/0	2	2,5
Zilizi s.r.o., Tešedíkovo	3/0	1	0,4
Zuzana Ostrožanská, Sládkovičovo	4/0	1	2,0
SPOLU	142	294	1009,1

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov sa uskutočnila v spoločnosti Novplasta, s.r.o., Cerovská 152, Novplasta, s.r.o., 900 81 Šenkvice IČO: 35 776 455. ŠZD bol zameraný na pracovné prostredie výroby plastových dosiek, fólií, hadíc a profilov. K uvedeniu priestorov výroby polyetylénových vriec a fólií do prevádzky bolo vydané súhlasné rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva zo dňa 23.12.2005, k uvedeniu priestorov P3-Potlač a rezanie fólií a vriec dňa 18.12.2012. Počet pracovníkov 58/12. Rozhodnutím zo dňa 20.10.2010 boli v prevádzke, časť Extrúzia a časť Konfekcia určené rizikové práce, rizikový faktor: hluk. V r. 2019, na základe realizovaných technických opatrení (inštalácia nových strojnotecnologických zariadení a repas niektorých pôvodných zariadení v časti Konfekcie a Extrúzie, realizácia protihlukovej steny na pracovnom mieste balič konfekcie), výsledkov objektívnych meraní a aktuálneho posúdenia rizík, bolo rozhodnutie aktualizované a v súčasnosti rizikové práce vykonáva 16/4 zamestnancov iba v časti Konfekcia. V prvom štvrtroku 2020 organizácia plánuje vykonať ďalšiu etapu modernizácie pracovných priestorov, po ktorej RÚVZ Bratislava vykoná meranie hluku chemických faktorov a umelého osvetlenia v pracovnom prostredí.

V júni 2019 Poradňa zdravia RÚVZ Bratislava realizovala v rámci projektu Zdravé pracoviská skriningové vyšetrenie pracovníkov spoločnosti. Vyšetrenie bolo zamerané na prevenciu tzv. voľnoradikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické), ktorých prevalencia má v našej populácii stúpajúci trend a kardiovaskulárne ochorenia sú napriek mnohým osvetovým a zdravotno – preventívnym projektom na poprednom mieste v chorobnosti a úmrtnosti našej populácie. Celkovo bolo vyšetrených 19 zamestnancov – 14 mužov a 5 žien. Vyšetrenie bolo komplexné, sledovali sa základné somatometrické ukazovatele (výška, hmotnosť), BMI-index telesnej hmotnosti. Pomocou analyzátorov REFLOTROK a ACCUTREND sa stanovila hladina celkového cholesterolu, ochrannej frakcie HDL cholesterolu, rizikový LDL a u rizikových klientov aj hladina triacylglycerolov a hladina glykémie. Vyšetrenie bolo doplnené o meranie tlaku krvi, stavby tela – podiel podkožného tuku, rizikového viscerálneho vnútorného tuku a podiel svalovej hmoty, ako aj o analýzu spôsobu výživy a životosprávy dotazníkovou formou. Hypercholesterolémia bola zistená u 68% vyšetrených, z toho hraničné hladiny cholesterolu (5,0-6,0 mmol/l) malo 42%

a vysoké hladiny (>6,0) 26% vyšetrených. Deficitné hladiny ochranného HDL cholesterolu (<1,0) boli zistené u 19% a zvýšená hladina rizikového LDL cholesterolu (>3,5) u 47% vyšetrených. Zvýšené hladiny triglyceridov boli zistené u 10% vyšetrených. Zvýšené hladiny glykémie neboli zistené. Mierna nadváha bola zistená u 37% vyšetrených a obezita u 26% vyšetrených, zvýšené hodnoty krvného tlaku neboli zaznamenané. Pozitívnu osobnú anamnézu zameranú na výskyt rizikových parametrov civilizačných ochorení udávalo 20% vyšetrených a pozitívnu rodinnú anamnézu 52%. Zistený spôsob výživy je v súčasnosti charakteristický pre celú populáciu a predstavuje určité rizikové trendy. Klientom bolo poskytnuté odborné poradenstvo z oblasti výživy a životosprávy a klientom u ktorých boli zistené nepriaznivé hodnoty rizikových parametrov upozornenie na potrebu pravidelnej kontroly.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

RÚVZ Bratislava hlavné mesto v r. 2019 realizoval informačné aktivity pre zamestnávateľov, zamestnancov a verejnosť, zamerané na aktuálnu tému kampane EU – OSHA zvýšiť informovanosť o rizikách, ktoré predstavujú nebezpečné látky na pracovisku a podporiť kultúru prevencie rizika, prostredníctvom webovej a facebookovej stránky úradu, nástienky úradu a prostredníctvom propagačných materiálov ku kampani. Odbor PPL počas celého roku 2019 poskytoval konzultácie a poradenstvo v počte 2 304 zamestnávateľom aj zamestnancom, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, usmernenia ÚVZ SR vo veci výkonu spoločných koordinovaných kontrol s orgánmi inšpekcie práce v r. 2019 boli v Bratislavskom kraji vykonané 4 spoločné previerky RÚVZ Bratislava a IP Bratislava u právnych subjektov, uvedených v tabuľke podľa aktuálnej témy kampane EU – OSHA na roky 2018-2019: zvýšenie informovanosti o rizikách, ktoré predstavujú nebezpečné látky na pracovisku a podporenie posúdenia rizík so zameraním najmä na eliminovanie alebo nahradenie nebezpečných látok na pracovisku a hierarchiu preventívnych opatrení (t. j. výber najúčinnějších druhov opatrení). Právne subjekty KOVODRUŽSTVO BRATISLAVA a.s. a KOPAX, spol. s r.o., Cablkova 3, 821 04 BA boli vybrané z dôvodu nenahlásenia údajov o rizikových prácach v predchádzajúcom období. Šetrením bolo zistené, že spoločnosť KOVODRUŽSTVO VD s prevádzkou na Galvaniho 6 v Bratislave, v ktorej RÚVZ BA evidoval rizikové práce, zanikla a na predmetnej adrese ostalo len sídlo spoločnosti KOVODRUŽSTVO BRATISLAVA a.s. s prevádzkou na Seneckej ceste 142 v Bernolákove. Pôvodne vybraná prevádzka spoločnosti MARTEX, spol. s r.o., Továrnska 1069, 900 61 Gajary, IČO: 34 099 891 - textilná výroba v Gajaroch, v ktorej RÚVZ BA evidoval rizikové práce, bola zrušená. Z toho dôvodu bola po vzájomnej dohode vybraná iná prevádzka. Previerky boli zamerané na kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov a monitoring rizík na pracoviskách, na plnenie povinností zamestnávateľov, kontrolu dodržiavania právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, technických zariadení a dodržiavania ustanovení právnych predpisov v oblasti nelegálneho zamestnávania. Zástupcovia oboch štátnych orgánov si po skončení previerok navzájom vymenili záznamy a protokoly. Zhrnutie zistených skutočností zo spoločných previerok je uvedené v tabuľke.

Spoločné preverky orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vo vybraných organizáciách Bratislavského kraja v r. 2019				
Organizácia/ Rozhodnutie o uvedení do prevádzky	Prevádzka/ Dátum preverky/ Počet zamestnancov	Plnenie povinností	Nedostatky zistené RÚVZ BA / Opatrenia na odstránenie nedostatkov	Nedostatky zistené IP BA
KOVODRUŽSTVO BRATISLAVA a.s., Galvaniho 6, 821 04 Bratislava, IČO: 36 842 842, (Rizikové práce evidované na KOVODRUŽSTVO VD, prevádzka Galvaniho 6, BA)	Senecká cesta 142, 900 27 Bernolákovo, Kovovýroba s lakovňou 14.06.2019 Počet zamestnancov: 10/1	Práce s expozíciou chemickým faktorom, hluku 2. kat. Posúdenie zdravotného rizika a kategorizácia prác BE SOFT,a.s., 20.03.2019	Porušenie § 52 ods. 1 písm. b) zák. č 355/2007: nepredložený návrh na uvedenie priestorov do prevádzky a účastník konania sa nezdržal prevádzkovania priestorov. Súčasne nebola nesplnená povinnosť kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory, nebol vypracovaný a predložený na schválenie prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou hluku a chemickým faktorom, nebol predložený rozbor vody zo studne. Uložená pokuta vo výške 500,- € dňa 19.08.2019	Protokol Zistené pochybenia v pracovno-právnych vzťahoch. V oblasti BOZP neoznačené dopravné komunikácie, chýbajúce bezpečnostné označenia, neboli vykonané kontroly a označenie regálov v skladoch, nechránené elektrické napájacie káble kompresora. Boli stanovené termíny na odstránenie zistených nedostatkov.
CWS – boco Slovensko, s.r.o., Bojnická 10, 831 04 Bratislava, IČO: 31 411 045 RÚVZ/51-6992/2008 z 29.05.2008 RÚVZ/51-1250- 16051/2009 z 26.10.2009 PPL/8169/2010 z 15.07.2010	Práčovňa, čistenie a drobné úpravy pracovných odevov CWS-bocoService Center Slovensko s.r.o., Tehelňa 12, 841 07 BA 49 24.05.2019 Počet zamestnancov: 135/91	Práce s expozíciou hluku, fyzickej záťaži 2. kat., chemickým faktorom 1. a 2. kat., biologickým faktorom, psychickej záťaži 1. kat. Prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým faktorom vypracovaný v r. 2011, pre hluk schválený: PPL/20335/2015 z 21.12.2015 Posúdenie zdravotného rizika aktualizované 30.10.2018 v spolupráci s PZS MUDr. Mária Komorová FM Consulting spol. s r.o., Púchov	Neboli zistené nedostatky	Protokol Zistené nedostatky: zamestnávateľ nemá vypracovaný zoznam prác zakázaných tehotným ženám a matkám do 9. mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám. V oblasti BOZP neoznačené komunikácie. Boli stanovené termíny na odstránenie zistených nedostatkov.
INDEX Slovakia s. r. o. (GEMATECH s.r.o.), Vinohradok 5359, 901 01 Malacky, IČO: 34 123 008 RÚVZ/51-2157/2007 z 19.02.2007 PPL/5230/2017 z 17.02.2017	Montáž, opravy a servis CNC strojov 20.11.2019 Počet zamestnancov: 104/21	Práce s expozíciou hluku- nie je prekročená horná akčná hodnota , chem. faktorom kat. 2. Prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým faktorom schválený: RÚVZ/51- 2157/2007 z 19.02.2007. Posúdenie zdravotného rizika aktualizované záznamom z 08/2019, PZS MIOMED s.r.o.	Neboli aktualizované prevádzkové poriadky s posudkami o riziku pre prac. činnosti s expozíciou chemickým faktorom a hluku v spolupráci s PZS.	Záznam Nedostatky neboli zistené
KOPAX, spol. s r.o., Cablkova 3, 821 04 BA IČO: 00 604 046, RÚVZ/51-9869.2/2007 z 20.12.20007	Prevádzka Biely víšok, Budmerice Zámočníctvo, kovovýroba 20.09.2019 Počet zamestnancov: 5/0	Práce s expozíciou hluku 3. kat., vibráciám prenášaným na ruky, teple, chladu, fyzickej záťaži, chem. faktorom - 2. kat. Prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým faktorom a hluku schválený RÚVZ/51-9869.2/2007 z 20.12.2007. Posúdenie zdravotného rizika a kategorizácia prác PZS Falck Healthcare a.s., 04/2016, 04/2017, 09/2019. Kontrolné listy: 3x hluk, 3x ch.f., 3x bremená	Predložený návrh zo dňa 23.10.2019 na vyradenie prác v profesii zámočník - pripravár s rizik. faktorom hluk z 3. kat. Konanie bolo prerušené, nakoľko návrh nebol vypracovaný podľa príl. č. 2 k vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. a neobsahoval aktuálny protokol o meraní a prevádzkový poriadok s aktuálnym posudkom o riziku	Protokol Zistené nedostatky: Nebol predložený doklad o zdravotnej spôsobilosti pre obsluhu motorových vozíkov V oblasti BOZP neoznačené dopravné komunikácie, chýbajúce bezpečnostné označenia, neboli vykonané kontroly a označenie regálov v skladoch.

Na 4 pracovných stretnutiach zástupcov RÚVZ BA a IP BA bol prerokovaný spoločný postup vo veci riešenia podnetov, ktoré z dôvodu vecnej príslušnosti časti podnetov postúpil IP Bratislava na RUVZ Bratislava a opačne. Záznamy zo 4 pracovných stretnutí boli zaslané na ÚVZ SR.

2.2.3 Výkon ŠZD na 8 pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do kategórie 2 za účasti zástupcu zamestnancov

Výkon ŠZD na 8 pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do kategórie 2 za účasti zástupcu zamestnancov v r. 2019				
Organizácia/ Rozhodnutie o uvedení do prevádzky	Prevádzka/ Dátum preverky/ Počet zamestnancov/ Zástupca zamestnancov	Faktory práce- Kategorizácia prác (KP)	Plnenie povinností : Prevádzkový poriadok (PP) Posúdenie rizika (PR) Evidencia zam. 2. kat.(EZ) LPP Informovanie/školenie (I/Š)	Nedostatky zistené RÚVZ BA / Opatrenia na odstránenie nedostatkov / Sankcie
VŠ výtvarných umení BA, Hviezdoslavovo nám. 18, 814 37 BA, IČO: 00 157 805 RÚVZ BA č. HDM/11392/2018 z 19.11.2018	Katedra dizajnu VŠVÚ, Drotárska cesta 44, 814 37 BA 25.09.2019 14/3 –pedagóg 80-šstudent Mgr. Ondrej Tkáč	KP: 28.08.2018, 27.08.2019 chem. f. , psychic. prac. záťaž, hluk kat. 2 PZS Onkologický ústav sv. Alžbety, s.r.o.	PP: HDM/11392/2018 z 19.11.2018 - chem. f. PR: 28.08.2018 ch.f. – posudok, 27.08.2019 psychická -posudok EZ: zabezpečená LPP: ch.f. kat. 2 – 09/2019 I/Š : 1x/12-24 mes.: 10/2018, 03/2019	Zabezpečiť : odvetranie chem. skladu v suteréne do 02/2020
FINAL –CD Bratislava, spol. s r.o., Škultétyho 437/18, 958 01 Partizánske, IČO: 45 960 470 PPL/16813/2012 z 07.11.2012	Predajno-servisné centrum motorových vozidiel, Ivanská cesta 30 BA 03.10.2019 75/19, z toho v servise 40/0 Mgr. Kristína Huráková	KP: 21.05.2019 chem. fakt., fyzická záťaž, psychic. prac. záťaž kat. 2 PZS BOZPO, s.r.o.	PP: PPL/16813/2012 z 07.11.2012 – hluk, PPL/16813/2012 z 07.11.2012 – chem.f. PR: 21.05.2019 – záznam, 13.09.2019 – posudok hluk 1,2, vibrácie na ruky 1,2; 23.08. 2019 chem.f. 2; 23.04.2019 fyzic. záťaž. 2; 11.02.2019 psych. prac. záťaž 2 EZ: zabezpečená LPP: podľa osobitných predpisov – všeobec. lek. I/Š: 1x/rok 11.01.2019 chem. f.	Neboli zistené a uložené
Austrotherm, s.r.o. Magnetova 11 831 04 BA, IČO: 17 316 189 ŠOH - 98/12812/004/F1 z 30.10.1998	Výroba polystyrénových platní 22.10.2019 45/12, z toho vo výrobe 26/3 p. Ondrej Hitka	KP: 09/2019 hluk 2, fyzická záťaž 1,2, psychická prac. záťaž 1	PP: RÚVZ/51-14862/2006 z 10.10.2006, hluk PR: 10.03.2017, posudok hluk EZ: zabezpečená LPP: podľa osobitných predpisov – všeobec. lek. I/Š: áno, 1x/2 roky	Neboli zistené a uložené
Bratislavská teplárenská,a.s., Turbínová 3, 829 05 BA IČO: 35 823 542 RUVZ/51- 15308/2008 z 09.09.2009	Tepláreň západ Polianky 6 BA 11.11.2019 59/5 p. Jozef Durina	KP: 15.10.2018, fyzická záťaž - polohy, hluk, chemické fakt., karc. a mutag. fakt. kat. 2, psych. prac. záťaž kat. 1 PZS HEDAK,a.s.	PP: RÚVZ/51-4974/2009 z 22.04.2009, hluk RÚVZ/1250-15003/2009 z 22.10.2009 – chem. f. + súhlas s manipuláciou s veľmi toxic. látkou RÚVZ/51-15002/2009 z 22.10.2009 – karc. f. + súhlas s manipuláciou PR: 15.10.2018 - posudok EZ: zabezpečená LPP: podľa osobitných	Neboli zistené a uložené

			predpisov – PZS HEDAK I/Š: 1x/rok chem. f. – 2019	
Mercurtrade s.r.o., Kopčianska 92, 852 03 BA IČO: 46 252 703 PPL/3008/2019/M z 29.05.2018	Sklad a výroba súčiastok pre mechatronický, automobilový priemysel a priemysel automatizácie 08.11.2019 12/6 + 2 živnostníci p. Somorovský	KP: 08.10.2018, chem. f., psychická prac. záťaž, fyzická záťaž – bremená 2 PZS ViGeR s.r.o.	PP: PPL/3008/2019/M z 29.05.2018, chem. f. PR: 08.10.2018, posudok EZ: zabezpečená LPP: vstupné, PZS nezabezpečuje -všeobec. lekári I/Š: 1x/rok chem. f, 28.10.2019	Neboli zistené a uložené
BASF Slovensko, spol. s r.o., Einsteinova 23, 851 01 BA , IČO: 31 345 603 PPL/7046/2015 z 20.03.2015	Technické centrum na prípravu PUR systémov, Priemyselná 5480, Malacky 17.10.2019 28/12 p. Marián Kováč	KP: 26.10.2018, 17.10. 2019- záznam chem. f., umelé optic. žiar. –lasery kat. 2 PZS ProCare, a.s.	PP: PPL/13643/2019 /M z 17.09.2019 - umelé optic. žiar. PPL/13644/2019 /M z 14.09.2019 - chem. f. PR: 26.10.2018 -posudok, 17.10. 2019- záznam EZ: zabezpečená LPP: vstupné a periodické 1x/3 I/Š: 1x/2 roky	Neboli zistené a uložené
METALFIL, s.r.o., Šúrska 5, 900 01 Modra, IČO: 35 738 251 PPL/1250- 16737/2009 z 16.12.2009	Kovovýroba, výroba kovových konštrukcií a ich povrchová úprava 23.08.2019 42/15 p. Marcel Stolárik	KP: 26.11.2018, psychická prac. záťaž. 1, fyzická záťaž 2, hluk 2, chem. f. 2 REMEDY point , s.r.o.	PP: RUVZ/1250-16737/2009 z 16.12.2009, hluk , chem. f. PR: 26.11.2018, posudok, psychická prac. záťaž. 1, fyzická záťaž 2, hluk 2, chem. f. 2 EZ: zabezpečená LPP: PZS nezabezpečuje, všeobecný lekár podľa osobit. predpisov I/Š: 1x/12 mes.	Neboli zistené a uložené
DSV Solutions Slovakia s.r.o., Diaľničná cesta 6, Senec PPL/12732/2017 z 25.07.2017	Sklad chemických látok a rozličného tovaru 15.10.2019 13/3: 8/0 skladník, 5/3- admin. prac. Ing. Blažena Tureková	KP: 14.11.2018 fyzická záťaž, psychická prac. záťaž, chemické faktory, hluk 2, UV žiarenie , záťaž chladom 1 REMEDY point , s.r.o.	PP: PPL/12732/2017 z 25.07.2017, chem. f. PR: 14.11.2018 -posudok fyzická záťaž, psychická prac. záťaž, chemické faktory, hluk 2, UV žiarenie , záťaž chladom 1 EZ: zabezpečená LPP: všeobecný lekár podľa osobit. predpisov :vstupné –ZJ, bremená, kat. 2 I/Š: 1x/12 mes.	Neboli zistené a uložené

2.2.4 Kontrola plnenia povinností poskytovateľov pracovnej zdravotnej služby na 8 pracoviskách v kategórii 2

Kontrola plnenia povinností poskytovateľov pracovnej zdravotnej služby na 8 pracoviskách v kategórii 2 v r. 2019				
Kontrolovaná PZS Za PZS prítomní	Prevádzka/ Dátum previerky/ Počet zamestnancov	Plnenie povinností : Posúdenie rizika (PR) Kópie PR zástupcom zam (PR- ZZ) Kategorizácia prác (KP) Poradenstvo (PO) Navrhovanie opatrení na zníženie rizika (OP) LPP Školenia 1. pomoci: (1.P)	Nedostatky zistené RUVZ BA / Opatrenia na odstránenie nedostatkov	Sankcie

<p>Onkologický ústav sv. Alžbety, s.r.o., Heydukova 10, 812 50 BA IČO: 35 681 462 Mgr. Mária Cisárová</p>	<p>Katedra dizajnu VŠVÚ, Drotárska cesta 44, 814 37 BA 25.09.2019 14/3 pedagóg + 80 študentov</p>	<p>PR : 28.08.2018 – karc., chem.f., 27.08.2019- psychic. prac. (senzoric.) záťaž PR-ZZ: áno, Mgr. Ondrej Tkáč KP: 28.08.2018 - chem. f., psychic. prac. záťaž, hluk 2; 27.08.2019 PO: áno, 2012, 2017,2018 OP: áno, objektivizácia faktorov LPP: 09/2019- chem. f. 1.P: áno 03/2019</p>	<p>Neboli zistené</p>	<p>Neboli uložené</p>
<p>BOZPO, s.r.o., Ciglianska cesta 3C, 971 01 Prievidza, IČO: 36 332 151 Mgr. Monika Dovalová, PhDr. Silvia Tomšová</p>	<p>FINAL – CD Bratislava, spol. s r.o., Škultétyho 437/18, 958 01 Partizánske, IČO: 45 960 470, prevádzka Predajno – servisné centrum motorových vozidiel Ivanská cesta 30 BA 03.10.2019 75/19</p>	<p>PR: 21.05.2019 – záznam, 13.09.2019 – posudok hluk 1,2, vibrácie na ruky 1,2; 23.08. 2019 chem.f. 2; 23.04.2019 fyzic. záťaž.- bremená 2; 20.05.2019 –fyzická záťaž-prac. polohy 2; 11.02.2019 psych. prac. záťaž 2 PR-ZZ: áno, Mgr. Kristína Huráková KP: 21.05.2019 hluk 1,2; vibrácie na ruky 1,2; chem. f. 2; fyzic. záťaž –bremená, polohy 2; psychic. záťaž - senzorick. záťaž 2 PO: áno- inštruktáž zobraz. jednotky, smernica-pitný režim, manipulácia s bremenami, OP: áno mimoriadne teplé dni, bezpečnosť. prestávky, pitný režim LPP: podľa osobit. predpisov – odporúčanie PZS , všeobecný lekár 1.P: áno, 04/2019</p>	<p>Neboli zistené</p>	<p>Neboli uložené</p>
<p>UN – Nemocnica svätého Michala,a.s. Satinského 1 811 08 BA IČO: 44 570 783 kpt. Mgr. Zuzana Šúleková</p>	<p>Austrotherm, s.r.o. Magnetova 11 831 04 BA, IČO: 17 316 189 Výroba polystyrénových platní 22.10.2019 45/14</p>	<p>PR: 10.03.2017, 09/2019 –záznam hluk 2 PR-ZZ: áno, p. Ondrej Hitka KP: 09/2019, hluk 2, fyzická záťaž 1,2, psychická prac. záťaž 1 PO: áno OP: áno LPP: podľa osobit. predpisov, práca so zobraz. jednot. 1.P: áno</p>	<p>Neboli zistené</p>	<p>Neboli uložené</p>
<p>HEDAK,a.s., Poliklinika Mýtna 5, 811 07 BA IČO: 35 7669 971 PhDr. Silvia Meszárošová</p>	<p>Bratislavská teplárenská,a.s.,, Turbínová 3, 829 05 BA IČO: 35 823 542 Tepláreň Západ, Polianky 6 BA 11.11.2019 59/5</p>	<p>PR: 15.10.2018, fyzická záťaž - polohy, hluk, chemické fakt., karc. a mutag. fakt. kat. 2, psych. prac. záťaž kat. 1 PR-ZZ: áno, p. Jozef Ďurina KP: 15.10.2018, fyzická záťaž - polohy, hluk, chemické fakt., karc. a mutag. fakt. kat. 2, psych. prac. záťaž kat. 1 PO: áno – ergonómia na pracovisku, manipulácia s bremenami OP: áno- skladovanie, chem. l., T, T+, používanie digestorov s požadovanou intenzitou LPP: podľa osobit. predpisov , PZS 1.P: áno 05/2019</p>	<p>Neboli zistené</p>	<p>Neboli uložené</p>

<p>ViGeR s.r.o., Seňa 10, 044 58 Seňa, IČO: 47 457 066 Ing. Viera Rusňáková, PhD.</p>	<p>Mercurtrade s.r.o., Kopčianska 92, 852 03 BA, IČO: 46 252 703 08.11.2019 12/6 + 2 živnostníci</p>	<p>PR: 08.10.2018, chem. f. 2 PR-ZZ: áno, p. Somorovský KP: 08.10.2018, chem. f., psychická prac. záťaž, fyzická záťaž – bremená 2 PO: áno OP: navrhnuté zabezpečiť posúdenie fyzickej záťaže, školenie 1. P LPP: vstupné, PZS nezabezpečuje - všeobec. lekári I.P: áno, prostredníctvom externej akredit. spol.</p>	<p>Neboli zistené</p>	<p>Neboli uložené</p>
<p>ProCare, a.s., Einsteinova 23-25, 851 01 BA IČO: 35 890 568 MUDr. Ravasová, p. Surovková</p>	<p>BASF Slovensko, spol. s r.o., Malacky, Einsteinova 23, 851 01 BA, IČO: 31 345 603, Technické centrum na prípravu PUR systémov, Priemyselná 5480, Malacky 17.10.2019</p>	<p>PR: 26.10.2018- posudok; 14.09. 2019 písomný záznam - chem.f., laser 2 PR-ZZ: áno, p. Kováč KP: 26.10.2018 , 17.10. 2019- chem. f., umelé optic. žiar. –lasery kat. 2 PO: áno- usporiadanie pracovísk, zdravot. kampane OP: áno- ergonomické, pri práci s laserom tr. 2 LPP: vstupné a periodické 1x/3 roky I.P: áno, 3 zam. certifikát</p>	<p>Neboli zistené</p>	<p>Neboli uložené</p>
<p>REMEDY point , s.r.o., kopčianska 10, 851 01 BA IČO: prítomná MUDr. Gabriela Radimáková</p>	<p>METALFIL, s.r.o., Šúrska 5, 900 01 Modra, IČO: 35 738 251, Kovovýroba, výroba kovových konštrukcií a ich povrchová úprava 23.08.2019</p>	<p>PR : 26.11.2018, posudok, psychická prac. záťaž. 1, fyzická záťaž, hluk, chem. f. 2 PR-ZZ: áno, p. Marcel Stolárik KP: 26.11.2018, psychická prac. záťaž. 1, fyzická záťaž, hluk, chem. f. 2 PO: áno, usporiadanie prac. miest, nožné ovládače zvaračiek OP: objektívne merania fakt. práce, rotácia zamestnancov, ergonom. úprava pracovísk LPP: PZS nezabezpečuje, všeobecný lekár podľa osobit. predpisov I.P: áno, PZS má inštruktora</p>	<p>Neboli zistené</p>	<p>Neboli uložené</p>
<p>REMEDY point , s.r.o., Kpčianska 10, 851 01 BA IČO: prítomná MUDr. Gabriela Radimáková</p>	<p>DSV Solutions Slovakia s.r.o., Diaľničná cesta 6, Senec Sklad chemických látok a rozličného tovaru 15.10.2019</p>	<p>PR: 14.11.2018 –posudok PR-ZZ: áno, Ing. Tureková KP 14.11.2018 fyzická záťaž, psychická prac. záťaž, chemické faktory, hluk 2, UV žiarenie , záťaž chladom 1 PO: áno- odbor. spôsobilosť pre práce s T OP: pravidelné školenie 1.P, opakované posúdenie zdravot. rizika, oznámenie 2. kat. prác na ÚVZ LPP: PZS nezabezpečuje, všeobecný lekár podľa osobit. predpisov :vstupné –ZJ, bremená, kat. 2 I.P: áno, PZS má inštruktora</p>	<p>Neboli zistené</p>	<p>Neboli uložené</p>

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Podľa plánu bol vykonaný odber 2 vzoriek polykarbonátových fliaš určených na priamy styk s potravinami. Vzorky boli odoslané na laboratórnu analýzu do NRL RUVZ so sídlom v Poprade, všetky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2019 bol vykonaný odber v piatich zariadeniach spoločného stravovania s uzavretým systémom a v piatich prevádzkach verejného stravovania, spolu **10 odberov** podľa plánu úradnej kontroly potravín. Na analýzy boli odobrané aj **2** vzorky chleba, **1** vzorka pečiva (spolu 3 vzorky chleba a pekárskych výrobkov), ponúkané v zariadeniach spoločného stravovania. Pri hotových pokrmoch sa doberalo sa celé menu, pričom jeho jednotlivé zložky predstavovali samostatné vzorky. Celkovo bolo z uzavretého systému analyzovaných **21** vzoriek a z uzavretého systému **16** vzoriek. Okrem toho bol do laboratória doručený aj **jeden podnet**, ktorý bol analyzovaný ako **3** samostatné vzorky. Zo všetkých vykonaných odberov 1 nevyhovelo požiadavkám platnej legislatívy.

3.3. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Úloha v roku 2019 nebola plnená.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

4.1.1 Podpora zdravého štartu do života

Podpora zdravého štartu do života bola realizovaná okrem výkonu štátneho zdravotného dozoru aj v rámci konzultačnej a posudkovej činnosti. V materských a rodinných centrách bolo vykonaných 6 kontrol, pri ktorých bola vykonaná edukácia o zdravom životnom štýle, prevencii obezity a stravovaní detí do troch rokov s dôrazom na obmedzenie konzumácie slaných pochutín a odovzdané boli aj propagačné materiály. Materské centrá sú určené pre krátkodobý pobyt detí od 9 mesiacov do 10 rokov s rodičmi na organizovanie voľno časových aktivít, cvičení, prednášok, seminárov a detských osláv. V jednom rodinnom centre boli posúdené podklady v súvislosti so zmenou prevádzky a v druhom v čase letných prázdnin boli posúdené podmienky pre organizovanie denných táborov, vrátane podmienok stravovania.

4.1.2. Podpora zdravšieho prostredia v školách

- V rámci výkonu výkone štátneho zdravotného dozoru v školských stravovacích zariadeniach bolo hodnotená situácia v preferovaní zdravých potravín, pričom je potrebné konštatovať, že výrazne sa nezmenila v porovnaní s minulým rokom. Aj v tomto roku okrem iného sme sa zameriavali na kontrolu dodávaných surovín, vrátane dodržiavania minimálnej doby spotreby, preferovanie zdravých potravín a pod. Zistilo sa, že pri príprave pokrmov sa používajú výlučne čerstvé suroviny, vyhovujúcej kvality a pestrosti, ku ktorým vo všetkých prípadoch bola predložená dokumentácia (dodacie listy, faktúry a pod.).
V rámci mimoriadnej úlohy zameranej na dovoz zdravotne nevhodného kuracieho mäsa z Poľska boli vykonávané kontroly, ktorých súčasťou bola aj vysledovateľnosť mäsa a zeleniny. Nedostatky v tejto oblasti neboli zistené. V ostatnom čase z dôvodu nedostatku pracovných síl sa začínajú viac využívať dovážané hotové výrobky a mrazené polotovary.
- V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sa venovala zvýšená pozornosť aj zariadeniam rýchleho občerstvenia a bufetom pri základných a stredných školách. V priebehu roka bolo vykonaných 25 kontrol, pri ktorých neboli zistené nedostatky závažnejšieho charakteru, až na zvyšujúce sa percento zastúpenia nezdravých potravín.
- V porovnaní s minulým rokom znížil sa počet ŠJ, ktoré pripravujú desiate pre žiakov. V 28 školských jedálňach (z toho 7 ŠJ pri ZŠ a 21 školských zariadeniach vyžadujúcich osobitnú starostlivosť) sú podávané desiate, z ktorých väčšina je v rámci mliečného programu. Do uvedeného počtu nie sú zahrnuté desiate podávané vo všetkých MŠ Bratislavského kraja v rámci celodenného stravovania.
- Aj v roku 2019 sa pokračovalo v spoločnom projekte „školské mlieko“ a „školské ovocie“. Mliečny program aj v tomto školskom roku bol zabezpečovaný štyrmi spôsobmi, a to: podávaním mliečnych výrobkov v rámci desiat, podávaním mlieka a mliečnych výrobkov, ktoré boli súčasťou pokrmov v rámci obeda a desiat, školský mliečny program s názvom „Školská mliečna liga“ a „Rajo brejky“. Projekt školského ovocia v školskom roku 2018/2019 bol zabezpečovaný dvomi spôsobmi, cestou školských jedální a ojedinele pedagogickými pracovníkmi. Kontroly boli vykonávané

ako súčasť štátneho zdravotného dozoru stravovacích zariadení, pri ktorých neboli zistené nedostatky pri realizácii tohto školského programu.

- Účinnosť a efektívnosť výkonu ŠZD v školských stravovacích zariadeniach je možné hodnotiť pozitívne. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 212 hygienických kontrol, z toho 160 vo vlastných stravovacích zariadeniach a 52 vo výdajniach stravy. Väčšina stravovacích zariadení je na dobrej hygienickej úrovni. V ostatnom čase v stravovacích zariadeniach dochádza k zlepšovaniu podmienok prípravy pokrmov realizáciou komplexných a čiastkových rekonštrukcií, prípadne vymieňaním a dopĺňaním strojno-technologického vybavenia. Závažnejšie nedostatky boli zistené v jednej ŠJ pri ZŠ, pričom bol uplatnený zákaz činnosti do doby odstránenia nedostatkov (§ 55 ods. 2 písm. g) zák. č. 355/2007 Z.z.). Pretrvávajúcim problémom je aj naďalej absencia Materiálno-spotrebných noriem a receptúr na prípravu pokrmov pre deti jaselského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá a zásady skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0-2 roky.
- Diétne stravovanie je zabezpečené v 14 stravovacích zariadeniach pri školách rôznych typov. Podmienky na ich prípravu sú štandardné a hygienicky vyhovujúce. V stále väčšom počte školských stravovacích zariadeniach sa realizuje čiastočná diétna úprava pokrmov napr. u žiakov alergických na kravské mlieko sa finálna úprava pokrmu robí iným mliekom a pod. Ďalšou formou diétného stravovania je donáška diétnej stravy rodičmi, ktorú pripravenú v domácnosti. Tieto donášky stravy sa uskutočňujú na základe lekárskeho potvrdenia a vedúca ŠJ túto skutočnosť doplní do prevádzkového poriadku. V ojedinelých prípadoch je táto služba zneužívaná rodičmi, ktorí presadzujú alternatívne stravovanie napr. u vegetariánov. Vo vysokoškolských stravovacích zariadeniach sa situácia v porovnaní s minulým rokom nezmenila. Zariadenia sa naďalej prispôbujú požiadavkám stravníkov a okrem bohatého sortimentu pripravovaných pokrmov (5-11 druhov) pripravujú aj laktózové a bezlepkové pokrmy.
- Pitný režim temer vo všetkých školách a predškolských zariadeniach je realizovaný hygienicky vyhovujúcim spôsobom. Deťom MŠ v chladnejšom období je podávaný čaj (ovocný/bylinkový), v teplom období čistá pitná voda. Žiaci ZŠ a SŠ majú k dispozícii umývadlá s prívodom tečúcej hygienicky vyhovujúcej pitnej vody. Pre zlepšenie zabezpečenia pitného režimu sú inštalované pitné fontánky v objektoch základných škôl a v priestoroch detských ihrísk.
- V rámci hygienických kontrol sa zisťujú aj počty stravujúcich sa detí a žiakov všetkých typov škôl. Konkrétny počet stravníkov sa aktualizuje v rámci výročnej správy.
- Odbery pokrmov na energeticko- biologickú hodnotu neboli realizované. V rámci objektivizácie kvality podávanej stravy bolo odobratých 80 vzoriek pokrmov podávaných k obedom v zariadeniach školského stravovania na mikrobiologické vyšetrenie, z ktorých 5 nevyhovelo požiadavkám zdravotnej nezávadnosti z dôvodu zvýšeného počtu koliformných baktérií.
- Kontrolou jedálnych lístkov sa zisťuje, že sú v prevažnej väčšine zariadení pripravované v súlade s požiadavkami racionálneho stravovania. Vo viacerých prípadoch sa zistila nedostatočná frekvencia podávania rýb, tmavých druhov mäsa, šalátov z čerstvej zeleniny a podávania ovocia. V ojedinelých prípadoch sa zisťuje nevyznačovanie alergénov a prípadných zmien zaraďovaných pokrmov do jedálnych lístkov.

4.1.3 Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Vedomosti na prácu v epidemiologicky závažných činnostiach boli preverené u 134 pracovníčok školských stravovacích zariadení a pracovníčok v zariadeniach verejného stravovania, ktoré úspešne zvládli skúšky a získali odbornú spôsobilosť na predmetnú činnosť.
- Pracovníčka odboru sa zúčastnila na seminári organizovanom OÚ Bratislava s aktívnou účasťou. Prítomných oboznámila s aktuálnymi otázkami školského stravovania z pohľadu hygienika.

4.2. ZNEUŽIVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Podľa požiadaviek gestora realizovať dotazníkový prieskum a zamerať sa a sledovať závislosti, a to fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog u žiakov vybraných škôl Bratislavského kraja

Prieskum bol realizovaný podľa požiadaviek a časových možností (neskoro doručené dotazníky) v 18 školách Bratislavského kraja s celkovým počtom 1145 respondentov a materiály odovzdané po predchádzajúcom dohovore s doc. MUDr. Janou Hamade, PhD., MPH, MHA.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Prieskum bol realizovaný podľa požiadaviek v dvoch etapách. Spolu bolo odobraných a laboratórne vyšetrených 86 vzoriek piesku z pieskovísk na 352 ukazovateľov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. Z odobratých vzoriek jedna vzorka nevyhovela požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 521/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, z dôvodu zvýšeného počtu fekálnych streptokokov. V konkrétnom prípade boli vyžadované nápravné opatrenia.

O plnení úlohy bola vypracovaná záverečná správa a zaslaná gestorovi úlohy v stanovenom termíne.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Na základe uvedenej úlohy boli vyhodnotené jedálne lístky z troch materských škôl. Hodnotenie jedálnych lístkov poukázalo, že v dvoch materských školách (Tabakova a Gessayova) na desiatu a olovrant sa podáva čerstva zelenina a ovocie v minimálnom množstve, taktiež absentuje podávanie celozrnných výrobkov. V súkromnej materskej škole na Bohúňovej sa poddáva ovocie a čerstvá zelenina denne a taktiež aj celozrnné výrobky, súvisí to s vyššou stravnou jednotkou. Koeficient pestrosti podávaných polievok a hlavných jedál v rámci obeda bol vyhovujúci vo všetkých hodnotených zariadeniach. Spoločným nedostatkom je nedostatočné zaraďovanie rýb ako hlavné jedlo. Podrobné hodnotenie je súčasťou samostatnej správy, ktorá bola v termíne odoslaná gestorovi úlohy.

4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

Na základe požiadaviek bola nahlásená osoba zodpovedná za realizáciu úlohy, bol nadviazaný kontakt s vedením Národného ústavu detských chorôb, Limbová 1, Bratislava (NÚDCH), boli zozbierané dotazníky vyplnené zdravotníkymi pracovníkmi NÚDCH v mesiacoch február, júl a október 2019 v celkovom počte od 59 respondentov. Údaje dotazníkov boli spracované do databázy a budú zaslané e-mailovou poštou na NCZI.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA Z VYBRANÝCH TYPOV RÁDIOLOGICKÝCH VYŠETRENÍ A VYŠETRENÍ V NUKLEÁRNEJ MEDICÍNE NA ROKY 2019 A 2020

Úloha bola pridelená pracovníkom ÚVZ SR a jednotlivých RÚVZ na celoslovenskej porade pracovníkov Odborov ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením ÚVZ SR a RÚVZ, ktorá sa konala v dňoch 11. – 12. apríla 2019 na ÚVZ SR. RÚVZ Bratislava, OOZPŽ RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Nitra a RÚVZ Košice oznámili (v stanovenom termíne) na OOZPŽ ÚVZ SR mená zodpovedných pracovníkov za jednotlivé RÚVZ, ktorí sa budú podieľať na zabezpečení plnenia predmetnej úlohy.

Na pracovnej porade odborných pracovníkov odborov OOZPŽ ÚVZ SR a jednotlivých RÚVZ, ktorá sa konala v dňoch 6.6 – 7.6 2019 v Liptovskom Jáne sa rokovalo o podkladoch k predmetnej úlohe. Zároveň sa pripravil a prerokoval metodický postup spracovania údajov o dávkach pacientov z vybraných typov rádiologických vyšetrení a z vyšetrení v nukleárnej medicíne a stanovili úlohy a ciele pre najbližšie obdobie. Boli prediskutované formuláre a tabuľky na zber požadovaných údajov z jednotlivých rádiologických vyšetrení – CT, mamografia (až v ďalšej etape) a tiež z vyšetrení v nukleárnej medicíne.

Jednotlivé elektronické formuláre na zber údajov o počtoch vyšetrení a vyšetovaných pacientoch a vstupné údaje potrebné pre výpočet efektívnej dávky pacientov pri CT vyšetreniach a pri vyšetreniach v nukleárnej medicíne boli v mesiacoch september a október 2019 odoslané na nasledovné pracoviská: Národný ústav detských chorôb, Nemocnica Malacky, OUsA, UNB, Bratislavské rádiodiagnostické centrum, NOÚ, MEDIKA-Z, a.s., Cinre, NUSCH, ProRTG, SI Medical, Rádiológia s.r.o. a BIONT. Zmienené pracoviská boli listom vyzvané o zaslanie (prostredníctvom elektronických formulárov) záznamov na RÚVZ BA, ktoré sú potrebné pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov pri CT vyšetreniach a pri vyšetreniach v nukleárnej medicíne za obdobie najmenej 3 mesiacov v roku 2019. Všetky zmienené pracoviská si list prevzali.

Priebežne pokračuje príprava metodiky na stanovenie dávok pacientok pri mamografických vyšetreniach na mamografických pracoviskách s klasickými aj s digitálnymi röntgenovými zariadeniami.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V rámci Národného imunizačného programu sa od 1.1. do 31.12.2019 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených 80 ochorení na pertussis s najvyššou vekovo-špecifickou chorobnosťou u dospelých v skupine 20-24 ročných (chorobnosť 23,89/100 000). U detí do 15 rokov bolo hlásených 6 ochorení. Riadne očkovanie v minulosti udávalo 65 osôb, 1x podaná vakcína D.T. bez pertussis, v 15 prípadoch očkovanie nebolo vykonané (ide o 2 detí v najnižších vekových skupinách a 25 osôb staršej vekovej kategórie). Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené.

Z ďalších ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené 2 sporadické prípady osýpok, u 23 a 28 ročných mužov z okresu Bratislava IV, jednalo sa o cudzích štátnych príslušníkov (2x Ukrajina), v jednom prípade očkovanie nezistené a v druhom prípade pacient udáva, že bol riadne očkovaný na Ukrajine. Obidve ochorenia boli dovlečené z Ukrajiny a vyskytli sa bez vzájomnej epidemiologickej súvislosti.

Invazívne pneumokokové ochorenia boli evidované v 23 prípadoch a všetky ochorenia sa vyskytli u dospelých osôb. Z uvedeného počtu bola pneumokoková sepsa hlásená v 19 prípadoch a štyrikrát bola diagnostikovaná pneumokoková meningitída.

Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. Prostredníctvom posterov, plagátov, webovej stránky úradu a poradenstva určeného pre laickú verejnosť pracovníci RÚVZ informovali obyvateľstvo o význame očkovania a možnostiach využívania vakcín v prevencii proti infekčným ochoreniam. Cieľom uvedených aktivít bolo oboznámiť laickú verejnosť o užitočnosti očkovania, informovať o existujúcich očkovacích látkach a ich indikáciách, zdôrazniť dostupnosť očkovania pre všetkých ako i pre vybrané skupiny obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku nákazy pri práci. Hlavným poslaním bolo poukázať na mylne prezentované informácie o škodlivosti očkovania ako i dôležitosť prevencie infekčných ochorení s dôrazom, že očkovanie musí zostať prioritou, pokiaľ sa budú vyskytovať infekčné ochorenia, ktoré ohrozujú zdravie verejnosti.

V priebehu septembra a októbra vykonali pracovníci epidemiológie kontrolu povinného pravidelného očkovania u 122 praktických lekárov pre deti a dorast v 129 ambulanciách Bratislavského kraja. V porovnaní s kontrolou očkovania realizovanou v minulom roku sme zaznamenali mierny vzostup celokrajскеj zaočkovanosti vo viacerých druhoch povinného očkovania. Najvýraznejší vzostup zaočkovanosti o 1,4% bol evidovaný pri očkovaní proti MMR v najmladšom kontrolovanom ročníku narodenia 2017 (z 94,0% na 95,4%). Na území Bratislavského kraja sme v kontrolovaných ročníkoch narodenia evidovali celkom 1777 odmietnutí očkovania bez kontraindikácií v 8 kontrolovaných druhoch povinného pravidelného očkovania.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

V roku 2019 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 7361 infekčných ochorení, čo predstavuje oproti roku 2018 (hlásených 7523 ochorení) mierny pokles o 2,2%. Z exotických ochorení bolo evidované 2 ochorenia na maláriu, 5 prípadov horúčky dengue. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2018 neboli zaznamenané významnejšie zmeny v epidemiologickej situácii v Bratislavskom kraji, aj keď v niektorých skupinách ochorení došlo zvýšeniu počtu

evidovaných prípadov. V skupine črevných nákaz bol evidovaný vzostup vo výskyte vírusových črevných infekcií (o 66,2%). Naopak u salmonelovej enteritídy bol zaznamenaný pokles (o 32,2%), u hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčnej etiológie bol mierny vzostup (o 12,6%) a u bacilovej dyzentérie bol výrazný pokles (o 90,0%). V skupine vírusových hepatitíd bol evidovaný pokles počtu ochorení na VHA (o 4,4%) a v akútnej VHB bol vzostup (o 83,3%). Zníženie chorobnosti sme zaznamenali u bakteriálnych meningitíd (o 35,7%). V skupine pohlavne prenosných ochorení bol evidovaný vzostup chorobnosti u chlamýdiových infekcií (o 45,8%), naopak u gonokokových infekcií bol zaznamenaný menší pokles (o 4,2%). Pokles chorobnosti o 35,6% bol evidovaný u varicelly, naopak k miernemu vzostupu chorobnosti došlo u pertussis (o 5,3%). Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymfskú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Od 1.1.2019 do 31.12.2019 bolo v informačnom systéme spracovaných 7288 prípadov ochorení, z toho v 2727 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 4473 potvrdených a 2815 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 6791 ohnisk nákazy a vydaných 462 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia. Očkovanie bolo vykonané u 393 priamych kontaktov a špecifická antibiotická profylaxia u 210 priamych kontaktov. V roku 2019 boli v Bratislavskom kraji zaznamenané tieto epidémie:

- epidemický výskyt 6 prípadov akútnych gastroenteritíd vyvolaných rotavírusom u pacientov z Neurochirurgickej kliniky UNB Nemocnice akad. L.Dérera. Celkový počet exponovaných 28 osôb (18 pacientov, 10 personál).
- epidemický výskyt 22 prípadov akútnych gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu u pacientov z Kliniky drogových závislostí z Psychiatrickej nemocnice P.Pinela v Pezinku. Celkový počet exponovaných 89 osôb (60 pacientov, 29 personál).
- epidemický výskyt 15 prípadov (8 pacientov, 5 lekárov, 1 praktická sestra, 1 pedagóg) akútnych gastroenteritíd vyvolaných norovírusom u pacientov na Detskej klinike NÚDCH. Celkový počet exponovaných 77 osôb (32 hospitalizovaných detí, 15 sprievodných rodičov, 30 personál).
- epidemický výskyt 11 prípadov (5 pacientov, 6 personál) akútnych gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu u pacientov na II.Neurologickej klinike UNB Nemocnice akad. L.Dérera. Celkový počet exponovaných 28 osôb (18 pacientov, 10 personál)
- epidemický výskyt 9 prípadov akútnych gastroenteritíd vyvolaných rotavírusom u pacientov liečebne sv. Františka a.s.. Celkový počet exponovaných 117 osôb (107 pacientov, 10 personál).
- epidemický výskyt 15 prípadov akútnych gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu u pacientov z Psychiatrickej nemocnice P.Pinela v Pezinku. Celkový počet exponovaných 139 osôb (110 pacientov, 29 personál).
- epidemický výskyt salmonelovej enteritídy ochorelo 6 osôb po rodinnej oslave, ktorá sa konala dňa 13.10.2019. Z 11 exponovaných bola kultivačne potvrdená S. enteritidis u 5 osôb a 1x bol ZES – kultivačne nevyšetrený. Všetci chorí konzumovali majonézový šalát, ktorý bol pripravovaný z vajíčok zakúpených v obchodnej sieti.

- epidemický výskyt na vírusový zápal pečene typu A z okresu Malacky, ochorelo 6 detí a 4 dospelé osoby. Všetci pacienti boli hospitalizovaní na KIGM v Bratislave. Prvé ochorenie začalo 16.9.2019 do 31.10.2019. Všetky prípady sa vyskytli u ľudí s nízkym štandardom bývania. V rámci lekárskeho dohľadu bolo nariadené očkovanie kontaktných osôb.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

6.4.1 *Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE*

V 2019 sa pokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ. Program umožňuje zistiť a porovnať ich výskyt, zosúladiť údaje, určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz v jednotlivých štátoch Európy a v konečnom dôsledku aj navrhnúť opatrenia, ktoré by efektívnym ovplyvňovaním rizikových faktorov redukovali množstvo nozokomiálnych infekcií a nárast rezistencie na antibiotiká.

V 2019 bola realizovaná časť programu HELICS zameraná na sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu. Sledovanými chirurgickými výkonmi v rámci SR sú cholecystektómie a minimálne časové obdobie pre sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu je 3 mesiace. Proces výberu minimálneho setu údajov bol zameraný na najvýznamnejšie premenné pre analýzu rizika infekcie v mieste chirurgického výkonu. Používa sa rizikový index NNIS v súvislosti so zaradením pacienta podľa hlavných rizikových faktorov: riziko kontaminácie rany (čistá rana, čistá-kontaminovaná rana, kontaminovaná rana, znečistená alebo infikovaná rana), kondícia pacienta podľa ASA skóre (zdravý pacient, pacient s miernym systémovým ochorením až moribudný pacient), trvanie operácie, urgentnosť intervencie, endoskopické procedúry. Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky bolo spracovaných celkovo za rok 2019 223 chorobopisov pacientov, u ktorých bola na Chirurgickej klinike Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad. L. Dédera v období január – december 2019 vykonaná cholecystektómia. Elektronické výstupy budú zaslané celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

6.4.2 *Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC*

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillance bola realizovaná v období január – december 2019 prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky bolo spracovaných 270 chorobopisov pacientov z Univerzitnej nemocnice Bratislava, z Nemocnice akad. L. Dédera.

6.4.3 *Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v nemocniciach Slovenskej republiky v roku 2017 podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC*

V období máj – jún 2017 bola v rámci Slovenskej republiky realizovaná bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť. Sledovanie bolo realizované podľa vypracovaného protokolu ECDC, podľa ktorého bol vykonaný výber nemocníc. Koordinačným centrom PPS v SR je

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne a národným koordinátorom Doc. MUDr. Mária Štefkovičová PhD., MPH. Ciele PPS sú odhadnúť celkovú záťaž (prevalenciu) nozokomiálnych nákaz a používania antimikróbných látok v nemocniciach s akútnou starostlivosťou v EÚ, opísať pacientov, invázne postupy, nákazy a predpisované antibiotiká podľa typu pacienta, špecializácie alebo zdravotníckeho zariadenia, podľa krajiny EÚ, ďalej opísať kľúčové štruktúry a procesy na prevenciu NN/HAI a ATB rezistencie na úrovni oddelenia a nemocnice v EÚ, poskytnúť výsledky tým, ktorí ich potrebujú poznať na lokálnej, regionálnej, národnej úrovni a na úrovni EÚ.

Prevalenčná štúdia sa realizovala v 3 nemocniciach : v SI Medical s.r.o, Nemocnica s poliklinikou Medissimo na 4 pracoviskách, spracovaných bolo 7 chorobopisov a následne elektronicky bolo celkovo spracovaných 22 dotazníkov, v Špecializovanej nemocnici pre ortopedickú protetiku na Zahradníckej ul. na 1 pracovisku, spracovaných bolo 24 chorobopisov a následne elektronicky bolo celkovo spracovaných 28 dotazníkov, v Nemocnici akad. L.Dérera na 15 pracoviskách, spracovaných bolo 348 chorobopisov pacientov a následne elektronicky bolo celkovo spracovaných 366 dotazníkov.

Údaje od rôznych zúčastnených nemocníc sú prepojené národným koordinačným centrom. Následne národné centrá predložia národnú databázu pre ECDC použitím systému ECDC Tessy, po ktorom budú k dispozícii online správy.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. Zo 127 odberov realizovaných v Bratislavskom kraji v období od 1.1. do 31.12.2019 bolo v NRC pre chrípku pozitívnych na chrípkové vírusy 54 odberov (A/H3 - 2x, A/H1pdm09 - 3x, A/H1pdm09+A/H3 - 1x, A/Michigan/45/2015(H1N1)pdm09-like - 38x, Singapore/INFIMH-16-0019/2016(H3N2)-like - 10x. U lekárov prvého kontaktu sa vykonávalo očkovanie proti sezónnej chrípke vakcínou, ktorá obsahovala i pandemický kmeň. Lekári prvého kontaktu boli vyzvaní, aby dôsledne vykonávali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým infekciám najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobu chorých a pod.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2019 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 14 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA,FF)

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLOCH A BOKÚPALÍSK

Vo vzorkách prírodnej povrchovej vody zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie sa monitoroval výskyt rias, cyanobaktérií a vodných kvetov. V roku 2019 bolo vyšetrených **105** vzoriek a **308** ukazovateľov v prírodnej povrchovej vode zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie. V prípade pozitívneho nálezu sa určovali aj taxóny, ktorých počet bol 852.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Kvalita vody z kúpalísk s atrakciami a zdravotníckych zariadení sa hodnotí aj sledovaním výskytu legionel. V roku 2019 bolo vyšetrených **23** vzoriek a **23** ukazovateľov na legionely. Z uvedeného počtu boli 4 vzorky nevyhovujúce.

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa plánu bol v 2019 vykonaný odober 4 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí z obchodnej siete s cieľom monitoringu obsahu rezíduí pesticídov, ochrany zdravia detskej populácie, plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ. Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu do laboratória ÚVZ SR. Všetky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

7.9 VEĎAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

V súvislosti s kontrolou kvality pitnej vody sa v rámci úplnej analýzy kontrolovali aj vedľajšie produkty dezinfekcie. Na úplnú analýzu bolo v roku 2019 odobratých **45** vzoriek pitnej vody. Vo všetkých bolo vykonané overenie prítomnosti štyroch trihalometánov, ktoré sú špecifikované vo Vyhláske MZ SR č. 247/2017 Z.z. v znení neskorších predpisov, spolu **180** ukazovateľov. Okrem toho, v priebehu roka boli postupne zavedené analytické metódy na stanovenie piatich haloctových kyselín a tiež na stanovenie chloritanov a chlorečnanov. Analýzy na haloctové kyseliny boli vykonané v **12** vzorkách, spolu **60** ukazovateľov. **20** vzoriek bolo analyzovaných na prítomnosť chloritanov a rovnako **20** vzoriek na prítomnosť chlorečnanov, spolu **40** ukazovateľov.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

OPZ prostredníctvom svojich základných a špecializovaných poradní realizoval skrining rizikových faktorov voľnoradikálových ochorení a cielenú komplexnú edukáciu - posilnenie osobnej zodpovednosti klientov za svoje zdravie a motiváciu k pozitívnej zmene životného štýlu a výživy.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

V rámci primárnej prevencie sme formou 31 výjazdových aktivít základnej poradne realizovali skrining rizikových faktorov spojenú s komplexnou edukáciou. Vyšetrených bolo 1110 klientov, z toho 740 klientov v produktívnom veku a 370 seniorov. Rizikovým klientom bolo odporučené kontrolné komplexné vyšetrenie v PZ, 32 klientov bolo odporučených do starostlivosti špecialistov.

V rámci zvyšovania zdravotnej a nutričnej gramotnosti sme realizovali 7 prednášok pre produktívny vek na tému prevencia civilizačných ochorení - počet účastníkov 320, 15 prednášok pre seniorov na tému zdravé starnutie a prevencia –492 účastníkov. V rámci riešenia projektu Viem čo zjem ktorý je zameraný na problematiku zdravej výživy a životného štýlu mladej generácie sme na vybraných ZŠ realizovali 28 prednášok a edukovali 745 detí a tiež 8 protifajčiarskych prezentácií a diskusií – 169 účastníkov.

Odborné poradenstvo z problematiky životného štýlu a výživy sme realizovali tiež mailovou a telefonicou konzultáciou v počte 19

V audiovizuálnych a printových médiách ako aj na webovej stránke a informačných paneloch RUVZ bolo prezentovaných a uverejnených 72 príspevkov z problematiky nutričie a životného štýlu. Pre potreby projektu Školský program - ovocie a mlieko na školy sme vypracovali 2 edukačné letáky

Participujeme na riešení celonárodných edukačných projektoch - Deň obezity, Školský program, Viem čo zjem, MOST, Mesiac úcty k starším, Deň diabetu, Prevencia predsieňovej fibrilácie, Projekt NAPPPA.

Na vedeckých podujatiach sme prezentovali 4 odborné príspevky.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

- *Produktívny a seniorský vek* - Cieľom je vytvoriť efektívny systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity. Intenzívne pokračujeme v edukačných a skriningových aktivitách prostredníctvom PZ a tiež v spolupráci so VŠZP a ďalšími občianskymi a neziskovými organizáciami. Individuálne sme edukovali 1295 klientov na 31 výjazdových akciách a v PZ, realizovali sme 21 prednášok z problematiky racionálnej výživy a životosprávy - počet účastníkov 678.
- *Deti a mladiství* - V rámci riešenia projektov ako aj ďalších edukačných aktivít bolo edukovaných 1394 detí a mladistvých.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

9.5.1 Národný program aktívneho starnutia – Bratislavský samosprávny kraj

Cieľom aktivít je zlepšenie životného štýlu a zdravotného uvedomenia seniorov a eliminácia sociálnej izolácie. V kluboch dôchodcov - Ružinov, DS pri Kríži a v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, Okresnou organizáciou JD Bratislava II. a DK Ružinov sme realizovali **10** prednášok - **229 klientov**, na tému: zdravé starnutie a prevencia civilizačných ochorení. Spolupracujeme s odborními sociálnych vecí Magistrátu hl.m. Bratislava, MÚ-Staré mesto, MU- Nové mesto, MU Ružinov.

9.7 CINDI PROGRAM SR

OPZ pokračuje v plnení projektu CINDI s cieľom znížiť chorobnosť a úmrtnosť na srdcovo-cievne a nádorové ochorenia. Formou **31** výjazdových skríningových aktivít sme zvyšovali nutričnú a zdravotnú gramotnosť ako aj zodpovednosť za vlastné zdravie. Rizikovní klienti následne navštívili PZ na komplexnejšie somatometrické, biochemické a nutričné vyšetrenie. V PZ bolo komplexne vyšetrených a individuálne usmernených **1295 klientov**.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA ROKY 2017-2020

Priebežne realizujeme komplexnú edukáciu mladej generácie z problematiky zdravého životného- protifajčiarska osveta – **8** prednášok – **163** edukovaných a alkoholová osveta – **17** prednášok – **348** edukovaných.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY – NEHAP V.

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola zameraná na zber údajov o kvalite pitnej vody a bazénovej vody, posudzovanie stavieb, zverejňovanie údajov a informačné systémy.

Pitná voda: do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2019 celkovo 31 vodovodov, v okrese Čadca 19 vodovodov, v okrese Kysucké Nové Mesto 12 vodovodov. V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia ÚVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálnie spracováva RÚVZ so sídlom v Žiline. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 109 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie v rozsahu minimálnej analýzy. Za okres Čadca 71, v okrese Kysucké Nové Mesto 38. V rozsahu úplnej analýzy celkový počet vzoriek bol 7, za okres Čadca 4, za okres Kysucké Nové Mesto 3. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a nebolo potrebné udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Vyššie uvedenými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre rok 2019 ako podklad pre správu pre Európsku komisiu a taktiež boli aktualizované dáta pre veľké a malé zásobované oblasti pitnou vodou a zaslané na spracovanie na ÚVZ SR.

Vodárenská nádrž Nová Bystrica patrí do štátneho zdravotného dozoru v súčinnosti s vodo-ochranným dozorom Okresným úradom Žilina. V uplynulom období bolo vydané stanovisko k jedno rázovému vstupu občanov do OP pri príležitosti spomienkovej akcie stretnutia rodákov. Pracovníčka oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia vykonala šetrenie na mieste samom v súčinnosti s Okresným úradom v Žiline, Povodím Váhu Piešťany a zástupcami Lesov SR za účelom kontroly stanovených nápravných opatrení – úprava lesných ciest, obhospodarovanie území v zmysle platnej legislatívy. Komisionálne jednania a sprísnený vodoochranný dozor pokračoval aj v uplynulom roku. Za obdobie r. 2019 bol sčasti zaznamenaný pozitívny dopad na dotknuté územie a výkon obhospodarovania jednotlivými subjektmi. Vzhľadom na opotrebovávanie prístupovej komunikácie situovanie na rozhraní I. a II.OP VN Nová Bystrica trvá naďalej sprísnený dohľad kontrolných orgánov v tomto území. Nevhodný stavebno-technický stav vozovky potencionálne môže ohroziť kvalitu vody v nádrži slúžiacej ako zdroj pitnej vody. Užívatelia komunikácie združujú finančné prostriedky, vozovka je postupne opravovaná, javí sa vhodné zainteresovať do riešenia štát.

Prebehla akcia „Svetový deň vody“. Tento rok boli občanom sprostredkované analýzy kvality vody tzv. prúžkovou metódou v ukazovateľoch dusitany a dusičnany celkovo v 273 prípadoch, pričom v 2 prípadoch bolo zistené prekročenie v ukazovateli dusičnany. Poskytnutých bolo 65 telefonických a 173 ústnych konzultácií na tému pitná voda, ochrana vodných zdrojov. Rozdaných bolo 57 letáčikov a 112 brožúrok na dotknutú tému. Akcia bola propagovaná cez web stránku tunajšieho úradu a samospráv miest a obcí a taktiež bola poskytnutá informácia pre regionálne noviny MY Kysuce.

Na požiadanie občanov bolo vykonaných 8 odberov ako platená služba a za účelom zistenia kvality vody, vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja pre pitné účely a v rámci

kolaudácii stavieb na požiadanie investora ako podklad pre rozhodovaciu činnosť orgánu na ochranu zdravia.

Kúpacie vody: v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s tzv. divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto Čadca, prevádzkovateľom Mestský podnik služieb Čadca – Podzávoz. Počas letnej turistickej sezóny nebol v prevádzke - nekrytý netermálny neplavecký umelý bazén na rekreačný účel pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie a v prevádzke bolo vonkajšie letné kúpalisko pri Krytej plavárni Čadca. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody 21 vzoriek z toho na Krytej plavárni Čadca 17 vzoriek a vonkajšom letnom bazéne 4 vzorky – v rámci štátneho zdravotného dozoru 7 vzoriek a 14 vzoriek prevádzkovateľom zariadenia. Zariadenie – nekrytý umelý bazén pri hoteli Severka Zákopčie bolo mimo prevádzky. Počet vyšetrených ukazovateľov bolo v zmysle platnej legislatívy celkom 247, ktoré boli vyhovujúce.

Posudzovanie stavieb v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 42 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona, pre územné konanie a kolaudačné konanie stavieb bolo vypracovaných 92 záväzných stanovísk, k zmene účelu užívania stavby bolo vydaných 6 záväzných stanovísk, UPN miest a obcí 7 stanovísk, zámery činnosti 3 stanoviská. Celkovo bolo vydaných 245 vyjadrení odborného charakteru. Za uplynulé obdobie bolo podaných 395 informácií, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk, iných stanovísk.

Web stránka: v časti oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia sú zverejnené nasledovné materiály - Program monitoringu pitnej vody, elektronický dotazník soláriá a kvalita vody na kúpanie, register odborne spôsobilých osôb, termíny skúšok odbornej spôsobilosti vrátane študijných materiálov, katalóg služieb, vzory prevádzkových poriadkov a žiadostí, koncepcia odboru, odkaz na IS kúpacie vody, Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzok solárií, aktuality a tlačové správy (Rapex, Letná turistická sezóna kúpacie vody, Svetový deň vody a pod.).

Informačné systémy: Pitná voda - priebežne sú vkladane údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za r. 2019 do IS pitná voda, ktoré sú podkladom pre výročnú správu. Kúpacie vody - napĺňaný je IS Kúpacie vody, prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca, Letné kúpalisko Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezónny. Od 15. júna 2019 sa vykonávala tzv. týždenná hlásna služba počas letnej turistickej sezóny. Ukončenie sezóny LTS s vyhodnotením bolo zaslané v stanovenom termíne na ÚVZ SR pre spracovanie celoslovenskej správy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Plnenie úlohy bolo realizované oddelením hygieny životného prostredia v intenciách bodu 1.1

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Gestor úlohy: NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a záverov celoslovenských porád odboru hygieny životného prostredia a zdravia vytypovaním záujmovej oblasti, ktorej sa zmapovanie reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách môže týkať. Krajský odborník odboru eviduje nahlásenú lokalitu za spádové územie tunajšieho úradu verejného zdravotníctva VN Nová Bystrica. Lokalita bola zaradená do riešenia úlohy NRC pre pitnú vodu, pričom gestor má v rozpracovaní metodiku a postupy realizácie tejto úlohy. Úloha bola v procese konzultačných stretnutí s odborníkmi iných rezortov a gestor nastaví kritéria jej plnenia. Na oddelení sú evidované údaje nahlasované od prevádzkovateľov vodovodov v zmysle platnej legislatívy, ktoré preukázali za uplynulé obdobie súlad s vyhláškou o kvalite vody, programe monitoringu a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola zameraná na zisťovanie dodržiavania hygienických požiadaviek v jednotlivých prevádzkach a plnená podľa pokynov gestora.

Od 10/2018 do 03/2019 bola zahájená a zrealizovaná celoslovenská mimoriadna cielená úloha spojená s objektivizáciou UV žiarenia. RÚVZ so sídlom v Čadci spracovalo zoznam všetkých prevádzok so solárnymi prístrojmi, vytypovalo 5 zariadení vhodných na realizovanie objektivizácie UV žiarenia ÚVZ SR pri uplatnení kritérií - počet solárnych prístrojov v zariadení, dátum poslednej objektivizácie UV žiarenia solárneho prístroja, problematnosť prevádzky. Cielene bolo vykonaných 13 kontrol zameraných na dodržiavanie hygienických požiadaviek, z toho 5 kontrol bolo spojených s meraním UV žiarenia celkovo u 16 prístrojov, pričom v 1 zariadení u 2 prístrojov bol zistený nesúlad s platnou legislatívou. Voči prevádzkovateľovi bolo zahájené správne konanie s uložením finančnej pokuty, ktorá bola uhradená. Úloha bola vyhodnotená a správa zaslaná gestorovi úlohy. Zo zistených skutočností pri výkone štátneho zdravotného dozoru, napriek jednému správne konaniu, možno konštatovať vylepšenie hygienickej situácie v dozorovaných zariadeniach a opodstatnenosť výkonu dozoru v kombinácii s objektivizáciou UV žiarenia.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR. Výstupné zostavy sú zasielané na ÚVZ SR v určených lehotách, spracované k 30.6. a k 31.12. daného roka.

U 59 zamestnávateľov v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto 4537 pracovníkov, z toho 1093 žien vykonávalo rizikovú prácu k 31.12.2019. Prácu tretej kategórie vykonávalo 4450 zamestnancov, z toho 1089 žien. Práca štvrtej kategórie bola vyhlásená v 4 subjektoch s 87 zamestnancami, z toho 4 ženy.

V porovnaní s rokom 2018 došlo k zníženiu počtu exponovaných zamestnancov o 286, znížil sa počet subjektov s rizikovými prácami o 1 zamestnávateľa zo 60 na 59. Poradie subjektov podľa prevažujúcej činnosti ostalo nezmenené. Naďalej najviac osôb podľa prevažujúcej činnosti bolo zamestnaných na rizikových pracoviskách v odvetví priemyselnej výroby 4385, z toho 1015 žien, nasledovala činnosť zdravotníctva a sociálnej pomoci s počtom osôb 65, z toho 53 žien a tretia v poradí bola prevažujúca činnosť administratívnych a podporných služieb s celkovým počtom exponovaných pracovníkov 53, z toho 25 žien. Naďalej hluk ako zdraviu škodlivý faktor práce a pracovného prostredia bol dominantným faktorom, ktorému bolo vystavených 4058 zamestnancov, z toho 886 žien. Fyzická záťaž s počtom exponovaných pracovníkov 300, z toho 162 žien bola druhá v poradí podľa druhu rizikového faktora a tretie miesto obsadili chemické faktory s počtom exponovaných osôb 116, z toho 20 žien.

Prehodnotenie rizikových prác v roku 2019 sa vykonávalo u tých zamestnávateľov a na tých pracoviskách, kde došlo k zmenám podmienok práce a pracovného prostredia, ktoré ovplyvnili veľkosť zdravotného rizika a kategóriu prác. Na základe výsledkov posúdenia zdravotného rizika boli podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie, prípadne na zmenu alebo vyradenie prác z tretej a štvrtej kategórie.

Pre 11 zamestnávateľov bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej alebo štvrtej kategórie, prípadne na zmenu zaradenia prác z tretej alebo štvrtej kategórie podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. V 4 prípadoch išlo o novovzniknuté spoločnosti, z toho 1-krát o prevádzku kovovýroby (zámočnícka výroba), 2-krát o drevovýrobu (výroba nábytku a spracovanie a porez guľatiny) a 1-krát o prevádzku zameranú na výrobu plastových komponentov do rôznych častí automobilov. S jedným faktorom práce a pracovného prostredia, ktorému boli zamestnanci exponovaní, boli vyhlásené rizikové práce s expozíciou hluku pri drvení plastového odpadu pre automobilový priemysel a pri poreze a spracovaní drevnej hmoty. U 1 zamestnávateľa pri zámočníckych prácach okrem hluku ako samostatnému faktorom práce a pracovného prostredia, brúsič kovov bol vystavený aj vibráciám prenášaných na ruky a práca zvárača bola zaradená do tretej kategórie s expozíciou chemickým faktorom – zväračské pevné aerosóly. Do tretej kategórie práce bola zaradená pracovná činnosť stolára, ktorý bol exponovaný pri výrobe nábytku kombinovaným účinkom

dvom faktorom práce a pracovného prostredia : hluku a karcinogénnemu faktoru - prach z tvrdého dreva: buk, dub.

Štvrtá kategória prác bola vyhlásená v 4 subjektoch, kde v 3 subjektoch sa jednalo o opätovné vyhlásenie prác s expozíciou hluku a v 1 prípade išlo nový subjekt so štvrtou kategóriou práce s profesiou pilar s obsluhou motorovej píly pri ťažbe dreva, kde uvedená práca bola zaradená do štvrtej kategórie s faktorom vibrácie prenášané na ruky.

V roku 2019 tretia kategória prác bola vyhlásená v 7 spoločnostiach, z ktorých sa jednalo o 4 novovzniknuté subjekty a v 3 subjektoch, kde už v predchádzajúcich rokoch boli vyhlásené rizikové práce v tretej kategórii, ale po prehodnotení zdravotného rizika boli niektoré pracovné činnosti preradené z tretej do druhej kategórie, prípadne bola zrušená pracovná činnosť alebo bola vytvorená nová profesia: pilar - manipulant pri spracovaní drevnej hmoty s expozíciou hluku a vibráciám a pri brúsení kovových dielov pre krbové vložky s expozíciou chemickým faktorom a vibráciám.

4 zamestnávateľa podali návrh na vyradenie prác z tretej kategórie rizika z dôvodu zmeny a prehodnotenia pracovných podmienok, ktoré mali vplyv na kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika. Jednalo sa o 2 zariadenia poskytujúce sociálnu starostlivosť s faktormi – psychická pracovná záťaž a fyzická záťaž a 2 spoločnosti z drevospracujúceho priemyslu s faktormi práce a pracovného prostredia hluk a chemický faktor – pevný aerosól z dreva. Po prehodnotení posudzované práce spĺňali kritériá na zaradenie do druhej kategórie, resp. aj do prvej kategórie - psychická pracovná záťaž.

1 subjekt, kde bola vyhlásená riziková práca tretej kategórie, ukončil svoju činnosť v prevádzke drevovýroby.

Celkom v roku 2019 bolo vydaných 15 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. Konanie vo veci zaradenia a vyradenia prác do tretej kategórie bolo v 3 prípadoch prerušené, 1-krát vo veci vyradenia prác z 3. kategórie a 2-krát vo veci zaradenia prác do 3. a 4. kategórie, z toho bolo 1 konanie zastavené.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru u zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávali rizikové práce, boli kontrolované v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. intervaly výkonu lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti a ostatné povinnosti v oblasti ochrany zdravia pri práci. V roku 2019 bol vykonaný štátny zdravotný dozor u 25 zamestnávateľov s vyhlásenými rizikovými prácami s 31 kontrolami.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v roku 2019 neboli zistené závažné nedostatky v plnení povinnosti zamestnávateľom pri výkone rizikových prác, a preto zo strany tunajšieho úradu neboli uložené sankcie v oblasti ochrany zdravia pri práci.

V priebehu roka 2019 bolo kontrolované zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov, ktorí vykonávali rizikové práce. Túto povinnosť zabezpečili tímom pracovných zdravotných služieb všetci kontrolovaní zamestnávateľa s počtom zamestnancov 4355, ktorých práce boli zaradené do kategórie s vysokou mierou zdravotného rizika, prípadne s veľmi vysokou mierou zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia.

Na posúdenie a zhodnotenie výsledkov z merania faktorov práce a pracovného prostredia bolo predložených od 19 subjektov 39 protokolov, z toho 16 protokolov bolo predložených o meraní expozície hluku v pracovnom prostredí, 9-krát chemické faktory, 5-krát vibrácie prenášané na ruky, 3-krát fyzická záťaž pri práci, 3-krát posúdenie psychickej pracovnej záťaže, 2-krát tepelno-vlhkostná mikroklima a 1-krát karcinogénny faktor – prach z tvrdého dreva dub, buk.

Informácie hodnotenia zdravotných rizík a o opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie k 31.12.2019 boli predložené od 42 (71 %) zamestnávateľov s rizikovými prácami.

Kontrolné listy informovanosti boli dané zamestnancom, ktorí vykonávali rizikové práce, a kde bol vykonaný štátny zdravotný dozor. Spracovaných bolo 109 dotazníkov, z toho z toho 85 typu H – hluk a 11 typu C- chemické faktory, 1 typu V – vibrácie a v počte 12 pre faktor psychická pracovná záťaž.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytlo 83 konzultácií v oblasti ochrany zdravia pri práci, zamestnávateľom, ktorých práca bola vedená ako riziková.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Čadci evidujeme 7 subjektov, ktoré pri svojej výrobnjej činnosti používajú nebezpečné chemické faktory – chemické látky a zmesi klasifikované ako toxické – GHS06 podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení. V 5 subjektoch sa jedná o látky a zmesi triedy akútnej toxicity kategórie 1 a kategórie 2 – veľmi toxické látky a zmesi podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. – oxid chrómový, kyanid sodný, ortuť, dvojchróman draselný, azid sodný, kyanozlatnan draselný a veľmi toxickú zmes – laboratórnu chemikáliu - roztok s obsahom síranu ortuťnatého. Jedná sa o právnické osoby zaoberajúce sa prevažne strojárskou výrobou, kde sa veľmi toxické látky a zmesi používajú na vykonávanie laboratórnych skúšok a na povrchovú úpravu kovov. Ďalej evidujeme ich použitie pri pracovných činnostiach na pracovisku vykonávania laboratórnych analýz v spoločnosti, ktorá sa zaoberá úpravou odpadových vôd a v spoločnosti pri výrobe elektrónok.

V roku 2019 boli vydané 2 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami v zmysle § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z. z., kde v 1 prípade bolo konanie prerušené do doby predloženia potrebných dokladov na vydanie rozhodnutia vo veci skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Celkovo boli v roku 2019 schválené 3 prevádzkové poriadky pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi klasifikovanými ako látky a zmesi triedy akútnej toxicity kategórie 1, 2 a 3, z toho 2 pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a 1 pre pracovné činnosti s toxickými látkami a zmesami. Súčasne s prevádzkovými poriadkami boli, ako príloha, predložené aktuálne karty bezpečnostných údajov v počte 15 ks.

Štátny zdravotný dozor so zameraním na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia a bezpečnosti zamestnancov pri práci s toxickými látkami a zmesami - GHS06 bol vykonaný 5-krát v 4 právnych subjektoch. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, ktoré vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z., klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení na základe predložených kariet bezpečnostných údajov a u 7 osôb bolo skontrolované informovanie zamestnancov kontrolnými listami informovanosti typu C.

Poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov, zamestnancov a pracovné zdravotné služby bolo poskytnuté 19-krát.

Regulácia živočíšnych škodcov ako profesionálna činnosť bola v spádovej oblasti tunajšieho úradu vykonaná 42-krát odborne spôsobilými osobami, ktoré túto činnosť vykonali prípravkami zaregistrovanými v registri biocídnych výrobkov Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky. Vykonávanie tejto činnosti bolo RÚVZ so sídlom v Čadci oznamované písomným oznámením, ktoré obsahovalo náležitosti podľa § 52 ods. 4 písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z.

Štátny zdravotný dozor zameraný na používanie toxických látok a zmesí určených na ochranu rastlín podľa aktuálneho zoznamu povolených prípravkov na ochranu rastlín nebol v roku 2019 vykonávaný, nakoľko v subjektoch zameraných na poľnohospodársku výrobu

pôsobiacich v spádovej oblasti RÚVZ v Čadci je prevádzkované ekologické hospodárenie bez použitia prípravkov s toxickými účinkami.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami RÚVZ so sídlom v Čadci nevydáva.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ v Čadci je vedená evidencia organizácií, v ktorých sú zamestnanci pri výkone prác vystavení karcinogénnym, mutagénnym faktorom a látkam poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Celkovo evidujeme 9 subjektov, kde sú zamestnanci pri pracovných činnostiach exponovaní karcinogénnym a mutagénnym faktorom, z toho sa jedná o 3 subjekty s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity, a to o 2 zdravotnícke zariadenia - práca s cytostatikami a o 1 spoločnosť zaoberajúcou sa stolárskou výrobou - práca, pri ktorej dochádza k expozícii zamestnancov prachu z tvrdého dreva – dub, buk.

Medzi najčastejšie používané chemické karcinogény a mutagény pri povrchovej úprave kovov (pri morení mosadzných klieťok, na leptanie súčastí po brúsení a po kalení) evidujeme oxid chrómový a dusičnan kobaltnatý, ktorý je súčasťou chemických zmesí v koncentrácii od 2,5 % do 10 % a využíva sa v galvanizovni. Objektívizácia karcinogénnych a mutagénnych faktorov v pracovnom prostredí bola v roku 2019 vykonaná u 1 subjektu, kde sa jednalo o prach z tvrdého dreva – dub, buk, ostatné karcinogény a mutagény boli objektívizované v predchádzajúcom období. Ďalšie látky klasifikované ako karcinogény a mutagény (dichróman draselný, fenoltaleín, oxid kremičitý, o-toluidín) sa používajú v chemickom laboratóriu na analýzu, prípadne úpravu chemických odpadových vôd, v skúšobni alebo ako tlačiarenská farba a náterová hmota s obsahom ťažkého benzínu, ťažkej alkylátovej frakcie používanej pri povrchovej úprave kovových výrobkov.

Látky poškodzujúce reprodukciu evidujeme v troch subjektoch, kde sa jedná o 2 zdravotnícke zariadenia – práca s cytostatikami a o 1 výrobné družstvo zaoberajúce sa výrobou vianočných ozdôb, ktoré používa pri výrobe vianočných ozdôb farby s obsahom toluénu.

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi došlo k nárastu subjektov o 3 spoločnosti, kde zamestnanci prichádzajú do styku s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi – jedná sa o výrobu elektrónok, kde pri leštení prírodov v laboratórnych podmienkach používajú oxid chrómový, stolársku výrobu, pri ktorej dochádza k expozícii zamestnancov prachu z tvrdého dreva – dub, buk a výrobu kovových výrobkov s použitím náterovej hmoty s obsahom ťažkého benzínu, ťažkej alkylátovej frakcie.

Evidenciu o počte zamestnancov vykonávajúcich prácu tretej kategórie s karcinogénnymi, mutagénnymi faktormi a s látkami poškodzujúcimi reprodukciu vedieme v programe ASTR, kde podľa 2. stupňa triedenia evidujeme pre faktor:

- chemické karcinogény - 32 osôb, z toho 23 žien, jedná sa o prácu s rizikom chemickej karcinogenity – práca s cytostatikami, pri ktorej je exponovaných 27 osôb, z toho 23 žien a prácu, pri ktorej dochádza k expozícii zamestnancov prachu z tvrdého dreva – dub, buk, kde je exponovaných 5 mužov,
- mutagény – 27 osôb, z toho 23 žien – práca s cytostatikami,
- reprodukčné toxické látky – 30 osôb, z toho 26 žien, kde 27 osôb, z toho 23 žien je vystavených uvedenému faktoru pri práci s cytostatikami a 3 zamestnanci - ženy pri výrobe vianočných ozdôb s použitím farieb obsahujúcich chemickú látku toluén.

V roku 2019 boli RÚVZ v Čadci celkovo posúdené 2 návrhy na vydanie rozhodnutia na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. V jednom prípade sa jednalo o prevádzku

zaoberajúcu sa výrobou elektrónok, ktorá pri svojej výrobnej činnosti používa chemickú látku oxid chrómový v laboratórnych podmienkach na leštenie prívodov, kde túto činnosť vykonáva 1 zamestnanec v profesii chemik. V druhom prípade sa jednalo o prevádzku výroby kovových komponentov, kde sa pri povrchovej úprave hotových výrobkov používa náterová hmota s obsahom ťažkého benzínu, ťažkej alkylátovej frakcie. 1 x bolo správne konanie vo veci vydania rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. prerušené.

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie povinnosti zamestnávateľom v oblasti ochrany zdravia zamestnancov s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. bol vykonaný 3-krát, počas ktorého bolo u 1 zamestnanca skontrolované poskytovanie informácií prostredníctvom kontrolného listu informovanosti typu K.

Podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. bolo celkom vydaných 11 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, súčasne i so schválením prevádzkových poriadkov s posúdením zdravotného rizika. Tieto činnosti vykonávalo v našom regióne 6 oprávnených spoločnosti, 25 mužov zmanipulovalo takmer 18 ton (18 438 kg) odpadového materiálu s obsahom azbestu. V 9 prípadoch sa jednalo o práce v exteriéroch, z toho 6 x demontáž azbestocementovej strešnej krytiny, 1 x vyberanie a balenie azbestocementovej strešnej krytiny uloženej v kontajneri, 1 x dočasné uskladnenie, odvoz a ekologické zneškodnenie azbestocementového vlnitého eternitu z pozemku pri rodinnom dome, 1 x vysekávanie, vyberanie a balenie azbestocementových platní zo základov bytového domu a v 2 prípadoch sa jednalo o práce v interiéroch pri demontáži azbestocementových odpadových rúr v bytových domoch. Oznámenia o začatí činnosti s materiálmi obsahujúcimi azbest ako aj jej ukončenie boli zasielané priebežne tunajšiemu orgánu verejného zdravotníctva. Kontrolné listy informovanosti pri práci s azbestom boli vyhodnotené od 3 osôb, ktorí vykonávali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu u 1 zamestnávateľa. Vyhodnotením dotazníkov bolo zistené, že požiadavky na ochranu zdravia zamestnancov pred rizikom vystavenia prachu z azbestu alebo z materiálov obsahujúcich azbest boli u kontrolovaného zamestnávateľa plnené a dodržiavané podľa predloženého plánu práce.

V oblasti ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi bolo poskytnutých 36 konzultácií, z toho 24 konzultácií sa týkalo problematiky práce súvisiacej s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) organizuje spravidla v dvojročných intervaloch kampane „Zdravé pracoviská“. Pre rok 2019 naďalej pokračovala kampaň na obdobie rokov 2018 – 2019 pod názvom „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ s cieľom: zvýšiť informovanosť o rizikách vyplývajúcich z nebezpečných látok na pracovisku, zamerať sa na skupiny pracovníkov s osobitnými potrebami, ktoré sú vystavené vyššej miere rizika, zvýšiť informovanosť zamestnancov a zamestnávateľov o legislatívnych zmenách.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ v Čadci sa zapojili do kampane počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

organizovaného pravidelne v 43. kalendárnom týždni mesiaca október zabezpečením dňa otvorených dverí na oddelení PPLaT. Informácia o dni otvorených dverí počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v mesiaci október 2019 bola uverejnená na internetovej stránke tunajšieho úradu a na informačných tabuliach umiestnených v priestoroch budovy RÚVZ v Čadci. Zamestnanci oddelenia poskytovali informácie a poradenstvo v oblasti ochrany zdravia pri práci, ktoré sa týkali posúdenia zdravotného rizika z expozície nebezpečným látkam a zmesiam, ich klasifikácie v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení, ďalej boli poskytované informácie o povinnostiach zamestnávateľa v súvislosti s uplatňovaním chemickej legislatívy, o kategorizácii prác, o postupe pri spracovaní prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi, o zabezpečovaní ochranných a preventívnych opatrení na elimináciu nebezpečných chemických látok a zmesí, o ich nahradení alebo znížení expozície zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom a pod. Poradenstvo s poskytovaním informácií v danej problematike v počte 50 bolo poskytnuté zamestnávateľom, zamestnancom, živnostníkom, pracovníkom pracovných zdravotných služieb a bezpečnostným technikom osobne alebo telefonicky. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi je záujem odbornej i laickej verejnosti o konzultácie a poradenstvo v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci porovnateľný s rokom 2018 a s predchádzajúcimi rokmi.

V zmysle dohody o spolupráci a koordinácii činnosti uzavretej medzi ÚVZ SR a NIP bola vykonaná spoločná koordinovaná kontrola u zamestnávateľa: HanesGlobalSupplyChain Slovakia a.s., Čadca, na pracovisku farbiarne, chemického laboratória a skladu chemických látok a zmesí v prevádzke výroby dámskych pančúch. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bol zistený nedostatok v zabezpečení minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko, konkrétne na pracovisku laboratória nebola zabezpečená dostatočná výmena vzduchu. Odstránenie zisteného nedostatku bolo realizované v stanovenej lehote, čo bolo preukázané opätovným výkonom štátneho zdravotného dozoru. Iné nedostatky v plnení povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia pri práci vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. a ustanovení súvisiacich platných predpisov na ochranu zdravia zamestnancov pri práci s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci neboli zistené.

V priebehu roka 2019 boli v určených intervaloch uskutočňované porady v rámci vzájomnej spolupráce zamestnancov oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ v Žilinskom kraji za prítomnosti zamestnancov Inšpektorátu práce v Žiline, na ktorých sú prerokované aktuálne témy s výmenou odborných skúseností týkajúcich sa problematiky ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, PREDMETOV BEŽNÉHO POUŽITIA A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš s označením symbolom PC. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercooleroch. Tieto obaly sa používajú opakovane a medzi jednotlivými použitiami sú podrobené čistiacemu procesu. Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie práve z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A.

Počas roka 2019 pozostávalo plnenie úlohy z prípravnej časti a z analýzy vzoriek.

Riešiteľským pracoviskom bol opakovane RÚVZ so sídlom v Poprade. RÚVZ so sídlom v Čadci podľa požiadaviek zrealizoval kontroly prioritne zamerané na dokumentáciu v lekárňach a v špecializovaných predajniach.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

V oblasti Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025, prijatého vládou SR uznesením č. 117 z 8.3.2017, sa pokračuje v aktivitách na dosiahnutie cieľa monitoringom, a to postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní prioritne v systéme uzavretého typu spoločného stravovania. Výsledky z realizácie projektu budú zakomponované do preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR. Opakovane aj v roku 2019 sa projekt realizoval pod odbornou koordináciou krajskej odborníčky v hygiene výživy Žilinského kraja.

Tunajšie odborné pracovisko hygieny výživy, PBP a KV plnilo úlohu výkonom kontrol cielene sústredených na označovanie a skladovanie surovín a hotových výrobkov vrátane poskytovania edukačnej činnosti priebežne hlavne v reštauračných a vyvarujúcich zariadeniach.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR podliehajú odbornému posúdeniu podľa predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Úloha rieši kontrolu bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov práve vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a citovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 a zistenia sú uplatňované pri

príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov. Prípravu vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie vykonal gestor projektu.

RÚVZ so sídlom v Čadci v roku 2019 na plnení úlohy participoval výkonom konzultácií, výkonom kontrol obalového materiálu kozmetických výrobkov pri odberoch vzoriek a kontrolách označovania i pri kontrolách vyplývajúcich z hlásení o výskyte nebezpečných výrobkov RAPEX so zameraním sa na také balenie kozmetických výrobkov, ktoré by mohlo viesť k možnosti zámény za potraviny.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015/2025 (NAPPO)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

a) Podpora zdravého štartu do života – Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi neboli realizované, nakoľko v spádovej oblasti nie sú prevádzkované materské a rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách– Výkonom štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, v celkovom počte 242, boli preverené zariadenia školského stravovania, v ktorých sa pripravujú pokrmy a zariadenia zabezpečujúce výdaj hotových pokrmov pre deti školských a predškolských zariadení. Bolo kontrolované dodržiavanie správnej výrobných praxe pri príprave pokrmov, dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, hodnotenie pestrosti stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky v zmysle prílohy č. 1 vyhlášky MZ SR č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania. V zariadeniach, v ktorých prebiehali zotavovacie podujatia bolo vykonaných 19 kontrol. Boli zamerané na kontrolu zabezpečenia stravovania detí a kontrolu potravín, ktoré sa nesmú používať na zotavovacom podujatí alebo len pri dodržaní ustanovených technologických podmienok podľa prílohy č. 3 k vyhláške MZ SR č. 526/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia. Počas výkonu kontrol v zariadeniach školského stravovania je pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci naďalej odporúčaná možnosť poskytovania výživovo - hodnotných desiat pre žiakov základných škôl, pripravovaných pracovníkmi kuchyne v školských jedálňach. Desiaty sú aktuálne pripravované v 2 zariadeniach školského stravovania.

Na základe zaslanej žiadosti z Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky boli do zariadení školského stravovania distribuované informačné letáky „Soľ nie je nad zlato“ a zároveň bol materiál uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci.

Na základe žiadosti Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky o vykonanie úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania zameranej na výsledovateľnosť pôvodu mäsa v súvislosti s oznámením „RASFF NEWS“ – nevyhovujúce hovädzie mäso z Poľska bolo preverených 28 zariadení. Realizovaný bol taktiež výkon mimoriadnych cielených kontrol zameraných na dodržiavanie organizačného a technického zabezpečenia poskytovania tzv. obedov zadarmo v 10 školských stravovacích zariadeniach.

Vykonanými kontrolami v školských zariadeniach bolo zistené, že do projektu „Školský program“, v rámci ktorého sú dodávané mliečne produkty formou rozlievania mlieka v školských jedálňach alebo prostredníctvom mliečnych automatov je zapojených 46 školských zariadení. Ovocie v rámci „Školského programu“ odoberá 50 školských zariadení. Pitný režim detí v predškolských zariadeniach je zabezpečený podávaním čaju, ovocných štiav, v stále väčšej miere je uprednostňovaná pitná voda z verejného vodovodu, prípadne nesladená balená stolová voda.

V spolupráci s oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu bolo v školských zariadeniach realizovaných 34 edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí,

„Školského mliečného programu“ a programu „Školské ovocie“ s počtom 710 edukovaných detí.

Spolupráca naďalej prebiehala aj pri plnení Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity 2017-2020. Merania antropometrických ukazovateľov, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela bolo realizované u celkovo 70 žiakov 8. ročníkov základných škôl.

Dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalita jedál v školských stravovacích zariadeniach je sledovaná kontrolnými odbermi hotovej stravy. Na laboratórne stanovenie mikrobiologických ukazovateľov bolo odobratých 30 vzoriek hotových pokrmov zo zariadení školského stravovania. Dodržiavanie hygienických požiadaviek počas prípravy lahôdkarských a cukrárskych výrobkov v priestoroch školských bufetov a na pracovisku praktického vyučovania bolo odberom overených 14 vzoriek na stanovenie mikrobiologických a chemických ukazovateľov. Dodržiavanie hygienických požiadaviek pri príprave hotových pokrmov a nápojov, dodržiavanie čistoty pracovného prostredia a osobnej hygieny zamestnancov bolo overené kontrolnými stermi z pracovného prostredia a sterov z rúk zamestnancov zariadenia školského stravovania v celkovom počte 28 sterov.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení– Odborní pracovníci RÚVZ v Čadci sa zúčastnili odborných seminárov pre vedúcich zamestnancov školských jedální, riaditeľov a zriaďovateľov škôl na MsÚ Žilina, DK Kysucké Nové Mesto, MsÚ Čadca a ÚPSVaR Čadca vo veciach hygieny potravín v súvislosti s národným projektom tzv. obedy zadarmo. Následne boli vykonané odborné školenia na získanie osvedčení o odbornej spôsobilosti na výkon epidemiologickej závažných činností pre 15 uchádzačov o zamestnanie v evidencii ÚPSVaR Čadca. Prednášky boli zamerané na dodržiavanie zásad správnej výrobnéj praxe pri príprave pokrmov.

Zamestnanci zabezpečujúci prípravu pokrmov v školách sú pravidelne pri výkone kontroly informovaní a usmerňovaní odbornými zamestnancami príslušného úradu verejného zdravotníctva o vytváraní optimálnych podmienok v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí.

Zo strany vedenia sledovaných školských zariadení je umožnené odbornému personálu stravovacích prevádzok vzdelávanie a účasť na školeniach v oblasti stravovania, najmä vedúcej školskej stravovne, ktorá následne zabezpečí preškolenie ďalších zamestnancov. Evidencia školenia zamestnancov vo veciach hygieny potravín je kontrolovaná počas výkonu úradnej kontroly potravín v stravovacích zariadeniach.

d) Podpora pohybových aktivít – aktivity v rámci podpory pohybových aktivít budú realizované v roku 2020.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor úlohy: Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: Vybrané RÚVZ v SR

Do uvedeného projektu boli zapojené len vybrané RÚVZ, medzi ktoré náš RÚVZ v roku 2019 nebol zaradený.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Projekt je zameraný na zmonitorovanie starostlivosti o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Celkovo bolo odobratých 40 vzoriek piesku v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto, z toho 32 vzoriek v mesiacoch marec - júl a 8 vzoriek v mesiacoch júl - november. Z pieskovísk zriadených pri materských školách bolo odobratých 24 vzoriek a z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti 8 vzoriek. V 1 prípade bolo v odobratej vzorke piesku zistené mierne prekročenie termotolerantnýchkoliformných baktérií oproti najvyššiemu prípustnému množstvu KTJ - 750 KTJ/1g v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Ostatných 39 vzoriek piesku vyhovovalo požiadavkám podľa citovanej vyhlášky. Konštatujeme, že kontrolované pieskoviská zriadené pri materských školách a v rámci občianskej vybavenosti spĺňajú požiadavky v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z., prevádzkovatelia si vedú evidenciu o čistení a udržiavaní pieskoviska počas sezóny, mikrobiálnemu a parazitárnemu znečisteniu piesku zabráňujú aj nadkrývaním pieskoviska ochrannými sitami alebo plachtami.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Cieľom projektu bolo zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). V priebehu mesiacov október a november 2019 bolo vykonaných 6 kontrol mesačných jedálnych lístkov v rovnakých MŠ (3 MŠ v okrese Čadca a 3 MŠ v okrese Kysucké Nové Mesto) pre možnosť porovnania prípadnej zmeny v jedálnych lístkoch. Na základe výsledkov kontrol v mesiaci október konštatujeme, že pestrosť jedálnych lístkov v kontrolovaných materských školách podľa bodového systému koeficientu pestrosti (metodika bodovania mesačného jedálneho lístka) hodnotíme ako vyhovujúcu pre pokrmy – polievka a hlavné jedlo (koeficient pestrosti > 0,5). Pestrosť podávaných príloh bola však menšia (koeficient pestrosti < 0,5), zariadeniam školského stravovania bolo preto odporúčané vo väčšej miere zaraďovať a obmieňať rôzne druhy príloh k hlavným jedlám ako napr. tarhoňa, bulgur, kuskus a pod. V rámci hodnotenia frekvencie podávania vybraných druhov potravín podľa metodiky bodového systému boli jedálne lístky v MŠ hodnotené ako veľmi dobré s menšími nedostatkami. Do jedálneho lístka bolo odporúčané častejšie zaraďovanie celozrnných výrobkov, obilnín a zeleniny a ovocia k desiatam a olovrantom. K obedom podávať viaceré druhy strukovín, obilninových príloh, čerstvých zeleninových šalátov a v rámci pitného režimu uprednostňovať nesladené nápoje. Pri opakovaných kontrolách jedálnych lístkov v mesiaci november bolo zistené zlepšenie pestrosti jedálnička a frekvencie podávania rôznych druhov pokrmov.

4.5 ÚRAZY DETÍ V SR

Gestor úlohy: NCZI

Riešiteľské pracovisko: KNsP Čadca, RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Za účelom získavania vybraných informácií v problematike úrazov detí rôznych vekových kategórií v SR bol v roku 2019 realizovaný pilotný projekt s predpokladaným intervalom každých 3 - 5 rokov. V rámci spolupráce oddelenia hygieny detí a mládeže na RÚVZ so sídlom v Čadci s oddelením úrazovej chirurgie a JIS v Kysuckej nemocnici s poliklinikou Čadca boli zákonným zástupcom detí distribuované anonymné dotazníky v mesiacoch február, júl a október podľa inštrukcií NCZI. Databáza získaných údajov bola odoslaná zodpovednou osobou na NCZI. Zozbieraných bolo celkovo 31 dotazníkov resp. úrazov zo stanoveného minimálneho počtu 60 dotazníkov, nakoľko na oddelení úrazovej chirurgie a JIS v KNsP Čadca v sledovanom období nebol zaznamenaný vyšší počet úrazov.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Realizácia vlastného očkovania – vykonáva sa priebežne.

Vlastné očkovanie vykonávajú PZS podľa schválenej očkovacej schémy.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2019

- V roku 2019 sme obdržali výsledky viacúčelových imunologických prehľadov v SR, ktoré sme realizovali na základe metodického usmernenia ÚVZ SR. Výsledky odberov krvi (90 vzoriek) boli zaznamenané do individuálnych sprievodných listov a doručené zúčastneným a zapojeným lekárom – 3 všeobecní lekári pre dospelých (VLD) a 4 všeobecní lekári pre deti a dorast (VLDD). S výsledkami boli zaslané i závery IP 2018 s odporúčaniami formulovanými pracovnou skupinou pre imunizáciu. Na základe odporúčaní bolo preočkovaných proti osýpkam kombinovanou vakcínou proti MMR 12 osôb z počtu 12 neimúnnych.
- Vypracovaný očkovací kalendár na rok 2019 sme zaslali všetkým VLDD a VLD okresov Čadca a KNM a taktiež zverejnili na webovom sídle RÚVZ.
- V roku 2019 neboli realizované žiadne zmeny v očkovacom kalendári.
- V rámci prípravy Národného registra očkovania sme z poverenia ÚVZ SR zmapovali situáciu týkajúcu sa používania ambulantných softvérov a ich dodávateľov v pediatrických ambulanciách s následným zaslaním administrátorovi EPIS.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Ich realizácia bude prebiehať v termínoch a podľa pokynov gestora úlohy.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Vykonáva sa priebežne. V roku 2019 sme zaznamenali 45 ochorení preventabilných očkovaním na pertussis. Ochorenia prebehli 6x ako rodinné epidémie a ostatné ochorenia mali sporadický charakter. V 20 prípadoch boli chorí riadne očkovaní vzhľadom na vek, u 21 prípadov chýbal v zdravotnej dokumentácii záznam o očkovaní, v 3 prípadoch sa jednalo o neočkované osoby vzhľadom na vek a v 1 prípade sa ochorenie vyskytlo u dieťaťa, ktorého rodičia odmietli očkovanie. U všetkých chorých i kontaktov sme zisťovali očkovací status a nariaďovali protiepidemické opatrenia. Niektoré ochorenia vzhľadom na rozdielnu laboratórnu diagnostiku boli hlásené neskoro, keď už pacienti neboli infekční.

Ochorenia na parotitídu, osýpky, rubeolu a poliomyelitídu nám neboli hlásené.

Pracovníci oddelenia epidemiológie zabezpečovali protiepidemické opatrenia u 2 prípadov hlásených kontaktov s osýpkami. V jednom prípade sa jednalo o zabezpečenie kontaktov potvrdeného ochorenia u neočkovaného dieťaťa žijúceho v ČR, hlásené KHS Zlín, ktoré počas IČ bolo na návšteve u starých rodičov v našom okrese. 1 kontaktu bol RH nariadený lekárskeho dohľad. V druhom prípade bol hlásený kontakt z RÚVZ Bratislava s potvrdeným ochorením pasažiera na leteckej linke Londýn – Praha. Pri zabezpečovaní protiepidemických opatrení sme postupovali v súlade s Usmernením HH SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálnehorubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v SR zo dňa 22. 06. 2017, značky OE/5612/2017.

Na oddelenie epidemiológie bolo nahlásené z infektologickej ambulancie podozrenie na osýpky u riadne očkovaného 16 ročného muža z okresu Čadca. Vykonali sme príslušné protiepidemické opatrenia. Výsledky odobratých vzoriek krvi uvedené ochorenie nepotvrdili.

Manažment očkovania

Lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto sme zaslali aktuálny očkovací kalendár a praktický očkovací kalendár na rok 2019. Očkovací kalendár aj praktický očkovací kalendár na rok 2019 bol zverejnený i na webovej stránke tunajšieho RÚVZ. V apríli uskutočnili pracovníci oddelenia epidemiológie „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“. Edukačnej aktivity sa zúčastnili študenti odboru zdravotnícky asistent zo SZŠ sv. Františka z Asissi v Čadci. Spolu bolo edukovaných 32 študentov v 5 prednáškových cykloch. Zároveň obdržali edukačné materiály k danej problematike. Na ambulancie VLDD, VLD boli preposlané informácie: EIW i s odbornými materiálmi pre informovanie verejnosti, leták osýpky, Vestník MZ SR na zabezpečenie surveillanciepertussis v SR, TS MZ SR/ÚVZ SR: Očkovací kalendár sa bude upravovať, IP 2018 Záverečná správa, Vestník MZ SR Akčný plán na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálnehorubeolového syndrómu a na alimináciu rubeoly v SR. Štvrťročne zasielame štatistické údaje o odmietaní povinného očkovania na ÚVZ SR. Lekárom prvého kontaktu boli priebežne zasielané informácie z ÚVZ SR, týkajúce sa aktuálnej epidemiologickej situácie vo výskyte osýpok. Na web sídle úradu bola zverejnená informácia o EIW, leták osýpky, TS MZ SR/ÚVZ SR: Očkovací kalendár sa od budúceho roka upraví, TS ÚVZ SR: Aktuálna situácia vo výskyte osýpok v SR a susedných štátoch, TS ÚVZ SR: Informácia k výskytu ochorení na záškrt na Ukrajine, Usmernenie HH SR k odporúčanému očkovaniu proti osýpkam v rámci IP 2018 realizovaného v SR v roku 2018, Stanovisko ÚVZ SR k otázke ochrany osobných údajov pri hlásení odmietnutia povinného očkovania.

Kontrola očkovania

Vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo v roku 2019 zaznamenaných 9795 očkovacích výkonov.

Vlastná administratívna kontrola očkovania

Bola vykonaná k 31. 8. 2019 v zmysle platného usmernenia ÚVZ SR - HH SR zo dňa 09. 07. 2019, č. OE/5499/2019, RZ-120622/2019 na jednotlivých zdravotníckych obvodoch v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast. Zaočkovanosť v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch narodenia u jednotlivých druhov očkovania sa v okrese Čadca pohybovala od 97,31% do 99,39%. V okrese Kysucké Nové Mesto sa zaočkovanosť pohybovala od 93,56% do 99,35%. Nižšiu zaočkovanosť ako 95% sme v rámci povinného očkovania nezaznamenali. V jednom obvode v okrese Kysucké Nové Mesto bola zaznamenaná v ročníku narodenia 2017 zaočkovanosť 93,56% z dôvodu 13-tich odmietnutí očkovania, 2 kontraindikácií a v 2 prípadoch sa rodičia nedostavili na očkovanie napriek opakovaným telefonickým i osobným urgenciám. V tomto ročníku narodenia evidujeme tiež nízky počet detí. Neboli zaznamenané nedostatky v evidencii, dokumentácii, vo výkone očkovania, skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovacie látky boli uskladnené podľa dĺžky expirácie. Správa z vyhodnotenia kontroly očkovania k 31. 08. 2019 za okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto bola v stanovenom termíne zaslaná RÚVZ so sídlom v Žiline. Výsledky dosiahnutej zaočkovanosti sú zverejnené na webovom sídle RÚVZ pre oboznámenie odbornej i laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Do informačného systému EPIS sú hlásené laboratórne výsledky len z OKM FNŠP Žilina a AlphaMedical Ružomberok. Ostatné laboratóriá k hláseniu laboratórných výsledkov do IS nepristúpili. Do IS EPIS nie sú hlásené všetky pozitívne laboratórne výsledky prenosných ochorení, ktoré podliehajú hláseniu.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba PZS sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. Pre zlepšenie hlásnej služby prenosných ochorení sme na web sídle uverejnili zoznam povinne hlásených prenosných ochorení i vzor individuálneho hlásenia prenosnej choroby. Elektronickou poštou sme tieto informácie poskytli lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení – hlásili sme 15 sporadických prípadov. V systéme EPIS vykazujeme 15 epidémií.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nenachádzajú utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Uskutočňuje sa priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ a zasielaním informácií lekárom prvého kontaktu e-mailovou poštou – Európsky imunizačný týždeň, Kampaň – hygiena a dezinfekcia rúk, informácia 1.december – svetový deň AIDS. Praktická edukácia v rámci kampane – hygiena a dezinfekcia rúk sa vykonávala na oddeleniach KNŠP Čadca. V poradni očkovania poskytujeme poradenské služby, a taktiež edukačný materiál s danou tematikou. Na web sídle úradu sme zverejnili informáciu o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok, EIW, leták osýpky, 5.máj - Kampaň hygiena a dezinfekcia rúk, 1. december svetový deň AIDS. V prípade záujmu sme poskytovali poradenstvo verejnosti, PZS a pod..

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť.

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou.

Kontrola kvality údajov v EPISe- vykonáva sa priebežne.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Priebežne reagujeme na nové požiadavky položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu EPIS. Tieto priebežne vyhľadávame a aktívne sledujeme. V roku 2019 sme evidovali 1 423 prenosných ochorení.

Manažment epidémií

Vykonávame priebežne. V systéme EPIS vykazujeme 15 epidémií. Každá epidémia má pridelené jedno heslo, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady. U všetkých epidémií sme pátrali po prameni a faktoroch prenosu so zabezpečením príslušných protiepidemických opatrení. Detailný rozbor uvádzame vo VS za rok 2019.

Manažment kontaktov a ohnisk

Vykonávame priebežne. V roku 2019 sme evidovali 924 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 617x, informovanie zainteresovaných – 16x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 173x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 122x, zdravotná výchova – 984x, lekársky dohľad – 33x, likvidácia odpadu – 2x, zákaz výkonu epid. závaž. činností – 1x, ZZD – 1x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia – 44x. Počet chránených osôb v ohniskách bol 371.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Priebežne podľa definovaných požiadaviek ECDC – TESSY denne dopĺňame centrálnu databázu individuálne hlásených prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od lekárov prvého kontaktu, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV). Dopĺňame výsledky vyšetrení z NRC. V praxi uplatňujeme výstupy analýz z dôvodu prevencie a kontroly prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Na uvedenej úlohe neparticipujeme. Opakovane sme so žiadosťou o zapojenie sa do projektu oslovovali KNsP Čadca, avšak neúspešne.

Európska surveillanceinfekciíClostridiumdifficile podľa protokolu ECDC

Oddelenie epidemiológie vykonáva trvale kontinuálne surveillanceincidencie CDI prostredníctvom EPIS so zabezpečením protiepidemických opatrení. Zaevidovali sme spolu 176 ochorení, z toho komunitných potvrdených s produkciou toxínu bolo 73 a možných GDH pozit. 2. 101 ochorení malo nozokomiálny charakter, z toho 54 ochorení s produkciou toxínu a 47 možných GDH pozit..

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

V roku 2019 boli odovzdané a prezentované výsledky BSP II. zúčastnenej nemocnici v Čadci. Zároveň vedeniu bola odovzdaná publikácia s výsledkami sledovania pre ďalšie využitie a navrhnutie opatrení za účelom zníženia nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík, z dôvodu zvýšenia rezistencie bakteriálnych pôvodcov.

Realizácia kampane Cleancareissavecure

V rámci kampane WHO – 5. máj - deň hygieny rúk sme na všetkých lôžkových oddeleniach, JIS a operačných sálach KNsP Čadca vykonali názorné ukážky umývania a dezinfekcie rúk zdravotníckych pracovníkov. Vedúcim zamestnancom oddelení boli poskytnuté edukačné materiály o správnej hygiene a dezinfekcie rúk, následná edukácia s využitím UV lampy u 79 zdravotníckych pracovníkov. V rámci kampane sme odobrali stery z rúk zdravotníckemu personálu v počte 79, z toho v 3 prípadoch bol výsledok pozitívny. V roku 2019 sme opätovne oslovili nemocničné zariadenie v Čadci s možnosťou registrácie do siete nemocníc WHO. Informácia o kampani bola zverejnená na webovom sídle úradu spolu s edukačnými materiálmi k danej problematike. V rámci Akčného plánu 9 – Prevencia nozokomiálnych nákaz sme v 1. polroku 2019 realizovali projekt vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v nemocničnom zariadení Čadca o hygiene rúk prostredníctvom prednášok s presne definovaným obsahom a praktickým nácvikom. Zdravotnícky pracovníci (ďalej ZP) mali taktiež možnosť kontroly správnej techniky dezinfekcie rúk pomocou UV lampy. Súčasťou projektu vzdelávania ZP boli aj vedomostné dotazníky, ktoré vyplnili pred začatím a ukončením prednášok. Uvedených prednášok sa zúčastnilo 151 ZP. Obdobne v 2. polroku 2019 sme zorganizovali uvedený seminár pre ZP zo zariadení sociálnych služieb okresov Čadca a KNM, ktorého sa zúčastnilo 21 ZP. Následne dotazníky boli evidované v programe Excel a zaslané RÚVZ Trenčín. Iniciatívne sme uskutočnili tento seminár aj pre študentov SZŠ sv. Františka z Assisi Čadca, ktorí vykonávajú odbornú prax na nemocničných lôžkových oddeleniach.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Vykonáva sa priebežne. Jedna pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastnila odbornej konferencie „Surveillance NN“ na Táľoch a dve pracovníčky sa zúčastnili seminára „Antibiotiká vývoj bakteriálnej rezistencie a šírenie rezistentných kmeňov“ v Trenčíne.

Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz.

Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 161 NN z KNsP Čadca. V súvislosti s odberom vzoriek sterov bol 56x vykonaný ŠZD, zaslaných bolo 55 vyhodnotení kontrolných sterov z prostredia a zo sterilných materiálov. Celkovo bolo odobratých 696 sterov z prostredia (bez sterov z rúk). Z tohto počtu bolo 73 vzoriek pozitívnych. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 114 vzoriek, z toho 5 s pozitívnym nálezom, predpokladá sa sekundárna kontaminácia. Rozhodnutím RH bolo nariadených 38 lekárskeho dohľadov a 33 požiadaní o spoluprácu pre VLD pri zabezpečení protiepidemických opatrení pri výskyte bakteriálnych pôvodcov infekčných ochorení s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie. V roku 2019 sa vykonala mimoriadna cieľová kontrola v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, ktorá bola zameraná na dodržiavanie hygienicko – epidemiologického režimu a zistenie hygienického stavu priestorov zariadenia. Kontrola bola vykonaná na 11 lôžkových nemocničných oddeleniach a oddelení liečebnej výživy a stravovania. Nakoľko boli zistené nedostatky technického charakteru, rozhodnutím RH boli nariadené opatrenia formou pokynov.

V rámci ŠZD sme vykonali kontrolu výsledkov predložených protokolov funkčnosti sterilizačnej techniky v 41 zdravotníckych zariadeniach. Celkovo bolo skontrolovaných 36 HVS, 36 AUT, 1 FOR. Výsledky preukázali funkčnosť kontrolovanej sterilizačnej techniky.

Analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz vykonávame mesačne. Pri výskyte nozokomiálnych nákaz v rámci ŠZD boli vykonané kontrolné stery z prostredia a sterilných materiálov, kontrola HER a 55x ŠZD pri výskyte KPC. Celkovo evidujeme 161 nozokomiálnych nákaz v KNsP Čadca. Na detskom oddelení 6 NN, na internom oddelení 68 NN, na oddelení dlhodobo chorých 63 NN, na odd. OAIM 6 NN, na chirurgickom oddelení 6 NN, na paliatívnom oddelení 2 NN, na neurologickom oddelení 9 NN, na oddelení OÚCH 1 NN.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom Čadci, OE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. V roku 2019 sa regionálna hygienička v nadväznosti na Usmernenie HH SR č. OE/2312/2015 na Koordináciu postupov pri zistení VNN v SR zúčastnila seminára v súčinnosti s krízovými zložkami Žilinského kraja na RÚVZ v Žiline. Taktiež nácviku činnosti urgentného príjmu KNsP Čadca a zainteresovaných zložiek pri podozrení na výskyt VNN.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Do SRV sme hlásili 1 prípad ochorenia na západonílsku horúčku akvirovanú v SR. Priebežne sú prostredníctvom ÚVZ SR aktualizované postupy HH SR pre realizáciu opatrení pri výskyte VN.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 6 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov polio vírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Pre verejnosť poskytujeme záujemcom o prevenciu HIV/AIDS individuálne poradenstvo. Na web sídle úradu sme zverejnili informáciu k 1. decembru Svetový deň AIDS, vytvorený bol 1

nástenný panel k danej problematike. V rámci edukačných programov sme projekt primárnej prevencie HIV/AIDS – Hrou proti AIDS nezrealizovali pre nezáujem zo strany škôl. Realizované boli prednášky na uvedenú problematiku, a to na 23 základných školách, ktorých sa zúčastnilo 469 žiakov a 8 stredných školách, ktorých sa zúčastnilo 179 študentov.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V poradni poskytujeme pre verejnosť konzultačnú a poradenskú činnosť v oblasti vakcinológie. Poradňu navštívilo 35 osôb. V roku 2019 sme poskytovali hlavne poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia a poradenstvo v problematike odporúčaného očkovania – 185 telefonických konzultácií. Pre narastajúci počet hlásených odmietnutí očkovania detí sme 34 zákonným zástupcom detí odmietajúcich povinné pravidelné očkovanie detí zaslali poučenie pri odmietnutí očkovania s výzvou možnosti poradenstva v problematike vakcinácie v poradni očkovania.

V marci uskutočnili pracovníci oddelenia epidemiológie „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“. Edukačnej aktivity sa zúčastnili študenti odboru zdravotnícky asistent zo SZŠ sv. Františka z Asissi v Čadci. Spolu bolo edukovaných 32 študentov.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor úlohy:RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracovisko:RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V rámci zvýšenia povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním zrealizovali pracovníci oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže, oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu edukačné aktivity pre študentov 3. a 4. ročníka na 4 stredných školách okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto, kde v 6 cykloch bolo edukovaných celkovo 195 študentov. Jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie boli študenti oboznámení o rizikách súvisiacich s priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním, o samotných ochoreniach preventabilných očkovaním, platným očkovacím kalendárom, kolektívnej imunite. Počas edukácie bol kladený dôraz na dôležitosť očkovania a na význam individuálnej a kolektívnej imunity, najmä v súčasnej dobe. Uvedená aktivita bola pozitívne hodnotená zo strany pedagogických pracovníkov i študentov. Dotazníky po edukácii preukázali základné znalosti študentov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY KU ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu na RÚVZ so sídlom v Čadci sa zameriava na veľký počet aktivít zameraných na zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov, ktorí žijú v oblastiach našej pôsobnosti. Pre plnenie NPPZ spolupracujeme so školami (MŠ, ZŠ, SŠ), mestskými, obecnými úradmi, zdravotníckymi organizáciami a mnohými ďalšími. Snažíme sa o šírenie informácií o zdravom životnom štýle, o možnostiach zníženia rizík ovplyvňujúcich kvalitu života (ohrozujúcich zdravie), prevenciu a poradenstvo v podpore zdravia.

V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme pokračovali v spolupráci s regionálnymi printovými médiami: MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, ďalej s regionálnymi elektronickými médiami: internetový portál e-kysuce, zdravie a štýl. sk, mojekysuce.sk, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, spolupracovali sme s Kysuckou knižnicou v Čadci, Mestskou políciou v Čadci, s Okresným prezídiom policajného zboru v Čadci, Slovenským červeným krížom - územným spolkom Čadca, Kysuckým kultúrnym strediskom, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a i.

K ďalším aktivitám NPPZ patria aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktoré sme zabezpečili uverejňovaním článkov a edukačno-intervenčných materiálov vo vyššie spomínaných printových a elektronických médiách, vytvárali sme informačné panely pri vstupe do budovy RÚVZ a pri vstupe do ambulancie Poradne zdravia. V roku 2019 sme spropagovali Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň vody, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň fetálneho alkoholového syndrómu, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň seniorov, Svetový deň diabetu, Svetový deň osteoporózy a Svetový deň boja proti AIDS. Okrem propagácie vyššie uvedených svetových dní, boli ďalej poskytnuté médiám články k celoslovenskej kampani „Týždeň mozgu“, Jarná únava, Ochrana pred slnečným žiarením a informácia o Poradni zdravia. Taktiež sme zaslali na uverejnenie tlačové správy ÚVZ SR ako: 4 tipy ako zvládnuť maturitný deň, Ako zvládnuť horúčavy bez zdravotných rizík, Viem čo zjem, Dovolenkový manuál, Svetový deň boja proti AIDS: Anonymné vyšetrenie anti – HIV protilátok ponúkajú aj regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR a Začnite na Vianoce zdravšie žiť.

Pre projekt „Zvýšenie povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním“ sme spolupracovali s Oddelením epidemiológie na edukačných aktivitách pre študentov na stredných školách z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto, kde boli študenti oboznámení o rizikách súvisiacich s priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním, o samotných ochoreniach preventabilných očkovaním, platným očkovacím kalendárom, kolektívnej imunity. Počas edukácie bol kladený dôraz na dôležitosť očkovania a na význam individuálnej a kolektívnej imunity najmä v súčasnej dobe. Spomínaná úloha sa tešila záujmu zo strany študentov.

Pre 37 zamestnancov spoločnosti TESCO v Čadci, Turzovke a Krásne nad Kysucou sme realizovali Deň zdravia, ktorým boli na prístroji Reflotron Plus stanovené hodnoty GLU, CHOL, TG, HDL a LDL cholesterolu, odmerané % hodnoty telesného tuku a svalovej hmoty na prístroji OmronCardascan, meraný krvný tlak, zisťovaný BMI a WHR index. Okrem spomínaných ukazovateľov bolo zamestnancom poskytnuté individuálne poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl a propagovaná Poradňa zdravia.

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme zabezpečili Deň zdravia pre 58 pracovníkov spoločnosti HanesGlobalSupplyChain Slovakia a.s., ktorým boli na prístroji Reflotron Plus stanovené hodnoty celkového cholesterolu, meraný krvný tlak, poskytnuté individuálne poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl a propagovaná Poradňa zdravia.

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou bolo pri príležitosti otvorenia Magnetickej rezonancie v KNsP v Čadci zabezpečené vyšetrenie celkového cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi pre verejnosť. Spolu bolo vyšetrených 50 respondentov v produktívnom veku, ktorým bolo zároveň poskytnuté poradenstvo o zdravom životnom štýle a propagovaná Poradňa zdravia.

Pre členov Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Čadci bolo zabezpečené vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu a meranie krvného tlaku pre 30 klientov.

Svetový deň boja proti rakovine

V rámci Svetového dňa boja proti rakovine sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, ďalej do regionálnych elektronických médií: internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto a Krásno nad Kysucou. Článok sme zverejnili aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci a pri vstupe do budovy RÚVZ. Taktiež sme pri príležitosti spomínaného dňa vykonali prednášku zameranú na nádorové ochorenia pre 34 študentov (Gymnázium L. Štúra v Turzovke).

Celoslovenská kampaň „Týždeň mozgu“

Pri príležitosti „Týždňa mozgu“ bol vytvorený článok na danú tému a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál e-kysuce a zdravie a štýl.sk, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou), taktiež bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ. Rovnako prebehli edukačné aktivity formou besied pre žiakov základných škôl na lokálnej úrovni a to konkrétne 14 besied na tému „Načo nám je mozog?“ pre 278 žiakov 2. až 4. ročníka základných škôl (ZŠ M. R. Štefánika Čadca - Žarec, ZŠ Rázusova v Čadci a ZŠ Raková), besedy boli obohatené o logické hry (sudoku, nájdi rozdiely, a pod.). Besedy sa tešili záujmu zo strany žiakov.

Tvoja správna voľba

V roku 2019 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci spolupracoval s OR PZ v Čadci na realizácii projektu „Tvoja správna voľba“. Cieľom tohto projektu bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Projekt bol zameraný na deti vo veku 9 - 10 rokov. Celkovo sa uskutočnilo 19 besied pre 441 žiakov zo ZŠ Čierne Ústredie, ZŠ Raková, ZŠ Čadca – Horelica, Spojená škola v Čadci, ZŠ Vysoká nad Kysucou, ZŠ Staškov, ZŠ Zákopčie, ZŠ Oščadnica - Ústredie, ZŠ Svrčinovec, ZŠ Podvysoká a ZŠ Komenského v Čadci.

Svetový deň zdravia

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme organizovali Deň zdravia pre zamestnancov Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Čadci. V rámci spomínaného dňa vykonali

zamestnanci RÚVZ edukačno-preventívne aktivity zamerané na populáciu produktívneho veku. Respondentom bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti prevencie nadváhy a obezity, zisťovaný BMI a WHR index, meraný krvný tlak, stanovená hladina cholesterolu, glykémie, triacylglycerolov, HDL a LDL cholesterolu, meraný podiel telesného tuku a svalovej hmoty a zisťovaná hladina CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja MicroSmokerlyzér. Celkovo sa zapojilo 31 klientov. Respondentom boli distribuované edukačné materiály týkajúce sa zdravej životosprávy a propagovaná Poradňa zdravia. Pri príležitosti tohto Svetového dňa bola zrealizovaná prednáška k propagácii Základnej poradne zdravia pre 25 pracovníkov Okresného úradu v Čadci. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň pohybu ku zdraviu

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň bez tabaku

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci, taktiež bol vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ. Pri príležitosti tohto Svetového dňa boli vykonané edukačné aktivity formou 4 prednášok pre 94 žiakov a študentov (Gymnázium Ľ. Štúra Turzovka, ZŠ Raková a ZŠ Oščadnica), v rámci ktorých bol študentom premietaný film „Kým stúpa dym“, meraný oxid uhoľnatý vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja MicroSmokerlyzér. Taktiež bol v rámci edukačnej činnosti študentom poskytnutý dotazník „Test fajčiara – Fagerstromov test nikotínovej závislosti“. Dotazník nebol vyhodnocovaný, slúžil študentom na vlastnú informáciu o ich nikotínovej závislosti. V rámci tohto Svetového dňa boli počas mesiaca máj klientom Poradne zdravia na RÚVZ so sídlom v Čadci poskytnuté informácie o rizikách, ktoré prináša aktívne fajčenie, ale i pasívna inhalácia tabakového dymu. U aktívnych fajčiarov bolo poskytnuté poradenstvo odvykania od fajčenia a distribuované edukačné materiály, týkajúce sa danej problematiky. Celkovo bolo v máji edukovaných 10 klientov. Taktiež sme počas mesiaca máj poskytovali telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia.

Svetový deň Červeného kríža

V rámci Svetového dňa Červeného kríža sme sa v júni 2019 zúčastnili na regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov I. a II. stupňa ZŠ, ktorú organizoval Slovenský Červený kríž - Územný spolok Čadca. Svojou aktívnou účasťou sme sa zúčastnili testovania zdravotných vedomostí z oblasti prvej pomoci u žiakov základných škôl z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

Pri príležitosti tohto medzinárodného dňa boli vykonané edukačné aktivity formou 14 prednášok pre 315 žiakov základných a študentov stredných škôl (ZŠ M. Mravca Raková, ZŠ Korňa, ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, Gymnázium Turzovka, Spojená priemyselná škola informačných technológií Kysucké Nové Mesto, Gymnázium J. M. Hurbana Čadca). Prednášky boli zamerané na riziká a následky užívania nelegálnych i legálnych drog. V rámci prednášok bol študentom premietaný film „Až do dna...“, distribuované edukačné materiály týkajúce sa spomínanej problematiky, taktiež mali k dispozícii „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav opitosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie a mali možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. Rovnako bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň vody

Pri príležitosti tohto svetového dňa bol v spolupráci s odd. hygieny životného prostredia a zdravia spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Taktiež bol vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ. Rovnako bola s OHŽPaZ realizovaná prednáška na tému Voda pre 21 študentov Strednej odbornej školy drevárskej a stavebnej v Krásne nad Kysucou.

Článok: Ochrana pred slnečným žiarením

Tento článok bol zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Rovnako bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň srdca

Pri príležitosti Svetového dňa srdca bola zrealizovaná akcia „Poznáte svoje riziko?“ pre zamestnancov HM Tesco v Čadci, kde boli 12 zamestnancom stanovené hodnoty biochemických ukazovateľov (celkový cholesterol, glukóza, triacylglyceroly, HDL a LDL cholesterol v krvi), 27 zamestnancom boli stanovené hodnoty BMI, WHR indexu a krvného tlaku a 15 zamestnancom hodnota celkového cholesterolu v krvi. Všetkým zúčastneným zamestnancom bolo poskytnuté poradenstvo v rámci zdravého životného štýlu a tým aj nefarmakologického ovplyvňovania zvýšených ukazovateľov. Pri akcii boli distribuované propagačné materiály, ktorými Poradňa zdravia disponuje. Taktiež bol spracovaný článok k uvedenej téme a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme

Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme bolo zrealizovaných 9 prednášok na tému Účinok alkoholu na organizmus a fetálny alkoholový

syndróm a Život so závislosťou pre 284 žiakov základných a študentov stredných škôl (Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci, Stredná odborná škola drevárska a stavebná v Krásne nad Kysucou, Základná škola E. A. Cernana vo Vysokej nad Kysucou). V rámci prednášok bol žiakom a študentom premietaný dokument „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“ (autor J. Malchárek). Taktiež bol na danú tému spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Rovnako bol uverejnený na informačnom paneli pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň Alzheimerovej choroby

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby boli vykonané edukačné aktivity formou prednášok, konkrétne 6 prednášok pre 179 študentov stredných škôl (Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi v Čadci, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci a Stredná odborná škola drevárska a stavebná Krásno nad Kysucou) a 1 prednáška pre 20 poslucháčov vo vekovej kategórii 60+ (Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca). Prednášky boli zamerané na Alzheimerovu chorobu, jej príznaky a prevenciu tohto ochorenia. Počas prednášok boli distribuované edukačné materiály, týkajúce sa danej problematiky. V rámci tohto Svetového dňa bolo počas mesiaca september klientom Poradne zdravia na RÚVZ so sídlom v Čadci poskytnuté poradenstvo týkajúce sa prevencie vzniku Alzheimerovej choroby, s poukázaním na aktívny životný štýl, ktorý má v prevencii tohto ochorenia významný vplyv. Taktiež boli klientom PZ distribuované edukačné materiály týkajúce sa spomínanej problematiky. Celkovo bolo v mesiaci september vyšetrených a edukovaných 24 klientov. Pri príležitosti tohto svetového dňa bol spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Taktiež bol vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ.

Október - Mesiac úcty k starším a Medzinárodný deň seniorov

Pri príležitosti Mesiaca úcty k starším a Medzinárodného dňa starších boli vykonané edukačné aktivity formou prednášok pre poslucháčov vo vekovej kategórii 60+ a to konkrétne 2 prednášky pre 79 poslucháčov na tému Prevencia kardiovaskulárnych ochorení (Domov sociálnych služieb Čadca Horelica a Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Čadci), ktoré boli doplnené meraním krvného tlaku a vyšetrením hladiny celkového cholesterolu, 1 prednáška na tému Alzheimerova choroba pre 20 poslucháčov (Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca), 1 prednáška na tému Zdravý životný štýl u seniorov pre 20 poslucháčov (Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca), 3 prednášky na tému Diabetes mellitus pre 94 poslucháčov (Domov sociálnych služieb Čadca Horelica, Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Čadci), 2 prednášky na tému Osteoporóza pre 44 poslucháčov (Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca, Domov sociálnych služieb Čadca - Horelica). Počas prednášok boli poslucháčom distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky a propagovaná Poradňa zdravia. Rovnako bol na tému Medzinárodný deň starších vytvorený článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál e-kysuce, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webová stránka miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou).

Svetový deň obezity

V rámci Svetového dňa obezity boli realizované edukačné aktivity formou prednášok na tému Zdravý životný štýl, konkrétne 13 prednášok pre 268 žiakov základných a študentov stredných škôl (ZŠ E. A. Cernana Vysoká nad Kysucou, ZŠ M. Mravca Raková, ZŠ Rázusova Čadca, ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, SZŠ sv. Františka z Assisi v Čadci, SOŠ obchodu a služieb v Čadci) a 1 prednáška pre 20 poslucháčov vo vekovej kategórii 60+ (Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca). Počas prednášok boli poslucháči oboznámení o zásadách zdravého životného štýlu, rizikách nadváhy a obezity a ich výskyte. Rovnako mali poslucháči možnosť využiť meranie množstva telesného tuku a svalovej hmoty pomocou prístroja OmronCardaScan a boli im distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky.

Svetový deň duševného zdravia

Pri príležitosti tohto svetového dňa bolo zrealizovaných 5 prednášok pre 125 študentov stredných škôl (Gymnázium v Turzovke, Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi v Čadci a Stredná odborná škola technická v Čadci). Prednášky boli zamerané na zvýšenie povedomia o otázkach duševného zdravia, mobilizovania úsilia na podporu duševného zdravia a tým prevenciu duševných ochorení. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň osteoporózy

V súvislosti s týmto svetovým dňom sme zabezpečili osvetu spracovaním článku a zaslaním na uverejnenie na internetové stránky miest Krásno nad Kysucou, Turzovka, Čadca, Kysucké Nové Mesto, na internetových stránkach RÚVZ so sídlom v Čadci, e- kysuce, zdravie a štýl.sk, v týždenníkoch MY Kysucké noviny, Kysuce a Kysucký večerník. Pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy boli zrealizované prednášky k uvedenej téme vo Viacúčelovom zariadení pre seniorov v Čadci (19 poslucháčov), v Domove sociálnych služieb a zariadení pre seniorov v Čadci – Horelici (25 poslucháčov) a v Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Čadci (23 poslucháčov). V rámci Poradne zdravia bolo v mesiaci október 2019 poskytnuté poradenstvo v prevencii vzniku osteoporózy pre 23 klientov, ktorým boli distribuované aj propagačné materiály k uvedenej téme. Taktiež bol pri vstupe do budovy RÚVZ vytvorený informačný panel týkajúci sa prevencie osteoporózy, prevencie pádov a zdravého životného štýlu.

Svetový deň Diabetes Mellitus

V rámci Svetového dňa diabetu boli vykonané edukačné aktivity formou prednášok, a to konkrétne 2 prednášky pre 48 poslucháčov vo vekovej kategórii 60 a viac ročných (Domov sociálnych služieb Čadca Horelica, Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca), 1 prednáška pre 50 členov Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Čadci a 1 prednáška pre 16 študentov SOŠ obchodu a služieb v Čadci. Počas prednášky boli poslucháčom distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej témy, poskytnuté individuálne poradenstvo v súvislosti s Diabetom a propagovaná Poradňa zdravia. V rámci tohto Svetového dňa bolo počas mesiaca november 20 klientom Poradne zdravia na RÚVZ so sídlom v Čadci poskytnuté poradenstvo týkajúce sa prevencie vzniku Diabetu s poukázaním na zdravý životný štýl a bol im poskytnutý dotazník slúžiaci na výpočet rizika DM 2. typu podľa Európskej kardiologickej spoločnosti. Rovnako bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy

RÚVZ a spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály e-kysuce, mojekysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

Európsky týždeň boja proti drogám

Pri príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám bolo zrealizovaných 24 prednášok na tému „Život so závislosťou“ pre 479 žiakov základných a študentov stredných škôl (ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, ZŠ Rázusova v Čadci, ZŠ M. Mravca Raková, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci, Hotelová akadémia v Čadci, Stredná odborná škola technická v Čadci a Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi v Čadci). Besedy boli doplnené premietaním dokumentu „Luky – príbeh narkomana, príbeh bojovníka“. V rámci besied mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér a „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav opilosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie. Zároveň bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ.

Medzinárodný deň bez fajčenia

Na tému „Fajčenie ako rizikový faktor“ bolo zorganizovaných 6 prednášok pre 93 žiakov ZŠ a študentov SŠ v ZŠ Čierne - Ústredie, ZŠ Oščadnici – Nižný koniec, Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Čadci a Hotelovej akadémii v Čadci. V rámci besied mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér a študenti tiež mali možnosť vypracovať si pre vlastnú informáciu „Test fajčiara – Fagerstromov test nikotínovej závislosti“.

Svetový deň boja proti AIDS

Pri príležitosti tohto svetového dňa bol spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. V rámci edukačnej činnosti bolo zrealizovaných 7 prednášok pre 155 žiakov ZŠ a študentov SŠ (Gymnázium v Turzovke, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci, ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, ZŠ Rázusova Čadca).

Stomatohygiena

V rámci zdravotno-výchovného pôsobenia u detí bolo počas roka 2019 zrealizovaných 21 prednášok na tému „Zdravé zúbky“ celkovo pre 448 detí MŠ a žiakov 1. stupňa ZŠ (MŠ Kamence – Kysucké Nové Mesto, MŠ Čadca – Žarec, MŠ Zákopčie, ZŠ E. A. Cernana Vysoká nad Kysucou, ZŠ Raková, MŠ Skalité – Ústredie, ZŠ Rázusova Čadca, MŠ Hurbanova v Čadci). Popri prednáškach mali deti možnosť nacvičiť si správnu techniku umývania zúbkov a boli im premietané DVD rozprávky z edície „Prečo zvieratka bolia zúbky?“ s názvom: Čo sa stalo medvedíkovi, Lakomý sysel, Prečo líštička stratila krásu, Prečo vlk šušlal, Maškrtná veвериčka a Kráľovstvo zúbkov. Počas prezentácie boli deti a žiaci odmeňovaní darčkovými predmetmi vo forme vzorky zubnej pasty, omal'ovánkami a pod. od spoločností Lacalut a zdravotná poisťovňa Dôvera.

Tlačové správy a články ÚVZ SR

Tlačové správy z ÚVZ SR na témy Jarná únava, 4 tipy ako zvládnuť maturitný deň, Ako zvládnuť horúčavy bez zdravotných rizík, Viem čo zjem, Dovolenkový manuál, Svetový deň boja proti AIDS a Začnite na Vianoce zdravšie žiť boli zverejnené na internetovej stránke tunajšieho RÚVZ.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Evidovaním dát do Testu zdravé srdce, následným spracovaním (výročná správa) a archivovaním prispievame k získaniu prehľadu o zdravotnom stave obyvateľov, konkrétne klientov Poradne zdravia.

Počas roku sa vykonával aj monitoring Zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR v roku 2019 formou dotazníkového prieskumu (počet dotazníkov 104ks) rozdelených podľa pohlavia a vekových skupín, jeho vyhodnotenie bude prebiehať v roku 2020.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Gestor úlohy: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Realizácia Národného programu prevencie obezity sa vykonáva formou prednášok na základných a stredných školách v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto. Pri realizácii tohto programu bolo v roku 2019 zrealizovaných celkovo 21 prednášok, konkrétne 20 prednášok na tému „Zdravá výživa“ pre 378 žiakov základných a študentov stredných škôl (ZŠ Raková, ZŠ Rázusova v Čadci, ZŠ Korňa, ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, ZŠ Čierne - Ústredie) a 1 prednáška pre 25 poslucháčov vo vekovej kategórii 60 a viac ročných (CSS Čadca Park). Na tému „Zdravá životospráva a poruchy príjmu potravy“ bolo zrealizovaných celkovo 19 prednášok, konkrétne 17 prednášok pre 354 žiakov základných a študentov stredných škôl (ZŠ Čierne – Vyšný koniec, ZŠ Vysoká nad Kysucou, ZŠ Raková, ZŠ Rázusova v Čadci, ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, ZŠ Čierne Ústredie, Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi v Čadci, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci, Stredná odborná škola technická v Čadci) a 2 prednášky pre 45 poslucháčov vo vekovej kategórii 60 a viac ročných (CSS Čadca Horelica, Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca). Prednášky boli doplnené premietaním DVD filmu „Sami“. V rámci prednášok mali študenti možnosť využiť diagnostiku pomeru telesného tuku a svalovej hmoty pomocou prístroja OmronKaradaScan. Na tému „Prevencia nadváhy a obezity“ boli zrealizované 4 prednášky pre 90 študentov stredných škôl (Obchodná akadémia D. M. J. Čadca, SOŠ obchodu a služieb Čadca).

V roku 2019 sme pokračovali v spolupráci na projekte medzinárodného charakteru, celosvetového programu Nestlé HealthyKids „Viem čo zjem“. V rámci prednášok žiaci pracovali s pracovnými listami, dotazníkmi efektivity a diskutovali na tému „Hygiena potravín“. Pre projekt „Viem čo zjem“ bolo v roku 2019 zrealizovaných 14 besied pre 281 žiakov základných škôl (zapojené školy: ZŠ Rázusová Čadca, ZŠ J. A. Komenského Čadca a ZŠ Čadca - Podzávoz).

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Gestor úlohy: RÚVZ BB

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Realizácia kampane bola vykonaná distribúciou plagátov a účastníckych listov verejnosti. Vyplnené účastnícke listy respondenti zasielali na ďalšie spracovanie na RÚVZ v Banskej Bystrici. Ku kampani sme taktiež vytvorili informačné panely (vo vstupných priestoroch RÚVZ, a v priestore čakárne ambulancie Poradne zdravia).

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

RÚVZ so sídlom v Čadci sa na tomto programe nezúčastňuje.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Aktivity v rámci tohto programu sa vykonávajú formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania alkoholu a alkoholických nápojov. Na túto tému bolo zrealizovaných 8 prednášok pre 249 žiakov základných a študentov stredných škôl (ZŠ Raková, Stredná zdravotnícka škola v Čadci, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci, Stredná odborná škola drevárska a stavebná v Krásne nad Kysucou a Obchodná akadémia v Čadci). Edukácia na túto tému je tiež súčasťou prednášok na tému drogových závislostí, ktorá je bližšie opísaná v kapitole 9.7 Akčný plán realizácie protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie 2017 – 2020.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

V ambulancii Poradne zdravia vykonávajú pracovníčky edukačno-preventívne vyšetrenia, kde sa zameriavajú okrem iného aj na aktívne starnutie, prevenciu chronických neinfekčných ochorení a celkové zlepšenie zdravotného stavu klientov.

Plnenie úloh Národného programu aktívneho starnutia prebieha aj formou edukačnej činnosti, najmä počas mesiaca október - Mesiaca úcty k starším. V roku 2019 sme realizovali 13 besied pre 395 poslucháčov vo vek. kat. 60+ (Viacúčelové zariadenie pre seniorov Čadca, Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Čadca – Horelica a Centrum sociálnych služieb Park v Čadci, Jednota dôchodcov Slovenska – Korňa, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska ÚC Čadca) zameraných na prevenciu osteoporózy, prevenciu pádov, zdravý životný štýl, diabetes mellitus, srdcovo – cievne ochorenia, Alzheimerova

choroba a pod. Počas besied prebehli diskusie k jednotlivým témam a poslucháčom boli distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Gestor úlohy: RÚVZ BB

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja ReflotronPlus s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo počas roka 2019 vyšetrených 209 klientov, z toho 103 klientov (14 mužov a 89 žien) bolo prvýkrát vyšetrených a 106 klientov (31 mužov a 75 žien) opakovane vyšetrených. Zistené údaje sú zaznamenané v počítačovom programe „Test zdravé srdce“, z ktorého sa zisťuje index kardiovaskulárneho rizika TC/HDL, TG/HDL a LDL/HDL. Vyšetrenie klientov prichádzajúcich do Základnej poradne zdravia pozostáva zo zaznamenania rodinnej a osobnej anamnézy, merania krvného tlaku a pulzu, obvodu bokov a pásu s následným stanovením indexu WHR, výšky a hmotnosti s následným stanovením indexu BMI a biochemických ukazovateľov (celkový cholesterol, krvná glukóza, triacylglyceroly, HDL a LDL cholesterol). V roku 2019 bolo tiež vykonaných 351 vyšetrení pečeňových transferáz (GPT/AST, GOT/ALT a GGT/GMT) u 117 mužov a 234 žien).

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci realizuje Národnú protidrogovú stratégiu SR prostredníctvom edukačného pôsobenia na žiakov základných a študentov stredných škôl a publikačnou činnosťou. Prednášky sú zamerané najmä na prevenciu látkových závislostí (tabak, alkohol, drogy), ale aj prevenciu nelátkových závislostí (gamblerstvo, kyberšikana a pod.).

Na tému „Fajčenie ako rizikový faktor“ bolo zrealizovaných 9 prednášok pre 204 žiakov a študentov (ZŠ Raková, Gymnázium L. Štúra Turzovka, Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi Čadca, ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci, Hotelová akadémia v Čadci, ZŠ Čierne – Ústredie, ZŠ Oščadnica - Ústredie). V rámci prednášok bol žiakom a študentom premietaný film „Kým stúpa dym“, taktiež mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku bol v rámci edukačnej činnosti žiakom a študentom poskytnutý dotazník „Test fajčiara – Fagerstromov test nikotínovej závislosti“. Dotazník nebol vyhodnocovaný, slúžil žiakom a študentom na vlastnú informáciu o ich nikotínovej závislosti. Pracovníčka Oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu poskytovala v priebehu dvoch týždňov počas mesiaca máj odborné telefonické poradenstvo prostredníctvom Linky odvykania od fajčenia.

Na tému drogových závislostí, alkoholu a iných závislostí bolo zrealizovaných 60 prednášok pre 1328 žiakov základných a študentov stredných škôl (ZŠ Staškov, ZŠ Čierne – Ústredie, ZŠ Korňa, ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, ZŠ E. A. Cernana Vysoká nad Kysucou, ZŠ M. Mravca Raková, ZŠ Rázusova v Čadci, Gymnázium J. M. Hurbana v Čadci, Stredná odborná škola – technická Čadca, Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi Čadca, Stredná odborná

škola obchodu a služieb Čadca, Gymnázium v Turzovke, ZŠ Oščadnica, Hotelová akadémia v Čadci). Prednášky boli doplnené premietaním filmov „Kým stúpa dym...“, „Až do dna“, „Vplyv pitia alkoholu na vývin plodu“ a dokumentom „Luky – príbeh narkomana, príbeh bojovníka“. V rámci prednášok mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér, a taktiež mali k dispozícii „opilcké okuliare“, ktoré navodzujú stav opitosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie.

V roku 2019 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci spolupracoval s OR PZ v Čadci na realizácii projektu Tvoja správna voľba, ktorého cieľom je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Projekt bol zameraný na deti vo veku 9 - 10 rokov. Celkovo sa uskutočnilo 19 besied pre 441 žiakov zo ZŠ Čierne Ústredie, ZŠ M. Mravca Raková, ZŠ Čadca – Horelica, Spojená škola v Čadci, ZŠ E. A. Cernana Vysoká nad Kysucou, ZŠ Staškov, ZŠ Zákopčie, ZŠ Oščadnica - Ústredie, ZŠ Svrčinovec, ZŠ Podvysoká a ZŠ J. A. Komenského v Čadci.

Na tému nelátkových závislostí bolo zrealizovaných 8 prednášok pre 179 žiakov ZŠ a študentov SŠ (Gymnázium v Turzovke, ZŠ Staškov, ZŠ Čierne – Ústredie, ZŠ Korňa).

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci sa pravidelne zúčastňovali na pracovných stretnutiach pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity (POPA), ktoré sa zaoberali plnením a realizáciou tohto plánu.

V rámci projektu NAPPPA bolo vyšetrených 70 žiakov 8. ročníkov základných škôl (31 dievčat a 39 chlapcov). Po vyšetreniach a meraniach boli zistené výsledky evidované v programe Excel a následne odoslané na spracovanie na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi. Projekt je zameraný na sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti, držanie tela, hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi, edukácia zameraná na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy. Projekt NAPPPA bude pokračovať aj v nasledujúcom roku.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V).

Kvalitu **pitnej vody** sleduje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo k vyhodnocovaciemu obdobiu odobratých v rámci kontrolného monitoringu pitnej vody 101 vzoriek pitných vôd /v okresoch Dolný Kubín 28, Námestovo 45, Tvrdošín 28/ a v rámci preverovacieho monitoringu 9 vzoriek pitnej vody /okres Dolný Kubín a Námestovo/. Celkovo nevyhovovalo 5 vzoriek pitnej vody /okres Tvrdošín - 1, okres Námestovo – 4/.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný na 2 verejných vodovodoch /Beňadovo a Oravská Priehrada/ a aj na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia. Pracovníčky RÚVZ odobrali 6 vzoriek pitných vôd, ktoré vo všetkých vyšetrovaných ukazovateľoch vyhovovali platnej legislatíve.

Pri príležitosti Svetového dňa vody RÚVZ propagoval tento deň na svojich www stránkach a zaslaním e – mailovej informácie všetkým obciam / jeho význam a poskytované služby na našom RÚVZ/. V rámci aktivít pracovníčky oddelenia hygieny životného prostredia orientačne /indikačnými testovacími prúžkami/ vyšetřili 91 vzoriek prinesených pitných vôd na dusitany a dusičnany/ a pri zvýšených hodnotách bolo 9 vzoriek odvezených na vyšetřenie do laboratórií RÚVZ Žilina.

V roku 2019 nebolo hlásené a ani zaznamenané ochorenie, ktorého faktorom prenosu by bola pitná voda.

Povodne, na území v rámci RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, sa v roku 2019 nevyskytovali

Voda na kúpanie bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru na umelom kúpalisku Aquarelax Dolný Kubín – 3 vzorky /plavecký bazén, relaxačný bazén a detský bazén/; na prírodných kúpaliskách na Oravskej priehrade - 5 vzoriek pred začiatkom kúpaciej sezóny 2019 /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, ATC JAMI, ATC Prístav a Námestovo Nábřežie - po jednej vzorke/, počas kúpaciej sezóny 1 vzorka vody na kúpanie z veľkého jazera Kral'ovany - Rieka. Celkovo bolo odobratých 6 vzoriek vôd na kúpanie na prírodných kúpaliskách a 3 vzorky vôd na kúpanie z umelých kúpalísk, spolu 9 vôd. Odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve. Prítomnosť rias a siníc, vzhľadom k zemepisnej polohe Oravskej priehrady a pomerne nízkej teplote vody v letnom období, nie je zisťovaná. Vodný kvet na hladine, počas odberu vôd na kúpanie v mesiaci máj, nebol zaznamenaný.

Problematiku **vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku** preventívne rieši RÚVZ v rámci posudzovania projektovej dokumentácie pre územné konanie stavieb /vyžadované hlukové štúdie/, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám ÚPN - obcí a ku kolaudáciám stavieb. Podnet, zameraný na prašnosť spôsobenú nákladnými motorovými vozidlami na vedľajších miestnych komunikáciách v obci Podbiel /prevoz kameniva z lomu/, bol odstúpený na riešenie OÚ Tvrdošín, odboru starostlivosti o životné prostredie. Kvalita **vnútorného ovzdušia** sa v hodnotenom období riešila na základe podnetu firmy TML INVESTMENT s.r.o., Bratislava, v Oravskej poliklinike Námestovo – prístavbe, v súvislosti s „únikom“ amoniaku po havarijnom stave v priestore laboratórií biochémie. Prevádzkovateľom predložené protokoly z merania amoniaku vo vnútornom prostredí budovy nepreukázali nadlimitné hodnoty meranej látky, podnet bol vyhodnotený ako neopodstatnený.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Vid' bod 1.1

1.3 ĽUDSKÝ MONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nebol do plnenia tejto úlohy zaradený

1.4. ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVIACH ŠKOL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Úlohu plní ÚVZ SR Bratislava

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

V roku 2019 RÚVZ so sídlom v Žiline z technických príčin nevyšetroval vo vzorkách pitných vôd pesticídy. V rámci preverovacieho monitoringu pitnej vody prevádzkovatelia vodovodov predkladali na RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne protokoly, v ktorých boli vyšetrované aj pesticídy. Vzorky pitnej vody boli vyšetrované v laboratóriách Oravská vodárenská spoločnosť, a.s., Bysterecká 2180, 026 80 Dolný Kubín /simazín, atrazín, propazín, terbutylazín, prometryn a terbutryn/, Štátneho veterinárneho a potravinového ústavu v Dolnom Kubíne, Jánoškova 1611/58, 026 01 Dolný Kubín /hexachlórkyklohexán – alfa izomér, hexachlórkyklohexán – beta izomér, lindan, hexachlórbenzén, suma DDT a benzo(b)fluorathene/, INGENIO – ENVILAB, s.r.o., Divízia chémie a mikrobiológie, Bytčická 16, 010 01 Žilina /aldrín, 4,4'-DDE, 4,4'-DDT, dieldrin, endrin, hexachlórbenzén, heptachlór, lindan, metoxychlór, pesticídy spolu, a suma chlórovaných pesticídov/. Odobraté vzorky vyhovovali v týchto vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKY ALERGIZUJÚCICH ČASÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nie je do plnenia tejto úlohy zaradený

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V roku 2019 RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne vydal 2 rozhodnutia k uvedeniu priestorov solárií do prevádzky /1 v okrese Dolný Kubín a 1 v okrese Námestovo/, vrátane posúdenia ich prevádzkových poriadkov. V prvom prípade išlo o otvorenie nových priestorov solária a v druhom o zmenu prevádzkovateľa v už schválenej prevádzke solária. Celkovo je v pôsobnosti RÚVZ so sídlom Dolný Kubín monitorovaných 16 prevádzok solárií, z toho sú 2 z technických príčin dlhodobo mimo prevádzky /Námestovo a Dolný Kubín/. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 6 prevádzkach /v 1 prevádzke neboli zistené žiadne nedostatky, v ďalších 5 prevádzkach boli zistené nedostatky, ktoré si vyžadovali opätovnú kontrolu priestorov, prípadne kontrolu vedenia prevádzkovej

dokumentácie/. Pri kontrole plnenia uložených nápravných opatrení, boli zistené nedostatky odstránené. Všetci prevádzkovatelia solárií sú zaškolení a majú odbornú spôsobilosť na vykonávanie epidemiologicky závažných činností v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nie je do plnenia tejto úlohy zaradený

2. ODBOR PRACOVNO-PREVENTÍVNEHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, podľa štandardných výstupov z programu ASTR, je v regióne Oravy 2270, z toho 700 žien. Oproti roku 2018 došlo k poklesu pracovníkov pracujúcich na rizikových pracoviskách, a to o 242 pracovníkov (u žien o 64). Tento fakt súvisí hlavne so zmenou technológie výroby a nahrádzaním ľudskej práce automatizáciou výroby, hlavne u dodávateľov v automobilovom priemysle. Ďalším faktorom je pomalší rast zamestnanosti v jednotlivých firmách a znižovanie počtu pracovníkov na rizikových pracoviskách, čo je výsledkom modernizácie výroby. Pomerne stabilné počty žien na rizikových pracoviskách súvisia hlavne so zamestnanosťou žien v rezorte zdravotníctva, ako aj s montážnymi prácami u dodávateľov v automobilovom priemysle, kde máme vyhlásené riziko z titulu jednostrannej nadmernej záťaže pohybového systému. Na týchto pracoviskách je vyšší podiel žien. Celkový počet firiem, kde máme vyhlásené rizikové práce je 87, čo je o 10 spoločností menej. Súvisí to taktiež s modernizáciou výroby, kedy nová objektivizácia faktorov pracovného prostredia dovoľuje preradiť pracovníkov do 2. kategórie prác.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme kontrolovali zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, najmä ich skladovanie, vrátane spôsobu evidencie, používanie týchto látok a zmesí, odbornú spôsobilosť na manipuláciu s nimi, prevádzkové poriadky, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti zamestnancov (vstupné a periodické lekárske preventívne prehliadky), zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov. Schválili sme 55 prevádzkových poriadkov na manipuláciu s týmito látkami. Zásadné nedostatky pri práci s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami sme nezaznamenali.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Vydali sme 30 rozhodnutí v súvislosti s nariadením vlády SR č. 253/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V poradni ochrany a podpory zdravia pri práci a v rámci terénnej práce sme poskytli informácie z oblasti ochrany zdravia pri práci 375 fyzickým a právnickým osobám. Celkový počet poskytnutých konzultácií, osobných i telefonických, bol v priebehu roka 755.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu. Pracovníci odd. HV odobrali 1 vzorku „Fľaša so sitkom na ovocie“. **Testovaná vzorka, v parametri obsah bisfenolu A, splňala požiadavky platnej legislatívy.**

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru a realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. V rámci podpory zdravšieho stravovania a prostredia v školách bolo vykonaných 124 kontrol stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež, výdajní stravy a bufetov. Zamerali sme sa aj na podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy vykonávajú pracovníci oddelenia podpory zdravia. Celkovo bolo vykonaných 100 edukačných aktivít a zúčastnilo sa na nich 2495 detí. Kontrola dodržiavania pitného režimu pre deti a používanie pitnej vody a nesladených nápojov v predškolských zariadeniach bola vykonaná v 63 zariadeniach. Pestrosť stravy bola skontrolovaná v 16-tich jedálnych lístkoch, 64 kontrol bolo zameraných na kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky. Odobratých bolo 44 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, všetky vzorky vyhovovali. V spolupráci so školskými úradmi na okresnej úrovni boli realizované dve školenia pre vedúcich zamestnancov školských jedální. V rámci podpory pohybových aktivít boli vykonané 3 kontroly telovýchovných zariadení.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V mesiaci máj 2019 bol realizovaný prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog u študentov na jednej strednej škole v regióne Orava. Anonymný dotazník vyplnilo spolu 85 respondentov. Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ Detských Pieskovísk v AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku ochorení detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Celkovo bolo odobratých 40 vzoriek piesku (31 vzoriek piesku z MŠ a 9 vzoriek piesku v rámci občianskej vybavenosti), všetky vzorky boli negatívne. Pieskoviská v areáloch materských škôl sú prekryté, prevádzkovatelia dodržiavajú požiadavky v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach školského stravovania pri ZŠ a MŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín. Za obdobie mesiacov október a november bolo prekontrolovaných 6 mesačných jedálnych lístkov určených pre deti z troch materských škôl.

Hodnotenie jedálnych lístkov

	Október 2019		November 2019	
	Desiata, Olovrant	Obed	Desiata, Olovrant	Obed
Školská jedáleň pri MŠ Pucov	nízka úroveň	dobry	dobry	dobry
Školská jedáleň pri ZŠ s MŠ Oravské Veselé	veľmi dobrý	veľmi dobrý	dobry	veľmi dobrý
Školská jedáleň pri ZŠ s MŠ Oravská Polhora	veľmi dobrý	veľmi dobrý	veľmi dobrý	veľmi dobrý

4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. V roku 2019 prebehol pilotný projekt, zorganizované bolo stretnutie so zodpovednými osobami a vedením vybranej nemocnice na ktorom bol dohodnutý postup realizácie projektu. Údaje o úraze dieťaťa vyplňal rodič do pripraveného dotazníka. Vyplnené dotazníky sa z oddelení priebežne zbierali a vpisovali do pripravenej masky. Celkovo bolo evidovaných 19 dotazníkov o úraze.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2019 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním, zhromažďovanie údajov
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej preočkovanosťi detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov
- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2019, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2019, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- informácie lekárom prvého kontaktu o OU k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálnehorubeolového syndrómu a na elimináciu osýpok v SR, v súvislosti s epidemickým výskytom osýpok v SR boli zdravotnícke zariadenia v regióne upozornenie na dodržiavanie usmernenie hlavného hygienika SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálnehorubeolového syndrómu a na elimináciu osýpok v SR, -informácie lekárom prvého kontaktu o opatreniach v súvislosti s možným zavlečením osýpok na územie SR, pokyny pre odber biologického materiálu pri podozrení na osýpky
- informácie lekárom prvého kontaktu o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok, rubeoly, pertussis a diftérie v Európe
- realizácia Európskeho imunizačného týždňa 2019 - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne
- distribúcia letákov s problematikou NIP na ambulancie lekárov prvého kontaktu

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov ako súčasť prevencie antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom a zdravotným sestram. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov. V roku 2019 sme lekárom v regióne, ktorí spolupracovali na realizácii IP 2018 distribuovali výsledky serologických vyšetrení ich pacientov (vyplnené individuálne odberové listy). V rámci IP 2018 bolo vyšetrených 100 vzoriek krvi (48 detí a 52 dospelých). Na realizácii IP 2018 spolupracovalo 8 ambulancií (4 pediatrické a 4 pre dospelých).

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola vykonaná v mesiacoch august a september 2019 na 33-och ambulanciách pre deti a dorast a 3-och nefrologických ambulanciách. Kontrola zaočkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám u klientov zariadení sociálnych služieb bola v uvedených termínoch vykonaná na ambulanciách pre dospelých a v jednotlivých DD a DSS. Správa a tabuľky s výsledkami kontroly očkovania boli odoslané na RÚVZ v Žiline.

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí doporučene zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny. Záujem rodičov o poradenstvo je malý.

V mesiaci apríl sme na novorodeneckom oddelení zorganizovali besedu s matkami o význame očkovania. Pre študentov 2 tried SZŠ v Dolnom Kubíne sme realizovali 9 prednášok v rámci projektu „Vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie“.

Počas roka vedúca oddelenia absolvovala vzdelávanie v problematike vakcinológie - Slovenský vakcinologický kongres.

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2019 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. Na webovej stránke RÚVZ zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach v SR aj vo svete.

Dôraz je kladený na surveillance ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy. .

V oblasti výskytu chrípky a ARO počas chrípkového obdobia elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. Na seminári pre všeobecných lekárov bola prezentovaná prednáška „Výsledky kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom“. Problematika prevencie chrípky bola prezentovaná formou prednášky v DD a DSS v Dolnom Kubíne a členom organizácie Červeného kríža v obci Istebné. Od pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných 16 odberov na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky bol potvrdený v 6-ich prípadoch (4x vírus chrípky A (H1N1) a 2x vírus chrípky B).

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 2876 prípadov, čo je v priemere 240 hlásení prenosných ochorení mesačne. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 839-ich ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Každý štvrt'rok sa realizujú opravy a doplnenie databáz. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady z NRC aj výsledky z laboratórií klinickej mikrobiológie. V posledných mesiacoch roka má oddelenie klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne technické problémy zadávať laboratórne výsledky priamo do EPIS-u.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2019 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 52 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach
- odobratých bolo 120 sterov zo sterilného materiálu a 707 sterov z prostredia
- overená bola funkčnosť 80-ich sterilizačných zariadení
- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 69.
- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú doporučené postupy pre manažment jednotlivých NsP
- k 31.12.2019 bolo hlásených 296 ochorení nozokomiálneho charakteru(205 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 93 z HO NsP v Trstenej), čo je o 6 viac ako vlani. Problematika nozokomiálnych nákaz bola riešená v spolupráci s lekármi, ktorí na jednotlivých oddeleniach zodpovedajú za túto problematiku a v poslednom štvrt'roku 2019 aj s nemocničnými hygieničkami.

Na základe spolupráce s oddelením klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými, multirezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení. Pri výskyte *Klebsiella pneumoniae* CPE u hospitalizovaných pacientov, boli realizované opatrenia a usmernenia zdravotníckych pracovníkov v súlade s OU MZ SR pre diagnostiku a protiepidemické opatrenia pri výskyte kmeňov pôvodcov infekčných ochorení s klinicky a epidemiologicky významným mechanizmom rezistencie.

Zaslaním brožúry s kompletnými výsledkami prevalenčnej štúdie (PPS), ktorú sme realizovali v roku 2017, sme informovali vedenie DO NsP v Dolnom Kubíne.

Na realizáciu všetkých úloh v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz je potrebné zabezpečiť sústavnú edukáciu pracovníkov oddelenia epidemiológiev tejto zložitej a rozsiahlej problematike, čo si vyžaduje aj dostatočné finančné Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz:

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2019 realizovali regionálnu kampaň „ Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci

tejto kampane boli realizované prednášky o hygiene rúk pre pracovníkov HONsP v Trstenej, DSS v Dolnom Kubíne a prednášky pre študentov SZŠ v Dolnom Kubíne (vrátane praktického nácviku a kontroly pomocou DermaLiteCheck). K edukácii zdravotníckych pracovníkov bola zabezpečená distribúcia edukačných materiálov o prevencii šírenia nozokomiálnych nákaz rukami personálu.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami) K 31.3.2019 bol aktualizovaný krízový plán.

V roku 2019 bola riešená len 1 alimentárna epidémia väčšieho rozsahu. V tomto roku sme riešili hlavne rodinné alimentárne epidémie a rodinné epidémie pertussis.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte chrípky vo svete, SR a v regióne, výskyt ochorení na osýpky, rubeolu a pertussis v Európe a výskyt ochorení prenášaných vírusom Zika.

V nadväznosti na Usmernenie HH SR č. OE/2312/2015 na koordináciu postupov pri zistení VNN sa pracovníci oddelenia epidemiológie v lôžkových zdravotníckych zariadeniach regiónu podieľali na vykonaní praktického nácviku postupov pri zistení podozrenia VNN u osoby na príjmovej ambulancii.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných, detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2019 sa priebežne plnili úlohy surveillancie poliomyelitídy - monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (VaccineDerivedPolioViruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickéj meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2019 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu bolo hlásené v jednom prípade u dospelého muža a pravdepodobne išlo o nežiadúcu reakciu po preočkovaní proti diftérii, tetanu a pertusis.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (VaccineDerivedPolioViruses).

K 31.12.2019 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd z ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne na virologické vyšetrenie - zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne v 5-ich vzorkách. Vo vzorke odobratej v júli 2019 bola potvrdená prítomnosť vírusu Coxackie B5.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2019 sme realizovali projekt „Hrou proti AIDS“ na 2-och stredných školách. Projektu sa zúčastnilo 194 študentov. Plánovali sme aktivity v mesiaci december, ale v súvislosti s negatívnou medializáciou projektu nebol zo strany stredných škôl záujem. Informácia o tejto aktivite bola opakovane ponúknutá všetkým stredným školám v regióne. O projekte „Hrou proti AIDS“ sme prednáškou oboznámili počas praxe aj študentov odboru verejného zdravotníctva KU v Ružomberku. Pri príležitosti Svetového dňa HIV/AIDS bol spracovaný informačný leták, ktorý je uverejnený na webovej stránke a prezentácia na informačnej tabuli RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V roku 2019 bol počet klientov poradne prevencie HIV/AIDS 34 a anonymne bolo vyšetrených 16 osôb.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 6-ich rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. V tomto roku sme v porovnaní s rokom 2018 zaznamenali stagnáciu v hlásených odmietnutiach očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

V tomto roku boli laickej verejnosti poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. V poučení o dôležitosti očkovania, ktoré je zasielané všetkým rodičom odmietajúcim očkovanie je aj informácia o možnosti konzultácie v poradni očkovania. V roku 2013 sa osobne do poradne dostavili 3 rodičia. V roku 2014 to bolo 5 rodičov, v roku 2015 len 2 rodičia, v roku 2016 do poradne očkovania prišlo 6 rodičov, v roku 2017, 2018 len 2 rodičia a v roku 2019 to boli 3 rodičia odmietajúci povinné očkovanie u svojich detí. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. Každý štvrtýrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2013 bolo hlásených 88 detí, ktorých rodičia si túto povinnosť nesplnili. V roku 2014 bolo hlásených 106 a v roku 2015 bolo 138 nových prípadov odmietnutia povinného očkovania. V roku 2016 bolo hlásených 147 nových prípadov, v roku 2017 pediatri hlásili 131 odmietnutí povinného očkovania, v roku 2018 to bolo 125 a v roku 2019 pediatri hlásili 126 nových prípadov. Každý rok pribúdajú však kompletne odmietnutia všetkých očkovaní.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľom úlohy je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním. Projektu predchádzal projekt „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“, ktorý sme realizovali dotazníkovou formou v roku 2013 u študentiek na 3-och stredných školách v regióne, ktoré boli náhodne vybrané gestorom úlohy.

Cieľom pôvodného projektu bola identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu. Pokračovaním projektu je následná cielená intervencia zameraná na študentov vyšších ročníkov stredných škôl „Očkovanie hrou“. Interaktívna edukácia sa zameriava na 4 základné tematické okruhy: povinné očkovanie, zdroje informácií o očkovaní, kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby a význam individuálnej a kolektívnej ochrany. Informácia o tejto aktivite bola opakovane ponúknutá všetkým stredným školám v regióne Aktivity sme realizovali na 2-och stredných školách a zúčastnilo sa ich 93 študentov.

9. ODBOR VÝCHOVY K ZDRAVIU A PODPORA K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Referát výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne plní čiastkové ciele vyplývajúce NPPZ pri plánovaní a realizácii aktivít, ktoré zlepšujú zdravotný stav obyvateľov žijúcich v spádovej oblasti. Pri vykonávaní zdravotno-výchovných aktivít či projektov spolupracujeme so vzdelávacími inštitúciami – materské, základné a stredné školy, s mestskými úradmi, s konzultačným centrom, VŠZP, so zdravotníckymi organizáciami a inými organizáciami.

V roku 2019 sme realizovali nasledovné významné dni a dni odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Celoslovenská kampaň „Týždeň mozgu“

Pri príležitosti „Týždňa mozgu“ bol vytvorený článok na danú tému a uverejnený na internetovej stránke RÚVZ. Informovali sme verejnosť aj prostredníctvom odborného panelu vo vstupných priestoroch úradu. Rovnako prebehli edukačné aktivity formou besied pre žiakov stredných škôl a klientov sociálneho zariadenia, ktoré boli obohatené o logické hry. Spolu sa realizovalo 6 besied na tému „Mozog“ pre 177 osôb.

Svetový deň zdravia

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme tento deň organizovali na Okresnom úrade V Dolnom Kubíne. Respondentom boli stanovené biochemické parametre, antropometrické parametre a následne poskytnuté poradenstvo v oblasti prevencie životného štýlu. Celkovo sa zapojilo 21 respondentov. Respondentom boli distribuované edukačné materiály týkajúce sa zdravej životosprávy a propagovaná činnosť Poradne zdravia. V rámci tohto dňa bol vytvorený článok na danú tému a uverejnený na internetovej stránke RÚVZ, taktiež vo vstupných priestoroch RÚVZ bol uverejnený odborný panel.

Svetový deň srdca

Pri príležitosti Svetového dňa srdca bol vytvorený článok a následne umiestený na webovej stránke RÚVZ, taktiež bol vytvorený informačný panel vo vstupných priestoroch úradu. Tento svetový deň sme organizovali vo firme MibaSinister Slovakia, s.r.o. v Dolnom Kubíne. Respondentom boli stanovené biochemické parametre a antropometrické vyšetrenia a následne poskytnuté poradenstvo v oblasti prevencie životného štýlu. Celkovo sa zapojilo 81 respondentov. Respondentom boli distribuované edukačné materiály týkajúce sa zdravej životosprávy a propagovaná činnosť Poradne zdravia.

Svetový deň pohybu ku zdraviu

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a uverejnili ho na internetovej stránke RÚVZ. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ. Do základných a stredných škôl boli distribuované propagačné materiály.

Svetový deň obezity

Pri príležitosti Svetového dňa obezity bol vytvorený článok a následne umiestený na webovej stránke RÚVZ, taktiež bol vytvorený informačný panel vo vstupných priestoroch úradu. Aktivita tohto dňa prebiehala aj v telocvični základnej školy v Dolnom Kubíne, kde záujemcom bola stanovená hodnota celkového cholesterolu, odmeraný tlak krvi, stanovenie indexu BMI a WHR indexu, meranie: telesného tuku, kostrového svalstva a viscerálneho tuku. Taktiež im bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Aktivít sa zúčastnilo 28 ľudí, ktorí využili aj poradenstvo.

Svetový deň bez tabaku

V rámci Svetového dňa bez tabaku boli realizované aktivity na 3 miestach. Poradenstvo proti odvykaniu od fajčenia bolo poskytnuté 53 ľuďom, vyšetrených smokerlyzerom bolo 155 ľudí a 42 ľuďom bola robená spirometria. Pri príležitosti tohto dňa bol uverejnený článok na webovej stránke RÚVZ a vytvorený odborný panel pri vstupe do budovy.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

Pri príležitosti tohto medzinárodného dňa boli aktivity realizované na 4 základných školách a na 2 stredných školách. Aktivity prebiehali formou prednášok: Alkohol metla ľudstva, Fajčenie tolerovaná závislosť a Zneužívanie a závislosť na psychoaktívnych látkach (prezentácia zameraná na nelegálne drogy). V rámci prednášok bol žiakom premietaný film „Kým stúpa dym“ a „Až do dna...“, distribuované edukačné materiály, a okrem toho mali k dispozícii okuliare, ktoré stimulujú opitnosť. Pri príležitosti tohto medzinárodného dňa bol vytvorený článok na webovú stránku a rovnako bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy úradu.

Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme

V rámci Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme boli besedy realizované pre žiačky na jednej základnej škole (9.ročník) a na štyroch stredných školách (1-4. ročník, Stredná zdravotná škola, Hotelová akadémia, Spojená odborná škola). Aktivita prebiehala formou prednášky „Fetálny alkoholový syndróm“ spojený s premietaním filmu Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu. Pri príležitosti tohto medzinárodného dňa bol vytvorený článok na webovú stránku a rovnako bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy úradu.

Mesiaca úcty k starším

V rámci Mesiaca úcty k starším boli prednášky realizované v 3 sociálnych zariadeniach. Prednášky boli zamerané na Alzheimerovu chorobu a osteoporózu. Taktiež boli klientom distribuované edukačné materiály. Pri príležitosti tohto medzinárodného dňa bol vytvorený článok na webovú stránku a rovnako bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy úradu.

Európsky týždeň boja proti drogám

V rámci aktivít spojených s *Európskym týždňom boja proti drogám* boli realizované edukačné aktivity na základných školách so zameraním na alkohol, fajčenie a jeho účinky na mladých ľudí. Aktivít sa zúčastnilo 385 žiakov. Na školy bol distribuovaný edukačný materiál a informácie boli uverejnené na internetovej stránke a prostredníctvom odborného panelu vo vstupných priestoroch úradu.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Realizovaný bol dotazníkový prieskum o zdravotnom uvedomení a správaní sa obyvateľov nášho regiónu v zmysle anotácie. Pridelených sme mali 104 dotazníkov, ktoré budú slúžiť ako jeden z podkladov pre vypracovanie správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Národný akčný plán v prevencii obezity sa vykonáva formou prednášok na stredných, základných a materských školách. V roku 2019 bolo na základných školách realizovaných 29 edukačných aktivít zameraných na zdravú životosprávu a pohyb, ktorých sa zúčastnilo 862 žiakov. Na stredných, základných a materských školách sme realizovali 83 edukačných aktivít, ktoré boli zamerané na zdravú výživu pre 2093 osôb. Pre seniorov boli realizované 3 besedy zamerané na výživu a pohybovú aktivitu, zúčastnených bolo 177 osôb.

V roku 2019 sme začali spoluprácu na projekte „Viem čo zjem“, s cieľom motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci prednášok sme so žiakmi diskutovali na tému „Hygiena potravín“. V roku 2019 pre projekt „Viem, čo zjem“ bolo zrealizovaných 17 besied pre 342 žiakov.

Pre dospelú populáciu poskytujeme záujemcom možnosť využiť poradňu úpravy hmotnosti, ktorú v roku 2019 nikto nevyužil.

Zamestnanci RÚVZ mali možnosť do konca apríla sa zúčastňovať každú stredu cvičenia.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Uskutočnili sme mediálnu kampaň na zvýšenie informovanosti obyvateľov o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických chorôb s cieľom zvýšiť pohybovú aktivitu dospeléj populácie. Kampane sa zúčastnilo 7 osôb, účastnícke listy boli zaslané na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT

V našom regióne sa aktivity nerealizovali.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne vykonáva edukačné aktivity s cieľom prevencie nadmerného pitia alkoholu. Našou prioritnou skupinou sú 8 – 9. ročník ZŠ a SŠ. Realizovaných bolo 51 edukačných aktivít na základných školách a stredných školách, zúčastnených bolo 1336 žiakov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít, ktoré by mali motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. Počas Mesiaca úcty k starším sme realizovali besedy v 3 zariadeniach pre seniorov, ktoré boli zamerané na Alzheimerovu chorobu, osteoporózu. Zapojili sme sa do „Týždňa mozgu“, kde sme v zmysle anotácie vykonávali aktivity v Domove sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Tvrdošín, zamerané na poskytovanie informácií o zdravom starnutí, cvičeniach mozgu a distribúciu materiálov o mozgu. Záujemcovia si mohli precvičiť mozog a pomocou dotazníka otestovať, či netrpia poruchou pamäti. Aktivity sa zúčastnilo 60 osôb.

V roku 2019 boli realizovaná prednáška v domove dôchodcov na tému Pohybová aktivita seniorov, ktorej sa zúčastnilo 60 osôb. Okrem pohybovej aktivity sme realizovali aj prednášky na tému „Racionálna výživa“ a „Chrípka a prevencia“. Počas prednášok boli klientom zariadenia distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky.

9.6. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 4 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy, ale aj žiaci prvého a druhého ročníka základných škôl. Zdravotno-výchovná intervencia vysvetľuje dôležitosť čistenia zubov, pravidelnosť čistenia chrupu, taktiež vysvetľuje dôležitosť preventívnych prehliadok, ošetrovania zubného kazu, správnu výživu v prevencii zubného kazu a správnu techniku čistenia zubov. Uskutočnili sme 57 edukačných aktivít pre 1681 detí. Realizovanej aktivity v materskej škole sa zúčastnili aj 4 rodičia.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Štandardne sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 201 klientom, z toho bolo 39 mužov a 162 žien.

V rámci rôznych kampaní bolo 131 klientom poskytnuté poradenstvo prevažne s vyšetrením hladiny celkového a HDL cholesterolu, tlaku krvi a BMI.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

V zmysle anotácie realizujeme u detí a mládeže výchovu predovšetkým k zdravému životnému štýlu, formou zdravotnej osvetu v oblasti problematiky závislosti a užívania legálnych aj ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, drogy). K 31.12.2019 bolo realizovaných 75 prednášok zameraných na legálne návykové látky. Na prevenciu závislosti tabakových výrobkov bolo realizovaných 17 prednášok na základných školách (385 žiakov) a 7 prednášok na stredných školách (262 žiakov). V rámci prednášok bol žiakom a študentom premietaný film „Kým stúpa dym“. Na prevenciu závislosti na alkohole bolo realizovaných 25 prednášok na základných školách, ktorých sa zúčastnilo 728 žiakov a 26 prednášok na stredných školách, kde bolo zúčastnených 608 študentov. Prednášky boli doplnené premietaním filmov „Až do dna“, „Vplyv pitia alkoholu na vývin plodu“. V rámci prednášky mali žiaci a študenti k dispozícii okuliare, ktoré stimulujú opitnosť. Na ilegálne návykové látky bolo realizovaných 7 prednášok na tému „Zdravotné riziká

užívania drog“, a to 5 prednášok na základných školách (74 žiakov) a 2 prednášky na stredných školách (131 žiakov).

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Projekt bol v roku 2019 realizovaný na 4 základných školách v regióne Orava – Základná škola Petra Škrabáka Dolný Kubín, Cirkevná spojená škola Dolný Kubín, Základná škola Martina Kukučina Dolný Kubín a Základná škola Janka Matúšku Dolný Kubín. Do projektu bolo zapojených spolu 70 žiakov, ktorým boli vykonané antropometrické merania, spirometria a hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela. Súčasťou projektu bol dotazník o stravovacích návykoch a životnom štýle, ktorý študenti vypisovali a poradenstvo. Po zozbieraní potrebných údajov a vložení do pripravených masiek boli údaje zaslané na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

V tomto roku sa pokračovalo monitoringu na zistenie prítomnosti rezíduí pesticídnych látok v pitných vodách prevádzkovaných verejných vodovodov a významných vodárenských zdrojov. Týmto cieľom bolo odobratých 20 vzoriek vôd a laboratórne vyšetrených v laboratóriu ÚVZ SR. Na základe získaných výsledkov možno konštatovať, že kvalita vody v sledovaných vodovodoch je v súlade s platnou legislatívou.

1.6 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek prevádzkach solárií

V prevádzkovaných soláriách (38 zariadení) bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 12 prípadoch, z toho v 1 prípade bol v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva SR vykonané meranie UV žiarenia opaľovacích prístrojov. Z kontrovaných zariadení v 4 prípadoch neboli zistené nedostatky. V 8 prípadoch boli zistené hygienické nedostatky v prevádzke zariadenia a preto boli uložené opatrenia na mieste s určeným termínom na ich odstránenie vrátane zabezpečenia objektivizácie UV žiarenia z prevádzky týchto zariadení po výmene trubíc. V 6 prípadoch bol daný návrh na uloženie pokuty za iný správny delikt v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Prevádzkovateľom solárií bola uložená pokuta za iný správny delikt v 5 prípadoch v celkovej sume 1300,- €. Obsluhujúcemu personálu za nedokladovanie odbornej a zdravotnej spôsobilosti bola uložená pokuta v blokovom konaní v 4 prípadoch spolu v sume 91,- €. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebolo zistené využívania solárií mladistvými. V tejto úlohe budeme naďalej pokračovať vzhľadom na vysoký podiel prevádzok so zistenými hygienickými nedostatkami.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach boli spracované pomocou programu ASTR. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2019 je 653 z toho 75 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (485 z toho 66 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (161 z toho 2 ženy) a na treťom mieste v riziku vibrácií (128 mužov).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (504 z toho 56 žien), ďalej v dodávke vody (51 mužov, v správe vnútorných vôd) a v dodávke elektriny (44 mužov).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu roku k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (z 485 na 653), a to najmä z dôvodu zvýšenia počtu zamestnancov vo výrobe kovových konštrukcií a vzniku nových pracovísk, kde sa vykonáva riziková práca a v dôsledku prehodnotenia rizík z hľadiska hluku a vibrácií na pracoviskách správy vnútorných vôd pri obsluhu strojov a zariadení na údržbu brehov vodných tokov a areálov čerpacích staníc a vodných stavieb. Oproti predchádzajúcemu obdobiu v sledovanom období už nebola evidovaná riziková práca na úseku poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu (zlepšenie podmienok práce na úseku chemickej ochrany rastlín a pri chove hydiny).

V hodnotenom období bolo vydaných 13 rozhodnutí o návrhu na zaradenie prác do kategórií rizikových prác, resp. na vyradenie prác z kategórie rizikových prác.

V 8 prípadoch boli vydané nové rozhodnutia o návrhu na zaradenie prác do kategórie rizikových prác, a to pre AMBROPEK, spol. s r.o., Dunajská Streda (kategória 3 - rastlinný pevný aerosól), MINIT SLOVAKIA, spol. s r.o., Dunajská Streda (kategória 3 - hluk), Nemocnica s poliklinikou Dunajská Streda a.s. (kategória 3 - hluk), c2i s.r.o., Dunajská Streda (kategória 3 - hluk, vibrácie; kategória 4 - vibrácie, pevný aerosól – inertný prach), RWA SLOVAKIA, spol. s r.o., Bratislava, závod Topoľníky (kategória 3 - hluk, pevný aerosól obilný), SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, Odštepny závod Bratislava (na pracoviskách Správy vnútorných vôd Šamorín, kategória 3 - hluk vibrácie; kategória 4 - vibrácie), WERTHEIM Production s.r.o., Dunajská Streda (kategória 3 - hluk, zväračský pevný aerosól, vibrácie prenášané na ruky; kategória 4 - hluk) a pre Wertheim T, s.r.o., Dunajská Streda (kategória 3 - hluk, zväračské pevné aerosóly, vibrácie; kategória 4 - hluk, vibrácie prenášané na ruky).

V 1 prípade bolo vydané rozhodnutie o návrhu na preradenie práce z kategórie 4 do kategórie 3 pre faktor vibrácie, a to pre spoločnosť c2i s.r.o., Dunajská Streda, kde zamestnávateľ vykonal technické a organizačné opatrenia na zníženie rizika.

Celkom v 4 prípadoch išlo o vyradenie prác z kategórie rizikových prác do kategórie 2, z toho v troch prípadoch z kategórie 3 pre faktor hluku (MINIT SLOVAKIA, spol. s r.o., Dunajská Streda, PLAST TECH, s.r.o., Veľký Meder, quick-mix SK s.r.o., Veľký Meder) a v 1 prípade z kategórie 4 pre živočíšny pevný aerosól - perie (Farma HYZA a.s., Topoľčany). V týchto prípadoch zamestnávateľia zabezpečili na zníženie rizika z expozície uvedeným faktorom technické a organizačné opatrenia.

K 31.12.2019 bolo vykonaných 31 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné

podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na posúdenie zdravotných rizík v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli sledované aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov lekárskeho preventívneho prehliadok.

V hodnotenom období u kontrolovaných subjektov nedostatky, resp. neplnenie opatrení na ochranu zdravia neboli zistené, sankcie neboli uložené.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, bola overená formou kontrolných listov informovanosti u 32 zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V 29 prípadoch bolo cielene kontrolované zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od týchto látok a zmesí.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Niektoré zistené menšie nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov (najmä stavebno-technického charakteru) s termínmi ich realizácie boli uvedené v zápisniciach zo štátneho zdravotného dozoru.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, resp. doklady o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy, ako aj doklady o oboznámení sa zamestnancov s prevádzkovým poriadkom vrátane kariet bezpečnostných údajov v každom prípade boli predložené k nahliadnutiu.

V sledovanom období boli vydané 2 rozhodnutia o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami spolu s návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam bola v 8 prípadoch overená formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť, túto činnosť písomne oznámili v 92 prípadoch.

V sledovanom období pre zamestnávateľov a zamestnancov sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie v problematike veľmi toxických a toxických látok a prípravkov, týkajúce sa najmä vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti a predloženia dokladu o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V hodnotenom období počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím nezmenil. V Nemocnici s poliklinikou v Dunajskej Strede, v ambulanciách klinickej onkológie je 6 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu s cytostatikami, zaradenú do kategórie 3 (práca s rizikom chemickej karcinogenity).

V roku 2019 bolo vydané 1 rozhodnutie o návrhu na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov spolu s návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky, a to pre prevádzku spoločnosti c2i s.r.o., Dunajská Streda, kde sa vykonáva výroba kompozitných výrobkov pre automobilový a letecký priemysel. Vo výrobe sú používané zmesi klasifikované ako karcinogén (ďalej len „K“), resp. mutagén (ďalej len „M“), ktoré obsahujú formaldehyd (K 1B), naftu (ropnú) hydrogenovanú (K 1B a M 1B), mastenec magnesiumhydrosilikát (K 1A) a vláknité sklo (K 1B). Počet zamestnancov, ktorí vykonávajú činnosť spojenú s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov je 17.

V roku 2019 došlo k ukončeniu skúšobnej prevádzky rozšíreného technologického zariadenia v prevádzke technologickej linky DSSC/SCA na zhodnocovanie opotrebovaných pneumatík termickým štiepením v časti Mliečany mesta Dunajská Streda, kde pracovné činnosti zamestnancov sú spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov (pyrolýzny olej klasifikovaný ako K 1B, popr. benzén, PAU). Prevádzkovateľom je DRON Industries s.r.o., Mliečany, Dunajská Streda. Konanie vo veci uvedenia priestorov dvoch nových reaktorov do trvalej prevádzky bolo zastavené. Rozhodnutie bolo vydané len k uvedeniu priestorov haly separácie koksu a kordu do trvalej prevádzky. Počet výrobných zamestnancov v uvedenej prevádzke je 22, ich práca ku koncu sledovaného obdobia bola zaradená do kategórie 2, avšak na základe výsledkov skúšobnej prevádzky zamestnávateľ v spolupráci s pracovnou zdravotnou pracovnou službou vypracuje návrh na zaradenie prác v profesii vedúci zmeny do kategórie 3 pre chemický faktor benzén (v štádiu riešenia).

U ostatných zamestnávateľov, kde sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, v sledovanom roku nedošlo k zmenám, práce sú naďalej zaradené do kategórie 2. Pevnému aerosólu z dreva – dub, buk (K 1A) je exponovaných 11 zamestnancov vo výrobe nábytku spoločnosti MAWO, s.r.o., Kostolné Kračany a 1 zamestnanec v stolárskej dielni fyzickej osoby – podnikateľa v Hornom Bare. V ostatných drevospracujúcich prevádzkach nebola preukázaná expozícia zamestnancov tomuto karcinogénnemu faktoru. V roku 2019 boli evidované tri laboratórne pracoviská, kde sa vykonáva činnosť spojená s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov alebo mutagénov:

- na laboratórnom pracovisku spoločnosti EUROMILK, a.s., Veľký Meder sa používa fenolftaleín (K 1B) pri stanovení titračnej kyslosti mlieka a mliečnych výrobkov, počet zamestnancov je 6,

- na laboratórnom pracovisku zariadenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek spoločnosti Alpha medical, s.r.o. v Dunajskej Strede 12 zamestnancov vykonáva prácu s diagnostickým činidlom obsahujúcim dihydrazín sulfát (K 1B),

- v laboratóriu verejnej lekárne spoločnosti MEDALEX s.r.o., Gabčíkovo pri vstupnej kontrole liečiv sú používané: dusičnan olovnatý (M 1A), oxid olovičitý (M 1A), bromičnan draselný (K 1B), dusičnan kobaltnatý (K 1B, M 1B), fenolftaleín (K 1B), tioacetamid (K 1B), formaldehyd (K 1B), kyselina boritá (M 1B), tetraboritan sodný dekahydrát (M 1B). Počet exponovaných zamestnancov je 2.

V roku 2019 tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 67 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 64 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch a 3 rozhodnutia k návrhu na odstraňovanie materiálu obsahujúceho azbest v interiéri.

Do konca sledovaného obdobia boli vykonané 3 kontroly v rámci štátneho zdravotného dozoru pri odstraňovaní stavebných materiálov obsahujúcich azbest podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. V jednom prípade boli zistené nedostatky, kde osoba oprávnená na odstraňovanie stavebného materiálu s obsahom azbestu nezabezpečila pre svojich zamestnancov primerané zariadenie na osobnú hygienu a filter pri vstupe do ochranného pásma a spôsob vyznačenia ochranného pásma a uloženia odstráneného stavebného materiálu s obsahom azbestu bol v rozpore so schváleným prevádzkovým poriadkom. Konanie vo veci uloženia sankcie za uvedené nedostatky nebolo do konca hodnoteného roku ukončené.

Začiatok a ukončenie výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest na konkrétnej stavbe boli tunajšiemu orgánu verejného zdravotníctva oznámené v 35 prípadoch.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu bola v 3 prípadoch overená formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

V okrese Dunajská Streda nie sú evidované právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“.

Individuálne bolo poskytnutých 1357 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci. Pri výkone ŠZD na pracoviskách sme zamestnávateľom aj zamestnancom poskytovali informácie o platných legislatívnych úpravách z oblasti ochrany zdravia pri práci. Osobitná pozornosť bola venovaná usmerneniam v oblasti hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície faktorom prác a pracovného prostredia a vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V hodnotenom období boli pripravené zdravotno-výchovné materiály a článok o aktuálne vyhlásenej téme 2-ročnej Európskej kampane na roky 2018 – 2019: „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“, ktorý bol zverejnený na webovej stránke a informačnej tabuli úradu. V rámci výkonu ŠZD bola uvedená kampaň propagovaná u 7 zamestnávateľov, ktorým boli poskytované informačné letáky o prebiehajúcej kampani a poradenstvo vo veci ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými látkami.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Podľa „Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky za rok 2019 a ďalšie roky“ a podľa prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2019 RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nebol zapojený do realizácie úlohy.

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

V rámci plnenia úlohy z „Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky za rok 2019 a ďalšie roky“ boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov (kompletné obedové menu, z toho 1 vzorka z uzavretého systému a 1 vzorka z verejného sektora stravovania) a 1 vzorka pekárenských výrobkov (chlieb) na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

Výsledky monitoringu spotreby kuchynskej soli boli zosumarizované, tabuľkovo spracované a v stanovenom termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave na ďalšie spracovanie.

4. ODDELNIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)AKTIVITY

a) Podpora zdravého štartu do života

Výchovné aktivity v rámci poradní zdravia zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti prevencie obezity pre matky s deťmi v materských centrách neboli v tomto roku realizované.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V rámci štátneho zdravotného dozoru v 24 bufetoch zriadených v školách v okrese boli vykonané 3 kontroly, ktoré boli zamerané na prevádzkovú a osobnú hygienu ako aj na kontrolu predávaného sortimentu.

Pri kontrolách bolo zistené, že sortiment bufetov zodpovedá sortimentu, ktorý bol schválený orgánom na ochranu zdravia. V bufetoch pre žiakov je dostupné mlieko a mliečne výrobky, nápoje a prírodné šťavy bez konzervačných látok a so zníženým obsahom cukru. Prevádzkovatelia bufetov ponúkajú aj ovocie a zeleninu v čerstvom stave, celozrnné a cereálne výrobky, ale podľa vyjadrení zamestnancov bufetov žiaci o tieto druhy výrobkov neprejavujú veľký záujem. Zo strany žiakov naďalej pretrváva záujem o sladké a slané trvanlivé potraviny a sladené nápoje.

Na základe týchto skúseností prevádzkovatelia bufetov zabezpečujú bohatší výber sladkých pekárenských výrobkov a trvanlivého pečiva. V niektorých bufetoch pred veľkou prestávkou prevádzkovatelia zabezpečujú vlastnú výrobu rýchleho občerstvenia (bagety, hamburger).

V dvoch školských jedálňach pri ZŠ okrem obeda sa pripravuje a podáva aj desiata. V predškolských a školských zariadeniach strava pre deti a žiakov je zabezpečená z vlastných školských jedální alebo donáškou stravy zo školských jedální, ktoré sú zaradené do siete školských zariadení SR. Strava v týchto stravovacích zariadeniach sa pripravuje podľa materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie.

V zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže bolo vykonaných 76 ŠZD a 11 ÚK v rámci ktorých bola okrem prevádzkovej a osobnej hygieny sledovaná aj pestrosť a kvalita podávanej stravy. Zelenina a ovocie podľa finančných možností sa zaraďuje pravidelne do jedálnych lístkov.

Pri kontrolnej činnosti sme sa zameriavali najmä na hodnotenie úrovne spoločného stravovania a dodržiavanie zásad správnej výrobnéj praxe.

Je možné konštatovať, že vo väčšine prevádzok zariadení školského stravovania sa výsledovateľnosti potravín venuje dostatočná pozornosť. Doklady o výsledovateľnosti surovín – dodacie listy sú v prevádzkach založené ku všetkým surovinám použitým k príprave hotových pokrmov.

Celková situácia stravovacích zariadení po stránke technického a strojového vybavenia oproti predchádzajúcim rokom sa postupne zlepšuje.

Vo všetkých predškolských zariadeniach pre deti je zabezpečená desiata, obed a olovrant.

Diétna strava v kontrolovaných zariadeniach sa nepripravuje, lebo v predškolských a v školských stravovacích zariadeniach nie sú zabezpečené priestorové a personálne podmienky na prípravu diétnej stravy. Pitný režim je zabezpečený hlavne podávaním zdravotne bezchybnej pitnej vody ale aj podávaním výživovo hodnotných nápojov.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V rámci edukačných aktivít pre pracovníkov v spoločnom stravovaní detí boli usporiadané dve celodenné školenia a 57 výkonov zameraných na problematiku zdravej výživy detí predškolského a školského veku.

d) Podpora pohybových aktivít

Pre pohybovú aktivitu žiakov v 38 zariadeniach sú vytvorené optimálne podmienky. Pri základných školách v meste Dunajská Streda bola vykonaná rekonštrukcia vonkajších športovísk.

V rámci ŠZD v 2 školských zariadeniach boli kontrolované podmienky pre realizáciu telovýchovných aktivít a zaraďovanie hodiny telesnej výchovy do rozvrhov hodín. Postupnou rekonštrukciou telocviční dochádza k zlepšeniu podmienok TV žiakov. Telovýchovné plochy okrem výučby telesnej výchovy slúžia nielen pre žiakov, ale aj pre občanov na záujmovú telesnú aktivitu.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V našom okrese prieskum bol vykonaný v 2 základných školách a 2 gymnáziách s vyučovacím jazykom maďarským

V 2 základných školách bolo vyplnených 79 dotazníkov, v 2 gymnáziách 193 dotazníkov a 2 SOŠ 174 dotazníkov.

Upozorňujeme na slabú úroveň prekladu textu do maďarského jazyka, ktorú kritizujú hlavne žiaci stredných škôl.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

V rámci plnenia programu štátny zdravotný dozor a odber vzoriek bol zabezpečený v 37 predškolských zariadeniach a z 3 pieskovísk, ktoré sa nachádzajú na verejných detských ihriskách.

Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení vzoriek piesku, piesok v 3 pieskoviskách v areáli MŠ nevyhovoval pre výskyt geohelmintov požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z., preto bolo uložené opatrenie, zákaz používania týchto pieskovísk.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Do hodnotenia situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ v okrese Dunajská Streda bola zaradená jedna mestská materská škola (Dunajská Streda), jedna vidiecka materská škola (Okoč) a jedna súkromná materská škola (Vydrany). Frekvencia podávania vybraných druhov potravín a pestrosť stravy bola hodnotená za mesiac október a za mesiac november. Jedálne lístky v sledovanom období z hľadiska pestrosti stravy vo všetkých sledovaných zariadeniach boli vyhovujúce (0,83 polievky – 1,0 hlavné jedlo) a vo frekvencii podávania vybraných pokrmov boli zaradené do kategórie „výborný“ 4 x, „veľmi dobrý“ 2 x a „dobrý“ 6 x.

4.5 Úrazy detí v SR

Na základe dohody s gestorom projektu náš RÚVZ nebol zaradený do realizácie projektu.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2019

Plnenie imunizačného programu bolo v roku 2019 zamerané predovšetkým na zabezpečenie všetkých druhov pravidelného povinného očkovania detí a dospelých.

Prioritnou úlohou v rámci imunizačného programu zostáva udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti detskej populácie proti závažným infekčným ochoreniam. V mesiacoch september a október bola vykonaná kontrola očkovania populácie v okrese Dunajská Streda a kontrola dodržiavania chladového reťazca pri skladovaní a manipulácii s vakcínami a kontrola evidencie očkovania v zdravotných záznamoch očkovaných osôb.

Epidemiologickú situáciu v roku 2019 je možné hodnotiť ako priaznivú, hlavne u tých ochorení, u ktorých základom je očkovanie.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Rok 2019 bol zameraný na skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením včasnosti a kvality hlásenia prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a mikrobiologickými laboratóriami.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy (1368) vykonali prevenciu prenosných ochorení a informovali osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčných ochorení.

V rámci opatrení na predchádzanie ochorení boli osoby podozrivé z nákazy rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekárskej dohľadom u svojho zmluvného lekára. V roku 2019 bol nariadený lekárskej dohľad 265 kontaktom s infekčne chorým pacientom. Zo zamestnania bolo vyradených 34 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti, a to: 17x formou čerpania dovolenky, 12x formou PN a 5x formou čerpania náhradného voľna po dobu dokladovania negatívneho laboratórneho výsledku.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS zo strany laboratórií je na dobrej úrovni, hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS využívajú aj niektorí lekári 1. kontaktu.

Systém rýchleho varovania sa využíva na hlásenie mimoriadnych situácií. V roku 2019 do systému rýchleho varovania sme hlásili 22 mimoriadnych situácií:

1x epidémia okres – epidémia – A09

1x epidémia okres – epidémia – J10

7x sporadické ochorenie skupiny A – vírusové hepatitídy – B172

2x sporadické ochorenia skupiny A – vírusové hepatitídy – B15

1x sporadické ochorenia skupiny A – osýpky, rubeola, parotitída – B26.9

7x iné závažné sporadické ochorenia – A370

2x iné závažné sporadické ochorenia - meningitídy, sepsy – A40.3

1x iné závažné sporadické ochorenia - J170

6.4. Nozokomiálne nákazy

V sledovanom období bolo hlásených 327 nozokomiálnych nákaz, čo je o 180 hlásení viac ako v roku 2018.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za posledných 5 rokov v NsP Dunajská Streda:

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Počet NN	69	139	203	147	327

Štátny zdravotný dozor v zdravotníckych zariadeniach v roku 2019 sa vykonalo v 51 prípadoch, 13x boli nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

V rámci ŠZD sme odobrali 370 sterov z prostredia a zo sterilného materiálu v zdravotníckych zariadeniach.

V rámci kampane „Clean Care Is Safer Care“ sme odobrali 87 sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov a pripravili sme informačný materiál pre zdravotníkov ako aj pre laickú verejnosť.

V rámci projektu „Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov“ sme v roku 2019 organizovali semináre na tému „Hygiena rúk“, na ktorých sa zúčastnilo 53 zdravotníckych pracovníkov zo zdravotníckych zariadení a 55 pracovníkov z domovov sociálnych služieb v okrese Dunajská Streda.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pracovníci oddelenia RÚVZ v Dunajskej Streda bezodkladne uvádzali informácie o každej mimoriadnej udalosti do informačného systému EPIS.

V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR sme vykonali školenie o postupoch v prípade mimoriadnych epidemiologických situácií pre lekárov prvého kontaktu a pre vedúcich lekárov oddelení NsP Dunajská Streda.

V roku 2019 sme vyšetrovali 4 epidémie – A38(1x), A09(1x), B084(1x) a J10(1x) s celkovým počtom 79 ochorení.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek odpadových vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda, ÚPZC Medveďov, ZT Rohovce a UT Gabčíkovo. Vzorky vôd sa vyšetrili na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vaccine - derived polioviruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

V roku 2019 bolo odobratých 28 vzoriek. Výsledky vyšetrenia boli 25x negatívne a 3x pozitívne (3x Coxsackie vírus B5).

6.7 Prevencia HIV/AIDS

V rámci projektu HIV/AIDS odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie realizovali prednášky s prezentáciou pre žiakov ZŠ Mateja Korvina s VJM v Dolnom Štále a pre študentov Gymnázia Ladislava Dúbravu v Dunajskej Strede. Cieľom prednášok bolo zvýšiť

informovanosť mladých ľudí v problematike HIV/AIDS, nakoľko sú najohrozenejšou skupinou.

Pri príležitosti Svetového dňa AIDS bola vo vestibule úradu RÚVZ panelová výstava s tematikou boja proti AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení je zabezpečené konzultačnou a poradenskou činnosťou s cieľom zvýšiť povedomie o dôležitosti očkovania. Osobné konzultácie a telefonické poradenstvo sme vybavovali podľa potreby v 70 prípadoch.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktoré boli poskytované v 13 prípadoch.

V rámci EIW - 2019 sme pripravili informačný materiál a letáky s tematikou „Vaccine heroes – Hold podporovateľom očkovania“, ktoré sme distribuovali do zdravotníckych zariadení a základných škôl.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V súlade s pilotným projektom „Očkovanie hrou“ sme zabezpečili edukáciu žiakov 3. ročníkov stredných škôl v okrese Dunajská Streda. Na projekte sa zúčastnili študenti Strednej odbornej školy technickej v Dunajskej Strede v počte 26 a študenti Obchodnej akadémie s VJM vo Veľkom Mederi v počte 29.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA

9.1. Národný program podpory zdravia

Výživa a stravovacie zvyklosti

Výchova a edukácia k zlepšeniu stravovacích návykov bola zameraná hlavne na zamestnancov podnikov a úradov, na obyvateľov obcí a na deti a mládež. Aktivity boli realizované prostredníctvom poradne zdravej výživy a mobilnej poradne.

V poradni zdravej výživy bolo za rok 2019 vyšetrených celkom 799 osôb, z toho mobilnou poradňou pri 22 výjazdoch 660 osôb a v rámci projektu NAPPA 70 žiakov. Poradňu individuálne navštívilo 69 osôb. Spolu bolo vykonaných 1451 vyšetrení. Z celkového počtu vyšetrených malo 112 osôb zvýšený cholesterol. Meranie krvného tlaku sa uskutočnilo u 936 osôb. Hypertenzia bola zistená u 81 osôb.

V spolupráci s diabetologickými ambuláciami v Dunajskej Strede bola pre diabetikov pravidelne zabezpečená edukácia zameraná na dôležitosť dodržiavania správneho diétného režimu. Za rok bolo edukovaných 15 osôb.

Akcia „Deň zdravia“ sa uskutočnila v roku 2019 v deviatich podnikoch, v troch školách, jedenkrát v Materskom centre a v jednej obci v okrese Dunajská Streda, kde 383 osobám bolo vykonané biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na cholesterol a glukózu a meranie tlaku krvi. Každému klientovi so zvýšenými hodnotami bolo poskytnuté odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

V rámci projektu „Školský program“, ktorý je zameraný na zvýšenie spotreby ovocia, zeleniny, mlieka a výrobkov z nich u žiakov základných škôl realizovalo oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu nasledovné zdravotno-výchovné aktivity:

- poradenstvo pre 18 žiakov 8.ročníka Základnej školy Smetanov háj v Dunajskej Strede na tému „Nezabudni na zdravú výživu“.
- na oddelení podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa uskutočnila beseda na tému „Hravo zdravo“ pre špeciálnu základnú školu v rámci týždňa zdravia na škole, po ktorej nasledovalo premietanie filmu s tematikou „Zdravá výživa“. Počet žiakov bol 34.
- pre 52 žiakov 8. ročníka Základnej školy Béla Bartóka vo Veľkom Mederi bolo poskytnuté individuálne poradenstvo na tému „Motivácia detí k zdravej výžive“.

V priebehu roka sme na oddelení podpory zdravia so 143 deťmi materských škôl realizovali besedu o zdravých potravinách v nadväznosti na „Svetový deň potravín“.

Účastníkom besied bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál s názvom „Vyskladajte si zdravý tanier“ dodaný z ÚVZ SR Bratislava.

„Svetový deň zdravia 2019“ sa niesol pod heslom - „Poskytnutie poradenských služieb pre zamestnancov okresných a krajských úradov“.

Dňa 04.04.2019 bolo vykonané pre 36 zamestnancov Okresného úradu v Dunajskej Strede biochemické vyšetrenie, meranie tlaku krvi a pulzovej frekvencie spojené s meraním brušného svalstva, bazálneho metabolizmu, BMI a kostrového svalstva. Rozdaný bol zdravotno-výchovný materiál a poskytnuté poradenstvo týkajúce sa poradní zdravia.

Projekt „Viem čo zjem“, ktorý bol zameraný na hygienu potravín sa realizoval na Základnej škole Smetanov háj v Dunajskej Strede pre 3.,4.,5.a 6.ročník. Cieľom projektu bolo motivovať žiakov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a k zvýšeniu pohybových aktivít. Prednášok a vyplňovanie pracovných listov sa zúčastnilo 149 žiakov.

Fyzická inaktivita

Aktivity na úseku výchovy obyvateľstva okresu s cieľom prevencie nadváhy a na znižovanie nad hmotnosti boli zamerané aj na propagáciu pohybovej aktivity.

Poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté za rok 64 klientom. V telocvični oddelenia podpory zdravia je pre klientov denne počas celého roka zabezpečená možnosť cvičiť na strojoch a raz týždenne skupinové cvičenie pod odborným vedením pracovníčky oddelenia podpory zdravia. Za rok sme zaznamenali 1347 návštev.

Tabak, alkohol, drogy

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie bolo zamerané hlavne na žiakov základných škôl a širokú verejnosť.

Z príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ boli odbornými pracovníčkami oddelenia podpory zdravia realizované nasledovné aktivity, ktoré boli určené pre deti vo veku medzi 14 – 17 rokov.

Uskutočnili sa nasledovné aktivity:

- prezentácia na tému „Rozdelenie drog“ sa uskutočnila pre žiakov 6.,7.,8.,9. ročníka v počte 45 v Základnej škole Smetanov háj v Dunajskej Strede. Po prezentácii boli premietnuté filmy „Play true“, „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“, „Riziká pitia alkoholu z neoverených a pochybných zdrojov“, „Až do dna“.

- zdravotno-výchovné aktivity na tému „Drogy“ sa uskutočnili aj na oddelení pre Špeciálnu základnú školu. Počet žiakov bol 34, ktorým boli premietnuté filmy : „Biele hroby“ a „Riziká pitia alkoholu“.

- na Základnej škole Jilemnického v Dunajskej Strede boli premietnuté filmy : „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“, „Riziká pitia alkoholu z neoverených a pochybných zdrojov“, „Až do dna“ pre 5.,6.,7.,8.,9. ročník, počet študentov bol 84.

Zúčastnení žiaci mali možnosť aj vyskúšať fúkanie do smokerlyzera, a tak zistiť hladinu oxidu uhoľnatého v organizme v súvislosti s fajčením a pasívnym fajčením.

Propagácia „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ sa uskutočnilo na mieste aktivít rozdávaním letákov proti drogám, alkoholu a fajčeniu, ďalej na webovej stránke a na paneli vo vestibule úradu.

Pre 15 mamičiek v Materskom centre v Dunajskej Strede sme realizovali „Deň zdravia“, v rámci ktorého prebiehala beseda aj na tému „Až do dna“, ktorá bola určená mamičkám a užívaniu alkoholických nápojov počas tehotenstva. K danej téme bol rozdán aj zdravotno-výchovný materiál.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu dňa 31.05.2019 organizovalo deň otvorených dverí k „Svetovému dňu bez tabaku“, heslom ktorého bolo: „Fajčenie a choroby dýchacích ciest“.

Šestnástim klientom boli vykonané nasledovné merania: kapacita pľúc, hladina celkového cholesterolu v krvi, krvný tlak, pulzová frekvencia a BMI. Fajčiarom a príležitostným fajčiarom bolo poskytnuté poradenstvo odvykania od fajčenia a zdravotno-výchovný materiál.

Propagácia „Svetového dňa bez tabaku 2019“ sa uskutočnila prostredníctvom webovej stránky a informáciami umiestnenými vo vestibule úradu.

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov bolo v termíne od 26.08.2019 do 06.09.2019 mobilnou telefónnou linkou pomoci na odvykanie od fajčenia, pracovníčkami poradne zdravia poskytnuté poradenstvo 57 osobám.

K „Medzinárodnému dňu povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“ sme dňa 09.09.2019 realizovali aktivity pre 44 žiakov prvého a druhého ročníka osemročného gymnázia Ladislava Dúbravu v Dunajskej Strede a z toho bolo 25 dievčat.

Prvá edukácia prebiehala formou prezentácie o legálnych a nelegálnych drogách, po ktorej nasledovalo premietanie filmu s názvom „Až do dna...“.

Po premietaní filmu o alkohole nasledoval kvíz so zámerom zistiť vedomosti prítomných žiakov v danej problematike. Žiaci odpovedali správne na dané otázky, ktoré boli pre nich známe z premietnutého filmu, z médií a prednášok.

Záverečná časť aktivity bola beseda so žiakmi o ich skúsenostiach, názoroch na alkoholovú problematiku, ktorá bola ukončená rozdávaním edukačných materiálov.

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede - oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu uskutočnilo k „Európskemu týždňu boja proti drogám 2019“ zdravotno-výchovné aktivity, ktoré boli zamerané na alkohol, ako na najpoužívanejšiu legálnu drogu, ktorá je najväčším rizikovým faktorom úmrtia a poškodenia zdravia u mladých ľudí. Cieľovou skupinou boli žiaci základných škôl v Dunajskej Strede.

Dňa 18.11.2019 sme uskutočnili premietanie zdravotno-výchovného filmu „Alkohol - tichý nepriateľ“ pre 33 žiakov ŠZŠ v Dunajskej Strede, 20.11.2019 pre 84 žiakov 6.,7.,8.a 9. ročníka základnej školy na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede a 21.11.2019 pre 24 žiakov osemročného gymnázia L.Dúbravu v Dunajskej Strede. Následne im bol rozdán aj zdravotno-výchovný materiál z danou tematikou.

Propagácia „Európskeho týždňa boja proti drogám 2019“ sa uskutočnila na webovej stránke a na paneli vo vstupnej hale tunajšieho úradu.

Zdravé pracovné a životné podmienky

O zdravých životných a pracovných podmienkach sme za rok poskytli informácie e-mailom, telefonicky a osobne 115 osobám, odborný zdravotno-výchovný materiál bol poskytnutý 141 osobám.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V roku 2019 sme nerealizovali dotazníkový prieskum zameraný na zistenie zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR v okrese Dunajská Streda.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 -2025

Počas akcie „Týždeň zdravia“ na Špeciálnej základnej škole v Dunajskej Strede sa dňa 24.06.2019 uskutočnilo cvičenie zamerané na motiváciu detí k pohybu a prevenciu obezity. Cvičenia sa zúčastnilo 34 žiakov 1.-9. ročníka. Po cvičení pracovníčka poradne zdravia uskutočnila besedu s deťmi na tému „Hravo zdravo“.

Individuálneho cvičenia na strojoch s väčšou intenzitou a vytrvalostného charakteru vo veku od 19 - 65+ sa za rok 2019 zúčastnilo 29 novo evidovaných osôb, ktorí opakovane 813 krát navštívili poradňu optimalizácie pohybovej aktivity. Počas roka bol 79 osobám na oddelení a 251 osobám na akciách mobilnou poradňou odmeraný aj celkový telesný tuk v tele a body mass index, kostrové svalstvo a viscerálny tuk. Zvýšené hodnoty body mass indexu boli zistené u 51 osôb, ktorým bola doporučená zmena v stravovaní a pohybovom režime.

V priebehu roka sme v rámci projektu „Školský program“ na oddelení podpory zdravia realizovali cvičenie s 217 deťmi materských škôl a žiakmi Špeciálnej základnej školy

v Dunajskej Strede zamerané na prevenciu obezity, po ktorom nasledovalo meranie hmotnosti a výšky u detí.

Skupinové cvičenie, ktoré je zamerané na spevnenie chrbtových a brušných svalov, na posilnenie svalstva trupu a na prevenciu obezity sa uskutočňuje v centre podpory zdravia, pod vedením odbornej pracovníčky poradne optimalizácie pohybovej aktivity. Cvičenie sa uskutočnilo v 43 prípadoch pre 534 návštevníkov.

11.10.2019 bol vyhlásený za „Svetový deň obezity“. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu uskutočnilo zdravotno-výchovné aktivity, ktoré boli zamerané na úpravu životného štýlu a k dosiahnutiu a udržaniu zdravej telesnej hmotnosti. Aktivity sa uskutočnili pre širokú verejnosť mobilnou poradňou v Obchodno – informačnom centre v Dunajskej Strede.

Dňa 10.10.2019 bolo 23 osobám vykonané biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na celkový cholesterol a glukózu, meranie tlaku krvi, hmotnosti a výšky, celkového telesného tuk v tele a BMI. U 4 osôb bola zistená obezita a u 5 osôb nadváha. Následne im bolo poskytnuté odborné poradenstvo k danej téme a zdravotno-výchovný materiál.

Po vyšetrení nasledovala beseda na tému: „Predchádzanie obezity“, do ktorej sa účastníci aktívne zapájali. Záujem mali hlavne o zmenu stravovania, preto im bola poskytnutá informácia o možnosti návštevy poradní zdravia na oddelení podpory zdravia a výchovy k zdraviu v Dunajskej Strede.

V rámci spolupráce so štátnymi organizáciami bolo zabezpečené v popoludňajších hodinách v 3 prípadoch skupinové cvičenie na zvýšenie kondície, svalovej sily a meranie krvného tlaku pred a po cvičení zamestnancom Všeobecnej zdravotnej poisťovne v Dunajskej Strede. Cvičenie absolvovalo 28 osôb. Cvičenie viedla odborná pracovníčka oddelenia.

O zdravom životnom štýle a prevencii nadváhy a obezity sa môžu obyvatelia okresu informovať osobne, prostredníctvom telefónnej linky, alebo e-mailom. Na požiadanie občanov bol im poskytnutý edukačný materiál.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Do Celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampane (25.03.2019 – 16.06.2019) na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie „Vyzvi srdce k pohybu 2019“ sa prostredníctvom poradne zdravia zapojilo 48 osôb. Účastnícke listy boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Jedna zapojená účastníčka z Dunajskej Strede bola vylosovaná a odmenená atraktívnou cenou.

Propagácia kampane sa uskutočnila prostredníctvom webovej stránky a na dvoch paneloch vo vestibule úradu.

9.5. Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity a poradňu zdravej výživy. Poskytujeme im odborné poradenstvo a edukačný materiál so zameraním na zlepšenie kvality ich života tak, aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda.

Preventívne vyšetrenie mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo sa uskutočňujú v spolupráci s obcami, klubmi a domovmi dôchodcov. Aktivity poradní zdravia navštívilo za rok 1161 občanov v poproduktívnom veku.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie „Týždeň mozgu 2019“ sa realizovali v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou a boli zamerané na širokú verejnosť a na seniorov v zariadeniach pre dôchodcov.

Dňa 12. 03.2019 sa na oddelení podpory zdravia a výchovy k zdraviu uskutočnil pre širokú verejnosť „Deň otvorených dverí“, počas ktorého sa pre 14 osôb uskutočnila prednáška na tému „Trénuj pamäť“, po ktorej nasledovala diskusia a vyplňovanie pracovných listov na tréning pamäti. 9 osôb využilo aj možnosť individuálneho cvičenia na strojoch. Preventívneho biochemického vyšetrenia sa počas týždňa zúčastnilo 5 osôb, ktorým bol vyšetrený aj celkový tuk v tele, odmeraný tlak krvi a pulzová frekvencia.

V popoludňajších hodinách nasledovalo skupinové cvičenie zamerané na prevenciu obezity a precvičenie chrbtového svalstva, ktoré využilo 16 osôb. Po cvičení nasledovala krátka beseda na danú tému a vyplňanie kognitívnych úloh.

Dňa 13.03.2019 sa v Domove sociálnych služieb pre seniorov v Dunajskej Strede uskutočnila pre 28 osôb prednáška spojená s besedou na tému „Tréning pamäti a upevnenie dobrého zdravia“, po ktorej nasledoval aktívny tréning pamäti vyplňaním sudoku, krížoviek a vedomostných úloh.

Propagácia „Týždňa mozgu“ sa uskutočnila na dvoch paneloch tunajšieho úradu a všetkým klientom bol rozdán zdravotno-výchovný materiál, dodaný z ÚVZ SR.

Aktivity počas „Októbra - Mesiaca úcty k starším 2019“, boli realizované prostredníctvom poradní zdravia a zamerané na seniorov v okrese.

Dňa 03.10.2019 sa uskutočnila prednáška spojená s besedou k „Svetovému dňu osteoporózy“ a k „Svetovému dňu Alzheimerovej choroby“ na tému „Význam pohybu v predchádzaní osteoporózy a Alzheimerovej choroby“ pre 25 seniorov v Klube dôchodcov v Dunajskej Strede, pri ktorej boli použité aktuálne letáky z ÚVZ SR, ktoré následne boli klientom aj rozdane. Pre seniorov sme pripravili dotazník na tému „Čo vieš o osteoporóze?“. Z vyhodnotenia dotazníka sme zistili, že vedomosti respondentov o príznakoch a prevencii osteoporózy boli veľmi dobré.

Propagácia „Svetového dňa osteoporózy a Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ sa uskutočnila na webovej stránke a aj na paneli vo vestibule úradu.

Dňa 03.10.2019 sa v Klube dôchodcov v Dunajskej Strede uskutočnila prednáška spojená s besedou na tému „Aktivity v starobe“, po ktorej nasledovalo preventívne vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu a glukózy v krvi, meranie tlaku krvi a pulzovej frekvencie. Počet účastníkov bol 25. Pre všetkých účastníkov bol pripravený zdravotno-výchovný materiál a každému seniorovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo. U štyroch seniorov boli zistené zvýšené hodnoty krvného tlaku a u desiatich vysoká hladina cholesterolu. Následne im bola poskytnutá možnosť opakovaného vyšetrenia na oddelení podpory zdravia.

Počas celého mesiaca október, ale aj počas celého roka, majú možnosť seniori mesta a okresu navštíviť poradne zdravia. Na individuálnom cvičení sa na kondičných strojoch za mesiac október zúčastnilo 9 seniorov, ktorí uskutočnili 47 návštev a na skupinovom cvičení zameranom na precvičenie pohybového aparátu a v prevencii vzniku osteoporózy, ktoré navštevujú seniori raz týždenne, sa zúčastnilo 15 osôb a uskutočnili 69 návštev.

Propagácia „Mesiaca – úcty k starším 2019“ sa uskutočnila informáciami umiestnenými na paneli vo vestibule úradu a v Klube dôchodcov v Dunajskej Strede.

9.6 CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu v počte 11 429, sú v databáze údaje o zdravotnom stave občanov okresu Dunajská streda.

Akcia „Deň zdravia“ sa uskutočnila v roku 2019 v deviatich podnikoch, v troch školách, v jednej obci a v Materskom centre v Dunajskej Strede, kde 383 osobám bolo vykonané biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na cholesterol a glukózu a meranie tlaku krvi. Každému klientovi so zvýšenými hodnotami bolo poskytnuté odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál. Meranie tlaku krvi a pulzovej frekvencie sme vykonali 660 osobám.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie „Týždeň mozgu 2019“ sa realizovali v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou, ktoré boli zamerané na širokú verejnosť a na seniorov v zariadeniach pre dôchodcov.

Dňa 12. 03.2019 sa na oddelení podpory zdravia a poradenského centra uskutočnil pre širokú verejnosť „Deň otvorených dverí“, počas ktorého sa pre 14 osôb uskutočnila prednáška na tému „Trénuj pamäť“, po ktorej nasledovala diskusia a vyplňovanie pracovných listov na tréning pamäti. 9 osôb využilo aj možnosť individuálneho cvičenia na strojoch. Preventívneho biochemického vyšetrenia sa počas týždňa zúčastnilo 5 osôb, ktorým bol vyšetrený aj celkový tuk v tele, odmeraný tlak krvi a pulzová frekvencia.

V popoludňajších hodinách nasledovalo skupinové cvičenie zamerané na prevenciu obezity a precvičenie chrbtového svalstva, ktoré využilo 16 osôb. Po cvičení nasledovala krátka beseda na danú tému a vyplňanie kognitívnych úloh.

Dňa 13.03.2019 sa v Domove sociálnych služieb pre seniorov v Dunajskej Strede uskutočnila pre 28 osôb prednáška spojená s besedou na tému „Tréning pamäti a upevnenie dobrého zdravia“, po ktorej nasledoval aktívny tréning pamäti vyplňaním sudoku, krížoviek a vedomostných úloh.

Propagácia „Týždňa mozgu“ sa uskutočnila na dvoch paneloch tunajšieho úradu a všetkým klientom bol rozdán zdravotno-výchovný materiál, dodaný z ÚVZ SR.

„Svetový deň zdravia 2019“ sa niesol pod heslom „Poskytnutie poradenských služieb pre zamestnancov okresných a krajských úradov“.

Dňa 04.04.2019 bolo vykonané pre 36 zamestnancov Okresného úradu v Dunajskej Strede biochemické vyšetrenie, meranie tlaku krvi a pulzovej frekvencie spojené s meraním brušného svalstva, bazálneho metabolizmu, BMI a kostrového svalstva. Rozdaný bol zdravotno-výchovný materiál a poskytnuté poradenstvo v týkajúcej sa poradni zdravia.

Dňa 15.02.2019 v spolupráci so Slovenským červeným krížom bola zabezpečená prednáška na tému „Prvá pomoc“ spolu s názornými ukázkami pre 40 zamestnancov firmy Nevitel, a.s. Dunajská Streda.

Pre 15 mamičiek v Materskom centre v Dunajskej Strede sme realizovali „Deň zdravia“, v rámci ktorého prebiehala beseda aj na tému „Až do dna“, ktorá bola určená mamičkám a užívaniu alkoholických nápojov počas tehotenstva. K danej téme bol rozdán aj zdravotno-výchovný materiál.

Testovanie telesnej zdatnosti a sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u 70 žiakov základných škôl v Dunajskej Strede a okrese v rámci Národného programu podpory pohybovej aktivity prebiehalo v poradni zdravia počas mesiaca apríl a jún. Namerané hodnoty boli zaslané na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

Počas letnej turistickej sezóny 2019 bolo 7 krát zabezpečené meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo pre návštevníkov termálneho kúpaliska Termalpark Dunajská Streda. Túto možnosť využilo 277 návštevníkov kúpaliska. U 21 ľudí bola zistená hypertenzia I., II. a III. stupňa.

„Medzinárodný deň starších“ a „Svetový deň Alzheimerovej choroby 2019“ bol spropagovaný informáciami na webovej stránke a na paneli vo vestibule úradu. Dňa 21.09.2019 bola odbornými pracovníčkami poradne pripravená prednáška pre 25 seniorov v Klube dôchodcov Dunajskej Strede, na tému „Aktivity v starobe“, po ktorej nasledovala beseda a rozdán im bol zdravotno-výchovný materiál k danej téme.

V súvislosti s realizáciou kampane MOST 2019 a „Svetového dňa srdca“, ktorá bola zameraná na závažnosť hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktorov pod heslom „Poznáte svoje riziko?“, bolo dňa 26.09.2019 pre 24 zamestnancov firmy Tesco v Dunajskej Strede vykonané mobilnou poradňou zdravia bezplatné meranie tlaku krvi, hladiny cholesterolu a glukózy v krvi a antropometrické merania. Tri osoby mali zvýšenú hladinu cholesterolu. Poskytnuté bolo odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál so zameraním na prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Informácia k „Svetovému dňu srdca 2019“ bola pre obyvateľov mesta a okresu uverejnená aj na webovej stránke úradu a aj na paneli vo vestibule úradu.

Počas Žitnoostrovského jarmoku v Dunajskej Strede boli pre návštevníkov jarmoku rozdávané zdravotno-výchovné letáky propagujúce zdravý životný štýl.

Dňa 22.10.2019 sa uskutočnila beseda so 16 cvičencami na oddelení podpory zdravia k „Svetovému dňu osteoporózy“ na tému „Význam pohybu v predchádzaní osteoporózy“. Následne sa prednáška uskutočnila aj pre 25 osôb v Klube dôchodcov v Dunajskej Strede a pripravený dotazník „Čo vieš o osteoporóze“. Z vyhodnotenia dotazníka sme zistili, že vedomosti respondentov o príznakoch a prevencii osteoporózy boli veľmi dobré. Rozdaný bol aj edukačný materiál dodaný z ÚVZ SR.

Sledovanie „Zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR“ sa uskutočnilo vo vzorke 104 dotazníkov u náhodne vybraných osôb v okrese Dunajská Streda. Dotazníky boli zapísané do pripravenej šablóny a zaslané na ÚVZ SR.

V spolupráci s oddelením epidemiológie sme z príležitosti „Svetového dňa AIDS 2019“ zabezpečili prednášky s prezentáciou pre 47 žiakov 7., 8. a 9. ročníka Základnej školy Dolný Štál s vyučovacím jazykom maďarským a pre 43 žiakov 1. a 2. ročníka osemročného gymnázia L. Dúbravu v Dunajskej Strede s vyučovacím jazykom slovenským. Po prednáškach nasledovala krátka beseda so žiakmi. Súčasne bol realizovaný aj dotazníkový prieskum o vedomostiach žiakov z danej tematiky. 85% žiakov odpovedalo v dotazníkovom prieskume správne.

„Svetový deň AIDS 2019“ bol spropagovaný aj prostredníctvom webovej stránky úradu a panelovou výstavou vo vestibule úradu.

Dňa 16.12.2019 sa na oddelení podpory zdravia uskutočnil „Deň zdravia“ pre 33 žiakov Špeciálnej základnej školy z Dunajskej Strede, v rámci ktorého bola zabezpečená pracovníčkami červeného kríža prednáška o prvej pomoci spojená s ukážkami na figuríne, čo deti veľmi zaujalo a mohli si aj sami vyskúšať prácu s figurínou. Na záver dňa mali deti krátke cvičenie na posilnenie chrbtového a brušného svalstva a premietanie filmov na tému „Drogy nie“.

Seminára k prevencii onkologických ochorení, súčasťou ktorého bolo metodické usmernenie k realizácii prieskumu o zdravotnej gramotnosti sa zúčastnili odborné pracovníčky oddelenia podpory k zdraviu.

Mobilnou poradňou sme za rok uskutočnili 22 výjazdov, pri ktorých bolo vyšetrených 660 osôb a odmeraný tlak krvi a pulzová frekvencia. U 60 osôb bola zistená hypertenzia I., II. a III. stupňa.

9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Podľa požiadaviek škôl boli pre žiakov materských, základných a stredných škôl zabezpečené prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu dňa 26.06.2019 realizovalo výchovno-vzdelávacie aktivity k projektu: „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“, ktorý bol určený pre detí vo veku medzi 14 – 17 rokov.

Uskutočnili sa nasledovné aktivity:

- prezentácia na tému „Rozdelenie drog“ sa uskutočnila pre žiakov 6.,7.,8.,9. ročníka v počte 45 v Základnej škole Smetanov háj v Dunajskej Strede. Po prezentácii boli premietnuté filmy: „Play true“, „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“, „Riziká pitia alkoholu z neoverených a pochybných zdrojov“, „Až do dna“.

Zúčastnení žiaci mali možnosť aj vyskúšať fúkanie do smokerlyzera v počte 35 žiakov a tak zistiť hladinu oxidu uhoľnatého v organizme v súvislosti s fajčením a pasívnym fajčením.

- zdravotno-výchovné aktivity na tému „Drogy“ sa uskutočnili aj na oddelení podpory zdravia pre Špeciálnu základnú školu. Počet žiakov bol 34, ktorým boli premietnuté filmy: „Biele hroby“ a „Riziká pitia alkoholu“.

- na Základnej škole Jilemnického v Dunajskej Strede boli premietnuté filmy : „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“, „Riziká pitia alkoholu z neoverených a pochybných zdrojov“, „Až do dna“ pre 5.,6.,7.,8.,9. ročník, počet študentov bol 84.

Propagácia „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ sa uskutočnilo na mieste aktivít rozdávaním letákov proti drogám, alkoholu a fajčeniu, ďalej na webovej stránke a na paneli vo vestibule úradu.

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede - oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu uskutočnilo k „Európskemu týždňu boja proti drogám 2019“ zdravotno-výchovné aktivity, ktoré boli zamerané na alkohol, ako na najpoužívanejšiu legálnu drogu, ktorá je najväčším rizikovým faktorom úmrtia a poškodenia zdravia u mladých ľudí. Cieľovou skupinou boli žiaci základných škôl v Dunajskej Strede.

Dňa 18.11.2019 sme uskutočnili premietanie zdravotno-výchovného filmu „Alkohol - tichý nepriateľ“ pre 33 žiakov ŠZŠ v Dunajskej Strede, 20.11.2019 pre 84 žiakov 6.,7.,8. a 9. ročníka základnej školy na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede a 21.11.2019 pre 24 žiakov osemročného gymnázia L. Dúbravu v Dunajskej Strede. Následne im bol rozdán aj zdravotno-výchovný materiál s danou tematikou.

Propagácia „Európskeho týždňa boja proti drogám 2019“ sa uskutočnila na webovej stránke a na paneli vo vstupnej hale tunajšieho úradu.

Dňa 16.12.2019 sa na oddelení podpory zdravia uskutočnil „Deň zdravia“ pre 33 žiakov Špeciálnej základnej školy z Dunajskej Strede, v rámci ktorého boli premietané filmy na tému „Drogy nie“.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020

Cieľom zníženia prevalencie pohybovej aktivity boli vykonané aktivity uvedené v bode č.9.2.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1

Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.)

Plnenie tejto úlohy sa zatiaľ nerealizovalo, jej plnenie bude vykonávané na základe usmernenia gestora.

Zhodnotenie plnenia Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR

Oddelenie sa v rámci svojej činnosti naďalej podieľalo na sledovaní a monitoringu niektorých zložiek životného prostredia uvedených v dokumente NEHAP V. monitorovaním pitnej vody a vody na kúpanie. V oblasti pitnej vody sa monitorovala kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch a v spolupráci s oddelením HVaPBP vo vodných zdrojoch určených na podnikateľskú činnosť. V rámci monitoringu bolo v roku 2019 odobratých spolu 80 vzoriek pitných vôd (z toho 65 vzoriek z verejných vodovodov a 15 vzoriek z vodných zdrojov slúžiacich na podnikateľskú činnosť), v rámci ŠZD to bolo 6 vzoriek pitných vôd. Počas Svetového dňa vody pracovníci oddelenia poskytovali odborné konzultácie a poradenstvo pre záujemcov – bolo poskytnutých 50 konzultácií a bolo vyšetrených spolu 66 vzoriek vôd.

Kvalita vody na kúpalisku sa sleduje na všetkých prevádzkovaných kúpaliskách a v ubytovacích zariadeniach s relaxačnými bazénmi. Spolu bolo kontrolovaných 6 kúpalísk, z toho boli tri kúpaliská so sezónnou prevádzkou. Počas roka 2019 bolo spolu odobratých 40 vzoriek vôd na kúpanie na vyšetrenie mikrobiologických, biologických, fyzikálnych a chemických ukazovateľov.

V rámci kúpaciej sezóny 2019 boli zo štyroch prírodných lokalít, ktoré sa využívajú počas letnej sezóny na neorganizovanú rekreáciu, odobraných 9 vzoriek vôd.

1.2

Protokol o vode a zdraví - plnenie národných cieľov

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3

Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a v pracovnom prostredí

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4

Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe výsledkov prieskumu

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.5

Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

V roku 2019 plnenie úlohy nebolo realizované.

1.6

Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.7

Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Plnenie tejto úlohy zabezpečujeme priebežne v rámci posudzovacej činnosti pri uvádzaní priestorov solárií do prevádzky ako i v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií. V roku 2019 v rámci odborného usmernenia na vykonanie mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií, zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojeného s meraním UV žiarenia, v mesiaci január 2019 bol v spolupráci s odbornými pracovníkmi Úradu verejného zdravotníctva SR, Odboru objektivizácie faktorov životných podmienok, Trnavská cesta 52, Bratislava vykonaný cielený ŠZD v *troch zariadeniach solárií okresu Galanta*. ŠZD bol zameraný na kontrolu dodržiavanie hygienických požiadaviek v rozsahu a podľa platnej legislatívy a spojený bol s meraním ultrafialového žiarenia (ďalej len „UV žiarenie“) v prevádzkovaných opaľovacích prístrojoch týchto zariadení – *celkovo sedem opaľovacích prístrojov*. V kontrolovaných zariadeniach neboli zistené závažné nedostatky v dodržiavaní platnej legislatívy a schváleného prevádzkového poriadku. Na základe výsledkov (protokoly o skúškach z meraní UV žiarenia) možno konštatovať, že namerané hodnoty celkovej účinnej ožiarenosti E_{eff} ($W \cdot m^{-2}$) a hodnoty maximálnej doby expozície na opaľovacích prístrojoch boli u všetkých (siedmich) meraných opaľovacích prístrojov *vyhovujúce a v súlade* s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v znení neskorších predpisov.

1.8

Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1

Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne, aktualizuje sa počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa faktorov, vyhodnocuje sa aj počet nových rizikových prác v danom roku. Celkový počet pracovníkov na rizikových pracoviskách v okrese Galanta je 1830, z toho 566 žien.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle jednotného postupu:

- návrh na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác sa prejednáva so štatutárnym zástupcom organizácie, väčšinou aj za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci, aj za prítomnosti zástupcu PZS
- vyžaduje sa aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok
- kontroluje sa plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodí sankčné opatrenia
- vyžaduje sa návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- vyžaduje sa primeraný zdravotný dohľad so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- v prípade zrušených rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky a povinnosti súvisiace s uchovávaním posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 20 rokov od skončenia práce.

V rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2019 vykonaných 25 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 13 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác. Zrušené rizikové práce neboli. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.1.2

Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o aktuálnej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, Karty bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej

charakteristike používaného chemického prípravku. V prípade rozporov s požiadavkami Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) boli prevádzkovatelia na tieto skutočnosti zakaždým upozorňovaní. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

Cielene sa pri ŠZD kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečuje sa poradenstvo a konzultácie o zmenách v chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku.

Boli vykonané 3 previerky v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí nebolo zistené.

2.1.3

Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Bolo vydaných 57 rozhodnutí - súhlasy na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích prácach. V piatich prípadoch sa jednalo o odstraňovanie AZC rúr v interiéri bytového domu a v ostatných prípadoch sa jednalo o likvidáciu AZC krytiny v exteriéri. Kontrolou bolo zistené, že nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

2.2

Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1

Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, v roku 2019 neboli realizované s IP TT spoločné previerky.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1

Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

RÚVZ so sídlom v Galante sa na úlohe podieľal prostredníctvom odberu vzoriek. V mesiaci júl bol z distribučnej siete vykonaný odber 1 vzorky (polykarbonátová fľaša 0,7 l z Nemecka) za účelom stanovenia bisfenolu A, ktorý by mohol migrovať do potravín. Vykonanie migračných skúšok bolo zabezpečené Národným referenčným centrom pre obalové materiály a predmety bežného používania v Poprade. Testovaná vzorka v parametri obsah bisfenolu A spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov.

3.2

Monitoring príjmu kuchynskej soli

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). Úloha je súčasťou pokračovania aktivít na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu – postupne znížiť príjem soli u dospeljej populácie na 5 g/deň so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania.

V rámci úlohy bol v okrese Galanta z dvoch zariadení spoločného stravovania vykonaný odber 5 vzoriek pokrmov v rámci celého obedového menu (2 druhy polievok, 2 druhy hlavných pokrmov, 1 druh prílohy) a 1 vzorky chleba na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli za účelom dodržania platnej legislatívy pre obsah soli v pokrmoch a potravinách. Vyšetrenie vzoriek bolo zabezpečené v spolupráci s laboratóriom RÚVZ so sídlom v Trnave. Všetky odobraté vzorky vyhoveli výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

Spracované výsledky boli v mesiaci október zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave.

3.3

Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ so sídlom v Galante nebol v roku 2019 súčasťou riešiteľského tímu uvedenej úlohy.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1

Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Na úlohe sa priebežne počas roka podieľali pracovníci odd.HDM (ŠZD) a odd. PZaVZ (zdravotno-výchovné aktivity)

a) Podpora zdravého startu do života

RC Bambuľkovo Galanta – konzultácie na tému „Zdravá životospráva detí“,
počet edukovaných matiek - 39

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Bufety a automaty v školách:

V okrese Galanta evidujeme na školách 16 nápojových automatov (13 ZŠ, 3 SŠ) a 17 školských bufetov

- počet škôl s obmedzeným sortimentom sladených nápojov predaj rôzneho sortimentu sladených nápojov (ochutené minerálne vody, ovocné džúsy, sladené čaje) - 0
- počet kontrol - 13
- najčastejšie zistené nedostatky: prevádzková a osobná hygiena, nedodržiavanie zásad SVP
- počet opatrení - 0 (len zápisnične)
- počet a výška uložených sankcií – 0

Stručné zhodnotenie sortimentu predávaného na školách

V školských bufetoch a automatoch sa ponúka žiakom rôzny sortiment výrobkov a nápojov, aj nezdravý. Sú to prevažne cukrárske a lahôdkárske výrobky, pečivárenské a pekárske výrobky, cukrovinky, mliečne výrobky (ochutené, nízkotučné aj smotanové), nápoje-sladené aj nesladené, Sortiment zakázaný legislatívou sa nepredáva. Pri výkone kontrol sa opakovane usmerňujú prevádzkovatelia, aby zvažili predaj nezdravého sortimentu a uprednostnili ponuku výživovo a biologicky hodnotných výrobkov a nápojov. Táto skutočnosť je podnikateľmi rokmi neakceptovaná, pretože stále prevyšuje u žiakov dopyt po nezdravých výrobkoch a u podnikateľa v neposlednom rade aj zisk z predaja.

Desiate vyrábané v školských jedálňach (v okrese sú 2 výdajne desiat pri ZŠ)

- počet kontrol ZŠS -49, z toho počet kontrol zameraných na hodnotenie biologickej a energetickej hodnoty a pestrosti stravy - 3 MŠ (viď. úloha č.4.4)
 - počet odobraných vzoriek stravy: 0 (obedy), 6 (CV/PPV), 5 (LV, šk. bufety) - všetky vzorky boli vyhovujúce,
 - najčastejšie zisťované nedostatky prevádzková a osobná hygiena, nedodržiavanie zásad SVP, tovar po dobe spotreby,
 - počet opatrení – 0 (len zápisnične)
 - počet a výška uložených sankcií v 6 prípadoch / celkovo 130 € (podľa z. č. 355/2007 Z. z.)
 - počet edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre detí, školské ovocie
- „Zdravé stravovanie a zdravá výživa“, počet edukovaných žiakov - 94
„Viem čo zjem“, počet edukovaných žiakov - 136
- zabezpečenie a príprava diétného stravovania – v okrese sa nepripravuje v ŠJ diétna strava. Deti a žiaci, ktorí majú od lekára odporúčenie sa stravovať diétno - bezlepková, šetriaca a diabetická, si uvarenú stravu nosia denne do zariadenia a za dodržania hygienických podmienok (príjem, skladovanie, výdaj donesenej stravy) ju skonzumujú v ŠJ.

Dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach

- počet kontrol predškolských zariadení - 22

- počet edukačných aktivít zameraných na pitný režim v predškolských zariadeniach
- prednášky a besedy zamerané na dodržiavanie pitného režimu v MŠ, počet edukovaných detí - 63.

- sortiment nápojov: preferuje sa čistá, zdravotne nezávadná pitná voda alebo balená pramenitá voda (dochutená bylinkami, ovocím), čaje z ponuky schválených MSNaR pre školské stravovanie

c) Poskytovanie vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- počet účastí na pracovných poradách pracovníkov školského stravovania -1 vedúca odd, HDM - odborný seminár pre ved. ŠJ a zriaďovateľov škôl „obedy zadarmo“ (6.2.2019 v Trnave)

- počet zrealizovaných školení pracovníkov školského stravovania (počet účastníkov), preškolených v rámci EZČ - 12 účastníkov cez ÚPSVaR v Galante (pomocné sily do ŠJ pri ZŠ „obedy zadarmo“).

d) Podpora pohybových aktivít

- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít: 67 vyhovujúcich telocviční a vonkajších športovísk, 24 s drobnými nedostatkami

- počet kontrol telocviční a vonkajších športovísk pri školách: 14

- najčastejšie zisťované nedostatky: znečistené steny v priestoroch TV komplexu, (telocvična, sprchy, WC, šatne).

- počet opatrení: 0 (len zápisnične)

- počet a výška uložených sankcií: 0

Telocvične a vonkajšie športové plochy (multifunkčné ihriská) na školách v okrese využíva mimo vyučovania aj verejnosť, na základe zmluvných vzťahov, čo je zapracované aj v schválených PP. Počas prestávok majú žiaci dostatok voľného pohybu (na školskom dvore, chodbách), telovýchovné chvíľky počas vyučovania sa využívajú prevažne na 1. stupni ZŠ (1.a 2.roč.). U žiakov vyšších ročníkov a na SŠ sú obľúbené hlavne u chlapcov rôzne športové krúžky (futbalový, volejbalový basketbalový, posilňovňa a pod.).

4.2

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V okrese Galanta boli do štúdie ESPAD vybrané 2 SŠ:

- Gymnázium V. Miháliky v Sereďi (87 respondentov)

- Súkromná stredná odborná škola s vyučovacím jazykom maď. Mostová (120 respondentov).

Úloha bola zrealizovaná anketármi priamo na školách v dohodnutom termíne od 18.03.-22.3.2019. Získané údaje boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

4.3

Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Kontroly detských pieskovísk v materských školách sú súčasťou priebežných kontrol v rámci ŠZD. Odbery pieskov z vybraných detských pieskovísk (MŠ, verejné pieskoviská) sa realizujú podľa harmonogramu odberov, spracovaného k začiatku sezóny príslušného roka, po dohode s laboratóriami RÚVZ so sídlom v Trnava. Všetky kontroly detských pieskovísk sú zamerané hlavne na dodržiavanie povinností prevádzkovateľa detského pieskoviska, vyplývajúce z ustanovení vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská

K 01.11.2019 bolo skontrolovaných 40 detských pieskovísk spojených s odberom piesku (20 vzoriek – jarný odber, 20 vzoriek – jesenný odber), pričom 14 z nich (35%)

nevyhovovalo požiadavkám vyhlášky, z dôvodu prekročenia najvyššie prípustného množstva v indikátoroch mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia (geohelmintry a termotolerantné koliformné baktérie). Je nutné skonštatovať, že v rámci jesenného odberu sa počet nevyhovujúcich vzoriek oproti jarnému odberu znížil (z 9 na 5), čo bolo možno ovplyvnené vyčistením pieskovísk a následnou výmenou piesku k otvoreniu nového školského roka.

Najčastejšie zisťované nedostatky:

- vizuálne znečistené pieskovisko (nezabezpečené vyhovujúce pokrytie pieskoviska)
- poškodená obruba pieskoviska
- nevyhovujúca vzorka piesku

Tabuľka výsledkov

Miesto odberu	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomné:		
		Termotolerantné a koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp. Geohelmintry (vajíčka, larvy)
Materské školy	31	6	2	6
Verejné pieskoviská (občianska vybav.)	9	1	0	2
Spolu	40	7	2	8

4.4

Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ

V okrese Galanta boli do hodnotenia vybrané 3 materské školy. Jedálne lístky boli prieběžne zasielané na RÚVZ. Mesačné zhodnotenie JL bolo vykonané podľa zaslanej metodiky hodnotenia len u vybraných druhov potravín/pokrmov.

Výsledky bodového hodnotenia a výpočet koeficientu pestrosti sú uvedené v tabuľke.

Tabuľka výsledkov

	október 2019			november 2019		
	<i>bodové hodnotenie desiate a olovranty</i>	<i>bodové hodnotenie obedy</i>	<i>KP</i>	<i>bodové hodnotenie desiate a olovranty</i>	<i>bodové hodnotenie obedy</i>	<i>KP</i>
Materská škola, Nová Doba 923/12, 924 01 Galanta	3,5 (dobrý-veľmi dobrý)	10 (dobrý)	0,59	5 (výborný)	7 (dobrý)	0,6
Materská škola, Komenského 1137/37, 926 01 Sereď	4 (veľmi dobrý)	10 (dobrý)	0,7	3 (dobrý)	7 (dobrý)	0,5
Materská škola slov., Š. Majora 560, 925 22 Veľké Úľany	5 (výborný)	7 (dobrý)	0,52	3 (dobrý)	9 (dobrý)	0,6

4.5

Úrazy u detí v SR

Sledovanie úrazovosti detí je pilotný projekt NCZI v spolupráci ÚVZ SR, na ktorom participujú RÚVZ v SR s lôžkovými oddeleniami nemocníc. V okrese Galanta sa v priebehu roka sledovali a zaznamenávali úrazy hospitalizovaných detí (detské a traumatologické oddelenie NsP sv.Lukáša) do „Dotazníka o úrazoch detí“, ktorý počas hospitalizácie vyplňovali rodičia.

Celkom bolo zaznamenaných 29 úrazov detí vo veku od 0-16 rokov, kde išlo prevažne o úrazy pri športových činnostiach (väčšie deti) a úrazy získané v domácom prostredí u menších detí (pád z postieľky, pád nábytku, údery pri lození). Najčastejšie postihnuté miesta boli končatiny a hlava. Všetky zaznamenané úrazy boli bez zdravotných následkov. Údaje z dotazníkov boli nahodené do tabuľky, ktorá bola zaslaná na NCZI.

V r. 2020 bude úloha po dohode s príslušnými lôžkovými oddeleniami NsP pokračovať.

Spolupráca na PaP iných oddelení:

6.9 (úloha odd. epidemiológie)

Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V mesiaci máj oddelenie organizačne zabezpečilo realizáciu projektu „Očkovanie hrou 2019“ na 3 vybraných stredných školách v meste Galanta. Samotnú realizáciu zabezpečilo odd. epidemiológie (spracované v kapitole 6.9).

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1

Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Analýza plnenia imunizačného programu bola vypracovaná v rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2018. Formou príloh k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou pravidelne informujeme o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára, o aktuálnych problémoch v zabezpečovaní vakcín pre povinné očkovanie, o možnostiach riešenia očkovania v prípade nedostupnosti niektorých očkovacích látok. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2019. Poskytujeme odborné konzultácie pre VLDD a VLD v oblasti očkovacích postupov vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci pravidelného povinného očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 24.4.-30.4.2019 sme distribuovali do všetkých 22 ambulancií pre deti a dorast v okrese Galanta, ako aj na detské oddelenie NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. farebné výtlačky o prehľade povinného a odporúčaného očkovania v SR na rok 2019. Informácie o EIW boli zverejnené pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť na internetovej stránke RÚVZ a na nástennom paneli RÚVZ Galanta. V rámci vakcinačnej poradne bola pre laickú verejnosť poskytnutá 15x osobná, 45x telefonická a 10x písomná konzultácia. Problematika očkovania bola zaradená aj do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. K 31.8.2019 bola vykonaná kontrola pravidelného povinného očkovania v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OE/2019, RZ/2019 zo dňa 9.7.2019.

Vykonalí sme mimoriadnu kontrolu očkovania:

- 30-ročných mužov a žien okresu Galanta (ročník narodenia 1988) proti tetanu
- dospelých osôb okresu Galanta proti chrípke v sezóne 2018/2019 a pneumokokovým invazívnym nákazám
- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti vírusovej hepatitíde typu B, vírusovej hepatitíde typu A, tetanu a chrípke v sezóne 2018/2019
- zdravotníckych pracovníkov NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. proti vírusovej hepatitíde typu B k 31.8.2019.

6.2

Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2019 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2018.

Vypracovali sme mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení a mesačné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre lekárov prvého kontaktu o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete (osýpky, vtáčia chrípka, ...).

Na mestské úrady, obecné úrady, gymnáziá, stredné školy a špecializované základné školy boli zaslané opatrenia na zabránenie šírenia chrípky a chrípke podobných ochorení. V záujme prerušenia šírenia procesu nákazy ako i možných komplikácií u chorých v kolektívnych zariadeniach bol prerušený vyučovací proces 37x v MŠ a 18x na ZŠ. V roku 2019 bolo hlásených 7 potvrdených ochorení na chrípku, z toho 4x bol potvrdený vírus chrípky typu A (H1N1) Michigan/45/2015 pdm09-like, 2x vírus chrípky A (H3N2) Singapore/INF/MH/-16-0019/2016-like a 1x vírus chrípky A (H1) pandem.. Hlásilo sa 1 ochorenie na legionársku chorobu.

Bolo hlásených 6 ochorení preventabilných očkovaním, z toho 1 pneumokoková meningitída u neočkovanej osoby a 5 ochorení na pertussis (1 u riadne očkovanej osoby, 3 u neočkovaných osôb, 1 u osoby s nezisteným očkovaním). Z počtu 5 ochorení na pertussis sa 2 vyskytli v jednej rodine – ochorel očkovaný muž a jeho matka s nezisteným očkovaním. Bolo vydané 1 rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva na lekársky dohľad pre osobu v kontakte s chorým na osýpky (chorý bol z iného okresu),

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 653 ochorení na varicellu, 3 ochorenia na šarlach, 1 ochorenie na šiestu chorobu, 1 ochorenie na piatu chorobu a 6 ochorení na enterovírusovú vezikulárnu stomatitídu s exantémom.

Boli hlásené 2 ochorenia na akútnu vírusovú hepatitídu typu B, 2 ochorenia na akútnu vírusovú hepatitídu typu C, 7 bezpríznakových nosičstiev HCV a 20 nosičstiev HBV. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. Bolo vydané 1 rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva na lekársky dohľad pre osobu v kontakte s chorým na VHA (chorý bol z iného okresu), 9 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na VHB, 2 rozhodnutia pre osoby v kontakte s chorými na VHC.

V roku 2019 bolo hlásených 116 manifestných ochorení na salmonelózu, 3 mimočrevné lokalizácie salmonel. Zaznamenali sme 7 rodinných výskytov, z toho 5x po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 3x vajcia z obchodnej siete, 1x vajcia domáca, 1x nezistený), 1x po 3 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy vajcia z obchodnej siete), 1x po 6 ochorení (predpokladaný faktor prenosu nákazy vajcia z obchodnej siete). Zaevidovali sa 2 importované nákazy – 1 z Maďarska a 1 z Cypru. Pre 9 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na salmonelózu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Prešetrili sme 220 hlásených prípadov kamylobakteriálnej enteritídy. Boli zaznamenané 2 rodinné výskyty po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 1x kuracie mäso, 1x zmiešaná strava). Zaevidovala sa 1 importovaná nákaza z Grécka. Pre 3 osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na kamylobakteriózu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Bolo hlásených 25 prípadov akútnych gastroenteritíd, 3 enteritídy zapríčinené *Yersinia enterocolitica*, 16 enterokolitíd zapríčinených *Clostridium difficile*.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 48 rotavírusových infekcií (2 rodinné výskyty po 2 ochorenia), 18 adenovírusových enteritíd, 16 norovírusových enteritíd, 5 iných vírusových enteritíd.

Z antropozoonóz bolo hlásených 14 poranení zvierat'om, z toho 8x neznámymi psami, 5x mačkou, 1x iným divokožijúcim zvierat'om. Antirabická profylaxia bola vykonaná vo všetkých prípadoch. Bolo hlásených 34 ochorení na enterobiózu, 1 ochorenie na trichuriózu a 1 ochorenie na maláriu.

Z nákaz kože a slizníc bolo hlásených 16 ochorení na svrab. Boli zaevidované 2 rodinné výskyty – 1x po 5 ochorení a 1x po 2.

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 37 ochorení prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 18x gonokoková infekcia, 10x sexuálne prenášané chlamýdiové choroby, 7x syfilis a 2x anogenitálne bradavice.

V skupine nákaz s prírodnou ohniskovosťou boli hlásené 3 ochorenia na lymeskú chorobu. Na ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých sa distribuovali letáky o závažnosti ochorenia na kliešťovú encefalitídu a možnosti prevencie ochorenia očkovaním.

Zaevidovali sme 48 prípadov septikémií nie nozokomiálneho pôvodu.

Na vykonanie jarnej a jesennej celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov bolo zaslané odporúčenie pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta.

Prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta sme zabezpečili pravidelné informovanie širokej verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii v okrese Galanta vo výskyte infekčných ochorení.

6.3

Informačný systém prenosných ochorení

Naďalej vykonávame pravidelné rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania. Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo k 31.12.2019 zaevidovaných spolu 1666 prípadov. Vykonáva sa propagácia využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi, lekármi pre deti, dorast a dospelých.

6.4

Nozokomiálne nákazy

Z nemocničných zariadení okresu bolo v roku 2019 hlásených 241 nozokomiálnych nákaz, z toho 72 prebehlo pod obrazom sepsy a boli aktívne vyhľadané.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná 69x, z toho 7x na operačných sálach, 23x na odborných ambulanciách, 12x na zubných ambulanciách, 1x na ambulancii dentálnej hygieny, 7x na gynekologických ambulanciách, 7x na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých, 2x na ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast, 7x na lôžkových oddeleniach, 1x pôrodných sálach, 1x na oddelení centrálnej sterilizácie, 1x na dialyzačnom stredisku.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 22 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky a odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Naďalej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u pacientov hospitalizovaných v NsP Sv. Lukáša Galanta a.s., zabezpečujeme realizáciu opatrení pri výskyte bakteriálnych pôvodcov infekčných ochorení s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie.

V rámci sledovania infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sme realizovali na základe protokolu ECDC zber údajov na OAIM NsP Sv. Lukáša Galanta a.s..

V mesiaci máj sme v rámci 11. ročníka národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývajte si ruky – zachrániš život“) s témou „Bezpečná zdravotná starostlivosť – je to vo vašich rukách“ zabezpečili:

1. odber sterov z rúk u 16 zdravotníckych pracovníkov na detskom, internom, geriatrickom oddelení a oddelení anesteziológie a intenzívnej medicíny
 2. zhotovenie informačného panela vo vestibule RÚVZ Galanta
 3. informáciu laickej verejnosti na webovej stránke RÚVZ Galanta
 4. poskytnutie edukačných materiálov (letákov, odznakov) pre zdravotníckych pracovníkov.
- Do kampane WHO sa zapojila aj galantská nemocnica v spolupráci s RÚVZ. Tento rok sa osвета konala na detskom oddelení. Nemocničná epidemiologička formou bábkového divadla porozprávala deťom a ich rodičom krátku rozprávku o dôležitosti umývania rúk. Okrem detí boli poučení aj rodičia a zdravotnícky personál.

V apríli 2019 sme pre pracovníkov NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. a v septembri 2019 pre pracovníkov domovov dôchodcov a domovov sociálnych služieb v rámci projektu

vzdelávania zdravotníckych pracovníkov prezentovali prednášky na tému hygiena rúk. Súčasťou akcie bolo aj vyplnenie dotazníka pred a po edukácii. Dotazníky vyhodnocovalo NRC pre prevenciu a kontrolu nozokomiálnych nákaz Trenčín. Zúčastnení si pod ultrafialovou lampou mohli skontrolovať, či si správne umývajú a dezinfikujú ruky.

Pre pracovníkov NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. sme v novembri 2019 prezentovali prednášku „Prevencia chrípky zdravotníckych pracovníkov v nemocniciach“.

6.5

Mimoriadne epidemiologické situácie

Nadalej rutinne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillancie ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení. V roku 2019 bolo hlásených 24016 ARO, z toho 1317 CHPO. V prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke. V júni a októbri 2019 sa pracovníci RÚVZ zúčastnili na oddelení urgentného príjmu NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. praktického nácviku príjmu osoby podozrivej z VNN zameraného na príjem pacienta s podozrením na Ebolu. K účasti na praktické cvičenie v októbri boli prizvaní i riaditeľ Odboru krízového manažmentu Ministerstva zdravotníctva, zástupcovia Samostatného odboru krízového riadenia zdravotníctva Trnavského kraja, zástupcovia Krajského operačného strediska záchranej zdravotnej služby. Doposiaľ vykonané praktické nácviky sa zaoberali postupmi pri prijímaní osoby s podozrením na vysoko nebezpečnú nákazu, obliekaním a správnym vyzliekaním osobných ochranných pracovných pomôcok, správnou dekontamináciou oblečenia, pomôcok. V tomto cvičení boli zamestnancom tohto pracoviska scenárom určené i ďalšie povinnosti, konkrétne pre ošetrojúceho lekára. Jeho úlohou bolo reálne kontaktovať prislúchajúce inštitúcie, a to Infektologickú kliniku v Bratislave a regionálnu hygieničku z RÚVZ v Galante. Komunikácia sa reálne vykonávala prvýkrát počas tohto nácviku. Do komunikácie sa prakticky zapojila i regionálna hygienička, ktorej úlohou zo scenára bolo zabezpečiť bezpečný izolovaný transport z nemocnice na prislúchajúcu infektologickú kliniku.

6.6

Environmentálna surveillancie poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillancie poliomyelitídy a sledovania VDPV sme v roku 2019 podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 7 odberov odpadovej vody, z toho 5x s negatívnym výsledkom a 2x sa izoloval Coxsackievirus B35. Vedeckú evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. K 31.12.2019 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu.

6.7

Prevencia HIV/AIDS

V roku 2019 sa nerealizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“. V spolupráci s oddelením podpory zdravia sme realizovali 1 prednášku pre žiakov ZŠ (zúčastnených 20 žiakov) a 2 pre študentov SŠ (36 študentov) o problematike HIV/AIDS. Zároveň sme spolupracovali pri informovaní obyvateľov o danej problematike formou informačného panelu vo vestibule RÚVZ a článkom na internetovej stránke RÚVZ.

6.8

Poradne očkovania

Na RÚVZ Galanta je od 1.1.2012 zriadená poradňa očkovania. Konzultačná činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním, sa poskytuje každý posledný štvrtok v mesiaci v čase od 13.00 – 14.00 hod.. Konzultácie sa poskytujú telefonickou formou alebo formou osobnej konzultácie pre rodičov detí aj pre zdravotníckych pracovníkov. V roku 2019 bolo hlásených 36 prípadov odmietnutia očkovania, bolo realizovaných 12 osobných, 58 telefonických a 5 písomných konzultácií. Rodičom, ktorí odmietajú očkovať svoje dieťa je ponúkaná možnosť osobnej konzultácie o očkovaní a možných vedľajších účinkoch očkovania v poradni očkovania.

6.9

Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Realizoval sa projekt „Očkovanie hrou“, ktorého sa zúčastnilo 90 študentov 3.ročníkov z troch SŠ. Efekt intervencie bol overený formou dotazníka pred a po intervencii.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1

Národný program podpory zdravia

NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skrínového vyšetrenia zdravotného stavu. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

9.1.1

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života.

Zber údajov k prieskumu sa realizoval v mesiacoch máj – august 2019, vkladanie údajov z dotazníkov do databázy bolo realizované v mesiacoch september – október 2019. Do prieskumu sa zapojilo 104 respondentov z okresu Galanta.

9.2

Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Zámerom Národného akčného plánu v prevencii obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci výživy sa zdôrazňuje výber zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na MŠ sídlisko Hanza Galanta, MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Sever Galanta, ZŠ SNP Galanta, ŠZŠ Galanta, SOŠOaS Galanta, v Domove dôchodcov Patria Galanta, v Senior Care Kaskády, v Klube dôchodcov v Seredi a v MsKS Seredi zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 302 detí, žiakov, študentov a obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku.

V rámci realizácie Národného akčného plánu prevencie obezity bol realizovaný program „Školský program“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny a mliečnych výrobkov u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity.

V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bola zrealizovaná Škôlkarská olympiáda pre deti všetkých MŠ v Galante s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo 35 detí.

V spolupráci s OÚ Gaň bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh obcou“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola občanom ponúknutá možnosť vyšetrení celkového cholesterolu a meranie TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Vyšetrených bolo 48 účastníkov.

Pri príležitosti Dňa matiek bola v spolupráci s RC Bambuľkovo a MÚ v Galante realizovaná zdravotno-výchovná akcia „Míľa pre mamu“. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybovej aktivity, zdravých stravovacích návykov a nácvik správnej techniky čistenia zubov. Najmenším účastníkom sa prihovorila mimická bábka Adamko. Akcie sa zúčastnilo 80 osôb.

V spolupráci s vedením ZŠ G. Dusíka Galanta bol realizovaný projekt „Viem, čo zjem“, ktorý je zameraný na prevenciu vzniku civilizačných ochorení a žiakov informuje o správnom výbere potravín, ako chrániť svoje zdravie a ako sa vďaka správnej hygiene vyvarovať rôznym chorobám. Žiaci sa oboznámili so správnym skladovaním potravín, zložením potravín, ich trvanlivosťou a ako s nimi hygienicky zaobchádzať. V roku 2019 bolo do projektu zapojených 234 žiakov.

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu bola zameraná na ovplyvnenie a zmenu životného štýlu celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

OPZaVkZ ako odborný garant edukačno intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti RC Bambuľkovo ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike.

V roku 2019 boli zrealizovaná beseda na tému: „Správna životospráva“. O svojej činnosti RC Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

V spolupráci s RC Bambuľkovo v Galante bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh dojčiacich matiek“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola účastníkom ponúknutá možnosť merania TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Vyšetrenia absolvovalo 53 osôb.

9.2.1

Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Cieľom projektu je zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov- pohybovej inaktivity.

V rámci zdravotno-výchovných aktivít bol distribuovaný propagačný materiál a účastnícke listy a ponúknutá možnosť zapojiť sa do kampane Vyzvi srdce k pohybu.

9.3

Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku

Cieľom podpory zdravia znevýhodnených skupín je prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

OPZaVkJ RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

9.4

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Pre študentov SOŠOaS v Galante a pre žiakov ZŠ SNP Galanta boli realizované prednášky a besedy na témy „Prevencia alkoholovej závislosti“, „Vplyv alkoholu na zdravie“, ktorých sa zúčastnilo 56 študentov a žiakov.

V rámci Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme bola v spolupráci s vedením SOŠOaS v Galante zorganizovaná prednáška a beseda na tému: „Fetálny alkoholový syndróm“, ktorej sa zúčastnilo 24 študentov.

9.5

Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

Cieľom NPAS je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Výchovno-vzdelávacie aktivity OPZaVkJ boli zamerané na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov a motivovanie obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu

o problematiku zdravého a aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

V rámci Týždňa mozgu boli v Domove dôchodcov Patria v Galante a Klube dôchodcov v Seredi zrealizované prednášky pre seniorov na témy „Potreba tréningu pamäti“ a „Prevencia pred ochoreniami mozgu“. Prednášok sa zúčastnilo 121 seniorov. Počas prednášky boli účastníkom poskytnuté letáky: Trápi vás pamäť? a použité materiály so zameraním na tréning pamäti: Pracovné listy pre seniorov. Zároveň bola seniorom ponúknutá možnosť vyšetrenia celkového cholesterolu v krvi a merania krvného tlaku.

Pre klientov Senior Care Kaskády bola realizovaná prednáška na tému Zdravý životný štýl a význam pohybovej aktivity pre seniorov. Klienti si mali možnosť odmerať krvný tlak a hodnotu glukózy v krvi. Prednášky, besedy a vyšetrení sa zúčastnilo 45 seniorov.

V rámci Mesiaca úcty k starším, zameraného na pohybovú aktivitu ako prevenciu vzniku osteoporózy, podporu aktívneho starnutia, zdravého životného štýlu a celkového zdravia seniorov, boli realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci ktorých bol seniorom odmeraný krvný tlak, vyšetrený celkový cholesterol a glykémia. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení. Seniori sa zúčastnili prednášok na témy: „Prevencia osteoporózy“, „Alzheimerova choroba“ a „Hygiena rúk“. V rámci prednášok bol kladený dôraz na zlepšenie zdravotného uvedomenia starších ľudí. Aktivity boli realizované v spolupráci s vedením Domova dôchodcov Patria v Galante a Senior Care Kaskády. Prednášok a besied sa zúčastnilo 88 seniorov. V rámci zdravotno-výchovných podujatí boli využité edukačné materiály. V priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto tematike propagačný panel.

9.6

CINDI program SR

Cieľom CINDI programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosť na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životossprávy.

V r. 2019 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami DK Sered', MsKS Sered', MsKS Galanta, OÚ Gáň, KD Sered', KD Gáň, DD Patria Galanta, Senior Care Kaskády, SČK Galanta, ZŠ Pata, firmou Samsung Galanta, zdravotnou poisťovňou Union, Slovenskou nadáciou srdca, firmou

Bekaert Sládkovičovo, FM Logistik Sereď, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, TESCO Galanta, I.D.C. Holding, a.s. Sereď, LIDL Sereď a NsP sv. Lukáša Galanta.

V roku 2019 bolo v rámci TZS vyšetrených 219 klientov, z toho bolo 30 klientov prvovýšetrených a 189 klientov opakovane vyšetrených, mimo TZS bolo vyšetrených 1256 klientov.

V rámci programu CINDI boli realizované v spolupráci s vedeniami MŠ, ZŠ, ŠŠ v okrese nasledovné zdravotno-výchovné aktivity :

1. Prednášky a besedy zamerané na tému: „Zdravý životný štýl-význam správneho stravovania a telesnej aktivity pre zdravie“ boli realizované na MŠ sídlisko Hanza Galanta, MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Sever Galanta, ZŠ SNP Galanta, ŠZŠ Galanta, deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov. Prednášok sa zúčastnilo 353 detí a žiakov.

Pre študentov SOŠOaS Galanta boli realizované prednášky a besedy na tému „Zdravý životný štýl“, ktorých sa zúčastnilo 60 študentov.

2. V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bol zorganizovaný Športový deň pre deti s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a význam pohybu pre zdravie“. Športového dňa sa zúčastnilo 35 účastníkov.

3. Prednášky na tému: „Prevenčia úrazov a prvá pomoc“ boli realizované na ZŠ SNP Galanta. Zdravotno-výchovných aktivít sa zúčastnilo 190 žiakov.

4. V spolupráci s vedením SOŠOaS v Galante boli pre študentov zrealizované Dni zdravia. Študenti si vypočuli prednášky na témy „Prevenčia osteoporózy“ a „Prevenčia diabetes mellitus“ a zároveň im boli ponúknuté zdravotno-výchovné aktivity: vyšetrenia množstva cholesterolu a glykémie v krvi, meranie BMI, TK a meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. Zdravotno-výchovných aktivít sa zúčastnilo 36 študentov.

5. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k svetovému Dňu zdravia, v spolupráci s MsKS, Galantským osvetovým strediskom a MÚ Galanta sa konali preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou s dôrazom na rastúci trend nadváhy a obezity, ktorých jednou z príčin je aj nedostatočná pohybová aktivita a nesprávna výživa. V rámci zv. akcie bol klientom meraný cholesterol, glykémia, krvný tlak, BMI a WHR. Vyšetrení sa zúčastnilo 42 klientov.

V roku 2019 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotrónom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 32 klientov. V spolupráci s MÚ Sereď a MsKS Sereď boli realizované vyšetrenia pre širokú verejnosť. Pracovníci PCPZ vyšetřili 171 klientov.

6. V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, zdravotnou poisťovňou Union, firmou Samsung Galanta a I.D.C. Holding a.s. Sereď boli zorganizované Dni zdravia pre zamestnancov, počas ktorých bolo vyšetrených 140 zamestnancov. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol, glykémia, meraný krvný tlak a BMI.

7. V spolupráci s MÚ Galanta bol realizovaný športový deň Beh Galantou, na ktorom bol meraný krvný tlak u 68 účastníkov. V spolupráci s OÚ Gáň v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu, bol organizovaný Beh Gáňom, kde boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou so zameraním na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Vyšetrených mobilnou poradňou bolo 48 účastníkov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

8. Pracovníci OPZaVkJ v spolupráci s MÚ Sereď realizovali zdravotno-výchovnú aktivitu v rámci Sereďského jarmoku, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 60 klientov.

9. Pracovníci OPZaVkJ v spolupráci s MÚ Galanta realizovali zdravotno-výchovnú aktivitu v rámci Galantských trhov, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 116 klientov.

10. V spolupráci s vedením Hypermarket Tesco Galanta, logistické centrum LIDL Sereď a firmou Bekaert s.r.o. Sládkovičovo boli pre zamestnancov realizované zdravotno-výchovné akcie spojené s možnosťou preventívneho vyšetrenia prístrojom Reflotrón, meranie celkového cholesterolu, glukózy a merania TK, ktorej sa zúčastnilo 260 zamestnancov.

11. V spolupráci s Mestským úradom v Seredi pracovníci Poradenského centra realizovali preventívne vyšetrenia v rámci „Svetového dňa srdca“. V rámci tejto akcie boli vyšetrené anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, BMI, meranie tlaku krvi a pulzu a vybrané biochemické parametre: celkový cholesterol a glukóza. Pracovníci OPZaVkJ realizovali individuálne poradenstvo so zameraním na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení a zdravý životný štýl a vysvetlili obsah a zmysel Kódu zdravého života a doplnili vhodným propagačným a edukačným materiálom. Aktivity sa zúčastnilo 20 klientov.

12. V spolupráci s Klubom dôchodcov v Seredi, DD Patria v Galante a Senior Care Kaskády boli realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci ktorých bol seniorom odmeraný krvný tlak, vyšetrený celkový cholesterol, stanovené hodnoty BMI. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení. Akcie sa zúčastnilo 266 klientov.

13. V spolupráci s vedením ZŠ Pata bola pre zamestnancov realizovaná zdravotno-výchovná aktivita, kde mali zamestnanci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 22 klientov.

14. V spolupráci s RC Bambuľkovo Galanta, bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita Beh dojčiacich matiek, v rámci ktorej bolo ponúknutá účastníkom možnosť merania krvného tlaku, BMI a podkožného tuku. Meraní sa zúčastnilo 53 klientov.

15. V spolupráci s vedením Nemocnice s poliklinikou sv. Lukáša a.s. v Galante v rámci Svetového dňa obezity, bola v priestoroch NsP Galanta realizovaná zdravotno-výchovná aktivita, počas ktorej využilo možnosť merania krvného tlaku, BMI, podkožného tuku a výživového poradenstva 38 klientov.

16. V Poradenskom centre podpory zdravia v priestoroch ambulancie RÚVZ Galanta bolo vyšetrených 103 klientov. Klientom boli zamerané antropometrické merania, biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón, merania krvného tlaku a pulzu. Získané údaje boli vkladané do TZS. V prípade záujmu bolo u klientov realizované meranie prístrojom Spirometer a u fajčiarov meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér.

9.7

Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

Cieľom NPS je predchádzať škodlivému užívaniu a zneužívaniu drog a vzniku závislostí od psychoaktívnych látok, zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia, v ktorých sa začínajú užívať psychoaktívne látky a zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s užívaním nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok a súvisiacich dôsledkoch.

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti MŠ Clementisove Sady Galanta. Akcie sa zúčastnilo 40 detí.

V rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám“ boli pre deti a mládež v základných a stredných školách realizované interaktívne prednášky a besedy. Vytváranie aktívneho protidrogového postoja je efektívnou metódou v prevencii vzniku rôznych druhov závislostí.

V rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám“ boli realizované prednášky a besedy:

„Prevencia závislostí“, realizovaná pre žiakov ZŠ SNP Galanta. Prednášky a besedy sa zúčastnilo 20 žiakov.

Pre študentov SOŠOaS Galanta bola realizovaná prednáška a beseda na tému: „Alkohol, fajčenie, drogy a ich zdravotné a sociálne dôsledky“ Prednášky sa zúčastnilo 36 študentov. Študenti mali možnosť dať si odmerať množstvo cholesterolu, glykémie a krvný tlak.

V priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto tematike propagačný panel.

V spolupráci s vedením MŠ SNP v Galante bola zrealizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Čo škodí nášmu zdraviu“. Deti z MŠ SNP utvorili súťažné skupiny a absolvovali 6 stanovišť. Tieto stanovišťa boli zamerané na prevenciu závislostí (alkohol, fajčenie, drogy). Na stanovištiach deti ukázali svoje vedomosti a zároveň sa oboznámili s negatívnym vplyvom návykových látok na zdravie. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 30 detí.

Pracovníci OPZaVkJ poskytlí v r.2019 počas 2 týždňov odborné poradenstvo na Linke pomoci na odvykanie od fajčenia. Odborné poradenstvo bolo poskytnuté 25 klientom.

9.8

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Zámerom Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity. Pohybová aktivita by mala byť prirodzenou potrebou človeka v priebehu celého života.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na posilňovanie záujmu a zodpovednosti za svoje zdravie a informovanie o zdravom životnom štýle a význame pohybovej aktivity pre zdravie. Pozitívne ovplyvňovanie životného štýlu by malo prispieť k zvýšeniu fyzickej zdatnosti a tým aj k zlepšeniu zdravotného stavu a k predĺženiu aktívneho života v pokročilom veku. Klientom poradne optimalizovania pohybovej aktivity bola doporučená fyzická aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy a obezity, pozitívneho ovplyvňovania TK u hypertonikov a hladiny HDL-cholesterolu. Klienti absolvovali vyšetrenie funkčnej zdatnosti tela a bola im poskytnutá pohybová inštruktáž.

V spolupráci s MÚ Galanta bol realizovaný Športový deň- Beh Galantou, na ktorom bol meraný krvný tlak u 68 účastníkov.

V spolupráci s OÚ Gáň bol v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu realizovaný Športový deň - Beh Gáňom, kde boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou so zameraním na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Vyšetrených mobilnou poradňou bolo 48 účastníkov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

Pracovníci OPZaVkJ realizovali v spolupráci s vedením DD Patria v Galante prednášky a besedy zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a prevenciu osteoporózy. Zdravotno – výchovných aktivít sa zúčastnilo 86 seniorov.

Pri príležitosti Dňa matiek bola v spolupráci s RC Bambuľkovo a MÚ v Galante realizovaná zdravotno-výchovná akcia „Míľa pre mamu“. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybovej aktivity. Najmenším účastníkom sa prihovarila mimická bábka Adamko. Edukovaných bolo 80 osôb všetkých vekových kategórií.

V spolupráci s RC Bambuľkovo v Galante bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh dojčiacich matiek“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola účastníkom ponúknutá možnosť merania TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Akcie sa zúčastnilo 53 osôb.

Pre deti ZŠ SNP Galanta boli realizované prednášky a besedy zamerané na význam pohybovej aktivity, ktorých sa zúčastnilo 47 žiakov.

V spolupráci s vedeniami ZŠ SNP Galanta a ZŠ G. Dusíka Galanta, bol realizovaný projekt NAPPPA, v rámci ktorého boli monitorované vybrané ukazovatele zdravia žiakov základných škôl, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela, hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu, v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. Žiaci absolvovali edukáciu zameranú na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy. Projektu sa zúčastnilo 70 žiakov základných škôl v okrese Galanta.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humennom**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1. Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

Gestor úlohy nepožadoval žiadne podklady.

1.2. Protokol o vode a zdraví - plnenie národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.3. Ľudský biomonitoring – sledovanie záťažee skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.4. Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe prieskumu

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.5 Mapovanie aktuálneho výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Pre zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v našom regióne sa vytypovala oblasť VN Starina. Gestor úlohy – NRC pre pitnú vodu, zatiaľ nepožadoval súčinnosť.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.7. Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií.

V pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Humennom je 13 prevádzok solárií (8 v okrese Humenné, 4 v okrese Snina a 1 v okrese Medzilaborce), v ktorých sa nachádza 14 vertikálnych a 11 horizontálnych opaľovacích prístrojov. V priebehu roka 2019 bolo vydané jedno rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky, z dôvodu presťahovania. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli skontrolované opaľovacie trubice, protokoly z objektivizácie UV žiarenia pri uvedení priestorov do prevádzky a po poslednej výmene trubíc, záznamy o prevádzkových hodinách opaľovacích prístrojov a technická dokumentácia k opaľovacím prístrojom. Zároveň boli v rámci štátneho zdravotného dozoru v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Košiciach vykonané merania UV žiarenia v troch prevádzkach solárií – merania boli vykonané v piatich opaľovacích prístrojoch. Z protokolov o meraní vyplynulo, že celková účinná ožiarenosť je v súlade s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v znení neskorších predpisov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v roku 2019 bola v jednom zariadení prevádzkovateľovi uložená bloková pokuta vo výške 50,- € z dôvodu chýbajúceho osvedčenia o odbornej spôsobilosti u pracovníka obsluhujúceho opaľovací prístroj.

1.8. Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

2. Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

2.1. Kontrola dodržiavania režimu hospodárenia v pásmach vodných zdrojov hromadného zásobovania pitnou vodou

Zo 119 obcí regiónu má verejný vodovod 59 obcí. V správe VVS, a.s., je 54 vodovodov, verejné vodovody v obciach Jabloň, Oľka, Čertižné, Habura a Volica sú spravované obcami. ŠZD bol zameraný na kontrolu vodných zdrojov, dodržiavanie režimu hospodárenia a kontrolu stavu vodojemov. V priebehu roka bolo preverených päť vodných zdrojov. Zistené nedostatky boli konzultované s prevádzkovateľmi vodných zdrojov.

Vzorky vôd boli odobrané zo všetkých kontrolovaných vodných zdrojov a vyšetrované v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že voda zodpovedala kategórii A1 surovej vody z podzemných zdrojov vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch.

2.2. Kvalita pitnej vody v individuálnych zdrojoch vody

Cieľom úlohy je získavanie objektívnych údajov o kvalite vody v individuálnych vodných zdrojoch vody, ktoré zatiaľ nemajú vybudované verejné vodovody. Tieto zdroje zásobujú bytové domy, ubytovacie, stravovacie, potravinárske, poľnohospodárske, priemyselné, školské a predškolské zariadenia. V okrese Humenné zo 62 obcí nemá verejný vodovod 22 obcí a z celkového počtu 62 198 obyvateľov je pitnou vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 8 005 obyvateľov, čo je 12,87 %. V okrese Snina z 34 obcí je 24 bez verejného vodovodu a z 36 358 obyvateľov okresu je vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 5 700 obyvateľov okresu, čo je 15,67 %. V okrese Medzilaborce z 23 obcí je bez verejného vodovodu 13 obcí a z 11 896 obyvateľov okresu je zásobovaných vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 31,48 %.

Z obcí okresu Humenné (Brestov, Brekov, Humenné, Hrubov, Kamenica nad Cirochou, Lackovce, Lieskovec, Lukačovce, Maškovce, Ohradzany, Pakostov, Papín, Turcovce, V. Hrušov, V. Jablonka, V. Sitnica, Zubné) bolo odobratých dvadsaťpäť vzoriek vôd, v okrese Snina (Brezovec, Dúbrava, Ladomirov, Parihuzovce, Pčoliné, Snina, Topoľa, Ubl'a, Zboj) bolo odobratých jedenásť vzoriek vôd, v okrese Medzilaborce (Čabalovce, Kalinov, Palota, Radvan n/L., Volica) bolo odobratých jedenásť vzoriek.

Z protokolov o skúškach vzoriek vôd vyplýva, že kvalita vody nezodpovedá požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kvalite pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení vyhlášky MZ SR č. 97/2018 Z.z. (ďalej len „vyhl. MZ SR č. 247/2017 Z.z.“). Najčastejšie, až v 89-tich % prípadov, bolo zistené nedodržanie limitných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, Escherichiacoli, kultivovateľných mikroorganizmov pri 22°C a 36°C a abiosestónu.

Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekračovanie limitných hodnôt amónnych iónov, dusičnanov, chemickej spotreby kyslíka manganistanom, mangánu, zákalu a železa.

Zdravotné zabezpečenie individuálnych vodných zdrojov - ochrana, technický stav, dezinfekcia nie sú vždy vyhovujúce. Kvalita vody je kolísavá, nevyhovujúca a používanie a používanie takejto nevyhovujúcej vody prináša riziká ohrozenia zdravia obyvateľov. Je dostatočným dôvodom na to, aby tejto problematike bola venovaná pozornosť naďalej,

pretože počet obyvateľov odkázaných na takýto druh zásobovania pitnou vodou je stále pomerne vysoký (cca 20 %).

Výsledky laboratórnych rozborov boli poskytnuté samosprávam, resp. majiteľom nehnuteľností, na ktorých sa vodný zdroj nachádza.

V rámci Svetového dňa 2019 bolo zabezpečené orientačné vyšetrenie vzoriek vôd na stanovenie obsahov dusičnanov a dusitanov, celkovo bolo vyšetrených 167 vzoriek. Zároveň bolo poskytnuté aj bezplatné poradenstvo zamerané na informácie o stavebno-technických požiadavkách na individuálne zdroje, o zabezpečení ochranných pásiem a ochrane zdrojov vody pred možnou kontamináciou a o dezinfekcii pitnej vody.

2. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom tejto úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov a na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR je potrebné uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overujú zamestnanci oddelenia PPL poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, čo umožňuje zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch a zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a činnosti pracovnej zdravotnej služby.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2019 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný región (okresy Humenné, Snina a Medzilaborce) podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli k 31.12.2019 prehodnotené nasledovne: Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo celkom v 18 organizáciách na 45 pracoviskách, z evidencie nebola vyradená riziková práca ani v jednej organizácii. Do kategórie rizika 3 boli zaradené pracovné činnosti pre rizikové faktory hluk, vibrácie, chlad v deviatich organizáciách na 28 pracoviskách. Do kategórie rizika 4 boli zaradené pracovné činnosti v deviatich organizáciách na 17 pracoviskách pre hluk, vibrácie a pevné aerosóly. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 93 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2019 sme pri výkone ŠZD uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev. Kontrolovali sme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Boli vykonané tri previerky. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme kontrolovali karty bezpečnostných údajov, osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Upozorňovali sme na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Pri kontrole používania a predaja prípravkov na ochranu rastlín sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu

použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2019 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2019 sme pri výkone ŠZD naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 83/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločností. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme päť subjektov, ktoré pri svojej činnosti používajú látky alebo zmesi klasifikované ako karcinogény a mutagény: RMR Humenné - Galvanizovňa, Nemocnica A. Leňa Humenné a.s., NexisFibersa.s. Humenné, VVS Humenné - Laboratórium ČOV v Humennom, Laboratórium pitných vôd Stakčín. Evidujeme 21 subjektov, ktoré sa v regióne zaoberajú odstraňovaním azbestových materiálov zo stavieb: Bytové družstvo Humenné, Michal Choma Snina, H&L Tesárstvo Humenné, František Salanci Humenné, Vladimír Lakata Snina, TESAR-DACH s.r.o. Humenné, REGENA ES s.r.o. Strážske, PROSERVIS s.r.o. Strážske, Strechy M s.r.o. Sabinov, Inžiniering PLUS s.r.o. Majerovce, ASTANA s.r.o. Poprad, Tibor Galandas.r.o. Snina, RONAR s.r.o. Košice, Dušan Poperník Svidník, LM CONSTRUCTION s.r.o. Trnava, VokupKlirms.r.o. Prešov, R DREVO s.r.o. Michalovce, Strechy Štecs.r.o. Sedliská 48, SAMP Slovakia s.r.o. Bardejov, Andrej Mihaľ Giraltovce a DILMUN SYSTEM s.r.o. Bratislava.

V roku 2019 bolo vydaných 33 súhlasných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 47 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Boli vykonané štyri previerky na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu. Zabezpečili sme vyplnenie deviatich kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cieľom tejto úlohy je prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Je potrebné zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu a osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Úloha bude riešená v spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu a poradenským centrom ochrany a podpory zdravia (PCOAPZ). Činnosť pri plnení tejto úlohy bude koordinovaná s európskou informačnou kampaňou Zdravé pracoviská.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci projektu neboli v roku 2019 realizované žiadne aktivity.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci kampane „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ sme realizovali informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci s nebezpečnými chemickými látkami na pracovisku. Informácie o prebiehajúcej kampani boli zverejnené na webovej stránke úradu. Taktiež bola pripravená a odprezentovaná prednáška s danou tematikou pre zamestnancov tunajšieho úradu.

V rámci Európskeho týždňa BOZP sa uskutočnil „Deň otvorených dverí“, počas ktorého zamestnanci oddelenia PPL poskytovali konzultácie a poradenstvo k otázkam týkajúcim sa ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2019 nebola vykonaná spoločná koordinovaná kontrola s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

V Prešovskom kraji je zabezpečená spolupráca s orgánmi inšpekcie práce a realizuje sa prostredníctvom pracovných stretnutí hlavného inšpektora práce Inšpektorátu práce Prešov Ing. Daniela Hrabka a krajského odborníka HH SR za Prešovský kraj pre PPLaT Ing. Vladimíra Dzana. V roku 2019 sa uskutočnili štyri pracovné stretnutia, na ktorých boli prejednávané najmä otázky spojené s realizáciou spoločných previerok IP Prešov a RÚVZ Prešovského kraja. Bola prerokovaná aj spolupráca pri povoľovaní ľahkých prác fyzickým osobám vo veku do 15 rokov a koordinoval sa postup pri šetrení príčin vzniku chorôb z povolania. Vzájomná spolupráca medzi Inšpektorátom práce Prešov a jednotlivými RÚVZ v Prešovskom kraji je bez problémov, v roku 2019 prebiehala aktívna spolupráca pri poskytovaní informácií potrebných pre činnosť oboch strán.

3. Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Bezpečnosť fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované použitie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol v roku 2019 zapojený do tohto projektu.

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia:

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Plnenie:

V rámci I. etapy monitoringu príjmu kuchynskej soli boli odobraté 2 vzorky obedového menu (polievka, hlavný pokrm, príloha A) v dvoch zariadeniach spoločného stravovania, a to v 1 zariadení spoločného stravovania reštauračného typu a v 1 zariadení spoločného stravovania v zariadení sociálnych služieb a 1 vzorka chleba (od výrobcu v SR) na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

Výsledky boli v stanovenom termíne spracované podľa komodity v tabuľkovej forme a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

V rámci II. etapy bol zabezpečený monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 rokov – 35 rokov a 36 rokov – 54 rokov – v každej kategórii klientov). Dotazníky boli v stanovenom termíne spracované a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

Vyhodnotenie

Celkovo boli odobraté:

- 2 vzorky kompletného obedového menu, ktoré pozostávali zo 6 vzoriek, a to konkrétne z 2 vzoriek polievky, z 2 vzoriek hlavného pokrmu, z 2 vzoriek prílohy A, pričom ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah pridanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 13 000 mg/kg,
- 1 vzorka chleba, pričom v odobratej vzorke chleba nebol prekročený obsah pridanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 18 000 mg/kg.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol v roku 2019 zapojený do tohto projektu

4. Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie:

Etapy riešenia

a) Podpora zdravého štartu do života

V územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom materské centrá ani rodičovské centrá naďalej nie sú zriadené a nevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Matky na materskej dovolenke nevzniesli požiadavky pre spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ. V ďalších rokoch v prípade záujmu, resp. zriadenia zariadenia pre matky s deťmi na materskej dovolenke radi pomôžeme a navrhujeme aj prvé kroky spolupráce, príp. aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť zdravého životného štýlu.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce v priebehu roka 2019 evidujeme celkom 11 bufetov, z toho 8 pri SŠ a 3 pri ZŠ. Vykonaných bolo 6 kontrol. Sortiment bufetov pozostáva z balených cukroví, nealkoholických nápojov v originálnom balení, balených a nebalených pekárskych výrobkov, v malom množstve pokrmov rýchleho občerstvenia, obloženého pečiva a základných školských potrieb. Vo väčšine prípadov obložené pečivo je pripravované denne, priamo v bufete, je náležite označené a podmienky na prípravu pokrmov sú vytvorené.

Na predaj sú ponúkané aj cereálne tyčinky a iné cereálne výrobky, ovocie, 100% prírodné ovocné šťavy a jogurty, o ktoré aj napriek ponuke je minimálny záujem. Zastúpenie takýchto výrobkov je v minimálnom množstve, pretože ich predaj predstavuje problém pre predajcu (DMT, DS, vysoká cena). Problémom v našich bufetoch je predaj presladených želatínových cukroví, po ktorých je zo strany detí a mládeže veľký dopyt a predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich ponuku, svoju prevádzku nimi zásobuje. Musíme však konštatovať, že prevádzkovatelia bufetov sa snažili aspoň čiastočne obmedziť dostupnosť týchto cukroví v zmysle ponúkaných druhov. Ďalej ich snahou bolo ponúknuť deťom aj už vyššie uvedené 100% prírodné ovocné šťavy (čapované), pričom detí odrádza ich vysoká cena a preto radšej siahajú po originálnom tetrapakovom balení ovocných nápojov (väčšie množstvo za menej peňazí).

Na niektorých školách sa podávajú aj desiate, ktoré sa pripravujú v školskej jedálni, ide o chlieb s nátierkou, obložené pečivo a mliečny nápoj. Pri podávaní mliečnych nápojov a príprave desiat neboli pri výkone ŠZD zistené nedostatky.

Školský mliečny program sa v jednotlivých školách rieši v zmysle metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie a má slúžiť na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov u detí a mládeže v čase vyučovania.

Do mliečneho programu bolo v roku 2019 naďalej v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce zapojených celkom 72 škôl (Humenné 38, Snina 27, Medzilaborce 7), t. j. 49,7 %, z celkového počtu 145 škôl. Školský mliečny program je realizovaný prevažne cez Kežmarskú mliekareň a.s., ktorá zabezpečuje aj rozvoz mlieka. Skladovanie je zabezpečené v chladiacich zariadeniach ZŠS-ŠJ, čo nepredstavuje žiadne problémy. Používa sa len mlieko rozlievané, úkony s tým spojené zabezpečuje personál ZŠS-ŠJ, ktorý je odborne i zdravotne spôsobilý.

Program školské ovocie je sledovaný, školy sa do programu aktívne zapájajú, podáva sa čerstvé ovocie alebo 100% ovocná šťava s rôznymi príchuťami.

Ďalej pri výkone ŠZD a ÚKP bola venovaná pozornosť spoločnému stravovaniu detí a mládeže z pohľadu kvality výrobného procesu, t.j. správnej výrobných praxe (HACCP). Podieľali sme sa na hodnotení zariadení poskytujúcich spoločné stravovanie v zmysle programu ISÚVZ – Kontrola a ochrana zdravej výživy. Stravovaniu detí a mládeže sme sa venovali predovšetkým z hľadiska skladby stravy, frekvencie podávania vybraných druhov potravín a jej možného ovplyvnenia zdravotného stavu, plnenia pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach.

V roku 2019 v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež bol vykonaný odber 11 vzoriek varenej stravy na mikrobiologickú bezpečnosť, 8 vzoriek varenej stravy na chemické laboratórne vyšetrenie a bolo odobratých 60 sterov z povrchov v ZŠS-ŠJ.

Našou snahou je aj naďalej intenzívne propagovať pitný režim, orientovať sa na pitie čistej pitnej vody, ochutených nápojov bez pridania cukru (čerstvé ovocie - citrón, pomaranč a pod.), alebo len málo sladených nápojov.

V rámci ÚKP bol kladený dôraz aj na vysledovateľnosť mäsa a vajec, DS a DMT potravín.

V okresoch Humenné a Medzilaborce sa v ZŠS-ŠJ diétna strava nepripravuje, pripravuje sa len v jednom predškolskom zariadení, a to v okrese Snina (šetriaca, diabetická a bezgluténová diéta). V zariadeniach pre deti a mládež sa doposiaľ stravovalo približne 90 % detí a mládeže, čo pozorujeme už niekoľko rokov. V tomto šk. roku 2019/2020 sa počet stravníkov mierne zvýšil v súvislosti s projektom „obedy zadarmo“, ale len u žiakov ZŠ.

Jedálne lístky sú pravidelne zostavené, primerane pestré, je zaradzované dostatočné množstvo ovocia, zeleniny a strukovín. Nestretávame sa s neprimeraným používaním živočíšnych tukov, soli, dochucovadiel, a nezistili sme vôbec používanie hotových dehydrovaných polievok, omáčok a pod. Strava je pripravovaná každý deň čerstvá. Správnu vyváženosť zabezpečuje aj softwarové vybavenie ZŠS - ŠJ, kde sú potraviny normované v súlade s OVD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V prípade potreby spolupracujeme s metodičkou odboru školstva na krajskej úrovni, v minulosti sme sa zúčastnili aj na školiaciach akciách pracovníkov školského stravovania. V tomto roku zo strany odboru školstva nebola na spoluprácu vznesená požiadavka.

d) Podpora pohybových aktivít

Počas výkonu ŠZD pravidelne sledujeme aj priestory pre pohybovú aktivitu žiakov (telocvičňa, cvičebňa, posilňovňa, ihriská).

Zariadenia pre osobnú hygienu žiakov pri TV majú žiaci vyčlenené, môžu ich využívať, ale z dôvodu nedostatku času sprchy žiaci na ZŠ nevyužívajú vôbec, v menšej miere ich využijú žiaci na SŠ.

Priestory pre pohybovú aktivitu žiakov sa v školách pravidelne udržiavajú, niektoré sú aj po čiastočnej rekonštrukcii.

Mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriská, zimný štadión a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriská.

Vonkajšie telovýchovné plochy sú síce k dispozícii, v rámci možností upravené, no ich vybavenie nezodpovedá dnešnému štandardu (vykosené, vyasfaltované plochy). Len pri dvoch z kontrolovaných ZŠ boli vonkajšie telovýchovné plochy po rekonštrukcii (multifunkčné ihrisko s umelou trávou, tartanová dráha s doskočiskom alebo iným podobným povrchom zodpovedajúcim súčasne platnej legislatíve). Multifunkčné ihriská s umelou trávou sú zriadené pri viacerých zariadeniach pre deti a mládež, niektoré však patria obci, ale sú zriadené na pozemkoch pri objektoch škôl a žiaci ich pravidelne využívajú v rámci hodín TV.

Priestory pre telovýchovu a šport na školách sa využívajú denne, aj v rámci mimoškolských aktivít pre deti v školskom klube, v rámci krúžkovej činnosti, tréningov športovcov a pod. Vykonaných bolo 16 kontrol.

Sledovanie realizácie foriem pohybových aktivít na školách :

- telesná výchova na školách je zaradzovaná v rámci rozvrhu hodín na každej vyučovacej hodine,
- počas vyučovacieho procesu pri únave žiakov sa realizujú v rámci vyučovacích hodín telovýchovné chvíľky, resp. malé formy TV v školách; aktívny odpočinok počas prestávok sa realizuje len na 1. stupni,
- počas prestávok sa často využívajú pre pohyb detí spevnené plochy v areáloch škôl, ihriská, oddychové zóny; počas nepriaznivého počasia stolno-tenisové herne, stolno-tenisové stoly na chodbách škôl a pod.,
- počet hodín TV do týždňa 2 x, pri športových triedach 3 x; počet necvičiacich žiakov počas hodín TV nie je vysoký, stáva sa to len ojedinele,
- úplne, resp. čiastočne oslobodených žiakov základné školy nemajú, alebo je ich zastúpenie len v menšej miere, z toho dôvodu sa zdravotná TV na týchto školách nerealizuje; horšie je to s necvičiacimi žiakmi na SŠ, ale ani tam sa zdravotná TV nerealizuje (potrebná je odborná spôsobilosť pedagóga na výkon zdravotnej TV a školy takých pedagógov nezamestnávajú),
- pohybovými aktivitami detí oslobodených od TV sa škola nezaobrá, pretože nie je možné sústrediť v jednej skupine na jednej škole viacerých žiakov s rovnakým telesným postihnutím (rôzne zdravotné indikácie); čiastočne oslobodení žiaci sa zúčastňujú na hodinách TV spolu so zdravými žiakmi s tým, že vyučujúci rešpektuje ich obmedzenia,
- na niektorých školách sa každoročne organizuje športovo-zábavné popoludnie pre žiakov 1. stupňa s ich zákonnými zástupcami, súťaže vo vybíjanej, stolno-tenisový, futbalový, florbalový turnaj a pod.
- základné školy pre žiakov každoročne zabezpečujú plavecký výcvik, lyžiarsky výcvik a sporadicky aj ŠvP.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, cigarety, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti, porovnávať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie :

V I. polroku, v priebehu 21. kal. týždňa v mesiaci máj 2019 bol realizovaný projekt ESPAD – školský prieskum o alkohole a ostatných drogách, okrem iného bol zameraný na oblasť závislostí – t. j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov, drog a pod.

Prieskum koordinuje Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR.

Reprezentatívny výber škôl bol vykonaný štatistikom, náhodným výberom pre RÚVZ so sídlom v Humennom bola určená Stredná odborná škola (SOŠ), Sládkovičova č. 2723/120, Snina a Gymnázium, Duchnovičova č. 480/13, Medzilaborce.

Dňa 21.05.2019 sme vykonali prieskum u žiakov SOŠ v Snine (5 tried) a dňa 22.05.2019 u žiakov Gymnázia v Medzilaborciach (3 triedy). Žiakom boli rozdane dotazníky, vyplnených bolo 84 + 50 dotazníkov.

Po vyplnení dotazníkov každý žiak dotazník vložil do priloženej obálky a zalepil ju. Na dotazníkoch ani na obálkach sa neudávali mená, všetci žiaci mali zaručenú anonymitu. Za každú triedu bolo vyplnené aj „Hlásenie za triedu“ (kraj, názov školy, trieda, počet žiakov, dĺžka vyplňania dotazníka a pod.). Celkom bolo vyplnených 134 dotazníkov.

Formou takéhoto dotazníka sa vhodným spôsobom zisťovala úroveň vedomostí a čiastočne aj schopností každého žiaka riešiť problémy, ktoré ho môžu v danej oblasti stretnúť. Aj táto forma vedie k tomu, aby sa žiak zamyslel, ako by dokázal riešiť problémy takéhoto charakteru.

Vyplnené dotazníky zalepené v obálkach spolu s hlásením za triedu sme podľa priložených inštrukcií označili (adresa školy, ročník, kraj) a dňa 12.06.2019 zaslali na ÚVZ SR Bratislava na celoslovenské spracovanie.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Plnenie :

Tento projekt bol u nás realizovaný v roku 2019 v dvoch etapách (1. etapa marec - júl, 2. etapa júl až - november), kedy bol nami zabezpečený odber 20 + 20 vzoriek piesku z pieskovísk pri predškolských zariadeniach a pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce. Vzorky piesku boli vyšetrené (parazitárne, bakteriologické vyšetrenie) v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Prešove. Všetky vyšetrené vzorky boli vyhovujúce. Zo strany rodičov neboli vznesené podnety na kvalitu piesku v pieskoviskách, pri jednotlivých odberoch vzoriek neboli zisťované nedostatky, preto neboli vydané ani žiadne opatrenia. Podrobné správy za jednotlivé etapy boli v stanovených termínoch zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí v MŠ a ZŠ, a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Plnenie :

V II. polroku, v priebehu 48. kal. týždňa, v mesiaci november 2019 bol realizovaný vyššie uvedený projekt, išlo o zber mesačných jedálnych lístkov z troch MŠ (MŠ Osloboditeľov č. 1, Humenné, MŠ Štefánikova č. 49, Humenné a MŠ Partizánska 22, Humenné). V priebehu mesiaca december 2019 boli jedálne lístky vyhodnotené a následne bola zaslaná správa v termíne do 31.12.2019 na ÚVZ SR Bratislava.

Pri hodnotení jedálnych lístkov sme využili bodový systém koeficientu a frekvencie pestrosti, na základe ktorých sme slovne hodnotili školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sme dosiahli v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok. Pre kontrolu koeficientu pestrosti sme použili aj vzorec pre výpočet koeficientu pestrosti (počet bodov pridelených za

hodnotené pokrmy/počet dní), ani v jednom prípade tento nebol nižší ako 0,5; čo svedčí o vyhovujúcej pestroste.

V súvislosti s vyššie uvedeným bolo jednotlivým materským školám zaslané hodnotenie a písomne odporúčanie:

- ovocie a zeleninu zaradiť vždy ako súčasť desiaty,
- zabezpečiť pestrosť obilninových kaší,
- zaradiť 8 x mesačne celozrnné pečivo/chlieb,
- zvýšiť pestrosť zeleninových polievok,
- zaradiť 3 x mesačne hydinové mäso,
- zaradiť sladké jedlo max. 2 x mesačne,
- zaradiť 4 x mesačne tepelne upravenú zeleninu ako súčasť obeda,
- k obedu podávať len nesladené nápoje.

4.5 Úrazy u detí v SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Plnenie :

Vo februári 2019 sa v priestoroch riaditeľstva Nemocnice A. Leňa a. s., Nemocničná č.1440/7, Humenné uskutočnilo stretnutie s námestníčkou riaditeľa, traumatológom z chirurgického oddelenia a primárkou detského oddelenia, ktorí v rámci poskytovania ústavnej zdravotnej starostlivosti hospitalizujú aj detí po úraze. Pri tejto príležitosti boli všetkým rozdane dotazníky a bola poskytnutá informácia o spolupráci RÚVZ so sídlom v Humennom na vyššie uvedenom projekte. Spolupráca s nemocnicou spočívala vo vyplnení dotazníka o úrazoch detí za určité obdobie, a to za mesiac marec, júl a október 2019.

Vyplnené dotazníky (v počte 4) sme obdržali len z detského oddelenia. Z chirurgického oddelenia sa nám nepodarilo získať ani jeden, aj napriek tomu, že sme vždy na začiatku sledovaného obdobia telefonicky kontaktovali zodpovedné osoby a pripomínali toto hlásenie. Na základe telefonického rozhovoru s traumatológom sme zistili, že mali cca 7 hospitalizovaných úrazov u detí na chirurgickom oddelení, z toho 5 zlomením predlaktia a 2 zlomeniny v lakti. Tieto úrazy nie je možné zahrnúť v rámci projektu do tabuliek, nakoľko nedisponujeme dotazníkmi.

Zistené údaje z dotazníkov boli vložené do tabuliek v programe Excel a e-mailom boli zaslané správy v termíne do 31.12.2019 na ÚVZ SR Bratislava a na NCZI Bratislava.

6. Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými a dospelými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Každý rok lekárom zasielame očkovací kalendár, ktorý je zverejnený aj na internetovej stránke úradu.

V roku 2019 neboli hlásené závažné problémy pri výkone očkovania. V roku 2019 sme mali hlásenú jednu reakciu po očkovaní zdravotnej sestry (rok nar. 1977) vakcínou M-M-RVAXPRO, KO: exantém, hospitalizácia nebola potrebná. Mimoriadne očkovanie nebolo nariadené.

Zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa:

- osobne sme všetkým všeobecným lekárom pre deti a dospelých a všeobecným lekárom pre dospelých v našej územnej pôsobnosti distribuovali informácie o EIW 2019 a o preventívnych a represívnych opatreniach pri osýpkach,
- osobne sme komunikovali s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a asistentmi osvetly zdravia v obci Zbudské Dlhé, okres Humenné a v miestnej časti Podskalka, kde sa nachádza rómska komunita, o význame očkovania proti osýpkam a opatreniach pri výskyte osýpok,
- distribuované letáky týkajúce sa EIW,
- článok pripravený pre širokú verejnosť o význame očkovania bol zverejnený na internetovej stránke úradu,
- v priestoroch RÚVZ bol umiestnený informačný panel k EIW 2019.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR:

K vyhodnoteniu Imunologických prehľadov v SR (IP) sme osobne distribuovali lekárom zapojeným do IP 2018 individuálne sprievodné listy a výsledky sérologických vyšetrení.

Kontrola očkovania:

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sme nezaznamenali pokles zaočkovanosti v rámci povinného očkovania pod 95 %.

V Humennom bol v decembri 2006 zriadený Záchytný tábor, kompetencie patria MV SR. Počet zaočkovaných utečencov za obdobie september 2018 – september 2019 - PRIORIX – očkovaná 1 osoba.

Všetkým zdravotníckym zariadeniam sme v apríli (opakovane) elektronicky zaslali Aktualizované usmernenie hlavného hygienika SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálnehorubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v SR. Zároveň sme im opakovane odporúčali vykonať u zdravotníckych pracovníkov (lekár, sestra), ktorí prichádzajú do kontaktu s pacientom, kontrolu očkovania/prekonania ochorenia zo zdravotnej dokumentácie. V prípade, ak o vnímavých zamestnancov odporúčame zabezpečenie očkovania týchto osôb jednou dávkou MMR vakcíny. Odporúčali sme zvýšiť úroveň kolektívnej ochrany „catchup očkovaním“ vnímavých detí, ktoré napriek dosiahnutiu veku pre povinné očkovanie neboli proti osýpkam očkované, písomne alebo telefonicky pozvať vnímavé deti na očkovanie.

V júni sme elektronicky zaslali lekárom informáciu od ÚVZ SR o hradení vakcíny Prevenar z verejného zdravotného poistenia.

Z dôvodu výskytu záškrtu na Ukrajine sme zdravotníckym zariadeniam zaslali informáciu o aktuálnom stave na Ukrajine a požiadali sme lekárov o preverenie stavu zaočkovanosti pacientov proti záškrtu.

V apríli sme sa pasívne zúčastnili Vakcinologického kongresu v Tatranskej Lomnici. V júni sme sa pasívne zúčastnili na podujatí Východoslovenský vakcinačný deň L. Pasteura v Košiciach.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

V roku 2019 sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje z epidemiologickej a laboratórnej surveillance boli vkladané do epidemiologického informačného systému EPIS.

V roku 2019 sme nahlásili do EPIS-u celkom 1 257 prípadov prenosných ochorení. Nebol zaznamenaný ani jeden prípad poliomyelitídy, rubeoly ani záškrtu.

V okresoch v našej územnej pôsobnosti bolo za účelom vykonania protiepidemických opatrení navštívených 777 ohnísk. Pri podozrení na výskyt pandemickej chrípky bol zabezpečený jeden odberbiologického materiálu s pozitívnym výsledkom – vírus chrípky A (H1) pdm 09.

Pravidelne zverejňujeme informácie o výskyte akútnych respiračných ochorení a CHPO na internetovej stránke úradu. Edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení vykonávame prostredníctvom médií. K 31.12.2019 sme poskytli 4 informácie pre printové médiá a televíziu, a to: Výskyt ARO v regióne – rozhovor (TV JOJ), Informácia o výskyte ARO v regióne – odpovede na otázky (Podvih. noviny), Výskyt osýpok v regióne – odpovede na otázky, rozhovor (Podvih. noviny, HnTv).

Lekárov sme listom upozornili navčasné a dôkladné hlásenie prenosných ochorení a opakovane sme im zaslali zoznam povinne hlásených prenosných ochorení. V januári sme upozornili e-mailom lôžkové zdravotnícke zariadenia na očakávaný vrchol chrípkovej sezóny a zabezpečenie preventívnych opatrení (upozorniť návštevy, vyradiť chorý personál, pri ošetrovaní pacientov striktno dodržiavať bariérovú ošetrovaciu techniku).

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Úloha sa plní priebežne, denne vkladáme údaje do systému EPIS a vykonávame pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému. V roku 2018 sme nehlásili prípad SARI.

Do systému EPIS sme v roku 2019 nahlásili celkom 1 257 prípadov individuálnych prenosných ochorení, počet spracovaných ohnísk 777. V systéme sme spracovali 24 epidémií a 28 hlásení do systému rýchleho varovania.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Pri plnení tejto úlohy sme sa zameriavame na:

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach v okresoch Humenné a Snina,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov,
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách.

V roku 2019 bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 173 prípadov nozokomiálnych nákaz

(150 NN Humenné, 23 NN Snina). Po hlásení pozitívnych výsledkov z laboratórií a v rámci šetrenia nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach sme vylúčili cca 38 ochorení, ktoré nezodpovedali definíciám NN.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu sme v roku 2019 vykonali 33 previerok zdravotníckych zariadení a odobrali sme 520 vzoriek povrchových sterov z prostredia. Odobrali sme 23 vzoriek dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti. Bolo otestovaných 77 sterilizačných prístrojov.

V októbri sme sa zúčastnili zasadnutia nozokomiálnej komisie v Nemocnici A. Leňa Humenné, a.s..

V apríli sa dve zamestnankyne oddelenia pasívne zúčastnili konferencie Surveillanceno zokomiálnych nákaz.

V septembri sme sa pasívne zúčastnili na odbornom seminári Antibiotiká, vývoj bakter. rezistencie a šírenie rezistentných kmeňov v Banskej Bystrici.

V októbri sme sa aktívne zúčastnili celoslovenskej konferencie VI. Sninské dni 2019 v Snine s dvoma prezentáciami, a to Povinnosti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a zdravotníckych pracovníkov v oblasti nozokomiálnych nákaz a Opatrenia pri výskyte klostrídiových infekcií v zdravotníckom zariadení.

Ústavným zdravotníckym zariadeniam sme v októbri zaslali informáciu z ECDC o epidémii NN - Klebsiellapneumoniae s rozšírenou ATB rezistenciou (XDR) s karbapenemázami NDM-1 a OXA-48 na severovýchode Nemecka.

Európska surveillance infekcií Clostridiumdifficile podľa protokolu ECDC

Ide o kontinuálnu štúdiu v zdravotníckom zariadení Nemocnica A. Leňa Humenné a.s..

Realizácia kampane „Cleancareissavecare“

Aktívne sme sa zúčastnili II. Okresnej konferencie „Manažment ošetrovateľskej starostlivosti v Klinickej praxi“ konanej v Humennom s prednáškou Hygiena rúk – indikácie k dezinfekcii.

V rámci realizácie kampane a zároveň aj projektu vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v hygiene rúk sme v júni 2019 realizovali vzdelávacie aktivity v Nemocnici Snina a v nemocnici v Humennom. Akcie sa spolu zúčastnilo 209 zdrav. pracovníkov (Humenné – 79, Snina – 130). Veľmi prínosné bolo najmä používanie UV lampy pri týchto akciách. Kampaň zahŕňala aj odborný panel a informáciu na webovej stránke úradu.

Štyri semináre v hygiene rúk pre pracovníkov DSS sme realizovali počas októbra a novembra 2019. Seminárov sa zúčastnilo 86 pracovníkov zo siedmich DSS.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame Systém rýchleho varovania (SRV) v programe EPIS. Údaje sú do systému vkladané bezodkladne.

Z dôvodu výskytu 1. prípadu osýpok v Humennom sa apríli 2019 uskutočnilo rokovanie Regionálnej protiepidemickej komisie.

Lekárom a zdravotníckym zariadeniam v našej spádovej oblasti sme zaslali na vedomie nasledovné: informáciu z Aktualizovaného usmernenia hlavného hygienika SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálnehorubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v SR aj samotný Akčný plán. V septembri bolo lekárom zaslané aj Usmernenie hlavného hygienika SR týkajúce sa ochorenia na západonílsku horúčku vyvolanú West Nile vírusom.

Preškolenie všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v našej územnej pôsobnosti sme realizovali nasledovne:

Dátum	Miesto	Počet ZP
11.6.2019	Snina - budova Nemocnice Snina	12
12.6.2019	Medzilaborce – budova Polikliniky	6
18.6.2019	Humenné – zasadacia miestnosť RÚVZ so sídlom v Humennom	14

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2019 sme odobrali osem vzoriek odpadovej vody z ČOV v Humennom s negatívnymi výsledkami. Doteraz sme nemali hlásený žiadny prípad poliomyelitídy.

6.7 Prevencia HIV/AIDS – plní podpora zdravia a výchova k zdraviu

V roku 2019 nám bol nahlásený 1 prípad ako Choroba HIV vyúsťujúca do pneumocystovej pneumónie.

Prostredníctvom besied v rámci Svetového dňa boja proti AIDS bola priblížená téma HIV/AIDS žiakom základných škôl. Spolu bolo realizovaných 6 besied pre 109 žiakov a študentov. Základné školy ZŠ Duchnovičova v Medzilaborciach a ZŠ Komenského v Snine, na ktorých sa konali besedy, sú zapojené do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“. Pri tejto príležitosti sme realizovali aj 5x projekt „Hrou proti AIDS“ pre 190 žiakov a študentov. Školy, ktoré sa zúčastnili projektu, sú zapojené do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“. V priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel. Článok venovaný problematike HIV/AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu.

V oblasti prevencie iných sexuálne prenosných ochorení sme uskutočnili 12 edukačných aktivít na školách (236 edukovaných).

6.8 Poradne očkovania

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných ochorení. V poradni očkovania poskytujeme aj informácie o očkovaní pri cestách do zahraničia.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Projekt má tri časti: vstupný dotazník, edukácia a výstupný dotazník.

Projekt sme realizovali u študentov 3. ročníka Obchodnej akadémie v Humennom. Projektu sa spolu zúčastnilo 20 študentov.

9. Podpora zdravia

9.1 Národný program podpory zdravia

V rámci plnenia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia realizujeme preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických ochorení a infekčných ochorení.

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu sú rozdelené do týchto oblastí:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti – zamestnanci oddelenia edukujú obyvateľov v zásadách správnej výživy, vzdelávajú všetky vekové skupiny s cieľom zlepšiť stravovacie návyky obyvateľov (22. marec – Sv. deň vody; 7. apríl – Sv. deň zdravia; 16. október – Sv. deň potravy, médiá.).

Projekt „Viem, čo zjem“ – realizácia prebieha od októbra 2019 do konca januára 2020. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. S vybranými školami (ZŠ Hrnčiarska, ZŠ SNP 1, ZŠ J. Švermu a ZŠ Pugačevova v Humennom) sme spolupracovali na realizácii prednášok a aktivít pre žiakov základných škôl. Do konca roka 2019 sa projekt realizoval na troch základných školách a aktivít sa zúčastnilo spolu 227 žiakov počas 12 prednášok.

Počas roka realizujeme aj Školský program, ktorým sa venujeme propagovaniu zdravej výživy prostredníctvom edukačnej činnosti pre deti a žiakov v MŠ a ZŠ. Počas celého školského roka realizujeme prednášky a besedy zamerané na zdravý životný štýl a prevenciu obezity v detskom veku. Prednášky a besedy sú zamerané predovšetkým na zvýšenie konzumácie ovocia a zeleniny v surovom stave ako aj konzumácia mliečnych výrobkov a mlieka. Pre deti v materských školách vykonávame interaktívne aktivity formou obrázkových kartičiek, oboznamujú sa aj s pyramídou zdravej výživy. Pre žiakov základných škôl (1. stupeň) okrem prednášok a besied využívame aj rôzne interaktívne aktivity ako napríklad: riešenie tajničiek, hranie pexesa s ovocím a zeleninou, zhotovovanie jedálneho lístka.

2. Fyzická inaktivita – edukácia obyvateľstva o benefitoch zdraviu prospešnej pohybovej aktivity (10. máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu).

3. Tabak, alkohol, drogy – realizácia prevent. opatrení, ktoré znižujú možnosť vzniku závislosti so zameraním najmä na deti a mládež (31. máj – Sv. deň bez tabaku).

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia:

1. Kardiovaskulárne ochorenia,
2. Diabetes mellitus,
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

- realizovanie zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS a sexuálne prenosných ochorení

V rámci plnenia úloh NPPZ realizujeme aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Svetový deň boja proti rakovine – 4. február – realizované boli tri besedy zamerané na prevenciu rakoviny. Jednu besedu sme realizovali pre 21 študentov gymnázia, jednu besedu pre 26 ľudí v produktívnom veku a jednu besedu pre 13 seniorov, ktorým sme

zároveň distribuovali letáky týkajúce sa danej témy. U štrnástich ľudí v produktívnom veku sme vykonali komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce. V priestoroch úradu bol pripravený odborný panel.

Týždeň mozgu – 12. – 18. marec – aktivity k Týždňu mozgu sme vykonávali pre deti materských škôl, žiakov základných škôl, dospelých a pre seniorov, ktorí si vypočuli základné informácie o mozgu a jeho fungovaní a následne riešili pracovné listy, logické úlohy, hry a vedomostné kvízy, ktoré sme pre nich pripravili. Celkovo bolo edukovaných 391 detí a žiakov počas 26 realizovaných aktivít, 13 dospelých počas 1 realizovanej aktivity a 42 seniorov počas 3 realizovaných aktivít. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok k Týždňu mozgu a v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel.

Svetový deň ústneho zdravia – 20. marec – v rámci edukačnej činnosti sme realizovali 1 aktivitu pre 16 žiakov materskej školy a 5 aktivít pre 53 žiakov základných škôl. Edukačné aktivity boli zamerané na správnu starostlivosť o ústnu dutinu. Súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny, premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD, riešenie tajničiek, vymaľovanie omaľovánok a skladanie skladačiek. V priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel.

Svetový deň vody - 22. marec – prednášky o význame vody pre ľudský organizmus sme realizovali v jednej materskej škole a v troch základných školách pre 137 detí a žiakov, kde sme zároveň distribuovali letáky týkajúce sa danej témy.

Svetový deň zdravia - 7. apríl – pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme pripravili pre ženy z OZ Ženy a tradície preventívnu akciu zameranú na dôležitosť pitného režimu, ktorý je súčasťou prevencie obezity, spojenú s meraním krvného tlaku a množstva telesného tuku. Zúčastnených bolo 29 žien. Na základných školách sme realizovali 14 besied pre 365 žiakov. U štrnástich osôb v produktívnom veku sme vykonali komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce. Článok k Svetovému dňu zdravia bol uverejnený na internetovej stránke úradu. Panel s odbornými informáciami bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – 10. máj – pri príležitosti tohto svetového dňa bol na našej internetovej stránke uverejnený článok o pozitívnom vplyve pohybovej aktivity a v priestoroch úradu bol pripravený odborný panel. Počas edukačnej činnosti odznelo štrnásť besied pre 273 žiakov a jedna beseda pre 48 študentov. Z celkového počtu zúčastnených sme 42 zmerali množstvo telesného tuku. Počas dvoch besied 32 žiakov aj aktívne športovalo.

Svetový deň bez tabaku – 31. máj – v rámci edukačnej činnosti sme pripravili 5 prednášok pre 92 žiakov základných škôl a štyri prednášky pre 161 študentov strednej školy a gymnázia o negatívnych dôsledkoch fajčenia, na ktorých sme využili aj DVD – Kým stúpa dym. Článok k Svetovému dňu bez tabaku bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi – 26. jún – k tomuto svetovému dňu sme zrealizovali štyri besedy pre 65 žiakov a dve besedy pre 121 študentov, ktoré boli zamerané na riziká a nepriaznivé účinky užívania alkoholu počas ktorých sme využili DVD – Až do dna a nelegálnych drog, ktorým sme zároveň distribuovali výchovno-vzdelávacie letáky. V priestoroch úradu bol umiestnený panel s danou tematikou.

Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september – k tomuto dňu sme realizovali 5 prednášok pre 158 študentiek stredných škôl o negatívnych dôsledkoch užívania alkoholu počas tehotenstva. Súčasťou prednášok bolo aj premietanie DVD – Až do dna. Odborný panel k danej tematike bol umiestnený v priestoroch úradu.

Európsky deň ústneho zdravia– 12. september - v dňoch 12. – 19. septembra 2019 sme realizovali edukačné a intervenčné aktivity pre deti v materských školách a žiakov v základných školách. Cieľové skupiny sme edukovali o správnej starostlivosti o ústnu dutinu a súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny a premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD. Žiakov základných škôl sme edukovali aj o správnej

výžive ako dôležitej prevencii vzniku zubného kazu. Spolu sme realizovali 7 aktivít pre 129 detí a žiakov. V priestoroch úradu bol umiestnený panel s odbornými informáciami.

Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september - pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme usporiadali „Deň otvorených dverí“. Tejto akcie sa zúčastnilo 15 občanov, ktorým sme zmerali množstvo telesného tuku a tlak krvi. Zároveň sme interaktívnou formou vykonávali edukačné aktivity pre študentov stredných škôl, pre ľudí v produktívnom veku a seniorov. Štyri besedy sme realizovali pre 186 študentov, šesť besied pre 128 ľudí v produktívnom veku a dve besedy pre 58 seniorov, ktorým sme zároveň distribuovali výchovno-vzdelávacie letáky. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu a na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok k Svetovému dňu Alzheimerovej choroby.

Deň srdca – 29. september – v rámci edukačnej činnosti sme k tomuto svetovému dňu realizovali jednu besedu pre 25 ľudí v produktívnom veku, u ktorých sme merali množstvo telesného tuku, tlak krvi, BMI, WHR, WHtR a jednu besedu o prevencii KVS chorôb sme realizovali pre 45 seniorov. V priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

Október – Mesiac úcty k starším – v tomto mesiaci sme realizovali edukačné aktivity s cieľom podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a zlepšiť zdravotné uvedomenie seniorov. Počet aktivít a edukovaných je podrobne rozpísaný v bobe 9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020.

Svetový deň obezity – 11. október – pri tejto príležitosti sme u 13 zamestnankýň COOP Jednota Humenné a u 6 zamestnancov Gymnázia Jána Zlatoústeho v Humennom merali množstvo telesného tuku, BMI, WHR, WHtR. Zároveň sme im distribuovali výchovno-vzdelávacie letáky.

Svetový deň potravy – 16. október – k tomuto svetovému dňu sme realizovali 21 edukačných aktivít pre 482 žiakov a študentov (17 aktivít pre 414 žiakov ZŠ, 4 aktivity pre 68 študentov SŠ a gymnázií). Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň osteoporózy – 20. október – v rámci edukačnej činnosti sme realizovali dve besedy pre 30 ľudí v produktívnom veku (Vihorlatská knižnica Humenné, Miestny územný spolok ČK Lackovce) a štyri besedy pre 53 seniorov (DC sídl. I a DC sídl. II Humenné, DSS Udavské, JD Stakčinska Roztoka). Zároveň sme distribuovali výchovno-vzdelávacie materiály k danej téme. Odborný panel bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň diabetu – 14. november – v dňoch 14.11. – 29.11.2019 sme realizovali dve prednášky pre 43 študentov SZŠ v Humennom, jednu prednášku pre 19 študentov gymnázia v Medzilaborciach a jednu besedu pre 18 ľudí v produktívnom veku, ktorým sme distribuovali aj odbornovo-vzdelávacie materiály s danou témou. U 23 členov Slovenského zväzu diabetikov sme realizovali meranie krvného tlaku, u 15 členov množstvo telesného tuku a 6 členom bola vyšetrená hladina cholesterolu v krvi. V priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

Európsky týždeň boja proti drogám – 18. – 22. november – počas tohto týždňa sme realizovali spolu štrnásť prednášok pre štyri základné školy, dve stredné školy (292 edukovaných) z oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy), na ktorých sme využili aj DVD – Kým stúpa dym a DVD – Až do dna a zároveň distribuovali odbornovo-vzdelávacie materiály. V priestoroch RÚVZ bol umiestnený panel s informačnými materiálmi s danou tematikou.

Svetový deň boja proti AIDS – 1. december - prostredníctvom besied sme priblížili tému HIV/AIDS žiakom na troch základných školách, jednej strednej škole a v Centre sociálnej starostlivosti Garden. Spolu sme realizovali 6 besied pre 109 žiakov a študentov.

Jedna základná škola a centrum sociálnej starostlivosti Garden sú zapojené do preventívnej kampane „Červené stužky“. Pri príležitosti daného dňa sme realizovali aj projekt „Hrou proti AIDS“. Projektu sa zúčastnili 2 základné školy a 3 stredné školy z Humenného. Celkovo sa projektu zúčastnilo 98 žiakov a 100 študentov. Dve stredné školy sú zapojené do preventívnej kampane „Červené stužky“. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o HIV/AIDS.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V mesiacoch máj - júl 2019 sme realizovali dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR 2019“. Dotazníky nám boli zaslané z ÚVZ SR. Zabezpečili sme vyplnenie 104 dotazníkov u respondentov v príslušných vekových kategóriách. Vyplnené dotazníky sme zadávali do pripravenej masky v exceli a následne v určenom termíne zaslali na ÚVZ SR.

V mesiacoch apríl, máj a jún vyplnilo 96 žiakov „Dotazník životného štýlu“ v rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020. Vyplnené dotazníky sme zadali do pracovného hárku v exceli a následne zaslali na ÚVZ SR.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Zamestnanci oddelenia realizujú na školách prednášky a besedy z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity, o dostatočnom pitnom režime a význame pohybovej aktivity. V roku 2019 bolo realizovaných 116 prednášok a besied pre 2549 detí, žiakov a študentov v Humennom, Snine a Medzilaborciach. Z celkového počtu prednášok bolo 8 realizovaných v rámci spoluúčasti na školskom projekte „Zdravý tanier“, ktorý realizuje ZŠ Laborecká v Humennom. Na projekte sa zúčastnilo spolu 324 žiakov. Pre 29 žien, ktoré sú členkami OZ Ženy a tradície sme realizovali aktivitu v rámci prevencie obezity, spojenú s meraním krvného tlaku, telesného tuku.

V rámci akčného plánu sa realizujú aktivity k svetovým dňom vyhláseným SZO, konkrétne aktivity sú popísané v texte vyššie.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu– celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Počas kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme distribuovali letáky a účastnícke listy v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce, a to: základným školám, stredným školám, okresným a mestským úradom, zdravotným a sociálnym poisťovňami, Únii žien, knižniciam, do priestorov polikliník a lekární, CVC, ÚPSVaR, Červenému krížu ako aj klientom PZ, ktorí mali záujem zúčastniť sa tejto súťaže. V priestoroch úradu bol umiestnený panel s informáciami o kampani a informácie boli zverejnené aj na internetovej stránke úradu.

9.3. Podpora zdravia znevýhodnených komunit

V roku 2019 sme realizovali zdravotnú výchovu pre deti a žiakov rómskych komunit, zameranú na starostlivosť o ústnu dutinu, prevenciu a podporu zdravého životného štýlu a prevenciu ochorení. Spolu sme realizovali 5 edukačných aktivít (ZŠ a MŠ Podskalka Humenné, ZŠ Koškovce, CSS Garden Ptičie) pre 109 detí a žiakov.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V roku 2019 sme vykonali 18 besied zameraných na prevenciu užívania alkoholu pre 485 žiakov a študentov.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

Výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov sme realizovali v denných centrách v Humennom a v denných stacionároch v Ulici a v Humennom, pre členov Jednoty dôchodcov v Stakčínskej Roztoke a pre seniorov v DSS Udavské. Edukačné aktivity pre seniorov v roku 2019 - 1 beseda s informáciami o prevencii rakoviny (13 edukovaných), 1 beseda o zdravej výžive a pitnom režime (15 edukovaných), 3 aktivity zamerané na význam pohybovej aktivity (41 edukovaných), 2 besedy o preventívnom očkovaní (28 edukovaných), 4 aktivity zamerané na prevenciu pádov (75 edukovaných), 3 aktivity zamerané na informácie o činnosti mozgu (42 edukovaných) a 2 besedy venované možnostiam prevencie Alzheimerovej choroby (58 edukovaných). Záujemcom sme merali krvný tlak a množstvo telesného tuku a zároveň sme distribuovali odbornovo-vzdelávacie materiály k daným témam. Aktivít sa spolu zúčastnilo 272 seniorov.

9.6 CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skrining zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrením základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V roku 2019 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 103(21 mužov a 82 žien), z toho 43 (9 mužov, 34 žien) prvovýšetrených a 60 (12 mužov, 48 žien) opakovane vyšetrených klientov. Z celkového počtu klientov bolo 13 fajčiarov (2 muži a 11 žien).

V rámci plnenia úlohy č. 5.1.3 Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 sme v roku 2019 vyšetřili 96 žiakov 8. ročníkov základných škôl (so súhlasom zákonných zástupcov). Úloha bola zameraná na testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl.

Počas akcií v rámci svetových dní (mimo TZS) sme v roku 2019 vykonali u 151 osôb meranie krvného tlaku a pulzu, 252-om osobám sme odmerali množstvo telesného tuku, 28-im osobám sme určili indexy BMI, WHR, WHtR, spirometriu sme vykonali 23 osobám a u 31 osôb sme určili hladinu celkového cholesterolu z kapilárnej krvi.

Počas roka sme realizovali prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia 4 výjazdy, na ktorých sme zabezpečili komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce (ZŠ Dargovských hrdinov Humenné, Tesco Humenné, Tesco Snina, OÚ Humenné), počas ktorých sme vyšetřili 54 klientov z celkového počtu vyšetřených klientov.

9.7 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Plnenie úloh Národnej protidrogovej stratégie SR sme realizovali prostredníctvom edukačných aktivít v prostredí škôl. V prevencii drogových závislostí sme vykonávali edukačné aktivity formou zážitkového učenia (tajničky, pracovné listy, kvízy), využívali sme

aj DVD – Kým stúpa dym a DVD – Až do dna. V prevencii fajčenia sme realizovali 25 edukačných aktivít pre 575 žiakov a študentov, v prevencii užívania alkoholu sme realizovali 18 edukačných aktivít pre 485 žiakov a študentov, v prevencii užívania drog sa realizovalo 24 aktivít a edukovaných bolo 532 žiakov a študentov.

Sumárne sme v prevencii drogových závislostí realizovali 67 aktivít a edukovaných bolo 1592 žiakov a študentov.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 sme plnili úlohu č. 5.1.3 – Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. Súčasťou úlohy bola aj edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

Cieľovou skupinou boli žiaci 8. ročníkov základných škôl v Humennom. V roku 2017 prebehol výber škôl, ktoré sú zapojené do realizácie úlohy. Samotná realizácia úlohy začala v 1. polroku školského roka 2018/2019, v mesiacoch apríl – jún. Celkovo sa na realizácii úlohy zúčastnilo 96 žiakov. Zo ZŠ Pugačevova, Humenné 12 dievčat a 13 chlapcov, zo ZŠ Hrnčiarska, Humenné 6 dievčat a 19 chlapcov, zo ZŠ J. Švermu, Humenné 25 dievčat a 21 chlapcov.

Programy, projekty a úlohy riešené na regionálnej úrovni:

Projekt prevencie rakoviny prsníka s názvom „Zdravé prsia“ sme v roku 2019 realizovali 2x pre študentky Obchodnej akadémie v Humennom. Hlavnou časťou projektu je nácviak samovyšetovania prsníkov pomocou didaktického modelu. Na projekte sa zúčastnilo 30 študentiek.

V prostredí škôl realizujeme aj besedy a prednášky na témy súvisiace so zdravým životným štýlom (zdravá výživa, pitný režim, pohybová aktivita). Spolu sme prezentovali v materských školách, na základných a stredných školách 154 prednášok pre 3369 detí, žiakov a študentov. V oblasti výchovy k zdravým vzťahom a sexuálneho zdravia sme uskutočnili 9 aktivít a edukovaných bolo 190 žiakov a študentov. Ďalšie témy, ku ktorým sa vykonávajú edukačné aktivity – Riziká piercingu a tetovania (10 aktivít – 245 edukovaných), Hygienické návyky (25 aktivít – 471 edukovaných), Dopravná výchova (12 aktivít – 223 edukovaných), Pes tulák (13 aktivít – 233 edukovaných), Aktivity zamerané na pamäť (40 aktivít – 738 edukovaných), Prvá pomoc (1 aktivita – 20 edukovaných), Trávenie voľného času a spánok (21 aktivít – 388 edukovaných). Spolu bolo realizovaných v materských školách, na základných a stredných školách 122 edukačných aktivít.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING –SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy. Sledovanie výskytu pesticídnych látok je plánované podľa usmernenia ÚVZ SR v pitnej vode z vodárenského zdroja na Alžbetinom ostrove v Komárne. Odbery vzoriek do 31. decembra 2019 neboli zabezpečené.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Plnenie úlohy v roku 2019 nadväzuje na plnenie danej úlohy v predchádzajúcom roku. RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2019 vykonal mimoriadny cieleň štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojený s meraním UV žiarenia v 2

d'alších prevádzkach solárií. Na základe meraní bolo zistené prekročenie limitov UV žiarenia v jednej prevádzke solárií (5 ks opaľovacích prístrojov).

V roku 2019 boli v 3 prevádzkach solárií, v ktorých bolo zistené prekročenie limitov UV žiarenia rozhodnutiami nariadené opatrenia na predchádzanie ochoreniam – zákaz prevádzky opaľovacích prístrojov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo (celkovo 15 prístrojov). Jednalo sa o 2 prevádzky solárií, v ktorých bolo zistené prekročenie limitov UV žiarenia ešte na konci roku 2018 a jednu prevádzku, v ktorej bolo zistené prekročenie limitov UV žiarenia na začiatku roku 2019. Prevádzka solárií bola v dvoch prípadoch obnovená po výmene ultrafialových žiaričov resp. prístrojov a následnom zabezpečení meraní UV žiarenia s vyhovujúcimi výsledkami. V predmetných zariadeniach bol vykonaný opakovaný štátny zdravotný dozor bez zistených nedostatkov. V jednom prípade došlo k zrušeniu prevádzky solária.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).

Podľa výstupov programu informačného systému ASTR_2011 bolo v roku 2019 v spádovom území RÚVZ Komárno v 3. a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 928 zamestnancov z toho 288 žien. Z celkového počtu je v 3. kategórii evidovaných 866 zamestnancov, z toho 262 žien, v 4. kategórii 62 zamestnancov, z toho 26 žien. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k nárastu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, najmä v kategórii žien (zvýšenie o 179), na čo malo vplyv hodnotenie expozície fyzickej záťaže na pracovisku na výrobu čalúneného nábytku (šijacia dielňa). Oproti roku 2018 došlo k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov v 3. kategórii o 19, vyšší je počet žien o 170. V 4. kategórii došlo oproti minulému roku k nárastu počtu zamestnancov aj napriek skutočnosti, že v priebehu roka 2019 bolo zrušené oddelenie patológie (expozícia zamestnancov formaldehydu). Dôvodom zvýšenia boli nové určenia rizikových prác na pracovisku výroby čalúneného nábytku (hluk) a prehodnotenie prác na zámočníckom pracovisku (hluk).

Z celkového počtu 794 dozorovaných organizácii v územnej pôsobnosti RÚVZ Komárno je 39 organizácii s vyhlásenými rizikovými prácami.

V roku 2019 bolo vydaných 9 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizikových prác a 2 rozhodnutia o zrušení rizikových prác.

Najčastejšie sa vyskytujúcim zdraviu škodlivým faktorom pracovného prostredia bol tak ako aj po iné roky hluk. K 31. 12. 2019 evidujeme 739 zamestnancov, z toho 130 žien, vystavených nadmernému hluku. Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov bola expozícia chemickým látkam; evidujeme 133 takýchto zamestnancov, z toho 8 žien. Tretím najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom v roku 2019 sa stala expozícia fyzickej záťaži, kde evidujeme celkovo 121 zamestnancov z toho 118 žien (hodnotenie fyzickej záťaže na pracovisku na výrobu čalúneného nábytku – šijacia dielňa).

Na základe výsledkov merania a zhodnotenia rizikových faktorov práce a pracovného prostredia bolo k 31. 12. 2019 vydaných 11 rozhodnutí, z toho 9 určení rizikovej práce. Určili sme 9 nových rizikových prác.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 623, z toho na 11 rizikových pracoviskách, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

2.1.2. – znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 68, z uvedeného počtu bol 6-krát dozor vykonaný pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 2 poľnohospodárskych organizáciách v súvislosti so skladovaním a manipuláciou s agrochemikáliami, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Vydaných bolo 46 rozhodnutí o schválení prevádzkového poriadku, z toho 29-krát súčasne aj s uvedením priestorov do prevádzky. V rámci posudkovej činnosti RÚVZ v sledovanom období neposudzoval návrh na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami

Formou kontrolných listov bolo u 11 zamestnávateľov vykonané overenie informovanosti zamestnancov.

V hodnotenom období sme zaznamenávali hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Do 31. 12. 2019 bolo evidovaných 75 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3. – Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Na území regiónu RÚVZ so sídlom v Komárne sa používajú chemické karcinogény a mutagény v obmedzených množstvách v priemyselnej výrobe, v analytických chemických laboratóriách a v zdravotníctve. K 31. 12. 2019 evidujeme celkom 53 zamestnancov, z toho 27 žien, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Oproti roku 2018 došlo v 4. kategórii k poklesu počtu evidovaných zamestnancov, jeho dôvodom bolo zrušenie oddelenia patológie. Najviac exponovaných zamestnancov bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami - celkom 29, z toho 26 žien. V sledovanom období nastali len minimálne zmeny v celkovom počte evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti predchádzajúcemu roku. V roku 2019 sme neposudzovali návrhy na činnosti spojené s manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami.

V sledovanom období bolo vydaných 83 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb, v rámci ktorých bol schválený prevádzkový poriadok. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli v sledovanom období vykonané v počte 11.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Počas výkonu ŠZD sú pracovníci dozorovaných prevádzok oboznamovaní s platnou legislatívou, vykonáva sa objektivizácia pracovného prostredia, kontroluje sa dodržanie vykonávania preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a používanie OOO.

Snahou pracovníkov odd. PPL je aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, bola s IP Nitra realizovaná spoločná previerka 9. októbra 2019 v spoločnosti ELDUR Slovakia k.s., Novozámocká cesta 79, 946 51 Nesvady so zameraním na expozíciu zamestnancov chemickým faktorom. Spoločnosť je svojím výrobným procesom zameraná na výrobu komponentov do svetelných zdrojov. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že proces výroby je členený na posklievanie a zváranie drôtov. Posklievanie je vykonávané na automatických strojných zariadeniach. Zváranie niklových a medených drôtov vrátane niklu s wolfrámom je vykonávané pomocou automatov na zváranie plameňom. Zváranie niklu s wolfrámom sa vykonáva v ochrannej atmosfére výparov metanolu. Spotreba metanolu za rok je 200 litrov.

Na pracovisku bola vykonaná objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia – pevného aerosólu pri sústružení a frézovaní grafitových súčiastok a pri lisovaní skla. Na základe objektivizácie bol vypracovaný posudok o riziku a pracovné činnosti pri sústružení a frézovaní grafitových súčiastok a pri lisovaní skla boli zaradené do kategórie 2 (pevný aerosól). Nebezpečné chemické látky sú umiestnené v uzamknutom samostatne stojacom prístrešku. Bolo zistené, že prevádzkovateľ nepredložil orgánu verejného zdravotníctva na schválenie prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi s posúdením expozície ostatným chemickým faktorom a nevedel predložiť odbornú spôsobilosť na prácu s toxickými látkami a zmesami. Prevádzkovateľ do určeného termínu nedostatky odstránil.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti, jej cieľom je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (ďalej len „RÚVZ“) podľa plánu Úradnej kontroly potravín na rok 2019 odobral z celkového počtu 3 vzoriek Materiálov a predmetov určených na styk s potravinami 1 vzorku na sledovaný rizikový ukazovateľ – bisfenol A. Jednalo sa o fľašu určenú na opakované použitie, ktorá bola na základe vykonanej laboratórnej analýzy vyhodnotená ako vyhovujúca.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“ s cieľom dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

RÚVZ nebol v roku 2019 do uvedenej úlohy zapojený, za Nitriansky kraj sa na plnení úlohy podieľal RÚVZ so sídlom v Nitre.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Úloha nadväzuje na spoločnú EÚ legislatívu v danej oblasti, RÚVZ nebol v roku 2019 do uvedenej úlohy zapojený.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu obezity. V rámci svojej činnosti sa zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže zameriavali na sortiment bufetov, v ktorých preferovali predaj zdravších druhov potravín. V roku 2019 boli vykonané 3 kontroly školských bufetov v rámci štátneho zdravotného dozoru, počas ktorých boli prevádzkovatelia upozornení na obmedzenie sladených nápojov a zásady zdravej výživy detí. V zariadeniach školského stravovania bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 103 kontrol (z toho 21 kontrol v rámci mimoriadnej kontroly zabezpečenia poskytovania obedov zadarmo), 35 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín (z toho 19 kontrol na základe hlásenia o výskyte hovädzieho mäsa nevhodného na ľudskú spotrebu). Počas kontrol bola pre pracovníkov zariadení spoločného stravovania zabezpečená aj edukácia v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme venovali pozornosť aj hygienickým podmienkam pri zabezpečení diétného stravovania v 2 zariadeniach zabezpečujúcich prípravu diétnych pokrmov. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru v materských školách (27 krát) bola pozornosť venovaná aj zabezpečeniu pitného režimu, kde bola preferovaná konzumácia pitnej vody a nesladených nápojov. Z prevádzok zariadení spoločného stravovania bolo odobratých 32 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologickú analýzu, 3 vzorky potravín na mikrobiologickú analýzu (všetky s vyhovujúcim výsledkom) a 1 vzorka na zistenie energetickej a biologickej hodnoty podávaných pokrmov (s nevyhovujúcim výsledkom). Na pracovnej porade organizovanej Okresným úradom v Nitre, odborom školstva pracovníci oddelenia odprezentovali prednášku s tematikou "Skúsenosti z výkonu ŠZD a legislatívne zmeny v roku 2019" pre vedúce školských jedální a pracovníkov školských jedální. Vzdelávanie zamestnancov zariadení spoločného stravovania sa vykonáva aj priebežne pri výkone ŠZD. Pracovníci oddelenia sa pravidelne zúčastňujú na vzdelávacích akciách organizovaných Úradom verejného zdravotníctva v Bratislave a Krajským školským úradom v Nitre.

V rámci úlohy "Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ" sme v 3 materských školách hodnotili pestrosť stravy a frekvenciu podávania stravy. Kontroly jedálnych lístkov sme venovali pozornosť aj v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Pracovníci oddelenia odprezentovali 11 prednášok na tému "Osobitosti školského stravovania" pre 163 účastníkov v rámci prípravy pracovníkov na získanie odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažnú činnosť pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov. Vedúca oddelenia je členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažnú činnosť pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov.

V školských zariadeniach sa v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru venovala pozornosť aj priestorom využívaným na telovýchovu a šport. Celkovo bolo vykonaných 14 kontrol, z toho 7 kontrol telocviční a 7 kontrol vonkajších plôch určených na telovýchovu a šport a 3 kontroly výukového bazéna.

Pracovníci oddelenia spolupracovali s Národným referenčným centrom pre Vibrionaceae Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne pri plnení úlohy "Monitoring výskytu vibrií s cieľom ochrany verejného zdravia". V rámci projektu zabezpečovali odber vzoriek potravín (ryby) zo zariadení spoločného stravovania.

V spolupráci s oddelením epidemiológie bol realizovaný projekt s názvom „Očkovanie hrou“, ktorého gestorom je RÚVZ so sídlom v Komárne. Projekt bol realizovaný v mesiaci jún pre študentov strednej školy v Komárne.

Projekt COSI (CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE)

V rámci projektu COSI bolo respondovaných 76 žiakov. Praktická realizácia projektu bola zahájená v decembri 2018 u žiakov základných škôl: 1 mestskej (ZŠ s VJM na Ul. Eötvösa v Komárne) a 1 vidieckej (ZŠ, Komenského 21, Nesvady) u detí vekovej skupiny od 7 do 7,99 a 8 do 8,99 rokov. U žiakov bolo vykonané meranie telesnej hmotnosti, výšky, obvodu pása a bokov a vyplnené dotazníky pre meranie detí, zabezpečená distribúcia a zber rodinných dotazníkov od rodičov. V roku 2019 boli získané údaje spracované v tabuľkách a zaslané gestorovi projektu.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti a porovnať s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín.

Anonymný dotazníkový prieskum bol zrealizovaný u žiakov 9. ročníka základných škôl a 1. - 4. ročníka stredných škôl s celkovým počtom respondovaných 154 žiakov. Dotazníky boli následne zaslané na vyhodnotenie gestorovi projektu.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne boli vykonané odbery vzoriek piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia v celkovom počte 18 vzoriek, z toho v 2 vzorkách boli prekročené limitné hodnoty v ukazovateli Fekálne streptokoky podľa vyhlášky 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Parazitárne znečistenie piesku nebolo zistené. Z uvedeného počtu vzoriek bolo 14 vzoriek odobratých z pieskovísk materských škôl a 4 vzorky z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V roku 2019 boli do projektu zaradené 3 materské školy v okrese Komárno (MŠ Á. Fesztyho, Hurbanovo, MŠ Marcelová, Cirkevná MŠ, Komárno). V rámci projektu sa hodnotila pestrosť stravy a frekvencia podávania jednotlivých pokrmov v mesiaci október a november. Získané údaje boli vyhodnotené a spracované výsledky zaslané gestorovi projektu.

4.5 ÚRAZY DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

V roku 2019 prebiehal zber dotazníkov o úraze od hospitalizovaných detských pacientov. Do projektu bola zaradená Nemocnica Komárno s.r.o., Mederčská 39, Komárno. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Komárne zabezpečili tlač dotazníkov, distribúciu dotazníkov poverenej osobe a priebežný zber dotazníkov. Následne boli získané údaje od 6 respondentov spracované a databáza zaslaná gestorovi projektu (NCZI).

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo v roku 2019 naďalej vykonávané lekármi prvého kontaktu, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali konzultačnú činnosť zdravotníckym pracovníkom vykonávajúcim očkovanie ako aj širokej verejnosti, v roku 2019 prerokovali 7 priestupkov pre odmietnutie očkovania a zároveň vykonali poradenskú činnosť v rámci poradne očkovania.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2019:

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania, zabezpečovalo metodické poradenstvo pre očkujúcich lekárov, činnosť poradne očkovania a prejednávalo priestupky pre odmietnutie očkovania
- platný očkovací kalendár pre rok 2019 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2019
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v okrese naďalej pretrvávala v rámci povinného očkovania zaočkovanosť na vysokej úrovni. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa cestou školení a činnosťou poradne očkovania.
- Surveillance a kontrola ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC - RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne. V rámci poradne očkovania bolo realizovaných 7 konzultácií spojených s prerokovaním priestupku.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

V priebehu roku 2019 zamestnanci oddelenia epidemiológie intenzívne vykonávali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali odborné poradenstvo a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovania.

Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2019 aktívne zapojilo do pravidelnej kampane Európskeho imunizačného týždňa, v rámci ktorej bol organizovaný aj deň otvorených dverí, kde bola venovaná pozornosť propagácii očkovania aj laickej verejnosti a odvráteniu narastajúcich antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovania osôb vystavených riziku nákazy na základe rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania bola vykonaná vo všetkých pediatrických obvodoch. Z kontroly vyplynulo, že zaočkovanosť v okrese Komárno je vo všetkých prípadoch vyššia ako 95%. Nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania neboli zistené.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (MEDIREX GROUP), OKM nemocnice Zvolen, národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, včasné hlásenie pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Podstatnú časť hlásených ochorení tvoria naďalej ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom MEDIREX GROUP, boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratóriá pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, boli však vyzvané na včasné a dôsledné plnenie si hlásnej povinnosti. Ošetrojúcim lekárom bola opakovane zdôrazňovaná táto povinnosť, u všeobecných lekárov aj vrátane týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samovzdelávania, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov:

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie naďalej pravidelne informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií, informačných letákov a webovej stránky RÚVZ. V spolupráci s ďalšími oddeleniami realizovalo projekt Očkovanie hrou na vybraných stredných školách, ktorého súčasťou je aj oboznámenie účastníkov s prenosnými ochoreniami preventabilnými očkovaním.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Naďalej bola propagovaná možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, v roku 2019 sa jednalo o 3 lekárov. Regionálne mikrobiologické laboratórium MEDIREX GROUP už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií:

V roku 2019 nebola zaznamenaná epidémia nadregionálneho rozsahu.

Manažment kontaktov a ohnisk:

Epidemiologické vyšetrenia boli v roku 2019 vykonané v 631 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Rozhodnutím bolo 287 krát vydaných 678 opatrení na zabránenie šíreniu nákazy. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohniská boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Pri svojej činnosti oddelenie úzko spolupracovalo s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY-„TheEpidemiologicalSurveillanceSystem“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC.

RÚVZ so sídlom v Komárne nie je zapojené do programu HELICS.

Európska surveillance infekcií Clostridiumdifficile podľa protokolu ECDC

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2019 zúčastnilo projektu prostredníctvom vkladania údajov do EPIS.

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2019 nevykazuje aktivitu v súvislosti s BPS II.

Realizácia kampane Clean care is save care:

RÚVZ so sídlom v Komárne sa aktívne zapojilo do kampane. V rámci kampane boli realizované školenia o hygiene rúk pre 81 osôb pracujúcich v zdravotníckom zariadení a 37 osôb pracujúcich v zariadení sociálnych služieb. Stery z rúk zdravotníckych pracovníkov v počte 54 ks boli odobraté v spádovej nemocnici (chirurgické a neurologické oddelenie). Na internetovej stránke www.ruvzkn.sk bola zverejnená informácia ohľadne kampane.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

V roku 2019 bola zabezpečená aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách. Pre zamestnancov RÚVZ je naďalej zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach.

V roku 2019 sme nezaznamenali mimoriadnu epidemiologickú situáciu v okrese.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2019 bolo realizovaných 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

V roku 2019 boli v spolupráci s OPZ a VkJ realizované 4 edukačné aktivity na stredných školách s celkovým počtom 83 študentov. V priestoroch Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne bola pripravená nástenka s témou – Prevencia AIDS a na webovej stránke bol uverejnený článok k svetovému dňu boja proti AIDS.

RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2019 sa nezapojilo do projektu „Hrou proti AIDS“.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Zamestnanci oddelenia epidemiológie propagovali činnosť zriadenej poradne očkovania cestou očkujúcich lekárov aj médií.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je, zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Gestorom projektu je Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) so sídlom v Komárne.

V roku 2019 sme realizovali projekt na Strednej odbornej škole technickej a Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Komárne s celkovým počtom 31 účastníkov. Vyhodnotenie výsledkov projektu pre nekompletnosť súboru nebolo realizované.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC pre Vibrionaceae)

7.18 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

Plnenie úloh :

Výskyt vibrií vo vodách na kúpanie

V rámci projektu sme k 31.12.2019 vyšetřili 731 vzoriek, z toho 140 vzoriek povrchových vôd štrkoviskových jazier, 242 vzoriek bazénových vôd z celého Slovenska, 349 sterov z bazénových stien. Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 215 kmeňov vibrií. Z toho z bazénov plnených mineralizovanou vodou bolo izolovaných 106 kmeňov potenciálne patogénnych a patogénnych vibrií, okrem *Vibrio cholerae* to boli i *V. alginolyticus* a *V. vulnificus*, ktoré sú považované za obligátne humánne patogény. Tieto druhy vibrií sú zodpovedné hlavne za extraintestinálne vibriózy s vysokým rizikom vzniku sepsy. Tieto typy bazénov sa javia pri nedostatočnej sanitácii ako rizikové pre vznik vibriových infekcií, keďže sa zdá, že vibriá sa v týchto typoch vôd vyskytujú endemicky. Izolované kmene *Vibrio cholerae* non O1 sú zaradené do zbierky NRC a budú poskytnuté spoluriešiteľským pracoviskám za účelom vykonania genotypovej analýzy využitím molekulárno – biologických metód.

Sledovanie výskytu vibrií vo vybraných rizikových potravinách

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetřilo v roku 2019 v rámci projektu 12 vzoriek mrazených rýb (12 ukazovateľov, 179 analýz). V 11 vzorkách sme prítomnosť *Vibrio* spp. nezistili. V jednej vzorke sme zistili prítomnosť *Vibrio* spp. V NRC pre *Vibrionaceae* bol kmeň identifikovaný ako *Vibrio alginolyticus*. išlo o vzorku mrazená ryba - rybíe filé z morskej šťuky, kanadskej, odobranej zo školskej jedálne v Poprade v rámci štátneho zdravotného dozoru. V NRC pre *Vibrionaceae* boli v roku 2019 vyšetřené ďalšie štyri vzorky mrazených rýb, všetky s negatívnym výsledkom.

Molekulárno-biologické vyšetřenia:

S použitím repetitívnej (GTG)₅ PCR reakcie sme subtypizovali 30 izolátov zo štyroch lokalít, ktoré boli identifikované ako *V. cholerae* non O1, prípadne *V. metchnikovii*, ktoré sa líši len cytochrómoxidázovou aktivitou. Získané PCR profily sme podrobili klastrovej analýze s použitím software Phoretix 1D Pro (TotalLab,UK). Pomocou primerov (GTG)₅ sa podarilo získať jasný a interpretovateľný elektroforetický motív z každého zo sledovaných izolátov. Klastrová analýza za použitia Diceovho algoritmu a Wardovej metódy zostavovania fylogenetického stromu ukázala rozdelenie všetkých izolátov do štyroch dobre odlíšiteľných klastrov vysokopríbuzných kmeňov, nezávisle na lokalite izolácie. Pozorovali sme ale závislosť na čase izolácie, čo sa dá vysvetliť buď zmenami v cirkulácii kmeňov v životnom prostredí alebo mutáciami v genóme vibrií izolovaných zo sledovaných povrchových vôd, podobne ako v predchádzajúcom období. Všetky 4 identifikované klastre obsahovali základné motívy rovnaké, ako boli identifikované zo vzoriek v predchádzajúcom roku, z čoho môžeme usudzovať na stabilnú cirkuláciu kmeňov v prostredí a ich dobré prežívanie v našich vodách pri výkyvoch teplôt a salinity.

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Od roku 2005 oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (ďalej len "OPZaVkZ") realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. V rámci projektu bolo zrealizovaných 57 prednášok pre 1294 detí MŠ a žiakov ZŠ a SŠ v okrese Komárno.

Na tému „Prevencia fajčenia“ boli vykonané 2 prednášky pre 36 žiakov základnej školy a 19 prednášok pre 488 žiakov a študentov základných a stredných škôl s tematikou „Prevencie alkoholizmu“.

V rámci Poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len „PCOaPZ“) boli vykonané preventívne vyšetrenia pre 78 záujemcov (z toho bolo 62 klientov vyšetrených v rámci 6 výjazdov) u ktorých boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu, triglyceridov, a HDL cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci spolupráce s inými subjektmi boli zrealizované 3 výjazdy, kde bolo vyšetrených 50 záujemcov, ktorým boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, hladiny cholesterolu, obvodu pása, bokov, výšky, váhy, BMI, WHR index, % tuku a iné (Základná škola, Ul. rozmarínová v Komárne, Comklíma s.r.o. Komárno, Komárňanské dni).

V rámci „Svetového dňa ústneho zdravia“ bolo zabezpečených 21 prednášok pre 479 detí MŠ a žiakov ZŠ. Pre žiakov základných a špeciálnych základných škôl bola zorganizovaná výtvarná súťaž pod názvom „Zdravý životný štýl očami detí“, do ktorej sa zapojilo 5 škôl s počtom 87 výtvarných prác. V rámci „Týždňa mozgu“ boli pre žiakov SŠ a klientov zariadení pre seniorov vykonané prednášky na tému „Prevencia Alzheimerovej choroby" a „Žijeme život prospievajúci mozgu" a aktivity zamerané na tréningy pamäte pre 46 záujemcov. Aktivity zamerané na tréning pamäte boli vykonané rovnako aj v 2 MŠ v Komárne pre 34 detí. Pracovníci taktiež zabezpečovali distribúciu zdravotno-výchovného materiálu.

V rámci „Svetového dňa vody“ bolo vykonaných 6 prednášok pre deti základných škôl s celkovým počtom 119 žiakov. S tematikou dodržiavania zásad osobnej hygieny a hygieny rúk bolo odprednášaných 9 prednášok pre 231 žiakov ZŠ. V rámci svetového dňa „Boja proti rakovine " bolo odprednášaných 6 prednášok pre 118 žiakov. Pri príležitosti „Svetového dňa umývania rúk“ bola vykonaná edukácia a praktická ukážka správnej techniky hygieny rúk v spolupráci so žiakmi Základnej školy na Ul. Komenského v Komárne, ktorá bola prezentovaná širokej verejnosti. Taktiež prebehla distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s názvom „Zdravie vo vašich rukách“- v počte 20 kusov.

V spolupráci s oddelením epidemiológie a hygieny detí a mládeže bol realizovaný projekt s názvom „Očkovanie hrou“, ktorého gestorom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (ďalej len "RÚVZ"). Podrobne je projekt rozpísaný v časti 6.9.

Pracovníci OPZaVkZ spolupracovali z oddelením epidemiológie pri plnení projektu 6. 7 "Prevencia HIV/AIDS", v rámci ktorého zabezpečili zverejnenie článku na webovom sídle organizácie, prípravu odborného panelu vo vstupných priestoroch organizácie a zrealizovali 4 prednášky pre 83 žiakov SŠ.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii, cieľom je nasmerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšenie

zdravotného uvedomenia. V rámci PCOaPZ bolo vyšetrených 78 klientov, ktorým boli vykonané merania HDL cholesterolu, glukózy, triglyceridov a LDL cholesterolu, TK,P, (z toho bolo 62 klientov vyšetrených v rámci 6 výjazdov). Ďalej boli zorganizované 3 výjazdy a vyšetrených 50 záujemcov, ktorým boli realizované vyšetrenia krvného tlaku, hladiny cholesterolu, obvodu pása, bokov, výšky, váhy, BMI, WHR index, % tuku a iné (Základná škola, Ul. rozmarínová v Komárne, Comklíma s.r.o. Komárno, Komárňanské dni). V súvislosti s Aktualizáciou Národného programu podpory zdravia z roku 2014 bol realizovaný prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR“ formou dotazníkov rozdelených podľa vekovej štruktúry a pohlavia. Pracovníci oddelenia zabezpečili distribúciu, zber údajov a následné vkladanie údajov do masky od 104 respondentov. Získané údaje boli následne zaslané gestorovi projektu.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminovať jej výskyt. Pracovníci OPZaVkZ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. V spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom a Univerzitou J. Selyeho v Komárne boli v rámci akcie „Pohybom ku zdraviu“ realizované s deťmi športové cvičenia a taktiež 5 prednášok pre 125 detí MŠ na tému „Zdravá výživa“, kde bola vykonaná taktiež názorná ukážka s maketami ovocia a zeleniny ako edukácia zdravého životného štýlu. S tematikou ozdravenia výživy a pitného režimu bolo vykonaných celkovo 36 aktivít pre 815 detí MŠ a žiakov ZŠ a SŠ. V spolupráci so ZŠ na Ul. rozmarínova v Komárne boli v rámci „Jesenného dňa zdravia s Rozmarínkou“ vykonané merania hladiny cholesterolu, váhy, výšky, BMI, % telesného tuku, pásu, bokov, TK a pulzu u 16 záujemcov. Pracovníci OPZaVkZ zorganizovali zdravotno-výchovnú akciu s názvom „Prechádzka na podporu a rozvoj zdravia“. V roku 2019 bola akcia organizovaná pre žiakov I. stupňa základnej školy. Akcie sa zúčastnilo 53 žiakov.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V súvislosti s celonárodnou kampaňou "Vyzvi srdce k pohybu" bola zabezpečená propagácia kampane prostredníctvom distribúcie plagátov a osvetového materiálu.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľom projektu je zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

S cieľom posilnenia výchovy a vzdelávania žiakov boli vykonané 3 prednášky pre 73 žiakov ZŠ zamerané na osobnú hygienu a hygieny rúk, vrátane edukácie o zdravom životnom štýle ako aj o zdravej výžive.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Problematike užívania alkoholu, resp. abstinencii od alkoholu pracovníci OPZaVkJ venovali pozornosť aj v rámci projektu „Zdravý životný štýl“. Na tému „Prevencia alkoholizmu“ bolo odprezentovaných 15 prednášok pre 356 žiakov ZŠ a SŠ, ktorým bolo súčasne premietnuté aj DVD s názvom „Až do dna“. Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme boli vykonané 4 prednášky pre 132 žiakov s danou tematikou a súčasne premietnuté DVD s názvom „Riziká pitia alkoholu z neoverených zdrojov“ a „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Cieľom uvedeného projektu je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí, ako aj eliminovať ich sociálnu izoláciu. V rámci akcie „Týždeň mozgu 2019“, ktorú organizovala Slovenská Alzheimerova spoločnosť bola pracovníkmi OPZaVkJ realizovaná 1 prednáška v zariadení pre seniorov, spojená s tréningom pamäte pre 24 obyvateľov zariadenia, taktiež bola zabezpečená distribúcia zdravotno výchovného materiálu v podobe letákov. V knižnici J. Szinnyeiho v Komárne boli realizované prednášky s názvom „Prevencia osteoporózy“, „Porovnanie zmien pri normálnom starnutí a pri Alzheimerovej demencii“ a taktiež boli vykonané tréningy pamäte s celkovým počtom edukovaných - 15 dôchodcov. V Zariadení sociálnych služieb Náruč, Komárno bola realizovaná 1 prednáška s názvom „Prevencia osteoporózy“ pre 28 obyvateľov .

9.6 CINDI PROGRAM SR

Pracovníci PCOaPZ v roku 2019 vyšetrili celkovo 78 klientov (z toho bolo 62 klientov vyšetrených v rámci 6 výjazdov) u ktorých boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu, triglyceridov, a HDL cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci spolupráce s inými subjektmi boli zrealizované 3 výjazdy, kde bolo vyšetrených 50 záujemcov, ktorým boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, hladiny cholesterolu, obvodu pása, bokov, výšky, váhy, BMI, WHR index, % tuku a iné (Základná škola Ul. rozmarínová v Komárne, Comklíma s. r. o. Komárno, Komárňanské dni).

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Cieľom uvedeného programu je realizácia preventívnych programov výchovou detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

Na tému „Prevencia fajčenia“ boli odprednášané 2 prednášky pre 36 žiakov základnej školy a 15 prednášok pre 356 žiakov stredných a základných škôl na tému „Prevencia alkoholizmu“ s premietnutím DVD s danou tematikou. V rámci „Svetového dňa bez tabaku“ boli v hypermarkete Tesco Komárno realizované merania smokerlyzerom u 12 záujemcov, kde prebehla edukácia o škodlivosti fajčenia a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu. V

rámci Linky pomoci na odvykanie od fajčenia bolo poskytnuté telefonické poradenstvo 34 klientom a 1 klientovi v rámci poradne na odvykanie od fajčenia.

9.8. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom projektu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

V roku 2019 bolo v rámci projektu NAPPA vyšetrených celkovo 64 žiakov základných škôl v okrese Komárno, kde boli zrealizované vyšetrenia krvného tlaku, pulzu, obvodu pása, bokov, výšky, váhy, vyšetrenia spirometrom, držania tela, merania flexibility BMI, WHR index, % tuku a iné a vyplnenie dotazníka životného štýlu. Taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti podpory vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenia životosprávy. Získané údaje boli následne spracované a zaslané gestorovi projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

Vyhodnotenie za rok 2018:

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia pravidelne monitorujú kvalitu vody na kúpanie v troch prírodných vodných nádržiach (z toho počtu sa jedná o dve nádrže s vodou určenou na kúpanie a jedno prírodné kúpalisko). Zároveň vykonávajú štátny zdravotný dozor a odoberajú vzorky vody z umelých bazénov na kúpaliskách s celoročnou i sezónnou prevádzkou ako aj v relaxačných zariadeniach a hotelových komplexoch. V rámci platenej služby kontrolujú kvalitu vody na kúpanie aj v umelých bazénoch v zdravotníckych zariadeniach (výsledky analýz nie sú zadávané do Informačného systému Vody na kúpanie). Pri uskutočňovaných kontrolách dôsledne dbajú na dodržiavanie zásad schválených prevádzkových poriadkov a predkladanie výsledkov prevádzkovej kontroly kvality vody na kúpanie.

Počas kúpacej sezóny (ďalej len KS) 2019 bolo z VUK Ružín (okres Košice – okolie) odobratých 14 vzoriek vôd z monitorovacieho miesta „Pri móle“, z ktorých 5 nevyhovelo v biologických ukazovateľoch (cyanobaktérie, chlorofyl *a*). Z týchto dôvodov RÚVZ Košice nariadil dňa 26.07.2019 opatrenie na predchádzanie vzniku iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia, ktorým zakázal kúpanie vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody vo vode určenej na kúpanie. O zistených skutočnostiach bol písomne informovaný aj Okresný úrad Košice, Odbor starostlivosti o životné prostredie. Z dôvodu premnoženia cyanobatérií bolo z VUK Ružín odobratých ďalších 13 vzoriek vôd z miest s najvyšším výskytom cyanobaktérií ako aj vzorka vodného kvetu. Na základe vyšetrení uskutočnených na ÚVZ SR bolo zistené nasledovné percentuálne zastúpenie a druhová diverzita taxónov: *Aphanizomenon flos – aquae* 60 %, *Woronichia naegeliana* 30%, *Aphanizomenon klebahnii* 5 %, *Microcystis ichthyoxoblahe* 3 %, *Microcystis novacekii* 1% a *Microcystis aeruginosa* 1 %. Vo vode, odobratej z miesta najväčšieho premnoženia cyanobaktérií bola v laboratóriách na ÚVZ SR chemickými analýzami zistená prítomnosť cylindrospermopsínu v množstve 0,52 µg/l. Po skončení kúpacej sezóny a po zistení vyhovujúcej kvality vody vo VUK Ružín bolo nariadené opatrenie odvolané.

Z VUK „Pod Bukovcom“ bolo odobratých 7 vzoriek vôd z monitorovacieho „Pláž pravá strana“ a dve vzorky z iných miest. Voda počas KS 2019 vykazovala I. stupeň – vhodná kvalita vody – A, resp. II. stupeň – prípustná kvalita vody - B. Na vodnej hladine, ani v jej blízkosti sa nevyskytoval žiadny odpad ani prírodné znečistenie.

Zamestnanci RÚVZ Košice v roku 2019 vykonávali odbery vzoriek vody aj zo štrkoviska Jazero v Košiciach. Celkovo bolo odobratých 128 vzoriek vôd. Z dôvodu zhoršenej kvality vody v biologických ukazovateľoch začiatkom augusta vydal RÚVZ Košice pre citlivú časť populácie – pre deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom odporúčanie nekúpať sa vo vode. Po prekročení medzných hodnôt v biologických ukazovateľoch koncom augusta, kedy boli zistené počty cyanobaktérií v rozmedzí od 1 153 000 buniek/ml do 1 410 000 buniek/ml vody a hodnoty chlorofylu *a* od 56,30 µg/l do 73,80 µg/l RÚVZ Košice nariadil opatrenie na predchádzanie vzniku iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia a to zakázal kúpanie vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody v prírodnom kúpalisku. Keďže súčasťou prírodného kúpaliska je aj vodnolyžiarsky vlek, RÚVZ Košice nariadil jeho prevádzkovateľovi opatrenie a to zákaz prevádzky.

Vzorky vody z Jazera boli analyzované aj v laboratóriách ÚVZ SR. Chemickými analýzami bola vo vode zistená prítomnosť cylindrospermopsínu v množstve 0,42 µg/l.

Pokles počtu buniek cyanobaktérií pod MH bol zistený až pri analýzach vzoriek vôd odoberatých koncom septembra, následne boli nariadené opatrenia odvolané.

V KS 2019 bola jednorázovo monitorovaná kvalita vody v ďalších troch prírodných vodných plochách bez štatútu prírodného kúpaliska a vody určenej na kúpanie a to v štrkoviskách Geča a Čaňa a v jazere IZRA. Všetky vzorky boli vyhodnotené ako nevyhovujúce z dôvodu zníženej priehľadnosti. V štrkovisku Čaňa bola prekročená aj MH v ukazovateli chlorofyl a.

V roku 2019 bola kontrolovaná kvalita vody na kúpanie aj z umelých bazénov. Celkovo bolo odoberatých 398 vzoriek bazénovej vody, z ktorých 141 vzoriek nevyhovelo požiadavkám vyhl. vo všetkých skúšaných ukazovateľoch. Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a to zákaz kúpania vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody v umelom kúpalisku, bol vydaný na troch umelých kúpaliskách.

Mesto **Košice** je zásobované pitnou vodou z tzv. „Košického skupinového vodovodu“, resp. skupinového vodovodu „Turňa - Drienovec - Košice“. Pitná voda je do spotrebiska privádzaná z viacerých lokalít a v jednotlivých častiach mesta je miešaná. Zdrojom pitnej vody pre tento vodovod je povrchová a podzemná pitná voda z niekoľkých lokalít, a to z: Vodárenskej nádrže Starina, Vodárenskej nádrže Bukovec, Čermeľských prameňov, studní pri rieke Hornád a vodárenských zdrojov z lokality Družstevná pri Hornáde, sústavy vodárenských zdrojov Turňa - Drienovec - Košice a potoka Čierna Moldava. Mestská časť Kavečany má samostatný vodovod a je zásobovaná pitnou vodou z vlastných, podzemných vodárenských zdrojov „Pstružník“. Mesto Košice má takmer 99 % zásobovanosť z vodovodu. Kvalita pitnej vody v „Košickom skupinovom vodovode“ je stabilná a zdravotne bezpečná.

Zamestnanci RÚVZ odobrali v Meste Košice v roku 2019 - 85 vzoriek pitnej vody v rámci monitoringu kvality pitnej vody a 23 vzoriek pitnej vody v rámci výkonu ŠZD.

Obyvatelia okresu **Košice - okolie** sú v prevažnej miere zásobovaní podzemnou pitnou vodou, z povrchových zdrojov sú zásobované obce: Bukovec, Malá Ida, Baška, Budimír, Nová Polhora, Chrastné, Hrašovík, Kráľovce, Rozhanovce, Ploské, Herľany, Poproč a časť mesta Medzev. V 2 obciach (Vyšný Medzev - časť Lucia Baňa a časť obce Vajkovce - lokalita „Slnčná stráň“) je zásobovanie pitnou vodou riešené z podzemného a povrchového zdroja. V okrese Košice - okolie je napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod cca 69 %. Okres aj naďalej ostáva hlboko pod celoslovenským priemerom v počte zásobovaných obyvateľov zdravotne bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov. Aj napriek tomu, že v niektorých obciach je vybudovaný verejný vodovod, stále zaznamenávame nižší záujem občanov o napojenie sa na existujúci vodovod, ako aj pokles spotreby pitnej vody na jedného obyvateľa. V roku 2019 naďalej trvala I. výnimka na použitie pitnej vody zo skupinového vodovodu Boliarov - Bačkovík - Kecerovce, ktorá nespĺňa limity ukazovateľov kvality pitnej vody v ukazovateli arzén (do 08. 09. 2020). V roku 2019 bolo v okrese Košice - okolie orgánom verejného zdravotníctva vydané opatrenie na zabezpečenie dostatočného množstva zdravotne bezpečnej pitnej vody pre obyvateľov obce Čakanovce v termíne do 31. 12. 2020. Aj napriek nepriaznivej situácii v zásobovaní obyvateľstva okresu Košice - okolie pitnou vodou, neboli v roku 2019 evidované epidémie, kde by faktorom prenosu bola pitná voda.

Zamestnanci RÚVZ odobrali v okrese Košice - okolie v roku 2019 - 186 vzoriek pitnej vody v rámci monitoringu kvality pitnej vody a 28 vzoriek pitnej vody v rámci výkonu ŠZD.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Realizácia projektu v sledovanom období :

V roku 2019 bolo v Košiciach v prevádzke 21 zariadení s opaľovacími prístrojmi a v okrese Košice - okolie 8 zariadení s opaľovacími prístrojmi.

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia v rámci realizácie mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek spojeného s meraním UV žiarenia vykonali 8 kontrol a uskutočnili 9 meraní opaľovacích prístrojov. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli zistené tieto nedostatky: prevádzkovanie zariadenia bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva po zmene prevádzkovateľa a bez schváleného prevádzkového poriadku, nesprávne vedené prevádzkové dokumentácie k opaľovacím prístrojom, chýbajúce doklady preukazujúce odbornú spôsobilosť na vykonávanie epidemiologicky závažných činností v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo u obsluhy opaľovacích prístrojov. Pri meraní UV žiarenia bolo zistené prekročenie hodnôt celkovej účinnej ožiarenosti E_{eff} na 5-tich z 9-tich meraných opaľovacích prístrojov. Prevádzkovateľom zariadení boli uložené tri pokuty v celkovej sume 1050 Eur. Blokové pokuty v celkovej sume 240 Eur boli uložené 4 osobám bez odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností.

Odbor chemických analýz:

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Dosiahnuté výsledky:

Prehľad o počte vykonaných meraní ultrafialového žiarenia na opaľovacích prístrojoch v roku 2019 v rámci plnenia úlohy 1.7 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tab.č.1

Počet prevádzok	Počet opaľovacích prístrojov	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
18	26	64	64	128

Meranie UV žiarenia bolo vykonané v soláriách situovaných v Košickom kraji v spolupráci s odborními HŽPZ na RÚVZ sídlom v Michalovciach, Trebišove, Rožňave, Spišskej Novej Vsi a Košiciach.

Z meraní vyplynulo, že z 26 opaľovacích prístrojov, na ktorých bolo v roku 2019 vykonané meranie UV žiarenia v rámci plnenia úlohy 1.7, požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo, v znení Vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z. z. nevyhovovalo 10 opaľovacích prístrojov a na 9-tich opaľovacích prístrojoch nebolo možné vyjadriť súlad alebo nesúlad so špecifikáciou. Ostatné opaľovacie prístroje (spolu 7) požiadavkám vyššie citovanej Vyhlášky MZ SR vyhovovali.

Maximálna doba opaľovania pre jednotlivé typy pokožky vyhovovala požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z. v znení Vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z. z. na 10-tich opaľovacích prístrojoch, na 2 nebolo možné vyjadriť súlad alebo nesúlad so špecifikáciou, pretože vypočítaná doba expozície stanovená (stiahnutá) na účinnú prahovú dávku ožiarenia podľa miestne rozšírených typov pokožky bola nad limitnou hodnotou o hodnotu menšiu, ako rozšírená neistota merania. Na 9-tich opaľovacích prístrojoch bola maximálna doba opaľovania prekročená a na 5-tich opaľovacích prístrojoch prevádzkovatelia nemali maximálnu dobu opaľovania uvedenú vôbec.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2019 bolo vydaných **76** rozhodnutí na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie, a to:

- a) **61** rozhodnutí na základe prehodnotenia zdravotných rizík s tým, že staré rozhodnutia na zaradenie prác do kategórie stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.
- b) **15** nových rozhodnutí na základe návrhov zamestnávateľa na zaradenie prác do kategórie, pričom podkladom bola objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia a posúdenie zdravotného rizika pri práci.

Zrušených bolo **68** rozhodnutí na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík, organizačných zmien a zániku pracovísk.

V sledovanom období bolo na rizikových pracoviskách vykonaných **173** kontrol, v rámci ktorých boli rozdané zamestnancom na vyplnenie aj kontrolné listy informovanosti v počte 158 (typ C - 30, H - 95, K - 3, V - 29, Z - 1).

Evidencia rizikových prác bola priebežne doplňovaná a aktualizovaná v programe ASTR_2011.

Za neplnenie povinností na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie a štvrtej kategórie, boli uložené 3 pokuty vo výške 2 400 € za nezabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu a nezabezpečenie vypracovania písomných posudkov o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou (Ing. Ladislav Popovič, ZTS VVÚ Machinery s. r. o., ZTS Výskumno-vývojový ústav Košice, a. s.).

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a ŠZD za roky 2018 a 2019

	rok 2018	rok 2019	trend
Nové rozhodnutia RP	12	15	+ 03
Prehodnotenú rozhodnutia RP	65	61	- 04
Vydané rozhodnutia spolu	77	76	- 01
Zrušené rozhodnutia RP	70	68	- 02
ŠZD – kontroly RP	173	173	rovnako

**Prehľad počtu subjektov s RP a exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom
za roky 2018 a 2019**

Okres	Za rok 2018			Za rok 2019		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v 3. kat. a 4. kat.		Počet subjektov	Počet zamestnancov v 3. kat. a 4. kat.	
		spolu	z toho žien		spolu	z toho žien
Košice I, II, III, IV a Košice – okolie	114	12 432	1 219	120	12 523	1 233

**Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom
za obdobie rokov 2015 – 2019 (trendy)**

Počet exponovaných rizikovým faktorom									
2019		2018		2017		2016		2015	
spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien
12 523	1 233	12 432	1 219	12 094	1 179	12 042	1 111	11 642	1 085

Z celkového prehľadu za posledných 5 rokov je zrejmé, že v priebehu roka 2019 došlo oproti predchádzajúcim štyrom rokom k zvýšeniu počtu zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie. Dôvodom je prehodnotenie expozície faktorom práce na existujúcich pracoviskách a vzniku nových pracovísk s rizikovými prácami.

Odbor chemických analýz:

CHEMICKÝ FAKTOR:

Pevný aerosól

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	<i>141</i>	<i>332</i>	<i>468</i>
<i>stacionárny</i>	<i>7</i>	<i>32</i>	<i>35</i>
<i>spolu</i>	<i>148</i>	<i>364</i>	<i>503</i>

Stanovenie koncentrácie pevných aerosólov bolo vykonávané za účelom objektivizácie pracovného prostredia pre okres Košice, Košice okolie, Rožňava, Trebišov, Sobrance, Vranov n/T a pre Prešovský kraj. Prevádzky, na ktorých sa vykonávali odbery boli: **TBG Slovensko** - vo firme *Betonáreň Košice* bola odobratá 1 vzorka na stanovenie pevného aerosólu, limit nebol prekročený.

ZOI Haniska – 2 osobné odbery, prekročenie v 1 prípade.

ZŤS VVÚ – bolo odobratých 5 osobných a 4 stacionárne odbery, limit nebol prekročený.

Okres Rožňava – z firmy *Belmer* nám bolo dodaných 93 vzoriek na stanovenie koncentrácie pevného aerosólu, z toho v 4 vzorkách bol limit prekročený.

V okrese Trebišov bol vykonaný odber 4 vzoriek osobným odberom vo firme **K+K servis**.

Okres Sobrance – Lesy SR, odber 2 vzoriek, prekročenie viac ako 2-násobné.

Okres Vranov n/T – Colas Slovakia, Obaľovacia súprava Vechec – 4 osobné odbery a 1 stacionárny, z osobných odberov 1 prekračuje limit.

Prešovský kraj – IS Lom Maglovec – 6 osobných odberov, z toho v 4 prípadoch prekročenie limitu, v 1 z prípadov prekročenie viac ako 2-násobné.

Okres Rožňava – firma Badinotti – pri drvení kartónového odpadu, 1osobný a 1 stacionárny odber, osobný odber prekračuje limit.

Košice okolie – KUENZ Kechnec – stanovenie pevného aerosólu, chrómu a niklu, 3 osobné odbery, pevný aerosól prekročený vo všetkých prípadoch, chróm a nikel v limite.

Chemické faktory v ovzduší

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	12	102	193
<i>stacionárny</i>	112	508	1362
spolu	124	610	1555

Stanovenie koncentrácie chemických faktorov bolo vykonané v okresoch Košice, Rožňava, SNV, Sobrance, Snina a v Prešovskom kraji.

V okrese Prešov boli prchavé organické látky stanovené vo firme **Prysmian Kablo Prešov** Záborské formou osobného a stacionárneho odberu, stanovoval sa butanón, etylacetát, izopropylalkohol a výsledky boli v limite.

Na klinickej patológii Prešov bol okrem prchavých organických látok (xylén, izopropylalkohol, acetón), ktoré boli v limite, stanovený aj formaldehyd, pričom 2 osobné odbery boli prekročené menej ako 2-násobne a z troch krátkodobých stacionárnych odberov boli všetky prekročené, 1 z nich viac ako 2-násobne.

V okrese Rožňava vo firme Essity na 2 prevádzkach boli stanovované benzén, toluén, etylbenzén, m-xylén, p-xylén, o-xylén, n-butylacetát, n-butanol, izobutanol, styren, acetón, metylacetát, etylacetát, butanón, izopropylalkohol, výsledky boli v limite. Ďalej tu boli merané amoniak, formaldehyd, kyselina sírová a chlorovodíková, oxidy dusíka a formou detekčných turbíčiek sírovodík, chlór, fosforovodík, fluorovodík a etylmerkaptán. Všetky hodnoty boli v limite.

V okrese SNV vo firme Embraco sme merali koncentrácie oxidu uhoľnatého na siedmich stanovištiach, pričom na 2 miestach bolo prekročenie menej ako 2-násobné.

V okrese Sobrance boli vykonané merania na hraničnom prechode **Vyšné Nemecké**, kde sme vykonali osobné odbery na oxidy dusíka a stacionárne odbery oxidu uhoľnatého, všetky limity sú v norme.

V okrese Snina sme vykonali merania na **hraničnom prechode Ubl'a** - osobné odbery na oxidy dusíka a stacionárne odbery oxidu uhoľnatého, všetky limity sú v norme.

Biologické expozičné testy

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>Kyselina mandľová a fenylglyoxylová</i>	32	-	32	106	236
<i>Kyselina δ-aminolevulová</i>	7	-	7	14	56
Spolu	39	-	39	120	292

Vzorky na stanovenie kyseliny mandľovej a fenylglyoxylovej bolo dodaných firmou **Fiberstruct Strážske**.

Vzorky na stanovenie kyseliny δ-aminolevulovej boli dodané zo **Železničného zdravotníctva Košice**. V každej vzorke sa stanovila aj koncentrácia kreatinínu.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2019 bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaných 8 kontrol zameraných na kontrolu dodržiavania právnych predpisov na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (ďalej len VTLaZ a TLaZ).

Z uvedeného počtu boli 3 kontroly vykonané v spoločnosti U. S. Steel Košice, s. r. o. (ďalej USSK), a to na pracovisku Útvaru GM pre materiálové riadenie - sklad farieb a chemikálií, Útvaru GM pre environment a na DZ Energetika Vodné hospodárstvo – ČOV Sokolany. V posledných dvoch pracoviskách sa VTLaZ používajú na laboratórne účely pri vyšetrovaní kvality odpadových vôd.

Ďalšie 3 kontroly boli vykonané v spoločnosti U. S. Steel Košice – Labortest s. r. o. na pracoviskách Laboratórium Studenej valcovne, Laboratórium Koksovne a Kvantometrické laboratórium. Kontrola bola vykonaná aj v spoločnosti ISS Facility Services s. r. o. v laboratóriu GM pre environment.

Pred vydaním rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s VTL a Z bol štátny zdravotný dozor vykonaný na Univerzite veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, konkrétne na Katedre mikrobiológie a gnotobiológie.

V roku 2019 boli uvedené do prevádzky priestory laboratória skúšobne E71 v areáli VSD, a. s. v Lemešanoch, v ktorom sú na meranie obsahu vody v izolačnom oleji používané chemické látky klasifikované v triede akútna toxicita kategórie 3.

V roku 2019 bolo rozhodnutím do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre chemické faktory klasifikované ako TLaZ (trieda nebezpečnosti akútna toxicita kategórie 3) zaradených 218 zamestnancov, z toho 57 žien (v roku 2018 to bolo 194 zamestnancov, z toho 49 žien) a pre chemické faktory klasifikované ako VTLaZ (trieda nebezpečnosti akútna toxicita kategórie 1 a 2) bolo zaradených 21 zamestnancov, z toho 0 žien, a to v spoločnosti USSK.

V uplynulom roku bolo vydaných 6 súhlasných rozhodnutí na používanie, skladovanie a manipuláciu s VTLaZ. Dve rozhodnutia boli vydané pre Univerzitnú nemocnicu L. Pasteura

Košice, a to pre Ústav patológie a Oddelenie patológie, na ktorých sú zamestnanci exponovaní VTLaZ pri laboratórnych činnostiach a pri vykonávaní mechanickej očisty laboratórneho skla. Jedno rozhodnutie bolo vydané pre Univerzitu veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, a to pre Ústav mikrobiológie a gnotobiológie a Ústav imunológie na Katedre mikrobiológie a imunológie. Jedno rozhodnutie bolo vydané pre Univerzitu P. J. Šafárika v Košiciach, konkrétne pre vedeckovýskumné pracovisko Združenej tkanivovej banky. Vo všetkých uvedených prípadoch bol okrem súhlasu na skladovanie a manipuláciu s VTLaZ vydaný aj súhlas na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov.

Podnikateľským subjektom vykonávajúcim prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie boli vydané dve rozhodnutia na skladovanie a používanie VTLaZ, a to spoločnosti DERO s. r. o. a fyzickej osobe – podnikateľovi Ing. Ladislavovi Popovičovi, podnikajúcemu pod obchodným menom DEZIN. VTLaZ sú insekticídy Quickphos a Ficam 80WP. Súčasťou rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s VTLaZ bolo aj schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom.

Porušenie predpisov na ochranu zdravia pri používaní VTLaZ a TLaZ nebolo v priebehu uplynulého roka zaznamenané.

V sledovanom období bolo vydaných spolu **59** osvedčení o odbornej spôsobilosti, z toho **52** osvedčení bolo vydaných na prácu s VTLaZ a TLaZ a **7** osvedčení na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Na základe skúšky bolo vydaných **5** osvedčení (VTLaZ a TLaZ) a bez vykonania skúšky, t. j. na základe overenia dĺžky odbornej praxe, **47** osvedčení. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s VTLaZ zasadala **2 krát** a komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie **1 krát**.

Mimoriadna udalosť bola zaznamenaná v mesiaci november, kedy došlo k úniku, resp. vyliatiu chemickej látky v priestoroch budovy Miestneho úradu Mestskej časti Košice – Západ na Triede SNP 39 v Košiciach. Na mieste zasahoval Hasičský a záchranný zbor Košice, ktorý usmernil vedenie úradu, aby zabezpečil evakuáciu zamestnancov. Následne boli privolaní zamestnanci Kontrolného chemického laboratória Civilnej ochrany z Jasova, ktorí odobrali vzorky ovzdušia. Z výsledkov vyšetrení odberov vyplynulo, že uniknutou látkou bol o-krezol, pričom nameraná koncentrácia neprekračovala najvyššie prípustný expozičný limit a z tohto dôvodu situácia nebola vyhodnotená ako havarijná. Bolo zabezpečené intenzívne vetranie zasiahnutých priestorov a ich dôkladné vyčistenie. U niektorých zamestnancov sa po čase prejavili dýchacie ťažkosti a nevoľnosť, na základe čoho boli privolané sanitné vozidlá.

Po vyšetrení boli zamestnanci prepustení domov a ani u jedného si stav nevyžadoval hospitalizáciu.

	Počet
Previerky	8
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	52

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach vydal v roku 2019 **9 rozhodnutí** na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre KaMF.

Pre spoločnosť U. S. Steel Košice, s. r. o. (ďalej len USSK) bolo vydaných 5 rozhodnutí, a to pre DZ Mechanika (expozícia Cr⁶⁺), útvar GM pre environment (pracovný proces s rizikom expozície polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom (ďalej len PAU), DZ Údržba (PAU), útvar pre spoľahlivosť VTZ (PAU) a DZ Koksovňa (expozícia benzénu a PAU).

Pre spoločnosť ISS Facility Services spol. s r. o. bolo vydané 1 rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (PAU) na pracovisku DZ Koksovňa - práca vykonávaná profesiou čistič Koksovňa VKB1 a VKB3.

Pre spoločnosť KOKSMONT s. r. o. bolo vydané 1 rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (PAU) na pracovisku DZ Koksovňa - práca vykonávaná profesiou pomocný pracovník v stavebnej výrobe.

V marci 2019 boli vydané pre Univerzitnú nemocnicu L. Pasteura Košice 2 rozhodnutia, a to na zaradenie prác vykonávaných na Oddelení patológie UNLP Košice na Rastislavovej 43 v Košiciach profesiami lekár, laboratórny diagnostik, zdravotnícky laborant a sanitár do tretej kategórie a na Ústave patológie UNLP Košice na Rastislavovej 43 v Košiciach profesiami lekár, zdravotnícky laborant a sanitár do tretej kategórie pre karcinogénne a mutagénne faktory, konkrétne 10 % pufrovaný formaldehyd.

V októbri 2019 bolo vydané pre súdnolekárske a patologicko-anatomické pracovisko Košice Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou rozhodnutie na vyradenie prác vykonávaných profesiou toxikológ VŠ zo štvrtej kategórie pre KaMF, konkrétne benzén.

V porovnaní s rokom 2018 sa **znížil** v roku 2019 počet zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre KaMF **o 35**. V roku 2019 to bolo spolu **773** (808 v roku 2018) zamestnancov, z toho 219 žien (206 žien v roku 2018) (zdroj ASTR), pričom v tretej kategórii prác to bolo 648 zamestnancov (703 zamestnancov v roku 2018), z toho 219 žien (206 žien v roku 2018) a vo štvrtej kategórii 125 zamestnancov (105 zamestnancov v roku 2018), z toho 0 žien (3 ženy v roku 2018).

Najviac zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre KaMF, konkrétne PAU, vykonáva prácu v DZ Koksovňa, USSK. Ide o 545 zamestnancov spoločností USSK, ISS Facility Services s. r. o. a KOKSMONT a. s. Košice.

Na druhom mieste v počte zamestnancov exponovaných KaMF sú zdravotnícke zariadenia, v ktorých je do tretej kategórie zaradená práca s cytostatikami (**176** zamestnancov). Ide o zdravotnícke zariadenia: Východoslovenský onkologický ústav a. s. s pracoviskami Oddelenie klinickej onkológie, Oddelenie radiačnej onkológie a Nemocničná lekáreň, Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice s pracoviskami Klinika hematológie a onkohematológie, Nemocničná lekáreň, Detská fakultná nemocnica Košice s pracoviskami Oddelenie detskej onkológie a hematológie, Nemocničná lekáreň a Odbor prevádzkových a technických činností - referát upratovacích činností. Významný je aj počet zdravotníckych zamestnancov, a to **41**, ktorých práca je zaradená do tretej kategórie pre expozíciu formaldehydu, ktorý je podľa nariadenia EPaR č. 1217/2008 v platnom znení klasifikovaný v triede nebezpečnosti karcinogenita kategórie 1B. Ide o práce vykonávané v Dezinfekčnej stanici UNLP Košice profesiou verejný zdravotník a zdravotnícky asistent pri riedení 37 % formaldehydu na 10 % pufrovaný formaldehyd a práce vykonávané na Oddelení patológie UNLP Košice na Rastislavovej 43 v Košiciach profesiami lekár, laboratórny

diagnostik, zdravotnícky laborant a sanitár a na Ústave patológie UNLP Košice na Rastislavovej 43 v Košiciach profesiami lekár, zdravotnícky laborant a sanitár.

V sledovanom období bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaných **27 kontrol** zameraných na ochranu zdravia zamestnancov exponovaných na pracovisku karcinogénnym a mutagénnym faktorom (ďalej len KaMF). Z uvedeného počtu bolo 15 kontrol vykonaných na pracoviskách spol. USSK a v dcérskych spoločnostiach USSK v areáli U. S. Steel Košice, kde je evidovaný najvyšší počet zamestnancov zaradených do 3. kategórie a 4. kategórie pre KaMF.

V DZ Energetika, spol. USSK, prevádzka Technické plyny sa na udržiavanie neustáleho pretlaku vysokopečného plynu v plynojeme používa špeciálny tesniaci olej Gasometer Abdichtmittel P, klasifikovaný v triedach karcinogenita, mutagenita zárodočných buniek a reprodukčná toxicita kategórie 1B.

V prevádzke Vodné hospodárstvo, pracovisko ČOV Sokoľany, spol. USSK sa pri laboratórnych analýzach kvality odpadových vôd používa okrem dichrómanu draselného aj chróman draselný klasifikovaný v triedach karcinogenita a mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B. Chróman draselný sa používa aj pri laboratórnych analýzach na stanovenie chloridov v okruhoch chladiacich vôd na útvare manažéra Prvovýroby a podpory výroby pri laboratórnych analýzach na sledovanie kvality odpadových, podzemných a povrchových vôd na úseku Riaditeľa pre ochranu vôd a EMS.

Na Úseku GM pre bezpečnosť a hygienu a REACH USSK, oddelenie fyzikálnych a chemických faktorov, sa KaMF používajú na stanovenie 3,4 benzo(a)pyrénu.

Na DZ Mechanika spol. USSK, prevádzka Opravy valcovní, koksovne a vysokých pecí, Stredisko EM34, pracovisko Sintrovacia dielňa sú zamestnanci exponovaní pri opravách tzv. uzlov a pri výrobe a renovácii náhradných dielov a pri nanášaní a natavovaní kovových práškov NP-62 a NP-22 na valčekoch zväračským pevným aerosólom s obsahom niklu a jeho zlúčenín klasifikovaného v triede karcinogenita kategórie 1A a v triede reprodukčná toxicita kategórie 1B.

V prevádzke Metalurgia DZ Mechanika spol. USSK, sú zamestnanci pri zváraní vysokolegovaných nerezových materiálov na pracovisku zvárania „Lod' č. 9“ exponovaní zväračským pevným aerosólom s obsahom šesťmocného chrómu (Cr^{6+}) a jeho zlúčenín klasifikovaného v triede karcinogenita kategórie 1A a mutagenita zárodočných buniek kategórie 1B.

V spoločnosti U. S. Steel Košice – Labortest, s. r. o., a to Laboratórium Studenej valcovne, Laboratórium Koksovne a Kvantometrické laboratórium sa pri laboratórnych rozboroch moriacich a chrómovacích roztokov, odpadových vôd, technického železa, ďalej pri stanovovaní fenolu a pri sušení vzoriek v exikátoroch používajú KaMF, konkrétne dichróman draselný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B) a fenolftaleín (karcinogén kategória 1B). V laboratóriu Koksovne sa pri analytických a mechanických skúškach používa aj fenol, benzol, benzén, bromičnan draselný, dichlórmetán, formaldehyd, síran hydrazínu a octan kademnatý.

V prevádzke Práčovňa spoločnosti U. S. Steel Services, s. r. o. sú zamestnanci exponovaní PAU, konkrétne 3,4 benzo(a)pyrénu pri chemickom čistení a praní pracovných odevov z DZ Koksovňa.

Pri týchto kontrolách neboli zistené porušenia zákona č. 355/2007 Z. z. a vykonávacích predpisov.

V roku 2019 bolo vydaných **6 rozhodnutí** na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním KaMF (Oddelenie patológie a Ústav patológie UNLP Košice pri laboratórnych činnostiach, Združená tkanivová banka LF UPJŠ Košice s. r. o. pri laboratórnych činnostiach, RMS Košice s. r. o. pre pracoviská DZ Údržba metalurgických

pečí pri opravách tepelných agregátov v hutníckom cykle USSK, pri odlievaní surového železa a pri vulkanizérskych prácach a DZ Refrako pri výrobe žiaruvzdorných keramických materiálov, Ústav mikrobiológie a gnotobiológie a Ústav imunológie na Katedre mikrobiológie a imunológie UVLF v Košiciach pri laboratórnych činnostiach, C - bau, spol. s r. o. pri výmene izolačných materiálov v biomasových kotloch). V sledovanom období boli vydané **2 rozhodnutia**, ktorými bol schválený prevádzkový poriadok pre prácu v expozícii chemickým faktorom a pre prácu v expozícii KaMF, a to pre spoločnosť ESP ENVIRO SERVICE s. r. o. pri stavebnej činnosti spojenej s odstraňovaním azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a pre súdnolekárske a patologicko-anatomické pracovisko Košice Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou pri pitvách, laboratórnom spracovaní a likvidácii biologického materiálu.

V roku 2019 vydal úrad **107 súhlasných rozhodnutí** na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest, klasifikovaný v triede nebezpečnosti karcinogenita kategórie 1A a v triede nebezpečnosti látka s toxicitou pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii (STOT RE) kategórie 1, čo je o **6 rozhodnutí viac** ako v roku 2018.

Činnosti spojené s odstraňovaním azbestu v **exteriéri** boli schválené v 81 rozhodnutiach, z toho 53 x bol azbest odstraňovaný zo striech, resp. obvodových plášťov rodinných domov, 1 x zo strechy bytového domu, 19 x zo striech, resp. obvodových plášťov nebytových budov a 8 x bol odstraňovaný už demontovaný azbestocementový (ďalej azc) materiál uložený na pozemku.

Činnosti spojené s odstraňovaním azbestu v **interiéri** boli schválené v 23 rozhodnutiach, z toho 3 x bol azbest odstraňovaný pri demontáži kanalizačných potrubí, 5 x pri demontáži stropných podhládov v bytových domoch, 1 x pri demontáži azc dverí z podzemných priestorov kolektorov, 1 x pri odstraňovaní azc potrubí vzduchotechniky, 1 x pri odstraňovaní dažďových zvodov v chodbách bytových jednotiek, 8 x v lávkach v káblových kanáloch, 1 x pri odstraňovaní protipožiarnych dverí v teplovodných kanáloch, 1 x pri odstraňovaní stropných prestupov pod rozvádzačmi skriňami, 1 x vo vnútornom plášti ohrievača vetra a 1 x vo vnútornej skladbe valcovej steny guľového mlyna v kotolni TEKO.

Spolu bolo odstránených cca 921,69 t materiálov s obsahom azbestu (v roku 2018 to bolo cca 5567,4 ton) a cca 558 m³ odpadu spolu s kontaminovaným materiálom v kontakte s azc prachom pri odstraňovaní azc dosiek v skladbe plášťa OV 24 na stavbe „Rekonštrukcia OV 24, divízy závod VP2 v areáli U. S. Steel Košice s. r. o.“

V roku 2019 boli vykonané 3 kontroly zamerané na dodržiavanie nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z. z.). Jedna kontrola vykonaná v rámci ŠZD na základe oznámenia o začatí prác bola zameraná na odstraňovanie azc panelov zo stropnej konštrukcie v pivničných a spoločných priestoroch v bytovom dome na Čordákovej 31 a 33 v Košiciach. Práce boli vykonávané zamestnancami spoločnosti PROSERVIS Strážske, s. r. o. Kontrolou neboli zistené porušenia zák. č. 355/2007 Z. z. a NV SR č. 253/2006 Z. z.

Dve kontroly boli vykonané v súvislosti s prešetrovaním podnetov na odstraňovanie azbestu zo strechy rodinného domu na Východnej 44 v Poproči a administratívno-skladovej budovy na Jarmočnej 2 v Košiciach.

V čase prešetrovania anonymného podnetu na odstraňovanie azc strešnej krytiny z administratívno-skladovej budovy na Jarmočnej 2 v Košiciach boli demontážne práce ukončené, odpad bol odvezený a na streche sa nachádzala nová strešná krytina. Z tohto dôvodu nebolo možné objektívne sa vyjadriť k opodstatnenosti podnetu. Zhotoviteľ prác, spoločnosť ASTANA, s. r. o., predložila na tunajší úrad návrh na odstraňovanie azc strešnej krytiny z predmetnej budovy.

Pri šetrení podnetu na odstraňovanie azc strešnej krytiny z rodinného domu na Východnej 44 v Poproči bolo zistené, že demontáž a likvidácia pôvodnej eternitovej strešnej krytiny mala byť vykonaná spoločnosťou PP trader s. r. o. Konateľ uvedenej spoločnosti však uviedol, že došlo k zneužitiu mena spoločnosti, ktorá tieto práce nevykonala. Uvedená skutočnosť je predmetom šetrenia Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice – okolie, Odboru kriminálnej polície.

Další podnet vo veci odstraňovania azc strešnej krytiny na rodinnom dome v obci Košické Oľšany 152 bol uzavretý ako opodstatnený. Práce však boli vykonávané svojpomocne, vlastníkom rodinného domu ešte v roku 2018, preto nebolo v kompetencii tunajšieho úradu uložiť mu pokutu.

V súvislosti s odstraňovaním azc strešnej krytiny boli na tunajší úrad doručené 2 oznámenia o priestupkoch. Išlo o rodinné domy na adrese Rešov Majer 4 v Košiciach a Nováčany 80. V oboch prípadoch bola vec podľa § 66 ods. 22 písm. a) zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov odložená, a to z dôvodov výkonu prác fyzickými osobami v prípade Rešov Majer a nemožnosti identifikácie konečného vykonávateľa prác (išlo o zahraničného prevádzkovateľa).

Znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém bolo zamerané na ich aktívne vyhľadávanie.

V roku 2019 bolo zaradených **do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce** pre expozíciu látkam poškodzujúcich reprodukciu **279 zamestnancov, z toho 161 žien** (zdroj ASTR) v 6-ich organizáciách (Kerkotherm a. s., UN. L. Pasteura Košice, Východoslovenský onkologický ústav, a. s., ČaSS s. r. o. , detská fakultná nemocnica v Košiciach a USSK).

K najčastejšie sa vyskytujúcim látkam poškodzujúcim reprodukciu, patria dichróman draselný a fenoltaleín, ktoré sa používajú pri laboratórnych analýzach a sú zároveň klasifikované ako KaMF. Na pracoviskách v areáli USSK je významná aj expozícia 3,4 benzo(a)pyrénu.

Odbor chemických analýz:

PAU, BaP a azbest

ODBER stacionárny	POČET VZORIEK dodaných	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
PAU	-	1	1	64	116
BaP	-	12	12	54	72
Chróm	5	1	6	6	8
Benzén	-	4	4	22	59
azbest	-	11	-	54	75
SiO ₂	-	4	-		
Spolu	5	33	23	200	330

Vo firme *Essity* bola odobratá aj 1 vzorka na stanovenie PAU. V *USS* sme odobrali v tomto roku 6 vzoriek BaP, okrem toho bolo spracovaných ešte ďalších 6 vzoriek BaP, ktoré boli odobraté v r. 2018 a analyzovaných v tomto roku kvôli poruche prístroja.

V Prešovskom kraji boli odobraté 4 vzorky azbestu, 3 pre *spoločnosť Frivan* v bytových domoch v Sabinove, 1 pre *Vokup klím* tiež v bytovom dome. V okrese Rožňava boli odobraté 3 vzorky pre firmu *FALCK* v Jablonove nad Turňou v spoločnosti eustream. V Košiciach bola odobratá 1 vzorka pre *spoločnosť ASTANA* v budove STV v KE a 3 pre *Leteckú*

fakultu TU v Košiciach v ich budove. Vzorky boli následne zaslané na vyhodnotenie do NRC RÚVZ Nitra.

V Košiciach sme na **ÚDZS** (Úrad pre dohľad nad zdrav. starostlivosťou) vykonali osobné odbery na benzén, výsledky boli v limite.

Vzorky chrómu sme odobrali v betonárke **TBG Slovensko**, okrem toho boli dodané ďalšie vzorky 3 z **firmy Belmer**, 2 z **firmy Brenner**.

Na stanovenie oxidu kremičitého vo vzorkách pevného aerosólu boli tieto zaslané na RÚVZ Banská Bystrica. V 1 vzorke z Obaľovacej súpravy **Vechec** bola hodnota SiO₂ menej ako 1% a v 3 vzorkách v **IS Lom Maglovec** bola hodnota SiO₂ vyššia ako 1%.

Genetická toxikológia

V roku 2019 sme monitorovali nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity, respektíve prevádzky s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí a chemické látky s možným, mutagénnym vplyvom :

- U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa - VKB1, CHÉMIA, VKB3, TARV
- U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa – profesia mechanik elektronického zariadenia
- STERIS AST SK s.r.o. Michalovce
- Kontrolná skupinu

EXPEDOVANÉ VZORKY: 122

- **89** z DZ Koksovňa - VKB3(22), VKB1 (24), CHÉMIA (22), Termoprocesy(21)
- **12** EWO Vojany spol., s.r.o.
- **2** ŠZD z DZ Koksovňa
- **5** Steris AST SK s.r.o. Michalovce
- **14** Steris odobraté z roku 2018

NEEXPEDOVANÉ UKONČENÉ VZORKY: 6

- **6** kontrolné vzorky

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Úloha sa na plní vo všeobecnej rovine, nie je zameraná na konkrétne podniky. V rámci výkonu ŠZD sa vo všetkých dozorovaných zariadeniach kladie dôraz na kontrolu ustanovení platných právnych predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia, vrátane zdravia pracujúcej populácie z cieľom vytvorenia optimálnych - zdravých pracovných podmienok zo strany zamestnávateľov.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

MUDr. Tarabčáková sa ako člen Národnej siete EÚ OSHA v rámci roka pravidelne zúčastňovala na stretnutiach zástupcov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré sa konali na NIP v Košiciach.

V rámci kampane „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky za obdobie v rokoch 2018 – 2019“, zamestnanci odboru vykonávali priebežne po celý rok ŠZD na pracoviskách, na ktorých sú zamestnanci pri výkone práce vo zvýšenej miere vystavení nebezpečným chemickým faktorom. Išlo najmä o pracoviská s výskytom chemických karcinogénov a mutagénov, toxických látok a zmesí a veľmi toxických látok a zmesí a reprodukčne toxických látok a zmesí.

Úrad pravidelne komunikuje s IP Košice, a to najmä pri plánovaní a koordinácii spoločných previerok v rámci košického kraja.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia úlohy boli odobraté a laboratórne vyšetrené 2 vzorky obedového menu z prevádzok zariadení spoločného stravovania a to: M-Peko s. r. o., Jesenského 8 Košice a zo zariadenia Univerzitetnej nemocnice L. Pasteura z oddelenia stravovacej prevádzky na Tr. SNP 1 v Košiciach. Zároveň boli odobraté tri vzorky chleba. V odobratých vzorkách bol stanovený obsah NaCl.

Všetky vyšetrené vzorky vyhoveli požiadavkám Výnosu MZ SR, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách. Výsledky boli spracované do určených tabelárnych prehľadov a boli zaslané na celoslovenské spracovanie RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Odbor chemických analýz:

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch podľa výnosu MZ SR je maximálne 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskych výrobkoch maximálne 18 000 mg/kg.

V roku 2019 sme vyšetřili celkovo 41 vzoriek, ktoré boli odobrané odborom hygieny výživy, v ktorých sa monitoroval obsah kuchynskej soli.

Z RÚVZ Michalovce sme obdržali 8 vzoriek hotových pokrmov na obsah NaCl. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity.

Z RÚVZ Trebišov nám zaslali 6 vzoriek. Limitné hodnoty hotových pokrmov neboli prekročené.

Z RÚVZ Rožňava sme obdržali 6 vzoriek pokrmov. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity pre hotové pokrmy.

Z RÚVZ Košice sme vyšetřili 21 vzoriek. Z tohto množstva bolo 18 vzoriek hotových pokrmov (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba. V jednej vzorke hotového pokrmu (zemiaková placka) bola zistená hodnota chloridu sodného 16 344 mg/kg ± 425 mg/kg, čo je cca o 3g viac ako spomínaných 13 000 mg/kg. Obsah soli vo vzorkách chleba prekročené neboli.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Realizácia projektu v sledovanom období:

Bodu a) Podpora zdravého štartu do života

Úloha prebiehala cestou odboru podpory zdravia.

Bodu b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Cielený výkon ŠZD, tak ako po minulé roky, bol prioritne zameraný na:

- posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy,
- kontrolu pestrosti stravy,
- kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD,
- dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach,
- odber vzoriek pokrmov na laboratórne vyšetrenie obsahu kuchynskej soli v pokrmoch

podávaných v školských stravovacích zariadeniach,

- hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.

Bodu c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- školiace akcie organizované SČK územný spolok Košice v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, súčasťou ktorých sú aj prednášky o racionálnej výžive (6),

- edukačné aktivity v oblasti zdravej výživy detí, problematiky HACCP, prevádzkovej a osobnej hygieny, prevádzkových poriadkov, aktuálnej legislatívy, PZS v ŠJ, zdravotným dôsledkom pri nadmernej konzumácii kuchynskej soli: organizované zriaďovateľmi ZŠ a SŠ v rámci Košického kraja a mesta Košice a Národným centrom celoživotného vzdelávania Košice (počet prednášok : 8).

Bodu d) Podpora pohybových aktivít

Pracovníci odboru HDM v rámci výkonu ŠZD v školách, vykonávajú aj kontroly telocviční a ich zázemia. V roku 2019 boli skolaudované a uvedené do prevádzky 2 telovýchovné zariadenia (ZŠ Budimír, ZŠ s MŠ Bohdanovce). Na zlepšenie podmienok v telovýchovných zariadeniach prišli školy aj ku rekonštrukciám (ZŠ Polianska, Krosnianska 2 a 4, Gemerská a Požiarnická), čím sa značne zlepšili podmienky v týchto telovýchovných zariadeniach.

V rámci boja proti obezite aj v roku 2019 bol realizovaný projekt COSI. Projekt sa realizoval na základe plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025.

V rámci spolupráce pracovníci vykonali v období od 19.11. do 21. 12. 2018 merania telesných proporcií žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 a 8 do 8,99 rokov, a to na území mesta Košice v ZŠ L. Novomeského 2, Košice, ZŠ Hroncova 23, Košice, a na území okresu Košice – okolie v ZŠ Pionierska 33, Čaňa a ZŠ Hlavná 55, Valaliky. Celkový počet žiakov bol 439. Získané údaje boli v mesiaci január a február 2019 zadané do tabuliek v programe excel, Realizácia projektu bola ukončená v mesiaci jún 2019, kedy boli zadané rodinné dotazníky obdržané od rodičov meraných detí na jednotlivých školách. Vyplnená databáza bola elektronicky zaslaná gestorovi projektu.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Realizácia úlohy v sledovanom období :

Úloha bola realizovaná v mesiaci máj, nakoľko gestor projektu v súvislosti s problémami pri príprave dotazníkov zmenil termín realizácie uvedeného projektu (plánovaný termín od 18.03. – 22. 03. 2019).

Projektu sa malo zúčastniť 8 vybratých škôl, vzhľadom na vzniknuté problémy (nedostatok dotazníkov) sa projektu zúčastnilo 7 škôl a to: na území mesta Košice školy: ZŠ Trebišovská 10, Košice, SZŠ sv. Alžbety, Mäsiarska 25, Košice, SZŠ Kukučínova 40, Košice, SOŠ Ostrovského 1, Košice, Evanjelické gymnázium J. Amosa Komenského, Škultétyho 10, Košice, Gymnázium a ZŠ, Kuzmányho 6 , Košice a na území okresu Košice – okolie Gymnázium Š. Moysesa, Školská 13, Moldava nad Bodvou.

Celkovo bolo vyplnených 562 dotazníkov (56 žiakov 9. ročníkov ZŠ, študentov SŠ v počte 275 a 231 študentov gymnázií).

Nakoľko gestor projektu nezaslal dostatočný počet dotazníkov, projektu sa nezúčastnila SOŠ Jána Bocatia, Bocatiova 1 v Košiciach.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Realizácia úlohy v sledovanom období :

V čase sezóny t. j. od 1.marca do 30.novembra 2019 bolo skontrolovaných 44 pieskovísk na území mesta Košice a okresu Košice okolie s následným odberom vzoriek piesku na laboratórny rozbor.

Nedostatky boli zistené v štyroch prípadoch na území mesta Košice (MŠ Park Angelínium 7, MŠ Ovrúšká 14, SMŠ Krosnianska 6, DI Tr. SNP – Narcisová), kde vzorky piesku z pieskovísk nevyhoveli limitu najvyššie prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku ustanoveného vyhláškou č. 521/2007 Z. z. (termotol. kol. baktérie, geohelmintry, fekálne streptokoky).

Na základe uvedeného bolo na mieste uložené opatrenie v zmysle § 55 ods.2, písm. g) zák. č. 355/2007 Z. z. (nariadené uzatvorenie prevádzky pieskoviska).

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Realizácia:

V roku 2019 sa hodnotili jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november). V čase hodnotenia úlohy bolo vykonané hodnotenie JL za mesiac október a november. Hodnotenie bolo vykonané metodikou doporučenou ÚVZ SR. Bodové vyhodnotenie bolo nasledovné :

• **Mesiac október**

MŠ Palárikova, Košice koeficient pestrosti: desiata 0,9; obed polievka 1, hlavné jedlo 1 olovrant 0,82

frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

desiaty a olovranty- veľmi dobré

obedy – veľmi dobré

Play School, Kmeťová 23, Košice koeficient pestrosti: desiata 0,9, obed polievka 0,6, hlavné jedlo 0,8, olovrant 0,9

frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty - nízka úroveň
obedy – dobrý

MŠ Dénešová 53, Košice koeficient pestrosti: desiaty 0,7, obed – polievka 0,9
hlavné jedlo 0,9, olovrant 0,9

frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – výborný
obedy – veľmi dobrý

- **Mesiac november**

MŠ Palárikova, Košice koeficient pestrosti: desiaty 0,95; obed polievka 1, hlavné jedlo 1
olovrant 0,9

frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – nízka úroveň
obedy – dobrý

Play School, Kmeťová 23, Košice koeficient pestrosti: desiaty 0,8, obed polievka 0,7,
hlavné jedlo 0,8
olovrant 0,9

frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – dobrý
obedy – dobrý

MŠ Dénešová 53, Košice koeficient pestrosti: desiaty 0,8, obed polievka 0,9
hlavné jedlo 1
olovrant 0,8

frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – výborný
obedy – dobrý

4.5 Úrazy u detí v SR

Realizácia:

V roku 2019 bol zahájený pilotný projekt, NCZI bola nahlásená v mesiaci december 2018 kontaktná osoba, ktorá zabezpečuje koordináciu projektu. V mesiaci január 2019 bola dohodnutá spolupráca s vedením DFN Košice. Prvý zber dotazníkov prebehol v mesiaci február, boli odovzdané 3 dotazníky od hospitalizovaných detí (1 dieťa z odd. detská neurológia a 2 deti z kliniky pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny). Druhý zber prebehol v mesiaci júl, bolo s úrazmi hospitalizovaných 13 detí, 7 rodičia vypísali dotazník (6 detí z odd. detská neurológia, 3 deti z odd. chirurgie, 3 deti z kliniky pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny a 1 dieťa z ORL). Tretí (posledný) zber bol v mesiaci október, v DFN bolo s úrazmi hospitalizovaných 10 detí, dotazníky boli ochotní vypísať 7 rodičia (3 deti z odd. chirurgie, 4 deti z odd. detská neurológia a 0 z kliniky pediatrickej anestéziológie a intenzívnej medicíny).

Vyplnená excelovská tabuľka bola zaslaná mailom zodpovednému pracovníkovi NCZI v mesiaci november 2019.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia

Plnenie úlohy

Realizáciu tejto úlohy zabezpečuje skupina pracovníkov zložená zo zástupcov pracovísk radiačnej ochrany na jednotlivých úradoch verejného zdravotníctva. V roku 2019 bola úloha zameraná na stanovenie individuálnych dávok pacientov a kolektívnych dávok pacientov z najfrekventovanejších vyšetrení pomocou počítačovej tomografie a najfrekventovanejších vyšetrení v nukleárnej medicíne. V júni 2019 sa uskutočnila pracovná porada členov pracovnej skupiny, ktorá zabezpečuje realizáciu úlohy. Na porade boli schválené metodiky pre hodnotenie dávok pacientov pri predmetných vyšetreniach a schválený bol postup pri zabezpečení zberu a spracovaní údajov, ktoré sú potrebné pre stanovenie dávok pacientov.

Keďže hodnotenie dávok pacientov pri jednotlivých vyšetreniach sa uskutočňuje na všetkých pracoviskách nukleárnej medicíny a všetkých pracoviskách, kde sú vykonávané CT vyšetrenia v rámci Slovenskej republiky, v prvej etape riešenej úlohy bol pripravený prehľad všetkých predmetných pracovísk v SR. V rámci Košického kraja je 12 pracovísk, kde sa vykonávajú CT vyšetrenia a 11 pracovísk v rámci Prešovského kraja. Vyšetrenia metódami nukleárnej medicíny sa vykonávajú v Košiciach a v Michalovciach – Košický kraj a v Prešove a v Poprade – Prešovský kraj.

Na odbore ochrany zdravia pred žiarením na UVZ SR boli vypracované štandardné formuláre pre zber údajov z CT pracovísk a pracovísk nukleárnej medicíny a pokyny pre ich správne vyplňanie. V mesiacoch september a október boli uvedené materiály rozposlané na pracoviská v rámci Košického a Prešovského kraja. Dotknuté pracoviská zabezpečia zber údajov za obdobie 3 mesiacov v roku 2019. V prípade, že na pracovisku je zavedený elektronický systém zaznamenávania údajov, doručené budú dáta za celý rok 2019. V rámci CT pracovísk sa sumarizovali údaje o počtoch vyšetrení, o typoch jednotlivých CT vyšetrení a o údajoch, ktoré sú potrebné pre stanovenie veľkosti efektívnych dávok vyšetřovaných pacientov pri počítačovej tomografii. Rovnako bolo potrebné zabezpečiť zber údajov týkajúcich sa vyšetření na pracoviskách nukleárnej medicíny (identifikácia vyšetřovaného pacienta, špecifikácia vykonaného vyšetřenia, údaje o aplikovanom rádiofarmaku a údaje o expozícii pacienta pri vyšetření kombinovanom s CT.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2019

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/93312018, RZ-30336/2018 zo dňa 18.12.2018 bol aktualizovaný očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2019. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam boli k dispozícii 13-valentná a 10-valentná konjugovaná vakcína. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonávalo kombinovanou očkovačou látkou každých 15 rokov, prvé preočkovanie dospelých sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov. Aktualizovaný očkovací kalendár bol uverejnený na internetovej stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním vrátane laboratórnej diagnostiky. Z ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie boli hlásené výskyty ochorení na **pertussis**, **parotitídu** a na **morbili**.

V roku 2019 bolo hlásených 88 ochorení na **morbili**. V 86 prípadoch bolo ochorenie laboratórne potvrdené prítomnosťou IgM protilátok. Rozdelenie chorých podľa vekových skupín a ich očkovací status: 0 roč. = 24x (neočkované pre vek 23x, očkované v rámci postexpozície profylaxie 1x), 1-4 roč.= 25x (neočkované 20x, očkované 5x), 5-9 roč. = 9x (neočkované 8x, nezistené 1x), 10 – 14 roč.=3x (očkovaní 2x, neočkovaný 1x), 15-19 roč.=3x (očkovaní 2x, neočkovaný 1x), 25-34 roč.=2x (nezistené 2x), 35-44 roč.=17x (očkovaní 4x, nezistené 13x), 45 – 54 roč. = 4x (očkovaní 4x), 55 -64 roč.=1x (neočkovaný 1x). Vo všetkých ohniskách nákaz bolo vykonané epidemiologické vyšetrenie a nariadené protiepidemické opatrenia. Opatrenia v ohniskách boli zamerané na aktívne vyhľadávanie prameňa pôvodcu nákazy a vnímavých kontaktov. U kontaktov bol nariadený lekársky dohľad a zabezpečená postexpozícia profylaxia.

V prípade ochorení na **pertussis** bolo spolu zaznamenaných 50 ochorení: v okr. Košice I – 14, Košice II – 10, Košice III – 5, Košice IV – 10, Košice okolie – 11. Ochorenia boli zaznamenané vo vekových skupinách: 5 - 9 roč. =2x, 20 - 24 roč. = 2x, 25 - 34 roč. =11x, 35-44 roč. = 10x, 45 - 54 roč. = 9x, 55 - 64 roč. =7x, 65 roč. a viac= 9x. V 16 prípadoch boli chorí očkovaní, 11 neboli očkovaní pre vek (dospelé osoby) a v 23 prípadoch sa údaj o očkovaní nepodarilo zistiť.

Laboratórne boli potvrdené 4 sporadické ochorenia na **parotitídu**: v okr. Košice IV (1x) a Košice okolie (3x). Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách: 0 roč.= 1x, 20-24 roč.=2x a 45-54 roč.=1x. V dvoch prípadoch boli chorí očkovaní 2 dávkami a v dvoch prípadoch chorí neboli očkovaní pre vek.

Zároveň bola v roku 2019 z mikrobiologického laboratória hlásená bezpríznaková izolácia kmeňa *Corynebacterium diphtheriae* biotyp *gravis* produkujúci toxín z výteru z nosa u 0 ročného dieťaťa z okresu Košice okolie. Toxicita kmeňa bola určená v NRC pre diftériu na RÚVZ Košice.

V súlade s listom ÚVZ SR č. OE/3299/96396/2019 zo dňa 16.4.2019 boli dňa 16.5.2019 vyhodnotené aktivity „Európskeho imunizačného týždňa 2019“, ktoré boli realizované od 24. do 30.4.2019. Posolstvo každoročnej kampane vyjadruje slogan „Prevent Protect Immunize“, „Predchádzať Chrániť Očkovať“. Aktivity na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania sú realizované v priebehu celého roka cestou Poradne očkovania, pre

zdravotníckych pracovníkov organizovaním seminárov a sprístupňovaním aktuálnych informácií o ochoreniach preventabilných očkovaním na webovej stránke úradu. Kampaň bola orientovaná na laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov a rómsku komunitu s využitím printového média (KOŠICE:DNES), webovej stránky tunajšieho úradu, edukačných a propagačných letákov a pod. Spolu bolo realizovaných 465 aktivít, z toho bolo 345 určených pre laickú verejnosť, 113 pre zdravotníckych pracovníkov a 7 pre rómsku komunitu. Edukačné aktivity vykonávali odborní zamestnanci Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia.

Okrem vyššie uvedeného bola v roku 2019 realizovaná zdravotnovýchovná aktivita pre laickú verejnosť. Zamestnankyňa odboru sa aktívne prezentovala prednáškou o povinnom očkovaní detí v centre pre rodičov s deťmi.

Traja zamestnanci odboru sa zúčastnili **XXII. Východoslovenského vakcinačného dňa L. Pasteura**, ktorý sa konal 20.06.2019.

Kontrola očkovania

V období september - november bola vykonaná kontrola povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek v zmysle Odborného usmernenia ÚVZ SR č. OE/5499/2019, RZ-120622/2019 zo dňa 9.7.2019, vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni.

Výsledky kontroly pravidelného očkovania boli na celokrajskej úrovni priaznivé. Celková zaočkovanosť v rámci Košického kraja bola 96,1 % (pohybovala sa od 95,6 % do 96,6 %), minulý rok 96,1 % a predminulý 96,5 %. K poklesu zaočkovanosti pod 95 % na celookresnej úrovni došlo v 3 okresoch – v okresoch Košice II, III a v okr. Spišská N. Ves. Na znížení percenta zaočkovanosti sa podieľali predovšetkým:

- vysoký počet odmietaní povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek zo strany zákonných zástupcov. Ako dôvod sú uvádzané: obavy z možného vzniku nežiaducich reakcií po očkovaní, výhrady vo svedomí – náboženské dôvody (v prípade vakcíny proti MMR), výhrady voči zloženiu vakcín (konzervanty, adjuvansy), výhrady voči kombinovaným vakcínam pre veľké množstvo prítomných antigénov. Príčinou je spochybňovanie významu očkovania v rámci agresívnych antivakcinačných aktivít zameraných cielene na rodičov detí a na budúcich rodičov,
- posun povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov do neskoršieho veku detí,
- chyba malých čísiel v pediatrickom obvode,
- dlhodobý pobyt v zahraničí bez vyradenia z evidencie ambulancie.

Na požiadanie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli RÚVZ Košice u 77 detí schválené návrhy očkovacích schém na dodatočné doočkovanie detí v rámci povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Plnenie:

V zmysle pokynov ÚVZ SR boli spracované štatistické a analytické podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2018 za okr. Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne a podľa potreby sa vypracovávali analýzy aktuálnej *epidemiologickej situácie* a výskytu mimoriadnych situácií v spádovom území RÚVZ.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosti u nákaz* zaradených do Národného imunizačného programu SR (NIP). V sledovanom období nebolo hlásené podozrenie ani ochorenie u detí na tetanus, poliomyelitídu a rubeolu. Pretrváva výskyt ochorení na pertussis. V okr. Košice I - IV bolo hlásených 39 ochorení (v r. 2018 21 ochorení) a v okrese Košice okolie 11 ochorení na pertussis (v r. 2018 7 prípadov). Potvrdené boli 4 prípady ochorení na parotitídu (r. 2018 – 0 prípadov) V sledovanom období bolo nahlásených 88 prípadov ochorení na morbilli (r. 2018-2x). Mikrobiologické laboratórium hlásilo bezpríznakovú izoláciu kmeňa *Corynebacterium diphtheriae* biotyp *gravis* produkujúci toxín z výteru z nosa u 0 ročného dieťaťa z okresu Košice okolie s negatívnou cestovateľskou anamnézou. Toxicita kmeňa bola určená v NRC pre diftériu na RÚVZ Košice.

V súlade s listom ÚVZ HH SR č. OE/2460/2013, RZ-9842/2013 zo dňa 07.05.2013 sa pokračuje v sledovaní ochorení a úmrtí na SARI.

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2018/2019

Aktivitu chrípky v chrípkovej sezóne 2018/2019 v okresoch Košice I-IV možno charakterizovať poklesom výskytu ochorení na akútne respiračné ochorenia (ARO) a chrípku v porovnaní s predchádzajúcou sezónou a v okrese Košice – okolie poklesom ochorení na akútne respiračné ochorenia a nárastom výskytu chrípky. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky až na malé epidémie v predškolských a školských zariadeniach.

Priebeh sezóny:

V sezóne 2018/2019 bolo v **okresoch Košice I-IV** hlásených 69199 ARO, čo predstavuje chorobnosť 239813,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 2687 ochorení, chorobnosť 9311,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 3,8%. Spolu bolo hlásených 464 komplikácií (0,7%).

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 79985 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 70736,07/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 4663 ochorení, chorobnosť 4123,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k poklesu počtu hlásených ARO o 10786, čo predstavuje 13,4% a chrípky o 1976 prípadov, čo je 42,3% .

V **okrese Košice okolie** bolo hlásených 19879 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 54672,5/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1565 ochorení, chorobnosť 4304,2/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 7,8%. Spolu bolo hlásených 106 komplikácií (0,5%).

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 20924 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 55039,4/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1124 ochorení, chorobnosť 2956,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k poklesu počtu hlásených ARO o 1045, čo predstavuje 4,9% a nárastu chrípky o 441 prípadov, čo je 39,2%.

V okresoch Košice I-IV sa krivka chorobnosti pohybovala od najvyššej 4176,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 7. KT), kedy bolo hlásených 4483 ARO (z toho 660 chrípok) po najnižšiu 838,3/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 44. KT), hlásených bolo 649 ochorení ARO (z toho 2 chrípky).

Najviac komplikácií – 56 bolo hlásených v 6. KT, čo tvorilo 1,23% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

V okrese Košice okolie sa chorobnosť na ARO a chrípku v chrípkovej sezóne pohybovala od najvyššej 4166,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 6. KT, kedy bolo hlásených 1367 ARO (z toho 75 chrípok), po najnižšiu 786,4/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 1. KT, hlásených bolo 339 ARO (z toho 6 chrípok).

Najviac komplikácií - 13 bolo hlásených v 3. KT, čo tvorilo 1,6% z celkového počtu hlásených ochorení.

Vekovo-špecifická chorobnosť:

Najvyššia vekovo - špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola v okrese Košice II vo vekovej skupine **0-5 ročných** – 18308,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 445 ochorení v 7 KT.

V okrese Košice okolie bola najvyššia vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine **0-5 ročných** a činila 12900,0/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 418 ochorení v 5. KT.

Najnižšia vekovo-špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola v okrese Košice III vo vekovej skupine 60+ 0,0/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri nulovom výskyte ochorení v 2. KT.

V okrese Košice okolie bola najnižšia vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine 60+ ročných a činila 269,6//100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 17 ochorení v 44. KT.

Protiepidemická komisia:

Z dôvodu nárastu počtu hlásených ochorení na akútne respiračné ochorenia a chrípku bola dňa 11.02.2019 zvolaná Regionálna protiepidemická komisia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, na ktorej boli prijaté opatrenia:

Prijaté opatrenia

A. Odporúčané opatrenia v zdravotníckych zariadeniach na území okresov Košice I-IV a okresu Košice okolie:

1. Zákaz návštev v lôžkových zdravotníckych zariadeniach na území okresov Košice I-IV.

T: od 11.2. - 28.2.2019

Zodp.: riaditelia lôžkových zdrav. zariadení

2. Izolovať chorých na chrípku od ostatných pacientov, zabezpečiť bariérovú ošetrovateľskú techniku a vyradiť chorý zdravotnícky personál z pracovných činností.

T: od 11.2. - 28.2.2019

Zodp.: riaditelia lôžkových zdrav. zariadení

3. Sledovať výskyt akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení v lôžkových zdravotníckych zariadeniach. Vzniknuté nozokomiálne nákazy, úmrtia, SARI ihneď telefonicky hlásiť na RÚVZ Košice, odbor epidemiológie ☎ 0918389841, 055/7860164.

T: od 11.2. - 28.2.2019

Zodp.: riaditelia lôžkových zdrav. zariadení

4. Prerušit' činnosť detských poradní a preventívnych prehliadok u detí a dospelých v okresoch Košice I-IV a v okrese Košice okolie.

T: od 11.2. - 28.2.2019

Zodp.: KSK – oddelenie zdravotníctva

B. Odporúčané opatrenia pre ostatné zariadenia a organizácie na území okresov Košice I-IV a okresu Košice okolie:

1. Ak absencia v predškolských a školských zariadeniach dosiahne 25 % skutkový stav konzultovať s RÚVZ Košice, odborom Hygieny detí a mládeže ☎ 055/6233055, 055/6220175. Prerušenie výchovno-vzdelávacieho procesu bude odporúčané RÚVZ v prípade absencie detí nad 30-35 %.

T: od 11.2. - 28.2.2019

Zodp.: riaditelia predškolských a školských zariadení

2. Zákaz návštev v domovoch sociálnej starostlivosti a zariadeniach opatrovateľskej služby.

T: od 11.2. - 28.2.2019

Zodp.: KSK – odbor sociálnych vecí

Vyučovací proces:

V okresoch Košice I-IV bol z dôvodu viac ako 30% chorobnosti žiakov prerušený vyučovací proces v 70 MŠ, 8 ZŠ a 10 SŠ. V okrese Košice okolie bol prerušený vyučovací proces v 60 MŠ a 27 ZŠ.

V sledovanej sezóne bol vo virologickom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach izolovaný:

vírus chrípky A(H1)pdm09 - 26x

vírus chrípky A/Michigan/45/2015(H1N1)pdm09 – like 9x

vírus chrípky A - 5x

vírus chrípky B - 1x

vírus chrípky A/Singapore/2016(H3N2) – like – 1x

Sentinelová surveillance SARI a chrípky A(H1N1):

V chrípkovej sezóne 2018/2019 bolo hlásených z okresov Košice I – IV a okresu Košice okolie 26 ochorení na chrípku A(H1N1), a to z okresu Košice I 6x, Košice II 7x, Košice III 2x, Košice IV 3x a z okresu Košice okolie 8x.

V uvedenej sezóne sme zaznamenali 12 ochorení na SARI a to z okresov Košice I 3x, Košice II 2x, Košice III 1x, Košice IV 2x a Košice okolie 4x. Vírus chrípky A(H1)pdm09 potvrdený v 8 prípadoch, 4 ochorenia mali negatívny výsledok. Z uvedeného počtu 7 ochorení končilo úmrtím (z odobratých materiálov bol u všetkých potvrdený RT-PCR vírus chrípky A(H1)pdm09).

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Plnenie:

Nad'alej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov boli informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi – on-line hlásenia infekčných ochorení. Nad'alej priebežne pri metodických návštevách všeobecných lekárov sú zdravotnícki pracovníci informovaní o možnosti využívania systému EPIS v lekárskej praxi. Dosiaľ túto možnosť využívajú

7 praktickí lekári, z toho 2 z okr. Košice okolie. On-line hlásenia do EPIS podávajú 2 mikrobiologické laboratória (Medirex, a.s. a Alpha medical,s.r.o.) a NRC. Kontrola kvality údajov v EPISe sa vykonáva priebežne a 1x mesačne na základe zaslaných výstupov z RÚVZ B. Bystrica. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v programe EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniská vybraných nákaz.

V roku 2019 bolo spracovaných a do systému EPIS:

- vložených a potvrdených individuálnych prípadov prenosných ochorení: 4235 (z toho 815 nozokomiálnych nákaz)
- počet hlásení do SRV: 72
- počet epidémií: 46, z toho 38 rodinných (s počtom chorých 2-3) a 1 epidémia s počtom chorých 40 (morbilli).

V rámci epidemiologického vyšetrovania a prijatých opatrení bolo vydaných 32 rozhodnutí (21 v okr. Košice I-IV a 11 v okr. Košice okolie). Úplnosť a správnosť povinných údajov a premenných zadávaných do EPISu je pravidelne kontrolovaná vedúcim pracovníkom.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Plnenie:

Analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz (ďalej NN) sa vykonáva v pravidelných mesačných intervaloch. Za obdobie r. 2019 lôžkové zdravotnícke zariadenia nahlásili **815 nozokomiálnych nákaz** (v r. 2018 - 744), z toho bolo **226 črevných nákaz** (164 klostrídiových infekcií, 42 rotavírusových, 9 norovírusových, 6 adenovírusových, 2 infekcie enteropatogénnymi E. coli, 1 šigelóza a 1 črevná infekcia spôsobená Pseudomonas aeruginosa), **142 respiračných infekcií** (r. 2018 - 146), **96 infekcií v mieste chirurgického výkonu a popálenín** (r. 2018 - 133), **136 septických infekcií** (r. 2018 - 127), **115** ochorení zo skupiny **ostatných nozokomiálnych nákaz** (r. 2018 - 70), **58 urogenitálnych infekcií** (r. 2018 - 49) a **42 nákaz kože a slizníc** (r. 2018 - 7).

Etiologický agens bol potvrdený v 778 prípadoch (4 x negatívny výsledok kultivácie, 33x biologický materiál neodobratý). Najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: mikroorganizmy rodu Staphylococcus 219x – druh Staphylococcus aureus 118x (z toho 87x MRSA), Staphylococcus epidermidis 50x (z toho 36x MRSE) a Staphylococcus haemolyticus 41x (z toho 33x MRSH). Ďalšími najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: Clostridium difficile 164x, Klebsiella pneumoniae 91x, Pseudomonas aeruginosa 60x, rotavírus 42x, a E. coli 40x. **262 nozokomiálnych infekcií (t.j. 33,67 %) bolo vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi. 92x bola nozokomiálna nákaza vyvolaná kmeňmi Enterobacteriaceae produkujúcimi karbapenemázy (Klebsiella pneumoniae 68x, Pseudomonas aeruginosa 22x, Acinetobacter calcoaceticus 1x a Enterobacter cloacae 1x).** Na pracoviskách, kde bol zaznamenaný výskyt mikroorganizmov s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie voči antibiotikám, boli prijaté protiepidemické opatrenia na zabránenie ich ďalšieho šírenia. Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených metilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky.

Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice hlásila 321 nemocničných nákaz (r. 2018-267x), Detská fakultná nemocnica Košice 212 ochorení (r. 2018 - 242x), Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb a.s. Košice 125 ochorení (r. 2018 - 79x), Nemocnica Košice - Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica 72 ochorení (r. 2018 - 65x), Východoslovenský onkologický ústav a.s. 28 NN (r. 2018 - 32x), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n.o. sv. Lukáša v Košiciach 23 prípadov (r. 2018 - 32x), Železničná nemocnica s poliklinikou Košice - 32 NN (r. 2018 – 8x). Po 1 prípade nemocničnej nákazy zaznamenali

v neštátnom zdravotníckom zariadení – ambulancii praktického lekára pre deti a dorast Balmed, s.r.o. a v dialyzačnom stredisku FMC - dialyzačné služby s.r.o.

V súvislosti s monitoringom hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo v rámci ŠZD vykonaných 340 kontrol, počas ktorých bolo odobratých 2297 vzoriek, z toho 724 cielených sterov z prostredia, predmetov a plôch, 297 sterilných predmetov, 1256 biologických a chemických indikátorov na kontrolu účinnosti sterilizačného procesu sterilizátorov, 8 vzoriek dialyzačných vôd, 2 dezinfekčné roztoky na kontrolu účinnosti a 10 vzoriek z ovzdušia. Za sledované obdobie bolo posúdených 189 prevádzkových poriadkov s hygienicko – epidemiologickým režimom. Výkon ŠZD zameraný na dodržiavanie hygienicko - epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovacej techniky, dodržiavanie dekontaminačných (sterilizačných a dezinfekčných) procesov bol v tomto roku zameraný predovšetkým na neštátne gynekologické ambulancie na území okresov mesta Košice a Košice - okolie.

V rámci tohtoročnej kampane „**Clean care is safer care**“ boli vykonané kontroly dodržiavania pracovných postupov pri hygiene rúk zdravotníckych pracovníkov a vybavenia pracovísk prípravkami a pomôckami k hygiene rúk na 54 pracoviskách v šiestich ústavných zdravotníckych zariadeniach. Zároveň boli realizované prednášky s problematikou hygieny rúk zdravotníckych pracovníkov, pri ktorej bolo edukovaných spolu 349 zdravotníckych pracovníkov, zamestnancov v zariadeniach poskytujúcich sociálne služby, študentov strednej zdravotníckej školy a poslucháčov lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach. Všetkým ústavným zdravotníckym zariadeniam bola poskytnutá informácia o tejto kampani a o možnosti zaregistrovať sa do siete nemocníc WHO.

Do programu **HELICS** v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie.

V súlade s Odporúčaním Rady 2009/C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou bola v priebehu roka 2019 realizovaná **Surveillance infekcií spôsobených Clostridium difficile**. Prípady infekcií spôsobených Clostridium difficile zaznamenané za uvedené obdobie (165x) boli štandardne zadané do EPIS a následne exportované do TESSy.

Odbor mikrobiológie životného prostredia:

Pri plnení úlohy sa analyzovali vzorky na kontrolu dekontaminácie, sanitácie a sterility predmetov v rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz. Celkovo bolo pri plnení tejto úlohy analyzovaných 3943 vzoriek, čo predstavuje 4421 ukazovateľov a 21159 analýz.

Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených 23 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 398 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia, na tento účel bolo celkovo vyšetrených 3522 vzoriek.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Plnenie:

V rámci plnenia úlohy sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“. Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania (SRV) v SR. V sledovanom období bolo do SRV zadaných 72 hlásení. Informácie z ÚVZ SR, ako kontaktného bodu o výskyte prenosných ochorení a preventívnych opatreniach sú okamžite sprístupnené na internetovej stránke úradu resp. sú postúpené ďalej lekárom či zdravotníckym zariadeniam.

V zmysle prílohy č. 6 Usmernenia HH SR „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“ zo dňa 18.6.2015 pod č. OE/2312/2015 boli vykonané školenia všeobecných lekárov pre detí a dorast, všeobecných lekárov pre dospelých, operátorov krajského operačného strediska ZZS Košice a primárov CPO lôžkových zdravotníckych zariadení v Košickom kraji. Predmetom školenia boli postupy a používanie OOPP pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN.

V súlade s plánom hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva sa zamestnanci odboru epidemiológie zúčastnili praktických nácvikov zameraných na precvičenie postupov centrálného prijímacieho oddelenia pri zistení podozrenia na výskyt VNN v 2-lôžkových zdravotníckych zariadeniach (v Univerzitetnej nemocnici L. Pasteura Košice a v Detskej fakultnej nemocnici Košice).

V súlade s Plánom hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva pre rok 2019 sa dvaja zamestnanci odboru dňa 26.06.2019 zúčastnili štábného nácviku činnosti zdravotníctva kraja po vyhlásení núdzového stavu na území Slovenskej republiky v príčinnej súvislosti s pandémiou chrípky.

Na odbore je zriadená výjazdová skupina (3 zamestnanci), ktorej členovia zabezpečujú úlohy v mieste zistenia osoby podozrivej z ochorenia na VNN. Pre udržanie si nadobudnutých zručností v používaní OOPP zamestnanci pravidelne 2x ročne nacvičujú obliekanie skafandrov a manipuláciu s nimi.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Plnenie:

Odbor epidemiológie:

V januári bol Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice vypracovaný harmonogram odberov odpadových vôd z ČOV pre Východoslovenský región pre sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

Pracovníci odboru epidemiológie spolu odobrali 10 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia určeného pre RÚVZ Košice: ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle vypracovaného harmonogramu. Výsledky všetkých laboratórnych vyšetrení odobratých vzoriek odpadovej vody boli negatívne na prítomnosť enterálnych vírusov.

Každý týždeň je z DFN Košice hlásený výskyt hospitalizácie detí do 15 rokov s tzv. polio like ochorením s akútnou chabou obrnou. V roku 2019 nebol hlásený prípad akútnej chabej obrny u detí vo veku do 15 rokov.

V okresoch Košice I a Košice okolie bolo zaznamenaných 8 ochorení s dg. paréza nervu facialis (G51).

Odbor lekárskej mikrobiológie:

Dosiahnuté výsledky:

Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2019 bolo vyšetrených 83 vzoriek odpadových vôd. Tri odpadové vody mali pozitívny výsledok kultivácie na bunkových kultúrach: 1x Coxsackievirus B5 a 2x non-polio enterálny vírus.

V hodnotenom období sme vyšetrili na prítomnosť enterovírusov 273 klinických materiálov od 216 pacientov, všetky s negatívnym výsledkom. Z toho s diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) od pacientov do 15 rokov, sme nemali žiaden materiál a nad 15 rokov sme vyšetrili od jedného pacienta 3 materiály.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2019/2020 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2019 – február 2020.

Návrh na ďalší postup:

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Plnenie:

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. Prevencia HIV/AIDS sa na realizácii edukačných aktivít podieľali pracovníci rôznych oddelení RÚVZ, predovšetkým oddelení epidemiológie a podpory zdravia.

Edukačné aktivity realizované RÚVZ v Slovenskej republike v rámci plnenia úlohy:

RÚVZ	Besedy/prednášky/ diskusie (....x ZŠ/..... osôb,x SŠ/..... osôb)	Iné aktivity (.....x panely, média, letáky, WEB
Bardejov	4 SŠ/93	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 1x článok
Banská Bystrica	0	1x panel, 1x článok, 78x odber krvi, 142x poradenstvo
Bratislava hl. m.	1 SŠ/38	1x panelová diskusia, 2x média, 1x leták, 4x WEB
Čadca	23 ZŠ/469, 8 SŠ/179	1x panel, 1x WEB RÚVZ, 9x printové média
Dolný Kubín	1 SŠ/89	1x nástenka, 1x WEB RÚVZ, 33x letáky
Dunajská Streda	1 ZŠ/47, 1 SŠ/43	1x panel
Galanta	1 ZŠ/20, 1 SŠ/36	1x WEB RÚVZ, 1x panel
Humenné	12 ZŠ/222, 6 SŠ/123	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Komárno	4 SŠ/83	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Košice	43 ZŠ/1769, 15 SŠ/1159, 1 ŠI/60, 1 VŠ/32, 3 inštitúcie/45	2x WEB RÚVZ, informačný list, WEB stránky škôl
Levice	3 ZŠ/66, 10 SŠ/280	1x WEB RÚVZ, 3x média, 3x panel

Liptovský Mikuláš	3 ZŠ/85, 2 SŠ/202	7x maily, 23x odbery krvi HIV a konzultácia, 1x nástenka
Lučenec	3 ZŠ/134	0
Martin	0	27x konzultácie, 1x Červené stužky
Michalovce	3 SŠ/120	2x panel
Nitra	0	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Nové Zámky	ZŠ/15, 2 SŠ/56	1x panel, 20x letáky, 1x WEB RÚVZ
Poprad	1 ZŠ/26	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 112x letáky
Považská Bystrica	1 ZŠ/23	1x panel
Prešov	1 ZŠ/30, 3 SŠ/75	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 33x odber krvi HIV, 53x poradenstvo
Prievidza	7 ZŠ/147, 1 SŠ/21	1x WEB RÚVZ, 1x názorná propagácia
Rimavská Sobota	0	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 3x regionálny WEB, 65x letáky
Rožňava	1 SŠ/83	1x WEB RÚVZ, 2x panel
Senica	5 SŠ/110	1x WEB RÚVZ, 3x nástenka, 5x beseda na školách
Spišská Nová Ves	8 ZŠ/200, 6 SŠ/150	1x WEB RÚVZ, 1x panel, 2x média, 1x leták, 1x Sviečkový pochod, 1x športové a 1x kultúrne podujatie
Stará Ľubovňa	2 ZŠ/51, 2 SŠ/65	176x leták, 2x názorná propagácia, 1x WEB RÚVZ
Svidník	5 ZŠ/91, 6 SŠ/69	1x panel, 3x článok v novinách, 2x nástenka, 1x WEB RÚVZ
Trebišov	3 SŠ/83	1x WEB RÚVZ, 1x panel, 1x Sviečkový pochod
Trenčín	14 ZŠ/749, 8 SŠ/561, 1 reedukačný domov/9	1x názorná propagácia, 1x WEB RÚVZ
Topoľčany	1 SŠ/67	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Trnava	1 ZŠ/70, 1 SŠ/22	1x WEB RÚVZ
Veľký Krtíš	2 SŠ/48	1x panel, edukačné materiály
Vranov nad Topľou	2 SŠ/93	1x panel
Zvolen	1 SŠ/29	1x panel
Žiar nad Hronom	2 ZŠ/62, 8 SŠ/237	1x panel, 1x banner, 1x WEB RÚVZ, 72x leták
Žilina	2 SŠ/43	0
SPOLU	135 ZŠ/4276, 110 SŠ/4257, 1 VŠ/32, 1 reeduk. domov/9	

V rámci úlohy „Prevencia HIV/AIDS“ bolo spolu zrealizovaných 247 aktivít pre 8565 žiakov a študentov a 9 klientov reedukačného domova. Na edukáciu a informačnú kampaň boli využité vzdelávacie aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom, ďalej média, webové

stránky jednotlivých RÚVZ, nástenky, verejné tabule a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov do školských a zdravotníckych zariadení. Zamestnanci niektorých RÚVZ usporiadali a aktívne sa zúčastnili Sviečkového pochodu a športového a kultúrneho podujatia s peer aktivistami. Na RÚVZ pracovali poradne prevencie HIV/AIDS, resp. telefonické linky pomoci AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Plnenie:

Priebežne sa realizuje vzdelávanie zdravotníckeho personálu i rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity a zabezpečení dôslednej dokumentácie o odmietnutí očkovania.

Od 21.09.2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade Poradňa očkovania, ktorú v priebehu roka 2019 navštívilo na tunajšom úrade 50 osôb. Za sledované obdobie sa riešilo v rámci Poradne očkovania 51 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek zo strany zákonných zástupcov. V roku 2019 bolo na RÚVZ so sídlom v Košiciach nahlásených všeobecnými lekármi pre deti a dorast 143 odmietnutí povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov, čo predstavuje oproti roku 2018 vzostup o 36 odmietnutí.

Laická a odborná verejnosť bola v rámci EIW 2019 informovaná o vakcinologickom poradenstve na RÚVZ Košice prostredníctvom internetovej stránky úradu a cestou propagačných letákov.

V súvislosti s klesajúcou zaočkovanosťou detskej populácie RÚVZ so sídlom v Košiciach pokračoval v edukačných a proaktívnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania v centre pre rodičov a na strednej zdravotnej škole organizovaním odborných prednášok o aktuálnych poznatkoch v oblasti očkovania a o význame a benefitoch povinného očkovania so zdôraznením možných následkov neočkovania detí.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Plnenie:

V zmysle manuálu k danej úlohe bola v roku 2019 realizovaná edukácia študentov 2. a 3. ročníka na Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17, Košice. Na plnení úlohy sa podieľali zamestnanci Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia. Edukácie sa zúčastnilo 96 študentov. Efekt intervencie bol overovaný formou dotazníka vyplňaného pred a po edukácii. Celkovo bolo vyplnených 192 dotazníkov I a II, ktoré boli následne vyhodnotené v tabuľkovej forme v programe EXCEL. Vyhodnotenie bolo za účelom ďalšieho spracovania zaslané gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk

Pri plnení úlohy v roku 2019 bolo *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 210 vzoriek vôd z prírodných vodných plôch. Z uvedeného počtu sa analyzovalo pre RÚVZ Košice 170 vzoriek z nasledovných prírodných vodných plôch: Košice Jazero, Bukovec, Ružín, Izra a Čaña.

Pre RÚVZ Michalovce 38 vzoriek z prírodných kúpalísk: Zemplínska Šírava, 4 odberové miesta - Biela hora, Hôrka, Kamenec, Paľkov a Vinianske jazero. RÚVZ Rožňava 2 vzorky: Palcanská Maša.

Odbor MŽP sa aj v roku 2019 podieľal na plnení projektu "Eliminácia výskytu siníc v lokalite - rekreačná oblasť Nad Jazerom Košice", ktorý vypracoval a realizoval Sdružení Flos Aquae, pod vedením Prof. Ing. Blahoslava Maršálka PhD. Monitorovanie vzoriek vôd sa zahájilo už 05.06.2019, odber vzoriek prebiehal v týždenných intervaloch zo 4 odberových miest. Kvantitatívny rozbor sa vykonával z voľnej vody a na kvalitatívny rozbor sa vzorky odoberali planktónovou sieťkou.

Zo vzoriek vôd z Jazera Košice, podľa NV SR č. 308/2012 Z. z., bol prekročený limit pre ukazovateľ cyanobaktérie v 14 vzorkách a ukazovateľ chlorofyl v 11 vzorkách. Vo vzorkách vôd z vodnej plochy Ružín bol prekročený limit pre cyanobaktérie v 9 vzorkách a chlorofyl v 15 vzorkách. Vo vzorkách z ostatných prírodných vodných plôch Košíc a okolia bol prekročený limit pre chlorofyl v jednej vzorke vody z prírodnej vodnej plochy Čaña a Bukovec 2 vzorky.

Vo vzorkách vôd zo Zemplínskej Šíravy bol prekročený limit pre ukazovateľ chlorofyl v 3 vzorkách. Z Vinianskeho jazera nevyhoveli 3 vzorky vôd tiež v ukazovateli chlorofyl.

Okrem biologických ukazovateľov sa vo vodách prírodných vodných plôch sledovali aj mikrobiologické ukazovatele, celkovo sa analyzovalo 75 vzoriek. Všetky vzorky vyhovovali limitom pre mikrobiologické ukazovatele.

Odbor hygieny životného prostredia a zdravia:

Na plnení tejto úlohy sa podieľali pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia, oddelenia hygieny zložiek životného prostredia odberom vzoriek vody z vodných nádrží, ktoré sú určené na kúpanie (ďalej VUK) - Pod Bukovcom a Ružín (okres Košice – okolie), z prírodného kúpaliska Jazero, na ktorom sa vykonávajú opatrenia na zníženie množstva cyanobaktérií a z vodných nádrží, v ktorých bolo potrebné v hodnotenom roku overiť kvalitu vody (dlhodobý zákaz kúpania, banské dielo sporadicky využívané na kúpanie) - Čaña, Geča, Izra.

Celkovo bolo na laboratórne vyšetrenie cyanobaktérií odoberatých 166 vzoriek vôd. Zo štrkoviska Jazero v Košiciach bolo odoberatých 128 vzoriek vody (76 vzoriek voľnej vody a 52 vzoriek vody planktónovou sieťkou). Začiatkom augusta bol vo vzorkách vôd zistený počet cyanobaktérií tesne pod MH, preto RÚVZ Košice vydal dňa 15. 08. 2019 pre citlivú časť populácie – pre deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom odporúčanie nekúpať sa vo vode, v ktorej je počet cyanobaktérií v rozmedzí od 20 000 do 100 000 buniek/ml. K ďalšiemu zhoršeniu kvality vody došlo koncom augusta, kedy boli zistené počty cyanobaktérií v rozmedzí od 1 153 000 buniek/ml do 1 410 000 buniek/ml vody a hodnoty chlorofylu a od 56,30 µg/l do 73,80 µg/l. Vo všetkých analyzovaných vzorkách boli zistené tieto dominantné taxóny cyanobaktérií: *Cylindrospermopsis raciborskii*, *Microcystos* sp. a *Aphanizomenon flos-aquae*. Následne RÚVZ Košice nariadil dňa 28.08.2019 opatrenie na predchádzanie vzniku iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení

a iných porúch zdravia podľa § 12 ods. 3 písm. h) zák. č. 355/2007 Z. z. a to zakázal kúpanie vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody v prírodnom kúpalisku. Keďže súčasťou prírodného kúpaliska je aj vodnolyžiarsky vleč, RÚVZ Košice nariadil jeho prevádzkovateľovi opatrenie podľa § 12 ods. 3 písm. e) zák. č. 355/2007 Z. z. a to zákaz prevádzky.

Z dôvodu prekročenia MH tohto ukazovateľa nad 100 000 buniek/ml vody bolo kúpanie v Jazere koncom augusta zakázané. Z Jazera boli v auguste 2019 odobraté 3 vzorky vody (pláž, KVL Trixen a appendix) a zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. Ďalšia vzorka vody a vzorka vodného kvetu bola zaslaná na vyšetrenie na ÚVZ SR začiatkom septembra 2019.

Z VUK Pod Bukovcom bolo odobratých 9 vzoriek vôd (7 zo stáleho odberného miesta a 2 z iných miest), medzná hodnota cyanobaktérií nebola prekročená.

Z VUK Ružín bolo celkovo odobratých a vyšetrených na RÚVZ Košice 26 vzoriek vody (14 zo stáleho odberného miesta a 12 z iných odberných miest). Z dôvodu prekročenia MH v ukazovateli cyanobaktérie bolo kúpanie vo VUK koncom júla zakázané. Z tejto nádrže boli v auguste 2019 odobraté 2 vzorky vody (zátoka) a zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. Pri tomto odbere sa nepodarilo nazbierať kašu vodného kvetu, preto bola vzorka vodného kvetu zaslaná na vyšetrenie na ÚVZ SR začiatkom septembra 2019.

Zo štrkoviska Čaňa, Geča a jazera Izra boli odobraté celkovo 3 vzorky, v ktorých nebolo zistené prekročenie medznej hodnoty cyanobaktérií.

7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

V roku 2019 sa *Odborom mikrobiológie životného prostredia* pri plnení úlohy analyzovalo 695 vzoriek umelých kúpalísk. Z toho pre RÚVZ Košice 483 vzoriek, RÚVZ Michalovce 169 vzoriek, RÚVZ Rožňava 26 vzoriek a RÚVZ Trebišov 17 vzoriek. Vzorky vôd umelých kúpalísk tvorili vzorky z bazénov s celoročnou prevádzkou, vonkajšie letné bazény, školské bazény a rehabilitačné bazény zo zdravotníckych zariadení.

Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 47 vzoriek bazénových vôd čo predstavuje 6,7% pozitívnych vzoriek. Prekročené boli limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 36° C, *Pseudomonas aeruginosa* - 20 vzoriek a *Staphylococcus aureus* 5 vzoriek. Prítomnosť legionel vo vzorkách vôd umelých kúpalísk nebola zistená.

Vo vzorkách umelých kúpalísk sa sledovali aj biologické ukazovatele. Všetky analyzované vzorky umelých kúpalísk vyhovovali limitom pre biologické ukazovatele.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky Odborom hygieny výživy:

V rámci plnenia úlohy bola podľa plánu odobratá z distribučnej siete mesta Košice 1 vzorka potravin pre dojčatá a malé deti: HiPP BIO Paella so zeleninou a kuracím mäsom - Zeleninovo – mäsový príkrm pre malé deti, od 1. roku, ktorá bola laboratórne skúšaná na prítomnosť 180-tich rezíduí pesticídov v laboratóriu ÚVZ SR.

Vyšetrená vzorka vyhovela požiadavkám PK SR podľa prílohy č. 1 k jedenástej hlave druhej časti.

7.10 Monitoring biologických alergénov v ovzduší (peľová informačná služba – PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V rámci peľového monitoringu bolo analyzovaných 245 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu, www.alergia.sk a www.pelovespravy.sk. Peľový monitoring sa zahájil v 9. kalendárnom týždni. V priebehu roka boli vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné: v mesiaci marec a apríl to boli hlavne peľové zrná liesky, jelše, topoľa a čelade tisovité, v mesiaci máj bola zaznamenaná vysoká koncentrácia peľových zŕn z čelade borovicovitých. V letných mesiacoch boli vysoké koncentrácie peľových zŕn čelade prhl'avovité, lipnicovité, ambrózie a paliny. Vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná od februára a pretrvávala až do konca septembra.

7.13 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

Odbor chemických analýz:

Počet vzoriek:	26
Počet ukazovateľov:	26
Počet analýz:	34

V rámci monitoringu TOC odobral RÚVZ so sídlom v Košiciach 8 vzoriek z prírodných kúpalísk a RÚVZ so sídlom v Michalovciach odobral 13 vzoriek tiež z prírodných kúpalísk. Na monitoringu TOC v umelých kúpaliskách sa podieľal RÚVZ so sídlom v Rožňave, odobral 5 vzoriek. V troch vzorkách umelých kúpalísk bola prekročená medzná hodnota pre TOC.

7.14 Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii

Dosiahnuté výsledky

Odbor chemických analýz:

V roku 2019 sme spolupracovali s Východoslovenským onkologickým ústavom v Košiciach a s Ligou proti rakovine v Košiciach, pri získavaní údajov pre anamnestické analýzy pacientov, ktorí majú histologicky potvrdené rakovinové ochorenie (58 pacientov). Kompletné anamnestické údaje sme získali od 30 chorých pacientov, ktorí dobrovoľne poskytli údaje do projektu priamo na Klinike Východoslovenského onkologického ústavu.

7.17 Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia

Odbor chemických analýz:

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
minerálne oleje	-	10	10	43	63

V rámci odberu v *spoločnosti Essity* sme merali aj minerálne oleje, kde boli odobraté 2 vzorky, pričom hodnoty boli v limite. Meranie sme uskutočnili dvomi spôsobmi, výsledky boli zhodné. 8 vzoriek bolo odobratých a stanovených v spoločnosti *Embraco*, okr. SNV. Hodnoty boli v limite.

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v EISN- European Influenza Surveillance Network.

Dosiahnuté výsledky:

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach a dôkaz vírusov chrípky metódou PCR.

V roku 2019 bolo vyšetrených 590 materiálov od 521 pacientov s ochorením horných ciest dýchacích, z toho bolo 70 odberov od sentinelových lekárov, 74 pitevných materiálov od 20 pacientov, 18 materiálov od pacientov s diagnózou SARI.

Spolu bolo 146 materiálov pozitívnych na vírusy chrípky. Chrípka A bola identifikovaná 142-krát, z toho 41x od sentinelových lekárov, 4x od pacienta s diagnózou SARI a 8x z pitevného materiálu od 6 pacientov. Chrípka B bola identifikovaná 4-krát.

Za účelom bližšej identifikácie izolovaných kmeňov bolo 25 materiálov zaslaných do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave, kde boli identifikované nasledovne:

- 24-krát A/Michigan/45/2015(H1N1)pdm09-like (z toho 5 materiálov od sentinelových lekárov, 1 materiál s diagnózou SARI a 1 pitevný materiál),
- 1-krát A/Singapore/INFIMH-16-0019/2016(H3N2)-like

Metódou RT-PCR boli dokázané vírusy chrípky nasledovne:

- 69-krát A(H1)pdm09 (z toho 20-krát od sentinelových lekárov, 3x od pacientov s diagnózou SARI, a v 7 pitevných materiáloch od 5 pacientov),
- 3-krát B (z toho 1 materiál od pacienta s diagnózou SARI a 5 materiálov od sentinelových lekárov).

Rýchlotestom bolo vyšetrených 102 materiálov na chrípku A a B, z nich bolo 48 pozitívnych na chrípku A (z toho 16-krát od sentinelových lekárov) a 1 na chrípku B.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok:

V roku 2019 bolo na dôkaz protilátok proti respiračným vírusom vykonaných 2776 sérologických vyšetrení (506 vzoriek) metódou KFR. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 6 antigénov (vírus chrípky A a B, adenovírus, RS-vírus, Mycoplasma pneumoniae, vírus parachrípky). Pozitívne vyšetrenia: 64x chrípka A, 13x RS-vírus, 6x mykoplazma, 3x adenovírus.

Metódou ELISA na dôkaz špecifických protilátok triedy IgM a IgG proti chrípke typu A a B bolo vyšetrených 94 sér od 75 pacientov. Z toho 4 vzorky mali zvýšenú hladinu protilátok triedy IgM proti chrípke A.

68 vzoriek malo zvýšenú hladinu protilátok triedy IgG proti chrípke A a v 38 vzorkách bola zvýšená hladina protilátok triedy IgG proti chrípke B (37x súčasne).

Na vyžiadanie vyšetrujeme metódou KFR aj protilátky proti ornitóze, Q-horúčke, chlamýdióvemu skupinovému antigénu a legionelám. V tomto roku sme vyšetřili 41 vzoriek, všetky s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Materiál na vyšetrenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrojúci lekári v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Hlásenie o výsledkoch sa posiela v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

Návrh na ďalší postup:

Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky chrípky a chrípke podobných ochorení.

8.4 Diagnostika exantémových ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

Dosiahnuté výsledky:

Laboratórium vykonáva vyšetrenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrovujúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20. dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetrených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu ÚVZ SR.

V roku 2019 bolo vyšetrených 5 vzoriek sér od 5 pacientov na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok, celkovo 10 vyšetrení. Žiadna vzorka nebola pozitívna na prítomnosť IgM protilátok.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva:

Osýpky (morbili) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetrením protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Návrh na ďalší postup:

Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečenie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia (NPPZ)

Medziodborová úloha – na jej plnení sa podieľajú odbory, ako podpora zdravia, epidemiológia, hygiena životného prostredia a zdravia, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena výživy a hygiena detí a mládeže.

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2014 (ďalej len *NPPZ*) bolo realizované činnosťou vzťahujúcou sa k dvom vymedzeným oblastiam (pozri body A. a B.).

Oblasť A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, participujeme súčasne na plnení ďalších programov, t. j. *Národného programu prevencie obezity* (2008) v gescii ÚVZ SR (vrátane *Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025*, schváleného vládou SR); *Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020* (schváleného vládou SR) v gescii ÚVZ SR; *Národného programu duševného zdravia* (2004) prijatého vládou SR; *Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020*; *Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020*; *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2013 – 2020* (spolu s *Akčným plánom realizácie NPS SR na obdobie rokov 2017 – 2020* v rezorte zdravotníctva); *Národného programu kontroly tabaku* (2007) schváleného vládou SR; *Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020* a v neposlednom rade na plnení *Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020* a *Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020*. Jedným zo základných východiskových dokumentov, ktorý aktuálne určuje smerovanie nielen preventívnych programov podpory zdravia a prioritných oblastí pôsobenia je *Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*.

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, uplatňujúc najmä zdravotno-výchovnú edukáciu a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov, nadväzujúce odborné poradenstvo je zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt a optimalizáciu zložiek životného štýlu nefarmakologickou cestou.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená v **bodoch 9.2, 9.5, 9.6, 9.8**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu. Objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorít tejto oblasti NPPZ, t. j. bodov 1. až 4.:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov **Poradenského centra ochrany a podpory zdravia** (ďalej len PCOPZ), vkladaných do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Téma ozdravenia výživy je v súlade s celoeurópskymi princípmi zahrnutými v dokumentoch, ako napr. *Zdravie 2020: Európsky politický rámec na podporu vládnych a spoločenských aktivít pre zdravie a prosperitu*; *Viedenská deklarácia o výžive a neprenosných ochoreniach v kontexte Zdravia 2020*; na národnej úrovni, napr. v *Strategickom rámci starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*; *Akčnom pláne pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025*, resp. v úlohách spojených s ochranou a podporou zdravia obyvateľov SR. Nadväzujúc na uvedené spolupracujeme s Odborom hygieny výživy RÚVZ Košice prostredníctvom vybraných aktivít PCOPZ – *Poradne zdravia* (stabilnej aj mobilnej zložky) a *Poradne správnej výživy* (pozri **bod 9.2**). Činnosť si kladie za cieľ vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vo vybraných populačných skupinách, realizovať monitoring, intervencie a tiež zisťovať ich výživový stav.

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora **Stratégie SR pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018 – 2022/2023** (z júla 2017), v zmysle ktorej sa (od 1.8.2017) do jedného právneho rámca spojili dva programy – *Školský program pre ovocie a zeleninu* a *Školský program pre mlieko*. Jej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu uvedených potravinových komodít a výrobkov z nich u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Cieľovými skupinami (na základe návrhu rezortov MPRV SR, MŠ SR, MZ SR) majú byť v období od 1.8.2017 do 31.7.2023, v rámci sektora školské ovocie a zelenina, deti vo veku 3 – 15 rokov a sektora školské mlieko a mliečne výrobky, deti a mládež vo veku 3 – 18 rokov.

V spádovom území RÚVZ Košice sa na školách realizujú *skupinové edukačné aktivity* (napr. formou výkladu s besedou, prednášky s diskusiou, panelovej diskusie, s uplatnením prvkov interaktívneho a zážitkového učenia, cvičenia s pracovnými listami, vedomostného kvízu, projekcie DVD filmu) so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR.

V kalendárnom roku 2019 (resp. v 2. polroku šk. r. 2018/2019 a 1. polroku šk. r. 2019/2020) boli edukačné aktivity realizované v materských a základných školách (na I. a II. stupni), v stredných školách vrátane gymnázií, v stredoškolských internátoch a na jednej z vysokých škôl. Na niektorých školách sa aktivity realizovali opakovane. Intervenovaných bolo spolu 434 detí z 20 materských škôl; 1210 žiakov z 50 ZŠ; 493 študentov z 13 SŠ a 12 študentov z 1 VŠ.

V nadväznosti na metodický pokyn ÚVZ SR na realizáciu edukácie v súvislosti s plnením „Školského programu“ (s účinnosťou od septembra 2018) a s určením pre RÚVZ v SR, zostavili a rozposlali sme ponuku sprievodných zdravotno-výchovných aktivít s dvoma informačnými letákmi (na témy *"Dôverujte mlieku – je kvalitné a zdravé"* a *"Zdravie a krása sa skrýva v ovocí a zelenine"*, z edície RÚVZ Bratislava 2018) oprávneným vzdelávacím zariadeniam v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. MŠ, ZŠ, SŠ, školám zabezpečujúcim špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, zapojeným do uvedeného programu (e-mailom dňa 12.10.2018). Ponuka sa vzťahuje na obdobie šk. rokov 2018/2019 až 2022/2023 a na okruhy aktivít, ktoré z hľadiska preventívno-edukačných cieľov a foriem výkonu (intervenčné prístupy edukačného, poradenského, resp. informačno-propagačného charakteru, s prevahou skupinového pôsobenia) sú tematicky prierezové, uplatniteľné v ideovo príbuzných projektoch, t. j. nielen v menovanom školskom programe,

ale aj v celoslovenskom internetovom kurze zdravého životného štýlu „*Hravo ži zdravo*“; v projekte „*Viem, čo zjem*“ celosvetového programu *Nestlé Healthy Kids*, na ktorých RÚVZ Košice participuje.

V reakcii na požiadavku ÚVZ SR a predmetnú *Stratégiu SR pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018 – 2022/2023*, zaslali sme odpoveď/podklad – aktualizovaný text aj s kontaktmi za RÚVZ Košice, v súvislosti s prezentovaním činnosti na internetovej stránke „*Školského programu*“ – www.skolskeovocie.sk, v sekcii Aktivity: Inšpirácie z regionálnych úradov verejného zdravotníctva z pohľadu poradní zdravia (emailom 22.2.2019).

V školskom roku 2019/2020 sme sa zapojili do 4. ročníka celoslovenského projektu „*Viem, čo zjem*“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu spoločnosti Nestlé na podporu zdravej výživy detí „*Nestlé Healthy Kids Global Programme*“, resp. „*Nestlé pre zdravie detí*“). Organizátorom projektu je Neuropea, s. r. o., Bratislava, odborným garantom ÚVZ SR, s odporúčaním MŠVVŠ SR. Zámerom projektu je popularizácia zdravého spôsobu života, zdravej výživy a pohybovej aktivity. Realizuje sa na zaregistrovaných základných školách SR, v danom ročníku s prioritným určením pre žiakov III. – VII. ročníka ZŠ (t. j. žiakom vo veku 8 – 12 rokov). Vykonávateľmi edukačných aktivít sú lektori z RÚVZ v SR a pedagógovia zapojených škôl.

Na uvedenom projekte sme boli účastní už od jeho 1. ročníka (ktorý mal ešte pilotný charakter), so zapojením RÚVZ na krajskej úrovni.

V rámci prípravnej etapy 4. ročníka sme sa zúčastnili pracovného stretnutia k metodike projektu „*Viem, čo zjem*“, ktorého organizátormi boli ÚVZ SR v spolupráci s Neuropea, s. r. o., Bratislava a RÚVZ Zvolen (s konaním na RÚVZ so sídlom vo Zvolene dňa 17.9.2019).

Vzdelávacie aktivity tohto ročníka projektu začali prvou lekciou „*Hygiena potravín*“ a na prihlásených školách je zabezpečovaná prostredníctvom pracovníkov RÚVZ v SR. V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice je miestom konania aktivít 9 košických ZŠ. Počas novembra a decembra 2019 bolo na 6 z 9 škôl prostredníctvom lektoriek z RÚVZ Košice intervenovaných 20 tried, s celkovou účasťou 395 žiakov (z III. – VI. roč.). Po ukončení výučby prvej lekcie na každej z intervenovaných škôl bol, na základe požiadavky ÚVZ SR a Neuropea, s. r. o., zasielaný na ÚVZ SR „*Záznam o priebehu školenia*“.

V rámci spolupráce **RÚVZ Košice** (Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu; Odboru hygieny výživy – Poradne správnej výživy) a **O. Z. Slovenská sieť proti chudobe** (angl. skr. SAPN) bol **vypracovaný projekt výskumu** pod názvom „*Dostupnosť zdravého životného štýlu u obyvateľov Slovenskej republiky ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením (Spotreba potravín, ich kvalita a stravovacie návyky v kontexte príjmu, statusu, sociálneho environmentu)*“.

Prípravná fáza v roku 2016 zahŕňala komunikáciu a pracovné stretnutia so zainteresovaným externým subjektom SAPN (objednávateľ/realizátor projektu), internú spoluprácu v rámci RÚVZ Košice (zostavovateľ/realizátor projektu) a:

- spracovanie anotácie výskumného projektu;
- zostavenie projektu a metodiky (t. j. nástroja pre zber dát – dotazník/rozhovor).

V roku 2017 bola uskutočnená prieskumná činnosť – zber dát anonymným dotazníkom na vybranom súbore respondentov (zabezpečilo SAPN). Na vyhodnocovaní dát z prieskumu participovali oba spolupracujúce subjekty (RÚVZ Košice a SAPN), sólovo podľa jednotlivých okruhov dotazníka (uvedená etapa trvá). V rámci RÚVZ Košice, na Odbore podpory zdravia a výchovy k zdraviu boli dáta z dotazníkového prieskumu – 24-hodinových jedálničkov respondentov zadávané do programu Alimenta 4.3e. V nadväznosti na to sa Odbor hygieny výživy podieľal na zhodnocovaní generovaných výstupov z uvedeného programu (t. j. vyhodnocovaní nutričného zloženia a energetického príjmu z celodennej stravy

respondentov vo vzťahu k Odporúčaným výživovým dávkam pre obyvateľstvo v SR – 9. revízie). Zo strany Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu boli spolupracujúcej organizácii SAPN (v zmysle dohody) zaslané všetky vyhodnotené jedálňičky respondentov, v celkovom počte 298. Respondentom, ktorí vyplnili 24-hodinový jedálny lístok, bola ponúknutá možnosť konzultovať zistené výsledky a odporúčania zo strany Poradne správnej výživy pri RÚVZ Košice.

V roku 2018 (v mesiacoch apríl a august) pokračovala medzi RÚVZ Košice a SAPN pracovná komunikácia (e-mailom/tel. a osobnými stretnutiami). Týkala sa postupu prác na projekte (t. j. metodiky/vyhodnocovania dát z prieskumnej činnosti, zo zhodnotených jedálňičkov a súvisiacich aktivít).

Nadväzujúc na túto spoluprácu bola realizovaná aktívna účasť na vedeckej konferencii 40. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu na tému *Nové trendy v oblasti podpory zdravého životného štýlu* (Trnava 6.6. – 7.6.2018). Účasť bola zabezpečená formou posteru a plnotextového príspevku do konferenčného zborníka. Bibliografický odkaz na príspevok je nasledovný: Schnitzerová, E.: Zdravý životný štýl – s dôrazom na dostupnosť potravín a niektoré životné návyky – u obyvateľov Košického kraja ohrozených chudobou. In: Ochaba, R. (ed.). *Nové trendy v oblasti podpory zdravého životného štýlu*. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie 40. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu, konanej 6. – 7. júna 2018 v Trnave. Bratislava: Úrad verejného zdravotníctva SR, 2018, s. 126 – 132. ISBN 978-80-7159-237-2.

Získané údaje a zistenia projektu sú zdrojovým materiálom pre ďalšiu odbornú spoluprácu oboch zainteresovaných strán.

Z medzinárodných dní venovaných problematike výživy sme sa sústredili na **Svetový deň mlieka v školách – posledná streda v septembri**; **Svetový deň potravy/výživy – 16. október** a **Svetový deň diabetu – 14. november** (s témou v rokoch 2018 a 2019 „Rodina“). Prehľad informačno-propagačnej a intervenčnej činnosti vo vzťahu k rôznym cieľovým skupinám, ktorou sme podporili uvedené termíny, sa nachádza v **bodoch A.II.2 a 9.2**.

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospelaj populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá. Hlavným zámerom aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života.

Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom „**Vyzvi srdce k pohybu**“, ktorá sa realizuje v rámci CINDI programu SR, bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období (pozri **bod 9.2.1**).

V súvislosti s propagáciou **Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj** (zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003), ako aj plnením **Národného programu prevencie obezity – v oblasti pohybovej aktivity**, resp. **Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (bod 9.2)**, realizovala sa informačno-propagačná a intervenčná činnosť (edukačná, poradenská) v časovom období apríl až jún 2019. Aktivity v spádovom území RÚVZ Košice boli určené rôznym skupinám dospelaj populácie (podľa profesie, záujmu, ako aj pre širokú verejnosť). Ich prehľad z hľadiska miesta konania, formy výkonu a počtu intervenovaných osôb sa nachádza nižšie.

Informačno-propagačná činnosť v oblasti témy Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ (10. máj) zahŕňala:

- prípravu nástennej propagácie prostredníctvom troch informačných panelov/tabúl so zámerom informovania zamestnancov a návštevníkov RÚVZ Košice o svetovom dni, a ich inštalácia vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice;

- organizačné zabezpečenie a propagácia *Športového dňa pre zamestnancov RÚVZ Košice* v lokalite Alpinka (s konaním dňa 6.6.2019). Organizácia podujatia zahŕňala: stretnutie s prevádzkarom reštaurácie Alpinky Košice – Areálu zábavy a oddychu, Čermeľské údolie 8, Košice; sprostredkovanie informácie zamestnancom formou vývesky na informačných tabuliach a e-mailom; zostavenie zoznamu zamestnancov/účastníkov; angažovanie sa v riešení ekonomickej stránky akcie a i. Športového dňa sa zúčastnilo 94 zamestnancov RÚVZ Košice.

Popis aktivity: Spoločná pešia, resp. cyklistická turistika na vymedzenej trase z Čermeľa do areálu Alpinky. V cieľi každý z účastníkov mal možnosť dať si odmerať tlak krvi, pulzovú frekvenciu a realizovať vybrané voľné športové disciplíny kolektívneho charakteru (ako bedminton, loptové hry – volejbal, futbal či basketbal na jeden kôš), resp. priniesť si vlastné športové potreby. V rámci menu bol podávaný guláš s nealkoholickým nápojom.

Z *edukačno-poradenskej činnosti* na podporu pohybovej aktivity u obyvateľstva môžeme uviesť nasledovné príklady:

- v roku 2019 sme sa v spolupráci s Klubom turistov „Medicína“ Košice; Klubom turistov mesta Košice; Základnou organizáciou Slovenského odborového zväzu Východoslovenského onkologického ústavu, a. s., Košice a Ligou proti rakovine, pobočkou Košice, podieľali na organizačnom zabezpečení športového podujatia *Onkokardioturistika – 32. ročník*, pre onkologických pacientov a rodinných príslušníkov, resp. košickú verejnosť, s konaním dňa 7.4.2019. V cieľi *jarnej časti tohto ročníka*, ktorým bol areál rekreačného strediska Alpinka, o nami ponúkané vybrané služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie koncentrácie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet indexov BMI a WHR) prejavilo záujem celkovo 41 účastníkov podujatia. V *jesennej časti 32. ročníka* opäť na Alpinke sa dňa 20.10.2019 prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia nechalo vyšetriť 35 účastníkov akcie;
- pre klientov Združenia príbuzných a priateľov a rehabilitačného strediska Radosť, Bauerova 1, Košice, sme realizovali edukáciu s poradenstvom k pohybovej aktivite, na tému: *„Prevencia osteopénie a osteoporózy pohybom“* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov na chrbticu, cvikov z programu Otago a i.), s konaním dňa 9.4.2019 (s účasťou 11 osôb);
- pri príležitosti *Európskeho/Slovenského dňa obezity – 18. máj*, s tohtoročným heslom *„Zvládnime obezitu spoločne!“* (súčasť kampane Európskej asociácie pre štúdium obezity/EUSA), boli zo strany ÚVZ SR a RÚVZ na krajskej úrovni, v spolupráci s českou spoločnosťou STOB (Stop obezite) a Centrom výživy a zdravia Hygeia – Zdravotným strediskom Bratislava, realizované aktivity v sieti lekární BENU. Miestom konania poradenskej akcie RÚVZ Košice bola Lekáreň BENU na Letnej 40, v dňoch 16.5. a 17.5.2019 (viac v **bode 9.2**);
- ďalšou spoločnou športovo-osvetovou a prezentačnou akciou s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice bol *8. ročník* podujatia *„Radosť zo života víťazí nad chorobou“*, pod záštitou prof. RNDr. P. Sováka, CSc., rektora UPJŠ v Košiciach a Mesta Košice. Akcia bola určená onkologickým pacientom a rodinným príslušníkom a konala sa v areáli Botanickej záhrady Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Mánesova 23, dňa 1.6.2019. Súčasťou programu podujatia boli rôzne aktivity, ako poradenské služby onkológov, rehabilitačné cvičenia, cvičenie jogy, súťaže pre deti a dospelých, možnosť prehliadky Botanickej záhrady spojenej s výstavou motýľov a i. Ponuku vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia (vrátane merania hladiny celkového cholesterolu) využilo celkovo 56 osôb. Pre fajčiarov bola k dispozícii mobilná Poradňa na odvykanie od fajčenia.

Z ostatnej činnosti na podporu pohybovej aktivity u obyvateľstva môžeme menovať

cyklickú edukáciu s poradenstvom k pohybovej aktivite **pre seniorov** na tému: „**Prevenčia osteopénié a osteoporózy pohybom**“ a „**Vybrané prvky z kalanetiky**“ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov). Realizuje sa viacročne, priebežne počas roka a konanie aktivít sa rozšírilo na štyri zariadenia, t. j. Denné centrum MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36, Košice; Denné centrum seniorov MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice; Denné centrum MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice a Kultúrne centrum Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie, viac **v bode 9.5**.

Činnosť zameraná na plnenie **Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020** je uvedená **v bode 9.8**.

3. Tabak, alkohol, drogy

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

- výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť (napr. edukácia pre rôzne vekové skupiny, výkon Poradne na odvykanie od fajčenia);
- propagačná a edičná činnosť – tvorba a distribúcia informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia atď.) a iné cieľové skupiny;
- účasť na informačných kampaniach (napr. pri príležitosti významných termínov s protidrogovou tematikou);
- participácia na preventívnych programoch, projektoch, úlohách zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času (vrátane prípravy, koordinácie, realizácie, vyhodnocovania) v spolupráci s inými subjektmi;
- pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná na prevenciu látkových závislostí (zahrňujúc problematiku legálnych a nelegálnych drog), na prevenciu nelátkových závislostí a súvisiace témy. Za hodnotené obdobie (rok 2019) sme v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Košice uskutočnili výchovno-vzdelávacie akcie na školách rôzneho stupňa (počnúc MŠ po VŠ), na viacerých opakovane. Vykonaných bolo 179 aktivít, na 65 miestach, s celkovou účasťou cca 3654 žiakov a študentov. Z didaktického hľadiska, podujatia zväčša pozostávali z teoretického výkladu, besedy, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ a v MŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako mimická bábka Adamko, maľovanky, premietnutie DVD – animovanej agitky „*Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo*“ a i). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu.

V spojitosti s **informačno-propagačnou činnosťou** vo vzťahu **k významným termínom** venovaným problematike zdravia a drogovej prevencii sme reflektovali na nasledovné dni:

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku – 31. máj** sme uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity (poradenské aj edukačné) zamerané na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia.

Akcie sa konali v časovom období od 13.5. do 26.6.2019 na nasledovných miestach:

- Spoločnosť Skanska SK, a. s., Bidovce, okres Košice-okolie – *Deň zdravia* (13.5.2019; organizátori akcie: menovaná firma, RÚVZ Košice a Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.) – v mobilnej Poradni zdravia bolo intervenovaných 32 zamestnancov, z toho 10 osôb/fajčiarov absolvovalo aj vyšetrenie s poradenstvom v Poradni na odvykanie od fajčenia;
- ZŠ Postupimská 37, Košice – prednášky na tému „Zdravý životný štýl, podpora nefajčenia“ (13.5.2019) sa zúčastnilo 25 zamestnancov, z toho 13 osôb bolo intervenovaných v mobilnej Poradni zdravia;
- MŠ Hronská 7, Košice – *Deň otvorených dverí* (16.5.2019) – v mobilnej Poradni zdravia intervenovaných 23 záujemcov (zamestnanci a rodičia), z toho 2 osoby absolvovali aj vyšetrenie s poradenstvom v Poradni na odvykanie od fajčenia;
- RÚVZ so sídlom v Košiciach, detašované pracovisko Rooseveltova 8, Košice – v stabilnej Poradni zdravia a Poradni na odvykanie od fajčenia (dňa 23.5.2019) bolo intervenovaných 7 študentov III. roč. študijného odboru Asistent výživy zo Strednej zdravotníckej školy, Moyzesova 17, Košice;
- Stredná priemyselná škola dopravná, Hlavná 113, Košice – výkladu s besedou na témy „Zdravie, životný štýl a výživa“ a „Prevencia tabakizmu“ (29.5. a 30.5.2019) sa zúčastnilo 49 študentov I. roč., z toho 15 študentov bolo intervenovaných v mobilnej Poradni na odvykanie od fajčenia;
- Magna PT, s. r. o., Perínska cesta 282, Kechnec, okres Košice-okolie – *Dni zdravia* (29.5. a 30.5.2019; organizátori akcie: menovaná firma, RÚVZ Košice a Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.) – v mobilnej Poradni zdravia bolo intervenovaných 141 zamestnancov, z toho 16 osôb/fajčiarov absolvovalo aj vyšetrenie s poradenstvom v Poradni na odvykanie od fajčenia;
- areál Botanickej záhrady UPJŠ v Košiciach, Mánesova 23, Košice – 8. ročník prezentačnej akcie „Radosť zo života víťazí nad chorobou“ (1.6.2019; organizátori akcie: Liga proti rakovine, pobočka Košice, UPJŠ v Košiciach a RÚVZ Košice), s určením pre onkologických pacientov a ich rodinných príslušníkov – v mobilnej Poradni zdravia bolo intervenovaných 57 účastníkov, z toho 3 osoby/fajčiari absolvovali aj vyšetrenie s poradenstvom v Poradni na odvykanie od fajčenia;
- Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach, Mánesova 23, Košice – *Deň zdravia* (14.6.2019; organizátori akcie: UPJŠ Košice, Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s. a RÚVZ Košice) – v mobilnej Poradni zdravia bolo intervenovaných 47 zamestnancov, z toho 12 osôb/fajčiarov absolvovalo aj vyšetrenie s poradenstvom v Poradni na odvykanie od fajčenia;
- Spojená škola, Vojenská 13, Košice – *Deň zdravia* (24.6.2019) – ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia na stanovenie rizika metabolického syndrómu¹. Intervenovaných bolo 35 zamestnancov, z toho 3 osoby/fajčiari absolvovali aj vyšetrenie s poradenstvom v Poradni na odvykanie od fajčenia;
- OC Atrium Optima, Moldavská cesta 32, Košice – preventívno-prezentačná aktivita pre verejnosť „Polícia deťom“ (26.6.2019; akcia v spolupráci s KR PZ v Košiciach a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s.) – v mobilnej Poradni zdravia bolo intervenovaných 41 záujemcov, z toho 9 osôb/fajčiarov absolvovalo aj vyšetrenie s poradenstvom v Poradni na odvykanie od fajčenia.

Pozn.: V rámci vyššie uvedených poradenských aktivít sa u záujemcov realizovala intervenčná činnosť zahrňujúca, napr. meranie tlaku krvi, pulzu; stanovenie koncentrácie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi ¹(príp. ďalších parametrov, ako HDL, triacylglycerolov, glukózy, stanovenie percenta telesného tuku a ďalšie antropometrické merania); výpočet BMI; stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer; (u silných fajčiarov) meranie pľúcnych funkcií Spirometrom; zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo

k jednotlivým zložkám spôsobu života (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor); distribúciu tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.

Na RÚVZ Košice sme za účelom podpory svetového dňa a prezentácie služieb Poradne na odvykanie od fajčenia zvolili formu nástennej propagácie. Inštalovali sme tri tematické informačné tabule – vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice – s určením pre zamestnancov a návštevníkov úradu.

Odpočít realizovaných aktivít k Svetovému dňu bez tabaku (31. máj) bol v zmysle požiadavky ÚVZ SR zaslaný e-mailom v júni 2019.

Významný termín **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún** sme v spádovom území RÚVZ Košice (územné obvody okresov Košice-mesto a Košice-okolie) dali do pozornosti prioritne žiakom a študentom. Niektoré z aktivít boli zároveň venované aj *Svetovému dňu bez tabaku – 31. máj*.

Činnosť spočívala v edukačných a informačno-poradenských aktivitách so zameraním na prevenciu látkových závislostí a podporu zdravého spôsobu života (formou interaktívnych prednášok, besied, poradenstva v prevencii fajčenia, využitia výučbových pomôcok: prezentácií, drogového kufra, okuliarov simulujúcich opitost', DVD, informačno-propagačných materiálov – letákov, skladačiek od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR). V problematike prevencie tabakizmu bolo v ponuke poradenstvo pre fajčiarov (s doplnením o merania smokerlyzerom, príp. spirometrom a i.). Pri niektorých akciách sa ponúkali aj služby mobilnej Poradne zdravia (meranie koncentrácie celkového cholesterolu, resp. aj HDL, triacylglycerolov, glukózy v kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, pulzu, percenta telesného tuku a ďalšie antropometrické merania).¹

Akcie boli uskutočnené v časovom období od 13. 5. 2019 do 26. 6. 2019. Vykonaných bolo spolu 58 aktivít, na 20 miestach (t. j. v 9 ZŠ, 5 SŠ, 3 školských internátoch, v 1 VŠ/Botanickej záhrade, 1 firme a 1 obchodnom reťazci). Edukovaných bolo spolu 1044 osôb (z toho 577 žiakov ZŠ, 442 študentov SŠ, 25 dospelých osôb/zamestnancov ZŠ). Poradensky intervenovaných v Poradni zdravia bolo 333 osôb a v Poradni na odvykanie od fajčenia (skr. POF) 65 osôb z radov študentov/rôznych profesijných skupín/verejnosti. K spolupracujúcim inštitúciám okrem škôl a školských zariadení patrili aj Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s.; Liga proti rakovine, pobočka Košice; UPJŠ/Botanická záhrada; OC Atrium Optima Košice a Magna PT, s. r. o., Kechnec.

Prehľad edukačných a poradenských aktivít (podľa miesta, formy výkonu, témy, s časovou následnosťou):

- ZŠ Postupimská 37, Košice – *Deň otvorených dverí* (13.5.2019) – prednáška s diskusiou na tému „*Zdravý životný štýl a chronické (civilizačné) ochorenia. Podpora nefajčenia*“; *ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia* (na stanovenie rizika metabolického syndrómu)¹ a *Poradne na odvykanie od fajčenia*, pre 25 zamestnancov školy, z toho 13 osôb vyšetrených v Poradni zdravia a 0 osôb v Poradni na odvykanie od fajčenia;
- Školský internát pri SPŠ elektrotechnickej, Komenského 42, Košice (15.5.2019) – výklad s besedou (1 vyuč. h) na tému „*Prevencia užívania tabaku*“, pre 20 študentov I. – III. ročníka;
- Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice (23.5.2019) – *ponuka služieb mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia* (meranie spirometrom, poradenstvo), pre 7 študentov III. ročníka študijného odboru Asistent výživy;
- ZŠ Kežmarská 28, Košice (28.5.2019) – 3x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy*“, celkovo pre 95 žiakov VIII. ročníka;
- SPŠ dopravná, Hlavná 113, Košice (29.5. a 30.5.2019) – Prvý výchovno-vzdelávací blok: (1x/deň) výklad s besedou „*Prevencia tabakizmu (aktívneho a pasívneho fajčenia)*“,

- s premietnutím DVD „*Kým stúpa dym...*“ z dielne O. Z. Športom proti drogám; *ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia* pre študentov (záujemcov/fajčiarov). Druhý výchovno-vzdelávací blok: (1x/deň) výklad s besedou „*Zdravie, životný štýl a výživa*“. Edukovaných bolo celkovo 49 študentov I. roč. (2 triedy), z toho 15 študentov bolo intervenovaných v Poradni na odvykanie od fajčenia;
- Magna PT, s.r.o., Perínska cesta 282, Kechnec, okres Košice-okolie – *Dni zdravia* (29.5. a 30.5.2019; v spolupráci s menovanou firmou a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a.s.) – *ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia* (z biochemických parametrov meraný len celkový cholesterol)¹ a *Poradne na odvykanie od fajčenia*. V Poradni zdravia bolo intervenovaných 141 zamestnancov, z toho 16 aj v Poradni na odvykanie od fajčenia;
 - ZŠ Považská 12, Košice (31.5.2019) – 6x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy*“, celkovo pre 210 žiakov V. – IX. ročníka;
 - areál Botanickej záhrady UPJŠ v Košiciach, Mánesova 23, Košice – 8. ročník prezentačnej akcie „*Radosť zo života víťazí nad chorobou*“ (1.6.2019; organizátori akcie: Liga proti rakovine, pobočka Košice, UPJŠ Košice a RÚVZ Košice) – *ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia* (z biochemických parametrov meraný len celkový cholesterol)¹ a *Poradne na odvykanie od fajčenia*, s určením pre onkologických pacientov a ich rodinných príslušníkov. V Poradni zdravia bolo intervenovaných 57 účastníkov akcie a v Poradni na odvykanie od fajčenia 3 účastníci;
 - Školský internát, Jedlíkova 11, Košice (3.6.2019) – 2x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na tému „*Prevencia užívania tabaku*“, celkovo pre 48 študentov (vekovo zmiešaná skupina);
 - Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice (5.6.2019) – 3x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na tému „*Prevencia užívania tabaku*“, celkovo pre 65 študentov I. ročníka;
 - Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice (10.6.2019) – 4x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy*“, celkovo pre 100 študentov II. ročníka;
 - Stredná odborná škola, Gemerská 1, Košice (11.6.2019) – 2x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na tému „*Prevencia užívania tabaku*“, celkovo pre 50 študentov II. ročníka;
 - ZŠ Nám. L. Novomeského 2, Košice (12.6.2019) – výklad s besedou (1 vyuč. h) na tému „*Primárna prevencia látkových závislostí*“, celkovo pre 35 žiakov IX. ročníka;
 - ZŠ Staničná 13, Košice (12.6.2019) – 3x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na tému „*Prevencia užívania tabaku*“, celkovo pre 80 žiakov VIII. ročníka;
 - Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach, Mánesova 23, Košice – *Deň zdravia* (14.6.2019; akcia v spolupráci s UPJŠ Košice a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a.s.) – *ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia* (z biochemických parametrov meraný len celkový cholesterol)¹ a *Poradne na odvykanie od fajčenia*, s určením pre zamestnancov UPJŠ v Košiciach. Intervenovaných bolo 46 osôb v Poradni zdravia a 12 osôb v Poradni na odvykanie od fajčenia;
 - Školský internát. Medická 2, Košice (17.6.2019) – 2x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na témy „*Zdravý životný štýl*“; „*Prevencia užívania tabaku*“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, smokerlyzer, tukomer, tlakomer), celkovo pre 110 študentov (vekovo zmiešaná skupina);
 - Súkromná ZŠ Užhorodská 39, Košice (20.6.2019) – 4x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy*“, celkovo pre 72 žiakov V. – IX. ročníka (z toho 32 žiakov V. – VII. roč. malo

- edukáciu zameranú na prevenciu užívania legálnych drog a 40 žiakov VIII. – IX. roč. malo edukáciu zameranú na prevenciu užívania nelegálnych drog);
- Špeciálna ZŠ Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie (21.6.2019) – výklad s besedou (1 vyuč. h) na tému „*Prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy*“, pre 10 žiakov V. – IX. ročníka;
 - ZŠ s MŠ Hlavná 79, Slanec, okres Košice-okolie (24.6.2019) – 3x výklad s besedou (po 1 vyuč. h) na tému „*Prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy*“, celkovo pre 75 žiakov VI. – IX. ročníka;
 - Spojená škola, Vojenská 13, Košice – Deň zdravia (24.6.2019) – *ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia* (na stanovenie rizika metabolického syndrómu)¹ a *Poradne na odvykanie od fajčenia pre zamestnancov*. Intervenovaných bolo 35 osôb v Poradni zdravia a 3 osoby v Poradni na odvykanie od fajčenia;
 - OC Atrium Optima, Moldavská cesta 32, Košice – preventívno-prezentačná aktivita pre verejnosť „*Polícia deťom*“ (26.6.2019; akcia v spolupráci s KR PZ v Košiciach a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s.) – *ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia* (z biochemických parametrov meraný len celkový cholesterol)¹ a *Poradne na odvykanie od fajčenia*. Intervenovaných bolo 41 osôb v Poradni zdravia a 9 osôb v Poradni na odvykanie od fajčenia.

Oba vyššie zmienené termíny sme vopred spropagovali formou listu vo veci „**Svetový deň bez tabaku** (31. máj) a **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi** (26. jún) – *žiadosť o spoluprácu pri propagovaní významných termínov*“, ktorý bol so sprievodným e-mailom zaslaný dňa 21.5.2019 vybraným subjektom v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie (t. j. základným a stredným školám, stredoškolským internátom, centrám voľného času).

Na základe požiadavky ÚVZ SR bol zaslaný prehľad zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významného termínu *Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi* – 26. jún, realizovaných v spádovom území RÚVZ Košice (3.7.2019).

Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september bol z hľadiska informačno-propagačných cieľov daný do povedomia širokej verejnosti prostredníctvom informačného letáka pod rovnomenným názvom, na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinkoch Aktuality, resp. Hlavné menu – O nás – Odborné útvary – Podpora zdravia – Príspevky odboru).

Písomné boli oslovené vybrané inštitúcie v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, vo veci „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahrňujúc predmetný termín), list bol zaslaný e-mailovou cestou dňa 6.9.2019. Určený bol adresátom, ako materské, základné a stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá a i.

Výchovno-vzdelávacie aktivity v zmysle požiadavky ÚVZ SR boli zamerané na zvýšenie informovanosti o nebezpečenstvách konzumácie alkoholu počas tehotenstva a primárne určené cieľovej skupine žien od 15 do 35 rokov. Spojené boli s výkladom a diskusiou, využitím učebných pomôcok, ako tematická prezentácia, okuliare simulujúce opitosť, premietnutie DVD filmu „*Až do dna...*“ a/alebo „*Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu*“, so žiakmi/študentmi, a realizované v:

- ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským – Alapiskola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (9.9.2019), 2x výklad s besedou pre 42 žiakov VIII. a IX. ročníka (z toho 24 dievčat);

- Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice (10.9.2019) – 1x prednáška s diskusiou pre 7 študentiek IV. ročníka odboru Asistent výživy; (13.9.2019) – 1x prednáška s diskusiou pre 11 študentiek III. ročníka rovnakého odboru; (29.10.2019) – 4x výklad s besedou v rámci projektu „Svoj život si riadiš Ty“ – aktivita realizovaná v spolupráci s menovanou školou a KR PZ v Košiciach, pre 120 študentov I. ročníka; (13.11.2019) – 4x výklad s besedou v rámci školského projektu „Človek a jeho zdravie“, pre 99 študentov II. ročníka; (29.11.2019) – 1x prednáška s diskusiou pre 10 študentiek III. ročníka odboru Asistent výživy;
- ZŠ Staničná 13, Košice (18.9.2019) – 2x výklad s besedou pre 56 žiakov IX. ročníka (z toho 30 dievčat);
- Lekárska fakulta UPJŠ Košice (18.9.2019) – 1x prednáška s diskusiou pre 12 študentov (z toho 11 žien) I. ročníka Mgr. stupňa št. odboru Verejné zdravotníctvo;
- Spojená škola – ZŠ Opatovská cesta 101, Košice (7.11.2019) – organizačne zabezpečené v spolupráci s ÚPSVR Košice a KR PZ v Košiciach v rámci projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“ – 3x výklad s besedou pre 24 žiakov VI. – IX. ročníka (z toho 11 dievčat) /sociálne a zdravotne znevýhodnená skupina;
- ZŠ Abovská 36, Košice (14.11.2019) – organizačne zabezpečené v spolupráci s ÚPSVR Košice v rámci projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“ – 3x výklad s besedou pre 74 žiakov IX. ročníka;
- ZŠ Tomášikova 31, Košice (18.11.2019) – 3x výklad s besedou pre 72 žiakov IX. ročníka;
- Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice (16.12.2019) – 2x výklad s besedou pre cca 50 študentov (zmiešaná skupina).

Informácie o danom významnom termíne a súvisiacej problematike boli sprostredkované aj v rámci výjazdov mobilnej Poradne zdravia, konkrétne:

- dňa 10.9.2019 v rámci akcie „Deň zdravia“ pre zamestnancov Zákazníckeho centra Slovenského plynárenského priemyslu, a. s., Moldavská 12, Košice – edukovaných bolo 33 žien;
- dňa 11.9.2019 v rámci akcie „Deň pre vaše zdravie“, s určením pre zamestnancov a návštevníkov/klientov Úradu Košického samosprávneho kraja, Nám. Maratónu mieru 1, Košice – edukovaných bolo 76 žien.

Odpočít preventívnych aktivít realizovaných pri príležitosti *Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme (9. september)* bol v zmysle požiadavky zaslaný na ÚVZ SR (listom zo dňa 15.10.2019).

Edukačné aktivity na prevenciu fetálneho alkoholového syndrómu sú realizované priebežne počas roka, najmä na školách. Uskutočnené boli, napr. na Gymnázium, Opatovská cesta 7, Košice (29.1.2019, v I. a II. roč., pre 42 študentov z 2 tried); v Školskom internáte pri SOŠ Ostrovského 1, Košice (5.2.2019, pre vekovo zmiešanú skupinu 21 študentov); ZŠ s vyuč. j. maďarským – Alapiskola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (25.2.2019, v VII. – IX. roč., pre 65 študentov); SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice (26.2.2019, v I. a II. roč., pre 42 študentov z 2 tried); v Gymnázium, Poštová 9, Košice (12.3.2019, v I. roč., pre 21 študentov); ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1 Košice (16.4.2019, v VIII. a IX. roč., pre 21 dievčat).

Svetový deň duševného zdravia – 10. október sme edukačno-poradenskými aktivitami dali do pozornosti *žiackej/študentskej populácii* ako aj *seniorom*. Akcie sa konali v týchto inštitúciách:

- ZŠ Belehradská 21, Košice, v dňoch 7.10.2019 (3 aktivity); 14.10.2019 (5 aktivít); 21.10.2019 (3 aktivity) – na tému „Duševné zdravie, Alzheimerova choroba a tréning pamäti“ (výklad s besedou), pre žiakov VIII. ročníka (v počte 50) a žiakov IX. ročníka (v počte 56); na tému „Duševné zdravie a tréning pamäti pohybom“ (výklad a pohybová aktivita), pre žiakov IX. ročníka (v počte 56);

- Stredná odborná škola Košice-Šaca, Učňovská 5, Košice, dňa 11.10.2019 (2 aktivity) – na tému „*Duševné zdravie*“ (výklad s besedou), pre študentov II. a III. ročníka (v celkovom počte 51);
- ZŠ s MŠ Masarykova 19, Košice, dňa 16.10.2019 (2 aktivity) – na tému „*Duševné zdravie a Alzheimerova choroba*“ (výklad s besedou), pre žiakov VIII. ročníka (v celkovom počte 45);
- Školský internát, Medická 2, Košice, 16.10.2019 (2 aktivity) – na tému „*Tréning pamäti pohybom*“ (výklad a pohybová aktivita), pre zmiešanú skupinu stredoškolských študentov (v počte 12);
- Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, Trieda SNP 1, Košice, dňa 23.10.2019 (1 aktivita) – na tému „*Prevenčia chronických ochorení*“ (prednáška s diskusiou), pre študentov I. roč. Mgr. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo (v celkovom počte 12).
- Komunitné centrum (Jednota dôchodcov Slovenska), Brezová 20, Poproč, okres Košice-okolie, dňa 25.10.2019 (1 aktivita) – na tému „*Tréning pamäti pre každého*“ (vstupný výklad a činnosť s pracovnými listami), pre členov miestnej organizácie JDS/seniorov (v počte 21).

Činnosť v súvislosti s významným termínom **Európsky týždeň boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)** spočívala v *edukačných a edukačno-poradenských aktivitách* realizovaných v spádovom území RÚVZ Košice (územné obvody okresov Košice-mesto a Košice-okolie), zameraných na prevenciu látkových a nelátkových závislostí (formou interaktívnych prednášok, besied, poradenstva v prevencii fajčenia, využitia výučbových pomôcok: prezentácií, drogového kufra, okuliarov simulujúcich opitost', DVD, informačno-propagačných materiálov – letákov, skladačiek od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR). V problematike prevencie fajčenia bolo v ponuke poradenstvo pre fajčiarov (doplnené meraním hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu smokerlyzerom; v indikovaných prípadoch funkčné vyšetrenie pľúc spirometrom a i.).

Predmetná činnosť sa začala vykonávať od 4.10.2019 a trvá do 17.12.2019. Spolu zahŕňa 78 aktivít, s realizáciou na 25 miestach (t. j. v 2 MŠ, 14 ZŠ, 6 SŠ, 1 školskom internáte, v 1 VŠ – Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika a na RÚVZ Košice). Edukovaných bolo spolu 1496 osôb (z toho 80 detí MŠ, 672 žiakov ZŠ, 702 študentov SŠ, 32 študentov VŠ a 10 vychovávateľov). K spolupracujúcim inštitúciám okrem škôl a školských zariadení patrili aj Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach (KR PZ) a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ÚPSVR).

Prehľad zdravotno-výchovných aktivít k Európskemu týždňu boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)				
P. č.	Miesto konania (inštitúcia)	Termín konania	Cieľová skupina (počet edukovaných)	Forma, názov a počet aktivít
1.	Základná škola, Ruskov 32 Ruskov, okres Košice-okolie	4.10.2019	žiaci III. a IV. ročníka (v počte 55)	(2x) výklad s besedou na tému „ <i>Zdravý spôsob života a prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy</i> “ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, okuliare simulujúce opitost').
2.	Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice	9.10.2019 (2 vyuč. h) 6.11.2019 (2 vyuč. h) 13.11.2019 (4 vyuč. h) 20.11.2019 (2 vyuč. h)	študenti I. ročníka Mgr. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo, dennej formy štúdia na LF UPJŠ Košice (v počte 12)	(12x) seminár (celkom 12 vyuč. h) na tému „ <i>Závislosti; Ich vplyv na zdravie; Rizikové a protektívne faktory</i> “ (učebné pomôcky: 3 výučbové prezentácie, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost').

	RÚVZ so sídlom v Košiciach, detašované pracovisko Rooseveltova 8 Košice	20.11.2019	študenti I. ročníka Bc. stupňa študijného odboru Ošetrovateľstva LF UPJŠ Košice (v počte 20)	(2x) seminár/výklad s diskusiou na témy „Prezentácia Poradne zdravia, Poradne na odvykanie od fajčenia; Základné informácie z primárnej prevencie látkových závislostí“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', DVD, smokerlyzer, spirometer, tlakomer, tukomer a ďalšie pomôcky pre ukážky výkonu vyšetrenia s poradenstvom).
	3. Školský internát pri SPŠ elektrotechnickej, Komenského 42, Košice	10.10.2019	vekovo zmiešaná skupina SŠ študentov (v počte 35); vychovávatelia (v počte 5)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost').
		6.11.2019	vekovo zmiešaná skupina SŠ študentov (v počte 32); vychovávatelia (v počte 5)	(1x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia nelátkových závislostí, šikana a kyberšikana“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
	4. Súkromná Základná škola Didacticus, Palackého 14, Košice	23.10.2019	žiaci VI. a VII. ročníka (v počte 32)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, okuliare simulujúce opitost').
	5. Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice	24.10.2019	študenti I. ročníka 4-ročného gymnázia (v počte 65)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia nelátkových závislostí – kyberšikana“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia).
		14.11.2019	študenti I. a II. ročníka 4-ročného gymnázia (v počte 48)	(2x) výklad s besedou na tému „Prevencia drogových závislostí so zameraním na tabakizmus“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, okuliare simulujúce opitost', smokerlyzer, DVD „Kým stúpa dym...“).
		21.11.2019	študenti prímy a kvarty 8-ročného gymnázia (v počte 64)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: 2 výučbové prezentácie, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost')
		16.12.2019	vekovo zmiešaná skupina študentov (v počte 50)	(2x) výklad s besedou na tému „Prevencia nadmerného užívania alkoholu“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „Až do dna...“, okuliare simulujúce opitost').
	6. Spojená škola internátna Ždaňa, Abovská 244, Ždaňa, okres Košice-okolie	28.10.2019	žiaci V. až IX. ročníka ZŠ/sociálne a zdravotne znevýhodnená skupina (v počte 35)	(1x) výklad s besedou na tému „Prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost').
	7. Spojená škola internátna Ždaňa, elokované pracovisko Čaňa, Osloboditeľov 26, Čaňa, okres Košice-okolie	28.10.2019	žiaci I. až IV. ročníka ZŠ/sociálne a zdravotne znevýhodnená skupina (v počte 25)	(1x) výklad s besedou na tému „Zdravý spôsob života a prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', DVD agitka: „Kde bolo, tam bolo, fajčenie škodilo“).
	8. Stredná zdravotnícka škola Moyzesova 17, Košice	29.10.2019	študenti I. ročníka (v počte 120)	(4x) výklad s besedou na tému „Fetálny alkoholový syndróm – prevencia alkoholizmu“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
				(4x) výklad s besedou na tému „Prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost'). Aktivita realizovaná v rámci projektu „Svoj život si riadiš Ty“.

				v spolupráci s menovanou školou a KR PZ v Košiciach.
		13.11.2019	študenti II. ročníka (v počte 99)	(4x) výklad s besedou na tému „Fetálny alkoholový syndróm a prevencia alkoholizmu“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „Až do dna...“). Aktivita v rámci školského projektu „Človek a jeho zdravie“.
		29.11.2019	študenti III. ročníka odboru Asistent výživy (v počte 10)	(1x) prednáška s besedou na tému „Prevencia tabakizmu, užívania alkoholu a ostatných drog v tehotenstve“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
9.	Základná škola, Kysak 210 Kysak, okres Košice-okolie	4.11.2019	žiaci VIII. ročníka (v počte 22)	(1x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost).
			žiaci VI. a VII. ročníka (v počte 41)	(1x) výklad s besedou na tému „Nelátkové závislosti – primárna prevencia“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
10.	Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Kukučínova 23, Košice	6.11.2018	študenti I. až III. ročníka (v počte 60)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: 2 výučbové prezentácie, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost, smokerlyzer).
11.	Materská škola, Humenská 51, Košice	7.11.2019	deti predškolského veku, 4 – 6-ročné (v počte 40)	(2x) výklad s besedou na tému „Zdravý spôsob života a podpora nefajčenia“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD agitka „Kde bolo, tam bolo, fajčenie škodilo“).
12.	Spojená škola, Opatovská cesta 101, Košice	7.11.2019	žiaci VI. až IX. ročníka ZŠ/sociálne a zdravotne znevýhodnená skupina (v počte 30)	(3x) výklad s besedou na tému „Fetálny alkoholový syndróm“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia, DVD „Až do dna...“, okuliare simulujúce opitost). Aktivita organizačne zabezpečená v spolupráci s ÚPSVR Košice a KR PZ v Košiciach v rámci projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“.
13.	Základná škola s materskou školou, Masarykova 19/A, Košice	13.11.2019	žiaci VIII. a IX. ročníka (v počte 35)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost).
14.	Základná škola, Abovská 36, Košice	14.11.2019	žiaci IX. ročníka (v počte 74)	(3x) výklad s besedou na tému „Fetálny alkoholový syndróm a prevencia alkoholizmu“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „Až do dna...“). Aktivita organizačne zabezpečená v spolupráci s ÚPSVR Košice v rámci projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“.
15.	Spojená škola (Špeciálna ZŠ), Odborárska 2, Košice	14.11.2019	žiaci V. až IX. ročníka/sociálne znevýhodnená skupina (v počte 44)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost).
16.	Špeciálna základná škola, Vtáčkovce 2, Vtáčkovce, okres Košice-okolie	15.11.2019	žiaci V. až IX. ročníka/sociálne znevýhodnená skupina (v počte 35)	(1x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia látkových závislostí“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „Kde bolo, tam bolo, fajčenie škodilo“).
17.	Základná škola, Tomášikova 31, Košice	18.11.2019	žiaci IX. ročníka (v počte 72)	(3x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia nadmerného užívania alkoholu“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „Až do dna...“).
18.	Stredná zdravotnícka škola Kukučínova 40, Košice	19.11.2019	študenti II. ročníka (v počte 44)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí“ so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost).
19.	Stredná priemyselná škola dopravná, Hlavná 113, Košice	20.11.2019	študenti III. ročníka (v počte 55)	(2x) výklad s besedou na tému „Prevencia aktívneho a pasívneho tabakizmu“; „Prezentácia služieb Poradne na odvykanie od

				<i>fajčenia</i> (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, smokerlyzer, spirometer, tlakomer a ďalšie pomôcky pre ukážky výkonu vyšetrenia s poradenstvom).
20.	Materská škola, Mládežnícka 2, Košice-Šaca	21.11.2018	deti predškolského veku, 4 – 6-ročné (v počte 40)	(1x) výklad s besedou na tému „Zdravý spôsob života a podpora nefajčenia“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD „Kde bolo, tam bolo, fajčenie škodilo“, 2 druhy pracovných listov).
21.	Stredná športová škola/Osemročné športové gymnázium, Trieda SNP 104, Košice	22.11.2019	študenti kvarty/IV. OA (v počte 20)	(1x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia látkových a nelátkových závislostí“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost).
22.	Základná škola, Staničná 13, Košice	28.11.2019	žiaci VIII. ročníka (v počte 55)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost).
23.	Súkromná základná škola Kechnec 13, Kechnec, okres Košice-okolie	9.12.2019	žiaci V. až VIII. ročníka (v počte 46)	(2x) výklad s besedou na tému „Prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, okuliare simulujúce opitost, smokerlyzer).
24.	Základná škola, Drábova 3, Košice	17.12.2019	žiaci VII. až IX. ročníka (v počte 71)	(4x) výklad s besedou na tému „Prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, okuliare simulujúce opitost, smokerlyzer).

Informačno-propagačné aktivity pre verejnosť k danému termínu zahŕňali:

- **písomné oslovenie vybraných inštitúcií** v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. zostavenie tematického informačno-propagačného listu vo veci „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahrňujúc predmetný termín), s určením pre adresátov, ako materské, základné a stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá a i. List bol inštitúciám zaslaný e-mailovou cestou dňa 6.9.2019;
- **informovanie verejnosti** prostredníctvom informácií o fetálnom alkoholovom syndróme na webovom sídle RÚVZ so sídlom v Košiciach (www.ruvzke.sk), v časti Hlavné menu – Aktuality (od septembra 2019 doteraz);
- **informovanie verejnosti** prostredníctvom informácií (príp. s fotodokumentáciou) z uskutočnených aktivít, uverejňovaných na webových stránkach spolupracujúcich subjektov (škôl) – priebežne.

Odpočet aktivít k *Európskemu týždňu boja proti drogám* sme na základe požiadavky ÚVZ SR zaslali v požadovanom termíne (v decembri 2019).

V **Poradni na odvykanie od fajčenia** (skr. POF) sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou pre 320 klientov. Dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu. Prehľad realizovaných aktivít POF uvádzame v **bodoch 9.2, 9.5, 9.7** a vo Výročnej správe RÚVZ Košice za rok 2019. Základné informácie o Poradni na odvykanie od fajčenia sú verejnosti k dispozícii na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Servis – Poradne zdravia).

K medzinárodnej aktivite patrila reakcia na požiadavku The **WHO** Regional Office for Europe (WHO/Europe)/Regionálneho úradu SZO pre Európu vo veci vyplnenia dotazníka SZO (angl. WHO) pod názvom „*WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2019: Compliance Questionnaire*“, zameraného na dve oblasti, t. j. na dodržiavanie zákazov

reklamy, propagácie a sponzorstva tabaku, a na dodržiavanie právnych predpisov v prospech prostredia bez dymu, vzhľadom na Slovensko. Vyplnený dotazník bol zaslaný Kancelárii WHO/Europe v I. polroku 2019.

V hodnotenom období sme sa zúčastnili nižšie uvedených **odborných a vzdelávacích podujatí**, tematicky korešpondujúcich s danou prioritou, t. j.:

- XII. regionálneho odborného dňa medicínsko-technických pracovníkov v Košiciach (GeS Club, Nám. L. Novomeského 13, Košice, 27.2.2019). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v zastúpení Regionálnej komory MTP Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Holovková, M., Fabianová, M., Gregová, S.: *Linka pomoci na odvykanie od fajčenia – súhrnná informácia*;
- zasadnutia Krajskej komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti (Okresný úrad Košice, Komenského 52, Košice, 3.4.2019). Organizátor: MV SR – OÚ Košice (účasť v rámci členstva v komisii s pôsobnosťou v rozsahu Košického kraja, zriadenej MV SR – OÚ Košice). Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E.: *Zdravotno-výchovná akcia "Poskytnutie poradenských služieb pre zamestnancov OÚ Košice a verejnosť z radov klientov úradu": Spolupráca RÚVZ Košice a OÚ Košice*;
- zasadnutia pracovnej skupiny „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“ (RÚVZ so sídlom v Trenčíne, Nemocničná 4, Trenčín, 12.4.2019). Organizátor: ÚVZ SR – Odbor podpory zdravia a výchovy k zdraviu v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Trenčíne (účasť v rámci členstva v skupine s pôsobnosťou pre SR, zriadené ÚVZ SR);
- odborného seminára pre medicínsko-technických pracovníkov (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice, 25.6.2019). Organizátor: RÚVZ Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Holovková, M., Gregová, S., Fabianová, M.: *Linka pomoci na odvykanie od fajčenia – súhrnná informácia*;
- odborného seminára pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice, 27.6.2019). Organizátor: RÚVZ Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Holovková, M., Gregová, S., Fabianová, M.: *Linka pomoci na odvykanie od fajčenia – súhrnná informácia*;
- interaktívnej prednášky „Psychohygienu dňa“ – súčasť cyklu vzdelávania „Psychologická starostlivosť pre zamestnancov“ (ÚVZ SR, Trnavská cesta 52, Bratislava, 8.10.2019). Organizátor: ÚVZ SR v spolupráci s Ligou proti rakovine SR (účasť v rámci členstva v pracovnej skupine „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“).

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie

V rámci podpory zdravého životného štýlu na pracoviskách sme participovali ako spoluorganizátori na akciách, ako Deň zdravia, resp. Športový deň, s určením pre vybrané profesijné skupiny, pozri **body 9.1 – A.I.2, 9.2, 9.6**.

b) životné prostredie

Z významných termínov v oblasti životného prostredia bol daný do pozornosti **Svetový deň vody – 22. marec** (vyhlásený OSN v roku 1993) s témou pre rok 2019 „Nenechať nikoho bokom“. Odbor hygieny životného prostredia a zdravia RÚVZ Košice organizoval dňa 21.3.2019 pre záujemcov z radov verejnosti príjem vzoriek vody z individuálnych vodných zdrojov (studní) na bezplatný laboratórny rozbor v ukazovateľoch dusitany a dusičnany. Zároveň bolo poskytované odborné poradenstvo v problematike pitnej vody a kvality vody.

Každoročne na základe spolupráce s Magistrátom mesta Košice predkladáme písomný podklad pre zápis do **Kroniky mesta Košice** (stručnú charakteristiku činnosti RÚVZ Košice,

zaznamenané zmeny, výsledky, ktorými sme sa podieľali na rozvoji mesta Košice za uplynulý rok). Materiál bol magistrátu postúpený v apríli 2019.

V rámci členstva pôsobíme v dvoch odborných poradných skupinách, t. j. pre **oblasť "Košice – Zdravé a čisté mesto"** a pre **oblasť "Košice – Sociálne mesto"** Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roka 2025 (s pôsobnosťou v rozsahu mesta Košice), zriadenej Mestom Košice.

Na medzinárodnej úrovni sme členmi **expertnej skupiny EÚ pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v oblasti zdravia**.

Viacročne sa spolupracuje s ÚPSVaR Košice v problematike prevencie násilia páchaného na deťoch – v súvislosti s realizáciou cieľov **Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím** a **Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím** (formou pracovných a koordinačných stretnutí, vzdelávania a preventívnych aktivít). Účasť na odborných podujatiach v danom smere uvádza bod **9.3**. V nadväznosti na zameranie národnej stratégie a projektu, realizujeme edukačné aktivity na prevenciu kyberšikany, prevencie nelátkových závislostí a súvisiace témy (v spolupráci so školami, ÚPSVaR Košice, KR PZ Košice).

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO.

Primárnu prevenciu KVO realizujeme najmä cestou základnej Poradne zdravia, edukačnými aktivitami na podporu zdravého spôsobu života a každoročnou propagáciou významného termínu SZO a Svetovej federácie srdca **Svetového dňa srdca – 29. september**, vyhláseného v roku 2000 (pred rokom 2012 pripomínaného v poslednú septembrovú nedeľu). V roku 2019 sme uvedený termín pripomenuli verejnosti, resp. vybraným profesijným skupinám prostredníctvom akcií mobilnej Poradne zdravia (s ponukou vybraných vyšetrení), realizovaných v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., pobočkou v Košiciach a uskutočnili sa na nasledovných miestach:

- Slovenský plynárenský priemysel – distribúcia, a. s., Zákaznícke centrum, Moldavská cesta 12, Košice – „Deň zdravia“ (10.9.2019) – pre zamestnancov v počte 37 (z biochemických parametrov bol klientom vyšetrený celkový cholesterol a glukóza). Pri akcii vypomáhali študenti zo SZŠ Kukučínova 40, Košice;
- Úrad Košického samosprávneho kraja, Námestie Maratónu mieru 1, Košice – „Deň pre vaše zdravie“ (11.9.2019) – pre zamestnancov a návštevníkov/verejnosť, v celkovom počte 94 osôb (z biochemických parametrov bol záujemcom vyšetrený celkový cholesterol a glukóza). Pri akcii vypomáhali študenti zo SZŠ Kukučínova 40, Košice;
- Mestský jarmok v Moldave nad Bodvou, okres Košice-okolie (13.9.2019) – pre verejnosť, v poradni bolo intervenovaných 54 osôb (z biochemických parametrov bol záujemcom vyšetrený len celkový cholesterol).

ÚVZ SR a osem krajských RÚVZ v SR (vrátane RÚVZ Košice) sa prostredníctvom poradní zdravia zapojilo (od 1.7.2018) do celoslovenského projektu „**Od srdca k srdcu**“. Projekt je zameraný na skrining rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení vrátane cievej mozgovej príhody, t. j. najmä dvoch hlavných rizikových faktorov, ako vysoký krvný tlak a najčastejší typ srdcovej arytmie – predsieňová (atriálna) fibrilácia. Generálnym partnerom projektu je spoločnosť Interpharm Slovakia v spolupráci so Všeobecnou

zdravotnou poisťovňou, a.s. Odbornými partnermi sú Farmaceutická fakulta UK v Bratislave a Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach.

V rámci poradenskej i edukačnej činnosti v roku 2019 boli v súvislosti s projektom uskutočnené merania krvného tlaku (tlakomerom s funkciou detekcie atriálnej fibrilácie) na vzorke 624 osôb (t. j. klienti Poradne zdravia, resp. edukované osoby).

Z informačno-propagačných aktivít k danému projektu môžeme menovať nasledovné:

- zhotovenie dvoch tematických panelov v budovách RÚVZ Košice (na Rooseveltovej 8 a Ipeľskej 1 v Košiciach);
- uverejnenie informačných materiálov na webovom sídle RÚVZ Košice, v položke Aktuality, pod titulmi „*Od srdca k srdcu – projekt prevencie cievnej mozgovej príhody*“ (sprievodné slovo s prezentáciou a presmerovaním na stránku adc.sk); „*Svetový deň srdca – Projekt „Od srdca k srdcu“*“ (tlačová správa ÚVZ SR);
- realizácia sprievodných edukačných aktivít (napr. na Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice, dňa 9.10.2019 – formou výkladu s besedou na tému *Zdravý životný štýl a prevencia srdcovo-cievnych ochorení*, s učebnými pomôckami, ako tlakomer, tukomer, s určením pre 45 študentov prímy).

V rámci uvedenej priority bol v roku 2015 vypracovaný návrh projektu s názvom „*Zisťovanie rizika výskytu kardiovaskulárnych ochorení u vybraných cieľových skupín skríningovým vyšetrením rizikových faktorov ako aj príjmu soli zo stravy*“. Projekt je pilotný a vychádza z cieľov aktualizovaného NPPZ a plnenia uznesenia č. 1 z 3. zasadnutia Ústrednej koordinačnej rady na ochranu a podporu zdravia. Na jeho riešenie participujú odbory, ako hygiena výživy, hygiena detí a mládeže, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena životného prostredia, chemické analýzy (alternatívne odbor mikrobiológie životného prostredia). Cieľovou skupinou projektu sú zamestnanci z troch rôznych typov pracovísk (priemyselné odvetvie, materské školy a zariadenie sociálnych služieb). Obsahovo je zameraný na výživovú hodnotu a pestrosť stravy (vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam) vo vybraných zariadeniach a prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení na individuálnej/skupinovej úrovni.

Nadväzujúc na daný projekt a informačno-propagačnú oblasť smerom k materským školám, môžeme spomenúť distribúciu dvoch materiálov z edície ÚVZ SR, konkrétne letáka „*Soľ (nie) je nad zlato*“ (vyrobeného s finančnou a odbornou pomocou SZO v rámci Dvojročnej dohody o spolupráci s MZ SR na roky 2018-2019) a pexesa „*Zdravé a nezdravé potraviny*“.

2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“)

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu.

Príkladom boli aktivity pri príležitosti významného termínu Medzinárodnej diabetickej federácie (skr. IDF), podporovaného SZO, *Svetového dňa diabetu – 14. november*. V rokoch 2018 a 2019 s témou „*Rodina*“, cieľom podporiť úlohu rodiny v manažmente, starostlivosti, prevencii a vzdelávaní o diabete.

Informačno-propagačná činnosť zahŕňala:

- písomne oslovenie vybraných inštitúcií v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, formou listu vo veci: „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahrňujúc *Svetový deň diabetu – 14. november*), rozposlaného e-mailom dňa 6.9.2019;

- inštalovanie monotematického informačného panela k svetovému dňu vo vstupných priestoroch budov RÚVZ Košice;
- prezentačný materiál pod názvom „Svetový deň diabetu – 14. november“, z edície RÚVZ Košice, na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Aktuality/Archív), s určením pre verejnosť.

Edukačné aktivity (v mesiacoch október až december 2019) boli zamerané viactematicky, napr. ako *Zdravý spôsob života*, *Zdravá výživa*, *Prevenčia chronických ochorení* a pod. Vykázané sú v **bodoch 9.1 (A.I.1, A.I.2); 9.2; 9.5; 9.6.**

Mimo uvedeného termínu sme realizovali, napr. aktivitu v Strednej odbornej škole – Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (3.6.2019) – výklad s besedou na tému „*Diabetes mellitus*“, pre študentov I. ročníka v počte 24.

3. Vybrané nádorové ochorenia

Na prevencii nádorových ochorení sa podieľame hlavne poradenskou činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. V aktivitách spolupracujeme najmä s neziskovou organizáciou Ligou proti rakovine, pobočkou Košice a Klubom turistov „Medicína“ Košice, viac v **bodoch 9.1 – A.I.2, 9.2.**

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín *Svetový deň rakoviny – 4. február*, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. V roku 2019 sa tento termín niesol v duchu hesla „*Ja som a ja budem*“. Cieľom bolo v jednotlivcoch zamyslenie sa nad tým, ako môžu oni sami konať v záujme prevencie rakoviny a šíriť túto myšlienku ďalej. Realizované aktivity boli dvojakého druhu:

1. Informačno-propagačná činnosť:

- zostavenie tematických informačných panelov (t. j. nástenné vystavenie informačných materiálov), za účelom propagácie svetového dňa a poskytnutia informácií o prevencii rakoviny, vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice (v ústrednom pracovisku na Ipel'skej 1 a v dvoch detašovaných pracoviskách: Rooseveltova 8 a Senný trh 4 v Košiciach), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;
- prostredníctvom informačných materiálov k svetovému dňu a primárnej prevencii rakoviny na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Hlavné menu – Odborné útvary – Podpora zdravia);
- distribúcia informačno-propagačných materiálov spojená s konzultáciami, resp. odborným poradenstvom so zameraním na primárnu prevenciu onkologických ochorení, s určením pre všetkých klientov základnej Poradne zdravia, ktorí poradňu navštívili v mesiaci február 2019.

2. Skupinová edukačná činnosť – prostredníctvom interaktívnych prednášok s besedou, najmä pre cieľovú skupinu žiakov základných a stredných škôl a študentov LF UPJŠ v Košiciach, z čoho môžeme spomenúť napríklad:

- výklad s besedou na tému „*Prevenčia rakoviny*“ v ZŠ s VJM – Alapiskola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie, pre žiakov VII. – IX. roč. (v počte 45) dňa 28.1.2019, v spojení s DVD „*Kým stúpa dym...*“ (2 vyuč. h);
- výklad s besedou na tému „*Prevenčia rakoviny*“ v Školskom internáte pri SOŠ Ostrovského 1, Košice, pre vekovo zmiešanú skupinu študentov (v počte 21) dňa 5.2.2019, v spojení s DVD „*Kým stúpa dym...*“;
- prednáškové vstupy na tému „*Prevenčia onkologických ochorení*“ (v rámci seminárov február – marec 2019) pre študentov I. roč. bakalárskeho štúdia odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (v počte 10);

- prednáška s diskusiou na tému „Prevenčia rakoviny“ v Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17, Košice, pre vekovo zmiešanú skupinu študentov (v počte 95) dňa 4.6.2019, v spojení s DVD „Kým stúpa dym...“ (2 vyuč. h).

V aktuálnych otázkach verejného zdravia, verejného zdravotníctva a v problematike prevencie chronických neinfekčných ochorení sme sa zúčastnili viacerých odbornovo-vzdelávacích podujatí na národnej i medzinárodnej úrovni. Napríklad išlo o:

- celoslovenská porada vedúcich odborov podpory zdravia/výchovy k zdraviu (RÚVZ so sídlom v Prešove, J. Hollého 5, Prešov, 14.3. – 15.3.2019). Organizátor: ÚVZ SR – Odbor podpory zdravia a výchovy k zdraviu v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Prešove. Aktívna účasť s prednáškou: Kollárová, J.: *Detstvo bez násilia – realizácia projektu v rámci Košíc a výmena skúseností z realizácie s inými RÚVZ v SR*;
- odborná konferencia „Preventívna medicína VIII.“ (Ministerstvo zdravotníctva SR, Limbová 2, Bratislava, 27.3.2019). Organizátor: Slovenská lekárska komora v spolupráci so Slovenskou komorou iných zdravotníckych pracovníkov. Aktívna účasť s prednáškou: Kollárová, J.: *Podpora zdravia z pohľadu WHO, jej pôsobenie na Slovensku a nové trendy vo svete*;
- pracovné stretnutie výkonného a poradného tímu „Coalition of Partners“ na posilnenie systémov verejného zdravotníctva v Európe (UN City, pracovisko WHO Europe, Marmorvej 53, Kodaň, Dánsko, 29. – 30.4.2019). Organizátor: WHO;
- konferencia/verejná odborná diskusia „Ako vyliečiť Slovenské zdravotníctvo“ (hotel Color, Pri Starom mýte 1, Bratislava, 3.10.2019). Organizátor: Nadácia Antona Tunegu v spolupráci s Konrad Adenauer Stiftung;
- odborná konferencia „8th International Colloquium on Advances in Nursing Science“ (Hotel Rome Pisana, Taliansko, 10.10. – 12.10.2019). Organizátor: Agentúra Innovinc International, USA;
- Národný okrúhly stôl (diskusia) „Aktuálny stav profesionalizácie pracovnej sily vo verejnom zdravotníctve“, v rámci 6. konferencie SAVEZ (hotel Yasmin, Tyršovo nábrežie 1, Košice, 25.10.2019). Organizátor: Ministerstvo zdravotníctva SR;
- Okrúhly stôl na tému „Koalícia partnerov pre verejné zdravotníctvo“ (Trnavská univerzita, aula Pazmáneum, Univerzitné nám. 1, Trnava, 5.11.2019). Organizátor: Ministerstvo zdravotníctva SR;
- XV. patientsky seminár v rámci XXIII. košických chemoterapeutických dní – konferencia edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou o antimikrobiálnej a antineoplastickej chemoterapii, podpornej liečbe a molekulárnej biológii, pod záštitou ministerky zdravotníctva SR, doc. MUDr. A. Kaľavskej, PhD.; dekana LF Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, prof. MUDr. D. Pellu, PhD. a generálnej riaditeľky VOÚ, a. s., MUDr. N. Džunkovej (Magistrát mesta Košice, Trieda SNP 48/A, Košice, 30.11.2019). Organizátori: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť; Slovenská onkologická spoločnosť; Slovenská lekárska spoločnosť – Sekcia onkologických sestier; Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Košice; Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek; LF UPJŠ v Košiciach; Liga proti rakovine – pobočka Košice. Aktívna účasť formou prezentácie mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia – ponukou služieb účastníkom podujatia;
- seminár k prevencii onkologických ochorení, pri príležitosti Roka prevencie (hotel Mercure, Žabotova 2, Bratislava, 2.12. – 3.12.2019). Organizátor: Úrad verejného zdravotníctva SR;
- Okrúhly stôl na tému „Koalícia partnerov pre verejné zdravotníctvo – stretnutie pracovnej skupiny“ (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Cesta k nemocnici 1, Banská Bystrica, 18.12.2019). Organizátor: Ministerstvo zdravotníctva SR.

Oblasť B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz, infekcie HIV/AIDS, ochorení preventabilných očkovaním, významu očkovania a v neposlednom rade na zmenu ich postojov a správania v možných rizikových situáciách (pozri body 6.7 i 6.1 a 6.9).

Na prevencii infekcie HIV/AIDS sme sa podieľali realizáciou aktivít v súlade s vybranými úlohami *Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020* (ďalej len *NPP HIV/AIDS v SR*), t. j. bodu 5. *Aktivity na zabezpečenie plnenia úloh NPP HIV/AIDS – bodu 5.1. Preventívne aktivity – Aktivity č. 1, 3, 4, 5 a doplnkovo 15*. Ich odpočít je uvedený nižšie, resp. v rámci bodu 6.7 tejto správy.

Medziodborová úloha Programov a projektov ÚVZ v SR pod č. **6.7 Prevencia HIV/AIDS**, t. j. preventívno-edukačné programy/aktivity rôzneho charakteru pre mládež, nadväzuje na zmienený NPP HIV/AIDS v SR a participujú na nej pracovníci odborov epidemiológie, podpory zdravia, hygieny detí a mládeže a lekárskej mikrobiológie.

Edukačné aktivity realizované na školách v roku 2019 (*tab. 1*) mali charakter teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom a boli zamerané na témy, ako *Dospievanie; Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu; Prevencia sexuálne prenosných nákaz vrátane infekcie HIV/AIDS; význam Poradne prevencie HIV/AIDS* (dve posledné menované témy s určením pre starších žiakov ZŠ, študentov SŠ/VŠ a i.). Na základných školách boli aktivity organizované zväčša osobitne pre chlapcov a dievčatá. Predmetná problematika bola zakomponovaná i do širšieho tematického rámca – *Zdravý spôsob života a prevencia drogových závislostí*.

Uskutočnených bolo celkovo **122 edukačných aktivít** (z toho 63 na ZŠ, 44 na SŠ a ŠI, 11 na VŠ, 1 v DeD, 1 v ZPP-RS). **Intervenovaných** bolo **spolu 2977 osôb** (1563 žiakov z 27 ZŠ; 1337 študentov z 12 SŠ a z 2 ŠI, 32 študentov z 1 VŠ, 40 zamestnancov, resp. dospelých klientov z 1 ZPP-RS a 1 DeD a 5 zamestnancov z jedného ŠI), pozri **tab. 1**.

Tab. 1

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho, reprodukčného zdravia a súvisiacim témam na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice v roku 2019

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	17.1.2019 ⁽¹⁾ 17.4.2019 ⁽²⁾	Gymnázium, Opatovská cesta 7, Košice	I. roč. (4-ročného gymnázia)/45 ⁽¹⁾ ; príma a sekunda (8-ročného gymnázia)/40 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
2.	28.1.2019 ⁽¹⁾ 25.2.2019 ⁽²⁾	ZŠ s vyuč. jazykom maďarským – Alapiskola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	VII. roč./67 ⁽¹⁾ VIII. roč./52 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
3.	31.1.2019	Obchodná akadémia, Polárna 1, Košice	I. – III. roč./65	3
4.	14.3.2019 ⁽¹⁾ 3.12.2019 ⁽²⁾	Špeciálna základná škola, Rovníková 11, Košice	VII. roč./35 ⁽¹⁾ V. – IX. roč./45 ⁽²⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
5.	20.3.2019	Škola úžitkového výtvarníctva, Jakobyho 15, Košice	II. roč./55	2
6.	27.3.2019 ⁽¹⁾ 26.11.2019 ⁽²⁾	Školský internát, Medická 2, Košice	vekovo zmiešané skupiny študentov SŠ mesta Košice/250 ⁽¹⁾ a 60 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
7.	28.3.2019	Združenie príbuzných a priateľov a rehabilitačné stredisko Radosť, Bauerova 1, Košice	15 dospelých osôb (12 klientov, 3 zamestnanci)	1
8.	15.4.2019 ⁽¹⁾ 21.5.2019 ⁽²⁾	ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11, okres Košice-okolie	VII. – VIII. roč./48 ⁽¹⁾ IX. roč./55 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾
9.	16.4.2019	ZŠ Hroncova 23, Košice	IV. roč./35	2
10.	16.4.2019	ZŠ E. Podjavorinskej 1 (Luník IX), Košice	VII. a IX. roč./45	2
11.	29.4.2019	ZŠ E. Fullu, Maurerova 21, Košice	IV. roč./45	2
12.	3.5.2019 ⁽¹⁾ 4.6.2019 ⁽²⁾	ZŠ Belehradská 21, Košice	IX. roč./23 ⁽¹⁾ VII. roč./30 ⁽²⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
13.	20.5.2019 ⁽¹⁾ 22.5.2019 ⁽²⁾	Gymnázium, Poštová 9, Košice	II. roč./87 ⁽¹⁾ II. roč./62 ⁽²⁾	4 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾
14.	28.5.2019	ZŠ Kežmarská 28, Košice	VIII. roč./95	3
15.	31.5.2019	ZŠ Považská 12, Košice	V. – IX. roč./105	3
16.	3.6.2019	ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	IX. roč./30	1
17.	3.6.2019	Stredná odborná škola – Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	I. roč./24	1
18.	10.6.2019	Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice	I. – III. roč./50	2
19.	11.6.2019	Stredná odborná škola, Gemerská 1, Košice	II. roč./50	2
20.	12.6.2019	ZŠ Nám. L. Novomeského 2, Košice	IX. roč./35	1
21.	13.6.2019	ZŠ Tomášikova 31, Košice	IX. roč./48	2
22.	20.6.2019	ZŠ Užhorodská 39, Košice	VIII. – IX. roč./40	2
23.	21.6.2019 ⁽¹⁾ 15.11.2019 ⁽²⁾	Špeciálna ZŠ, Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie	V. – IX. roč./10 ⁽¹⁾ V. – IX. roč./35 ⁽²⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
24.	24.6.2019	ZŠ s MŠ Hlavná 79, Slanec, okres Košice-okolie	VI. – IX. roč./75	3

25.	26.7.2019	Detský domov (Centrum pre deti a rodiny), Uralská 1, Košice	zamestnanci DeD a profi rodičia/25	1
26.	4.10.2019	ZŠ Ruskov 32, okres Košice-okolie	III. – IV. roč./55	2
27.	9.10.2019 ⁽¹⁾ 6.11.2019 ⁽²⁾ 13.11.2019 ⁽³⁾ 20.11.2019 ^(4,5)	Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Trieda SNP 1, Košice ^(1, 2, 3, 4) LF UPJŠ – RÚVZ Košice, detašované pracovisko Rooseveltova 8, Košice ⁽⁵⁾	I. roč. – Mgr. st., študijný odb. VZ/12 ^(1, 2, 3, 4) I. roč. – Bc. st., študijný odb. Ošetrovateľstvo/20 ⁽⁵⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾ 4 ⁽³⁾ 2 ⁽⁴⁾ 1 ⁽⁵⁾
28.	10.10.2019	Školský internát pri SPŠ elektrotechnickej Košice, Komenského 42, Košice	vekovo zmiešaná skupina študentov/35; vychovávateľa/5	2
29.	28.10.2019	Spojená škola internátna Ždaňa/Špeciálna ZŠ internátna, Abovská 244, Ždaňa, okres Košice-okolie	V. – IX. roč./35	1
30.	28.10.2019	Spojená škola internátna Ždaňa/Špeciálna ZŠ internátna, elokované pracovisko Čaňa, Osloboditeľov 26, Čaňa, okres Košice-okolie	I. – IV. roč./25	1
31.	29.10.2019 ⁽¹⁾ 29.11.2019 ⁽²⁾	Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	I. roč./142 ⁽¹⁾ III. roč./10 ⁽²⁾	4 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
32.	4.11.2019	ZŠ Kysak 210, Kysak, okres Košice-okolie	VIII. roč./22	1
33.	6.11.2019 ⁽¹⁾ 2.12.2019 ⁽²⁾	Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Kukučínova 23, Košice	I. – III. roč./60 ⁽¹⁾ I. roč./54 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
34.	13.11.2019	ZŠ s MŠ Masarykova 19, Košice	VIII. – IX. roč./35	2
35.	14.11.2019	Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice	V. – IX. roč./44	2
36.	19.11.2019	Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice	II. roč./44	2
37.	21.11.2019 ⁽¹⁾ 10.12.2019 ⁽²⁾	Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice	príma a kvarta (8-ročného gymnázia)/64 ⁽¹⁾ ; I. roč. (4-ročného gymnázia)/46 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
38.	27.2.2019 ⁽¹⁾ 22.11.2019 ⁽²⁾ 9.12.2019 ⁽³⁾	Stredná športová škola, Trieda SNP 104, Košice	IV. roč. (maturitný)/39 ⁽¹⁾ ; kvarta/IV. OA (8-ročného gymnázia)/20 ⁽²⁾ ; IV. roč. (maturitný)/35 ⁽³⁾	2 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾ 2 ⁽³⁾
39.	27.11.2019 ⁽¹⁾ 28.11.2019 ⁽²⁾	ZŠ Staničná 13, Košice	VII. roč./42 ⁽¹⁾ VIII. roč./55 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
40.	29.11.2019	ZŠ Školská 10, Malá Ida, okres Košice-okolie	VIII. – IX. roč./50	2
41.	4.12.2019	ZŠ s MŠ Masarykova 19, Košice	IX. roč./28	1
42.	5.12.2019 ⁽¹⁾ 17.12.2019 ⁽²⁾	ZŠ Drábova 3, Košice	VIII. – IX. roč./50 ⁽¹⁾ VII. – IX. roč./71 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾
43.	9.12.2019	Súkromná ZŠ, Kechnec 13, Kechnec, okres Košice-okolie	V. – VIII. roč./46	2
44.	12.12.2019	ZŠ Požiarnická 3, Košice	IX. roč./52	2
SPOLU		1563 žiakov 27 ZŠ, 1337 študentov 12 SŠ a 2 ŠI, 32 študentov 1 VŠ a 45 osôb v produktívnom veku z 3 inštitúcií		122

Pozn.: ¹Prvá akcia v poradí. ²Druhá akcia v poradí. ³Tretia akcia v poradí. ⁴Štvrtá akcia v poradí. DeD – detský domov.

Tlačené zdravotno-výchovné materiály boli distribuované na školy súbežne s realizovanými edukačnými aktivitami. Najčastejšie išlo o tieto tituly:

- *Prečo ma puberta neminie?* Košice: RÚVZ, 2011,
- *Prečo povedať drogám „NIE“!* Košice: RÚVZ, 2015.

Väčšina výchovno-vzdelávacích aktivít **u sociálne znevýhodnených skupín** detí a mládeže bola širšie tematicky ladená. Uskutočnené boli na piatich základných školách, najmä u žiakov z druhého stupňa (t. j. na ZŠ *L. Podjavorinskej 1, Luník IX; Spojenej škole – Špeciálnej ZŠ Odborárska 2 v Košiciach; Spojenej škole internátnej Ždaňa – Špeciálnej ZŠ internátnej, Abovská 244, Ždaňa* ako aj na *elokovanom pracovisku v Čani, Osloboditeľov 26*; a napokon na *Špeciálnej ZŠ Vtáčkovce 2 v okrese Košice-okolie*), s celkovou účasťou 194 žiakov. Edukácia bola orientovaná na témy, ako *Zdravý spôsob života, Prevencia drogových závislostí* (u niektorých skupín s využitím výučbových pomôcok, ako napr. DVD, drogový kufor, okuliare simulujúce opitosť).

Edukačné aktivity zamerané špecificky na *problematiku dospievania, výchovu k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu*; na *primárnu prevenciu infekcie HIV/AIDS; prevenciu pohlavne prenosných infekcií* (s určením pre starších žiakov), sme realizovali v dvoch základných školách (t. j. na *Špeciálnej ZŠ Rovníková 11 a ZŠ L. Podjavorinskej 1, Luník IX, v Košiciach*), celkovo pre 90 žiakov, a v Detskom domove/Centre pre deti a rodiny, *Uralská 1, Košice*, s účasťou 25 zamestnancov/profi rodičov (**tab. 2**).

Tab. 2

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, u žiakov z marginalizovaného prostredia, v roku 2019

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	14.3.2019 ⁽¹⁾ 3.12.2019 ⁽²⁾	Špeciálna základná škola, Rovníková 11, Košice	VII. roč./35 ⁽¹⁾ V. – IX. roč./45 ⁽²⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
2.	16.4.2019	ZŠ L. Podjavorinskej 1 (Luník IX), Košice	VII. a IX. roč./45	2
3.	21.6.2019 ⁽¹⁾ 15.11.2019 ⁽²⁾	Špeciálna ZŠ, Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie	V. – IX. roč./10 ⁽¹⁾ V. – IX. roč./35 ⁽²⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
4.	26.7.2019	Detský domov (Centrum pre deti a rodiny), Uralská 1, Košice	zamestnanci DeD a profi rodičia/25	1
5.	28.10.2019	Spojená škola internátna Ždaňa/Špeciálna ZŠ internátna, Abovská 244, Ždaňa, okres Košice- okolie	V. – IX. roč./35	1
6.	28.10.2019	Spojená škola internátna Ždaňa/Špeciálna ZŠ internátna, elokované pracovisko Čaňa, Osloboditeľov 26, Čaňa, okres Košice- okolie	I. – IV. roč./25	1
7.	14.11.2019	Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice	V. – IX. roč./44	2
SPOLU 274 žiakov ZŠ a 25 zamestnancov, profi rodičov z DeD				11

Pozn.: ¹Prvá akcia v poradí. ²Druhá akcia v poradí. DeD – detský domov.

V rámci *masmediálneho vplyvu* sú informácie (príp. s fotodokumentáciou) o uskutočnených aktivitách, o problematike prevencie infekcie HIV/AIDS a súvisiacich témach uverejňované priebežne na webových sídlach a facebookových stránkach spolupracujúcich subjektov, nevynímajúc webové sídlo RÚVZ Košice. Stručný popis Poradne prevencie HIV/AIDS pri RÚVZ Košice je na stránke úradu umiestnený permanentne (v priečinku Servis – Poradne zdravia).

Svetový deň AIDS – 1. december (vyhlásený SZO v roku 1988) bol v roku 2019 zameraný na tému „Komunity zohrávajú nezastupiteľnú úlohu“, s dôrazom na význam komunity – dôležitého piliera v podpore a pomoci a na zvyšovanie povedomia verejnosti o tomto ochorení, o možnostiach preventívnych vyšetrení, o zariadeniach venovaných prevencii, liečbe a starostlivosti o ľudí s HIV/AIDS.

V rámci informačno-propagačnej činnosti boli písomne oslovené vybrané inštitúcie v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, formou listu vo veci: „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahŕňujúc *Svetový deň boja proti AIDS – 1. december*), rozposlaného e-mailom dňa 6.9.2019.

Školskej populácii bol uvedený termín daný do pozornosti prostredníctvom edukačných aktivít na témy „*Prevencia infekcie HIV/AIDS*“; „*Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu*“ a „*Prevencia pohlavne prenosných infekcií*“ (na 14 ZŠ, 5 SŠ, 2 ŠI a 1 VŠ). Uskutočnených bolo celkovo 47 aktivít v období od 4.10. do 17.12.2019. **Intervenovaných bolo spolu 1297 osôb**, z toho 690 na ZŠ, 570 na SŠ a ŠI, 32 na VŠ a 5 vychovávateľov na jednom ŠI.

Výchovno-vzdelávacou činnosťou vo vzťahu k školám (vrátane informačno-propagačnej činnosti) sme participovali na **13. ročníku celoslovenskej kampane Červené stužky** (s trvaním od 2. septembra do 1. decembra 2019, t. j. *Svetového dňa boja proti AIDS*). Kampaň sa realizovala pod záštitou *Kancelárie SZO na Slovensku*, s podporou *MŠVVaŠ SR* (v rámci rozvojového projektu „*Zdravie a bezpečnosť v školách 2019*“), pod odbornou garanciou *MZ SR* a v spolupráci s ďalšími inštitúciami. Akciami uvedenými v odpočte NPP HIV v SR v bode 5.1 – ods. Aktivita č. 1, 3 a 4 sme zároveň podporili plnenie Aktivity č. 15 pod názvom *Celoslovenská školská preventívna kampaň „Červené stužky“*.

Informovanie širokej verejnosti bolo zabezpečené prostredníctvom umiestnenia informácie pod titulom „*Svetový deň boja proti AIDS*“ na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality), z edície ÚVZ SR (zo dňa 27.11.2019).

V Poradni prevencie HIV/AIDS v roku 2019 bolo pracovníkmi Odboru lekárskej mikrobiológie vykonaných 217 sérologických vyšetrení, všetky boli negatívne. Súčasťou vyšetrenia v poradni je odber krvi, predtestové a potestové poradenstvo a založenie karty klienta.

V súvislosti s **Európskym imunizačným týždňom (od 24. do 30. apríla 2019)**, angl. skr. EIW – so sloganom „*Predchádzať – chrániť – očkovať*“ sa organizoval **14. ročník kampane SZO** pre zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania ako najjednoduchšej, bezpečnej a efektívnej forme prevencie prenosných ochorení. Tento ročník bol pod heslom „*Vaccine heroes*“/„*Hold podporovateľom očkovania*“, ideovo nadväzoval na predošlé ročníky so zameraním na opatrenia, ktoré je potrebné prijať, aby bola zabezpečená primeraná ochrana pred výskytom a šírením závažných infekčných nákaz v európskom regióne.

V oblasti propagácie témy a hesla kampane pre verejnosť boli z našej strany uskutočnené nasledovné aktivity:

- na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Aktuality) bol uverejnený titul „*Európsky imunizačný týždeň – 14. ročník*“ (sprievodné slovo, odkaz na stránku SZO, jeden poster a dva informačné letáky z edície SZO, jeden leták od ECDC a jeden informačný leták pod názvom „*Európsky imunizačný týždeň 2019: Očkovanie –*

ochrana pred nákazami: Poradňa očkovania pri RÚVZ so sídlom v Košiciach“, reedícia 2019 od kol. Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ Košice;

- umiestnenie informačných panelov k predmetnej kampani vo vestibuloch RÚVZ Košice (t. j. ústredného pracoviska a dvoch detašovaných pracovísk);
- e-mailovou cestou boli oslovené štyri skupiny adresátov (materské/rodičovské centrá, komunitné centrá, materské a základné školy v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie), formou informácie o Európskom imunizačnom týždni a zaslaním odkazov na informačné materiály uverejnené na webovom sídle RÚVZ Košice, so žiadosťou o spoluprácu v propagačnej oblasti (s odoslaním dňa 24.4.2019);
- e-mailovou cestou bol obdobne oslovený koordinátor projektu Zdravé regióny pre mesto Košice a okres Košice-okolie, so žiadosťou o spoluprácu v propagačnej oblasti, za účelom využitia tematických letákov v rómskych osadách v rámci poradenskej činnosti;
- zdravotno-výchovné aktivity (formou výkladu s besedou, resp. prednášky s diskusiou) sa konali v 3 základných školách (aj pre sociálne znevýhodnené skupiny žiakov), na 1 strednej škole, 1 vysokej škole a v 1 špecializovanom zariadení sociálnych služieb v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, t. j. konkrétne v:
 - ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1, Košice – MČ Luník IX (2.4.2019) – 2 besedy na tému „Zdravý životný štýl, hygiena, riziká prenosu infekčných nákaz: Význam očkovania“, s premietnutím DVD „Rodina a medziľudské vzťahy“ – intervenovaných spolu 40 žiakov V. a VII. Roč.; (16.4.2019) – 2 besedy na tému „Prevenčia drogových závislostí, riziká prenosu infekčných nákaz: Význam očkovania“, s premietnutím DVD „Aj my Rómovia dokážeme veľké veci“ – s účasťou 45 žiakov VII. a IX. ročníka;
 - ZPP Radosť, o. z., rehabilitačné stredisko, Bauerova 1, Košice (4.4.2019) – prednáška s diskusiou na tému „Infekčné nákazy, choroby z nečistoty“ – s účasťou 15 klientov centra v produktívnom veku; (11.4.2019) – prednáška na tému „Očkovanie“ – s účasťou 20 klientov centra v produktívnom veku;
 - LF UPJŠ v Košiciach, Trieda SNP 1, Košice (11.4.2019; 2.5.2019) – 3 bloky formou prednášky s diskusiou na tému „Význam očkovania, kolektívna imunita, mýty o očkovaní“, spojená s vyplňaním dotazníka efektivity v rámci projektu „Očkovanie hrou“ – s účasťou 8 študentiek I. ročníka odboru Verejné zdravotníctvo, bakalárskeho stupňa;
 - ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11, okres Košice-okolie (15.4.2019) – 2 besedy na tému „Prevenčia drogových závislostí, riziká prenosu infekčných nákaz: Význam očkovania“, s premietnutím DVD „Starostlivosť o vlastné zdravie“ – intervenovaných spolu 48 žiakov VII. a VIII. roč.;
 - Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17, Košice (25.4.2019) – 2 prednášky s diskusiou na tému „Očkovanie“ – s účasťou 23 študentiek III. a IV. ročníka odboru Asistent výživy; (31.5.2019) – 4 prednášky s diskusiou na tému „Očkovanie – prevencia pohlavne prenosných nákaz“ a realizácia projektu „Očkovanie hrou“ spolu s vyplňaním dotazníka efektivity s účasťou 84 študentov štyroch tried II. ročníka;
 - Špeciálnej ZŠ Inžinierska 24, Košice (2.5.2019) – 2 besedy na tému „Význam očkovania“ – s účasťou 35 žiakov I. a II. stupňa.

Odpočít aktivít k *Európskemu imunizačnému týždňu* bol zaslaný interne Odboru epidemiológie RÚVZ Košice v máji 2019.

11. ročník kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“ v rámci programu SZO „Čistá starostlivosť je bezpečná starostlivosť“, s tohtoročným heslom „Bezpečná zdravotná

starostlivosť pre všetkých – je to vo vašich rukách“, ktorý sa uskutočnil pri príležitosti **Svetového dňa hygieny rúk – 5. mája (2019)**, so zámerom poukázať na význam správnej hygieny a dezinfekcie rúk v rámci prevencie šírenia infekcií nielen v zdravotníckych zariadeniach, sme podporili propagačnou formou popri edukačných aktivitách na školách a činnosti Poradne zdravia v mesiaci máj 2019.

V spolupráci s Odborom epidemiológie sme pokračovali v plnení úlohy č. **6.9 „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania – Očkovanie hrou“**, ktorá je súčasťou Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2019 a ďalšie roky a vyplynula zo štúdie realizovanej v roku 2013 pod názvom *„Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“*. Gestorom úlohy je RÚVZ Komárno.

V zmysle manuálu k pilotnému projektu cieľovou skupinou sú študenti vyšších ročníkov stredných škôl. V našej územnej pôsobnosti bolo vzdelávanie interaktívnou formou realizované v období od 11.4.2019 do 31.5.2019, prostredníctvom zamestnancov Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia. Intervenovaných bolo celkovo 92 študentov z dvoch škôl rôzneho stupňa, konkrétne študenti I. ročníka bakalárskeho štúdia v odbore Verejné zdravotníctvo Lekárskej fakulty UPJŠ, Košice, v priestoroch RÚVZ Košice (v počte 8) dňa 11.4. a 2.5.2019; študenti II. ročníka Strednej zdravotníckej školy, Moyzesova 17, Košice (v počte 84) dňa 31.5.2019. Efekt intervencie bol overovaný formou vyplnenia dotazníka I. (pred edukáciou) a dotazníka II. (po edukácii). Celkovo bolo vyplnených 184 dotazníkov (I. a II.). Podľa pokynov z vyššie uvedeného školenia boli vyplnené dotazníky zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

So zámerom prevencie a zvýšenia informovanosti verejnosti v otázkach ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami, ktoré najčastejšie prenáša (lymská borelióza, kliešťová encefalitída), boli dva informačné letáky s titulom *„Ako sa chrániť pred kliešťom – deti“* a *„Ako sa chrániť pred kliešťom – verejnosť“* (produkcie ÚVZ SR a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb) umiestnené na webovej stránke RÚVZ Košice (v položke Aktuality – Archív príspevkov). Intervencia na báze osobného kontaktu sa spolu s distribúciou informačných letákov vykonáva priebežne na akciách edukačného i poradenského charakteru pre rôzne cieľové skupiny.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V súvislosti s aktualizovaným Národným programom podpory zdravia a podľa metodického pokynu ÚVZ SR sme sa v roku 2019 zapojili do dotazníkového prieskumu **Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR**, ktorý sa realizuje periodicky (naposledy v rokoch 2013 a 2016). Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie ukazovateľov, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Použitou metódou bol anonymný dotazník obsahujúci 89 položiek, ktorý na báze dobrovoľnosti a podľa určenej kvóty vyplnilo 104 respondentov (52 mužov a 52 žien). Zber dát sa uskutočnil v mesiacoch máj až auguste 2019. Údaje z dotazníkov boli zadané do súboru (vytvorenej masky) v programe Excel. Komplexná databáza bola v termíne (do októbra 2019) zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu. Výsledky prieskumu budú súčasťou správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR, ktorá sa zostavuje každé tri roky. Predmetná správa toho času ešte nie je k dispozícii.

V danej úlohe budeme pokračovať podľa metodického usmernenia gestora.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Činnosť v súvislosti s plnením akčného plánu je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách PCOPZ, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

V rámci prevencie chronických ochorení a realizácie individuálneho poradenstva bolo v roku 2019 v Poradni zdravia vyšetrených spolu 1641 osôb, z toho 497 mužov a 1144 žien. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U klientov v počte 117 (13 mužov a 104 žien) bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triacylglyceroly), prístrojom Reflotron, a boli im uskutočnené aj antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Klienti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu (ďalej len *MS*). U ostatných klientov bola z kapilárnej krvi vyšetrená len hladina celkového cholesterolu, resp. aj hladina glukózy, a uskutočnené antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne

Rizikový faktor	Počet dotazovaných	Spolu	Muži	Ženy
OPZ rok 2019				
Fajčenie	počet dotazovaných	1641	497	1144
	z toho fajčiarov	241	102	139
	percentuálne vyjadrenie	14,69	20,52	12,15
BMI	počet vyšetrených	1597	486	1111
	nadváha – BMI ≥ 25 , <30	546	206	340
	percentuálne vyjadrenie	34,19	42,39	30,60
	obezita – BMI ≥ 30	256	89	167
percentuálne vyjadrenie	16,03	18,31	15,03	
Krvný tlak	počet vyšetrených	1569	485	1084
	z toho TK $\geq 140/90$ mmHg	289	118	171
	percentuálne vyjadrenie	18,42	24,33	15,77
Cholesterol celkový (skr. CCH)	počet vyšetrených	1597	486	1111
	z toho CCH $\geq 5,2$ mmol/l	745	165	580
	percentuálne vyjadrenie	46,65	33,95	52,21
Glukóza	počet vyšetrených	1597	486	1111
	z toho glukóza $\geq 6,0$ mmol/l	45	15	30
	percentuálne vyjadrenie	2,82	3,09	2,70
Fyzická aktivita	počet dotazovaných	276	64	212
	žiadna	34	11	23
	rekreačná	138	21	117
	pravidelná	104	32	72

V spolupráci s rôznymi inštitúciami v regióne sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších biochemických parametrov z kapilárnej krvi; meranie vybraných antropometrických ukazovateľov; tlaku krvi, pulzu s následným individuálnym poradenstvom) a Poradne na odvykanie od fajčenia (t. j. stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu fajčiara prístrojom Smokerlyzer; u silných fajčiarov vyšetrenie Spirometrom a zistenie stupňa závislosti od nikotínu prostredníctvom dotazníkových metód s následným individuálnym poradenstvom). Riziko chronických neinfekčných ochorení (najmä srdcovocievnych) bolo zisťované na základe už zmieneného vyšetrenia biochemických

a antropometrických parametrov a stanovenia výsledného rizikového skóre v Teste Zdravé srdce. Mimo Testu Zdravé srdce máme evidovaných/zhodnotených 87 klientov z dvoch akcií, pri ktorých poradenské služby boli poskytnuté anonymne a v užšom rozsahu/bez vyšetrenia biochemických parametrov z kapilárnej krvi (jedna akcia na pôde Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach, v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., pre 75 klientov, pozri nižšie tab.1; druhá akcia v Lekárni BENU na Letnej 40 v Košiciach, pre 12 klientov).

Účasťou na preventívnych programoch verejného zdravotníctva (pozri bod **9.1 – A.I.1**), spolupracujeme v rámci PCOPZ v poradenskej činnosti s Odborom hygieny výživy – Oddelením fyziológie výživy.

Z hľadiska prehľadu, poradenské služby *pre rôzne cieľové skupiny klientov* sme prezentovali na týchto akciách:

V spolupráci s *Ligou proti rakovine, pobočkou Košice* a ďalšími partnermi, ako napr. Klub turistov „Medicína“ Košice, Klub turistov mesta Košice, sme sa v roku 2019 podieľali na usporiadaní troch osvetovo-turistických akcií s určením pre onkologických pacientov, príbuzných a turistov z radov ostatnej verejnosti.

Prvou v poradí bola *Onkokardioturistika (32. ročník – jarná časť)* v areáli rekreačného strediska Alpinka, dňa 7.4.2019. O služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie koncentrácie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, pulzu, výpočet indexov BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 41 účastníkov podujatia.

Druhou spoločnou akciou s Ligou proti rakovine bol 8. ročník športovo-osvetového podujatia „*Radosť zo života víťazí nad chorobou*“, usporiadaný pre onkologických pacientov, ich rodinných príslušníkov a priateľov. Akcia sa konala v priestoroch Botanickej záhrady Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Mánesova 23, dňa 1.6.2019. Vybrané vyšetrenia s poradenstvom boli poskytnuté pre 56 účastníkov, z toho 3 osoby využili poradenstvo na odvykanie od fajčenia.

V II. polroku 2019 sme sa podieľali na organizačnom zabezpečení *jesennej časti Onkokardioturistiky (32. ročníka)* pre košickú verejnosť, opäť s konaním v areáli Čermel – Alpinka, dňa 20.10.2019. Prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia (pozri ponuku služieb v *jarnej časti* podujatia) bolo intervenovaných celkovo 35 účastníkov.

Participovali sme aj na konferencii edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou – XV. patientsky seminár v rámci XXIII. košických chemoterapeutických dní (Magistrát mesta Košice, Trieda SNP 48/A, Košice, 30.11.2019). Organizátormi boli: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť; Slovenská onkologická spoločnosť; Slovenská lekárska spoločnosť – Sekcia onkologických sestier; Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek; Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Košice; LF UPJŠ Košice; Liga proti rakovine – pobočka Košice. Účastníkom podujatia sme prezentovali vybrané služby mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia (stanovenie koncentrácie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, pulzu, výpočet indexov BMI, WHR, individuálne konzultácie). O služby prejavilo záujem 68 osôb.

V spolupráci so *Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach* (ďalej len *VšZP*) sme v hodnotenom období uskutočnili spoločné akcie mobilnej Poradne zdravia s konaním na 15 miestach. Dominovala orientácia na klientelu najmä v produktívnom veku z rôznych profesií. Pri niektorých aktivitách boli oslovené záujmové skupiny, resp. verejnosť. Klientom boli poskytnuté služby zahrňujúce individuálnu konzultáciu v otázkach ozdravenia spôsobu života, meranie celkového cholesterolu (príp. ďalších parametrov) z kapilárnej krvi, pulzu, krvného tlaku, výpočet BMI, WHR, percenta telesného tuku a u fajčiarov poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Na realizovaných akciách bolo prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia intervenovaných spolu 813 klientov, z toho 292 mužov a 521 žien. Prehľad akcií z hľadiska konkrétneho miesta konania a početnosti

klientov základnej Poradne zdravie podľa pohlavia a vekových kategórií ako aj početnosti klientov Poradne na odvykanie od fajčenia uvádza **tab. 1**.

Tab. 1 Poradenské aktivity realizované v spolupráci so VŠZP, a. s., krajskou pobočkou Košice

P. č.	Dátum	Miesto konania (inštitúcia)	Klienti základnej Poradne zdravie (PZ) podľa pohlavia a vekových skupín						SPOLU podľa pohlavia		SPOLU	Počet fajčiarov z počtu klientov základnej PZ – klienti POF		
			do 30 r.		31 – 64 r.		od 65 r.		M	Ž		M	Ž	Spolu
			M	Ž	M	Ž	M	Ž						
1.	8.4.2019	Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach, Komenského 73, Košice (Deň zdravia – pre študentov a zamestnancov)	23	52	0	0	0	0	23	52	75	5	10	15
2.	29.4.2019	Východoslovenská energetika, a. s., Mlynská 31, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	3	6	16	37	0	0	19	43	62	0	0	0
3.	13.5.2019	Skanska SK, a.s. – Bidovce (Deň zdravia – pre zamestnancov)	8	0	19	5	0	0	27	5	32	9	1	10
4.	29.5. – 30.5.2019	Magna PT, s.r.o., Perínska cesta 282, Kechnec (Dni zdravia – pre zamestnancov)	16	5	88	32	0	0	104	37	141	52	11	63
5.	14.6.2019	Botanická záhrada Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Mánesova 23 (Deň zdravia – pre zamestnancov univerzity)	1	2	8	33	1	2	10	37	47	0	0	0
6.	26.6.2019	OC Atrium Optima, Moldavská cesta 32, Košice, („Polícia deťom“ – prezentačná akcia pre verejnosť, realizovaná v spolupráci s KR PZ v Košiciach)	6	4	13	13	4	1	23	18	41	3	6	9
7.	17.7.2019	Hypermarket Tesco Košice, Napájadlá 16 Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	0	2	1	8	0	0	1	10	11	0	0	0
8.	30.08.19	Obecný úrad Košické Oľšany, Košické Oľšany 118, okres Košice-okolie (Dni obce – Poradňa zdravia pre občanov a zamestnancov OcÚ)	0	3	5	19	6	6	11	28	39	2	1	3
9.	10.9.2019	SPP – distribúcia, a.s., Zákaznícka kancelária Košice, Moldavská cesta 12, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	1	7	3	26	0	0	4	33	37	1	4	5
10.	11.9.2019	Úrad Košického samosprávneho kraja, Námestie Maratónu mieru 1, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov a verejnosť)	0	4	13	45	5	27	18	76	94	10	3	13
11.	13.9.2019	Mestský úrad Moldava n/B., Školská 2, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie, Mestský jarmok (Deň zdravia – pre verejnosť)	2	2	7	20	5	18	14	40	54	6	8	14
12.	22.10.2019	VŠZP, a. s., krajská pobočka Košice, Senný trh 4, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	1	1	6	40	0	2	7	43	50	0	3	3
13.	26.10.2019	O.Z. Akčné ženy – verejná akcia „Pre zdravé ženy“, Spoločenský pavilón, Tr. SNP 61, Košice (Deň otvorených dverí pre verejnosť)	1	12	1	51	0	1	2	64	66	0	7	7
14.	29.11.2019	Allianz, Slovenská poisťovňa, a. s., pobočka Košice, Štúrova 7, Košice (Poradňa zdravia pre zamestnancov)	0	2	3	30	0	2	3	34	37	0	3	3
15.	4.12. 2019	ESET, s.r.o., Aupark Tower, Protifašistických bojovníkov 11, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	5	1	21	0	0	0	26	1	27	6	1	7
SPOLU			67	103	204	359	21	59	292	521	813	94	58	152

Vysvetlivky: M – muž, Ž – žena; POF – Poradňa na odvykanie od fajčenia

V spolupráci s **Úradom Košického samosprávneho kraja**, so **Slovenským Červeným krížom**, **územným spolkom Košice-mesto** (ďalej len **SČK**) a ďalšími inštitúciami (ako

Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., krajská pobočka v Košiciach; Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice a i.) sme participovali na **preventívnom osvetovom podujatí**, organizovanom v priestoroch zmienenej **Úradu KSK**, Nám. Maratónu mieru 1, Košice, dňa 11.9.2019, s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť.

RÚVZ Košice prezentovalo **poradenské služby** mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, s ponukou vybraných fyzikálnych, antropometrických a biochemických vyšetrení (napr. stanovenie tlaku krvi, pulzu; hmotnostného percenta telesného tuku; indexov BMI a WHR; koncentrácie celkového cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi; u fajčiarov stanovenie koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu; u silných fajčiarov vyšetrenie funkcie pľúc pomocou Spirometra; vyplňanie anamnestických dotazníkov a následné poradenstvo v oblasti zdravého spôsobu života). O poradenské služby a vyšetrenia prejavilo záujem **94** účastníkov. SČK prispelo do programu podujatia prezentáciou ukážok poskytovania predlekárskej prvej pomoci s využitím zdravotníckych pomôcok a špeciálnej resuscitačnej figuríny.

Ďalšia spolupráca so **Slovenským Červeným krížom, územným spolkom Košice-mesto** a inštitúciami, ako *Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., krajská pobočka v Košiciach; Facilitas, n. o., Košice a i.*, sa týkala podujatia „**Deň otvorených dverí**“ v **Dome SČK**, Komenského 19, Košice, s konaním dňa 6.10.2019, s určením pre zamestnancov a návštevníkov z radov verejnosti a pozvaných. Účasť RÚVZ Košice spočívala v **preventívnej poradensko-edukačnej a informačno-propagačnej činnosti**. V ponuke boli vybrané služby mobilnej Poradne zdravia (skr. PZ), zamerané na biochemické vyšetrenie kapilárnej krvi na celkový cholesterol, meranie krvného tlaku, pulzu, antropometrické merania s určením percenta tuku v tele, indexov BMI a WHR. V rámci Poradne na odvykanie od fajčenia (skr. POF) bolo v ponuke stanovenie koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov, v prípade silnej závislosti od nikotínu aj vyšetrenie funkcie pľúc pomocou Spirometra. Súčasťou výkonov oboch poradní bolo vyplňanie anamnestických dotazníkov s následným poradenstvom v oblasti zdravého spôsobu života a distribúciou informačno-propagačných materiálov (letákov, brožúr, plagátov) rôzneho tematického zamerania, určenia a edície. O poradenské služby a vyšetrenia prejavilo záujem celkovo **20** klientov, z toho v POF boli vyšetrení 2 fajčiari.

Obe zmienené podujatia boli zamerané na podporu a zvyšovanie zdravotného povedomia a prevenciu vybraných rizikových faktorov spôsobu života. Ich súčasťou bola aj distribúcia informačno-propagačných materiálov (letákov, brožúr, plagátov) rôzneho tematického zamerania.

Výber z činnosti **k** niektorým **významným termínom**:

Pri príležitosti **Európskeho/Slovenského dňa obezity – 18. máj**, s tohtoročným heslom „*Zvládnime obezitu spoločne!*“ (súčasť kampane Európskej asociácie pre štúdium obezity/EUSA), boli zo strany ÚVZ SR a RÚVZ na krajskej úrovni, v spolupráci s českou spoločnosťou STOB (**S**top **o**bezite) a Centrom výživy a zdravia Hygeia – Zdravotným strediskom Bratislava, realizované aktivity v sieti lekární BENU. Štvrtý ročník kampane bol zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti o obezite, jej rizikách a prevencii zdravým spôsobom života. Miestom konania akcie v Košiciach bola Lekáreň BENU na Letnej 40, v dňoch 16.5. a 17.5.2019. Mobilnou Poradňou zdravia bolo vyšetrených 11 záujemcov (9 žien, 2 mužov) vo veku 35 – 67 rokov. Náplňou poskytnutých služieb bolo meranie krvného tlaku, pulzu; analýza „zloženia tela“ bioimpedančným prístrojom/analytickou váhou InBody (s výstupmi o telesnej hmotnosti, BMI, WHR, telesnom tuku, svalovej hmote, kostnej hmote, telesnej vode, bazálnom metabolizme a i.), s následnou interpretáciou výsledkov; odborné poradenstvo v oblasti výživy, vhodného spôsobu stravovania, pohybovej aktivity a spôsobu života klienta a distribúcia informačno-propagačných materiálov z predmetnej

oblasti (napr. „Zdravý tanier – Viete, čo si dnes dáte?“ z edície ÚVZ SR a Kancelárie SZO v SR, rôzne tituly z edície spoločnosti STOB). Daný významný termín bol vopred propagovaný na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Aktuality).

Z ďalších významných termínov, ku ktorým sme vykázali činnosť, môžeme spomenúť **Svetový deň mlieka v školách – posledná streda v septembri** a **Svetový deň potravy – 16. október**, pri príležitosti ktorých sme edukačné aktivity, spojené s distribúciou informačných materiálov, uskutočnili v:

- ZŠ L. Fullu, Maurerova 21, Košice, na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu“, pre 55 žiakov VII. až IX. ročníka a pre 34 žiakov I. ročníka (4 aktivity v dňoch 26.9. a 27.9.2019);
- ZŠ Belehradská 21, Košice, na tému „Zdravá výživa, zdravý životný štýl“, pre 28 žiakov V. roč. (1 aktivita dňa 2.10.2019) a pre 22 žiakov V. roč. (1 aktivita dňa 16.10.2019);
- MŠ Oštepová 1, Košice, na tému „Zdravá výživa (význam mlieka) a životný štýl“, pre 45 detí predškolského veku (2.10.2019);
- Súkromnej MŠ Kmeťova 23, Košice, na tému „Zdravá výživa a životný štýl“, pre 10 detí predškolského veku (2.10.2019);
- ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským – Alapiskola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie, na tému „Zdravá výživa, zdravý životný štýl“, pre 100 žiakov VI. roč. (6 aktivít dňa 7.10.2019);
- Súkromnej MŠ Vilôčka, Vencová 4, Košice, na tému „Zdravá výživa a životný štýl“, pre 22 detí predškolského veku (8.10.2019);
- Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice, na tému „Zdravý životný štýl“ (s meraním tlaku krvi, pulzu, výpočtom indexu BMI), pre 45 študentov prímy (2 aktivity dňa 9.10. 2019);
- MŠ Boliarov, okres Košice-okolie, na tému „Zdravá výživa (význam mlieka) a životný štýl“, pre 15 detí predškolského veku (11.10.2019);
- ZŠ Krosnianska 2, Košice, na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu“ pre 44 žiakov VIII. ročníka (2 aktivity dňa 15.10.2019);
- ZŠ Staničná 13, Košice, na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu“ pre 40 žiakov VII. ročníka (1 aktivita dňa 16.10.2019);
- MŠ Repíková 58, Košice-Šebastovce, na tému „Zdravá výživa (význam mlieka) a životný štýl“, pre 15 detí predškolského veku (17.10.2019);
- MŠ Jasov 62, okres Košice-okolie, na tému „Zdravá výživa a životný štýl“, pre 22 detí predškolského veku (21.10.2019);
- Spojená škola internátna Ždaňa, elokované pracovisko Čaňa, Osloboditeľov 26, Košice-okolie, na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na prevenciu fajčenia“, pre 25 žiakov 1. stupňa (2 aktivity dňa 28.10.2019);
- MŠ Zuzkin park 2, Košice, na tému „Zdravá výživa a životný štýl“, pre 15 detí predškolského veku (29.10.2019).

Zdravotno-výchovné aktivity pri príležitosti **Svetového dňa obezity – 11. október (2019)**, primárne určené dospelšej populácii, boli realizované v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie.

Činnosť spočívala v *edukačno-poradenských* a *informačno-propagačných* aktivitách (vykonávaná bola formou *všeobecného poradenstva* v rámci mobilnej Poradne zdravia; *špecializovaného poradenstva* v rámci mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity; ako aj formou *výchovno-vzdelávacích akcií*, ako výklad s besedou na tému podpora zdravého spôsobu života a prevencia obezity, s využitím informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice).

Akcie boli uskutočnené v časovom období od 3.10.2019 do 24.10.2019 (pozri prehľad). Vykonaných bolo spolu 37 aktivít, na 14 miestach (t. j. v 1 ZŠ, 2 SŠ, 1 ŠI, 1 VŠ, 1 SČK, 1 zdravotná poisťovňa, 1 kultúrne centrum, 4 DC, 1 KC, 1 rekreačné stredisko). *Edukovaných* bolo spolu **245 osôb** (z toho 44 žiakov ZŠ, 130 študentov SŠ, 12 študentov VŠ, 59 seniorov). *Poradensky intervenovaných* v Poradni zdravia vrátane Poradne na odvykanie od fajčenia bolo **145 osôb** a v Poradni na optimalizáciu pohybovej aktivity bolo **71 osôb** (z radov študentov, zamestnancov, seniorov, záujmových skupín, verejnosti).

Prehľad edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivít (zoraďené časovo, podľa miesta konania):

- Denné centrum MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice, v dňoch 3.10.; 10.10.; 17.10.; 24.10.2019 (po 2 aktivity v každom termíne) – *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – *ponuka služieb Poradne optimalizácie pohybovej aktivity* (skupinová intervencia v oblasti pohybových aktivít na prevenciu nesprávneho držania tela, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej zdatnosti, flexibility tela) – pre **seniorov/klientov DC** (v počte **25** cvičencov); *tamtiež* dňa 18.10.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu a poradenstvo) – pre **seniorov/klientov DC** (v počte **11**);
- Slovenský Červený kríž územný spolok Košice-mesto, Komenského 19, Košice, dňa 6.10.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia* (vybrané vyšetrenia a poradenstvo) – pre **verejnosť** (osoby vo veku nad 18 rokov) a **zamestnancov SČK** (v celkovom počte **20** osôb).
- Denné centrum MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice, dňa 7.10.2019 (2 aktivity) – *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – *ponuka služieb Poradne optimalizácie pohybovej aktivity* (skupinová intervencia v oblasti pohybových aktivít na prevenciu nesprávneho držania tela, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej zdatnosti, flexibility tela) – pre **seniorov/klientov DC** (v počte **5** cvičencov);
- Kultúrne centrum Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie, v dňoch 8.10.2019 a 23.10.2019 (po 2 aktivity v každom termíne) – *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – *ponuka služieb Poradne optimalizácie pohybovej aktivity* (skupinová intervencia v oblasti pohybových aktivít na prevenciu nesprávneho držania tela, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej zdatnosti, flexibility tela) – **pre seniorov/záujemcov** (v počte **11** cvičencov);
- Denné centrum MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36, Košice, v dňoch 9.10. a 23.10.2019 (po 2 aktivity v každom termíne) – *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – *ponuka služieb Poradne optimalizácie pohybovej aktivity* (skupinová intervencia v oblasti pohybových aktivít na prevenciu nesprávneho držania tela, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej zdatnosti, flexibility tela) – pre **seniorov/klientov DC** (v počte **12** cvičencov); *rovnako* v tomto centre dňa 23.10.2019 (2 aktivity) – *Poradenstvo vo výžive a pohybovej aktivite – prevencia obezity* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie cielenej zostavy cvikov) – *ponuka služieb Poradne optimalizácie pohybovej aktivity* (skupinová intervencia v oblasti pohybových aktivít na prevenciu nesprávneho držania tela, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej zdatnosti, flexibility tela) – **pre seniorov/klientov DC** (v počte **6** cvičencov);
- Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice, dňa 9.10.2019 (2 aktivity) – *téma Zdravý životný štýl a prevencia obezity* (výklad s besedou; meranie tlaku krvi, pulzu; vybraných antropometrických parametrov – telesná výška, hmotnosť, obvod pása; výpočet indexu telesnej hmotnosti – BMI) – celkovo pre **45 študentov** prúmy; *rovnako* v tomto centre dňa 17.10.2019 (2 aktivity) – *Prevencia chronických ochorení vrátane obezity* (výklad s besedou) – celkovo pre **55 študentov** sexty a septímy;
- Základná škola Krosnianska 2, Košice, dňa 15.10.2019 (2 aktivity) – *téma Zdravý životný štýl a prevencia obezity* (výklad s besedou; meranie tlaku krvi, pulzu; ukážka merania vybraných antropometrických parametrov, ako telesná výška, hmotnosť, obvod pása, bokov, výpočet indexu telesnej hmotnosti/BMI, na prítomnom pedagógovi) – celkovo pre **44 žiakov** VIII. ročníka;

- Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice, dňa 15.10.2019 (1 aktivita) – téma **Prevencia chronických ochorení vrátane obezity** (výklad s besedou) – celkovo pre **7 študentov** IV. ročníka študijného odboru Asistent výživy; rovnako v tejto škole dňa 18.10.2019 (1 aktivita) – celkovo pre **11 študentov** III. ročníka študijného odboru Asistent výživy;
- Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, Trieda SNP 1, Košice, dňa 16.10.2019 (1 aktivita) – téma **Prevencia chronických ochorení a prevencia obezity** (prednáška s diskusiou) – celkovo pre **12 študentov** I. roč. Mgr. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo;
- Školský internát, Medická 2, Košice, dňa 16.10.2019 (2 aktivity) – **Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky** (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – **ponuka služieb Poradne optimalizácie pohybovej aktivity** (skupinová intervencia v oblasti pohybových aktivít na prevenciu nesprávneho držania tela, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej zdatnosti, flexibility tela) – celkovo pre **12 stredoškolských študentov/záujemcov** (zmiešaná skupina);
- Rekreačné stredisko Alpinka, Košice, dňa 20.10.2019 (1 aktivita) – **Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia v rámci akcie Onkokardioturistika 32. ročník – jesenná časť** (vybrané vyšetrenia a poradenstvo) – v spolupráci s Klubom turistov „Medicína“ Košice, Klubom turistov mesta Košice a Ligou proti rakovine SR, pobočkou Košice – pre **onkologických pacientov** a ich **rodinných príslušníkov** (v celkovom počte **35** osôb).
- Denné centrum MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice, dňa 21.10.2019 (1 aktivita) – **Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia** (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu a poradenstvo) – pre **seniorov/klientov DC** (v počte **8**);
- Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., pobočka Košice, Senný trh 1, Košice, dňa 22.10.2019 (1 aktivita) – **Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia** (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu a poradenstvo) – pre **zamestnancov** (v celkovom počte 50);
- Komunitné centrum (Jednota dôchodcov Slovenska), Brezová 20, Poproč, okres Košice-okolie, dňa 25.10.2019 (1 aktivita) – **Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia** (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu a poradenstvo) – pre **členov miestnej organizácie JDS/seniori** (v počte **21**).

¹ Ponúkané služby a sledované parametre pri štandardnom vyšetrení: biochemické vyšetrenie koncentrácie celkového cholesterolu, HDL, LDL, triacylglycerolov a glukózy z kapilárnej krvi prostredníctvom analyzátora Reflotron; meranie pulzu, tlaku krvi s možnosťou detekcie atriálnej fibrilácie; vyplnenie dotazníka k projektu prevencie cievnej mozgovej príhody/primárneho skríningu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení „Od srdca k srdcu“; meranie percenta telesného tuku; výpočet indexu telesnej hmotnosti (BMI), indexu centrálnej obezity (WHR); u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer, u silných fajčiarov vyšetrenie funkcie pľúc Spirometrom; zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života, distribúcia tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.

² Ponúkané služby a sledované parametre pri vybraných vyšetreniach: biochemické vyšetrenie koncentrácie celkového cholesterolu, resp. i/alebo glukózy z kapilárnej krvi analyzátorom Accutrend Plus; ostatné zložky diagnostickej a poradenskej časti sú zachované ako pri štandardnom vyšetrení, pozri poznámku pod bodom 1.

Odpočet realizovaných aktivít k Svetovému dňu obezity (11. október) bol zaslaný e-mailom dňa 25.10.2019, v zmysle požiadavky ÚVZSR.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme najmä vo vzťahu k deťom a mládeži s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotno-výchovným témam, pozri aj **body 9.1, 9.6**. Aktivity realizujeme priebežne, i mimo významných termínov.

Príkladom informačno-propagačnej činnosti a vzdelávania vo vzťahu k školám je aj organizovanie a praktická realizácia exkurzií na pôde RÚVZ Košice – Odboru podpory zdravia a PCOPZ (v základnej Poradni zdravia a Poradni na odvykanie od fajčenia). V hodnotenom období o takúto formu spolupráce prejavili záujem, napr. LF UPJŠ Košice, resp. SZŠ Moyzesova 17, Košice. Súčasťou exkurzie bola edukácia (prednáška s diskusiou) k téme „Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia RÚVZ Košice“, spojená

s praktickými ukážkami vybraných služieb základnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, a s možnosťou ich absolvovať.

Na základe spolupráce a dopytu po poradenských službách, navštívili sme s mobilnou Poradňou zdravia šesť škôl a poskytli sme zamestnancom, príp. rodičom, iným záujemcom vyšetrenia s poradenstvom v štandardnom rozsahu, resp. vyšetrenia vybraných parametrov. Išlo o tieto školy: Špeciálna ZŠ Vojenská 13, Košice (24.6.2019, s účasťou 35 klientov); SOŠ Gemerská 1, Košice (2.7.2019, s účasťou 13 pedagógov); MŠ Hronská 7, Košice (4.10.2019, s účasťou 23 osôb/pedagógovia, rodičia); MŠ Boliarov 50, okres Košice-okolie (18.11.2019, s účasťou 19 osôb/rodičia, zamestnanci); LF UPJŠ Košice (v dňoch 9.12. – 13.12.2019, s účasťou 141 študentov); ZŠ Košická Belá 235, okres Košice-okolie (13.12.2019, s účasťou 12 klientov).

Obdobne, vo veci spolupráce nás oslovilo O. Z. Youth for Equality, ktoré realizovalo v Košiciach vzdelávací projekt „*Mládežnícka výmena/Youth exchange: Dance it Out!*“ programu Erasmus+, so zameraním na prevenciu nadhmotnosti, obezity a podporu zdravého spôsobu života, formou prednášok, diskusií, zážitkových aktivít, propagácie športu a tanca u mládeže. V rámci uvedeného projektu zástupcovia menovaného združenia so skupinou mladých ľudí/študentov (vo veku 17 – 25 rokov, v počte 26) z krajín Turecko, Španielsko, Litva, Chorvátsko, ČR a SR navštívili RÚVZ Košice (16.7.2019), za účelom účasti na nami usporiadanej edukačno-poradenskej akcii. Jej náplňou bola prednáška s diskusiou na tému *Zdravý životný štýl* (s dôrazom na zásady správnej výživy, prevenciu chronických ochorení a prevenciu závislostí). Nadväzovala ponuka vybraných služieb základnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia (meranie krvného tlaku a pulzu, antropometrické merania, určenie indexu BMI, percenta telesného tuku, hodnotenie rizika abdominálnej obezity a i.). Uvedená aktivita bola propagovaná cez webové sídlo daného združenia.

Vyššie uvedenými aktivitami súčasne participujeme na plnení **úlohy č. 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025** (skr. NAPPO) – priority **a) Podpora zdravého štartu do života**. Zameranie danej priority stavia na výchovnom vplyve poradenskej a konzultačnej činnosti v oblasti zdravého spôsobu života, prevencie obezity a ponuke služieb Poradne zdravia inštitúciám/zariadeniam, ako školy, materské/rodičovské centrá a pod. a kontaktným cieľovým skupinám (matky, rodičia, učitelia).

Na základe požiadavky ÚVZ SR sme vo februári 2019 predložili odpočet plnenia úloh vyplývajúcich z predmetného *Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025*, a to *prioritnej oblasti Podpora zdravého štartu do života*, za časové obdobie od januára 2018 do konca roka 2018, v požadovanom tabuľkovom formáte, spracovaný za Košický kraj.

S mobilnou Poradňou zdravia sme intervenovali aj iné cieľové skupiny. Napríklad *vo vzťahu k seniorom* sme na základe dopytu v hodnotenom období navštívili Denné centrum MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice (s účasťou 8 osôb); Komunitné centrum/JDS Poproč, Brezová 20, Poproč (s účasťou 15 osôb); DC MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice (s účasťou 15 osôb); O. Z. ZPP a RS Radosť, Bauerova 1, Košice (1.3.2019, s účasťou 15 osôb). U klientov v uvedených zariadeniach boli uskutočnené zväčša štandardné kompletne vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu metabolického syndrómu.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Úloha sa plní bez časového obmedzenia, s organizovaním kampane raz za dva roky.

V roku 2019 sme sa zapojili do 8. ročníka celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie „*Vyzvi srdce k pohybu*“. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora

v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení. Kampaň je intervenčným projektom, ktorý sa realizuje v rámci SZO – CINDI programu SR a jej gestorom na národnej úrovni je RÚVZ v Banskej Bystrici. Záštitu nad kampaňou prevzali Úrad verejného zdravotníctva SR a Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť. Súčasťou kampane je súťaž, ktorá prebieha v čase od 25.3. do 16.6.2019 (s určením pre osoby nad 18 rokov, s možnosťou zapojenia detských podporovateľov vo veku 7 – 18 rokov).

Účasť RÚVZ Košice, ako riešiteľského pracoviska, zahŕňala propagačné a intervenčné aktivity rôzneho cieľového určenia, realizované aj v spolupráci s inými regionálnymi inštitúciami a médiami.

Propagácia a poradenstvo k súťaži, s distribúciou plagátov a prihlášok do súťaže, sa vykonávalo priebežne, najmä ako súčasť edukačných aktivít k zdravému spôsobu života a akcií mobilnej Poradne zdravia, s určením pre rôzne cieľové skupiny (z hľadiska veku, profesie, záujmu, ako aj pre širokú verejnosť). Účastníci súťaže mali možnosť absolvovať v Poradni zdravia vstupné a výstupné vyšetrenie (t. j. pred a po súťaži).

V rámci informačno-propagačnej činnosti sme v úvode kampane písomne oslovili a požiadali o spoluprácu v oblasti propagácie viaceré inštitúcie. Sprievodný list s metodickým usmernením a webovými odkazmi na propozície súťaže (plagát a účastnícky list/prihlášku) sme zaslali rôznym inštitúciám v regióne Košíc (25.3.2019). K osloveným patrili, napr. školy rôzneho stupňa (ZŠ, SŠ, VŠ), školské internáty, študentské domovy, miestna samospráva (Úrad Košického samosprávneho kraja; Magistrát mesta Košice; miestne úrady MČ v Košiciach a vybrané obecné a mestské úrady v okrese Košice-okolie) a ďalšie subjekty (centrá voľného času; Kulturpark v Košiciach; mestské kultúrne strediská v Medzeve a Moldave nad Bodvou; vybrané športové útvary v regióne Košíc; Jednota dôchodcov Slovenska; denné centrá seniorov; materské/rodičovské centrá; knižnice v Košiciach; KR PZ v Košiciach; KR HaZZ v Košiciach; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., pobočka Košice; Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., pobočka Košice; Sociálna poisťovňa, pobočka Košice; Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice; Tepláreň Košice, a. s.; Tepelné hospodárstvo, s. r. o.; U.S. Steel Košice, s. r. o.; Východoslovenská energetika, a. s.; T-Systems Slovakia, s. r. o.; Magna PT, s. r. o., Kechnec a i.

Informovanie verejnosti bolo zabezpečené aj cez webové sídlo RÚVZ Košice, príspevkom pod názvom „Vyzvi srdce k pohybu 2017 – celonárodná súťaž“, t. j. sprievodnou informáciou vlastnej produkcie a priloženými plagátmi s prihláškou z edície gestora kampane (v priečinku Hlavné menu – Aktuality).

Oznam o kampani bol daný do pozornosti aj zamestnancom RÚVZ Košice formou nástennej propagácie na informačných tabuliach úradu, ako aj prostredníctvom e-mailovej distribučnej služby (25.3.2019).

Doručené vyplnené účastnícke listy na RÚVZ Košice za spádový región boli zaslané gestorovi úlohy – RÚVZ Banská Bystrica za účelom centrálného vyhodnotenia aj žrebovania o ceny (v júni 2019). Na základe analýzy účastníckych listov z celého Slovenska (spolu bolo 465, z toho 441 splnilo podmienky súťaže), z hľadiska účasti podľa krajov, v poradí 2. miesto patrí Košickému kraju (s 99 účastníkmi súťaže). Okresu Košice patrí 2. miesto v početnosti detských podporovateľov (9 z 21). Žrebovanie cien 8. ročníka kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sa uskutočnilo 24.9.2019 pod dohľadom notára. Vylosovaných bolo 10 cien pre dospelých účastníkov a 5 cien pre detských podporovateľov (pozri www.vzbb.sk).

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit

Úloha súvisí s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 (s prioritou Zdravie) a so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 (s oblasťou zabezpečenia výchovy k zdraviu u obyvateľov

segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranej na prevenciu ochorení, zvýšenie zdravotného povedomia a podporu zdravého životného štýlu).

Z odborných podujatí, resp. aktivít zameraných na problematiku marginalizovaných skupín a súvisiace témy, na ktorých sme v hodnotenom období participovali, môžeme spomenúť napríklad:

- multidisciplinárne pracovné stretnutie za územný obvod okresu Košice-mesto – k Národnému projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“ (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné nám. 9, Košice, 7.3.2019). Organizátor: ÚPSVaR Košice;
- odborný seminár „Ochrana detí pred násilím – multidisciplinárna spolupráca v praxi“, pod záštitou riaditeľky Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násillia na deťoch, Mgr. M. Vargovej a rektora VŠZaSP sv. Alžbety, n. o., Bratislava, Dr. h. c. prof. MUDr. V. Krčméryho, DrSc. (Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n. o., Bratislava, detašované pracovisko Bl. Metoda Dominika Trčku, Partizánska 23, Michalovce, 21.3.2019). Organizátori: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce; VŠZaSP sv. Alžbety, n. o., Bratislava, detašované pracovisko Bl. M. D. Trčku Michalovce a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR;
- multidisciplinárne pracovné stretnutie za územný obvod okresu Košice-okolie – k Národnému projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“ (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné nám. 9, Košice, 27.3.2019). Organizátor: ÚPSVaR Košice;
- multidisciplinárne pracovné stretnutie za územný obvod okresov Košice-mesto a Košice-okolie k problematike násillia páchaného na deťoch, v rámci Národného projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“ (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné nám. 9, Košice, 20.5.2019). Organizátor: ÚPSVaR Košice;
- odborný seminár pre medicínsko-technických pracovníkov (RÚVZ Košice, Rooseveltova 8, Košice, 25.6.2019). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s príspevkom: Kollárová, J.: *Kyberšikana – charakteristika a možný vplyv na zdravie*;
- odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice, 27.6.2019). Organizátor: RÚVZ Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Kollárová, J.: *Kyberšikana – charakteristika a možný vplyv na zdravie*;
- multidisciplinárne pracovné stretnutie za územný obvod okresov Košice-mesto a Košice-okolie k problematike násillia páchaného na deťoch, v rámci Národného projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“ (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné nám. 9, Košice, 28.10.2019). Organizátor: ÚPSVaR Košice;
- v reakcii na požiadavku ÚVZ SR vo veci súčinnosti na pripravovanom projektovom zámere projektu *Zdravé komunity na roky 2020 – 2022* (pre ďalšie pôsobenie asistentov osvetly zdravia v marginalizovaných rómskych komunitách), zaslali sme zoznam zadefinovaných lokalít za Košický kraj, v ktorých je najhoršia zdravotno-hygienická situácia (e-mailom vo februári 2019);
- spolupráca so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ako Špeciálna ZŠ Inžinierska 24, Košice; Špeciálna ZŠ Rovníková 11, Košice; ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1, Košice (Luník IX) – kde uplatňujeme cyklické vzdelávanie žiakov v rôznych témach; Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice; v okrese Košice-okolie: ZŠ Hlavná 346, Nižná Myšľa; Špeciálna ZŠ Vtáčkovce 2, Vtáčkovce a v neposlednom rade Spojená škola internátna Ždaňa (Špeciálna ZŠ internátna), Abovská 244, Ždaňa a elokované pracovisko v Čani (Špeciálna ZŠ internátna Osloboditeľov 26, Čaňa). Edukačná činnosť smerom k žiakom bola vykonávaná jednorazovo i opakovane na témy, ako zdravý spôsob života a hygiena

životného prostredia, stomatohygiena, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu, prevencia závislostí, prevencia kyberšikany, poskytovanie predlekárskej (laickej) prvej pomoci a i. Spolupráca sa rozvíja aj s detskými domovmi/centrami pre deti a rodiny v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, vo výkone zdravotno-edukačných aktivít pre klientov/deti a mládež, zamestnancov zariadení ako aj profesionálnych rodičov.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V preventívnom pôsobení sa sústreďujeme najmä na nižšie vekové kategórie, resp. špecifické sociálne skupiny obyvateľstva – nachádzajúce sa vo zvýšenom riziku vzniku závislostí. Výchovno-vzdelávacie prístupy z tematického hľadiska zameriavame na predchádzanie problémom súvisiacim s alkoholom a inými návykovými látkami, na podporu abstinentského spôsobu života, resp. situačnej abstinencie vo vzťahu k alkoholu, na podporu zdravého životného štýlu.

V oblasti primárnej prevencie závislostí a prevencie užívania alkoholu aktuálne dominuje edukačno-poradenská a informačno-propagačná činnosť, pri ktorej spolupracujeme s regionálnou štátnou správou, samosprávou, školami a inými inštitúciami, organizáciami. Edukačnú činnosť orientujeme na *skupinové intervenčné metódy* (teoretický výklad spojený s besedou doplnený o aktivizačné prvky, ako práca v skupinách, panelová diskusia, premietnutie videofilmu, tvorba a distribúcia propagačno-náučných materiálov a i.).

Z *informačno-propagačnej činnosti* môžeme spomenúť účasť na *edukačnom programe BECEP* (využívajúci formu edukačnej kampane a výchovných opatrení). Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prílb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

Ďalšie informácie pozri v **bode 9.1 – A.I.3.**

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020

Na podporu stratégie aktívneho starnutia sme zdravotno-výchovnú činnosť (poradenskú spojenú s edukáciou) vo vzťahu k seniorom v denných centrách (ďalej len *DC*), resp. ostatných zariadeniach upriamili najmä na oblasť zdravého životného štýlu.

Propagačnou a intervenčnou formou sme podporili štyri *informačné kampane*:

1. „*Týždeň mozgu – Brain Awareness Week*“ (11. – 17. marec 2019), celosvetovo organizovanú od roku 1996, na Slovensku po dvanásť krát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Centrum MEMORY, n. o. a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme akciu dali do povedomia verejnosti rôzneho veku viacerými druhmi aktivít, pozri prehľad nižšie:
 - **edukačné aktivity** (výklad s besedou/prednáška s diskusiou) **s prezentáciami, vedomostné a kognitívne aktivity pre verejnosť** (t. j. pre žiakov ZŠ, študentov SŠ a VŠ, osoby produktívneho veku, seniorov) **na nasledovné témy**:
 - *Prevencia tabakizmu. Propagácia kampane Týždeň mozgu 2019* – Súkromná SOŠ Postupimská 37, Košice (4.3.2019) – pre **55 študentov** I. a II. roč.;
 - *Týždeň mozgu 2019: Vedomostné a kognitívne aktivity* – Obecná knižnica, Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie (4.3.2019) – pre **55 dospelých osôb** z radov verejnosti (účastníci edukácie) a **33 osôb** intervenovaných v Poradni zdravia;

- *Týždeň mozgu 2019: Vedomostné a kognitívne aktivity* – ZŠ Požiarnická 3, Košice (8.3.2019) – pre **7 žiakov** VIII. roč.; tamtiež (18.3.2019) – pre **8 žiakov** VIII. roč.;
- *Propagácia kampane Týždeň mozgu 2019* – RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8 (detašované pracovisko), Košice (11.3.2019) – pre **8 študentov** III. roč. odb. VZ na LF UPJŠ Košice; tamtiež téma *Žijeme život prospievajúci mozgu? Mozog náš každodenný* (12.3.2019) – pre **73 študentov** I. roč. a **2 pedagogičky** SZŠ Moyzesova 17, Košice; tamtiež téma *Charakteristika celonárodnej kampane Týždeň mozgu* (14.3.2019) – pre **8 študentov** I. roč. odb. VZ na LF UPJŠ Košice;
- *Týždeň mozgu 2019: Vedomostné a kognitívne aktivity* – DC MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice (11.3.2019) – **5 seniorov**/účastníkov pohybovej aktivity; tamtiež (20.3.2019) – pre **14** záujemcov o Poradňu zdravia a **11** účastníkov pohybovej aktivity (**seniori**); tamtiež (13.3.2019) – pre **6** účastníkov pohybovej aktivity a **8** účastníkov edukácie (**seniori**);
- *Týždeň mozgu 2019: Vedomostné a kognitívne aktivity* – DC MC Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice (11.3.2019) – pre **11 seniorov**/účastníkov pohybovej aktivity; tamtiež (14.3.2019) – pre **6** účastníkov pohybovej aktivity; **14** účastníkov edukácie (**seniori**);
- *Fetálny alkoholový syndróm. Informácia ku kampani Týždeň mozgu 2019* – Gymnázium, Poštová 9, Košice (12.3.2019) – pre **75 študentov** II. roč.;
- *Zdravý spôsob života: Mozog náš každodenný* – ZŠ Belehradská 21, Košice (12.3.2019) – pre **90 žiakov** IV. roč.;
- *Prevenia tabakizmu. Propagácia kampane Týždeň mozgu 2019* – Konzervatórium J. Adamoviča, Exnárova 8, Košice (14.3.2019) – pre **65 študentov** I. a II. roč.;
- *Propagácia kampane Týždeň mozgu 2019* – SZŠ Moyzesova 17, Košice (14.3.2019) – pre **23 študentov** III. a IV. roč.;
- *Dospievanie, puberta: Mozog náš každodenný* – ŠZŠ Rovníkova 11, Košice (14.3.2019) – pre **35 žiakov** VII. roč.;
- *Vplyv nezdravého životného štýlu na činnosť mozgu* – Spojená škola internátna, Abovská 244, Ždaňa, Košice-okolie (18.3.2019) – pre **40 žiakov** 2. stupňa ZŠ;
- *Týždeň mozgu 2019: Vedomostné a kognitívne aktivity* – DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice (18.3.2019) – pre **30** účastníkov edukácie; **7** účastníkov pohybovej aktivity (**seniori**);
- *Týždeň mozgu 2019: Vedomostné a kognitívne aktivity* – ZŠ Staničná 13, Košice (19.3.2019) – pre **9 žiakov** VIII. roč.; tamtiež (22.3.2019) – pre **8 žiakov** VIII. roč.; tamtiež (26.3.2019) – pre **8 žiakov** VIII. roč.; tamtiež (2.4.2019) – pre **8 žiakov** VIII. roč.;
- *Primárna prevencia drogových závislostí. Vplyv návykových látok na činnosť mozgu a centrálného nervového systému* – Škola úžitkového výtvarníctva, Jakobyho 15, Košice (20.3.2019) – pre **55 študentov** II. roč.;
- *Zdravý životný štýl, prevencia porúch výživy. Propagácia kampane Týždeň mozgu 2019* – SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice (21.3.2019) – pre **62 študentov** I. – III. roč.;
- *Vplyv nezdravého životného štýlu na činnosť mozgu* – Spojená škola internátna Ždaňa, elokované pracovisko Čaňa, Osloboditeľov 26, Čaňa, okres Košice-okolie (22.3.2019) – pre **74 žiakov** I. – IX. roč.;
- **pohybovo-tanečné aktivity – tréning pamäti pohybom** (kalanetika a cvičenie proti osteoporóze pre seniorov so vstupným výkladom):
 - DC MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice (11.3., 20.3., 13.3.2019) – celkovo pre **22 seniorov**;
 - DC MC Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice (11.3., 14.3.2019) – celkovo pre **17 seniorov**;
 - DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice (18.3.2019) – pre **7 seniorov**;
- **ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia** (pre verejnosť, resp. seniorov z denných centier):
 - Obecná knižnica, Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie (4.3.2019) – **33 dospelých osôb** z radov verejnosti;
 - DC MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice (20.3.2019) – pre **14 seniorov**;
- **propagácia kampane** umiestnením titulu „*Medzinárodná kampaň Týždeň mozgu 11. – 17. marca 2019*“ **na webovom sídle** RÚVZ Košice (v priečinku Aktuality),

s presmerovaním na stránku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, s určením pre verejnosť (počnúc marcom 2019 doteraz);

- **propagácia kampane formou nástenných informačných panelov** s titulom „*Týždeň mozgu 2019*“ v priestoroch vestibulu ústredného pracoviska a dvoch detašovaných pracovísk RÚVZ Košice, s určením pre zamestnancov a stránky úradu (marec – apríl 2019);
- **zaslanie informácie s ponukou aktivít** vo veci „*Kampaň Týždeň mozgu 2019*“ e-mailovou cestou pre 5 detských domovov/centier pre deti a rodiny v košickom regióne (dňa 11.3.2019).

Na akciách RÚVZ Košice pri príležitosti „*Týždňa mozgu 2019*“ sa zúčastnilo **913** intervenovaných osôb (287 žiakov ZŠ, 408 študentov SŠ, 16 študentov VŠ, 112 seniorov (z denných centier), 90 osôb z radov verejnosti (rôzneho veku) a ďalší, t. j. zamestnanci RÚVZ, verejnosť a i. (nezahrnutí do počtu).

Na základe požiadavky bola pred začatím kampane zaslaná prihláška aktivít do kampane „*Týždeň mozgu 2019*“ za RÚVZ Košice (e-mailom 5.3.2019) pre ÚVZ SR a Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť. Rovnakým adresátom bol zaslaný aj odpočet činnosti – súhrn aktivít v rámci menovanej kampane (formou vyplneného dotazníka a priloženej fotodokumentácie z vybraných akcií) za RÚVZ Košice (e-mailom 15.4.2019) – t. j. po ukončení nami naplánovaných aktivít).

O aktivity tohto zamerania je záujem, preto v informovaní verejnosti sa pokračuje i mimo kampane.

2. **Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ (10. máj)**, bol propagovaný v širšom časovom rámci. Činnosť mala informačný, edukačný i poradenský charakter, bola venovaná rôznym vekovým kategóriám vrátane seniorov. Konkretizáciu aktivít uvádza aj **bod 9.1 (A.I.2)**. Pre seniorov v troch denných centrách a v jednom kultúrnom dome bola organizovaná *cyklická edukácia s poradenstvom k pohybovej aktivite* na tému: „*Prevencia osteopénie a osteoporózy pohybom*“ a „*Vybrané prvky z kalanetiky*“ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov). Aktivity sa konali od 2.5.2019 do 30.5.2019. K cvičeniu „*Pohybom proti osteoporóze*“ (s konaním v Dennom centre MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36, Košice; Dennom centre seniorov MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice; Dennom centre MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice a v Kultúrnom dome Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie) bolo uskutočnených spolu 13 skupinových stretnutí s celkovým počtom 138 účastí (s priemernou účasťou cca 11 osôb/1 akcia). Cvičenie kalanetiky (v Dennom centre MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36, Košice; Dennom centre seniorov MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice; Dennom centre MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice) bolo realizované celkom 8-krát, so súhrnným počtom 53 účastí (s priemernou návštevnosťou cca 7 osôb/1 akcia).
3. Aktivity pri príležitosti významných termínov: **Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september)/Mesiac Alzheimerovej choroby (september); Medzinárodný deň starších (1. október)/Mesiac úcty k starším (október); Svetový deň osteoporózy (20. október)**, boli primárne určené dospelšej populácii a realizované v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie. Činnosť spočívala v *edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivitách* (vykonávaná bola formou *všeobecného poradenstva* v rámci mobilnej Poradne zdravia; *špecializovaného poradenstva* v rámci mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity; ako aj formou *výchovno-vzdelávacích akcií*, ako výklad s besedou na témy korešpondujúce s významnými termínmi, s využitím informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice). Akcie boli uskutočnené v časovom období

od 5.9.2019 do 5.11.2019. Vykonaných bolo spolu 111 aktivít, na 20 miestach (t. j. v 3 ZŠ, 3 SŠ, 1 VŠ, 1 ŠI, 1 SČK, 1 zdravotná poisťovňa, 2 kultúrne centrá, 4 DC, 1 KC, 1 rekreačné stredisko, 1 RTVS, RÚVZ KE). **Edukovaných** bolo spolu **683 osôb** (z toho 195 žiakov ZŠ, 176 študentov SŠ, 12 študentov VŠ, 300 seniorov). **Poradensky intervenovaných** v Poradni zdravia vrátane Poradne na odvykanie od fajčenia bolo **243 osôb** a v Poradni na optimalizáciu pohybovej aktivity bolo **312 osôb** (z radov študentov, zamestnancov, seniorov, záujmových skupín, verejnosti). Prehľad aktivít v rámci vyššie uvedených významných termínov je štruktúrovaný do štyroch oblastí činností.

– **Ponuka služieb mobilnej Poradne optimalizácie pohybovej aktivity** (skupinová intervencia v oblasti pohybových aktivít na prevenciu nesprávneho držania tela, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej zdatnosti, flexibility tela):

- v Dennom centre MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice, v dňoch 16.9.; 23.9.; 7.10.; 14.10.; 21.10.; 28.10.; 4.11.2019 (po 2 aktivity v každom termíne), na tému *Pohybom proti osteoporóze* (teoretický výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – celkovo **pre 71 seniorov/klientov** denného centra (DC); tamtiež v dňoch 12.9.; 19.9.; 26.9.; 3.10.; 10.10.; 17.10.; 24.10.2019 (po 2 aktivity v každom termíne), na tému *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – celkovo **pre 45 seniorov/klientov** DC;
- v DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegerovovo nám. 5, Košice, v dňoch 23.9.; 7.10.; 21.10.; 28.10.; 4.11.2019 (po 2 aktivity v každom termíne), na tému *Pohybom proti osteoporóze* (teoretický výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – celkovo **pre 23 seniorov/klientov** DC; tamtiež dňa 7.10.2019 (2 aktivity), na tému *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – celkovo **pre 5 seniorov/klientov** DC;
- Kultúrne centrum Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie, v dňoch 24.9.; 1.10.; 8.10.; 15.10.; 22.10.; 29.10.; 5.11.2019 (po 2 aktivity v každom termíne), na tému *Pohybom proti osteoporóze* (teoretický výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – celkovo **pre 74 osôb** (z toho 73 **seniorov** a 1 osoba/žena **v produktívnom veku**); tamtiež v dňoch 8.10.2019 a 23.10.2019 (po 2 aktivity v každom termíne), na tému *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – celkovo **pre 11 osôb** (z toho 10 **seniorov** a 1 osoba/žena **v produktívnom veku**);
- DC MČ Košice--Sídliisko KVP, Cottbuská 36, Košice, v dňoch 16.9.; 23.9.; 7.10.; 14.10.; 21.10.; 28.10.; 4.11.2019 (po 2 aktivity v každom termíne), na tému; *Pohybom proti osteoporóze* (teoretický výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – celkovo **pre 55 seniorov/klientov** DC; tamtiež v dňoch 25.9.; 9.10.; 23.10.2019 (po 2 aktivity v každom termíne), na tému *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – celkovo **pre 16 seniorov/klientov** DC;
- Školský internát, Medická 2, Košice, dňa 16.10.2019 (2 aktivity), na tému *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) – celkovo **pre 12 stredoškolských študentov/záujemcov** (zmiešaná skupina).

– **Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia** (individuálna intervencia s poskytnutím vybraných, resp. štandardných vyšetrení) – v rámci všetkých vyššie uvedených významných termínov:

- RTVS Košice – Slovenský rozhlas, Moyzesova 7, Košice (Deň otvorených dverí), dňa 5.9.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia* (vybrané vyšetrenia a poradenstvo)¹ – celkovo **pre 23 návštevníkov** z radov verejnosti (osoby vo veku nad 18 rokov) **a zamestnancov**;
- Slovenský Červený kríž územný spolok Košice-mesto, Komenského 19, Košice, dňa 6.10.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia*

- (vybrané vyšetrenia a poradenstvo)¹ – celkovo pre **20 návštevníkov** z radov verejnosti (osoby vo veku nad 18 rokov) **a zamestnancov**;
- Denné centrum MČ Košice-Sever, Obrancov Mieru 2, Košice, dňa 18.10.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu a poradenstvo)² – celkovo pre 11 **seniorov**/klientov DC;
 - Rekreačné stredisko Alpinka, Košice, dňa 20.10.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia v rámci akcie Onkokardioturistika 32. ročník – jesenná časť* (vybrané vyšetrenia a poradenstvo)¹ – v spolupráci s Klubom turistov „Medicína“ Košice, Klubom turistov mesta Košice a Ligou proti rakovine SR, pobočkou Košice. Spolupracujúcimi inštitúciami boli zabezpečené poradenské služby v oblasti prevencie rakoviny a organizovaná pešia túra z Čermeľa na Alpinku. Počet intervenovaných bolo **35 osôb** nad 18 rokov/**onkologických pacientov**, ich **rodinných príslušníkov**;
 - Denné centrum MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice, dňa 21.10.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu a poradenstvo)² – celkovo pre **8 seniorov**/klientov DC;
 - Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., pobočka Košice, Senný trh 1, Košice, dňa 22.10.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu a poradenstvo)² – celkovo pre **50 zamestnancov**;
 - Komunitné centrum (Jednota dôchodcov Slovenska), Brezová 20, Poproč, okres Košice-okolie, dňa 25.10.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu a poradenstvo), *spojená s tréningom pamäti* – celkovo pre **21 členov miestnej organizácie JDS/seniorov**;
 - Kulturpark, Kukučínova 2, Košice (Preventívna akcia „Pre zdravie ženy“, dňa 26.10.2019 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia* (vybrané vyšetrenia a poradenstvo)¹ – v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., pobočkou Košice. Počet intervenovaných bolo **75 osôb** nad 18 rokov (**zamestnankyne a ženy** z radov verejnosti).

Poznámky:

¹ Ponúkané služby a sledované parametre pri vybraných vyšetreniach: *biochemické vyšetrenie koncentrácie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi prostredníctvom analyzátoru Accutrend Plus; meranie pulzu, tlaku krvi s možnosťou detekcie atriálnej fibrilácie; vyplnenie dotazníka k projektu prevencie cievnej príhody/prímárneho skríningu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení „Od srdca k srdcu“; meranie percenta telesného tuku; výpočet indexu telesnej hmotnosti (BMI), indexu centrálnej obezity (WHR); zistenie anamnézy cez dotazník k TZS; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer, u silných fajčiarov vyšetrenie funkcie pľúc Spirometrom; zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života, distribúcia tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.*

² Pri vyšetreniach na riziko metabolického syndrómu sú ponúkané štandardné služby (obsahujúce stanovenie širšieho spektra biochemických parametrov a všetky vyšetrenia uvedené pri pozn. 1). Biochemickým vyšetrením sa zisťuje koncentrácia celkového cholesterolu, HDL, LDL, triacylglycerolov a glukózy z kapilárnej krvi prostredníctvom analyzátoru Reflotron.

- **Edukačné aktivity na školách** rôzneho stupňa pri príležitosti **Svetového dňa Alzheimerovej choroby (21. september), Svetového dňa duševného zdravia (10. október), Svetového dňa osteoporózy (20. október)**:
- Základná škola Belehradská 21, Košice, v dňoch 7.10. (1 aktivita); 14.10. (3 aktivity); 21.10. (1 aktivita), na tému *Duševné zdravie, Alzheimerova choroba a tréning pamäti* (výklad s besedou; letáky k Alzheimerovej chorobe; dotazník porúch pamäti od Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti; hlavolamy; testy percepcie) – celkovo pre **50 žiakov** VIII. ročníka a **56 žiakov** IX. ročníka;
 - Stredná odborná škola Košice-Šaca, Učňovská 5, Košice, dňa 11.10.2019 (2 aktivity), na tému *Duševné zdravie* (výklad s besedou) – celkovo pre **51 študentov** II. a III. ročníka;
 - ZŠ Krosnianska 2, Košice, dňa 15.10.2019 (2 aktivity), na tému *Zdravý životný štýl a Svetový deň Alzheimerovej choroby* (výklad s besedou a s ukázkami tréningov pamäti) – celkovo pre **44 žiakov** VIII. ročníka;
 - Základná škola s materskou školou Masarykova 19, Košice, dňa 16.10.2019 (2 aktivity), na tému *Duševné zdravie a Alzheimerova choroba* (výklad s besedou, letáky k Alzheimerovej chorobe);

dotazník porúch pamäti od Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti; hlavolamy; testy percepcie) – celkovo pre **45 žiakov** VIII. ročníka;

- Gymnázium M. R. Štefánika (8-ročné), Nám. L. Novomeského 4, Košice, dňa 17.10.2019 (2 aktivity), na tému *Prevenčia chronických ochorení* (výklad s besedou) – celkovo pre **55 študentov** sexty a septimy; tamtiež (4-ročné), dňa **23.10.2019** (2 aktivity), na tému *Prevenčia osteoporózy* (výklad s besedou) – celkovo pre **40 študentov** II. ročníka;
- Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice, dňa 22.10.2019 (1 aktivita), na tému *Prevenčia chronických ochorení* (výklad s besedou) – celkovo pre **7 študentov** IV. ročníka študijného odboru Asistent výživy; tamtiež dňa 25.10.2019 (1 aktivita) – celkovo pre **11 študentov** III. ročníka študijného odboru Asistent výživy.
- Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, Trieda SNP 1, Košice, dňa 23.10.2019 (1 aktivita), na tému *Prevenčia chronických ochorení* (prednáška s diskusiou) – celkovo pre **12 študentov** I. roč. Mgr. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo.

– **Informačno-propagačná činnosť:**

- **propagácia** termínov „Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september), Medzinárodný deň starších (1. október), Svetový deň osteoporózy (20. október), prostredníctvom nástenného vystavenia informačných materiálov v **priestoroch** vestibulu ústredného **pracoviska RÚVZ Košice** (Ipeľská 1) a oboch detašovaných pracovísk (Rooseveltova 8 a Senný trh 4), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť (17.9.2019 – 3 aktivity);
- **umiestnenie titulu** „Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september“ **na webovom sídle RÚVZ so sídlom v Košiciach**, v priečinku Aktuality (t. j. odkaz s presmerovaním na stránku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti), od 16.9.2019 doteraz;
- **písomné oslovenie vybraných inštitúcií** v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. zostavenie tematického informačno-propagačného listu vo veci „**Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít**“ (zahŕňujúc predmetné termíny), s určením pre adresátov, ako materské školy, základné školy, stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá a i. List bol inštitúciám zaslaný e-mailovou cestou dňa 6.9.2019.

Odpočet realizovanej činnosti k uvedeným termínom bol zaslaný v zmysle požiadavky ÚVZ SR (e-mailom dňa 6.11.2019).

Výjazdovou formou činnosti **Poradne optimalizovania pohybovej aktivity** (skr. POPA – pri RÚVZ Košice zriadená v roku 2019) sa zintenzívňuje spolupráca so zariadeniami sociálnych služieb v oblasti edukačno-poradenských aktivít zameraných na „**Prevenciu osteopénié a osteoporózy pohybom**“ a „**Kalanetiku**“.

Pre klientov/seniorov z dvoch denných centier v Košiciach (ďalej len „DC“), menovite DC pri MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice (od roku 2015) a DC pri MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice (od mája 2016), sa realizujú opakované stretnutia (cca v týždňových intervaloch), ktorých náplňou je podpora pohybovej aktivity cez krátky cvičebný program na posilnenie pohybového systému (v tempe primeranom veku a zdravotnému stavu účastníkov). V roku 2018 sa v tomto smere začala spolupráca s DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice a v roku 2019 s Kultúrnym domom Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie.

V hodnotenom období:

- v DC MČ Košice-Sever sa uskutočnilo 61 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 10.1.2019 do 2.12.2019), z toho 29 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 319 účastí (s priemernou účasťou cca 11 osôb/1 akciu) a 32 cvičení kalanetiky s celkovým počtom 220 účastí (s priemernou účasťou cca 7 osôb/1 akciu);
- v DC MČ Košice-KVP sa uskutočnilo 61 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 9.1.2019 do 2.12.2019), z toho 32 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 216 účastí (s priemernou účasťou cca 7 osôb/1 akciu) a 29 cvičení kalanetiky s celkovým počtom 148 účastí (s priemernou účasťou cca 5 osôb/1 akciu);

- v DC MČ Košice-Dargovských hrdinov sa uskutočnilo 25 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 14.1.2019 do 25.11.2019), z toho 19 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 116 účastí (s priemernou účasťou cca 6 osôb/1 akciu) a 6 cvičení kalanetiky s celkovým počtom 28 účastí (s priemernou účasťou cca 5 osôb/1 akciu);
- v Kultúrnom dome vo Vyšnej Myšli, okres Košice-okolie, sa uskutočnilo 28 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 7.5.2019 do 3.12.2019), z toho 24 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 318 účastí (s priemernou účasťou cca 13 osôb/1 akciu) a 4 cvičenia kalanetiky s celkovým počtom 24 účastí (s priemernou účasťou cca 6 osôb/1 akciu).

Za všetky štyri uvedené zariadenia sme v roku 2019 evidovali (prezenčne) spolu 66 klientov/cvičencov.

Z hľadiska vzdelávania, pre potreby zabezpečenia adekvátneho regionálneho pôsobenia, zúčastnili sme sa nasledovného odborného podujatia:

- odborný seminár pre MTP pracovníkov (RÚVZ Košice, Rooseveltova 8, Košice, 25.6.2019). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s prednáškou: Schnitzerová, E., Šmídeková, I.: *Podpora zdravia pohybom vo vybraných DC seniorov v Košiciach*;
- odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ Košice, Rooseveltova 8, Košice, 27.6.2019). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s prednáškou: Schnitzerová, E., Šmídeková, I.: *Podpora zdravia pohybom vo vybraných DC seniorov v Košiciach*;
- 9. zasadnutie pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov (RÚVZ so sídlom v Poprade, Zdravotnícka 3, Poprad, 12.9.2019). Organizátor: Úrad verejného zdravotníctva SR v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Poprade (účasť v rámci členstva v skupine s pôsobnosťou pre SR, zriadenej ÚVZ SR).

9.6 CINDI program SR

Pre sprostredkovanie aktuálnych zdravotno-výchovných informácií slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri hromadných akciách dostupných verejnosti, v prístupe k jednotlivcom), ako aj prostriedky masmediálnej komunikácie (tlač, rozhlas, televízia, internet).

Plnenie cieľa na regionálnej úrovni predstavujú najmä intervenčné aktivity v zmysle individuálnej i populačnej stratégie vo vzťahu k úlohám č. **9.1** „Národný program podpory zdravia“, **9.2** „Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre šírenie zdravotno-výchovných informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek/rodičov, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu, podieľame sa na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je edukačná činnosť – rôzne zdravotno-výchovné aktivity, prioritne orientované na školskú mládež (uvedené napr. v **bode 9.1**). Z hľadiska prístupu, dominovali *skupinové intervenčné metódy* – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená na aktuálne témy prevencie (zdravý životný štýl a výživa; stomatohygiena; prevencia látkových a nelátkových závislostí; prevencia kyberšikany; podpora duševného zdravia; environmentálna výchova; prvá pomoc a prevencia úrazov; výchova k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu; prevencia pohlavne prenosných nákaz a infekcie

HIV/AIDS; prevencia vybraných infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A; prevencia vybraných chronických neinfekčných ochorení atď.). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Konzultačnú, resp. poradenskú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých rodičov s deťmi, ktorí sa zapájajú do činnosti v materských/rodinných centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie smerom k pracovným kolektívom, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, súkromnoprávneho sektora, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných termínov je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti.

Napríklad v súvislosti s významným termínom SZO „Svetový deň zdravia – 7. apríl“ a požiadavkou ÚVZ SR, zaslali sme návrh/plán zdravotno-výchovných aktivít za RÚVZ Košice (Odbor podpory zdravia a výchovy k zdraviu), e-mailom dňa 27.3.2019.

Činnosť k tomuto termínu pozostávala z edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivít (formou všeobecného poradenstva v rámci mobilnej Poradne zdravia; špecializovaného poradenstva v rámci mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia; formou edukačných akcií na podporu zdravého spôsobu života, zdravej výživy, pohybovej aktivity, s využitím informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice).

Ťažiskovou aktivitou bola zdravotno-výchovná akcia „Poskytnutie poradenských služieb pre zamestnancov Okresného úradu Košice a verejnosť z radov klientov úradu“ (v priestoroch OÚ Košice, 8.4.2019). K prípravným krokom patrilo:

- spracovanie oznamu/obežníka pre spoluorganizátora (Okresný úrad Košice) a účastníkov akcie;
- zabezpečenie e-mailovej distribúcie a nástennej propagácie obežníka pre účastníkov v mieste konania akcie (v spolupráci s OÚ Košice)
- aktívna účasť na zasadnutí Krajskej komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti, v rámci členstva (Okresný úrad Košice, 3.4.2019).

Na zmienenom zasadnutí komisie formou príspevku bolo prezentované zameranie plánovanej zdravotno-výchovnej akcie, ktorá bola zahrnutá do plánu úloh komisie na rok 2019, ako spolupráca subjektov RÚVZ Košice a OÚ Košice v oblastiach zvyšovania zdravotného povedomia, ozdravenia spôsobu života a prevencie tabakizmu.

Miestom konania akcie bolo Klientske centrum na OÚ Košice (1. posch.), Komenského 52, Košice. Ponuka vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia bola záujemcom k dispozícii 8.4.2019 v čase od 9:00 do 14:30 h.

Ponúkané služby a sledované parametre: biochemické vyšetrenie koncentrácie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi prostredníctvom analyzátoru Accutrend Plus; meranie pulzu, tlaku krvi s možnosťou detekcie atriálnej fibrilácie; vyplnenie dotazníka k projektu prevencie cievnej mozgovej príhody/primárneho skríningu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení „Od srdca k srdcu“; meranie percenta telesného tuku; výpočet indexu telesnej hmotnosti (BMI), indexu centrálnej obezity (WHR); u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer, u silných fajčiarov vyšetrenie funkcie pľúc Spirometrom; zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života, distribúcia tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.

Sumárny štatistický prehľad základných výkonov, ktoré sa realizovali u klientov/návštevníkov Poradne zdravia v „Deň zdravia“ na OÚ Košice (8.4.2019) bol e-mailovou cestou zaslaný dňa 3.5.2019. Poradensky intervenovaných bolo 68 osôb (14 mužov, 54 žien), v priemernom veku 49,5 rokov.

Ďalšie edukačno-poradenské aktivity (formou výkladu s besedou, s učebnými pomôckami: prezentácia, tlakomer, tukomer, resp. ponuky služieb mobilnej Poradne zdravia a mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia) sa konali na nasledovných miestach:

- ZŠ Podjavorinská 9, Košice, dňa 2.4.2019, na tému *Zdravý životný štýl* (2x výklad s besedou) – celkovo pre 40 žiakov V. – VII. ročníka;
- Školský internát, Medická 2, Košice, dňa 10.4.2019, na tému *Zdravý životný štýl* (2x výklad s besedou, spojené s meraním tlaku krvi a pulzu, stanovením BMI) – pre vekovo zmiešanú skupinu 155 študentov;
- ZŠ Belehradská 21, Košice, dňa 9.4.2019, na tému *Psychohygienu a zdravý životný štýl* (6x výklad s besedou) – celkovo pre 130 žiakov VII. a IX. ročníka;
- ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11, okres Košice-okolie, dňa 15.4.2019, na tému *Zdravý životný štýl* (2x výklad s besedou) – celkovo pre 52 žiakov VII. a VIII. ročníka;
- Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach, Komenského 73, Košice, dňa 8.4.2019 – *ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia* (vybrané vyšetrenia a poradenstvo) – akcia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s. krajskou pobočkou Košice – pre zamestnancov a študentov (v počte 75 záujemcov).

Na základe dlhoročne realizovaného a osvedčeného projektu *„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“*, v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice pretrváva záujem o osvetu v *oblasti ústneho zdravia* zo strany škôl aj iných inštitúcií. Aktivity sú vykonávané najmä na materských a základných školách (na mnohých opakovane) a určené sú nielen deťom a žiackej/študentskej populácii, ale aj učiteľom a rodičom, podľa požiadaviek.

Pri príležitosti významného termínu *Svetový deň ústneho zdravia – 20. marec*, vyhláseného Svetovou organizáciou zubných lekárov, boli realizované aktivity primárne pre deti a mládež.

Edukačná činnosť zameraná na podporu ústneho zdravia a propagáciu termínu sa v regióne Košíc vykonávala v období od 5.2. do 24.3.2019. Aktivity sa konali v 2 MŠ a v rámci nich bolo intervenovaných spolu 60 detí MŠ. Súčasťou edukácie bola distribúcia informačno-propagačných materiálov k danej tematike (letákov, skladačiek, maľovaniek), od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR. Prehľad škôl a školských zariadeniach, kde sme uskutočnili aktivity, uvádza nasledujúca tabuľka.

P. č.	Zdravotno-výchovné aktivity k Svetovému dňu ústneho zdravia (20. marec) – prehľad navštívených škôl a školských zariadení
1.	MŠ Ovručská 14, Košice (2 aktivity, edukovaných 35 detí predškolského veku)
2.	MŠ Ždaňa 243, okres Košice-okolie (2 aktivity, edukovaných 25 predškolského veku)

Pre propagačné účely je na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality) pre verejnosť určený prezentačný materiál pod titulom *„Svetový deň ústneho zdravia 20. marec: Všetko sa začína tu! Zdravé ústa. Zdravé telo.“* (z edície Kancelárie SZO v SR a Slovenskej komory zubných lekárov), so sprievodným slovom a ponukou edukačných aktivít.

K ďalšiemu významnému dňu *Európsky deň ústneho zdravia – 12. september*, vyhláseného Radou Európskych dentistov, sme listom vo veci *„Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich*

zdravotno-výchovných aktivít“ (zahrňujúc predmetný termín), kontaktovali rôznych adresátov, ako materské školy, základné školy, stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestnu samosprávu a denné centrá, Jednotu dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá a i. List bol inštitúciám zaslaný e-mailovou cestou dňa 6.9.2019. Záujem o edukáciu zo strany škôl bol veľký, preto sa aktivity realizovali v širšom časovom období. Konali sa v 18 školách a školských zariadeniach (SŠ, ZŠ, MŠ), kde bolo edukovaných celkovo 718 detí/žiakov. Prehľad škôl a školských zariadení, kde sme uskutočnili aktivity, uvádza nasledujúca tabuľka.

P. č.	Zdravotno-výchovné aktivity k Európskemu dňu ústneho zdravia (12. september) – prehľad navštívených škôl a školských zariadení
1.	Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14, Košice (1 aktivita, edukovaných 25 žiakov I. roč.)
2.	ZŠ s VJM – Alapiskola, Čsl. armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (2 aktivity, edukovaných 32 žiakov VIII. a IX. roč.)
3.	MŠ Cottbuská 34, Košice (2 aktivity, edukovaných 58 detí predškolského veku)
4.	MŠ Oštepová 1, Košice (2 aktivity, edukovaných 31 detí predškolského veku)
5.	MŠ Humenská 51, Košice (2 aktivity, edukovaných 35 detí predškolského veku)
6.	Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, (2 aktivity, edukovaných 53 študentov prímý a sekundý)
7.	MŠ Boliarov 50, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 18 detí predškolského veku)
8.	ZŠ Krosnianska 2, Košice (2 aktivity, edukovaných 42 žiakov VI. roč.)
9.	ZŠ Ruskov 32, okres Košice-okolie (2 aktivity, edukovaných 44 žiakov I. – II. roč.)
10.	MŠ Park Angelinum 7, Košice (1 aktivita, edukovaných 30 detí predškolského veku)
11.	ZŠ s MŠ Masarykova 19, Košice (1 aktivita, edukovaných 35 detí predškolského veku)
12.	ZŠ Krosnianska 4, Košice (2 aktivity, edukovaných 45 žiakov I. roč.)
13.	MŠ Ždaňa 243, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 15 detí predškolského veku)
14.	MŠ Zuzkin park 2, Košice (1 aktivita, edukovaných 25 detí predškolského veku)
15.	ZŠ Belehradská 21, Košice (4 aktivity, edukovaných 100 žiakov I. roč.)
16.	Súkromná MŠ Vilôčka, Vencová 4, Košice (2 aktivity, edukovaných 45 detí predškolského veku)
17.	ZŠ L. Fullu, Maurerova 21, Košice (3 aktivity, edukovaných 65 žiakov I. roč.)
18.	MŠ Repíková 58, Košice (1 aktivita, edukovaných 20 detí predškolského veku)

Mimo uvedených významných dní sa aktivity k ústnej hygiene uskutočnili v ZPP a rehabilitačnom stredisku Radosť (pre 15 dospelých klientov); v MŠ Žiacka 18, Košice (pre 40 detí); MŠ Dénešova 53, Košice (pre 25 detí); MŠ Čaková 1, Nižný Klátov, okres Košice-okolie (pre 20 detí), ZŠ Krosnianska 2, Košice (pre 65 žiakov 1. roč.).

Spolupráca so školami v danej oblasti je priebežne propagovaná cez príspevky na ich webových stránkach (najmä MŠ, ZŠ).

Popis činnosti k ďalším významným termínom sa nachádza v bodoch **9.1, 9.2, 9.5**.

Pre potreby odborného-metodického usmernenia sa konala celoslovenská porada vedúcich odborov/oddelení podpory zdravia a výchovy k zdraviu (na RÚVZ so sídlom v Prešove, Hollého 5, Prešov, v dňoch 14.3. – 15.3.2019), ktorej sme sa aktívne zúčastnili prednáškovým príspevkom do programu (Kollárová, J.: *Detstvo bez násillia – realizácia projektu v rámci Košíc a výmena skúseností z realizácie s inými RÚVZ v SR*). Organizátorom porady bol ÚVZ SR – Odbor podpory zdravia a výchovy k zdraviu v spolupráci s RÚVZ Prešov.

V rámci vnútroúradného vzdelávania, aktívne sme prispeli do programu odborných seminárov pre pracovníkov s VŠ vzdelaním a pre MTP pracovníkov, organizovaných na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Tituly prezentovaných príspevkov, tematicky korešponujú so zameraním programu CINDI a sú uvedené v **bodoch 9.1 – A.I.3; 9.3; 9.5; 9.8**.

9.7 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020

V súlade s predmetným akčným plánom – v oblasti zníženia dopytu po drogách a priority zameranej na preventívne programy, naša účasť spočíva v priebežnom zabezpečení a realizácii aktivít formou výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti zdravého životného štýlu, v oblasti prevencie závislostí od legálnych a nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak, iné drogy) a v problematike nelátkových závislostí. Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza **bod 9.1 – A.I.3.**

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 (skratka NAPPPA)

Predmetný akčný plán vychádza zo Stratégie pohybovej aktivity SZO pre Európsky región na roky 2016 – 2025, z Globálneho akčného plánu SZO pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013 – 2020, Aktualizovaného NPPZ v SR, Koncepcie štátnej politiky v oblasti športu – Slovenského športu 2020 ako aj z iných dokumentov, týkajúcich sa podpory pohybovej aktivity. Hlavným zámerom NAPPPA na roky 2017 – 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia podporou pohybovej aktivity a znižovanie ovplyvniteľných rizikových faktorov súvisiacich s nedostatočnou pohybovou aktivitou.

V roku 2018 sme začali participovať na prvej z dvoch multisektorových úloh NAPPPA:

- 5.1.1 „*Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela: Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi: Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy*“;
- 5.1.3 „*Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl: Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi: Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy*“.

Gestormi oboch úloh sú MZ SR, ÚVZ SR a riešiteľmi RÚVZ v SR. Plnenie na národnej úrovni začalo v školskom roku 2017/2018. Cieľovou skupinou boli študenti I. ročníka (pre vstupný prieskum) a III. ročníka (pre výstupný prieskum v šk. roku 2019/20) stredných škôl (gymnázií, stredných odborných škôl s maturitou a bez maturity) – súbor 60 študentov na každý RÚVZ v SR. V školskom roku 2018/2019 boli ďalšou cieľovou skupinou žiaci VIII. roč. základných škôl – súbor 60 žiakov na každý RÚVZ v SR (podľa metodiky).

Etapa zberu vstupných dát na vybraných SŠ sa cez RÚVZ v SR realizovala v II. polroku šk. roka 2017/2018 (v triedach I. roč.), resp. v I. polroku šk. roka 2018/2019 (počnúc septembrom, v triedach II. roč.). Následne (v rámci edukačnej časti úlohy) sa zo strany RÚVZ podľa kapacitných možností ponúkli zapojeným školám prednášky/besedy na tému „Benefity optimálnej pohybovej aktivity“.

V regióne Košíc v zmysle metodiky k úlohe č. **5.1.1** boli v septembri 2018 prostredníctvom **RÚVZ Košice** oslovené a informované štyri stredné školy v Košiciach, ktoré boli do tejto výskumno-prieskumnej akcie vybrané náhodne. V týchto školách sa následne realizovala distribúcia informovaných súhlasov pre zákonných zástupcov študentov II. roč./probandov. K daným školám patrili: Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice (38 študentov); Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice (21 študentov); Gymnázium, Park mládeže 5, Košice (24 študentov); Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Komenského 44, Košice (20 študentov). Celkovo sa na plnení úlohy 5.1.1 realizácie NAPPPA zúčastnilo 103 študentov (47 chlapcov, 56 dievčat).

V rámci uvedenej úlohy sa u študentov vykonali nasledovné vyšetrenia a úkony:

- biochemické vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, t. j. stanovenie koncentrácie celkového cholesterolu, glukózy, triacylglycerolov, HDL, LDL z kapilárnej krvi) ako aj vybrané antropometrické vyšetrenia, ako meranie telesnej výšky, hmotnosti, obvodu pása, bokov, stanovenie BMI, WHR, WHtR, meranie tlaku krvi, pulzu, viscerálneho tuku, telesného a podkožného tuku (bodystatom, kaliperom), kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu;
- hodnotenie držania tela, flexibility tela, testovanie telesnej zdatnosti realizáciou kondičného testu (Ruffierov test) s použitím športových hodínok, zisťovanie vitálnej kapacity pľúc (spirometrom);
- vyplňanie dotazníka životného štýlu (súčasť celoslovenského monitoringu vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov), pozostávajúceho z 51 položiek vrátane identifikačných. Dotazník bol rozdelený na niekoľko sekcií, ako životná pohoda, zdravie, pohybová aktivita, výživa, pitný režim, stravovacie návyky, komunikačné technológie, závislosti a demografické údaje.

Výsledky z vyššie uvedených vyšetrení ako aj informácie z osobnej, rodinnej anamnézy a o spôsobe stravovania boli vpisované do záznamového listu probanda. Údaje zo záznamového listu boli zadávané do „šablón“, určených ako doklad o výsledkoch vyšetrení pre zúčastnených študentov. Na to nadväzovalo odborné poradenstvo s odporúčaniami v zmysle zásad zdravého spôsobu života, k dispozícii boli informačno-edukačné materiály.

Vyšetrené parametre a údaje z dotazníka sa zadávali do mustry, ktorá bola odoslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi (v novembri 2018) a zadávali sa taktiež do Testu zdravé srdce (pre adolescentov), vytvoreného pre účely NAPPPA.

V úlohe 5.1.1 sa bude pokračovať cca o dva roky od vstupného testovania/prieskumu.

Etapa zberu vstupných dát na vybraných ZŠ sa cez RÚVZ v SR realizovala v II. polroku šk. roka 2018/2019 (v triedach VIII. roč.). Následne (v rámci edukačnej časti úlohy) sa zo strany RÚVZ podľa kapacitných možností ponúkli zapojeným školám prednášky/besedy na tému „Benefity optimálnej pohybovej aktivity“.

V regióne Košíc v zmysle metodiky k úlohe č. 5.1.3 boli vo februári 2019 prostredníctvom RÚVZ Košice oslovené a informované štyri základné školy v Košiciach, ktoré boli do tejto výskumno-prieskumnej akcie vybrané náhodne. V týchto školách sa následne realizovala distribúcia informovaných súhlasov pre zákonných zástupcov žiakov VIII. roč./probandov. K daným školám patrili: ZŠ Požiarnická 3, Košice (15 žiakov); ZŠ Staničná 13, Košice (33 žiakov); ZŠ M. Lechkého, ul. J. Pavla II. 1, Košice (11 žiakov); ZŠ Nám. L. Novomeského 2, Košice (27 žiakov). Celkovo sa na plnení úlohy 5.1.3 realizácie NAPPPA zúčastnilo 86 žiakov (36 chlapcov, 50 dievčat).

V rámci uvedenej úlohy sa vykonali u žiakov vyšetrenia a úkony ako pri úlohe č. 5.1.1 (pozri vyššie), okrem kapilárneho odberu krvi na biochemické vyšetrenie (ten sa týkal len študentov stredných škôl).

Výsledky z vyššie uvedených vyšetrení ako aj informácie z osobnej, rodinnej anamnézy a o spôsobe stravovania boli vpisované do záznamového listu probanda. Údaje zo záznamového listu boli zadávané do „šablón“, určených ako doklad o výsledkoch vyšetrení pre zúčastnených študentov. Na to nadväzovalo odborné poradenstvo s odporúčaniami v zmysle zásad zdravého spôsobu života, k dispozícii boli informačno-edukačné materiály.

Vyšetrené parametre a údaje z dotazníka sa zadávali do mustry, ktorá bola odoslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi (v júli 2019) a zadávali sa taktiež do Testu zdravé srdce (pre adolescentov), vytvoreného pre účely NAPPPA.

Čiastkový výstup z projektu bol prezentovaný pre odbornú verejnosť na nasledovných podujatiach:

- XII. regionálny odborný deň medicínsko-technických pracovníkov v Košiciach (GeS Club, Nám. L. Novomeského 13, Košice, 27.2.2019). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v zastúpení Regionálnej komory MTP Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Šmídeková, I., Zajacová, A.: *Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity – informácia o plnení*;
- odborný seminár pre MTP pracovníkov (RÚVZ Košice, Rooseveltova 8, Košice, 25.6.2019). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s prednáškou: Šmídeková, I., Zajacová, A.: *Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity – informácia o plnení*;
- odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ Košice, Rooseveltova 8, Košice, 27.6.2019). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s prednáškou: Šmídeková, I., Zajacová, A.: *Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity – informácia o plnení*.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Oddelenie HŽPaZ sa priamo na riešení tejto úlohy nepodieľa, avšak v rámci svojej činnosti sleduje niektoré zložky životného prostredia, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice. V roku 2019 bolo v oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) 19 hygienických kontrol a bol zabezpečený odber 165 vzoriek pitnej vody. V rámci Svetového dňa vody 2019 bolo orientačne vyšetrených 148 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov v ukazovateľoch dusičnany a dusitany.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie je zabezpečené oddelením HŽPaZ ako aj prevádzkovateľmi jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. V rámci ŠZD bolo v roku 2019 odobratých zamestnancami oddelenia HŽPaZ 48 vzoriek vôd na kúpanie z kúpacích lokalít a bolo vykonaných 53 hygienických kontrol, pričom neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Na LTS 2019 boli uvedené do prevádzky Rekreačné zariadenie Margita – Ilona a Wellness Santovka, prírodná lokalita vodná nádrž Lipovina v Bátovciach nemá prevádzkovateľa a kúpanie je len na vlastné riziko obyvateľov.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí, pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí. Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2019 odobratých oddelením HDM 26 vzoriek piesku z pieskovísk v meste Levice.

Oddelením HŽPaZ bolo počas tohto obdobia vykonaných 255 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Cieľom tejto úlohy bolo zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií za účelom prijatia účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií

V rámci tejto úlohy bol vykonaný zamestnancami RÚVZ v Leviciach cielený štátny zdravotný dozor v spolupráci s ÚVZ SR v Bratislave podľa vypracovaného usmernenia v dvoch prevádzkach solárií v okrese Levice vrátane objektivizácie UV žiarenia meraním a jeho vyhodnotenie. V rámci plnenia tejto úlohy je ďalej plánované vypracovanie informačného materiálu pre obyvateľov o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním služieb v soláriách ako aj zmena legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách, ktoré sú ešte v štádiu riešenia.

V roku 2019 bolo v okrese Levice v prevádzke 10 solárií, v ktorých bolo zamestnancami oddelenia HŽPaZ vykonaných v rámci ŠZD 9 kontrol, pričom neboli v prevádzkach zistené žiadne hygienické nedostatky.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach (ďalej „RÚVZ v Leviciach“) vedie v zmysle § 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov register rizikových prác. Využíva na to štatisticko-informačný program ASTR_2011.

K 31.12.2019 bolo v okrese Levice evidovaných 53 právnych subjektov, v ktorých rizikové práce vykonávalo celkovo 2 886 zamestnancov (z toho 713 žien). Spoločnosť ZF Slovakia a.s. už má vyhlásené rizikové práce na prevádzkach v Leviciach a toho roku došlo k rozšíreniu výrobnéj činnosti spoločnosti v meste Šahy, kde sú taktiež určené rizikové práce. V porovnaním

s predchádzajúcim rokom nedošlo k zmene počtu evidovaných právnych subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami, avšak zaznamenali sme mierny nárast celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a počtu žien vykonávajúcich rizikové práce.

Nové rizikové práce boli vyhlásené v 5 spoločnostiach: ZF Slovakia, a.s. - nový výrobný závod tlmičov v Šahách, AIS Automotive Interior Systems Slovakia s.r.o. – nový výrobný závod

na lisovanie plastových výrobkov pre interiéry automobilov v Tupej, ZAPA JJ s.r.o. - Pneumologicko-ftizeologická ambulancia v Leviciach, v prevádzke stolárstva Ing. Milan Polakovič STOLANA PIAL v Dolnom Piali a v prevádzke kovoobrábania Szimondel ml. v Želiezovciach. K zrušeniu rizikových prác došlo v 4 spoločnostiach: Euro Energy Slovakia Holding, a.s., prevádzka Želiezovce a ŠKODA Slovakia a.s., prevádzka Mochovce (nová optimalizácia faktorov pracovného prostredia + nové kategorizovanie profesií do 2. kategórie prác), samostatne hospodáriaci roľník Miroslav Špaňo z dôvodu ukončenia činnosti pilčíka a v prevádzke kovoobrábania Szimondel st. v Želiezovciach.

Vo všeobecnosti majú zamestnávateľi snahu, aby zamestnanci boli čo v najmenšej miere exponovaní faktormi pracovného prostredia a preto uskutočňujú technické a organizačné opatrenia a postupne modernizujú technológiu a strojné vybavenie.

Dlhodobou je najviac rizikových prác v územnej pôsobnosti RÚVZ v Leviciach evidovaných v oblasti dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (Atómová elektráreň Mochovce) a v oblasti priemyselnej výroby, kde prevažuje najmä výroba kovových konštrukcií a výroba potravín. Dominantným rizikovým faktorom v pracovnom prostredí je hluk. Ďalej nasledujú faktory pracovného prostredia ionizujúce žiarenie, záťaž teplom a chladom a chemické látky a zmesi.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti prichádzajú do kontaktu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, bola v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach zabezpečená v zmysle požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Z výsledkov výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplynulo, že zamestnanci exponovaní chemickému faktoru (toxické a veľmi toxické látky a zmesi) boli oboznamovaní s kartami bezpečnostných údajov látok a zmesí s ktorými

prichádzajú do kontaktu, preukázali sa platnými osvedčeniami na prácu s týmito látkami a aj dokladmi o absolvovaní vzdelávacieho akreditovaného kurzu v požadovanom rozsahu. Zamestnávateľia zabezpečovali pre zamestnancov pravidelne v ročných intervaloch bezpečnostné školenia a inštruktáže.

V roku 2019 bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaných 10 kontrol v prevádzkach s rôznym zameraním napr. poskytovanie zdravotnej starostlivosti, poľnohospodárska činnosť, laboratórne stanovenia a i. so zameraním na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Pri štátnom zdravotnom dozore bola kontrolovaná aj informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov (12 ks).

RÚVZ v Leviciach vykonal v priebehu roka 2019 cieľnú spoločnú kontrolu s Inšpektorátom práce Nitra v Poľnohospodárskom družstve Levice v sklade chemických látok, ktorá bola zameraná na chemické faktory (aj prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami). Závažné nedostatky počas kontroly neboli zistené.

V roku 2019 RÚVZ v Leviciach nevydal žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku.

Schválených bolo 73 prevádzkových poriadkov v prevádzkach s expozíciou chemickým faktorom. Spoločnosti vykonávajúce dezinfekcie, dezinfekcie a deratizácie pravidelne informovali RÚVZ v Leviciach o tom, kedy, kde a s akým chemickým prostriedkom budú vykonávať tieto práce. Doručených bolo 56 oznámení, čo je o 7 oznámení viac ako v predchádzajúcom roku.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti prichádzajú do kontaktu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, bola v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach zabezpečená podľa legislatívnych požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

V roku 2019 v okrese Levice boli vykonávané práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a látkami poškodzujúcimi reprodukciu napríklad v ambulancii klinickej onkológie Nemocnice Levice, s.r.o. (podávanie a manipulácia s cystostatikami) a v stavebno-montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice (oprava miestnych komunikácií), Cloetta Slovakia s.r.o. (laboratórne stanovenia vo výrobnom závode cukrovínok a cukríkov), Fibra spol. s r.o. (výroba drevených podsedačkov).

RÚVZ v Leviciach v roku 2019 vydal 3 kladné rozhodnutia na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov a to pre spoločnosť Andritz Kufferath s.r.o. v Leviciach – výroba sít pre papierenský priemysel – expozícia niklu a jeho zlúčeninám - oxid nikelnatý), pre Poľnohospodárske družstvo Levice – skladovanie a aplikácia postrekov a pre spoločnosť JAVYS a.s. – laboratórne stanovenia na pracovisku finálneho spracovania kvapalných rádioaktívnych odpadov v Atómovej elektrárni Mochovce) a schválil 54 prevádzkových poriadkov, v ktorých bolo posúdené riziko z expozície karcinogénov a mutagénov v pracovnom prostredí.

Pracovníci RÚVZ v Leviciach upozorňovali zamestnávateľov na zmenu legislatívy (informovanie zamestnancov o zabezpečení zdravotného dohľadu vykonaním lekárskej

preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci aj po ukončení expozície karcinogénom alebo mutagénom z dôvodu neskorých následkov na zdravie). Pri štátnom zdravotnom dozore bola monitorovaná informovanosť zamestnancov o účinkoch karcinogénnych a mutagénnych látok formou kontrolných listov (10 ks).

V roku 2019 RÚVZ v Leviciach vydal 50 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. Vo všeobecnosti možno skonštatovať, že posledné roky výrazne stúpol počet žiadostí o vydanie rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a azbestových materiálov. Najčastejšie dochádzalo k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech poľnohospodárskych budov a rodinných domov a azbestovo-cementových potrubí z bytových jadier. V okrese evidujeme 8 subjektov, ktoré majú vydané oprávnenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb.

2.2 Intervencia na podporu zdravia pri práci

RÚVZ so sídlom v Leviciach priebežne poskytoval fyzickým a právnickým osobám informácie na dosiahnutie optimálneho pracovného prostredia pre zamestnancov. Najčastejšie boli poskytované informácie týkajúce sa zariadenia chránených dielní/pracovnísk, ale aj bežných prevádzok, ďalej odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest a spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne konzultovali prípravnú realizáciu nových prevádzok s predpokladanými negatívnymi vplyvmi, ktoré vyplývali z navrhovanej výroby a technológie. Prioritou bolo umiestnenie nových výrobných areálov tak, aby nedochádzalo k negatívnemu vplyvu výrobných činností na životné podmienky obyvateľov žijúcich v jej bezprostrednom okolí (napr. výstavba novej pozbernej linky v obci Kalná nad Hronom).

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci programu *Zdravé pracoviská* bola vo vybraných spoločnostiach v spolupráci RÚVZ so sídlom v Leviciach realizovaná analýza rizík práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí (najmä chemický faktor).

V roku 2019 RÚVZ v Leviciach počas výkonu štátneho zdravotného dozoru zameral pozornosť najmä na hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom u ktorého sa vykonávajú rizikové práce, na predchádzanie vzniku chorôb z povolania, vypracovanie prevádzkových poriadkov, na zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými prostrediami u menších podnikateľských subjektov (vrátane prevádzok ostatných oddelení

RÚVZ v Leviciach), na zabezpečenie výkonu lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci, na monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom a upozornenie na zmeny v legislatívnych požiadavkách (karcinogénny a mutagénny faktor). Okrem uvedeného, pracovníci oddelenia výchovy ku zdraviu a poradni zdravia organizovali v spolupráci

so zamestnávateľmi rôzne aktivity (prednášková a poradenská činnosť, meranie krvného tlaku a tepu a iné).

RÚVZ so sídlom v Leviciach aj v roku 2019 poskytoval konzultácie pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok fyzickým a právnickým osobám a tiež konzultácie počas výkonu štátneho zdravotného dozoru. Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali najmä:

- ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe,

- zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím,
- vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci,
- zriadenia chránených pracovísk a dielní,
- vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku,
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok (najmä chemický faktor, fyzická záťaž),
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia,
- používania účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- chorôb z povolania.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Leviciach v spolupráci so zamestnávateľom informovali zamestnancov spoločnosti zameranej na výrobu kozmetických výrobkov o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu. Zamestnancom bola pri tejto príležitosti poskytnutá možnosť vykonania základných vyšetrení (tlak, cholesterol, cukor). Zamestnávateľ pravidelne organizuje „dni zdravia“ pre zamestnancov.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne a priebežne poskytuje zamestnávateľom a zamestnancom informácie zamerané na ochranu zdravia pri práci a predchádzanie vzniku chorôb z povolania a ochorení súvisiacich s výkonom pracovnej činnosti a zúčastňuje sa na spoločných dozorných aktivitách s Inšpektorátom práce Nitra.

V roku 2019 bola vykonaná spoločná kontrola v Poľnohospodárskom družstve Levice, ktorá bola zameraná na kontrolu chemických faktorov a to konkrétne skladovanie a manipuláciu s chemickými látkami. Karcinogénne a veľmi toxické látky a zmesi boli uložené v samostatnej uzamykateľnej kovovej skrini, ostatné chemické látky sú v sklade skladované na paletách. Príjem a výdaj chemických látok je pravidelne evidovaný. S chemickými látkami pracujú iba preškolení zamestnanci. Zamestnávateľ poskytuje vhodné a účinné osobné ochranné pracovné prostriedky. Karty bezpečnostných údajov sú zamestnancom k dispozícii.

V rámci dvojročnej kampane Európskej agentúry pre BOZP, ktorej témou bolo „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“, RÚVZ so sídlom v Leviciach priebežne počas roka propagoval u zamestnávateľov dôležitosť hodnotenia rizík pracovného prostredia, informovania a oboznamovania zamestnancov o účinkoch nebezpečných chemických látok a ich zdravie a v neposlednom rade o nutnosti kontrolovať používanie pridelených osobných ochranných pracovných pomôcok.

V roku 2019 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich zo zákona č. 128/2015 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v spoločnostiach Transpetrol, a.s. (Prečerpávací stanica Tupá, čerpacia stanica ČS 224), Spoločnosť pre skladovanie, a.s. v Tupej (nádrž H 102 B) a Atómových elektrárňach Mochovce (1. a 2. blok – objekt 592/1-01 sklad a stáčanie chemikálií). Počas kontrol neboli zistené závažné nedostatky.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

7.4 Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia reziduí pesticídov

V druhom polroku 2019 bola odobratá **1 vzorka** k laboratórnemu vyšetreniu. Vyšetrená vzorka **vyhovovala** požiadavkám platnej legislatívy.

3.3 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha je riešená v dvoch etapách.

V I. etape sú odoberané vzorky hotových pokrmov a pekárskych výrobkov k laboratórnym rozborom. Na základe rozdelenia úloh v rámci nitrianskeho kraja bola úloha zadaná RÚVZ so sídlom v Nitre

V II. etape bude na základe laboratórných výsledkov vypracovaná správa na Úrade verejného zdravotníctva SR – pre RÚVZ Levice bezpredmetné (úloha bola v rámci plánu ÚKP na rok 2019 zabezpečená na RÚVZ v Nitre).

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ:

Cieľom je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácií vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 110/2011.

Úloha bude riešená v dvoch etapách. V priebehu rokov 2017 a 2018 budú odobraté vzorky k laboratórnemu rozboru a základe laboratórných výsledkov bude do 30.03.2019 vypracovaná záverečná správa.

Nakoľko v kalendárnom roku 2019 nebolo zo strany gestora cielenej úlohy ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade usmernenie týkajúce sa spresnenia odberu vzoriek, neboli vzorky odobraté k laboratórnemu vyšetreniu. Vypracovanie záverečnej správy je rpe RÚVZ Levice bezpredmetné.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

V rámci projektu boli zo strany RÚVZ v Leviciach sledované aktivity v rámci priority:

„Podpora zdravšieho prostredia v školách“

Pri výkone ŠZD sme sa v roku 2019 zamerali hlavne na priestorové usporiadanie, funkčné členenie a vybavenie zariadení školského stravovania pre zvyšujúcu sa kapacitu stravníkov základných škôl v súvislosti s poskytovaním dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa „obedy zadarmo“, poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne, zapojenie sa ŠJ do „mliečného školského programu“ a „programu školské ovocie“, kontrolovali sme dodržiavanie pitného režimu detí s odporúčaním presadzovania konzumu pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD, sledovali sme počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach, realizáciu donášky stravy pre deti s osobitným stravovaním, sledovanie predávaného sortimentu v bufetoch, názornú propagáciu zdravej výživy...

„Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení“

Zúčastnili sme sa pracovnej porady vedúcich zamestnancov školského stravovania organizovanej Okresným úradom Nitra, odborom školstva s aktívnou účasťou (Ing. Szabóová – „Skúsenosti z praxe pri poskytovaní školského stravovania“)

„Podpora pohybových aktivít“

V rámci bežného ŠZD sme sa zamerali na monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, dodržiavanie prevádzkových poriadkov TV zariadení, sledovali sme využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej skupiny.

„Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku“

V rámci realizácie projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou NAPPO boli spracované údaje z dotazníkov (dotazník dieťaťa 125 ks, rodičovský dotazník 125 ks, dotazník školy 2 ks) do 3 mesiacov v exceli a zaslané gestorovi ku konečnému spracovaniu.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V rámci Európskeho školského prieskumu ESPAD 2019 o alkohole a iných drogách bol v termíne 15.05.2019 – 21.05.2019 realizovaný dotazníkový prieskum vo vybranej ZŠ a SŠ okresu Levice. Do projektu boli zapojené nasledovné školy: Základná škola, Saratovská 85, Levice a Stredná umelecká škola Ladislava Bielika, Vajanského 23 Levice. Prieskumu ESPAD 2019 sa celkovo zúčastnilo 112 respondentov (34 chlapcov a 78 dievčat). Vyplnené dotazníky, hlásenia za jednotlivé triedy spolu so záverečnou správou boli zaslané na ÚVZ SR.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Celkovo bolo v roku 2019 v okrese Levice odobratých 26 vzoriek piesku z areálov MŠ a z verejných pieskovísk mesta Levice (21x v rámci ŠZD a 5x v rámci objednávky Mesta Levice). Spolu boli v 2 prípadoch uložené nápravné opatrenia prevádzkovateľovi pre nevyhovujúcu vzorku piesku (MŠ Ondrejovce, Levice- Rybníky III. Perecká).

V rámci úlohy bol v 1. etape – marec až júl vykonaný ŠZD pieskovísk spojený s odberom vzoriek 12x (6x MŠ, 6x verejné pieskoviská). V 2. etape – júl až november boli odobraté vzorky piesku 9x (3x MŠ, 6x verejné pieskoviská). V rámci objednávky Mesta Levice bolo odobraných 5 vzoriek piesku.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

V rámci projektu boli vo vybraných 3 MŠ (MŠ Šahy, Hviezdoslavova 30; MŠ Tlmače, Námestie odborárov 9; MŠ Želiezovce, SNP č. 9) zhodnotené jedálne lístky za obdobie jeseň, zima (mesačné jedálne lístky v mesiaci október a november) z hľadiska pestrosti jedálneho lístka výpočtom koeficientu pestrosti pripravovanej stravy a frekvencie podávania jednotlivých vybraných druhov potravín/pokrmov podľa bodového systému. Výsledky vyhodnotených jedálnych lístkov boli zaslané na ÚVZ SR a školským jedálňam, ktorým boli motivačným spôsobom zaslané aj odporúčania pre dosiahnutie nutrične vyváženého jedálneho lístka v zariadení.

4.5 Úrazy u detí v SR

Cieľom pilotného projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. V rámci spolupráce s Nemocnicou Levice s.r.o., ktorá na Oddelení úrazovej chirurgie a ortopedie vykonávala distribúciu dotazníkov rodičom hospitalizovaných detí s úrazom boli zozbierané dotazníky za mesiace (február, júl, október) v počte 9 ks. Údaje z dotazníkov boli spracované do excel masky a zaslané do NCZI.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (e - maily) alebo písomnou formou – **úloha sa priebežne plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú správu, ktorú zasielajú písomne Slovenskou poštou resp. elektronickou formou, o zahájení očkovania vo svojom obvode – 12 mesiacov.

Kontrola očkovania bola vykonaná v priebehu mesiaca september, v ktorej bolo vyhodnotené obdobie od 1.9.2017 do 31.8.2018. Kontrola očkovania bola vykonaná v 28 pediatrických ambulanciách okresu. Celková zaočkovanosť v okrese presiahla úroveň 95%.

V roku 2019 bolo konaných **40 priestupkových konaní** voči rodičom odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenia sa povinnému očkovaniu vydaných **19 rozhodnutí** (z toho 1 odvolanie rozhodnutie UVZSR potvrdené) v celkovej sume **2493 eur (+ 304 eur trovy konania)** a v **21 prípadoch** bola uložená **bloková pokuta** v celkovej sume **1825 eur**.

Okrem uvedeného počtu priestupkových konaní boli lekármi nahlásené ďalšie **3 prípady** odmietnutia očkovania, pričom v **2 prípadoch** rodičia po nahlásení o odmietnutí očkovania, dali svoje dieťa zaočkovať, **1 prípad** bol preposlaný na riešenie miestne príslušnému RÚVZ a v **6 prípadoch** bola vec odložená, nakoľko v predchádzajúcich rokoch už bola rodičom uložená pokuta v súhrnnej výške 331 eur.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **odporúčanie**

o vykonaní 3 odberov TR na kultiváciu – **52 prípadov kontaktov** s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **rozhodnutie**

o lekárskom dohľade – 58 osôb – **7x** poranenie zdravotníckeho pracovníka pri manipulácii s injekčnou ihlou, **47x** kontakt s VHA, **3x** kontakt s VHE a **1x** kontakt s VHB

o zvýšenom zdravotnom dohľade 0 - nebolo potrebné zahájiť

o vykonaní očkovania – 0 - nebolo potrebné zahájiť

o podávaní protilátok – 0 - nebolo potrebné zahájiť

Vykonávanie opatrení nariadením:

o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby 0 – nebolo potrebné zahájiť

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných **šetrenie v ohniskách nákaz – 1426 epidemiologických šetrení** v ohniskách nákaz prenosných ochorení

6.3 Informačný systém prenosných ochorení - EPIS

Prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy – pravidelným denným vkladaním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch = **2319 prípadov** prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz

6.4 Nozokomiálne nákazy

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. V roku 2019 bolo v okrese Levice hlásených **695 prípadov nozokomiálnych nákaz**.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o

akútnych respiračných ochorení a chrípky - pravidelne v týždenných intervaloch - **52 týždňov**

epidémie tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – **6x hnačkové ochorenie** v epidemiologickej súvislosti, **1x** epidemický výskyt svrabu (jednalo sa o kolektívne zariadenie)

menigitídy (len bakteriálne), sepsy –	0 prípadov
akútne chabé obrny –	0 prípadov
osýpky, rubeola, parotitídy -	0 prípadov
vírusové hepatitídy –	2 prípady
iné informácie -	0 prípadov
SARI -	2 prípady

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 6.2.2018 č. OLM/1635/3588/2018 bola dňa 6.2.2019, odobratá a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 13.2.2019 č. OLM/1493/88140/2019 bolo v dňoch 20.3.2019, 15.5.2019, 26.6.2019, 21.8.2019, 16.10.2019 a 4.12.2019 odobratých a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslané **6 vzoriek** odpadovej vody.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ - och v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV na RÚVZ Levice zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky týkajúce sa prevencie HIV/AIDS pre študentov stredných škôl v okrese Levice. V roku 2019 bolo odprednášaných **8 prednášok** s tematikou pohlavné ochorenia infekčnej etiológie. Uvedená prednáška je zameraná na prevenciu vzniku a šírenia pohlavných ochorení, s dôrazom na vznik, šírenie, aktuálny výskyt a prevenciu AIDS. Zároveň bola odprednášaná i prednáška týkajúca sa výhradne prevencie HIV/AIDS s názvom „Červená stužka“. V stredných i základných školách okresu bolo vedúcou oddelenia odprednášaných **7 prednášok** prezentujúce výskyt a prevenciu HIV/AIDS.

6.8 Poradňa očkovania

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne, ktorú vedie vedúca oddelenia epidemiológie, sa uskutočňujú osobné konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb dosiahnutých stanovený vek. Konzultačná činnosť, ktorú si klienti dohodnú na základe telefonátu, sa poskytuje 1x mesačne v 1. štvrtok v mesiaci v poobedňajších hodinách, pričom v prípade potreby sa konzultácie poskytujú aj v iných termínoch. V roku 2019 bola Poradňa pre klientov k dispozícii 12x. Záujem o osobnú konzultáciu i napriek ponuke neprejavil nikto. Zamestnanci oddelenia, poskytujú telefonické konzultácie ohľadom výkonu očkovania, ktorých bolo poskytnutých **58x**. Najčastejšie dotazy sa týkali výkonu očkovania a hradenia očkovacích látok, výkonu povinného pravidelného očkovania po prisťahovaní sa z iného štátu resp. posunutia očkovacieho termínu z dôvodu dočasnej kontraindikácie, možnosť skrátenej očkovacej doby, povinnosť očkovania zdravotníckych pracovníkov proti VH-B a VHA, iné druhy nepovinného očkovania a dotazy na legislatívny postup v prípade odmietnutia očkovania.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním

O projekt s názvom „Očkovanie hrou“, kde interaktívnou formou sa študenti stredných škôl zapájajú do problematiky povinného pravidelného očkovania i napriek ponukám stredné školy v okrese nejavili záujem. Ako dôvod nezáujmu uvádzali dlhý časový úsek (min. 2 vyučovacie hodiny) potrebný na realizáciu predmetnej interaktívnej hry. V rámci prednáškovej činnosti vedúca oddelenia vykonala v strednej škole v Leviciach **4x prednášku** s názvom „Očkovanie áno či nie?“

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

I. Opatrenia zamerané na podporu zdravého životného štýlu:

Výživa a stravovacie zvyklosti: S cieľom zlepšiť stravovacie návyky a zvýšiť povedomie o vplyve výživy na zdravie bolo v roku 2019 odprednášaných 60 prednášok pre MŠ, ZŠ a SŠ. Na aktuálnu tému boli 31-krát premietnuté videofilmy, na verejných priestranstvách sme zhotovili 6 panelov, téma bola 3-krát spropagovaná na web stránke RÚVZ. V poradni zdravia základnej bolo 183 klientom poskytnuté cielené poradenstvo a 19 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

Fyzická inaktivita: Význam aktívneho pohybu v prevencii srdcovo-cievnych ochorení sme obyvateľom okresu spropagovali na 7 paneloch umiestnených na verejných priestranstvách, 3-krát na web stránke RÚVZ a 1-krát bol aktívny pohyb spropagovaný v lokálnej televízii. Cielené poradenstvo na zníženie hmotnosti získalo 157 klientov poradne zdravia. Záujemcom o vyšetrenie je priebežne poskytovaný zdravotno-výchovný materiál – 6 titulov opakovane.

Tabak, alkohol, drogy: Pre žiakov ZŠ a SŠ sme uskutočnili 49 prednášok, spojených s premietnutím videofilmu - 33-krát. Na verejných priestranstvách sme danú tému spropagovali na 20 paneloch a tiež 6-krát na web stránke RÚVZ. Smokerlyzerom bolo vykonaných 54 meraní na zistenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Fagerströmov dotazník na zistenie miery závislosti na nikotíne vyplnilo 54 respondentov. V poradni zdravia bolo 81 fajčiacim klientom poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia, spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

OPZ a VkZ sumarizuje počet vykonaných kontrol dodržiavania zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov za RÚVZ so sídlom v Leviciach. V roku 2019 bolo vykonaných 1029 kontrol.

Počet vykonaných kontrol fajčenia podľa jednotlivých oddelení:

Oddelenie	EPID	HDM	HV	HŽP	PPL	Spolu
	57	76	460	255	181	1029

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia:

Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej „KVO“) – v rámci prevencie KVO sme obyvateľom okresu podali poradenstvo za štandardných a neštandardných podmienok 486-krát, zhotovili sme 13 panelov umiestnených na verejných priestranstvách mesta a 7-krát bol zdravotno-výchovný materiál uverejnený na web stránke RÚVZ. Obyvateľom bolo priebežne poskytovaných 5 titulov zdravotno-výchovného materiálu. V edukácii mládeže sme zrealizovali 3 prednášky.

Diabetes mellitus (ďalej „DM“) – žiakom SŠ boli odprezentované 4 prednášky. Pri intervenčných aktivitách sme obyvateľom okresu distribuovali 1 titul zdravotno-výchovného materiálu.

Vybrané nádorové ochorenia – za účelom zvýšenia povedomia o tomto ochorení, o jeho príčinách a príznakoch sme na verejných priestranstvách vyhotovili 3 panely, 1-krát bola téma spropagovaná na web stránke RÚVZ. 42-krát bol žiakom ZŠ a SŠ premietnutý videofilm o rizikách a prevencii ochorenia. Dospelaj populácii bola odprednášaná 1 prednáška na aktuálnu tému.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Cielené individuálne poradenstvo zamerané na zníženie hmotnosti a prevencie obezity bolo podané 106 obyvateľom okresu v rámci štandardných aj neštandardných vyšetrení, ktorým bola následne doporučená návšteva PSV. Obezitu ako rizikový faktor KVO sme spropagovali na 9 paneloch v meste a 4-krát na web stránke RÚVZ. Téma prevencie obezity bola súčasťou 20 prednášok pre deti a mládež. V rámci ovplyvnenia zdravotného uvedomenia a zníženia rizika obezity sme vykonali 277 meraní % tuku v tele.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu

Zlepšenie pohybovej aktivity, ktorá vplyva na zníženie rizika obezity bolo spropagované v aktivitách Celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Kampaň sme spropagovali na 3 paneloch na verejných priestranstvách mesta, 1-krát na web stránke RÚVZ, 3-krát v regionálnej tlači a 1-krát v lokálnej televízii.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v slovenskej republike

O škodlivosti nadmerného užívania alkoholu a o opodstatnenosti zníženia jeho spotreby v dospelosti bolo odprednášaných 19 prednášok spojených s besedou a premietnutím videofilmu pre deti a mládež. Tému sme zviditeľnili 5-krát na paneloch v meste a 2-krát na web stránke RÚVZ.

9.5. Národné regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020

Vzhľadom k tomu, že demografický vývoj vo svete a na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v edukácii obyvateľov produktívneho a poproduktívneho veku sme tému spropagovali na 6 paneloch na verejných priestranstvách mesta a 2-krát na web stránke RÚVZ. V spolupráci s mestom Šahy sme sa formou sprievodných aktivít zúčastnili „Športovej olympiády seniorov“. 22 záujemcom sme poskytli meranie TK, % tuku a BMI Omronom, a cielené poradenstvo spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

9.6 CINDI program SR

Úlohou naďalej zostáva dlhodobý cieľ programu znižovanie úmrtnosti obyvateľov na srdcovo-cievne a vybrané nádorové ochorenia formou intervenčných zdravotno-výchovných aktivít (individuálne poradenstvo, edukácia prednáškami a besedami, zhotovovanie panelov na verejných priestranstvách, uverejňovanie aktuálnych tém na web stránke RÚVZ, spolupráca s lokálnou TV a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu), zameraných na znižovanie výskytu rizikových faktorov a k zmene postoja k vlastnému zdraviu. V roku 2019 bolo vykonaných u 486 klientov vyšetrenie rizikových faktorov za štandardných a neštandardných podmienok, spojených s poradenstvom.

9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020

V oblasti drogovej problematiky návykových látok je prioritou venovať sa mládeži výchovou k zdravému životnému štýlu a upozorňovať na nebezpečenstvo spojené s užívaním návykových látok na zdravie. Téma bola spropagovaná 7-krát na paneloch umiestnených na verejných priestranstvách mesta, 2-krát na web stránke RÚVZ, 1-krát bol poskytnutý rozhovor lokálnej televízii a pre ZŠ a SŠ bolo odprednášaných 7 prednášok.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Cieľom projektu NAPPPA je zvýšenie fyzickej aktivity u žiakov ZŠ a SŠ a znížiť ich sedavý spôsob života.

V roku 2019 sme vykonali 476 meraní u 68 žiakov ZŠ (TK, flexibilita, kondičná zdatnosť, antropometria a analýza telesnej skladby, vyplnenie dotazníka, pohybová inštrukcia a ciele poradenstvo spojené s poskytnutím zdravotno-výchovného materiálu.

Médiá za RÚVZ:

Prednášky: 161

Tlač – 16 x

Televízia – 6 x

Web RÚVZ Levice – 18 x

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Podľa materiálu Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2019 a ďalšie roky Odbor hygieny životného prostredia a zdravia plnil nasledovné úlohy:

Úloha č. 1.1 **Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.**

Riešil gestor ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – rok 2019 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.2 **Protokol o vode a zdraví - Plnenie národných cieľov**

Riešil gestor ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov.

Úloha č. 1.3 **Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí**

Riešil gestor ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – rok 2019 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.4 **Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe výsledkov prieskumu**

Riešil gestor ÚVZ SR – termín plnenia úlohy - rok 2019.

Úloha č. 1.5 **Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách**

Riešil gestor NRC pre pitnú vodu, ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Etapy riešenia - rok 2019 – 2022.

Úloha č. 1.6 **Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší –**

Riešil gestor ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy - rok 2019 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.7 **Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií**

Riešil gestor ÚVZ SR a RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – 1. polrok 2019.

Úloha č. 1.8 **Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou**

Riešil gestor NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou – RÚVZ so sídlom v Poprade, ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

V prvom polroku sme sa podieľali na pokračovaní a vyhodnotení úlohy z predchádzajúceho roka, t.j. **Úlohy č. 1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií.** Úlohu ako gestor zabezpečoval ÚVZ SR a RÚVZ v SR. Dĺžka trvania úlohy bola daná od 1.11.2018 do 28.2.2019. Úloha bola spojená s vykonaním

mimoriadneho cieleného ŠZD v prevádzkach solárií zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek spojeného s meraním ÚV žiarenia. V tejto súvislosti sme sa spolu s pracovníkmi ÚVZ SR zúčastnili v 4 prevádzkach v regióne Liptova na výkone ŠZD a zároveň na 4 meraniach ÚV žiarenia vo vytipovaných soláriách.

Podľa nameraných výsledkov bola celková účinná ožiarenosť E_{eff} jednotlivých opaľovacích prístrojov v súlade s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z. Výsledky úlohy spracované v tabuľke boli zaslané na ÚVZ SR **mailom dňa 29.3.2019.**

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov bolo vykonávané priebežne na základe opatrení uložených orgánom verejného zdravotníctva pri uvádzaní priestorov do skúšobnej prevádzky, pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) u zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú pracovné činnosti zaradené do druhej, tretej alebo štvrtej kategórie práce, pri šetreniach podozrení na choroby z povolania. V roku 2019 bolo vykonaných 325 kontrol (ŠZD na základe žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií, kontrol rizikových prác a prác zaradených do druhej kategórie, kontrol vykonaných na základe písomných podnetov). Schválených bolo 179 prevádzkových poriadkov pre jednotlivé faktory práce a pracovného prostredia. Pri ŠZD vykonanom u zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie boli použité kontrolné listy – dotazníky informovanosti zamestnancov.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v programe ASTR v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

ŠZD bol zameraný na kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich z rozhodnutí o určení rizikových prác a povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľa z príslušných ustanovení § 30 zákona č. 355/2007 Z. z., najmä:

- vykonané opatrenia na zníženie expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia na najnižšiu dosiahnuteľnú úroveň, najmenej však na úroveň limitov ustanovených osobitnými predpismi,
 - zabezpečenie posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou
 - vypracovanie písomného záznamu o posúdení rizika, ak pracovná zdravotná služba nezistila zmenu pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika,
 - zabezpečenie pre zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu,
 - vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do druhej, tretej alebo štvrtej kategórie
- a ďalších povinností:
- zabezpečenie poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov a kontrola ich používania,
 - pracovné podmienky zamestnancov,
 - miera expozície zamestnancov,
 - realizácia náhradných opatrení zo strany zamestnávateľa na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce,

- zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Na základe výsledkov ŠZD RÚVZ uložil dvom kontrolovaným subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami pokutu rozhodnutím pre iné správne delikty na úseku verejného zdravotníctva, z dôvodu neplnenia povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľa z ustanovení § 30 zákona č. 355/2007 Z. z.

Povinnosť aktualizovať posúdenie zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície pracovníkov zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia bola uložená pre 7 kontrolovaných subjektov.

Realizačné výstupy:

- k 31.12.2019 je v regióne Liptov **110** právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov s vyhlásenými rizikovými prácami,
- počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tretej a štvrtej kategórii – **2 901**, z toho **663** žien; v štvrtej kategórii sú práce zaradené u **11** podnikateľských subjektov s celkovým počtom zamestnancov 59, z toho 8 žien.

Do 31.12.2019 bolo RÚVZ vydaných **30** rozhodnutí vo veci zaradenia, vyradenia alebo zmeny rizikových prác, z toho:

- 17 rozhodnutí bolo vydaných k zaradeniu prác do kategórií,
- 3 rozhodnutia boli vydané k zmene zaradenia pracovných činností do príslušných kategórií (z tretej kategórie do druhej kategórie práce),
- 10 rozhodnutí na zaradenie prác do štvrtej kategórie (existujúce pracoviská, každoročne vydávané rozhodnutie, vyhlásenie nových pracovísk).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

RÚVZ na tomto úseku cielene sleduje používanie nebezpečných chemických faktorov na pracoviskách a expozíciu zamestnancov pri každom výkone ŠZD a taktiež pri uvádzaní priestorov do prevádzky. Posudzovanie chemických látok a chemických zmesí sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 a nariadením vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

Veľmi toxické látky a zmesi a toxické látky a zmesi sú používané v koželužskom priemysle, elektrotechnickom priemysle, celulózovo-papierenskom priemysle, v prevádzkach povrchovej úpravy kovov, v lekárňach (reagenčný aparát), vo veľmi malom rozsahu v poľnohospodárstve. Snahou zamestnávateľov je v prípadoch, kde je to možné z hľadiska technologických postupov, redukovať používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí. Z posudzovaných a schválených prevádzkových poriadkov bolo **41** prevádzkových poriadkov týkajúcich sa pracovných činností spojených s expozíciou chemickým faktorom pri práci. Jedno rozhodnutie bolo vydané k návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vedeckého elektrochemického laboratória, kde je používaná kyselina fluorovodíková klasifikovaná ako veľmi toxická látka (H300, H310, H330). S uvedenou kyselinou manipuluje jeden zamestnanec pri procese elektrochemického leptania kremíka. Čas expozície je 5 hodín týždenne.

Štátny zdravotný dozor zameraný na zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami bol vykonávaný priebežne hlavne v prevádzkach, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie, kontrolované bolo aj plnenie preventívneho opatrenia – preukázanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, v zmysle § 16 ods.2 zákona č. 355/2007 Z. z. u vedúcich zamestnancov, ktorí sú na pracoviskách zodpovední za odborné vykonávanie činností alebo zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu samostatne. Pochybenia v skladovaní a manipulácii s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami neboli zistené.

Konzultácie k problematike sú poskytované priebežne (počas ŠZD, na základe telefonických alebo osobných konzultácií).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

Karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú exponovaní zamestnanci pri odstraňovaní azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, v zdravotníckych zariadeniach pri aplikácii cytostatík, v spaľovni odpadov zo zdravotníckych zariadení (pevný aerosól – sadze), pri prácach vo vonkajšom teréne - pokládke asfaltu /benzo(a)pyrén/, v laboratóriách pri vykonávaní laboratórnych analýz, v koželužskom priemysle, v prevádzkach povrchovej úpravy kovov, v drevárskom priemysle (pevný aerosól – dub, buk). Register zamestnávateľov, u ktorých sa používajú karcinogénne a mutagénne faktory, je vedený.

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **82 žiadostí** – návrhov na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, vydaných bolo **82 súhlasných rozhodnutí** pre právnické osoby a fyzické osoby – podnikateľov, oprávnené odstraňovať azbest alebo materiály obsahujúce azbest zo stavieb. Zároveň bolo schválených 82 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou pracovníkov prachu z azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest, podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z., ktoré tvorili súčasť žiadostí k návrhom na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

Jedno súhlasné rozhodnutie bolo vydané k návrhu na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku Biologicko-chemického laboratória Pedagogickej fakulty. V roku 2019 boli uvedené do prevádzky priestory mobilného obalovacieho centra, kde sa vyrábajú štandardné aj nízkoteplotné asfaltové zmesi, zároveň bol schválený prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti spojené s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénnym faktorom. Zamestnanci pri obsluhu obalovacieho centra sú exponovaní benzo(a)pyrénu; na základe výsledkov meraní a posúdenia rizika boli práce zaradené do druhej kategórie.

ŠZD na pracoviskách s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom bol vykonaný na základe podnetov na neoprávnené odstraňovanie azbestocementového materiálu zo stavieb a u zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie pre karcinogénne a mutagénne faktory. Počas dozoru pri demontáži AZC strešnej krytiny bolo zistené porušenie povinnosti – nedodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku, za čo bola právnickej osobe vykonávajúcej tieto činnosti orgánom verejného zdravotníctva uložená pokuta. Pri ŠZD u zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie pre karcinogénne a mutagénne faktory (spaľovňa odpadov zo zdravotníckych zariadení, prevádzka povrchovej úpravy kovov), neboli zistené nedostatky, zamestnávatelia plnia povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z. z.

zároveň im boli poskytnuté informácie o novele NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli zabezpečované prostredníctvom konzultácií priebežne.

2.2.1 Zdravé pracoviská:

V rámci celonárodného programu intervencie proti neinfekčným chorobám (CINDI), cieľom ktorého je znižovanie chorobnosti, invalidity a úmrtnosti populácie Slovenska predovšetkým na choroby srdcovo-cievne, cukrovku a nádorové ochorenia, boli v roku 2019 realizované pracovníčkami OPZ a VKZ individuálne a skupinové intervenčné aktivity v **16-tich** organizáciách okresu Liptovský Mikuláš a Ružomberok, vyšetrených bolo **318** zamestnancov.

	Názov organizácie:	Počet vyšetrených zamestnancov:
1.	Domov sociálnych služieb pre seniorov - GOLDEN AGE, Mincová 503, Liptovský Mikuláš	3
2.	ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Liptovský Mikuláš	18
3.	Spojená škola J. Rumana 6, Liptovský Mikuláš	14
4.	ZŠ s MŠ, Liptovská Osada, Školská 57	6
5.	Spojená škola, Kuzmányho ul. 6, Liptovský Mikuláš	17
6.	ZŠ s MŠ J.D. Matejovie 539, Liptovský Hrádok	19
7.	Mestský úrad, Štúrova 1989/41, Liptovský Mikuláš	27
8.	Hypermarket Tesco, Kamenné pole 4447/2, Liptovský Mikuláš	24
9.	Hypermarket Tesco, Podhora 1306/51, Ružomberok	30
10.	Okresný úrad, Dončova 11, Ružomberok	13
11.	Liptovské laboratória, Štúrova 36, Liptovský Mikuláš	5
12.	Mestský úrad, Štúrova 1989/41, Liptovský Mikuláš	8
13.	Lipt. Galéria P. M. Bohúňa, Tranovského 3, Liptovský Mikuláš	8
14.	CD PROFIL, s.r.o., 1. mája 2070, Liptovský Mikuláš	7
15.	MONDI SCP a.s., Tatranská cesta 3, Ružomberok	85
16.	SlovTan Contract Tannery, spol. s r.o., Priemyselná 1, Liptovský Mikuláš	34

Vyšetovanie zamestnancov bolo vykonávané s použitím nasledovných prístrojov:

- Reflotron Plus na biochemické vyšetrenie kapilárnej krvi,
- Omron – analyzátor stavby tela,
- Tlakomer OMRON- ic-10.

Druhy vyšetrení:

- Biochemické vyšetrenie krvi: cholesterol, triacylglyceroly, glukóza, HDL a výpočet LDL;
- Skrining zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013;
- Analýza stavby tela (meranie podielu tuku v tele (%), množstvo viscerálneho tuku, meranie podielu kostrového svalstva (%), výpočet BMI a bazálneho metabolizmu);
- Meranie telesných parametrov: výška, váha, pás, boky, stanovenie indexov BMI a WHR;
- Meranie tlaku krvi a pulzu, osobná a rodinná anamnéza;
- Vyhodnotenie aterogénnych indexov klientom zadaných do Testu zdravého srdca;
- Poskytnutie poradenstva v oblasti zdravého spôsobu života (úprava hmotnosti stravovacích návykov, pohybovej aktivity, zanechania fajčenia, nefarmakologické ovplyvňovanie tlaku krvi).

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci:

Aktuálne zapojenie bolo riešené v Európskom týždni bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorý je zameraný na zvyšovanie informovanosti v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a prebieha každý rok v mesiaci október (43. kalendárny týždeň). V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v dňoch 21.10.2019 – 25.10.2019 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši prostredníctvom svojej webovej stránky pozval odbornú a laickú verejnosť na „Deň otvorených dverí“. Zaujímavosťou mohli navštíviť oddelenie preventívneho pracovného lekárstva dňa 25.10. 2019 v čase od 8⁰⁰ do 14⁰⁰ hod. Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali poradenstvo v otázkach týkajúcich sa právnych predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, preventívneho hodnotenia zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovania pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívneho pôsobenia na zdravie zamestnancov.

Jednou z priorít Európskeho týždňa je propagácia myšlienky dvojročnej kampane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia (EU-OSHA) „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ na podporu prevencie pred rizikami vyplývajúcimi z nebezpečných látok na pracoviskách. Cieľom je znížiť prítomnosť nebezpečných látok a mieru vystavenia týmto látkam na pracoviskách prostredníctvom zvyšovania povedomia o rizikách a účinných spôsoboch, ako im predchádzať. V rámci kampane boli na webovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši zverejnené informácie o uvedenej kampani, vrátane príručky ku kampani a zároveň boli zamestnávateľom, u ktorých je miera vystavenia nebezpečným látkam významná, zaslané aj písomné oznámenia s informáciami o Európskom týždni bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a kampani „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali poradenstvo a materiály ku kampani počas celého roka 2019.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Uvedený program má 4 priority (a, b, c, d). V rámci jeho plnenia sme v roku 2019 realizovali priority b).

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách:

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie – v rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2019 vykonali 7 kontrol v bufetoch, automatoch a iných formách ambulantného predaja, zriadených v rámci zariadení pre deti a mládež, zameraných na kontrolu predávaného sortimentu. Vo všetkých kontrolovaných zariadeniach bol sortiment dodržiavaný v súlade s vyhláškou MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne - z celkového počtu 128 školských jedální a výdajných školských jedální sú desiaty pripravované len v 4 zariadeniach. Hygienické podmienky na prípravu desiat v nich sú vyhovujúce. K nárastu počtu zariadení nedochádza, predovšetkým z dôvodu nepriaznivých personálnych a kapacitných podmienok v školských jedálňach.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti a programu školské ovocie – edukačné aktivity v tejto oblasti realizovalo oddelenie podpory zdravia, celkom realizovalo 47 prednášok s počtom zúčastnených 1 087 poslucháčov. Išlo o prednášky v rámci projektu „Školský program“ a projektu „Viem čo zjem“.

Súčasťou Školského programu je aj „mliečny program“. V roku 2019 bol realizovaný v 77 školských jedálňach, s počtom zapojených žiakov 9 302. Podmienky na manipuláciu s mliečnymi výrobkami sú pravidelne kontrolované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Podmienky sú vyhovujúce, neboli zistené nedostatky. K uvedenému prispieva aj skutočnosť, že tento program je realizovaný prostredníctvom školských jedální, kde sú vytvorené vyhovujúce podmienky na skladovanie a manipuláciu s mliekom a mliečnymi výrobkami.

Do programu „školské ovocie“ bolo v roku 2019 zapojených 94 školských jedální s počtom 10 421 žiakov.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy – v roku 2019 bolo vykonaných 107 kontrol. Závažné hygienické nedostatky, pre ktoré by bolo potrebné vydať opatrenia podľa § 55 zákona č. 355/2007 Z.z., neboli zistené. Na odstránenie nedostatkov, zisťovaných v stavebno-technickom stave prevádzok a prevádzkovej hygiene, boli stanovené termíny. V priebehu roka bol zo školských jedální vykonávaný odber vzoriek, celkom bolo odobratých 46 vzoriek hotových jedál a 40 sterov z pracovného prostredia.

V roku 2019 sme realizovali aj mimoriadnu cielenú kontrolu zameranú na kontrolu podmienok v súvislosti s poskytovaním tzv. „obedov zadarmo“. Za účelom zabezpečenia „obedov zadarmo“ pristúpili zriaďovatelia k niektorým zmenám v organizačnom a technologickom zabezpečení, konkrétne v školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Ružomberok došlo v školských jedálňach, kde nebola naplnená výrobná kapacita,

k vytvoreniu podmienok na expedovanie jedál do výdajných školských jedální. V meste Liptovský Mikuláš boli zriadené a uvedené do prevádzky 3 nové školské jedálne.

Celkom sme v rámci plnenia tejto cielenej úlohy vykonali 10 kontrol. Kontrolami bolo konštatované, že nedochádza ku kríženiu čistej a nečistej prevádzky. V jedálňach, kde došlo k nárastu počtu stravníkov, bolo doplnené resp. vymenené technologické zariadenie kuchýň a došlo k navýšeniu počtu zamestnancov. V školách v súvislosti s poskytovaním „obedov zadarmo“ nedošlo k úprave dĺžky prestávok, ani k narušeniu výchovno-vzdelávacieho procesu.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania – v roku 2019 nebolo diétno stravovanie pripravované v žiadnom zariadení školského stravovania.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu používanie pitnej vody a nesladených nápojov – dodržiavanie pitného režimu je kontrolované v rámci výkonu dozoru v zariadeniach pre deti a mládež ako aj v zariadeniach školského stravovania. V zariadeniach školského stravovania je ku každému pokrmu podávaný nápoj, čo je v súlade s vyhláškou č. 330/2008 Z.z. o zariadeniach školského stravovania. Negatívom je, že prevažuje podávanie sladených nápojov.

Pitný režim u detí v predškolských zariadeniach je zabezpečený aj poskytovaním nápojov v priebehu dňa počas pobytu dieťaťa v zariadení. V predškolských zariadeniach bolo vykonaných 21 kontrol, pričom možno konštatovať že pribúda počet materských škôl, kde je v triedach podávaná len pitná voda.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V roku 2019 sme realizovali prieskum TAD o zneužívaní návykových látok (tabak, alkohol, drogy) na nasledovných školách:

Gymnázium, Hradná 23, Liptovský Hrádok,

Stredná odborná škola polytechnická, Demänovská cesta 669, Liptovský Mikuláš,

Spojená škola, Scota Viatora 8, Ružomberok a

Základná škola, Čs. brigády 4, Liptovský Mikuláš.

Prieskum prebiehal dotazníkovou formou a zúčastnili sa ho žiaci 1. až 4. ročníka stredných škôl, žiaci 1. až 4. ročníka gymnázií a kvinty 8-ročných gymnázií a žiaci 9. ročníka základných škôl.

Prieskum prebiehal v mesiaci máj 2019, celkový počet respondentov z vyššie uvedených škôl bol **281**.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch materských škôl a v rámci občianskej vybavenosti

V rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2019 vykonali 40 kontrol detských pieskovísk a odobrali sme 40 vzoriek piesku, z toho 23 vzoriek z pieskovísk predškolských zariadení a 17 vzoriek z pieskovísk, vybudovaných v rámci občianskej vybavenosti. Vzorky boli

vyšetrené v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Z uvedeného počtu odobratých vzoriek nevyhovela 1 vzorka z dôvodu prekročenia najvyššie prípustného množstva termotolerantných koliformných baktérii. Išlo o vzorku z verejného pieskoviska, preto bol prevádzkovateľovi uložený pokyn na vykonanie opatrení, ktoré zabezpečia odstránenie mikrobiologického znečistenia piesku. Prevádzkovateľ vykonal v predmetnom pieskovisku výmenu piesku, o čom písomne informoval RÚVZ. Z daného pieskoviska bol vykonaný opakovaný odber piesku. Laboratórnym rozborom bola potvrdená zdravotná nezávadnosť piesku – vzorka vyhovela požiadavkám citovanej vyhlášky.

Iné nedostatky neboli v rámci vykonaných kontrol pieskovísk riešené.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov v materských a základných školách

Podľa pokynov na plnenie tejto úlohy boli v mesiacoch október a november 2019 hodnotené jedálne lístky v 3 materských školách. Hodnotená bola pestrosť stravy a frekvencia podávania vybraných druhov potravín. Pestrosť stravy bola hodnotená samostatne u desiat, polievok, hlavných jedál a olovrantov, frekvencia podávania vybraných druhov potravín samostatne u desiat a olovrantov a samostatne u obedov.

O vyhovujúcej pestrosti hovoríme, ak koeficient pestrosti je nad 0,5. Pestrosť u desiat bola zistená od 0,78 do 1, u polievok od 0,8 do 1, u hlavných jedál od 0,86 do 1 a u olovrantov od 0,78 do 0,9, z čoho vyplýva, že pestrosť jedál bola u všetkých kontrolovaných zariadení vyhovujúca.

Frekvencia podávania vybraných druhov potravín bola hodnotená podľa počtu získaných bodov nasledovne:

Obedy		Desiaty a olovranty	
Počet bodov	Vyhodnotenie	Počet bodov	Vyhodnotenie
15 - 21	výborný	5 - 6	výborný
11 - 14	veľmi dobrý	4	veľmi dobrý
7 - 10	dobry	3	dobry
4 - 6	nízka úroveň	2	nízka úroveň
3 body a menej	nevyhovujúci	1 bod a menej	nevyhovujúci

Kontrolou frekvencie podávania vybraných druhov potravín na obedy bol zistený v jednotlivých materských školách počet bodov od 10 do 13, čo zodpovedá hodnoteniu dobrý a veľmi dobrý, u desiat a olovrantov bol zistený počet bodov od 3 do 5, čo zodpovedá hodnoteniu dobrý a výborný.

Konkrétne vyhodnotenie jedálnych lístkov v jednotlivých materských školách bolo spracované podľa stanovenej metodiky k riešeniu tejto úlohy a bolo zaslané v termíne do 31.12.2019 ÚVZ SR a zapojeným materským školám.

4.5 Úrazy u detí v SR

V roku 2019 sme sa v spolupráci s Liptovskou nemocnicou s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu podieľali na riešení tohto projektu. Projekt prebiehal dotazníkovou formou. Dotazník vyplňali rodičia detí, ktorí boli na ošetrovaní s dieťaťom na oddelení úrazovej chirurgie resp. na detskom oddelení. Projekt prebiehal v termíne od februára do októbra 2019, vyplnených bolo celkovo **31 dotazníkov**. Dotazníky boli spracované v RÚVZ a elektronicky odoslané v stanovenom termíne gestorovi projektu – Národnému centru zdravotníckych informácií.

Okrem uvedených projektov sme v roku 2019 pokračovali aj v realizácii **Projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)**

Projekt je riešený v rámci Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025, gestorom je Ministerstvo zdravotníctva SR. Hlavná časť projektu bola realizovaná v roku 2018, kedy bol vykonaný dotazníkový prieskum a meranie u 155 žiakov základných škôl vo veku od 7 do 8,99 rokov.

V roku 2019 bolo v rámci riešenia projektu vykonané meranie u 14 žiakov zo Základnej školy M. R. Martákovej, Nábřežie 4. apríla, Liptovský Mikuláš a kompletne spracovanie získaných údajov. Údaje boli v stanovenom termíne do 22.02.2019 zaslané gestorovi projektu.

Celkom boli spracované údaje od **151 žiakov**.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

V priebehu roka 2019 sme v rámci Programov a projektov plnili jednotlivé úlohy stanovené pre odbor epidemiológie na úseku verejného zdravotníctva, ako je Národný imunizačný program, Surveillance prenosných ochorení, EPIS, Nozokomiálne nákazy, Mimoriadne epidemiologické situácie, Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV, Prevencia HIV, Poradňa očkovania, Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

6.1 Národný imunizačný program SR

Očkovanie je každoročne kontrolované v rámci celoslovenskej úlohy v pevne stanovenom termíne. Kontrola očkovania je vykonávaná v zmysle odborného usmernenia na kontrolu očkovania a metodiky WHO pre realizáciu administratívnej kontroly.

V okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok je celkovo 26 pediatrických obvodov. Zaočkovanosť všetkých ročníkov detí, ktoré v období od 1.9.2018 do 31.8.2019 podliehali kontrole očkovania je **stále veľmi dobrá - pohybovala sa v rozmedzí od 94 % do 98,2%**. V 5-tich obvodoch bola zistená nižšia zaočkovanosť ako 90% na čom sa podpísalo odmietanie povinného očkovania u rodičov.

V roku 2019 bolo nahlásených celkovo 54 odmietnutí povinného očkovania. Na všetky hlásené odmietnutia povinného očkovania boli zaslané pozvánky s poučením do poradne očkovania.

Pracovníci oddelenia epidemiológie usmerňujú lekárov prvého kontaktu pre deti a dospelých v problematike pravidelného povinného a odporúčaného očkovania a poskytujú konzultácie týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním.

V roku 2019 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie, smerované najmä pre mladých rodičov
- v rámci Európskeho imunizačného týždňa 2019 bola realizovaná prednáška pre študentov Strednej zdravotníckej školy v Liptovskom Mikuláši, kde boli prezentované základné informácie o ochoreniach zaradených do povinného očkovania a bezpečnosť v očkovaní. Aktuálne informácie sú uverejňované na web stránke a nástenke úradu.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Aj v roku 2019 bola systematicky vykonávaná pravidelná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. Aktuálne informácie sú uverejnené na web stránke úradu.

Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení zaradených do imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy.

V oblasti výskytu chrípky a ARO celé chrípkové a aj mimo chrípkové obdobie elektronicky informujeme o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke úradu.

V sledovanom období bolo zaznamenaných celkom 14 potvrdených ochorení na chrípku, vo všetkých prípadoch išlo o vírus chrípky typ A. Od pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných prostredníctvom sentinelových lekárov celkom 10 odberov na laboratórny dôkaz chrípky. Vírus chrípky bol potvrdený: 6x od sentinelových lekárov, 1x OAIM LNŠP Liptovský Mikuláš, 1x KDaD UNM, 3x pediatrická ambulancia, 1x Detské odd. LNŠP Liptovský Mikuláš, 2x Infekčné odd. ÚVN Ružomberok. V roku 2019 boli hlásené 3 prípady SARI.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení – EPIS

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 1803 prípadov, čo je v priemere 150 prenosných ochorení hlásených za mesiac. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 886-tich ohniskách.

Program EPIS sa využíva aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť využívajú len tri lekárske aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS je plne využívaný systém rýchleho varovania.

Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2019 boli realizované tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných a ambulantných zariadeniach bolo realizovaných 45 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu – 26 kontrol v súkromných stomatologických ambulanciách, 9 kontrol v súkromných gynekologických ambulanciách, 8 kontrol na oddeleniach LNŠP MUDr. I. Stodolu Liptovský Mikuláš..
- odobratých bolo 486 sterov zo sterilného materiálu, 708 sterov z prostredia
- overená bola funkčnosť 11 sterilizátorov – 21 sterilizačných programov
- na základe výsledkov kontrol a analýz hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia LNŠP

- hlásených bolo 54 ochorení nozokomiálneho charakteru: OAIM (11x), interné oddelenie (6x), JIS interná (1x), oddelenie dlhodobochorých (12x), chirurgické oddelenie (4x), JIS chirurgická (2x), JIS neurologická (6x), novorodenecké oddelenie (1x), neurologické oddelenie (6x), detské oddelenie (4x), úrazová chirurgia (1x).
- na základe spolupráce s mikrobiologickým odd. LNsP je zabezpečené monitorovanie výskytu multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení.

V roku 2019 bol hlásený výskyt multirezistentných *Klebsiella pneumoniae carbapenemase* (KPC) 71x. Nosičstvá boli hlásené z LNsP MUDr. I. Stodolu z jednotlivých oddelení a všeobecnými lekármi pre dospelých v regióne.

V rámci celoslovenského projektu Hygiena rúk „Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov“, oddelenie epidemiológie zabezpečilo odborný seminár – Hygiena rúk v prvom polroku pre zdravotníckych pracovníkov a v druhom polroku pre Domov sociálnych služieb. Celkový počet zúčastnených zdravotníckych pracovníkov bol 41 a pracovníkov DSS – 45. K vzdelávacej aktivite sme zo strany pracovníkov v oboch prípadoch dostali pozitívne hodnotenia a seminár hodnotili ako zaujímavý a prínosný.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení je sústavne monitorovaný aj výskyt SARS, ochorenie v roku 2019 nebolo hlásené.

Prípady vtáčej chrípky neboli v regióne riešené. Prípady MERSCoV neboli hlásené ani riešené.

Všetky materiály súvisiace s pripravenosťou na riešenie mimoriadnych epidemiologických hrozieb sú komunikované so zdravotníckymi pracoviskami.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme plnili úlohy surveillance poliomyelitídy - monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

V sledovanom období sme nezaznamenali žiadne ochorenie na ACHP.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vykonané boli odbery vzoriek odpadových vôd - 6x na virologické vyšetrenie - zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli v 6 –tich prípadoch negatívne.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ – oddelenie epidemiológie má zriadenú poradňu HIV pre jednotlivcov s anonymnými odbermi krvi na testovanie HIV a anonymné a bezplatné poradenstvo.

V rámci poradenstva bolo zrealizovaných 37 konzultácií na základe telefonických a mailových otázok. V roku 2019 bolo anonymne vyšetrených 26 osôb.

Edukáciu na školách v problematike HIV /AIDS realizuje oddelenie podpory zdravia.

V roku 2019 boli nahlásené dva nové prípady HIV infekcie.

6.8 Poradňa očkovania

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. V roku 2019 sme zaznamenali 54 odmietnutí povinného očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky, písomne, osobne v rámci poradne očkovania usmernenia v oblasti povinného a odporúčaného očkovania.

Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. Všetkým rodičom, ktorí odmietajú povinné očkovanie u svojich detí, je zaslané poučenie o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia zdravia dieťaťa aj verejného zdravia v prípade nezabezpečenia povinného očkovania u svojho dieťaťa a predvolanie do poradne očkovania. V roku 2019 navštívilo poradňu očkovania 7 rodičov. Každý štvrtýrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V rámci Európskeho imunizačného týždňa 2019 bola realizovaná prednáška pre študentov Strednej zdravotníckej školy v Liptovskom Mikuláši, na tému „Základné informácie o ochoreniach zaradených do povinného očkovania“ a „Bezpečnosť v očkovaní“. Na prednáške sa zúčastnilo 125 študentov a pedagogickí pracovníci.

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

Počty zdravotno-výchovných aktivít v nasledovných prioritných oblastiach NPPZ:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti: 50 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 1163 osôb.

2. Fyzická inaktivita: 29 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 431.

3. Tabak: 23 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 377.

4. Alkohol: 45 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 636.

Témy zamerané na podporu zdravého životného štýlu v súvislosti s oblasťou:

- duševného zdravia: 8 aktivít, počet edukovaných 167,- prevencie úrazov: 12 aktivít, počet edukovaných 266,

- prevencia sexuálne prenosných chorôb (vrátane HIV/AIDS): 23 aktivít, počet edukovaných 370,

Iné témy spolu: 17 aktivít, počet edukovaných 337 osôb. Edukačné aktivity boli zamerané na cieľovú skupinu: deti a mládež, produktívny a poproduktívny vek.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia: 10 aktivít, počet edukovaných 248.

2. Diabetes mellitus: 2 aktivity, počet edukovaných 63.

V rámci preventívnych opatrení bol v poradni zdravia realizovaný skríning zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013, s následným poradenstvom v oblasti výživy a pohybu 48. Klientom.

3. Nádorové ochorenia: 13 aktivít, počet edukovaných 315.

Počet vykonaných zdravotno-výchovných aktivít v rámci NPPZ: 235

Celkový počet edukovaných osôb: 4421.

Do procesu podpory zdravia boli zainteresované:

Orgány štátnej správy a samosprávy:

Edukačná zdravotno - výchovná činnosť v oblasti rizikových faktorov spôsobu života bola realizovaná v nasledovných 48 subjektoch okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

Materské a základné školy: 14

- ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6, Pribylina,
- ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57,
- ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Ľubel'a,
- ZŠ s MŠ Demänovská ulica 408/4A, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ J.D. Matejovie 539, Lipt. Hrádok
- ZŠ Milana Rúfusa, Hlavná 189, Závažná Poruba,
- ZŠ Nábrežie Dr. A Stodolu 1863, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ M.R. Martákovej, Nábrežie 4. apríla 1936/23, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Apoštola Pavla, ul. J. Janošku 11, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ J. Kráľa, Žiarska 679/13, Lipt. Mikuláš.
- ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok,
- ZŠ Klačno 4/2201, Ružomberok
- Spojená škola, J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš,

Stredné školy: 11

- Hotelová Akadémia, Čsl. brigády 1804, Lipt. Mikuláš,
- Stredná zdravotnícka škola, Komenského 843, Lipt. Mikuláš,
- Obchodná akadémia, Nábrežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš,
- SOŠ stavebná, Školská 120/8, Lipt. Mikuláš,
- SOŠ lesnícka a drevárska, J. D. Matejovie, Lipt. Hrádok,
- Obchodná Akadémia, Nábrežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš,
- Odborné učilište Ul. Janka Alexyho č. 1942, Lipt. Mikuláš
- Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok,
- Spojená škola Scota Viatora 8, Ružomberok,
- Škola úžitkového výtvarníctva, Scota Viatora 6, Ružomberok
- Spojená škola – stredná odborná škola obchodu a služieb, Scota Viatora 8, Ružomberok,

Vysoká škola

- Katolícka univerzita, Hrabovská cesta 1, Ružomberok,

Iné organizácie: 22

- Hypermarket, Kamenné pole 4447/2, Lipt. Mikuláš,
- Hypermarket Hrabovská cesta 5270, Ružomberok,
- Mondi SCP, a.s. Tatranská cesta 3, Ružomberok,
- LIPTOVSKÉ LABORATÓRIÁ, Štúrova 1643/36, Lipt. Mikuláš,
- CD PROFIL, s.r.o, 1. mája 2070, Lipt. Mikuláš
- SlovTan Contract Tannery, spol. s.r.o., Priemyselná 1, Lipt. Mikuláš
- Okresný úrad, Dončova 11, Ružomberok,
- Mestský úrad, Lipt. Mikuláš, Štúrova 1989/41 Lipt. Mikuláš,
- Centrum sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská 634, Lipt. Mikuláš,
- Domov sociálnych služieb pre seniorov GOLDEN AGE, Mincová 503, Lipt. Mikuláš,
- TROJLÍSTOK – centrum sociálnych služieb, Dončova 8, Ružomberok
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Školská ul. 4, Lipt. Mikuláš,

- Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa, Tranovského 111/3, Lipt. Mikuláš,
- Jednota dôchodcov Slovenska v obci Závažná Poruba,
- Jednota dôchodcov Slovenska, Lipt. Hrádok,
- Jednota dôchodcov Slovenska, Ploštín,
- Jednota dôchodcov Slovenska, Majere, Ružomberok,
- Klub dôchodcov, Palúdzka, Lipt. Mikuláš,
- Klub seniorov 2, Vajanského 11, Lipt. Mikuláš,
- Občianske združenie - Dar života, centrum 1, Dubnica nad Váhom,
- Všeobecná zdravotná poisťovňa. a.s P.O. Hviezdoslava 26, Žilina.
- Zväz branných športovcov, A. Hlinku 2556/27, Zvolen.

9.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Do dotazníkového prieskumu v roku 2019 sa zapojilo 104 respondentov z okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Intervenčné aktivity pozostávali z individuálnych a skupinových intervencií.

Individuálne intervencie boli zamerané na vyšetrenie pozostávajúce z analýzy stavby tela (meranie podielu tuku v tele (%), stanovenie množstva viscerálneho tuku, meranie podielu kostrového svalstva (%) a bazálneho metabolizmu) a z merania telesných parametrov ako je: výška, váha, pás, boky, stanovenie indexov BMI a WHR. Súčasťou intervencie bolo poskytovanie odborného poradenstva v oblasti znižovania nadváhy (výživa a pohyb).

Uvedených intervenčných aktivít a meraní sa zúčastnilo celkovo 32 občanov regiónu Liptova, z toho bolo **17** zamestnancov nasledovných organizácii:

- Mestský úrad, Štúrova 1989/41, Lipt. Mikuláš,
- Spojená škola, Kuzmányho ul. 6, Lipt. Mikuláš,
- CD PROFIL, s.r.o, 1. mája 2070, Lipt. Mikuláš.

V rámci edukačného rehabilitačného mítingu (organizovalo ho Občianske združenie „Dar života“ združujúce pacientov po transplantácii srdca z celého Slovenska) bola pre účastníkov vykonaná edukačná aktivita, ktorej sa zúčastnilo **58** osôb. **Témy edukačných aktivít:** Zdravotné riziká vnútrob brušného tuku, Benefity fyzickej aktivity, Zdravý životný štýl (zdravá výživa, význam pohybových aktivít v spojitosti s obezitou, lipidémiou a cukrovkou). Súčasťou akcie bola analýza stavby tela prístrojom Omron, ktorej sa zúčastnilo 12 osôb. Poradňu zdravia navštívilo 5 klientov z toho 2 klienti, opakovane za účelom zníženia hmotnosti.

Prednášková činnosť bola zameraná na zvýšenie nutričného uvedomenia.

Edukačná činnosť pre deti a mládež bola zameraná na zmenu nesprávnych výživových zvyklostí, pitný režim a zdravotné riziká spojené s fyzickou inaktivitou.

Témy edukačných aktivít: Pitný režim (riziká sladených nápojov, podiel na vzniku obezity), Výživa v prevencii diabetes mellitus a obezity.

V cieľovej skupine detí a mládeže: bolo vykonaných **38** aktivít (besied) v nasledovných školských zariadeniach okresu Lipt. Mikuláš a Ružomberok.

- ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57,
- ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6, Pribylina,
- ZŠ s MŠ Ľubeľa 161,
- ZŠ Janka Kráľa, Žiarska 679/13, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Miloša Janošku, Ulica Čs. brigády 4, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ M.R. Martákovvej, Nábřežie 4. apríla 1936/23, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Milana Rúfusa, Hlavná 189, Závažná Poruba
- SŠ J. Rumana 6 - pracovisko Kuzmányho ul. 6, L. Mikuláš
- ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A, Lipt. Mikuláš
- Základná škola, Nábřežie Dr. A.Stodolu 1863/49, Lipt. Mikuláš

Počet edukovaných: **827** žiakov a **53** pedagogických pracovníkov.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit

Projekt realizovali v roku 2019 len vybrané RÚVZ v SR.

9.4. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike (NAPPA)

Zvyšovanie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou skupinových zdravotno-výchovných aktivít (besied) v počte: **45** v cieľovej skupine deti a mládež. Aktivity boli vykonávané aj v štyroch školských zariadeniach, ktoré navštevujú žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a rómsky žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia. Išlo o Spojenú školu J. Rumana č.6, v Lipt. Mikuláši, Základnú školu na Nábřeží Dr. A. Stodolu 1863/49 v Lipt. Mikuláši, a ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6 v Pribyline. Celkový počet edukovaných: **636** osôb. Z toho 29 pedagogických pracovníkov.

Do intervenčných aktivít boli zapojené:

Základné školy:6

- ZŠ Klačno 4/2201, Ružomberok
- ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6, Pribylina,
- ZŠ s MŠ Ľubeľa,
- ZŠ s MŠ Demänovská ulica 408/4A, Lipt. Mikuláš,
- Spojená škola, J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Nábřežie Dr. A Stodolu 1863, Lipt. Mikuláš,

Stredné školy:8

- Školský internát, Nám. A. Hlinku 76, Ružomberok,
- Školský internát pri Obchodnej akadémii, Nábřežie K. Petroviča, Lipt. Mikuláš,
- Stredná odborná škola lesnícka a drevárska, Hradná 534, Lipt. Hrádok,
- Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok,
- Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš,

- Hotelová Akadémia, Čsl. brigády 1804, Lipt. Mikuláš,
- Odborné učilište Ul. Janka Alexyho č. 1942, Lipt. Mikuláš
- Škola úžitkového priemyslu, Scota Viatora 6, Ružomberok

Vysoká škola

- Katolícka univerzita, Hrabovská cesta 1, Ružomberok (študenti v rámci odbornej praxe).

Témy edukačných aktivít: Nadmerné užívanie alkoholu, Závislosť na alkohole, Nadmerná konzumácia alkoholu a poškodenie duševného zdravia, Zmeny v mozgu v dôsledku užívania alkoholu, Akútna otrava alkoholom, Vplyv abúzu alkoholu na poškodenie zdravia u žien, Účinok alkoholu na plod v jednotlivých obdobiach tehotenstva (výskyt fetálneho alkoholového syndrómu, znaky a prevencia).

Iné aktivity:

- použitie bábk imitujúcej fetálny alkoholový syndróm,
- použitie okuliarov simulujúcich opilstosť,
- použitie DVD „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“, „Riziká alkoholu z neoverených a pochybných zdrojov“ a „Až do dna“.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia

Zvýšenie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov bolo realizované intervenčnými aktivitami

v nižšie uvedených základných organizáciách Jednoty dôchodcov Slovenska (JDS) :

- JDS Liptovský Hrádok- učiteľia,
- Domov sociálnych služieb pre seniorov - GOLDEN AGE, Mincová 503, Lipt. Mikuláš,
- JDS Liptovský Hrádok,
- JDS Ploštín,
- JDS Stankovany,
- Centrum sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská 634, Lipt. Mikuláš,
- Klub dôchodcov Palúdzka Liptovský Mikuláš,
- Jednota dôchodcov Slovenska, základná organizácia, Závažná Poruba,

Témy a počty edukačných aktivít (prednášková činnosť):

- Zdravé starnutie
- Význam pohybu v seniorskom veku
- Význam pohybových aktivít v prevencii a liečbe osteoporózy
- Výživa v prevencii osteopózy
- Spôsob stravovania v prevencii a liečbe osteoporózy
- Úrazy seniorov (Najčastejšie úrazy seniorov, prevencia úrazov)

- Nefarmakologické ovplyvňovanie tlaku krvi
- Kolorektálny karcinóm (príznaky a prevencia)

V rámci „Okresného zasadnutia predsedov Jednoty dôchodcov v okrese Ružomberok“ bola predsedom jednotlivých základných organizácií v obciach distribuovaná ponuka tematických okruhov prednášok a bola im odprednášaná problematika „Nefarmakologické ovplyvňovanie vzniku a rozvoja chronických ochorení“.

Počet aktivít: 21

Počet edukovaných: 502 seniorov

9.6 CINDI program SR

Realizované intervencie: individuálne aj skupinové v oblasti prevencie chronických ochorení.

Individuálne aktivity:

Základná poradňa zdravia :

V **Základnej** poradni zdravia bolo vyšetrených 500 klientov, z toho v Teste zdravého srdca bolo zadaných 169 klientov a mimo testu je evidovaných 331 vyšetrených klientov Poradne zdravia, vrátane 70 detí základných škôl vyšetrených v rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity.

Biochemické ukazovatele vo vyšetrovanej krvi: Cholesterol celkový – vyšetrený u 357 klientov, HDL cholesterol – 120 klientov, LDL cholesterol – 120 klientov, Triacylglyceroly – 125 klientov,
Glukóza – 127 klientov.

Počty ďalších výkonov v Poradni zdravia :

- Stanovenie rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013, s následným poradenstvom v oblasti výživy a pohybu u **49** klientov v Poradni zdravia.
- Meranie tlaku krvi a pulzu, zisťovanie osobnej a rodinnej anamnézy , antropometria - 278 výkonov (vrátane 70 meraní u žiakov ZŠ v rámci projektu NAPPPA) u meraných parametrov :
- Určenie hodnôt : BMI – 271 klientov, WHR , WHtR – 239 klientov,
- Merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer sa zúčastnilo 19 študentov školských zariadení, vyšetrenie spirometrom : 70 klientov

Odborné poradenstvo a konzultácie : 500 klientov

Odporúčanie do siete zdravotníckych zariadení : 3 klienti

V rámci výjazdov do terénu bolo vyšetrenie krvi realizované u zamestnancov v nasledovných zariadeniach:

- Domov sociálnych služieb pre seniorov - GOLDEN AGE, Mincová 503, Lipt. Mikuláš
- ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš,

- Spojená škola J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ, Školská 57, Liptovská Osada,
- Spojená škola, Kuzmányho ul. 6, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ J.D. Matejovie 539, Lipt. Hrádok,
- Mestský úrad, Štúrova 1989/41, Lipt. Mikuláš,
- HM Tesco Liptovský Mikuláš,
- HM Tesco Ružomberok,
- Okresný úrad, Dončova 11, Ružomberok
- Lipt. Galéria P.M.Bohúňa, Tranovského 3, Lipt. Mikuláš,
- CD PROFIL, s.r.o, 1. mája 2070, Lipt. Mikuláš,
- OZ Dar života, Lipt. Ján,
- Mondi scp, Tatranská cesta 3, Ružomberok,
- SlovTan Contract Tannery, spol. s.r.o., Priemysel'ná 1, Lipt. Mikuláš,
- občania mesta Ružomberok – akcia Mondi scp, a.s.Tatranská 3, Ružomberok,

Analýza stavby tela

Analýzátorm stavby tela boli zistené parametre :podielu tuku v tele (%), množstvo viscerálneho tuku, meranie podielu kostrového svalstva (%), hodnota BMI a bazálneho metabolizmu.

V rámci výjazdov do terénu bolo vyšetrenia stavby tela s následným poradenstvom realizované u 102 klientov Poradne.

Špecializované poradne

Poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života bolo poskytované spolu 336 -tim klientom v nižšie uvedených špecializovaných poradniach.

Poradňa zdravej výživy

Poradenstvo bolo poskytované 192 klientom a to individuálne v rámci oddelenia podpory zdravia v RÚVZ (7 klientov) a v nasledovných v prevádzkach (184 klientov)

- ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš - 18 vyšetrených klientov
- Spojená škola J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš – 14 klientov
- ZŠ s MŠ, Liptovská Osada, Školská 57 – 6 klientov
- Spojená škola, Kuzmányho ul. 6, Lipt. Mikuláš – 10 klientov
- ZŠ s MŠ J.D. Matejovie 539, Lipt. Hrádok – 19 klientov
- Mestský úrad, Štúrova 1989/41, Lipt. Mikuláš – 26 klientov
- Tesco Liptovský Mikuláš – 25 klientov
- HM Tesco Ružomberok – 31 klientov
- Okresný úrad, Dončova 11, Ružomberok – 13 klientov
- Lipt. Galéria P.M.Bohúňa, Tranovského 3, Lipt. Mikuláš – 8 klientov
- CD PROFIL, s.r.o, 1. mája 2070, Lipt. Mikuláš – 7 klientov.

Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity:

Poradenstvo bolo poskytnuté celkovo 83 klientom, z toho tvorili študenti stredných škôl - 70 klientov

v rámci výjazdu do terénu - zamestnanci Mestského úradu, Štúrova 1989/41, Lipt. Mikuláš – 8 klientov a 5 klientov v Poradne zdravia.

Poradňa odvykania od fajčenia:

V rámci telefonickej linky Quit line bolo evidovaných 23 opodstatnených hovorov.

V rámci intervenčných prednáškových aktivít bolo meranie smokerlyserom u 19 študentov stredných škôl : Hotelová akadémia Ul. Čsl. brigády, Lipt. Mikuláš a SOŠ Stavebná, Lipt. Mikuláš.

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi:

Zvýšené hodnoty TK (viac ako 135/85) boli v rámci Poradne zdravia namerané **61** klientom, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti stravovania a frekvencie kontrolných domácich meraní.

Medializácia výchovy k zdraviu (komunikácia s médiami)

Mediálne vstupy propagujúce zdravotno-výchovné aktivity

Na web stránku

RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši boli umiestnené nižšie uvedené témy:

4.2 Svetový deň boja proti rakovine,

Celoslovenská kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“,

Svetový deň bez tabaku.

Rozhlasové vysielanie : 1 vstup – vyšetovanie cholesterolu širokej verejnosti mesta Ružomberok v rámci akcie Mondi SCP Ružomberok „Enviromentálny deň“

Informačné panely :

V rámci akcie Mondi SCP Ružomberok „Enviromentálny deň“ bol zhotovený informačný panel na tému : Rizikové faktory spôsobu života v prevencii chronických ochorení.

9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie na obdobie rokov 2017 -2020

V rámci prevencie užívania legálnych návykových látok (alkohol, tabak) boli realizované zdravotno- výchovné aktivity (prednášky, besedy) pre cieľovú skupinu deti a mládež.

A./Realizácia prednášok v oblasti užívania tabaku

Skupinové edukačné aktivity boli zamerané na zvýšenie zdravotnej uvedomenosti v prevencii užívania tabakových výrobkov. Aktivity boli realizované v nasledovných školských zariadeniach okresu Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

Základné školy:

- ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6, Pribylina,
- ZŠ s MŠ Demänovská ulica 408/4A, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Ľubeľa 161,
- ZŠ Apoštola Pavla, ul. J. Janošku 11, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok,
- Spojená škola J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš.

Stredné školy:

- Stredná odborná škola stavebná, Školská 8, Lipt. Mikuláš,
- Hotelová akadémia, Čs. brigády 1804, Lipt. Mikuláš,
- Stredná odborná škola lesnícka a drevárska J.D. Matejovie, Hradná 534, Lipt. Hrádok.

Témy edukačných aktivít: Vplyv fajčenia na reprodukčné zdravie, Vplyv cigaretového dymu na ľudský organizmus, Závislosť na nikotíne, Pasívne fajčenie, Fajčenie a jeho dopad na ľudský organizmus, Nebezpečné chemické látky v cigaretovom dyme, Zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, Zdravotné riziká elektronickej cigarety, vodnej fajky a Zdravotný význam zanechania fajčenia pre ľudský organizmus. Použité bolo DVD „No smoking“.

Počet **vykonaných** zdravotno-výchovných aktivít: 23. Počet edukovaných 377 osôb. **Vyšetrenie smokerlyzerom:** vydýchnutého vzduchu na zistenie hladiny oxidu uhoľnatého a percento karboxyhemoglobínu u **19** osôb. **Iné aktivity:** Poskytnutie letáčikov o otestovaní sa na závislosti od nikotínu, o linke na odvykanie od fajčenia a pod.

B./ Realizácia prednášok v oblasti prevencie nadmerného užívania alkoholu

Zvyšovanie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou skupinových zdravotno-výchovných aktivít (besied) v počte: **45** v cieľovej skupine deti a mládež. Aktivity boli vykonávané aj v štyroch školských zariadeniach, ktoré navštevujú žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a rómsky žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia. Išlo o Spojenú školu J. Rumana č.6, v Lipt. Mikuláši, Základnú školu na Nábřeží Dr. A. Stodolu 1863/49 v Lipt. Mikuláši, a ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Ulica Emila Janotku 2/6 v Pribyline. Celkový počet edukovaných: **636** osôb. Z toho 29 pedagogických pracovníkov.

Do intervenčných aktivít boli zapojené školské zariadenia okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok : 6 základných škôl, 8 stredných škôl a Katolícka univerzita, Ružomberok (študenti v rámci odbornej praxe).

Témy edukačných aktivít: Nadmerné užívanie alkoholu, Závislosť na alkohole, nadmerná konzumácia alkoholu a poškodenie duševného zdravia, Zmeny v mozgu v dôsledku užívania alkoholu, Akútna otrava alkoholom, Vplyv abúzu alkoholu na poškodenie zdravia u žien, Účinok alkoholu na plod v jednotlivých obdobiach tehotenstva (výskyt fetálneho alkoholového syndrómu, znaky a prevencia).

Iné aktivity:

- použitie bábk imitujúcej fetálny alkoholový syndróm,
- použitie okuliarov simulujúcich opilstvo,
- použitie DVD „ Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“ , „ Riziká alkoholu z neoverených a pochybných zdrojov“ a „Až do dna“.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA) boli realizované: preventívne edukačné aktivity pre deti a mládež a vyšetrowanie telesnej zdatnosti u žiakov vybraných základných škôl v okrese Lipt. Mikuláš.

Vyšetrowanie žiakov bolo vykonávané v rámci plnenia úlohy č. 5.1.3 Národného akčného programu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020. Cieľom projektu bola objektivizácia, vybraných ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela. Cieľovou skupinou boli žiaci 8.ročníkov základných škôl. Projektu sa zúčastnilo celkovo 70 žiakov nasledovných troch základných škôl:

- Základná škola Miloša Janošku Ul. čs. brigády 4, 031 01 Liptovský Mikuláš,
- Základná škola s materskou školou, Demänovská ulica 408/4A, 031 01 Liptovský Mikuláš,
- ZŠ Márie Rázusovej - Martákovej, Nábřežie 4.apríla 1936/23, 031 01 Liptovský Mikuláš.

Komplex meraní pozostával:

- antropometrické merania: meranie telesnej výšky a hmotnosti, stanovenia pomeru telesnej hmotnosti k telesnej výške (BMI – Body mass index)), merania % kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu, obvodu pásu a bokov, výpočtu pomeru obvodu pásu k telesnej výške, merania % telesného tuku pomocou kalipera (meranie 4 kožných rias na ramene z oboch strán, pod lopatkou a na bruchu) a z predklonu zo stoja vzpriameného.
- meranie krvného tlaku a pulzu: monitorovaného v klude a pri záťažových testoch. Z hodnotenia držania tela, ktoré zahŕňalo posúdenie jednotlivých častí tela (hlava a krk, hrudník, brucho a panva, dolné končatiny), a zakrivenia chrbtice.
- spirometrické vyšetrenie, ktoré patrí medzi funkčné vyšetrenie pľúc. Pozostáva z 2-3 pokusov maximálneho úsilného kludového výdychu do spirometra a interpretácie nameraných výstupných hodnôt.

- testovanie telesnej zdatnosti realizovanej prostredníctvom Ruffierovho testu, ktorý spočíval vo vykonaní 30- tich drepov počas 30-45 sekúnd. Monitorovanými parametrami bol kľudový, záťažový a pozáťažový pulz a krvný tlak, ktorým sa sledovala odozva srdcovo-cievneho systému na záťaž.

Zdravotno-výchovné aktivity: prednášková činnosť a pohybová inštruktáž

Skupinové edukačné aktivity v oblasti podpory pohybovej aktivity boli zamerané na motiváciu k pohybovej aktivite.

Aktivity boli realizované v nižšie uvedených základných školách :

ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C,

ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A, Lipt. Mikuláš,

Základná škola, Nábrežie Dr. A.Stodolu 1863/49, Lipt. Mikuláš

ZŠ Klačno 4/2201, Ružomberok.

Celkový počet zdravotno-výchovných aktivít: 625

Celkový počet edukovaných 278 žiakov.

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA) bola pre Úrad verejného zdravotníctva SR vypracovaná prezentácia : Analýza výsledkov vybratých vyšetrení študentov 1. ročníkov stredných škôl v rámci realizácie NAPPPA.

Programy a projekty, ktoré nie sú súčasťou dokumentu „Programy a projekty“ vyhlásené HH SR

Pracovníci oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu spolupracovali pri realizácii nasledovných projektov:

1. Projekt „Školský program“.

Všeobecným cieľom Školského programu je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov, predchádzať obezite a následným chronickým ochoreniam.

Cieľová skupina: žiaci I. a II. stupňa základných škôl a žiaci školy so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Zúčastnené základné školy:

- ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57,
- ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Ľubel'a 161,
- ZŠ Janka Kráľa, Žiarska 679/13, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Miloša Janošku, Ulica Čs. brigády 4, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ M.R. Martákovej, Nábrežie 4. apríla 1936/23, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A, Lipt. Mikuláš,
- Spojená škola J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok,
- ZŠ Klačno 4/2201, Ružomberok.

Zdravotno-výchovné aktivity: prednášková činnosť, **34** besied.

Témy edukačných aktivít: Zdravotné následky nevyváženej stravy (obezita, cukrovka, zubný kaz a kolorektálny karcinóm), Význam jednotlivých nutrientov pre telesný rast a vývoj žiaka, Ochorenia z nevyváženej stravy (anorexia, bulímia a obezita), Chyby v stravovacích zvyklostiach u žiaka (nekonzumovanie raňajok, polievok a prejedanie sa), Pitný režim (význam správneho pitného režimu, riziká sladkých nápojov z hľadiska vzniku obezity, zdravotné riziká energetických nápojov).

Počet edukovaných: **780** žiakov a **44** pedagógov.

2. Projekt „Viem čo zjem“

Ide o projekt, ktorý je súčasťou globálneho programu Nestlé pre zdravie detí, ktorý sa od roku 2009 postupne realizoval už v 84 krajinách sveta. Doposiaľ ním prešlo približne 8 miliónov detí. V školskom roku 2018/2019 na Slovensku sme sa podieľali na realizácii tretieho ročníka projektu, ktorého hlavnou témou bola hygiena potravín. Hlavným cieľom tohto projektu je motivácia žiakov základných škôl vo veku 8 – 12 rokov k vyváženému životnému štýlu, k správnym stravovacím návykom a podpora ich záujmu aj o pohybové aktivity.

Cieľová skupina: žiaci 3;4;5;6 a 7. ročníka základných škôl.

Zapojené základné školy:

- ZŠ s MŠ Ľubel'a 161,

- ZŠ s MŠ Janka Kráľa, Žiarska 679/13, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Miloša Janošku, Ulica Čs. brigády 4, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ M.R. Martákovej, Nábrežie 4. apríla 1936/23, Lipt. Mikuláš

Zdravotno-výchovné aktivity prebiehali formou interaktívnej besedy, za použitia digitalizovanej verzie lekcie s interaktívnou tabuľou, súčasťou ktorej bolo video a hra.

Počet výchovno-vzdelávacích aktivít: 13 besied. **Témy edukačných aktivít:** Bezpečnosť a hygiena potravín, dôležitosť umývania rúk pri príprave pokrmov, správne skladovanie surovín, význam hlavných živín v pokrme, význam čítania etikety na potravinárskom výrobku z dôvodu kontroly nad zvýšeným príjmom cukrov a tukov v potravinách.

Počet edukovaných: 307 žiakov a 13 pedagógov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

V roku 2019 oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Lučenci sa podieľalo na plnení jednej úlohy „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2019 a na ďalšie roky“, a to úlohy č. 1.7. Ďalšie úlohy pod č. 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 a 1.6 a 1.8 neboli realizované.

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY - NEHAP V.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

Plnenie v roku 2019:

v roku 2019 sme pokračovali v kontrole dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií – štátny zdravotný dozor sme vykonali v 4 zariadeniach solárií, súčasťou ŠZD bolo aj meranie UV žiarenia (meranie 12 opaľovacích prístrojov vykonali z RÚVZ Banská Bystrica),

v dvoch zariadeniach pri ŠZD nedostatky neboli zistené,

jedno zariadenie bolo vybavené novým opaľovacím prístrojom (prevádzkovateľ zvýšil počet opaľovacích prístrojov v zariadení zo 6 na 7 bez posúdenia) bez výsledkov o meraní UV žiarenia a v jednom zariadení po výmene ultrafialových žiaričov opaľovacieho prístroja nebol k dispozícii doklad o výsledkoch merania UV žiarenia. Pri ŠZD boli uložené opatrenia a porušenie platných predpisov v týchto dvoch zariadeniach bolo riešené v správnom konaní.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Poprade, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

OPPLaT RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okresy Lučenec a Poltár. V roku 2019 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1191 zamestnancov, z toho 220 žien.

V riziku 3. kategórie evidujeme 1169 zamestnancov, z toho 218 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 22 zamestnancov, z toho dve ženy.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1137, chemickým látkam a zmesiam – 97 fyzickej záťaži – 36, vibráciám – 45, biologickým faktorom – 14, chemickým karcinogénom, mutagénom, reprodukčno toxickým látky - 14.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemyselnej výrobe (spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva).

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

V roku 2019 sme vydali 11 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Rozhodnutia boli vydané pre už existujúce spoločnosti z dôvodu prehodnotenia rizík v dôsledku vykonaných zmien alebo boli opakovane vyhlásené rizikové práce 4. kategórie v prevádzkach, kde sa nepodarilo vykonať tak účinné opatrenia, aby sa riziko znížilo. Z 11 uvedených boli len 2 rozhodnutia vydané pre nových zamestnávateľov. Schválené boli 3 návrhy na vyradenie prác z tretej kategórie – rizikové práce boli na základe nových posúdení rizík zrušené. Pred vydaním rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav miestnym šetrením, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí. Zvlášť sme venovali pozornosť prevádzkam, kde sú zamestnanci exponovaní prachu z tvrdého dreva. S ohľadom na sprísnenie limitov TSH bolo nutné v niektorých prevádzkach prehodnotiť kategorizáciu.

V rámci výkonu ŠZD neboli vykonané žiadne merania za účelom objektivizácie pracovného prostredia. Zamestnávatelia zabezpečovali merania cez rôzne akreditované subjekty, ktorých zamestnanci sú odborne spôsobilí na vykonávanie konkrétnych činností (ProCare a.s. Bratislava, Inžinierske služby s.r.o., Martin, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).

Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2019 bolo vydaných 13 rozhodnutí o uvedení priestorov do prevádzky kde sa súčasne schvaľovali aj prevádzkové poriadky na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci, z toho 11 vo výrobe a 2 v maloobchodných predajniach. Samostatným rozhodnutím boli schválené 3 prevádzkové poriadky. Používanie veľmi toxických látok bolo schvaľované len v jednom z predložených návrhov (v laboratóriu pri čističke odpadových vôd v Lučenci sa používa kyvetový test na stanovenie CHSK, klasifikovaný ako akútne toxický, kategória 3, H311).

Adient Slovakia s.r.o., Lučenec – závod na výrobu hlavových opierok z polyuretánovej peny. V technologickom procese sa používajú prípravky a zmesi na báze diizokyanátov, klasifikovaných ako veľmi toxické látky. ŠZD bol vykonaný v koordinácii so SIŽP Banská Bystrica – kontrola na pracoviskách so zariadeniami a činnosťami spojenými s rizikom závažných priemyselných havárií v podniku. Nedostatky neboli zistené.

Toxické a veľmi toxické látky a zmesi sú používané v galvanizačnom procese povrchovej úpravy kovov – dvojchrómnan draselný – v spoločnostiach K-Kart s.r.o., Lučenec a EL.ZET s.r.o., Lučenec. Vo veľmi malých množstvách sú skladované a používané v zubných ambulanciách, v lekárňach a v predajniach elektronických cigariet (náplne s obsahom nikotínu nad 1 hm.%). Pre laboratórne účely skladujú a využívajú toxické a veľmi toxické látky v závodoch THORMA Výroba k.s. Filákov a Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. (Laboratórium Lučenec, ČOV Lučenec).

Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 1 písomné konzultačné stanovisko, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi vo verejnej lekární, oddeleniu epidemiológie 3 písomné konzultačné stanovisko, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi v zdravotníckych zariadeniach – všetky bez používania toxických a veľmi toxických látok.

V roku 2019 bolo doručených 69 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov od 15 oprávnených subjektov. V 19 prípadoch boli pri týchto činnostiach používané látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické. Jednalo sa o látky s obchodnými názvami Nurelle D (1 oznámenie), Quickphos pellets 56 GE (10 oznámení), Ficam 80 WP (8 oznámení) a Persteril (8 oznámení).

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	5/0	prach – tvrdé drevo	3
Brush Block s.r.o., Lučenec	4/0	prach – tvrdé drevo	3
Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n.o	5/4	Formladehyd	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v platnom znení. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Filákov, Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť a.s., Banská Bystrica, Laboratórium Lučenec - evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme:

THORMA Výroba k.s. - pracovisko galvanizovňa, v technologickom procese galvanizácie používajú síran nikelnatý a chlorid nikelnatý (karcinogény kat. 1A a mutagén kat. 2), Proseal XZ-120 s obsahom síranu kobaltnatého (karcinogén kat. 1B a mutagén kat. 2), Topás 2100 Glanzzusatz s obsahom tiomočoviny (karcinogén kat. 2), práce zaradené do 2. kategórie prác. K-Kart s.r.o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - dokázaný karcinogén pre ľudí (kategória 1A), práce zaradené do 2. kategórie prác.

EL.ZET. s.r.o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - dokázaný karcinogén pre ľudí (kat. 1A), práce zaradené do 2. kategórie prác.

Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n.o., Oddelenie patologicko-anatomické – formaldehyd (karcinogény kat. 1B a mutagén kat. 2) v rôznych koncentráciách, práce zaradené do 3. kategórie prác, vyhlásené rizikové práce.

Katarína Rozíková – ČISTIARENĽ A PRÁČOVŇA SEMILA Lučenec, TOTAL CLEANING, s.r.o. Práčovňa a chemická čistiareň Vlnka Lučenec - ako čistiace médium sa používa perchlóretylén (perchlór), klasifikovaný ako podozrivý karcinogén, práce zaradené do 2. kategórie prác.

V drevospracujúcich prevádzkach Mäspoma s.r.o., Výroba údenárskej štiepky Rovňany, BrushBlock s.r.o., Výroba kefodrievok Lučenec, D&J Design, s.r.o., Stolárska výroba Lučenec, QUERCUS s.r.o. Drevovýroba Lučenec sú zamestnanci exponovaní prachu z tvrdého dreva. Vo všetkých prevádzkach bola prehodnocovaná kategorizácia prác s ohľadom na zmenu legislatívy.

Proces s rizikom chemickej karcinogenity:

LC- Oncomed s.r.o. onkologická ambulancia, Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n.o., Oddelenie radiačnej onkológie – používanie cytostatík v liečebnom procese – práce zaradené do 2. kategórie prác.

STRABAG s.r.o., obalovačka Kalinovo, KOLEK s.r.o. Lučenec – výroba liateho asfaltu práce zaradené do 2. kategórie prác.

Vydaných bolo 15 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest (z toho 1x stupačky v jadrách bytových domov, 1x nelegálna skládka stavebného materiálu, 1x demontáž AZC potrubia pri prípravných prácach pre cestu R2, 12x strešná krytina). Jedno rozhodnutie bolo vydané pre správčovskú spoločnosť SPOOL a.s., Lučenec, ktorým bolo povolené odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb „byty a bytové domy v správe SPOOL a.s.“. Súčasne sa s týmito návrhmi schvaľovali vo všetkých prípadoch aj prevádzkové poriadky o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Cieľom tejto úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

Zamestnávateľom ale aj zamestnancom sme poskytovali informácie hlavne týkajúce sa ochrany zdravia v súvislosti s platnou novelou zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Osobitne sme sa snažili zamerať na poskytovanie poradenstva malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO), ktorí často krát podceňujú starostlivosť o vlastné zdravie z hľadiska pôsobenia faktorov pracovného prostredia.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V priestoroch RÚVZ je vytvorená vývesná tabuľa s informáciami o Európskej kampani na roky 2018 – 2019 „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. Cieľom kampane je zvýšiť informovanosť o význame kontrolovania nebezpečných látok na európskych pracoviskách, propagovať hodnotenie rizík, elimináciu a nahradenie, ako aj hierarchiu preventívnych opatrení; zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s expozíciou karcinogénom pri práci; zamerať sa na skupiny pracovníkov s osobitnými potrebami a na tie skupiny, ktoré sú vo väčšej miere ohrozené (napr. ženy, migranti a mladí ľudia); zvýšiť informovanosť o vývoji politík a súčasnom legislatívnom rámci.

V hodnotenom období sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD. Konzultácie boli poskytované hlavne individuálne osobné a telefonické.

3. Oddelenie hygieny výživy

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia

I. etapa : január 2019 - december 2019 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2020 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2019

Záverečná správa

30. marec 2020

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2019 nepodieľala.

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskych výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2019

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 04. 2020

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

II. Etapa

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30. 05. 2020 – ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV

Výstupy

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania.

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2019 nepodieľala.

4. Oddelenie hygieny detí a mládeže

Úloha: 4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 –2025 (NAPPO)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR, RÚVZ v SR,

Termín ukončenia: rok 2025

Na riešení danej úlohy sme sa v roku 2019 podieľali výkonom mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie organizačného a technického zabezpečenia poskytovania tzv. obedov zadarmo v školských stravovacích zariadeniach. Uvedenú kontrolu sme vykonali v dňoch 06.11- 20.11.2019. Kontrolu sme vykonali v 25 stravovacích zariadeniach o výsledkoch kontroly sme údaje tabuľkovo spracovali a v termíne odoslali na ÚVZSR.

V rámci aktivity prevencie detskej obezity sme sa podieľali na projekte COSI - Childhood Obesity Surveillance Initiative – súčať k Národnému akčnému plánu obezity na roky 2015-2025 ktorý je súčasťou akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025. Súčasťou projektu bolo antropometrické meranie detí vo vekovej kategórii v základných školách v meste a na vidieku v počte 115 detí. Okrem uvedeného zákonný zástupca dieťaťa vyplnil dotazník a tiež škola, v ktorej sa merania vykonávali. Dotazníky sa spracovali v roku 2019 a boli zaslané MUDr. Tichej, ktorá je poverená konkrétnym riešením projektu. Výstupy z realizovaného projektu nám neboli zaslané.

V roku 2019 sme vykonali 64 kontrol v školských stravovacích zariadeniach a v bufetoch. Okrem uvedeného sme poskytli 79 konzultácií týkajúcich sa problematiky stravovania v školských a predškolských zariadeniach. Konzultácie boli poskytnuté hlavne zákonným zástupcom detí stravujúcich sa v stravovacích zariadeniach, týkali sa možností poskytovania vegánskej a vegetariánskej stravy a tiež stravovania detí s potrebou diétného stravovania. Tiež sme poskytovali konzultácie prevádzkovateľom súkromných zariadení pre deti v oblasti stravovania.

Zamestnanec OHDM sa zúčastnil v rámci projektu Obedy zadarmo školenia uchádzačov o prácu v školských stravovacích zariadeniach. Školenie, ktorého záverom bola skúška na získanie odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažnú činnosť organizovalo MNPSVaR SR cez regionálne Úrady práce.

Zamestnanec OHDM sa dňa 15.02.2019 zúčastnil na odbornom seminári v Banskej Bystrici organizovanom Asociáciou školského stravovania v spolupráci s MPSVaR SR na tému „ Obedy zadarmo“.

Okrem uvedených edukačných činností sme v rámci kontrol poskytovali zamestnancom školských stravovacích zariadení edukačný materiál „ Vyskladajte si zdravý tanier“ a v rámci poskytovania konzultácií sme klientom ponúkali edukačný materiál „ Ako si určiť svoj denný príjem kalórií“.

Úloha: 4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2019

Uvedenú úlohu sme riešili v dňoch 18-22.3.2019. Riešenie úlohy pozostávalo zo zberu údajov formou dotazníkov u študentov navštevujúcich 2. stupeň základných škôl a u študentov stredných škôl. V rámci projektu nám bola vybraté školy ZŠ s MŠ Kokava nad Rimavicou, Gymnázium B. S. Timravy Lučenec, Stredná odborná škola hotelových služieb

a dopravy Lučenec, Stredná odborná škola technická Lučenec, Obchodná akadémia Lučenec a Stredná zdravotnícka škola v Lučenci. Všetkých respondentov zapojených do uvedenej úlohy bolo 461. Vyplnené dotazníky boli podľa požiadavky zaslané poštou na ÚVZSR.

Úloha: 4.3. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2019

Úloha bola plnená v 2 etapách, v mesiacoch marec – jún a v mesiacoch september – október 2019. V 1 etape sme vykonali 28 ŠZD a odobrali 8 vzoriek piesku. V tejto etape neboli uložené žiadne opatrenia, laboratórnym rozborom zameraným na mikrobiologické a parazitárne znečistenie bolo zistené, že všetky odobraté vzorky spĺňajú legislatívne požiadavky v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z.

V 2 etape sme vykonali 16 ŠZD a odobrali 32 vzoriek piesku. V rámci počtu 16 ŠZD v materských školách sa skontrolovalo 37 pieskovísk, z dôvodu, že niektoré MŠ majú v areáli viacej pieskovísk. Laboratórnym rozborom bolo zistené že jedna vzorka piesku z MŠ Holiša, nespĺňa požiadavky Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. v dôvodu prítomnosti geohelmintov. Uvedenému zariadeniu bol vydaný zákaz na používanie pieskoviska do doby vykonania nápravných opatrení. Správa z plnenia úlohy bola v požadovanom termíne zaslaná na ÚVZSR.

Úloha: 4.4. Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ aŽŠ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2019

V etape riešenie rok 2019 sme zhodnotili jedálne lístky za mesiac október a november v troch materských školách nasledovne: MŠ ulica Partizánska 2, 984 01 Lučenec, MŠ s VJM , ulica Kármana 5/6A, 984 01 Lučenec a MŠ Školská 192/9, 985 26 Málinec. V hodnotených materských školách bola zistená vyhovujúca pestrosť pokrmov, v každej hodnotenej MŠ bol koeficient vyšší ako 0,5 .V jedálnych lístkoch v položke desiaty a olovranty bola dosiahnutá nízka úroveň podávania jedál – obilninové kaše (z vločiek, prosa kukuričnej krupice ryže a pod.), zelenina a ovocie neboli vždy súčasťou desiat, v jedálnom lístku bola v každej MŠ zaradená údenina. Zelenina a ovocie tiež neboli každodennou súčasťou jedálnych lístkov, nahrádzané boli čajom a sladenými nápojmi. V položke obedy prevažovali polievky zeleninové, no absentovalo zaraďovanie obilninových závariiek. Pri hlavných jedlách boli zaraďované sladké jedlá viac ako 2x mesačne, čo vedúce stravovacích zariadení zdôvodňovali tým, že v rámci noriem a metodík MŠ SR majú povinnosť zaraďovať do jedálneho lístka 1 sladké jedlo v týždni. V každej materskej škôlke bola pri mäsových jedlách zaraďovaná najčastejšie bravčovina za ňou nasledovalo hydinové mäso. Čo sa týka príloh často sa vyskytovala zemiaková kaša, ryža knedle cestoviny. Kuskus bulgur a pod. bol zaradený len v jednom jedálnom lístku aj to iba 1x.

Každá hodnotená MŠ splnila požiadavku podávanie jedla z rýb kde sa uvedené jedlo vyskytovalo na jedálnych lístkoch 2 až 3x do mesiaca.

Nápoje sa v každej hodnotenej MŠ podávali v striedaní – nesladený, sladený nápoj. Hlavné čaje boli sladené medom. 1 až 2x mesačne bol podávaný aj rakytníkový nápoj.

Správa z plnenia úlohy bola v požadovanom termíne zaslaná na ÚVZSR.

Úloha: 4.5. Úrazy detí v SR

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: NCZI, vybrané regionálne nemocnice, všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2019

Úloha bola plnená v spolupráci s Všeobecnou nemocnicou s poliklinikou n.o., Námestie republiky 15, Lučenec, III. Detská klinika Slovenskej zdravotníckej univerzity.

V rámci projektu sme doručili na Detskú kliniku VsNsPn.o. Lučenec „Dotazník o úrazoch detí“ v určených etapách. Po uplynutí časového obdobia na zber dotazníkov – mesiac február, júl a október sme konštatovali, že rodičom, ktorých deti mali byť hospitalizované s úrazom nebol predložený v žiadnom časovom úseku realizácie projektu dotazník. Zdôvodnenie uvedenej situácie zamestnancami Detskej kliniky, prečo nedošlo z ich strany k odovzdaniu dotazníkov rodičom hospitalizovaných detí je nasledovné: Deti, ktoré utrpia úraz sú hospitalizované na oddelení chirurgie v rámci VŠNsPn.o, Lučenec, deti s vážnymi úrazmi sú transportované na vyššie pracovisko – Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Banská Bystrica.

Z uvedeného dôvodu sme v rámci plnenia úlohy nedostali späť od vybraného zdravotníckeho zariadenia ani jeden vyplnený dotazník.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR:

Hlásenie výkonov očkovania v rámci okresov sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií prvého kontaktu (VLPD a VPLDD) na odd. epidemiológie písomnou formou – úloha sa plní priebežne.

V septembri 2019 bola vykonaná administratívna kontrola očkovania na všetkých ambulanciách VLDD okresu Lučenec a Poltár (19 obvodov) za sledované obdobie.

V okrese Lučenec sa úroveň zaočkovanosti detí pohybovala v rozmedzí od 93,7 % - 98,4 %.

Nižšia zaočkovanosť v rámci povinného pravidelného očkovania na úrovni okresov pod 95 % bola zistená proti MMR v ročníku narodenia 2017 na úrovni 93,7 %. Bol zaznamenaný vzostup zaočkovanosti proti MMR na úroveň 98,4 % (r.2018 – 91,88 %), taktiež vzostup v preočkovaní proti MMR na úroveň 98,4 % (r.2018 – 95,46 %). V rámci odporúčaného očkovania vzostup o 9 % očkovaných detí (až 3 násobne sa zvýšilo očkovanie detí proti HPV).

V okrese Poltár sa zaočkovanosť detí pohybovala v rozmedzí od 94,8% - 100 %. Nižšia zaočkovanosť v rámci povinného pravidelného očkovania pod 95 % bola zistená proti MMR v ročníku narodenia 2016 na úrovni 94,8 %. Bol zaznamenaný vzostup zaočkovanosti proti MMR v ročníku narodenia 2006 na úroveň 97,8 % (r.2018 – 96,40 %). V rámci odporúčaného očkovania bol vzostup očkovaných detí (až 3 násobne sa zvýšilo očkovanie detí proti kliešťovej encefalitíde a 6 násobne proti HPV).

Odmietnutie očkovania r. 2019:

Počet kompletných odmietnutí povinného pravidelného očkovania : 11 (LC – 10, PT – 1)

Počet čiastočných odmietnutí : 2 (LC –1, PT – 1)

Počet nežiadúcich účinkov: 0 (LC – 0, PT – 0)

Písomné predvolanie na osobný pohovor do poradne očkovania: 13 x (LC- 11, PT-2)

Blokové pokuty podľa § 56 ods.2 zák.č.355/2007 Z.z.) za r. 2019: 0.

Počet vykonaných aktivít EIW 2019:88 aktivít, z toho bolo 32 určených pre laickú verejnosť, 56 pre zdravotníckych pracovníkov, 1 x web a 2 x infopanel. Na ambulancie PLDD, PLD, primárom a vedúcim sestram oddelení VŠNsP Lučenec n.o. bola preposlaná informácia o kampani EIW s témou „Hold podporovateľom očkovania“. V roku 2019 boli do ambulancií prvého kontaktu distribuované propagačné materiály o očkovaní proti chrípke a očkovacie preukazy dieťaťa.

Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom poradne očkovania.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Za rok 2019 sme nahlásili do EPIS-u celkom 465 prípadov prenosných ochorení (okres Lučenec – 346, okres Poltár – 119) a pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení, ktoré boli taktiež vložené do systému.

Opatrenia vykonané na predchádzanie ochoreniam:

- rozhodnutím – 48 x (LC – 42, PT – 6)

- lekárske dohľadom – 4 x (LC – 2, PT – 2)

- z toho aktívna imunizácia – 5 x (LC – 0, PT – 5)
 - 1 očkovačou dávkou – 2x (LC – 0, PT – 2)
 - 2 resp. 3 očkovačými dávkami- 2 x (LC – 0, PT – 2)
 - nezočkovaných – 1x
 - podanie profylaktickej antibiotickej liečby – 23 x (LC – 23, PT – 0)
- V okrese Lučenec a Poltár bolo spracovaných 465 ohnisk (LC – 346, PT – 119)
-počet opatrení – 248 (LC – 205, PT – 43).

V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia, informovanie zainteresovaných, sprísnenie hyg. epid. režimu, vyhľadanie podozrivých z nákazy, zdravotná výchova, laboratórne vyšetrenie faktoru prenosu a lekársky dohľad.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

V roku 2019 bola vykonaná (12x) mesačná analýza prenosných ochorení za 2 okresy.

Týždenné spracovanie ARO a ChPO: 52 x (okr. Lučenec a Poltár)

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie elektronicky informujeme dotknuté organizácie a zdravotnícke zariadenia o aktuálnej situácii. Od pacientov s príznakmi virózy boli vykonané odbery na laboratórne vyšetrenie – 14 x. Vírus chrípky typ B – RT PCR bol potvrdený - 1 krát a typ A H1N1 – 2 krát. Vírus chrípky typ A H1N1 bol potvrdený aj v 1 prípade pri hospitalizovaní v nemocnici. Lekári lôžkových oddelení boli upozornení na posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI. K 31.12.2019 prípad SARI nebol hlásený.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V roku 2019 sme vykonali 74 výkonov ŠZD v lôžkových a špecializovaných ambulatných zariadeniach. Na oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. Celkovo sme odobrali 280 vzoriek (60 sterov zo sterilných materiálov a 222 sterov z prostredia). Nápravné opatrenia uložené 2 krát .

Celkovo za rok 2019 evidujeme 32 nozokomiálnych nákaz vo VŠNsP Lučenec n.o.

Na oddelení vnútorného lekárstva – 16 x, infektológia – 8 x, LDCH – 5 x, ortopédia – 2 x a cievná chirurgia 1 x. Priebežne počas roka 2019 sme infekcie *Clostridium difficile* spracovali do protokolov ECDC (eurupskej surveillance).

V mesiaci máj sme v rámci národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“) a plnenia Akčného plánu č.9 - Prevencia NN v Slovenskej republike realizovali prednášku na tému hygiena rúk pre zdravotníckych pracovníkov v spolupráci s regionálnou Komorou sestier a pôrodných asistentiek (60 účastníkov školenia). Kontrolu dodržiavania hygieny rúk vykonávame v priebehu celého roka pri výkone ŠZD, odbermi sterov rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj kontrolou sortimentu používanej alkoholovej dezinfekcii rúk, pomôcok na dezinfekciu rúk, dostatku jednorazových utierok na osušenie rúk a pod. V II. etape sme uvedený projekt nerealizovali, z dôvodu, že účasť na seminári mali v prevažnej väčšine sestry z DSS (Domov sociálnych služieb) a o ďalšiu realizáciu prednášok nebol zo strany DSS záujem..

Z celkového počtu bolo 7 pozitívnych (3x grampozitívna a 4x gramnegatívna mikroflora). Primárom, vedúcim sestram oddelení VŠNsP Lučenec n.o., na ambulancie PLD, PLDD, odborným ambulanciám boli zaslané edukačné materiály o správnej hygiene a dezinfekcii rúk. Informácia o kampani bola zverejnená na web stránke úradu.

6. 5. Mimoriadne epidemiologické situácie:

V r. 2019 nebolo potrebné riešiť. Za obdobie od 1.1.2019 – 31.12.2019 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy 4 hlásenia (Lučenec – 4, Poltár – 0).

Epidémie :

Okres Lučenec : (rodinné - lokálne)

1. A 020 J.Husa, Lučenec (počet exp.- 4, chorých – 2)
2. A 020 R III/5, Lučenec (počet exp. – 3, chorých – 2)
3. A 020 Lúčna 17, Lučenec (počet exp. – 6, chorých 3)
4. A 020 Kliment 2 (počet exp.2, chorých – 2)
5. A 020 Hydina (počet exp. – 2, počet chorých – 2)
6. A 020 Mlynská, LC (počet exp. – 3, počet chorých – 2)
7. A 020 Podrečany (počet exp. – 3, počet chorých – 2)
8. A 045 Tomášove (počet exp. – 7, počet chorých – 2).

Okres Poltár:

1. A 045 Veľká Ves (počet exp. – 4, počet chorých – 2) - lokálna
2. A 020 Mlieko PT (počet exp. – 2, počet chorých – 2) - lokálna
3. A 841 Sklárska , Poltár (počet exp. – 20, počet chorých – 7) - nadregionálna

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV:

V okr. Lučenec je 1 odberné miesto odpad. vody - kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec. Za rok 2019 bolo vykonaných 6 odberov na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli 5 x negatívne a 1 x pozitívny (enterovírusy – pozit.).

V roku 2019 nebol hlásený u detí do 15 rokov ani jeden prípad akútnej chabej obrny. Ochorenia na Guillainov-Barrého syndróm v sledovanom období nebolo zaznamenané.

6.7. Prevencia HIV/AIDS :

V roku 2019 sa projekt primárnej prevencie HIV/AIDS nerealizoval (edukácie zabezpečovala PZ). Zároveň bol zhotovený informačný panel s edukačnými materiálmi o ochorení a prevencii tohto ochorenia.

6.8. Poradňa očkovania :

Konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním, poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní sa vykonáva priebežne. Za r.2019 sa riešilo 14 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania, ktoré dosiahli určený vek zo strany rodičov.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo celkom 10 (4x osobne a 6x telefonicky). Vydané medzinárodné očkovacie preukazy - 0.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V r.2019 sme sa v pokračovaní projektu nezúčastnili.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Lučenci – okres Lučenec, Poltár – sme úlohu realizovali formou rôznych aktivít – prednášková činnosť, besedy, mobilná poradňa. V oblasti prevencie a zdravotno – výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek). Cieľom edukačných aktivít je presadzovanie zásad zdravého životného štýlu, motivácia, utváranie postojov, rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky. Pokračovali sme v zdravotnej výchove, zvyšovali sme informovanosť širokej verejnosti cestou masovo komunikačných prostriedkov o prevencii chronických a infekčných chorôb, s dôrazom na individuálnu zodpovednosť za svoje zdravie. Podporovali sme správne výživové návyky, upozorňovali sme na dôležitosť pravidelnej pohybovej aktivity u všetkých vekových kategórii počas celého života. Prednáškami a edukačnými materiálmi sme motivovali mladú generáciu v boji proti drogám a iným návykovým látkam. Apelovali sme na dôležitosť preventívnych lekárskech prehliadok u celej populácie a propagovali sme význam očkovania nielen u detskej populácie, ale najmä proti chrípke vo vyšších vekových kategóriách.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti, sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2019 sme v základnej poradni vyšetrili 103 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť.

Prevažnú väčšinu klientov tvorili seniori a skupina adolescentov a široká verejnosť, ktorá bola oslovená pri aktivitách v rámci svetových dní a aktivity pod názvom **Deň pre Vaše zdravie** (antropometrické, biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI). Ponúkali sme rôzne prednášky na tému Úprava životného štýlu, srdcovo - cievne ochorenia, Zásady zdravej výživy, Zmena výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. Edukačné aktivity sme realizovali na ZŠ, MŠ a v kluboch dôchodcov v rámci Svetového dňa zdravia .

Program „Ovocie a zelenina do škôl“

V rámci programu sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Výživa a pitný režim“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov. Prednáška na tému „Vitamíny a naše zdravie“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia.

7.apríl – svetový deň zdravia – Výživa a pohyb – ZŠ Štefánika, LC – 8. ročníky- 18 žiakov – príprava a distribúcia edukačného materiálu

10. máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – Ovocie a vitamíny- informácie prostredníctvom prednášok na ZŠ Vajanského v Lučenci v rámci zdravého životného štýlu, pohybovej aktivity a distribúcia edukačného materiálu. –62 žiakov

11.06.2019- ZŠ Kubínyiho Lučenec- 8. ročníky – 58 žiakov - Zdravý životný štýl – strava, pohyb, duševné zdravie - prednáška a distribúcia edukačného materiálu

16.október – svetový deň potravy – Zdravé a kvalitné potraviny – prednáška a distribúcia edukačného materiálu pre žiakov ZŠ Štefánika v Lučenci (5.7 trieda - 62 žiakov)

Projekt „Viem čo zjem“

11.03.2019 – dotazníkový prieskum na ZŠ nezapojenej do projektu Viem čo zjem (ZŠ Divín) v ročníkoch 3.4.5.6. – 74 žiakov

26.03.2019 – vyplnené dotazníky zo zapojenej školy (ZŠ Haličská 7, LC) – P- v počte 79 a nezapojenej školy (ZŠ Divín) – K- v počte 74 – boli odoslané na vyhodnotenie na ÚVZ SR

17.09.2019 – pracovná porada na RÚVZ Zvolen – k projektu Viem čo zjem

18.11.2019 - ZŠ Haličská 7 – 4.B, 6.B, 6.A (60 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

22.11.2019 - ZŠ Haličská 7 – 5.A, 3.B, 5.B (60 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

25.11.2019 - ZŠ Haličská 7 – 3.A, 4.A, 3.C (60 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

Súkromná ZŠ Opatová si žiadala realizáciu prednášok vo februári 2020.

Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti ozdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej- pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

- preventívne vyšetrenie klientov v poradni zdravia, kde sa okrem anamnestických údajov, antropometrických vyšetrení, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – CHOL, Gl, Tg. Vyšetrujeme nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy OHV „výživový stav obyvateľstva“,
- preventívne vyšetrenie klientov počas výjazdu pracovníkov OPZ k cieľovým skupinám rôznych vekových kategórii, s rôznym vzdelaním a povoláním,
- podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizuje poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravý spôsob života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy, významného faktoru prevencie metabolických, onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a pre redukciu nadmernej hmotnosti a obezity,
- odporúčame znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny, ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny, najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom,

- zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pre nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej sociálnej oblasti. Informácie o poradni zdravia, ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu, ktorá sa dotýka celej populácie. Realizujeme ju najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom./

V poradni používame metódy individuálnej prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín produktívneho veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie. Počas celého roka realizujeme prednášky pre deti MŠ, základných a stredných škôl a pre dospelú populáciu o zdravom stravovaní, význame mlieka a o pitnom režime, apod.

Odborné poradenstvo znižovania nadváhy a obezity sa poskytovalo na základe zistených skutočností (percento telesného tuku, BMI).

Projekt „Stomatohygiena a zdravé stravovanie“

Stomatohygiena v roku 2019 už nie je súčasťou Programov a projektov, ale v rámci zdravého stravovania a prevencii obezity realizujeme aj aktivity na tému stomatohygiena a zdravá strava.

Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku. Predškolský vek je optimálny aj z vývinovo – psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania. Intervenčné, zdravotno – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý syseľ“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

21.05.2019 - ŠZŠ - **Lučenec** - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 37 detí

18.06.2019 – **Spojená ZŠ Rúbanisko**- edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu –27 detí

14.11.2019 – **ZŠ Lovinobaňa** - edukačná aktivita – Zdravé zúbky - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu –28 detí

15.11.2019 – **ZŠ Lovinobaňa** - edukačná aktivita – Zdravé zúbky - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu –28 detí

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU

- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Vyzvi srdce k pohybu a účastnícke listy. Informácie boli podané aj pre zamestnancov RÚVZ aj ich následné zapojenie do súťaže. Súťaž sme propagovali na ŠZŠ v Lučenci, v rámci Svetového dňa pohybu v mestskom rozhlase,

nainternetovej stránke RÚVZ Lučenec, v Klube dôchodcov Lučenec, na Obchodnej akadémii v Lučenci a na ďalších preventívnych aktivitách pre širokú verejnosť. Zároveň sme organizovali – Športový deň na RÚVZ v Lučenci, na Obchodnej akadémii v Lučenci, Deň otvorených dverí, Výjazdovú poradňu na ZŠ Vajanského v LC, na Obchodnú akadémiu v Lučenci, kde sme propagovali význam pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení. Účastnícke listy sme priebežne zbierali a odoslali na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKYCH OSÁD)

S koordinátormi a asistentmi v spádovej oblasti RÚVZ Lučenec (Poltár, Fil'akovo) sme v kontakte vďaka našej iniciatíve. Aktivity v roku 2019 v tomto projekte sme nerealizovali.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Škodlivosť používania nadmerného množstva alkoholu zdôrazňujeme pri individuálnom poradenstve klientom poradní zdravia a využívame poznatky z projektu a kampane organizovanej ku Dňu zodpovednosti, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, v súvislosti s upozorňovaním na zásady správnej výživy a na dôležitosť dodržiavania pitného režimu. Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie na deti a mládež vo forme besied, premietanie DVD filmu s názvom „Až do dna...“ a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu realizujeme na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár – ZŠ Lovinobaňa, ZŠ Štefánika Lučenec.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti. Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života, zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Plnenie úlohy má veľmi dobrú odozvu zo strany seniorov. Výchovno – vzdelávacie aktivity realizujeme priebežne počas celého roka, v roku 2019 nasledovné edukačné aktivity :

- **Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany**

odborná prednáška pre klientov DDaSS na témy :

04.10.2019 – Očkovanie v staršom veku – 32 klientov

Prednáška bola spojená s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom diskutujúcim, meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotne – výchovného materiálu

- **DDaSS Libertas Lučenec**

13.11.2019 – Imunita a očkovanie seniorov, Osteoporóza v staršom veku - príprava a distribúcia edukačných materiálov , TK , poradenstvo - 42 klientov

17.12.2019 – Prevencia onkologických ochorení - príprava a distribúcia edukačných materiálov, meranie TK, TT%, - 32 klientov

- **Klub dôchodcov v Lučenci , Spoločnosť psoriatickov v Lučenci**

11 –15.03.2019 -- Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

13.03.2019 -- prezentácia, tréning mozgu - logické hádanky pre seniorov, matematické úlohy, meranie krvného tlaku, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 21 klientov.

17.10.2019 – Duševné zdravie u seniorov - príprava a distribúcia edukačného materiálu – 19 klientov

- **Klub dôchodcov vo Vidinej**

03.12.2019 – Prevencia onkologických ochorení, onko choroby hrubého čreva, individuálne poradenstvo a meranie tlaku krvi – 19 klientov

- **Liga proti rakovine**

20.02.2019 – prednáška na tému Očkovanie, zdravé stravovanie a pohybová aktivita seniorov, príprava a distribúcia edukačného materiálu, meranie TK, TT%, BMI, MM-kg, MQ, PHY, BN, VT, BM, m-age, voda%, a poradenstvo - 32 klientov

Okrem skupinových aktivít sme poskytovali individuálne poradenstvo v poradni zdravia v oblasti znižovania hladiny cholesterolu a pohybovej aktivity u seniorov.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradňa zdravia. Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov - kluby dôchodcov (Lučenec, Vidiná, Fiľakovo), zariadenia sociálnych služieb pre seniorov (Sušany, AMBRA, LIBERTAS), Spoločnosť psoriatickov. Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie, prevencia kardiovaskulárnych ochorení, chronických neinfekčných ochorení. Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v roku 2019 bolo 47 klientov prvovýšetrených a 62 kontrolných vyšetrení.

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch (10), kde bolo vyšetrených 323 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku, BMI, spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu a v niektorých prípadoch aj celkové biochemické vyšetrenie). Výjazdové aktivity poradne zdravia do obcí, na úrady a pracoviská (Mestský úrad Veľký Krtíš, Okresný úrad Lučenec, TESCO Lučenec a Fiľakovo, THORMA Fiľakovo, Obchodná akadémia v Lučenci, ŠZŠ, ZŠ a pod.), hromadných podujatiach (svetový deň bez tabaku, svetový deň pohybu).

V spolupráci s oddelením hygieny výživy pokračujeme v realizácii plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ - antropometrické a biochemické vyšetrenia, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia .

4. február -Svetový deň proti rakovine - propagácia na paneloch v budove RÚVZ Lučenec, a v mestskom rozhlase.

11.-17. marec – týždeň mozgu

11.marec – ZŠ Divín -3.4.5.6. ročníky – 74 žiakov - Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy

14. marec – ZŠ Haličská cesta 8. Lučenec- Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy- 67 žiakov

15. marec- Pamäť a logické myslenie- prednáška pre Spoločnosť psoriatickov Lučenec - ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy- 21 klientov

12. marec – prednáška pre zamestnancov RÚVZ - Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy- 20 klientov

13. marec – deň otvorených - dverí na oddelení podpory zdravia, meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl, Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI, individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu 10 klientov

1. apríl – okresný petangový turnaj Novohrad – meranie TT%, TK spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu – 26 klientov

7. apríl – svetový deň zdravia – Okresný úrad Lučenec - prevencia nadváhy a obezity, meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl, Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI, individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu -25 klientov

10. máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia - **Propagácia svetového dňa Pohybom ku zdraviu** - na webovej stránke RÚVZ Lučenec, na paneloch a v mestskom rozhlase.

- **Deň pohybu** pre zamestnancov RÚVZ v Lučenci – 10.05.2019 – areál RÚVZ - 23 účastníkov

- **Edukačná aktivita pre študentov ZŠ** - Pohyb a zdravie - príprava a distribúcia edukačného materiálu, beseda - 23.05.2019- ZŠ Vajanského Lučenec- 20 žiakov

- **Aktivita mobilnej poradne zdravia ZŠ Vajanského** v Lučenci- 23.05.2019 – meranie TK, TT %, WHTR, BMI, výška, váha, pás, boky, BM, držanie tela, spirometria a distribúcia edukačných materiálov – 20 žiakov

Deň pre Vaše zdravie

1. február – ZŠ Haličská 8, Lučenec - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, glukózy, antropometrické merania, analýza tela, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 22 klientov

20. február – Liga proti rakovine- meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, glukózy, antropometrické merania, analýza tela, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 32 klientov

30. júl – TESCO Lučenec - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, MM/kg, MQ, PHY, BN, VF, BM/kcal, M- age, TBW %, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 28 klientov

31. júl – TESCO Lučenec - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, MM/kg, MQ, PHY, BN, VF, BM/kcal, M- age, TBW %, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 25 klientov

14. august – MsÚ Veľký Krtíš - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, MM/kg, MQ, PHY, BN, VF, BM/kcal, M- age, TBW %, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 25 klientov – spolupráca so VŠZP

27. september – THORMA Fil'akovo - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, MM/kg, MQ, PHY, BN, VF, BM/kcal, M- age, TBW %, celkového cholesterolu, Gl, Tg, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 20 klientov

05. september – Spoločnosť psoriatickov - meranie TK, TT, BMI, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 32 klientov

13. november – DdaSS Lučenec - meranie TK, TT, BMI, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 42 klientov

03. december – Klub Vidiná - meranie TK, TT, BMI, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 19 klientov

17. december – DDaSS Sušany - meranie TK, TT, BMI, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 32 klientov

Prevenencia HIV/AIDS

Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie na deti a mládež vo forme besied, premietanie DVD filmu a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu realizujeme na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár (ZŠ - 3/134). Vyhodnotenie aktivít realizovaných v zmysle tejto úlohy tabuľkovou formou posielame na RÚVZ Košice.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Oddelenie výchovy k zdraviu sumarizuje každý mesiac výsledky kontrol, polročne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. Za sledované obdobie (rok 2019) bolo vykonaných **583 kontrol fajčenia** v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Hygiena detí a mládeže : 29

Hygiena výživy	:	271
Hygiena životného prostredia:		77
Epidemiológia :		13
Preventívne pracovné lekárstvo:		193

31.máj – svetový deň bez tabaku

Svetový deň bez tabaku sme propagovali klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku, vyšetrenie obsahu CO vo vdydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer .

Ďalšie realizované aktivity :

- informácie na nástenkách v priestoroch RÚVZ
- propagačné materiály do škôl a verejné priestory
- prednášky, besedy

05.06.2019 – pred budovou RÚVZ Lučenec - Prevencia fajčenia – príprava a distribúcia edukačného materiálu, meranie oxidu uhoľnatého smokerlyzerom (COppm/CO%) a meranie vitálnej kapacity pľúc spirometrom (FVC, FEV 1, PEF, FEV1/FVC%)– počet meraní - 26

Európsky týždeň boja proti drogám

RÚVZ so sídlom v Lučenci Oddelenie podpory zdravia v rámci Európskeho týždňa boja proti drogám realizoval nasledovné výchovno- vzdelávacie aktivity:

- **Propagácia Európskeho týždňa boja proti drogám** - na paneloch v budove RÚVZ
- **Edukačná aktivita pre študentov základných škôl** -
14.11.2019 - ZŠ Lovinobaňa – 1.2.3.. ročníky – Naše zdravie a biele zúbky - príprava a distribúcia edukačného materiálu, prednáška a beseda – 56 detí
15.11.2019 - ZŠ Lovinobaňa –5.6.7.8.9. ročníky - Tabak, alkohol, drogy – 76 žiakov
- 20.11.2019 - ŠZŠ Lučenec, Mierova – Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo- beseda, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 37 detí
- 20.11.2019 - ŠZŠ Lučenec – Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo- beseda, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 48 detí

Linka na odvykanie od fajčenia

Linku na odvykanie od fajčenia sme v roku 2019 na základe vytvoreného harmonogramu nezabezpečovali .

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Projekt NAPPPA sme realizovali v roku 2019 na vybraných základných školách.

Pohybová aktivita je podľa základných európskych zdravotných ukazovateľov jeden z najdôležitejších determinantov zdravia. Odporúčania podľa WHO je 60 minút pohybovej aktivity denne. RÚVZ so sídlom v Lučenci pokračuje s projektom v roku 2019. Súbor tvorí 60 žiakov 8.ročníkov ZŠ /ZŠ Štefánika LC, ZŠ Vajanského LC a ZŠ Kubínyiho LC /. Komplex meraní tvorí: antropometria - telesná výška, telesná hmotnosť, obvod pásu a bokov

- meranie kostrového svalstva a telesného tuku, meranie krvného tlaku a pulzu. Hodnotí sa držanie tela, flexibilita, telesná zdatnosť – Ruffierov test a spirometricky sa vyšetruje vitálna kapacita pľúc. Všetky získané údaje v rámci realizovaného projektu boli spracované v tabuľke a v záznamových listoch, a boli v elektronickej podobe odoslané riešiteľovi na ďalšie spracovanie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

Plnenie úlohy:

oddelenie HŽPaZ RÚVZ Martin sa podieľa na plnení súčasného Akčného plánu – NEHAP V. v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí:

- systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (bolo odobratých 75 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru a 12 vzoriek v rozsahu úplného rozboru podľa vyhlášky č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou), pričom 3 vzorky v rozsahu minimálnej analýzy nevyhoveli limitom ukazovateľov kvality pitnej vody v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch (koliformné baktérie, enterokoky, E. coli). Na základe uvedeného boli odbery vzoriek pitnej vody na príslušných odberných miestach bezodkladne zopakované. Hodnoty prekročených ukazovateľov kvality pitnej vody na príslušných odberných miestach v rámci kontrolného odberu, spĺňali najvyššie medzné hodnoty stanovené platnou legislatívou;
- zvyšovaním povedomia ľudí v otázkach dôležitosti pitnej vody formou informovania verejnosti s využitím webovej stránky, ako aj individuálnymi konzultáciami poskytovanými občanom pri príležitosti Svetového dňa vody;
- dohľadom nad vodami určenými na kúpanie - posudzovanie, povoľovanie a priebežná kontrola kúpalísk - sezónnych aj celoročných;
- priebežne pri posudzovaní návrhov na územné konanie, umiestňovaní stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov na životné prostredie na obytnú a rekreačnú funkciu objektov, s posudzovaním možných vplyvov na životné prostredie formou štúdií; pri kolaudácii objektivizáciou relevantných negatívnych dopadov okolia stavby na obytnú zástavbu a rekreačné územia. Podľa situácie vyžadujeme rozptylové/emisno-imisné štúdie, svetlotechnické posudky, hlukové štúdie, resp. objektivizáciu hluku pri kolaudácii a uvedení priestorov do prevádzky.

1.2. Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov.

Plnenie úlohy : RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.3. Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

Plnenie úlohy: RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

V roku 2019 bol RÚVZ so sídlom v Martine oslovený ÚVZ SR v súvislosti s celosvetovou štúdiou vyšetrenia materského mlieka na prítomnosť perzistentných organických látok (POPs), ktorá je súčasťou celosvetového monitorovania obsahu POPs v materskom mlieku.

RÚVZ so sídlom v Martine v súvislosti so štúdiou, v rámci regiónu Turiec požiadal o spoluprácu lekárov niektorých gynekologických ambulancií, avšak o počte zapojených matiek do štúdie RÚVZ so sídlom v Martine nedisponuje.

1.4. Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe výsledkov prieskumu.

Plnenie úlohy: Odd. HŽPaZ nebolo zapojené do projektu.

1.5. Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách.

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

V rámci plnenia úlohy „Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií“ bol v roku 2018 a 2019 odbornými pracovníkmi odd. HŽP v spolupráci s meracou skupinou OOFŽP ÚVZ SR vykonaný mimoriadny cieleň štátny zdravotný dozor (ďalej len „ŠZD“) zameraný na kontrolu zákonom predpísaných dokladov, písomností a dodržiavanie požiadaviek zákona č.355/2007 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z.z. V rámci výkonu ŠZD bola odborne spôsobilými osobami ÚVZSR vykonaná objektivizácia ultrafialového žiarenia meraním používaných opaľovacích prístrojov. Pri výkone ŠZD sa odborní pracovníci okrem iného zameriavali na: prevádzkovú dokumentáciu vrátane dokladu o objektivizácii UV žiarenia vykonaného odborne spôsobilou osobou; odbornú a zdravotnú spôsobilosť pracovníkov; schopnosť pracovníkov informovať zákazníkov o škodlivých účinkoch (zdravotných rizikách) UV žiarenia, kontraindikáciách; spôsob likvidácie trubíc ako nebezpečného odpadu a pod.

RÚVZ so sídlom v Martine eviduje v okrese Martin a Turčianske Teplice 8 prevádzok s 13 opaľovacími prístrojmi (soláriami).

ŠZD bol vykonaný spolu v 5 prevádzkach, pričom bolo skontrolovaných, resp. bola overená efektívna ožiarenosť (celková účinná ožiarenosť) a minimálna erytemálna dávka 8-ich opaľovacích prístrojov. V rámci výkonu ŠZD bolo zistené prekročenie limitov celkovej účinnej ožiarenosti v 3 prípadoch, v 1 prípade nebolo vykonané meranie ultrafialového žiarenia prevádzkovateľom pre nový opaľovací prístroj, v 2 prípadoch nebolo vykonané meranie po výmene UV žiaričov v opaľovacom zariadení. RÚVZ so sídlom v Martine za nespĺnenie povinností prevádzkovateľa opaľovacích zariadení ustanovených platnou legislatívou (nedodržanie limitov UV žiarenia používaných opaľovacích prístrojov, nevykonanie merania UV žiarenia nového, používaného opaľovacieho prístroja) uložil štyri sankcie v celkovej sume 900 Eur.

1.8 Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

Plnenie úlohy: Odd. HŽPaZ nebolo zapojené do projektu.

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Od roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike používa jednotný databázový program ASTR (ASTR_2011). Program umožňuje:

- evidovať právne subjekty (podnik, organizačná jednotka, pracovisko),
- vykonávané práce/profesie, faktory práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác,
1. a 2. kategóriu prác,
- prešetrované podozrenia na profesionálne poškodenia zdravia,
- priznané choroby z povolania,
- všetky vykonávané činnosti na oddeleniach

Súčasťou programu sú neustále aktualizované štatistické spracovania a výstupy do požadovaných formátov, výstupov pre potreby celoštátnych sledovaní, ako aj regionálnych analýz a rozborov existujúcej situácie. Databáza je obsahovo zosúladená s platnými právnymi predpismi v oblasti verejného zdravotníctva, ochrany zdravia pri práci, flexibilita riešenia umožňuje napojenie získaných individuálnych údajov do jednotného zdravotníckeho informačného systému. Databáza je neustále inovovaná a udržiavaná v súlade s platnou legislatívou a potrebami praxe.

Podľa pripomienok a poznatkov, vyplývajúcich z praktického využívania programu ASTR, sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, do 31.12.2019 bola distribuovaná verzia aktualizácie 6_4.

K 31.12.2019 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3359 (v roku 2018 to bolo 3209)** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1634 žien (v roku 2018 to bolo 1533 žien)**. Títo pracovníci sú vyhlásení celkom v **147 (v roku 2018 to bolo 150)** právnych subjektoch.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe a zdravotníctve.

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)						
Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	Celkom	žien	celkom	žien
1. stupeň						
Biologický faktor	167	130	0	0	167	130
Fyzická záťaž	832	603	0	0	832	603
Hluk	1630	322	51	22	1681	344
Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky	329	201	0	0	329	201
Chemické látky a zmesi	431	184	7	0	438	184
Ionizujúce žiarenie	255	167	0	0	255	167

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)						
Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	Celkom	žien	celkom	žien
Optické žiarenie	56	5	0	0	56	5
Psychická pracovná záťaž	712	620	0	0	712	620
Vibrácie	239	12	2	0	241	12
Záťaž teplom a chladom	334	163	0	0	334	163

U takmer všetkých právnych subjektov sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci faktor práce a pracovného prostredia stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe – strojárnská výroba, drevospracujúci priemysel, spracovanie kovov....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov, mutagénov a teratogénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V roku 2019 bolo vydaných **22** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **5** na dobu určitú (4. kategória rizika). **10** rozhodnutí bolo vydaných vo veci vyradenia z evidencie rizikových prác.

Žiadny právny subjekt nedoručil materiály, ktoré je povinný doručiť zo zákona príslušnému orgánu verejného zdravotníctva pri ukončení činnosti.

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami.

Aj naďalej sú riešené zásadné nedostatky v podkladoch/dokumentoch spracovaných pracovnými zdravotnými službami v oblasti ochrany zdravia pri práci pre podnikateľské subjekty v okresoch Martin a Turčianske Teplice.

Podklady (spracované PZS) nie sú vypracované podľa súčasne platnej legislatívy, najmä identifikácia všetkých zdravotných rizík a nebezpečenstiev; hodnotenie všetkých zdravotných rizík; posudky o riziku u jednotlivých pracovných činností a profesií (podľa §§ 30, 31 zákona NR SR č. 355/2007 Z.z., v nadväznosti na vyhlášku MZ SR č. 448/2007 Z.z. a ďalšiu platnú legislatívu SR, upravujúcu problematiku jednotlivých škodlivých faktorov pracovného prostredia), prevádzkové poriadky. Rovnako tak v nadväznosti na všetky identifikované a posúdené zdravotné riziká nie je definovaný vhodný spôsob a vhodná forma ich zníženia, či už formou kolektívnych a/alebo individuálnych opatrení zamestnávateľa/prevádzkovateľa, vrátane presných typov používaných OOPP - frekvencie ich výmeny, účinnosti, spôsobu a miesta ich údržby, vhodnosti na konkrétnu pracovnú činnosť. Väčšinu z predložených podkladov jednotlivými subjektmi (viac ako 95 %) je potrebné prepracovať, dopracovať, upraviť a aktualizovať podľa konkrétne vykonávaných činností, aktuálneho stavu pracovísk a pracovných miest, konkrétnych faktorov vrátane spolupôsobiacich faktorov práce a pracovného prostredia, konkrétnej expozície a komplexne zavzatých a zohľadnených platných právnych predpisov. Údaje, uvádzané v materiáloch spracovaných PZS, sú často v rozpore s údajmi získanými odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) od účastníkov konania, resp. od zamestnávateľov/prevádzkovateľov priamo v prevádzke.

Odborní pracovníci odd. PPLaT vykonávajú (tak je zadefinovaná priorita) cieľový ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie zdravotných rizík na pracoviskách zamestnávateľov, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielania hodnotiacich správ predkladaných každoročne k 31.12. do 15.01.

U viacerých právnych subjektov sú nedostatočne vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu, chýbajú posúdené faktory práce a pracovného prostredia a ich kategorizácia, obsahová náplň preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery posúdenia ohľadom schopnosti pracovníka vykonávať konkrétnu činnosť sú len všeobecné a bez reálnej výpovednej hodnoty pre zamestnávateľa (uvádzané obmedzenia pracovnej spôsobilosti v posudku o zdravotnej spôsobilosti nekorelujú so skutočne vykonávanou činnosťou).

Výber vhodných OOPP a ich pridelovanie je vo veľkom percente prípadov formálne - nezodpovedá konkrétnym pracovným podmienkam, jednotlivým zdravotným rizikám vo vzťahu pracovná činnosť – faktor práce a pracovného prostredia na pracoviskách, ani NV SR č. 395/2006 Z.z..

Pokiaľ máme riešiť ochranu pracovníkov nielen v kolektívnom rozsahu ale aj individuálnom, musíme (verejné zdravotníctvo) riešiť aj OOPP. Kvalitatívne vlastnosti OOPP na ochranu sluchu, dýchacích ciest,... vo vzťahu k aktuálnej expozícii faktorom práce a pracovného prostredia nie sú riešené (alebo sú riešené nedostatočne).

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)							
Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žie	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	15	7	0	0	15	7
B	Ťažba a dobývanie	22	0	2	0	24	0
C	Priemyselná výroba	15	3	54	22	15	38
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	55	0	4	0	59	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	33	0	0	0	33	0
F	Stavebníctvo	30	1	0	0	30	1
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	68	6	0	0	68	68
H	Doprava a skladovanie	0	0	0	0	0	0
M	Odborné, vedecké a technické činnosti	5	1	0	0	5	1
N	Administratívne a podporné služby	2	0	0	0	2	0
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	30	1	0	0	30	19
P	Vzdelávanie	82	7	0	0	82	71
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	12	1	0	0	12	10
S	Ostatné činnosti	7	1	0	0	7	1

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)							
Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žie	celkom	žien
	Spolu	32	1	60	22	33	16

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň)							
Chemická látka 3. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov						
	3. kategória		4. kategória		spolu		
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien	
Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	20	3	0	0	20	3	
Benzén	44	37	0	0	44	37	
Benzo(a)pyrén	13	0	0	0	13	0	
Cement (Portlandský)	8	0	0	0	8	0	
Cytostatiká	57	53	0	0	57	53	
Dolomit	9	1	0	0	9	1	
Drevo exotických drevín - pevný aerosol	4	0	0	0	4	0	
Drevo ostatných drevín - pevný aerosol	15	4	0	0	15	4	
Drevo tvrdé - pevný aerosol	45	11	0	0	45	11	
Etylénoxid	2	0	0	0	2	0	
Fluorovodík a fluoridy	1	0	0	0	1	0	
Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	107	90	0	0	107	90	
Hliník a jeho oxidy (aluminium)	2	0	0	0	2	0	
Hormonálne prípravky	17	14	0	0	17	14	
Horninové pevné aerosoly	3	0	0	0	3	0	
Chrómu (VI) zlúčeniny	3	2	0	0	3	2	
Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	24	4	0	0	24	4	
Kyselina octová	3	3	0	0	3	3	
Mangán a jeho zlúčeniny (manganese)	4	0	0	0	4	0	
Metylmetakrylát	6	6	0	0	6	6	
Minerálne oleje, chladiace emulzie	18	4	0	0	18	4	
Múka	32	12	0	0	32	12	
Olovo a jeho zlúčeniny	2	0	0	0	2	0	
Papier - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0	
PAU - práce s expozíciou polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom	4	1	0	0	4	1	
Polyesterové živice	4	0	3	0	7	0	
Rastlinný pevný aerosol ostatný (vrátane obilného)	6	0	0	0	6	0	
Sadze	2	0	0	0	2	0	
Sevoflurán	199	130	0	0	199	130	
Škrob - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0	
Škvára, popolček	8	0	0	0	8	0	
Toluén	16	11	0	0	16	11	
Trichlóretylén	2	0	0	0	2	0	

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň)						
Chemická látka	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
3. stupeň						
Uhlie hnedé a lignit	9	0	4	0	13	0
Umelé brusivo	4	0	0	0	4	0
Vápenec (calcium carbonate)	9	1	0	0	9	1
Xylén	35	24	0	0	35	24
Zváračské pevné aerosoly - bázičné elektródy	5	0	0	0	5	0
Zváračské pevné aerosoly - zmes dymov zo zvarovania bez bližšieho určenia	41	0	0	0	41	0
Železo a jeho zliatiny - pevný aerosol	13	0	0	0	13	0

V tabuľke sú uvedené počty pracovníkov exponovaných pri vykonávaní pracovných činností chemickým látkam a zmesiam; chemickým karcinogénom, mutagénom, reprodukčne toxickým látkam (3. stupeň) zaradených do kategórie 3. – 4. rizikových prác.

V roku 2019 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v poľnohospodárskych družstvách; zameraný na kontrolu životných a pracovných podmienok v priestoroch hospodárskych dvorov, na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch a posúdenie všetkých zdravotných rizík zamestnávateľom, ako aj aktuálnosť vyhlásených rizikových prác, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností/lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielaných hodnotiacich správ za predchádzajúci rok. Na základe zistených skutočností pri výkone ŠZD boli právne subjekty predvolané na ústne prejednávania, ktoré sa uskutočnili na RÚVZ so sídlom v Martine, na oddelení PPLaT. Predmetom prejednávania boli spôsoby a termíny odstránenia zistených nedostatkov a termínov doručenia návrhov na vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky.

Následne boli vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky - celkovo pre 9 právnych subjektov (družstiev) s uloženými podmienkami.

Plánované postreky s obsahom a množstvom používaných pesticídov - obchodný názov / účinná látka / lokalita / dátum a čas aplikácie v roku 2019 zasielali pravidelne niektoré poľnohospodárske družstvá.

Časť prípravkov, ktoré sú poľnohospodárskymi družstvami aplikované, sú na ochranu proti škodcom, časť na plesne a iné. Pre právne subjekty priamo zo zákona nevyplýva povinnosť zasielať oznámenia o aplikácii celého spektra pesticídov príslušnému orgánu verejného zdravotníctva. RÚVZ so sídlom v Martine sa však na základe výkonov ŠZD dohodol s právnymi subjektmi o oznamovaní aplikácie pesticídov, zakotvenom v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky (skúšobnej prevádzky).

Aplikácia pesticídov je spojená s expozíciou účinným látkam, obsiahnutými v používaných/schválených prípravkoch na ochranu rastlín. Nakoľko sa jedná o látky poškodzujúce aj zdravie pracovníkov v krátkodobom aj dlhodobom horizonte (napr. glyfosát), je nutné mať reálny obraz o rozsahu aktuálne používaných pesticídov v každom regióne SR. Len s aktuálnymi údajmi je možné kontrolovať aktuálnosť posudzovania zdravotnej spôsobilosti postrekovačov na prácu, vrátane posúdenia opodstatnenosti odberu biologického materiálu (vyšetrenie acetylcholinesterázy), tiež rozsah a spôsob vyšetrenia obsahu pesticídov v pitnej vode...

Rozsah problematiky v uvádzaných zdravotných a zdravotníckych súvislostiach prináleží bez akýchkoľvek pochybností do rúk odborníkov vo verejnom zdravotníctve. Zabezpečovanie primeraného dohľadu nad výkonom nielen postrekovacích prác, ale akýchkoľvek činností spojených o.i. s pesticídmi je nesmierne dôležitá úloha, nakoľko nám uchádzajú ochorenia, vznikajúce práve pri uvedených činnostiach (alebo s podielom expozície pesticídmi). Spätne orgán verejného zdravotníctva len zložito získava od zamestnávateľov podklady ku skutočnej expozícii, systému/spôsobu ochrany pracovníkov, ktorí v rezorte pôdohospodárstva pracujú alebo pracovali.

Pri výkone ŠZD v súvislosti s manipuláciou s chemickými látkami a zmesami sa kontroluje, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných (doručených mailom) 661 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktoré realizovali:

- Ing. Anton Fedor FEDOREX, IČO: 11943629, Švermova 31, 038 61 Vrútky
- ENGIE Services a.s., IČO: 35966289, Jarošova 2961/1, 831 03 Bratislava
- EKOLAS, s.r.o., IČO: 36227897, Paderovce, Poľná 11/2, 919 30 Jaslovské Bohunice
- DeArt s.r.o., IČO: 36548332, Tekovská ul. 2337/16, 934 01 Levice
- DE - AQUA, s.r.o., IČO: 36829587, Hrdinov SNP 5713, 036 01 Martin
- ELASTIK - M, s.r.o., IČO: 36 001 741, Kollárova 5781, 036 01 Martin
- ASANARATES s.r.o., IČO: 36606693, Park Angelinum 4, 040 01 Košice
- DDD Star, s.r.o., IČO: 36262960, A. Hlinku 12, 919 21 Zeleneč
- DDD Prešov, s.r.o., IČO: 36477346, Ľubochnianska 5, 080 01 Prešov
- UniClean, s.r.o., IČO: 47335866, 013 02 Kotrčiná Lúčka 160
- AJ-DDD-LR, s.r.o., IČO: 52136515, I.kolónia 2159/9, 036 08 Martin
- Štefan Dikoš, IČO: 30192242, 038 35 Valča 449

Niektoré poľnohospodárske subjekty nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Celkom bolo doručených 166 oznámení o aplikácii pesticídov poľnohospodárskymi subjektmi. Všetky postreky boli pozemné a boli použité len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok. V každom sklade chemických látok a zmesí je vedená evidencia pesticídov.

Priebežné doručovanie informácií o vykonaní plánovaných postrekov na RÚVZ so sídlom v Martine vykonávali v r. 2019 družstvá v okrese Martin a Turčianske Teplice:

- Poľnohospodárske družstvo "Valča", družstvo, IČO: 36440116, 038 35 Valča 1
- Agromajetok, s.r.o., IČO: 36002526, Sučany 1259, 038 52 Sučany
- Turiec - Agro, s.r.o., IČO: 31608469, 038 43 Turčiansky Ďur 34
- Poľnohospodárske družstvo "SNP" so sídlom v Sklabini, IČO: 00196851, 038 03 Sklabiňa 153
- Poľnohospodárske družstvo GADER Blatnica, IČO: 00196533, PD Gader, 038 15 Karlová
- Poľnohospodárske družstvo Dražkovce so sídlom v Dražkovciach, IČO: 00005754, 038 02 Dražkovce

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (2. stupeň triedenia)						
Chemická látka 2. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
alergény	179	105	3	0	182	105
dermatotropné	60	36	0	0	60	36
dráždivé	352	230	3	0	355	230
chemické karcinogény	322	212	0	0	322	212
jedovaté - toxické	179	132	0	0	179	132
mutagény	139	95	0	0	139	95
pevné aerosoly	257	33	7	0	264	33
reprodukčne toxické látky	93	66	0	0	93	66
veľmi jedovaté - veľmi toxické	26	5	0	0	26	5
žieravé	114	95	0	0	114	95

V celkovom počte pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v tejto kategórii rizikových faktorov pracovného prostredia, sú najviac zastúpené dráždivé chemické látky s počtom pracovníkov 352 a z toho 230 žien. Z hľadiska zdravotných dopadov na zdravie je exponovaných chemickým karcinogénom až 322 pracovníkov (oproti minulému roku pokles o 7 pracovníkov), z toho 212 žien (oproti minulému roku nárast o 11 žien); mutagénom 139 pracovníkov, z toho 95 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikových faktorov karcinogén a mutagén (aj v kombinácii) pracuje v UNM Martin a na pracoviskách Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine, prevahu majú ženy.

Presnejšie údaje o počtoch exponovaných pracovníkov, spotrebovaných množstvách CMR látok (pokiaľ bol údaj k dispozícii, tak sme ho uviedli pre možné neskoršie využitie) podľa jednotlivých právnych subjektov, kategórií prác a pracovných činností sú uvedené v Tabuľke č.5a_1 - Tabuľke č.5a_4 Výročnej správy. Tabuľka č.5a_1 uvádza expozíciu CMR látkam na základe podkladov právnych subjektov, doručovaných na RÚVZ. Tabuľky č.5a_2 – 5a_4 sú výstupom z programu ASTR s uvedením počtu exponovaných pracovníkov zaradených v kategórii 2., 3., 4. prác a pracovných činností.

V roku 2019 bolo vydaných 17 rozhodnutí k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi pre právne subjekty: AMELLA, s.r.o., IČO: 44476493, Hečkova 462/5, 036 01 Martin; ASTANA, s.r.o., IČO: 46157701, Scherffelova 1364/28, 058 01 Poprad; DARTA SERVICE, s.r.o., IČO: 36441431, Mierová 1969/20, 026 01 Dolný Kubín; DILMUN SYSTEM, s.r.o., IČO: 45536783, Stará Vajnorská 37, 831 04 Bratislava; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., IČO: 36391671, Dolný Val 118/64, 010 01 Žilina; MD PROJECT s.r.o., IČO: 46666982, Horné Jaseno 60, 038 02 Turčianske Jaseno; MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., IČO: 47440678, M.R. Štefánika 911/53, 962 12 Detva; Regena ES s.r.o. Strážske, IČO: 36766879, Mierová 142, 072 22 Strážske; ReTrash s.r.o., IČO: 47602503, P. Križku 385/32, 967 01 Kremnica; Vladimír Roľko - VOKUROL, IČO: 41809777, Hviezdoslavova 109/8, 038 51 Turčianska Štiavnička; ECOLIKVID s. r. o., IČO: 46666982, Folkušová 107, 038 42 Folkušová.

Firmy, zabezpečujúce likvidáciu azbestu, priebežne nahlasovali termíny realizácie prác, následne odborní pracovníci oddelenia PPLaT vykonávali neohlásene štátny zdravotný dozor, zameraný na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s azbestom priamo v oblasti manipulácie a nakladania s azbestom a materiálmi obsahujúcimi azbest, vrátane zhotovenia videodokumentácie.

V rozhodnutí na manipuláciu s azbestovocementovým materiálom má každý právny subjekt stanovenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, uvedený v príslušnom oprávnení vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. a najneskôr do 15 dní po ukončení prác spojených s manipuláciou s azbestovocementovým materiálom preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy.

Presné odlíšenie a rozdelenie výkonov alebo činností v nadväznosti na presnú klasifikáciu nebezpečných chemických faktorov klasifikovaných ako chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické alebo škodlivé. Okrem uvedeného je v súčasnosti aktuálna klasifikácia chemických látok podľa direktívy EU 1272/2008.

Vždy sa posudzuje problematika podľa konkrétnej chemickej látky resp. zmesi, pracovných podmienok a konkrétnych pracovných postupov/technológií. Uvedené predstavuje súčasne najväčší problém, nakoľko samotní účastníci konania, pracovné zdravotné služby neriešia posúdenie zdravotných rizík v nadväznosti na uvedený algoritmus. V drvivej väčšine prípadov najmä na 1. krát pozostáva posúdenie rizika z formálnych tvrdení s prekopírovaním údajov o zložení chemickej zmesi z karty bezpečnostných údajov bez posúdenia jej aktuálnosti a relevantnosti, nie sú riešené konkrétne pracovné podmienky/konkrétne riziká (napr. adekvátne riešenie a realizácia vzduchotechnických zariadení s lokálnym odsávaním,...) pre výkon konkrétnych pracovných činností a postupov.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie na podporu zdravia pri práci majú napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Trim Leader, a.s. Košťany nad Turcom, IČO: 36389820, 337, 038 41 Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopočáhov pre automobilový priemysel.

Pracovníkov celkom: 571

Z toho žien: 456

V posledných rokoch zaznamenávame znižovanie počtu pracovníkov v tomto podniku. Aj v roku 2019 došlo k celkovému poklesu pracovníkov zo 645 na 571, v počte žien zo 492 na 456. V nosnej profesii šička/šič pracovalo celkovo 331 pracovníkov, z toho 326 žien. V tejto profesii okrem pracovníkov z regiónu Turiec, pracovali aj pracovníci z iných regiónov Slovenska a tiež mimo SR.

Vykonané opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia zamestnávateľom v roku 2019:

Technologické a technické:

- Poličky na vozíkoch pre materiál sú optimalizované a štandardizované. V rámci roku 2019 sa začalo s výmenou koliesok týchto vozíkov za nové nižšie z kvalitnejšieho materiálu s cieľom znížiť fyzickú silu pri tlačení, rozbehu a vedení vozíka, a tiež s cieľom znížiť celkovú dosahovú výšku na police tohto vozíka. V súčasnosti je viac ako polovica vozíkov s novými kolieskami a v roku 2020 budú vymenené všetky.
- Zamestnanci, ktorí pracujú na stabilnom pracovisku v stojí (šička, majster, operátor vo výrobe, audítor, výstupná kontrola, tréner), majú naďalej k dispozícii kvalitné protiúnavové rohože.
- Dosahové vzdialenosti na poličky s materiálom na šijacom stole sú optimalizované a naďalej sa v rámci Ergo teamu kontrolujú a vytvára sa vhodnejšie pracovisko pre šičky/výstupné kontroly.
- Zamestnancom sú k dispozícii na TV náučné videá v rámci priestorov oddychovej zóny a časti výroby, kde sú premietané správne návody k zdraviu nepoškodujúcemu šitiu (správne nastavenie stola, optimálna poloha tela pri práci, ergonomické používanie pracovných pomôcok a strojov, osvetla pre znižovanie fyzickej námahy pri šití).
- V auguste 2019 bol predaný jeden zo siedmich rezacích stolov – Lectra, na pracovisku strihárne, ktorý nebol plno využívaný a vytvoril sa tak priestor pre zväčšenie šijacej haly, zlepšenie pracovného prostredia jednotlivých buniek.

Organizačné opatrenia:

- U zamestnancov sa pri prijímaní do pracovného pomeru a následne v pravidelných intervaloch jedenkrát za dva roky naďalej vykonáva posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby – MUDr. Marty Luptákovéj, PhD..
- Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti pri prijímaní do pracovného pomeru je naďalej rozšírené o EMG vyšetrenie.
- Počas celého roka 2019 je k dispozícii zamestnanecká asistenčno-poradenská služba, ktorá zamestnancom pomáha pri ich pracovných alebo osobných problémoch.
- Vykonané meranie vibrácií 05/2019, ktorým bolo potvrdené zníženie expozície zamestnancov vibráciám v dôsledku projektu optimalizácie otáčok šijacích strojov z roku 2017 na pozícii šičiek. Hodnoty sú podlimitné aj v prípade rôznych reálnych kombinácií, ktoré môžu nastať v rámci šijacích buniek (menej/viac pracovníkov v rámci šijacej bunky, nedostatočné zručnosti na obsluhu viacerých strojov, atď.). Bol aktualizovaný posudok o riziku pre expozíciu vibráciám.
- Vykonané meranie lokálnej a celkovej fyzickej záťaže z konca roku 2018 pre novozavedený biznis KIA (štart 05/2018) a pre už skôr zavedený biznis FIAT Abarth (kde bolo stanovené 50/50% potreba šitia koža/látka) potvrdilo predpoklady vo vzťahu ku fyzickej záťaži pri práci. Dodržiavanie 50/50% koža/látka na pracovisku FIAT Abarth optimalizuje fyzickú záťaž do limitných hodnôt. Merania fyzickej záťaže na novom biznise KIA ukázalo, že niektoré zamestnankyne dokážu šiť ergonomicky s menšou námahou, s využitím menšej svalovej sily a s menším počtom pohybov. Vychádzajúc z viacerých meraní tej istej pracovnej činnosti (rovnaká operácia, rovnaký stroj, rovnaký materiál, ale iný operátor), boli zistené veľké rozdiely vo vynaloženej fyzickej záťaži medzi operátormi a výsledkami meraní, pre normalizovanie novozavedeného biznisu boli prijaté opatrenia: každému stroju, na základe viacerých meraní na ňom vykonaných (rôznymi operátormi) a výslednému priemeru, bola pridelená konštanta fyzickej záťaže.

Takto tím pracovníkov ohodnotil každý stroj a v rámci šijacej bunky sa pre majstrov vytvoril nástroj pre ergonomické zadelovanie pracovníkov podľa konštanty fyzickej záťaže jednotlivých strojov. Majster teda rozvrhne prácu v jednotlivých šijacích bunkách tak, aby operátori nepresiahli limity fyzickej záťaže. Okrem tohto tzv. „ergo layoutu“ sa zaškoľoval „ergo tréner“, ktorý na základe meraní identifikoval operátorov, ktorí šijú s vynaložením vyššej fyzickej záťaže a porovnával ich s operátormi, ktorí tú istú operáciu ušili s oveľa nižšou záťažou. Rozdiely v šiti následne identifikoval a operátorov, ktorí šili s vyššou záťažou preškolil, resp. trénoval pre zdravšie ergonomické šitie. Na základe týchto poznatkov bola vytvorená a šírená osвета pre zdravší – fyzicky menej náročný proces šitia jednotlivých operácií. Opatrenia, ktoré boli zavedené v roku 2019, budú verifikované nasledujúcim meraním fyzickej záťaže a to koncom roku 2020. V rámci plánovaného merania na biznise KIA bude meraný aj novozavedený biznis YARIS.

- V rámci Európskej časti spoločnosti Adient sa naďalej vykonávajú rôzne analýzy a merania zamerané na zlepšenie pracovných podmienok u zamestnancov – zlepšenie ergonomie pracovného prostredia. Výsledky jednotlivých závodov sú prezentované na spoločných konferenciách štvrťročne. Zároveň si jednotlivé závody vymieňajú zistené skutočnosti a aplikujú BBP (Best business practice).
- Zástupcovia ergonomie v rámci EÚ pre Adient vyvíjajú projekt „ERGO TPLP“, ktorý má za úlohu stanoviť ergonomickú – záťažovú silu pre jednotlivé šijacie stroje a operácie na nich, vychádzajúc z meraní fyzickej záťaže na globálnej úrovni. Jedná sa v podstate o niečo obdobné, ako tu zavedený „ergo layout“ na základe spracovaní pre biznis KIA.
- Interný „Ergo team“ sa pravidelne stretáva a rieši konkrétne problémy z oblasti ergonomie pracovného prostredia. Ergo Team pozostáva zo zamestnancov z každého oddelenia (výroba, engineering, HSEE, blackbelt, kvalita, údržba, PZS). Všetci členovia Ergo teamu boli zaškolení z oblasti ergonomie pracovného prostredia a na prácu s ergo formulármi Hazard Recognition Tools 4 Ergonomics (HRT4E) a RULA.
- V lete 2019 došlo ku prestavbe výrobnéj haly z hľadiska usporiadania niektorých biznisov tak, aby umiestnenie materiálových WIP vozíkov bolo čo najbližšie ku šijacej bunke (pre skrátenie vzdialenosti chôdze materiálky, ktorá dopĺňa materiál do šijacej bunky) a aby sa vytvorili dostatočne široké uličky na zásobovanie medzi šijacími bunkami. Výstupné kontroly boli premiestnené do vnútra šijacích buniek, aby sa znížil potrebný manipulačný úkon pre šičky a výstupné kontroly. Posledná šička v bunke už neumiestňuje hotový poťah na dopravník a výstupná kontrola nemusí tento z dopravníka odoberať, ale šička priamo posúva hotový poťah na stôl výstupnej kontroly. Skontrolovaný poťah výstupná kontrola umiestni na dopravník a ten už putuje na balenie.
- Ergo team pravidelne kontroluje pracoviská prostredníctvom formuláru HRT4E a RULA a na základe hodnotenia vykonáva nápravné opatrenia.
- Súčasťou novej inštrukcie HRT4E v rámci Adient organizácie je aj overenie vynaloženej sily pri tlačení/táhaní a dvíhaní silomerom.

Náhradné opatrenia:

- a) na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelované osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovaného regulatívu,
- b) prehodnocovanie poskytovaných OOPP (okuliare, obuv) v spolupráci s radou zamestnancov a teamom pre hodnotenie rizík,
- c) zamestnanci majú naďalej možnosť vyberať si z 2 typov obuvi, nezávisle na tom, či sa jedná o ortopedickú alebo bezpečnostnú obuv,
- d) naďalej sú k dispozícii 3 typy okuliarov, výber je podľa toho, aké okuliare jednotliví zamestnanci preferujú,
- e) vo výrobnéj hale sú k dispozícii UVEX čistiace stojany na okuliare, kde si môžu

špeciálnou čistiacou vodou vytvoriť na sklách pracovných okuliarov ochrannú vrstvu, ktorá ich chráni pred poškríbaním a zahmlievaním.

- f) pre lepšiu pracovnú pohodu zamestnancov od roku 2019 sú im pridelené pracovné tričky nie univerzálne, ale vo veľkostiach vyrábaných pre mužov a pre ženy,

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2019:

Lekárske prehliadky	Počet vyšetrených	Vyhovelo	Vyhovelo s podmienkami	Nevyhovelo
Vstupné	25	22	0	3
Periodické/preventívne	182	169	6	7
Pri zmene pracovného zaradenia	10	9	0	1
Výstupné	0	0	0	0
Následné (po materskej dovolenke)	4	0	4	0
Kontrolné vyšetrenia	1	0	0	0
Nočná práca	76	76	0	0

Príčiny nebezpečenstiev a súvisiace zdravotné riziká pri práci sa v prevádzke v porovnaní s minulým rokom výrazne nezmenili – ako najvýznamnejšie zdravotné riziko pretrvávajú dlhodobé, nadmerné a jednostranné zaťaženie horných končatín v kombinácii s vibráciami prenášanými na ruky. Tieto faktory sa najväčšou mierou podieľajú na počte prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania. Zaťažujúcimi faktormi je aj celozmenová práca v stoji, tempo práce, senzorická záťaž a pracovné polohy.

V roku 2019 bolo prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby vykonaných 182 periodických lekárskeho prehliadok u zamestnancov s cieľom posúdenia ich zdravotnej spôsobilosti na vykonávanie prác.

ECCO Slovakia, a.s., IČO: 35745916, Dúbravca 6103/6, 036 01 Martin

Výrobný závod je orientovaný na obuvnícky priemysel, na výrobu dámskej, pánskej a detskej obuvi z rôznych materiálov.

Pracovníkov celkom: 937

Z toho žien: 644

V roku 2019 sa počet pracovníkov výrazne nezmenil. Zamestnávateľ v roku 2019 vykonal opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia:

Technické a technologické opatrenia:

Fabrika 1 (Main Group 3)

- Na pracovisku sa zrealizovala úprava hlavného dopravníka, ktorý bol optimalizovaný v sekcii lisovania/žehlenia - boli zrušené ostrovčeky a zväčšený priestor pri lisovaní/žehlení.
- Na pracovisku boli inštalované 2 opaľovacie roboty, ktoré odľahčia množstvo opaľovania a znížia lokálnu svalovú záťaž zamestnancov pri operácii opaľovanie. Opaľovací robot opaľuje topánku po celom obvode, operátor už nebude opaľovať po celom obvode topánky, ale len na určitých nedopálených miestach - predpokladá sa zníženie lokálnej svalovej záťaže.
- Vo fabrike bola vykonaná úprava otočného stola, boli inštalované piesty na staniciach, ktoré umožňujú väčšiu variabilitu pri plánovaní výrobných skupín artiklov.

Fabrika 2 (Desma 2)

- Na pracovisku bol inštalovaný opaľovací robot, ktorý odľahčí množstvo opaľovania a zníži lokálnu svalovú záťaž zamestnancov pri operácii opaľovanie. Opaľovací robot opaľuje topánku po celom obvode tak, že operátor už nebude opaľovať po celom obvode topánky, ale len na určitých nedopálených miestach - predpokladá sa zníženie lokálnej svalovej záťaže.

Fabrika 3 (Main Group 1)

- Na pracovisku bol inštalovaný lisovací robot pre plnú automatizáciu operácie lisovanie.
- Aj na tomto pracovisku bol inštalovaný opaľovací robot.
- Pracovisko opráv bolo v rámci layoutu presunuté z montáže na začiatok finišu, hneď za kontrolu po montáži, v rámci štandardizácie pracovísk vo všetkých jednotkách ECCO.

Fabrika 4 (Main Group 2)

- Na pracovisku bol inštalovaný lisovací robot pre plnú automatizáciu operácie lisovanie.
- Aj na tomto pracovisku bol inštalovaný opaľovací robot.
- V priebehu roka 2019 bol inštalovaný čiastočne automatický robot lepenia hubovice.
- Na pracovisku bol inštalovaný nový strešný dopravníkový systém, v rámci štandardizácie pracovísk všetkých jednotiek ECCO.
- Na fabrike bolo inštalované druhé nástrekové delo na PSA 2 na otočnom kolese pre nástrek podošiev (týmto nainštalovaním sa zredukoval odpad z PU materiálu).
- Pracovisko opráv bolo v rámci layoutu presunuté z montáže na začiatok finišu, hneď za kontrolu po montáži, v rámci štandardizácie pracovísk vo všetkých jednotkách ECCO.

Vo všetkých fabrikách bol vymenený chladiaci tunel na hlavnom dopravníku, ktorý má nižšiu spotrebu elektrickej energie s lepšou izoláciou.

Pracovisko sekania

- Na pracovisku sekania bol inštalovaný automatický sekací stroj ATOM FlashCut, ktorý je flexibilnejší z pohľadu sekania. Nože nie je potrebné v zariadení prekladať manuálne zamestnancami, čím sa zníži fyzická záťaž zamestnancov.

Montážne vývojové pracovisko (Desma 1)

- Na pracovisku bol umiestnený drásací robot pre edukáciu a nastavovanie skupín artiklov pred začiatkom výroby.

Pracovisko TPU outsoles

- V rámci pracoviska TPU outsoles bol inštalovaný chladiarenský sklad gumy.

Ostatné

- Bol postavený a skolaudovaný sklad kopýt, ktorý sa využíva.
- Bol zrušený interiérový priestor fajčiarnie pri jedálni. Priestor jedálne sa zväčšil a preusporiadal. Fajčiareň bola vybudovaná vo vonkajšom areáli firmy.
- V priebehu roka 2019 boli vytipované miesta vo výrobných halách, kde nie sú potrebné vzduchové pištoly a bolo zrušených 14 vzduchových pištolí. Vzduchové pištoly boli eliminované za účelom znižovania hladiny hluku vo výrobe. Pištoly na fabrikách zostali podľa potreby vyrábaných artiklov, nie podľa pracovísk.
- Boli nahradené pôvodné vzduchové pištoly, pri pracovnej operácii brúsenie gasketu a pieskovanie foriem, za nové vzduchové pištoly s nižšou úrovňou hluku, následne bola vykonaná objektivizácia hluku odborne spôsobilou osobou.
- V rámci pracoviska pilotné oddelenie bolo inštalované zariadenie Plotter, ktoré je stavebne oddelené od pilotného oddelenia.
- Na oddelení kvality došlo k prestavaniu pracoviska laboratória a rozloženia strojov v layoute. Boli vytvorené 2 stavebne oddelené priestory, pričom v jednej časti sa pracuje s chemickými prípravkami a druhá časť slúži prevažne pre administratívnu prácu s PC a

- pre vykonávanie ďalších testov.
- Do výrobných hál boli inštalované ovládacie zariadenia na odsávanie, aby mali majstri možnosť, ak pracujú nadčas alebo cez sviatok a údržba nie je v práci, zapnúť si odsávanie na konkrétnom pracovisku na hale napr. pre finiš, koleso atď.
 - Na pracovisko halogenizácia bola zakúpená nová chemická skriňa pre uloženie potrebných chemických prípravkov.
 - Na hale 1 a hale 2 boli inštalované očné bezpečnostné sprchy - nástenné polypropylénové na nasledovných miestach: Main Group 3, Desma 2 pri pracovisku opráv v blízkosti finišovej linky; Main Group 1 pri pracovisku opráv v blízkosti finišovej linky; Main Group 2 pri finišovej kuchyni v blízkosti pracoviska duálneho vzdelávania. Očné sprchy s ručným spúšťaním sú inštalované pevne ku stene, majú ergonomicky umiestnené očné hlavice, zaisťujú pri vyplachovacom procese jemný, rovnomerný a široký prúd vody, oplachovacia hlavica je opatrená gumovou očnicou pre ochranu očí a ľahkým krytom (proti prachu), ktorý sa pri použití ihneď uvoľní. Očná sprcha sa spúšťa mechanizmom s mosadzným ventilom, súčasťou je aj fotoluminiscenčná tabuľka so symbolom pre označenie miesta prvej pomoci bezpečnostnou sprchou.

Iné opatrenia:

- V priebehu roka 2019 PZS aktualizovala posudok o riziku pre chemické faktory - pracovisko „Montážna, Finišová linka, opravy zvrškov a halogenizačná linka" na základe vykonaných meraní chemických faktorov.
- V roku 2019 boli realizované merania mikroklimatických podmienok spoločnosťou D2R engineering, s.r.o, na hale 1 a hale 2. Na základe vykonaných objektivizácií bude vypracovaný posudok o riziku pre záťaž teplom spoločnosťou D2R engineering, s.r.o. v spolupráci s PZS a zamestnávateľom.
- Koncom roka 2019 boli vykonané merania izokyanátov vo výrobe, ktoré spoločnosť ECCO Slovakia, a.s. prostredníctvom odborne spôsobilej osoby každoročne monitoruje.
- Je vykonávaná pravidelná údržba strojnotechnologických zariadení vo výrobe. Na Hale 2 boli inštalované ďalšie vzduchové rozvody nad finišovým pracoviskom, ktoré zabezpečujú efektívnejšiu distribúciu vzduchu.
- Bola inštalovaná tekutá fólia na svetlíky v obidvoch výrobných halách, na zabránenie prenikania tepla z vonkajších priestorov.
- PZS v spolupráci s BTS aj v tomto roku pravidelne kontrolovala zaraďovanie nových chemických prípravkov do výroby a podieľa sa na procese ich schvaľovania. Súčasťou schvaľovacieho procesu chemických prípravkov do výroby je kontrola kariet bezpečnostných údajov a hlavne zloženie prípravkov z hľadiska obsahu nebezpečných zložiek prípravkov, vykonávala posudzovanie manipulácie s chemickými prípravkami a navrhovala preventívne opatrenia pri manipulácií s chemickými faktormi. Počas procesu schvaľovania kontroluje, či karty bezpečnostných údajov (KBÚ) obsahujú povinné legislatívne dané informácie, ktoré musia byť v kartách uvedené, prípadne konzultuje nedostatky resp. nejasnosti v kartách bezpečnostných údajov s nákupom a oni následne s dodávateľmi. Počas roka poskytovala odborné poradenstvo zamestnancom nákupu v oblasti KBÚ a argumentácie požiadaviek s dodávateľmi.
- PZS v priebehu roka 2019 vykonala školenie zamestnancov v sklade PDC RMC o správnej manipulácii s bremenami a pracovných polohách - prevencia.
- Bol zakúpený ergonomický program CERRA na analýzu pracovných polôh a dosahov. V priebehu roka sa uskutočnilo školenie zamestnancov na ergonomický projekt a prácu s programom CERRA.

Organizačné opatrenia:

- Na pracoviskách sa vykonáva rotácia zamestnancov po 4 hodinách práce v zmysle inštrukcie. Rotačné listy sú k dispozícii na prevádzke.

Náhradné opatrenia:

- Na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovaného regulatívu.

Spoločnosť poskytuje zamestnancom:

- sociálny program zameraný na rehabilitáciu - konzultácie u maséra a chiropraktika, priamo vo firme sú k dispozícii každému zamestnancovi,
- poukážky Sodexo/Cheque de Januer - na vitamínový alebo rehabilitačný program,
- v mesiaci február a október 2019 bol zamestnancom poskytnutý vitamín C vo forme výživových doplnkov,
- v letných mesiacoch boli distribuované zamestnancom šumivé tablety - vitamíny a minerály;

Aj v roku 2019 bola naďalej posudzovaná zdravotná spôsobilosť zamestnancov na prácu podľa profesií v rámci vstupných lekárskeho prehliadok a periodických lekárskeho prehliadok lekárom pracovnej zdravotnej služby. U vybraných výrobných profesií sú v rámci preventívnych lekárskeho prehliadok vykonávané spirometrické vyšetrenia u zamestnancov, ktorí môžu prichádzať do kontaktu s izokyanátom.

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2019:

Lekárske prehliadky	Počet vyšetrených	vyhovelo	vyhovelo s podmienkami	nevyhovelo
Vstupné	88	80	7	1
Periodické/preventívne	336	319	14	3
Výstupné	2	2	0	0
Následné (po materskej dovolenke)	2	0	2	0
Kontrolné vyšetrenia	3	2	1	0

Príčiny nebezpečenstiev a súvisiace zdravotné riziká pri práci sa v porovnaní s minulým rokom nezmenili – ako najvýznamnejšie zdravotné riziko pretrváva dlhodobé, nadmerné a jednostranné zaťaženie horných končatín v kombinácii s vibráciami prenášanými na ruky. Spolupôsobiacimi faktormi, ktoré sa podieľajú na vzniku chorôb z povolania sú aj individuálne faktory, ako nedostatočná telesná zdatnosť, životný štýl, genetická predispozícia a iné.

V roku 2019 bolo prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby vykonaných 336 periodických lekárskeho prehliadok u zamestnancov s cieľom posúdenia ich zdravotnej spôsobilosti na vykonávanie práce.

Okrem uvedeného sú realizované odborné konzultácie, vzájomné stretnutia zástupcov uvedených subjektov a odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine, hľadajúce riešenia optimálnejšie ako sú existujúce, zamerané na znižovanie počtov chorôb z povolania, zdravé pracovné podmienky, konzultácie posudkov zdravotnej spôsobilosti, ...

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Kampaň na obdobie rokov 2018 – 2019 „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné látky“ je zameraná na zvýšenie informovanosti o rizikách, ktoré predstavujú nebezpečné látky na pracovisku, a na podporu prevencie rizika.

Expozícia nebezpečným látkam je na európskych pracoviskách oveľa bežnejšia, než si väčšina ľudí myslí. Nebezpečné látky na pracovisku môžu spôsobovať širokú škálu zdravotných problémov a chorôb a predstavujú aj bezpečnostné riziká. Nebezpečné látky sa nachádzajú takmer na všetkých pracoviskách. Podľa údajov z prieskumu EU-OSHA ESENER-2 v 38 % podnikov v EÚ sa pracuje s chemickými alebo biologickými látkami v tekutej, plynnej alebo prachovej forme.

EU-OSHA aktualizovala aj svoj súbor nástrojov pre kampaň 2018 – 2019. Obsahuje veľa príkladov dobrej praxe a poskytuje praktické poradenstvo o tom, ako úspešne realizovať kampaň o ktorejkoľvek oblasti BOZP vrátane nebezpečných chemických látok.

Ciele kampane

- zvýšiť informovanosť o význame prevencie rizík nebezpečných látok a pomôcť tak rozptýliť bežné nedorozumenia;
- podporiť posúdenie rizík poskytnutím informácií o praktických nástrojoch a vytváraním príležitostí na spoločné využívanie osvedčených postupov so zameraním najmä na:
 - eliminovanie alebo nahradenie nebezpečných látok na pracovisku;
 - hierarchiu preventívnych opatrení (t. j. postupovanie podľa hierarchie uvedenej v legislatíve, aby boli vždy vybrané tie najúčinnější druhy opatrení);
- zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s expozíciami karcinogénom na podporu výmeny osvedčených postupov. Agentúra EU-OSHA je signatárom dohovoru, ktorý nadväzuje na Plán pre karcinogény v EÚ;
- zamerať sa na skupiny pracovníkov s osobitnými potrebami, ktorí sú vystavení vyššej miere rizika, a to poskytovaním cielených informácií, ako aj príkladov osvedčených postupov; Riziká môžu byť vyššie z dôvodu, že títo pracovníci sú neskúsení, neinformovaní alebo fyzicky slabší, alebo že často menia zamestnanie alebo pracujú v sektoroch s nedostatočnou informovanosťou o tejto problematike, alebo z dôvodu vyššej alebo odlišnej fyziologickej citlivosti (napr. v prípade mladých učňov alebo odlišností medzi mužmi a ženami);
- zvýšiť informovanosť o legislatívnom rámci, ktorý je už zavedený na ochranu pracovníkov, ako aj zdôrazniť vývoj politiky v danej oblasti;

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci s partnermi každý rok organizuje európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a podujatia na zvyšovanie informovanosti v Európskej únii i mimo nej.

Kampaň Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky na obdobie rokov 2018 – 2019, bezpečnosť a ochrana zdravia sa týka každého z nás. Na mnohých pracoviskách sú zamestnanci vystavení nebezpečným látkam. Tieto expozície sú bežnejšie, než si väčšina ľudí uvedomuje a v skutočnosti k nim môže dochádzať skoro na všetkých pracoviskách. EU-OSHA spolu so svojimi partnermi 21. októbra zahájila Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s cieľom podporiť participatívny a aktívny prístup ku kontrole nebezpečných látok.

RÚVZ so sídlom v Martine podporuje aktivity tejto kampane a aktívne v týždni od 21. a 26. októbra, a nielen v tomto období poskytoval/poskytuje odborné poradenstvo všetkým záujemcom, ktorým záleží na dobrom zdraví – podnikateľským subjektom, zamestnávateľom aj zamestnancom.

V roku 2019 RÚVZ so sídlom v Martine vykonal spoločnú previerku s Inšpektorátom práce Žilina zameranou cielene aj na expozíciu pracovníkov chemickým faktorom pri práci, na zabezpečovanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s chemickými faktormi – technické, technologické, náhradné,...

Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine dňa 11.06.2019 v priestoroch spoločnosti FAREN SLOVAKIA, s.r.o., IČO:44076436, Robotnícka 5441, 036 01 Martin, prevádzka „FAREN SLOVAKIA, s.r.o. – Administratíva a sklad olejov, Robotnícka č. 5441, 036 01 Martin“ vykonal štátny zdravotný dozor v súčinnosti s Inšpektorátom práce Žilina na základe celoslovenskej úlohy spoločných previerok Inšpektorátu práce a RÚVZ v SR. Z výkonu ŠZD bol spísaný záznam. Zistené skutočnosti boli RÚVZ so sídlom v Martine riešené ďalej s právnym subjektom FAREN SLOVAKIA, s.r.o., IČO: 44076436, Robotnícka 5441, 036 01 Martin podľa súčasne platnej legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými látkami a zmesami.

Orgán verejného zdravotníctva písomne informoval Inšpektorát práce Žilina o zistených skutočnostiach a záveroch zo štátneho zdravotného dozoru vykonanom podľa príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z..

RÚVZ so sídlom v Martine vo veci posúdenia návrhu účastníka konania FAREN SLOVAKIA, s.r.o., IČO:44076436, Robotnícka 5441, 036 01 Martin, na uvedenie priestorov „FAREN Slovakia, s.r.o. – Administratíva a sklad olejov (chemických látok a zmesí), Robotnícka č. 5441, 036 01 Martin“ do prevádzky na základe zistených podkladov podľa § 13 ods. 4 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. vydal súhlasné rozhodnutie.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Projekt je rozdelený do dvoch etáp, pričom v 1. etape: január 2019 - december 2019 sa realizovala príprava projektu a analýza vzoriek a v 2. etape : 30. marec 2020 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa v roku 2019 **nepodieľal na plnení daného projektu.**

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľským pracoviskom sú regionálne úrady verejného zdravotníctva v sídle kraja SR a ÚVZ SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape, v termíne do 31.12.2019 každé RÚVZ v sídle kraja odobralo 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie – celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov v SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Spracované výsledky zašlú KO v HV podľa komodít v tabuľkovej forme na ÚVZ SR do 30.4.2020. V druhej etape, v termíne do 30.05.2020 pripraví ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV záverečnú správu za SR, ktorá bude podkladom pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa v roku 2019 **nepodieľal na plnení daného projektu.**

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek).

V zmysle stanoveného harmonogramu na rok 2019 sa Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v roku 2019 **nepodieľal na plnení daného projektu.**

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexný výkon štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Etapy riešenia :

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a), b), c) a každé 3 roky realizovať aktivity v rámci priority d) :

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,
- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
- kontrolovať pestrosť stravy,
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi,
- v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklima a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,
- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí,
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia,
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi,
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive,
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít,
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025.

Trvanie projektu: 1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia: r. 2025

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje priebežne prioritu b), d) v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a prioritu c) v rámci spolupráce s odbornými pracovníkmi školstva nasledovne:

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá – výchovné aktivity v rámci oddelení HDM a ani oddelení podpory zdravia neboli realizované (*pozn. k realizácii tejto úlohy neboli zadané potrebné materiály, ktoré by odborných pracovníkov verejného zdravotníctva odborne inštruovali pri riešení tejto úlohy*).

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli,

ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

V roku 2019 bolo vykonaných celkovo 158 kontrol v školských stravovacích zariadeniach, v školských bufetoch a predajných automatoch umiestnených v objektoch školských zariadení. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na dodržiavanie schváleného sortimentu v školských bufetoch v súlade s požiadavkou predaja výživovo hodnotného sortimentu, ktorý je legislatívne naviazaný na povinnosť prevádzkovateľa zariadenia pre deti a mládež zabezpečiť, aby predávaný sortiment v školských bufetoch mal zodpovedajúcu energetickú a biologickú hodnotu (§ 24 ods.5 písm. b/ zákona č. 355/2007 Z.z.) a zodpovedal zdravej výžive (§ 2 písm. s/ zákona č. 355/2007 Z.z.).

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne

V okrese Martin a Turčianske Teplice 4 zariadenia školského stravovania zabezpečujú poskytovanie desiat pre prvý stupeň ZŠ, v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 10 kontrol zameraných na poskytovaný sortiment desiat. Je dôležité konštatovať, že poskytovanie desiat prostredníctvom školských jedální plní významnú úlohu v oblasti prevencie detskej obezity. Zostavovanie ponúkaného sortimentu desiat vykonávajú odborne vzdelaní pracovníci v oblasti školského stravovania (vedúca školskej kuchyne v spolupráci s riaditeľom školy, resp. stravovacou komisiou, ktorá je zriadená v škole) a pripravovaná desiata zodpovedá požiadavkám v súlade s receptúrami a technologickými postupmi pri príprave pokrmov v súlade s Materiálno spotrebnými normami určenými pre školské stravovanie, ktoré vychádzajú z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí

V mesiaci január – november 2019 bolo realizovaných (realizáciu edukačnej činnosti vykonávali oddelenia HDM v spolupráci s Poradňami zdravia) v materských a v základných školách 8 prednášok, ktorých sa zúčastnilo 274 detí. Prednášky boli zamerané na zdravý spôsob života, zdravé stravovanie, zdravú výživu detí, prevenciu obezity, poruchy príjmu potravy.

V rámci edukačných aktivít boli realizované aj intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenia pre deti MŠ vo vekovej kategórii 4 –6 rokov a 1. –2. ročník ZŠ, ktoré boli zamerané na základné vedomosti o sensorickom rozpoznávaní potravín (zrak, čuch, chuť, hmat), základné vedomosti o tráviacej sústave, základné vedomosti o zložení potravín, základné vedomosti o výžive (výživová pyramída) a intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenia pre deti vo vekovej kategórii 4 –6 rokov, ktoré boli zamerané na zvýšenie konzumácie ovocia a zeleniny u detí, význam vitamínov, minerálnych látok a vlákniny pre zdravie (pomocou makety záhrady „sadíme a zbierame ovocie a zeleninu“, formou hádaniek a riekaniek si o jednotlivých druhoch povieme bližšie).

- mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie

Mliečny program:

Oddelenia HDM dlhodobo a pravidelne sledujú dodržiavanie realizácie mliečneho programu v zariadeniach pre deti a mládež podľa metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z.z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách, v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a Metodického usmernenia

16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie. Mliečny program je realizovaný na školách v rámci školského stravovania (mlieko podávané po obede alebo ako mliečna desiatka pre žiakov ZŠ resp. počas celého dňa pre deti MŠ) a prostredníctvom mliečnych automatov, hlavnou výhodou takejto formy distribúcie školského mlieka je jeho dostupnosť pre všetky deti školy, kedykoľvek majú chuť. V porovnaní s predchádzajúcimi školskými rokmi stúpol záujem o školský mliečny program. Do programu v školskom roku 2019/2020 sa zapojilo 69 škôl s počtom cca 6308 detí a žiakov. Odborní pracovníci oddelenia HDM pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa zameriavajú na kontrolu mliečnych výrobkov dodávaných ako produkty mliečneho programu. Kontrola je zameraná na pôvod tovaru - predloženie dodacích listov k mliečnym výrobkom, správne označenie mliečnych výrobkov, dodržiavanie dátumu spotreby, plynulosť dodávky mliečnych výrobkov, skladovanie mliečnych výrobkov, celistvosť obalu, a pod..

Výsledky sledovania mliečneho programu na školách sú za jednotlivé RÚVZ spracované každoročne vo výročnej správe.

Program školské ovocie:

RÚVZ v SR sa podieľajú na realizácii projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl“, do ktorého je zapojená Slovenská republika prostredníctvom Ministerstva pôdohospodárstva SR. Realizáciu projektu zabezpečujú odborní pracovníci RÚVZ v Slovenskej republike z odborov Poradenské centrum zdravia/Výchova k zdraviu a odborov hygieny detí a mládeže v súčinnosti s poverenými zamestnancami jednotlivých vybraných škôl (materské školy, základné školy, základné školy so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami), ktoré boli zapojené do projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl“. V školskom roku 2019/2020 odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru monitorovali zapojenie jednotlivých školských prevádzok do projektu „Program ovocie a zelenina do škôl“. Bolo zistené, že do „Programu ovocie a zelenina do škôl“ je zaregistrovaných 83 škôl (materské školy a základné školy) s počtom cca 7200 detí a žiakov. Dodávku ovocia a zeleniny súvisiacu s plnením „Programu ovocie zelenina do škôl“ zabezpečujú schválené dodávateľské firmy. Pracovníci oddelenia HDM kontrolovali dodržiavanie hygienických požiadaviek na manipuláciu s ovocím a zeleninou pri jej skladovaní a podávaní v školách v zmysle Metodického usmernenia 15/2009-R z 29.8.2009 na realizáciu nariadenia vlády SR o poskytovaní pomoci na podporu spotreby ovocia a zeleniny pre deti v materských školách a pre žiakov v základných školách.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

V školských stravovacích zariadeniach zamestnanci oddelenia HDM preverovali podmienky prevádzkovania zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, vrátane pitného režimu a mliečneho programu, kontrolovali zostavovanie jedálnych lístkov, pestrosť stravy, označovanie alergénov na jedálnych lístkoch, posudzovali podmienky pre diétne stravovanie žiakov, sledovali dodržiavanie systému HACCP v praxi, vykonávali zatriedňovanie zariadení spoločného stravovania do jednotlivých kategórií. Zabezpečovali metodické vedenie vedúcich a kuchárov zariadení školského stravovania a oboznamovali ich s novinkami aktuálnymi pre zariadenia spoločného stravovania. Celkovo v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach stravy v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín bolo vykonaných 705 kontrol (ŠZD - 538 kontrol, ÚKP - 167 kontrol).

V období od januára do novembra 2019 bolo zistených v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach stravy 42 nezhôd, ktoré sa najčastejšie týkali prevádzkovej

hygieny, osobnej hygieny zamestnancov, skladovania potravín, dodržiavania zásad SVP, HACCP, označovania potravín (chýbali etikety so slovenským označením).

Odborní pracovníci HDM v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonávali odber vzoriek hotových pokrmov, lahôdkarských výrobkov, mliečnej dojčenskej a detskej stravy na laboratórnu analýzu. V období január – november 2019 bolo odobratých 50 vzoriek hotových pokrmov a lahôdkarských výrobkov na mikrobiologické vyšetrenie.

Od januára 2019 v materských školách a od začiatku školského roku 2019/2020 na základných školách boli zavádzané tzv. obedy zadarmo. Jedná sa o dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa podľa §4 ods. 4 písm. a) zákona č. 544/2010 Z.z. o dotáciách. Hlavným cieľom je poskytnúť teplý obed pre každého žiaka za každý deň školského vyučovania a pre každé dieťa v poslednom ročníku materskej školy, rovnako za každý deň strávený v materskej škole. Zámerom je skvalitnenie stravovania na materských, základných a stredných školách. Mestám a obciam sa v dôsledku rozhodnutia poskytovať obedy zadarmo zvýšia náklady na energie, zamestnancov v školských jedálňach a na materiálo-technické vybavenie. Problémy nastávajú najmä tam, kde nie sú školské jedálne zriadené alebo nemajú dostatočnú kapacitu.

V mesiaci november 2019 odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali mimoriadnu cieleňú kontrolu zameranú na dodržiavanie organizačného a technického zabezpečenia poskytovania tzv. obedov zadarmo v školských stravovacích zariadeniach. Taktiež realizovali projekt č. 4.4. „Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ“. Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). V prvej etape realizácie projektu v roku 2019 bolo hodnotenie jedálnych lístkov v 3 materských školách za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november). Sumárne správy z realizovaných úloh budú zaslané na ÚVZ SR ako podklady k vypracovaniu záverečných správ a budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania

V okrese Martin a Turčianske Teplice zabezpečuje poskytovanie diétného stravovania 60 zariadení školského stravovania, v týchto zariadeniach bolo vykonaných 121 kontrol. Najčastejšie pripravovaná strava v týchto zariadeniach je bezlepková, bezlaktózová a šetriaca. Prevádzkovatelia školských zariadení na prípravu stravy majú vyčlenené pracovné úseky, náradie, náčinie a vyškolený personál. Podmienky pripravovanej diétnej stravy majú zapracované v prevádzkových poriadkoch, ktoré majú schválené príslušným regionálnym úradom verejného zdravotníctva. Ak nie je možné prípravu diétnej stravy realizovať v školskom zariadení, sú stanovené podmienky pre donesenie stravy rodičmi, ktoré sú taktiež spracované v prevádzkovom poriadku a schválené príslušným regionálnym úradom verejného zdravotníctva.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov

Odborní pracovníci oddelenia HDM vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru 200 kontrol zameraných na dodržiavanie pitného režimu pre deti.

Používanie pitnej vody resp. nesladených nápojov v rámci pitného režimu je pracovníkmi RÚVZ odporúčané, ale údajom, koľko zariadení školského stravovania podáva pitnú vodu resp. nesladené nápoje v rámci pitného režimu konkrétne nedisponujeme. Z poznatkov z výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v MŠ sa presadzuje pitná voda podávaná deťom počas dňa (okrem podávania nápoja k jedlu), v zimnom období nesladený čaj. V niektorých ZŠ boli zriadené na chodbách fontánky s pitnou vodou, taktiež pitná voda sa nachádza v každej triede (umývadlo na ruky s tečúcou pitnou vodou). Pri poskytovaní nápoja k jedlu školské jedálne podávajú sladené nápoje s používaním sirupov s vyšším podielom ovocnej zložky.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach

V okrese Martin a Turčianske Teplice priemerný počet stravujúcich sa detí v školských jedálňach je nasledovný : MŠ - 100,00 % detí, ZŠ – 75,27 %, SŠ a gymnáziá - 50,00 %. Aj napriek poskytovaniu obedov zadarmo na základných školách nebol zaznamenaný zvýšený nárast stravníkov. Dotácia na obedy, ktorá začala pre žiakov základných škôl platiť od začiatku septembra, sa vzťahuje na každé vydané jedlo. Každý obed, ktorý si žiak nepreberie a neodhlási sa z neho, musia rodičia zaplatiť. Obedy zadarmo nie sú zadarmo. Rodičom postupne prichádzajú nové cenníky za obedy a mnohí z nich sú nemilo prekvapení. Nečakali totiž, že budú musieť za stravu platiť. Z uvedeného dôvodu začali deti odhlasovať zo stravovania v školskej jedálni.

- kontrolovať pestrosť stravy

Celkovo bolo posúdených 36 jedálnych lístkov na vyhodnotenie pestrosti stravy. Odborní pracovníci HDM v záujme skvalitnenia poskytovanej stravy v zariadeniach školského stravovania odporučili vedúcim školských stravovacích prevádzok, aby pri zostavovaní jedálneho lístka dbali na uplatňovanie zásad na jeho zostavu, aby bola dodržaná výživová hodnota podávaných pokrmov podľa odporúčaných výživových dávok, aby zohľadňoval požiadavky vekovej skupiny stravníkov, miestne podmienky, krajové zvyklosti, cirkevné sviatky a hlavne možnosti finančného limitu. Zaujímavá a vhodne zostavený jedálny lístok reprezentuje prácu zariadenia školského stravovania stravníkom - deťom, žiakom, zamestnancom, ale aj zákonným zástupcom detí a žiakov.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

V priebehu roka 2019 bolo posúdených 36 jedálnych lístkov na dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky podľa Prílohy č.1 k Vyhláške MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania. Na základe výsledkov hodnotenia zásad na zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach školského stravovania boli najčastejšie zisťované nedostatky :

- nedodržaná časová štruktúra jedálnych lístkov počas piatich stravovacích dní,
- neboli zaradované prívarky s využitím najmä strukovín dvakrát za mesiac,
- nebola zaradovaná zelenina denne a podľa sezónnosti čerstvá zelenina,
- neboli zaradované raz týždenne hlavné jedlá z rýb,
- nedodržaná zásada zvýšenia podielu potravín s obsahom bielkovín okrem mlieka na desiatu a olovranty. Pri zostavovaní jedálneho lístka u desiat a u olovrantov využívať pestrosť ponúkaných receptúr nátierok a pečiva ktoré obsahujú materiálno-spotrebné normy a receptúry pre školské stravovanie,

- nebolo zaradované ovocie denne (podľa finančných možností).

Na základe uvedeného a v záujme skvalitnenia poskytovanej stravy v Školskej jedálni bolo odporučené dbať pri skladbe jedálneho lístka a normovaní na správne zastúpenie jednotlivých druhov potravín tak, aby základné živiny, nerastné látky a vitamíny boli dodávané v potrebnom množstve pre stravníkov jednotlivých vekových skupín podľa platnej legislatívy. Zostavovať jedálne lístky a dodržiavať receptúry a technologickú prípravu pokrmov v súlade s Materiálno spotrebnými normami určenými pre školské stravovanie, ktoré vychádzajú z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov uvedených vo Vestníku MZ SR čiastka 4-5, dňa 19. Júna 2015, Ročník 63. Dodržiavať zásady pre zostavovanie jedálnych lístkov podľa Prílohy č.1 k Vyhláske MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi – 1 porada
- v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania – 3 školenia pre vedúcich zamestnancov a pracovníkov školských jedální.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklima a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,
- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

V priebehu roka 2019 odborní pracovníci oddelenia HDM vykonali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru 131 kontrol telovýchovných zariadení zriadených pri základných a stredných školách. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na viacero oblastí, medzi nimi napríklad na dodržiavanie požiadaviek na tepelno-vlhkostnú klimu, teda či je možné v telocvičniach merať teplotu vnútorných priestorov, aké sú možnosti a spôsoby vetrania, ďalej zabezpečenie prívodu pitnej a teplej vody, dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie, na osvetlenie, v akom stave sú podlahové krytiny, ale tiež či sa telocvične využívajú na mimoškolské aktivity, koľko hodín telesnej výchovy žiaci počas týždňa majú, ako sú zaradené do rozvrhu, počty cvičiacich žiakov a v neposlednom rade dodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku.

K najčastejším nedostatkom v telocvičniach patrili poškodené protišmykové nátery na parketách, nedostatočné alebo nevhodné odvetrávanie, zlý technický stav okien, opotrebované podlahy a umyvárne, porušené dlažby, obklady, maľovky a povrchy stien, chýbajúca sanita,

poškodená izolácia strechy, ale i nedostatočná ochrana svietidiel a okien, chýbajúca teplá voda, nefunkčné sprchy a niekde aj pleseň na stenách. Prevádzkovateľom zariadení v prípade zistených nedostatkov boli uložené nápravné opatrenia na odstránenie nedostatkov s príslušnými lehotami na ich odstránenie.

Súčasne je potrebné zdôrazniť aj pozitívne zistenia, že v niektorých školách boli zaznamenané opravy a údržby telovýchovných traktov, vrátane kompletných alebo čiastočných rekonštrukčných prác.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor : Ministerstvo zdravotníctva – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu sú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog,
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku.

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku.
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR.
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl.
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou.
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky.
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách.
- Podpora Národného programu boja proti drogám.

Termín ukončenia : priebežne podľa požiadaviek gestora

Na základe usmernenia ÚVZ SR bol projekt realizovaný v termíne od 18.03.2019 do 22.03.2018. Do projektu boli zaradené dve školy (jedna základná škola a jedna stredná škola) a prieskumu sa zúčastnilo 133 respondentov (ZŠ – 28 žiakov, SŠ - 105 študentov). Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná. Každý respondent vyplnil dotazník, vložili do obálky a zalepil ju. Anketár vyplnil priložený formulár „Hlásenie za triedu“ a spolu s vyplnenými dotazníkmi boli zozbierané údaje zaslané na ÚVZ SR

k celoslovenskému vyhodnoteniu. V priebehu realizácie projektu boli riešené povinnosti spojené s GDPR .

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávajú pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza. Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Etapy riešenia: každoročne, počas sezóny

1. etapa – marec až júl a 2. etapa – júl až november

Realizačné výstupy:

- vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie,
- následná spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov,
- priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti,
- vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape a ich zaslanie gestorovi úlohy, porovnanie trendu s predchádzajúcim obdobím.

Trvanie projektu: r. 2019 a ďalšie roky

Termín ukončenia: 31.12.2019 a vždy ku koncu kalendárneho roka

Za obdobie od mája do októbra 2019 odborní pracovníci oddelenia HDM RÚVZ so sídlom v Martine odobrali 35 vzoriek piesku z pieskovísk nachádzajúcich sa v areáli predškolských zariadení a z verejných pieskovísk. Vzorky boli vyšetrené v zmysle vyhlášky MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Požadovaným kritériám najvyššieho prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku v zmysle citovanej vyhlášky nevyhovela 1 vzorka pre prekročenie najvyššie prípustnej hodnoty fekálnych streptokokov.

Tabuľka č. 1 Výsledky vyšetrených vzoriek pieskov za RÚVZ Martin za obdobie máj – október 2019

okres	Počet odobratých vzoriek piesku	Vzorky odobraté na pieskoviskách		Počet nevyh. vzoriek	Nevyhovujúce výsledky vzoriek piesku z hľadiska mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku		
		v areáli MŠ	v rámci občianskej vybavenosti		Termotolerantné a koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp. Geohelminty (vajíčka, larvy)
Martin	26	1	7	1	0	1	0
Turčianske Teplice	9	9	0	0	0	0	0
spolu	35	2	7	1	0	1	0

Záverom možno konštatovať, že prevádzkovatelia pieskovísk materských škôl a verejných pieskovísk vykonávajú pravidelnú údržbu pieskovísk a vonkajších priestorov výchovných a výchovno-vzdelávacích zariadení a zároveň priebežne vykonávajú čistenie, prekopávanie a prehrabávanie piesku. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa zlepšuje situácia pri ochrane pieskovísk, eviduje sa častejšie prekrývanie pieskovísk.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Etapy riešenia:

rok 2019 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)

rok 2020 - jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

rok 2021 - jedálne lístky z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),

rok 2022 - jedálne lístky z 3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

Realizačné výstupy:

- čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8 príslušného kalendárneho roku,
- záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálo- spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

Trvanie projektu: r. 2019 - 2022

Termín ukončenia: 1.9.2022

Na základe listu doručeného elektronickou poštou z ÚVZ SR č. HDM/1736/89695/2019, zo dňa 25.02.2019 bola na RÚVZ so sídlom v Martine zaslaná metodika k realizácii projektu č. 4.4. „Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ“. Cieľom projektu bolo zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). V I. etape realizácie projektu v roku 2019 sme hodnotili jedálne lístky v 3 materských školách za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november). V súlade s § 6 ods. 3, písm. j/ zákona č. 355/2007 Z.z. odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vyhodnotili jedálne lístky v 3 materských školách (MŠ, Ul. nábrežná 2, 038 61 Martin, MŠ, Ul. francúzskych partizánov 19, 038 61 Vrútky, MŠ A. Bernoláka, Ul. S.Tomášika 1, 036 01 Martin). Pri hodnotení jedálnych lístkov bol využitý bodový systém koeficientu pestrosti a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využila vypracovaná metodika bodového systému v súlade s prílohou č. 1 list UVZ SR č. HDM/1736/89695/2019. Vyhodnotenie jedálnych lístkov bolo spracované slovne motivačným spôsobom tak, aby vedúce školských jedální kládli dôraz na zostavovanie nutrične vyvážených jedálnych lístkov.

Vyhodnotenie:

Koeficient pestrosti stravy (nemá byť nižší ako 0,5) :

Materská škola, Ul. nábrežná 2, 038 61 Martin:

Desiaty: 1

Polievky: 1

Hlavné jedlo - obed: 1

Olovranty: 1

Materská škola, Ul. francúzskych partizánov 19, 038 61 Vrútky:

Desiaty: 0,85

Polievky: 0,95

Hlavné jedlo - obed: 1

Olovranty: 0,9

Materská škola A. Bernoláka, Ul. S.Tomášika 1, 036 01 Martin:

Desiaty: 0,85

Polievky: 0,95

Hlavné jedlo - obed: 1

Olovranty: 0,85

Výsledky hodnotenia frekvencie podávania vybraných druhov potravín:

Materská škola, Ul. nábrežná 2, 038 61 Martin – október 2019:

Desiaty a olovranty: 5 bodov – výborný

Obedy: 12 bodov – veľmi dobrý

Slovné hodnotenie:

U desiat a olovrantov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových alebo strukovinových a rybacích nátierok, celozrnného chleba a pečiva, zeleniny a ovocia.

Doporučujeme :

U desiat a olovrantov zaraďovať obilninové kaše (z vložiek, prosa, kukuričnej krupice, ryže a pod.) minimálne 2x mesačne.

U obedov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových a strukovinových polievok a obilninových závariek, jedál z hydiny, rýb, bravčového mäsa, bezmäsitých jedál, zeleniny.

Doporučujeme:

1. Nezarad'ovat' údeniny.
2. Sladké jedlá zaraďovať maximálne 2 x mesačne.
3. Strukoviny ako hlavné jedlo zaraďovať 1 – 2 x mesačne.
4. Ako prílohy zaraďovať obilniny (ryža, kuskus a pod.) 7 x mesačne.
5. Denne podávať nesladené nápoje.

Materská škola, Ul. nábrežná 2, 038 61 Martin – november 2019:

Desiaty a olovranty: 3 body – dobrý

Obedy: 13 bodov – veľmi dobrý

U desiat a olovrantov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových alebo strukovinových a rybacích nátierok.

Doporučujeme:

U desiat a olovrantov :

1. Zaraďovať obilninové kaše (z vložiek, prosa, kukuričnej krupice, ryže a pod.) minimálne 2x mesačne.
2. Zeleninu alebo ovocie zaraďovať vždy ako súčasť desiat a olovrantov.
3. Celozrnné a viaczrnné druhy pečiva vrátane chleba zaraďovať 8 x mesačne.

U obedov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových a strukovinových polievok, jedál z hydiny, rýb, bravčového mäsa, bezmäsitých jedál, strukovín, zeleniny.

Doporučujeme:

1. Do polievok pridávať obilninové závarky (proso, vločky, krúpy, pohánka, bulgur, kuskus a pod.) 4 x za mesiac.
2. Sladké jedlá zaraďovať maximálne 2 x mesačne.
3. Ako prílohy zaraďovať obilniny (ryža, kuskus a pod.) 7 x mesačne.
4. Denne podávať nesladené nápoje.

Materská škola, Ul. francúzskych partizánov 19, 038 61 Martin – október 2019:

Desiaty a olovranty: 5 bodov – výborný

Obedy: 15 bodov – výborný

U desiat a olovrantov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových alebo strukovinových a rybacích nátierok, obilninových kaší, zeleniny a ovocia.

Doporučujeme:

U desiat a olovrantov zaraďovať celozrnné a viaczrnné druhy pečiva vrátane chleba 8 x mesačne.

U obedov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových a strukovinových polievok a obilninových závariek, jedál z rýb, bravčového mäsa, bezmäsitých jedál, strukovín, zeleniny.

Doporučujeme:

1. Hlavné jedlo hydínové zaraďovať 3 x za mesiac.
2. Sladké jedlá zaraďovať maximálne 2 x mesačne.
3. Ako prílohy zaraďovať obilniny (ryža, kuskus a pod.) 7 x mesačne.
4. Denne podávať nesladené nápoje.

Materská škola, Ul. francúzskych partizánov 19, 038 61 Martin – november 2019:

Desiaty a olovranty: 3 body – dobrý

Obedy: 12 bodov – veľmi dobrý

U desiat a olovrantov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových alebo strukovinových a rybacích nátierok.

Doporučujeme:

U desiat a olovrantov :

1. Zaraďovať obilninové kaše (z vložiek, prosa, kukuričnej krupice, ryže a pod.) minimálne 2x mesačne.
2. Zeleninu alebo ovocie zaraďovať vždy ako súčasť desiat a olovrantov.
3. Celozrnné a viaczrnné druhy pečiva vrátane chleba zaraďovať 8 x mesačne.

U obedov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových polievok a obilninových závariek, jedál z rýb, bravčového mäsa, bezmäsitých jedál, zeleniny.

Doporučujeme:

1. Strukovinové polievky zaraďovať 3 - 4 x mesačne.
2. Hlavné jedlo hydínové zaraďovať 3 x za mesiac.
3. Sladké jedlá zaraďovať maximálne 2 x mesačne.
4. Strukoviny ako hlavné jedlo zaraďovať 1 – 2 x mesačne.
5. Ako prílohy zaraďovať obilniny (ryža, kuskus a pod.) 7 x mesačne.
6. Denne podávať nesladené nápoje.

Materská škola A. Bernoláka, Ul. S.Tomášika 1, 036 01 Martin – október 2019:

Desiaty a olovranty: 3 body – dobrý

Obedy: 14 bodov – veľmi dobrý

U desiat a olovrantov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových alebo strukovinových a rybacích nátierok.

Doporučujeme:

U desiat a olovrantov :

1. Zaraďovať obilninové kaše (z vložiek, prosa, kukuričnej krupice, ryže a pod.) minimálne 2x mesačne.
2. Zeleninu alebo ovocie zaraďovať vždy ako súčasť desiat a olovrantov.
3. Celozrnné a viaczrnné druhy pečiva vrátane chleba zaraďovať 8 x mesačne.

U obedov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových a strukovinových polievok, jedál z hydiny, rýb, bravčového mäsa, bezmäsitých jedál, zeleniny, nesladených nápojov.

Doporučujeme:

1. Do polievok pridávať obilninové závary (proso, vločky, krúpy, pohánka, bulgur, kuskus a pod.) 4 x za mesiac.
2. Strukoviny ako hlavné jedlo zaraďovať 1 – 2 x mesačne.
3. Ako prílohy zaraďovať obilniny (ryža, kuskus a pod.) 7 x mesačne.

4. Knedle podávať ako prílohu maximálne 2 x mesačne.

Materská škola A. Bernoláka, Ul. S.Tomášika 1, 036 01 Martin – november 2019:

Desiaty a olovranty: 3 body – dobrý

Obedy: 13 bodov – veľmi dobrý

U desiat a olovrantov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových alebo strukovinových a rybacích nátierok.

Doporučujeme:

U desiat a olovrantov :

1. Zaraďovať obilninové kaše (z vložiek, prosa, kukuričnej krupice, ryže a pod.) minimálne 2x mesačne.

2. Zeleninu alebo ovocie zaraďovať vždy ako súčasť desiat a olovrantov.

3. Celozrnné a viaczrnné druhy pečiva vrátane chleba zaraďovať 8 x mesačne.

U obedov je dodržaná odporúčaná frekvencia zaraďovania zeleninových a strukovinových polievok, jedál z hydiny, bravčového mäsa, bezmäsitých jedál, zeleniny, strukovín, nesladených nápojov.

Doporučujeme:

1. Do polievok pridávať obilninové závary (proso, vločky, krúpy, pohánka, bulgur, kuskus a pod.) 4 x za mesiac.

2. Ryby podávať 2 – 3 x mesačne.

3. Sladké jedlá zaraďovať maximálne 2 x mesačne.

4. Ako prílohy zaraďovať obilniny (ryža, kuskus a pod.) 7 x mesačne.

Vyhodnotenie jedálnych lístkov bolo spracované písomnou formou a osobným pohovorom s vedúcimi školských jedální motivačným spôsobom tak, aby vedúce školských jedální kládli dôraz na zostavovanie nutrične vyvážených jedálnych lístkov.

Na základe uvedeného a v záujme skvalitnenia poskytovanej stravy v hodnotených zariadeniach bolo doporučené prevádzkovateľom:

1. Zabezpečiť, aby pri skladbe jedálneho lístka a normovaní bolo správne zastúpenie jednotlivých druhov potravín tak, aby základné živiny, nerastné látky a vitamíny boli dodávané v potrebnom množstve pre stravníkov jednotlivých vekových skupín podľa platnej legislatívy.

2. Zostavovať jedálne lístky a dodržiavať receptúry a technologickú prípravu pokrmov v súlade s Materiálno spotrebnými normami určenými pre školské stravovanie, ktoré vychádzajú z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov, ktoré sú uvedené vo Vestníku MZ SR čiastka 4-5, dňa 19. Júna 2015, Ročník 63.

3. Dodržiavať zásady pre zostavovanie jedálnych lístkov podľa Prílohy č.1 k Vyhláske MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania.

4.5 Úrazy u detí v SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Gestor: NCZI

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

Anotácia:

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s

hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZ SR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 – pilotný projekt:

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR,
- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice,
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra),
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ,
- vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ,
- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom.

Realizačné výstupy:

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku
- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

Trvanie projektu: r. 2019 a každé nasledujúce tri roky

Termín ukončenia: Priebežne podľa požiadaviek gestora

V priebehu realizácie projektu bola veľmi dobrá spolupráca medzi RÚVZ so sídlom v Martine a Univerzitnou nemocnicou Martin. Kontaktnou zodpovednou osobou poverenou Univerzitnou nemocnicou Martin bol zástupca prednostu Kliniky detí a dorastu, ktorý pristupoval k plneniu projektu zodpovedne a zabezpečoval pravidelný monitoring a zber vyplnených dotazníkov na oddeleniach ktoré poskytovali ústavnú zdravotnú starostlivosť u detí ktoré mali úraz. V priebehu roka 2019 bolo zozbieraných 77 dotazníkov. Odborní pracovníci oddelenia HDM vyplnili získané informácie z dotazníkov do excelovej tabuľky a zaslali mailom NCZI.

Vzhľadom na dobrú spoluprácu s Univerzitnou nemocnicou Martin, zástupcom prednostu Kliniky detí a dorastu projekt plánujeme realizovať v priebehu trvania celého projektu .

Iné programy a projekty realizované v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky :

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

COSI projekt je v SR súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“. Ide o projekt realizovaný metodikou WHO. Na základe poverenia MZ SR bol NÚDCH nominovaný ako zodpovedný riešiteľ projektu COSI ([Childhood Obesity Surveillance Initiative](#)) pre Slovenskú republiku. Ide o rutinné meranie žiakov základných škôl vo veku od 6 do 10 rokov (v SR v roku 2019 boli vybraté iba 2 vekové kategórie – 7-7,99 ročné deti a 8-8,99 ročné deti). V projekte boli u respondentov vykonané merania telesnej hmotnosti a výšky, obvodu pása a bokov a vykonal ich preškolený personál z Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR. Projekt bol schválený etickou komisiou NÚDCH. Uvedený projekt sa realizuje vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. K projektu boli zaslané materiály: rozdeľovník s kódmi škôl, informovaný súhlas pre rodičov, dotazník pre meranie detí. Školy uvedené v rozdeľovníku boli oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participovať na projekte.

Pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením Poradenského centra zdravia/Výchovy k zdraviu projekt realizovali od 06.11.2018 do 19.11.2018 a projektu sa zúčastnilo 62 respondentov – žiakov vekovej skupiny od 7 do 7,99 rokov. Do projektu boli zapojené 3 základné školy v okrese Martin a 2 základné školy v okrese Turčianske Teplice. Meranie sa uskutočnilo v škole vo vyhradenej miestnosti, ráno. Počas merania sa zaznamenávali údaje: dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň šk. dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, komorbidita. Meranie sa realizovalo na prenosnej digitálnej váhe s výškomerom s presnosťou 0,1 kg a na meranie obvodu pása a bokov bol použitý neelastický meter. Dieťa bolo vyzlečené (v spodnej bielizni), vyzuté. Parametre sa merali s presnosťou na desatinu – (0,1 kg, 0,1 cm). Súčasťou projektu bol informovaný súhlas rodičov, vyplnený dotazník o rodine (zameraný na výživu a pohybovú aktivitu) a o škole (zameraný na pohybovú aktivitu detí, stravovanie detí v školách). Rodinný dotazník bol doručený prostredníctvom školy rodičom, resp. zákonným zástupcom dieťaťa na vyplnenie v domácom prostredí. Každá škola, v ktorej sa realizoval projekt obdržala na vyplnenie jeden školský dotazník. Po vykonaných meraniach odborní pracovníci oddelenia HDM získané údaje zadávali do elektronickej formy dotazníkov a tabuliek v programe Microsoft Excel a priebežne podľa požiadaviek gestora zasielali ďalšie doplňujúce údaje súvisiace s riešením projektu COSI. Spracované údaje boli zaslané na ďalšie spracovanie MUDr. Ľubici Tichej.

Spracovanie údajov rodinného dotazníka sa vykonalo v I.Q roku 2019. V priebehu realizácie projektu boli riešené povinnosti spojené s GDPR .

Programy a projekty realizované v spolupráci s VkZ :

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

RÚVZ so sídlom v Martine v roku 2019 realizoval úlohu č. 5.1.3. „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020. Cieľovou skupinou boli žiaci 8. ročníkov základných škôl za okres Martin: ZŠ s MŠ Hurbanova, ZŠ P. Mudroňa a Evanjelická základná škola.

Žiaci zúčastňujúci sa projektu museli disponovať informovaným súhlasom rodiča, mať k dispozícii športové oblečenie a obuv. Študenti boli na projekt privedení zodpovedným učiteľom (2 základné školy), ktorý by mal byť aj koordinátorom projektu na škole a na 1 základnej škole sme realizovali projekt priamo na pôde školy. Samotné vyšetrenie prebiehalo formou stanovišť, na ktoré prichádzali študenti osobitne. V úvode boli všetci študenti oboznámení s projektom, vyplnili dotazník zdravého životného štýlu a obdržali záznamový list. V nasledujúcom kroku bolo realizované meranie krvného tlaku, antropometria, držanie tela. Na druhom stanovišti sme zisťovali flexibilitu, podkožný tuk kaliperom a Ruffierov test. V závere bolo každému študentovi poskytnuté poradenstvo v súvislosti s jeho výsledkami. V poobedňajšej časti dňa sme všetky údaje z dotazníka a záznamového listu vložili do databázy.

Projekt NAPPPA bol realizovaný v mesiacoch máj a jún 2019 a do projektu sa zapojilo 74 respondentov.

Realizovali sme 1 mimoriadnu cieleňú kontrolu a monitoring zaočkovanosti u detí v materských školách :

1. „Vykonanie mimoriadnej cieleňej kontroly zameranej na dodržiavanie organizačného a technického zabezpečenia poskytovania tzv. obedov zadarmo v školských stravovacích zariadeniach“

Dňa 21.10.2019 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. OHDM/7806/129899, zo dňa 18.10.2019, vo veci vykonania mimoriadnej cieleňej kontroly zameranej na dodržiavanie organizačného a technického zabezpečenia poskytovania tzv. obedov zadarmo v školských stravovacích zariadeniach.

Odborní pracovníci Oddelenia hygieny detí a mládeže, RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v rámci plnenia cieleňej kontroly v termíne od 06.11.2019 do 20.11.2019 štátny zdravotný dozor v 22 zariadeniach školského stravovania v okresoch Martin a Turčianske Teplice.

Tabuľkové spracovanie:

Počet škôl, v ktorých sa zvýšil počet stravníkov	Počet škôl, v ktorých sa znížil počet stravníkov	Počet škôl, v ktorých počet stravníkov zostal rovnaký
21	1	0
Počet škôl, v ktorých sa dodržiava dĺžka prestávok	Počet škôl, v ktorých sa nedodržiava dĺžka prestávok	
21	1	
Počet škôl, v ktorých došlo k narušeniu organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu	Počet škôl, v ktorých nedošlo k narušeniu organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu	
1	21	
Počet škôl s nevyhovujúcim počtom pomocného personálu	Počet škôl s vyhovujúcim počtom pomocného personálu	
0	22	
Počet škôl, kde dochádza ku kríženiu prevádzky následkom zvýšeného počtu prípravy pokrmov	Počet škôl, kde nedochádza ku kríženiu prevádzky následkom zvýšeného počtu prípravy pokrmov	
0	22	
Počet škôl, v ktorých sa mliečna desiatka podáva v štandardnom režime	Počet škôl, v ktorých sa mliečna desiatka podáva v obmedzenom režime	Počet škôl, v ktorých podávanie mliečnych desiat bolo zrušené
1	0	0
Počet škôl, v ktorých sa poskytuje diétne stravovanie formou varenia diétnych pokrmov	Počet škôl, v ktorých sa poskytuje diétne stravovanie na základe potvrdenia lekárom	Počet škôl, v ktorých sa poskytuje diétne stravovanie aj formou varenia diétnych pokrmov, aj na základe potvrdenia lekárom
12	12	12

Stručné zhodnotenie výsledkov kontrol :

- Porovnanie počtu stravníkov s predchádzajúcim obdobím :
Z celkového počtu 22 prekontrolovaných zariadení školského stravovania v 21 zariadeniach došlo v školskom roku 2019/2020 k zvýšeniu počtu stravníkov oproti školskému roku 2018/2019. V 1 zariadení došlo k zníženiu počtu stravníkov z dôvodu nižšieho počtu prijatých žiakov do základnej školy.
- Dodržiavanie štandardnej dĺžky prestávok medzi vyučovacími hodinami :
- Skutočnosť, či v dôsledku predĺženia času vydávania obedov nedošlo k narušeniu organizácie výchovno – vzdelávacieho procesu :
21 ZŠ - dodržiavaná dĺžka prestávok
1 ZŠ - nedodržiavaná dĺžka prestávok (v dokumente Vnútorný poriadok školy pre žiakov, platný od 01.09.2019 bola uvádzaná dĺžka obednej prestávky pre žiakov prvého a druhého ročníka v trvaní 20 minút po 4.vyučovacej hodine, po piatej vyučovacej hodine bola 10 minútová prestávka a po šiestej vyučovacej hodine 30 minútová prestávka). Prestávkový režim v ZŠ nezabezpečuje optimálne fyziologické požiadavky z hľadiska ochrany zdravia a prevencie ochorení detí a mládeže. 20

minútová obedná prestávka zaradená po 4. vyučovacej hodine je nevyhovujúca, nezabezpečuje dostatočný čas na konzumáciu obeda u žiakov prvého a druhého ročníka ZŠ. Stravovaním v časovom strese sa narušujú fyziologické procesy trávenia, čo môže byť príčinou nedostatočného využitia potrebných živín organizmom a následných porúch zdravia a zdravého vývinu detí. Taktiež v dôsledku skrátenej prestávky je predpoklad, že žiaci pravidelne sa stravujúci v Školskej jedálni nebudú konzumovať kompletný obed. Uvedené je v rozpore s § 24 ods.5 písm. a) zákona č.355/2007 Z.z., ktorý ustanovuje povinnosť prevádzkovateľa zariadenia pre deti a mládež zamerať výchovu detí a mládeže na ochranu zdravia, s § 24 ods.5 písm. f) zákona č.355/2007 Z.z., ktorý ustanovuje povinnosť vypracovať prevádzkový poriadok a predložiť ho na schválenie, ako aj návrh na jeho zmenu, s § 8 ods.1 Vyhlášky MZ SR č.527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež, podľa ktorého musí byť režim stravovania v zariadení pre deti a mládež organizovaný tak, aby zodpovedal veku, zdravotnému stavu a fyzickej záťaži žiakov. Na základe uvedeného príslušný orgán verejného zdravotníctva vyzval prevádzkovateľa zariadenia o písomné vyjadrenie s uvedením spôsobu a termínu odstránenia zistených nedostatkov.

- d) Personálne obsadenie kuchyne:
V 10 zariadení školského stravovania došlo k zvýšeniu počtu zamestnancov.
- e) Či dochádza ku kríženiu čistej a nečistej prevádzky v dôsledku zvýšeného počtu stravníkov:
Neboli zistené porušenia.
- f) Skutočnosť, či v dôsledku organizačných zmien v stravovaní nedošlo k zrušeniu mliečneho programu :
V prekontrolovaných stravovacích zariadeniach nedošlo k zrušeniu mliečneho programu.
- g) Informácie o spôsobe zabezpečenia diétného stravovania :
12 zariadení školského stravovania poskytuje diétné stravovanie pre žiakov formou varenia diétnych jedál (po predložení písomného doporučenia ošetrojúceho lekára, s určením diéty podľa stanovenej diagnózy),
6 zariadení neposkytuje diétné stravovanie - na základe žiadosti rodiča resp. zákonného zástupcu žiaka je im poskytovaná finančná dotácia na stravu od štátu.
- h) Spôsob výdaja neodhlásených obedov, napr. prvý deň ochorenia :
Vo všetkých stravovacích zariadeniach je výdaj stravy do obedára povolený iba v prvý deň neprítomnosti v škole, a to v prípade, keď rodič resp. zákonný zástupca nestihol žiaka zo stravy odhlásiť. V prípade, ak zákonný zástupca neodhlási žiaka z odoberania stravy, je povinný uhradiť príspevok za stravné v plnej výške vrátane dotácie a určenej časti režijných nákladov za každý neodhlásený deň.

Pred zavedením „obedov zadarmo“ sa v mnohých základných školách obávali veľkých finančných nákladov na modernizáciu kuchyne či nových zamestnancov, zníženia kvality stravy pre žiakov, ale aj veľkého plytvania jedlom. Aj napriek tomu, že na začiatku septembra vzrástol počet stravníkov v školských stravovacích zariadeniach o cca tretinu oproti školskému roku 2018/2019, postupne sa počet stravníkov začal znižovať. Niektorí žiaci, ktorí boli zapísaní na stravovanie v školskej jedálni a zúčastňovali sa vyučovacieho procesu v škole na obedy nechodili (dôvody : nezáujem o vydávaný obed, nedostatok času na konzumovanie obeda pre nestihnutie cestovného spoja resp. krúžkovej činnosti, atď.). Rodičia boli oboznámení s tým, že budú musieť deti odhlasovať z obeda, lebo ak to neurobia, poplatok za nevydaný obed budú musieť zaplatiť v plnej výške vrátane dotácie. V súvislosti s týmito zisteniami došlo k úbytku stravníkov – žiakov zo školských stravovacích prevádzok.

Školská jedáleň môže pripravovať diétné jedlá a nápoje pre deti a žiakov, u ktorých

podľa posúdenia ošetrojúceho lekára zdravotný stav vyžaduje osobitné stravovanie v zmysle § 140 ods.5 školského zákona, ak tak určí zriaďovateľ a má k tomu súhlas príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva, dostatočný počet odborných pracovníkov a zabezpečené vhodné materiálno – technické podmienky (vyhradené pracovné stoly, plochy, kuchynský riad, skladovacie priestory a chladiace zariadenia). V školskom roku 2018/2019 rodičia presadzovali prípravu diétnej stravy v školskej stravovacej prevádzke. Od septembra 2019 sa situácia mení a väčšina rodičov resp. zákonných zástupcov uprednostnila možnosť zabezpečiť diétne stravovanie dieťaťu doma. Na základe žiadosti o vyplatenie dotácie, je im vyplácaná dotácia na stravovanie za každý deň, kedy sa dieťa zúčastnilo vyučovacieho procesu. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v prevádzkach MŠ a ZŠ I. stupeň sa znížil počet prípravy diétneho stravovania v stravovacej prevádzke, avšak narástol počet výdaja rodičmi donesenej stravy.

Zariadenia školského stravovania venovali problematike „Obedov zadarmo“ veľkú pozornosť. Vedúce školských zariadení zhodnotili personálne obsadenie k predpokladanému počtu stravníkov. V súvislosti so zvýšením počtu stravníkov došlo v niektorých zariadeniach k zakúpeniu nového inventáru, resp. aj modernizácii vybavenia kuchyne. Taktiež väčšina škôl investovala do elektronického systému na prihlasovanie a odhlasovanie obedov pre žiakov.

Monitoring o zaočkovanosti detí navštevujúcich predškolské zariadenia

Na základe listu ÚVZ SR č. HDM/4537/13423/2018 zo dňa 04.06.2018 a požiadavky Úradu komisára pre deti sme začiatkom školského roka 2019/2020 vykonali monitoring o zaočkovanosti detí navštevujúcich predškolské zariadenia. Odborní pracovníci oddelenia HDM zisťovali celkový počet zapísaných detí v predškolskom zariadení, počet očkovaných detí (za očkované dieťa sa považuje každé dieťa, ktoré absolvovalo aspoň niektoré z povinných typov očkovania), počet nezaočkovaných detí a počet detí, u ktorých údaj o očkovaní chýba.

Výsledky monitoringu :

- prekontrolovaných materských škôl - 64,
- celkový počet zapísaných detí v predškolskom zariadení – 3579 detí,
- počet očkovaných detí – 3494 detí,
- počet nezaočkovaných detí – 85 detí,
- počet detí u ktorých údaj o očkovaní chýba – 0.

Získané údaje boli spracované do tabuľky a zaslané na ÚVZ SR na spracovanie za SR.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program (NIP) SR

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorít pre rok 2019. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania pri ceste do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči infekčným ochoreniam sú pravidelne uverejňované na webovej stránke a nástenkách úradu.

V roku 2019 bolo nahlásených 101 odmietnutí povinného očkovania. Z celkového počtu bolo 43 celkových odmietnutí a 58 čiastočných odmietnutí.

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
 - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP,
 - o informovali o očkovacom kalendári na rok 2019 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
 - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,
 - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 527 (42 osobne, 485 telefonicky),
 - o poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovacích látok, kategorizácie vakcín, indikačných a preskripčných obmedzení, odborné stanoviská k alternatívnemu používaniu vakcín pre dočasný nedostatok niektorých vakcín (proti VHA, VHB; hexa-penta-vakcína, a pod.),
 - o aktívne sa zúčastnili na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizáciu vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
 - o pripravovali podklady a stanoviská pre MZ SR a Štátny ústav pre kontrolu liečiv (ŠÚKL): pri nedostupnosti vakcín, podklady pre možnosť použitia iných nekategorizovaných vakcín (v prípade nedostatku kategorizovanej vakcína), podklady pre mimoriadny dovoz vakcín pri nedostupnosti kategorizovaných vakcín, zabezpečovanie vakcín a príslušnej legislatívy, zmeny charakteristík referenčných skupín vakcín,
 - o realizovali kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, KI a reakcie po očkovaní danými vakcínami.

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2019:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovacom kalendári SR platnom od 01.01.2019,

- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaníach proti:
 - o rotavírusovým infekciám u dojčiat
 - o varicelle
 - o sezónnej chrípke a pneumokokom
 - o meningokokom
 - o kliešťovej encefalitíde
 - o herpes zoster
 - o VHA a VHBpri:
 - o doplnení chýbajúcich očkování detí v rámci povinného očkovania,
 - o zmene očkovacieho kalendára detí pre posun očkovania z dôvodu relatívnej kontraindikácie, posunu alebo odmietnutia očkovania rodičmi,
 - o nedostupnosti alebo nedostatku vakcín pre zabezpečenie včasnosti očkovania v rámci povinného očkovania detí.

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
 - o epidemiologické vyšetrovanie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórných vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
 - o počet odobratých vzoriek a laboratórných vyšetrení
 - u ochorení na sezónnu chrípku : 20, z toho 14x izolácia vírusu (2x vírus chrípky typ B, 3x vírus chrípky A, 9x pandemický vírus chrípky AH12009, informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,
 - o priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
 - o odborné prednášky a postery v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilných očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
 - medzinárodnej úrovni: 1x
 - celoslovenskej úrovni: 11x
 - regionálnej a lokálnej úrovni: 8x

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
 - o kontrolu chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 23,
 - o kontrolu dodržovania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 69,
 - podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (prof. Hudečková – predseda PSPI),
 - podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda prof. Hudečková),
 - podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín, podklady pre zvýšenie úhrady zdravotnými poisťovňami,
 - podklady pre ŠUKL, MZ SR –SFLP (prof. Hudečková),

- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR - (prof. Hudečková),
- účasť na zasadaní Kategorizačnej komisie - (prof. Hudečková).

Ad Kontrola očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o priebežnú kontrolu zaočkovanosť (počet očkovaných 8913) v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
 - o kontrola evidencie o očkovaní sa uskutočnila v mesiaci september 2019,
 - o realizáciu výsledkov imunologického prehľadu v SR vykonaného koncom roka 2018 za okres Martin a Turčianske Teplice.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelné mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni),
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami, pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrovaných,
- Klinikou biochémie s.r.o, mikrobiológiou Martin,
- Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okrese Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillance akútnych chabých paréz,
- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetrenia pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz (počet hlásených NN 455).

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a televíziou Martin TV, regionálnym týždenníkom „My - turčianske noviny“.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaní (celkový počet 637),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii chrípky a chrípke podobných ochorení v regióne Turiec (celkový počet 4x),
- informácie o epidemiologickej situácii osýpok vo svete a na Slovensku – 3x (TA3, Hospodárske Noviny, Denník PRAVDA),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť – 8x,
- Európsky týždeň imunizácie 2019 (prieskum znalosti laickej verejnosti o očkovaní).

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení, ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vyšším výskytom akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorenia preventabilné očkovaním (zabezpečuje prof. Hudečková),
- od 01.01.2019 do 31.12.2019 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 1 459 prípadov prenosných ochorení, z toho za okres Martin 1 384 a za okres Turčianske Teplice 75 prípadov.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v UN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení UNM,
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UN Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- za obdobie od 01.01.2019 do 31.12.2019 bolo v EPISe evidovaných celkom 455 prípadov NN hlásených z UN Martin,
- prednášky pre odbornú verejnosť – 4x (problematika rúk v zdravotníctve),
- praktické ukážky kvality dekontaminácie rúk zdravotníkov –4x.

6.5. Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okresoch Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravie RÚVZ Martin.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Pracovníci oddelenia epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom hlásení z ECDC a ÚVZ SR. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a UN Martin.

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školsťvo, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,
- vyšetrovanie epidemických výskytov alimentárnych nákaz,
- edukácie o výskyte, šírení a protiepidemických opatreniach pri vysokovirulentných nákazách a vírusoch vtácej chrípky (H5N8, H5N1, H7N7, H7N2, H9N2 a pod.) a cholere.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu, riaditeľovi UN Martin, riaditeľom ústavov sociálnej starostlivosti v spádovom území.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika,
- výsledky v roku 2019:
 - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 6x,
- surveillance akútnych chabých paréz: 250 x negatívnych hlásení z UNM,
 - aktívne na surveillance spolupracujú tieto pracoviská UN Martin: Klinika detí a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny, Klinika detskej anestéziológie a intenzívnej medicíny,
 - Od októbra 2013 vzhľadom na záchyt divokých kmeňov poliovírusov v Izraeli, Sýrii a na Ukrajine bola posilnená surveillance ACHO. Súčasne sa zvýšená pozornosť venuje z hľadiska poliomyelitídy migrantom a azyllantom.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, oddelenie epidemiológie v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z Národného programu prevencie HIV/AIDS vykonalo v okrese Martin a Turčianske Teplice nasledovné činnosti zameraná na zníženie rizika vzniku a šírenia HIV infekcie prostredníctvom:

Prevencie sexuálneho prenosu HIV:

- zabezpečilo dostupné, dobrovoľné, bezplatné a anonymné poradenstvo a testovanie HIV,
- v rámci poradenstva bolo zrealizovaných 27 konzultácií, z toho 4 osobné a 23 telefonických;

Podpory akcií a aktivít smerujúcich k zníženiu sociálnych a ekonomických dopadov infekcie HIV/AIDS na spoločnosť:

- zvyšovanie informovanosti odbornej verejnosti, najmä zdravotníckych pracovníkov s cieľom zníženia a zamedzenia diskriminácie ľudí žijúcich s HIV prostredníctvom zdravotnej výchovy študentov Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine – odbor verejné zdravotníctvo a všeobecné lekárstvo,
- v rámci oddelenia epidemiológie poskytovanie individuálneho poradenstva klientom, zaujímavých sa otázkami a problematikou HIV/AIDS,
- odborná garancia nad celoslovenskou kampanou „Červené stužky“; - 27.11.2019 – stretnutie škôl a školských zariadení na MÚ v Žiline - prof. MUDr. Henrieta Hudečková PhD., MPH – odborný garant.

6.9 Poradňa očkovania

Na RÚVZ Martin je zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Poradenstvo sa poskytuje osobne alebo telefonicky.

Pracovníci oddelenia epidemiológie poskytujú :

- poradenstvo pre rodičov, dospelých a cestujúcich do zahraničia,
- konzultácie v oblasti pravidelného povinného očkovania detí a dospelých, v oblasti odporúčaného očkovania detí a dospelých, o možnostiach očkovania z hľadiska osobného alebo profesionálneho rizika.

6.10 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Projekt je realizovaný na RÚVZ Komárno a Banská Bystrica.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. Národný program podpory zdravia

PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkZ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunit a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie životného štýlu a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o pozitívach pohybovej aktivity na organizmus. Ďalšou prioritou je prevencia užívania návykových látok, ktorá je realizovaná formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní. Cieľom je, obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

Dňa 31. januára – 1. februára 2019 sme sa zúčastnili 11. zasadnutia Poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. V úvode stretnutia sme vyhodnotili plnenie záverov z 10. zasadnutia PZ HH SR pre odbor VkZ - závery boli splnené. Z Programov a projektov na rok 2019 a ďalšie roky bola vypustená „Stomatohygienu“. V rámci Onkologického programu boli schválené akčné plány, kde sa regionálnych úradov verejného zdravotníctva v časti primárna prevencia týkajú úlohy na roky 2019 – 2020 a sú na ne vyčlenené finančné prostriedky 300 000 EUR. Úlohou ÚVZ SR a RÚVZ bude navrhnuť aktivity, ktoré budú naplňovať časť „primárnej prevencie“. Odborné usmernenie na zriaďovanie, prevádzku a činnosť PCOPZ bolo schválené a uverejnené vo Vestníku ročník 66 č. 51-52. Dňa 24. mája 2019 sa konal „Športový deň RÚVZ“ v - Hlboké – Bojnice.

Úlohy odboru Výchovy ku zdraviu 2019:

1. Štúdiá „Zdravotné uvedomenie“
2. NAPPPA 8 roč. ZŠ
3. Projekt „Školský program“
4. Projekt „Viem, čo zjem“
5. Onkologický program
6. Štúdiá „EHES“

Dňa 14. a 15. marca 2019 sa konala celoslovenská porada vedúcich odborov VkZ na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove. Predmetom rokovania v úvode prvého dňa bola informácia o záveroch Poradného zboru HH SR pre odbor VkZ ohľadom úpravy organizačnej štruktúry a počtu úväzkov zamestnancov na oddeleniach VkZ. RÚVZ so sídlom v Martine v časti počtu úväzkov zamestnancov úlohu splnil, v časti organizačnej štruktúry úlohu nesplnil. Ďalej sme sa venovali realizácii jednotlivých projektov: „NAPPPA“ – projekt prebieha od marca 2019, povinnosťou okresných školských úradov bolo zaslať na vybrané školy potrebné informácie (nie každý okresný školský úrad si splnil povinnosť). Je potrebné rešpektovať tie oficiálne dokumenty, ktoré zaslalo MŠ SR prostredníctvom okresných školských úradov na základné školy. Pokiaľ by nastal problém v naplnení počtu respondentov, je možnosť nahlásiť školy na ÚVZ SR, ktoré by do projektu ešte vstúpili.

„Školský program“ – projekt sa realizuje, resp. pokračuje aj v I. polroku 2019 – mala by sa realizovať zdravotno – výchovná intervencia v tých triedach ZŠ, kde bol realizovaný dotazníkový prieskum.

„Viem, čo zjem“ – projekt sa realizuje v školskom roku 2018/2019, po jeho realizácii vyplynula úloha zistiť silné a slabé stránky projektu.

„Vyzvi srdce k pohybu“ – celoslovenská súťaž sa bude realizovať od 25.3.2019 do 16.6.2019. Materiály (plagáty a účastnícke listy) obdržali RÚVZ na porade a aj v elektronickej forme. Každý RÚVZ, realizujúci súťaž musí pristúpiť k podpisu zmluvy o poverení sprostredkovateľa v súvislosti s účinnosťou zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov.

„Zdravotné uvedomenie“ – prieskum sa bude realizovať v mesiacoch máj – august 2019. Počet respondentov 104/RÚVZ, 3744/RÚVZ v SR, dotazníky budú distribuované ÚVZ SR na jednotlivé RÚVZ v SR v mesiaci apríl 2019.

„Športový deň RÚVZ“ – sa bude konať v Hlbokom pri Bojniciach dňa 24. mája 2019 a každý úrad by sa mal zúčastniť minimálne v počte 5-tich zamestnancov. Počet zamestnancov zúčastňujúcich sa na športovom dni je potrebné nahlásiť.

V dňoch 3 – 5. apríl 2019 sa bude konať Diskusné sústredenie v chronických neinfekčných ochoreniach na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici – je možnosť prihlásiť sa.

Ako posledný bod programu bol odprezentovaný projekt „Detstvo bez násilia“ resp. „Týka sa ma to“. Na RÚVZ so sídlom v Martine sa realizovalo stretnutie s pani Kubíkovou, gestorom projektu v okrese Martin.

V dňoch 3. – 5. apríla 2019 sme sa zúčastnili „Diskusného sústredenia v epidemiológii, prevencii a poradenstve chronických chorôb (SZU), ktoré sa konalo na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici. Úvodný deň otvorila prednáška Dr. Avdičovej „Epidemiológia chronických neprenosných chorôb – CINDI program“. Prednáška sa týkala zhrnutia histórie PCOPZ. Dr. Bérešová sa venovala vo svojej prednáške prevencii pľúcnych ochorení, a to hlavne CHOCHP, astme a karcinómu pľúc. Tieto ochorenia úzko súvisia s fajčiarskou závislosťou – vo svete fajčí 1,1 miliardy ľudí a v dôsledku fajčenia zomiera 5,5 milióna ľudí ročne. Problematike fajčenia by sme ako preventabilnému faktoru chronických chorôb mali stále venovať zvýšenú pozornosť. Ďalšia prednáška sa venovala peľovej problematike v SR, kde aktuálne informácie môžeme hľadať na www.alergia.sk, kde po registrácii si môžeme vyplniť peľový dotazník a stiahnuť aplikáciu na sledovanie aktuálneho stavu peľovej situácie v SR. Prednáškový blok sme ukončili prezentáciou programu „Planeat“ – softvér v oblasti moderného prístupu v oblasti výživového poradenstva. Planeat je nutričná aplikácia pre odborníkov, ktorá prichádza s inovatívnym konceptom vytvárania nutričných plánov. Cieľom aplikácie je prostredníctvom odborníka tvorba individuálnych nutričných plánov zahŕňajúcich desiatky receptov. Jedálničiek sa prispôbuje zdravotnému stavu klienta s prihliadnutím na potrebnú energetickú hodnotu, alergény, cenu, ale aj preferencie jednotlivých potravín.

Úvodná prednáška nasledujúceho dňa sa týkala úrazovosti detí a iných nežiadúcich zážitkov z detstva a prevencii závislostí. Problematike alkoholu a iných drogových závislostí sa venoval Dr. Somora z Centra pre liečbu drogových závislostí.

V druhej časti dňa odznela prednáška „Depresia u detí“, ktorá sa prejavuje inými charakteristickými znakmi ako u dospelých. Výskyt u detí pred pubertou sa odhaduje na 2 %, u dorastencov stúpa na 6 – 8 %. Neskoro diagnostikovaná a neliečená depresia sa spája s rozvojom celého radu psychických porúch v rannej dospelosti. Ide najmä o úzkostné poruchy, závislosti od psychoaktívnych látok a bipolárnu afektívnu poruchu, ako aj samovražedné správanie a somatické zdravotné problémy.

Problematike prevencie v onkológii sa venoval Dr. Malec, ktorý ako jednoznačný protektívny faktor uviedol pohybovú aktivitu a abstinenciu fajčenia. Otázka dôležitosti výživy je jednoznačná, ale aj sporná, keďže trendy vo výžive sa neustále menia a nie je jednoduché sa v nich orientovať.

5. apríl 2019

Posledný deň sme sa venovali pohybovej aktivite v cieľovej skupine seniori a žiaci základných škôl. Je potrebné sa venovať motivácii žiakov k pohybovým aktivitám, keďže u dnešnej mládeži vidíme skôr pasívny postoj k pohybu. Je potrebné hľadať a umožňovať žiakom také aktivity, o ktoré bude mať mládež záujem.

Dňa 17. apríla 2019 sa konalo 12. zasadnutie Poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene - návrh spoločných aktivít v rámci Akčných plánov Národného onkologického programu. V rámci primárnej prevencie sa budeme venovať 3 oblastiam:

1. Prevencia karcinómu prsníka
2. Prevencia kolorektálneho karcinómu
3. Prevencia karcinómu krčka maternice

Počas stretnutia sme navrhli k týmto trom oblastiam preventívne zdravotno – výchovné aktivity s rozpočtom pre jednotlivé aktivity.

Dňa 12. septembra 2019 sme sa zúčastnili 9. zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Cieľom pracovnej skupiny bolo pripraviť metodicky a odborne aktivity k Svetovému dňu Alzheimerovej choroby a k mesiacu október „Mesiac úcty k starším“. V úvode zasadnutia sme prediskutovali aktivity, ktoré jednotlivé úrady realizujú v posledných rokoch smerom k cieľovej populácii – seniori. Snažili sme sa nachádzať nové inováčné prístupy, ktoré by bolo možné využiť pre túto cieľovú skupinu. Aktivity však nebudú venované len seniorom, ale aj produktívnej populácii a deťom a mládeži. Edukatívne aktivity je potrebné zameriavať na vedomosť – kognitívne aktivity, kvízy, podporu pamäťových funkcií mozgu. Ideálne pri realizácii týchto aktivít sa ukázalo prepojenie mladšej a staršej generácie, čo je však náročné na organizačno – metodické vedenie.

V dňoch 2. a 3. decembra 2019 sa konal seminár „Prevencia onkologických ochorení“ v hoteli Mercure Bratislava. Seminár bol realizovaný v súvislosti s plnením akčných plánov Národného onkologického programu, v rámci ktorého sa budeme venovať primárnej prevencii karcinómu prsníka a hrubého čreva.

V rámci programu seminára sme sa venovali téme primárnej prevencie nádorových ochorení kolorekta. Prednášku viedol MUDr. Danihel. Nádorové ochorenie kolorekta patrí medzi 3. najčastejšie ochorenie u mužov a 2. najčastejšie ochorenie u žien. Priama príčina nie je známa, má multifaktoriálny podklad. Jediná možnosť je kuratívna možnosť liečby. Poznáme 10 typov nádorov kolorekta. Do 50. roku života je výskyt raritný. K dispozícii na prednáškové aktivity máme maketu kolorekta. Existujú dve familiárne podmienené ochorenia na kolorektálny karcinóm, ktoré ohrozujú generáciu mladšiu ako 50 rokov: Dedične podmienený kolorektálny karcinóm (5%) - ide o dedičné zmeny alebo mutácie na konkrétnom géne, ktoré je možné identifikovať a familiárne podmienený kolorektálny karcinóm (15%) - pri tomto type zatiaľ nie je celkom známe, prečo sa častejšie vyskytuje v niektorých rodinách. Je možné, že dochádza k zmenám na viacerých génoch, ktoré zatiaľ lekári neidentifikovali, možný je aj vplyv rovnakého životného štýlu v rodinách, ktorý napomáha vzniku ochorenia.

V druhej časti dňa sme sa venovali celoeurópskemu prieskumu M – POHL a HLS 2019 (získovanie zdravotného uvedomenia v európskej populácii). Zapojených je 29 členských krajín. Realizácia je plánovaná na január – apríl 2020.

Nasledujúci deň sme sa venovali nádorovým ochoreniam prsníkov. Najrozšírenejším typom rakoviny prsníka je [karcinóm](#) prsníka (adenokarcinóm prsníka), v ktorom nádorové bunky vznikajú zo žľazového tkaniva. Najpresnejšia zobrazovacia metóda v diagnostike karcinómu prsníka je mamografia. Každá žena má nárok na vyšetrenie každé 2 roky od 40. roku života. Rizikové faktory tak ako aj pri nádorovom ochorení kolorekta sú multifaktoriálne: obezita, fajčenie, stres, genetika, hormonálna disbalancia, depresie, skorý, resp. neskorý nástup menštruácie, neúmerne vystavovanie slnečnému žiareniu, nesprávna výživa (zvýšený prísun sladkostí, nasýtených mastných kyselín, nedostatočný pitný režim, málo zeleniny a ovocia). Objavenie rakoviny v neskoršom veku má lepšiu prognózu. Samovyšetrenie prsníkov sa ženám odporúča vykonávať pravidelne každý mesiac, pri akomkoľvek náleze, resp. zmene treba ihneď navštíviť lekára.

„Svetový deň zdravia“ - Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval aktivity k Svetovému dňu zdravia v OC Galéria 8. apríla 2019. Kampaň sme realizovali v spolupráci s Centrom pomoci Ligy proti rakovine. V rámci kampane sme poskytovali klientom meranie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, BMI a percenta podkožného tuku. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo o zdravom životnom štýle zamerané na znižovanie nadváhy a obezity. Svetového dňa zdravia sa zúčastnilo 24 klientov, z toho 8 mužov a 16 žien.

V dňoch 1. a 24. júla 2019 sme realizovali v rámci „Dňa zdravia“ zdravotno – preventívne aktivity v Slovenskej národnej knižnici a spoločnosti TESCO Martin. Klientom bol vyšetrený krvný tlak, celkový cholesterol v kapilárnej krvi, BMI, percento podkožného tuku, percento kostrového svalstva a hodnota viscerálneho tuku. Preventívnej aktivity sa zúčastnilo 82 zamestnancov.

V roku 2019 sme realizovali projekt „Stomatohygiena“ v MŠ Dolná Štubňa, MŠ Tajovského a MŠ Gorkého. Projektu sa zúčastnilo 80 detí.

Cieľovou skupinou intervenčno zdravotno - výchovného pôsobenia je veková kategória 4 – ročných / MŠ/ a 1. –2. ročník ZŠ a je zamerané na:

- správnu výživu v prevencii stomatologických ochorení
- negatívne následky neošetreného chrupu na zdravie
- demonštráciu používania správnych pomôcok pri stomatohygiene
- vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky čistenia zubu
- vysvetlenie dôležitosti čistenia zubov, zafixovanie návyku na pravidelnosť čistenia chrupu
- vysvetlenie dôležitosti preventívnych prehliadok a včasného ošetrenia zubného kazu

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje regionálny projekt „Vieme si správne umývať ruky?“ Projekt je zameraný na cieľovú skupinu detí predškolského veku a 1. a 2. ročníka základných škôl. Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie pre deti je zamerané na negatívne následky šírenia nákaz „špinavých rúk“ vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky umývania rúk.

Na záver sa realizuje krátky test vo forme skladačky na kontrolu zapamätania správneho postupu pri umývaní rúk /. Projektu sa v roku 2019 zúčastnilo 97 detí.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Úloha č. 5.1.3. „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine V roku 2019 realizoval úlohu č. 5.1.3. „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020. Cieľovou skupinou boli žiaci 8. Ročníkov základných škôl za okres Martin: ZŠ s MŠ Hurbanova, ZŠ P. Mudroňa a Evanjelická základná škola.

Žiaci zúčastňujúci sa projektu museli disponovať informovaným súhlasom rodiča, mať k dispozícii športové oblečenie a obuv. Študenti boli na projekt privedení zodpovedným učiteľom (2 základné školy), ktorý by mal byť aj koordinátorom projektu na škole a na 1 základnej škole sme realizovali projekt priamo na pôde školy. Samotné vyšetrenie prebiehalo formou stanovišť, na ktoré prichádzali študenti osobitne. V úvode boli všetci študenti oboznámení s projektom, vyplnili dotazník zdravého životného štýlu a obdržali záznamový list. V nasledujúcom kroku bolo realizované meranie krvného tlaku, antropometria, držanie tela. Na druhom stanovišti sme zisťovali flexibilitu, podkožný tuk kaliperom a Ruffierov test. V závere bolo každému študentovi poskytnuté poradenstvo vzhľadom k jeho výsledkom. V poobedňajšej časti dňa sme všetky údaje z dotazníka a záznamového listu vložili do databázy.

Projekt NAPPPA realizoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v mesiacoch máj a jún 2019 a zúčastnilo sa ho 74 respondentov.

Prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2019“

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval v súvislosti s Aktualizáciou Národného programu podpory zdravia a jeho vedľajšieho cieľa zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, tiež monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2019“. Prieskum sa realizoval v mesiacoch júl, august, september – zber údajov a v mesiaci október boli údaje získané z dotazníkov vložené do pripravenej databázy v programe Excel. Zber dotazníkov bol cielený na 3 vekové kategórie (15-24 rokov, 25-64 rokov a 65+ rokov) Respondenti boli rozdelení podľa pohlavia a územnej príslušnosti, spolu 104 respondentov.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

V rámci projektu CINDI, zdravotno – výchovných kampaní a v rámci svetových dní WHO sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj súčinnosti rizikových faktorov navzájom.

Pri neštandardných a štandardných výjazdoch sme u 192 klientov určili percento tuku v tele a BMI.

V rámci spolupráce so zdravotnými poisťovňami a inými organizáciami sme vyšetřili aspoň jeden rizikový faktor srdcovo – cievnych ochorení u 217 klientov. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy.

V rámci svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sa pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine zapojili do celonárodnej súťaže „Do práce na bicykli“, ktorú vyhlásil národný cyklokoordinátor Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Zamestnanci RÚVZ Martin vytvorili tri 3 - členné tímy – Silný tím, Snežienky a CYKLO 3. Úlohou každého tímu bola preprava do a z práce na bicykli a týždenná sumarizácia najjazdených kilometrov. Spolu vykonali 292 jazd, najjzdili 1 733 kilometrov a ušetrili 433,25 kilogramov CO₂.

Počas roka 2019 sme realizovali regionálny projekt „Správna výživa“ a „Ovocie, zelenina a vitamíny“. Úlohou projektov je priblížiť deťom, čo je zdravé stravovanie, jeho zásady, z akých zložiek pozostáva naša strava a aký dôležitý je správny pitný režim. Deťom sa priblížila problematika vitamínov a minerálnych látok, kde ich môžeme nájsť a aký je ich význam v našom tele. Do projektov sa zapojilo 193 detí.

Projekt „Viem, čo zjem“ je celoslovenským projektom medzinárodného charakteru. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Projekt bol realizovaný pre 3. – 4. ročníky a 5. – 6. ročníky základných škôl. Projekt bol realizovaný prostredníctvom interaktívnej prednášky s praktickou realizáciou (vypracovávaním pracovných listov). Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval projekt na 2 základných školách: ZŠ A. Dubčeka a ZŠ s MŠ Dolinského. Projektu sa zúčastnilo 221 detí.

Projekt „Školský program“ – všeobecným cieľom tohto projektu je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam. Špecifickým cieľom je naučiť deti predškolského a školského veku a ich rodičov pravidelne konzumovať ovocie, zeleninu, mlieko a mliečne výrobky a vzdelávať ich v tejto problematike. Realizátormi projektu sú pracovníci odborov podpory zdravia/výchovy k zdraviu v súčinnosti s poverenými zamestnancami vybraných škôl. Cieľovou skupinou sú deti základných škôl, v ktorých bol realizovaný vstupný monitoring spotreby ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, zdravotného uvedomenia a pozitívnych zmien stravovacích návykov.

Edukácia sa realizuje v priebehu celého školského roka priebežne, jej súčasťou je beseda so žiakmi, práca s pracovnými listami a využitie potravinovej pyramídy. Projekt sme realizovali v roku 2019 ZŠ s MŠ Dolinského a zúčastnilo sa ho 165 detí, u ktorých bol realizovaný aj dotazníkový prieskum o konzumácii ovocia, zeleniny a mlieka.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ realizoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v I. polroku 2019. Cieľom kampane je povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času aspoň 30 minút denne pohybových aktivít. Nedostatok pohybovej aktivity sa podieľa významnou mierou na zvyšovaní chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia. Do súťaže sa mohol zapojiť účastník nad 18 rokov a tzv.

detský podporovateľ. Súťaž sa realizovala od 25. marca do 16. júna 2019. Úlohou účastníka bolo zapojiť sa do pohybovej aktivity po dobu 4 týždňov a dôsledne vyplniť účastnícky list. Vyplnený účastnícky list sa odovzdal príslušnému regionálnemu úradu, resp. zaslal na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

9.3 Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

Tento program RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Občianske združenie „Športom proti drogám“ prezentoval audiovizuálny príspevok „Čo sme si, to sme si, vypime si?“. Jedná sa o nový videofilm venujúci sa problematickému pitiu hlavne adolescentných dievčat. Hodnotím tento príspevok ako veľmi silný zážitok a určite bude mať veľký dopad na cieľovú skupinu. RÚVZ so sídlom v Martine predmetný videofilm majú k dispozícii.

V dňoch 3. – 5. apríla 2019 sme sa zúčastnili „Diskusného sústreďenia v epidemiológii, prevencii a poradenstve chronických chorôb (SZU), ktoré sa konalo na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

Úvodná prednáška tohto dňa sa týkala úrazovosti detí a iných nežiaducich zážitkov z detstva a prevencii závislostí. Problematike alkoholu a iných drogových závislostí sa venoval Dr. Somora z Centra pre liečbu drogových závislostí.

V druhej časti dňa odznela prednáška „Depresia u detí“, ktorá sa prejavuje inými charakteristickými znakmi ako u dospelých. Výskyt u detí pred pubertou sa odhaduje na 2 %, u dorastencov stúpa na 6 – 8 %. Neskoro diagnostikovaná a neliečená depresia sa spája s rozvojom celého radu psychických porúch v rannej dospelosti. Ide najmä o úzkostné poruchy, závislosti od psychoaktívnych látok a bipolárnu afektívnu poruchu, ako aj samovražedné správanie a somatické zdravotné problémy.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval v priebehu roka 2019 8 prednášok „Alkohol a mladiství“ a „Fetálny alkoholový syndróm“, prednášok sa zúčastnilo 190 študentov gymnázií a stredných škôl.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Dňa 12. septembra 2019 sme sa zúčastnili 9. zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Cieľom pracovnej skupiny bolo pripraviť metodicky a odborne aktivity k Svetovému dňu Alzheimerovej choroby a k mesiacu október „Mesiac úcty k starším“. V úvode zasadnutia sme prediskutovali aktivity, ktoré jednotlivé úrady realizujú v posledných rokoch smerom k cieľovej populácii – seniori. Snažili sme sa nachádzať nové inovatívne prístupy, ktoré by bolo možné využiť pre túto cieľovú skupinu. Aktivity však nebudú venované len seniorom, ale aj produktívnej populácii a deťom a mládeži. Edukatívne aktivity je potrebné zameriavať

na vedomostno – kognitívne aktivity, kvízy, podporu pamäťových funkcií mozgu. Ideálne pri realizácii týchto aktivít sa ukázalo prepojenie mladšej a staršej generácie, čo je však náročné na organizačno – metodické vedenie.

V rámci „Týždňa mozgu 2019“ Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval zdravotno – výchovnú intervenciu v spolupráci s Turčianskou knižnicou a Centrom pomoci Ligy proti rakovine v Martine. Kampaň bola venovaná seniorom, ktorí sa zúčastnili tréningu pamäti. Každý klient zúčastňujúci sa tréningu pamäti vypracovával jednotlivé pracovné listy zamerané na rozvoj zmyslového vnímania, rozvoja jemnej motoriky, koncentrácie, kapacity pamäti, mentálnej rotácie a priestorovej orientácie. Tréningu pamäti sa počas Týždňa mozgu zúčastnilo 5 klientov, ktorý v priebehu roka 2019 absolvovali 10 tréningov.

V rámci „Týždňa mozgu“ sme sa venovali aj detskej populácii. Besedy boli venované rozvíjaniu pamäti, pozornosti a koncentrácie u detí. V rámci besied boli s deťmi realizované hry na rozvíjanie pamäti. Kampane sa zúčastnilo 58 detí materských škôl.

V rámci „Úcty mesiaca k starším“ boli v roku 2019 realizované dva „Tréningy pamäti“ pre seniorov v spolupráci s Centrom pomoci Ligy proti rakovine. Tréningu sa zúčastnilo 10 seniorov, ktorí budú v tejto aktivite pokračovať aj v roku 2019. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine zorganizoval s Mestom Turany prednášku „Zdravé starnutie“ spojenú s meraním krvného tlaku a celkového cholesterolu z kapilárnej krvi. Intervencie sa zúčastnilo 13 seniorov.

V spolupráci s Turčianskou knižnicou sme sa podieľali na prednáške „Zdravé starnutie“, ktorá bola určená pre širokú verejnosť. Prednášky sa zúčastnilo 14 poslucháčov. Ďalšou aktivitou bola realizácia prednášky „Zdravé starnutie“ pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Martine. Ústavného seminára sa zúčastnilo 17 zamestnancov.

9.6 CINDI program SR

Za obdobie od 01.01.2019 do 31.12.2019 sme uskutočnili 7 štandardných výjazdov do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátkočasného poradenstva o zdravom životnom štýle. V rámci štandardných výjazdov bolo vyšetrených 57 klientov. 7 výjazdov bolo neštandardných, t. z. nebolo poskytnuté komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. V rámci neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 250 klientov.

„Liga proti rakovine“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytuje klientom podľa dohody vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy, príp. spolupracujeme na rôznych projektoch a kampaniach.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu v roku 2019 participovali na praktickej výučbe študentov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine a na odbornej praxi lekárov rezidentského programu vo všeobecnom lekárstve. Súčasťou výučby/prezentácie boli aj preventívne vyšetrenia v poradni zdravia, ktoré pozostávali z merania TK, zisťovania percenta podkožného tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetrovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol.

V roku 2019 sme vytvorili propagačné materiály na aktuálne témy: „Prevencia – chrípka a nachladnutie“, „Týždeň mozgu“, „Prevencia kliešťovej encefalitídy“, „Vyzvi srdce k pohybu“, „Prevencia fajčenia“, „Slnko, prevencia, horúčavy“, „Fetálny alkoholový syndróm“, „Duševné zdravie“, „Sviatočné hodovanie“, „Prevencia chrípky – očkovanie“, „Letné horúčavy, opaľovanie“. „Pohybová aktivita a chronické neinfekčné ochorenia“, „Na zdravie je koľko?“. Materiály boli uverejnené k aktuálnym svetovým dňom zdravia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine, v priestoroch Mestského úradu Martin a umiestnené na webových stránkach regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

9.7 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

Linka pomoci na odvykanie od fajčenia bola zriadená na základe zákona č. 89/2016 o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, usmernená v § 8 ods.) 1, písm. b.. Je realizovaná všetkými regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v SR. Je štandardnou metódou v rámci podpory nefajčenia, efektívnou intervenciou umožňujúcou prvý kontakt fajčiara s odborníkom. Umožňuje nárast pravdepodobnosti úspešného ukončenia fajčiarskeho návyku.

Linka pomoci na odvykanie od fajčenia je realizovaná prostredníctvom telefonického poradenstva. Linka je reaktívna, poskytujúca odpovede a rozhovory s volajúcimi bez aktívneho vstupu a monitorovania postupu odvykania od fajčenia. Linka poskytuje poradenstvo na telefónnom čísle 0908 222 722 každý pracovný deň v čase od 8.00 – 15.00 hod.. Počas rozhovoru je úlohou operátora získať informácie o klientovi tzv. minimal data set, ide o súbor základných minimálnych otázok, pomocou ktorých operátor získa prehľad o klientovej závislosti.

Telefonické poradenstvo je štandardnou službou v rámci poskytovania poradenstva v odvykaní od fajčenia. Je efektívnou intervenciou, umožňujúcou prvý kontakt fajčiara s odborníkom a úspešné ukončenie fajčiarskeho návyku. Cieľovou skupinou sú motivovaní fajčiari, ktorí nedokážu abstinovať bez cudzej pomoci. Prostredníctvom Linky poskytujeme interaktívnu pomoc pri odvykaní od fajčenia, zvyšujeme motiváciu pre ukončenie fajčiarskeho návyku, zlepšujeme informovanosť o spôsoboch a možnostiach odvykania od fajčenia, zlepšujeme informovanosť o dostupných voľnopredajných farmakologických preparátoch, informujeme o účinkoch tabaku na ľudský organizmus a pomoci pri prekonávaní abstinenčných príznakov a ťažkostí. Dôležitá v celom procese je motivácia klienta, ktorá zahŕňa hlavne zdravotné, estetické a ekonomické dôvody. Po získaní informácií z minimal data setu sa vyhodnotí stupeň závislosti, prípadné prekážky a komplikácie, ktoré sa môžu vyskytnúť v procese odvykania. Ďalšou fázou poradenstva je plánovanie a stanovenie krátkodobých cieľov u klienta, výber formy odvykania a plánovanie zmeny životného štýlu. Pri procese odvykania, jeho realizácie a vyhodnotenia úspešnosti už nie je možné s klientom pracovať, keďže nie je možná spätná väzba na klienta. Tá by bola možná pri proaktívnej forme linky, ktorú však zatiaľ nie je možné realizovať. Pri takomto type poradenstva je dôležité dodržiavať zásady telefonickej komunikácie. Pri zvonení nie je vhodné hneď zdvihnúť telefón, ale počkať približne dve zvonenia. Predstavíme sa, počkáme a necháme klienta, aby sa sám rozhovril. V rozhovore klienta usmerňujeme tak, aby sme získali odpovede na otázky minimal data setu a smerujeme rozhovor na oblasti najčastejších problémov. Počas celého rozhovoru operátor udržuje a zvyšuje motiváciu klienta. Na záver klientovi poďakujeme, poprajeme úspešné odvykanie. Na začiatku celého tohto procesu musíme zistiť u klienta, v akom štádiu motivácie sa nachádza. Ak o zmenu nestojí, vyvoláme v klientovi pochybnosti, umožníme mu spoznať riziká. Ak je v štádiu rozhodovania,

pomôžeme mu rozhodnúť sa, posilňujeme jeho sebadôveru. V štádiu rozhodnutia je potrebné vybrať najvhodnejšiu alternatívu pre klienta. Nie vždy prebieha verbálna komunikácia efektívne, ale môže byť narušená vývinom, vekom, anatomicou poruchou, kultúrnymi rozdielmi, zdravotným stavom, psychickým stavom prípadne medikamentóznou liečbou.

Linka pomoci na odvykanie od fajčenia je v prevádzke od mája 2016, za tento rok disponujeme údajmi, ktoré je možné využiť ako možnosť ďalšieho postupu a smerovania tejto formy pomoci v oblasti intervencie nefajčenia.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval “Telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia” v čase od 23. apríla do 3. mája 2019. Počas tohoto obdobia sa uskutočnilo 36 hovorov.

Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívili v roku 2019 2 klienti.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa zapojili do celoslovenskej kampane „Do práci na bicykli“, ktorá sa uskutočnila v mesiaci máj 2019. Zamestnanci vytvorili 3 tímy – zapojených bolo 10 zamestnancov. Cieľom súťaže je podporiť rozvoj trvalo udržateľnej mobility v mestách, motivovať samosprávy, aby na svojom území vytvárali kvalitné a bezpečné podmienky pre využívanie bicykla na prepravu po meste, motivovať zamestnávateľov, aby vytvárali vo svojich sídlach podmienky pre bezpečné uloženie bicykla, priestor na prezlečenie vrátane sociálneho zariadenia, a tiež aby prípadnými bonusmi motivovali zamestnancov, aby použili na dochádzanie do práce bicykel, motivovať zamestnancov, aby namiesto motorového vozidla použili na dochádzanie do práce bicykel. Vyhlasovateľom súťaže je národný cyklokoordinátor. Organizačným a odborným garantom súťaže je Občianska cykloiniciatíva Banská Bystrica.

Zamestnanci počas trvania kampane uskutočnili 292 jász, najazdili 1 733 kilometrov a ušetrili 433,25 kilogramov CO₂.

Projekt „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020“ (NAPPPA) bol prijatý vládou SR uznesením č. 472/2017 dňa 3. mája 2017. Má multirezortný charakter a opiera sa o Stratéziu pohybovej aktivity WHO pre Európsky región 2016-2025. Cieľom projektu je poskytnúť návod tvorcom národných a regionálnych politík pre podporu pohybovej aktivity vo vzťahu k frekvencii, intenzite, trvaniu, typu a odporúčanému celkovému množstvu pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení. Úlohy vyplývajúce z projektu NAPPPA:

5.1.1 Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

5.1.3 Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov ZŠ. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine V roku 2019 realizoval úlohu č. 5.1.3. „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017

– 2020. Cieľovou skupinou boli žiaci 8. Ročníkov základných škôl za okres Martin: ZŠ s MŠ Hurbanova, ZŠ P. Mudroňa a Evanjelická základná škola.

Žiaci zúčastňujúci sa projektu museli disponovať informovaným súhlasom rodiča, mať k dispozícii športové oblečenie a obuv. Študenti boli na projekt privedení zodpovedným učiteľom (2 základné školy), ktorý by mal byť aj koordinátorom projektu na škole a na 1 základnej škole sme realizovali projekt priamo na pôde školy. Samotné vyšetrenie prebiehalo formou stanovišť, na ktoré prichádzali študenti osobitne. V úvode boli všetci študenti oboznámení s projektom, vyplnili dotazník zdravého životného štýlu a obdržali záznamový list. V nasledujúcom kroku bolo realizované meranie krvného tlaku, antropometria, držanie tela. Na druhom stanovišti sme zisťovali flexibilitu, podkožný tuk kaliperom a Ruffierov test. V závere bolo každému študentovi poskytnuté poradenstvo vzhľadom k jeho výsledkom. V poobedňajšej časti dňa sme všetky údaje z dotazníka a záznamového listu vložili do databázy.

Projekt NAPPa realizoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizovať v mesiacoch máj a jún 2019 a zúčastnilo ho 74 respondentov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V roku 2019 bol vykonaný cielený ŠZD, podľa vypracovaného usmernenia, v 1 prevádzke solária. ŠZD bol zameraný na kontrolu dokladu o vykonaní objektivizácie UV žiarenia a jeho výsledkoch, fyzickú kontrolu typu používaných trubíc a ich identifikáciu a porovnanie s trubícami uvedenými v protokole o meraní, umiestnenia poučenia pre osoby o zdravotných kontraindikáciách na viditeľnom mieste. Zároveň bola vykonaná aj objektivizácia UV žiarenia. Na základe objektivizácie UV žiarenia bol prevádzkovateľ písomne informovaný o potrebe upravenia maximálnej doby expozície pre jednotlivé typy pokožky podľa vypočítaných hodnôt t_{max} . Z výkonu mimoriadneho cieleného ŠZD v prevádzkach solárií boli výsledky zaslané na ÚVZ SR.

Odd. HŽPaZ participuje na úlohách

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

V roku 2019 bolo odobratých 36 vzoriek rekreačných vôd, z toho 30 vzoriek zo Zemplínskej šíravy (ZŠ) a 6 vzoriek z Vinianskeho jazera (VJ).

Na prírodnom kúpalisku VJ bolo zhoršenie kvality vody, premnoženie cyanobaktérií (58 540 bunky/ml) a zároveň prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa chlorofyl-a (pri prevahe cyanobaktérií) zistené laboratórnym rozborom pri odbere vykonanom 13.8.2019. O uvedenej skutočnosti bol informovaný prevádzkovateľ, Obec Vinné, ktorý zverejnil odporúčanie nekúpať sa pre deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom. Premnoženie cyanobaktérií (33 000 bunky/ml) a prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa chlorofyl-a (pri dominancii rias), bolo zistené aj pri poslednom odbere dňa 27.8.2019.

Na prírodnom kúpalisku ZŠ, strediska Hôrka, Kamenec a Paľkov, ktoré v roku 2019 neboli v prevádzke, bolo zistené prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa chlorofyl-a (prekročenie bolo zaznamenané pri dominancii rias) laboratórnym vyšetrením vzoriek vôd odobratých dňa 27.8.2019.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A BEZPEČNOSTI POTRAVÍN

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCIÍ BISFENOLU A

V rámci rozdelenia plnenia tejto úlohy za Košický kraj, RÚVZ Michalovce nebol uvedený na plnení tejto úlohy.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Splnenie cieľa :

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017-2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu-postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Etapy riešenia :

V roku 2019 boli realizované odbery týchto vzoriek : 2 vzorky hotových pokrmov, celé obedové menu, na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach. Obedové menu v zložení: polievka slepačí vývar s rezancami, mäsom a zeleninou, stroganov z kuracích prs, hranolky, varená ryža, kapustový šalát bolo odobrané v reštaurácií (verejné stravovanie) a obedové menu v zložení polievka fazuľová s fliačkami, bravčové rebierko na hubách, dusená ryža bolo odobrané v Domove sociálnych služieb (uzavretý systém).

Prehľad je popísaný v nižšie uvedených tabuľkách :

Obedové menu odobrané v reštaurácií:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu v gramoch	Hmotnosť pokrmu v gramoch	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli mg/kg	Vyhovuje nevyhovuje
Slepačí vývar s rezancami, mäsom a zeleninou	5555	0,56	1,39	250	5000	5555	vyhovuje
Stroganov z kuracích prs	9638	0,96	2,41	250	5000	9638	vyhovuje
Hranolky	8483	0,85	2,12	250	1000	8483	vyhovuje
Varená ryža	7971	0,80	1,99	250	1000	7971	vyhovuje
Kapustový šalát	2928	0,29	0,73	250	1000	2928	vyhovuje

Obedové menu odobrané v Domove sociálnych služieb:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu v gramoch	Hmotnosť pokrmu v gramoch	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli mg/kg	Vyhovuje nevyhovuje
Polievka fazuľová s fliačkami	3926	0,39	0,98	250	1000	3926	vyhovuje
Bravčové rebierko na hubách	484	0,05	0,12	250	3000	484	vyhovuje
Ryža dusená	5883	0,59	1,47	250	1000	5883	vyhovuje

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

Splnenie cieľa :

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov

Etapy riešenia :

V rámci monitoringu obsahu rezíduí pesticídov bola v r. 2019 odobraná vzorka výrobku počiatočnej sušenej mliečnej výživy dojčiat HERO Sunar complex 1 600 g, dátum výroby : 7.5.2019, dátum minimálnej trvanlivosti: 28.10.2020, šarža: L9133, výrobca Švédsko, z obchodnej siete v Michalovciach, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie – rezíduá pesticídov na ÚVZ SR Bratislava. V zaslanom protokole o skúškach výsledky hodnôt rezíduí pesticídov sú ND (nezistené použitou metódou).

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom aktivít projektu je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Realizácia projektu odd. HDM :

Priorita - Podpora zdravého štartu do života.

- Podieľali sme sa na realizácii lokálneho projektu „Čakáme na bociana“ – kurz o zdravom tehotenstve a materstve, ktorý ponúka informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu, starostlivosti o novorodenca a ženu prostredníctvom lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva. V roku 2019 sa realizovali 4 kurzy, ktorých sa zúčastnilo 20 mamičiek. Na kurzoch sme prednáškami na témy „Výživa v tehotenstve“ a „Dojčenie“ poukazovali na potrebu správnej životosprávy už od najútlejšieho veku.

Priorita - Podpora zdravšieho prostredia v školách.

- V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín bolo vykonaných 113 kontrol v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež. Kontroly boli zamerané na hodnotenie pestrosti jedálnych lístkov a dodržiavanie zásad na ich zostavovanie. Sledovali sme aj zaraďovanie tzv. zdravých potravín napr. tmavého a celozrnného pečiva, špaldovej, pohánkovej alebo semolinovej múky, potravín bez pridaného cukru. Zisťovali sme aj plnenie celospoločenskej úlohy pri znižovaní množstva pridanej soli pri príprave pokrmov a praktickú aplikáciu upravených MSN. Distribuovali sme leták o rizikách nadmerného príjmu soli a pexeso zdravých a nezdravých potravín, ktoré sa môžu využiť na edukáciu pracovníkov ŠJ ako aj detí. Vedúci stravovacích zariadení pre deti a mládež zabezpečujú sledovanie nutričnej a energetickej hodnoty podávanej stravy prostredníctvom elektronického systému používaného v školskej jedálni, čo sa námatkovo sledovalo aj pri kontrolnej činnosti. Príprava diétného stravovania (bezlepková strava) sa vykonáva v dvoch stravovacích zariadeniach. V ostatných zariadeniach, kde sú aj deti so špecifickými požiadavkami stravovania sa deti buď vôbec nestravujú, alebo je ich stravovanie riešené formou donášky stravy (podmienky donášky sú uvedené v prevádzkovom poriadku zariadenia školského stravovania). Za účelom sledovania mikrobiologickej bezpečnosti podávaných pokrmov bolo odobratých 9 vzoriek hotových pokrmov, ktoré vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.
- V druhom polroku 2019 bola poskytovaná dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa na zabezpečenie obeda a iného jedla dieťaťa v materskej škole a v základnej škole. Dotácia sa poskytuje pre žiakov v základnej škole, deti v poslednom ročníku materskej školy, pre deti ak sú vo veku 2 - 5 rokov a žijú v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a v materskej škole, kde okrem detí v poslednom ročníku, je najmenej 50 % detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi. Vykonávali sme kontroly stravovacích zariadení pred poskytnutím dotácie so zameraním na technické, priestorové a personálne zabezpečenie podmienok pri predpokladanom zvýšení počtu pripravovaných obedov. Po zavedení dotácie sme

vykonali ciele kontroly so zameraním na dodržiavanie organizačného a technického zabezpečenia poskytovania tzv. obedov zadarmo. Vykonaných bolo 12 cieleňých kontrol, pri ktorých bolo zistené, že až na jedno zariadenie, kde je počet stravníkov porovnateľný s predchádzajúcim obdobím došlo k zvýšeniu počtu stravníkov. Aj napriek poskytovaniu dotácie na stravu sa v menšom počte našli aj žiaci, ktorí odmietli stravovanie v školskej jedálni. Zariadenia si priebežne podľa potreby upravovali organizáciu pri príprave a výdaji stravy. V niektorých zariadeniach došlo i k navýšeniu počtu zamestnancov.

- V každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda na zabezpečenie pitného režimu. Priebežne pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme kontrolovali poskytovanie pitného režimu pri podávaní stravy, resp. počas pobytu detí a to z hľadiska vhodnosti druhov nápojov. Zisťované bolo podávanie sladených nápojov ako sladený čaj, sirupová voda, v menšej miere bola podávaná čistá voda hlavne u nápojov podávaných počas dňa. Pri kontrolách aktívne upozorňujeme prevádzkovateľov stravovacích zariadení na dôležitosť vhodného výberu nápoja na zabezpečenie pitného režimu.
- V rámci dňa vody sme realizovali prednášku pre žiakov ZŠ Strážske na tému „Voda pre všetkých“, kde sme zdôrazňovali potrebu čistej pitnej vody, správny príjem tekutín počas dňa a vhodný výber nápojov.
- Pri kontrolách v školách a školských stravovacích zariadeniach sme aktívne presadzovali zavádzanie desiat zo školskej jedálne a vedenie škôl sme usmerňovali o možnosti prehodnotiť prítomnosť bufetov v školských zariadeniach. Evidujeme 13 bufetov, 10 nápojových automatov (na teplé nápoje – bezkofeínové, čaj). Kontroly v nich boli zamerané najmä na sortiment predávaných druhov potravín, pri jednaniach s prevádzkovateľmi sme sa zameriavali na to, čo je z ponúkaných druhov potravín zdravé a ktoré sú s množstvom prebytočnej energie a vysokým podielom cukrov, farbív alebo soli. Problémom v našich bufetoch je predaj presladených želatínových cukrovínok, po ktorých je zo strany detí veľký dopyt. Predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich predaj, svoju prevádzku nimi aj naďalej zásobuje.
- Zariadenia pre deti a mládež aj naďalej pokračujú v školskom mliečnom programe a programe „Školské ovocie“. Realizujú sa cez školské stravovacie zariadenia a 4 mliečne automaty. Nedostatky, týkajúce sa hygienického zabezpečenia programov školskými stravovacími zariadeniami pri štátnom zdravotnom dozore neboli zaznamenané. Pozitívne bolo zistenie o zvyšujúcom sa počte zapojených detí do programov a o rozširujúcom sa ponúkanom sortimente mliečnych výrobkov a ovocia.
- Spolupracovali sme pri riešení projektu WHO COSI (European Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou národného akčného plánu v prevencii obezity. Ide o pokračovanie prieskumu, ktorý sa realizoval v roku 2018. Do projektu boli zapojené 2 skupiny detí vo veku 7 – 7,99 roka a 8 – 8,99 roka z mesta a vidieka. Súčasťou projektu bolo aj vyplnenie 180 dotazníkov o rodine (zameraný na výživu a pohybovú aktivitu) a 7 o škole (zameraný na pohybovú aktivitu detí, stravovanie detí v školách) a meranie telesných proporcií detí. Celkovo bolo zapojených 180 detí. V 1. polroku 2019 boli získané údaje zadávané do databázy a zaslané gestorovi projektu na vyhodnotenie.

Priorita - Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Zúčastnili sme sa na pracovnom stretnutí zamestnancov zariadení školského stravovania Spoločného školského úradu Vinné a Školského úradu Michalovce určeného pre vedúce ŠJ s prednáškou na tému „Legislatíva MZ SR v ZŠS a jej uplatňovanie v praxi“. Organizátorom podujatia bol Spoločný školský úrad Vinné.

- Vykonávali sme školenia pre získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre nových pracovníkov školských jedální v rámci projektu ÚPSVaR SR - „Zabezpečenie podmienok na výkon práce v školskej kuchyni“ (počet školení 2).
- Vykonali sme školenie pracovníkov školských jedální v oblasti organizácie prevádzky zariadení školského stravovania, ktorého sa zúčastnilo cca 200 pracovníkov. Organizátorom podujatia bolo Regionálne vzdelávacie centrum Michalovce.
- Pri kontrolnej činnosti sme vykonávali aj edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania, presadzovali sme výber výživovo hodnotných potravín, podávanie čerstvého ovocia a zeleniny, zapájanie sa do školského mliečného programu a programu školské ovocie. Ohľadom zabezpečenia diétného stravovania sme poskytovali osobné (pri kontrole) aj telefonické konzultácie.

Priorita - Podpora pohybových aktivít.

- V rámci štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvične, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). Vykonali sme 33 kontrol telocviční a miestností prispôbených na vykonávanie pohybových aktivít.
- Mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriská, mestské klzisko a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné ihriská obce. K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách a zvýšenie počtu organizovaných zotavovacích podujatí (školy v prírode).
- Deti v materských školách trávia časť svojho času v zariadení aj na školskom dvore, ktorý je vybavený rôznymi hracími prvkami, ktoré slúžia na podporu pohybu.
- „**Saunováčik** „– účinky saunovania sú dávno známe, pôsobi preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom je preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky. IX. MŠ Komenského v Michalovciach prevádzkuje saunovanie detí - požiadali sme ich o spoluprácu. V mesiacoch október 2018 – apríl 2019 nám zasielajú mesačné hlásenia, v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní /počet detí, pocity, závraty, palpitácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída...../. Prvé vyhodnotenie projektu sme zrealizovali v letných mesiacoch 2016. Výsledky boli odprezentované na vnútroústavnom seminári Michalovce a krajskom odbornom seminári v Košiciach. Druhé spracovanie je za obdobie 2019. Výsledné hodnoty sú rovnako dobré ako za predošlé obdobie. Deti, ktoré absolvovali saunovanie sú odolnejšie, menej chorľavé, veselé, tešia sa na opätovné procedúry, majú lepší spánok a chuť do jedla. Rodičom boli rozdane dotazníky spokojnosti, ktoré postupne zhodnotíme.

Termín ukončenia: r. 2025

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor : Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Realizácia projektu odd. HDM:

V roku 2019 RÚVZ Michalovce realizoval dotazníkový prieskum u žiakov. Prieskum sledoval užívanie tabaku, alkoholu a drog u žiakov 9. ročníka ZŠ, 1. - 4. ročníkov stredných škôl a ročníkov kvarta-oktáva 8-ročného gymnázia. Školy, na ktorých sa prieskum uskutočnil boli vybrané gestorom projektu. V rámci okresov Michalovce a Sobrance bolo vybratých 6 škôl, z toho boli 4 základné školy (ZŠ, Okružná, Michalovce; ZŠ, Fábryho, Veľké Kapušany; ZŠ, P.O.H., Veľké Kapušany; ZŠ, Moussona, Michalovce) jedna SOŠ (SOŠT, Partizánska, Michalovce) a jedno 8-ročné gymnázium (Gymnázium, Kpt. Nálepku, Sobrance). Prieskumu sa reálne zúčastnilo 273 žiakov. Dotazníky boli zaslané gestorovi na vyhodnotenie.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Realizácia projektu odd. HDM:

V areáloch MŠ a na verejných plochách v rámci občianskej vybavenosti sme prekontrolovali 40 pieskovísk (z toho dve pieskoviská boli kontrolované aj opakovane). Odoberali sme 42 vzoriek piesku. Nevyhovujúce boli 2 vzorky piesku (pre prekročenie najvyššie prípustného množstva Fekálnych streptokokov a pozitívny nález vajčiek helmintov). Za odber vzoriek, ktoré boli posúdené ako nevyhovujúce boli uložené čiastočné úhrady nákladov. Pri opakovanom odbere vzoriek z nevyhovujúcich pieskovísk po už vykonaných nápravných opatreniach boli vzorky hodnotené ako vyhovujúce.

Pri kontrolách sme posudzovali aj technický stav pieskovísk - ohraničenie od okolitej plochy (múrik so sedacími doskami, drevená konštrukcia), výskyt trávy a nečistôt (lístie zo stromov, výskyt trávy, konáriky, kamienky), čistenie a udržiavanie pieskovísk. Pri kontrolách sa vyskytovali len drobné nedostatky (poškodené sedacie dosky, výskyt tráv v piesku).

Prevádzkovatelia týchto pieskovísk boli v zápisnici z kontroly upozornení na vykonanie nápravy zistených nedostatkov, a zároveň uviedli aj termíny na ich odstránenie.

Celková výmena piesku v pieskoviskách sa realizuje ojedinele, častejšie sa vykonáva dopĺňanie piesku. Dopĺňanie piesku sa uskutočňuje hlavne pred začiatkom sezóny a to buď každý rok, alebo raz za 2 roky. Piesok bol zabezpečovaný prevádzkovateľom pieskovísk alebo sponzorsky z prevádzok zaoberajúcich sa predajom stavebného materiálu.

Termín ukončenia: 31.12.2019 a vždy ku koncu kalendárneho roka

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Realizácia projektu odd. HDM:

V troch školských jedálňach pri materských školách sme posudzovali jedálne lístky za 2 mesiace (október a november 2019). V jedálnych lístkoch sa hodnotila pestrosť podávanej stravy a frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov. Pri pestrosti stravy sa hodnotila rozmanitosť podávaných pokrmov u desiat, obedov a olovrantov. Pre sledovanie frekvencie podávania pokrmov boli vybrané jednotlivé druhy potravín/pokrmov, ktoré mali určenú odporúčanú frekvenciu podávania. Hodnotenie bolo vykonávané formou bodovania, na základe počtu bodov boli jedálne lístky zaradené do jedného z 5 stupňov (výborný, veľmi dobrý, dobrý, nízka úroveň, nevyhovujúci).

- ŠJ pri MŠ, Vajanského, Michalovce – pestrosť jedálneho lístka bola v oboch mesiacoch vyhovujúca. Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín u desiat a olovrantov bolo v mesiaci október vyhodnotené ako „dobré“ a v mesiaci november ako „veľmi dobré“. U obedov bolo hodnotenie v mesiaci október „veľmi dobré“ a v mesiaci november „dobré“.
- ŠJ pri ZŠ s MŠ Zalužice – pestrosť jedálneho lístka bola v oboch mesiacoch vyhovujúca. Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín u desiat a olovrantov bolo v mesiaci október na „nízkej úrovni“ a v mesiaci november ako „dobré“. U obedov bolo hodnotenie v oboch mesiacoch „dobré“.
- ŠJ pri MŠ Masarykova, Michalovce – pestrosť jedálneho lístka bola v oboch mesiacoch vyhovujúca u podávaných desiat a obedov a nevyhovujúca u podávaných olovrantov. Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín desiat a olovrantov bolo v mesiaci október hodnotené ako „veľmi dobré“ a v mesiaci november ako „dobré“. U obedov bolo hodnotenie v oboch mesiacoch „dobré“.
- Zistené skutočnosti – Čerstvá zelenina nie je dennou súčasťou jedál (desiaty resp. olovrantu). K obedom sa podáva málo čerstvej zeleniny. Obilninové kaše boli zaradzované striedmo, resp. vôbec. Dotazované údeniny a paštéty sa nepodávali. Z nápojov mierne prevažovali sladené nápoje (čaj, sirupová voda), prídavok cukru bol však znížený. Vo všetkých prípadoch bolo sladké jedlo zaradzované viac ako 2-krát mesačne. V jednej ŠJ nebol v jedálnom lístku uvedený druh podávaného pečiva.

Termín ukončenia: 1.1.2022

4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

Gestor: NCZI

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice a RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Realizácia projektu odd. HDM:

RÚVZ Michalovce získal od Nemocnice s poliklinikou Š. Kukuřu a.s. Michalovce 35 dotazníkov o úrazoch detí od rodičov za určené mesiace. Údaje z dotazníkov boli zadané do databázy a zaslané gestorovi projektu.

Termín ukončenia: r. 2019 a každé nasledujúce tri roky

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 - ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE :

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce :

V roku 2019 pri štátnom zdravotnom dozore k 31.12.2019 sme naďalej sledovali zabezpečenie zdravotného dohľadu zamestnávateľmi podľa § 30a a § 30d zák. č. 355/2007 Z. z.. Pri výkone ŠZD zamestnanci odd. PPLaT, zisťujú, či zamestnávateľa, ktorých zamestnanci sú evidovaní v 3 a 4 kategórii rizikových prác, majú zabezpečený zdravotný dohľad PZS, či riešia technické, organizačné a individuálne opatrenia na ochranu zdravia týchto zamestnancov, či majú spracovanú dokumentáciu, tak ako to vyplýva z § 30 zák. č. 355/2007 Z. z., kontrolujú vykonávanie LPP: harmonogramy LPP, zoznamy zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, ktoré zamestnávateľ poskytuje lekárovi vykonávajúcemu LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti, kategorizáciu zamestnancov.

V roku 2019 bola uložená 1 sankcia za nezabezpečenie účinných opatrení, ktoré znížia expozíciu zamestnancov chemickým faktorom práce a pracovného prostredia na najnižšiu dosiahnuteľnú úroveň, najmenej však na úroveň limitov ustanovených osobitnými predpismi, podľa § 30 zák. č. 355/2007 Z. z.. Išlo o spoločnosť STERIS AST SK, s.r.o., Michalovce. U ostatných zamestnávateľov, ktorých zamestnanci sú zaradení do 3 a 4 kategórie rizikových prác neboli zistené nedostatky, neboli uložené sankcie pre porušenie § 30 a § 31 zák. č. 355/2007 Z. z..

V roku 2019 neevidujeme v poľnohospodárstve rizikové práce s expozíciou chemickým látkam, ktoré sa používajú na chemickú ochranu rastlín. V roku 2019 k 31.12. nebolo zistené pri vlastnej chemickej ochrane rastlín používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, toxické látky sú používané pri plynovaní obilia.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 36 firmách, vrátane 1 SZČO v pracovnom zaradení lakovač, rizikový faktor polyesterové živice. Uvedené práce živnostník vykonáva v spoločnosti Kerex, s.r.o. Michalovce. K návrhu na určenie rizikových prác doložil posúdenia rizík pre uvedený faktor, výsledky objektivizácie faktorov a prevádzkový poriadok.

V okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 3 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Sobrance, LESY SR, š.p. – odštepny závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce, a v spoločnosti Daryn, s.r.o. Sobrance.

Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 1063 (1354 expozícií) exponovaných zamestnancov (oproti roku 2018 došlo k poklesu počtu exponovaných zamestnancov o 33 zamestnancov), z toho je 285 (285 expozícií) žien (rovnaký počet žien ako v roku 2018).

V 3 kategórii rizikových prác evidujeme spolu 1058 zamestnancov (1345 expozícií) z toho 285 žien (285 expozícií), a 5 zamestnancov (8 expozícií), len muži, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategórii.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC), fyzická záťaž (bremená + DNJZ), hluk,

chemické látky a zmesi, chemické karcinogény, ionizujúce žiarenie, psychická pracovná záťaž, vibrácie (prenášané na celé telo a na ruky) a záťaž teplom a chladom – teplo.

Rizikové práce s rizikovým faktorom Mycobacterium tuberculosis sú evidované v Nemocnici s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce a to na ambulancii pneumológie a ftizeológie a v RN, n.o. Sobrance. Na základe predloženého návrhu na určenie rizikových prác pre rizikový faktor Mycobacterium tuberculosis boli v roku 2019 zaradené práce do 3 kategórie rizikových prác v 2 NZZ, a to na pracovisku Pľúcna ambulancia – pneumológie a ftizeológie, Michalovce, prevádzkovateľa STRIPAI s.r.o., Michalovce a na pracovisku Neštátna pneumologická a ftizeologická ambulancia pre deti a dospelých, Michalovce, prevádzkovateľa PNEUMOMEDIK s.r.o., Michalovce.

Na základe predloženého návrhu na určenie rizikových prác pre rizikový faktor psychická pracovná záťaž boli v roku 2019 zaradené práce do 3 kategórie rizikových prác na pracoviskách Mestskej polície Michalovce, prevádzkovateľa Mesto Michalovce, Mestský úrad, Michalovce. Návrh na určenie rizikových prác pre rizikový faktor psychická pracovná záťaž bol predložený na základe posúdenia a hodnotenia rizika.

Rizikové práce s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie evidujeme v týchto spoločnostiach: Chemstroj, s.r.o. – pracovisko Defektoskopia, Strážske (1 zamestnanec - muž), Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce – oddelenie nukleárnej medicíny (8 zamestnancov, z toho 5 žien), Karotáž a cementace, s.r.o. Hodonín – odštepny závod Michalovce (3 zamestnanci - muži). Rizikové práce boli určené po prekonzultovaní na RÚVZ Košice – odbor ochrany zdravia pred žiarením. Celkom ide o 12 zamestnancov, z toho je 5 žien.

K 31.12.2019 bolo vydaných 15 rozhodnutí:

Nové rozhodnutia:

- **STRIPAI s.r.o., Michalovce, Pľúcna ambulancia – pneumológie a ftizeológie, Michalovce** – lekár, zdravotná sestra, pre biologický faktor Mycobacterium tuberculosis, 3 kategória rizikových prác,
- **PNEUMOMEDIK s.r.o., Michalovce, Neštátna pneumologická a ftizeologická ambulancia pre deti a dospelých, Michalovce** – lekár, zdravotná sestra, pre biologický faktor Mycobacterium tuberculosis, 3 kategória rizikových prác,
- **Mesto Michalovce, Mestský úrad, Michalovce, Mestská polícia Michalovce** – rizikový faktor psychická pracovná záťaž, 3 kategória rizikových prác,
- **Craft In SK, s.r.o., Michalovce, Zváračská a zámočnícka dielňa** – zvárač, pre rizikový faktor hluk premenný, 3 kategória rizikových prác.

Prehodnotené rizikové práce:

- **Chemko, a.s. Slovakia, Bratislava** - v priebehu roka 2019 boli vydané 2 rozhodnutia: pracovisko spoločnosti Chemko, a.s. Slovakia, Strážske – Útvar plánovania a riadenia údržby, Závod organickej chémie a pracovisko Závod organickej chémie – prevádzka výroby fenolických živíc a výroby svetelných stabilizátorov. Rizikové práce boli prehodnotené na základe organizačných zmien, a došlo k vyradeniu niektorých profesií z rizikových prác.
- **AT ZEMPLÍN spol. s r.o., Kazimír**, pracovisko Lom Oreské – prehodnotenie rizikových prác a preradenie niektorých profesií zo 4 kategórie do 3 kategórie rizikových prác, a to na základe predložených posudkov o riziku.
- **SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce** - v priebehu roka 2019 boli vydané 2 rozhodnutia: Došlo k vzniku nových pracovných pozícií a spoločnosť zamestnáva dočasne pridelených zamestnancov na pozícií pomocných prác na pracoviskách Prevádzka prírodných syrov - oddelenie výroby prírodných syrov a oddelenie balenia prírodných syrov a Prevádzka tavených syrov – oddelenie balenia tavených syrov – boli vyhlásené rizikové práce v 3 kategórii pre faktor hluk na

základe predloženého prepočtu expozície hluku pre novovzniknutú profesiu a na základe objektivizácie a posúdenia rizika. V druhom polroku 2019 bolo vydané druhé rozhodnutie, nakoľko v spoločnosti došlo k zosúladieniu organizačnej štruktúry a kolektívnej zmluvy, kde sú upravené pozície dočasne pridelených zamestnancov.

- **TSR Slovakia, s.r.o., Bratislava**, pracovisko Šrotovisko Strážske – rizikové práce boli prehodnotené a na základe posúdenia rizika s ohľadom na výsledky objektivizácie, predložené časové snímky, charakter prác a frekvenciu vykonávaných činností bola práca zamestnancov v profesii manipulačný pracovník – obsluha lisu zaradená do 3 kategórie rizikových prác pre faktor hluk. Pracovné profesie – majster šrotoviska a manipulačný robotník, ktoré boli zaradené do 3 kategórie rizikových prác pre faktor hluk boli na základe posúdenia rizika s ohľadom na výsledky objektivizácie, predložené časové snímky, charakter prác a frekvenciu vykonávaných činností preradené do 2 kategórie prác.
- **FIBERSTRUCT, s.r.o., Strážske** pracovisko Výroba plastových roštov – hala spracovania roštov - na pracovisku boli vyhlásené rizikové práce v 3 kategórii pre chemický faktor: pevný aerosól s prevažne dráždivým účinkom – polyesterové živice, celkom 7 zamestnanci (muži), na základe objektivizácie a posudku o riziku.
- **CHEMSTROJ, s.r.o., Strážske**, Oddelenie riadenia kontroly kvality, Prevádzka obrobne a zvarovne - rizikové práce boli prehodnotené na základe organizačných zmien, a došlo k vyradeniu niektorých profesií z rizikových prác.
- **Lesy SR, š.p. – OZ Sobrance** – Mechanizačno expedičný sklad Michalovce – prehodnotené rizikové práce, nakoľko išlo o práce zaradené do 4 kategórie. Po prehodnotení rizikových prác sú zamestnanci naďalej evidovaní vo 4 kategórii rizikových prác.
- **SIMOP SK, s.r.o., Strážske**, pracovisko Hala č. 1 – vyradenie práce z 3 kategórie rizikových prác v pracovnom zaradení zvärač, faktor práce – chemické faktory - zväračský pevný aerosól a preradenie do 2 kategórie prác na základe posúdenia rizika s ohľadom na výsledky objektivizácie, charakter prác a frekvenciu vykonávaných činností.
- **eustream, a.s., Votrubova 11/A, Bratislava, Kompresorová stanica KS 01 Veľké Kapušany** pracovisko Koordinácia údržby, prevádzky a HPS KS 01 - prehodnotenie rizikových prác, nakoľko išlo o práce zaradené do 4 kategórie.

Rizikové práce vyradené z evidencie:

- V spoločnosti **V-S, s.r.o., Michalovce** boli **zrušené** rizikové práce a zamestnanci spoločnosti boli vyradení z evidencie rizikových prác, nakoľko pri výkone ŠZD bolo zistené, že uvedená spoločnosť ukončila svoju činnosť.

Súčasťou všetkých vyššie uvedených návrhov boli posudky o riziku, pri spracovaní ktorých spracovatelia vychádzali z hodnotenia zdravotného stavu zamestnancov, pracovných podmienok, objektivizácie rizikových faktorov na pracoviskách.

Ďalšie zmeny:

V roku 2019 došlo k poklesu počtu zamestnancov exponovaných:

- hluku o 60 zamestnancov,
- chemickým látkam a zmesiam o 5 zamestnancov,
- vibráciám o 11 zamestnancov.

K nárastu počtu zamestnancov došlo vo faktoroch:

- biologické faktory o 2 zamestnancov.

V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPLaT celkom 71 kontrol na pracoviskách s rizikovými prácami.

Pracovné podmienky, ako aj opatrenia na zlepšenie pracovných podmienok boli prerokované so zástupcami zamestnávateľov pri šetreniach podozrení na CHZP.

Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2013 až 2019 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2013	1431	335	1319	335	112	0
2014	1317	312	1215	310	102	2
2015	874	297	1117	304	19	0
2016	949	301	941	301	8	0
2017	949	303	941	303	8	0
2018	1096	285	1088	285	8	0
2019	1063	285	1058	285	5	0

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR (tab. č.1a,1b,1c,1d,1e).

Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri výkone ŠZD.

K 31.12.2019 bolo prešetrených 17 podozrení na choroby z povolania v týchto položkách „Zoznamu“:

- DNJZ -11 x
- DNJZ + vibrácie -4x
- Vibrácie – 1x
- Kožné ochorenia – 1x (kontaktný ekzém – položka 22)

Celkovo sa podozrenie na **ochorenie z DNJZ prešetrovalo v 15 prípadoch** so záverom:

- 9 x bola priznaná CHzP,
- 4 x nebola priznaná CHzP,
- v 2 prípadoch sme zatiaľ neobdržali záver.

Z uvedeného počtu prešetrovaných podozrení na CHzP sme v 3 prípadoch odporúčali prekonzultovanie na RKD.

Ochorenie z vibrácií:

- 3 x bola priznaná CHzP,
- 2 x nebola priznaná CHzP.

Ochorenie kože – kontaktný ekzém sa prešetroval u 1 zamestnankyne, v pracovnom zaradení šička - ZEKON Michalovce s tým, že sme zatiaľ neobdržali záver.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu, v dvoch prípadoch išlo o Tendinosis m. supraspin. u operátora káblových zväzkov.

U podozrení na CHzP z DNJZ + vibrácií ide predovšetkým u zamestnancov v lesnom hospodárstve – pilčíkov o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu, v jednom prípade išlo o Tendinosis m. supraspin. u operátora káblových zväzkov.

Podozrenia na všetky prešetrované CHzP sa vyskytovali u zamestnancov v týchto odvetviach: strojársky priemysel 11x, stavebníctvo 2x, textilný priemysel 1x, lesné hospodárstvo – SZČO 2x, poľnohospodárstvo 1x.

K 31.12.2019 sme obdržali z KPL Košice 12 rozhodnutí o priznaní CHzP, pričom v 9 prípadoch išlo o CHzP z DNJZ, v 3 prípadoch išlo o DNJZ + vibrácie. Priznané CHzP sa vyskytovali v týchto odvetviach: DNJZ - 7x strojárenský priemysel, 1x sociálne služby, 1x poľnohospodárstvo, DNJZ + vibrácie – 2x stavebníctvo, 1x lesné hospodárstvo - SZČO. Rozhodnutia o nepriznaní CHzP z KPL Košice sme obdržali v 6 prípadoch (prehľad prešetrovaných, priznaných a nepriznaných CHzP – v priložených tabuľkách č. 4, 4a, 4b).

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku, biologickým faktorom, vibráciám, pre záťaž teplom a chladom, pre umelé optické žiarenie bolo vydaných k 31.12.2019 celkom 28 rozhodnutí, z toho bolo 10 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, 7 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou hluku pri práci, 4 rozhodnutia pre biologické faktory, 1 rozhodnutie pre vibrácie, v 4 prípadoch to boli prevádzkové poriadky pre záťaž teplom a chladom a 2 dvoch prípadoch prevádzkové poriadky pre umelé optické žiarenie.

V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky – celkom 48 rozhodnutí, z toho v 33 prípadoch išlo o expozíciu chemickým látkam, v 4 prípadoch to bola expozícia hluku, v 1 prípade išlo o expozíciu biologickým faktorom, v 9 prípadoch to bola expozícia chemickým látkam a hluku, v 1 prípadoch išlo o expozíciu chemickým látkam a biologickým faktorom. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT– celkom 16 (odd. epidemiológie 12, odd. HŽP 3, odd. HDM 1).

K 31.12.2019 bolo vyplnených celkom 61 dotazníkov informovanosti (chemické látky 24, hluk 20, psychická pracovná záťaž 4, zobrazovacie jednotky 13). Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

2.1.2. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTKOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ.

V roku 2019, k 31.12. boli previerky zamerané na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, ako aj na prácu s ostatnými nebezpečnými chemickými látkami vykonávané podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len „NV SR č. 355/2006 Z. z.“), pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2019 nevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín. Jestvujúce poľnohospodárske organizácie prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov. V roku 2019 štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 17 organizáciách, kde chemickú ochranu rastlín (CHOR) vykonávalo 29 zamestnancov, len muži. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na CHOR a dobu expozície, sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Za nakladanie a manipuláciu s týmito látkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Pri ŠZD sa zamestnanci odd. PPLaT zameriavajú na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, spôsob ich skladovania, spôsob vedenia evidencie (je vedená vo väčšine prípadov počítačovou formou), dostupnosť KBÚ, na prevádzkové poriadky, kontrolu balenia a označovania používaných chemických látok. Súčasne v KBÚ je sledované, či používané chemické prípravky nemajú karcinogénne účinky, neovplyvňujú reprodukčný a endokrinný systém. Pri ŠZD bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú

ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii traktory s uzavretými kabínami s klimatizáciou, odpruženými sedadlami, posilnením riadenia. Na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou dýzou. Prípravu postrekových látok zabezpečujú vedúci zamestnanci, pri postrekoch sa dbá na ich vykonávanie za vhodných klimatických podmienok, zamestnancom sú pridelené potrebné OOPP. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov, nakoľko organizácie si nakupujú len potrebné množstvá prípravkov, nerobia si zásoby a zakúpené prípravky ihneď aplikujú. Toxické látky, resp. veľmi toxické látky sú používané v spoločnosti Mangini, s.r.o. Sobrance pri plynovaní obilia.

V roku 2019 bola pracovníkmi odd. PPLaT vykonávaná 1 kontrola predaja chemických látok - 1 predajňa v okrese Michalovce. Bolo zistené, že predaj prípravkov na chemickú ochranu rastlín je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákazníkom sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov, pričom KBÚ sú spracované podľa platnej legislatívy. V predajni sa nenachádzali hračky, ani potraviny. Ostatné chemické látky, detergenty, dezinfekčné látky, čistiace prostriedky a pod. predávané v predajniach so zmiešaným tovarom, resp. v OC či marketoch sú uložené vo vyčlenených regáloch, osobitne od ostatného tovaru. Predajcovia mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou boli aj posudky o riziku. Ďalších 42 previerok bolo vykonaných v spoločnostiach, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s VTLaZ a TLaZ.

Zamestnanci odd. PPLaT pri ŠZD na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým látkam kontrolujú, či organizácie pri práci s chemickými látkami vychádzajú z platnej legislatívy, vrátane REACH, CLP, taktiež zisťujú, či používané látky nemajú negatívne účinky na reprodukciu, endokrinný systém a či nie sú karcinogénne, kontrola REACH bola vykonaná celkom v 147 prípadoch. Uvedené údaje sú uvádzané v záznamoch zo ŠZD.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické látky aj v roku 2019, predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, celkom bolo k 31.12. schválených 10 prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým látkam. V uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky – 33. Prevádzkové poriadky pre práce s chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní priestorov do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom 12.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom 14 organizácií, ktoré používajú pri práci VTLaZ a TLaZ. Práce s uvedenými látkami vykonáva celkom 135 zamestnancov, z toho je 35 žien. Ide o organizácie, ktoré VTLaZ a TLaZ používajú pri chemických analýzach, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú.

V roku 2019 boli vydané 4 rozhodnutie na manipuláciu, skladovanie s VTLaZ. Prehľad organizácií používajúcich pri práci VTLaZ a TLaZ je uvedený v priloženej tabuľke č.2.

V roku 2019, k 31.12. neevidujeme mimoriadnu situáciu v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 222 prípadoch.

Zamestnankyňa odd. PPLaT sa zúčastnila 1x porady na SIŽP – IŽP, na ktorej sa preberal plán previerok na rok 2020. V roku 2019 bolo vykonaných 7 previerok v rámci prevencie závažných priemyselných havárií. Previerkam vykonávaným v rámci prevencie

ZPH predchádzali koordinované porady zvolané SIŽP – IŽP Košice. Previerky boli vykonané v týchto spoločnostiach:

- Spoločnosť pre skladovanie, a.s. Trakovice – pracovisko na PS 1 Budkovce,
- FLAGA, spol. s r.o. Pezinok – prevádzka Bánovce nad Ondavou,
- Duslo, a.s. Šaľa – Úsek výroby Strážske,
- Diakol Strážske, s.r.o. Strážske,
- Chemko, a.s. Slovakia Strážske,
- Transpetrol, a.s. – Prečerpávacía stanica 1, Budkovce,
- SWS, spol. s r. o. Vojany 332.

Výstupy z previerok boli zasielané na ÚVZ SR e – mailom. Pri uvedených previerkach neboli zistené nedostatky. V 1 prípade sme sa vyjadrovali k bezpečnostnej správe podniku kategórie „B“: spoločnosť HOMERTON COMPANY, s.r.o., Trebišov, podnik Sklad výbušnín, výbušných predmetov a munície, Strážske.

Na web. stránke sú uverejňované edukačné materiály, tieto sú umiestňované aj na nástenky v rámci RÚVZ.

V roku 2019 bola vykonaná 1 spoločná previerka s Inšpektorátom práce v spoločnosti HANKE CRIMP – TECHNIK, s.r.o., Michalovce.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁ-TOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM.

V okrese Michalovce evidujeme práce s chemickými karcinogénmi celkom v 18 organizáciách, v okrese Sobrance tieto práce neevidujeme, pričom do uvedeného počtu sú zarátané aj spoločnosti, resp. fyzické osoby, ktoré odstraňovali materiály s obsahom azbestových vlákien a majú sídlo v okrese Michalovce.

K 31.12.2019 evidujeme celkom 261 zamestnancov (84 žien) v okrese Michalovce, ktorí sú pri práci exponovaní chemickými karcinogénmi. Z uvedeného počtu v riziku chemickej karcinogenity – 3 kategória rizikových prác evidujeme celkom 86 zamestnancov (z toho je 58 žien) v týchto spoločnostiach:

- **NsP Š. Kukurú Michalovce, a.s.** – oddelenie onkologické 50 zamestnancov (49 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám,
- **STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce** (bývalý EBSTER SK, s.r.o.) – 10 zamestnancov, len muži, ktorí sú exponovaní etylén oxidu (H350), resp. prípravku Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylén oxidu, prípravok je zároveň klasifikovaný ako mutagén 1B (H340 – môže spôsobovať genetické poškodenie),
- **Chemko, a.s. Slovakia Strážske** - 25 zamestnancov, z toho je 9 žien (z uvedeného počtu je 10 zamestnancov, z toho 9 žien v profesii laborant), ktorí sú exponovaní formaldehydu,
- **Ekologické služby, a.s. Strážske** – 1 zamestnanec bezpečnostný technik, ktorý je exponovaný formaldehydu v rámci svojej pracovnej činnosti.

V roku 2019 bolo na základe žiadostí prevádzkovateľov vydaných 5 rozhodnutí na používanie, skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi, súčasne týmito rozhodnutiami boli schválené kontrolované pásma a prevádzkové poriadky. Išlo o spoločnosti:

- Duslo, a.s., Šaľa – prevádzky Duslo, a.s., Strážske, pracovisko Výrobňa liadku vápenatého – chemický karcinogén benzín motorový (karcinogenita 1B) a nafta

(karcinogenita 2), na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác,

- Chemko, a.s. Slovakia, Bratislava – prevádzka Chemko, a.s. Slovakia, Strážske, pracovisko Útvar technického rozvoja a inovácií – chemický karcinogén benzén (1A), bromičnan draselný (1B), dvojchróman amónny (1B), formaldehyd (1B) a rezolová živica, na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní pre chemický faktor formaldehyd v 3 kategórii prác,
- Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava – prevádzka Slovenské elektrárne, a.s., závod Elektrárne Vojany, Útvar chémie a technických analýz - chemický karcinogén benzín lekárenský, fenolftalein indikátor, hydroxylamín hydrochlorid, hydrazín koncentrovaný do 5 %, hydrazín hydrát 24 - 25 % a motorová nafta, na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác,
- PROSERVIS Strážske, s.r.o., Strážske – chemický karcinogén azbest a materiály obsahujúce azbest. Profesionálnemu riziku práce s azbestom sú vystavení zamestnanci pri prácach, ktoré spočívajú vo výmene vykurovacích telies, oprave vodovodných a kanalizačných rúr a rekonštrukčných prácach v jadrách bytov a odstraňovaní strešných, azbestových krytín. Na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác.
- ECOFIL, spol. s r.o., Michalovce – pracovisko Analýza olejov, laboratórium na vykonávanie fyzikálno-chemických analýz a merania priemyselných olejov a kvapalín - chemický karcinogén fenolftalein indikátor, na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác.

Do evidencie prehľadu spotreby chemických karcinogénov boli zaradené aj organizácie, ktorých sídlo sa nachádza v okrese Michalovce a ktorých zamestnanci v roku 2019 vykonávali práce spojené s odstraňovaním azbestu, resp. materiálov s obsahom azbestových vlákien v okresoch Michalovce a Sobrance. Ide celkom o 3 firmy:

- **R Drevo, s.r.o., Michalovce,**
- **Proservis, s.r.o., Strážske,**
- **Regena ES, s.r.o., Strážske.**

Zamestnanci uvedených firiem sú na základe hodnotenia a posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.

Do vyššie uvedenej evidencie neboli zaradené firmy, ktorých zamestnanci zabezpečovali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien, ale ktorých sídlo sa nachádza mimo okresov Michalovce a Sobrance. Ide o tieto firmy:

- H&L Tesárstvo, s.r.o., Humenné,
- ASTANA, s.r.o. Poprad,
- Vokup Klim, s.r.o. Prešov,
- HSV Trade, s.r.o., Hanušovce nad Topľou,
- TOMAR best s.r.o., Spišská Teplica,
- INŽINIERING PLUS s.r.o., Majerovce,
- GARDEN – WOOD s.r.o., Sečovce,
- Strechy Štec, s.r.o., Sedliská,
- TESAR – DACH s.r.o., Humenné,
- BISMONT, s.r.o., Vranov nad Topľou.

Na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, tiež na ustanovenie REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Celkom bolo vykonaných 17 kontrol. V rámci previerok zamestnanci odd. PPLaT kontrolujú prevádzkové poriadky, vytvorenie a označenie kontrolovaného pásma, v prípade rizikových

prác výstupy z LPP - posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu, používanie OOPP, posudky o riziku, vedenie evidencie o spotrebe chemických karcinogénov a o skladovaných množstvách, spôsob skladovania. Taktiež kontrolujú KBÚ, označovanie a balenie chemických karcinogénov, tiež sú kontrolované CMR látky. Organizácie majú k dispozícii KBÚ spracované v súlade s novou legislatívou v oblasti chemických látok – REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Na manipuláciu, skladovanie s karcinogénnymi látkami bolo vydaných 5 rozhodnutí (Duslo, a.s., Šaľa – prevádzky Duslo, a.s., Strážske, Chemko, a.s. Slovakia, Bratislava – prevádzka Chemko, a.s. Slovakia, Strážske, Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava – prevádzka Slovenské elektrárne, a.s., závod Elektrárne Vojany, PROSERVIS Strážske, s.r.o., Strážske, ECOFIL, spol. s r.o., Michalovce).

Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, bolo vydaných 32 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov s obsahom azbestových vlákien, pričom v 7 prípadoch išlo o práce v interiéri (odstraňovanie azbestocementového potrubia v inštalačných šachtách bytových jadier). V 25 prípadoch boli práce vykonávané v exteriéri, pričom v 18 prípadoch išlo o odstraňovanie eternitovej strešnej krytiny, v 5 prípadoch išlo o likvidáciu už zdemontovaného strešného eternitu z dvora, v 1 prípade išlo demontáž azbestocementového komína z budovy a v 1 prípade išlo o likvidáciu azbestovej krytiny z nelegálnej skládky. Oznámenie o začatí prác sme obdržali v 19 prípadoch, pričom tieto oznámenia prichádzali už v čase, kedy sa práce vykonávali, resp. u fyzických osôb boli tieto práce vykonávané počas voľných dní. Z uvedených dôvodov bola vykonaná 1 previerka so zameraním na kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu a na dodržiavanie plánu práce. Pri previerke neboli zistené nedostatky, pre pracovníkov boli zabezpečené potrebné OOPP a tieto aj pri práci používali, u zamestnancov boli vykonané LPP a boli preukázateľne oboznámení s prevádzkovými poriadkami, taktiež boli preškolení zo základných zásad bezpečnosti pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po ukončení sanačných prác boli na RÚVZ zasielané záverečné správy – v počte 7.

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

- 1. STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce** – na sterilizáciu je používaný prípravok Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylénoxidu. Ide o zmes čistého etylénoxidu s oxidom uhličitým, zmes je dodávaná v tlakových fľašiach. Ročná spotreba zmesi etylénoxidu s oxidom uhličitým s 10% obsahom etylénoxidu bola 0 kg, spotreba zmesi s 15% obsahom etylénoxidu bola 188 136 kg. Látka sa používa na chemickú sterilizáciu zdravotníckych, farmaceutických, kozmetických nástrojov, prístrojov, zariadení a pomôcok (infúzne sety, kanyly, močové vrecká a pod.). Zamestnanci sú evidovaní v 3 kategórii rizikových prác - 10 výrobných zamestnancov – muži v pracovnom zaradení operátor, z toho 1 pracovník je vedúci, pracovníčky - 5 laborantiek je zaradených v 2 kategórii prác. Zdravotný dohľad je zabezpečený PZS. Súčasťou LPP je aj vyšetrenie periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov u všetkých zamestnancov. Pri výkone ŠZD bolo konštatované, že zamestnanci zavážajú a vyvážajú jednotlivé autoklávy podľa spracovaných pokynov. V uvedených pokynoch je zakotvená ich povinnosť tráviť prestávky v práci mimo výrobných priestorov, obmedzenie času pobytu vo výrobných priestoroch – harmonogram striedania pri navážke a vyvážke autoklávov, používanie ochranných polo masiek s výmenným filtrom 412 AX farba hnedá. Po každom procese vyvážky nasleduje technologická prestávka v trvaní minimálne 15 minút, potom nasleduje navážka autoklávov. Po jej ukončení sa vymení dvojica operátorov podľa stanoveného rozpisu. Reálna expozícia etylénoxidu 1 zamestnanca je v trvaní 60 minút za zmenu. Výroba je riadená automatizovaným riadením cyklov sterilizácie.

2. **VVS, a.s. Košice - závod Michalovce** – V tejto firme sa v roku 2019 používal pri chemických analýzach chroman draselný – spotreba 40 g, dvojchroman draselný – spotreba 70 g a indikátor fenolftalein - spotreba 0,5 g, formaldehyd – spotreba 125 ml, hydroxylamín hydrochlorid – spotreba 2003 g. Uvedené látky sú používané na jednom pracovisku – laboratóriu pitných vôd, kde pracuje celkom 6 zamestnancov, z toho je 5 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
3. **Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuřu Michalovce, a.s. Michalovce** - oddelenie klinickej onkológie + onkologická ambulancia - používané chem. karcinogény – cytostatika, celková spotreba za rok 4 403 861,84 mg. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 50, z toho je 49 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikám pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom, pri práci na ambulancii. Pracovníci majú pridelené jednorazové OOPP. Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bio boxe. V kalendárnom mesiaci marec 2019 bol osadený nový Laminárny box s umelým odsávaním, s dvoma ventilátormi. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií.
4. **Eurovia – Services, s.r.o. Košice – Obalovačka Zbudza** – Detašované laboratórium. Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný perchlóretylén, spotreba k 31.12. bola 40 l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec – muž, ktorý je zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác.
5. **TP 2, s.r.o. Strážske** – na pracovisku Laboratórium MOK tejto firmy je pri analýzach odpadových vôd používaný chroman draselný (1B, mutagenita 1B), ročná spotreba 125 g, taktiež sa používajú fenolftalein indikátor (1B, mutagenita 2) ročná spotreba 3,5 g a hydroxylamín hydrochlóríd (2), ročná spotreba 200,0 g. S uvedenými chemickými látkami pracuje jedna zamestnankyňa, ktorá je zaradená do 2 kategórie prác.
6. **Chemko, a.s. Slovakia Strážske** – chemické karcinogény sú používané na troch pracoviskách ÚRaKK – oddelenie FCHM, Útvar technického rozvoja a inovácií (ÚTRaI) a výrobné priestory Novokol a Fenokol, podrobný prehľad je uvedený v tabuľke č. 3.
7. **MICHATEK, k.s., Michalovce** – v spoločnosti vznikajú karcinogény na oddelení NISS – brusiareň, jedná sa o brusný prach – pevný aerosól s obsahom Cr6+ a Ni, ktorý vzniká ako vedľajší produkt z brúsenia. Uvedenú pracovnú činnosť vykonávajú 6 zamestnanci – muži, v profesii brúsič, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Množstvo vyprodukovaného prachu za rok 2019 bolo 380 g.
8. **Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce** – na pracovisku v laboratóriu je používaný chroman draselný, spotreba za rok 2019 bola 0 g, exponovaná je 1 pracovníčka, evidovaná v 2 kategórii prác. **Zberné strediská plynu** – karcinogény gazolín a ložisková voda, počet zamestnancov - 2 muži (vodič autocisterny a prevádzkový mechanik ZPS), ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác.
9. **FIBERSTRUCT, s.r.o. Strážske** – Pri výrobe plastových roštov je používaná chemická látka N, N dimethylanilín. Skladovanie je v uzavretých nádržiach. Počet exponovaných zamestnancov je 29 - mužov, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Ročná spotreba 171,68 kg. Uvedení zamestnanci sú však evidovaní v 3 kategórii prác pre chemický faktor styren.
10. **Proservis, s.r.o. Strážske** – ide o spoločnosť, ktorá sa zberá odstraňovaním materiálov s obsahom azbestových vlákien. Uvedené práce vykonáva 12 zamestnancov, mužov. V roku 2019 odstránili 22,020 ton odpadu s obsahom

azbestových vlákien v okrese Michalovce a Sobrance a v rámci celého Slovenska vyprodukovali 171,050 ton.

11. **Transpetrol, a.s. Bratislava – Prečerpávacía stanica 1 Budkovce** - spoločnosť zabezpečuje prepravu ropných látok. Práce s chloroformom vykonávajú 7 zamestnanci – v profesiách skladník – 1 žena a laborant – 6 zamestnanci, z toho 5 žien, ročná spotreba – 20 l. Práce s ropou (prečerpávanie, skladovanie) vykonáva 17 zamestnancov, mužov. Všetci zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
12. **SWS, s.r.o. Vojany** – spoločnosť sa zameriava na prepravu ropy a ropných produktov. Zamestnanci pri uvedenej činnosti prichádzajú do kontaktu s čiernouhoľným dechtom (1A), benzolom (1A), naftalénovým olejom (1B), pracím olejom (1B) – spolu 15 zamestnancov, mužov a s antracénovým olejom (1B) - spolu 3 zamestnanci, muži. Uvedené látky sú aj mutagénne (1B, 2). Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác. Pracovná činnosť spočíva v prečerpávaní produktov z cisterien so širokým rozchodom. Práce sú vykonávané vo vonkajšom prostredí. Kategória karcinogénov a ročné množstvá prepravených produktov sú uvedené v tabuľke č. 3.
13. **R-DREVO, s.r.o. Michalovce** – zamestnanci spoločnosti vykonávajú stavebné práce a súčasne odstraňujú materiály s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 4 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2019 odstránili celkom 31,37 ton materiálu s obsahom azbestových vlákien.
14. **DIAKOL, s.r.o. Strážske** – výroba a spracovanie formalínu a močovinoformaldehydových lepidiel. Formaldehyd je karcinogén 1B a mutagén 2. Počet exponovaných zamestnancov 23, z toho 2 ženy. Množstvo spotrebovaného formaldehydu za rok 2019 je 34 085 ton.
15. **TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany** - používaný karcinogén hydrazín hydrát pri úprave technologickej vody, spotreba zo rok 2019 bola 509 litrov. Prácu vykonávajú 7 zamestnanci, muži.
16. **Duslo, a.s. Šaľa – prevádzka Strážske** – používané karcinogény v laboratóriu: formaldehyd 35% roztok (1B), fenolftalein (1B, mutagenita 2), dichroman draselný (1B, mutagenita 1B) - exponovaných je 6 zamestnancov – len ženy v profesii laborantka. Vo výrobe sú zamestnanci exponovaní karcinogénom formaldehyd 35% roztok (1B) – 22 zamestnancov, mužov. Zamestnanci sú na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.
17. **Regena ES, s.r.o. Strážske** – zamestnanci spoločnosti vykonávajú stavebné práce a súčasne odstraňujú materiály s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 8 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2019 odstránili celkom 7,87 ton materiálu s obsahom azbestových vlákien.
18. **Spoločnosť pre skladovanie, a.s., Trakovice, prevádzka PS 1 Budkovce** – spoločnosť sa na prečerpávacej stanici 1 Budkovce zaoberá skladovaním ropy. V roku 2019 sa vo vlastných troch nádržiach a v jednej dlhodobo prenajatej nádrži od spoločnosti TRANSPETROL, a.s. v priemere skladovalo 183 000 ton ropy.

Počet zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom– najčastejší výskyt v okresoch Michalovce a Sobrance za rok 2019.

Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)		Klasifikácia	Počet exponovaných (vrátane azbestu, vrátane RP) celkom/ženy	Počet podnikov/organizácii
1	Formaldehyd	1B	82/22	4
2	Chroman draselný	1B	11/10	4
3	Cytostatika	1B	50/49	1
4	Siadtox	1B	15/5	1

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2019 v okresoch Michalovce a Sobrance je uvedený v priloženej tabuľke č. 3. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

2.2 – INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Úlohu riešia vybrané RÚVZ v SR. V okresoch Michalovce a Sobrance podniky nie sú zapojené do intervenčných programov.

V priebehu roka 2019 boli na www. stránke RÚVZ Michalovce a na nástenkách uverejňované tieto materiály:

- „Kožné choroby v súvislosti s prácou“,
- „Nadmerný výskyt komárov – vplyv na zdravie a odporúčania na ochranu pred komármi“,
- Kampaň „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ s upozornením, že v dňoch 21.10. až 25.10.2019 prebieha Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Uvedené materiály sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD, taktiež sú zverejnené na webovej stránke RÚVZ Michalovce a na jednotlivých nástenkách v budove RÚVZ, ako aj na hlavnom panely vo vestibule RÚVZ.

Na odborné semináre RÚVZ Michalovce boli pripravené tieto prednášky:

- Odborný seminár zamestnancov RÚVZ Michalovce dňa 12.6.2019 - aktívna účasť s prednáškou „Charakteristika zväračských plynov, autori: Humeníková, J., Bánociová, I.,
- Odborný seminár zamestnancov RÚVZ Michalovce dňa 09.10.2019, aktívna účasť s prednáškou „Povinnosť zamestnávateľa oznamovať prácu zaradenú do druhej kategórie“, autori: Špiváková, A., Čuhaničová, P.,
- Odborný seminár zamestnancov RÚVZ Michalovce dňa 20.11.2019, aktívna účasť s prednáškou „Ochrana a bezpečnosť zdravia pri práci s chemickými látkami a zmesami“, autori: Čuhaničová, P., Špiváková, A., Humeníková J..

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI.

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci. V rokoch 2018 – 2019 prebieha pod názvom „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. Začala sa v apríli 2018. Zamestnancami odd. PPLaT boli pripravené edukačné materiály spracované OSHA Bilbao. Materiály o kampani sú umiestnené na panely vo vestibule RÚVZ, na nástenkách a na webovej stránke RÚVZ. V rámci ŠZD sú zamestnávateľia informovaní o uvedenej kampani, tiež sú im poskytované edukačné materiály, s ktorými sú následne zamestnanci oboznamovaní v rámci prebiehajúcich školení.

V rámci uvedenej kampane bol dňa 24.10.2019 „Deň otvorených dverí na RÚVZ – odd. PPLaT.“ Spolu 18 zamestnávateľom boli poskytnuté edukačné materiály a materiály ku kampani OSHA.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE v roku 2019 - podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Tabuľka č. 1a

Kód	Prevažujúca činnosť (1 stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	71	0	3	0	74	0
B	Ťažba a dobývanie	3	0	0	0	3	0
C	Priemyselná výroba	779	221	0	0	779	221
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	76	0	2	0	78	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1	0	0	0	1	0
F	Stavebníctvo	30	0	0	0	30	0
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	27	0	0	0	27	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	71	64	0	0	71	64
	Spolu	1058	285	5	0	1063	285

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE v roku 2019 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň prevažujúcej činnosti)**

Tabuľka č. 1b

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	4	0	0	0	4	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	0	0	3	0	3	0
03	Rybolov a akvakultúra	67	0	0	0	67	0
09	Pomocné činnosti pri ťažbe	3	0	0	0	3	0
10	Výroba potravín	218	50	0	0	218	50
13	Výroba textilu	60	60	0	0	60	60
20	Výroba chemikálií a chemických produktov	82	17	0	0	82	17
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	141	89	0	0	141	89
24	Výroba a spracovanie kovov	28	3	0	0	28	3
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	234	0	0	0	234	0
32	Iná výroba	16	2	0	0	16	2
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	76	0	2	0	78	0
37	Čistenie a odvod odpadových vôd	1	0	0	0	1	0
42	Inžinierske stavby	8	0	0	0	8	0
43	Špecializované stavebné práce	22	0	0	0	22	0
84	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	27	0	0	0	27	0
86	Zdravotníctvo	71	64	0	0	71	64
	Spolu	1058	285	5	0	1063	285

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE v roku 2019 -
podľa druhu a kategórie rizikového faktora
(1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)**

Tabuľka č. 1c

Faktor (1. stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	13	10	0	0	13	10
Fyzická záťaž	149	149	0	0	149	149
Hluk	684	55	5	0	689	55
Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky	86	58	0	0	86	58
Chemické látky a zmesi	177	8	0	0	177	8
Ionizujúce žiarenie	12	5	0	0	12	5
Psychická pracovná záťaž	27	0	0	0	27	0
Vibrácie	172	0	3	0	175	0
Záťaž teplotou a chladom	26	0	0	0	26	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE v roku 2019 - podľa druhu a kategórie rizikového faktora - okrem chemických látok a zmesí (1. a 2. stupeň)

Tabuľka č. 1d

Rizikový faktor 1.stupeň	Rizikový faktor 2.stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	Tuberkulóza	13	10	0	0	13	10
Fyzická záťaž	Dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie	60	60	0	0	60	60
Fyzická záťaž	Práca s bremenami	89	89	0	0	89	89
Hluk	Premenný	436	3	5	0	441	3
Hluk	Ustálený	248	52	0	0	248	52
Ionizujúce žiarenie	V priemysle	4	0	0	0	4	0
Ionizujúce žiarenie	V zdravotníctve	8	5	0	0	8	5
Psychická pracovná záťaž	Psychická pracovná záťaž	27	0	0	0	27	0
Vibrácie	Prenášané na celé telo	10	0	0	0	10	0
Vibrácie	Prenášané na ruky	162	0	3	0	165	0
Záťaž teplom a chladom	Záťaž teplom	26	0	0	0	26	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE v roku 2019 - podľa druhu a kategórie rizikového faktora – chemické látky a zmesi (2. stupeň triedenia)

Tabuľka č. 1e

Chemická látka	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
alergény	96	17	0	0	96	17
dermatotropné	103	22	0	0	103	22
dráždivé	125	61	0	0	125	61
chemické karcinogény	86	58	0	0	86	58
jedovaté - toxické	36	9	0	0	36	9
mutagény	50	49	0	0	50	49
pevné aerosoly	103	0	0	0	103	0
reprodukčne toxické látky	60	49	0	0	60	49
žieravé	26	9	0	0	26	9

Prehľad organizácií používajúcich pri práci toxické a veľmi toxické chemické látky a zmesi v okresoch Michalovce a Sobrance k 31.12.2019.

Tab. č.2

<u>Porad. číslo</u>	<u>Názov organizácie</u>	<u>Názov chemickej látky</u>
1.	Chemko, a.s. Slovakia Strážske	Dvojchroman draselný Síran hydrazínu Síran kademnatý Formaldehyd Azid sodný Nesslerovo činidlo Síran ortuťnatý
2.	Diakol, s.r.o. Strážske	Formaldehyd Metanol
3.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-03 Trigonox K-90
4.	Duslo, a.s. Strážske	Formaldehyd Nesslerovo činidlo Pyragalol 1,10 Fenantrolín Dusičnan ortuťnatý Dvojchroman draselný
5.	VVS, a.s. Košice – závod Michalovce	Azid sodný Formaldehyd Nitroprusid sodný Orto – Fenantrolín
6.	Casspos, a.s. závod Michalovce	Pragokor Brunigal S
7.	Transpetrol, a.s. Bratislava – PS1 Budkovce	Dusičnan ortuťnatý Metanol Chloroform
8.	TIMOTI, s.r.o. Michalovce – ChÚV v SE, a.s. EVO Vojany	Hydrazín T
9.	HANKE CRIMP TECHNIK, s.r.o. Michalovce	Pragokor Brunigal N
10.	Mangini, s.r.o. Sobrance	Quick PHOS TS 566E
11.	Agro družstvo Čičarovce	DECIS EW 50 PYRINEX 48 EC
12.	RAJ CIGARIET, s.r.o. prevádzka Michalovce	Náplne do EC
13.	Nafta, a.s. – pracoviská v okrese Michalovce	Metanol Amoniak Chlorid bárnatý
14.	Lechman Michal – DDD činnosť Zalužice	Phostoxin Ratimor granule Bromadiolone Gardentop BB

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2019 v okrese Michalovce.

Tab.č.3

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/kateg. Podľa NV SR č. 356/2006 Z.z., Zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo spotrebovaných látok/rok**
STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce	Siadtox s 10% a 15% obsahom etylénoxidu	1B	15/5	0 kg - 10% 188 130 kg –15%
VVS, a.s. závod Michalovce	Dvojchroman draselný Chroman draselný Fenolftaleín indikátor Formaldehyd Hydroxylamín hydrochlorid	1B 1B 1B 1B 2	6/5	70 g 40 g 0,5 g 125 ml 2 003 g
NsP Michalovce	Cytostatika	1B	50/49	4 403 861,84 mg
Eurovia- Services, s.r.o. DL Zbudza	Perchlorylén	2	1/0	40 l
TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný Fenolftaleín indikátor Hydroxylamín hydrochlorid	1B 1B 2	1/1	125,0 g 3,5 g 200 g
Chemko, a.s. Slovakia, Strážske– ÚRaKK -odd. FCHM	Dvojchroman draselný Bromičnan draselný Chroman draselný Formaldehyd 37% Benzén 1,2 Dichlóretán Síran hydrazínia	1B 1B 1B 1A 1B 1B	3/3	447,0 g 44,5 g 20 g 75 000,0 g N N N
Útvar technického rozvoja a inovácií	Benzén Bromičnan draselný Dvojchroman amónny Formaldehyd 37%	1A 1B 1B 1B	7/6	N N 175,0 g N
Výrobňa Novokol, Fenokol	Formalín (37% vodný roztok formaldehydu)	1B	15/0	3 232,625 ton
MICHATEK, k.s., Michalovce	Brusný prach – pevný aerosól s obsahom Cr6+ a Ni	1B	6/0	380 kg

Nafta, a.s. Bratislava prev. Michalovce	Gazolín, ložisková voda	1B	2/0	135815kg
	Chroman draselný	1B	1/1	0 g
Proservis, s.r.o. Strážske	Azbest	1A	12/0	171,050 ton odpadu
Fiberstruct, s.r.o. Strážske	N,N dimethylanilín	2	29/0	171,68 kg
Transpetrol, a.s. PS 1 Budkovce	Laboratórium: Chloroform	2	7/6	20 l
	Ropa	1B		2700 l
	Prevádzka – skladovacie nádrže: Ropa	1B	17/0	N
SWS, spol. s r.o. Vojany 332	Čiernouhoľný decht	1A	15/0	37 310,7 ton
	Benzol	1A		43 019,45 ton
	Naftalénový olej	1B		1451,0 ton
	Prací olej	1B		61,80 ton
	Antracénový olej	1B	3/0	3725,0 ton
R DREVO, s.r.o.	Azbest	1A	4/0	31,37 ton odpadu
Diakol, s.r.o. Strážske	Formaldehyd	1B	23/2	34 085 ton
TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany	Hydrazín hydrát	1B	7/0	509 litrov
DUSLO, a.s. prevádzka Strážske	Laboratórium: Formaldehyd roz. 35%	1B	6/6	45 litrov
	Fenolftaleín indikátor	1B		20 g
	Dichroman draselný	1B		500 g
	Výroba: Formaldehyd 35%	1B	22/0	N
Regena ES, s.r.o. Strážske	Azbest	1A	8/0	7,87 ton odpadu
Spoločnosť pre skladovanie a.s., PS 1 Budkovce	Ropa	1B	1/0	183 000 ton

* kat. 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí

kat. 1B – pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity

**N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

tab.č.4

Prešetrované podozrenia na choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2019						
P.č.	Č. položky Zoznam CHzP	Dg.	Organizácia (posledný zamestnávateľ)	Profesia	Záver prešetrenia S / N / ? / K / X*	Lehota (v dňoch)
1	29	DNJZ: Sy. canalis carpi l.dx., Imping. syn omi. I. dx. gr.II. peritendinitis bicipitis. brachii.	Ha Be Service, s.r.o., Vinné	operátor výroby	S	28 dní
2	29	DNJZ: Sy. canalis carpi bilat. str. ťažký stupeň, Epicond. Radialis et humeri. bilat. Impingement., PHS bilat.	Unomedical, s.r.o., Michalovce	operátor strojov na výrobu výrobkov z plastov	N	32 dní
3	29	DNJZ: Sy. canalis carpi bilat. pr.I.dx., Impingement sy. Subac. Bilat..Epicond. rad. ult. humeri. bilat.	YWTS, s.r.o., Michalovce	robotník v elektrotechnike	N	11 dní
4	29	DNJZ : Epicondylitis rad. et. ul., bilat., Sy. Canalis carpi bilat., I.dx., ťažký stupeň, PHS I.a s impingement prima bilat. bursitis calcarea.	SLOVAKIA TREND EXPORT – IMPORT, s.r.o. Sobrance	upratovačka	N	17 dní
5.	29	DNJZ: Epicondylitis rad. et. ul., bilat., chron, PHS bilat., Impingement sy ommae., bilat., praecip. I.sin chron. gr. I. bursitis SA calcarea ommae I.sin. Sy canalis carpi. bilat.,	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	S	29 dní
6.	29 + 28	DNJZ + vibrácie: Sy canalis. carpi I.dx.str. hraničný vľavo, , Epicondylitis rad. et. ul., bilat., chron, PHS bilat., pr. I.dx. chron. Impingement sy ommae., bilat, chron.,rthrosis def. AC ommae bil. gr. II	YWTS, s.r.o., Michalovce	zásobovač + operátor výroby	N	31 dní
7.	29	DNJZ : Impingement sy ommae., bilat, gr. II, Tendinosis m. supraspinati bilat., Epicondylitis rad. et. ul., bilat., Sy canalis cubiti ľahk. až str. ťažký stupeň	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	S	25 dní

8.	22	Kožné choroby, okrem rakoviny kože a prenosné kožné choroby: Kontaktný ekzém rúk	ZEKON, a.s., Michalovce	šička	N	24 dní
9.	29	DNJZ : Epicondylitis ulnaris et radialis humeri bilat., Arthrosis cubiti I. dx. PHS bilat. Impingement sy subacrom. bilat. gr. II. Tendinitis m. supraspin. omae bilat. Calcarea Sy canalis carpi bilat., st. p. OP SKT I. dx	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby- vizuálna kontrola	N	22 dní
10.	29	DNJZ: (PHS I. sin. chronica, St. p. OP ľavého ramena – redres a adheziolýza 23.01.2019, Impingement sy. subacromiale I.sin. pri chron. subakrom. burzitíde)	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	K	22dni
11.	29	DNJZ : (Syndróm karpálneho tunela obojstranne, st. p. OP vľavo pre ťažký stupeň)	YWTS, s.r.o., Michalovce	pracovník vo výrobe	K	22 dní
12.	29 + 28	DNJZ + vibrácie: Epicondylitis radialis et. Uln. hum. bilat., Impigment sy. ommae I.dx. chron., Arthrosis def. AC ommae bilat. gr.III et cubity bilat. gr.II et IP man. bilat. gr. I.)	SZČO	pilčík + traktorista	S	14 dní
13.	29+ 28	DNJZ + vibrácie: (Raynaudov syn. HK incip., Syn. canalis carpi bilat. ľahk. st., PHS bilat. Arthrosis acromioclavicularis bilat. gr. II. Impingement sy omis bilat. gr. I, Epicondylitis radialis humeri bilat., Arthrosis cubiti I .dx. incip. Calcar olecrani bilat., Arthrosis IP, MCP bilat., incip. rhizarthrosis et arthrosis carpi I. dx	Chemkostav, a.s., Michalovce	murár	S	29 dní
14.	29	DNJZ: Susp. ochorenie HK z DNJZ: Sy canalis carpi bil. stred. ťažký stupeň dokum., St. p. op. SKT I.sin (09/18), t.č. podľa EMG I.dx. v remisii et I. sin. gr.I	t.č. nezamestnaná predtým TERRA, s.r.o. (chov hydiny)	ošetrovateľ hydiny	S	14 dní
15	29 + 28	DNJZ + vibrácie: Susp. ochorenie HK z vibrácií event. DNJZ: Syn. canalis carpi bilat., St. p. discisio lig. carpi transversum I.dx., Pollex saltans et dig. III. saltans man. I.dx.	Chemkostav, a.s., Michalovce	Stavebný robotník - maliar	N	24dni

16.	28	Vibrácie: Susp. ochorenie HK z vibrácií, Raynaudov syn. HK, Syn. canalis cubiti I. sin. ľahký stupeň	SZČO	lesný robotník	N	24 dní
17.	29	DNJZ: Susp. ochorenie HKK z DNJZ – položka č. 29 (Impingement sy omae bilat. gr. II – III I.dx. et gr. II I. sin., Sy canalis carpi I.dx. t. č. gr. levis, Sy canalis carpi bilat. gr. II (v dok.), Epicondylitis radialis humeri	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	K	18 dní

Zdroj: RÚVZ v SR

Poznámka: V tabuľke je uvedený počet prešetrení podľa položiek zoznamu chorôb z povolania (nezhoduje sa s počtom fyzickým osôb, u ktorých bola prešetrovaná choroba z povolania, vzhľadom na to, že u jednej fyzickej osoby bolo prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania, ktorá zahŕňa viac položiek zoznamu chorôb z povolania – najčastejšia kombinácia položiek 28/29).

Záver prešetrenia:

S = súvisí – pracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

N = nesúvisí – nepracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

? = nejednoznačné/sporné

K = podozrenie na chorobu z povolania bude došetrené na regionálnej alebo celoslovenskej komisii na posudzovanie chorôb z povolania

X = nedoriešené = nedoriešené v danom roku, alebo záver nebol stanovený (pracovisko v zahraničí, zánik spoločnosti, spoločnosť v likvidácii, žiadosť odstúpená orgánu VZ iného rezortu, inému RÚVZ v SR, pracovník zomrel, adresát neznámy, prešetrenie nebolo indikované z dôvodu dodatočne zisteného úrazového deja ochorenia) – uviesť dôvod

Vzor vyplnenia stĺpca Záver prešetrenia - napr.:

S
? K
N
?

Lehota = lehota vypracovania odborného stanoviska pri podozrení na chorobu z povolania od prijatia žiadosti zo špecializovaného pracoviska po odoslanie stanoviska (§ 31a ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z.)

* pri nedoriešených prípadoch a v prípade nedodržania maximálnej lehoty 90 dní uviesť aj dôvod v príslušnom stĺpci, napr.: X spoločnosť v likvidácii; 138 dní (objektívizácia hluku zamestnávateľom)

tab. č. 4a

Uznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2019					
1	29.2	DNJZ	Unomedical, s.r.o., Michalovce	operátor strojov na výrobu výrobkov z plastov	U 03.5.2019
2	29.2	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	U 20.3.2019
3	29.4	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	U 21.3.2019
4	29.2	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	U 18.9.2019
5	29.2	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	pracovník vo výroby	U 11.09.2019
6	29.2	DNJZ	SZČO	pilčík + traktorista	U 13.8.2019
	28	Vibrácie - ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov rúk	SZČO	pilčík + traktorista	U 13.8.2019
7.	29.2	DNJZ - choroby šliach, šľachových pošiev	Chemkostav, a.s., Michalovce	Murár	U 26.9.2019
	28	Vibrácie - ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov rúk	Chemkostav, a.s., Michalovce	Murár	U 26.9.2019
8.	29.2	DNJZ	nezamestnaná	ošetrovateľ hydiny	U 21.11.2019
9.	29.2	DNJZ	Chemkostav, a.s., Michalovce	maliar- pomocný stavebný robotník	U 11.12.2019
	28.	Vibrácie - ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov rúk	Chemkostav, a.s., Michalovce	maliar -pomocný stavebný robotník	U 11.12.2019
10.	29.	DNJZ	YAZAKI, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	U 11.12.2019
11.	29.2	DNJZ	Michalovský domov seniorov, Michalovce	kuchár hlavný	U 04.7.2019
12.	29	DNJZ	BSH, s.r.o., Michalovce	výrobný pracovník	U 10.1.2019

tab. č.4b

Neuznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2019					
1	29	DNJZ	YWTS, s.r.o., Michalovce	robotník v elektrotechnike	N 11.2.2019
2	29	DNJZ	SLOVAKIA TREND EXPORT – IMPORT, s.r.o., Sobrance	upratovačka	N 19.2.2019
3	29+28	DNJZ, vibrácie	YWTS, s.r.o., Michalovce	zásobovač - operátor výroby	N 07.8.2019
4	29	DNJZ	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	N 06.5.2019
5	28	Vibrácie	SZČO	lesný robotník	N 25.11.2019.
6.	29+28	DNJZ, vibrácie	RIALTO, s.r.o., Sobrance	údržbár	N 30.1.2019

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.2019 – 31.12.2019 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 37 x**

Metodické usmerňovanie NZZ : 628

- **Očkovací kalendár na rok 2019** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- **Epidemiologická situácia vo výskyte osýpok na Ukrajine - informácia** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých + iné): **98**
- **Povinné pravidelné očkovanie detí na území SR - upozornenie** (všetky NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance): **32**
- **Vyhodnotenie výsledkov vyšetrení v rámci imunologického prehľadu** (NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okr. Michalovce a Sobrance) – **8**
- **Hlásenie nežiadúcich účinkov v súvislosti s očkovaním – upozornenie – 32** (všetky NZZ pre deti a dorast)
- **Upozornenie na dodržiavanie opatrení pri výskyte osýpok u detí hospitalizovaných v inkubačnom čase na pediatrickom oddelení:** (NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., Pediatrické oddelenie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. - **2**
- **Usmernenie HH SR týkajúce sa ochorenia na západonílsku horúčku vyvolanú West Nile vírusom** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- **Informácia o výskyte ochorení na záškrt na Ukrajine** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance, Infektologické a Pediatrické odd. NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.): **92**
- **Očkovací kalendár na rok 2020** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance, Infektologické a Pediatrické odd. NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.): **92**
- **Vyhláška MZ SR č. 442/2019 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov - informácia** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance, Infektologické a Pediatrické odd. NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.): **92**

Previerky očkovania: 73

- **kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2012 proti DTaP, Poliomyelitída, 2005 proti dTaP a poliomyelitíde, 2007 proti morbilám, mumpsu, ružienke, 2006 proti MMR : 32**

- **mimoriadna kontrola zaočkovanosť detí proti osýpkam** v obvodoch so zaočkovanosťou nižšou ako 90 % v meste Veľké Kapušany: **10**
- **Administratívna kontrola pravidelného povinného očkovania k 31.8.2019** (všetky NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce a Sobrance): **31**

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali **v okr. Michalovce** v roku 2019 **11 prípadov ochorení na osýpky** (Horovce – 4 prípady, z toho v 3 prípadoch sa jednalo o rodinný výskyt, Pavlovce nad Uhom, Laškovce, Nacina Ves – 3x, Michalovce, Petrovce nad Laborcom) v týchto vekových skupinách: 0-ročné – 3 ochorenia, 1-4r. – 3 ochorenia, 5-9r. – 1 ochorenie, 15-19 r. – 1 ochorenie, 25-34r. – 2 ochorenia, 45-54r. – 1 ochorenie. V 1 prípade bolo ochorenie komplikované pneumóniou, v 2 prípadoch sa jednalo o importované nákazy z Veľkej Británie. V 2 prípadoch sa jednalo o deti očkované 1 dávkou očkovacej látky proti MMR vzhľadom na vek, v 6 prípadoch sa jednalo o neočkované osoby (z toho v 5 prípadoch neočkované vzhľadom na vek), v 1 prípade o neúplne očkovanú osobu a v 2 prípadoch o očkované osoby 2 dávkami proti MMR. Výskyt rodinný (1x3, 1x2 prípady) a sporadický. Epidemiologickou depistážou bola zistená v 5 prípadoch návšteva príbuzných v okr. Trebišov a Humenné, kde v tom čase prebiehal epidemický výskyt ochorení. V 1 prípade sa jednalo o 2. prípad vo firme YAZAKI WT Michalovce. **V okrese Sobrance** sme zaznamenali 5 ochorení na osýpky (Bežovce, Sobrance – Centrum pre deti a rodiny – 4x), z toho v 2 prípadoch sa jednalo o profesionálne ochorenia (Centrum pre deti a rodiny Sobrance). Ochorenia sa vyskytli v týchto vekových skupinách: 0-roční – 3 prípady, 35-44r. – 1 prípad, 45-54r. – 1 prípad). V 1 prípade sa jednalo o riadne očkovanú osobu 2 dávkami očkovacej látky proti MMR, v 1 prípade o nedostatočne očkovanú osobu 1 dávkou očk. látky proti MMR a v 3 prípadoch sa jednalo o neočkované osoby vzhľadom na vek. Výskyt ochorení bol sporadický a 1 lokálna epidémia v Centre pre rodiny a deti v Sobranciaci so 4 ochoreniami (2 zamestnanci a 2 chovanci zariadenia). **V okr. Michalovce** bolo zaznamenaných **6 ochorení na pertussis** v týchto vekových skupinách: 20-24r. – 1 ochorenie, 25-34r. – 1 ochorenie, 55-64 r. - 3 ochorenia, 65+ - 1 ochorenie. Ochorenia sa vyskytli v meste Michalovce a Veľké Kapušany a v obciach: Vysoká nad Uhom, Veľké Raškovce, Kapušianske Kľačany. V 2 prípadoch sa jednalo o osoby riadne očkované proti čiernemu kašľu 5 dávkami, v 3 prípadoch sa jednalo o osoby neočkované proti pertussis vzhľadom na ich vek a v 1 prípade očkovací status nebol známy.

V okr. Michalovce boli hlásené **2 ochorenia na pneumokokovú meningitídu**, z toho v 1 prípade ochorenie končilo úmrtím:

- 0-ročné dieťa, bytom Michalovce
 - o jedná sa o donoseného novorodenca z nesledovanej gravidity, neočkované proti pneumokokom pre vek
 - o ochorenie potvrdené laboratórne – HK – Streptococcus pneumoniae
- 55 ročná nezamestnaná žena, bytom Veľké Slemence, neočkovaná proti pneumokokom
 - o ochorenie potvrdené klinicky a kultivačne, likvor – Streptococcus pneumoniae
 - o ochorenie končilo úmrtím, pitva nerobená

V okr. Michalovce hlásené **1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu B** u 33 ročnej ženy, bytom Strážske, zamestnanej na VPP v Technických službách mesta Strážske ako triedič odpadu, neočkovanej proti VHB.

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 24.4. – 30.4.2019, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2019 a prezentácia o význame povinného pravidelného očkovania v SR starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance a MsÚ v obci Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske. Informácia o konaní EIT bola uverejnená na informačných tabuliach v obciach a mestách. **Spolu bolo distribuovaných 125 prezentácií.**

B. Médiá

1. Informácia o konaní Európskeho imunizačného týždňa 2019 bola uverejnená na web stránkach 10 obcí v okr. Michalovce a Sobrance, web stránke mesta Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske a web stránke RÚVZ Michalovce.

C. Školy

1. Zdravotno-výchovné aktivity, vyhotovenie nástenných panelov o aktivitách v rámci EIT, distribúcia informačných letákov s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami, vrátane imunizácie – ZŠ v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Nacina Ves, Petrovce nad Laborcom, Vrbnica, Draňov, Blatné Remety, Úbrež), Stredné školy v okr. Michalovce a Sobrance.
 - Názov aktivity: **beseda** s názvom „Infekčné ochorenia a ich prevencia“: 3x
 - o **Informovanie rómskej komunity v obci** s názvom „Význam očkovania – choroby, ktorým môžeme vďaka očkovaniu predchádzať“ – 6x
 - miesto konania – ZŠ Nacina Ves, ZŠ Petrovce nad Laborcom, ZŠ Vrbnica, ZŠ Draňov, ZŠ Blatné Remety, ZŠ Úbrež, ZŠ na Ul. Mlynskej v Michalovciach, (Obchodná akadémia Michalovce, Stredná odborná škola obchodu a služieb Sobrance)
 - Cieľová skupina – rómska skupina obyvateľov, študenti stredných škôl
 - Spolupracujúca inštitúcia – Obecné úrady, koordinátori a asistenti osvedy zdravia – zdravé regióny, terénni sociálni pracovníci pôsobiaci v obciach s početným rómskym obyvateľstvom, riaditelia ZŠ a stredných škôl v okr. Michalovce a Sobrance
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2019 (prezentácie a publikácie v oblasti povinného očkovania) riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 17 MŠ, 54 ZŠ a 13 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance. Prezentácie boli uverejnené na informačných paneloch školských zariadení. **Spolu bolo distribuovaných 85 odborných prezentácií.**

D. Široká verejnosť

1. Propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance: **fyzicky distribuovaných 1820 ks letákov (52 druhov)**
2. Propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania v rámci povinného pravidelného očkovania, možnosti očkovania proti VHA, chrípke, rotavírusovým infekciám – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci so zamestnancami Obecných úradov v obciach s početným rómskym obyvateľstvom a prostredníctvom koordinátorov asistentov zdravia a asistentov osvetu zdravia (Nacina Ves, Petrovce nad Laborcom, Vrbnica, Drahňov, mesto Sobrance a Michalovce, Blatné Remety, Úbrež – **fyzicky distribuovaných 2340 ks letákov (52 druhov)**
 - Názov aktivity: **Informovanie rómskej komunity v obci** s názvom „Význam očkovania – choroby, ktorým môžeme vďaka očkovaniu predchádzať“ – 9x
 - miesto konania – obce Nacina Ves, Petrovce nad Laborcom, Vrbnica, Drahňov, Blatné Remety, Úbrež, Michalovce (Ul. Mlynská), Sobrance (Ul. Michalovská a Gorkého)
 - Cieľová skupina – rómska skupina obyvateľov
 - Spolupracujúca inštitúcia – Obecné úrady, koordinátori a asistenti osvetu zdravia – zdravé regióny, terénni sociálni pracovníci pôsobiaci v obciach s početným rómskym obyvateľstvom
3. Poradenstvo v oblasti očkovania (povinné pravidelné očkovanie, očkovanie do zahraničia, odporúčané očkovanie – VHA):
 - a. osobná komunikácia – 2
 - b. telefonická komunikácia – 2
 - c. písomná komunikácia – 0

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .
2. Informácia o EIT – uverejnená na úradnej tabuli RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia, vrátane škôl so zdravotníckym zameraním

- a. poradenstvo v oblasti očkovania – zdravotnícki pracovníci (očkovanie vykonávané v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v SR, očkovanie vnímavých osôb proti osýpkam):
 - osobná komunikácia: 2x
 - písomná komunikácia: 4x

- b. distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami v štátnych zdravotníckych zariadeniach v okr. Michalovce a Sobrance určených pre zdravotnícky personál - **fyzicky distribuovaných 80 letákov**
- Názov aktivity: beseda na tému „Význam očkovania – choroby, ktorým môžeme vďaka očkovaniam predchádzať“
 - miesto konania: Stredná zdravotnícka škola Michalovce
 - Cieľová skupina: študenti (budúci rodičia)
 - Spolupracujúca inštitúcia: riaditeľ školy

V mesiaci apríl 2019 odd. epidemiológie uskutočnilo 2 prednášky v rámci HÚ „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ v 2 SŠ (1 okr. Michalovce a 1 okr. Sobrance).

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2019 do 31.12.2019 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 519 ohnisk /počet opatrení – 1533/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 1338 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložených do inf. systému 19 hlásení, v IS EPIS bolo vytvorených spolu 29 epidémií (lokálne, rodinné)

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali **v okr. Michalovce** v roku 2019 **11 prípadov ochorení na osýpky** (Horovce – 4 prípady, z toho v 3 prípadoch sa jednalo o rodinný výskyt, Pavlovce nad Uhom, Laškovce, Nacina Ves – 3x, Michalovce, Petrovce nad Laborcom) v týchto vekových skupinách: 0-ročné – 3 ochorenia, 1-4r. – 3 ochorenia, 5-9r. – 1 ochorenie, 15-19 r. – 1 ochorenie, 25-34r. – 2 ochorenia, 45-54r. – 1 ochorenie. V 1 prípade bolo ochorenie komplikované pneumóniou, v 2 prípadoch sa jednalo o importované nákazy z Veľkej Británie. V 2 prípadoch sa jednalo o deti očkované 1 dávkou očkovacej látky proti MMR vzhľadom na vek, v 6 prípadoch sa jednalo o neočkované osoby (z toho v 5 prípadoch neočkované vzhľadom na vek), v 1 prípade o neúplne očkovanú osobu a v 2 prípadoch o očkované osoby 2 dávkami proti MMR. Výskyt rodinný (1x3, 1x2 prípady) a sporadický. Epidemiologickou depistážou bola zistená v 5 prípadoch návšteva príbuzných v okr. Trebišov a Humenné, kde v tom čase prebiehal epidemický výskyt ochorení. V 1 prípade sa jednalo o 2. prípad vo firme YAZAKI WT Michalovce. **V okrese Sobrance** sme zaznamenali **5 ochorení na osýpky** (Bežovce, Sobrance – Centrum pre deti a rodiny – 4x), z toho v 2 prípadoch sa jednalo o profesionálne ochorenia (Centrum pre deti a rodiny Sobrance). Ochorenia sa vyskytli v týchto vekových skupinách: 0-roční – 3 prípady, 35-44r. –

1 prípad, 45-54r. – 1 prípad). V 1 prípade sa jednalo o riadne očkovanú osobu 2 dávkami očkovacej látky proti MMR, v 1 prípade o nedostatočne očkovanú osobu 1 dávkou očk. látky proti MMR a v 3 prípadoch sa jednalo o neočkované osoby vzhľadom na vek. Výskyt ochorení bol sporadický a 1 lokálna epidémia v Centre pre rodiny a deti v Sobranciach so 4 ochoreniami (2 zamestnanci a 2 chovanci zariadenia). **V okr. Michalovce** bolo zaznamenaných **6 ochorení na pertussis** v týchto vekových skupinách: 20-24r. – 1 ochorenie, 25-34r. – 1 ochorenie, 55-64 r. - 3 ochorenia, 65+ - 1 ochorenie. Ochorenia sa vyskytli v meste Michalovce a Veľké Kapušany a v obciach: Vysoká nad Uhom, Veľké Raškovce, Kapušianske Kľačany. V 2 prípadoch sa jednalo o osoby riadne očkované proti čiernemu kašľu 5 dávkami, v 3 prípadoch sa jednalo o osoby neočkované proti pertussis vzhľadom na ich vek a v 1 prípade očkovací status nebol známy.

V okr. Michalovce boli hlásené **2 ochorenia na pneumokokovú meningitídu**, z toho v 1 prípade ochorenie končilo úmrtím:

- 0- ročné dieťa, bytom Michalovce
 - o jedná sa o donoseného novorodenca z nesledovanej gravidity, neočkované proti pneumokokom pre vek
 - o ochorenie potvrdené laboratórne – HK – Streptococcus pneumoniae
- 55 ročná nezamestnaná žena, bytom Veľké Slemence, neočkovaná proti pneumokokom
 - o ochorenie potvrdené klinicky a kultivačne, likvor – Streptococcus pneumoniae
 - o ochorenie končilo úmrtím, pitva nerobená

V okr. Michalovce hlásené **1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu B** u 33 ročnej ženy, bytom Strážske, zamestnanej na VPP v Technických službách mesta Strážske ako triedič odpadu, neočkovanej proti VHB.

V okr. Michalovce boli zaznamenané tieto iné druhy VH:

- B15 – 1 ochorenie u 33 ročnej zamestnanej na VPP v Technických službách mesta Strážske ako triedič odpadu, neočkovanej proti VHA (potvrdená aj VHB)
- B17.2 (VHE) – 1 ochorenie u 68 ročného muža, dôchodcu, bytom Veľké Kapušany, čakateľ na transplantáciu heparu, epid. anamnéza – negatívna
- B18.1 (CHVHB) – 1 ochorenie u 47 ročného muža, bytom Markovce, neočkovaného proti VHB, epid. anamnéza – operácia hernie a neodborná tetováž v minulosti
- B18.3 (CHVHC) – 3 ochorenia: 21r. nezamestnaná žena, bytom Michalovce, epid. anamnéza negatívna, 29r. nezamestnaný muž, bytom Michalovce, užívateľ drog, 37r. nezamestnaný muž, bytom Pavlovce nad Uhom, užívateľ drog

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 10 importovaných ochorení / Cyprus – 2x A02.0, Česko – A02.0, Chorvátsko – A020, Maďarsko – A04.5, Indonézia-Bali – A04.5, Rusko – A04.5, Česko – A54.0, Spojené kráľovstvo – 2x B05.9/. V okr. Sobrance boli zaznamenané 4 importované ochorenia (Turecko – A02.0, Chorvátsko – A02.0, Ukrajina – A02.0, Maďarsko – A04.5)

V okrese Michalovce bolo zaznamenaných 5 ochorení vírusom Hantaan

- **35-ročný, zamestnaný muž (strážnik vo firme na zber domového odpadu), bytom Veľké Kapušany**
 - ochorenie potvrdené klinicky a serologicky – Hantaan vírus pozit. nešpec.
 - hospitalizácia na infekčnom oddelení NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.
 - Mechanizmus prenosu – inhalácia aerosolu kontaminovaného výlučkami hlodavcov

- **30-ročný zamestnaný muž – OR PZ Michalovce, bytom Michalovce**
 - ochorenie potvrdené klinicky a serologicky – Hantaan vírus pozit. nešpec.
 - hospitalizácia na inf. oddelení NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.
 - mechanizmus prenosu - inhalácia aerosolu kontaminovaného výlučkami hlodavcov v obytnom dome, konzumácia nápojov z neumytých plechoviek

- **12 ročná študentka ZŠ, bytom Michalovce**
 - *Mechanizmus prenosu:* iný – výskyt hlodavcov v okolí bydliska
 - *Faktor prenosu:* výlučky zvierat/moč
 - *Ochorenie potvrdené:* klinicky+ serologicky

- **36 ročná zamestnaná žena – ZP/lekár, bytom Michalovce**
 - *Mechanizmus prenosu:* iný / pitie minerálky z neumytých plechoviek/
 - *Faktor prenosu:* výlučky zvierat/moč
 - *Ochorenie potvrdené:* klinicky+ serologicky

- **51 ročný zamestnaný muž, bytom Michalovce**
 - *Mechanizmus prenosu:* iný / inhalácia kontaminovaného prachu výlučkami hlodavcov pri kosení lúk a pozemkov /
 - *Faktor prenosu:* výlučky zvierat/moč
 - *Ochorenie potvrdené:* klinicky+ serologicky

Ochorenia potvrdené v NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky Bratislava.

V okr. Michalovce bol hlásený výskyt **ochorenia na tuberkulózu (19 prípadov)**, z toho v 4 prípadoch sa jednalo o rodinný výskyt. Najviac ochorení, t.j. 16 prípadov bolo zaznamenaných v obci Trhovište, ostatné ochorenia sa vyskytli v meste Michalovce a v obciach Oborín a Ruská. Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách: 0-roční – 1 prípad, 1-4r. – 8 prípadov, 5-9r. – 3 prípady, 10-14r. – 1 prípad, 20-24r- 1 prípad, 25-34r. – 3 prípady, 35-44r. – 1 prípad, 65+ - 1 prípad

V okr. Michalovce hlásené **2 ochorenia nosičstva inej infekčnej choroby – Klebsiella pneumoniae produkujúca karbapenemázu:**

- o 68 ročný dôchodca, bytom Veľké Kapušany
 - aktívny čakateľ na transplantáciu heparu, ochorenie zistené na základe skriningového vyšetrenia
 - Ochorenie potvrdené: 25.8 – 29.8.2019 – výter z konečníka – Klebsiella pneumoniae, 25.8.2019 – 2.9.2019 – Carba NP test - pozitívny – Klebsiella pneumoniae produkujúca karbapenemázu

- o 70 ročný dôchodca, bytom Michalovce
 - Ochorenie potvrdené: 3.12. – 10.12.2019 – ster z dutiny ústnej – Klebsiella pneumoniae produkujúca karbapenemázu

Ochorenie potvrdené v NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká pri ÚVZ SR Bratislava.

V okr. Michalovce boli hlásené **2 úmrtia na prenosné ochorenie**. V jednom prípade sa jednalo o sporadickú formu CJCH u 62 ročnej ženy, bytom Palín a v druhom prípade sa jednalo o pneumokokovú meningitídu u 55 ročnej ženy, bytom Veľké Slemence (serotyp 19A). V okrese Sobrance bolo hlásené 1 úmrtie na dg A41.1 u 53 ročného muža, bytom Remetské Hámre.

- výskyt ochorení v roku 2019 **okr. Michalovce** – sporadický a rodinný (A04.5 - 6x2 prípady, A02.0 – 6x2 prípady, 3x3 prípady, A15.1 – 1x4 prípady, A08 – 1x2 prípady, B05 – 1x2 prípady, 1x3 prípady, B85 – 1x2 prípady, B86 – 1x10 prípadov, A03 – 2x2 prípady)
- okr. Sobrance – sporadický, rodinný a epidemický (A02.0 – 2x2 prípady, 3x3 prípady, B05- 1x4 prípady)

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2019 do 31.12.2019 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

V okr. Michalovce boli zaznamenané **1 ochorenie na Dg G610 – GB syndróm** u 64 ročnej ženy z obce Bánovce nad Ondavou, neočkovanej proti poliomyelitíde. V okr. Sobrance sme zaznamenali **1 ochorenie na GB syndróm** u 33 ročnej ženy, bytom Sobrance, ktoré končilo úmrtím. Údaj o očkovaní proti poliomyelitíde sa nepodarilo zistiť (chýbala zdravotná dokumentácia o očkovaní v detstve)

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. V uvedenom období bolo odobratých 29 vzoriek biologického materiálu na záchytnosť vírusu chrípky u chorých, z toho v 19 prípadoch bol výsledok pozitívny (vírus chrípky A – nešpecifikovaný – 5x, vírus chrípky A (H1) pdm 09 – 7x, vírus chrípky A (Michigan/45) – 7x).

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2018/2019 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 13 – ZŠ, 13 – MŠ, 4 – SŠ, 1 - ZUŠ

Okres Sobrance - 1 – ZŠ, 4 – MŠ

v chrípkovej sezóne 2019/2020 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 1 – MŠ

Okres Sobrance - 1 – MŠ

Hlásených 5 ochorení na SARI:

- 50 ročná zamestnaná žena – zdravotnícky pracovník, bytom Michalovce, neočkovaná
Lab. výsledky: – **sérum – IgG pozit – vírus chrípky A**
- 53 ročný inv. dôchodca, bytom zariadenie opatrovateľskej starostlivosti Remetské Hámre, očkovaný v októbri r. 2018 proti chrípke (Influvac), ochorenie končilo úmrtím
Lab. výsledky: **sérum – chrípka A (KFR antigénom)**
- 57 ročná zamestnaná žena, bytom Jenkovce, neočkovaná proti chrípke
Lab. výsledky: sérum – chrípka A,B negat , **RS vírus pozit.**
- 59 ročná inv. dôchodkyňa, bytom Veľké Kapušany, neočkovaná
Lab. výsledky: **sérum Elisa IgG – pozit. – vírus chrípky A**
- 36 ročný zamestnaný muž, bytom Staré, neočkovaný proti chrípke
Lab. výsledky: **negat**

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2019 do 31.12.2019 bolo do informačného systému EPIS vložených 1338 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance.

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 519 ohnisk s počtom vykonaných opatrení 1533.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 10 importovaných ochorení / Cyprus – 2x A02.0, Česko – A02.0, Chorvátsko – A020, Maďarsko – A04.5, Indonézia-Bali – A04.5, Rusko – A04.5, Česko – A54.0, Spojené kráľovstvo – 2x B05.9/. V okr. Sobrance boli zaznamenané 4 importované ochorenie (Turecko – A02.0, Chorvátsko – A02.0, Ukrajina – A02.0, Maďarsko – A04.5)

- výskyt ochorení v roku 2019 **okr. Michalovce** – sporadický a rodinný (A04.5 - 6x2 prípady, A02.0 – 6x2 prípady, 3x3 prípady, A15.1 – 1x4 prípady, A08 – 1x2 prípady, B05 – 1x2 prípady, 1x3 prípady, B85 – 1x2 prípady, B86 – 1x10 prípadov, A03 – 2x2 prípady)
- **okr. Sobrance** – sporadický, rodinný a epidemický (A02.0 – 2x2 prípady, 3x3 prípady, B05- 1x4 prípady)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách nákaz bolo vydaných rozhodnutím v okrese Michalovce a Sobrance 124 opatrení (B05 - 110, B15 – 14)

V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú

zaregistrovaní 7 poskytovateľa zdrav. starostlivosti /MUDr. Varjassy, MUDr. Varga, MUDr. Vargová, MUDr. Kučáková G., MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J., MUDr. Mikulová/, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2019 – 31.12.2019 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 19 hlásení, v IS EPIS bolo vytvorených spolu 29 epidémií (lokálne, rodinné)

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.

PN Michalovce, n.o

Regionálna nemocnica Sobrance, n.o

Za obdobie od 1.1.2019 do 31.12.2019 bolo hlásených 278 NN /viď analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 278
- PN Michalovce, n.o. - 0
- RN Sobrance, n.o. – 0

V rámci projektu hygiena rúk, ktorým sa má zlepšiť vedomostná úroveň zdravotníckych pracovníkov v oblasti hygieny rúk, zorganizoval RÚVZ so sídlom v Michalovciach dňa 10.4.2019 odborný seminár, ktorého súčasťou bol aj praktický nácvik správneho postupu hygieny rúk s kontrolou (UV light box) a dotazníkový prieskum získaných vedomostí pred edukáciou a po edukácii. Počet zúčastnených: 20 ambulantných zdravotných sestier, 32 zamestnancov RÚVZ Michalovce .

Dňa 5.mája 2018 sa uskutočnil na RÚVZ Michalovce 14. ročník kampane „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“, ktorý je súčasťou programu WHO. Aktivity regionálnej kampane boli vykonávané v 3 lôžkových zdravotníckych zariadeniach (NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., Regionálna nemocnica Sobrance, n.o., Psychiatrická nemocnica, n.o.), v 22 ambulantných NZZ v ok. Michalovce a Sobrance a 1 školskom zariadení (SZŠ Michalovce).

V mesiaci máj 2019 boli vykonané v 3 lôžkových zdravotníckych zariadeniach okr. Michalovce a Sobrance mimoriadne ciele kontroly zamerané na hygienický stav priestorov a dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu. Spolu bolo skontrolovaných v okr. Michalovce 25 oddelení a v okr. Sobrance 2 oddelenia. Stav priestorov dozorovaných nemocníc spadajúcich do kompetencií RÚVZ Michalovce bol vyhovujúci.

V rámci „Akčných plánov Národného plánu kontroly infekčných ochorení v SR“ bol v mesiaci október 2019 zorganizovaný odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce odborný seminár pre zamestnancov domovov sociálnych služieb, ktorí poskytujú ošetrovateľskú činnosť (zdravotnícki pracovníci), v oblasti hygieny rúk. Odborný seminár sa uskutočnil v 2 zariadeniach: Súcit n.o. Veľké Kapušany a Michalovský domov seniorov, Michalovce. Počet zúčastnených: 32 (7 zdravotných sestier, 4 zdrav. asistenti a 21 nezdrav. pracovníkov)

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 234

v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:

- NsP Š.Kukuru Michalovce (34 kontrol), a.s. - 54 odskúšaných autoklávov, 5 odskúšaných HS
- PN Michalovce, n.o. – 0
- Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 0 HS
- iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 0
- NZZ v okrese Michalovce: 147 kontrol/193 ster. prístrojov (81 HS, 95 AUT, 17 DAC)
- NZZ v okrese Sobrance: 33 kontrol/38 ster. prístrojov (20 HS, 13 AUT, 5 DAC)
- zariadenia osobných služieb Michalovce: 16 kontrol/16 ster. prístrojov (14 HS, 2 AUT)
- zariadenia osobných služieb Sobrance: 3 kontroly/3 ster. prístroje (3 AUT)
- platená služba: 1 (Michalovský domov seniorov) /1 ster. prístroj (AUT)

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

Počet kontrol:47

Počet pracovísk: 38

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. : 29 kontrol na 20 pracoviskách, kde bolo odobratých 723 vzoriek z vonkajšieho prostredia, z toho 4,15 % s pozitívnymi výsledkami a 172 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- PN Michalovce, n.o.: 11 kontrol na 11 pracoviskách, kde bolo odobratých 191 vzoriek z vonkajšieho prostredia, z toho v 3,66 % s pozitívnymi výsledkami
- v RN Sobrance, n.o.: 4 kontroly na 4 pracoviskách, kde bolo odobratých 80 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami a 18 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami
- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. (DOS)– 1 kontrola, spolu bolo odobratých 19 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami
- ciele kontroly: 2 (Geriatrické oddelenie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. – zvýšený výskyt NN, OAMIS NsP Š.Kukuru Michalovce, as. - KPC), 82 vzoriek z vonkajšieho prostredia, z toho v 3,66 % s pozitívnymi výsledkami

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

Počet kontrol:12

Počet pracovísk: 12

- spolu bolo odobratých v 9 NZZ v okr. Michalovce 139 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami, 46 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- NZZ v okr. Sobrance : 2 kontroly, spolu bolo odobratých 36 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami a 30 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami

- Cielené kontroly: 1 kontrola (ambulancia zubného lekárstva Michalovce), spolu bolo odobratých 16 sterov z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami a 12 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami

Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 0

Odber pitnej vody na legionelly vo vodovodnej sieti NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.: 3 kontroly (20 vzoriek pitnej vody)

Kontrola čistoty ovzdušia: 0

Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		sterov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	172	0	-	723	30	4,15
2.	PN, n.o. Michalovce	0	-	-	191	7	3,66
3.	RN Sobrance, n.o.	80	0	-	18	0	-
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	0	-	-	19	0	-
5.	Cielené kontroly	12	0	-	98	3	3,06
6.	Platená služba	0	-	-	0	-	-
7.	NZZ Mi + SO	76	0	-	175	0	-
SPOLU :		340	0	-	1224	40	3,27

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ:

- v uvedenom období bolo vykonaných 22 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 135 kontrol v rámci výkonu ŠZD, 19 kontrol pokynov

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v ŠZZ:

- v uvedenom období bolo vykonaných 19 kontrol v rámci výkonu ŠZD, obhliadky - 0

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie za rok 2019

2019 Druh Oddelenia	Lokalizácia infekcie																					
	Črevná		dolné dýchacie cesty		gyneko- logické		horné dýchacie cesty		Iné		infekcie v mieste chirurg. rany (IMCHV)		kože a sliznice (SST)		rany a popáleniny		Sepsy (BSI)		Urologické (UTI)		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ARO	3	10,71	11	39,30							3	10,71	1	3,57			7	25,0	3	10,71	28	10,07
JIS	2	4,25	13	27,65					2	4,25	2	4,25	8	17,02	7	14,89	10	21,27	3	6,38	47	16,90
DCH + geriatrické	12	33,33	6	16,66							3	8,33	1	2,77	1	2,77	2	5,55	11	30,55	36	12,94
Infektologické	5	71,42											2	20,58							7	2,51
Gynekológia+ pôrodnictvo					4	66,66					1	16,66			1	16,66					6	2,15
Vnútorné lekárstvo	11	27,5	7	17,5			1	2,5	1	2,5			4	10,0					16	40,0	40	14,38
Chirurgia	3	20,0	1	6,66			1	6,66			3	20,0			7	46,66					15	5,39
Klinická onkológia	1	3,70	10	37,03									3	11,11	2	7,40	5	18,51	6	22,22	27	9,71
Neonatológia	5	83,33																	1	16,66	6	2,15
Neurológia	3	9,67	4	12,90									8	25,80			5	16,12	11	35,48	31	11,15
Ortopédia	1	25,0											2	50,0			1	25,0			4	1,43
Pediatrica	7	77,77	1	11,11									1	11,11							9	3,23
Pneumológia a fizeológia	1	12,5	1	12,5									5	62,5					1	12,5	8	2,87
Úrazová chirurgia	1	12,5	1	12,5			1	12,5							1	12,5	1	12,5	3	37,5	8	2,87
Urologické	1	16,66	2	33,33							2	33,33					1	16,66			6	2,15
Psychiatrické																					0	0,0
Dialyzačné																					0	0,0
Spolu	56	20,14	57	20,50	4	1,43	3	1,07	3	1,07	14	5,03	35	12,60	19	6,83	32	11,51	55	19,80	278	100,0

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE PN Michalovce, n.o.

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																					
	Črevná		dolné dýchacie cesty		gynekologické		horné dýchacie cesty		iné		infekcie v mieste chirurg. rany (IMCHV)		kože a sliznice (SST)		rany a popáleniny		sepsy (BSI)		urologické (UTI)		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Akútne psychiatrické oddelenie I.																						
Akútne psychiatrické oddelenie II.																						
Akútne detské psychiatrické oddelenie																						
Spolu																						

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres SOBRANCE

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																					
	Črevná		dolné dýchacie cesty		gynekologické		horné dýchacie cesty		iné		infekcie v mieste chirurg. rany (IMCHV)		kože a sliznice (SST)		rany a popáleniny		sepsy (BSI)		urologické (UTI)		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Vnútročné lekárstvo																						
LDCH-ONS																						
Spolu																						

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2019 nebola zaznamenaná žiadna mimoriadna epidemiologická situácia.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2019 do 31.12.2019 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

- v rámci plnenia tejto úlohy boli RÚVZ so sídlom v Michalovciach realizované preventívno – edukačné aktivity spojené so vzdelávaním a výchovou mladých ľudí v 3 SŠ, ktorých sa zúčastnilo 120 študentov
- v súvislosti so svetovým dňom boja proti AIDS (1.12.) boli v priestoroch RÚVZ Michalovce uverejnené na informačnom paneli edukačné materiály týkajúce sa problematiky „Prevencia HIV/AIDS“

6.8 PORADENSTVO V OČKOVANÍ

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonickej žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. V období od 1.1.- 31.12.2019 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 37 x**

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V mesiaci apríl 2019 odd. epidemiológie zorganizovalo 2 prednášky v rámci HÚ „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ v 2 SŠ (1 okr. Michalovce a 1 okr. Sobrance), ktorých súčasťou bol aj dotazníkový prieskum získaných vedomostí pred edukáciou a po edukácii.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Oddelenie Podpory zdravia má vo svojej činnosti ako primárnu úlohu podporu zdravého životného štýlu aj prostredníctvom základnej poradne, ktorá poskytuje bezplatné vyšetrenia kapilárnej krvi na celkový cholesterol, HDL a LDL cholesterol, triglyceridy a glukózu. Zároveň ponúka každému klientovi informácie o zdravých stravovacích návykoch a individuálne poradenstvo. Poradňu navštívilo spolu 387 klientov. Poskytujeme informačné materiály / diéty, výživové odporúčania a dávky, energetické tabuľky potravín...../

Činnosť poradne je zverejnená na web stránke RÚVZ Michalovce, priebežne distribuujeme informačné letáky pre širokú verejnosť a pri príležitosti spoločných akcií

Prieskum zdravotného uvedomenia a správania obyvateľstva SR v roku 2019

V súvislosti s Aktualizáciou Národného programu podpory zdravia v roku 2014 je uvedené vo vedľajších cieľoch zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, tiež monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu.

Výber respondentov je podľa pohlavia vekovej kategórie 15 – 24, 25 – 64 a 65 a viac rokov, ďalej podľa bydliska – mesto alebo vidiek.

Časový harmonogram zberu dát je máj – august, vkladanie údajov september – október 2019

Úloha bola v termíne ukončená a odoslaná.

Školský program – monitoring šk.r.2018/2019

Návrh pre rok 2019

- naďalej pokračovať v prednáškovej činnosti o zdravej výžive v materských, základných i stredných školách
- pri výkone ŠZD v zariadeniach pre deti a mládež v rámci poradenskej činnosti presadzovať realizáciu projektu
- na webovej stránke RÚVZ Michalovce zverejniť základné informácie o projekte „Schéma školského ovocia“ a Mliečny program - cieľ, projektu, cieľovú skupinu, obdobie realizácie, spôsob zabezpečenia projektu v zariadeniach pre deti a mládež
- na stránke tiež zverejniť súťaž o najlepší recept z ovocia a zeleniny / v školách vyčleniť priestor a čas na túto kreatívnu činnosť/

Zhodnotenie školského mliečného programu.

V okresoch Michalovce a Sobrance sa z celkového počtu 71 materských škôl tohto programu zúčastnilo 20 materských škôl, čo je rovnaký počet ako v predchádzajúcom roku. Z celkového počtu 58 základných škôl sa program realizoval na 18 základných školách, čo je o 1 zariadenie viac ako v predchádzajúcom roku. Stredné školy nie sú zapojené do daného programu.

Celkový počet detí a žiakov zapojených do školského mliečného programu je 6526, čo je o 165 detí viac ako v predchádzajúcom roku. Zo získaných poznatkov je zrejmé, že záujem detí o poskytovanie mlieka a mliečnych výrobkov zo strany školských jedální stúpa, avšak stúpa aj záujem detí o konzumáciu ochutených mliečnych nápojov z mliečnych automatov umiestnených v školách. Účasť škôl na realizácii školského mliečného programu sa mapuje v rámci výkonu ŠZD v konkrétnych zariadeniach školského stravovania.

Dodávateľmi mliečnych výrobkov (mlieko neochutené, ochutené mlieka-vanilkové, jahodové, kakaové, jogurty, tvarohové výrobky, cereálne výrobky, smothie) v našich okresoch sú: Tatranská mliekareň a.s. Kežmarok, Koliba Trade s.r.o. Hriňová a v jednom prípade aj organizácia Organica s.r.o., Slnčná 8, ktorá dodávku mlieka do zariadení zabezpečuje prostredníctvom firmy Milk-Agro spol. s.r.o. Prešov. Školský mliečny program sa na 4 základných školách realizuje aj formou chladiacich mliečnych automatov.

Realizáciu programu zabezpečujú pracovníci zariadení školského stravovania s odbornou a zdravotnou spôsobilosťou. Pri dodávke kontrolujú nadobúdacie doklady, označovanie, celistvosť obalov a dátum minimálnej trvanlivosti. Skladovanie týchto výrobkov je zabezpečené chladiacimi zariadeniami vyčlenenými len na tento účel, ktorých súčasťou je aj monitoring skladovacích podmienok.

Pri kontrolnej činnosti v zabezpečovaní tohto programu neboli zistené nedostatky.

Zhodnotenie školského mliečného programu v roku 2018

Druh zariadenia	Počet škôl, zapojených do školského mliečného programu	Podmienky	
		vyhovujú (počet)	nevyhovujú (počet)
MŠ	20	20	0
ZŠ	18	18	0
SŠ	0	0	0
Iné	0	0	0
Spolu	38	38	0

Zhodnotenie programu „Školské ovocie“

V roku 2019 bolo do programu „Školské ovocie“ zapojených 52 materských škôl, čo je rovnaký počet ako v predchádzajúcom roku. Zapojených základných škôl bolo 34, čo je o jedno zariadenie menej ako v minulom roku. Celkový počet zapojených detí a žiakov je 9112, čo je o 124 menej ako v minulom roku. Účasť škôl na realizácii programu je monitorovaná pri výkone ŠZD v zariadeniach školského stravovania.

Ovocie a zeleninu pre realizáciu „školského ovocia“ dodávajú firmy: M.A.D.D Fruit s.r.o. Michalovce, HOOK s.r.o. Košice, EMATRADE s.r.o. Košice, OVO

centrum – Mária Čaklošová, Humenné a AGROMIX s.r.o. Sedliská. Dodávanými výrobkami sú rôzne druhy ovocia a zeleniny (jablká, broskyne, hrušky, slivky), ovocné šťavy (jablkovo-broskyňová, jablkovo-višňová, jablkovo-marhuľová, mrkvová), ovocné pyré, detské výživy a sušené druhy ovocia (napr. jablkové lupienky). Dodávka ovocia do zariadenia je raz týždenne.

Pri kontrolnej činnosti v zabezpečovaní tohto programu neboli zistené nedostatky.

Zhodnotenie programu „Školské ovocie“ za rok 2018

Druh zariadenia	Počet škôl, zapojených do programu „Školské ovocie“	Podmienky	
		vyhovujú (počet)	nevyhovujú (počet)
MŠ	52	52	0
ZŠ	34	34	0
Spolu	86	86	0

2. Fyzická inaktivita

Všetci klienti poradne sú oboznámení o potrebe primeranej fyzickej aktivity podľa veku a zdravotného stavu, počas prednáškových aktivít sa špecifikujeme na jednotlivé cieľové skupiny. Zapájame sa do akcií v spolupráci s mestom a školami.

Na základe odporúčacích medzinárodných dokumentov sa Úrad verejného zdravotníctva SR s podporou MZ SR a WHO rozhodol vypracovať formou multisektorového prístupu Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

V máji 2016 bola zostavená medzirezortová skupina pre tvorbu a prípravu akčného plánu. Pracovná skupina má 22 členov a tvoria ju zástupcovia MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ SR, MŠ, MŽP, MPaSVaR SR, združenia miest a obcí, zástupcovia mimovládnych organizácií, zdravotných poisťovní.

WHO vydala „Globálne odporúčania pohybovej aktivity pre zdravie“ ich cieľom je poskytnúť návod tvorcom národných a regionálnych politík pre podporu pohybovej aktivity vo vzťahu k frekvencii, intenzite a trvaniu i typu a odporúčaného celkového množstva pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení.

Marec 2019 – začiatok realizácie úlohy NAPPPA – cieľová skupina 8 ročník ZŠ. Testujeme telesnú zdatnosť, hodnotíme držanie tela a meriame antropometrické ukazovatele. Edukujeme so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenia životosprávy.

Postupujeme podľa metodických pokynov, testujeme ôsmakov IV. A VI. ZŠ v Michalovciach.

Oslovených 140 žiakov, požiadanie o informovaný súhlas rodičov- realizujeme so žiakmi v počte 70.

Úloha bola ukončená v termíne a odoslaná 1.8.2019

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky

1.2.3.-tabak , alkohol, drogy...prednášky pre školy – na základe našej ponuky a spätných odpovedí je vypracovaný harmonogram prednášok na rok 2019, ktoré postupne realizujem.

Marec- ZSVinné- séria filmov pre 8.a 9.roč. – závislosti, alkohol

Špeciálna ZŠ Michalovce a pacienti PN Straňany Michalovce - spolu 50 detí do 15 rokov-alkohola drogy, filmy a beseda

7.5.2019 exkurzia 30 študentov SOŠOaS MI v poradni zdravia, prednášky , odbery, antropometrické merania, smokerlyzer, spirometria a film Alkohol

31. máj – Deň bez tabaku- zorganizovali sme akciu pre verejnosť mesta Michalovce v pešej zóne v spolupráci so študentmi SZŠ Michalovce . V dopoludňajších hodinách - merania prístrojom Smokerlyzer a edukácia- spolu 50 oslovených dospelých, správa bola zaznamenaná a odoslaná podľa vyžiadania s tabuľkou nameraných hodnôt na ÚVZ.

26. jún- „ Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“

Informácie k téme sme zverejnili na web stránke RÚVZ a 26 . týždni sme zrealizovali v zasadačke RÚVZ prednášky pre stredoškolačkov. Spolu sa zúčastnilo 50 študentov z SOŠOaS Michalovce a Gymnázia Ľ. Štúra . zároveň sme premietali filmy o prevencii závislosti vrátane nežiadúcich účinkov drog vrátane alkoholu. Odpočet bol zaslaný na ÚVZ .

26.8.2019 – príspevok do denníka Nový čas – Čo sa stane, keď zahodíte cigaretu- Mgr. Erdélyiová

9.9 FETÁLNY ALKOHOLOVÝ SYNDRÓM

V období od 9.9. do 9.10 sme zrealizovali naplánované prednášky.

Spolu 8 prednášok pre dievčatá na stredných školách, 3 prednášky na SOU cirkevnom 60 dievčat, 2 prednášky SOŠOaS - 50 dievčat, 2 prednášky SZŠ 30 študentov .

V spolupráci s mestom Michalovce v Zemplínskom osvetovom stredisku - prednáška pre verejnosť ženy- z rôznych sociálnych vrstiev v počte 25.

Stretnutia prebiehali formou prednášky, besedy a využívali sme i filmy o alkoholizme.

Filmy boli zapožičané aj pre firmy, ktoré prejavili záujem o edukačné aktivity pre svojich zamestnancov – spolu 3x pre 70 zamestnancov

November- medzinárodný deň boja proti fajčeniu – 20.11 na SZŠ , počas celého vyučovania prednáška a merania Smokerlyzerom . Zúčastnili sa všetci študenti 1. – 4. ročníka

4. Zdravé pracovné a životné podmienky – informačné letáky v autorskom prevedení RÚVZ Michalovce o správnom držaní tela pri práci s počítačom postupne zverejňujeme počas akcií

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

Lokálny projekt „Tichá ischemia myokardu“ pozostáva z vyhotovenia EKG záznamu s kompletným popisom a interpretáciou normálneho záznamu a prípadných patologických zmien, charakter krivky, frekvencia, typ, prevod predsieň – komora, konfigurácia, prítomnosť dysrytmií, extrasystol predsieňových a komorových.

U vybraných klientov robíme kondičnú ergometriu.

Projekt je zameraný na prevenciu KVCH a tichej ischemie myokardu vo vekovom rozmedzí 20 – 55 rokov, s pozitívnou rodinnou záťažou na KVCH, akútny IM, NMCP, esenciálna hypertenzia bez pravidelnej medikácie a dispenzarizácie na odbornej kardiologickej ambulancii. Nutný je súhlas klienta.

V roku 2019 - 55 klientov

Prednášky na tému KVCH- v kluboch dôchodcov spolu 3 prednášky pre 55 seniorov
15.7.2019 akcia pre zamestnancov TESCO- odborné poradenstvo – prevencia KVCH, odbery krvi na celkový cholesterol, meranie TK – spolu 25 klientov

2. Diabetes mellitus

Vyšetrenie glukózy je zahrnuté v základnom biochemickom vyšetrení kapilárnej krvi v poradni. Počet chorých na cukrovku stále zvyšuje. V dôsledku akútnych a chronických komplikácií sa významnou mierou podieľa na chorobnosti, invalidite a j úmrtnosti. V Slovenskej republike podľa štatistických údajov z Národného centra zdravotníckych informácií SR je výskyt za rok 2013 - 340 445 diabetikov, čo je okolo 7 % z celej populácie. Naďalej pretrváva vysoká miera novo diagnostikovaných prípadov, okolo 22 000 – 22 557. 90% prípadov je diabetes 2 typu, pri ktorom je faktorom vzniku i nadváha, obezita, nízka fyzická aktivita.

Pri tejto príležitosti sme spropagovali aktivity, ktoré súvisia s touto problematikou. Edukačno –preventívne vyšetrenia pre populáciu produktívneho veku a postproduktívneho veku sme upriamili na skrining rizikových chorôb meranie TK, glukózy, prípadne ďalšie parametre.

Realizácia v kluboch dôchodcov a stacionároch- spolu 2 prednášky pre 50 seniorov

3. Vybrané nádorové ochorenia.

Medzinárodná únia proti rakovine UICC vyhlásila 4. február za Svetový deň proti rakovine. Účelom je zvyšovanie povedomia o ochorení, o jeho príčinách, príznakoch a liečbe.

Podľa údajov z Národného centra zdravotníckych informácií patria nádory dlhodobo medzi 2. najčastejšie príčiny smrti s podielom okolo 25 %. V roku 2014 zomrelo 13 643 osôb so zhubným nádorom, ktorého lokalizácia bola klinicky veľmi závažná.

4.február – Svetový deň proti rakovine – počas celého mesiaca.....

- odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Michalovce a na web stránke úradu s edukačným materiálom
- propagácia info materiálu o prevencii onko ochorení vo vestibule polikliniky a ambulancií v meste

Na základe záverov z 11. zasadnutia Poradného zboru hlavného hygienika SR pre odbor Výchova k zdraviu.

K bodu prevencia onkologických ochorení žiadate návrhy aktivít a rozpočet.

Návrhy aktivít na rok 2019:

Prevencia prsníkových ochorení – pre študentky a širšiu verejnosť – ženy, dotazníkový prieskum, edukácia, informačný materiál, spolupráca so SZŠ, odborníkmi Svetu zdravia a Ligou proti rakovine

HPV vírus- osвета, význam očkovania, spolupráca s gynekológmi v regióne, SZŠ, verejné aktivity

Fajčenie – príčiny a následky vzniku onkologických ochorení- pracovníci RÚVZ, študenti SZŠ, onkológ

Prevencia onkologických ochorení GIT – MUDr. Hamadejová, poradňa zdravej výživy, špecifika stravovania, poradenstvo, primárna a sekundárna prevencia vzniku onkologických ochorení v súvislosti so stravovaním

Rozpočet:

Materiálne vybavenie – 1 000 €

Odmeny pre lektorov - 450 €, odvody 158 €

S p o l u : 1 608 €

2 - 3. decembra – seminár k prevencii onkologických ochorení v Bratislave. Od januára 2020 začíname cyklus edukačných aktivít s využitím zakúpených pomôcok na tému prevencia rakoviny hrubého čreva a prsníka. Cieľová skupina bude populácia v produktívnom strednom veku, muži i ženy, téma prsník aj pre dievčatá .

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Info letáky na tému:

očkovanie, chrípka, hepatitída typu A, ako sa chrániť pred kliešťom pre širokú verejnosť. Vzhľadom na minuloročnú epidémiu vírusovej hepatitídy typu A v regióne boli expedované na školy i pre širokú laickú verejnosť letáky o tom ako predchádzať tomuto infekčnému ochoreniu. Predovšetkým o správnom umývaní rúk.

December- akadémia tretieho veku- prednáška ÚVZ – partner našich každodenných činností. Mgr. Erdélyiová pre 30 seniorov

C. Regionálne projekty:

a) „**Saunováčik** „– účinky saunovania sú dávno známe, pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom je preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky .

IX.MŠ Komenského v Michalovciach prevádzkuje saunovanie detí - požiadali sme ich o spoluprácu. V mesiacoch október 2018 – apríl 2019 nám zasielajú mesačné hlásenia ,v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní / počet detí, pocity ,závraty, palpitácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída...../

Prvé vyhodnotenie projektu sme zrealizovali v letných mesiacoch 2016. Výsledky boli odprezentované na vnútroústavnom seminári Michalovce a krajskom odbornom seminári v Košiciach.

Druhé spracovanie je za obdobie 2019. Výsledné hodnoty sú rovnako dobré ako za predošlé obdobie. Deti, ktoré absolvovali saunovanie sú odolnejšie, menej chorľavé, veselé, tešia sa na opätovné procedúry, majú lepší spánok a chuť do jedla. Rodičom boli rozdane dotazníky spokojnosti, ktoré postupne zhodnotíme.

b.) „**Čakáme na bociana**“ – náš lokálny dlhoročný projekt pokračuje i v roku 2019. Kurz pre budúce mamičky ponúka informácie o tehotenstve, pôrode, starostlivosti o novorodenca i ženu v zastúpení lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva . Realizujeme podľa záujmu .

1. „Čakáme na bociana“ – kurz pre budúce mamičky

Stať sa matkou, rodičom je veľmi dôležitá úloha v živote človeka. Príprava na túto úlohu je ešte významnejšia. Musíme poznať dôkladne svoje telo, čo je preň v tomto období dôležité a čo je dôležité pre dieťa. Pritom je potrebné pripraviť sa na pôrod a hlavne na prvý rok života dieťaťa, kedy mu treba venovať každú chvíľu dňa, aby nám neuniklo nič dôležité.

Na toto obdobie života ženy organizujeme kurz, ktorý ich môže edukovať o dôležitých a nezanedbateľných informáciách od odborníkov.

Gestor: RÚVZ Michalovce

Riešenie projektu a výstupy:

Konanie kurzov o zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov, v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí.

Program kurzu „Čakáme na bociana“

I. Tehotenstvo, cvičenie v tehotenstve

1. Privítanie
2. Vstupný dotazník
3. Vnútromaternicový vývoj dieťaťa a priebeh tehotenstva + diskusia – MUDr. Filkor, gynekologicko-pôrodnické odd. Svet zdravia Michalovce
4. Bezbolestný pôrod + diskusia – MUDr.Somošová, OAaIM Svet zdravia Michalovce
5. Výživa v tehotenstve+ diskusia – RÚVZ Michalovce Ing. Hubal'ová

II. Pôrod, cvičenie pred pôrodom a dýchacie techniky

1. Pôrod + diskusia – MUDr. Filkor gynekologicko-pôrodnické odd. Svet zdravia Michalovce
2. Cvičenie v tehotenstve – praktické cvičenie – Mgr. Dagmar Erdélyiová, RÚVZ Michalovce, film
3. Film - pôrod
4. Návšteva pôrodnice a novorodeneckého oddelenia Svetu zdravia Michalovce

III. Prvý rok života, ukážky cvičení po pôrode

1. Odber pupočníkovej krvi + diskusia – EUROCORD Slovakia, MVDr. Bérešová
2. Očkovanie detí + diskusia – Bc. Karín Záviská, RÚVZ Michalovce
3. Dojčenie – prednáška + diskusia – Ing. Hubal'ová, RÚVZ Michalovce
4. Cvičenie v tehotenstve – praktické cvičenie – Mgr. Dagmar Erdélyiová, RÚVZ Michalovce, film
5. Film- Dojčenie

IV. Starostlivosť o dieťa s praktickými ukážkami kúpania, prebaľovania, relaxačné cvičenia

1. Starostlivosť o dieťa – praktická ukážka kúpania a prebaľovania – Bc. Hrubá, vrchná sestra novorodeneckého oddelenia svet zdravotníctva Michalovce
2. Dieťa v prvom roku života + diskusia – MUDr. Fil'ková – detská lekárka
3. Diskusia
4. Výstupný dotazník

Premietanie filmov, relaxačná hudba

Lektori

Lekár GPO – vnútromaternicový vývoj, vyšetrenie počas tehotenstva, pôrod, exkurzia na pôrodnicu

Lekár OAaIM – bezbolestný pôrod (epidurálna anestézia)

Lekár NO – exkurzia na novorodenecké oddelenie
Lekárka detskej ambulancie – starostlivosť o dieťa v prvom roku života, choroby, zdravotné prehliadky
RÚVZ – očkovanie, výživa v tehotenstve a dojčenie, cvičenie počas tehotenstva a dýchacie techniky pred a pri pôrode

Termín : pokiaľ možno stály – mesačne , okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

Za rok 2019 4 kurzy, spolu 20 mamičiek

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SR

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Obezita je celosvetovou pandémiou, v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Edukačné aktivity formou prezentácií poskytujeme rôznym cieľovým skupinám podľa dohody a poradenstvom v poradni a ako súčasť plnenia úloh NAPPAA , viď odsek. 1

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU CELONÁRODNÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY

VIII. ročník kampane pod záštitou UVZ BA a RÚVZ Banská Bystrica pokračuje v termíne od 25. marca do 16. júna.

Kampaň podporujeme širokou propagáciou pohybu pre zdravie v našom regióne.

Zverejnili sme i zoznam cien pre vyžrebovaných účastníkov súťaže, ktorý nám poskytli z RÚVZ Banská Bystrica.

V súvislosti s GDPR máme podpísanú zmluvu o poverení sprostredkovateľa. Zmluvné strany – RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Michalovce k 21.3. 2019

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 -2015

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SR

Téma alkohol je súčasťou spektra prednášok , ktoré sme dohodli v januári 2019 medzi RÚVZ a školami v Michalovciach, v septembri pokračujeme témou fetálny alkoholový syndróm , žena a alkohol . viď. ods. 1.2.3. popis aktivít- drogy a alkohol

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA.

V dňoch od 11. do 17.3.2019 prebiehala medzinárodná kampaň „Týždeň mozgu“, ktorej cieľom je upozorniť verejnosť na ľudský mozog a jeho činnosť, tiež hovoriť o mozgových ochoreniach a spôsoboch ich prevencie. Tému sa venuje celoročne. Stretnutia pozostávali z prezentácie Alzheimerova choroba, diskusie so zúčastnenými, distribúciou informačných letákov od Alzheimerovej spoločnosti.

11.3.2019 Deň otvorených dverí pre širokú verejnosť s kognitívnymi prednáškami a diskusiami v zasadačke RÚVZ RÚVZ

Zúčastnili sa dospelí v produktívnom veku, seniori i študenti spolu v počte 40

Jednotlivé prednášky boli prispôbené cieľovým skupinám.

So seniormi sme vyplnili dotazník porúch pamäti, Mini- mental state axamination test, OCA test – montreal cognitiv assessment test.

***Poznámka:** niektoré aktivity sú zahrnuté v predošlých odsekoch , tématicky zapadajú do iných programov ale odprezentované boli pre seniorov.*

9.6 ZDRAVOTNOVÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Podľa harmonogramu na rok 2019 na základe našej ponuky - január 2019 V roku 2019- 8 prednášok MŠ 160 detí

9.7 CINDI PROGRAM SR

7. apríl Svetový deň zdravia

WHO vyhlásil tému pre rok 2019 UNIVERZÁLNE ZDRAVOTNÉ POKRYTIE / UHC/

Kľúčové fakty.

Polovica svetovej populácie stále nemá základné pokrytie zdravotných služieb

100 miliónov ľudí sa stále dostáva do extrémnej chudoby . Všetky členské štáty OSN sa dohodli, že do roku 2030 sa pokúsia dosiahnuť univerzálne zdravotné pokrytie UHC ako súčasť cieľov trvalo udržateľného rozvoja.

Existuje veľa vecí, ktoré nie sú zahrnuté do rozsahu pôsobnosti UHC. Napr. neznamená to bezplatné pokrytie všetkých možných zdravotných zásahov bez ohľadu na náklady, pretože žiadna krajina nemôže poskytovať všetky služby bezplatne. UHC nie je o financovaní zdravotníctva, zahŕňa všetky zložky ako pracoviská, zariadenia, informačné systémy, legislatívu....

Nie je len o individuálnych liečebných zložkách, ale zahŕňa a j služby ako kampane verejného zdravia.

UVZ pre tento rok navrhuje k téme zdravia pre rok 2019 „ Poskytnutie poradenských služieb pre zamestnancov okresných úradov a krajských úradov“

Hlavným cieľom je odprezentovať činnosť Poradní zdravia, zvýšiť povedomie o poskytovaných službách a vytvoriť priestor pre ďalšiu spoluprácu.

Po predložení návrhu a prerokovaní s prednostkou okresného úradu v Michalovciach, ohľadom organizovania akcie k Svetovému dňu zdravia, sme umožnili zamestnancom úradu navštíviť v tento deň RÚVZ.

Podľa vyjadrenia pani prednostky, zamestnanci prejavili záujem o vyšetrenia priamo na našom pracovisku, nie v priestoroch úradu.

Počas celého dňa 8.4.2019 sme im boli k dispozícii na oddelení Podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ Michalovce. Zároveň im ponúkame počas celého týždňa a aj v ďalšom období naše služby a odborné poradenstvo.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Téma drogy je v pláne aktivít na rok 2019 podľa harmonogramu kontinuálne podľa požiadaviek na základe ponuky z januára 2019 vid' odsek 1

9.9 NAPPPA – 2017 – 2020

Od marca 2019 začíname testovanie žiakov 8. ročníkov ZŠ, ktorému predchádza súhlas zákonného zástupcu dotknutej osoby. Nasleduje antropometria a analýza telesnej skladby, meranie telesnej výšky a váhy, BMI WHR kaliperometria, predklon zo stoja vzpriameného, TK a pulz, hodnotenie držania tela, spirometria a Ruffierov test.

Údaje zo záznamových listov a obsah dotazníkov vkladáme do pripravenej šablóny. Rozpis ods. 1 vid.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY V. (NEHAP V.)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa B – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce. V roku 2019 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 235 vzoriek pitnej vody (178 vzoriek kontrolný monitoring, 57 vzoriek preverovací monitoring).
- v rámci tejto úlohy sú priebežne riešené problémy s kvalitou vody v obciach, v ktorých zatiaľ nie je vybudovaný vodovod a to v obci Ladice, Neverice, Hostovce a Kostol'any pod Trábečom v okrese Zlaté Moravce.
- súčasťou tejto úlohy je aj monitorovanie kvality vody z verejných vodných zdrojov – pramene, artézske studne v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa s dôrazom na prítomnosť ťažkých kovov vo vode. V priebehu roka 2019 boli odobraté vzorky vôd na overenie kvality vody – tieto zdroje vykazujú kolísavú kvalitu vodu, hlavne po stránke mikrobiologickej (hlavne pramene v meste Nitra)
- v rámci aktivít Svetového dňa vody, ktorý sa v roku 2019 niesol v znamení motta „Nenechať nikoho bokom“ bolo zabezpečené bezplatné vyšetrenie vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov pracovníkmi odboru OCHA N-testom na prítomnosť dusičnanov a dusitanov. Celkovo bolo vyšetrených 133 vzoriek vôd. Obyvateľom bolo poskytované odborné poradenstvo v oblasti zabezpečenia ochrany vlastných vodných zdrojov, o vyhovujúcich zdrojoch vôd v obciach okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, o prameňoch v meste Nitra a verejných vodných zdrojoch v obciach uvedených okresov, o kvalite vody verejných vodovodov v dozore RÚVZ Nitra, o zdravotných indikáciách v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody, o ochranných pásmach vodných zdrojov najmä v súvislosti s haváriami /poradenstvo bolo poskytované pri osobnej návšteve na RÚVZ, telefonicky resp. v teréne v rámci výkonu ŠZD / a pod. Na webovú stránku RÚVZ bol daný aktuálny príspevok oddelenia HŽP k Svetovému dňu vody o aktivitách RÚVZ k tomuto významnému dňu a zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za rok 2019. Zhotovené boli tiež 2 panely na danú tému,
- na oddelení počas celého roka je k dispozícii environmentálna poradňa zdravia
- v roku 2019 zamestnankyne RÚVZ odd. HŽP zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách s celoročnou prevádzkou, taktiež aj na sezónnych kúpaliskách. Kvalitu vody na kúpanie je sledovaná podľa Pokynov pre monitoring a štátny zdravotný dozor v kúpacjej sezóne 2019 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (ďalej len „vyhláška MZ SR č. 308/2012 Z.z.“). Z umelých kúpalísk bolo odobratých spolu 370 vzoriek vody, v rámci plnenia úlohy boli vykonané odbery vzoriek vôd na kúpanie z letných a termálnych kúpalísk počas kúpacjej sezóny 2019 aj na prítomnosť Legionellysp. Ani v jednom prípade nebola zistená ich prítomnosť.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa C - Minimalizácia nepriaznivých účinkov chemických látok na ľudské zdravie a životné prostredie boli vykonané kontroly na dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľom úlohy je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií a príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia návštevníkov pri poskytovaní služieb v soláriách. Ide o medziodborovú úlohu, ktorú plní odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

V zariadeniach solárií sa preto vykonáva štátny zdravotný dozor. V roku 2019 bol v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce vykonaný štátny zdravotný dozor v 3 zariadeniach a v rámci mimoriadnej cielej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek v soláriách, ktorý bol spojený s meraním UV žiarenia v šiestich prevádzkach.

2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Oddelenie PPL RÚVZ so sídlom v Nitre sa v sledovanom roku 2019 zúčastnilo na plnení nasledovných programov a projektov:

č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane Azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia

2.2.1. Zdravé pracoviská

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci plnenia uvedených Programov a projektov bolo realizovaných celkom 598 výkonov zameraných na riešenie problémov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Úloha č.2.1.: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce .

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

V priebehu roku 2019 bol pracovníkmi oddelenia PPL RÚVZ Nitra v rámci plnenia programov a projektov štátny zdravotný dozor zameraný aj na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov uvedenej v § 30 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov – zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a na základe tohto posúdenia zabezpečiť vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou – tímom pracovnej zdravotnej služby, alebo osobami samostatne vykonávajúcimi niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby. Na základe výsledkov týchto kontrol možno konštatovať, že v prípadoch, kedy zamestnávatelia zabezpečujú posúdenie zdravotných rizík v pracovnom prostredí zdravotníckymi pracovníkmi (tímom pracovnej zdravotnej služby, alebo osobami samostatne vykonávajúcimi niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby), sú predkladané dokumenty na dobrej odbornej úrovni, stále sa však stretávame aj s prípadmi, kedy je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a kedy sa lekárske preventívne prehliadky zamestnancov nevykonávajú vo vzťahu k práci.

Kontroly s týmto zameraním boli pracovníkmi oddelenia PPL vykonané celkom v 308 subjektoch, z toho v 78 subjektoch s určenou rizikovou prácou. Môžeme konštatovať, že všetky kontrolované subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami majú zabezpečenú PZS dodávateľsky alebo vlastnými PZS.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 79 prípadoch boli zamestnancami vyplnené kontrolné listy zamerané na zistenie informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci, napr. v prostredí s rizikovým faktorom azbest, hluk, biologické faktory a práce s bremenami. Na základe vyhodnotenia týchto kontrolných listov – dotazníkov informovanosti možno konštatovať, že úroveň poznatkov zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci bola rôzna, v mnohých prípadoch nedostatočná a závisí od mnohých faktorov (prístup zamestnávateľa, úroveň zabezpečenia zdravotného dozoru, osobný záujem a zdravotná uvedomelosť zamestnanca).

Zamestnávateľa predkladali na schválenie prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. V 73 prípadoch boli prevádzkové poriadky schválené spolu s uvedením priestorov do prevádzky a v 28 prípadoch boli prevádzkové poriadky posúdené a schválené na základe samostatných žiadostí o posúdenie prevádzkových poriadkov. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku. Pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov bolo potrebné v mnohých prípadoch tieto predkladané materiály doplniť resp. na základe konzultácie s prevádzkovateľmi upresniť.

Zo strany zamestnávateľov bolo spolu predložených 24 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác a 3 návrhy na zrušenie rizikových prác. Zo strany zamestnávateľov bolo predložených 20 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác spolu so schválením prevádzkových poriadkov a 3 návrhy na zrušenie rizikových prác spolu so schválením prevádzkového poriadku.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Dozorná činnosť vychádzala z priorit a bola osobitne zameraná na:

➤ práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sú zamestnanci exponovaní hluku, vibráciám, chemickým faktorom (hlavne pevným aerosólom, toxickým, veľmi toxickým látkam, karcinogénom, chemickým látkam zakázaným či s obmedzeným použitím).

➤ prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území (okresy Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce) sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov, kategórií rizikových prác a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané odborom laboratórnych činností RÚVZ Nitra (počet meraní a vyšetrených vzoriek v pracovnom prostredí v roku 2019 vykonaných Odborom laboratórnych činností RÚVZ so sídlom v Nitre - **1720**) sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2019 bolo vydaných 27 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií (z toho počtu rozhodnutie o zaradení RP: 24, rozhodnutie o zrušení zaradenia prác do 3. alebo 4. kategórie RP: 3).

Z celkového počtu 6459 dozorovaných organizácii v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra evidujeme 162 organizácii s vyhlásenými rizikovými prácami s celkovým počtom zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 5311, z toho 1362 žien.

V období roku 2019 bolo vykonaných 78 kontrol rizikových pracovísk s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom

Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaradovanie zamestnancov na rizikové práce na základe zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

V dozorovanom území bolo v roku 2019 na rizikové práce novozaradených celkom 841 zamestnancov (z toho 413 žien). Z uvedeného počtu bolo novovyhlásených v 3. kategórii rizika 817 osôb (z toho 400 žien), v 4. kategórii v počte 24 osôb, z toho 13 žien.

Oproti minulému roku ide o významný nárast počtu zamestnancov na rizikových prácach, ktorý bol zapríčinený vznikom nových pracovísk so zameraním na priemyselnú výrobu stavebníctvo a strojárstvo (JLR Slovakia, s.r.o., GestampNitra, s.r.o., INVEST s.r.o., Šaľa, MesserTatragass.r.o., Šaľa, a iné) ako aj navýšením počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu na existujúcich rizikových pracoviskách (KongsbergAutomotives.r.o. Vráble, NidecGlobalApplianss.r.o., Zlaté Moravce, Branko Slovakia a.s. Nitra, Marel Slovakia s.r.o., Nitra, a iné).

Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať od hospodársko-ekonomickej situácie v regióne, ktorá predpovedá v súčasnosti vznik nových prevádzok zameraných hlavne na automobilovú a strojárenskú výrobu s činnosťami, ktoré sú často spojené s významnými zdravotnými rizikami pre zamestnancov (hluk, vibrácie, fyzická záťaž, ...), od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania a hodnotenia odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS a taktiež od prístupu zamestnávateľov k zabezpečovaniu vhodných a účinných opatrení na znižovanie rizík v pracovnom prostredí.

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Dozorná činnosť bola zameraná na:

- Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších doplnkov a zmien.

V sledovanom období bolo vykonaných celkom 71 kontrol na pracoviskách s výskytom chemických faktorov. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

Prevádzkovatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Celkovo bolo schválených 57 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktorých súčasťou boli posudky o riziku so zaradením pracovných činností do príslušnej kategórie rizika.

Najvýznamnejším podnikom zameraným na chemickú výrobu na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je významný z hľadiska počtu zamestnancov aj z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod.

V podniku Duslo a.s., pracovisko Šaľa v roku 2019 z celkového počtu zamestnancov 1687/329 žien evidujeme v 3. kategórii rizika 587 zamestnancov (z toho 24 žien), z toho exponovaných chemickým faktorom (spôsobujúcim vznik kožných ochorení – 220/11, nebezpečným chemickým faktorom – 186/5 a pevným aerosólom – 102/3). Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. Podnik v priebehu roku 2019 priebežne predkladal na schválenie aktualizované a doplnené prevádzkové poriadky resp. ich zmeny a posudky o riziku pri práci s chemickými faktormi.

– V roku 2019 bolo komisiou na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami vydaných 58 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (z toho v 9 prípadoch na základe skúšky pred komisiou, v 49 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

– V uvedenom roku bolo na RÚVZ so sídlom v Nitre uplatnených 9 žiadostí o vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (z toho 0 na základe skúšky pred komisiou, v 9 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

– Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. V roku 2019 bolo evidovaných 126 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a práce zabezpečovali osoby s odbornou spôsobilosťou na výkon uvedených činností.

– Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. v znení neskorších doplnkov a zmien v praxi.

Na území ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Nitre sa používajú chemické karcinogény a mutagény v priemyselnej výrobe (najviac v Duslo, a.s. Šaľa, BiaPlastic and Platingtechnology Slovakia s.r.o., Čab, Plastcom spol. s.r.o., Nitra, TEGSAL, s.r.o., Vráble, KTL ZM a.s. Zlaté Moravce), v chemických laboratóriách vysokých škôl pri výučbe (SPÚ Nitra, UKF Nitra), v zdravotníckych zariadeniach (FN Nitra, Medicínske centrum Nitra, spol. s r.o.), diagnosticko-analytických biochemických zdravotníckych (Medirexa.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre,) a veterinárnych pracoviskách (Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv Nitra, Plemenárske služby SR, š.p. Bratislava, pracovisko Nitra - Lužianky) a v laboratórnych zariadeniach výskumných pracovísk (Ústav ekológie lesa SR, Zvolen, pobočka biológie drevín Nitra, Výskumné centrum AgroBioTech, SPÚ Nitra).

V roku 2019 bolo vykonaných 9 kontrol zameraných na používanie chemických karcinogénov a to v podnikoch : Tescals.r.o. Vráble, Auria Solutions, s.r.o Vráble, Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, Nitra, Duslo a.s. Šaľa, KongsbergAutomotive, a.s., Vráble, FN Nitra, MibaSteeltec, s.r.o. Vráble, Secops.r.o., Zlaté Moravce, Medirexa.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre). Kontrolná činnosť bola zameraná hlavne na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na pracoviskách vrátane preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a dodržiavanie opatrení na minimalizáciu expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

➤ V roku 2019 bolo vydaných 127 posudkov (124 rozhodnutí a 3 stanoviská) na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbest zo stavieb, z tohto počtu rozhodnutí bolo vydaných pre vonkajšie priestory 111 rozhodnutí, pre vnútorné priestory 12 rozhodnutí a 1 rozhodnutie pre odstraňovanie azbestových stavebných materiálov vo vnútornom aj vonkajšom priestore zároveň.

➤ Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov RÚVZ v Nitre.

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie pri rekonštrukčných a búracích prácach boli stavebníci písomne upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu zo stavieb, boli vydané 3 stanoviská k odstraňovaniu stavebných materiálov s obsahom azbestu zo stavieb v rámci rekonštrukčných a búracích prác.

ŠZD bol tiež zameraný na zisťovanie používania chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia:

2.2.1. Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ realizujeme v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Plnenie programu „Zdravé pracoviská“ v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa je zamerané na :

- analýzu zdravotného rizika na pracoviskách :
 - s kombinovaným účinkom nebezpečných chemických faktorov
 - na pracoviskách ktoré používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 1A, 1B, 2.
- Upresnenie zdravotného rizika z expozície zamestnancov NCHF na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia.
- analýzu zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám na základe posudkových záverov z LPP

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčíkovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov Dusla a.s. Šaľa k 10.12.2019 je 1687/329 žien, z toho v 3. kategórii rizika evidujeme 587 zamestnancov (z toho 24 žien). Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách sú najčastejšími rizikovými faktormi hluk - s počtom exponovaných 325/4, chemické faktory spôsobujúce vznik kožných ochorení – 220/11, chemické faktory - 186/5, pevný aerosol – 102/3, ionizujúce žiarenie - 4/0, laserové žiarenie 4/4. Rizikové práce na pracovisku Šaľa sú

určené rozhodnutiami RÚVZ Nitra č. PPL/A/2015/00749 zo dňa 22.4.2015, č. PPL/A/2016/00952 zo dňa 16.3.2016 a č. PPL/A/2019/02129 zo dňa 10.7.2019.

Merania hluku, chemických faktorov a pevného aerosólu v pracovnom ovzduší vykonáva Oddelenie centrálnych laboratórií odboru riadenia kontroly a kvality v Duslo, a.s. a organizácia EurofinsBel/Novamanns.r.o.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, v ktorom sa zabezpečujú pre zamestnancov lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci. Pre zamestnancov v riziku práce sú lekárske prehliadky zabezpečované ambulanciou pracovného lekárstva, lekárom s predpísanou špecializáciou. Pre zamestnancov v riziku hluku, chemických škodlivín, pevných aerosólov a ionizujúceho žiarenia sa zabezpečujú rekondičné pobyty vo vybraných zariadeniach, ktoré garantujú okrem iného obsahujú náplň pobytov v zmysle Vyhl. č. 148/2010 Z.z. Zamestnanci sa môžu každoročne zúčastniť vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor, vyšetrenie KVS a tí, ktorí vykonávajú práce pri počítačoch významnú časť pracovnej doby majú poskytované odborné poradenstvo – inštruktážne cvičenia (škola chrabta), cestou fyziatrisko-rehabilitačného pracoviska. PZS poskytuje zdravotno-výchovné materiály na prevenciu poškodenia zraku a podpodorno – pohybovej sústavy .

V závode sa realizovali spoločné previerky PZS a BT služby, ktorých sa zúčastnili i zástupcovia zamestnancov. Závery týchto spoločných previerok sú poskytnuté pri výkone štátneho zdravotného dozoru .

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k zdravotným rizikám u zamestnancov Duslo a.s. Šaľa sa realizujú podľa vypracovaného harmonogramu v CZS Duslo Šaľa. Lekárske posudky sú dokumentované na predpísaných tlačivách v zmysle legislatívy a sú archivované. V roku 2018 nebol zaznamenaný prípad podozrenia na chorobu z povolania, ani ohrozenie chorobou z povolania. Nebol zaznamenaný ani prípad iného poškodenia zdravia vplyvom práce a pracovných podmienok.

V spolupráci s PZS Duslo, a.s. sme priebežne pokračovali v realizácii intervenčných aktivít zameraných na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov v závode Duslo, a.s. Šaľa.

V roku 2019 boli odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Nitre vykonané merania mikroklimatických podmienok na pracoviskách Prevádzky tepelného hospodárstva. Merania boli vykonané na pracovných miestach :

- podlažie +7,5 m – miestnosť redukčno-chladiacej stanice
- podlažie + 12,5 m - miestnosť redukčno-chladiacej stanice
- podlažie + 17,5 m – Kotelňa K6 a K7 – miestnosť vysokotlakých rozdeľovačov
- podlažie +- 13,0 m – Kotelňa K5
- velín

Výsledky meraní uvedené v Protokole č. 3/2019 vystavenom RÚVZ Nitra dňa 8.8.2019 sú nasledovné:

- výsledná operatívna teplota vo výške hlavy **presahuje optimálnu operatívnu teplotu**
- výsledná operatívna teplota vo výške hlavy **presahuje prípustnú operatívnu teplotu**
- relatívna vlhkosť vzduchu na pracoviskách okrem velínanie **je v intervale prípustnej relatívnej vlhkosti**
- rýchlosť prúdenia vzduchu na pracovných miestach **neprekračuje prípustnú rýchlosť prúdenia vzduchu**
- strata vody potom na hodnotených pracovných miestach **presahuje prípustnú hodnotu**
- časovo vážený priemer straty vody potom na hodnotených pracovných miestach **presahuje prípustnú hodnotu**
- dlhodobá únosná doba práce aj krátkodobá únosná doba práce na hodnotených pracovných miestach vzhľadom na časový snímok práce **nie sú prekročené.**

Na základe výsledkov meraní boli spoločnosti nariadené nasledovné opatrenia :

1. Povinnosť zabezpečiť primerané opatrenia na zníženie nepriaznivého vplyvu záťaže teplom na zdravie zamestnancov (§ 4 ods.7 Vyhl. MZ SR č. 99/2016 Z.z.).
2. Súčasťou opatrení na ochranu zdravia pri záťaži teplom je aj zabezpečenie pitného režimu (§ 7 Vyhl. MZ SR č. 99/2016 Z.z.).
3. Pri záťaži teplom z technologických zariadení vykonať posúdenie zdravotného rizika a vypracovať posudok o riziku (§ 8 Vyhl. MZ SR č. 99/2016 Z.z.).

V spolupráci s PZS boli vykonané previerky zamerané na kontrolu zabezpečenia opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pri práci na pracoviskách s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom (výroba lepidiel, výroba amoniaku, sklad dusíkatých hnojív, pracovisko centrálnych laboratórií) a s expozíciou hluku. Pre uvedené pracoviská bolo nariadené vykonať opatrenia týkajúce sa úpravy pracovných postupov, riešenia odsávania nebezpečných škodlivín z pracovného ovzdušia a dôsledného používania vhodných OOPP na ochranu dýchacích ciest.

Prehľad o pracoviskách s rizikovou prácou a počtoch zamestnancov v riziku podľa faktorov na pracoviskách Duslo Šaľa a.s. k 10.12.2019:

Rizikový faktor	Počet pracovísk s rizikovou prácou	Počet zamestnancov v riziku práce
Chemické faktory	49	191/7
Hluk	76	354/4
Prach	21	102/3
Chem. zlúč. spôsob. vznik kožných ochorení	61	220/11
Ionizujúce žiarenie	1	4/0
Laserové žiarenie	2	4/4
Celkový počet (bez rozlíšenia rizikových faktorov)	154	587/24

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

> Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vyplývajú z Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzatvorenej medzi ÚVZ SR Bratislava a NIP Košice dňa 15.3.2011.

V zmysle vyššie uvedenej dohody RÚVZ Nitra uskutočňuje každoročne minimálne jednu spoločnú kontrolu s IP Nitra v prevádzke výrobného charakteru s významným výskytom rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Výber podniku resp. kontrolovanej prevádzky a zameranie kontroly sa uskutoční po vzájomnej dohode s IP Nitra.

V roku 2019 bola spoločná kontrola s IP Nitra uskutočnená v spoločnosti SikaAutomotive Slovakia s.r.o., Továrnská 49, 953 01 Zlaté Moravce zameranej na výrobu epoxidových a polyuretánových živíc. V prevádzke sa používajú nebezpečné chemické látky vrátane toxických a veľmi toxických látok a karcinogénov 2.katrgórie. Previerky boli zo strany orgánov verejného zdravotníctva zamerané na kontrolu plnenia povinností pri ochrane zdravia zamestnancov pri práci s chemickými faktormi, vyplývajúcich zo zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia.

Pri kontrole boli zistené 2 nedostatky , boli nariadené opatrenia na ich odstránenie. Zistené nedostatky boli v termíne odstránené.

- Okrem spoločných previerok spolupracujeme s inšpektormi práce pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri kolaudačných konaniach, pri konaniach o zmene účelu užívania stavieb alebo pri šetrení podnetov a sťažností zo strany zamestnancov poukazujúcich na porušovanie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

- Koordinácia spoločných dozorných aktivít, vzájomné poskytovanie informácií a výmena skúseností pri riešení problémov je predmetom pracovných stretnutí zástupcov orgánov verejného zdravotníctva a inšpektorov práce uskutočňovaných v rámci Nitrianskeho kraja v štvrtročných intervaloch. V roku 2019 sa uskutočnili 4 pracovné stretnutia za účasti pracovníkov oddelenia PPL RÚVZ v NR kraja a Inšpektorov práce Nitra, na ktorých boli dohodnuté spoločné postupy pri výkone kontrolnej činnosti, riešené aktuálne problémy a konštatovaná dobrá spolupráca oboch inštitúcií.

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCI BISFENOLU A

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre, nebol v roku 2019 určený riešiteľským pracoviskom tejto úlohy

3.2 MONITORING PRIJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli s cieľom dosiahnutia postupného znižovania príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive boli z troch zariadení spoločného stravovania uzavretého typu odobraté 3 vzorky pekárskeho výrobku (chlieb) a z 10 zariadení spoločného stravovania (5 x uzavretý typ zariadenia spoločného stravovania a 5 x otvorený typ ZSS) 10 vzoriek hotových pokrmov. Výsledky boli porovnávané s hodnotami výnosu MZ SR č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách, ktorý vstúpil do platnosti od 1. decembra 2015 a ktorý znižuje obsah pridanej kuchynskej soli do potravín. Povolný limit pridanej soli v pekárskeho výrobkoch je 18 000 mg/kg. Laboratórnym vyšetrením bol zistený obsah NaCl po odpočítaní neistoty merania v odobratých pekárskeho výrobkoch v súlade s legislatívou. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch (kompletné obedové menu) taktiež neboli prekročené, dosahovali hodnoty od 6453,9 mg/kg do 11 147 mg/kg. Povolný limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je 13 000 mg/kg. Pri percentuálnom hodnotení výsledkov na odporúčanú dennú dávku sa hodnoty pohybovali od 87,7% do 224%. Percento odporúčaného podielu príjmu jedlej soli na obed bolo vysoko prekročené u každej vzorky.

4. HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Zamestnankyne RÚVZ Nitra sa venujú pravidelne aktivitám v oblasti plnenia NAP prevencie obezity, najmä pri realizácii priorít:

v bode b) – **Podpora zdravšieho prostredia na školách:**

- zabezpečujú kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity,
- zabezpečujú edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, Školského programu, ktorý zahŕňa mliečny program pre deti, program školské ovocie; sledujeme a podporujeme konzumáciu ovocia a zeleniny v surovom stave, konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov, priebežne sledujeme počet škôl zapojených do školského mliečného programu.
- zabezpečujú účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach spoločného stravovania určených pre deti a mladistvých,
- kontrolujú hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania,
- kontrolujú dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzujú používanie pitnej vody a nesladených nápojov pre deti v rámci pitného režimu, vrátane jeho podávania hygienicky vyhovujúcim spôsobom,
- zisťujú počet stravníkov v zariadeniach školského stravovania,
- posudzujú energetickú a biologickú hodnotu stravy, kontrolujú jej pestrosť, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov so zameraním na správne zloženie podávanej stravy v zmysle zásad racionálnej výživy a s ohľadom na odporúčané výživové dávky, presadzujeme pravidelné zaraďovanie menej atraktívnych a obľúbených jedál (ryba, čerstvé ovocie, zelenina, strukoviny), a tým podporujeme aj edukatívnu funkciu školského stravovania a podporu zabezpečenia zdravého vývoja detí a mládeže.

v bode c) - **Poskytovanie nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení:**

- zúčastňujú sa a pripravujú pracovné porady pre riaditeľov materských škôl, špeciálnych škôl, špeciálnych výchovných zariadení, pre vedúcich pracovníkov zariadení školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odbormi školstva a spoločnými školskými úradmi. Cieľom porád je poskytnutie poznatkov a skúseností z výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, informovanie o aktuálnej legislatíve, o nových metodických usmerneniach ÚVZ SR, o výsledkoch mimoriadnych cielených kontrol v zariadeniach školského stravovania, ale aj o najnovších poznatkoch v oblasti zdravej výživy a prevencii neprenosných ochorení,
- v spolupráci s uvedenými inštitúciami zabezpečujú odborné vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania,

v bode d) - **Podpora pohybových aktivít:**

- realizujú monitoring telovýchovných priestorov a podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledujú využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,

- sledujú využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledujú využívanie malých foriem telesnej výchovy v školách (telovýchovných chvíľok, ranných rozcvičiek, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.),
- podporujeme realizáciu všetkých foriem pohybu na čerstvom vzduchu, škôl v prírode, športových krúžkov, aktívnejšieho využívania hodín telesnej výchovy,
- monitorujú hodiny telesnej výchovy v rámci dodržiavania zásad hygieny pedagogického procesu (počet hodín TV do týždňa, jej zaraďovanie do rozvrhu, percento cvičiacich na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov),
- zisťujú možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV,
- ďalšie aktivity boli cielené na zlepšovanie telesného, duševného a sociálneho zdravia detí: protidrogová, prosociálna a environmentálna výchova, výchova k prevencii úrazov. Pri požiadaní poskytujeme jednotlivým školám prednášky na vybrané témy.

Školy, ktoré sa aktívne zapájajú do aktivít, uvádzajú nasledovné dosiahnuté výsledky: zlepšenie dochádzky a zníženie chorobnosti u detí, hlavne predškolského veku, zvýšenie telesnej zdatnosti, zvýšený záujem o pohybové aktivity aj vyššia úspešnosť v športových aktivitách, zlepšenie stravovacích návykov, slušnosť a ohľaduplnosť v správaní detí voči sebe navzájom i voči dospelým, negatívny postoj a odmietavý postoj k drogám, zlepšenie vzťahu detí k prírode a záujem o jej ochranu, pocit zodpovednosti za vlastné zdravie a snaha viesť zdravší spôsob života.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Zamestnankyne oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Nitre zabezpečili zber dotazníkových údajov v rámci ďalšej etapy projektu ESPAD, ktorý je súčasťou Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva na rok 2019. Cieľom prieskumu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín.

Zber dát sa uskutočnil na vybraných školách v termíne 06. - 15.05.2019. Po ukončení zberu boli dotazníky dňa 16.05.2019 doručené na ÚVZ SR.

Prieskum bol zrealizovaný na nasledovných školách: Gymnázium, Párovská 1, 950 50 Nitra: 87 dotazníkov; Stredná priemyselná školy strojnícka a elektrotechnická, Fraňa Kráľa 20, 949 01 Nitra: 129 dotazníkov; Stredná odborná škola technická, Ul. 1. mája 500, 952 01 Vrábľa: 102 dotazníkov. Celkovo bolo do projektu zapojených 318 študentov.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Zamestnankyne oddelenia HDM vykonali štátny zdravotný dozor nad dodržiavaním povinností pri čistení a udržiavaní pieskovísk určených na hranie detí vo vonkajších plochách materských škôl podľa požiadaviek § 24 ods. 5 písm. c) zák. 355/2007 Z. z. a vyhl. MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. ŠZD bol spojený s odbermi vzoriek piesku na laboratórnu analýzu vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskovisku.

V mesiacoch apríl až október 2019 boli vykonané zamestnankyňami RÚVZ v Nitre odbery spolu 29 vzoriek piesku z pieskovísk pri materských školách (1 vzorka bola odobratá z

pieskoviska v rámci občianskej vybavenosti) na laboratórnu analýzu. Z vyšetrených vzoriek nevyhovovala 1 vzorka (3,45 %) v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám platnej legislatívy a prekročovala najvyššie prípustné množstvo v ukazovateli termotolerantné koliformné baktérie. Prevádzkovatelia vykonali nápravné opatrenia na zabezpečenie vyhovujúcej kvality piesku. V mesiacoch marec, apríl i november 2019 vzhľadom na nevhodné počasie, najmä dlhšie trvajúce a veľmi intenzívne dažde v našom spádovom území, pre ktoré boli piesky mokré a nedostatočne presušené, ako aj pre nevyužívanie pieskových deťmi v areáloch predškolských zariadení vzorky odoberané neboli.

Ostatní prevádzkovatelia pieskových pri predškolských zariadeniach zabezpečujú pravidelné čistenie, prekopávanie, prehrabávanie a polievanie pieskových pitnou vodou v súlade s platnou legislatívou. O čistení a udržiavaní pieskových sa viedli požadované záznamy. Vonkajšie plochy určené na telovýchovu a šport, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou vybavenia predškolských zariadení boli vybudované komplexne, oplotené, vybavené viacerými zariadeniami a pohybovými prvkami určenými na kolektívne využitie na detských ihriskách.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Bola zabezpečená realizácia úlohy č. 4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov materských škôl. Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). Plnohodnotný a nutrične vyvážený jedálny lístok je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Pri hodnotení jedálnych lístkov sme použili bodový systém koeficientu pestrosti a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sme využili vypracovanú metodiku bodového systému, na základe ktorého sme hodnotili školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Hodnotené jedálne lístky v materských školách v meste Nitra, Zlaté Moravce a v obci Tešedíkovo v mesiacoch október, november 2019 boli zostavené v zásade správne pre zaraďovanie obedov i celodennej stravy. Na základe vyhodnotenia koeficientov pestrosti boli jedálne lístky hodnotené ako maximálne pestré, čo sa týka zaraďovania rôznych druhov hlavných a doplnkových pokrmov podávaných v MŠ. Na desiaty a olovranty sme odporučili častejšie zaraďovanie obilninových kaší (z vločiek, prosa, kukuričnej krupice, ryže a pod.), ktoré obsahujú vitamíny, minerálne látky, vlákninu, sú ľahko stráviteľné, čo pozitívne vplýva pre tráviaci systém. Pozitívne sme hodnotili časté zaraďovanie celozrnného pečiva v rámci desiaty. Ďalej sme odporúčali zaraďovať strukovinové polievky vo vyššej frekvencii. Ďalej sme odporučili vyvážiť pomer zaraďovania strukovinových a zeleninových polievok. Nedostatočné bolo zaraďovanie obilninových závariek ako proso vločky, krúpy, pohánka, bulgur, kuskus v polievkach. Uvedené závary sú prospešné pre tráviaci systém, nakoľko majú podobné nutričné zloženie ako obilninové kaše. Prílohy vo forme obilnín, rôznych foriem cestovín, ryže, kuskusu a pod. boli v sledovaných mesiacoch podávané menej často ako je odporúčaná frekvencia. Pri hlavných jedlách sme negatívne hodnotili zaraďovanie bravčového mäsa na úkor hydinového mäsa a rýb a časté zaraďovanie sladkého jedla. Veľmi pozitívne sme posúdili časté podávanie ovocia k obedu, ale naopak nedostatočné bolo zaraďovanie čerstvej zeleniny ako prílohy k hlavnému jedlu. Čerstvá zelenina je základným zdrojom pestrej stravy a mnohých esenciálnych živín, najmä z kategórie mikronutrientov, ide o prírodný zdroj vitamínov, minerálnych látok, antioxidantov a ďalších biologicky aktívnych látok v tej najprirodzenejšej forme.

Správa o výsledku hodnotenia jednotlivých jedálnych lístkov bola zaslaná zriaďovateľom a prevádzkovateľom jednotlivých školských jedální.

4.5 Úrazy detí v SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Dotazníkový zber údajov sa uskutočnil na základe dohody o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZ SR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

RÚVZ v Nitre nadviazal spoluprácu s Klinikou úrazovej chirurgie a ortopédie Fakultnej nemocnice v Nitre. V spolupráci s touto klinikou bol od marca až do konca roka 2019 zabezpečovaný kontinuálny zber dotazníkových údajov. Zozbierané dotazníky boli priebežné odoberané pracovníkmi RÚVZ. Celkovo bolo zozbieraných 42 dotazníkov.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Hlavným cieľom tohto projektu je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení, ktorým je možné predchádzať očkovaním a o význame povinného očkovania detí v SR. Realizácia tejto úlohy je dôležitá z hľadiska ochrany a podpory verejného zdravia a má aj celospoločenský význam, najmä v období stále pretrvávajúcich antivakcinačných kampaní.

Cieľovou skupinou na vzdelávanie boli vybraní študenti 3.- 4. ročníkov stredných škôl. Ide o vzdelávanie študentov interaktívnou formou. Efekt intervencie bol overovaný dotazníkovou metódou, realizovanou pred a po intervencii. V rámci projektu študenti pracovali v 4 skupinách a postupne sa vystriedali na 4 rôznych stanovištiach o povinnom očkovaní, o zdrojoch informácií o očkovaní, o vakcínach, o individuálnej a kolektívnej imunite.

Odborné zamestnankyne RÚVZ v Nitre projekt realizovali v roku 2019. Projektu sa zúčastnili študenti 3. ročníka Gymnázia Golianova v Nitre a Strednej zdravotníckej školy v celkovom počte 117 študentov. Študenti vyplňali dotazníky, ktoré boli spracované do databázy v programe Excel a zaslané gestorovi projektu.

5. PRACOVNÁ SKUPINA PRE OCHRANU ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

V rámci odboru ochrany zdravia pred žiarením bol RÚVZ Nitra v roku 2019 riešiteľským pracoviskom pre nasledovné dve úlohy:

Úloha č. 5.1 „Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia.“

Hlavným cieľom úlohy je zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok pacientov pri vybraných typoch rádiologických vyšetrení, vyhodnotiť kolektívne dávky obyvateľov z vybraných typov rádiologických vyšetrení vykonávaných v Slovenskej republike a posúdiť súlad dávok s národnými diagnostickými referenčnými úrovňami, ktoré sú definované v opatrení MZ SR č. S02933-2018-OL z 19.03.2018. Do konca roku 2020 by sa úloha mala plniť na pracoviskách počítačovej tomografie, nukleárnej medicíny a mamografických pracoviskách. Gestorom úlohy je ÚVZ SR, Bratislava a riešiteľskými pracoviskami všetky pracoviská radiačnej ochrany na úradoch verejného zdravotníctva na Slovensku.

V roku 2019 boli vypracované metodiky pre hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov pri vyšetreniach pomocou počítačovej tomografie a pri vyšetreniach v nukleárnej medicíne a vypracovaný štandardný postup pre zber údajov z jednotlivých pracovísk na Slovensku, kde sa tieto vyšetrenia vykonávajú. Pri spracovaní metodiky na stanovenie dávok pacientov pri CT vyšetrení vychádzal ÚVZ SR predovšetkým z odporúčania Európskej komisie z roku 2000: European Commission EUR 16262: European Guidelines on Quality Criteria for Computed Tomography a pri spracovaní metodiky na stanovenie dávok pacientov pri vyšetreniach v nukleárnej medicíne z publikácie Medzinárodnej komisie pre rádiologickú ochranu: ICRP Publication 106: Radiation Dose to Patients from Radiopharmaceuticals z roku 2007.

V dňoch 06.-07.06.2019 sa k realizácii úlohy uskutočnila pracovná porada v Liptovskom Jáne. Na základe jej výsledkov boli zaslané na všetky CT a NM pracoviská v SR štandardné formuláre pre zber údajov a pokyny na ich vyplňanie. V Nitrianskom kraji ide o 8 subjektov, ktoré prevádzkujú spolu 10 CT prístrojov a 1 subjekt, ktorý vykonáva vyšetrenia metódami nukleárnej medicíny. Zber údajov pre stanovenie veľkosti dávok pacientov z CT vyšetrení sa v prípade dvoch subjektov v Nitrianskom kraji, ktoré nemajú zavedený elektronický systém zaznamenávania údajov, uskutočňoval za obdobie troch mesiacov - od 20.09.2019 do 20.12.2019. V prípade ostatných prevádzkovateľov CT pracovísk v kraji ako aj prevádzkovateľa pracoviska NM boli zbierané údaje za obdobie celého kalendárneho roka 2019. Termín zaslania údajov v požadovanej forme je do konca januára 2020.

V prípade CT pracovísk ide o nasledovné údaje: dátum vyšetrenia, identifikáciu vyšetřovaných pacientov (pohlavie pacienta, jeho vek, príp. hmotnosť), typ CT vyšetřenia, skenovanú oblasť a údaje o expozícii pacienta (hodnota DLP, príp. CTDI_w).

V prípade pracovísk NM ide o údaje zaznamenávané osobitne pre každý typ zariadenia (planárne gama kamery, SPECT, PET, SPECT/CT, PET/CT, funkčné vyšetřenia), a to: dátum vyšetřenia, identifikáciu vyšetřovaných pacientov (pohlavie pacienta, jeho vek a hmotnosť), špecifikáciu vykonaného vyšetřenia, údaje o aplikovanom rádiofarmaku (druh rádionuklidu, aplikovaná aktivita, chemická forma aplikovaného rádiofarmaka a spôsob aplikácie

rádiofarmaka) a pri vyšetrení kombinovanom s CT aj údaje o expozícii pacienta z počítačovej tomografie (skenovaná oblasť, DLP, príp. CTDI_w).

V priebehu roka 2020 sa predpokladá parciálne štatistické spracovanie údajov za Nitriansky kraj na RÚVZ Nitra a doručenie údajov na ÚVZ SR, ktorý zabezpečí finálne spracovanie údajov za Slovensko.

Prerokovanie spracovanej metodiky stanovenia dávok pacientov pri mamografických vyšetreniach s klasickými aj digitálnymi röntgenovými zariadeniami a zber vlastných údajov sa predpokladá v priebehu prvého polroka 2020.

Úloha č. 2.1 „Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce“.

Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením bola v rámci odboru preventívneho pracovného lekárstva zapojená do plnenia predmetnej úlohy, ktorej hlavným cieľom je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2019 bolo vykonaných spolu 96 previerok podmienok používania zdrojov ionizujúceho žiarenia a laserového žiarenia. Z celkového počtu previerok bolo 48 zameraných aj na problematiku rizikových prác. Zamestnávateľom, pracovným zdravotným službám (napr. ProCare, a.s., Bratislava, MEDIRESC, s.r.o., Štúrovo, Nemocnica Levice s.r.o., Levice, Falck Healthcare s., Bratislava, MIOMED s.r.o., Bratislava, GAJOS, s.r.o., Liptovský Mikuláš, MEDI RELAX M+M s.r.o., Bratislava) a subjektom, ktoré vykonávajú samostatne niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby (napr. MATTA MD s.r.o., Nitra) boli poskytnuté konzultácie a vydané stanoviská k problematike posudkov o riziku, ku kategorizácii prác so zdrojmi ionizujúceho a laserového žiarenia a aj celkovo k hodnoteniu veľkosti zdravotného rizika a z toho vyplývajúcich povinností zamestnávateľov a pracovníkov. V prípade Nemocnice Zlaté Moravce a.s., Zlaté Moravce predchádzalo vydaniu stanoviska vykonanie meraní ionizujúceho žiarenia pri používaní pojazdného rtg prístroja na chirurgickej operačnej sále.

V hodnotenom roku boli prešetrované prípady zvýšených dávok ožiarenia vyhodnotených na osobných telových dozimetroch pracovníkov gastroenterologickej ambulancie Internej kliniky, ako aj cievného chirurga Oddelenia cievnej chirurgie Fakultnej nemocnice Nitra. Obdržané dávky pracovníkov korigované na používané Pb zástery neprekračovali limitné hodnoty.

V roku 2019 bolo vykonaných 1336 meraní príkonu priestorového dávkového ekvivalentu rtg a gama žiarenia a povrchovej rádioaktívnej kontaminácie a 1083 meraní kvality primárneho zväzku röntgenových prístrojov.

V problematike vyhlasovania, resp. rušenia rizikových prác boli vyhlásené rizikové práce kategórie 3 z titulu rizikového faktora laserové žiarenie na štyroch zdravotníckych laserových pracoviskách (pracoviská FBLR), zrušená riziková práca na laserovom pracovisku dermatovenerologickej ambulancie v Zlatých Moravciach a vyhlásená riziková práca v dvoch zariadeniach starostlivosti o ľudské telo vo Vrábľoch a Zlatých Moravciach z titulu

rizikového faktora intenzívne pulzné svetlo podľa kritérií uvedených v novelizovanej vyhláške MZ SR č. 448/2007 Z. z.

V súčasnosti sú v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce evidované 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie, a to na pracovisku nukleárnej medicíny v Nitre, ďalej na pracovisku v Nitre, na ktorom sa vykonávajú intervenčné kardiologické zákroky na operačných sálach a na defektoskopickom pracovisku v Šali. Rizikovú prácu kategórie 3 s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie vykonáva 37 pracovníkov, z toho 17 žien. V uvedených okresoch je 22 subjektov s vyhlásenou rizikovou prácou kategórie 3 v riziku laserového žiarenia, pričom v riziku laserov 3B. triedy je 25 pracovníkov, z toho 22 žien a v riziku laserov 4. triedy 41 pracovníkov, z toho 34 žien. Stav počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikovú prácu so zdrojmi ionizujúceho žiarenia sa v porovnaní so stavom ku koncu roka 2018 nezmenil, počet pracovníkov v riziku laserového žiarenia sa zvýšil o 13 (cca 25% nárast). Navyše bola v roku 2019 vyhlásená riziková práca kategórie 3 v dvoch kozmetických salónoch z dôvodu rizikového faktora intenzívne pulzné svetlo, rizikovú prácu vykonávajú 2 kozmetičky.

V rámci štátneho zdravotného dozoru ako aj štátneho dozoru v oblasti radiačnej ochrany sa kontroluje u jednotlivých prevádzkovateľov splnenie povinnosti zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a posudzovania rizík pracovného prostredia podľa príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Na pracovisku sa priebežne aktualizuje databáza programu ASTR_2011, v ktorej sa evidujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku a ďalšie údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce a generujú sa požadované výstupy.

Jeden pracovník Pracovnej skupiny pre ochranu zdravia pred žiarením bol v roku 2019 členom pracovnej skupiny zriadenej za účelom vypracovania odborného usmernenia hlavného hygienika SR upravujúceho postup pri kategorizácii prác s laserovými zariadeniami a zariadeniami využívajúcimi intenzívne pulzné svetlo (IPL) do kategórií prác z hľadiska zdravotného rizika. V roku 2019 bolo v tejto súvislosti zaslaných na ÚVZ SR celkovo 9 e-mailových vyjadrení k danej problematike a na základe odborného usmernenia bola s účinnosťou od 01.08.2019 novelizovaná vyhláška MZ SR č. 448/2007 Z. z. v časti týkajúcej sa rizikových faktorov lasery a IPL.

5. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Zabezpečovanie realizácie imunizačného programu patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení sme v roku 2019 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu nosičov HBsAg a anti HCV pozitívnych osôb,
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na regionálnej úrovni,
- výmenu informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva prostredníctvom systému rýchleho varovania,
- surveillancie nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas roka 2019 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života. Zaznamenali sme 1 prípad ochorenia na osýpky, 6 prípadov ochorenia na TBC u dospelých osôb, 9 ochorení na pertussis, 1 ochorenie na akútnu VHA, vykázali sme 6 prípadov ochorenia na akútnu VHB, 1 ochorenie na akútnu VHC, 11 ochorení na akútnu VHE a 6 chronických vírusových hepatitíd typu C.

Kontrola plnenia imunizačného programu

V roku 2019 boli hlásené odmietnutia povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast v počte 181. Individuálne pohovory uskutočňujeme v poradni pre očkovanie na základe žiadosti rodičov o konzultáciu vo veci povinného očkovania.

V priebehu sledovaného obdobia boli priebežne poskytované telefonické konzultácie ako aj písomné vyjadrenia pre pediatrov týkajúcich sa očkovania.

PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj o aktuálnej problematike na úseku verejného zdravia.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a tiež o povinnom a odporúčanom očkovaní osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 2826 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach bolo vykonané poradenstvo a podávanie informácií o predchádzaní šírenia infekčných ochorení.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BA, NRC BB, LF UK v BA, SAV, CL Bratislava, Medirex Bratislava, ALPHA MEDICAL Bratislava, SYNLAB Slovakia s.r.o), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novoizistených nosičov HBsAg (28 prípadov) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia regionálneho hygienika o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pri negatívnych výsledkoch bolo u kontaktov v ohniskách VHA a VHB zahájené očkovanie.

Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 37 poranení). Evidujeme 9 novodiagnostikovaných anti HCV pozitívnych osôb, z ktorých bola v 6-tich prípadoch sérologicky potvrdená chronická VHC.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V sledovanom období sme zabezpečili 9 sentinelových odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku, z toho 5-krát bol potvrdený vírus chrípky.

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania:

- vložených 4113 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.4 Nozokomiálne nákazy (NN)

Za rok 2019 evidujeme zo zdravotníckych zariadení okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa spolu 875 nozokomiálnych ochorení (412 FN Nitra, 99 ŠN Nitra, 38 PN Veľké Zálužie, 3 FMC Nitra, 3 Kardiocentrum Nitra, 192 ZSS Nitra (90 Zariadenie pre seniorov Nitra, 39 ZSS Nitrava, 29 ZSS Viničky Nitra, 21 ZSS Ľudovítová, 8 ZSS Borinka Nitra a 5 ZSS

Mojmírovce) 89 Nemocnica Zlaté Moravce, 32 ZSS Olichov, 6 ZSS Machulince a 1 ochorenie B Braun – dialyzačné služby Šaľa). Z 875 nozokomiálnych ochorení bolo 408 (t.j.46,6%) aktívne vyhľadanych v spolupráci s ústavom klinickej mikrobiológie.

V rámci vykonávania surveillanceno-kozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach. Za rok 2019 sme vykonali 393 previerok (z toho 9-krát v súvislosti s epidemickým výskytom NN) spojených s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia.

Taktiež boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

Komisia pre sledovanie a analýzu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach zasadala 2-krát: v Špecializovanej nemocnici (ŠN) Nitra – Zobor a v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie.

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky a odber vzoriek v zdravotníckych zariadeniach v Nitre, Zlatých Moravciach a v Šali. Skontrolovaných bolo 617 sterilizačných prístrojov, odobratých 506 sterov z prostredia a sterilného materiálu, 31-krát aeroskopickým meraním skontrolované ovzdušie operačných sál, 26-krát odobraté stery z rúk zdravotníckeho personálu a 43-krát dezinfekčný prostriedok na zistenie účinnosti. Spolu 244-krát bolo skontrolované dodržiavanie zákona č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov. Porušenie zákona nebolo zistené ani v jednom prípade.

Poranenie zdravotníckych pracovníkov kontaminovaným nástrojom od pacienta s neznámym stavom infekciozity v tomto roku bolo hlásené 57-krát. Lekársky dohľad bol nariadený v 37-ich prípadoch a 20 poranení bolo podľa miesta trvalého bydliska odstúpených na príslušné RÚVZ .

V súvislosti s kontaktom pacientov s pozitívnym nálezom *Klebsiellapneumoniae* produkujúca karbapenemázy bol jednému pacientovi nariadený lekársky dohľad spojený s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenie.

Pri epidemickom výskyte NN v zdravotníckych zariadeniach a sociálnych ústavoch bolo 9-krát začaté správne konanie a rozhodnutím nariadené protiepidemické opatrenia.

Rozhodnutím regionálneho hygienika boli 11-krát schválené priestory zdravotníckych zariadení spolu s prevádzkovými poriadkami, 3-krát len samotné prevádzkové poriadky ambulancií, 1-krát priestory ambulancie a 62-krát bola poskytnutá konzultácia k prevádzkovým poriadkom.

V mesiaci máj boli vo všetkých lôžkových zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra a Zlaté Moravce vykonané mimoriadne ciele kontroly zamerané na hygienický stav priestorov a dodržiavanie hygienicko-protiepidemického režimu - FN Nitra, ŠN Nitra, PN Veľké Zálužie, Kardiocentrum, Avelaneclinic v Nitre a v Nemocnici v Zlatých Moravciach. Skontrolovaných bolo 32 lôžkových oddelení. Pri zistení nedostatkov boli zariadeniam nariadené opatrenia, ktorých plnenie bolo následne skontrolované.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Dňa 29.5.2019 bolo pre pracovníkov FN v Nitre realizované školenie o koordinácii postupov pri výskyte vysokonebezpečných nákaz. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V rámci projektu vzdelávania pracovníkov v zdravotníctve bol v mesiacoch apríl, máj a jún 2019 zdravotnícky personál PN Veľké Zálužie a ŠN Nitra edukovaný o hygiene rúk. Správne postupy hygieny rúk si zdravotnícky pracovníci vyskúšali aj na praktickom nácviku s použitím UV lampy a fluorescenčným roztokom.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení.

V roku 2019 sme vykazovali 151 epidémií: A02 (17x), A08.0 (48x), A08.1 (37x), A08.2 (6x), A04.0 (1x), A04.5 (23x), A04.6 (1x), A09 (6x), B86 (12x), z toho 9 epidémií malo nozokomiálny pôvod (A 08.0 (1x), (A 08.1 (6x), B86 (2x).

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútnych chabých paréz, seróznym meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali spolu 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov vo vonkajšom prostredí bolo negatívne.

6.8. Prevencia HIV/AIDS - testovanie, poradenstvo, sledovanie

Laboratórna diagnostika HIV

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 37 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov a študentov SZŠ a UKF v Nitre.

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná plynule počas celého roka 2019 na základe požiadaviek klientov poradne. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 46-tim klientom. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo

vykonaných 92 návštev a 96 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 46 sér. Poradňu navštívilo 31 mužov a 15 žien. Všetky vyšetrenia s výnimkou troch boli anonymné. Boli vydané 2 certifikáty v ruskom jazyku na základe predloženia laboratórneho vyšetrenia krvi od poskytovateľa primárnej zdravotnej starostlivosti. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

6.9. Poradne očkovania

Na RÚVZ so sídlom v Nitre je zriadená poradňa očkovania, ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním - poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Vzhľadom k tomu, že doteraz nebolo potrebné po zažiadaní konzultácie uskutočniť osobné stretnutie v uvedenom čase, konzultácie boli vybavované okamžite.

Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie pred cestou do zahraničia, konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania, v problematike odporúčaného očkovania.

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Aj v tomto roku sme sa zapojili do regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“. Do aktivít boli zapojené všetky lôžkové zariadenia v okresoch Nitra a Zlaté Moravce, dialyzačné pracoviská, študenti SZŠ UKF v Nitre, vybrané ambulancie a zariadenia sociálnych služieb.

Priebeh Európskeho imunizačného týždňa na RÚVZ so sídlom v Nitre

V súvislosti s XIV. ročníkom kampane EIW, ktorá sa uskutočnila v dňoch 24.4.2019. - 30.4.2019, pod heslom „Vaccineheroes“ / „Hold podporovateľom očkovania“ boli realizované nasledovné aktivity:

Na internetovej stránke RÚVZ bola zverejnená informácia o prebiehajúcom EIW pre laickú verejnosť.

Všetkým poskytovateľom zdravotnej starostlivosti z okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce (všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých) bol zaslaný elektronickou poštou informačný materiál o prebiehajúcom EIW 2019 spolu so závermi imunologických prehľadov realizovaných v roku 2018 v Slovenskej republike.

Vedeniu PN Veľké Zálužie bol osobne doručený edukačný materiál o očkovaní proti kliešťovej encefalitíde, ktorý bol odprezentovaný na školení zdravotníckeho personálu (prednáška: Prevencia Kliešťovej encefalitídy, Závery z imunologických prehľadov 2018).

Pre cieľovú skupinu laickej verejnosti v spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy RÚVZ v Nitre bola na RÚVZ vytvorená nástenná tabuľa o prebiehajúcej kampani EIW 2019. Počas EIW prostredníctvom odborných pracovníkov odboru epidemiológie boli pre odbornú aj laickú verejnosť telefonicky aj elektronickou poštou poskytované konzultácie (v rámci epidemiologického šetrenia v rodinných ohniskách a v kolektívnych zariadeniach pri výskyte infekčných ochorení, v rámci poradne HIV/AIDS) o povinnom očkovaní, očkovaní na vlastnú žiadosť a o očkovaní do zahraničia.

Pre cieľovú skupinu študentov a pedagógov SZŠ v Nitre a UKF v Nitre - Fakulty soc. vied a zdravotníctva - Katedry ošetrovateľstva, bol doručený materiál o prebiehajúcom EIW 2019 s cieľom poukázať na význam očkovania a tým predchádzať infekčným ochoreniam. Prevádzkovatelia školských zariadení boli požiadaní o vyvesenie edukačného materiálu na nástenky a doručené materiály k prebiehajúcej EIW boli prezentované na školských seminároch.

Pre študentov a pedagógov Katedry agrobiológie a potravinových zdrojov SPU v Nitre bola odprezentovaná prednáška „EPIS“ vrátane všeobecných informácií o očkovaní.

Okresným printovým médiám bol zaslaný článok o záveroch imunologických prehľadov realizovaných v roku 2018 v SR „Sme dostatočne chránení proti infekčným ochoreniam?“

Odbor epidemiológie RÚVZ - Nitriansky región			Počet
1.	Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákazy (okrem NN)	počet ohnisk	2826
		zvýšený zdravotný dozor	4
		lekársky dohľad	172
		spolu:	3002
2.	Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):	vzorky biologického materiálu celkom	100
		vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia:	0
		voda	17
		potraviny	6
		iné	12
	spolu:	135	
3.	Imunizačný program	metodické návštevy lekárov	58
		kontrola očkovania	14265
		kontrola skladovania očkovacích látok	53
		prejednanie neúčasti na očkovaní	0
		priestupkové konanie	0
	spolu:	14373	
4.	Práca v EPIS-e	zadávanie prípadov	4111
		kontrola a uzatváranie prípadov	4111
		spracovanie dotazníkov k epidémii	144
		SRV	73
		spolu:	8439
5.	Analýza epidemiologickej situácie (uviesť počet)	týždenná	52
		mesačná	12
		ročná	2
		na požiadanie	91
		spolu:	157
6.	Prednášková činnosť	prednášky pre verejnosť	2
		prednášky pre ZP	5
		spolu:	7
7.	Publikačná činnosť	Spolu ²⁾ :	0

8.	Účasť na konferenciách 3)	aktívna	0
		pasívna	8
		spolu:	8
9.	Práca na osobitných štúdiách a programoch 4)	príprava zadania	2
		zber podkladov	2
		sumarizácia	1
		analýza	1
		iné (príprava)	2
		spolu:	8
10.	Vydané certifikáty (AIDS), medzinárodný očk. preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti		2
11.	Posudková činnosť	štúdie projektovej dokumentácie	0
		konzultácie	125
		kolaudácia	0
		vydanie posudkov (čiastkové stanoviská) záväzné stanoviská	0
		spolu:	125
12.	Podnety	počet	1
13.	Sankcie	v zmysle § 12 odsek 2 opatrenia počet	0
14.	Rozhodnutia	v zmysle § 12 ods. 2	181
		v zmysle § 13 ods. 4	11
15.	Odvovania	počet	0

1) Ak sa v jednom ročníku kontrolovalo viac druhov očkovania, kontrolovaný očkovanec sa počíta 1x

2) publikačná činnosť v odborných a vedeckých časopisoch je uvedená (uviest' konkrétne)

3) účasť na konferenciách je uvedená (uviest' konkrétne)

4) práca na osobitných štúdiách a programoch: (uviest' konkrétne)

Prednášková činnosť

MUDr. , Mgr. Katarína Tináková, MPH, MHA	Prednáška EPIS	Študenti katedry agrobiológie a potravinových zdrojov na SPU v Nitre	SPU Nitra	12.3.2019
MUDr. , Mgr. Katarína Tináková, MPH, MHA	Koordinácia postupov pri výskyte vysokonákazlivých ochorení v SR	Prednáška pre zdravotníckych pracovníkov	PN Veľké Zálužie	28.3.2019

MUDr. , Mgr. Katarína Tináková, MPH, MHA	Kombinované ošetrovanie rúk a protiepid.opatrenia pri infekcii Cl.difficile, Akčné a národné plány kontroly inf.ochorení	Prednáška pre zdravotníckych pracovníkov	ŠN Zobor, Nitra	2.4.2019
MUDr. , Mgr. K. Tináková, MPH, MHA, Mgr.Červená, Mgr.Polačiková	Hygiena rúk	Prednáška pre zdravotníckych pracovníkov	PN Veľké Zálužie FN v Nitre NsP Zlaté Moravce	7.5.2019 9.9.2019 17.9.2019
MUDr. , Mgr. Katarína Tináková, MPH, MHA	Opatrenia pri výskyte vysokonákazlivých ochorení v SR	Prednáška pre zdravotníckych pracovníkov FN v Nitre	FN v Nitre	29.5.2019
Mgr.Červená, Mgr.Polačiková	„ Očkovanie hrou“ Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaní	Prednáška pre študentov stredných škôl	RÚVZ Nitra	5.6.2019
MUDr. , Mgr. K. Tináková, MPH, MHA, Mgr.Červená, Mgr.Polačiková	Hygiena rúk	Prednáška pre pracovníkov DSS	DSS Borinka, Nitra	24.10.2019 31.10.2019

3)Účasť na konferenciách - pasívna 8x

Názov	Miesto konania	Dátum	Počet osôb
1. Hygienická dezinfekcia rúk	FN Nitra	27.2.2019	3
2. XXXVI. Zoborský deň a XVII. Bitterovosteologický deň 2019	SPU Nitra	11. - 12. 4. 2019	8
3. X. Slovenský vakcinologický kongres	Grandhotel Praha, Tatranská Lomnica	12.4. 2019	3
4. XIX. odborný seminár pre	Kultúrna hala FN	18.6.2019	9

MTP v zdravotníctve	Nitra		
5. Životné podmienky a zdravie	Vysoké Tatry	23.-25.9.2019	1
6 .Celoslovenská infektologická konferencia	Zlatý kľúčik Nitra	18.-19.10.2019	6
7. XX. odborný seminár pre MTP v zdravotníctve	Kultúrna hala FN Nitra	28.10. 2019	7
8. Konzultačný deň NRC	ÚVZSR Bratislava	6.11.2019	2

Iné školenia

Dátum	Miesto	Názov	Počet osôb
1. 3.6.2019	RÚVZ Nitra	Školenie prvej pomoci	3
2. 18.9.2019	Nemocnica Zvolen	Porada k NN	3
3. 15-16.10.2019	RÚVZ Nitra	Školenie o kybernetickej bezpečnosti	10

4) Práca na osobitných štúdiách a programoch:

Európsky imunizačný týždeň, Očkovanie hrou

7. ODBOR LABORATÓRNYCH ČINNOSTÍ

(OCHF, MŽP, BŽP, NRC pre zdravotnú problematiku vlákňitých prachov)

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

Cieľ

- monitorovanie výskytu rias, cyanobaktérií a vodných kvetov vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách,
- monitorovanie výskytu cyanobaktérií vo vodárenských nádržiach v súvislosti s prítomnosťou mikrocystínov v upravenej pitnej vode,
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov v biomase cyanobaktérií (vo vodných kvetoch) a vo vode,
- zisťovanie súvislostí medzi biologickým oživením vôd a celkovou kvalitou vody, - v prípade potreby zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofytmami v súvislosti s premnožením cyanobaktérií,
- v súvislosti s možným výskytom dermatitíd u ľudí po kúpaní zisťovanie výskytu vodných slimákov (Mollusca) - sledovanie mikrobiologického osídlenia vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy - včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Cieľ

- sledovanie kvality vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami
- zisťovať výskyt legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach, diagnostikovať významné druhy legionel a améb metódami molekulárnej biológie, zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných zariadeniach,
- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách

7.10 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) - MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Cieľ

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike, - riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára invázných a alergologicky významných druhov).
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

- ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
- zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
- podporovať medzirezortnú spoluprácu;
- skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
- rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

7.15 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Cieľ

- monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

7.17 OPTIMALIZÁCIA ODBERU A STANOVENIA MINERÁLNYCH OLEJOV VO VZORKÁCH PRACOVNÉHO OVZDUŠIA

Cieľ

- optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

- dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Oddelenie	Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
MŽP	7.1	Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk ÚVZ SR, RÚVZ v SR	36	108	468
	7.2	Kvalita vody prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení ÚVZ SR, RÚVZ v SR	37	74	222
	7.10	Monitoring biologických alergénov v ovzduší (Peľová informačná služba - PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina	252	756	4160
	6.5	Mimoriadne epidemiologické situácie RÚVZ v SR medziodborová úloha	61	183	305
	7.1	Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk ÚVZ SR, RÚVZ v SR	14	28	34

OCHFA	7.15	Analýza celkového arzénu v potravinách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prešove, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ďalší podľa záujmu	13	13	39
	7.17	Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prievidzi, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Žiline, RÚVZ so sídlom v Košiciach	2	2	2
	3.2	MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, RÚVZ v SR	73	169	233

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha – na jej plnení sa podieľajú odbory, ako podpora zdravia, epidemiológia, hygiena životného prostredia, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena výživy a hygiena detí a mládeže. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

V územnom pôsobení okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce sme Národný program podpory zdravia realizovali formou rôznych aktivít, ktoré smerovali k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich civilizačných ochorení obyvateľstva – prednášková činnosť, besedy, služby mobilnej poradne zdravia, pravidelné prispievanie aktuálnych informácií do regionálnych týždenníkov, rozhlasu a televízie a na webovu stránku RÚVZ so sídlom v Nitre. Jednotlivé úlohy sa zabezpečovali priamo v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri osobnom kontakte s klientom, alebo sa realizovali prostredníctvom intervenčných aktivít v inštitúciách (školy, organizácie, podniky a závody a pod.). Mnohé aktivity boli spájané s vyhlásenými dňami Svetovej zdravotníckej organizácie. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch č. 9.1.1, 9.2, 9.4, 9.5, 9.6., 9.7 a 9.8.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V súvislosti s plnením tejto úlohy sme v mesiaci október 2019 uskutočnili dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Pred realizáciou prieskumu boli všetci respondenti poučení o význame prieskumu a spôsobe vyplňania a zároveň boli ubezpečení o anonymite a dobrovoľnosti. Dotazník vyplnilo celkom 104 respondentov z toho boli 52 žien (26 respondentov z vidieka, 26 respondentov z mesta) a 52 mužov (26 respondentov z vidieka, 26 respondentov z mesta) v požadovaných vekových kategóriách. Údaje z vyplnených dotazníkov boli zadané do databázy v programe Excel a v termíne zaslané gestorovi projektu na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Realizácia Národného akčného plánu v prevencii obezity spočívala v zdravotno-výchovných aktivitách, ktoré boli zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a post produktívnom veku s využitím všetkých dostupných nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy. V roku 2019 bolo zrealizovaných celkovo 47 zdravotne výchovných aktivít zameraných na propagáciu a uplatňovanie zásad zdravej výživy, pozitívne ovplyvňovanie stravovacích návykov a celkovú zmenu životného štýlu. Z toho boli 34 venovaných pre cieľovú skupinu

deti a mládež, 1 pre osoby v produktívnom veku a 12 pre cieľovú skupinu seniorov. Problematike zvýšenia pohybovej aktivity bolo v roku 2019 venovaných celkovo 24 aktivít. V rámci činnosti Poradne zdravia sme vykonávali odborné poradenstvo pre klientov s nadváhou. Všetky aktivity boli zamerané na monitorovanie výskytu obezity u jednotlivých klientov, u ktorých boli realizované antropometrické, biochemické a somatické vyšetrenia. Klientom boli poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, dodržiavanie správneho pitného režimu a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká.

V dňoch 16. – 17.5.2019 sme sa zapojili do Slovenského dňa obezity, ktorý bol realizovaný ako súčasť aktivít celoeurópskej kampane Európsky deň obezity. Samotnú aktivitu sme realizovali v lekárňach Benu a bola zameraná na poradenstvo v oblasti výživy a obezity. Návštevníkom lekárne sme robili analýzu tela spolu s krátkou intervenciou o životnom štýle klienta. Každý účastník dostal ako darček brožúrku Stob "Chcem zmenu - ako na výživu ? " , alebo " Ako na psychiku ?" a Záznam o stravovaní. Záujem o vyšetrenie prejavilo celkovo 43 osôb.

V súvislosti s aktivitami k programu „Školské ovocie“ sme v školskom roku 2018/2019 uskutočnili celkovo 8 aktivít.

V roku 2019 sme pokračovali v realizácii projektu „Viem, čo zjem“, ktorého cieľom bolo viesť deti v spolupráci s odborníkmi a pedagógmi k zdravej výžive a vyváženému životnému štýlu. Uvedený projekt je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy „Nestlé HealthyKidsGlobalProgramme“. V roku 2019 sme uskutočnili celkovo 19 vzdelávacích aktivít formou interaktívnych prednášok na 4 vybraných základných školách v Nitre (ZŠ Benkova – 8x, ZŠ Fatranská – 4x, ZŠ sv. Jozefa Kalazanského – 5x, ZŠ Ščasného – 3x). Vzdelávacie aktivity viedli deti k zamysleniu nad vlastným prístupom k lepšiemu zdravému životnému štýlu.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ prebiehala v prvom polroku 2019 podľa metodických pokynov gestora úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Súťaž bola určená pre širokú verejnosť (dospelých ako aj detských podporovateľov) v termíne od 25.3.2019 – 16.6.2019 na celoštátnej úrovni. Súťaž sme spropagovali prostredníctvom Poradenského centra ochrany a podpory zdravia, regionálnych médií, našej webovej stránky, panelu na RÚVZ so sídlom v Nitre, ako aj distribúciou účastníckych listov formou osobných návštev a konzultácií na mestských základných a stredných školách, úradoch ako aj vybraných organizáciách a firmách v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce. Do súťaže sa prostredníctvom prihlášok doručených na RÚVZ so sídlom v Nitre zapojilo 49 účastníkov, ktorí boli ochotní monitorovať podľa pokynov v účastníckom liste svoje pohybové aktivity počas minimálne 4 týždňov v priebehu súťaže v objeme minimálne 210 minút/týždenne. Všetky účastnícke listy boli odoslané gestorovi úlohy, ktorý ich spracoval a vyhodnotil na celoslovenskej a

regionálnej úrovni. Ostatní účastníci si zasielali účastnícke listy individuálne priamo na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Výhercovia boli vylosovaní na RÚVZ v Banskej Bystrici, kde im boli odovzdané aj ceny, ktoré do kampane venovali sponzori.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V roku 2019 sme zrealizovali 8 zdravotne – výchovných aktivít zameraných na zvýšenie informovanosti o škodlivých účinkoch alkoholu počas tehotenstva. Cieľovou skupinou boli žiaci 8. a 9. ročníkov základných a žiaci stredných škôl. Prednášok sa zúčastnilo celkovo 170 poslucháčov. Súčasťou prednášok bolo aj premietanie DVD filmu „Čo sme si, to sme si vypime si dievčatá“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 – 2020

Na realizácii uvedeného projektu sme sa svojimi aktivitami podieľali v spolupráci s okresnými jednotami dôchodcov, klubmi dôchodcov, Miestnym spolkom ČK v Šali a Úniou proti osteoporóze v Nitre. Cieľom edukačných aktivít bolo motivovať starších ľudí k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. V roku 2019 sme pre cieľovú skupinu seniorov sme uskutočnili **celkovo 31 aktivít** (edukovaných bolo 854 osôb), ktoré pozostávali z prednáškovej činnosti, poskytovaním služieb mobilnej poradne zdravia, poskytovaním príspevkov do regionálnych médií a na webovu stránku RÚVZ so sídlom v Nitre. Jednotlivé denné centrá pre seniorov, kluby dôchodcov a domovy dôchodcov sme oslovili ponukovým listom edukačných aktivít. V spolupráci s Miestnym spolkom červeného kríža v Šali sme uskutočnili pre dôchodcov prednášky na témy: „Stres a duševné zdravie“, „Zdravá výživa vo vyššom veku a pitný režim“, Aktívne starnutie – pohybová aktivita, Životaspráva v staršom veku, Aktívne využívanie voľného času“. V obci Hostie sme odprezentovali prednášku na tému „Prevenca úrazov a pádov“. Pre členov Únie proti osteoporóze sme odprezentovali prednášku na tému „Prevenca osteoporózy“, „Prevenca srdcovo-cievnych ochorení“, „Ako sa chrániť pred letnými horúčavami“. V rámci aktivít sme motivovali seniorov, aby sa zapojili do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.

Propagačnou formou sme podporili informačnú kampaň „**Týždeň mozgu**“ . V rámci Týždňa mozgu a Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme edukovali seniorov v oblasti zlepšenia duševného zdravia, funkciách mozgu a škodlivých vplyvov na jeho činnosť ako aj potreby využívania pamäte a jej tréningu vo vyššom veku. Seniorom sme poskytli prednášky a besedy s názvom „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ a taktiež sme s nimi realizovali rôzne cvičenia a techniky na podporu pamäte a kognitívneho myslenia. Celkovo sme zrealizovali 3 prednášky, edukovaných bolo 91 osôb.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Program CINDI sa dlhodobo realizuje na individuálnej a skupinovej úrovni prostredníctvom Poradne zdravia formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických príznakov s cieľom, čo najobjektívnejšie určiť u klienta mieru rizika srdcovo - cievnych ochorení a zároveň mu poskytnúť odborné poradenstvo a nefarmakologickú intervenciu. V prípade závažného problému sa klientovi odporúčala návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

V roku 2019 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených celkovo za štandardných podmienok 44 klientov. Prvýkrát vyšetrených bolo 29 klientov (17 mužov a 12 žien) a na opakovanú kontrolu prišli 15 klienti (6 mužov a 9 žien). Zistené údaje boli zaznamenané v počítačovom programe „Test zdravé srdce“, z ktorého sa zisťuje index kardiovaskulárneho rizika TC/HDL, TG/HDL a LDL/HDL.

V rámci **14 výjazdov** do terénu boli realizované intervenčné aktivity u zamestnancov v nasledovných zariadeniach počas ktorých bolo vyšetrených celkovo **372 osôb**. Počas výjazdov do podnikov sme spolupracovali so VŠZP, a.s., študentmi Slovenskej poľnohospodárskej univerzity katedry vedeckej výživy ľudí a študentmi Lekárskej fakulty UK.

- **Nitriansky samosprávny kraj** – vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhoľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (30 účastníkov)
- **Nitriansky samosprávny** - vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhoľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (22 účastníkov)
- **Slovenská sporiteľňa - call centrum** (spolupráca s VŠZP) – vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, % kostrové svalstvo, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhoľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (37 účastníkov)
- **Slovenská sporiteľňa- cal centrum** (spolupráca s VŠZP) – vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, % kostrové svalstvo, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhoľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (26 účastníkov)
- **Lekáreň BENU** – vyšetrenie % telesného tuku, bazálny metabolizmus, % svalovej hmoty, WHR, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (24 účastníkov)
- **Lekáreň BENU** – vyšetrenie % telesného tuku, bazálny metabolizmus, % svalovej hmoty, WHR, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (19 účastníkov)
- **Deň otvorených dverí pre verejnosť** – vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhoľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo. V základnej poradni zdravia bolo vyšetrených (18 účastníkov)

- **Deň zdravia pre zamestnancov TESCO Šaľa** - vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (18 účastníkov)
- **Deň zdravia pre zamestnancov Hypermarketu TESCO Nitra** – vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (28 účastníkov)
- **Deň zdravia pre zamestnancov TESCO Zlaté Moravce** – vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (13 účastníkov)
- **Deň zdravia pre zamestnancov Hypermarketu Nitra** – vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (11 účastníkov)
- **Deň zdravia pre zamestnancov COOP Jednota SD** – 31 vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (51 účastníkov)
- **Matador Vráble** – v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, SPU Nitra a LF UK – vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (43 účastníkov)
- **Matador Nitra** – Krškany v spolupráci so VŠZP. a.s., SPU Nitra a LF UK – vyšetrenie celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, WHR, % kostrové svalstvo, bazálny metabolizmus, viscerálny tuk, monitoring oxidu uhľnatého vo výdychu u fajčiarov – individuálne poradenstvo (30 účastníkov)

Aktuálne informácie z oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení pre verejnosť sme poskytovali prostredníctvom letákov, brožúr a vytvorením informačných panelov vo vestibule budovy RÚVZ Nitra. Pozornosť tejto problematike sme venovali zabezpečením poskytovania pravidelných informácií do printových regionálnych médií.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Plnenie úloh Národnej protidrogovej stratégie SR sme realizovali prostredníctvom edukačných aktivít v prostredí škôl. V prevencii drogových závislostí sme vykonávali edukačné aktivity formou prednášok a kvízov, využívali sme aj DVD – Kým stúpa dym. V prevencii fajčenia sme realizovali 25 edukačných aktivít pre 515 žiakov a študentov. Súčasťou preventívnych podujatí bolo aj monitorovanie oxidu uhľnatého vo výdychu

pomocou prístroja Smokerlyzér. V prevencii užívania alkoholu sme realizovali 8 edukačných aktivít pre 170 žiakov a študentov. Súčasťou prednášok bolo aj premietanie DVD filmu „Čo sme si, to sme si, vypime si dievčatá“. V prevencii užívania drog sme realizovali 3 aktivity a edukovaných bolo 69 žiakov a študentov. Edukačné aktivity sme doplnili o distribúciu zdravotno – výchovných materiálov.

V období od 21.10.2019 – 1.11.2019 sme zabezpečovali poskytovanie poradenstva prostredníctvom telefonickkej Linky pomoci na odvykanie od fajčenia. Za uvedené obdobie sme evidovali 32 hovorov, z ktorých bolo 15 opodstatnených. V prípade opodstatnených hovorov sme volajúcim poskytli stručné poradenstvo a informovali sme ich o možnosti využitia Poradní na odvykanie od fajčenia, ktoré pôsobia na jednotlivých RÚVZ v SR. Edukačná aktivita bola doplnená o distribúciu zdravotnovýchovného materiálu, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora u 20 žiakov a poskytnutie odborného poradenstva v oblasti prevencie fajčenia. V súvislosti s prípravou aktivít boli uskutočnené 2 osobné konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít. V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine „Prevencia fajčenia“ pri ÚVZ SR v Bratislave.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 - 2020

V roku 2019 sme realizovali monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u žiakov 8.ročníkov ZŠ v rámci projektu NAPPA. Cieľom projektu bola objektivizácia antropometrických ukazovateľov, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela. V pôsobnosti okresu Nitra boli do projektu zapojené 4 školy – 2 školy v základnom výbere (ZŠ Na hôrke, ZŠ Fatranská, ZŠ Nábřežie mládeže a ZŠ Beethovenova). Projekt realizujúce školy v pôsobnosti okresu Nitra boli oboznámené s projektom NAPPPA zaslaním informácie o realizácii celonárodného projektu NAPPA a distribúciou 908 tlačiva „Záznamu o informovaní zákonného zástupcu dotknutej osoby“ a tlačiva „Oboznámenia sa s projektom NAPPA“. Realizácia projektu prebiehala v mesiacoch marec – jún 2019. Každému študentovi boli vykonané antropometrické merania – meranie telesnej výšky, telesnej váhy, meranie obvodu pásu, meranie obvodu bokov, kalipometria, ďalej predklon zo stoja vzpriameného, meranie krvného tlaku a pulzu, hodnotenie držania tela a spirometria. Celkovo bolo vyšetrených spolu 76 žiakov (38 chlapcov, 38 dievčat). Žiakom bol rozdán štrukturovaný dotazník zameraný na základnú analýzu životného štýlu, ktorý všetci následne vyplnili (celkom 76 dotazníkov). Po ukončení vyšetrení bolo študentom poskytnuté odborné poradenstvo a boli distribuované edukačné materiály. Získané údaje z meraní, vyšetrení a z dotazníkov od študentov boli spracované v excelovej databáze a po ukončení realizácie projektu bola vyplnená excelová databáza s požadovanými údajmi za realizáciu projektu v pôsobnosti okresu Nitra zaslaná na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V).

Priorita (A):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita (B):

- Oddelenie zabezpečovalo kontrolu kvality pitnej vody na území okresu Nové Zámky. Počet odobratých vzoriek pitnej vody: preverovací monitoring 13 vzoriek pitnej vody, kontrolný monitoring 69 vzoriek vody, štátny zdravotný dozor 14 vzoriek pitnej vody. Vyšetrenie vzoriek zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre.

- Informácie o kvalite pitnej vody sú zverejňované na webovom sídle úradu.

- Počas letnej turistickej sezóny oddelenie zabezpečovalo odbery vzoriek vody na kúpanie z bazénov umelých otvorených kúpalísk a prevádzok wellness, vybavených atrakciami, na prítomnosť baktérií rodu Legionella. Počet odobratých vzoriek bazénových vôd:

TK I Štúrovo: 3 vzorky

TK Štúrovo wellness: 6 vzoriek

TK Nové Zámky: 2 vzorky

TK Podhájska wellness: 3 vzorky

TK Tvrdošovce: 1 vzorka

Palárikovo wellness: 1 vzorka

Podhájska morská sprcha: 1 vzorka.

Spolu bolo odobratých 17 vzoriek, vo vzorkách nebola zistená prítomnosť baktérií, vyšetrenie vzoriek zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre

Priorita (C):

-V rámci plnenia aktivity kontrola rezíduí pesticídov v potravinách a v detskej výžive v Slovenskej republike **oddelenie hygieny výživy** zabezpečilo odber 3 vzoriek detskej výživy na vyšetrenie prítomnosti pesticídov, vyšetrenie vzoriek vykonal ÚVZ SR Bratislava.

Priorita (D):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita (E):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita (F):

-V rámci plnenia priority monitoring a kontrola hygienických požiadaviek na pieskoviskách zabezpečilo **oddelenie hygieny detí a mládeže** odber 21 vzoriek z pieskovísk, vyšetrenie vzoriek zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre. Nebola zistená prítomnosť termotolerantných koliformných baktérií, Salmonella sp., geohelminťov (vajíčka, larvy), v jednom prípade bola zachytená prítomnosť fekálnych streptokokov.

Priorita (G):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita nad rámec definovaných priorít Ostravskej deklarácie:

- Informácia o škodlivých účinkoch UV žiarenia v súvislosti s návštevou solárií sú uvedené na webovom sídle úradu.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťažových skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.4 Zhodnotenie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia v budovách škôl na základe výsledkov prieskumu

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Rozšírenie siete sa netýka okresu Nové Zámky, v súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

V rámci plnenia úlohy „Vykonanie mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií, zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek spojeného s meraním ÚV žiarenia“ vykonalo oddelenie štátny zdravotný dozor (ŠZD) v troch prevádzkach solárií, inšpekciu v jednej prevádzke. Súčasne, v rámci výkonu ŠZD vykonal Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky Bratislava v kontrolovaných prevádzkach merania intenzity ÚV žiarenia (6 opaľovacích prístrojov).

V rámci výkonu ŠZD boli zistené tieto nedostatky:

-pracovníčky solária na Bitúnkovej ul.č.12 Nové Zámky nevedeli predložiť doklad o odbornej spôsobilosti a doklad o zaškolení na obsluhu opaľovacieho prístroja – riešené blokovou pokutou

-za zvýšenú hodnotu celkovej ožiarenosti opaľovacieho prístroja v uvedenej prevádzke bol vydaný zákaz prevádzkovania opaľovacieho prístroja; po predložení výsledkov opakovaného merania bol povolená prevádzka opaľovacieho prístroja.

Okrem uvedeného bol vykonaný ŠZD v troch prevádzkach solárií v rámci posudzovania žiadosti o vydanie rozhodnutia k uvedeniu do prevádzky.

1.8 Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

2. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje. V okrese Nové Zámky v tomto roku evidujeme rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 108, z tohoto počtu vykonáva rizikové práce 12 žien. V priebehu roka 2019 mierne klesol počet vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že sa vytvorili nové pracovné miesta, alebo sa menil charakter výroby vo firmách. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 488/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v súlade s Vyhláškou č. 91/2018 Z. z. boli vyhlásené v 7 prípadoch. Zrušenie rizikových prác na žiadosť prevádzkovateľa firmy bolo vykonané v 4 prípadoch.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskeho prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskeho prehliadok, poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 7 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinností zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov. Na pracoviskách sme použili 374 kontrolných listov (ďalej KL) informovanosti zamestnancov pri práci v hluku (268 KL), pri práci s chemickými faktormi (116 KL), pri práci so zobrazovacími jednotkami (50 KL) a pri práci s bremenami (20 KL).

Sankcie za neplnenie povinností zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené, nakoľko sa táto povinnosť vo všetkých prípadoch v prevažnej miere plní.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V okrese Nové Zámky sa veľmi toxické, alebo toxické látky a zmesi nevyrábajú. Používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa jednotlivých druhov a skupín v poľnohospodárstve sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Letecká aplikácia veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa v roku 2019 nevykonávala. Rozhodnutie o návrhu na

skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme nevydali ani v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb - podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nevykonali ani v jednom prípade.

Od 1.9.2007 - od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorov pri práci, v znení neskorších predpisov a NV SR č. 301/2007 Z.z.

V zdravotníctve sa vyskytuje práca s rizikom chemickej karcinogenity a to práca s cytostatikami na klinickej onkológii a vnútorného lekárstva na ul. SNP č. 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej ul. č. 11 A v Nových Zámkoch, ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík. Ďalej na oddelení patológie, práca s formaldehydom vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej ul. č. 11 A v Nových Zámkoch.

Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenie azbestocementových dosák z balkónov bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 56 prípadoch. Túto prácu vykonali pracovné skupiny, oprávnené vykonávať túto činnosť. V okrese Nové Zámky máme dve pracovné skupiny, ktoré pravidelne vykonávajú práce pri odstraňovaní azbestocementového materiálu a to : AT STAVBY, s.r.o. so sídlom Komárňanská cesta 3 Nové Zámky a Enerbyt s.r.o. Lipová č. 1/939 Štúrovo. Ďalej práce vykonávajú pravidelne mimo okresné firmy Nikin, s.r.o. 946 54 Bajč č. 78, ASTANA, s.r.o. so sídlom Scherffelova 1364/28 Poprad, KOMSTAV STRECHY s.r.o. so sídlom Súbežná 75 Komárno, NIKIN s.r.o. so sídlom Bajč 78, Strešné centrum Tomáš Molnár s.r.o. so sídlom Vonkajší rad 3963 Sereď a ďalšie mimookresné firmy. Uvedené firmy predložili kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác z Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta č. 52 Bratislava. V prevažnej miere sa jednalo o prácu s azbestocementovými doskami v exteriéry. Ďalej každé podanie má vypracovaný samostatný prevádzkový poriadok a posudok o riziku na tú akciu, na ktorú sa žiada vydať kladné rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva. Ďalej nám firmy zasielajú oznámenia o začatí činnosti týkajúcej sa likvidácie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v mesiaci október 2019 sa aktívne zapojili do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch sa uskutočnil ako každý rok deň otvorených dverí v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. Ďalej pracovníci oddelenia denne, podľa záujmu zamestnávateľov a širokej verejnosti poskytujú poradenstvo všetkým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva, so sídlom v Nových Zámkoch vykonali štátny zdravotný dozor na 7 chránených pracoviskách, na základe žiadosti na uvedenie priestorov do prevádzky. Štátny zdravotný dozor z vlastného podnetu, sme vykonali na 2 už existujúcich chránených pracoviskách. Pre zriadenie chránených pracovísk (na uvedenie do prevádzky) sme vydali 7 rozhodnutí a 13 písomných stanovísk na preobsadenie chráneného pracoviska, alebo na ich rozšírenie. Na zriadených pracoviskách pracovalo 22 pracovníkov so zdravotným postihnutím. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme nezistili nedostatky a z toho dôvodu sme neuložili ani opatrenia. Taktiež sme nenariadili úpravy pracovných podmienok na pracoviskách. Jednalo sa v prevažnej miere o drobné prevádzky a to : administratívne práce, monitorovanie kamerového systému, obchodnú činnosť, informátor/vrátnik a strážna služba. Jednalo sa o zdravotné postihnutie pracovníkov z dôvodu výskytu telesného alebo zmyslového postihnutia.

Výkon štátneho zdravotného dozoru sme vykonali na základe požiadaviek odborného usmernenia Hlavného hygienika SR, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

3. Oddelenie hygieny výživy

3.1 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Kontrola a monitoring cudzorodých látok v potravinách.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti a potravinový dozor nad kvalitou potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

Etapy riešenia

1. etapa: zber a analýzy 40 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ na obsah 43 pesticídov-analytov hexachlórcyklohexán (HCH), alfa-izomér, hexachlórcyklohexán (HCH), beta-izomér, lindán, hexachlórbenzén, aldrín, dieldrín, heptachlór, trans-heptachlór epoxid, alfa-endosulfán, beta-endosulfán, endosulfán-sulfát, p,p'-DDT, o,p'-DDT, p,p'-DDE, p,p'-DDD, endrín, metoxychlór, cis-chlórdan, trans-chlórdan, oxychlór, p,p'-dikofol, o,p'-dikofol, disulfotón, disulfotón-sulfoxid, disulfotón-sulfón, fensulfotión, fensulfotión-oxón, fensulfotión-oxón-sulfón, fensulfotión-sulfón, dimetoát, ometoát, terbufos, terbufos-sulfoxid, terbufos-sulfón, kadusafos, demetón-S-metyl, oxydemetón-metyl, demetón-S-metyl sulfón, etoprofos, fipronil, fipronil-desulfinyl, fipronil-sulfón, nitrofen
2. etapa: analýza a vyhodnotenie obsahu 111 pesticídov-analytov, čo zodpovedá výberu podľa Nariadenia Komisie č. 2018/555 z 9. apríla 2018 v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie: priebežne počas roka 2019.

Výstupy

- výsledky kontrolovaných vzoriek potravín v rámci potravinového dozoru - priebežne
- podklady k správe z monitoringu pre EK

- hlásenia do EFSA

Plnenie : Boli odobraté 3 vzorky dojčenskej výživy

OVKO Bio jablková s banánmi a marhuľami – dojčenská výživa

OVKO jablková s karotkou - dojčenská výživa

OVKO zeleninová polievka s kuracím mäsom a ryžou –dojčenský pokrm

Výrobca: NOVOFRUCT SK s.r.o. Nová Zámky Komárňanská cesta č.13

Vzorky vyhovovali podmienkam zdravotnej nezávadnosti.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Podpora zdravšieho prostredia v školách

- Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie. Do projektu mliečneho programu je zapojených 19 materských škôl, 13 základných škôl a 10 ZŠsMŠ.; do projektu školské ovocie je zapojených 24 materských škôl a 15 základných škôl.
- Oddelenie HDM spolupracuje s občianskym združením Jamesa Olivera „Malý šéfkuchár bez čapice“, ktorý je inšpirovaný celosvetovým programom prevencie boja proti obezite u detí. Dňa 17.5.2019 sme sa zúčastnili akcie Foodrevolution Day 2019. Hlavnou témou dňa bol: zdravý životný štýl, kvalitné stravovanie, pitný režim.
- V predškolských a školských zariadeniach v rámci ŠZD prebieha prednášková činnosť o zdravom stravovaní a kontrola používaných surovín na prípravu stravy pre deti.
- V spolupráci s oddelením OPZ sa vykonával projekt NAPA. Do projektu boli zapojení žiaci 8 ročníkov v počte 32 (16 chlapcov, 16 dievčat) zo ZŠ Nábřežná z mesta Nové Zámky a zo ZŠ Hradná Nové Zámky 34 žiakov (19 chlapcov a 15 dievčat). Sumarizáciu a analýzu vykonáva oddelenie OPZ.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Prebiehalo počas výkonu ŠZD na tému: Zdravé stravovanie, prevencia obezity v dňoch 7.3.2019 – Materská škola, Malé Kosihy, 25.4.2019-Materská škola, Ľubá, 25.4.2019 – Materská škola Brutya a MŠ Branovo 7.11.2019.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku Projekt ESPAD

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Projekt sa realizoval v mesiaci marec dotazníkovou metódou. Do projektu bola zapojená Základná škola, Devínska ul., Nové Zámky, Stredná odborná škola techniky, služieb a obchodu v Štúrove, Stredná odborná škola gastronómie a služieb Šurany, Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu v Nových Zámkoch, Stredná zdravotnícka škola v Nových Zámkoch. Projektu sa zúčastnili študenti ročníkov 1.- 4. stredných škôl a 9. ročník ZŠ. Celkový počet zúčastnených študentov bol 130.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Sezónne (v jarých až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk. Pieskoviská prinášajú so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia. Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Etapy riešenia:

1. etapa – marec až júl a 2. etapa – júl až november

V mesiacoch apríl až jún bol odobratý piesok z MŠ Adyho Štúrovo, MŠ Bartókova Štúrovo, MŠ Šoltésovej Nové Zámky, MŠ Podhájska, MŠ Radava.

2. etapa – júl-november, bol piesok odobratý v MŠ Tvrdošovce, Hlboká ul., Verejné pieskovisko Nábřežná ul. Nové Zámky, Verejné pieskovisko Sihot' N.Zámky, Verejné pieskovisko Bernolákov park Nové Zámky, MŠ Bánov ul. Hrahu, MŠ Cyrilometódská N.Zámky malé pieskovisko, MŠ Cyrilometódská N.Zámky veľké pieskovisko, MŠ Obid, MŠ Družstevný rad Štúrovo, MŠ Družstevný rad (šmýkalka), MŠ Dolný Ohaj, MŠ Nábřežná ul. (slniečko), MŠ Nábřežná (medvedíci), MŠ Dorocká (ježkovia) N.Zámky, MŠ Dorocká (medvedíky), Verejné pieskovisko Bašta II. Nové Zámky.

Vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie, neboli potrebné, nakoľko všetky laboratórne výsledky zodpovedali požadovaným laboratórnym parametrom pre piesok. Zo strany rodičov nebol podaný žiaden podnet na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). V r.2019 sa hodnotilo 6 mesačných jedálnych lístkov v 3 materských školách (Széchényiho ul. Nové Zámky, Zemné a Mostná ul. Šurany) za mesiace október a november. Najčastejšie zistené nedostatky u desiat boli hlavne chýbajúca zelenina ako príloha, niektoré MŠ žiadne celozrnné pečivo nepodáva, opakovanie rovnakých pomazánok na chlieb, často sladké nápoje na desiatu, veľa sladkých jedál na olovrant. Najčastejšie nedostatky u hlavných jedál: chýbajú rybacie pokrmy, bezmäsité jedlá (strukovinové), časté je podávanie bravčového mäsa, hlavných sladkých jedál, často zemiaky ako príloha, menej ovocia na obedy.

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Do FN sP Nové Zámky – oddelenia Traumatológie a ambulancie Traumatológie bolo dodaných 40 dotazníkov. Projekt sa realizuje v spolupráci s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra), priebežne sa odoberajú vyplnené dotazníky pracovníkmi RÚVZ, k 29.11.2019 bolo vyzbieraných 40 dotazníkov a celkový sumár k 31.12.2019 bolo vyzbieraných spolu 55 dotazníkov.

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Projekt zameraný na deti predškolského veku s cieľom zlepšiť ich vedomosti a stomatohygienické návyky sa aj v roku 2019 riešil formou krátkych besied na tému zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti a personál materských škôl. Prednášky boli vykonané v materských školách v Kamennom Moste 5.4.2019, vo Veľkých Lovciach dňa 22.2.2019a v MŠ Branovo dňa 7.11.2019.

Projekt COSI

Na základe uznesenia vlády č. 488/2015 k Národnému programu prevencie obezity na roky 2015- 2025 sa v mesiaci november 2018 začal realizovať projekt COSI. Projekt sa bol realizovaný v januári 2019. Do projektu boli zaradené ZŠ Palárikovo, Spojená katolícka škola v Nových Zámkoch, ZŠ Gbelce a ZŠ s VJM Nové Zámky. Celkový počet žiakov zapojených do projektu bol 133.

Národný akčný plán na kontrolu tabaku.

Počas výkonu ŠZD v dozorovaných školských zariadeniach oddelenie HDM vykonáva kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

6. Oddelenie epidemiológie

6.1 Úloha – Národný imunizačný program SR

– pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvákcináčnej reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2019 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2017 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 97,7%. Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2017 proti PCV bolo vykonané na 97,6%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2012) bolo vykonané na 97,1%. Preočkovanie detí proti dTaP-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 2005) bolo realizované na 97,2%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníku 2016 vykonané na 96,2% a v ročníku 2017 na 96,9%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 2006 na 97,9% a v ročníku narodenia 2007 na 97,2%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 90% - 100%. U očkovania študentov nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania dosiahla zaočkovanosť 97%. Zaočkovanosť u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov dosiahla 100%. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo vykonané u 3 kontaktov chorých na VHB, 27 kontaktov nosičov HBsAg, u 489 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a u 32 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Odporúčané očkovanie proti VHA u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom bolo vykonané v ročníku 2016 na 13,6% a v ročníku 2017 na 25%. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 872 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 86,2%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 5 osôb a zaočkovanosť dosiahla 0,5%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 555 detí, z toho 126x proti Kliešťovej encefalitíde, 51x proti Chrípke, 17x proti VHA, 7x proti Meningokokovej meningitíde, 0x proti iným infekciám vyvolaným *S.pneumoniae*, 238x proti Rotavírusovým infekciám, 40x proti Ovčím kiahňam, 71x proti HPV infekcii a 5x proti Tuberkulóze.

6.2 Úloha – surveillance infekčných chorôb

– je vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014–2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2018. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNŠP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných

cestou ECDC a WHO. V priebehu roka 2019 bolo zaznamenaných 1911 ohnisk infekčných ochorení v rámci okresu. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávaný do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6.3 Úloha – Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. V priebehu roka 2019 bolo vykonaných pracovníkmi oddelenia epidemiológie v informačnom systéme EPIS 1964 záznamov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému. Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2019 realizovali dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

6.4 Úloha – Nozokomiálne nákazy - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V priebehu roka 2019 bolo prešetrených 526 nozokomiálnych infekcií. Bolo realizovaných 220 previerok štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré boli zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia a na kontrolu fajčenia. V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 670 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, z čoho bolo 44 vzoriek zo sterilného materiálu, 277 vzoriek z prostredia zdravotníckych zariadení, 297 vzoriek zo vzduchotechnických zariadení a ovzdušia a 52 vzoriek z dezinfekčných roztokov. Bolo vykonané testovanie 177 sterilizačných prístrojov, kde bolo otestovaných 514 vzoriek biologických indikátorov na mikrobiologické vyšetrenie. V rámci realizácie programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) bolo prešetrených 39 chorobopisov a 9 nozokomiálnych infekcií na jednotkách intenzívnej starostlivosti. V rámci Európskej surveillance *Clostridium difficile* bolo prešetrených 65 infekcií. V rámci Akčných plánov Národného plánu kontroly infekčných ochorení bolo dňa 9.04.2019 vykonané preškolenie zdravotníckych pracovníkov FNsP Nové Zámky, a v dňoch 20.11.2019 a 27.11.2019 preškolenie zdravotníckych pracovníkov ZSS okresu v problematike hygieny rúk. Na základe požiadavky HH SR bola na lôžkových oddeleniach FNsP Nové Zámky vykonaná mimoriadna cielená kontrola zameraná na hygienický stav priestorov a dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu roka 2019 sa zasadnutie komisie uskutočnilo dňa 18.06.2019 a 17.12.2019. Operatívne sa rieši

realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNsP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu roka 2019 ako zlepšujúcu sa. Dňa 5.05.2019 bol zrealizovaný s lôžkovými oddeleniami FNsP v Nových Zámkoch 11. ročník národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ako súčasť programu WHO s názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc“.

6.5 Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie

- je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky a členom Okresnej evakuačnej komisie Nové Zámky pre zdravotnícke zabezpečenie evakuácie. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. Na základe PHÚ v oblasti prípravy na obranu a krízové situácie, - „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“, pracovníci oddelenia epidemiológie zrealizovali pre pracovníkov CPPO FNsP Nové Zámky odborné školenie, ku koordinácii postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN na CPPO, alebo inom oddelení ZZ a osoby volajúcej z domácnosti. Dňa 30.05.2019 bola realizovaná odborná príprava Okresnej evakuačnej komisie Nové Zámky, ktorej sa zúčastnil MUDr. Benko ako člen.

6.6 Úloha – enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP

– po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2019 sa vyšetrovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo dvanásť odberov vzoriek odpadových vôd /6x ČOV Nové Zámky, 6x ČOV Štúrovo/ na vyšetrenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, bol dokázaný 1x Echovirus 13 a 4x Coxsackievirus B5.

6.7 Úloha - prevencia HIV/AIDS

- najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí. Cielené aktivity v oblasti zdravotno-výchovných aktivít boli realizované na SZŠ Nové Zámky, odborná prednáška „Prevencia HIV/AIDS“ pre 56 študentov I. ročníka, a na SZŠ v Nových Zámokoch pre 15 žiakov školy. Za oddelenie epidemiológie RÚVZ bolo zrealizované vyhodnotenie aktivít RÚVZ v rámci úlohy NPP HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020 za rok 2018. Ako i vyhodnotenie úlohy č. 6.7 Prevencia HIV/AODS pre RÚVZ v Košiciach. V rámci konzultačnej a poradenskej činnosti bol v šiestich prípadoch konzultovaný ďalší postup u občanov udávajúcich sexuálny kontakt s osobou s neznámym HIV statusom. Obder krvi na stanovenie protilátok anti HIV 1,2, na základe požiadavky občanov vykonaný nebol.

6.8 Úloha – poradne očkovania

- očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Pracovníci poradne očkovania poskytovali priebežne fyzickým osobám i zdravotníckym pracovníkom informácie o ochoreniach preventabilných očkovaním, o jednotlivých druhoch očkovania, očkovacích látkach a ich zložení, ako i o možných nežiadúcich reakciách po očkovaní. Oddelenie epidemiológie RÚVZ vykonávalo v priebehu roka 2019 poradenskú činnosť ohľadom očkovania pred cestou do zahraničia, konzultácie pre praktických lekárov v problematike povinného pravidelného očkovania, poradenskú činnosť pre rodičov v prípade odmietania očkovania a prejednanie zistených nedostatkov, ako i konzultácie pre FNŠP v prípade odporúčaného očkovania a pri poranení biologicky kontaminovanými predmetmi u zdravotníckych pracovníkov.

6.9 Úloha – Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

- Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní.“ Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania.

Dotazníkový prieskum s edukáciou bol realizovaný dňa 18.06.2019 na Strednej odbornej škole hotelových služieb a obchodu v Nových Zámkoch, ktorého sa zúčastnilo 31 študentov.

Špecializácia odborných činností je založená na surveillancie infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodickej činnosti i doškolovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillancie poliomyelitídy
- surveillancie osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillancie pertussis
- surveillancie chrípky
- surveillancie meningokokových invazívnych ochorení
- surveillancie HIV/AIDS
- surveillancie alimentárnych infekcií
- surveillancie vírusových hepatitíd
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillancie vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillancie hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti,
2. Fyzická inaktivita,
3. Tabak, alkohol, drogy,
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

b) životné prostredie.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Odbor podpory zdravia ÚVZ SR pripravil aktualizáciu Národného programu podpory zdravia, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 634, 10. decembra 2014.

2. Prioritou zostáva naďalej pokračovať v realizácii aktivít zameraných na splnenie vedľajších cieľov a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ.

3. Hodnotenie aktualizovaného NPPZ a správa o jeho plnení budú predkladané vláde

Slovenskej republiky. Koordinačná rada na ochranu a podporu zdravia rieši konkretizáciu úloh Národného programu podpory zdravia do podoby projektov. Priebežné plnenie a hodnotenie programu bude hodnotiť Koordinačná rada na ochranu a podporu zdravia, ktorá bola zriadená ako poradný orgán ministra zdravotníctva Slovenskej republiky za účelom koordinácie aktivít Národného programu podpory zdravia.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Nadalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a v roku 2021 pripraviť ďalšiu aktuálnu Správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015 – 2020.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor

MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

Etapy riešenia

Priebežne celoročne pokračovať k zlepšeniu zdravotného uvedomenia celej populácie. Aktivity všetkých subjektov sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci plnenia kapitoly výživy sa zdôrazňuje a poukazuje na uskutočnené zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. V súčasnosti sa jednotlivé ciele a úlohy Národného programu prevencie obezity realizujú prostredníctvom jednotlivých subjektov a Regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

Výstupy

Napĺňanie jednotlivých cieľov si každý subjekt realizuje sám v rámci svojich finančných možností. (Pilotné projekty, tlačové besedy, programy pre deti a seniorov, Svetové dni zdravia, Svetové dni pohybu, edukácia na školách).

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Etapy riešenia

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektivitu u účastníkov opakovane zapojených do kampane.

Ďalší ročník kampane prebehne v roku 2021.

Konkrétny výstup

Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampanou a počas nej, získané spracovaním účastníckych listov.

Zhodnotenie efektivity - odraz vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR (v ktorých územnej pôsobnosti sú rómske osady)

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu

Anotácia

V súlade s Aktualizovaným akčným plánom Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020.

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov a osobitne z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2016 - 2020. Pre oblasť zdravia je zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunit k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu

Etapy riešenia

priebežne

Realizačný výstup

- zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Cieľ

Aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bola schválená vládou Slovenskej republiky 25.10.2017 uznesením č. 491/2017. Hlavným zámerom aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 zdôrazňuje multisektoriálny charakter riešenia problémov súvisiacich s alkoholom, spotrebu alkoholu v Slovenskej republike a súčasne zohľadňuje aj možnosti a kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov.

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010. Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Etapy riešenia

Plnenie úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je priebežné. Do 30. júna 2021 bude na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložená Informácia o plnení úloh jednotlivých rezortov vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 na základe hodnotiacich správ.

Do 31. októbra 2021 bude na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložená aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2021-2030, plnenie úloh bude termínované do roku 2030.

Realizačné výstupy

Plnenie úloh z uznesenia č. 491/2017.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 14,99 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov (z toho 11,98 % mužov a 17,85 % žien). Priemerný vek obyvateľstva SR sa postupne zvyšuje, v roku 2016 dosiahol hodnotu 40,37, index starnutia dosiahol hodnotu 96,96. Stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2016 u mužov 73,71 rokov, u žien 80,41 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Etapy riešenia

Prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, realizovaných priebežne počas celého roka, prispievať k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia sa zdravotného stavu seniorov. Využitím masovokomunikačných prostriedkov informovať verejnosť o význame aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Realizačné výstupy

Výstupy budú uverejnené v odpočtoch.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

všetky RÚVZ v SR , ÚVZ SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv.neprenosných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé

spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Realizácia úlohy a výstupy: *Intervencia v rámci programu CINDI:*

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, zážitkové podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Vyzvi srdce k pohybu). Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorit vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracovalo „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva“ a „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 - 2020 v rezorte zdravotníctva“.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v S

Anotácia

Akčný plán má 5 hlavných zámerov, a to znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie.

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v zámere I. Znižovanie dopytu po drogách. Hlavnou prioritou je podpora a rozvoj širokej škály rovnako dôležitých, navzájom sa posilňujúcich a významovo rovnako dôležitých opatrení, medzi ktoré patria: prevencia, včasné odhaľovanie a intervencie, znižovanie škôd, liečba, rehabilitácia, opätovné sociálne začlenenie a vyliečenie.

Úloha I.4.1.3 Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Etapy riešenia - priebežne.

Realizačné výstupy

Realizácia prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi a podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života s relatívnym znížením prevalence pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Anotácia

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016-2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“. Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

- podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,
- zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru,
- poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a
- odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

Etapy riešenia

priebežne

Výstupy

Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi u žiakov základných a stredných škôl a výsledky monitorovania zdravotného uvedomenia občanov SR prostredníctvom

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (HEHAP V.)

Priorita (B):

9. Názov aktivity: Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

V roku 2019 boli odobraté 4 vzorky teplej úžitkovej vody a 1 ster v objektoch Národného ústavu tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie (NÚTPCHaHCH) Vyšné Hágy. Miesta odberu vzoriek boli zvolené podľa pokynov na riešenie projektu Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach. Kontrolné odbery vykonávané pracovníkmi RÚVZ Poprad boli identické s miestami pri prvom preventívnom zisťovaní (2015 - 2018), teda nielen tam, kde bol zaznamenaný pozitívny výskyt legionel.

V Dome seniorov Tatranskej Štrbe boli odobraté ďalšie dve vzorky teplej úžitkovej vody a vykonané dva stery.

Vzorky boli vyšetrené v Špecializovanom laboratóriu 2 mikrobiologických analýz (ŠL2MA) RÚVZ so sídlom v Poprade.

Vo všetkých vzorkách TUV legionela nebola stanovená. Rovnako ani vo všetkých steroch z vodovodných ventilov vo vnútorných rozvodoch vody v objektoch neboli laboratórnymi analýzami zistené žiadne mikroorganizmy a neboli stanovené ani legionely.

10. Názov aktivity: Kontrola rezíduí pesticídov v potravinách a v detskej výžive v Slovenskej republike

V roku 2019 bola odobratá jedna vzorka detskej výživy HeroSunarcomplex 1, počiatočná sušená mliečna výživa dojčiat, od narodenia, 600 g, výrobca HERO SLOVAKIA, s.r.o., Podzámska 68, Nitra, dátum výroby: 14.03.2019 za účelom vykonania skúšok na stanovenie rezíduí pesticídov. Uvedená vzorka vyhovela vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v Potravinovom kódexe SR.

13. Názov aktivity: Monitoring endokrinných rozrušovačov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a pitnou vodou

V rámci tejto aktivity sme sa zamerali na sledovanie migrácie bisfenolu A a jeho substituentov F, S. V roku 2019 bolo celkovo laboratórne vyšetrených 47 vzoriek rôznych typov obalových materiálov (plasty, povrchové úpravy), ktoré vzhľadom na ich materiálové zloženie môžu byť zdrojom migrácie endokrinných rozrušovačov a následnej kontaminácie potravín a ohrozenia zdravia ľudí.

Laboratórne analýzy boli zamerané na bisfenol A vzhľadom na znížený migračný limit pre plasty a zavedenie nového migračného limitu pre povrchové úpravy na úroveň 0,05 mg/kg v

súlade s nariadením Komisie (ES) č. 2018/213. Všetky vyšetrené vzorky splnili legislatívny limit.

V 4 vzorkách z celkového počtu 47 bol testovaný aj bisfenol S a vzorky taktiež vyhoveli legislatívnym požiadavkám. V 6 vzorkách z celkového počtu 47 bol testovaný aj bisfenol F, pre ktorý nie je legislatívou stanovený špecifický migračný limit a je potrebné hodnotiť riziko v súlade s nariadením (ES) č. 10/2011. Získané údaje boli pod medzou dokázateľnosti použitej metódy a je možné konštatovať, že tieto výrobky nepredstavujú riziko ohrozenia zdravia ľudí v súlade s čl. 3 nariadenia (EP) a Rady č. 1935/2004.

Všetky zistené úrovne migrácie môžu byť použité k budúcemu prehodnoteniu rizika (na základe údajov o expozíciu z rôznych zdrojov a toxikologických informácií), a ktoré môže viesť k prehodnotenie alebo ustanoveniu legislatívnych limitov.

PRIORITA (F):

40. Názov aktivity: Monitoring a kontrola hygienických požiadaviek na pieskoviská.

V rámci plnenia programov a projektov – úloha č. 4. 3 –hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Bolo spolu odobratých 47 vzoriek pieskov, prevahu tvorili vzorky odobraté z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti na sídliskách (47 vzoriek).

Pre prítomnosť vajčiek geohelminťov ako indikátora parazitárneho znečistenia piesku v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. bolo 15 vzoriek nevyhovujúcich (31,9%). Ďalšie 4 vzorky (8,5 %) pieskov nevyhoveli kritériám vybraných indikátorov mikrobiálneho znečistenia pieskov (termotolerantné koliformné baktérie a fekálne streptokoky). V 3 vzorkách bola zistená prítomnosť *Salmonellasp.*

V prípade výskytu *Salmoellasp.* bol vydaný v jednom prípade zákaz používania piesku a ďalšie dva prípady boli okamžite riešené výmenou piesku po oznámení prevádzkovateľovi. V tých pieskoviskách, kde bolo zistené parazitárne znečistenie, prevádzkovatelia zabezpečili kontrolu dodržiavania majiteľov domácich zvierat pri ich venčení (rešpektovanie zákazu vstupu psov a mačiek na pieskoviská) a prostredníctvom zamestnancov VPP sa zabezpečovalo udržiavanie pieskovísk polievaním, prehrabávaním, aby pôsobením slnečných lúčov bola zabezpečovaná likvidácia vajčiek geohelminťov v spodných vrstvách pieskov.

Úloha bude plnená aj v r. 2020.

1.8 Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

Pracovníci oddelenia HŽPaZ a Národného referenčného centra pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami nominovaného ako Národné referenčné centrum pre materiály určené na styk s pitnou vodou (ďalej len „NRC“) pripravovali v spolupráci s ÚVZ SR spresnenie tohtoprojektu pre rok 2020 a to aj na základe požiadavky iných regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR.

Pracovníci HŽPaZ v roku 2019 pri kolaudácii vodných stavieb vyžadovali predloženie relevantnej dokumentácie k výrobkom určeným na styk s pitnou vodou (batérie, rozvody pitnej vody, armatúry, tesnenia, výstelky nádrží, povrchové úpravy atď). Pri kolaudácii ostatných stavieb vyžadovali predloženie dokumentácie náhodne. Zozbierané údaje boli konzultované NRC.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác pre spádovú oblasť RÚVZ t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča sa vedie v programe ASTR. Program sa pravidelne zlepšuje, dopĺňa. Program ASTR postupným zlepšením a zadávaním už slúži nielen ako databáza rizikových prác, ale aj ako evidencia subjektov a výkonov oddelenia PPLaT. V súčasnosti databáza obsahuje 2 131 subjektov. V 101 subjektoch, v ktorých je zahrnutých 225 pracovísk a 509 profesií sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce.

V programe ASTR je evidovaných 3 578 pracovníkov zaradených do rizikových kategórií, z nich 937 žien. V roku 2019 došlo k zníženiu zamestnancov pracujúcich v 3. kategórii rizika. Najväčší úbytok bol zaznamenaný v riziku hluku v drevospracujúcej spoločnosti (DREPAL, s.r.o., Spišská Belá) v okrese Kežmarok z dôvodu požiaru pílne, čím prišlo o prácu 28 ľudí. K najväčším zamestnávateľom regiónu sa naďalej radí Tatravagónka, a.s., Poprad, ktorá zamestnáva 1 816 pracovníkov. Druhým v poradí je Whirlpool Slovakia s.r.o., Poprad s 1 308 zamestnancami. U zamestnávateľov dochádza k zlepšeniu výrobných liniek novými technologickými zariadeniami. Pri výmene technologických zariadení sa vykonáva nová objektivizácia pracovného prostredia. V prevažnej miere nové zariadenia skvalitňujú komfort pracovného prostredia a vtedy dochádza k preradeniu zamestnancov z kategórie rizikových prác, čím si zamestnávatelia plnia povinnosť zabezpečovania technických opatrení na pracoviskách, ktoré im vyplývajú z platných právnych predpisov.

V roku 2019 boli u 11 prevádzkovateľov zrušené rizikové práce, u 10 prevádzkovateľov boli rozhodnutím zamestnanci zaradení do rizika a u 9 prevádzkovateľov boli prehodnotené rizikové práce.

U prevádzkovateľov, ktorí pri uvádzaní priestorov do prevádzky využili skúšobnú prevádzku a počas nej vykonali objektivizáciu pracovného prostredia došlo k zaradeniu pracovníkov do rizika.

V rizikových kategóriách v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade pracuje 937 žien, čo predstavuje 26 % zastúpenie. Najviac exponovaných pracovníkov je zaradených do rizika v priemyselnej výrobe cca 78 %, nasleduje zdravotníctvo a sociálna pomoc 17 %. Tretím odvetvím s najväčším zastúpením rizikových prác je poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov s 1,5 % zastúpením. V 4. kategórii rizika je taktiež najviac zastúpeným odvetvím priemyselná výroba 94%, druhým odvetvím je zdravotníctvo 4,5 %, kde majú ženy 88 % zastúpenie.

Aj v tomto roku bol pri zaradzovaní prác do rizika najviac zastúpený rizikový faktor hluk 79 % (premenný 84%, ustálený 16 %), chemické látky a zmesi 19 % z nich pevné aerosóly tvorili až 98 %, tretím faktorom bol biologický faktor *Mycobacterium tuberculosis* 14 %.

Výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce, bol zameraný predovšetkým na dodržiavanie ustanovení § 30 a § 31 zákona č. 355/2007 Z.z. hlavne výkon preventívnych lekárskeho prehliadok, posudzovanie rizík, spoluprácu zamestnávateľa s pracovnou zdravotnou službou. Pri predkladaných návrhoch na zaradenie prác do kategórií resp. vyradení z kategórie rizík sa dôraz kladie hlavne na aktuálnu

situáciu a zmenu pracovných podmienok pri výkone prác na základe predloženej novej objektivizácie pracovného prostredia (meranie fyzikálnych, chemických faktorov v pracovnom prostredí), na vypracované posudky o riziku, prevádzkové poriadky, technické, organizačné a náhradné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov.

V roku 2019 bolo vydaných 19 rozhodnutí o zaradení zamestnancov do rizikovej kategórie. V 9 prípadoch boli u zamestnávateľov prehodnotené rizikové práce, v 10 prípadoch sa jednalo o vyhlásenie nových rizikových prác. Vyhlásenie rizika bolo prevažne u zamestnávateľov v priemyselnej výrobe. Najviac zastúpeným rizikovým faktorom bol hluk.

K zrušeniu rizík došlo u 11 prevádzkovateľov. Hlavným dôvodom zrušenie rizika bola zmena technológie – výmena starých strojov za nové (5 prevádzkovatelia), zrušenie výroby (4 prevádzkovatelia), výkon činnosti dodávateľským spôsobom - aplikácia agrochemikálií (2 prevádzkovatelia).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Veľmi jedovaté látky a prípravky – veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone deratizačných akcií – ničenie hlodavcov, hmyzu. V roku 2019 bolo oddeleniu preventívneho pracovného lekárstva nahlásených 179 deratizačných akcií.

Rozhodnutie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov s označením T+ a T v roku 2019 nebolo vydané žiadne.

V rámci znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí bol pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov zvýšený dôraz kladený na špecifikácie týkajúce sa expozičných scenárov a stanovených DNEL a DMEL, ktoré majú byť súčasťou KBÚ.

Mimoriadne situácie, havárie v roku 2019 neboli hlásené

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Poprade v roku 2019 v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. §13 ods. 4 písm. j), vydal 55 rozhodnutí.

V zmysle povinností vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo v roku 2019 na RÚVZ so sídlom v Poprade zaslaných 39 oznámení činnosti o odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb a v bytových domoch. Na odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb a v bytových domoch v roku 2019 pracovalo 57 pracovníkov. V rámci spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade vznikli 2 nové spoločnosti vykonávajúce odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Štyri nové právne subjekty s pôsobnosťou v inom regióne SR v našej spádovej oblasti vykonával v roku 2019 odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci zamestnanci oddelenia vyvíjajú zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia v rámci výkonu ŠZD je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce a pracovného prostredia, faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických a biologických faktorov práce a pracovného prostredia. Neoddeliteľnou súčasťou poradenstva je aj sledovanie expozície zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia faktorov práce na zamestnancov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Hygieny detí a mládeže a výchovy k zdraviu, ktorí pripravili 10 príspevkov do 2 médií.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao), „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V Európskej únii je 43. kalendárny týždeň kalendárneho roka každoročne vyhlásený za Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Jeho hlavným cieľom je poskytovať informácie pre zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia (EU-OSHA) oficiálne oznámila aktivity Európskeho týždňa dňa 4. októbra na svojej webovej stránke www.osha.europa.eu a na stránke aktuálnej kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie

RÚVZ sa každoročne zapája do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kde v prípade potreby spolupracuje s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizuje spoločné previerky. V roku 2018 neboli odborní zamestnanci oddelenia PPLaT RÚVZ so sídlom v Poprade zaradení na vykonanie spoločnej dozornej aktivity s IP Prešov na pracovisku s vyhláseným rizikom 3.kategórie.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercooleroch pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia

I. etapa : január 2018 - december 2019 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2020 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2019

Záverečná správa

30. marec 2020

Vyhodnotenie k roku 2019

V roku 2019 bolo v rámci tohto projektu odobraných 6 vôd balených vo watercooleroch s cieľom analyzovať úroveň migrácie bisfenolu A z polykarbonátových obalov a posúdenie ich bezpečnosti s nariadením Komisie (EÚ) č. 2018/213, ktorý definuje špecifický migračný limitu pre bisfenol A na úrovni 0,05 mg/kg. Záverečná správa bude pripravená do 30.03.2020.

3.2. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Anotácia

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č. 117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu – postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Etapy riešenia a výstupy

I. etapa : RÚVZ so sídlom v Poprade odobral v ZSS 4 vzorky hotových pokrmov (obedové menu 2 vzorky ZSS uzavretého typu a 2 vzorky otvoreného typu), 1 vzorku pekárskeho výrobku od výrobcov v SR na laboratórnu analýzu obsahu kuchynskej soli. Výsledky boli spracované v tabuľkovej forme pod koordináciou KO v HV. Úloha je ukončená.

II. etapa : Sumárne za Prešovský kraj bolo odobratých 18 hotových pokrmov a 13 pekárskeho výrobkov na laboratórnu analýzu. Záverečná správa za Prešovský kraj bola spracovaná v tabuľkovej forme a zaslaná na RÚVZ Trenčín 23. 12. 2019

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Vyhodnotenie k roku 2019

Záverečná správa za Prešovský kraj bola odoslaná na vyžiadanie na RÚVZ so sídlom v Trenčíne dňa 23. 12. 2019 na ďalšie spracovanie za SR do 30. 05. 2020.

3.3. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou sensorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Etapy riešenia

I. etapa : 1.1. 2017 – 31.12.2018 – príprava projektu, zber vzoriek a analýzy vzoriek

II. etapa : 1.1.2019 - 30.3.2020 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

30. december 2019

Záverečná správa

30. marec 2020

Vyhodnotenie k roku 2019

V roku 2019 bolo odobraných u výrobcov kozmetických výrobkov 9 rôznych typov obalových materiálov (plast, sklo, Al tuby, papierový laminát) spolu s dokumentáciou dokladajúcou materiálové zloženie a bezpečnosť týchto obalov v súlade s nariadením EP a Rady č. 1935/2004. Záverečná správa bude pripravená do 30.03.2020.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Jednou z priorit Národného programu podpory zdravia je podpora v oblasti zdravého stravovania. Nevyvážená strava spolu s nedostatkom pohybovej aktivity zapríčiňujú vznik nadváhy a obezity u obyvateľov SR s možným rizikom vzniku chronických neinfekčných ochorení. Zdravotným rizikám tohto druhu je vystavená aj mladá generácia nakoľko až 1/3 detí má nadváhu.

a/

Projekt „Viem, čo zjem“ – projekt v spolupráci ÚVZ SR a firmy Nestlé Slovensko

III. etapa projektu v roku 2018 – Téma : „Hygiena potravín“ , spoločne za vyvážený životný štýl našich detí

- pre žiakov 1. a 2. stupňa ZŠ
- metodika z ÚVZ SR, RÚVZ v SR participovali na projekte prednáškami a besedami na tému základné živiny-bielkoviny, tuky a cukry, vitamíny, pestrosť jedálnych lístkov, prospešnosť pre zdravie
- v našom regióne do projektu cez výzvu firmy Nestlé Slovensko boli zapojené 4 základné školy (ZŠ, Jarná 3168/13, Poprad, Spojená škola sv. Jána Pavla II., Dlhé hony 3522, Poprad, ZŠ Dostojevského 25, Poprad a Súkromná ZŠ, Rovná 15, Poprad).
- RÚVZ Poprad zabezpečoval prednášky a besedy, prostredníctvom internetového programu s použitím interaktívnej tabule
- počet tried : 14, počet prednášok : 14
- celkový počet edukovaných žiakov 236, čo porovnaním s r. 2018 zostalo takmer na rovnakej úrovni (243 žiakov v r. 2018)
- v oblasti školského stravovania sa do materiálne spotrebných noriem zaraďujú pokrmy s nižším obsahom soli
- informatívne letáky zasielané na školy pri príležitosti významných svetových dní podľa WHO sú formou zdravotne výchovných aktivít za účelom zvyšovania povedomia mladej generácie v oblasti prevencie civilizacyjnych ochorení. V priebehu r. 2019 bolo touto formou zasielaných 7 druhov tém o zdraví (diabetes, zdravé potraviny, pohybom ku zdraviu, deň srdca, do práce na bicykli, deň zdravia, vyzvi srdce k pohybu).

b/

Podporovať vytváranie priaznivých podmienok na školách pre pohybové aktivity, využívanie športovísk na školách aj pre širokú verejnosť

- v regióne máme účelových 83 telocvičníc (75,8%) a 84 školských ihrísk (76,3%) v 110-tich školských zariadeniach (ZŠ, Gymnázia, SŠ)
- pri výkone štátneho zdravotného dozoru kontrolujeme plnenie hygienických požiadaviek aj na úseku zabezpečovania pohybových aktivít na školách
- v r. 2019 sme realizovali 2. etapu projektu „Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia v populácii detí a mládeže“. V r. 2019 boli v cieľovej skupine žiaci 8. ročníkov vybraných ŽS mesta Poprad (ZŠ Dostojevského 25, Poprad a ZŠ, Francisciho 21, Poprad) v počte 81 žiakov. Výsledky boli hodnotené podľa kritérií poradenskej činnosti Poradenského centra pri RÚVZ Poprad. Rodičia žiakov boli s výsledkami oboznámení a všetky údaje boli zaslané gestorovi úlohy RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi na celoslovenské vyhodnotenie.

Plnenie projektu je naplánované aj na r. 2020, podľa metodického pokynu z ÚVZ SR.

c/

- koncom februára 2019 boli do Bratislavy zaslané v excel súboroch údaje z dotazníkov detí a rodinných dotazníkov v rámci dokončenia projektu Monitorovanie obezity u detí v SR „COSI“. Bolo odovzdaných 365 rodinných dotazníkov a 448 detských dotazníkov, pričom kritérium počtu detí ktoré mali byť vyšetrené bolo 325 detí.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Naše RÚVZ každoročne si zabezpečuje na regionálnej úrovni monitoring a zbery údajov o tabaku, alkohole a drogách podľa štandardizovaných dotazníkov (TAD1, TAD2) a prieskum o prevalencii fajčenia. V r. 2019 boli do prieskumu vybrané tri školské zariadenia (ZŠ Ľubica, SOŠ, Garbiarska, Kežmarok a Hotelová akadémia, Kežmarok)

- celkový počet respondentov 453
- prvé pokusy s cigaretou 29,9% žiakov, s alkoholom až 49,6% žiakov
- 45% žiakov má kamarátov, ktorí už fajčia
- 40% žiakov udalo stav podnapitosti
- informácie o škodlivosti fajčenia, alkohole získavajú najmä z internetu
- skúsenosti s marihuanou má 8% respondentov

Zúčastneným školám po analýze dotazníkov boli zaslané výsledky v písomnej a grafickej podobe, boli oboznámení s výsledkami žiaci, pedagógovia a rodičia. Slúžia pre ďalšiu spoluprácu v intervencii v oblasti výchovy a podpory zdravia mladej generácie.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5.2019), Svetového dňa boja proti AIDS (1.12.2019) sme všetkým základným a stredným školám v regióne (109) zaslali elektronickú poštou informatívne letáky ako podporu v oblasti zvyšovania zdravotného uvedomenia a zdravého spôsobu života.

Projekt bude na regionálnej úrovni pokračovať aj v r. 2020.

V rámci projektu ESPAD – školský prieskum o tabaku, alkohole a ostatných drogách na základných a stredných školách v SR na jar 2019 bol vykonaný na vybraných školách nášho regiónu podľa metodického pokynu z ÚVZ SR monitoring dotazníkovou metódou. Bol realizovaný na 2 ZŠ, 4 SŠ a v jednom gymnáziu, spolu 7 škôl, počet respondentov bol 351. Každý zúčastnený žiak svoj vyplnený dotazník vložil do obálky, zalepené obálky s vyznačením jednotlivých tried podľa kódov boli zaslané na ÚVZ SR na celoslovenskú analýzu a vyhodnotenie.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

V letnej sezóne 2019 bolo odoberatých 59 vzoriek pieskov, prevahu tvorili vzorky pieskov odoberaté z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti na sídliskách (57) a 2 vzorky boli odoberaté z areálu materských škôl, z toho opakovane odoberatých vzoriek bolo 12, spolu 59 vzoriek pieskov odoberatých v letnej sezóne 2019.

Z celkového počtu odoberatých vzoriek pieskov bolo 33 vzoriek (55,9%) vyhovujúcich kritériám v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. Pre prítomnosť vajíčok geohelmitov ako indikátora parazitárneho znečistenia piesku bolo 17 vzoriek nevyhovujúcich

(28,8%), 7 vzoriek pieskov (11,8%) nevyhovelo kritériám vybraných indikátorov mikrobiálneho znečistenia pieskov (termotolerantné koliformné baktérie, fekálne streptokoky) a v dvoch vzorkách bola zistená prítomnosť *Salmonellysp.*

V jednom prípade výskytu *Salmonellysp.* bol vydaný zákaz používania pieskus následnou výmenou piesku, v druhom prípade ihneď po telefonickom oznámení prevádzkovateľ zabezpečil výmenu piesku a telefonicky informoval RÚVZ Poprad o vykonaných opatreniach. Následne odobraté vzorky pieskov nepreukázali prítomnosť *Salmonellysp.* V tých pieskoviskách, kde bolo zistené parazitárne a mikrobiálne znečistenie pieskov prevádzkovatelia zabezpečovali kontrolu dodržiavania zákazu o vstupe psov a mačiek na pieskoviská u majiteľov domácich zvierat pri ich venčení a zabezpečovali priebežne počas leta opatrenia týkajúce sa starostlivosti o pieskoviská – prekopávanie, prehrabávanie, polievanie pieskovísk, aby pôsobením slnečných lúčov na povrchu pieskoviska bola zabezpečovaná likvidácia mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia zo spodných vrstiev pieskovísk.

Projekt bude plnený aj v r. 2020.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Podľa metodického pokynu z ÚVZ SR bolo v prvej etape projektu zabezpečené hodnotenie pestrosti mesačných jedálnych lístkov za mesiac október a november 2019 v 3 vybraných materských školách.

V prvej časti boli hodnotené jedálne lístky v jednotlivých mesiacoch podľa bodového systému koeficientu pestrosti, pričom sa hodnotila samostatne každá súčasť obeda – polievka, hlavné jedlo, príloha, šalát a nápoj. Vo všetkých materských školách koeficient pestrosti jedálnych lístkov v sledovanom období bol vyhovujúci (od 1 do 0,5).

Druhá časť hodnotenia jedálnych lístkov bola zameraná na zisťovanie frekvencie vybraných druhov potravín/pokrmov na desiatu a olovrant a samostatne na obed. Druhy potravín/pokrmov boli uvedené v osobitnej tabuľke a podľa počtu odporúčanej frekvencie za mesiac získavali jednotlivé bodové hodnotenia a následne spoločné vyhodnotenie. Podľa tohto spôsobu hodnotenia bolo zistené, že odporúčaná úroveň frekvencie vybraných potravín/pokrmov na desiatu a olovrant iba v jednej MŠ v jednom mesiaci (október) bola vyhodnotená ako slabšia. Čo sa týka frekvencie vybraných potravín/pokrmov uvedených v osobitnej tabuľke v rámci obeda, všetky MŠ mali v sledovaných mesiacoch podľa počtu získaných bodov hodnotenie dobré, v jednej MŠ za mesiac október bolo hodnotenie veľmi dobré.

Projekt bude pokračovať aj v r. 2020.

4.5 Úrazy u detí v SR

V r. 2019 RÚVZ Poprad sa zapojil do pilotného projektu „Úrazy u detí v SR“. Na základe spolupráce s Nemocnicou, a.s., Poprad bol zabezpečený zber dotazníkov vyplnených rodičmi pri ošetrovaní, prípadne hospitalizácii ich detí z dôvodov úrazovosti v stanovených mesiacoch (február, júl, október 2019) podľa metodického pokynu z NCZI Bratislava.

Bolo vyplnených 38 dotazníkov, ktoré boli v excel súbore zaslané do NCZI Bratislava.

Tento pilotný projekt bude od r- 2020 zaradený do plnenia programov a projektov na r. 2020 a ďalšie roky.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2019 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2019. Očkovací kalendár bol v čase vydania uverejnený na webovej stránke úradu aj v novej praktickej podobe. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillancie ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 67 ochorení na pertussis. Je to 10-násobne vyšší počet než minulého roku. Zaznamenali sme 1 epidémiu v obci Veľká Lomnica v rómskej osade s 15-timi prípadmi (10 prípadov u 0-ročných, 3 prípady vo vekovej skupine 1-4 ročných a u 7- a 12-ročných detí), z nich len 2 prípady boli očkované riadne. Ďalej sme zaznamenali 4 rodinné výskyty - 3x po 3 prípady a 1x s dvomi prípadmi. Ostatné prípady boli sporadické. Riadne očkovanie bolo zaznamenané v 22 prípadoch (intervaly od 7 dní po 45 rokov od očkovania). Hlásené boli 2 prípady akútnej hepatitídy B u dospelých mužov, neočkovaných. Hlásených bolo 43 prípadov novozistených nosičstiev vírusu hepatitídy B. Hlásený bol 1 potvrdený prípad osýpok u riadne očkovaného 10 ročného dieťaťa a 1 prípad mumpsu bez laboratórneho potvrdenia u riadne očkovaného dieťaťa.

V priebehu mesiaca augusta bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kompletná kontrola povinného očkovania, pri ktorej v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča bola zistená zaočkovanosť – od 89,4% (preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne v 13. roku života v ročníku narodenia 2005 v okrese Levoča) do 99,0% u kontrolovaných druhov pravidelného očkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovacích výkonoch.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa 2019 (EIW): uverejnený článok o EIW v 6 lokálnych printových médiách, umiestnený článok o EIW 2019 na webovom sídle RÚVZ so sídlom v Poprade, vytvorená nástienka o očkovaní v priestoroch RÚVZ a v priestoroch Strednej zdravotníckej školy v Levoči, zorganizovaná prednáška o očkovaní pre študentov 2. ZAC triedy Strednej zdravotníckej školy v Poprade v priestoroch SZŠ Poprad a pre študentov 1.MD triedy Strednej zdravotníckej školy v Levoči v priestoroch SZŠ Levoča, v rámci poradne očkovania bolo v tomto týždni pozvaných na konzultáciu o očkovaní 8 rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí. 6 rodičov sa zúčastnilo osobne a 2 rodičia konzultovali telefonicky.

V mesiaci jún sme vykonali 3 prednášky pre všeobecných lekárov o výsledkoch imunologického prehľadu z roku 2018.

6.2 Surveillancie infekčných chorôb

Surveillancie infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym zariadeniam a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2018.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb. Pri epidémii pertussis vo Veľkej Lomnici sme zabezpečili odber biologického materiálu na možnú kultiváciu Bordetellypertussis v NRC pri RÚVZ Banská Bystrica. Zatiaľ bez pozitívneho výsledku.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillancie infekčných ochorení.

V rámci surveillancie chrípky bolo do NRC pre chrípku odoslaných 23 materiálov od sentinelových lekárov.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam na tuberkulózu u rómskych detí, kde pokračuje nariadené očkovanie detí z nižšieho hygienického štandardu v obciach Hranovnica, Výborná, Veľká Lomnica a Krížová Ves. V tomto roku bolo zaočkovaných na základe rozhodnutia 96 detí.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Pokračovali sme v surveillancie a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnu databázu vyšetrení vykonaných v NRC a oddeleniach klinickej mikrobiológie, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk.

V roku 2019 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 3325 prípadov infekčných ochorení, z nich 448 bolo nozokomiálnych nákaz (NN). Akútne respiračné ochorenia a chrípka sa hlásili telefonicky. V roku 2019 bolo zaevidovaných 45 epidémií. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 14 hlásení. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrovujúcich lekárov, taktiež z mikrobiologického laboratória OKM Zvolen, ktoré patrí do siete AGEL, hlásenie pozitívnych výsledkov z OKM Nemocnice Poprad je vykonávané.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 448 nozokomiálnych nákaz, z nich sme zaznamenali 4 epidémie. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. a OKM Zvolen. V roku 2019 sme sa už po deviaty krát zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad a.s., kde pri retrospektívnom incidenčnom sledovaní bola zistená incidencianozokomiálnych nákaz 26,1%.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 216 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 1015 vzoriek z prostredia, 207 vzoriek na sterilitu, 44 vzoriek dezinfekčných roztokov, 32 vzoriek ovzdušia. Súčasťou ŠZD bola aj kontrola účinnosti sterilizácie zdravotníckych pomôcok akreditovanou metódou odberu vzorky a to u 121 horúcovzduchových a 121 parných sterilizačných prístrojov. Podrobná analýza bude vo Výročnej správe oddelenia epidemiológie za rok 2019.

Začiatkom mája sme sa zúčastnili kampane „hygiena a dezinfekcia rúk“ v rámci ktorej sme vykonali 7 aktivít na podporu tejto kampane (prednášky, ukážky správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk, stery z rúk zdravotníckych pracovníkov, sledovanie príležitostí hygienickej dezinfekcie rúk).

V mesiacoch marec – máj sa uskutočnilo 5 školení v rámci projektu vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v hygiene rúk s celkovým počtom 335 účastníkov. V mesiaci november sa uskutočnili 3 školenia v rámci projektu vzdelávania zamestnancov domovov sociálnych služieb v hygiene rúk s celkovým počtom 83 účastníkov

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2019 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijný plán hlavne so zameraním na aktualizáciu kontaktných osôb jednotlivých dotknutých inštitúcií.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie akútnych chabých obŕn (ACHO) v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológom. V roku 2019 nebol hlásený žiadny prípad ACHO. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roku 2019 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Poprade je súčasťou poradenského centra ako jedna z nadstavbových poradní Poradňa pre AIDS. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty pre verejnosť. Poradenstvo vykonáva lekár epidemiológ, ktorý zároveň koordinuje činnosť v prevencii AIDS na úrade, v úzkej spolupráci s oddelením Podpory zdravia a oddelením hygieny detí a mládeže. Klienti okrem poradenstva dostanú informáciu o možnosti vyšetrenia HIV protilátok. V roku 2019 bol vykonaný 1 odber anonymných samoplatcov na anti HIV vyšetrenie v Oddelení klinickej biochémie Poprad s negatívnym výsledkom. 6 klienti po konzultácii v poradni pre AIDS pri RÚVZ Poprad boli odporučení na vyšetrenie do RÚVZ Košice.

V rámci prevencie AIDS boli rozdane vzdelávacie materiály (letáky) do 112 školských zariadení. V priestoroch RÚVZ Poprad (na chodbe a v Poradni zdravia) a Strednej zdravotníckej školy v Levoči bola umiestnená nástenka o HIV/AIDS. Bola vykonaná 1 prednáška pre 26 žiakov ZŠ. RÚVZ so sídlom v Poprade vykonával edukačnú činnosť a zároveň obyvateľstvo regiónu informoval o epidemiologickej situácii vo výskyte AIDS v rámci Slovenska na webovej stránke RÚVZ

Vyhodnotenie tejto úlohy bolo zaslané koncom roka 2019 na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

6.8 Poradne očkovania

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty o možnosti telefonického poradenstva aj osobnej návštevy po telefonickej dohovore.

V roku 2019 bolo do poradne pozvaných 8 rodičov, ktorí odmietajú očkovanie svojich detí. Dostavilo sa 6 rodičov. Aj napriek pohovoru rodičia svoje dieťa nedali zaočkovať.

V roku 2019 poradňu navštívilo 5 cestovateľov, telefonicky sa poradilo 17 cestovateľov, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia. Následne po vykonaní očkovania ošetrojúcim lekárom boli vydané 2 očkovacie preukazy.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Projekt sme realizovali v mesiacoch február-marec 2019 na troch stredných školách v okrese Poprad, Kežmarok a Levoča. Zúčastnilo sa ho 60 študentov. Kompletne vyplnené dotazníky odovzdalo 60 študentov. Dotazníky boli k ďalšiemu spracovaniu zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

Gestor: ÚVZ SR - Národne referenčné centrum pre legionely v životnom prostredí

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetřilo v roku 2019 na legionely v rámci projektu celkovo **54** vzoriek (54 ukazovateľov, 560 analýz): z toho **18** technologických vôd, **6** vzoriek teplej úžitkovej vody (TÚV), **1** vzorku pitnej vody a **29** vzoriek bazénových vôd. Zároveň boli vyšetřené **3** stery súvisiace s odberovými miestami.

V piatich vzorkách technologických vôd bola stanovená prítomnosť baktérií rodu *Legionella*. Ich počty sa pohybovali v rozmedzí od $2,0 \cdot 10^2$ KTJ/100ml do $1,7 \cdot 10^4$ KTJ/100 ml. V troch vzorkách boli potvrdené viaceré sérotypy legionel. V troch prípadoch bola v týchto vzorkách potvrdená *Legionellapneumophilasér. 1*, v piatich prípadoch *Legionellapneumophilasér. 2-15* a v dvoch *Legionellaspp.*

Vo vzorkách TÚV a vzorke pitnej vody legionely stanovené neboli. Vo vzorkách bazénových vôd bola legionela stanovená v dvoch prípadoch v počte $4,0$ a $8,0 \cdot 10^2$ KTJ/100 ml. V oboch prípadoch bola potvrdená *Legionellapneumophilasér. 3*. Vo vzorkách sterov legionely neboli stanovené.

7.3 Materské mlieko

Cieľ:

Sledovala sa kvalita nepasterizovaného mlieka ako odozva na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom. Mikrobiologické vyšetřenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality mlieka pred a po jeho pasterizácii.

Zisťovala sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a prítomnosť stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku, ako prevencia proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka. Izolované kmene *Staphylococcus aureus* boli odoslané do NRC pre KPS a ich toxíny v Košiciach, kde sa sledovala prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetřilo za rok 2019 **67** vzoriek (67 ukazovateľov, 282 analýz) materského mlieka.

Bolo vyšetřených **33** vzoriek materského mlieka **pred pasterizáciou:**

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Acinetobactersp.</i>	5
aeróbne sporulanty	1
<i>Bacilluscereus</i>	4
<i>Enterobactersp.</i>	3
<i>Escherichiacoli</i>	1
enterokoky	3
<i>Klebsiellapneumoniae</i>	8
<i>Klebsiellaoxytoca</i>	3
<i>Pantoeasp.</i>	1
<i>Pseudomonasputida</i>	1
saprofytické stafylokoky	23
<i>Staphylococcusaureus</i>	5
<i>Streptococcussp.</i>	2

Bolo vyšetrených 34 vzoriek materského mlieka po pasterizácií:

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Acinetobactersp.</i>	2
aeróbne sporulanty	3
<i>Bacilluscereus</i>	2
<i>Enterobacter. sp.</i>	1
<i>Escherichiacoli</i>	1
enterokoky	1
<i>Klebsiellapneumoniae</i>	2
saprofytické stafylokoky	10
<i>Staphylococcusaureus</i>	1
<i>Streptococcussp.</i>	2

Záver:

V 18 vzorkách bola pasterizácia účinná a neboli tam zistené žiadne mikroorganizmy.

V 14 vzorkách aj po pasterizácií bola potvrdená prítomnosť mikroorganizmov.

V piatich vyšetrených vzorkách pred pasterizáciou sme potvrdili prítomnosť *Staphylococcusaureus*. V jednom prípade bola prítomnosť potvrdená aj vo vzorke po pasterizácií.

V jednom prípade izolovaného kmeňa *Staphylococcusaureus* bola potvrdená produkcia enterotoxínu typ B.

7.18 Monitoring výskytu vibrií s cieľom ochrany verejného zdravia

Gestor: NRC pre *Vibrionaceae*, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetrilo v roku 2019 v rámci projektu 12 vzoriek mrazených rýb (12 ukazovateľov, 179 analýz). V 11 vzorkách sme prítomnosť *Vibriospp.* nezistili. V jednej vzorke sme zistili prítomnosť *Vibriospp.* V NRC pre *Vibrionaceae* bol kmeň identifikovaný ako *Vibrioalginolyticus*. Išlo o vzorku Mrazená ryba - rybíe filé z morskej šľuky, kanadskej, odobranej zo školskej jedálne v Poprade v rámci štátneho zdravotného dozoru.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Národný program podpory zdravia je celospoločenský program, do ktorého je zainteresovaných niekoľko rezortov. Jeho cieľom je prevencia civilizačných ochorení, ktoré majú súvislosť s nesprávnym životným štýlom.

Plnenie projektu je realizované v Základnej poradni zdravia v rámci poradenskej činnosti, prácou v teréne v rámci kampaní vyhlásených pri príležitosti významných dní WHO, či informovanosťou verejnosti prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov. Celkovo bolo do médií zaslaných 23 príspevkov.

V jarných a letných mesiacoch roka bol realizovaný prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR“. Cieľom bolo monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia obyvateľov, a tiež výskyt rizikových faktorov životného štýlu. Celkovo bolo vyplnených 104 dotazníkov obyvateľov rôznych vekových skupín (podľa zaslanej metodiky). Údaje z dotazníkov boli zadané do masky v programe excel a zaslané gestorovi projektu.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva sa vykonáva predovšetkým u klientov v rámci poradenstva v základnej poradni zdravia.

V roku 2019 bolo v základnej poradni pri RÚVZ Poprad vyšetrených 79 klientov vo veku nad 18 rokov, z toho 47 žien a 32 mužov. Z celkového počtu bolo 23 klientom odporúčané navštíviť nadstavbovú poradňu pre zdravú výživu alebo iných odborných lekárov z dôvodu zdravotných indikácií (zvýšený krvný tlak, zvýšený cukor v krvi a pod.).

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia boli dňa 4. 4. 2019 vyšetrení zamestnanci Okresného úradu v Poprade. Vyšetrených bolo spolu 29 klientov, ktorým bol stanovený celkový cholesterol, meraný krvný tlak a pulz, zisťované antropometrické údaje (telesná výška a hmotnosť, obvod pásu a bokov) a bolo tiež vykonané meranie kostrového svalstva, telesného a viscerálneho tuku a bazálneho metabolizmu na prístroji Omron. Všetkým bolo poskytnuté aj individuálne poradenstvo.

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou boli dňa 31. 7. 2019 vyšetrení zamestnanci spoločnosti Tatravagónka a. s., Poprad. Merania sa zúčastnilo 72 ľudí, ktorým bol stanovený celkový cholesterol, hladina glukózy a meraný krvný tlak a pulz. Všetkým klientom bolo poskytnuté aj individuálne poradenstvo.

Podobné vyšetrenie sa uskutočnilo aj u zamestnancov spoločnosti Tesco v mestách Poprad, Kežmarok a Spišská Belá. Vyšetrenia sa uskutočnili v dňoch 9. 7. – 12. 7. 2019 v 4 prevádzkach. Meraní sa celkovo zúčastnilo 70 zamestnancov. Všetkým klientom bol vyšetrený celkový cholesterol a poskytované odborné poradenstvo.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity boli dňa 24. 9. 2019 vyšetrení zamestnanci spoločnosti Whirlpool Slovakia spol. s r. o, Poprad – Matejovce. Vyšetrených bolo 27 klientov, ktorým bol stanovený celkový cholesterol, meraný krvný tlak a pulz, zisťované antropometrické údaje (telesná výška a hmotnosť, obvod pásu a bokov), a bolo tiež vykonané meranie kostrového svalstva, telesného a viscerálneho tuku na prístroji Omron. Všetkým bolo poskytnuté aj odborné poradenstvo.

Následne, dňa 29. 10. 2019, boli v rámci výjazdovej akcie Poradne zdravia vyšetrení ďalší zamestnanci spoločnosti Whirlpool Slovakia spol. s r. o, Poprad – Matejovce. Vyšetrených bolo 23 klientov, ktorým bol stanovený celkový cholesterol, meraný krvný tlak a pulz, zisťované antropometrické údaje (telesná výška a hmotnosť, obvod pásu a bokov) a vykonané meranie kostrového svalstva, telesného a viscerálneho tuku na prístroji Omron. Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

Dňa 21. 11. 2019 boli v rámci výjazdovej akcie Poradne zdravia vyšetrení zamestnanci spoločnosti Sintra spol. s r. o, Bratislava, odštepny závod Zdroj, Hraničná 665/14 Poprad.

Vyšetrených bolo spolu 30 klientov, ktorým bol stanovený celkový cholesterol, meraný krvný tlak a pulz, zisťované antropometrické údaje (telesná výška a hmotnosť, obvod pásu a bokov) a bolo vykonané meranie kostrového svalstva, telesného a viscerálneho tuku na prístroji Omron.

V rámci poradenskej činnosti v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení bolo v r. 2019 spolu vyšetrených 330 klientov (Poradňa zdravia a výjazdové vyšetrenia v teréne).

Nadstavbovú poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity v tomto roku navštívilo 5 klientov, ktorým bolo poskytnuté i odborné poradenstvo.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity na roky 2015 - 2025

V priebehu roka 2019 boli do cca 210 predškolských a školských zariadení nášho regiónu zasielané letáky a informácie o význame pohybovej aktivity a správnom stravovaní, ako aj o prevencii vzniku obezity. Bolo vykonaných 14 prednášok v rámci projektu „Viem čo zjem“ v štyroch základných školách mesta Poprad pre 236 žiakov.

Na tému prevencie nadváhy a obezity boli uverejnené letáky na webovej stránke RÚVZ a na nástenke v budove RÚVZ.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit

V r. 2019 projekt nebol plnený.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Pri príležitosti medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme boli v jednej strednej škole zabezpečené 2 prednášky pre 26 študentov.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenie úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

V r. 2019 boli v mesiaci október – mesiac úcty k starším, distribuované letáky do 44 klubov dôchodcov, domovov sociálnych služieb, zariadení opatrovateľskej starostlivosti.

9.6 CINDI program SR

Do predškolských a školských zariadení regiónu (cca 220 zariadení) sú pravidelne distribuované letáky v rámci významných svetových dní vyhlasovaných WHO (Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň pohybu, Svetový deň bez fajčenia, Svetový deň potravy, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog, Svetový deň diabetu, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň boja proti AIDS). Tieto letáky boli tiež uverejňované na web stránke nášho úradu, ako aj na nástenke v budove úradu.

Pravidelné informácie zamerané na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva boli zabezpečované aj prostredníctvom regionálnych médií (Chemosvitské noviny, noviny Whirlpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, noviny Kežmarok, TV Poprad).

9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 - 2020

V rámci projektu „Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách“ bol v SR vykonaný prieskum v siedmych školských zariadeniach, ktoré boli vybrané v našom regióne v rámci SR (ZŠ Tajovského Poprad, ZŠ Francisciho Levoča, SOŠ hotelová Horný Smokovec, SOŠ technická Poprad, SPgŠ Levoča, Gymnázium Levoča, SOŠ Kežmarok). Celkovo sa

monitoringu zúčastnilo 398 žiakov a študentov. Vyplnené anonymné dotazníky boli zaslané gestorovi úlohy na ÚVZ SR.

V rámci regiónu sa na našom RÚVZ aj v tomto roku realizoval monitoring zameraný na zdravotné uvedomenie v oblasti užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ a študentov SŠ a ich učiteľov (ZŠ Lubica; SOŠ Garbiarska Kežmarok; Hotelová akadémia Kežmarok). Celkovo bolo do prieskum zahrnutých 198 žiakov, 255 študentov a 21 pedagógov. O výsledkoch boli školy informované písomnou správou spolu s grafickým vyjadrením výsledkov.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu (10. 5. 2019) boli na všetky materské, základné a stredné školy nášho regiónu (cca 220 zariadení) zaslané letáky ako podpora na zdravotné uvedomenie a ochranu zdravia mladej generácie. Informačný materiál bol uverejnený aj na web stránke a na nástenke nášho RÚVZ.

V r. 2019 sa uskutočnil 8. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

V základnej poradni zdravia bolo v r. 2019 vyšetrených aj 81 žiakov dvoch základných škôl mesta Poprad, ktorí boli zapojení do II. etapy projektu NAPPPA. Súbor tvorilo 40 chlapcov a 41 dievčat. Všetkým zúčastneným boli z kapilárnej krvi stanovené hodnoty celkového cholesterolu, HDL cholesterolu, tukov a cukru, merané vybrane antropometrické ukazovatele, krvný tlak, pulz, % podkožného a viscerálneho tuku, % kostrového svalstva, hodnoty bazálneho metabolizmu, test flexibility, orientačný test fyzickej zdatnosti (Ruffierov test) a funkčné vyšetrenie pľúc (spirometria). Všetky výsledky boli spracované, zadané do programu excel a odoslané gestorom projektu na RÚVZ Spišská Nová Ves.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ v SR

Cieľ:

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií,
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií,
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

Riešenie:

V roku 2019 bolo v prevádzke 22 zariadení solárií s celkovým počtom 29 opaľovacích prístrojov, z toho v okrese Považská Bystrica 7 prevádzok s 12 opaľovacími prístrojmi, v okrese Púchov 5 prevádzok so 7 opaľovacími prístrojmi a v okrese Ilava 8 prevádzok s 10 opaľovacími prístrojmi. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 11 zariadeniach so zameraním na dodržiavanie hygienických požiadaviek v prevádzke a kontrolu vykonávania objektivizácie UV žiarenia.

V rámci mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek spojeného s meraním UV žiarenia bol vykonaný v mesiacoch január a február 2019 ŠZD v 5 prevádzkach solárií so 7 opaľovacími prístrojmi. V 1 prevádzke s dvoma opaľovacími prístrojmi bola uložená sankcia za zanedbanie povinnosti objektivizácie UV žiarenia po výmene trubíc a prekročení celkovej účinnosti ožiarenosti v oboch opaľovacích prístrojoch.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNÍŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2019 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 3897 exponovaných zamestnancov, z toho 937 žien.

Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 117.

Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 3236 zamestnancov. 59 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 28 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti administratívnych a podporných služieb vykonáva 205 pracovníkov, v oblasti dodávky vody, čistenia a odvodu odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva rizikové práce 38 pracovníkov a v odborných, vedeckých a technických činnostiach vykonáva rizikové práce 17 pracovníkov. V stavebníctve a pri ťažbe a dobývaní vykonáva rizikové práce 31 pracovníkov a v oblasti skladovania a dopravy 193 pracovníkov. 90 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu.

Z jednotlivých rizík sú pracovníci pri výkone prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (2628 exponovaných pracovníkov, z toho 2356 v 3. kat. a 272 v 4. kat.). Chemickým látkam je exponovaných 1513 pracovníkov (z toho 1243 v 3. kategórii a 270 v 4. kategórii), z tohto počtu je pevnému aerosólu exponovaných 1161 pracovníkov (z toho 914 v 3. kat. a 247 v 4. kat.) a chemickým karcinogénom, mutagénom a reprodukčne toxickým látkam je exponovaných spolu 438 pracovníkov (z toho 271 v 3. kat. a 167 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 565 pracovníkov (záťaž teplom - 471 pracovníkov a 94 pracovníkov - záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 165 pracovníkov. Nadmernej fyzickej záťaži - dynamickej je exponovaných 52 pracovníkov v 3. kat., DNJZ je exponovaných 130 pracovníkov v 3. kat., zvýšenému tlaku na lakt'ový nerv 13 exponovaných pracovníkov, všetci v 3. kategórii a nevhodnú pracovnú polohu pri práci na čas presahujúci limity stanovené legislatívou zaujíma 7 zamestnancov. 102 pracovníkov je exponovaných nadmernej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami, všetci v 3. kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 17 pracovníkov v 3. kat., optickému žiareniu je vystavených 7 pracovníkov v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12. 2018 došlo k navýšeniu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 327 pracovníkov.

Uvedené súvisí predovšetkým s ekonomickou a hospodárskou situáciou - navyšovaním počtu pracovníkov, ale aj s *novými rizikovými prácami* v nasledovných spoločnostiach:

BelPower Solutions, s.r.o., Dubnica nad Váhom (pracovníci exponovaní fyzickej záťaži DNJZ),

FUSO Industries Slovakia, s.r.o., Považská Bystrica (expozičia pracovníkov hluku),

Píla Praznov, prevádzka Dolný Lieskov (expozícia pracovníkov hluku)
ALUTECH Slowakeis.r.o., Dubnica nad Váhom (expozícia pracovníkov hluku, chemickým faktorom a vibráciám),
VÝVOJ Martin, a.s., Martin - prevádzka Dubnica nad Váhom (expozícia pracovníkov hluku, vibráciám a chemickým faktorom),
RONA, a.s. Lednické Rovne - pracovisko Drevotokáreň (expozícia pracovníkov pevnému aerosólu z tvrdého dreva - 4 kategória),
Dongil Rubber Belt Slovakia, s.r.o., Považská Bystrica - zaradenie prác na pracoviskách DRB 2. etapa (expozícia pracovníkov hluku, záťaži teplom pre teplé obdobie roka),
SlovZink, a.s., Košeca - zaradenie prác v novej výrobnéj hale (expozícia pracovníkov hluku, chemickým faktorom),
Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov - zaradenie prác pri separácii a zhodnocovaní odpadov (expozícia chemickým faktorom), pri lisovaní plášťov v lisovni stará hala (záťaž teplom pre teplé obdobie roka), práce v skúšobnom centre (expozícia pracovníkov hluku),
NsP Považská Bystrica - zaradenie prác na pracovisku chirurgia - operačné sály (expozícia pracovníkov chemickým faktorom),
Gimax ADZ, Servis - nové rizikové práce - separácia a zhodnocovanie odpadov (expozícia chemickým faktorom), opravy plášťov brúsením (expozícia chemickým faktorom)
VS-MONT, s.r.o., Lazy pod Makytou - nová prevádzka Považská Bystrica - práce s expozíciou chemickým faktorom pri zváraní.

Z hľadiska expozície jednotlivým rizikovým faktorom bol najvýznamnejší rozdiel zaznamenaný z hľadiska expozície chemickým faktorom o 201 pracovníkov viac. Uvedené je spôsobené najmä novými rizikovými prácami v spoločnosti ALUTECH Slowakeis.r.o., Dubnica nad Váhom, SlovZink, a.s., Košeca a VÝVOJ Martin, a.s., Martin. Významný rozdiel bol tiež zistený v expozícii nadmernému teplu (o 193 pracovníkov viac) z dôvodu zaradenia prác v spoločnosti Continental Matador Rubber a spoločnosti Dongil Rubber Belt Slovakia, s.r.o., Považská Bystrica do tretej kategórie - záťaž teplom pre teplé obdobie roka. O 132 pracovníkov viac je evidovaných z hľadiska expozície hluku z dôvodu nových rizikových prác a o 23 pracovníkov viac je exponovaných fyzickej záťaži DNJZ z dôvodu zaradenia prác v spoločnosti BelPower Solutions, s.r.o., Dubnica nad Váhom do tretej kategórie.

V niektorých spoločnostiach došlo k vyradeniu prác z tretej resp. štvrtej kategórie z dôvodu vykonaných opatrení na jednotlivých pracoviskách, na základe novej objektivizácie či zrušenia pracoviska:

METALLFORM, s.r.o., Beluša - vyradenie práce - zvärač zvarovňa stará hala z tretej kategórie z dôvodu realizácie opatrení a neprekročenia NPEL zisteného následným meraním, vyradenie práce manipulačného pracovníka z tretej kategórie z dôvodu neprekročenia hornej akčnej hodnoty expozície hluku zisteného novým meraním a zmena v zaradení práce brusiča zo 4. kategórie do kategórie 3 z hľadiska expozície vibráciám.

GALVANIKÁ, s.r.o., Dolná Breznica - vyradenie práce chromovača (expozícia šesťmocnému chrómu) a brusiča v brúsiarni (expozícia hluku) z tretej kategórie na základe výsledkov nových meraní.

Desma Slovakia, s.r.o., Šebešťanová - vyradenie práce brusiča - paliča z tretej kategórie z dôvodu zrušenia pracovnej pozície.

Považská cementáreň, a.s., Ladce - vyradenie práce laboranta z tretej kategórie (expozícia chemickým faktorom a hluku) z dôvodu zrušenia pracovnej pozície.

Burnsen SK, a.s., Nová Dubnica - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia hluku) z dôvodu vykonaných technických opatrení (zakrytovanie CNC strojov) a neprekročenia

hornej akčnej hodnoty expozície hluku zistené následnými meraniami.

Elastomer Solutions, s.r.o., Beluša - vyradenie montážneho pracovníka z tretej kategórie z dôvodu presťahovania pracoviska montáže do čiastočne oddeleného priestoru skladu.

thysenkrupprotheerde Slovakia, a.s., Považská Bystrica (predtým PSL, a.s.) - vyradenie viacerých prác z tretej kategórie z hľadiska expozície hluku z dôvodu vykonaných technických a technologických opatrení (zabezpečenie pracoviska omieľania obmedzením vstupu počas chodu zariadenia a kontrola procesu na diaľku pomocou zobrazovacej techniky).

RIBE Slovakia, k.s. Nitra, prevádzka Dubnica nad Váhom - vyradenie práce pri výrobe technických pružín z tretej kategórie z dôvodu zrušenia pracoviska.

BOOSTER PrecisionComponents (Belusa), s.r.o. - vyradenie práce montážnych pracovníkov a pracovníka pri obsluhu popisovačky z dôvodu zrealizovaných opatrení (čiastočne oddelenie pracovísk montáže od výrobných pracovísk, rotácia pracovníkov a výmena špičiek na zariadeniach na ofukovanie výrobkov) a neprekročenia hornej akčnej hodnoty expozície hluku zisteného následnými meraniami.

MALENICA, s.r.o., Pružina - zrušenie pracoviska, na ktorom vykonávali pracovníci prácu zaradenú do tretej kategórie RF hluk.

ALVE SLOVAKIA, s.r.o., - vyradenie prác z tretej kategórie - RF hluk z dôvodu zrušenia výroby.

NsP Ilava, n.o. - vyradenie prác z tretej kategórie z dôvodu zníženia miery rizika zisteného meraním po presťahovaní pracoviska patológie do nových priestorov.

PD Mestečko - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia hluku) z dôvodu zníženia objemu výroby a nepravidelnej expozície v priebehu týždňa a neprekročenia hornej akčnej hodnoty expozície hluku zistené následnými meraniami.

BOOSTER PrecisionComponents (Povazska Bystrica), s.r.o. - vyradenie viacerých prác z tretej kategórie RF hluk z dôvodu zrušenia pracovísk.

Kaufland Slovenská republika v.o.s., Bratislava - DC Ilava - vyradenie niektorých prác z tretej kategórie - záťaž chladom z dôvodu zrušenia pracovných pozícií.

Celkovo bolo k 31.12. 2019 vydaných 45 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.). Z toho 19 rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu straty platnosti rozhodnutia, nakoľko sa opatreniami vykonanými zamestnávateľom nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a práce naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie.

Povinnosť vypracovať a predkladať na RÚVZ informáciu o zdravotných rizikách na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce a o opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie podľa § 30 ods. 1 písm. m) zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov si väčšina zamestnávateľov splnila, o čom svedčí počet predložených informácií o hodnotení rizík (spolu 114). V niektorých informáciách nie sú uvedené konkrétne opatrenia zamestnávateľa na zníženie rizika, ale len všeobecné opatrenia vyplývajúce z legislatívy - čistenie strojov, LPP, informovanosť pracovníkov, OOPP... Dokumenty boli vypracovávané v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou.

Za účelom znížovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD zameraný na dodržiavanie ustanovení zákona a jednotlivých nariadení vlády. Spolu bolo vykonaných 81 kontrol na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 3. resp. 4. kategórie. ŠZD bol zameraný na kontrolu zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov; spôsobu zabezpečenia lekárskeho preventívneho prehliadok zamestnancov vo vzťahu k práci; kontrolu náležitostí lekárskeho posudkov o zdravotnej spôsobilosti

zamestnancov na prácu; opatrení vykonaných na zníženie expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia; kontrolu evidencie zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a dokumentácie vypracovanej zamestnávateľom v spolupráci s PZS (posudky o riziku a prevádzkové poriadky). Osobitná pozornosť bola venovaná pracoviskám, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 4. kategórie a pracoviskám, na ktorých bolo vykonané prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania u zamestnancov.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru v niektorých organizáciách bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia:

Hluk - 4 subjekty - spolu 113 dotazníkov „H“
Chemické látky - 4 subjekty - spolu 30 dotazníkov „C“
Azbest - 1 subjekt - spolu 5 dotazníkov „A“
Mikroklima - 3 subjekt - spolu 24 dotazníkov „M“
Vibrácie - 2 subjekty - spolu 5 dotazníkov „V“

Okrem toho je expozícia pracovníkov jednotlivým faktorom pracovného prostredia posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri hodnotení výsledkov posúdenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Tiež bola expozícia pracovníkov (výsledky meraní, údaje z kariet bezpečnostných údajov...) hodnotená aj v rámci posudkovej činnosti pri prehodnocovaní zaradenia prác do tretej alebo štvrtej kategórie.

Z dôvodu nezabezpečenia posúdenia zdravotných rizík, nezabezpečenia lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci v zmysle zákona (spolu s inými porušeniami ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z.) bolo v správnom konaní uložených 5 pokút v celkovej sume 6000 €.

Na základe zistení zo štátneho zdravotného dozoru RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici vydal jeden **pokyn** nazabezpečenie v súlade s osobitným predpisom (NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov) technických, organizačných a iných opatrení, ktoré vylúčia alebo znížia expozíciu zamestnancov chemickým faktorom na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru (zabezpečiť odsávanie od CNC strojov) v spoločnosti BOOSTER PrecisionComponents (Belusa), s.r.o., nakoľko sa meraniami zistila veľmi vysoká miera rizika z hľadiska expozície pracovníkov chemickým faktorom a jednotlivé strojné zariadenia nemali odsávanie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

K 31.12. 2019 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č. 355/2006 Z.z.) zameraný na kontrolu dodržiavania ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný na 9 pracoviskách v spoločnostiach ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom, RONA, a.s., Lednické Rovne, Galvanika, s.r.o., Dolná Breznica, Spoločnosti Gimax, Púchov, SlovZink, a.s., Košeca, LusikTrade, s.r.o., Beluša, NsP Ilava. V rámci ŠZD boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami a karty bezpečnostných

údajov. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami a tiež splnenie povinnosti absolvovania aktualizacej odbornej prípravy v zmysle zákona. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky.

K 31.12. 2019 boli podané na posúdenie 3 návrhy na skladovanie, manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami (v dvoch prípadoch spolu s KaM faktormi) podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z.z.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín). Na RÚVZ v sídle kraja sú odporúčaní aj v prípade predkladania potvrdení o absolvovaní aktualizacej odbornej prípravy, prípadne sú tieto potvrdenia odstúpené.

Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. Túto povinnosť si k 31.12. 2019 splnilo 307 organizácií. Oznámenia sú v evidencii oddelenia HŽPaZ.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami neboli zaznamenané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a zlátok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

K 31.12. 2019 evidujeme v programe ASTR celkom 438 zamestnancov z toho 22 žien, ktorí vykonávajú práce v 3. a 4. kategórii s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, reprodukčne toxickými látkami. Do tohto počtu sú zaradení pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, agentúry dočasného zamestnávania GIMAX ADZ, s.r.o., Púchov a GIMAX Servis, s.r.o., Púchov, ktorí sú exponovaní sadziám (spolu 404 z toho 17 žien), ktoré však podľa predložených KBÚ nie sú klasifikované ako karcinogénne. V roku 2019 došlo k nárastu počtu pracovníkov exponovaných sadziám (o 28 pracovníkov viac) z dôvodu navýšenia počtu pracovníkov.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na pracovisku ambulatnej chemoterapie Nemocnice s poliklinikou Považská Bystrica. Na základe záverov posúdenia rizika boli práce na uvedenom pracovisku z dôvodu zvýšenej miery zdravotného rizika zo špecifického pôsobenia karcinogénnych a mutagénnych faktorov zaradené do 3. kategórie.

Poskytovanie ambulatnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia sa vykonáva tiež na súkromnej ambulancii nešátneho zdravotníckeho zariadenia. Počet podaných dávok sa eviduje.

Okrem toho evidujeme práce zaradené do tretej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom (18 zamestnancov) a u 3 SZČO v prevádzke na výrobu drevených násad. Práce zaradené do štvrtej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) evidujeme v spoločnosti RONA, a.s. v drevotokárskej dielni pri výrobe drevených foriem na výrobu skla. Do druhej kategórie prác sú zaradené práce pri ktorých sú pracovníci exponovaní pevnému aerosólu z tvrdého dreva v spoločnosti PILAMUS, spol. s r.o., Dohňany - prevádzka Ihrište, práce s expozíciou zlúčeninám šesťmocného chrómu pri chrómovaní v spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica a práce na oddelení patológie NsP Považská Bystrica,

pri ktorých sú pracovníci exponovaní formaldehydu. Na základe vykonaných opatrení (presťahovanie pracoviska do nových priestorov, zabezpečenie odsávania) a meraním zisteného zníženia miery rizika boli práce na oddelení patológie NsP Ilava preradené z tretej kategórie do kategórie 2 z hľadiska expozície formaldehydu.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v spoločnostiach ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom (expozícia karcinogénom pri laboratórnych činnostiach), Nemocnica s poliklinikou Ilava (expozícia formaldehydu pri fixácií biologického materiálu), RONA, a.s., Lednické Rovne (expozícia kobaltu - boritan, formaldehydu a benzínu pri maľovaní výrobkov a pri údržbe), Galvanika, s.r.o., Dolná Breznica (expozícia zlúčeninám šesťmocného chrómu pri chrómovaní, dusičnanu koboltnatému, formaldehydu, zlúčeninám niklu), spoločnosti Gimax, Púchov, SlovZink, a.s., Košeca (expozícia dvojchrómanu draselnému, dusičnanu nikelnatému a kyseline arzeničnej pri laboratórnych činnostiach), LusikTrade, s.r.o., Beluša (expozícia gumárenským zmesiam klasifikovaným ako karcinogén kat. 1B pri pogumovávaní kovových výrobkov).

V rámci posudkovej činnosti boli vydané 3 rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku (v dvoch prípadoch spolu s T+ látkami). Zároveň bol schválený prevádzkový poriadok pre činnosti s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12. 2019 posúdených 78 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- 14 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v stúpačkách bytových jadier
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z kanalizačných a vetracích rúr z bytového domu
- 37 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rodinného domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy objektu skladu stavebného materiálu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy budovy maštale
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy budovy kostola
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny nebytovej budovy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny viacúčelovej budovy
- 4 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny hospodárskej budovy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny - podbránie - prístrešok
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy budovy č. 8 - hala vulkanizácie a finalizácie CBG DP
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy budovy múzea
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy rodinného domu a záhradného domčeka
- 4 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - stabilizácia a

likvidácia strešného eternitu z dvora rodinného domu

- 3 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - likvidácia azbestovocementovej strešnej krytiny z humna bez súpisného čísla
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - likvidácia azbestovocementovej strešnej krytiny z rodinného domu s hospodárskou budovou
- 3 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - likvidácia voľne zloženej strešnej krytiny (eternitu) na pozemku pri rodinnom dome
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z priečok v objekte budovy VMB

V jednom prípade bolo z dôvodu nepredloženia prevádzkového poriadku s posudkom o riziku vypracovaného v súlade s § 30 ods. 1 písm. b) a § 41 ods. 14 zákona č. 355/2007 Z.z. účastníkom konania k návrhu na vydanie rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v bytovom dome konanie zastavené.

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti Roman Juríček - STRECHYRJA, Lysá pod Makytou (14 návrhov), MESTKROV, s.r.o., Horná Poruba (2 návrhy), Losstav, s.r.o., Streženice (8 návrhov), Regena ES, s.r.o., Strážske (1 návrh), SD Gelnica, s.r.o. (5 návrhov), BATKO, s.r.o., Horná Poruba (3 návrhy), ECOLIKVID, s.r.o., Folkušová (1 návrh), ASTANA, s.r.o., Poprad (9 návrhov), E - RAN TZB, s.r.o., Bratislava (5 návrhov), KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina (5 návrhov), AZBESTGROUP s.r.o., Bratislava - mestská časť Nové Mesto (2 návrhy), Miroslav Pavlík - Tesklamp, Horný Lieskov (5 návrhov), DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava (1 návrh), KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín (1 návrh), LIVING LIGHT, spol. s r.o., Zeleneč (1 návrh), KAMON, s.r.o., Považská Bystrica (5 návrhov), Eduard Mittelham, Žilina (1 návrh), PROFI-DEMONT s.r.o., Detva (1 návrh), ORAVEX SLOVAKIA s.r.o., Dežerice (1 návrh), STREŠNÉ CENTRUM TOMÁŠ MOLNÁR, Sereď (1 návrh), BBC consulting, s.r.o., Nitra (1 návrh), THERMKLIMA, s.r.o., Lipová (1 návrh), Stavebné bytové družstvo Púchov (1 návrh), MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva (1 návrh), EKOMA TATRY s.r.o., Poprad (1 návrh), Dušan Miezga - MOVAK, Vrbové (1 návrh - zastavené konanie), ktoré vlastní oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidujeme nasledovné spoločnosti, ktoré odstraňujú azbestový materiál: Roman Juríček - STRECHYRJA, Lysá pod Makytou, Losstav, s.r.o., Streženice, Miroslav Pavlík - Tesklamp, Horný Lieskov, KAMON, s.r.o., Považská Bystrica, Stavebné bytové družstvo, Púchov.

Dodržiavanie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z.z.), ako aj dodržiavanie plánu práce predloženého pri posudkovej činnosti bolo skontrolované aj v rámci výkonu ŠZD - 1 kontrola. Zároveň bolo dotazníkmi informovanosti „A“ (spolu 5 dotazníkov) overené splnenie povinnosti vyplývajúcej z § 10 uvedeného nariadenia vlády. Sankcie neboli uložené.

O ukončení činnosti boli na RÚVZ zasielané záverečné správy odbornej demontáže azbestu.

Na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bol doručený podnet fyzickej osoby týkajúci sa preverenia správnosti manipulácie s eternitom pri jeho odstraňovaní zo strechy rodinného domu. Nakoľko sa jednalo o fyzickú osobu bol uvedený podnet odstúpený na vecne príslušný orgán vo veci nakladania s nebezpečným odpadom - príslušná obec a okresný úrad životného prostredia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Za účelom zlepšenia zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia bolo v spoločnosti Continental Matador Truck Tires s.r.o., Púchov vyšetrených 62 zamestnancov (meranie tlaku krvi a pulzu, váhy, % telesného tuku a merania celkového cholesterolu v krvi). Fajčiarom bolo poskytnuté meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Zároveň im bolo poskytnuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia, najmä pracovníkom exponovaným chemickým faktorom vrátane pevného aerosólu.

Rovnakým spôsobom boli vyšetrení aj pracovníci hypermarketov TESCO v Považskej Bystrici, v Púchove a v Dubnici nad Váhom (spolu vyšetrených 58 zamestnancov). Pracovníkom spoločnosti LEONI v Ilave (spolu vyšetrených 59 zamestnancov) boli vykonané merania tlaku krvi a pulzu, % telesného tuku a celkového cholesterolu v krvi.

Dlhodobým problémom pri realizovaní týchto aktivít je nedostatok finančných prostriedkov na materiál potrebný k vyšetreniam a neochota oslovených firiem zapojiť sa do aktivít zameraných na podporu zdravia.

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov počas výkonu štátneho zdravotného dozoru priamo na pracoviskách. Ďalšie informácie a usmerňovania boli poskytované telefonickou formou, v menšej miere elektronickou formou, písomnou formou alebo priamou komunikáciou účastníka konania na RÚVZ. Najčastejšie konzultovanou témou boli požiadavky pri uvádzaní priestorov do prevádzky, náležitosti žiadostí, výsledky posúdenia zdravotných rizík a postup pri zaraďovaní prác do tretej alebo štvrtej kategórie, pri hodnotení záťaže teplom a zabezpečovaní pitného režimu.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (21. – 25. októbra 2019) a v rámci kampane Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky sa uskutočnil na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici dňa 23.10. 2019 deň otvorených dverí odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie za účelom poskytnutia informácií pre odbornú a laickú verejnosť k danej téme. O dni otvorených dverí boli zverejnené informácie na webovom sídle úradu a na výveske. Tiež boli zverejnené informačné materiály týkajúce sa kampane.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, kde sú pracovníci exponovaní chemickým faktorom boli zamestnávateľom tiež poskytované informácie týkajúce sa kampani a poradenstvo súvisiace s ochranou zdravia pracovníkov pred rizikami spojenými s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

Zároveň bola v roku 2019 vykonaná spoločná previerka s IP Trenčín a SIŽP Žilina zameraná na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek pri manipulácii s chemickými látkami.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade .

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č.321/2001 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšou zmenou nariadenia EK (EÚ) č.10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv.watercoolerov, pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

V roku 2019 nebol Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici do tejto úlohy zapojený.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Považská Bystrica

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017- 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Vzorky hotových pokrmov boli odobraté v :

ZSS verejné - 1 vzorka kompletného obeda (polievka šampionová krémová, vyprážaný kurací rezeň, zemiaková kaša).

ZSS závodné stravovanie – 1 vzorka kompletného obeda (polievka fazuľová s bešamelovými haluškami, viedenská roštenka, dusená ryža, uhorkový šalát).

Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratých hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli vo vybraných pekárskych výrobkoch boli odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny výživy RÚVZ Považská Bystrica odobraté na laboratórne vyšetrenie 2 vzorky pekárskych výrobkov (1 vzorka chlieb konzumný, 1 vzorka rožok biely). Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratých pekárskych výrobkov

vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

V roku 2019 nebol Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici do tejto úlohy zapojený.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s plnením aktivít prevencie detskej obezity v kontexte plnenie Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 vykonávali odborné pracovníčky oddelenia Hygieny detí a mládeže na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v roku 2019 nasledovné aktivity.

a) **Podpora zdravého štartu do života** - zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

- aktivity v materských centrách a poradenstvo je poskytované prostredníctvom spolupráce s oddelením Poradne zdravia, kedy pracovníčky klientom centier poskytnú prednášky zdravého životného štýlu, významu pohybovej aktivity a zásady správneho stravovania na základe požiadaviek centra. V roku 2019 nebola zo strany materských centier požiadavka o realizáciu prednášok.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nad hmotnosti až obezity

- v roku 2019 bolo vykonaných 12 kontrol školských bufetov, pri ktorých bolo zistené, že deťom sú ponúkané v prevažnej väčšine sladené nápoje, cukrovinky, bagety, slané potraviny. Naďalej pretrváva problém, že sa v školských bufetoch predávajú aj nezdravé potraviny. Pribúdajú na školách predajné automaty s cukrovinkami, sladenými vodami a pokrmami rýchleho občerstvenia prevádzkované dodávateľskou spoločnosťou. Externý dodávateľ, podľa zmluvných podmienok, automaty a predávaný sortiment kontroluje a dopĺňa potrebný sortiment. V automatoch sa v menšej miere objavujú aj mliečne výrobky a cereálie.
- V rámci kontrol v zariadeniach školského stravovania sa sledovalo podávanie cukrovínok k obedu, prípadne zamieňanie olovrantu v materských školách za podanie balenej sladkosti a používanie ochucovadiel na zvýraznenie chuti pokrmu s vysokým obsahom soli, taktiež sa sledovalo používanie ochucovadiel s obsahom glutamátu sodného. V zariadeniach, kde bolo zistené poskytovanie takýchto sladkostí, cukrovínok, prípadne ochucovadiel boli vedúce školských jedální upozornené na nevhodnosť poskytovania takýchto surovín. Väčšina školských jedální prešla na formu podávania cereálnych tyčiniek, príp. ovocných tyčiniek, namiesto cukrovínok.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne

- Záujem o podávanie desiat je aj so strany rodičov nízky a počet stravníkov odoberajúcich desiatu pripravovanú školskou kuchyňou stále klesá. Školy neuvažujú o možnosti podávania desiat pre žiakov nakoľko to nie je pre školskú kuchyňu efektívne. Popri

zavedeniu "obedov zadarmo" došlo v niektorých zariadeniach k zrušeniu podávania desiat, nakoľko sa zvýšil počet stravníkov na obedy.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie

- v oblasti zdravého stravovania, zdravej výživy, programu školské ovocie realizuje oddelenie HDM aj v spolupráci s úsekom Podpory zdravia prednášku „Zdravý životný štýl“, ktorá zahŕňa všetky tri témy. Bolo zistené, že prednášky na uvedené témy sú poskytované aj platenými lektormi zo súkromného sektoru. Vedenie škôl však víta ponuky bezplatných prednášok so strany RÚVZ v SR . O poskytovanie aktivít je so strany škôl veľký záujem, ktorý je však limitovaný personálnymi možnosťami jednotlivých úradov.

- V roku 2019 sa realizoval projekt "Viem, čo zjem", ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-11 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Reaguje na aktuálny výskyt problémov slovenských detí súvisiacich s nesprávnou výživou, akými sú nedostatky živín či obezita. Táto aktivita sa uskutočnila na dvoch základných školách v Považskej Bystrici.

- väčšina školských jedální je zaradená do Školského programu, prostredníctvom ktorého žiaci a deti v predškolských zariadeniach dostávajú dotované ovocie (jablká, slivky, mandarínky, ovocné šťavy a v malej miere bobuľové ovocie) a mlieko podávané v predškolských zariadeniach prevažne na raňajky a na základných školách k hlavnému pokrmu.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy

- výkon štátneho zdravotného dozoru je realizovaný v rámci možností personálneho obsadenia oddelenia podľa plánu kontrol.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania

- V pôsobnosti RÚVZ v Pov. Bystrici realizuje prípravu diétného stravovania jedna školská jedáleň pri Základnej škole v meste Považská Bystrica, kde majú možnosť prísť sa stravovať aj žiaci ostatných škôl v rámci mesta.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov

- pitný režim jev materských školách zabezpečený väčšinou cez zariadenie školského stravovania. Deťom sa ponúka sladený čaj, ovocné vody a čistá voda. Na základných školách je pitný režim riešený individuálne. Nápoj je ponúkaný len deťom, ktoré sa stravujú v ZŠS. Každá škola však musí mať zabezpečený dostatočný prísun pitnej vody aj v jednotlivých triedach. V rámci organizovania pracovných stretnutí s vedúcimi školských jedální, ale aj pri individuálnych konzultáciách je odporúčané podávať v rámci pitného režimu nesladené čaje.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

- v roku 2019 neboli odobrané vzorky pokrmu na laboratórnu analýzu energetickej hodnoty a množstva soli, bolo odobraných 15 vzoriek pokrmov rýchleho občerstvenia a cukrárenských výrobkov na mikrobiologickú analýzu.

- kontrolovať pestrosť stravy

- vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru

- v roku 2019 prebiehal projekt "Hodnotenie jedálnych lístkov v materských a základných školách". V prvej etape riešenia projektu boli zhodnotené jedálne lístky v troch materských školách v jesennom období v mesiacoch október a november.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

- realizované v rámci projektu "Hodnotenie jedálnych lístkov v materských a základných školách", ale aj počas výkonov štátneho zdravotného dozoru.

- najčastejšie zisťované skutočnosti: nezaraďovanie jedál z rýb min. 1x týždenne, v deň kedy je na obed múčne (sladké) jedlo je pre deti v predškolských zariadeniach podávané ešte aj desiata/olovrant ako sladká, menej časté zaraďovanie strukovín do jedálnych lístkov.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

- Aktívna účasť na pracovnej porade vedúcich zariadení školského stravovania v regióne Púchov, 01.02.2019.

- Aktívna účasť na pracovnej porade vedúcich zariadení školského stravovania v regióne Púchov, 30.10.2019.

- Poskytovanie konzultácií pre vedúce školských kuchýň v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru.

- Aktívna účasť na školení pre budúcich zamestnancov v zariadení školského stravovania uskutočnenej v rámci projektu "Pracuj v školskej kuchyni" v podpore s MPSVaR v dňoch 24.-25.7.2019.

d) Podpora pohybových aktivít

- v rámci štátneho zdravotného dozoru v základných a stredných školách je vykonávaný aj dozor telocvične. V materských školách je sledovaný denný režim detí, pohybové aktivity a pobyt vonku.

- Pracovníčky úseku Poradne zdravia sa aktívne podieľali na propagovaní zdravého životného štýlu a pohybovej aktivity v rámci uskutočnených prednášok.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti.

V roku 2019 bol realizovaný prieskum ESPAD 2019 – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách, do ktorého boli zaradené: 8 - ročné gymnázium a jedna základná škola so žiakmi 9. ročníka. V prieskume bolo distribuovaných 120 dotazníkov.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho

znečistenia piesku. Realizácia projektu prebiehala v dvoch etapách: 1. etapa – marec až júl a 2. etapa – júl až november.

Celkovo bolo odobraných 44 vzoriek piesku a skontrolovaných bolo 42 pieskovísk, z toho 24 pieskovísk sa nachádzalo pri predškolských zariadeniach a 18 pieskovísk bolo v rámci občianskej vybavenosti v mestách Považská Bystrica, Púchov a Nová Dubnica.

Na základe laboratórnych rozborov bolo zistené, že 41 vzoriek piesku vyhovovalo vo všetkých sledovaných ukazovateľoch.

V dvoch vzorkách piesku bola zistená prítomnosť vajíčok helmintov a ich vývinových štádií. V jednej vzorke piesku bola zistená prítomnosť *Salmonella* Enteritidis. Výsledky laboratórneho vyšetrenia pieskov a zistenia počas výkonu kontroly pieskovísk boli prejednané so zodpovednými osobami. Prevádzka predmetných pieskovísk bola prerušená. Bola nariadená výmena piesku. V dvoch pieskoviskách sa táto výmena uskutočnila ihneď, pričom boli odobraté kontrolné vzorky piesku s vyhovujúcimi výsledkami vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. Piesok pod správou materskej školy sa bude meniť v priebehu letných prázdnin.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V prvej etape riešenia projektu boli na zhodnotenie odobrané jedálne lístky v troch materských školách za obdobie október a november. Pri hodnotení sa kládol dôraz na dodržiavanie zásad zostrojovania jedálnych lístkov a pre každý jedálny lístok bol vypočítavaný koeficient pestrosti stravy.

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. Počas roka 2019 boli v nemocnici zberané dotazníky o úrazoch detí. Celkovo bolo zozbieraných 28 dotazníkov.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2019, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Etapy riešenia

- realizácie vlastného očkovania

Časové obdobie : priebežne

- zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2019 (distribúcia vyhodnotenia Národného imunizačného programu SR, zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie, udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania, aktívna činnosť „Poradní očkovania“, surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO.

- viacúčelové imunologické prehľady v SR

Časové obdobie: 1.1.2018 - 31.12.2020

- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

Časové obdobie : priebežne

- manažment očkovania

Časové obdobie : priebežne

- kontrola očkovania v SR

Časové obdobie : september – október 2019

Realizačné výstupy

- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním,
- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa imunizačného programu,
- realizácia imunologických prehľadov
- informovanie laickej verejnosti o problematike osýpok prostredníctvom web stránky RÚVZ
- aktívna činnosť poradne očkovania, vrátane poskytovania odborného poradenstva pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia,
- v rámci "Európskeho imunizačného týždňa" - vytvorenie informačných materiálov pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť, materiálov na web stránku úradu, vytvorenie informačného panelu na RÚVZ,
- kontrola očkovania v SR - vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2019 v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava:
 - základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde - v ročníku narodenia 2017 bolo zaočkovaných z celkového počtu 1 654 detí tromi dávkami kombinovanej vakcíny 1 595 detí – 96,4 %.
 - základné očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám - v ročníku narodenia 2017 bolo zaočkovaných z celkového počtu 1 654 detí tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny (PCV) 1 593 detí - 96,3 %.
 - preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde (v 6. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2012 bolo z celkového počtu 1 483 detí zaočkovaných vakcínou proti DTaP-IPV 1 399 detí – 94,3 %.
 - preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde (v 13. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2005 bolo z celkového počtu 1 396 detí zaočkovaných vakcínou proti dTaP-IPV 1 360 detí – 97,4 %.
 - základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2017 bolo z celkového počtu 1 654 detí zaočkovaných 1 570 detí – 94,9 %.
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2016 bolo z celkového počtu 1 612 detí zaočkovaných 1 538 detí – 95,4 %.
 - preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde (v 11. roku života)
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2007 bolo z celkového počtu 1 407 detí zaočkovaných detí 1 381 – 98,2%.
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2006 bolo z celkového počtu 1 408 detí zaočkovaných detí 1 377 – 97,8 %.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým i sociálnym problémom. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014-2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Etapy riešenia

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- analýza rizika hrozby nových alebo "staronových" infekčných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prisťahovalcov

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení – v roku **2019** bolo spracovaných **1 745** prípadov,
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení, zlepšenie spolupráce s laboratóriami,
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou informácií na web stránke úradu, článkov, rozhovorov s regionálnymi médiami, konzultácií,
- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení; mikrobiologické laboratóriá, všeobecní lekári, primári oddelení v nemocniciach upozornení na povinnosť hlásenia prenosných ochorení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014-2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Etapy riešenia

- skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- kontrola kvality údajov v EPISe

Časové obdobie : priebežne

- vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Časové obdobie : priebežne

- manažment epidémií

Časové obdobie : priebežne

- manažment kontaktov a ohnísk

Časové obdobie : priebežne

- pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „TheEpidemiologicalSurveillanceSystem“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy (zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií),
- zvýšenie počtu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v okresoch Považská Bystrica, Ilava a Púchov s prístupom do EPISu a jeho aktívne využívanie na hlásenie prenosných ochorení
- v roku 2019 bolo spracovaných a vložených do epidemiologického informačného systému 1 745 prípadov prenosných ochorení (967 možných, 6 pravdepodobných, 772 potvrdených, 11 epidémií), do SRV bolo vložených 8 hlásení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancenoziokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014-2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Etapy riešenia

- surveillance vybraných NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Časové obdobie: priebežne

- európska surveillance infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Časové obdobie: priebežne

- bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

Časové obdobie: december 2018 - príprava výsledkov pre jednotlivé zdravotnícke zariadenia

- realizácia kampane „Cleancareissaferecare“

Časové obdobie: máj - vlastná realizácia projektu, jún - vyhodnotenie realizovanej kampane

- implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- na základe pravidelného harmonogramu sa vykonáva mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrola účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelné kontroly dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych

zariadeniach, v rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2019 odobratých 540 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie sterilného materiálu a nemocničného prostredia.

- v roku 2019 bolo zaznamenaných a analyzovaných 78 prípadov nozokomiálnych nákaz,
- kampaň „Cleancareissafecare“ príprava a distribúcia letákov do NsP Považská Bystrica, informácie o kampani na web stránke RÚVZ
- realizácia projektu Hygiena rúk - projekt vzdelávania zdravotníckych pracovníkov - v dvoch etapách projektu sa preškolilo 157 zdravotníckych pracovníkov a zamestnancov zariadení sociálnych služieb.
- odbery sterov z rúk pri výkone ŠZD v zdravotníckych zariadeniach,
- realizácia surveillance NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti – zaradená 1 JIS, 34 pacientov,

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Etapy riešenia

- stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo
- posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Realizačné výstupy

- účasť na školení o VNN pre ZZS a príjmové oddelenia zabezpečené RÚVZ so sídlom v Trenčíne

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDOV A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (VaccineDerivedPolioViruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

- vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec 2019 – január 2020

Realizačné výstupy

- na základe stanoveného harmonogramu odberov sa v pravidelných intervaloch vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica. Výsledky za rok 2019:
 - 12.03.2018 negat.
 - 21.05.2018 negat.
 - 16.07.2018 negat.
 - 17.09.2018 Coxackie vírus B5.
 - 12.11.2018 negat.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. Súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je aj projekt Hrou proti AIDS. Cieľom projektu Hrou proti AIDS je, aby mladí ľudia (do 18 rokov) diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochoreniach, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcourszu AIDS, LiebeundSexualität“. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Pri realizácii úlohy je možné okrem interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ využiť aj edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

Etapy riešenia

Marec – november 2019: vlastná realizácia projektu

Realizačné výstupy

- projekt „Hrou proti AIDS“ sa v súčasnosti už nevykonáva.
 - o v roku 2019 sa realizovali na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v zastúpení Úseku podpory zdravia aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS formou prednášok na ZŠ a SŠ. Zrealizovala sa 1 prednáška na tému Výchova k partnerstvu a rodičovstvu a Prevencia pohlavne prenosných ochorení, ktorých súčasťou bola aj prevencia HIV/AIDS. Prednáška bola pre 8. ročník s celkovým počtom žiakov 23.

ku Svetovému dňu boja proti AIDS – 1.december bola vytvorená aj nástenná propagácia vo vestibule RÚVZ a v areáli NsP Považská Bystrica a uverejnený článok na webovej stránke úradu.

- na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici je zriadená pre verejnosť poradňa HIV/AIDS bez možnosti vyšetrenia, za rok 2019 - 0 klientov.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy

- informovanie verejnosti a všeobecných lekárov o vakcinologickom poradenstve RÚVZ - informácia o zriadenej poradni očkovania je sprístupnená na web stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu.“

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym

zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
 - zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
 - kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
 - význam individuálnej a kolektívnej imunity,
- Efekt intervencie sa plánuje zisťovať formou dotazníka.

Časové obdobie: termín ukončenia - december 2020

Realizačné výstupy

- v roku 2019 sa projekt realizoval pre 2. ročník SZŠ Považská Bystrica s celkovým počtom 34 študentov.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Témy prednášok:

Zdravý životný štýl 3x: na 2 ZŠ, edukovaných 62 žiakov

Drogy a prevencia 13x: na 3 ZŠ a na 1 spojenej škole internátnej, edukovaných 263 žiakov

Podpora nefajčenia 7x: na 1 ZŠ, edukovaných 122 žiakov

Výchova k partnerstvu a rodičovstvu, prevencia AIDS 1x: na 1 ZŠ, edukovaných bolo 23 žiakov

Čisté ruky 9x: na 1 MŠ a 2 ZŠ, edukovaných 35 detí a 109 žiakov

Pedikulóza 7x: na 2 ZŠ, edukovaných 109 žiakov

Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita 5x: na 4 ZŠ, edukovaných 125 žiakov

Duševné zdravie 3x: na 1 ZŠ a 1 spojenej škole internátnej, edukovaných bolo 107 žiakov

Kyberšikanovanie 4x: na 1 ZŠ, edukovaných 93 žiakov

Prevencia Fetálneho alkoholového syndrómu 1x: na 1 SŠ, edukovaných 19 študentov

Prednášky pre dospelých:

Prevencia Alzheimerovej choroby 4x: v Centre seniorov v Považskej Bystrici, v Zariadení pre seniorov HUBERTUS v Púchove a v Považskom osvetovom stredisku edukovaných 75 seniorov a 9 dospelých

Prevencia osteoporózy 1x: na RÚVZ PB, edukovaných 15 zamestnancov

Prvá pomoc 1x: na 1 odbornom učilišti internátnom, edukovaných 30 zamestnancov

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V súvislosti s aktualizáciou Národného programu podpory zdravia v roku 2014 je uvedené vo vedľajších cieľoch zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, taktiež monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu. Z tohto dôvodu

sa realizoval prieskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR v roku 2019.

Prieskum prebiehal dotazníkovou formou a boli vyplňané v mesiacoch máj - august. Dotazníky boli distribuované v poradni zdravia, do zariadenia pre seniorov HUBERTUS v Púchove, na Okresný a Katastrálny úrad v Považskej Bystrici, v Základnej škole Slovenských partizánov v Považskej Bystrici, pre zamestnancov hypermarketu Tesco v Považskej Bystrici, v Púchove a v Dubnici nad Váhom. Celkovo bolo spracovaných 104 dotazníkov.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 2 základných školách. Na túto tému sa realizovali 3 prednášky a edukovaných bolo 62 žiakov.

V roku 2019 sa realizoval projekt "**Viem, čo zjem**", ktorého cieľom je motivovať žiakov základných škôl vo veku 8-12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Reaguje na aktuálny výskyt

problémov slovenských detí súvisiacich s nesprávnou výživou, akými sú nedostatky živín či obezita. Prednášky o hygiene potravín sa uskutočnili v Základnej škole, Nemocničnej v Považskej Bystrici pre 3. a 4. ročník a v Základnej škole, Stred v Považskej Bystrici pre 3. až 6. ročník. Celkovo bolo edukovaných 228 žiakov, ktorí mohli vyjadriť svoj názor k danej téme prostredníctvom dotazníka. Bolo vyplnených 63 prípadových dotazníkov. Na ďalšej Základnej škole, SNP v Považskej Bystrici sa vykonal dotazníkový prieskum. Bolo vyplnených 79 kontrolných dotazníkov.

Význam zdravej výživy bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním sa na význam zdravej výživy. Všetkým klientom, ktorí mali vysokú hladinu celkového cholesterolu a triglyceridov bolo doporučené zmeniť stravovacie návyky.

Školský program

Pokračuje sa v tomto programe informovaním o dôležitosti zdravého stravovania a pohybovej aktivity, ktoré je súčasťou prednášok Zdravý životný štýl a Zdravé zúbky. Tiež sú distribuované edukačné letáky s názvom "Zdravie a krása sa skrýva v ovocí a zelenine" a "Dôverujte mlieku - je kvalitné a zdravé".

Preventívne aktivity realizované v mesiacoch máj - jún k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“

Počas mesiaca jún boli zrealizované prednášky o zdravom životnom štýle a dôležitosti pohybu na jednej základnej škole pre 41 žiakov.

Prednášky s názvom **Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita** sa uskutočnili na 4základných školách. Celkovo bolo 5 aktivít a edukovalo sa 125 žiakov.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení.

Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

K tomuto dňu sa vo vestibule úradu a v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici urobila aj názorná propagácia, ktorá bola venovaná pohybovej aktivite.

9.2.1. Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Od marca 2019 bola spustená kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorej cieľom je podporovať

a podnecovať ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, s cieľom ovplyvňovať výskyt rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Kampaň prebiehala pod záštitou Úradu verejného zdravotníctva SR, Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti (SLS) a Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, ktorý je celoslovenským garantom tejto kampane v rámci programu CINDI.

Informácie o aktivite boli uverejnené aj na web stránke úradu a v regionálnej tlači.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

Materiály ku kampani boli distribuované na MŠ, ZŠ a SŠ v regióne, na Okresný a Katastrálny úrad v Považskej Bystrici.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych základných školách.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vzhľadom na skutočnosť, že zdravotné uvedomenie o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú závažný zdravotný problém sa naďalej pokračuje v realizácii prednášok na ZŠ aj SŠ.

Prednášky na tému: **Alkohol, drogy a prevencia závislostí** – sa realizovali na 3 základných školách a 1 spojenej škole internátnej. Celkovo sa realizovalo 13 prednášok na túto tému pre 263 žiakov. V rámci prednášok mali žiaci možnosť dať si vyšetriť množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi Smokerlyzerom.

Počas **Európskeho týždňa boja proti drogám - 18. - 24. november** sa konali prednášky

s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v 3 základných školách a 1 spojenej škole internátnej. V Základnej škole Dominika Tatarku v Plevníku-Drienovom sa uskutočnila akcia s názvom "Kolotoč" pre 5. - 9. ročník. Súčasťou akcií boli prednášky s témou Drogová závislosť, alkoholizmus a fajčenie. Prebiehala spolupráca s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Zúčastnenci mohli absolvovať preventívne vyšetrenie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo edukovaných 280 žiakov.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Počas Týždňa uvedomenia si mozgu sa uskutočnili prednášky pre **Centrum seniorov v Považskej Bystrici a Zariadenie pre seniorov HUBERTUS v Púchove**. Edukovaných bolo 73 seniorov.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia tohto týždňa, ktorá obsahovala informácie ako funguje ľudský mozog, ako sa učíme, zapamätávame si a tipy pre lepšiu pamäť.

Prednáška na tému Prevencia osteoporózy a Porovnanie zmien pri normálnom starnutí a pri Alzheimerovej demencii sa uskutočnila pre zamestnancov **RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici**. Edukovaných bolo 15 zamestnancov. V rámci týždňa celoživotného učenia

sa uskutočnila prednáška pre verejnosť v **Považskom osvetovom stredisku** v Považskej

Bystrici. Edukovaní boli 2 seniori a 9 dospelých. Informácie o aktivite boli uverejnené na web stránke Považského osvetového strediska.

Počas preventívnych vyšetrení sa venuje pozornosť aj problematike aktívneho starnutia. Seniori sú oboznámení s pozitívnym účinkom zdravého stravovania, pravidelného pitného režimu a pohybovej aktivity v prevencii osteoporózy a ďalších ochorení spojených so starnutím.

9.6 CINDI PROGRAM SR

V roku 2019 sa tiež zameralo na znižovanie počtu osôb s rizikovými faktormi životného štýlu, od ktorých sa odvíjajú biologické rizikové faktory srdcovocievnych a nádorových ochorení.

Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 241. Z toho bolo 70 mužov a 171 žien. V PZ a na výjazdových akciách sa u vyšetrených klientov vykonalo spolu 3045 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 592, meranie tlaku a pulzu 520 a meranie telesného tuku 356. Celkovo bolo 141 záujemcom vyšetrené množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi u fajčiarov.

V roku 2019 sa v rámci činnosti poradne zdravia zrealizoval projekt "NAPPPA", v rámci ktorého sa v zapojených základných školách sledovali u žiakov 8. ročníkov vybrané ukazovatele zdravia. Celkový počet vyšetrených študentov bol 79. Z toho bolo 49 chlapcov a 30 dievčat. Spolu sa vykonalo 1025 vyšetrení, z tohto počtu tvorili meranie tlaku a pulzu 79 a meranie telesného tuku 78. Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu, prípadne boli žiaci odporučení do starostlivosti ošetrojúceho lekára.

Spolupráca s inými organizáciami

- V spolupráci so Základnou školou Pod hájom v Dubnici nad Váhom sa uskutočnili prednášky pre 3., 7. a 8. ročník v rámci akcie "Zdravie nie je kliše", ktoré iniciovala detská organizácia FÉNIX. Edukovaných bolo 85 žiakov.
- V spolupráci s oddelením HDM sa vykonávali preventívne vyšetrenia žiakov 5. ročníka Základnej školy s materskou školou Hugolína Gavloviča v Pruskom. Vykonávali sa merania výšky, váhy, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu, obvodu pása a BMI. Zrealizovala sa prednáška na tému Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita. Celkovo bolo 23 vyšetrených.
- V spolupráci so Strednou priemyselnou školou v Považskej Bystrici sa vykonávali preventívne vyšetrenia u študentov 1. ročníka. Uskutočnilo sa meranie tlaku krvi a pulzu. Celkovo bolo 77 vyšetrených. Bolo poskytnuté vyšetrenie Smokelyzerom - meraním množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, ktoré využilo 34 záujemcov.
- V spolupráci s oddelením HDM sa vykonávali prednášky a vyšetrenia na základnej škole sv. Augustína v Považskej Bystrici počas akcie Deň prevencie. Prebiehala spolupráca taktiež s preventívnym oddelením Okresného riaditeľstva policajného zboru v Považskej Bystrici a Mgr. Annou Valúchovou. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, spirometria a bolo poskytnuté meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo 79 vyšetrených. Vykonali sa prednášky na tému Kyberšikanovanie, ktorých sa zúčastnilo 93 žiakov.

- V spolupráci s oddelením PPL, s oddelením HDM, s **Okresným a Katastrálnym úradom v Považskej Bystrici** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu, viscerálneho tuku, spirometrie a merania celkového cholesterolu, glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi. Fajčiarom bolo poskytnuté aj meranímnožstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 60 zamestnancov.
- V spolupráci s oddelením PPL a s **Hypermarketom TESCO v Považskej Bystrici, Púchove a Dubnici nad Váhom** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, merania celkového cholesterolu, glukózy a triglyceridov v krvi. Fajčiarom bolo poskytnuté aj meranímnožstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 58 zamestnancov.
- V spolupráci s oddelením HDM, s oddelením PPL a so **spoločnosťou Continental MATADOR TRUCK TIRES s.r.o. v Púchove** vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, % telesného tuku, spirometrie a merania celkového cholesterolu v krvi. Fajčiarom bolo poskytnuté aj meranímnožstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 62 zamestnancov.
- V spolupráci s oddelením HDM, s oddelením PPL a s VŠZP vykonali preventívne vyšetrenia zamestnancov **firmy LEONI v Ilave**. Vykonávali sa merania tlaku krvi a pulzu, % telesného tuku a merania celkového cholesterolu v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 59 zamestnancov firmy.

Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Realizujú sa preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych

i nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak a ilegálne drogy).

Prednášky na tému: **Alkohol, drogy a podpora nefajčenia** – sa realizovali na 4 základných školách a 1 spojenej škole internátnej. Celkovo sa realizovalo 20 prednášok na túto tému pre 385 žiakov. V rámci prednášok mali žiaci možnosť dať si vyšetriť množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi Smokerlyzerom.

Pri príležitosti dňa 31. mája - **Svetového dňa bez tabaku sa konala akcia v kine Mier**

v Považskej Bystrici. Verejnosť bola informovaná o plánovanej akcii prostredníctvom plagátu, ktorý bol zverejnený na web stránke Považského osvetového strediska, v areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici a na informačných tabuliach v meste Považská Bystrica vďaka spolupráci s Turistickou informačnou kanceláriou. Akcie sa zúčastnilo 25 záujemcov, ktorým bolo poskytnuté meranie krvného tlaku a pulzu, meranie CO

vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi Smokerlyzerom, meranie vitálnej kapacity pľúc spirometrom, poradenstvo a materiály s názvom "Prestať fajčiť sa dá".

Počas **Európskeho týždňa boja proti drogám - 12. - 18. november** sa konali prednášky

s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti. V areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 2 základných školách. Na túto tému sa realizovali 3 prednášky a edukovaných bolo 62 žiakov.

Prednášky s názvom **Benefity optimálnej pohybovej aktivity a obezita** sa uskutočnili

na 4 základných školách. Celkovo bolo 5 aktivít a edukovalo sa 125 žiakov.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení.

Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020

V mesiacoch apríl a máj 2019 sa zrealizoval celonárodný projekt "NAPPPA", ktorý bol prijatý vládou SR. Úlohou projektu bolo sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov a žiakov 8. ročníkov základných škôl, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. V tomto roku sa vykonávali vyšetrenia u žiakov 8. ročníkov.

Cieľom je objektivizácia antropometrických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela, edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

Do tohto projektu bola vybraná jedna základná škola, ktoré patrí do regiónu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici: Základná škola Stred v Považskej Bystrici. Nakoniec sa prieskum vykonával na Základnej škole Stred, Základnej škole Slovanskej v Považskej Bystrici a Základnej škole Komenského v Púchove. Celkovo bolo vyšetrených 79 žiakov 8. ročníka, z ktorých bolo 49 chlapcov a 30 dievčat.

Vykonávali sa nasledovné merania: antropometria, meranie krvného tlaku a pulzu, držania tela, spirometria a záťažové testy.

ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Tejto problematike sa venovalo na 4 MŠ a 6 ZŠ. Celkovo sa realizovalo 23 prednášok a bolo edukovaných 85 detí a 416 žiakov.

Svetová organizácia zubných lekárov vyhlásila 20. marec za **Svetový deň ústneho zdravia**. Ústne zdravie predstavuje zdravé zuby a okolité tkanivá, teda zuby bez zubného kazu, zdravé ďasná a parodont. Zubný kaz, zápal ďasien a parodontu predstavujú najčastejšie sa vyskytujúce chronické infekčné ochorenia ľudského organizmu.

Heslo pre rok 2018 - "SayAhh: ThinkMounth, ThinkHealth" /"Povedz á: myšli na ústa, myšli na zdravie"/.

V súvislosti s týmto dňom sa uskutočnili prednášky "Prevencia zubného kazu" na **Základnej škole v Domaníži** pre 1. až 4. ročník. Celkovo bolo edukovaných 65 žiakov.

Bol uverejnený článok "20. marec - Svetový deň ústneho zdravia" na web stránke úradu a bol zaslaný do regionálnej tlače.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia ku tomuto dňu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2014 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možnosti využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr.

Etapy riešenia

- príprava realizácie projektu (projektový zámer so žiadosťou o príspevok z OP Kvalita životného prostredia),
- obnova vybavenia súčasných peľových staníc, dobudovanie infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ,
- zaškolenie personálu podieľajúceho sa na prevádzke PIS,
- úprava internetovej stránky, informovanie verejnosti.

Výstupy

obnova technického a prístrojového vybavenia súčasných peľových staníc, dobudovanie technického a prístrojového vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ, budovanie kapacít v rámci RÚVZ, vzdelávanie, redizajn a

úprava súčasnej internetovej stránky pre alergikov, vytvorenie mobilnej verzie webu, využitie údajov pre vedu a výskum

Stav plnenia k 31. 12. 2019:

V plnení úlohy sa postupuje podľa usmernenia ÚVZ SR a za podmienky, že vybavenie peľovej stanice bude finančne zabezpečené z operačného programu -Kvalita životného prostredia. Prebehlo niekoľko rokovaní s SHMÚ o možnosti ich zapojenia sa a možnej spolupráce v tejto oblasti z hľadiska testovania automatizácie monitoringu a efektívnejšieho prenosu informácií. Ďalšie kroky budú zrealizované v roku 2020.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

Anotácia:

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. Nadobudnutím účinnosti európskej normy STN EN 60335-2-27 sa od marca 2011 sprísnil limit pre žiariče používané v soláriách, ako aj všeobecné požiadavky na opaľovacie prístroje používané v soláriách. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia v súlade s citovanou STN. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

Merania UV žiarenia v soláriách zabezpečujú len dve pracoviská v SR: ÚVZ SR a RÚVZ Košice, ako platené služby na základe objednávok prevádzkovateľov solárií.

Túto situáciu zneužívajú prevádzkovatelia a následne po vykonaných meraniach menia opaľovacie trubice za silnejšie, ktoré nespĺňajú limity UV žiarenia upravené legislatívou.

Dochádza tak k zvyšovaniu zdravotných rizík pre návštevníkov solárií z pôsobenia UV žiarenia.

V zariadeniach solárií je preto nevyhnutné vykonávanie účinného štátneho zdravotného dozoru spojeného s objektivizáciou UV žiarenia a prijatie opatrení na ochranu zdravia, ako

i zvýšenie vedomostnej úrovne prevádzkovateľov solárií a návštevníkov solárií o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním tohto druhu služieb.

Etapy riešenia – rok 2016 a ďalšie roky

- príprava realizácie projektu, príprava metodiky projektu
- zabezpečenie vybavenia RÚVZ prístrojmi na orientačné meranie UV žiarenia v soláriách
- vykonávanie cieleného štátneho zdravotného dozoru podľa jednotnej metodiky, vrátane objektivizácie UV žiarenia meraním
- zisťovanie využívania služieb solárií mladistvými
- doplnenie vybavenia ďalšieho RÚVZ prístrojom na reprezentatívne meranie UV žiarenia

Výstupy

Vecné podklady legislatívnych úprav na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

Náučný materiál pre verejnosť o zdravotných rizikách a ich prevencii pri využívaní solárií.

Náučný materiál pre prevádzkovateľov solárií o zdravotných rizikách a ich prevencii pri prevádzkovaní solárií.

Podklady pre Slovenskú obchodnú inšpekciu na vyradenie nevyhovujúcich opaľovacích trubíc z ponuky na trhu a na zamedzenie nekalých obchodných praktík u predajcov opaľovacích trubíc.

Stav plnenia k 31. 12. 2019:

Podľa pokynov ÚVZ SR daných listom č. OHŽP-6995/21853/2018 zo dňa 21. 09. 2018 sa vykonal cielený štátny zdravotný dozor (ďalej len „ŠZD“) zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojeného s meraním UV žiarenia v štyroch prevádzkach solárií. V spádovom území RÚVZ so sídlom v Prešove bolo v roku 2019 vykonané meranie UV žiarenia a ŠZD v týchto zariadeniach:

1. Solárium, Námestie slobody 80, Sabinov
2. Solárium, Zemplínska 1, Prešov
3. Solárium Thasos, Hlavná 124, Prešov
4. Extremesun solárium, Mirka Nešpora 42, Prešov

Pri kontrolách bolo zistené v prevádzke solária Extremesun solárium, Mirka Nešpora 42, Prešov, že pracovníčkanemá odbornú a zdravotnú spôsobilosť, za čo jej bola udelená bloková pokuta vo výške 30,- euro. Zásadné nedostatky v hygienickom režime, ktoré by mohli ohroziť zdravie návštevníkov v prevádzkach neboli zistené. Projekt je ukončený, sú pripravené informačné materiály pre verejnosť a prevádzkovateľov solárií. Publikovanie materiálov bude zabezpečené v prvom štvrtroku 2020, následne budú distribuované. Legislatívne úpravy - zákaz poskytovania služieb v soláriách deťom a mladistvým do 18 rokov je navrhnuté zakotviť do novely zákona č. 355/2007 Z. z.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIEMIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOVZ PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia

rok 2020 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „jobexposurematrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

V roku 2020 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaraďovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OOPP.

V roku 2020 vytvoriť databázu údajov o hluku a vibráciách z často používaných strojov, nástrojov a zariadení na účely hodnotenia expozície a následne zdravotného rizika pracovníkov v štruktúre podľa usmernenia z ÚVZ SR.

Realizovať pravidelne konzultačné porady na RÚVZ v sídle kraja pre všetky RÚVZ v kraji každé dva mesiace v priebehu kalendárneho roka k prešetrovaným podozreniam na choroby z povolania s cieľom zabezpečiť zlepšenie posudzovania pracovných podmienok a zdravotných rizík pri práci vo vzťahu k zisteným chorobám a poškodeniam zdravia u pracovníkov.

Stav plnenia :

Organizácie, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce sú kontrolované v rámci štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov. Sledujú sa výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok a zaradenie zamestnancov dopracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K 31.12. 2019 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 2 168 pracovníkov zaradených do 3. a 4. kategórie, z toho je 551 žien.

Najčastejšie sa vyskytujúcim rizikovým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk (1 406 zamestnancov). Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické látky zmesi (755, vibrácie (227), záťaž teplom a chladom, biologické faktory, optické žiarenie.

V okrese Prešov a Sabinov máme v evidencii 89 organizácií, kde sú práce zaradené do 3. a 4. kategórie. V priebehu roku 2019 bolo vydaných 25 rozhodnutí ktorými boli vyhlásené rizikové práce, z toho pre existujúce firmy (na základe prehodnotenia rizík) 17 rozhodnutí a 7 rozhodnutí pre nové právne subjekty.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR. Sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce boli uplatnené voči 2 organizáciám.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečiť poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Zosúladiť terminológiu

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ,
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,

- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2020 pripraviť vecné návrhy zmien v legislatíve na zapracovanie povinnosti praktickej prípravy na prácu s vybranými toxickými látkami a prípravkami .

Stav plnenia :

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy je vykonávaný v poľnohospodárskych organizáciách a organizáciách, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s chemickými látkami. V poľnohospodárskych organizáciách je to hlavne v období výkonu postrekových prác (marec, apríl, september, október). V okrese Prešov a Sabinov evidujeme stabilne 6 poľnohospodárskych organizácii a 1 súkromne hospodáriaceho roľníka. Štátny zdravotný dozor je zameraný na odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, KBÚ, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje na priamu spotrebu.

Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované akoveľmi toxické a toxické látky a zmesi.

V prevádzkach, kde zamestnanci sú priamo exponovaní chemickým látkam sa zameriavame hlavne na kontroly kariet bezpečnostných údajov a informovanosť zamestnancov.

V roku 2019 bolo vydaných 9 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, z toho 1 osvedčenie na DDD činnosť (8 osvedčení bolo vydaných na základe overenia dĺžky praxe, vzdelania a absolvovaní odbornej prípravy, v jednom prípade bola vykonaná skúška pred komisiou zriadenou na RÚVZ v Prešove).

Mimoriadne a havarijné situácie sa neriešili.

Uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam sa overuje dotazníkmi .

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektívizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmito látkami (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém,
- dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2020 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaradovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície karcinogénom a mutagénom pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OOPP.

Stav plnenia :

Úloha je plnená celoročne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 13 organizácií kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 5 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve.

K 31. 12.2019 bolo vydaných 178 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky, hodnotenie rizík. Informovanosť zamestnancov sa overuje dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov. Celkovo je evidovaných 28 zamestnancov.

Nadalej je cieľom našich zisťovaní prítomnosť látok poškodzujúcich reprodukciu a látok narúšajúcich endokrinný systém.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- poskytovať odborné poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom zamerané na prevenciu zdravotných rizík a ochranu zdravia pri práci s osobitným zameraním na malé a stredné podniky,
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní, priebežne zvyšovať efektívnosť pracovných postupov,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zlepšiť prevenciu chorôb z povolania prostredníctvom médií zverejňovaním informácií o trendoch vývoja rizikových prác na národnej a regionálnej úrovni spolu s príčinami ich vzniku a informácií o výskyte a trendoch vývoja chorôb z povolania v Slovenskej republike spolu s príčinami ich vzniku,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života na vytváranie psychickej, fyzickej a sociálnej pohody a zabezpečiť, aby verejnosť bola včas informovaná o nových predpisoch na ochranu zdravia pri práci,
- intenzívne medializovať a propagovať význam ochrany zdravia pri práci a činnosť orgánov verejného zdravotníctva tak, aby sa táto oblasť (v aspektoch prevencie i represie) lepšie dostala do povedomia zamestnávateľov, zamestnancov a ďalších subjektov,
- vydávať odborné príručky, informačné a propagačné materiály pre zamestnávateľov a zamestnancov na účely propagácie tém ochrany zdravia pri práci a právnych predpisov na ich lepšie pochopenie a uplatňovanie,
- informovať odbornú a laickú verejnosť o otázkach ochrany zdravia pri práci prostredníctvom odborných konferencií a seminárov vrátane vedeckých a medzinárodných, ktoré budú odborne garantovať vzdelávacie a výskumné inštitúcie.

Etapy riešenia

rok 2020 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Stav plnenia :

V rámci konzultácií oddelenie PPL sa zameriava na zvýšenie povedomia zamestnancov v oblasti vplyvu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia na zdravie zamestnancov. Osobitne poskytujeme poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizujú sa regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, dni otvorených dverí, spolupracujeme s PZS.

Každoročne sa vykonávajú spoločné previerky s IP zamerané na plnenie povinností v oblasti ochrany zdravia na rizikových pracoviskách, povinností v oblasti chemickej legislatívy, manipulácie s karcinogénnymi a chemickými faktormi, toxickými a veľmi toxickými látkami.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I.Etapa:

1. RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2019

Z: RÚVZ v sídle krajapod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR do 30. 04. 2020

Z: RÚVZ v sídle krajapod koordináciou KO v HV

II.Etapa

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30. 05. 2020 – ÚVZ SR spolupráci s KO v HV.

Výstupy

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

Vyhodnotenie výsledkov k 31.12.2019

Monitoring príjmukuchynskej soli bol vykonaný u 20 klientov(dospelá populácia - muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36. r. – 54 r. – v každej kategórii 5 klientov).

Všetci klienti vyplnili 24 hod. dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou, ktorý bol spracovaný v programe Alimenta.

V zariadeniach spoločného stravovania boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov- kompletných obedov a 2 vzorky pekárskeho výrobku (chlieb a rožok) na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

Výsledky boli zaslané na ÚVZ SR.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Gestor

ÚVZ v SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Etapy riešenia

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež vo výdajniach stravy,

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
- kontrolovať pestrosť stravy,
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi
- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.)
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko)
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.
- monitorovať využívanie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1 x 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

HODNOTENIE

a) Podpora zdravého štartu do života

aktivity zahrnuté do tohto bodu v roku 2019 neboli vykonávané

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V roku 2019 v rámci kontroly predávaného sortimentu v školách vykonali pracovníčky odd. HDM kontroly v **12 školských bufetoch**. Porušenia zákona v dodržiavaní sortimentu bufetov neboli zistené, pracovníci bufetov boli usmerňovaní v oblasti ponuky zdravých druhov potravín t.j. potravín so zníženým množstvom prebytočnej energie, obmedzenie potravín s vysokým obsahom soli.

- V oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí v šk. r. 2019/2020 bolo do programu - „**Školské mlieko**“ zapojených v okrese Prešov **70 škôl**, v okrese Sabinov **25 škôl**.
- „**Školské ovocie**“ zapojených v okrese Prešov 70 škôl, v okrese Sabinov 24 škôl .

V roku 2019 v rámci zabezpečenia efektívneho výkonu ŠZD vykonali pracovníčky odd. HDM RÚVZ Prešov **60 kontrol stravovacích zariadení** pri predškolských a školských zariadeniach a **11 kontrol výdajných školských jedální**.

Diétne stravovanie je zabezpečené v 15 ŠJ pre celiatikov, v 8 ŠJ pre diabetikov a v 12 ŠJ sa pripravuje šetriaca diéta. Pracovníčky ktoré pripravujú diétnu stravu absolvovali odborné školenia v spôsobe prípravy stravy a zostavovania jedálnička pre jednotlivé diéty.

RÚVZ Prešov – odd. HDM sa na požiadanie MŠVVaŠ SR o spoluprácu pri riešení problematiky prekročovania bielkovín pri obedoch v ZŠS zapojil do odberu **vzoriek stravy na zistenie obsahu bielkovín laboratórnou metódou**. V mesiaci október 2019 odobrali pracovníčky HDM 3 vzorky stravy na obsah bielkovín zo školských jedální materských škôl (MŠ Jurkovičová 17, Prešov, MŠ Čsl. Armády 20, Prešov, MŠ Mukačevská 27, Prešov) a 3 vzorky stravy zo školských jedální základných škôl (ZŠ Šrobárová 20 Prešov, ZŠ Čsl. Armády 2, Prešov, ZŠ Mirka Nešpora 2, Prešov). Výsledky laboratórnych rozborov boli dňa 18.11.2019 e-mailom zaslané UVZSR Bratislava.

- Výkon ŠZD bol zameraný aj na **sledovanie pitného režimu** v základných a stredných školách s cieľom zvýšiť informovanosť detí a mládeže o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej vody a preferovať zdravotne vyhovujúce nápoje. V roku 2019 bolo **odobratých 54 vzoriek pitných vôd z individuálnych vodných zdrojov** na laboratórne vyšetrenie RÚVZ Prešov, z toho 17 vzoriek v mikrobiologických ukazovateľoch nevyhovovalo kritériám zodpovedá kritériám Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmentu rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Po vykonaných nápravných opatreniach a opätovnom laboratórnom rozboře vzoriek kvalita pitných vôd spĺňa kritéria Vyhlášky MZ SR č. 247/2017, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmentu rizík pri zásobovaní pitnou vodou. . Pitný režim na školách je zabezpečený hygienicky vyhovujúcim spôsobom

(pitná voda z vodovodu , ktorej kvalita spĺňa kritéria Vyhlášky MZ SR č. 247/2017, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmentu rizík pri zásobovaní pitnou vodou).V prípade nevyhovujúceho zásobovania, zriaďovateľ predškolských a školských zariadení do doby zabezpečenia vyhovujúcej kvality pitnej vody, rieši pitný režim formou minerálok v originálnom balení alebo prostredníctvom dávkovačov veľkoobjemovo balených vôd tzv. watercoolerov.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania

- vedúca oddelenia HDM sa v roku 2019 zúčastnila 4 porád pracovníkov školského stravovania, organizovaných okresným úradom, odborom školstva.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci monitoringu TV podmienok bolo vykonaných 12 kontrol detských bazénov pri MŠ a súčasne bolo odobratých **28 vzoriek** vôd z detských **bazénov**. Na základe vykonaných laboratórnych rozborov RÚVZ Prešov kvalita vody v sledovaných ukazovateľoch zodpovedala kritériám Vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR - Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie pracovná protidrogovej stratégie a monitorovania drog
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR

- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry)
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách
- Podpora Národného programu boja proti drogám

Termín ukončenia

priebežne podľa požiadaviek gestora

H O D N O T E N I E

Projekt sa realizuje dotazníkovou metódou podľa požiadaviek gestora (Úrad vlády SR - odbor koordinácie protidrogovej stratégie, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie). V roku 2019 sa realizoval v jednom 8-ročnom gymnáziu (Evanjelické kolegiálne gymnázium, nám. legionárov 3, Prešov) jednej strednej odbornej škole - (SPŠ elektrotechnická, Plzenská 1 v Prešove).

Prieskumu zúčastnilo 137 študentov 8 ročného gymnázia (58 chlapcov, 79 dievčat) a 150 študentov strednej priemyselnej školy elektrotechnickej (139 chlapcov, 11 dievčat) .

Zber údajov sa uskutočnil v čase od 13.05.2019 do 31.05.2019. Celkom bolo do projektu zapojených 287 respondentov. Vyplnené dotazníky boli v mesiaci jún 2019 doručené ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť ohygienickú úroveň pieskovísk ako prevenciu vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

Gestor:

ÚVZSR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Sezónne (v jarých až jesennýchmesiacoch)aktuálne vystupuje do popredia problematika detskýchpieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce zmikrobiálneho aparazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov amačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridózaatrichurióza. Zmikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza. Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizujekontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek vzmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z.opodrobnostiach opožiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odbervzoriek na laboratórnevyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického aparazitárneho znečistenia.

Etapy riešenia:

každoročne, počas sezóny1.etapa –marec až júl a2. etapa –júl až november

Realizačné výstupy:

- vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov sept. návrhmi na sankcie,
- následná spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov,priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskáchvrámci občianskej vybavenosti,vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape aich zaslaniegestorovi úlohy, porovnanie trendu spredchádzajúcim obdobím.Trvanie projektu:r. 2019 ad'alšie roky Termín ukončenia:31.12.2019 avždy ku koncu kalendárneho roka

H O D N O T E N I E:

V rámci tejto úlohy pracovníčky oddelenia RÚVZ Prešov odobrali v sledovanom období marec – november celkom 20 vzoriek piesku, z toho 12 vzoriek v rámci občianskej vybavenosti a 8 vzoriek z pieskovísk pri materských školách. Výsledky laboratórnych rozborov všetkých odobratých vzoriek piesku neprekročili najvyššie prípustné množstvo vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskovisku určenom na hranie detí.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov)

Gestor: ÚVZSR

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007. Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín zmesáčných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol vzariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Etapy riešenia:

- rok 2019-budúsa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)
- rok 2020-jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)
- rok 2021-jedálne lístky z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),
- rok 2022-jedálne lístky z 3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

Realizačné výstupy:

- čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8. príslušného kalendárneho roku,
- záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a prispoluprácu MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

Trvanie projektu: r. 2019 -2022

Termín ukončenia: 01.09.2022

H O D N O T E N I E

Pre plnenie tejto úlohy boli vybrané 3 školské jedálne pri materských školách: ŠJ MŠ Mirka Nešpora 22, Prešov, ŠJ MŠ Zemplínska 2, Prešov a ŠJ MŠ Sabinovská 22/A, Prešov.

Jedálne lístky za obdobie mesiacov október a november boli v mesiaci december vyhodnotené a výsledky hodnotení boli zaslané elektronicky dňa 6.12.2019 UVZ SR

4.5. ÚRAZY UDETÍ V SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce sNCZI aregionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku

Gestor:NCZI

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

Anotácia:

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy vspráve Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR aÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí vSR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 - pilotný projekt

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR
- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra)
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ
- vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ
- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom

Realizačné výstupy:

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku
- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

Trvanie projektu:r. 2019 a každé nasledujúce tri roky

Termín ukončenia: Priebežne podľa požiadaviek gestora

H O D N O T E N I E:

V rámci pilotného projektu bola za RÚVZ Prešov vybraná ako kontaktná osoba MUDr. Gabriela Kovačiková – vedúca odd. HDM. Následne oslovila k spolupráci oddelenie pediatrie Detskej nemocnice s poliklinikou Prešov a oddelenie úrazovej chirurgie NsP Prešov, Hollého 3. Prostredníctvom vedúcich sestier oboch pracovísk boli rodičom detí hospitalizovaných na úrazy, dodané dotazníky na vyplnenie. Údaje získané z vyplnených dotazníkov v počte 19, pracovníčky odd. HDM RÚVZ Prešov priebežne zadávali do zaslanej masky v programe excel a v stanovenom termíne t.j. do 31.januára 2020 elektronicky zaslali NCZI na uvedenú e-mailovú adresu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Hodnotenie a analýza

V roku 2019 oddelenie epidemiológie plnilo 9 úloh. Programy a projekty sú rozdelené do jednotlivých kapitol. Tieto kapitoly majú svoju štruktúru s krátkym popisom činnosti.

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“
9. príprava registra očkovaných osôb

Realizácia k 31.12.2019

Od 1.1.2019 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Bol vypracovaný v súlade s §5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 544/2011 Z. z. Očkovací kalendár platný od januára 2019 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, detskej obrne, pneumokokovým invazívnym infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu. Nový očkovací kalendár bližšie špecifikuje očkovanie hexavakcínou a očkovanie vakcínou proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam, ktoré sa má vykonávať tromi dávkami v 3., 5. a v 11. mesiaci života, so zdôraznením podania prvej dávky najskôr v prvom dni desiateho týždňa života vzhľadom na epidemiologickú situáciu vo výskyte čierneho kašľa. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, ak nie je dôveryhodná dokumentácia

základného očkovania v minulosti. Prvé preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov.

V prípade, ak sa nevykoná očkovanie podľa schémy uvedenej v očkovačom kalendári, postupuje sa v súlade s „Odborným usmernením MZ SR o očkovačích postupoch vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v SR“, uverejnenom vo Vestníku MZ SR (čiasťka 7-13, dňa 13.3.2017, ročník 65).

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 48 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení s očkovačím kalendárom pre rok 2019.

V roku 2019 sa RÚVZ so sídlom v Prešove podobne ako po iné roky zapojilo do kampane Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý prebiehal od 24.4.2019 – 30.4.2019. V rámci aktivít EIW boli uverejnené informácie o očkovaní v printovom médiu, na webovej stránke ako aj na nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove. Ďalej bol realizovaný projekt na Strednej zdravotníckej škole v Prešove, na zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním (prítomných 27 študentov) a význame očkovania u študentov (prednášky sa zúčastnilo 23 študentov). V rámci poradenskej činnosti bola laickej verejnosti a taktiež aj lekárom v 3 prípadoch poskytnutá informácia o očkovaní.

V mesiaci september a október 2019 odborní pracovníci oddelenia epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove vykonali kontrolu povinného pravidelného očkovania, v rámci ktorej bola kontrolovaná úroveň zaočkovanosti vo všetkých všeobecných ambulanciách pre deti a dorast v okrese Prešov a Sabinov. Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okrese Prešov a Sabinov bolo vykonané v zmysle usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OE/5499/2019, RZ - 120622/2019 zo dňa 9.7.2019 za obdobie od 1.9.2018 do 31.8.2019. V okrese Prešov bol v porovnaní s predchádzajúcim kontrolovaným obdobím zaznamenaný nárast zaočkovanosti o 1,2%, v okrese Sabinov bol zaznamenaný pokles zaočkovanosti o 0,7%. Zaočkovanosť sa v okrese Prešov pohybovala v rozsahu od 93,3% do 95,3% (minulý rok od 92,1 do 94,7). V okrese Sabinov sa zaočkovanosť v kontrolovanom období pohybovala v rozsahu od 95,0% do 98,0% (minulý rok od 95,7% do 98,5%). Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola v okrese Prešov zistená v 7 druhoch očkovania (základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym ochoreniam, poliomyelitíde v ročníku narodenia 2017; očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam v ročníku narodenia 2017; základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2017; preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2007, preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2006; preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde v ročníku narodenia 2012, preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde v ročníku narodenia 2005, v predchádzajúcom kontrolovanom období bola zaočkovanosť zistená vo všetkých 8 druhoch očkovania. V okrese Sabinov zaočkovanosť nižšia ako 95% podobne ako predchádzajúce kontrolované obdobie nebola zistená. Hranicu 90% zaočkovanosti nedosiahlo v okrese Prešov 14 a v okrese Sabinov 5 všeobecné ambulancie pre deti a dorast. V rámci kontroly povinného pravidelného očkovania bol v okrese Prešov zaznamenaný pokles počtu zdravotných kontraindikácií očkovania v porovnaní s predchádzajúcim rokom, čo mohol ovplyvniť aj menší počet kontrolovaných ročníkov narodenia v aktuálnom kontrolovanom období. V kontrolovanom období k 31.8.2019 bolo zistených 84 zdravotných kontraindikácií očkovania, z toho 18 trvalých a 66 dočasných. Minulý rok sme zaznamenali 136 kontraindikácií, z toho 22 trvalých a 114 dočasných. V 13-tich všeobecných ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast okresu Sabinov bolo zistených 37 zdravotných kontraindikácií očkovania, z toho 8 trvalých a 29 dočasných, čo predstavuje pokles celkového počtu zdravotných kontraindikácií

v porovnaní s predchádzajúcim rokom (minulý rok 61 kontraindikácií, z toho 12 trvalých a 49 dočasných).

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli spracované na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja. Výsledky zaočkovanosti na úrovni Prešovského kraja boli priaznivé. Zaočkovanosť u všetkých druhov povinného očkovania detí prekročila 95%. Na úrovni Prešovského kraja sa zaočkovanosť pohybovala v rozsahu od 95,8% do 97,5% (predchádzajúci rok sa zaočkovanosť pohybovala v rozsahu od 95,6% - 97,1%). V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zvýšeniu zaočkovanosti o 0,2%. Na okresnej úrovni bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť v rozsahu od 89,4% do 100%. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zvýšeniu zaočkovanosti o 1,6% (predchádzajúci rok sa zaočkovanosť pohybovala v rozsahu od 87,8% - 100,0%). Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola podobne ako v predchádzajúcom kontrolovanom období evidovaná v 3 okresoch Prešovského kraja, v okrese Kežmarok, Levoča a Prešov. V ostatných okresoch Prešovského kraja nebola evidovaná nižšia zaočkovanosť ako 95%. Hranicu 90% zaočkovanosti nedosiahlo 38 všeobecných ambulancií pre deti a dorast Prešovského kraja, čo predstavuje 20,4% (predchádzajúci rok 90% úroveň zaočkovanosti nedosiahlo 19,6% zo všetkých všeobecných ambulancií pre deti a dorast). V rámci kontroly povinného pravidelného očkovania v Prešovskom kraji bol zistený pokles počtu zdravotných kontraindikácií očkovania, čo mohol ovplyvniť aj nižší počet kontrolovaných ročníkov narodenia. V kontrolovanom období k 31.8.2019 bolo zaznamenaných 344 kontraindikácií, z toho 246 dočasných – 71,5% a 98 trvalých – 28,5% (v predchádzajúcom kontrolovanom období zaznamenaných 379 kontraindikácií očkovania – 282 dočasných a 97 trvalých). Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

Aj v roku 2019 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania pred cestou do zahraničia. Pracovníci oddelenia sa zúčastnili rôznych vzdelávacích akcií, seminárov a odborných podujatí v oblasti vakcinológie: napr. Vakcinologického kongresu a Východoslovenského vakcinačného dňa Louisa Pasteura.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Realizácia k 31.12.2019

V roku 2019 bola vykonávaná surveillance prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrovujúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz ochorení sú pravidelne zasielané na e-mailové adresy:

- riaditeľovi, primárovi, nemocničným epidemiológom FNsP J.A. Reimana v Prešove,
- Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Prešovskom kraji,
- Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici,
- Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe Prešov
- Laboratóriu synlabslovakias.r.o.
- Poliklinike ProCare Prešov a Poliklinike Sabinov

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2018 bola spracovaná vo VS v termíne do 15.2.2019. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2018 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 7.3.2019.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrovaní jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb

Realizácia k 31.12.2019

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2019 to predstavovalo spolu 3 084 prenosných ochorení (okres Prešov 2 043, okres Sabinov 1 041).

V súvislosti so surveillancie ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNsP J. A. Reimana Prešov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ každý rok tak, aby bola štúdia raz za 5 rokov vykonaná na každom lôžkovom ZZ

Realizácia k 31.12.2019

V roku 2019 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okrese Prešov. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN. Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNsP J. A. Reimana Prešov.

V okrese Prešov v roku 2019 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNsP J. A. Reimana Prešov. V roku 2019 bolo hlásených spolu 509 nozokomiálnych nákaz. Podľa lokalizácie infekcie bolo najviac hlásených črevných nákaz, respiračných nákaz a infekcií chirurgickej rany. Z hľadiska oddelení najviac NN hlásilo Interné oddelenie FNsP J. A. Reimana Prešov (16,1%). Pri vzniku NN sa uplatnilo najmä *Clostridiumdifficile*.

Podobne ako po iné roky aj v roku 2019 sa RÚVZ so sídlom v Prešove zapojilo do kampane „SaveLives: CleanYourHands“, ktorá prebiehala dňa 5.5.2019. Hlavný cieľ kampane - správna hygiena rúk je najúčinnjší spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz. RÚVZ so sídlom v Prešove v spolupráci s FNsP J. A. Reimana Prešov v rámci svojich aktivít realizoval odber sterov z prostredia. Realizovaných bolo celkovo 20 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov na overenie správnosti postupov pri dezinfekcii rúk, a to 8 na internom oddelení, 5 na neurologickom oddelení a 7 na oddelení dermatovenerológie, ďalej tunajší úrad vykonal praktický nácvik techniky správneho umývania a kontroly dezinfekcie rúk, pričom pomocou špeciálnej UV lampy bolo možné otestovať si správnu dezinfekciu rúk. Nácviku sa zúčastnilo spolu 265 zdravotníckych pracovníkov (60 lekárov, 158 sestier, 31 sanitárov, 3 psychologovia, 2 asistenti, 4 RTG technici, 6 pôrodní asistenti a 1 fyzioterapeut).

RÚVZ so sídlom v Prešove v mesiaci máj 2019 realizoval „Projekt Hygiena rúk“ Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov. Seminára sa zúčastnilo 10 sestier.

V mesiaci november 2019 sa uskutočnil „Projekt Hygiena rúk“ Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov pre DSS v okrese Prešov a Sabinov. Seminára sa zúčastnilo 14 zamestnancov.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlú a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Realizácia k 31.12.2019

Od 10.8.2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2019 v okrese Prešov bol hlásený 1 prípad ochorenia SARI, v okrese Sabinov nebol hlásený prípad SARI.

V roku 2019 neboli v okrese Prešov a Sabinov zaznamenané mimoriadne epidemiologické situácie.

6.6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (VaccineDerivedPolioViruses).

Realizácia k 31.12.2019

V roku 2019 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobraných bolo 6 vzoriek odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto

projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Realizácia k 31.12.2019

V roku 2019 projekt „Hrou proti AIDS“ nebol realizovaný. Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ Prešovského kraja. V roku 2019 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS realizovaných 33 odberov biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Odbery boli realizované u 25 mužov a 8 žien vo vekovom rozmedzí od 25 do 34 rokov. Najčastejším dôvodom vyšetrenia bola u klientov prítomnosť rizikovej situácie - nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS, ktorá je dostupná počas pracovnej doby. Linku kontaktovalo 30 klientov, v 31 prípadoch bola informácia poskytnutá e-mailom a v 35 prípadoch bola klientovi poskytnutá informácia osobne. Najčastejšími dotazmi boli možnosti vyšetrenia HIV protilátok, prenosu infekcie HIV a možnosti prevencie.

V roku 2019 bolo vykonané 4 edukačné aktivity o problematike prevencie HIV/AIDS. Realizovaná bola 1 beseda so žiakmi základných škôl, na ktorých sa zúčastnilo 30 žiakov. 3 besied sa uskutočnilo u študentov stredných škôl. Prítomných bolo 75 študentov.

V rámci aktivít svetového dňa boja proti AIDS bola informácia uverejnená na webovej stránke a nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Realizácia k 31.12.2019

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená poradňa očkovania, ktorá poskytuje pre verejnosť poradenstvo a konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradenstvo je zamerané na:

- problematiku povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek
- očkovania pred cestou do zahraničia
- problematiku odporúčaného očkovania
- očkovania detí s kontraindikáciami
- poradenstvo týkajúce sa očkovacieho kalendára, odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

V rámci poradne očkovania bola v roku 2019 poskytnutá informácia týkajúca sa povinného očkovania, odporúčaného očkovania príp. očkovania pred cestou do zahraničia v 35 prípadoch.

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia

Realizácia k 31.12.2019

V rámci tejto úlohy sa oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Prešove zapojilo do realizácie vzdelávacej aktivity pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. V roku 2019 bola vzdelávacia aktivita realizovaná v mesiaci jún na 1 strednej škole: SZŠ Sládkovičova ul. v Prešove. Aktivitu sa zúčastnilo spolu 27 študentov 3. ročníka uvedenej strednej školy. Vzdelávanie sa vykonávalo interaktívnou formou, v rámci ktorej študenti pracovali v 4 skupinách. Efekt bol overovaný formou dotazníka, ktorý bol vyplňaný pred a po intervencii. Údaje z dotazníkov boli následne vložené do vopred vytvorenej tabuľky zaslanej z ÚVZ SR a následne zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi tejto úlohy, ktorým je RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 MONITORING VYBRANÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Monitoruje sa výskyt rias, cyanobaktérií a vodných kvetov v prírodných vodných plochách a biokúpaliskách. Sleduje sa mikrobiologické osídlenie vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy.

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. RÚVZ Svidník odoberá vzorky v dvoch rekreačných strediskách: Tíšava a Valkov. RÚVZ Vranov monitoruje kvalitu vody v piatich rekreačných strediskách: Dobrá, Holčíkovce, Nová Keľča, Poľany a polostrov Krym. V roku 2019 bolo spolu na stanovenie cyanobaktérií a mikrobiologických ukazovateľov vyšetrených 33 vzoriek z rekreačnej nádrže Veľká Domaša. Limit pre cyanobaktérie podľa prílohy č.1 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku nebol ani v jednej vzorke prekročený. Aj v ďalších sledovaných ukazovateľoch podľa uvedenej vyhlášky boli vzorky vyhovujúce.

Ďalšie vzorky boli odobraté lokalít: Slovenská Volová, Laborec, Chlmec, Vyšný Kazimír – po 2 vzorky, Delňa – 3 vzorky. Z uvedených vzoriek bola 1 vzorka z lokality Slovenská Volová nevyhovujúca v ukazovateli chlorofyl-*a*, ostatné vzorky boli vyhovujúce vo všetkých sledovaných ukazovateľoch.

Z biokúpaliska Sninské rybníky bolo v priebehu letnej sezóny vyšetrených 6 vzoriek, z toho jedna vzorka zo zdroja vody nevyhovela v ukazovateli črevné enterokoky a jedna vzorka z biokúpaliska bola nevyhovujúca v ukazovateli *Escherichiacoli*.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zabezpečiť prístup k vyhovujúcej a zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii, a tiež zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie. Sleduje sa kvalita vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami. Zisťuje sa výskyt legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach.

V roku 2019 bolo v 444 vzorkách z umelých kúpalísk stanovených 1324 chemických ukazovateľov. V 456 vzorkách z umelých kúpalísk bolo stanovených 2306 mikrobiologických a 936 biologických ukazovateľov.

Legionely boli stanovené v 8vzorkách vôd z umelých kúpalísk a 1 vzorke pitnej vody. Vzorky vyhoveli určenému kritériu, podľa prílohy č. 2 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku. Stanovenie améb nebolo v priebehu roka požadované.

Zo zdravotníckych zariadení boli doručené 4 vzorky pitnej vody na stanovenie chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov.

7.3 MATERSKÉ MLIEKO

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok a biologických látok v období detstva.

Vo vzorkách materského mlieka z Banky ženského – materského mlieka oddelenia neonatológie FNŠP J. A. Reimana v Prešove sa sleduje nutričná kvalita monitorovaním biopozitívnych látok (obsah bielkovín, tuku, sacharidov a vápnika), sleduje sa účinnosť pasterizácie sledovaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii. Zisťuje sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku. V 21 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 147 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 61 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 244 ukazovateľov. V 2 vzorkách bola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov (*Staphylococcus aureus*), v 2 vzorkách bol izolovaný kmeň so schopnosťou tvoriť stafylokokový enterotoxín.

7.15 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z Odporúčania Komisie (EÚ) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy. Cieľom je monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

V roku 2019 bolo analyzovaných spolu 16 vzoriek rôznych druhov potravín: 10 vzoriek čaju, 5 vzoriek výživových doplnkov a 1 vzorka čokoládovej zmrzliny. V 3 vzorkách výživových doplnkov, v 3 vzorkách bylenných čajov a vo vzorke zmrzliny bol stanovený arzén pod limit kvantifikácie použitej metódy. V ostatných vzorkách sa obsah celkového arzénu pohyboval v intervale 0,033 – 0,106 mg/kg.

7.16 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V SUROVINÁCH A POKRMOCH Z DOMÁCEJ PRODUKCIE POUŽITÝCH V STRAVOVANÍ DOJČIAT A MALÝCH DETÍ

Cieľom je sledovanie obsahu dusitanov a dusičnanov v domácich surovinách, používaných na prípravu pokrmov pre dojčatá a malé deti a v detských pokrmoch, pripravených z domácich surovín. V rámci úradnej kontroly potravín sa sleduje obsah dusitanov a dusičnanov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí vo vzorkách, ktoré sú odoberané z obchodnej siete. Predmetom tejto úlohy sú vzorky doma vypestovaného ovocia a zeleniny a doma pripravených pokrmov z ovocia a zeleniny, ktoré sú podávané dojčatám a malým deťom.

V roku 2019 bolo analyzovaných 22 vzoriek rôznych druhov zeleniny (mrkva, zemiaky, cvikla, petržlen, zeler). Vo všetkých vzorkách bol stanovený obsah dusitanov pod limit kvantifikácie použitej metódy. Stanovený obsah dusičnanov v analyzovaných vzorkách sa pohyboval v intervale 30 - 650 mg/kg. Stanovené množstvo dusičnanov vyhovelo požiadavkám Výnosu MP SR a MZ SR z 11. septembra 2006 č. 18558/2006-SL, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca kontaminanty v potravinách, v ktorom, sú stanovené národné limity najvyšších prípustných množstiev pre dusičnany v hlúbavej zelenine, rýchlenej mrkve, zemiakoch (okrem skorých) a červenej repe (od 300 do 3000 mg/kg).

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky.

V roku 2019 sme realizovali prieskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR. Zabezpečili sme vyplnenie 96 dotazníkov, podľa určených požiadaviek veku, pohlavia a bydliska, následne elektronickou formou zaslali na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencienadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Uskutočnili sme 44 besied na rôzne témy v oblasti ozdravenia výživy, prevencii obezity, významu pohybu a v rámci Projektu „Viem, čo zjem“ - na Základnej škole v Kapušanoch, v Lade a v Tulčíku, na Základnej škole Májové námestie v Prešove, na Základnej škole v Ľuboticiach, Základnej škole Lesnícka a na ZŠ Šmeralova v Prešove, Základnej škole sv. Gorazda a na ZŠ Sibírskej v Prešove, Základnej škole M. Slovenskej a na ZŠ Šrobárova v Prešove, na Strednej odbornej škole dopravnej v Prešove, na Odbornom učilišti internátnom v Prešove, na Strednej odbornej škole podnikania v Prešove a na Strednom odbornom učilišti služieb v Prešove.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity sme uverejnili článok na webovej stránke úradu a o tejto téme sme informovali aj na nástenke v priestoroch úradu. Uskutočnili sme 24 meraní u zamestnancov Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove a u zamestnancov Denného stacionára pre seniorov na Sabinovskej ulici v Prešove. Klientom sme merali na váhe OMRON hodnotu percenta tuku v tele, viscerálneho tuku, kostrového svalstva, hodnoty BMI a bazálneho metabolizmu.

Na význam pohybu a dôležitosť zdravého stravovania aj vo vyššom veku sme zamerali pozornosť seniorov v denných stacionároch v meste Prešov a v denných stacionároch v obciach Kapušany, Chmeľov, Fintice a V. Šebastová.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu- Celonárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

V tomto roku prebiehal VIII. ročník tejto kampane v období od 25.3.-16.6.2019. Jej cieľom popri organizovaní súťaže a propagovaní významu pohybu pre zdravie bolo aj vytváranie partnerstiev pre zlepšovanie možnosti rekreačného športovania obyvateľstva. Plagáty a účastnícke listy sme distribuovali do základných aj stredných škôl v našom regióne. Informácie o možnosti zapojenia sme uverejnili na webovej stránke úradu, v Prešovskom večerníku a na nástenke v priestoroch RÚVZ.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVYHODNENÝCH KOMUNÍT

Aktivity sa nevykonávali.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Uskutočnili sme 17 intervenčno-edukačných aktivít s počtom edukovaných – 250 žiakov a študentov, a to na Základnej škole v Širokom, na Strednej dopravnej škole v Prešove, na Základnej škole Sibírska v Prešove a na ZŠ Šrobárova v Prešove.

Pri príležitosti „Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholem syndróme“ sme zrealizovali intervenčné aktivity na Pedagogickej a sociálnej akadémii v Prešove, na Strednej zdravotníckej škole v Prešove a na Evanjelickom kolegiálnom gymnáziu s použitím DVD filmov „Až do dna“ a „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Počet intervenčných aktivít zameraných na obyvateľov v poproduktívnom veku bol 13, počet intervenovaných - 420 seniorov. Besedy a prednášky boli realizované v rámci Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby a Mesiaca úcty k starším. Obsahovo boli zamerané na témy – Ochorenia seniorskeho veku, Alzheimerova choroba, Rakovina hrubého čreva, Osteoporóza a prevencia pádov, Dôležitosť pitného režimu u seniorov, Význam pohybu vo vyššom veku, Vysoký tlak krvi, Prevencia civilizačných ochorení, Diabetes mellitus. Pozornosť sme venovali aj precvičovaniu pamäti. Do denných centier sme distribuovali aj odborné propagačné materiály zaslané z ÚVZ SR. Informácie k uvedeným svetovým dňom a témam sme uverejnili na webovej stránke úradu a pripravili sme aj odborné panely zaoberajúce sa touto problematikou v priestoroch úradu.

V rámci aktivity „Deň srdca pre seniorov“ v Prešove sme uskutočnili merania krvného tlaku a merania na váhe OMRON u 26 seniorov.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v partiálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

V základnej poradni zdravia sme v roku 2019 uskutočnili 109 vyšetrení u 104 klientov, z toho bolo 79 žien a 25 mužov. Opakovane bolo vyšetrených 38 klientov, z toho 28 žien a 10 mužov. V rámci projektu NAPPPA sme vyšetřili 79 žiakov.

V tomto roku sme uskutočnili 16 výjazdových poradní – vyšetřenie zamestnancov Krajského súdu v Prešove, zamestnancov Tesca v Petrovanoch a na Solivare, zamestnancov firmy LIDL v Záborskom, zamestnancov Všeobecnej zdravotnej poisťovne, zamestnancov Denného stacionára Sabinovská Prešov, pedagógov v školách – ZŠ Kapušany, ZŠ Tulčík, ZŠ V. Šariš, ZŠ sv. Gorazda, Evanjelického kolegiálneho gymnázia v Prešove, zamestnancov Okresného Úradu odboru školstva a klientov lekárne Benu na ulici Masarykova v Prešove.

Spolu sme vyšetřili na výjazdových poradniach 355 klientov.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Pri príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ a „Európskeho týždňa boja proti drogám“ bolo uskutočnených 9 intervenčno-edukačných aktivít s počtom edukovaných – 225 žiakov a študentov. Besedy sa uskutočnili na Evanjelickom kolegiálnom gymnázii v Prešove, Strednej odbornej škole dopravnej v Prešove, na ZŠ v Širokom, ZŠ Sibírska a ZŠ Šrobárova v Prešove.

V rámci interného seminára pre zamestnancov úradu bola odprezentovaná prednáška Drogové závislosti a následná sociálna rehabilitácia. Na tému drog a závislostí sme pripravili aj odborné panely v priestoroch úradu.

Uskutočnili sme aj 10 intervenčných aktivít s témou Fajčenie u 250 žiakov a študentov s použitím DVD filmu „Kým stúpa dym“. Edukačné aktivity sme realizovali na Gymnázii J.A.Raymana v Prešove, na Strednej dopravnej škole v Prešove, v ZŠ v Ľuboticiach a v ZŠ v Širokom. U študentov sme merali aj hodnotu CO prístrojom smokerlyzer.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Uskutočnili sme 12 besied a prednášok pre 300 žiakov a študentov v rámci témy Zdravý životný štýl, ktorého súčasťou bolo aj poukázanie na dôležitosť pohybu v každom veku. Intervenčné aktivity sa uskutočnili na Strednej odbornej škole podnikania v Prešove, Strednom odbornom učilišti internátnom v Prešove, Strednom odbornom učilišti služieb

v Prešove, Strednej odbornej škole dopravnej v Prešove a v ZŠ Tulčák, v ZŠ Lada a v ZŠ Kapušany.

V rámci projektu NAPPPA sme u 79 žiakov ZŠ Lesnícka a ZŠ Šrobárova testovali telesnú zdatnosť, hodnotili držanie tela a merali antropometrické ukazovatele. Žiaci vyplňali aj dotazník životného štýlu. Súhrnné údaje z meraní a vyplnených dotazníkov boli zaslané na spracovanie na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva Prievidza
so sídlom v Bojniciach**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Príprava návrhu akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

Akčný plán (NEHAP V.) reflektuje definované priority, ktoré boli výsledkom 7-ročného úsilia členských štátov WHO/EURO o nastavenie nových priorít v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy TUR 2030 (Agenda trvalo udržateľného rozvoja v európskom regióne).

Etapy riešenia

- plniť úlohy vyplývajúce z NEHAP V. v pôsobnosti rezortu zdravotníctva podľa schválených termínov
- predkladať na rokovanie vlády národnú správu o stave implementácie NEHAP V. v SR každé 2 roky.

Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.)

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky a počas prevádzky.

Správa o pripravenosti sezónnych rekreačných zariadení a zariadení s celoročnou prevádzkou, ako aj vyhodnotenie letnej turistickej sezóny boli v požadovanom termíne a rozsahu odoslané cez informačný systém .

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky bola priebežne sledovaná v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo. V rámci tohto projektu je vykonávaný monitoring pitných vôd a kontrola kvality vody na umelých a prírodných kúpaliskách v okresoch Prievidza a Partizánske. V roku 2019 bolo odobratých spolu 357 vzoriek pitných vôd a 390 vzoriek vôd určených na kúpanie.

1.2 Protokol o vode a zdraví, plnenie národných cieľov

Cieľom tohto projektu je nastaviť nové národné ciele, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou. V sledovanom období nebol úrad zapojený do plnenia.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Cieľom je sledovanie vybraných skupín obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez sledovanie kadmia a kotinínu (metabolitu nikotínu) v biologickom materiáli (moč). V roku 2013 bol vypracovaný pilotný projekt (špecifikácia populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP). V roku 2014 bola plánovaná príprava a tlač pracovných protokolov, dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava

laboratórií pre analytickú časť projektu, vyžiadanie súhlasu etickej komisie. RÚVZ Prievidza sa zatiaľ do projektu nezapojil.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Úlohou projektu je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov v SR a to jednak zo starých záťaží (DDT, Heptachlór, lindan a pod.) ako aj novej generácie pomerne ľahko odbúrateľných pesticídnych látok typu (atrazín, simazín, terbutylazín, chlórtofurón, izoproturón). V roku 2019 sa RÚVZ Prievidza do projektu nezapojil.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska.

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach je jeden z vybraných RÚVZ v rámci Slovenska, ktoré sú zapojené do uvedeného projektu, ktorý je zatiaľ v prípravnej fáze.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Cieľom je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov. V 1. polroku 2019 RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach vykonalo 8 kontrol v prevádzkach solárií u 10 opaľovacích prístrojov a objektívizácia UV žiarenia akreditovaným pracoviskom ÚVZ SR bola vykonaná v jednom prípade. U jedného prevádzkovateľa bolo zistené porušenia legislatívy a bolo zahájené správne konanie s celkovou výškou sankcií 600 €.

1.8. Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

RÚVZ Prievidza v roku 2019 nebol zapojený do predmetného projektu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2019 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza evidovaných k 31.12.2019 celkom 3762 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 618 žien, v 121 subjektoch. Oproti roku 2018 sa znížil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tretej a štvrtej kategórii o 582 (13,4 %). Z uvedeného počtu zamestnancov v tretej kategórii pracuje 3566 zamestnancov a v štvrtej kategórii 196 zamestnancov. Oproti roku 2018 zaznamenávame pokles počtu zamestnancov v tretej kategórii o 589 zamestnancov (14,2 %) a mierny nárast v štvrtej kategórii o 7 zamestnancov (3,7 %).

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 2285 zamestnancov, z toho 538 žien a v ťažbe nerastných surovín - 1237 zamestnancov, z toho 20 žien.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	29	26
elektromagnetické polia	51	0
fyzická záťaž	1023	224
hluk	2751	335
chemické faktory	1948	154
optické žiarenie	54	3
vibrácie	300	8
záťaž teplom a chladom	68	12

V sledovanom období bolo vydaných 45 rozhodnutí v súvislosti so zaradením, zmenou zaradenia, resp. vyradením pracovníkov do kategórií rizikových prác.

V sledovanom období boli priebežne vykonávané kontroly (64) plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík, zosúladienie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch, poskytovanie OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosť zamestnancov o rizikách a na kontrolu výkonu cielených lekárske preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

V r. 2019 boli dvom spoločnostiam, v ktorých pracovníci vykonávajú rizikové práce, uložené sankcie za nezabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu pre svojich zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2019 sme vykonali 6 kontrol zameraných na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov v prevádzkach, kde sa používajú toxické látky a zmesi:

- Bošianska koželužňa s.r.o., Bošany,
- Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Prievidza, Skúšobné laboratórium uhlia, Hydroanalytické laboratórium, Baňa Cigel',
- Gotec Slovakia, s.r.o., Partizánske,
- SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky,
- AEROSPOOL, spol. s r.o., Prievidza,
- Fortischem, a.s., Nováky.

V rámci kontrol bolo zistené, že ku všetkým používaným chemickým látkam majú zamestnávateľia k dispozícii aktuálne karty bezpečnostných údajov, s ktorými sú zamestnanci oboznámení.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Prievidza vydal 2 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami pre spoločnosti Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Prievidza a AEROSPOOL spol. s r.o., Prievidza. Súčasťou predmetných rozhodnutí bolo zároveň schválenie príslušných prevádzkových poriadkov.

Použité neboli žiadne kontrolné listy.

V sledovanom období sme obdržali 61 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinsekcie. Oznámenia o výkone postrekov pri pestovaní ovocia sme neobdržali žiadne.

Mimoriadne situácie a havárie v sledovanom období neboli hlásené.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V r. 2019 sme vykonávali aj kontroly uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V roku 2019 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 299 zamestnancov, z toho 72 žien, a to nasledovne: vinylchlorid – 66; vinylchlorid spoločne s 1,2,-dichlóretánom – 21; 1,2,-dichlóretán - 17; polyaromatické uhľovodíky pri výrobe karbidu – 58; cytostatiká – 9, z toho 8 žien; formaldehyd - 43, z toho 12 žien; tetrachlóretylén – 3; technický benzín – 59, z toho 51 žien; sadze – 8, agrochemikálie - 11, tvrdé drevo – 4, z toho 1 žena.

V riziku reprodukčnotoxických látok v roku 2019 pracovalo 27 zamestnancov, z toho 8 žien, a to nasledovne: toluén - 1; cytostatiká - 9, z toho 8 žien; ortuť - 1 a oxid uhoľnatý -16.

V regióne vykonávajú činnosť aj subjekty, ktorých zamestnanci sú exponovaní karcinogénnym a mutagénnym látkam a sú zaradení do druhej kategórie prác. Najviac takýchto zamestnancov pracovalo v spoločnosti ContiTech Vibration Control Slovakia, s.r.o., Dolné Vestenice, kde zamestnanci spracovávajú gumárenské kaučukové zmesi, klasifikované ako karcinogénne, v spoločnosti SLOVECA, Sasol Slovakia, Bratislava, prev. Nováky, kde etylénoxid/propylénoxid sú používané ako vstupné suroviny pri výrobnom procese

a v spoločnosti Slovenské elektrárne, a.s., Elektrárne Nováky, kde sa využíva ťažký vykurovací olej mazut a hydrazín.

V priebehu roku bolo na RÚVZ vydané jedno rozhodnutie na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, v rámci ktorého bol súčasne schválený prevádzkový poriadok, a to v spoločnosti Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Prievidza.

Vydané boli aj 2 rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov pre činnosti s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami pre spoločnosti:

- Štefan Svitok – OREPA, Zemianske Kostolany – pevný aerosól – dub, buk,
- NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach, nemocnica Bojnice, onkologické pracovisko.

Prevádzkový poriadok bol schválený aj v rámci uvedenia do prevádzky čerpacej stanice spoločnosti Slovnaft, a.s., Moštenická, Prievidza.

Pre oddelenie epidemiológie boli vypracované podklady pre vydanie rozhodnutia o uvedení priestorov do prevádzky, a to pre onkologické pracovisko NsP Prievidza, nemocnica Bojnice a pre lekáreň v Bošanoch spoločnosti EMAO, s.r.o., Topoľčany.

V roku 2019 sme vykonali 4 kontroly zamerané na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.356/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov:

- Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava, Elektrárne Nováky, Zemianske Kostolany
- SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky
- Chemstroj, s.r.o., Strážske, prevádzka Nováky
- Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Prievidza, baňa Nováky, baňa Cigel'.

V priebehu roka bolo na RÚVZ vydaných 103 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. Vykonaná bola aj jedna kontrola počas prác spojených s odstraňovaním azbestovej strešnej krytiny a u pracovníkov boli použité kontrolné listy (3). Riešený bol jeden podnet na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavby, ktorý sa šetrením ukázal ako neopodstatnený.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

PPL a T:

V rámci realizácie tohto projektu pracovník oddelenia v spolupráci s poradenským centrom ochrany a podpory zdravia úradu pripravili pre zamestnancov spoločnosti SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky počas dvoch dní zdravotno-výchovnú akciu, v rámci ktorej boli prezentované prednášky venované prevencii chronických neprenosných ochorení aj v kontexte pracovných podmienok účastníkov. Počas oboch dní mali pracovníci zároveň možnosť dať si zmerať krvný tlak a vyšetriť celkový cholesterol.

Oddelenie PZ a VZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Sloveca, Sasol Slovakia, spol .s.r.o Nováky

Riešenie:

Zdravotno-výchovná akcia „ Deň zdravia“ pre zamestnancov Sloveca, Sasol Slovakia, spol. s.r.o Nováky – (30.5. a 6.6.2019):

- 2 prednášky "Prevenia civilizačných ochorení" pre 33 zamestnancov firmy
- v rámci akcie bolo zrealizovaných 26 vyšetrení celkového cholesterolu a 27 meraní krvného tlaku spojené s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Realizácia:

máj, jún

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V spolupráci s Inšpektorátom práce Trenčín bola zrealizovaná spoločná previerka v spoločnosti Partizánske Building Components-SK s.r.o., Partizánske. Výrobná činnosť v spoločnosti prebieha v ôsmich halách, previerka bola zameraná na výrobnú halu A2, v ktorej sa vykonáva montáž krídiel a rámov z plastu ako súčasť výroby strešných okien. Výrobní zamestnanci pracujú na linke rozčlenenej do troch častí: montáž krídiel okien, montáž rámov okien a finálna kompletizácia okien so sklom. Na základe objektivizácie celkovej fyzickej záťaže bola posúdená fyzická záťaž pri výkone činností na linke, taktiež boli hodnotené pracovné polohy horných končatín a manipulácia s bremenami. Na základe výsledkov posúdenia je u pracovníkov na ochranu zdravia zabezpečená rotácia na jednotlivých pracovných pozíciách každú hodinu. Pracovníci na linke cca 30 min za zmenu používajú chemické látky pri vykonávaní čistiacich prác. Zamestnávateľ zabezpečil posúdenie zdravotného rizika z expozície týmto faktorom (vzhľadom na charakter, rozsah a úroveň vystavenia zamestnancov chemickým faktorom pri práci ich objektivizácia nebola vykonaná), vypracoval prevádzkový poriadok a predložil ho RÚVZ Prievidza na schválenie. Taktiež pre zamestnancov prostredníctvom zmluvnej pracovnej zdravotnej služby zrealizoval školenie so zameraním na ochranu zdravia, používanie OOPP, správnu manipuláciu s prípravkami. V pracovných priestoroch haly A2 bol v minulosti taktiež realizovaná objektivizácia pevného aerosólu a hluku. Zamestnávateľ pre profesie operátorov na linke zabezpečuje posúdenie zdravotnej spôsobilosti pre prácu s bremenami, prácu vo výškach, obsluhu VZV a nočnú prácu.

Súčasťou haly sú administratívne priestory, v ktorých bolo vykonané posúdenie rizika práce so zobrazovacími jednotkami. Zamestnávateľ predložil posudky o zdravotnej spôsobilosti administratívnych pracovníkov na prácu so zobrazovacími jednotkami. V rámci štátneho zdravotného dozoru neboli zistené žiadne nedostatky v rámci dodržiavania opatrení na ochranu zdravia, pridelovaní a používaní OOPP u zamestnancov, funkčnosti, údržbe a čistote pracovných priestorov a hygienických zariadení.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

RÚVZ Prievidza v roku 2019 nebol zapojený do riešenia úlohy.

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Úloha bola splnená. Na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli boli odobraté vzorky celého obedového menu v 3 prevádzkach zariadení spoločného stravovania. Celkovo bolo odobratých 9 vzoriek hotových pokrmov. V odobratých vzorkách hotových pokrmov nebolo zistené prekročenie najvyššie prípustného množstva pridanej jedlej soli stanoveného platnou legislatívou.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ Prievidza v roku 2019 nebol zapojený do riešenia úlohy.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Priorita: a) Podpora zdravého štartu do života

Vykonáva Poradňa zdravia

Priorita: b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

Vykonali sme efektívny a účinný štátny zdravotný dozor v 77 zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, v ktorých boli kontrolované: hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania, dodržiavanie pitného režimu s presadzovaním používania pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme odobrali 20 vzoriek hotovej stravy a 10 sterov z kuchynského prostredia na mikrobiologický rozbor.

V rámci mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie organizačného a technického zabezpečenia poskytovania tzv. obedov zadarmo v školských stravovacích zariadeniach bolo skontrolovaných 10 školských stravovacích zariadení pri ZŠ (5 v okrese Prievidza a 5 v okrese Partizánske) v dňoch od 06.11.2019. do 20.11.2019. V deviatich

skontrolovaných zariadeniach je spôsob výdaja neodhlásených obedov nasledovný: - prvý deň neprítomnosti žiaka na vyučovaní si včas neodhlásenú stravu môže prevziať do obedára vo vyčlenenom čase, ostatné dni je nutné stravu odhlásiť. V jednom zariadení je možné po všetky dni neprítomnosti žiaka na vyučovaní odoberať obedy do obedára vo vyčlenenom čase, pričom rodič platí cenu obeda v plnej výške. Vo všetkých skontrolovaných zariadeniach vyhovuje počet pomocného personálu, nedochádza ku kríženiu prevádzky následkom zvýšeného počtu prípravy pokrmov. V jednom zariadení bolo zrušené podávanie mliečnych desiat a jedno zariadenie poskytuje diétne stravovanie na základe potvrdenia lekárom. Podporujeme poskytovanie desiat a obedov vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne formou edukácie pedagogických pracovníkov a pracovníkov školskej jedálne s odporúčaniami zdravého stravovania, mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie.

Priorita: c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Zúčastňujeme sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odbormi školstva a spoločnými školskými úradmi a realizujeme raz mesačne školenie pracovníkov školského stravovania.

Priorita: d) Podpora pohybových aktivít

V tomto roku nebol realizovaný monitoring TV podmienok žiakov ZŠ a SŠ v rámci podpory pohybových aktivít. V rámci ŠZD sledujeme využívanie priestorov telocviční a športových plôch (plaváreň, verejné ihrisko) na školské a mimoškolské aktivity a dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení.

4.2 Zneužívanie návykových látok u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy - ESPAD) u detí a mládeže na Slovensku“ v roku 2019 bol realizovaný dotazníkovou metódou. Študenti a učitelia vyplňali dotazníky o užívaní legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ, študentov SŠ a ich učiteľov. Prieskum prebiehal v mesiaci máj r. 2019 v troch stredných školách a v jednej základnej škole: Stredná odborná škola obchodu a služieb, J. Kalinčiaka 1, 971 01 Prievidza v počte 129 dotazníkov a 1 hlásenie za triedu; Stredná odborná škola, Lipová 372/8, 972 51 Handlová v počte 84 dotazníkov a 1 hlásenie za triedu; Stredná odborná škola A. Baťu, Námestie SNP 5, 958 01 Partizánske v počte 114 dotazníkov a 1 hlásenie za triedu; Základná škola, Mariánska 554/19, 971 01 Prievidza v počte 22 dotazníkov od žiakov 9.ročníka a 1 hlásenie za triedu. Anketári (pracovníci RÚVZ Prievidza) vyplnili v každom ročníku formulár „Hlásenie za triedu“. Dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch mš a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

V I. etape projektu (marec-júl r. 2019) v okrese Prievidza a Partizánske bolo odobratých 22 vzoriek piesku z pieskovísk materských škôl. Z tohto počtu boli 4 nevyhovujúce vzorky. Vo dvoch odobratých vzorkách boli prekročené limity v ukazovateľoch: TT koliformné baktérie, fekálne streptokoky a prítomné geohelminty. V jednej vzorke bol prekročený limit v ukazovateli TT koliformné baktérie. V jednej vzorke boli prítomné geohelminty. V 4 MŠ bol vydaný zákaz prevádzky pieskoviska.

V II. etape (júl – november r. 2019) v okrese Prievidza a Partizánske bolo odobratých 20 vzoriek piesku z pieskovísk detských ihrísk v rámci občianskej vybavenosti. Z tohto počtu bolo 5 nevyhovujúcich vzoriek. Vo dvoch odobratých vzorkách boli prekročené limity v ukazovateľoch: TT koliformné baktérie a prítomné geohelminty. Vo dvoch vzorkách bol prekročený limit v ukazovateli fekálne streptokoky. V jednej vzorke boli TT koliformné baktérie, fekálne streptokoky a prítomné geohelminty. V 5 MŠ bol vydaný zákaz prevádzky pieskoviska.

Spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk je na uspokojivej úrovni, po vydaní zákazu prevádzky pieskovísk je v dohodnutom termíne piesok vymenený a následne prevádzkovatelia pieskovísk venujú zvýšenú pozornosť udržiavania čistoty a bezpečnosti pieskovísk a ich okolia.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Hodnotenie jedálnych lístkov za obdobie október-november bolo realizované v troch materských školách t.j. MŠ Ul. Pionierov 82/6, 972 17 Kanianka, MŠ Makarenkova 814/28, 958 01 Partizánske a MŠ Nábřežie sv. Cyrila 360/28, 971 01 Prievidza.

Vo všetkých troch stravovacích zariadeniach bol koeficient pestrosti polievok a hlavného jedla vyšší ako 0,5, čo znamená, že pestrosť je vyhovujúca. Koeficient pestrosti príloh nedosiahol hodnotu 0,5, čo znamená, že v priebehu mesiaca dochádza k opakovaniu rovnakých druhov príloh (zemiaky varené, zemiaková kaša).

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov pokrmov v **MŠ Kanianka (vidiek):**

Október 2019: desiaty – nízka úroveň (počet bodov 2)
olovranty - nízka úroveň (počet bodov 2)
obedy – veľmi dobrý (počet bodov 12)

November 2019: desiaty – dobrý (počet bodov 3)
olovranty - nízka úroveň (počet bodov 2)
obedy – dobrý (počet bodov 8)

U desiat absentujú obilninové kaše, zelenina alebo ovocie vždy ako súčasť desiat a ponuka celozrnných, viaczrnných druhov chleba a pečiva 8x mesačne. U olovrantov sa nevyskytujú rybacie nátierky, obilninové kaše, celozrnné pečivo a chlieb. V obedoch chýba podávanie rýb, často sa vyskytujú sladké jedlá.

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov pokrmov v **MŠ Makarenkova, Partizánske (mesto):**

Október 2019: desiaty – veľmi dobrý (počet bodov 4)
olovranty – veľmi dobrý (počet bodov 4)
obedy – veľmi dobrý (počet bodov 13)

November 2019: desiaty – veľmi dobrý (počet bodov 4)
olovranty - dobrý (počet bodov 3)
obedy – veľmi dobrý (počet bodov 14)

U desiat absentujú obilninové kaše a strukovinové alebo zeleninové nátierky. Vyzdvihujeme podávania ovocia vždy ako súčasť desiat. U olovrantov sa často vyskytujú strukovinové alebo zeleninové nátierky a ponuka celozrnného pečiva. V obedoch chýba podávanie čerstvej zeleniny vo forme šalátov a často sa vyskytujú sladké jedlá.

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov pokrmov v **MŠ Nábřežie sv. Cyrila, Prievidza (mesto):**

Október 2019: desiaty – výborný (počet bodov 5)
olovranty – výborný (počet bodov 5)
obedy – veľmi dobrý (počet bodov 14)

November 2019: desiaty – výborný (počet bodov 5)
olovranty – veľmi dobrý (počet bodov 4)
obedy – veľmi dobrý (počet bodov 12)

U desiat absentujú obilninové kaše. Vyzdvihujeme podávanie celozrnných chlebov a pečiva a zeleniny vždy ako súčasť desiat a olovrantov a taktiež časté podávanie strukovinových a zeleninových nátierok. V obedoch sa často vyskytujú sladké jedlá.

Záver: Pozitívne bolo, že sa do jedálneho lístka nezaraďujú údeniny a paštéty ako súčasť desiat a olovrantov. Odporúčame vyradiť z desiat a olovrantov vodové a tukové pečivo a sladké koláče a nahradiť ich obilninovými kašami, ovsenými vločkami a celozrnným pečivom a zaradiť do desiat čerstvé ovocie. Navrhujeme obmedziť prípravu sladkých jedál na obed a viackrát zaraďovať strukovinové a bezmäsité jedlá.

4.5 Úrazy detí v SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

V roku 2019 bola nadviazaná spolupráca s NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach. Počas prijatia dieťaťa do zdravotníckeho zariadenia rodičia vyplnili dotazník o úraze dieťaťa v mesiacoch február, júl a október 2019. Dotazníky boli vyplňané anonymne, zozbierané, spracované v programe Excel pracovníkmi RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach a elektronicky odoslané v počte 25 dotazníkov do Národného centra zdravotníckych informácií na adresu: urazydeti@nczisk.sk.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2018 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia. O aktuálnej situácii v používaní, dodávkach vakcín a o informáciách týkajúcich sa hlásenia nežiadúcich účinkov v súvislosti s očkovaním boli lekári informovaní aj samostatne elektronicky.

Problematicke očkovania sme venovali materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach:

- Očkovací kalendár na rok 2019 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.
- Očkovanie zdravotníckych pracovníkov proti chrípke.
- Zmeny v očkovacom kalendári od roku 2020.
- Očkovací kalendár na rok 2020 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.

Aktivity v rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 24.4.2019 - 30.4.2019:

- distribúcia letákov do zdravotníckych zariadení 15x,
- zverejnenie materiálu o očkovaní na informačných a vývesných tabuliach v zdravotníckych zariadeniach 78x,
- elektronická a písomná distribúcia informačných materiálov všeobecným lekárom, do nemocníc 115x a do domovov dôchodcov 18x,
- zverejnenie informácií o očkovaní na webovej stránke RÚVZ Prievidza,
- poradenská činnosť pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť 5x.

V apríli 2019 sa vedúca oddelenia zúčastnila X. Slovenského vakcinologického kongresu v Tatranskej Lomnici. Ďalej sa pracovníci oddelenia v máji 2019 zúčastnili odborného seminára o očkovaní organizovaného spoločnosťou GSK v Prievidzi a v októbri 2019 XXIV. Červenkových dní preventívnej medicíny na Táloch.

V mesiacoch september – október 2019 bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kontrola očkovania v 37 pediatrických obvodoch. Správa z kontroly očkovania bola zaslaná na RÚVZ v Trenčíne. V okrese Prievidza nebola na okresnej úrovni dosiahnutá zaočkovanosť 95% v troch kontrolovaných ročníkoch narodenia: roč. 2017 – vo všetkých druhoch základného očkovania, roč. 2016 - základné očkovanie proti MMR a roč. 2012 - preočkovanie proti DTP a POLIO. Zaočkovanosť sa pohybovala od 90,5% do 93,0%. V okrese Partizánske nebola na okresnej úrovni dosiahnutá zaočkovanosť 95% v základnom očkovaní proti MMR v ročníku narodenia 2017 – dosiahla 94,8% a v preočkovaní proti DTP a POLIO v ročníku 2012 – dosiahla 94,9%. Zaočkovanosť 95% nebola dosiahnutá prevažne z dôvodu pretrvávajúceho odmietania očkovania, nerešpektovania predvolaní na očkovanie zo strany rodičov detí a z dôvodu kontraindikácií očkovania. U ostatných očkovaní sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Prievidza od 96,1% do 96,8% a v okrese Partizánske od 96,3% do 98,9%. Výsledky kontroly boli porovnateľné z predchádzajúcim rokom.

V roku 2019 bolo VLPDD hlásených 42 odmietnutí povinného očkovania. Počet evidovaných odmietnutí očkovania bol štvrtoročne hlásený na ÚVZ SR.

V rámci surveillancie a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v roku 2019 prešetrili 2 ochorenia na VHB, 6 prípadov bezpríznakového nosičstva HBsAg, 10 prípadov ochorení na pertussis, 1 ochorenie na parotitídu, a 6 invazívnych pneumokokových ochorení.

V súvislosti s realizovanými viacúčelovými imunologickými prehľadmi v SR v roku 2018 boli po doručení výsledkov vyšetrení v roku 2019 tieto doplnené do odberových listov účastníkov IP a následne distribuované lekárom zapojeným do IP. Na základe usmernenia HH

SR boli lekári informovaní o očkovaní proti osýpkam v rámci IP u osôb so zistenou nedostatočnou hladinou protilátok.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2019 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (oddelenie infekčnej epidemiológie a oddelenie NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2018.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach. Aktuálne informácie o prenosných ochorenia v SR a v zahraničí boli zverejnené na našej webovej stránke

V rámci zlepšenia hlásenia prenosných ochorení sme pravidelne spolupracovali hlavne s lekármi prvého kontaktu pre deti, dorast a pre dospelých, ale aj s infektológmi, kožnými lekármi a inými odbornými lekármi v rámci Slovenska. Spolupracovali sme aj s laboratóriami, ktoré nám zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku (OKM Bojnice, OKB Bojnice, laboratóriá Medirex, Alpha medical a OKM Zvolen). Laboratória Medirex a Alpha medical hlásia pozitívne výsledky on-line prostredníctvom internetu do epidemiologického informačného systému EPIS.

Počas chrípkovej sezóny 2018 - 2019 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber (2 lekári z okresu Prievidza a 2 lekári z okresu Partizánske) biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Od začiatku roka 2019 bolo odobratých 13 nasofaryngeálnych výterov z toho bol izolovaný: 6x vírus chrípky A/Michigan/45/2015(H1N1)pdm09-like, 3x vírus chrípky A/Singapore/INFIMH-16-0019/2016/H3N2-like, 1x vírus chrípky A/H1N1, 1x vírus chrípky A/H1 pdm09 a v 2x bolo vyšetrenie negatívne.

V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO bolo rozhodnutím regionálneho hygienika zatvorených 5 základných škôl, 2 základné školy s materskou školou, 2 špeciálne základné školy, zriaďovatelia zatvorili 10 materských škôl. Z dôvodu zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení boli rozhodnutím regionálneho hygienika nariadené opatrenia v nemocniciach Bojnice, Handlová a Partizánske.

Od začiatku roka 2019 bolo nahlásených 11 ochorení na SARI, 9 z okresu Prievidza a 2 z okresu Partizánske. V 3 prípadoch bol potvrdený vírus chrípky A/H1 pdm09, v 1 prípade vírus chrípky A/H1N1, v 1 prípade vírus chrípky A/H1N1/Michigan a v 1 prípade vírus chrípky A/H3, v 5 prípadoch bolo vyšetrenie negatívne.

V roku 2019 sme prešetrili 4 ochorenia na VHA, 2 ochorenia na VHE, 2 ochorenia na VHB a 7 ochorení na VHC. Zaznamenaných bolo 6 bezpríznakových nosičstiev VHB. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli realizované v plnom rozsahu. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída bolo vydaných 42 rozhodnutí.

Vykázali sme 1 epidémiu Salmonelovej enteritídy, 3 epidémie akútnej gastroenteritídy zapríčinené vírusom Norwalk, 1 epidémiu zapríčinenú Rotavírusom a 1 epidémiu svrabu.

Ďalej sme zaznamenali rodinné epidémie: 4x Campylobacterom jejuni, 2x Salmonelou enteritidis, 10x Rotavírusom, 3x Norovírusom, 1x epidémiu pedikulózy, 1x vírusovej hepatitídy A a 1x epidémiu pertussis. Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

Bolo vydaných 27 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie.

Prešetrili sme 120 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 53 bolo uzatvorených ako sepsa.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu sú pravidelne zadávané do informačného systému EPIS. Výskyt chrípky a akútnych respiračných ochorení je pravidelne hlásený 1x týždenne. Závažné ochorenia a epidémie sú hlásené a aktualizované v SRV.

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásili:

- chrípku 7 obvodní lekári - 3 pre dospelých (2x okres PD a 1x okres PE) a 4 pediatri z okresu Prievidza
- prenosné ochorenia 8 lekári - 2 pre dospelých (1x okres PD a 1x okres PE), 5 pediatrov z okresu Prievidza a 1 infektológ z okresu Prievidza.

Zabezpečili sme informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4 Nozokomiálne nákazy

K 31.12.2019 bolo nahlásených z nemocničných zariadení regiónu 275 nozokomiálnych nákaz. Oproti roku 2018 ide o vzostup o 16%.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 3 zdravotníckych zariadeniach na 28 lôžkových oddeleniach, v 95 ambulanciách, v 2 stacionároch, 2x v Zariadení pre seniorov a v 1 dialyzačnom stredisku.

Fyzikálno - biologické testovanie bolo realizované v 199 sterilizačných prístrojoch zdravotníckych zariadení.

V uvedenom období sme prešetrili 161 multirezistentných kmeňov baktérií a 168 kmeňov meticilín - rezistentných SA. V súvislosti s výskytom enterobaktérií produkujúcich karbapenemázu sme zabezpečili opatrenia u 33 pacientov v zdravotníckych zariadeniach a v domácnosti. Prešetrili sme 108 prípadov výskytu *Clostridium difficile*, z toho malo 96 prípadov nozokomiálny charakter.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 32 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení a 4 záväzné stanoviská ku kolaudácii a k umiestneniu stavby.

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“. Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká. Tohtoročná kampaň bola zameraná na prevenciu sepsy s heslom „It's in your hands - prevent sepsis in health care“ (Prevencia sepsy v zdravotníckom zariadení - je vo vašich rukách). Edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke. Všetkým ambulantným a ústavným zariadeniam bol zaslaný e-mailom alebo poštou informačný materiál. Zdravotníckym pracovníkom boli poskytnuté edukačné letáky.

V I. polroku 2019 sme sa zapojili do akčného plánu 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR – 1. etapa školenie zdravotníckych pracovníkov v hygiene rúk. Projekt bol realizovaný v dvoch nemocniciach regiónu v spolupráci s Regionálnou komorou SaPa. Súčasťou prednášok bola edukácia formou prezentácií, vzdelanostné dotazníky pred a po edukácii a praktický nácvik správnosti dezinfekcie rúk pomocou fluoreskujúceho svetla UV prístroja. Celkovo bolo vyzbieraných 182 dotazníkov. V II. polroku bola 2. etapa zameraná na

vzdelávanie zamestnancov zariadení sociálnych služieb, ktorí poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť. Vzdelávanie zabezpečil RÚVZ Trenčín v rámci celého kraja.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pandemická pripravenosť:

Aj v chrípkovej sezóne 2018/2019 zostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrenia prípadov a vykonania opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

Priebežne sa vykonáva aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2019 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnymi výsledkami.

Vykonalí sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2018. V roku 2019 nebolo hlásené ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

OE:

- aktivity sú realizované a vyhodnocované referátom výchova k zdraviu a PZ

Oddelenie PZ a VZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, SŠ Nováky, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Zemianske Kostol'any, ZŠ Chrenovec, ZŠ Handlová, ZŠ Bystričany

Riešenie:

- „*Prevencia pohlavne prenosných ochorení vrátane HIV/AIDS, zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre žiakov 4. ročníka SŠ Nováky, edukovaných 21 študentov
- „*Prevencia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných 22 žiakov

Aktivity pri príležitosti 1. decembra – Svetového dňa AIDS

- „*Prevencia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Zemianske Kostol'any, edukovaných 20 žiakov
- „*Prevencia pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných 27 žiakov

- žiakov
- **Prevenca pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie“**- beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Chrenovec , edukovaných 26 žiakov
 - **Prevenca pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie“**- 2 besedy pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Handlová , edukovaných 32 žiakov
 - **Prevenca pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie“**- beseda pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Bystričany , edukovaných 20 žiakov

Realizácia:

marec, november, december

6.8 Poradne očkovania

V roku 2012 bola zriadená poradňa pre očkovanie, o čom bola verejnosť informovaná prostredníctvom miestnych médií a webovej stránky úradu. V roku 2019 bola formou konzultácií a písomných vyjadrení poskytnutá informácia o povinnom alebo odporúčanom očkovaní v 54 prípadoch a v očkovaní pred cestou do zahraničia v 17 prípadoch.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V mesiaci október sa pracovníci oddelenia epidemiológie zúčastnili na projekte: „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Vzdelávanie sa uskutočnilo na dvoch stredných školách v Prievidzi a jednej strednej škole v Partizánskom. Spolu bolo zozbieraných 194 vyplnených dotazníkov. Vyhodnotenie vyplnených dotazníkov bolo v tabuľkovej forme zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpališiek

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. K 31.12.2019 bolo vyšetrených 10 vzoriek. Vo všetkých prípadoch sme nezachytili žiadny výskyt vodného kvetu na sledovaných lokalitách Nitrianske Rudno a Kanianka - priehrada. V júnovom odbere na lokalite Kanianka – priehrada sme zaznamenali počet siníc 55 200 buniek/ml s dominantným druhom *Aphanizomenon flos-aquae*. V ďalších odberoch už tento počet prekročený nebol.

7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

V 51 vzorkách vôd bol v okrese Partizánske a Prievidza za rok 2019 vyšetrený ukazovateľ améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C.

Vyšetrených bolo 49 termálnych bazénových vôd a 1 bazén netermálnej vody a 1 vodná nádrž.

Vyšetrená voda z termálnych bazénov bola v penzióne Kalinka, v kúpeľoch Malé Bielice (sedací bazén, relaxačno-hydromasážny bazén, vonkajší bazén), kúpele Bojnice (LD Mier biely bazén, LD Mier modrý bazén, LD Mier zelený bazén, LD Mier žltý bazén, LD Baník malý bazén, LD Baník veľký bazén, LD Baník vonkajší bazén).

V 7-tich vzorkách termálnych bazénov boli zachytené améby rodov *Vahlkampfia*, *Hartmannella*, a *Vannella* (kúpele Malé Bielice, kúpele Bojnice) V troch prípadoch bola identifikovaná umelo vytvorená skupina améb *Vahlkampfia/Naegleria* (kúpele Bojnice), za účelom zdôraznenia možného výskytu patogénnych améb. Vo všetkých vyšetrených vzorkách potenciálne patogénny rod *Acanthamoeba* zaznamenaný nebol. V jednom bazéne netermálnej vody améby vykultivované neboli. Vo vzorke Kanianka - priehrada boli vykultivované améby patriace do rodov *Vahlkampfia*, *Hartmannella*, *Vannella*, *Rhizamoeba*, *Dactylamoeba*,

Na potvrdenie a bližšiu identifikáciu améb kultivovateľných pri 36 °C a 44°C, bolo do NRC pre TTA za rok 2019 dodaných z RÚVZ Banská Bystrica 11 vzoriek vykultivovaných améb z vôd relaxačných, vírivých, detských, plaveckých a neplaveckých bazénov. Z RÚVZ Trenčín bolo dodaných 14 vzoriek vykultivovaných vzoriek améb z verejných vodovodov, vírivých a wellness bazénov.

Vo vzorkách z RÚVZ Banská Bystrica boli potvrdené améby v 10 - tich vzorkách. Zachytené boli rody *Hartmannella*, *Vahlkampfia/Naegleria*, *Vahlkampfia*, *Vannella* a *Dactylamoeba*. potenciálne život ohrozujúce améby rodu *Acanthamoeba* zaznamenané neboli..

Vo vzorkách z RÚVZ Trenčín boli potvrdené améby v 12 – tich vzorkách s rodmi *Vahlkampfia*, *Vahlkampfia/Naegleria* a *Hartmannella* Potencionálne patogénne améby rodu *Acanthamoeba* zachytené neboli v žiadnej vzorke.

S výsledkami zistenia saprofytických aj potenciónálne patogénnych rodov améb boli upovedomení pracovníci biológie životného prostredia RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Trenčín, ktorí vykonali následne opatrenia na elimináciu možného ohrozenia zdravia.

Vyšetrenie *Legienel* v našom laboratóriu nevykonávame.

7.17 Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia

Cieľ

- optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách ovzdušia v pracovnom prostredí v závislosti od druhu rezných kvapalín

Etapy riešenia

1. február 2017 – august 2017 – štúdium literatúry, prehľad a výber metód stanovenia
2. september 2017 – november 2017 vytipovanie pracovísk s expozíciou reznými kvapalinami
3. december 2017 – november 2018 – odber, analýza vzoriek
4. december 2018 – jún 2019 vyhodnotenie

Riešenie

1.etapa: oboznámili sme sa s dostupnou odbornou literatúrou zameranou na problematiku odberu a stanovenia minerálnych olejov, resp. rezných kvapalín s obsahom minerálnych olejov, v pracovnom prostredí – Assessment of Exposure to Light Mineral OilBased Metal Working Fluids / HSL/2000/22 / Andrew Simpson BSc., Kontaminácia pracovného ovzdušia kvapalnými aerosólmi pri sústružení kovov / Richard Hnilica, Miroslav Dado, Marián Schwarz, A new measuring method to detect the emissions of metal working fluid mist / Peter Wlaschitz, Wilhelm Höflinger, prehľadom metód stanovenia – Method sheets / GESTIS Analytical methods, MDHS 84 Measurement of oil mist from mineral oil based metal working fluids, MDHS 95/2 Measurement of personal exposure of metalworking machine operators to airborne water-mix metalworking fluid, DFG Kühlschmierstoff-aerosole und – dämpfe Metal working fluids aerosols and vapours, BIA 7750 Kühlschmierstoffe (Metal working fluids), NIOSH 5524 Metalworking fluids (MWF) all categories, NIOSH 5026 Oil mist, mineral. Usporiadali sme pracovné stretnutie riešiteľských pracovísk v RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, dňa 21.4.2017, na ktorom sme si vymenili aktuálne poznatky a dovtedajšie skúsenosti z odberov a stanovenia vzoriek pracovného ovzdušia s expozíciou minerálnym olejom a boli rozdelené úlohy na nasledujúce obdobie. V súvislosti s výberom a odskúšaním metódy odberu a za účelom porovnateľnosti výsledkov boli dohodnuté konkrétne podmienky odberu vzoriek v pracovnom ovzduší.

2.etapa: v spádovej oblasti okresov Prievidza a Partizánske sme vybrali tri prevádzky s expozíciou minerálnym olejom, resp. rezným kvapalinám: Prefrez, spol. s r.o., Bošany, Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza, GeWiS Slovakia, s.r.o., Prievidza. Uvedeným pracoviskám bol doručený oficiálny list so žiadosťou o spoluprácu pri riešení PaP. Prevádzky Prefrez, spol. s r.o., Bošany a Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza žiadosť akceptovali a súhlasili so spoluprácou, vyjadrenie od prevádzky GeWiS sme neprijali.

Na pracovnom stretnutí riešiteľských pracovísk, dňa 12.12.2017 v RÚVZ so sídlom v Nitre, bolo zhodnotených plnenie úloh z predchádzajúceho obdobia a boli dohodnuté postupy v riešení projektu na nasledujúce obdobie.

3.etapa: v období od augusta 2017 do júna 2018 bolo odobratých cca 20 vzoriek v štyroch prevádzkach strojárkej výroby.

V troch prevádzkach sa vykonáva výroba kovových súčiastok pre automobilový priemysel s použitím rezných kvapalín s obsahom minerálnych olejov pri obsluhu CNC sústruhov alebo CNC fréz, v jednej prevádzke sa vykonáva výroba plastových dielcov, kde sa používa kvapalina s obsahom minerálnych olejov pri obsluhu automatickej brúsky. Odbery boli

vykonané ako osobné odbery pre zamestnancov obsluhy strojov a zariadení pri výkone bežných pracovných činností počas zmeny. V prevádzke výroby plastových dielcov sa používa vodou riediteľný koncentrát reznej kvapaliny typ Cimperial® HD801-03 na báze minerálneho oleja. V strojárskych prevádzkach sa používajú rezné kvapaliny typu Renep CGLP 68, Renolin B10, SL 11-410, Blasocut®BC 25 MD, Zubora 65 H Ultra s obsahom minerálneho oleja. Vzorky boli odoberané na filtre z PVC o priemere 37 mm a zrnitosti 5,0 µm, resp. filtre zo skleneného mikrovlnáka typu FV-A o priemere 37 mm, a sorpčné rúrky so sorbentom typu XAD-2, alebo na kombinované trubičky OVS XAD2.

V rámci preskúmania možnosti vykonania porovnávacieho merania bol v apríli a v máji 2018 skúšobne vykonaný stacionárny odber v prevádzke strojárskych výroby Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza v blízkosti CNC sústruhov, resp. CNC fréz, na dve rôzne odberové médiá. Výsledky boli vyhodnotené, väčšina z nich však nedetekovateľná – nepreukázala sa jednoznačne vhodnosť stacionárneho odberu v priestore prevádzky pre vykonanie porovnávacieho merania.

Na pracovnom stretnutí riešiteľských pracovísk, dňa 17.10.2018 v RÚVZ so sídlom v Košiciach, boli odprezentované výsledky odberov a v rámci diskusie jednotlivé pracoviská informovali o skúsenostiach z odberov a analýzy vzoriek.

4.etapa: v roku 2019 boli vykonané ďalšie stacionárne odbery v rovnakej prevádzke strojárskych výroby Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza na troch pracovných miestach, kde boli odskúšané na porovnanie aj odbery samostatne na trubičku XAD2 bez filtra. Pri týchto odberoch výsledky nepreukázali jednoznačne porovnateľné množstvo zachytených látok pri odbere filter+trubička v porovnaní s odberom na samostatnú trubičku.

Na objednávky zákazníkov bolo odobratých 21 vzoriek v dvoch prevádzkach strojárskych výroby, kde sa vykonáva výroba kovových súčiastok pre automobilový priemysel s použitím rezných kvapalín s obsahom minerálnych olejov pri obsluhu CNC sústruhov. Odbery boli opäť vykonané ako osobné odbery pre zamestnancov obsluhy strojov a zariadení pri výkone bežných pracovných činností počas zmeny.

V strojárskych prevádzkach sa používajú rezné kvapaliny typu Blasocut®BC 25 MD, Zubora 65 H Ultra, Quakercool 3530 FF s obsahom minerálneho oleja.

Vzorky boli odoberané na filtre PTFE o priemere 37 mm a zrnitosti 2µm a sorpčné rúrky so sorbentom typu XAD-2.

Celkové výsledky projektu boli zhrnuté na pracovnom stretnutí riešiteľských pracovísk, dňa 4.9.2019 v RÚVZ so sídlom v Žiline. Pracoviská sa dohodli na ukončení projektu do konca roka 2019, budú však pokračovať vo výskume v oblasti problematiky odberov a stanovenia minerálnych olejov. Na záverečnom pracovnom stretnutí v RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, dňa 21.11.2019 bola vypracovaná záverečná správa a výsledky činnosti v rámci projektu boli odprezentované na odbornom seminári RÚVZ BB.

Číslo úlohy: 7.17	NÁZOV ÚLOHY: OPTIMALIZÁCIA ODBERU A STANOVENIA MINERÁLNYCH OLEJOV VO VZORKÁCH PRACOVNÉHO PROSTREDIA	
Názov úradu	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
RÚVZ PD	48	48

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti
2. Fyzická inaktivita
3. Tabak, alkohol, drogy – uvedené v bode 9.4 a 9.7
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a, Pracovné prostredie

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Riešiteľské pracoviská

PZ, SOŠ Kalinčiaka, Prievidza

- „*Anorexia*“ – beseda pre študentov SOŠ spojená s projekciou zdravotno-výchovného filmu „SAMI“, celkovo edukovaných 37 študentov

Riešenie

marec

2. Fyzická inaktivita

Aktivity pri príležitosti 10. mája – Svetového dňa – Pohybom ku zdraviu

Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ Bojnice (škola zapojená do NAPPPA)

- „*Pohyb – zdravý životný štýl*“ – beseda pre žiakov 8. ročníka ZŠ Bojnice, edukovaných 18 žiakov
- *Športový deň pracovníkov regionálnych úradov verejného zdravotníctva organizovaný RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach v spolupráci s ÚVZ SR Bratislava – Hlboké (24.5.2019)*

Riešenie

máj

3. Tabak, alkohol, drogy

Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ Mariánska Prievidza, SOŠ Prievidza, ZŠ Bojnice

- „*Škodlivosť fajčenia*“ – beseda pre žiakov 5. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných 28 žiakov

Aktivity pri príležitosti 31. mája – Svetového dňa bez tabaku

- „*Škodlivosť fajčenia*“ – beseda pre žiakov 5 . ročníka ZŠ Bojnice , edukovaných 24 žiakov
- *Deň zdravia SOŠ Prievidza* – v rámci akcie organizovanej SOŠ Prievidza zrealizovaných 32 vyšetrení celkového cholesterolu, 24 vyšetrení krvného tlaku a 30 vyšetrení spirometrom spojené s odborným poradenstvom v problematike odvykania od fajčenia ako aj propagácie Linky pomoci na odvykanie od fajčenia

Aktivity pri príležitosti 46. týždňa – Európsky týždeň boja proti drogám

- „*Škodlivosť fajčenia*“ – 2 besedy pre žiakov 5 . ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných 40 žiakov

Riešenie

február, máj, jún, november

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a, Pracovné prostredie

Riešiteľské pracoviská

PZ, MÚ Bojnice, Kultúrne centrum mesta Bojnice, Novesta, a.s., Partizánske, Všeobecná zdravotná poisťovňa, Brose Prievidza, spol s.r.o, Poisťovňa Union, Slovenské elektrárne, ENO Zemianske Kostolany, Hella Slovakia Signal Lighting, s r.o Bánovce nad Bebravou

Aktivity pri príležitosti 7. 7. apríla – Svetového dňa zdravia

*Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov Mestského úradu Bojnice – (2.4.2019)
a Kultúrneho centra mesta Bojnice*

- v rámci akcie bolo zrealizovaných 10 kompletných vyšetrení v rámci TZS spojené s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

*Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov Novesta a.s Partizánske – (13.6.2019)
organizovaná Všeobecnou zdravotnou poisťovňou*

- v rámci akcie bolo zrealizovaných 64 vyšetrení cholesterolu a 64 vyšetrení krvného tlaku spojené s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

*Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov Brose Prievidza, spol. s.r.o – (27.8..2019)
organizovaná UNION zdravotnou poisťovňou*

- v rámci akcie bolo zrealizovaných 59 vyšetrení krvného tlaku, 59 stanovení BMI a 59 vyšetrení percenta telesného tuku spojené s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov Slovenské elektrárne - ENO Zemianske Kostolany a.s – (25.9.2019) organizovaná Všeobecnou zdravotnou poisťovňou

- v rámci akcie bolo zrealizovaných 21 vyšetrení krvného tlaku, 20 vyšetrení hladiny celkového cholesterolu a 20 vyšetrení hladiny cukru v krvi spojené s odborným

individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov JP. Plast, s.r.o., Prievidza v rámci Safety Week

- v rámci akcie bolo zrealizovaných 29 vyšetrení krvného tlaku, 22 vyšetrení hladiny celkového cholesterolu s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Aktivity pri príležitosti 11. októbra – Svetového dňa obezity

Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov Hella Slovakia Signal Lighting, s r.o Bánovce nad Bebravou (23.10.2019) organizovaná Zdravotnou poisťovňou Union

- v rámci akcie bolo zrealizovaných 71 vyšetrení krvného tlaku, 71 stanovení BMI a 71 vyšetrení percenta telesného tuku spojené s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov JP. Plast, s.r.o., Prievidza v rámci Safety Week

- v rámci akcie bolo zrealizovaných 12 kompletných vyšetrení v rámci TZS spojené s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Riešenie

apríl, jún, august, september, október

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia

Riešiteľské pracoviská

PZ, Xella s r.o. Zemianske Kostol'any, ZŠ Ráztočno

Zdravotno-výchovná akcia pre rodičov žiakov ZŠ Ráztočno – Deň otvorených dverí

- v rámci akcie bolo zrealizovaných u rodičov detí a zamestnancov školy 38 vyšetrení krvného tlaku a 38 vyšetrení hladiny celkového cholesterolu spojené s individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Aktivity pri príležitosti 29. septembra – Svetového dňa srdca

- článok na internetovej stránke úradu - „**Základom je prevencia – navštívte naše poradne zdravia**“
- názorná propagácia vo vestibule úradu– „**Svetový deň srdca – poznaj svoje riziko**“

Zdravotno-výchovná akcia pre zamestnancov Xella s r.o Zemianske Kostol'any – (26.9.2019)

- v rámci akcie bolo zrealizovaných u 22 zamestnancov firmy vyšetrenie krvného tlaku, hladiny celkového cholesterolu, BMI a WHR indexu spojené s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Riešenie

september, december

2. Diabetes mellitus

Riešiteľské pracoviská

PZ, SŠ Nováky, Klub dôchodcov Píly Prievidza

- „**Cukrovka**“ – beseda pre študentov 4. ročníka SŠ Nováky, edukovaných 28 študentov
- „**Cukrovka**“ – beseda pre členov KD Píly Prievidza spojená s projekciou zdravotno-výchovného filmu „Diabetes 2. typu“, edukovaných 40 seniorov

Riešenie

február, september

3. Vybrané nádorové ochorenia

Aktivity pri príležitosti 4. februára – Svetového dňa proti rakovine

Riešiteľské pracoviská

PZ, SŠ Nováky, SOŠ Handlová

- „**Prevenčia najčastejších onkologických ochorení u žien**“ – beseda pre študentky 1. a 2. ročníka SŠ Nováky, edukovaných 24 študentiek
- „**Prevenčia najčastejších onkologických ochorení u žien**“ – 2 besedy pre študentky 1. a 2. ročníka SOŠ Handlová, edukovaných 44 študentiek

Riešenie

február

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Riešiteľské pracoviská

PZ, SŠI Prievidza, ZŠ Malonecpalská Prievidza, ZŠ Energetikov Prievidza, ZŠ Bystričany, ZŠ Mariánska Prievidza, MŠ Kanianka

Aktivity pri príležitosti 12. septembra – Európskeho dňa ústneho zdravia

- „**Ústna hygiena, prevencia vzniku zubného kazu**“ – beseda pre žiakov 1. stupňa Špeciálnej základnej školy internátnej Prievidza spojená s praktickým nácvikom správnej techniky umývania zubov, edukovaných 25 žiakov

Aktivity mimo Svetového dňa ústneho zdravia

- „**Ústna hygiena, prevencia vzniku zubného kazu**“ - 3 besedy pre deti predškolského veku MŠ Kanianka spojené s praktickým nácvikom správnej techniky umývania zubov, edukovaných 57 žiakov

Aktivity v rámci programu „Viem, čo zjem“

- „**Hygiena potravín**“ – 4 besedy pre žiakov základnej školy Malonecpalská Prievidza, edukovaných 62 žiakov
- „**Hygiena potravín**“ – 3 besedy pre žiakov základnej školy Energetikov Prievidza, edukovaných 54 žiakov
- „**Hygiena potravín**“ – 5 besedy pre žiakov základnej školy Bystričany
- „**Hygiena potravín**“ – beseda pre žiakov základnej školy Mariánska Prievidza, edukovaných 11 žiakov

Riešenie

september, november, december

9.1.1 Sledovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva SR

Riešiteľské pracoviská

PZ

V rámci prieskumu distribuovaných priebežne v mesiacoch máj a jún 104 dotazníkov rozdelených podľa metodického pokynu, následné zadávanie údajov z dotazníkov do predpísanej mustry

Riešenie

máj – október

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Bojnice , ZŠ Chrenovec, ZŠ Kanianka, MŠ Kanianka, MŠ Oslany, ZŠ Dolné Vestenice

Aktivity v rámci Školského programu 2019/2020

- „**Zdravý životný štýl, prevencia obezity** “ – beseda pre žiakov 3. ročníka ZŠ Chrenovec , edukovaných 25 žiakov
- „**Zdravý životný štýl, prevencia obezity** “ – beseda pre žiakov 3. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza , edukovaných 45 žiakov

Aktivity pri príležitosti 16. októbra – Svetového dňa potravy

Aktivity v rámci Školského programu 2019/2020

- „**Zdravý životný štýl, prevencia obezity**“ – beseda pre žiakov 3. ročníka ZŠ Chrenovec, edukovaných 30 žiakov
- „**Zdravý životný štýl, prevencia obezity**“ – 4 besedy pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ Kanianka, edukovaných 62 žiakov
- „**Zdravý životný štýl, prevencia obezity**“ – beseda pre deti predškolského veku MŠ Kanianka spojená s použitím pracovných listov, edukovaných 42 žiakov

- „**Zdravý životný štýl, prevencia obezity**“ – beseda pre deti predškolského veku MŠ Oslany spojená s použitím pracovných listov, edukovaných 20 žiakov
- „**Zdravý životný štýl, prevencia obezity**“ – beseda pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ Dolné Vestenice, edukovaných 50 žiakov

Riešenie

február, október

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Riešiteľské pracoviská

PZ, RÚVZ Prievidza, MŠ Nábřežie Sv. Cyrila a Metoda Prievidza, SOŠ Kalinčiaka Prievidza, MŠ Športová Prievidza, Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach, MÚ Bojnice, Poliklinika Nováky, ZŠ Mariánska Prievidza

- oznam o konaní kampane na internetovej stránke úradu
- distribúcia účastníckych listov
 - vestibul RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach
 - MŠ Nábřežie Sv. Cyrila a Metoda Prievidza
 - MŠ Športová Prievidza
 - Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach
 - SOŠ Kalinčiaka Prievidza
 - MÚ Bojnice
 - Poliklinika Nováky
 - ZŠ Mariánska Prievidza

Riešenie

marec, jún

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Riešiteľské pracoviská

PZ, SŠ Nováky, ZŠ Malonecpalská Prievidza, ZŠ Bojnice, ZŠ Kanianka, ZŠ Bystričany, ZŠ Nováky, SŠI Prievidza

- „**Fetálny alkoholový syndróm**“ – beseda pre študentov 2. a 4. ročníka strednej školy, edukovaných 29 študentov

Aktivity pri príležitosti 9. septembra – Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme

- názorná propagácia vo vestibule úradu - „**Neexistuje bezpečná hladina alkoholu v tehotenstve**“
- článok na internetovej stránke úradu – **9. september – Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme**“
- „**Fetálny alkoholový syndróm**“ – beseda pre žiačky 9. ročníka ZŠ Malonecpalská Prievidza, edukovaných 19 žiačok

- „**Fetálny alkoholový syndróm**“ – beseda pre žiačky 9. ročníka ZŠ Bojnice, edukovaných 17 žiačok
- „**Fetálny alkoholový syndróm**“ – beseda pre žiačky 9. ročníka ZŠ Kanianka, edukovaných 20 žiačok
- „**Fetálny alkoholový syndróm**“ – beseda pre žiačky 9. ročníka ZŠ Bystričany, edukovaných 15 žiačok
- „**Fetálny alkoholový syndróm**“ – 2 besedy pre žiačky 9. ročníka ZŠ Nováky, edukovaných 45 žiačok

Aktivity pri príležitosti 46. týždňa – Európsky týždeň boja proti drogám

- „**Účinok alkoholu na ľudský organizmus, rozvoj závislosti u detí**“ - beseda pre žiakov 8. ročníka ZŠ Kanianka, edukovaných 26 žiakov

Riešenie

február, september, november

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Riešiteľské pracoviská

PZ, Klub dôchodcov Píly Prievidza, KD Chrenovec, Denné centrum Sever Prievidza, Klub dôchodcov Nitrianske Pravno

Aktivity pri príležitosti 20. septembra – Svetového dňa osteoporózy

- „**Osteoporóza – tichý zlodej kostí**“ “ – beseda pre členov Denné centrum Sever Prievidza , celkovo edukovaných 62 seniorov
- „**Osteoporóza – tichý zlodej kostí**“ “ – beseda pre členov Klubu dôchodcov Nitrianske Pravno , celkovo edukovaných 32 seniorov

Aktivity pri príležitosti 21. septembra – Svetového dňa Alzheimerovej choroby

- názorná propagácia vo vestibule úradu – „**Prevenia Alzheimerovej choroby**“
- článok na internetovej stránke úradu – „**Alzheimerova choroba**“
- pozvánka na Deň otvorených dverí v poradni zdravia pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby na internetovej stránke úradu
- oznam o konaní Dňa otvorených dverí v Poradni zdravia pri RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach v rámci Svetového dňa Alzheimerovej choroby v Klube dôchodcov Píly Prievidza a v Klube dôchodcov Chrenovec
- **Deň otvorených dverí v poradni zdravia** – počas uvedeného dňa navštívilo poradenské centrum 17 ľudí z radov širokej verejnosti, prevažne seniorov. U týchto bolo zrealizované vyšetrenie celkového cholesterolu, meranie krvného tlaku spojené s edukáciou ohľadom zdravého životného štýlu so zameraním na prevenciu Alzheimerovej choroby vrátane distribúcie zdravotno-výchovných materiálov (MIND diéta – diéta na spomalenie neurodegeneratívnych procesov v mozgu)
- „**Kompas pre mozog**“- účasť lekára Oddelenia výchovy ku zdraviu na diskusnom sústreďení organizovanom regionálnym kultúrnym centrom v Prievidzi dňa 23.9.2019

- „*Mozog a jeho fungovanie, prevencia Alzheimerovej choroby*“ – beseda pre členov KD Chrenovec, celkovo edukovaných 47 seniorov, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov (MIND diéta – diéta na spomalenie neurodegeneratívnych procesov v mozgu)

Riešenie

september, október

9.6 CINDY

Riešiteľské pracoviská:

Poradňa zdravia

Riešenie:

Činnosť poradne zdravia je zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu ako súčasť prevencie civilizačných ochorení. Poradenstvo je doplnené o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza a Partizánske bolo zrealizovaných celkovo 161 vyšetrení, z toho 150 v základnej poradni a 11 v poradni zdravej výživy. V poradni na odvykanie od fajčenia bolo realizované odborné poradenstvo u jedného prvovýšetreného muža.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Morovnianska cesta Handlová, ZŠ Lazany, ZŠ Bojnice, SŠI Prievidza

- „*Nelátkové závislosti*“ – 1 beseda pre žiakov 7. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza , edukovaných celkovo 29 žiakov

Aktivity pri príležitosti 26. júna – Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami

- „*Látkové a nelátkové závislosti*“ – 2 besedy pre žiakov 5. a 6. ročníka ZŠ Morovnianska cesta Handlová, edukovaných celkovo 67 žiakov
- „*Látkové a nelátkové závislosti*“ – 2 besedy pre žiakov 5. a 6. ročníka ZŠ Lazany, edukovaných celkovo 54 žiakov

Aktivity pri príležitosti 46. týždňa – Európsky týždeň boja proti drogám

- „*Látkové a nelátkové závislosti*“ – beseda pre žiakov 8. ročníka ZŠ Bojnice , edukovaných 36 žiakov
- „*Nelátkové závislosti, počítačová bezpečnosť*“ – 2 besedy pre žiakov 2. stupňa SŠI Prievidza, edukovaných 34 žiakov

Realizácia:

február, jún, november

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ Bojnice, ZŠ Rastislavova Prievdza, ZŠ Malonecpalská Prievdza

V rámci uvedeného projektu sme na vybraných 2 základných školách vyšetřili nasledovný počet žiakov

- **Základná škola Bojnice**
- vyšetřených celkovo 37 žiakov, z toho 18 chlapcov a 19 dievčat
- **Základná škola Rastislavova Prievdza**
- vyšetřených celkovo 28 žiakov, z toho 14 chlapcov a 14 dievčat
- **Základná škola Malonecpalská Prievdza**
- vyšetření 3 chlapci

Celkovo bolo zrealizovaných 68 vyšetření. Všetci zúčastnení žiaci vyplnili na začiatku vyšetřenia anonymný dotazník životného štýlu. Tabuľka s kompletným súborom vyšetřených bola odoslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Anotácia

Slovenská republika sa aktívne zúčastňuje na aktivitách organizovaných WHO a EK na podporu environmentálneho zdravia v celoeurópskom kontexte a na plnení záväzkov z toho vyplývajúcich. Pristúpením k Deklarácii ministrov, ktorá bola schválená členskými štátmi WHO/EURO na 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Ostrave (13 - 15. 6. 2017), sme prijali politický záväzok implementovať ciele vyjadrené v tomto dokumente na národnej úrovni a presadzovať politiku v oblasti ochrany environmentálneho zdravia v duchu prijatých odporúčaní WHO a ďalších medzinárodných organizácií, ktoré sú dôležitými partnermi v procese. Každá krajina na základe vyhodnotenia situácie v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj stanoví svoje národné ciele a priority a určí nástroje a postupy na ich dosiahnutie.

V kontexte s uvedeným Slovenská republika pripravila nový Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.), ktorý reflektuje definované priority Ostravskej deklarácie a následné opatrenia na podporu environmentálneho zdravia. Predkladaný akčný plán vznikol na základe medzirezortnej spolupráce, na ktorého príprave sa podieľali partneri z relevantných rezortov, a to: Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR; Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou

vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2019 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

Anotácia

Biologický monitoring ľudskej populácie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie.

ÚVZ SR sa so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave zapojili (v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre) do 5-ročného celoeurópskeho projektu „HBM4EU“ (2017 - 2022) zameraného na ľudský biomonitoring, financovaného prostredníctvom programu Horizont 2020.

Cieľom projektu je vyplniť medzeru v dostupnosti údajov o koncentráciách chemických látok v tele človeka, ktoré by spolu s údajmi o koncentráciách chemických látok v rôznych zložkách životného prostredia vytvorili ucelený informačný systém. Stále viac sa berie do úvahy posudzovanie chemických kombinácií tzv. „chemických kokteíl“ pri príprave nových právnych predpisov v oblasti chemických látok oproti doterajšej praxi, kedy sa chemikálie posudzujú zväčša jednotlivo.

Projekt nám pomôže harmonizovaným prístupom porovnať, ako je slovenská populácia kontaminovaná oproti obyvateľom v iných európskych krajinách. Do projektu je zapojených 107 partnerov z 28 krajín.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude pri vykonávaní aktivít smerujúcich k napĺňaniu cieľov tejto úlohy spolupracovať s relevantnými partnermi so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitoringu na Slovensku, vrátane NRC pre laboratórnu diagnostiku v oblasti ľudského biomonitoringu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Cieľ

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti environmentálno-zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

Anotácia

Na vyššie uvedenú problematiku boli v horizonte rokov 2006 – 2012 v Európe zamerané dve medzinárodné štúdie (SEARCH I. + II., SINPHONIE), do ktorých sa aktívne zapojil aj Úrad verejného zdravotníctva SR prostredníctvom merania vybraných ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia (prachové častice, CO₂, oxidy dusíka, prchavé organické látky) a zberu dopĺňujúcich údajov prostredníctvom dotazníkov adresovaných rodičom žiakov a školskému personálu. V snahe využiť skúsenosti a technické (prístrojové) vybavenie nadobudnuté v rámci týchto medzinárodných štúdií bola databáza údajov v rokoch 2014 - 2016 rozšírená v rámci ďalšej obdobnej štúdie, prostredníctvom ktorej boli s medzinárodne odskúšanou metodikou oboznámené aj pracoviská RÚVZ v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Hoci výsledky uvedených štúdií už boli čiastočne analyzované a následne prezentované na odborných podujatiach a pracovných poradách, poskytuje rozšírená databáza i naďalej potenciál pre jej ďalšie využitie.

Cieľom projektu je pokračovať v analýze údajov získaných týmito štúdiami a na základe výsledkov pripraviť aktualizovaný informačný materiál s odporúčaniami, ktoré prispejú k zvýšeniu povedomia a zlepšeniu podmienok vnútorného prostredia v budovách škôl, prípadne iných budovách určených pre verejnosť.

S ohľadom na rozsah získaných údajov a limitované personálne a časové kapacity orgánov verejného zdravotníctva sa pri analýze údajov nadväzuje spolupráca s Inštitútom zdravotnej politiky MZ SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

Anotácia

Pesticídy tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, vyskytujúcich sa v životnom prostredí, ktoré sú určené najmä na ničenie škodcov, burín a k ochrane rastlín. Okrem poľnohospodárstva sa pesticídne látky používajú vo významnej miere v lesníctve, potravinárskych podnikoch, ale aj v zdravotníctve a veterinárstve. Správanie pesticídov po aplikácii v životnom prostredí závisí od ich fyzikálno-chemického zloženia a od charakteru prostredia – môže dochádzať k transportu, akumulácii, vzniku metabolitov (reakčných a degradačných produktov) alebo k úplnému rozkladu látok. Čo sa týka zdravotných rizík zo samotných pesticídnych látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické.

Nepriaznivé účinky látok aj niektorých metabolitov na zdravie sú veľmi rôznorodé (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod). Tzv. relevantné metabolity môžu mať prirodzené vlastnosti porovnateľné alebo ešte rizikovejšie s vlastnosťami materskej látky, pokiaľ ide o účinok na biologický cieľ alebo vykazujú toxikologické vlastnosti, ktoré sú považované za neprijateľné (akútna a chronická toxicita, genotoxicita, karcinogenita....).

Napriek deklarovanému poklesu množstva používaných prípravkov na ochranu rastlín v poslednom období potvrdili analýzy v rokoch 2017 a 2018 prítomnosť pesticídov nielen v zdrojoch vôd, ale i v pitnej vode. K najzávažnejším zisteniam patrilo 3 až 5-násobné prekročenie limitnej koncentrácie atrazínu v 3 verejných vodovodoch v okrese Dunajská Streda. Podľa rozhodnutia Komisie č. 2004/248/EC z 10. marca 2004 o nezaradení atrazínu do prílohy I Smernice Rady 91/414/EHS o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh a o odňatí povolení pre prípravky na ochranu rastlín obsahujúce túto účinnú látku, ide o nepovolenú látku. V súčasnosti nie je na území Slovenskej republiky autorizovaný žiadny prípravok na ochranu rastlín obsahujúci atrazín ako účinnú látku.

Predpisy pre pitnú vodu u nás (ani na európskej úrovni) neupravujú podrobnejšie kontrolu pesticídov a ich relevantných metabolitov v pitnej vode a v jej zdrojoch. Nevyžadujú tiež stanovenie nerelevantných metabolitov pesticídov resp. neurčujú ich limitné hodnoty. Podľa platných požiadaviek sa zisťujú pesticídy, ktorých prítomnosť možno predpokladať. To vedie v praxi k rozdielnym prístupom pri monitorovaní kvality pitnej vody, ktoré nezohľadňujú aktuálne údaje o používaných prípravkoch. Nakoľko ide o prierezovú tému, je pri zavedení postupu a jednotných princípov pri monitorovaní a hodnotení pesticídov a ich metabolitov nevyhnutná spolupráca s rezortom životného prostredia (zabezpečuje monitorovanie pesticídnych látok v podzemných a povrchových vodách) a rezortom pôdohospodárstva (vykonáva schvaľovanie pesticídov, prípravkov na ochranu rastlín a dozor nad ich používaním).

Okrem pesticídnych látok sa v posledných rokoch v súvislosti s pitnou vodou venuje pozornosť prítomnosti iných látok ako sú napr. mikroplasty, lieky a drogy, látky typu endokrinných disruptorov, PFOS, PFOA atď. Ide o široké spektrum látok, z ktorých mnohé sú súčasťou výrobkov každodennej spotreby alebo patria do zoznamu látok, ktorých monitorovanie sa bude vyžadovať na základe novej európskej smernice pre pitnú vodu (s termínom prijatia v roku 2019). O prítomnosti uvedených látok v pitnej vode nemáme u nás v súčasnosti žiadne poznatky. V rámci projektu je plánovaná spolupráca s odborníkmi v oblasti pesticídov a zisťovania mikropolutantov aj z iných inštitúcií (STU Bratislava, VÚVH Bratislava).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti zabezpečí:

Plnenie úlohy sa bude zabezpečovať odberom vzoriek vo VZ Behynce zamestnancami RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, podľa usmernenia ÚVZ SR.

Odpočít plnenia:

ÚVZ SR nedal usmernenie na plnenie danej úlohy, odber vzoriek vo VZ Behynce sa neuskutočnil.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je

rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2018 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možnosti využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr. Rozšírená sieť monitorovacích staníc založená na tradičných metódach sledovania koncentrácie peľových častíc môže zároveň v budúcnosti slúžiť ako referenčná v prípade testovania a zavádzania monitorovania založeného na automatizovanom vyhodnocovaní peľov v ovzduší do praxe.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V prípade schválenia projektu bude oddelenie HŽPZ zabezpečovať plnenie danej úlohy a vytvorenie peľovej stanice v lokalite Rimavská Sobota, technické a prístrojové vybavenie peľovej stanice vrátane zaškolenia zamestnanca podľa usmernenia ÚVZ SR.

Odpočít plnenia:

V roku 2019 nedošlo k schváleniu projektu, preto oddelenie HŽPZ plnenie danej úlohy a vytvorenie peľovej stanice v lokalite Rimavská Sobota, vrátane technického a prístrojového vybavenia peľovej stanice a zaškolenia zamestnanca nezabezpečovalo.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plní odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií,
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií,
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní
- služieb v soláriách

Anotácia

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. Nadobudnutím účinnosti európskej normy STN EN 60335-2-27 sa od marca 2011 sprísnil limit pre žiariče používané v soláriách, ako aj všeobecné požiadavky na opaľovacie prístroje používané v soláriách. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia v

súlade s citovanou STN. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

V rokoch 2017 – 2018 boli postupne vytvorené podmienky pre zavedenie objektivizácie UV žiarenia v soláriách na ďalších pracoviskách RÚVZ rozšírením ich prístrojového vybavenia, čo v súčasnosti umožňuje takéto merania vykonávať spolu už na 5 pracoviskách v SR (ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Trenčíne, Banskej Bystrici, Prešove a Košiciach), a to aj v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru.

V súlade s doterajšími skúsenosťami s výkonom dozoru v prevádzkach solárií bolo v roku 2018 vypracované nové usmernenie pre výkon štátneho zdravotného dozoru, ktorého pilotná realizácia prebieha na prelome rokov 2018 a 2019. Ďalšie zhodnotenie výsledkov prieskumu o využívaní služieb solárií mladistvými a všeobecnou populáciou, ktorý bol realizovaný v roku 2017 a vyhodnotený v roku 2018 bude využité na spracovanie materiálov určených na zvýšenie vedomostnej úrovne prevádzkovateľov a návštevníkov solárií o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním tohto druhu služieb. Výstupom uvedených aktivít budú tiež návrhy na úpravu legislatívy upravujúcej podmienky prevádzkovania solárií.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Oddelenie HŽPZ v roku 2018 zahájilo plnenie mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru vo vybratých soláriách v spádovom území s cieľom zhodnotenia dodržiavania požiadaviek platných predpisov v prevádzkach solárií, vrátane merania UV žiarenia v opaľovacích prístrojoch zamestnancami RÚVZ Banská Bystrica.

Ukončenie úlohy je plánované do 31.3.2019

Odpočet plnenia:

Oddelenie HŽPZ v období november 2018 až marec 2019 vykonalo mimoriadny cielený štátny zdravotný dozor v 7 vybratých soláriách v spádovom území s cieľom zhodnotenia dodržiavania požiadaviek platných predpisov. V 6 prevádzkach solárií bolo vykonané meranie UV žiarenia 12 opaľovacích prístrojov zamestnancami RÚVZ Banská Bystrica. Šiestim prevádzkovateľom boli uložené opatrenia na odstránenie nedostatkov a dvom prevádzkovateľom boli uložené pokuty za iný správny delikt.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ

- overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácie olova),
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení:
 - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
 - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou.

Anotácia

V súčasnosti sa pripravuje návrh novej Smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, v ktorej bude potrebné vypracúvať pri hodnotení kvality pitnej vody okrem iného aj riziká vplyvu materiálov z domových rozvodov. Pripravuje sa tiež sprísnenie limitu v ukazovateli olovo z 10 µg/l na 5 µg/l. Navrhovaný projekt pomôže

poukázať na túto oblasť v ochrane verejného zdravia, ktorej je potrebné venovať pri zaisťovaní zdravotnej bezpečnosti pitnej vody pozornosť.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri odbere vzoriek vody z vodovodných kohútikov po určitej dobe stagnácie pre vybrané chemické ukazovatele kvality pitnej vody meď, olovo a nikel bolo zistené, že namerané hodnoty olova viacnásobne prekročovali prípustné limity, stanovené vo vyhláške Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Odbery vzoriek pitnej vody boli realizované v objektoch, ktoré mali vnútorné rozvody pitnej vody z plastových materiálov (ich kvalitu bolo možné preukázať z projektovej dokumentácie k výstavbe). Prekročenie prípustných limitov v ukazovateli olovo bolo preukázané vždy pri odbere vzorky pitnej vody po stagnácii. Pri odbere vzorky pitnej vody po odpúšťaní do ustálenia teploty nebolo preukázané prekročenie prípustného limitu v ukazovateli olovo. Z uvedeného je možné usudzovať, že kvalitu pitnej vody ovplyvňoval vodovodný kohútik alebo kovový pripojovací rozvod medzi kohútikom a vnútorným rozvodom vody. Vzhľadom k tomu, že išlo o objekty, uvedené do prevádzky cca pred 10 rokmi, nebolo možné zistiť pôvod výrobkov (vodovodného kohútika resp. pripojovacieho výrobku) a ani materiál, z ktorého je vyrobený.

Dokumentáciu k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) bude potrebné vyžadovať v novostavbách pri kolaudácii stavieb, pri ktorých sú ešte k dispozícii údaje o pôvode výrobku a údaje uvedené v § 4 Označovanie výrobkov vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou. V dokumentácii sa bude zisťovať, či obsahuje údaje o posúdení migrácie olova do skúšobnej vody.

Zozbierané údaje budú slúžiť na posúdenie situácie na trhu v oblasti materiálov určených na styk s pitnou vodou v Slovenskej republiky a na prehodnotenie aktuálne platných legislatívnych požiadaviek pri ich uvádzaní na trh.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- výkon ŠZD na rizikových pracoviskách
- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch
- vedenie evidencie rizikových prác v programe ASTR
- získavanie údajov o počte nových rizikových prác
- získavanie údajov o počte prehodnotených rizikových pracovísk
- získavanie údajov o počte zrušených rizikových pracovísk
- získavanie údajov o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva
- sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií

- vedenie údajov o počte ohrození chorobou z povolania a priznaných prípadov chorôb z povolania na rizikových pracoviskách
- sledovanie spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu.

Odpočít plnenia:

- výkon ŠZD na „rizikových pracoviskách“:

Zo 44 evidovaných pracovísk bol ŠZD v roku 2019 vykonaný u 43 t.j. 98 % (celkom 124 previerok).

V roku 2019 nebola uložená sankcia pre žiadnu spoločnosť „s vyhlásenými rizikovými prácami“.

- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich „rizikové práce“ v jednotlivých okresoch:

K 31.12.2019 evidujeme spolu 44 spoločností, u ktorých sú „vyhlásené rizikové práce“ (24 v okrese Rimavská Sobota a 20 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1 303 (498 v okrese Rimavská Sobota a 805 v okrese Revúca). Prehľad firiem a počtu zamestnancov „s vyhlásenými rizikovými prácami“ ku dňu 31.12.2019 je uvedený v tabuľke č. 1.

Evidencia v ASTR k 31.12.2019 – Prehľad firiem a počty zamestnancov „s vyhlásenými rizikovými prácami“ ku dňu 31.12.2019

Tabuľka č. 1

p.č.	Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED s.r.o., Čerenčany, prevádzka Rimavská Sobota	5
2	BB Tools s.r.o., Rimavská Sobota	5
3	Calmit, spol. s r.o., Bratislava, závod Tisovec	6
4	DREVOX MJ, s.r.o., Veľké Teriakovce	8
5	FORESTMAN, s.r.o. Klenovec, prevádzka Hrachovo	5
6	GEMERNÁKUP, a.s., Rimavská Sobota	8
7	Gemerská nerudná spoločnosť, a.s., Hnúšťa - Mútnik	25
8	GRAVPLAST s.r.o., Rimavská Sobota	4
9	H.M.H. - Drevozárstvo, s.r.o., Kociha	42
10	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice-Šaca, prevádzka Hnúšťa - Hačava	47
11	KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	7
12	Kovozvar, s.r.o., Rimavská Sobota	2
13	K&K WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce	11
14	Mestské lesy Tisovec s.r.o., Tisovec	1
15	Ján Parobek Inštal s.r.o., Klenovec	5
16	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	9
17	Prega spol. s r.o., Klenovec	1
18	RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa	21
19	ROLLER, spol. s r.o. Jesenské	6
20	Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	29
21	TALOS s.r.o., Rimavská Sobota	7
22	Tauris, a.s., Rimavská Sobota	187
23	Technické služby mesta Hnúšťa	3
24	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ B.Bystrica, Správa povodia Slanej Rim. Sobota	54
p.č.	Revúca	počet*
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	53
2	DREVOX holding, s.r.o., Revúca	1

3	Drevex Revúca s.r.o. Revúca	6
4	Gemstav Revúca spol. s r.o., Revúca	3
5	Hacsi Alexander, Tornaľa	1
6	I. P. A. – Kovovýroba spol. s r.o., Tornaľa	24
7	Jozef Hutka – JAAS Revúca	2
8	Lesy SR, š.p., OZ Revúca, LS Muráň	2
9	LVD S2, a.s., Tornaľa	10
10	LVD S3, a.s., Tornaľa	22
11	Alena Oravcová - Oralex, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca	2
12	P M, s.r.o. Bratislava, prevádzka BPS Jelšava I. a II.	5
13	Tomáš Ráčzko, Tornaľa	8
14	REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, s r.o., Revúca	11
15	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	2
6	SKLOTEXTÍLIE Revúca s.r.o., Revúca	6
17	SLOVMAG, a.s., Lubeník	231
18	Slovenské magnezitové závody, akciová spoločnosť, Jelšava	409
19	BUDIŠ, a.s., Dubové, prevádzka Tornaľa	7
20	T.M.T. a.s. Tornaľa	0

* počet pracovníkov zaradených do rizika

- vedenie evidencie „rizikových prác“ v programe ASTR:

Evidencia „rizikových pracovísk“ sa vykonáva v programovom systéme triedenia rizík ASTR. Vývoj počtu subjektov „s rizikovými pracoviskami“ je uvedený v grafe č. 1 – trend vývoja je za posledných 15 rokov klesajúci.

Graf č. 1

- získavanie údajov o počte nových „rizikových prác“

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo k 31.12.2019 vydané pre 4 subjekty:

- Lesy SR, š.p. Banská Bystrica, OZ Revúca, Lesná správa Muráň
- KOVOZVAR SK s.r.o., Rimavská Sobota
- Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Banská Bystrica, Správa povodia Slanej Rimavská Sobota
- LVD S2, a.s., Tornaľa

- získavanie údajov o počte prehodnotených „rizikových prác“ v roku 2019 - rozhodnutia o zmene v zaradení prác do kategórií:

V roku 2019 bolo prehodnotených 16 rozhodnutí (pre 13 subjektov) s činnosťami zaradenými do kategórie rizika 3 a 4 z dôvodov, že práce v 4. kategórii rizika boli zaradené na dobu určitú (na 1 rok) a na pracoviskách bolo vykonané nové posúdenie rizika a z neho vyplývajúce zmeny. Jedná sa o nasledovné subjekty:

- Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava
- Drevex Revúca s.r.o. Revúca - 2 rozhodnutia

- RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa - 2 rozhodnutia
- Calmit, spol s.r.o. Bratislava, závod Tisovec
- Aries 2, s.r.o., Tornaľa
- T.M.T. a.s. Tornaľa
- LVD S3 s.r.o., Tornaľa – 2 rozhodnutia
- I. P. A. – Kovovýroba spol. s r.o., Tornaľa
- Tauris, a.s., Rimavská Sobota
- Technické služby mesta Hnúšťa
- Gemerská nerudná spoločnosť, a.s. Mútnik 1, Hnúšťa
- SLOVMAG a.s. Lubeník
- H.M.H. - Drevovýroba, s.r.o., Kociha

V roku 2019 boli vydané dve rozhodnutia o vyradení prác z tretej alebo štvrtej kategórie pre dva subjekty, kde v tom istom roku aj znova „rizikové práce“ boli vyhlásené (Spoločnosť Drevex Revúca s r.o., Revúca a I.P.A. – Kovovýroba spol. s r.o., Tornaľa).

- **získavanie údajov o počte zrušených „rizikových pracovísk“:**

K 31.12.2019 boli vyradené z evidencie ASTR 2 subjekty:

- László Oto, Ing., Chanava – dôvodom bolo pozastavenie podnikateľskej činnosti do 15.4.2022,
- RETECH spol. s r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota - dôvodom je ukončenie činnosti spoločnosti v prevádzke v Rimavskej Sobote.
- **získavanie údajov o pracoviskách „s vyhlásenými rizikovými prácami“ z podnetu orgánu verejného zdravotníctva:**

V roku 2019 neboli z vlastného podnetu vyhlásené „rizikové práce“.

- **sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich „rizikové práce“ (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi:**

V porovnaní stavu zamestnancov „na rizikových pracoviskách“ a počtu subjektov, u ktorých boli „rizikové práce“ vyhlásené k 31.12.2018 možno konštatovať, že k 31.12.2019 došlo k zvýšeniu počtu evidovaných subjektov o 2 a došlo k zvýšeniu počtu zamestnancov o 120 – tabuľka č. 2. Trend vývoja počtu zamestnancov v období 2005-2019 uvádza graf č. 2.

Sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich „rizikové práce“
v priereze rokov 2005 – 2019

Tabuľka č. 2

Rok	Počet pracovníkov za okres RS a RA spolu
2005	2 239
2006	2 077
2007	1 868
2008	2 055
2009	1 514
2010	1 377
2011	1 343
2012	1 253
2013	1 228
2014	1 208
2015	1 210
2016	1 207
2017	1 229
2018	1 183
2019	1 303

Graf č. 2

Sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich „rizikové práce“
v priereze rokov 2007 – 2019 podľa okresov

Tabuľka č. 3

Rok	Počet pracovníkov v okrese Rimavská Sobota	Počet pracovníkov v okrese Revúca
2007	608	1 260
2008	799	1 256
2009	650	864
2010	554	823
2011	522	821
2012	467	786
2013	474	754
2014	476	732
2015	442	768
2016	457	750
2017	393	836
2018	386	797
2019	498	805

- vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií:

Na oddelenie PPLaT boli k 31.12.2019 predložené výsledky objektivizácie faktorov pracovného prostredia u nasledovných subjektov - profesií:

Vykonaná objektivizácia faktorov pracovného prostredia u dozorovaných subjektov – profesií:

Tabuľka č. 4

Subjekt/pracovisko	Profesia	Faktor pracovného prostredia
Rimadrev, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa		
Výrobná hala č. 1	Obsluha okružnej píly	Hluk, CHF (prach)
	Obsluha skracovacej píly	Hluk, CHF (prach)
	Obsluha okružnej píly KINEMATIC SBS1	Hluk, CHF (prach)
Výrobná hala č.2	Obsluha pásovej píly MEBOR	Hluk, CHF (prach)
KOVOZVAR, s.r.o., Rimavská Sobota, Zváračská škola Rim.Sobota		
Zváračská škola	Inštruktor	Hluk, CHF (prach)
Pepco Slovakia, s.r.o., Bratislava, prevádzka Rimavská Sobota		
OC – predajňa Pepco	-	Osvetlenie

Medrop, s.r.o., Bratislava, prevádzka Neporadza		
Ťažba, približovanie a odvoz dreva	Traktorista	Hluk
	Lesný pracovník s obsluhou píly	
Bán s.r.o. Čerenčianska 3988, Rimavská Sobota		
Montážna hala prívesov	Montážny pracovník	Hluk
	Pomocný montážnik	Hluk
	Zoraďovač výrobných strojov a zariadení	Hluk
Mountfield SK, s.r.o., Kollárova 85, Martin, prevádzka na ulici Cukrovárskej 5794/II v Rimavskej Sobote		
Predajňa Mountfield	-	Osvetlenie
Mestské služby mesta, príspevková organizácia, Mierová č. 14, Tornaľa		
Pracovisko zadávateľa – všetky pracoviská	Vodič	Hluk
	Kosec	
	Vodár	
	Opravár strojov	
	Elektrikár	Vibrácie
	Kosec	
Vodič		
	Vodár	
SLOVMAG, a.s. Lubeník, so sídlom Lubeník 236, Lubeník		
Strojná formovňa (zbíjacie kladivo) (prot. ev.číslo 12.317.429) *	Formár pri narážaní v vyrážaní foriem	Vibrácie
Strojná formovňa (nitovacie kladivo) (prot. ev.číslo 12.317.428) *	Formár pri narážaní v vyrážaní foriem	
Strojná formovňa (pr. č.165/2019/De)	Formár pri narážaní v vyrážaní foriem	
Podzemie (pr. č. 1651 - 1678/2019)	Lokomotívár	PAU **
	Výhybkár	
Podzemie IX. a X. obzor (protokol OAR č. 01/2019)	-	OAR (objemová aktivita radónu), priestorový dávkový ekvivalent fotónového žiarenia
H.M.H – Drevovýroba Kociha, s.r.o. Kociha		
Hala výroby	Operátor gátra MČ	Hluk
	Pomocník operátora gátra MČ	Hluk
	Operátor gátra KPS	Hluk
	Pomocník operátora gátra KPS	Hluk
	Operátor píly TOPS PWR	Hluk
	Roznášač pri píle TOS PWR	Hluk
	Operátor píly MEBOR	Hluk
	Roznášač pri píle MEBOR	Hluk
	Operátor píly TOS VA	Hluk
	Roznášač pri píle TOS VA	Hluk
	Operátor uhlovej píly	Hluk
	Roznášač pri uhlovej píle	Hluk
	Operátor píly LAIMET	Hluk
	Roznášač pri píle LAIMET	Hluk
	Drvič odpadu	Hluk
Hala vykracovania	Operátor píly Maggi	Hluk

	Roznášač pri píle Maggi	Hluk
	Pracovník balenia lát	Hluk
	Balič dlhých rozmerov	Hluk
CSM Industry s.r.o., Tisovec		
Príprava materiálu	Mechanik montér zámočník – obsluha ohraňovacieho lisu TRUMPF trumabend V 320	Hluk, CHF (prach)
	Mechanik montér zámočník – obsluha pásovej píly Pilous ARG 250 CF-NC	Hluk, CHF (prach)
	Mechanik montér zámočník – obsluha laserového páliaceho TRUMPF TRUMATIC TCL 3030	Hluk, CHF (prach)
Trubkáreň	Mechanik montér zámočník – zvarač	Hluk, CHF (prach)
Lakovňa	Mechanik montér zámočník – lakovač	Hluk, CHF
Technické služby mesta Hnúšťa		
Kosenie v intraviláne mesta	Vodič traktora	Hluk
P M, s.r.o., Bratislava – Petržalka, Hospodársky dvor VVO Jelšava		
VVO	Obsluha štiepkovača HM 500	Hluk
I.P.A. – Kovovýroba spol. s r.o., Tornaľa		
Brúsiareň	Brusič	CHF (prach)
Pracovisku robotického brúsenia	Obsluha brúsiaceho automatu	Hluk, CHF (prach)
Výrobná hala č. 3	-	Osvetlenie
Hala č. 1	-	Osvetlenie
T.M.T. a.s., Tornaľa		
Zvarovňa	Zvarač	Hluk, CHF (prach), Vibrácie
	Spínač	Hluk, CHF (prach), Vibrácie
Zvarovňa – víťacie pracovisko	Operátor strojov S2/TMT	Hluk, CHF (prach)
Striekacia kabína KOVOFINS	Lakýrnik	Hluk, CHF
Striekacia kabína NOVA VERTA	Lakýrnik	Hluk, CHF, Vibrácie
Rezáreň	Pilčík	Hluk, CHF (prach)
Výrobná hala LVD S2 a T.M.T.	Manipulant S2/TMT	Hluk
	Údržbár S2/TMT	Hluk
Aries 2, s.r.o., Tornaľa		
Výrobná hala 6	Zvarač	Hluk, CHF (prach)
	Brusič	Hluk, CHF (prach)
Výrobná hala 7	Zvarač	Hluk, CHF (prach)
	Obsluha zvaracích robotov	CHF (prach)
Výrobná hala 12	Zvarač	Hluk, CHF (prach)
Kovovýroba	Údržbár	Hluk

* Meranie bolo vykonané a protokoly boli vyhotovené spoločnosťou TŮV SŮD Czech s.r.o., Praha – protokoly nebolo možné akceptovať z dôvodu, že boli vypracované spoločnosťou, ktorá nemá oprávnenie podľa právnych predpisov SR.

** V súvislosti s expozíciou PAU v podzemí boli u 20 zamestnancov stanovené aj BET a u 2 zamestnancov aj opakovaný odber a stanovenie BET.

- **vedenie údajov o počte ohrození chorobou z povolania a priznaných prípadov chorôb z povolania na rizikových pracoviskách:**

V roku 2019 bolo prešetrených 21 suspektných profesionálnych ochorení, z toho:

- 11 na „rizikových pracoviskách“,

- 2 na pracoviskách, ktorých zamestnanci vykonávali „rizikovú prácu“, ale pre faktor, ktorý nesúvisel s prešetrovaným podozrením na profesionálne ochorenie a
- 8 na „nerizikových“ pracoviskách (z toho 2 spĺňali kritériá pre JNDZ a 1 pre vibrácie (SZČO), „rizikové práce“ však vyhlásené neboli).

Jednalo sa o prípady s položkami 28, 29 a 37, 38 a 46:

- 2 prípady – položka 28 – „nerizikové pracoviská“ (z toho jeden - SZČO nevyhlásené riziko, práca spĺňa kritériá, druhý práca v kategórii V1),
- 6 prípadov – položka 29:
 - o 3 prešetrenia, u ktorých boli zamestnanci zaradení v kategórii FZ3,
 - o 2 prešetrenia, kde boli kritériá JNDZ splnené, ale „rizikové práce“ neboli určené – „nerizikové“,
 - o 1 prípad „nerizikový“,
- 9 prípadov – položky 28 a 29:
 - o v 1 prípade zamestnanec zaradený v kategórii V3 (+H3),
 - o v 1 prípade zamestnanec zaradený naposledy v kategórii V4 / v minulosti aj kategória V3,
 - o v 1 v kategórii V4 (druhý faktor JNDZ spĺňal kritériá – nevyhlásený),
 - o v 2 prípadoch V4/FZ4,
 - o v 1 prípade V4/FZ4/H4,
 - o v 1 v kategórii FZ 3,
 - o v 1 prípade zamestnanec *nevykonával* „rizikovú prácu“ a
 - o v 1 prípade vykonával „rizikovú prácu“, ale pre faktor, ktorý nesúvisel s prešetrovaným podozrením na profesionálne ochorenie H3/P4,
- 1 prípad – položky 28,29,37 – zamestnanec *nevykonával* „rizikovú prácu“,
- 1 prípad – položky 28,29,38 – rizikový len 1 faktor – H4,
- 2 prípady – položka 46:
 - o 1 „nerizikový“ a
 - o 1 „rizikový“ pre faktor, ktorý nesúvisel s prešetrovaným podozrením na profesionálne ochorenie – H3.

Z 21 chorôb prešetrovaných na „rizikových pracoviskách“ bolo priznaných 14 ochorení, z toho s položkou 28 – 7 prípadov (zamestnanci boli zaradení: 5x vibrácie kategória 4, 1x kategória 3, 1x nevyhlásené riziko – SZČO, kritériá splnené), s položkou 29 – 7 prípadov (4x boli zamestnanci zaradení v kategórii 3-fyzická záťaž, 3x nebola fyzická záťaž kategorizovaná a kritériá splnené).

Z 8 prípadov, ktoré boli prešetrené v minulosti a hlásené v roku 2019 ako profesionálne ochorenia sa 6x jednalo o zamestnanca na „rizikovom pracovisku“:

- 4x – hlásená choroba z povolania s položkou 29 u zamestnancov zaradených v kategórii FZ 3
- 2x – hlásená choroba z povolania s položkou 28 u zamestnancov zaradených v kategórii V 4
- 1x – hlásená choroba z povolania s položkou 28 u SZČO – práca nekategorizovaná
- 1x – hlásená choroba z povolania s položkou 38 u zamestnanca v kategórii H 2.
- **sledovanie spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu:**

Na pracoviskách, kde boli orgánom verejného zdravotníctva vyhlásené „rizikové práce“ bolo v roku 2019 skontrolovaných celkom 526 lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci. Zistené nedostatky boli okamžite prejednávané so zástupcom organizácie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- výkon ŠZD pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.
- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov, prevádzok – trendy vývoja
- riešenie mimoriadnych situácií a havárií
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Odpočet plnenia:

- **Výkon ŠZD pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami vrátane kontroly zabezpečovania klasifikácie látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS:**

Z celkového počtu 53 evidovaných pracovísk (vrátane 1 prevádzkovateľa DDD) bol k 31.12.2019 vykonaný ŠZD v 47 prípadoch, čo predstavuje cca 89 %. Ďalší 1 ŠZD bol vykonaný u prevádzkovateľa (lekáreň v okrese Revúca), ktorý v priebehu roka 2019 vylúčili z používania látky klasifikované ako toxické a veľmi toxické.

Výkonom ŠZD neboli zistené závažné nedostatky, v 2 prípadoch prevádzok je v riešení potreba zabezpečenia odborne spôsobilej osoby pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami. Z výsledkov kontrol vyplynulo, že sú dodržané podmienky ustanovené v nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov.

U všetkých kontrolovaných subjektov boli v rámci výkonu ŠZD predložené zmluvy s organizáciami oprávnenými na likvidáciu nebezpečného odpadu. Nebezpečný odpad, ako sú chemické látky po expirácii a prázdne obaly sú do času ich likvidácie oprávnenou organizáciou uskladnené na vyhradenom mieste, riadne označené a zabezpečené proti odcudzeniu. V rámci výkonu ŠZD sú kontrolované osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, vrátane dokladov o absolvovaní aktualizáčnej odbornej prípravy. Zamestnávatelia sú upozorňovaní na plnenie si povinností ohľadom zabezpečenia absolvovania aktualizáčnej odbornej prípravy zamestnancov vlastniacich osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

Do evidencie pribudlo pracovisko v Závode „Lom – sklad trhavín“ v Tisovci evidovaného subjektu Calmit, spol. s r.o. Bratislava. V priebehu roka 2019 bola schvaľovaná zmena

prevádzkového poriadku nakoľko došlo k zmenám používaných trhavín, z ktorých je jedna označená výstražným upozornením H 370. Vedúci zamestnanec vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti.

Do evidencie pribudlo 1 zdravotnícke zariadenie v okrese Rimavská Sobota – zubná technika prevádzkovateľa DENTAL TRIO s.r.o. Rimavská Sobota, v ktorom pri svojej činnosti používajú látku klasifikovanú ako toxickú, na izolovanie sadrových modelov v snímateľnej a čiastočne snímateľnej protetike. Odborná spôsobilosť pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami vedúceho zamestnanca je t. č. v riešení.

Spoločnosť WMT Hnúšťa s.r.o., Hnúšťa bola z dôvodu potreby objektivizácie faktorov pracovného prostredia opakovane uvedená do skúšobnej prevádzky z dôvodu, že vo výrobe naďalej prebieha stabilizácia výrobných procesov. Zároveň bol prevádzkovateľ zviazaný počas skúšobnej prevádzky aj k vypracovaniu prevádzkových poriadkov a posudkov. Spoločnosť v rámci svojho výrobného procesu pri väzbe gumy s kovom používa prípravok klasifikovaný ako veľmi toxický. Vedúci zamestnanec vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti. Vydanie rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z.z. je v riešení.

V Krytej plavárni v Rimavskej Sobote, ktorej prevádzkovateľom sú Technické služby Mesta Rimavská Sobota, bolo z predloženého prevádzkového poriadku a v rámci ŠZD zistené, že k úprave vody v bazénoch sa používa chlór kvapalný technický Cl₂, ktorý je klasifikovaný ako veľmi toxický. Zamestnanec prevádzky vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti. Prevádzkovateľovi bolo vydané rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z.z..

V prevádzke výroby a skladovania rezných a brúsnych kotúčov v okrese Revúca – prevádzkovateľ Herman Slovakia Distribution s.r.o., Košice pokračovali aj v roku 2019 rekonštrukčné a stavebné práce súvisiace so zmenou využívania priestorov z dôvodu zakúpenia nových strojných zariadení, ich usporiadania v rámci prevádzky a plánovania využitia ďalšieho podlažia v rámci prevádzkovaného objektu, preto bola výroba uvedená do skúšobnej prevádzky. Zároveň došlo k zmene v dodávaných surovinách. Posudzovanie zdravotných rizík bude ukončené v roku 2020.

V 1 prípade prevádzky v okrese Revúca došlo k zmene názvu spoločnosti Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubové na BUDIŠ a.s., Budiš, Dubové. V zameraní činnosti prevádzky nedošlo k zmenám.

Na základe výsledkov výkonov ŠZD v lekárnach môžeme konštatovať, že látky klasifikované ako toxické a veľmi toxické, ktoré sú súčasťou reagenčného aparátu sa vo väčšine prípadov lekární dlhodobo nepoužívajú, sú len preskladňované a postupne sa likvidujú oprávnenou organizáciou. V 1 prípade lekárne v okrese Rimavská Sobota je v riešení osvedčenie u vedúceho zamestnanca lekárne. V okrese Rimavská Sobota pribudli 2 lekárne (jestvujúce), ktoré v rámci obnovy reagenčného aparátu zakúpili aj 1 látku klasifikovanú ako toxickú. V 1 prípade prevádzky lekárne v okrese Revúca bolo zistené, že bol reagenčný aparát, vrátane látok klasifikovaných ako toxické a veľmi toxické prostredníctvom oprávnenej organizácie zlikvidovaný, preto sa vyradila z evidencie a 1 lekárň (jestvujúca) sa zaradila späť do evidencie z dôvodu, že v rámci obnovy reagenčného aparátu bola zakúpená aj 1 látka klasifikovaná ako toxická.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú toxické látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

- **Vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami:**

Evidencia o vykonaných previerkach je uvedená v nasledovných tabuľkách č. 5 až 11 a v programovom systéme ASTR.

Tabuľka č. 5 **Laboratóriá + laboratóriá výrobných prevádzok - evidencia**

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm. h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2019
Okres Rimavská Sobota					
ALS SK, s.r.o., Rimavská Sobota	laboratóriá	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica	Úpravňa vody Klenovec – laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
DETOX s.r.o., Banská Bystrica	prev. Rimavská Sobota laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Tauris, a.s., Rimavská Sobota	laboratórium	Nevyžaduje sa	ÁNO	3	ÁNO
Calmit, spol. s r.o., Bratislava	Závod Tisovec – laboratórium	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO
SLZ NOVA a.s., Hnúšťa	laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Okres Revúca					
SLOVMAG a.s. Lubeník	laboratórium	ÁNO	ÁNO	8	ÁNO
BUDIŠ a.s., Budiš, Dubové	prev. Tornaľa – laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o., Revúca	laboratórium	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO

Tabuľka č. 6 **Zdravotnícke zariadenia - evidencia**

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm. h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2019
Okres Rimavská Sobota					
Svet zdravia, a.s. Bratislava Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	OCS	Nevyžaduje sa	ÁNO	5	ÁNO
	Lôžkové odd. klinickej onkológie a radiačnej onkológie, špecializovaná ambulancia klinickej onkológie	ÁNO	ÁNO	19	ÁNO
Alpha Medical, s.r.o., Martin	Laboratórium klinickej biochémie a hematológie vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote	Nevyžaduje sa	ÁNO	11	ÁNO
SELAB s.r.o., Prešov	Laboratórium klinickej biochémie a hematológie v Hnúšti	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO
DENTAL TRIO s.r.o., Rimavská Sobota	Zubná technika, Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	NIE	2	ÁNO

Tabuľka č. 7 **Sklady výbušnín - evidencia**

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm. h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2019
Okres Rimavská Sobota					
MATRIX SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves	Kameňolom Husiná	ÁNO	ÁNO	7	NIE
Gemerská nerudná spoločnosť, a.s., Hnúšťa	Sklady výbušnín v podzemí	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
Calmit, spol. s r.o., Bratislava	Závod Tisovec, Lom – sklady trhavín	Nevyžaduje sa	ÁNO	8	ÁNO
Okres Revúca					
Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava	Sklad výbušnín v podzemí Jelšava	ÁNO	6 zamestnancov ÁNO	66	ÁNO
SLOVMAG a.s. Lubeník	Sklad výbušnín Lubeník	ÁNO	ÁNO	29	NIE

Tabuľka č. 8 **Iné - evidencia**

Subjekt	Prevádzka, resp.	Rozhodnutie § 13 ods. 4,	Osvedčenie o odbornej	Počet expon.	ŠZD k 31.12.

	pracovisko	písm. h)	spôsobilosti	zamestn.	2019
Okres Rimavská Sobota					
CHEMSTAR SLOVAKIA a.s., Bratislava	Sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	NIE
TravelNetCon Global, s.r.o., Lučenec	Predajňa náplní do elektronických cigariet, Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	ÁNO	3	ÁNO
Poľnohospodárske podielnícke družstvo v Králi, Kráľ	Chemická ochrana rastlín	Nevyžaduje sa	ÁNO	1	ÁNO
WMT Hnúšťa s.r.o., Hnúšťa	Výroba oceľových konštrukcií a gumárska výroba, Hnúšťa	NIE	ÁNO	1	ÁNO
Technické služby Mesta Rimavská Sobota	Krytá plaváreň Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	4	ÁNO
Okres Revúca					
Herman Slovakia Distribution s.r.o., Košice	Výroba a skladovanie rezných a brúsnych kotúčov – pracovisko: sklad Mokrý Lúka	Nevyžaduje sa	ÁNO	4	ÁNO

Tabuľka č. 9 **Lekárne – evidencia**

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm. h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2019
Okres Rimavská Sobota					
REN-MED, spol. s r.o., Rimavská Sobota	Lekáreň Jazmín, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
URTIKA s.r.o., Rimavská Sobota	Verejná lekáreň, Veľký Blh	Nevyžaduje sa	ÁNO	0	ÁNO
Dr. Max 22 s.r.o., Košice	Verejná lekáreň Dr. Max, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
REDMOON, s.r.o. s.r.o., Košice	Lekáreň Dr. Max, Hnúšťa	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
MÉDIA s.r.o, Rimavská Sobota	Lekáreň MÉDIA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Lekáreň AESCULAP Mgr. Petr Niklíček, Jesenské	Lekáreň AESCULAP, Jesenské	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
PHARMANETIC s.r.o. Rimavská Sobota	Lekáreň, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
PharmDr. Jana Strinková, Revúca	Lekáreň TISOVEC, Tisovec	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Lekáreň RIMAVA s.r.o., Rimavská Sobota	Lekáreň RIMAVA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
PHARMINVEST spol. s.r.o., Topoľčany	Lekáreň KAMILKA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
SPRINGTIME, s.r.o., Hajnáčka	Lekáreň MYRTUS, Hajnáčka	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
PharmDr. Jozef Baliga, Rimavská Sobota	Lekáreň ARNICA Ožďany	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
MAGMED, s.r.o., Jesenské	Lekáreň MARFARM, Hostice	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Miraxis s.r.o. Rimavská Sobota	Lekáreň ZÁPAD, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Mgr. Michaela Val'ková, Tornaľa	Lekáreň LENARTOVCE, Lenartovce	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Medic Hnúšťa, s.r.o., Banská Bystrica	Lekáreň na námestí, Hnúšťa	ÁNO	NIE	0	ÁNO
PhMr. Zuzana Krahulíková, Hnúšťa	Lekáreň KLENOVEC, Klenovec	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
VERAPHARM, s.r.o., Hnúšťa	Lekáreň VERAPHARM, Hnúšťa	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Okres Revúca					
SD14 s.r.o., Bratislava	Lekáreň Dr. Max,	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO

	Tornaľa				
Mgr. Zoltán Antal, Tornaľa	Lekáreň AZAELA, Tornaľa	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
LIANELA, s.r.o., Revúca	Lekáreň LIANELA, Revúca	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca, Revúca	Verejná lekáreň, Revúca	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Pharmacare s.r.o. Rimavská Sobota	Lekáreň Panoráma, Revúca	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
CANNABIS, s.r.o., Revúca	Lekáreň CANNABIS, Revúca	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO

Tabuľka č. 10 **Prevádzky s využitím toxických látok v technologickom procese ako chladiace médium – evidencia**

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm. h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2019
Okres Rimavská Sobota					
Technické služby Mesta Rimavská Sobota	Zimný štadión Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	Nezistené	Nezistené	NIE
Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota	Výroba, skladovanie mlieka a mliečnych výrobkov; Výroba a skladovanie sušených mliečnych výrobkov	Nevyžaduje sa	Nezistené	Nezistené	NIE
Tauris, a.s., Rimavská Sobota	Výroba a distribúcia mäsových výrobkov	Nevyžaduje sa	ÁNO	9	ÁNO

Tabuľka č. 11 **Prevádzky s využitím toxických alebo veľmi toxických látok a zmesí pri DDD činnosti - evidencia**

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm. h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2019
Okres Rimavská Sobota					
MVDr. Tomáš Éli, Jesenské	Sklad chemických prípravkov, Hodejovec	ÁNO	ÁNO	1	NIE

- Vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona 355/2007 Z.z.:

V okrese Rimavská Sobota boli rozhodnutia vydané pre:

- Technické služby Mesta Rimavská Sobota – Krytá plaváreň v Rimavskej Sobote,
- WMT Hnúšťa s.r.o. Hnúšťa – Výroba oceľových konštrukcií a gumárenská výroba v Hnúšti.

V okrese Revúca: nebolo vydané rozhodnutie.

- **Schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.:**

V okrese Rimavská Sobota boli prevádzkové poriadky schválené pre:

- Technické služby Mesta Rimavská Sobota – Krytá plaváreň v Rimavskej Sobote,
- Calmit, spol. s r.o., Bratislava - Závod Tisovec, Lom – sklady trhavín (zmena prevádzkového poriadku).

V okrese Revúca: nebolo vydané rozhodnutie.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote k 31.12.2019 vydal 1 rozhodnutie v okrese Rimavská Sobota v spolupráci s oddelením epidemiológie pre DENTAL TRIO s.r.o., Rimavská Sobota – Zubná technika v Rimavskej Sobote.

- **Získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov, prevádzok – trendy vývoja:**

K 31.12.2019 evidujeme 48 subjektov s 53 prevádzkami, resp. pracoviskami, čo znamená, že v počte evidovaných subjektov došlo k zvýšeniu o 3. Z celkového počtu 53 pracovísk sa 41 nachádza v okrese Rimavská Sobota a 12 v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o pracoviská lekární (24) a laboratórií (9), prevádzky s pracoviskami manipulujúcimi s výbušninami (5), zdravotnícke zariadenia (5), ďalej o prevádzky s využitím toxických látok

a zmesí alebo veľmi toxických látok a zmesí v technologickom procese (3), 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín, 1 prevádzka poľnohospodárskeho družstva, 1 prevádzka predajne náplní do elektronických cigariet, 1 prevádzka výroby a skladovania rezných a brúsnych kotúčov, 1 strojárská a gumárska výroba, 1 krytá plaváreň a 1 subjekt vykonávajúci DDD činnosť.

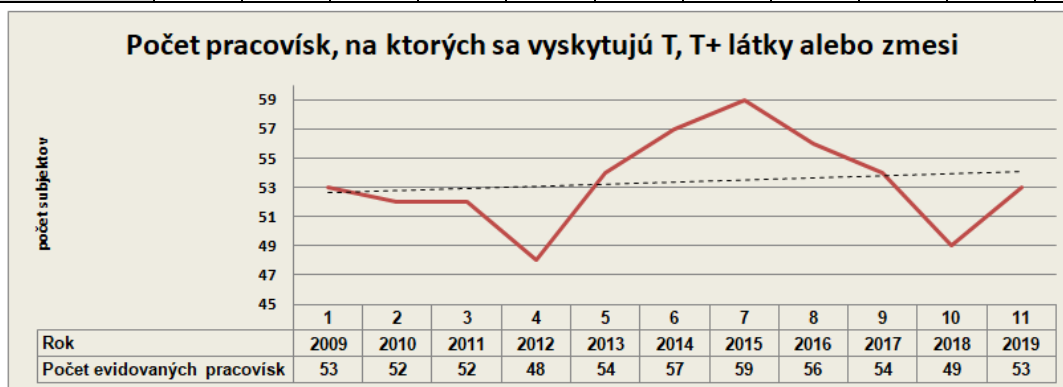
V rámci výkonu ŠZD v prevádzkach, na ktorých sa používajú toxické a veľmi toxické látky a zmesi sa aktualizuje počet zamestnancov, ktorí sú týmto látkam exponovaní. V roku 2019 bol zaznamenaný nárast oproti predchádzajúcemu roku o 49 exponovaných zamestnancov. Dôvodom tohto nárastu je hlavne navýšenie počtu zamestnancov v Slovenských magnezitových závodoch, a.s. Jelšava, ktorí z dôvodu plynulosti prevádzky v rámci zastupiteľnosti zamestnancov zaradili na manipuláciu s výbušninami, ktoré sú klasifikované ako toxické, viac zamestnancov,.

Trend vývoja v evidovaných pracoviskách, vrátane subjektu vykonávajúceho DDD činnosť, ktoré používajú veľmi toxické a/alebo toxické látky a zmesi a počtu exponovaných osôb v sledovaných rokoch uvádza tabuľka č. 12 a grafy č. 3 a 4.

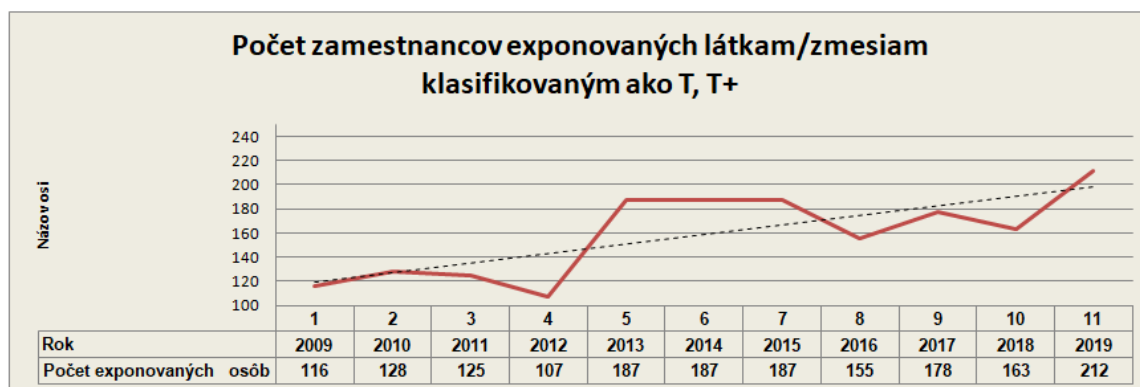
Počet exponovaných zamestnancov v období 2009-2019

Tabuľka č. 12

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet evidovaných pracovísk	53	52	52	48	54	57	59	56	54	49	53
Počet exponovaných osôb	116	128	125	107	187	187	187	155	178	163	212

Graf č. 3

Graf č. 4

- **Riešenie mimoriadnych situácií a havárií:**

Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Rimavská Sobota a Revúca k 31.12.2019 nebolo.

- **Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD**

Kontrolné listy počas výkonu ŠZD k 31.12.2019 neboli distribuované.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotke zabezpečí:

- výkon ŠZD na pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém (ďalej vybrané faktory)
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.
- vedenie údajov o počte pracovísk, kde sa pracuje s vybranými faktormi
- vedenie evidencie podľa druhu vybraných podnikov faktorov
- vedenie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce/rizikové práce s expozíciou vybraným faktorom
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov,
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD

AZBEST:

- výkon ŠZD pri práci s azbestom
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. – azbest
- vedenie údajov o vykonaných búracích prácach, počtoch exponovaných zamestnancov a množstvách odstráneného materiálu zo stavieb
- vedenie údajov o oznámeniach o výkone činností a ukončení prác s expozíciou zamestnancov azbestu
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov,
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Odpočet plnenia:

- **Výkon ŠZD na pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém (ďalej vybrané faktory):**

Z celkového počtu evidovaných subjektov s karcinogénnymi a/alebo mutagénnymi faktormi 52 bol vykonaný ŠZD v 51 subjektov, čo predstavuje 98% skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok. Okrem toho bol vykonaný ŠZD aj u subjektov, ktoré z evidencie boli vyradené a to v 2 prípadoch (lekárne) a znovu zaradené v 2 prípadoch (lekárne) a u 1 subjektu opakovane 2x.

V porovnaní s evidenciou k 31.12.2018 z evidencie boli vyradené 2 lekárne, pretože nepoužívajú karcinogénne a/alebo mutagénne látky/zmesi a 3 subjekty zaoberajúce sa likvidáciou azbestovocementových materiálov (RONAR s.r.o. Košice, MQM stavebno-obchodná spoločnosť s.r.o. Detva, SAE s.r.o. Spišská Nová Ves). Do evidencie pribudli 4 subjekty zaoberajúci sa likvidáciou azbestovocementových materiálov (STRECHSTAV a PÍLA, s.r.o. Čučma, Matej Giertli Brezno, DILMUN SYSTEM, s.r.o. Bratislava, Vladimír Chamula Detva), 1 drevovýroba (FAGUS-SIL, s.r.o. Rimavská Sobota), 2 lekárne (opätovné zaradenie karcinogénnych a/alebo mutagénnych látok/zmesí do používania). V spoločnosti Svet zdravia, a.s. Bratislava pribudla do evidencie hematologická ambulancia a u 1 subjektu došlo k zmene názvu spoločnosti (BUDIŠ a.s. DUBOVÉ – prevádzka Gemerka Tornaľa).

Celkový počet evidovaných subjektov sa v porovnaní s rokom 2018 zmenil, pribudli 2 subjekty.

Oddelenie PPLaT eviduje 33 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu. V porovnaní s evidenciou k 31.12.2018 sa ich počet znížil o 1.

- **Vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri expozícii vybraným faktorom práce:**

Prehľad evidencie o vykonaných previerkach je uvádzaný v tabuľke č. 13 databázy organizácií, ktorých zamestnanci vykonávajú práce s karcinogénnymi a/alebo mutagénnymi faktormi:

Evidencia subjektov, u ktorých sa používajú karcinogénne a/alebo mutagénne látky a zmesi

Tabuľka č. 13

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných (vrátane azbestu) (vrátane RP) celkom / ženy		ŠZD	
Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota						
operačné sály	formaldehyd	1B - K	chirurgia	10	7	áno
			gynekológia	7	5	
dermatovenerologická ambulancia			2	2		
gastroenterologická ambulancia			2	2		
oftalmologická ambulancia			2	2		
chirurgická ambulancia			7	6		
sono ambulancia			2	2		

hematologická ambulancia			2	2	
oddelenie centrálnej sterilizácie			5	4	
oddelenie radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	1B - K	21	18	áno
AVIMED, s.r.o. Čerenčany					
onkologická ambulancia	práca s cytostatikami	1B - K	5	4	áno
Alpha medical, s.r.o. Martin					
laboratórium klinickej biochémie a hematológie	laboratórne diagnostiká	1B - K	11	11	áno
Streodoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec					
laboratórium	fenoftaleín	1B - K	2	2	áno
SMZ, a.s. Jelšava					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	1B - K	0**	0	áno
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	1B - K	96	0	áno
SLOVMAG, a.s. Lubeník					
linka MgO-C	PAU (carbores P, F112M)	1B - K 1B - M	6	0	áno
chemické laboratórium	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M	5	5	áno
	o-toluidín	1B - K			
	fenoftaleín	1B - K			
	PAU (carbores P, F 112M)	1B - K 1B - M			
VINDEVIE, s.r.o., Rimavská Sobota, výrobnia vína					
laboratórium	fenoftaleín	1B - K	1	1	nie
TAURIS, a.s. Rimavská Sobota					
laboratórium	chróman draselný	1B - K 1B - M	3	3	áno
Calmit, spol. s r.o., Bratislava					
laboratórium	fenoftaleín	1B - K	2	2	áno
SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa					
laboratórium	hydrazínium sulfát	1B - K	2	1	áno
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M			
	síran kobaltnatý	1B - K			
	fenoftaleín	1B - K			
OSBD R. Sobota- 2 stavby/2 rozhodnutia					
výmena kanalizačných potrubí	azbest	1A - K	3	0	áno
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K			nie
STRECHSTAV a PÍLA, s.r.o. Čučma – 2x					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	nie
Matej Giertli, Brezno					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	4	0	nie
DILMUN SYSTEM, s.r.o. Bratislava					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	nie
ASTANA, s.r.o. Poprad- 5x					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	nie

Vladimír Chamula Detva					
výmena kanalizačných potrubí	azbest	1A - K	5	0	áno
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu					
prevádzka spoločnosti, laboratórium	azbest	1A - K	12	2	áno
	PAU (ropné produkty) Vykurovacie oleje (regenerované oleje) OLEPAL V1 a V2	1B - K			
	dvojjchroman draselný	1B - K 1B - M			
	formaldehyd	1B - K			
	bromičnan draselný	1B - K			
	benzén	1A - K 1B - M			
	ALS SK s.r.o. R.Sobota				
	dvojjchroman draselný	1B - K 1B - M	3	3	áno
	fenolftaleín	1B - K			
	hydrazínium sulfát – síran hydrazínia	1B - K			
	chroman draselný	1B - K 1B - M			
	tioacetamid	1B			
	formaldehyd	1B - K			
	síran kobaltnatý	1B - K			
BB-Tools, s.r.o., R.Sobota					
stolárska dielňa	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	4	0	áno
Rimadrev, spol. s r.o. Repno, prevádzka Rimavská Baňa					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	21	0	áno – 2x
Prega, spol. s.r.o. Klenovec,					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	5	0	áno
K&K WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	11	0	áno
Alena Oravcová – ORALEX Mokrá Lúka, prevádzka Revúca					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	4	1	áno
Gemstav Revúca spol. s r.o. Revúca					
výroba laminátových podláh	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	3	1	áno
Hacsi Alexander, Tornaľa					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	1	0	áno
DREVOX holding, s.r.o. Revúca					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	3	0	áno
Tomáš Ráčko, Tornaľa					
výroba palivového dreva	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A -K	8	0	áno
FAGUS-SIL, s.r.o.Rimavská Sobota					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A -K	11	0	áno
BUDIŠ a.s. DUBOVÉ – prevádzka Gemerka Tornaľa					
laboratórium	fenolftaleín	1B	1	1	áno
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, s.r.o., Revúca					

chemická úpravná vody centrálnej kotolne a laboratórium plynovej kotolne		fenolftaleín	1B- K	0	0	áno
		dvojchróman draselný	1B - K 1B - M			
Lekárne v počte 22	Okres R.Sobota 16	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte*****	1A - K	4	3	áno (26)
	Okres Revúca 6		1B - K	2	1	

*K 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí, K 1B – pravdepodobný karcinogén

M 1A – mutagén ľudských zárodočných buniek, M 1B – mutagén cicavčích zárodočných buniek

Proces – proces s rizikom chemickej karcinogenity

** DON Denné olejové nádrže - v tabuľke sa uvádza počet zamestnancov 0, z dôvodu, že profesia nie je trvale obsadená a v prípade potreby prácu vykonávajú 3 zamestnanci iného pracoviska

- **Vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.:**

Oddelenie PPLaT vydalo v priebehu roka - 2 rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.. Jednalo sa o spoločnosť Svet zdravia, a.s. Bratislava pre hematologickú ambulanciu vo Všeobecnej nemocnici Rimavská Sobota a spoločnosť FAGUS-SIL, s.r.o. Rimavská Sobota - drevovýroba.

- **Schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.:**

V priebehu roka bolo vydané 1 rozhodnutie na schválenie prevádzkového poriadku zároveň s rozhodnutím vydaným podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z..

- **Vedenie údajov o počte pracovísk, kde sa pracuje s vybranými faktormi:**

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 52 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a/alebo mutagénnym faktorom pri práci a 33 subjektov, v ktorých sú zamestnanci vystavení látkam poškodzujúcimi reprodukciu.

- **Vedenie evidencie podľa druhu vybraných faktorov:**

V okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme nasledovné druhy karcinogénov a mutagénov:

- chemický karcinogén formaldehyd,
- práca s cytostatikami,
- prach z tvrdého dreva (dub, buk),
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, regenerovaných
- vykurovacích olejoch, v dieselových exhalátoch a zmesi carbores používanej v lisovacej zmesi na výrobu stavív,
- chemický karcinogén azbest,
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární,
- v rámci laboratórnych chemikálií dvojchróman draselný, síran kobaltnatý, bromičnan draselný, benzén, fenolftaleín, hydrazínium sulfát- síran hydrazínia, tioacetamid, formaldehyd, chróman draselný, o-toluidín, laboratórne diagnostiká,
- v rámci pracoviska laboratória sa v 1 prípade jedná o spojivo pri výrobe uhlíkatých stavív, ktoré sa v laboratóriu testuje ako vzorka (carbores P, F112M).

V porovnaní s predchádzajúcim rokom k zmene nedošlo.

Oddelenie PPLaT eviduje 33 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu. Jedná sa o nasledovné látky, resp. zmesi:

- v rámci laboratórnych chemikálií v spoločnostiach Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravná vody Klenovec, Detox, spol. s r.o., prevádzka Rimavská Sobota, ALS SK s.r.o. Rimavská Sobota, SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa, BUDIŠ, a.s. Dubové – prevádzka Gernerka Tornaľa, Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Revúca, SLOVMAG, a.s. Lubeník: dusičnan olovnatý, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, Fischerovo činidlo B, síran kobaltnatý, chlorid kobaltnatý, tetraboritan sodný bezvodý, toluén, chloroform, kyselina boritá, cykloheximid, dvojchróman draselný, petroléter, test na oxid chloričitý, boritan sodný bezvodý). V rámci

pracoviska laboratória sa v 1 prípade jedná o spojivo pri výrobe uhlíkatých stavív, ktoré sa v laboratóriu testuje ako vzorka (carbores P, F112M),

- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární (dvojchróman draselný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok),
- trhaviny - elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S) v spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava, SLOVMAG, a.s. Lubeník, Gemerská nerudná spoločnosť, a.s. Hnúšť'a, sypká banská skalná trhavina DAP-K v spoločnosti Slovmag, a.s. Lubeník,
- prípravky na chemickú ochranu rastlín (calypso 480 SC, Basta 15, Capalo) u 2 subjektov,
- prípravok používaný ako pomocný prací prostriedok v práčovni (Ozonit) u 1 subjektu.

V porovnaní s rokom 2018 došlo celkom k zníženiu počtu prevádzok o 1. Vyradené boli 4 lekárne a spoločnosť Calmit spol. s r.o. Bratislava. Zároveň pribudli 4 subjekty (3 lekárne, 1 práčovňa).

- **Vedenie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce/„rizikové práce“ s expozíciou vybraným faktorom:**

Na pracoviskách evidujeme celkom 307 zamestnancov vystavených karcinogénnym a/alebo mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje pokles v porovnaní s minulým rokom celkom o 20 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so zmenou počtu zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2018 a vo vyradení niektorých prevádzok. V lekárnach evidujeme počet exponovaných zamestnancov len ak manipulujú s karcinogénnymi a/alebo mutagénnymi látkami počas individuálnej prípravy liečiv a pri kontrole kvality a totožnosti liečiv. V prípade, ak sa v lekárnach látky len preskladňujú a nepoužívajú, tak počet exponovaných zamestnancov neevidujeme, v evidencii naďalej ostáva subjekt.

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú „rizikové pracoviská“ - faktor chemické karcinogény vyhlásené v spoločnostiach a u fyzických osôb – živnostníkov, ktoré zamestnávajú aj ďalšie osoby:

- Svet zdravia, a.s. Bratislava – Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota (cytostatiká)
- Hacı Alexander, Tornaľa (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- Gemstav, spol. s r.o. Revúca (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- Tomáš Ráczko, Tornaľa (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- ORALEX – Oravcová Revúca (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- RIMADREV s.r.o. Repno, prevádzka Rimavská Baňa (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- AVIMED, s.r.o. Čerenčany (cytostatiká)

Počet exponovaných zamestnancov na „rizikových pracoviskách“ je 63.

- **Vývoj zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov:**

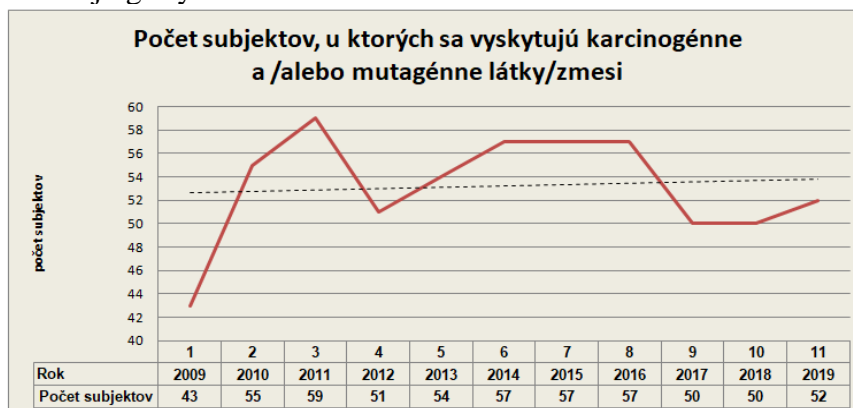
RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 52 subjektov, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a/alebo mutagénnym faktorom pri práci. V porovnaní s rokom 2018 došlo k zmene počtu prevádzok – nárast o 2. Na pracoviskách evidujeme celkom 307 zamestnancov vystavených karcinogénnym a/alebo mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje pokles v porovnaní s minulým rokom celkom o 20 zamestnancov. V tabuľke č. 14 uvádzame prehľad počtu exponovaných zamestnancov:

Počet exponovaných zamestnancov

Tabuľka č. 14

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet subjektov	43	55	59	51	54	57	57	57	50	50	52
Počet expon. osôb	341	404	446	355	370	358	339	359	319	327	307

Trend vývoja znázorňujú grafy č. 5 a 6:

Graf č. 5

Graf č. 6

- **Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD:**

V priebehu roka 2019 neboli rozdane kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

AZBEST:

- **Výkon ŠZD pri práci s azbestom:**

V priebehu roka 2019 bol vykonaný ŠZD pri práci s azbestom v 2 prípadoch. Jednalo sa o výmenu kanalizačných rúr v bytovom dome v Tisovci firmou Vladimíra Chamulu Detva a v 2 bytových domoch v Rimavskej Sobote firmou OSBD Rimavská Sobota (1 kontrola – 1 záznam).

- **Vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.:**

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydal 12 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Pre búracie práce v bytoch v správe OSBD platilo aj rozhodnutie z predchádzajúcich rokov.

- **Schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. – azbest:**

Pri vydávaní rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. boli zároveň schválené prevádzkové poriadky a posudky o riziku z expozície zamestnancov chemickým faktorom pri práci, ktoré boli vypracované v súlade s náležitosťami uvedenými v § 41 ods. 14 zákona č. 355/2007 Z.z..

- **Vedenie údajov o vykonaných búracích prácach, počtoch exponovaných zamestnancov a množstvách odstráneného materiálu zo stavieb:**

Celkom sa odstraňovanie materiálu obsahujúceho azbest vykonalo na 10 stavbách. Pre 9 z týchto stavieb bolo vydané v priebehu roka aj rozhodnutie na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb, v 1 prípade sa jednalo o rozhodnutie z predchádzajúceho obdobia. V roku 2019 boli vydané ďalšie 3 rozhodnutia pre stavby, kde búracie práce ešte realizované neboli.

Firma OSBD Rimavská Sobota vykonala demontáž kanalizačných rozvodov v 2 bytových domoch v Rimavskej Sobote. Exponovaní boli 3 zamestnanci. Celkové množstvo

odstráneného azbestocementového materiálu bolo 800 kg. Búracie práce sa uskutočnili na základe rozhodnutia platného z predchádzajúceho obdobia. V priebehu roka boli vydané v súvislosti s uvedenými búracími prácami 2 rozhodnutia. Búracie práce však v priebehu roka 2019 neboli realizované.

Spoločnosť STRECHSTAV A PÍLA, s.r.o. Čučma vykonala demontáž azbestocementovej strešnej krytiny z budovy obecného úradu v obci Chyžné. Exponovaní boli 3 zamestnanci. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 6,0 ton. Pre spoločnosť boli vydané 2 rozhodnutia, realizovala sa demontáž len v jednom prípade.

Firma Mateja Giertliho Brezno vykonala demontáž azbestocementovej strešnej krytiny z objektu požiarnej zbrojnice v Revúcej, mestská časť Revúčka. Celkovo sa odstránilo cca 2600 kg azbestocementového odpadu. Počas prác boli exponovaní 4 zamestnanci.

Spoločnosť DILMUN SYSTEM, s.r.o. Bratislava zabezpečila likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny z Obecného úradu vo Fige. Exponovaní boli 3 zamestnanci. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 6540 kg.

Firma p. Vladimíra Chamulu Detva vykonala demontáž kanalizačných rozvodov v bytovom dome v Tisovci. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 1320 kg. Počas prác boli exponovaní 5 zamestnanci.

Firma ASTANA, s.r.o. Poprad vykonala demontáž azbestocementovej strešnej krytiny z materskej školy v obci Štrkovec. Celkovo sa odstránilo cca 2,53 tony azbestocementového odpadu. Ďalej spoločnosť vykonala odstránenie azbestocementovej strešnej krytiny z budovy bývalej základnej školy v obci Rašice. Celkové množstvo odstráneného azbestocementového materiálu bolo 5,07 ton. Firma odstránila azbestocementovú strešnú krytinu z budovy kostola v obci Chanava o množstve 4,18 ton, so skladu potravín v Tornali o množstve 2,18 ton a zlikvidovala „čiernu skládku – odpad zo strešnej krytiny“ na Babinci o množstve 4,15 tony. Práce vykonávali 3 zamestnanci.

- Vedenie údajov o oznámeniach o výkone činností a ukončení prác s expozíciou zamestnancov azbestu:

V priebehu roka bolo zaslaných na RÚVZ Rimavská Sobota 13 oznámení o výkone činností (spoločnosť ASTANA, s.r.o. Poprad – 8 oznámení, firma OSBD Rimavská Sobota – 1 oznámenie, Matej Giertli Brezno – 1 oznámenie, Vladimír Chamula Detva – 1 oznámenie, STRECHSTAV a PÍLA, s.r.o. Čučma – 1 oznámenie, DILMUN SYSTEM, s.r.o. Bratislava – 1 oznámenie) a 8 oznámení o ukončení prác s expozíciou zamestnancov azbestu. V 2 prípadoch došlo k porušeniu zákona tým, subjekt neoznámil ukončenie prác. Vovči firmám bude zahájené správne konanie vo veci uloženia pokuty.

- **Vývoj zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov:**

Tabuľka č. 15 uvádza počet rozhodnutí vydaných ročne na likvidáciu rôzneho druhu azbestovocementového materiálu:

Počet vydaných rozhodnutí

Tabuľka č. 15

Rok	Bytové jadrá	Strechy	Iné
2011	4	3	1
2012	7	0	0
2013	5	3	2
2014	2	6	0
2015	4	2	2
2016	2	6	1
2017	0	3	0
2018	1	10	1
2019	2	10	0

- **Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD:**

Kontrolné listy informovanosti boli rozdane v spoločnosti OSBD Rimavská Sobota a vo firme p. Chamulu Detva pri výmene kanalizačných potrubí v celkovom počte 8.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane.

Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- Vykonanie informačných aktivít zameraných na aktuálne témy v ochrane zdravia pri práci pre zamestnávateľov a v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Odpočet plnenia:

- **Vykonanie informačných aktivít zameraných na aktuálne témy v ochrane zdravia pri práci pre zamestnávateľov a v rámci Európskeho týždňa BOZP:**

V rámci prevencie zdravotných rizík pri práci sa uskutočňuje poradenstvo pre zamestnávateľov, zamestnancov. V roku 2019 vykonali zamestnanci oddelenia PPLaT 428 individuálnych konzultácií a v rámci skupinového poradenstva boli vykonané 2 prednášky pre zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín v počte 85.

Boli odprezentovaný výklad povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia pri práci zamestnancov v rámci odborného seminára v Banskej Bystrici pre 16 účastníkov.

Priebežne sa na oddelení PPLaT poskytovali konzultácie zamestnancom PZS a to najmä v súvislosti s nedostatkami v predkladaných prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku.

3. ODOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potraviny alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potraviny alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote najprv **nebol** zaradený do plnenia tejto úlohy. Podľa určenia plánu odberu vzoriek bolo potom potrebné odobrať 1 vzorku polykarbonátovej fľaše určenej na opakované použitie z obchodnej siete.

Odpočet plnenia:

V rámci úradnej kontroly bola odobratá 1 vzorka polykarbonátovej fľaše na vodu á 600 ml určená na opakované použitie. Vzorka bola zaslaná na laboratórnu analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade. Podľa zaslaných laboratórnych výsledkov spĺňa požiadavky platnej legislatívy.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek: 1 vzorka obedové menu uzavretý systém a 1 vzorka obedové menu verejné stravovanie.

Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30.04. 2020/ RÚVZ v kraji.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia plánu odberu vzoriek boli celkovo odobratých 2 vzorky hotových pokrmov – kompletného menu 1: ragú polievka, dusená ryža, restovaná pečeň a kompletné menu 2 fazuľová polievka, smažené šišky), v ktorých boli stanovené hodnoty NaCl nasledovne: 1. menu 7272,43 mg/kg a 2. menu 5085,08 mg/kg. Uvedené hodnoty boli porovnané s odporúčanými výživovými dávkami Slovenskej republiky. Percento odporúčanej hodnoty jedlej soli na obed boli prekročené.

Správa v tabuľkovej forme bola zaslaná na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa bude realizovať druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- a) Podpora zdravého štartu do života
 - vytvoriť aktuálnu databázu materských centier v okr. Rimavská Sobotě a okr. Revúca,
 - vypracovať ponuku výchovných aktivít v problematike zdravého životného štýlu prioritne zameraných na prevenciu obezity detí,
 - realizovať výchovné aktivity podľa záujmu jednotlivých centier a evidovať počet edukovaných matiek 1x polročne – realizačný výstup bude počet edukovaných matiek
- b) Podpora zdravšieho prostredia v školách
 - v rámci doplnkového stravovania sledovať pri výkone ŠZD
 - v školských bufetoch sortiment, hodnotiť percentuálny podiel komodít s vysokým obsahom energie a soli
 - samostatne sledovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
 - počet škôl s automatmi na sladené nápoje a ovocie
 - v rámci zariadení spoločného stravovania pri výkone ŠZD hodnotiť
 - pestrosť jedálnych lístkov a zásady ich zostavovania, sledovať počet stravníkov
 - odobrať a hodnotiť vzorky stráv na energetickú, biologickú hodnotu a obsah kuchynskej soli
 - sledovať počet škôl zapojených do mliečneho programu a programu školské ovocie, realizovať výchovné aktivity zamerané na zvýšenie spotreby mlieka a ovocia v školách
 - samostatne sa zamerať na diétne stravovanie, vrátane sledovania podmienok
 - kontrolovať pitný režim žiakov, preferovať pitnú vodu
- c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení
 - na okresnej úrovni realizovať školenia pracovníkov školského stravovania, zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania

d) Podpora pohybových aktivít

- v rámci výkonu ŠZD sledovať podmienky pre TV, sledovať malé formy TV, monitorovať využívanie hodín TV, sledovať počty žiakov oslobodených od TV a ich možnosti pohybových aktivít, využívanie vonkajších TV plôch a iných TV zariadení

e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

- pokračovať v realizovaní druhej etapy projektu COSI a spracovať údajov podľa požiadaviek gestora

Odpočet plnenia:

Ad a)

Počet edukovaných matiek – 0, naďalej v podmienkach nášho regiónu nevidujeme materské centrá, sú zriadené a prevádzkované len detské kútiky.

Ad b)

Podpora zdravšieho prostredia v školách - pri výkone ŠZD sa v školských bufetoch sleduje predávaný sortiment ako aj percentuálny podiel komodít s vysokým obsahom energie a soli, pri výkone ŠZD nebolo zistené porušovanie platnej legislatívy, čo môže byť výsledok primeranej edukácie prevádzkovateľov školských bufetov.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sleduje aj počet zariadení s automatmi, celkom je v 11 školských zariadeniach prevádzkovaných 7 automatov pri ZŠ a 4 pri SŠ, z toho v 4 prípadoch ide o automaty na pitnú vodu, 1 na mlieko a mliečne nápoje a 6 na nealkoholické nápoje. Celkový počet výkonov 4.

V hodnotenom roku sa sledovala aj pestrosť jedálnych lístkov a rešpektovanie legislatívnych zásad ich zostavovania čo je samostatne popísané pri programe č.4.4.

Počet stravníkov sa sledoval v rámci mimoriadnych cielených kontrolách v súvislosti s podávaním tzv. obedov zadarmo, porovnaním počtu stravníkov s predchádzajúcim obdobím môžeme konštatovať, že vo väčšine skontrolovaných stravovacích zariadení (23 t.j. 76,66%) došlo k navýšeniu počtu stravníkov, ani v jednom prípade nebol zistený pokles počtu stravníkov, aj keď počet stravujúcich sa detí od septembra mierne klesá. Rovnaký počet stravníkov zostal na 7 – ich školách. Ani v jednom prípade nebolo zistené zrušenie podávania mliečnych desiat, v 6 prípadoch (20%) sa desiaty podávajú v štandardnom režime t.j. tak ako pred zavedením tzv. obedov zadarmo, v ostatných zariadeniach sa desiaty nepripravujú tak ako doteraz.

V zariadeniach spoločného stravovania bolo vykonaných 160 kontrol a odobratých 21 vzoriek stráv na mikrobiologickú neškodnosť.

Do „Školského programu“ v hodnotenom roku bolo zapojených 71 školských zariadení, z toho v okrese Rimavská Sobota 55 a v okrese Revúca 16. Školské mlieko realizovalo 52 školských zariadení a program ovocie a zelenina 19. Pri výkone ŠZD neboli zisťované nedostatky, v rámci edukačných aktivít boli školským zariadeniam poskytnuté edukačné letáky – (Dôverujte mlieku, je kvalitné a zdravé, Zdravie a krása sa skrýva v ovocí a zelenine, Soľ nie je nad zlato), zamerané na význam konzumácie mlieka, ovocia a zeleniny. Školám, kde sa vykonával v minulosti monitoring boli ponúknuté edukačné aktivity formou prednášok a besied, ktoré boli realizované na 3 ZŠ (ZŠ s MŠ Ožďany, ZŠ Klokočova Hnúšťa a Evanjelickej ZŠ Z.Oravcovej v Rimavskej Sobote) v celkovom počte 11 besied pre 204 žiakov.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sledujú aj podmienky pre prípravu diétného stravovania – v hodnotenom roku sa takáto forma nevyužíva, diétno stravovanie detí je riešené len individuálnou donáškou.

Pitný režim žiakov sa pravidelne sleduje pri výkone ŠZD na školách ako aj v zariadeniach spoločného stravovania, v hodnotenom roku sa pitný režim sledoval v rámci

hodnotenia jedálnych lístkov na 3 materských školách. Zo záverov vyplynulo, že v rámci pitného režimu sa deťom podáva viac sladených nápojov ako nesladených.

Ad c)

V hodnotenom roku sa nerealizovali školenia pracovníkov školského stravovania, samostatné edukačné aktivity pracovníkov školského stravovania sa vykonávajú pri ŠZD a ÚK podľa aktuálnych zistení a v prípade závažných nedostatkov sa spolupracuje so zodpovedným zamestnancom na regionálnej úrovni.

Ad d)

V hodnotenom roku boli sledované a hodnotené podmienky pre telesnú výchovu na 4 základných školách, 2 stredných školách a v 1 reedukačnom centre, vykonali sa kontroly telocviční, vonkajších ihrísk ale aj hracích plôch, hodnotilo sa zaradenie hodín TV do rozvrhu. Celkom výkonov 21.

Ad e)

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative) do ktorého ako riešiteľ je zapojený aj RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa realizoval v roku 2018, zozbierané anonymizované údaje z vyšetrení 142 detí vo veku 7 a 8 rokov na 4 ZŠ regiónu (ZŠ Dobšinského Rimavská Sobota, ZŠ Ožďany, ZŠ Jesenské a ZŠ Hrachovo) ako aj dotazníky od ich rodičov boli zaslané gestorovi projektu v požadovanom formáte v mesiaci február 2019.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiaci marec vykonať na určených školách regiónu Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách – ESPAD 2019 podľa požiadaviek gestora v určených termínoch a to pre

- žiakov 9 ročníka na jednej vybranej ZŠ (Základná škola Ferencza Kazinczyho s VJM v Tornali) a
- žiakov 1. až 4. ročníkov dvoch SŠ (SOŠTaA v Rimavskej Sobote a SOŠ G.Viesta v Revúcej)

Na vybraných školách sa dotazníkový prieskum spraví len v jednej náhodne vybranej triede a vyplní sa aj hlásenie za triedu.

Odpočít plnenia:

Úloha splnená, celkom vyplnených dotazníkov od žiakov 143, za triedu 3. Dotazníky podľa určenia gestora a v spolupráci so zodpovednou osobou za ochranu osobných údajov boli doručené na ÚVZ SR v požadovanom predĺženom termíne.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

Anotácia

Sezónne (v jarých až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

1. etapa - realizovať výkon štátneho zdravotného dozoru a odber vzoriek piesku na 4 predškolských zariadeniach v okrese Rimavská Sobota

2. etapa – realizovať výkon štátneho zdravotného dozoru a odber vzoriek piesku na 4 predškolských zariadeniach v okrese Revúca

Vyhodnotenie výsledkov analýz vzoriek piesku a v prípade nevyhovujúcich výsledkov vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov

Po ukončení druhej etapy vypracovať záverečnú správu a zaslať ju gestorovi aj s porovnaním trendu s predchádzajúcim obdobím.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené obdobie v rámci prvej a druhej etapy úlohy bolo v zmysle dodatočného usmernenia ÚVZ SR skontrolovaných 30 pieskovísk a odobratých 40 vzoriek piesku (z toho 32 vzoriek bolo odobratých z pieskovísk v areáloch materských škôl regiónu a 8 vzoriek v rámci občianskej vybavenosti v meste Rimavská Sobota). Na základe výsledkov analýz odobratých vzoriek piesku z akreditovaného laboratória bolo zistené, že 4 vzorky z pieskovísk určených na hranie pre deti nevyhovovali požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská pre prítomnosť geohelmintov. Vo všetkých prípadoch bolo vydané rozhodnutie – zákaz prevádzkovania pieskovísk a ich využívania na hranie detí do doby ich zabezpečenia tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia detí v dôsledku parazitárneho znečistenia. Pri výkone ŠZD boli zistené nedostatky ako znečistenie pieskoviska (ale už bola pripravená výmena piesku) a poškodené resp. chýbajúce prekrytie pieskoviska.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Anotácia

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Na 3 vybraných MŠ hodnotiť jedálne lístky za obdobie jeseň, zima t.j. mesačné jedálne lístky za mesiac október a november, hodnotenie vykonať podľa požiadaviek gestora

Správu za obdobie jeseň, zima predložiť gestorovi do 31.12.2019

Odpočet plnenia:

V zmysle metodiky k realizácii projektu boli v mesiaci október a november odobraté a vyhodnotené jedálne lístky z troch materských škôl regiónu (MŠ na ulici Daxnerovej v Rimavskej Sobote, ZŠ s MŠ Hrachovo a ZŠ s MŠ Lubeník).

Pri hodnotení koeficientu pestrosti bodovým systémom, kde sa hodnotil samostatne každý pokrm obeda – polievka, hlavné jedlo, príloha a pod. bolo zistené, že pestrosť vo všetkých hodnotených predškolských zariadeniach bola vyhovujúca v oboch mesiacoch.

Pri hodnotení frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov bolo zistené nasledovné:

pri hodnotení desiat a olovrantov:

- iba jedna materská škola získala výborné hodnotenie s počtom bodov 5, ďalšie dve dosiahli len dobré hodnotenie s počtom bodov 3,
- ani v jednom predškolskom zariadení sa nerešpektuje odporúčaná frekvencia podávania obilninových kaší min. 2x za mesiac, nedostatky boli zistené pri hodnotení podávania zeleniny ako súčasť desiat a ponuky celozrnných a viaczrnných druhov pečiva vrátane chleba,

pri hodnotení obedov :

- jedna sledovaná materská škola dosiahla veľmi dobré hodnotenie a dve materské školy hodnotenie dobré,
- do jedálnych lístkov sa minimálne zaraďujú obilninové zavrky (proso, vločky, krúpy, pohánka, bulgur a pod.),
- bola zistená nedostatočná frekvencia podávania rýb, strukovín a zeleniny či už čerstvej alebo tepelne upravenej,
- v dvoch prípadoch bolo zistené podávanie údeného mäsa,
- sa prekračuje podávanie sladkých jedál vo všetkých hodnotených zariadeniach,
- sa strieda podávanie nesladených nápojov so sladenými vo všetkých prípadoch.

Výsledky hodnotenia frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov a koeficientu pestrosti boli spracované do správy a predložené gestorovi v stanovenom termíne. Na každé zariadenie, kde sa projekt realizoval, bolo zaslané aj slovné hodnotenie jedálnych lístkov, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Anotácia

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- projekt sa bude realizovať v súlade s požiadavkami metodického usmernenia gestora v úzkej spolupráci s vybranými nemocnicami a tými oddeleniami v rámci zariadenia, ktoré hospitalizujú aj detských pacientov s úrazmi
- projekt sa realizuje ako náhrada za zákonom stanovené hlásenie hospitalizovaných detí s úrazmi do národného registra úrazov na NCZI
- nahlásená a zodpovedná osoba za RÚVZ bude komunikovať s pracovníkmi oddelení a priebežne odoberať vyplnené dotazníky od detí, ktoré vyplňujú ich rodičia
- elektronické spracovanie dotazníkov a zaslanie databázy bude v termíne podľa požiadaviek gestora

Odpočet plnenia:

Úloha sa plní priebežne, dotazníky o úrazoch detí sa sumarizujú priebežne v spolupráci so zodpovednou osobou určenou príslušným zdravotníckym zariadením. Podľa časového harmonogramu v mesiacoch február, júl a október bolo zozbieraných celkovo 18 dotazníkov, ktoré boli spracované do excelovskej tabuľky a databáza s údajmi bola zaslaná do Národného centra zdravotníckych informácií v Bratislave v termíne podľa požiadaviek gestora.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Ciel

Zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok pacientov pri vybraných typoch rádiologických vyšetrení a vyhodnotiť kolektívne dávky obyvateľov z vybraných typov rádiologických vyšetrení vykonávaných v Slovenskej republike. Výsledky štúdie porovnať s novými platnými národnými diagnostickými referenčnými úrovňami, ktoré sú definované v opatrení MZ SR z roku 2018.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, očkovaní a monitorovania indikátorov imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovaní“;
9. príprava registra očkovaných osôb

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2019, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri udržaní minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- spoluprácu pri zabezpečovaní včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- informovanosť zdravotníckej verejnosti vykonávajúcej vakcináciu o aktuálnom očkovacom kalendári a prípadných zmenách v očkovaní
- spracovanie výsledkov kontroly očkovaní 31.8.2019
- analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2019
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti
- poradenskú činnosť v oblasti imunizácie aj prostredníctvom „vákinačnej poradne“
- spolupráca pri realizácii a vyhodnocovaní imunologických prehľadov v roku 2018

Vlastná administratívna kontrola očkovania v okresoch R. Sobotě a Revúca.

Časové obdobie: september – október 2019

Spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami na lokálnej a okresnej úrovni.

Odpočet plnenia:

V roku 2019 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2019 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2019, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a §5 až §6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č.544/2011 Z.z.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila v mesiaci september 2019 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 9.7.2019 pod značkou OE/5499/2019 RZ-120622/2019 za obdobie od 1.9.2018 do 31.8.2019.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (18 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 96,98 - 100% a v okrese Revúca v rozpätí od 98,49 - 100%. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti vírusovej hepatitíde A (v okrese Rimavská Sobota – 334, v okrese Revúca – 159). V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 83,71 % zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb a 86,59 % bolo vakcinovaných v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca.

Imunologický prehľad SR v roku 2018 (séroprevalenčná štúdia)– doočkovanie v roku 2019

V zmysle usmernenia HH SR, ÚVZ SR so sídlom v Bratislave pod. č. OE/824/10073/19, zo dňa 23.5.2019 k odporúčanému očkovaníu proti osýpkam u účastníkov Imunologického prehľadu realizovaného v SR v roku 2018 (ďalej len IP 2018), boli informovaní všetci zúčastnení všeobecní lekári pre deti, dorast a dospelých v okresoch Rimavská Sobota a Revúca o odporúčaní očkovať proti osýpkam osoby, u ktorých boli v rámci IP 2018 zistené negatívne alebo hraničné výsledky proti osýpkam, a to jednou dávkou trivalentnej očkovacej látky proti osýpkam, mumpsu a ružienke s výnimkou osôb s kontraindikáciou očkovania (uvedené odporúčané očkovanie na základe žiadosti ministerky zdravotníctva SR sa uhrádzalo príslušnou zdravotnou poisťovňou).

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaníu

V roku 2019 sme nezaznamenali prípady akútnej hepatitídy B s dg. B 16, hlásených bolo 7 prípadov chronickej vírusovej hepatitídy B s dg. B 18.1 (1x z okresu Revúca a 5x v okrese R. Sobota), 20 prípadov nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (18 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 3 v okrese Revúca). V sledovanom období bolo hlásených aj 10 laboratórne potvrdených ochorení na pertussis z okresu Revúca a 4 potvrdené prípady na uvedenú diagnózu z okresu Rimavská Sobota. V súvislosti s dg. tuberkulózy evidujeme 3 prípady z okresu Rimavská Sobota (1x dg. A 15.0, 1x dg. A 15.1, 1x dg. A 15.3). Zaznamenali sme aj jedno ochorenie na osýpky v okrese Revúca, ktoré však bolo hlásené ako nozokomiálna nákaza RÚVZ so sídlom v Košiciach. V súvislosti s dg. mumpsu a rubeoly neevidujeme žiadne ochorenia v roku 2019.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/3299/96396/2019 zo dňa 16.4.2019 sa uskutočnili aktivity Európskeho imunizačného týždňa za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. V dňoch 24.4. – 30.4.2019 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a 3 regionálnych informačných serveroch.
2. Poskytnutie informácií o povinnom očkovaní v SR formou letákov pre zdravotníckych pracovníkov, laickú verejnosť a rómske komunity.
3. Prednáška pre zdravotníckych pracovníkov o povinnom očkovaní dospeléj populácie (seminár, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote) a 2 besedy pre SŠ v Hnúšti s aktuálnou tematikou zameranou na význam očkovania.
4. Nástenka s témami: povinné očkovanie v SR, očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

5. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (osobne - 5x, telefonicky – 30x, písomne – 3x), laickej verejnosti (osobne - 10x telefonicky – 20x, písomne – 3x) a pre rómske komunity (telefonicky – 25x) v súvislosti s povinným očkovaním v SR a o možnostiach vakcinácie pred cestou do zahraničia.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania (ordinačné hodiny - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.)

V rámci vakcinačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2019: zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy bude prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu prenosných ochorení hlásených zo spádovej oblasti za rok 2018 formou výročnej správy s porovnaním výskytu prenosných ochorení v roku 2017 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- kvalitnú surveillance prenosných ochorení v roku 2019 v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca
- hlásenie vybraných prenosných ochorení v roku 2019 cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie
- informovanosť zameranú na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2019 bolo celkovo hlásených 687 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 235 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom príchovcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani potvrdené ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom ročnom období neboli hlásené.

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrení jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pokračovať v príprave „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnu databázu vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Dopĺňanie a udržiavanie centrálnu databázu:

- prípadov infekčných ochorení, hlásených individuálne lekármi zo spádovej oblasti
- prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne všeobecnými lekármi pre deti, dospelých a starších z okresov Rimavská Sobota a Revúca
- systému rýchleho varovania

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne epidemiologické situácie len prostredníctvom uvedeného informačného programu. V roku 2019 sme pokračovali v uvedenom monitoringu a hlásení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancie nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillancie a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy bude prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných chorien, Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2018 formou výročnej správy s porovnaním výskytu v roku 2017 a za posledných 5 rokov
- účasť na incidenčnej štúdii HELICS SSI za rok 2018 zameranej na sledovanie nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii na chirurgickom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz a spolupodieľanie sa na kampani: „Cleancareissavecare“
- sledovanie kolonizácie/infekcie pacientov rezistentnými kmeňmi (MRSA, *C. difficile* a iné), vrátane protiepidemických opatrení na zamedzenie ich šírenia v zdravotníckych zariadeniach a následného prenosu do komunitného prostredia

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou mesačných analýz a výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka vyhodnotili zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení za obdobie január až jún roku 2018 podobne ako predchádzajúcich 5 rokov so zameraním sa na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii. Za uvedené obdobie bolo na chirurgickom oddelení Všeobecnej Nemocnice v Rimavskej Sobote vykonaných 50 takýchto operačných zákrokov, kde nebola zistená ani jedna nozokomiálna nákaza po cholecystektómii. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS SSI. V programe budeme pokračovať aj v budúcom roku. V zmysle NPKIO a následnej implementácie Národného programu hygieny rúk zlepšiť compliance hygieny rúk u zdravotníckych pracovníkov a zvýšiť spotrebu alkoholovej dezinfekcie v litroch/počet lôžko-dní v SR sa uskutočnili 3 odborné semináre v okresoch Rimavská Sobota a Revúca (4.6.2019 vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote, 5.6.2019 v NsP, n.o. Revúca, 22.11.2019 v DD a DSS v Rimavskej Sobote). 2 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie predniesli určené prednášky na zvolené témy, ktoré boli rozšírené a doplnené o praktický nácvik dezinfekcie rúk alkoholovými dezinfekčnými prípravkami spojený so sledovaním správnosti tohto postupu prostredníctvom UV lampy prístroja Derma LiteCheck Box a testovacieho prípravku Visirub (zakúpené RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v apríli 2019). V závere boli účastníci odmenení odznakmi „CHRÁNIM SEBA, CHRÁNIM TEBA – DEZINFIKUJEM SI RUKY“ a letákmi s odbornými informáciami. Zámerom tejto aktivity bolo zvýšiť záujem o vedomosti v tejto problematike u zdravotníckych pracovníkov nielen v lôžkových zdravotníckych zariadeniach ale aj v ambulatných zdravotníckych zariadeniach v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. Vzhľadom k uvedenému boli 2 aktivity zorganizované v spolupráci s okresnými zástupcami SK SaPA, ktorí účasť podporili aj udelením kreditov. Celkovo bolo preškolených 85 zdravotníckych a iných pracovníkov, u ktorých sa úroveň vedomostí vyhodnocovala „pred“ a aj „po akcii“ dotazníkovou metódou. Vyhodnotenie a databáza s nahodenými dotazníkmi boli zaslané emailom dňa 10.6.2019 a 26.11.2019 ako podklad gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku

vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa uverejňovaním článkov na webovej stránke a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Pokračovali sme v sledovaní a zabezpečovaní protiepidemických opatrení pri kolonizácii nemocníc polyrezistentnými kmeňmi (*Clostridium difficile* a iné), ktoré sme aj v roku 2019 zaznamenali v zdravotníckych zariadeniach.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Všeobecnú pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky, vysokovirulentných nákaz (Ebola a iné) alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Odpočet plnenia:

V roku 2019 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2019 boli zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

- V súvislosti s dg. J 10.7 SARI bolo v roku 2019 hlásených 5 prípadov u polymorbidných pacientov vo veku 52 – 74 rokov, ktoré skončili vyzdravením. Všetky ochorenia sme zaznamenali u osôb hospitalizovaných na OAIM v NsP, n.o. Revúca pre respiračné

ťažkosti s dýchavicou a febrilitami nad 38 °C s nutnosťou zabezpečenia podpory dýchania (1x umelá pľúcna ventilácia, 4x oxygenoterapia). Pacienti neboli v predchorobí očkovaní proti chrípke v sezóne 2018/2019. Virologické vyšetrenie (PCR – RT) potvrdilo 1x prítomnosť vírusu chrípky typu B a 1x vírus chrípky A H1N1 v odobratom biologickom materiáli (nasopharyngeálny výter). Cestovateľská a epidemiologická anamnéza bola negatívna.

- V mesiaci február bol systémom SRV hlásený potvrdený prípad s dg. B 05.9 Osýpky bez komplikácií u 1,5 ročného neočkovaného dieťaťa, ktoré bolo v čase ochorenia v pestúnskej starostlivosti v okrese Revúca, odkiaľ bolo prevezené na Infekčné oddelenie v Lučenci. V ohnisku nákazy boli zabezpečené protiepidemické opatrenia, vrátane nariadenia lekárskeho dohľadu rozhodnutím u 3 osôb (2 neboli očkované vzhľadom na vek bez záznamu v zdravotnej dokumentácii o prekonanom ochorení a v jednom prípade bol záznam o podaní len jednej dávky vakcíny), v rámci ktorého bol nariadený aj odber protilátok a izolácia v domácom prostredí. Laboratórne výsledky potvrdili dostatočnú hladinu protilátok IgG u uvedených kontaktov. Vzhľadom na zistený imunologický status u ostatných kontaktov, nebolo potrebné rozhodnutím nariadiť lekársky dohľad, izoláciu ani očkovanie. Pacient bol v predchorobí hospitalizovaný v DFNSP v Košiciach pre inú klinickú dg., prepustený v stabilizovanom stave do pestúnskej starostlivosti. Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo ochorenie (skončilo uzdravením pacienta), hlásené RÚVZ so sídlom v Košiciach ako nozokomiálna nákaza, preto RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ochorenie v Epise nevykazovalo. V súvislosti s ďalšími 3 potvrdenými ochoreniami u osôb s trvalým pobytom v okrese Košice bolo potrebné zo strany RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote riešiť ďalších 10 kontaktov (1x nariadený lekársky dohľad a izolácia u pacienta neočkovaného vzhľadom na vek s chýbajúcim záznamom v zdravotnej dokumentácii o prekonanom ochorení, v ostatných prípadoch nebolo potrebné nariadiť protiepidemické opatrenia vzhľadom na zistený imunologický status), avšak ochorenie sa nepotvrdilo ani v jednom prípade.
- Laboratórne potvrdené ochorenie s dg. A 84.1 stredo európska kliešťová encefalitída zaznamenané v mesiaci jún u 48 ročného zamestnaného muža bolo hlásené na základe klinickej symptomatológie (meningeálne príznaky s febrilitami do 40 °C) a serologického vyšetrenia (pozit. IgM). V epidemiologickej anamnéze udaný konzum žinčice kúpenej v predajni distribučnej siete, kde u prvovýrobcu v potravinárskom podniku Agrospol Hradová, spol. s r.o. Tisovec, Rejkova 90, salaš Rejkova bola laboratórnym vyšetrením v ŠVPÚ VPÚ v Dolnom Kubíne zistená prítomnosť vírusu kliešťovej encefalitídy vo vzorke surového ovčieho mlieka, odobratého v rámci vlastných kontrol výrobcom. Na základe pozitívnych laboratórných výsledkov u prvovýrobcu boli prostredníctvom RVPS Rimavská Sobota nariadené Veterinárne opatrenia. Pacient bol hospitalizovaný na Infekčnom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Lučenci, prepustený v stabilizovanom stave do ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Ďalšie prípady v epidemiologickej súvislosti neboli hlásené.
- V mesiaci jún evidujeme sporadické serologicky potvrdené ochorenie ikterickej formy u 49 ročnej zamestnanej ženy, ktorá bola hospitalizovaná na Infekčnom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Lučenci. V epidemiologickej anamnéze udaný v predchorobí pobyt v zahraničí (Poľsko, Egypt). V rámci protiepidemických opatrení bol rozhodnutím nariadený lekársky dohľad, ako aj aktívna imunizácia priamych kontaktov.
- Dňa 26.8.2019 bola zaznamenaná rotavírusová epidémia u 6 neočkovaných osôb (4 deti vo veku 1 - 10 rokov, 2 dospelé osoby), kde v prvých troch prípadoch sa jednalo o klinické ochorenia bez laboratórneho potvrdenia vzhľadom na to, že rodina nebola u lekára (otec, matka a dieťa). Ďalšie 3 potvrdené ochorenia boli zistené v epidemiologickej súvislosti u kontaktov v mieste bydliska (jedno dieťa) a v kolektívnom zariadení jaslí (2

deti), kde boli nariadené protiepidemické opatrenia priamo na mieste. 3 detskí pacienti boli hospitalizovaní na Detskom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote, prepustení v stabilizovanom stave do domácej starostlivosti.

- V súvislosti s Meningokokovými invazívnymi ochoreniami (1x dg.A 39.0) sa v septembri roku 2019 vyskytlo podozrenie na klinické ochorenie (febrilné kľče s kvantitatívnou poruchou vedomia) u polročného dieťaťa z rodiny s veľmi nízkym hygienickým štandardom v okrese Rimavská Sobota. Pacient bol hospitalizovaný na Detskom oddelení v Rimavskej Sobote. V ohnisku nákazy boli nariadené protiepidemické opatrenia, vrátane profylaktickej ATB terapie všetkým priamym kontaktom. Výsledky kultivačných vyšetrení likvoru potvrdili etiologický agens *Moraxella osloensis*, vzhľadom k uvedenému nebolo ochorenie potvrdené. Ochorenie skončilo vyzdravením dieťaťa. Prípadoch bol hlásený do Episu pod dg. G 00.8 Iný bakteriálny zápal mozgových plien.
- V dňoch 14.10. – 16.10. 2019 sme zaznamenali epidemický výskyt 7 ochorení s dg. B 08.4 Enterovírusová vezikulárna stomatitída s exantémom – choroba rúk, nôh a úst u detí vo veku 2-4 rokov v obci Ožďany. Klinický obraz: febrility 39 °C, pľuzgiere a vyrážky v oblasti úst, v ústnej dutine, na dlaniach, ploškách nôh. V kolektívnom zariadení MŠ boli rozhodnutím nariadené protiepidemické opatrenia, vrátane ohniskovej dezinfekcie a zákazu hromadných podujatí na obdobie 2 týždňov. V dňoch 17. - 18. 10. 2019 bola MŠ zatvorená pre zabezpečenie dôslednej dezinfekcie prostredia a predmetov.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiacoch február a marec (hlavne u detí školského a predškolského veku). Protiepidemická komisia nezasadala.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillanca spočíva vo virologickom vyšetrovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov, spracovaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ich odvoz.

Odpočet plnenia:

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (4.2., 18.3., 28.5., 24.7., 25.9. a

19.11.2019). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje.

Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vlastnú realizáciu preventívno - edukačných aktivít v spádovej oblasti prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- spracovanie výsledkov a zaslanie záverečnej správy na RÚVZ so sídlom v Košiciach

Odpočít plnenia:

Projekt úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaný pre študentov základných a stredných škôl bol vyňatý z pravidelne vykonávaných celoslovenských aktivít. Vzhľadom ku uvedenému sme podujatia neorganizovali a nebudeme v tomto projekte pokračovať. V roku 2019 sa však vykonali ďalšie podporné aktivity, ktoré sú súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 - 2020 a k svetovému dňu AIDS za rok 2019. Dňa 2.12.2019 sa uskutočnila akcia s rozdávaním letákov na tému: „HIV/AIDS“ pre obyvateľov mesta Rimavská Sobota (65 ks letákov). Aktuálne informácie k „Svetovému dňu AIDS“ boli zverejnené na nástenke a webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ako aj na 3 regionálnych webových serveroch v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- poradenskú činnosť v spádovej oblasti pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie
- vzdelávanie populácie, predovšetkým rodičov v zmysle prevencie antivakcinačných aktivít

Odpočet plnenia:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami v roku 2019 - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (130x) aj laickej verejnosti (112x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečením dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia.

V roku 2019 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 27 v okrese Rimavská Sobota a 6 v okrese Revúca. Zákonným zástupcom boli poštou doručené pozvánky na ústny pohovor do Poradne očkovania. Prípady sú v štádiu riešenia.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“.

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom

informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

Edukáciu a zhodnotenie úrovne vedomostí v skúmanej oblasti o očkovaní v rámci cieľovej skupiny (žiaci stredných škôl) a tiež efektu edukačnej intervencie prostredníctvom vyplňania dotazníkov po edukácii, následné spracovanie získaných údajov a zaslanie gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Komárne.

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Očkovanie hrou“ organizovaného pre študentov stredných škôl sa v dňoch 20.6. a 21.6.2019 uskutočnili 2 podujatia pre žiakov tretích ročníkov SŠ v okrese Rimavská Sobota v meste Hnúšťa. Akcií sa zúčastnilo spolu 31 žiakov z 3 tried 2 stredných škôl. Projekt prebiehal podľa manuálu formou 2 stanovišť, kde inštruktáž zabezpečovali 2 odborní zamestnanci z oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě. Úroveň vedomostí sa vyhodnocovala „pred“ a aj „po akcii“ dotazníkovou metódou. Vyhodnotenie vo forme excelovej tabuľky bolo zaslané emailom dňa 27.6.2019 ako podklad gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko, podieľa sa na plnení úlohy 7.4

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BIOKÚPALÍSK

Cieľ

- monitorovanie výskytu rias, cyanobaktérií a vodných kvetov vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách
- monitorovanie výskytu cyanobaktérií vo vodárenských nádržiach v súvislosti s prítomnosťou mikrocystínov v upravenej pitnej vode
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov v biomase cyanobaktérií (vo vodných kvetoch) a vo vode
- zisťovanie súvislostí medzi biologickým oživením vôd a celkovou kvalitou vody
- v prípade potreby zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofytyami v súvislosti s premnožením cyanobaktérií
- v súvislosti s možným výskytom dermatitíd u ľudí po kúpaní zisťovanie výskytu vodných slimákov (*Mollusca*)
- sledovanie mikrobiologického osídlenia vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Anotácia

Prírodné vodné plochy a biokúpaliská sú miestami oddychu a regenerácie síl obyvateľstva. Kvalitu ich vôd významne ovplyvňuje vodná biocenóza citlivá na zásahy človeka. Zhoršenie kvality vody môže ohroziť ľudské zdravie. Z uvedeného dôvodu je potrebné vykonávať monitorovanie, determináciu druhového zloženia rias, cyanobaktérií a vodných kvetov a ich kvantifikáciu a mikrobiálne oživenie. Zvýšenú pozornosť si vyžaduje sledovanie výskytu inváznych druhov cyanobaktérií v súvislosti s novými cyanotoxínmi. S cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva je vhodné stanovovať cyanotoxíny, akútnu ekotoxicitu biologické a mikrobiologické oživenie vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách. Ďalej sa bude sledovať monitorovanie osídlenia prírodných vodných plôch a biokúpalísk makrofytyami a vodnými slimákmi, ktoré môžu byť zdrojom cercárií.

1 Lokality

Vody vybraných prírodných vodných plôch Kunovská priehrada, Teplý vrch, Senecké jazera, Vajnorské jazero, Kuchajda a biokúpalisk Sninské rybníky, Levoča, Veľký Krtíš, Plavecký Štvrtok.

2 Ďalšie lokality podľa aktuálnej situácie a požiadaviek RÚVZ.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Cieľ

- sledovanie kvality vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami
- zisťovanie výskytu legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach

Anotácia

Kvalita vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a v prostredí umelých kúpalísk môže ovplyvniť zdravie ľudí. V poslednom období sú stále častejšie evidované prípady ochorení, ktorých príčinou môžu byť legionely. Ich prítomnosť sa povinne nesleduje s výnimkou umelých kúpalísk (vyšetrenie vody na kúpanie v bazénoch, kde sa tvoria aerosóly). V zariadeniach, ktoré navštevujú imunodeficitní ľudia, ale aj široká verejnosť, je potrebné získať informácie o prítomnosti týchto potenciálne patogénnych baktérií a ich asociácie s amébami vo vodách. Ide najmä o zdravotnícke a rehabilitačné zariadenia, umelé kúpaliská a bazény, vrátane bazénov v ubytovacích zariadeniach. Okrem mikrobiologického a biologického rizika vo vodách môžu na zdravie ľudí vplývať aj chemické látky používané na dezinfekciu vody. Tieto látky môžu po prehltnutí vody spôsobovať tráviace problémy, a keďže sa môžu nachádzať aj v ovzduší týchto zariadení, extrémne dráždia oči, nos, hltan a priedušky. Za účelom monitoringu uvedených mikroorganizmov a chemických látok budú vykonané odbery vzoriek vôd, sterov a odbery vzoriek vnútorného ovzdušia. Získanie údajov v tejto oblasti je nevyhnutné pre úpravu príslušnej legislatívy na preventívnu ochranu zdravia obyvateľstva.

7.3 MATERSKÉ MLIEKO

Cieľ

- sledovanie nutričnej kvality materského mlieka monitorovaním biopozitívnych látok (obsahu bielkovín, tuku, sacharidov, vápnika, železa a medi),
- zisťovanie obsahu chemických kontaminantov, t.j. bionegatívnych látok v mlieku ako odzvu na životné prostredie matiek (prítomnosť ťažkých kovov- kadmium, olovo, ortuť),
- sledovanie kvality nepasterizovaného mlieka ako odzvu na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom,
- sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii
- zisťovanie prítomnosti patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku ako prevenciu proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka
- zber kmeňov *Staphylococcus aureus* izolovaných z materského mlieka za účelom testovania génov kódujúcich stafylokokový enterotoxín metódou multiplex PCR a za účelom zbierky izolátov pre potreby surveillance

Anotácia

Kvalita materského mlieka závisí od fyziológie matky, od kvality životného prostredia, jej stravovacích návykov, zodpovednosti pri manipulácii s mliekom a spôsobom úpravy a uchovávaní mlieka v laktáriu do jeho použitia. Predmetom riešenej problematiky je cieľná mikrobiologická a chemická kontrola materského mlieka zbieraného od daryň do laktária a po pasterizácii podávaného novorodencom.

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie

- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti a potravinový dozor nad kvalitou potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 1 vzorky potraviny spracované na báze obilnín - **sucháre a sušienky** (sucháre a sušienky, ktoré sa konzumujú buď priamo alebo po rozdrvení na prach s pridaním vody, mlieka alebo iných vhodných tekutín) - určené len pre deti do 3 rokov!

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia plánu odberu vzoriek bola celkovo odobratá 1 vzorka potraviny na potravín pre dojčatá a malé deti (NESTLÉ Baby sušienky) na stanovenie pesticídov. Vzorka bola analyzovaná na ÚVZ SR v Bratislave. Vo vyšetrovanej vzorke nebola zistená prítomnosť pesticídov.

7.5 NADSTAVBOVÁ DIAGNOSTIKA VÝZNAMNÝCH MIKROORGANIZMOV V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zavádzanie nových diagnostických postupov, metód molekulárnej biológie a inej nastavbovej diagnostiky významných mikroorganizmov v životnom prostredí
- spolupráca na medzinárodnej úrovni pri vývoji nových metód s európskymi referenčnými laboratóriami (EU-RL)

Anotácia

V mikrobiologickej analýze vzoriek životného prostredia je dôležité rýchle a spoľahlivé odhalenie zdroja mikrobiálnej kontaminácie, prípadne jej šírenia a určenia potenciálneho environmentálneho zdroja pri epidemiologických šetreniach. Súčasný výskum sa zameriava na metódy molekulárnej biológie, ako aj iných rýchlych metód pri diagnostike patogénnych mikroorganizmov. Tieto metódy majú rozhodujúce zastúpenie pri detekcii patogénnych mikroorganizmov v potravinách z hľadiska ich kvality a bezpečnosti, vo vzorkách zo životného prostredia i v klinickom materiáli.

7.6 BIOMONITORING ŤAŽKÝCH KOVOV V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- sledovanie hladiny ťažkých kovov v biologickom materiáli po profesionálnej a neprofesionálnej expozícii, príp. vytypovanie profesií s rizikom poškodenia zdravia alebo využitie údajov monitoringu na profylaktické účely

Anotácia

Ťažké kovy patria medzi základné skupiny kontaminujúcich látok, ktoré majú zväčša nežiaduce toxické účinky a kontaminujú životné prostredie. Z tohto dôvodu je potrebné sledovať ich hladiny v biologickom materiáli a hodnotiť ich riziko pre bežnú populáciu, resp. exponovaných zamestnancov.

V súčasnosti existuje ešte veľa výrobných činností, pri ktorých v menšej alebo väčšej miere dochádza k expozícii zamestnancov ťažkým kovom. Preto je potrebné najmä z profylaktických dôvodov vykonávať u osôb s potenciálom pracovnej expozície ťažkým kovom odpovedajúce biologické expozičné testy. Ťažké kovy majú rôzne cesty vstupu a rôznu distribúciu do tkanív ľudského organizmu. Nebezpečné pôsobenie ťažkých kovov môže nastať po akútnej aj chronickej expozícii, kedy môžu spôsobiť závažné poškodenie zdravia, napr. olovo vplýva na centrálny nervový systém, tráviaci trakt, ľadviny, srdcový a cievny systém.

K expozícii ťažkým kovom dochádza aj vplyvov znečisteného životného prostredia, i keď v tomto prípade nebývajú hladiny ťažkých kovov také vysoké ako v prípade profesionálnej expozície. Vzhľadom k ochrane zdravia je však potrebné v odôvodnených prípadoch, najmä u citlivých osôb ako deti, tehotné ženy a pod. vykonávať biomonitring ťažkých kovov.

Cieľom projektu je sledovanie hladín ťažkých kovov v krvi, v moči, resp. vo vlasoch zamestnancov vykonávajúcich profesie, pri ktorých dochádzajú s ťažkými kovmi do styku. Vyhodnotenie pracovnej expozície sa bude vykonávať v súlade s aktuálnou legislatívou.

V prípade vyšetrenia ťažkých kovov u bežnej populácie po neprofesionálnej expozícii budú výsledky porovnávané s údajmi z odbornej literatúry.

7.7 KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH

Cieľ

- monitorovanie kvality vnútorného ovzdušia v zdravotníckych zariadeniach podľa vyhlášky č. 553 MZ SR z 15. augusta 2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Anotácia

Vyšetrovanie koncentrácií baktérií a mikroskopických vláknitých húb (plesní) v ovzduší majú význam nielen v súvislosti s výskytom ochorenia, ktorého prejavy sú spájané s pobytom v určitom prostredí, ale aj ako vyšetrenie preventívne. Tieto vyšetrovania majú nezastupiteľný význam aj pre monitorovanie kvality čistých prevádzok. Najnovšie výsledky výskumu totiž ukazujú, že mikroorganizmy detegované z pevných povrchov nie sú vždy totožné s mikroorganizmami pozorovaných v ovzduší. Človekom inhalované však môžu byť iba mikroorganizmy zo vzdušného aerosólu.

Baktérie a mikroskopické vláknité huby sú často prichytené na prachových časticiach, pričom ovzdušie slúži najmä na ich šírenie. Takéto znečistenie nepriaznivo ovplyvňuje hojivosť rán a rekonvalescenciu pacientov. Infikovaný prach môže v ranách spôsobovať rôzne zápalové procesy, v organizme blokovat' činnosť lymfatického systému a tiež nepriaznivo ovplyvňovať stav slizníc, mäkkých tkanív a respiračného systému. Tak dochádza k predĺžovaniu doby hospitalizácie a tým sa zvyšujú aj finančné náklady na liečenie.

Z vyššie uvedených dôvodov sú veľmi často používané v interiéroch rôzne technické zariadenia, ktoré majú slúžiť okrem iného aj na zníženie koncentrácie prachových častíc a mikroorganizmov z ovzdušia. Nikde inde ako v zdravotníckych zariadeniach nie je filtrácia vzduchu dôležitejšia. Pri nedostatočnej starostlivosti sa však tieto zariadenia môžu naopak stať rezervoárom, v ktorom sa mikroorganizmy môžu kumulovať a pri vhodných mikroklimatických podmienkach i rozmnožovať. Takto sa potom uvoľňujú do vnútorného prostredia, kde sa môžu vyskytovať aj v koncentráciách niekoľkonásobne vyšších než je ich koncentrácia vo vonkajšom ovzduší.

7.8 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Cieľ

- monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných a umelých kúpaliskách
- overenie a zavedenie diagnostiky enterovírusov použitím metód molekulárnej biológie
- sledovanie mikrobiologického a biologického oživenia monitorovaných vôd

Anotácia

Voda môže byť nositeľom prenosných infekčných ochorení, ktoré spôsobujú baktérie, vírusy, parazity a plesne. V pozornosti verejného zdravotníctva je celé spektrum patogénnych mikroorganizmov, predovšetkým baktérií a prvokov, ktorých výskyt sa vo vodách pravidelne kontroluje. Enterovírusy sa dlhodobo sledujú len v odpadových vodách, vo vodách na kúpanie sa ich monitorovanie nevykonáva.

Vírusmi sa môžu ľudia nakaziť aj pri kúpaní v prírodných kúpaliskách, pri rekreačných vodných športoch a pri kúpaní v bazénoch. Na príčine často bývajú enterovírusy, ktoré sa vylučujú stolicou a hlienom z dýchacích ciest ľudí, a sú schopné prežiť aj vo vode, na rozdiel od iných vírusov, ktoré mimo živej bunky vo voľnom prostredí veľmi rýchlo hynú. Enterovírusy môžu u citlivých jednotlivcov vyvolať rozličné netypické horúčkovité ochorenia, resp. zápal dýchacích ciest. Môžu tiež spôsobiť závažné akútne alebo chronické ochorenia očí, sliznice úst, kože, kostrového svalstva, srdcového svalu, pečene a pankreasu. Existujú dôkazy o tom, že enterovírusy môžu prispievať k vzniku ďalších ochorení, ktorých výskyt na Slovensku v posledných rokoch stúpa, ako napr. diabetes prvého typu.

7.9 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY

Cieľ

- zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie
- použitie ekotoxikologických metód ako skríningového nástroja na detekciu prítomnosti vedľajších produktov dezinfekcie vo vytipovaných zdrojoch hromadného zásobovania pitnej vody a príslušných verejných vodovodoch pred a po chlorácii
- monitorovanie kvality vody vybranými chemickými, mikrobiologickými a biologickými ukazovateľmi
- vyhodnotenie kvality pitnej vody v súvislosti so vznikom vedľajších produktov dezinfekcie počas hygienického zabezpečenia vody prostriedkami na báze chlóru a v skúšobnej prevádzke pri obmedzení, resp. vynechaní dezinfekcie

Anotácia

Úprava pitnej vody chlórmi a jeho zlúčeninami patrí v SR k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. Tento spôsob dezinfekcie pitnej vody, nie je úplne neškodný, vzhľadom k tomu, že pri tomto procese môžu vznikať tzn. vedľajšie produkty dezinfekcie. Toxikologické štúdie potvrdili, že tieto látky majú karcinogénne účinky a nepriaznivo vplyvajú na reprodukciu a vývoj ľudského organizmu, a pri chronickej expozícii môžu mať nepriaznivý dopad na zdravie človeka. V súčasnosti je známych viac ako 600 vedľajších produktov dezinfekcie, z ktorých najväčšiu skupinu tvoria trihalometány a haloacetové kyseliny. Platná európska legislatíva (Smernica č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu) čiastočne rieši problematiku sledovania vzniku vedľajších produktov dezinfekcie v požiadavke na zisťovanie prítomnosti celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov. Pripravovaná revízia smernice obsahuje návrhy na sledovanie ďalších významných látok

(kyseliny halogénoctové), ktorých prítomnosť v pitnej vode súvisí s používaním dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru.

Keďže laboratórne stanovenie celého spektra chemických látok, ktoré môžu vzniknúť v dôsledku dezinfekcie pitných vôd je prakticky nerealizovateľné, hľadajú sa iné spôsoby, ako identifikovať ich prítomnosť v pitnej vode. Jednou z možností je použitie ekotoxikologických testov, ktoré umožňujú odhaliť všeobecné znečistenie vody, a to aj bez poznania jej chemického zloženia. Preto sa ekotoxikologické skúšky môžu použiť ako skriningový nástroj na testovanie vzniku vedľajších produktov dezinfekcie, čo umožní znížiť počet vyšetřovaných chemických látok pri sledovaní kvality vody. Táto úloha je súčasťou projektu Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie, na ktorom budú spolupracovať ÚVZ SR, RÚVZ podľa vybraných verejných vodovodov a príslušné vodárenské spoločnosti v Slovenskej republike.

7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Anotácia

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 vybudovaná funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú aj alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znížovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení
- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz
- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára invázií a alergologicky významných druhov)

- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

7.11 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINÁRSKÝCH FARBÍV V POTRAVINÁCH

Cieľ

- kvantitatívne stanovenie syntetických potravinárskych farbív (SPF) so zameraním na rôzne spôsoby ich izolácie z vybraných potravinových komodít (zmrzlina, zákusky, výživové doplnky)

Anotácia

Syntetické farbivá používané ako prídavné látky do potravín majú rôzne riziká pre ľudské zdravie. Môžu vyvolať alergické reakcie, astmu aj poruchy správania u detí, napr. hyperaktivitu. Karcinogenita sa dokázala v prípade niektorých azofarbív ako je Amarant (E123).

Pri analýze potravinových komodít sa v laboratóriu využíva kvalitatívny dôkaz farbív akreditovanou skúškou tenkovrstvovou chromatografiou (TLC). Kvantitatívne stanovenie SPF sa vykonáva pri monitoringu aditívnych látok (úloha odboru HV) vo vzorkách zmrzlín, zákuskov ako aj niektorých výživových doplnkov neakreditovanou skúškou HPLC-DAD (vysokoučinná kvapalinová chromatografia s detektorom diódového poľa). Pri tejto skúške je využívaná izolácia SPF na odtučené vlnené vlákno v kyslom prostredí za horúca. Táto predúprava vzoriek na extrakciu analytov z matrice má však obmedzenia najmä pre farbivá, ktoré sú nestabilné na svetle a pri vyššej teplote. V súčasnosti pre stanovenie SPF v hore uvedených potravinách neexistuje technická norma slovenská ani európska. V tomto projekte sa chceme zamerať na rôzne spôsoby izolácie SPF zo spomínaných komodít, využitím izolačných postupov publikovaných v odbornej literatúre, a výberu najvhodnejšieho postupu, ktorý by priniesol presné a správne výsledky.

7.12 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

Cieľ

- monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi podľa Nariadenia vlády SR č. 471 MZ SR z 23.11.2011.

Anotácia

Podávanie narkotizačných plynov počas operačných zákrokov je spojené s hladkou rýchlou stratou vedomia počas úvodu do anestézie a s rýchlym nadobudnutím vedomia po ukončení anestézie. Zamestnanci na operačných sálach sú často vystavení pôsobeniu narkotizačných plynov. Medzi často používané narkotizačné plyny pri celkovej narkóze patrí sevofluran. Na základe skúseností s monitorovaním vybraných profesií v UNM Martine v rokoch 2011 – 2012 boli zistené výrazné rozdiely na pracoviskách súvisiace so zabezpečením a nastavením vzduchotechniky. Z preventívneho hľadiska je preto cieľené monitorovanie uvedených profesií vysoko aktuálne v záujme zabezpečenia vhodných pracovných podmienok pre zdravotníckych zamestnancov.

7.13 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH

Cieľ

- monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách podľa vyhlášky č. 308 MZ SR z 1. októbra 2012 o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom a na umelom kúpalisku

Anotácia

Celkový organický uhlík (TOC – Total Organic Carbon) je parameter uvádzaný pri vodách, ktorý ukazuje množstvo organických látok prítomných v danej vzorke. Z pohľadu skupinového ukazovateľa TOC je nutné povedať, že jeho vysoká koncentrácia vo vodách je pre človeka veľmi negatívny jav, lebo takto znečistené vody nielen že nie sú vhodné k použitiu ako zdroj pitnej vody, ale ani nie je možné ich využívať na rekreačné účely. Monitorovanie TOC ako preventívne opatrenie v súvislosti s fyzikálno-chemickými úpravami a dezinfekciou v bazénových vodách.

7.14 EPIDEMIOLOGICKÁ PREVENIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULÁCI

Cieľ

- definovať epidemiologicky najvýznamnejšie okruhy karcinogénnych faktorov v prostredí, výžive a životnom štýle populácie a onkochorobnosť vo východoslovenskom regióne
- diferencovať biologicky účinné a epidemiologicky významné karcinogénne a genotoxické rizikové a životosprávne faktory pomocou klinických cytogenetických vyšetrení a anamnestických analýz aj v profesijne neexponovanej populácii a v korelácii s epidemiologickým sledovaním onkochorobnosti v regióne
- využiť genetickú toxikológiu v hygienickej praxi nielen pre primárnu prevenciu nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí, ale aj pre objektivizáciu genotoxických účinkov širokého spektra životosprávnych rizík.

Anotácia

Od roku 1986 vykonávajú pracoviská genetickej toxikológie v hygienickej službe na Slovensku objektivizáciu reálnych genotoxických účinkov na chromozómy u ľudí exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom a životnom prostredí. Objektivizácia, skrining a monitoring reálnych genotoxických účinkov sa vykonáva pomocou cytogenetických a anamnestických vyšetrení. Tieto umožnili v doteraz kontrolovanom pracovnom a životnom prostredí udržiavať vplyv prítomných genotoxických faktorov na organizmom tolerovateľnej úrovni a chrániť tak kontrolovanú časť populácie pred vznikom nádorových ochorení pôsobením faktorov prostredia. Cytogenetické a anamnestické analýzy vykonané u niekoľkých tisícov osôb exponovaných aj kontrolných skupín populácie za obdobie 26 rokov jasne ukázali, že je tu ďalšia významná sféra rizikových faktorov a vplyvov osobnej životosprávy jednotlivca, ktorá je však zatiaľ mimo dosah hygienickej a medicínskej primárnej prevencie. Podľa doterajších výsledkov generujú rizikové faktory životosprávy aj niekoľko násobne vyššie riziko mutagenity ako faktory pracovného a životného prostredia. To je dôvod pre využitie genotoxikologického skriningu a monitoringu aj pri objektivizácii a diferenciálnej diagnostike účinkov personálnych životosprávnych rizík.

Pri pokračujúcom monitorovaní možných karcinogénnych rizík z pracovného prostredia alebo životosprávnych rizík sa pre podporu presadzovania politiky z Národného onkologického programu pre prevenciu vzniku rakoviny zameriame na edukačnú činnosť so všetkými respondentmi zaradenými do tohto projektu. OGT robí preventívne zamerané

vyšetrenie na monitorovanie mutagénnych rizík zo ŽP a PP, pri ktorom zaradí pracovníkov z monitorovaných pracovných prevádzok s rizikom karcinogenity do poradne zdravia genetickej toxikológie pre prevenciu rakoviny.

7.15 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Cieľ

- monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

Anotácia

Arzén sa ubikvitárne vyskytuje v životnom prostredí. Jeho prirodzeným zdrojom v životnom prostredí je vulkanická činnosť, erózia pôdy a podobné prírodné procesy. Je prítomný v pôde, podzemných vodách aj v rastlinstve. Antropogénnym zdrojom arzénu je predovšetkým spaľovanie fosílnych palív, hutnícky a ťažobný priemysel (vyskytuje sa ako prímes v mnohých rudách). Arzén a jeho zlúčeniny sa využívajú aj v poľnohospodárstve ako súčasť pesticídov. V životnom prostredí nedegraduje, značná časť sa ukladá do vodných sedimentov a ľahko bioakumuluje v potravinovom reťazci. Arzén je mutagénna a karcinogénna látka. Najvyššie koncentrácie arzénu sa vyskytujú v ryži, listovej zelenine a morských plodoch. V potravinách sa môže vyskytovať v anorganickej a organickej forme. Pričom organický arzén je menej toxický ako anorganický, toxicita závisí na oxidačnom stupni, As III je toxickejší ako As V. Dlhodobý príjem anorganického arzénu má negatívny vplyv na ľudský organizmus, spôsobuje výskyt kožných lézií, rakoviny, vývojovej toxicity, neurotoxicity, kardiovaskulárnych ochorení, poruchy glukózového metabolizmu a cukrovky.

V zmysle NARIADENIA KOMISIE (EÚ) 2016/582 z 15. apríla 2016, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 333/2007, pokiaľ ide o analýzu anorganického arzénu, olova a polycyklických aromatických uhľovodíkov a určité kritériá účinnosti analýzy podľa bodu C.3.2. Všeobecné požiadavky sa uvádza: Metódy analýzy pre celkový obsah arzénu sú vhodné na skriningové účely pri kontrole hladín anorganického arzénu. Ak je celková koncentrácia arzénu nižšia ako maximálna hladina pre anorganický arzén, nevyžadujú sa ďalšie skúšky a vzorka sa považuje za vzorku, ktorá je v súlade s maximálnou hladinou pre anorganický arzén. Ak sa celková koncentrácia arzénu rovná maximálnej hladine pre anorganický arzén alebo je vyššia, vykonajú sa následné skúšky s cieľom stanoviť, či je koncentrácia anorganického arzénu vyššia ako maximálna hladina pre anorganický arzén.

Existujú analytické metódy, ktoré umožňujú stanoviť jednotlivé formy arzénu, v našich podmienkach môžeme stanoviť celkový obsah arzénu.

Predmetom riešenej problematiky je analytické stanovenie celkového arzénu v potravinách vhodnou metódou a monitorovanie obsahu celkového arzénu vo vzorkách potravín určených pre dojčatá a malé deti, ako aj v potravinách určených na osobitné lekárske účely a výživové doplnky. Zúčastnené laboratória budú môcť participovať na medzilaboratórnej porovnávacej skúške, ktorú zorganizuje NRC pre organizovanie MPS v oblasti potravín na RÚVZ Prešov.

7.16 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V SUROVINÁCH A POKRMOCH Z DOMÁCEJ PRODUKCIE POUŽITÝCH V STRAVOVANÍ DOJČIAT A MALÝCH DETÍ

Cieľ

- sledovanie obsahu dusitanov a dusičnanov v domácich surovinách, používaných na prípravu pokrmov pre dojčatá a malé deti a v detských pokrmoch, pripravených z domácich surovín

Anotácia

Dusičnany a dusitany sú prirodzenou zložkou mnohých potravín v dôsledku kolobehu dusíka v prírode. Do potravín rastlinného pôvodu sa dusitany a dusičnany dostávajú z pôdy (vo zvýšenej miere v prípade dusičnanového hnojenia). Zvýšený obsah dusitanov a dusičnanov v rastlinných potravinách môže byť dôsledkom nevhodných podmienok pestovania.

Dusičnany v bežných koncentráciách nie sú pre dospelého človeka nebezpečné, pretože sa pomerne rýchlo vylúčia močom. Potenciálne nebezpečenstvo plynie z dusitanov resp. z dusičnanov po ich premene na dusitany. V prípade, že sa dusitany vstrebú do krvi, môžu vyvolať methemoglobinémiu. Za určitých podmienok môžu dusitany reagovať s aminokyselinami za vzniku nitrosoamínov, ktoré vykazujú karcinogénne, mutagénne a teratogénne účinky.

V rámci úradnej kontroly potravín sa sleduje obsah dusitanov a dusičnanov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí vo vzorkách, ktoré sú odoberané z obchodnej siete. Predmetom tejto úlohy budú vzorky doma vypestovaného ovocia a zeleniny a doma pripravených pokrmov z ovocia a zeleniny, ktoré sú podávané dojčatám a malým deťom.

7.17 OPTIMALIZÁCIA ODBERU A STANOVENIA MINERÁLNYCH OLEJOV VO VZORKÁCH PRACOVNÉHO OVZDUŠIA

Cieľ

- optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín

Anotácia

S rozvojom strojárkej výroby na Slovensku vznikajú pracoviská zaoberajúce sa okrem iného výrobou a spracovaním kovových súčiastok. Materiál sa opracováva brúsením, rezaním, vŕtaním, sústružením, frézovaním a pod. Pri týchto činnostiach sa na odvod tepla, zníženie trenia, odstraňovanie kovových triesok, zvýšenie životnosti materiálu používajú rezné kvapaliny.

V súčasnosti je u pracovníkov exponovaných reznými kvapalinami najčastejšou príčinou poškodenia kože práve kontakt s minerálnymi olejmi a z nich pripravenými chladiacimi emulziami. Okrem kože sa minerálne oleje do živého organizmu môžu dostať ešte ďalšími tromi cestami: očnou spojovkou, hornými dýchacími cestami a tráviacim traktom.

Vzhľadom k zvýšeným zdravotným rizikám je dopyt zo strany PZS po meraní minerálnych olejov v pracovnom ovzduší na týchto pracoviskách.

Nakoľko sa však nejedná o odber pevného aerosólu ale kvapalného, je potrebné odber optimalizovať s prihliadnutím na straty páru oleja počas odberu

7.18 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

Cieľ

- monitoring výskytu vibrií v povrchových vodách na kúpanie a bazénových vodách, v ktorých sa predpokladá zvýšené riziko výskytu týchto baktérií
- zhodnotiť riziko výskytu patogénnych vibrií v potravinách
- overiť možnosti molekulárno-biologickej subtypizácie týchto mikroorganizmov s použitím metód založených na PCR

Anotácia

S prihliadnutím na prirodzené vlastnosti vibrií je dôvod predpokladať výskyt patogénnych a potenciálne patogénnych druhov tohto rodu v povrchových vodách i v mineralizovaných

termálnych bazénových vodách. Riziko ich výskytu v prírodných vodách sa aktuálne zvyšuje s prebiehajúcimi klimatickými zmenami a otepľovaním atmosféry.

Zároveň moderné trendy v stravovaní (konzumácia sushi, ustríc, surových, polosurových a sušených rýb, darov mora a iných) prinášajú častejší kontakt populácie s potravinami, kde sa patogénne vibriá prirodzene nachádzajú a môžu byť zdrojom rôznych gastrointestinálnych ochorení.

V súvislosti s týmito predpokladmi sa zhodnotí riziko výskytu baktérií z čeľade *Vibrionaceae* vo vodách na kúpanie a v rizikových potravinách. Z izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Tento súbor sa bude ďalej analyzovať z hľadiska toxinogenity a virulénčného potenciálu genotypovými a fenotypovými metódami a overí sa na ňom použiteľnosť niektorých metód molekulárnej epidemiológie/molekulárnej biológie.

Získané výsledky prispievajú k poznaniu rizika osídlenia vôd patogénnymi a podmienené patogénnymi vibriami aj vzhľadom na klimatické zmeny a zhodnotia riziko výskytu vibrióz z potravín v súvislosti s modernými trendmi v stravovaní.

Cielená genotypová a fenotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností s cieľom ochrany verejného zdravia.

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu je laboratórna diagnostika respiračných ochorení vírusového a bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Anotácia

Metódou izolácie vírusov na bunkových kultúrach sa budú vyšetrovať vzorky biologického materiálu na prítomnosť vírusu chrípky. Izolované kmene budú identifikované na úrovni typov, subtypov a variantov, čím bude monitorovaný výskyt kolujúcich kmeňov vírusu chrípky v populácii. Metódou polymerázovej reťazovej reakcie (RT-PCR) sa bude vykonávať laboratórna diagnostika vírusu chrípky typu A (A/H3, A/H1pdm09), typu B, vírusu parachrípky sérotypov 1 a 3, adenovírusu a Respiračného syncyciálneho vírusu. Sérologickými metódami bude vykonávaná diagnostika špecifických protilátok v sérach pacientov proti vírusu chrípky typu A, vírusu chrípky typu B, Respiračnému syncyciálnemu vírusu, vírusu parachrípky sérotypov 1, 2, 3, adenovírusu, vírusu lymfocytárnej choriomeningitídy ako aj proti nevírusovým agensom: *Chlamydia psittaci*, *Coxiella burnetii* a *Mycoplasma pneumoniae*.

Metódou bakteriálnej kultivácie a molekulárnej biológie sa budú vyšetrovať *Bordetella pertussis* a *Bordetella parapertussis*, hemofilové, streptokokové, stafylokokové, pneumokokové respiračné ochorenia a *Pneumocystis carinii*.

8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu hodnotenie dopadu celoplošného očkovania na výskyt invazívnych pneumokokových ochorení v populácii a zastúpenia sérotypov u týchto ochorení pomocou sledovania zastúpenia sérotypov *S. pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia pomocou klasických (Neufeldova reakcia), ale aj molekulovo-biologických metód (PCR metóda, PFGE- pulsed field gel electrophoresis, Multiplex PCR) u kmeňov, ktoré sú izolované priamo v NRC pre pneumokokové nákazy alebo zasielané z iných pracovísk.

Anotácia

Invazívne pneumokokové ochorenia ohrozujú všetky vekové kategórie populácie, no osobitě rizikové skupiny tvoria deti do 2 rokov života a osoby staršie ako 65 rokov. Sú obzvlášť závažné, môžu byť život ohrozujúce, no sú preventabilné vakcináciou.

Z týchto dôvodov sa v roku 2009 zaviedlo povinné očkovanie detí proti pneumokokom 7-valentnou vakcínou (Prevenar 7). Neskôr, v roku 2010, bol tento typ vakcíny nahradený 13-valentnou vakcínou (Prevenar 13) a existuje aj možnosť očkovania 10-valentnou vakcínou (Synflorix). Vzhľadom na fakt, že existuje riziko replacementu vakcinačných sérotypov inými sérotypmi, ktoré nie sú obsiahnuté vo vakcíne, je potrebné sledovať, ktoré sérotypy spôsobujú invazívne pneumokokové ochorenia, a zároveň, či tieto sérotypy nespôsobujú ochorenia u zaočkovanej populácie.

8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Cieľ

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Anotácia

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov. Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

8.4 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu je diagnostika exantémových ochorení spôsobených vírusom osýpok, vírusom rubeoly a parvovírusom B19.

Anotácia

Stanovený cieľ WHO dosiahnuť elimináciu osýpok v európskom regióne do konca roka 2015 je stále aktuálny. V súlade s tým je potrebné vykonávať dôslednú surveillance osýpok a rubeoly v SR a plniť úlohy vyplývajúce z Akčného plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a eliminácie rubeoly v SR. Dôležitá je úzka spolupráca medzi lekármi, epidemiológmi a laboratórnymi pracovníkmi. Prínosom projektu je, že umožňuje monitorovať výskyt exantémových ochorení v populácii. Vykonávanie dôslednej surveillance exantémových ochorení má celospoločenský prínos. Laboratórna diagnostika osýpok, rubeoly a parvovírusu B19 sa bude vykonávať dôkazom špecifických protilátok v sérach pacientov metódou ELISA. Budú vykonávané testy avidity IgG protilátok. Vo vzorkách biologického materiálu s podozrením na suspektné osýpky a rubeolu sa bude v NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu vykonávať nadstavbová diagnostika, ktorá sa opiera o vyšetrovacie metódy na báze molekulevej biológie (RT-PCR) a metódu izolácie uvedených vírusov na bunkových kultúrach. V spolupráci s Regionálnym referenčným laboratóriom WHO pre osýpky a rubeolu na Inštitúte Roberta Kocha v Berlíne sa NRC bude podieľať na bližšej identifikácii izolovaných kmeňov z hľadiska genotypovej príslušnosti.

8.5 TYPIZÁCIA ROTAVÍRUSOV

Cieľ

Cieľom projektu je typizácia rotavírusov pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR), ktorá umožňuje sledovať prirodzené cyklické striedanie jednotlivých sérotypov ako aj

kontrolu prevalence vakcinačných a non-vakcinačných sérotypov, ako aj distribúciu sérotypov v jednotlivých vekových skupinách infikovaných detí.

Anotácia

Metódami molekulárnej biológie – RT-PCR sa budú vyšetrovať rotavírusy z patientských vzoriek stolíc, ktoré boli v predchádzajúcom vyšetrení imunochromatografiou pozitívne na rotavírusy. Metódou RT-PCR budú určované najčastejšie sa vyskytujúce typy rotavírusov v európskom regióne – G1,G2, G3, G4, G9, P8, P4. Vzorky stolíc budú zabezpečované prostredníctvom odboru epidemiológie RÚVZ Trenčín od detí s laboratórne potvrdenou dg. rotavírusová gastroenteritída, vykonanou na oddelení klinickej mikrobiológie FN TN. Ide o sentinelové sledovanie detí z územia s ročnou kohortou cca 2000 detí, ktoré pokrýva spád FN v Trenčíne. Toto umožní získať kompletne reálne výsledky o chorobnosti detí v sentinelovej skupine, účinnosť očkovania u nich a prevalenciu jednotlivých sérotypov rotavírusov a umožní ich porovnanie a pokrytie vakcínami. Výsledky bude možné extrapolovať na celú detskú populáciu SR. Sentinelová surveillance rotavírusových gastroenteritíd u detí > 5 r. sa kontinuálne vykonáva už 10 rokov a je porovnateľná s inými krajinami EU.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Člení sa na tieto oblasti:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti,
2. Fyzická inaktivita,
3. Tabak, alkohol, drogy,
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

b) životné prostredie.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení – cez poradňu zdravia a realizovaním edukačných aktivít zameraných na rôzne cieľové skupiny populácie regiónu podieľať sa na znižovaní rizikových faktorov KVO ochorení. Hodnotiace kritérium počet edukovaných.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení - oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí poradenskú činnosť:

- pri všetkých prenosných ochoreniach pre spádovú oblasť okresov Rimavská Sobota a Revúca, poskytovanie odborných konzultácií v zdravotníckej oblasti nielen odborníkom ale aj ostatnej verejnosti
- formou poradenstva individuálneho aj skupinového v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom zameraného na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia populácie,

- významu dodržiavania imunizačného programu, vrátane kontroly dodržiavania karanténnych opatrení nariadených v ohniskách nákazy orgánom na ochranu zdravia
- v poradni očkovania pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie pre odbornú verejnosť aj laikov v spádovej oblasti
 - v hepatálnej poradni, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca

Odpočet plnenia:

Počet klientov v poradni zdravia, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na prevenciu KVO ochorení bolo 116.

V súvislosti s hlásenými prenosnými ochoreniami zo spádovej oblasti okresov Rimavská Sobota (340) a Revúca (105) boli v sledovanom období poskytnuté konzultácie zodpovedným zdravotníckym pracovníkom ale aj poradenstvo pre laickú verejnosť, ktorej sa evidované prípady konkrétne týkali

- počas roku 2019 sme pokračovali v poradenskej činnosti aj v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom v spolupráci s rómskymi asistentami a komunitnými pracovníkmi z okresov Rimavská Sobota a Revúca, kde sme sa zamerali na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia, význam vakcinácie ako aj na kontrolu dodržiavania karanténnych opatrení nariadených v ohniskách nákazy
- v rámci „Poradne očkovania“ nášho RÚVZ sa poskytovali informácie zdravotníckym pracovníkom (130) aj laickej verejnosti (112x): zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečením dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní, laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia
- v roku 2019 navštívilo „hepatálnu poradňu“, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca – 12 klientov.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych

zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Na základe požiadaviek gestora sa zapojíme do sledovania zdravotného stavu obyvateľstva SR.

Odpočet plnenia:

Na základe požiadavky gestora sme v mesiac jún zahájili realizáciu projektu formou dotazníkového prieskumu v určených vekových skupinách a stanovených počtoch respondentov. Prieskumu sa v sledovanom roku zúčastnilo 104 respondentov, v príslušnej vekovej kategórii od 15 do 65+ rokov. Respondenti boli rozdelení podľa veku, pohlavia a miesta bydliska. Vyplnené dotazníky boli nahraté do databázy v programe Exel a zaslané na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V rámci jednotlivých svetových dní, vyhlásených Svetovou zdravotníckou organizáciou sa budú realizovať jednotlivé aktivity podľa požiadaviek gestora. V spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže sa bude hodnotiť kvalita podávanej stravy v kolektívnych zariadeniach pre deti a mládež. Časť aktivít bude zameraná na vzdelávanie vedúcich zariadení spoločného stravovania v kolektívnych zariadeniach a tiež zariadeniach pre seniorov. Realizačný výstup – počet aktivít a počet edukovaných.

Odpočet plnenia:

Na základe požiadavky gestora sme v mesiaci jún zabezpečili distribúciu dodaného zdravotno – výchovného materiálu „Sol' nie je nad zlato“, do dvoch materských škôl v meste Rimavská Sobota a pre ostatné MŠ v regióne bol poskytnutý link na stránku ÚVZ SR, kde si edukačný materiál môžu stiahnuť a pracovať s ním s deťmi a rodičmi. Materiál bol spracovaný na základe výsledkov monitoringu obsahu kuchynskej soli v obedoch v zariadeniach školského stravovania z roku 2018 a jeho cieľom je edukovať deti, učiteľky, vychovávateľky

v materských školách a rodičov. Hodnotenie kvality podávanej stravy v zariadeniach spoločného stravovania ako vyhodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ je uvedené pri vyhodnotení projektov HDM v časti 4.4. Počet aktivít 18. V hodnotenom období sme pokračovali v projekte „Viem čo zjem“ kde bolo celkovo realizovaných 18 besied so žiakmi dvoch základných škôl v Rimavskej Sobote – počet edukovaných 370. V rámci projektu Školský program bolo zrealizovaných 11 prednášok, počet edukovaných 204 žiakov.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu. Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Budeme postupovať podľa požiadaviek gestora - do tohto ročníka kampane sa zapojíme so zameraním na určité cieľové skupiny obyvateľstva.

Odpočet plnenia:

V sledovanom roku sme zahájili VIII. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ v mesiaci marec spropagovaním na webovej stránke RÚVZ, tiež v regionálnych internetových médiách, kde boli zverejnené podmienky súťaže a účastnícky list. Tiež sme oslovili všetky základné a stredné školy v okrese Rimavská Sobota a Revúca a veľkých zamestnávateľov ohľadne zapojenia sa do kampane aj so zaslaním účastníckeho listu. V priestoroch RÚVZ sme zabezpečili informačný panel s danou tematikou. Pre lokálnu televíziu bol poskytnutý rozhovor pre propagáciu súťaže. Podľa záverečného vyhodnotenia gestora kampane sa v roku 2019 celkovo zapojilo 350 žien a 115 mužov v rámci celého Slovenska. Banskobystrický kraj so 130 účastníkmi obsadil prvé miesto. V Banskobystrickom kraji bolo zaznamenaných aj najviac detských podporovateľov. Presný počet účastníkov v rámci nášho regiónu nie je známy.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu

Anotácia

V súlade s Aktualizovaným akčným plánom Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018 pre oblasť D.2.3. Zdravia, ktorý bol schválený uznesením vlády č.87/2017 zo dňa 22. februára 2017.

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov a osobitne z Programového vyhlásenia vlády

Slovenskej republiky na obdobie rokov 2016 - 2020. V tom je pre oblasť zdravia zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komúní k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V spolupráci s oddelením epidemiológie sa budú realizovať zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zvýšenie zaočkovanosti dvojročných detí v rómskej komunite, hlavne v lokalitách so zníženým hygienickým štandardom. Podľa aktuálnej epidemiologickej situácie s terénnymi sociálnymi pracovníkmi budú realizované zdravotno-výchovné aktivity.

Odpočet plnenia:

Úloha v sledovanom období realizovaná okrajovo, oddelením epidemiológie realizované prednášky pre 17 ročných žiakov dvoch stredných škôl so zameraním na význam očkovania. Edukovaných bolo 35 žiakov. V rámci spolupráce s príspevkovou organizáciou MZ SR „Zdravé regióny“ sme nadviazali spoluprácu s asistentmi osvetly zdravia, konkrétne pri riešení problematiky výskytu vší v zariadení pre deti a mládež. Tiež v rámci spolupráce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Revúcej v rámci Národného programu „Podpora ochrany detí pred násilím“ sme zorganizovali prednášky a premietanie zdravotno-výchovných materiálov s tematikou „Fetálny alkoholový syndróm“ pre ženy z rómskych komúní. Celkom počet aktivít je 9, počet edukovaných 100.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bola schválená vládou Slovenskej republiky 25.10.2017 uznesením č. 491/2017. Hlavným zámerom aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 zdôrazňuje multisektoriálny charakter riešenia problémov súvisiacich s alkoholom, spotrebu alkoholu v Slovenskej republike a súčasne zohľadňuje aj možnosti a kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov.

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010. Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na programe bude podieľať podľa požiadaviek gestora. Budeme pokračovať v prednáškovej činnosti zameranej na problematiku alkoholizmu u mladých žien.

Odpočet plnenia:

Aktivity zamerané na prevenciu alkoholizmu boli realizované v mesiaci jún pri príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“. Do regionálnych médií a tiež na webovú stránku RÚVZ sme zaslali článok s aktuálnou tematikou o škodlivosti účinkoch drog a ich dopade na zdravie jedinca ako aj o mýtuse o neškodnosti tzv. „ľahkých drog“. Vybrané základné a stredné školy sme oslovili s ponukou premietania trilógie dokumentov „Čo sme si, to sme si, vypime si? Dievčatá...“ pre vekovú skupinu 14-17 ročných. Premietania sa zúčastnili žiaci 8.ročníka Základnej školy P.K.Hostinského v Rimavskej Sobote v počte 34 žiakov a študenti Obchodnej akadémie v Rimavskej Sobote v počte 18. Počet aktivít – 6, počet edukovaných 52.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 14,99 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov (z toho 11,98 % mužov a 17,85 % žien). Priemerný vek obyvateľstva SR dosiahol hodnotu 40,37, index starnutia dosiahol hodnotu 96,96. Stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2016 u mužov 73,71 rokov, u žien 80,41 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou zapojiť sa do realizácie aktivít spojených s „Týždňom mozgu“.

Odpočet plnenia:

V mesiaci november boli realizované aktivity zamerané na cieľovú skupinu seniorov, pripravili sme si 3 prednášky určené seniorom s tematikou „Alzheimerova choroba, „Osteoporóza“ a „Porovnanie zmien pri normálnom starnutí a pri Alzheimerovej demencii“ pre seniorov bol tiež poskytnutý zdravotno-výchovný materiál. Celkový počet zúčastnených bol 12.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. neprenosných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres.

Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.

2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.

3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať v súlade s kalendárom vyhlásených dní WHO skupinové intervenčné aktivity pre rôzne populačné skupiny regiónu. Zapojiť sa do realizácie vyhlásených kampaní. Realizovať intervenčné aktivity prostredníctvom činnosti Poradenského centra.

Odpočet plnenia:

„Týždeň mozgu“- prednáška pre študentov Obchodnej akadémie v Rimavskej Sobote, úlohy na precvičenie mozgu. Počet aktivít – 7, počet edukovaných 50. „Svetový deň vody“ - v spolupráci s oddelením HŽPaZ – 6 aktivít, 23 telefonických konzultácií a 8 osobných. „Svetový deň bez tabaku“ – Deň otvorených dverí v priestoroch RÚVZ, kde bol žiakom a študentom oslovených základných a stredných škôl premietnutý videofilm-„Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo“- pre 17 záujemcov, meranie TK, kapacity pľúc a obsah CO v krvi. Pripravili sme článok do elektronickým médií a na web stránku. „Svetový deň zdravia“ – 2 aktivity, počet edukovaných 21. „Európsky imunizačný týždeň“ 4 aktivity. „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi“ 16 aktivít, edukovaných 52.

„Svetový deň srdca“ 2 výjazdy Poradne zdravia (Mestský úrad Tornaľa a f.HERMAN v Revúcej), kde cieľovou skupinou bol manažment, celkom vyšetrených 33 klientov. Pri príležitosti „Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“ sme pripravili besedu pre žiakov Obchodnej akadémie v Rimavskej Sobote spojenú s premietaním zdravotno-výchovných filmov. Tejto akcie sa zúčastnili študenti dvoch tried v počte 39. V spolupráci s ÚPSVaR v Revúcej boli realizované besedy na tému “Fetálny alkoholový syndróm“ a „Alkohol a ženy“ pre rómske ženy z komunitných centier v Revúcej a Sirku. Besedy boli spojené aj s premietaním filmu „Vplyv alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“, počet účastníkov je 100. „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň Alzheimerovej choroby“ a „Svetový deň osteoporózy“ - 3 aktivity pre 12 seniorov. „Svetový deň obezity“ – pripravili sme článok do 4 regionálnych médií a na webovú stránku úradu na tému „ Ako predchádzať obezite úpravou životného štýlu“, pripravili sme Deň otvorených dverí na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a v rámci odborného seminára bolo zabezpečené meranie % telesného tuku pre 19 účastníkov. „Svetový deň AIDS“ pripravili sme článok do regionálnych médií a tiež na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v počte 4.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorit vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracovalo „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva“ a „ Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 - 2020 v rezorte zdravotníctva“.

Anotácia

Akčný plán má 5 hlavných zámerov: znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie.

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v zámere I. Znižovanie dopytu po drogách. Hlavnou prioritou je podpora a rozvoj širokej škály rovnako dôležitých, navzájom sa posilňujúcich a významovo rovnako dôležitých opatrení, medzi ktoré patria: prevencia, včasné odhaľovanie a intervencie, znižovanie škôd, liečba, rehabilitácia, opätovné sociálne začlenenie a vyliečenie.

Úloha I.4.1.3 Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať prednášky zamerané na prevenciu užívania legálnych návykových látok alkoholu a tabaku. Podľa záujmu stredných a základných škôl okresov Rimavská Sobota a Revúca poskytnutie zdravotno-výchovných DVD nosičov k danej tematike.

Odpočet plnenia:

Aktivity zamerané na prevenciu alkoholizmu boli realizované v mesiaci jún pri príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“. Do regionálnych médií a tiež na webovú stránku RÚVZ sme zaslali článok s aktuálnou tematikou o škodlivosti účinkoch drog a ich dopade na zdravie jedinca ako aj o mýtuse o neškodnosti tzv. “ľahkých drog“ . Vybrané základné a stredné školy sme oslovili s ponukou

premietania trilógie dokumentov „Čo sme si, to sme si, vypime si? Dievčatá...“ pre vekovú skupinu 14-17 ročných. Premietania sa zúčastnili žiaci 8.ročníka Základnej školy P.K.Hostinského v Rimavskej Sobote v počte 34 žiakov a študenti Obchodnej akadémie v Rimavskej Sobote v počte 18. Počet aktivít – 6, počet edukovaných 52.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľ

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi a podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života s relatívnym znížením prevencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Anotácia

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016-2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“. Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

- podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,
- zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru,
- poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a
- odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Podľa požiadaviek gestora v mesiacoch marec - jún bude prebiehať u žiakov 8.ročníkov základných škôl testovanie telesnej zdatnosti, posudzovanie a hodnotenie držania tela, objektivizácia antropometrických ukazovateľov. Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia úlohy č.5.1.3 Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 sme realizovali v mesiacoch marec-jún testovanie telesnej zdatnosti, posudzovanie a hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov 8.ročníkov základných škôl, s následnou edukáciou so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. V rámci nášho RÚVZ bolo vyšetrených 69 respondentov zo štyroch základných škôl v meste Rimavská Sobota (ZŠ P.Dobšinského – 26, ZŠ Š.M.Daxnera – 20, Súkromná ZŠ Creative - 9, ZŠ P.K.Hostinského 14).

Na lokálnej úrovni bola vykonaná analýza vybraných ukazovateľov z dotazníka, ktorou sa zistilo, že:

- **pohybová aktivita** respondentov nie je postačujúca, podľa údajov z dotazníka len 29% žiakov, abs. 20 sa venuje pohybovým aktivitám v odporúčanej frekvencii mimo hodín telesnej výchovy na školách, pričom vyhovujúce FIT skóre dosiahlo len 40,6% (abs.28). Dotazníkové údaje však nekorešponujú s výsledkami fyzikálnych vyšetrení zameraných na ukazovatele pohybovej aktivity, podľa ktorých bolo zistené, že podpriemernú flexibilitu vykázalo až 53,6% (abs. 37), veľmi dobrú kondíciu malo len 7 respondentov, čo je 10,2%. Odrazilo sa to aj na držaní tela, kde výborné držanie bolo hodnotené u 14,5% (abs.10) respondentov,
- v hodnotení časti **výživa a pitný režim** boli tiež zistené závažné disproporcie medzi aktuálnymi odporúčaniami a uvádzaným spôsobom stravovania respondentov. Frekvenciu príjmu denných jedál 5-x denne udávalo 31,9% (abs.22) žiakov, konzumáciu 3-4 jedál denne uviedlo 53,6% (abs.37) pričom konzumáciu posledného jedla po 20.00 hod. uviedlo viac ako 20% respondentov (21,7%; abs.15). Viac ako polovica respondentov v dotazníku uviedla, že pravidelne denne raňajkuje (50,7%; abs.35). Nedostatočnú konzumáciu ovocia uvádzala necelá polovica detí súboru (ovocie 46,1%; abs. 35), čo sa týka konzumácie zeleniny 65,2% nekonzumuje zeleninu vôbec (abs. 45). Až 31,9% respondentov uvádza takmer dennú konzumáciu slaných pochutín a 11,6% (abs.8) konzumáciu rýchleho občerstvenia,
- **fajčenie** pravidelné uvádzalo 9 respondentov, čo je 13%, na druhej strane až 34 respondentov, čo je 49,3% uvádzalo, že nikdy nefajčilo. Údaj o tom, že nikdy nepije **alkoholické nápoje** uviedlo 60,9% (abs.42) respondentov. Energetické nápoje nekonzumuje 47,8% (abs. 33) detí sledovaného súboru,
- **zhodnotenie životnej pohody** samotnými respondentmi sú porovnateľné s výsledkami vykonaných vyšetrení, kde na otázku, či sa cíti zdravý/á, odpovedalo áno 47,8 % (abs.33) adolescentov a životnú pohodu ako výbornú hodnotilo len 5,8% (abs. 4) a ako nízku až nedostatočnú 11,6% (abs. 8), čo však ovplyvňujú aj iné faktory.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Gestorom - ÚVZ SR nebolo vo veci plnenia úloh vyplývajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.) zaslané žiadne usmernenie. Oddelenie HŽPaZ tunajšieho úradu sa na plnení úlohy v r. 2019 nepodieľalo.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom Protokol o vode a zdraví.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Rožňave neobdržal vo veci plnenia národných cieľov Protokolu o vode a zdraví žiadne pokyny gestora.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorit vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom, na plnení úlohy sa nepodieľa (pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov).

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Cieľ

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti environmentálno-zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

Oddelenie HŽPaZ tunajšieho úradu úlohu v roku 2019 neplnilo, nakoľko riešiteľským pracoviskom je len ÚVZ SR.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách SR.

Etapy riešenia pre roky 2019 – 2022 zahŕňajú zavedenie postupov pre monitorovanie a hodnotenie pesticídnych látok a monitoring vytipovaných vodárenských zdrojov a pitnej vody. Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Gestorom – NRC pre pitnú vodu nebolo vo veci plnenia úlohy zaslané žiadne usmernenie.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Ide o pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov. RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

V nadväznosti na usmernenie ÚVZ SR zo dňa 21.09.2018 vo veci vykonania mimoriadneho cieľného ŠZD v prevádzkach solárií v termíne 01.11.2018 – 28.02.2019, zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojeného s meraním ÚV žiarenia, bol dňa 17.01.2019 odbornými pracovníkmi odd. HŽPaZ tunajšieho úradu v súčinnosti s odbornými zamestnancami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach vykonaný mimoriadny cieľový štátny zdravotný dozor v 3-och zo 6-ich v tom čase v okrese Rožňava prevádzkovaných solárií:

1. Solárne štúdio CHOCOLATE BROWN ŠTÚDIO, Šafárikova č. 17, Rožňava – prevádzka so 6 opaľovacími prístrojmi;
 - meranie ÚV žiarenia bolo vykonané na 1 horizontálnom opaľovacom prístroji a na 1 vertikálnom opaľovacom prístroji,
2. Solárium Luci Sun, Nám. baníkov č. 1, Rožňava – prevádzka s 3 opaľovacími prístrojmi;
 - meranie ÚV žiarenia bolo vykonané na 1 horizontálnom opaľovacom prístroji,
3. Solárium, Kasárenská č. 3880/36, Rožňava – prevádzka s 1 vertikálnym opaľovacím prístrojom, na ktorom bolo vykonané meranie ÚV žiarenia.

V rámci vykonaného ŠZD boli zistené nedostatky v 1 zariadení, a to v Solárnom štúdiu CHOCOLATE BROWN ŠTÚDIO na Šafárikovej ul. 17 v Rožňave: v umývadle v prevádzkovej miestnosti zariadenia nebola zabezpečená tečúca pitná voda a teplá voda, nebol k dispozícii doklad o výsledkoch merania ÚV žiarenia po výmene ÚV žiaričov v opaľovacích prístrojoch, prevádzkovateľ nedodrжал limity ÚV žiarenia. Prevádzkovateľovi zariadenia boli uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a za porušenie povinností podľa § 23 ods. 5 písm. a) a b) zákona č. 355/2007 Z.z. bola prevádzkovateľovi v správnom konaní uložená pokuta vo výške 500 eur, ktorú zaplatil. Správa z výkonu ŠZD bola zaslaná ÚVZ SR.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ

- overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácie olova),
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení:
 - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
 - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou.

Dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou bola požadovaná v rámci posudzovania návrhov na kolaudáciu novostavieb, avšak nie všetci stavebníci tunajšiemu úradu túto dokumentáciu predložili. Dokumentácia, ktorú mal tunajší úrad k dispozícii, bola zaslaná Národnému referenčnému centru pre materiály určené na styk s pitnou vodou v zmysle záverov pracovného stretnutia vedúcich oddelení HŽPaZ RÚVZ v Košickom kraji a Prešovskom kraji, konanom dňa 10.12.2019.

Opodstatnenie venovať pozornosť pri hodnotení kvality pitnej vody okrem iného i rizikám vplyvu materiálov domových rozvodov bolo preukázané odberom vzoriek z vodovodných kohútikov v budove tunajšieho RÚVZ, a to na podnet vedenia RÚVZ, dôvodom ktorého boli opakované sťažnosti zamestnancov tunajšieho RÚVZ na zhoršenú kvalitu pitnej vody v budove RÚVZ z hľadiska senzorických ukazovateľov – pach, chuť a farba. Budova RÚVZ je napojená na verejný vodovod. Celkovo boli odobraté 3 vzorky pitnej vody z vodovodných kohútikov v troch kanceláriách v budove RÚVZ, 2 vzorky pitnej vody v dvoch objektoch napojených na tú istú vetvu siete verejného vodovodu (lekáreň a nemocnica s poliklinikou) a 1 vzorka vody z hydrantu osadeného pred budovou RÚVZ na rozvádzacej vetve verejnej vodovodnej siete. Laboratórnou analýzou vzoriek pitnej vody, odobratých z vodovodných kohútikov v kanceláriách v budove RÚVZ, bolo u všetkých analyzovaných vzoriek zistené prekročenie najvyššej medznej hodnoty ukazovateľa olovo ($46,5 \mu\text{g.l}^{-1}$, $12,4 \mu\text{g.l}^{-1}$, $20,7 \mu\text{g.l}^{-1}$). U ostatných analyzovaných vzoriek pitnej vody stanovený obsah olova spĺňal limit ustanovený vo Vyhláske MZ SR č. 247/2017 Z.z. ($5,2 \mu\text{g.l}^{-1}$, $2,3 \mu\text{g.l}^{-1}$, $< 1,5 \mu\text{g.l}^{-1}$).

Budova RÚVZ bola kolaudovaná cca pred 25 rokmi, vnútorné rozvody pitnej vody sú pôvodné, v r. 2017 bola vybudovaná nová vodovodná prípojka z verejného vodovodu do budovy, ktorá je z plastových materiálov. Z uvedeného je možné usudzovať, že kvalitu pitnej vody v budove RÚVZ negatívne ovplyvňujú materiály domových rozvodov.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Komentár:

V roku 2019 bola priebežne aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPLaT a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. V spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ bola aktualizovaná aj evidencia vykonávania činností PZS, dopĺňaná na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru. Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri posudzovaní zdravotných rizík pri práci. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím. Pre potreby ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko ku chráneným pracoviskám v 31 prípadoch. V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola vykonaná 1 spoločná previerka, zameraná na problematiku chemického faktora – pevného aerosólu v pracovnom prostredí. Pre Okresný úrad Rožňava, Odbor starostlivosti o životné prostredie bolo vypracované v súvislosti s posudzovaním vplyvov na životné prostredie stanovisko k zmene zámeru „Plán otvárký, prípravy a dobývania výhradného ložiska strieborných rúd Rožňava – Strieborná žila II. hlbinným spôsobom na roky 2020 – 2040“, stanovisko k zámeru „Plán otvárký, prípravy a dobývania výhradného ložiska volfrám – molybdénových rúd v DP Ochtiná I. hlbinným spôsobom“ a pripomienky k zámeru „Splyňovacia elektráreň na biomasu, Krásnohorská Dlhá Lúka – doplnenie TAP a TDP“.

Metodické vedenie zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, ďalej bola pozornosť venovaná aktualizácii posudkov rizika pri práci, realizácii opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík a problematike zaraďovania zamestnancov na výkon pracovnej činnosti na základe výsledkov posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Cieľene, v spolupráci so zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov, je riešená problematika hluku v Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka z dôvodu opakovaného výskytu choroby profesionálneho pôvodu.

V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 136 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na výsledky posúdenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 85 ohliadok priestorov súvisiacich s ich uvedením do prevádzky a bolo poskytnutých 518 konzultácií. Pozornosť bola venovaná organizácii pracovného procesu so zameraním na režim práce a odpočinku, dvíhanie bremien, neprijateľné a podmienené prijateľné pracovné polohy s cieľom skvalitnenia posudzovania pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu DNJZ ako prioritnému problému v oblasti poškodenia zdravia v súvislosti s prácou.

- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: 6
- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: 10
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: 3

- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : 8

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: hlavná kuchárka, šička, operátorka výroby sietí, pomocná kuchárka, predavačka potravín, kvalítarka a kontrolórka textilných výrobkov, pomocný robotník v banskej činnosti, traktorista, vodič NA a údržbár, pilčík a vodič V3S a traktorista, zvárač, baník – lamač, pilčík, baník, montér - potrubár, lamač – strelmajster, pekár.

Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. Ved. odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

V roku 2019 :

- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania: 22
- Počet hlásených chorôb z povolania: 10
- Počet hlásených ohrození chorobou z povolania: 1

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP (špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2019 celkom 45 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, vytváraníu zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Komentár:

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. V roku 2019 boli vykonané 2 aktualizácie programu. Bola doplnená databáza prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania.

V okrese Rožňava k 31.12.2019 evidujeme. :

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2019	1045	60	1018	60	27	0

Počít pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019
podľa faktorov a kategórie rizikového faktora
(1. a 2. stupeň)

Tab.č.2.2

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Tuberkulóza	5	5	0	0	5	5
Biologické faktory spolu:	5	5	0	0	5	5
pracovná poloha	12	0	0	0	12	0
Fyzická záťaž spolu:	12	0	0	0	12	0
premenný	649	35	26	0	675	35
ustálený	315	8	0	0	315	8
Hluk spolu:	964	43	26	0	990	43
chem. karcinogény	4	4	0	0	4	4
mutagénny	4	4	0	0	4	4
reprodukčne toxické látky	4	4	0	0	4	4
Chemické karcinogény, mutagénny a reprodukčne toxické látky spolu:	4	4	0	0	4	4
pevné aerosóly	247	3	0	0	247	3
dermatotropné	74	0	0	0	74	0
dráždivé	103	4	0	0	103	4
žieravé	33	0	0	0	33	0
Chemické látky a zmesi spolu:	241	2	0	0	241	2
prenášané na ruky	78	0	1	0	79	0
prenášané na celé telo	27	0	0	0	27	0
Vibrácie spolu:	84	0	1	0	85	0
psychická pracovná záťaž	6	6	0	0	6	6
Psychická pracovná záťaž spolu:	6	6	0	0	6	6
laser	1	1	0	0	1	1
Optické žiarenie spolu:	1	1	0	0	1	1

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora
(1.stupeň)**

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	24	1	1	0	25	1
B	ťažba a dobývanie	63	0	9	0	72	0
C	priemyselná výroba	829	43	0	0	829	43
D	dodávka elektr.,plynu, pary, stud. vzduchu	27	0	17	0	44	0
F	stavebníctvo	14	0	0	0	14	0
M	odborné, vedecké a technické činnosti	2	0	0	0	2	0
N	administratívne a podporné služby	18	0	0	0	18	0
O	verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpečenie	27	6	0	0	27	6
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	10	10	0	0	10	10
S	Ostatné činnosti	4	0	0	0	4	0
S p o l u		1018	60	27	0	1045	60

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu / 1009 v roku 2018 / došlo vznikom nových subjektov (PIL DREV s.r.o. Dobšiná, HIL s.r.o. Rožňava, BATLEX s.r.o. Drnava, FITLES s.r.o. Nižná Slaná), zaradením profesií do kategórií rizika v existujúcich prevádzkach po prehodnotení rizík (Slovenský vodohospodársky podnik a.s. Dobšiná, Badinotti Slovakia s.r.o. Brzotín, NsP sv. Barbory Rožňava, CRH Slovensko a.s. Rohožník), vyradením z kategórie rizikových prác po prehodnotení rizík (Badinotti Slovakia s.r.o. Brzotín, Blažej Bartók MASÍV Nadabula) alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikových pracoviskách.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti posudzovania zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: 46
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti na rizikových pracoviskách: 21

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2019 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : 5
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : 6
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: 2
- Počet kontrol (ŠZD) na nerizikových pracoviskách : 84

- Počet kontrol (ŠZD) dokumentácie zabezpečenia zdravotného dohľadu na nerizikových pracoviskách: 74
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov u ktorých vykonávajú zamestnanci rizikovú prácu: 148
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: 11
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: 54

Z uvedeného počtu boli schválené PP podľa faktorov:

- Chemické faktory: 35
- Hluk: 9
- Biologický faktor: 3
- Teplo a chlad: 3
- Vibrácie: 4
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: 0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické.

Komentár:

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: 0
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: 14
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s TL , VTL : 0
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: 63
- Počet odborných konzultácií týkajúcich sa problematiky ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: 95
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: 0
- Počet realizátorov DDD činnosti: 9
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: 9
- Sankčné opatrenia : 0

Kontrolná činnosť bola zameraná na aktualizáciu činnosti jednotlivých poľnohospodárskych subjektov a plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia vo vzťahu k práci. Z dôvodu povinnosti klasifikácie chemických látok podľa CLP je venovaná v rámci ŠZD pozornosť aktuálnym KBÚ. Pozornosť bola venovaná aj chemickej ochrane rastlín, platnosti osvedčení o odbornej spôsobilosti v súvislosti s požiadavkou absolvovania aktualizacej prípravy a plneniu oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti. V rámci ŠZD bol predmetom kontroly najmä spôsob skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Odd. PPLaT sa vyjadruje k schvaľovaniu prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi pre zariadenia a prevádzky v gestorstve iných oddelení RUVZ.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Komentár:

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: 0

- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: 20
- Počet cielených kontrol odstraňovania materiálov s obsahom azbestu : 2
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: 17
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest : 0
- Sankčné opatrenia: 0

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť.

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde sú na pracoviskách používané chemické karcinogény / mutagény.

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi (CHKaM):

- Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje CHKaM: 13

Prehľad chemických karcinogénov a mutagénov:

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká - aplikácia pri liečbe, zlúčeniny niklu – galvanizácia, výfukové plyny dieselových motorov – podzemné pracoviská, chemické látky a zmesi používané pri rozboroch pitných a odpadových vôd , práca s tvrdým drevom.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Komentár:

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov, SZČO a PZS v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská.

Komentár:

V roku 2019 pokračovalo plnenie projektu v súlade s vypracovaným návrhom aktivít v závode ESSITY Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Aktivity boli zamerané na problematiku hluku v pracovnom prostredí s cieľom prijať systém opatrení pre obmedzenie podmienok vzniku profesionálneho poškodenia sluchu pri práci ako aj na dopracovanie systému pre klasifikáciu chemických látok a zmesí, používaných pri výrobe. V rámci spolupráce bolo realizované nové relaxačné centrum v priestoroch závodu, ktorej súčasťou je aj vyšetrovňa.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Komentár

V rámci svetového dňa BOZP bol uverejnený v Gemerskom denníku Korzár dňa 24.04.2019 článok Zdravotné riziká pri manipulácii s azbestom.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pripravil Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave Týždeň otvorených dverí so zameraním na problematiku ochrany a podpory zdravia pri práci. Cieľom bolo poskytnúť zamestnávateľom,

zamestnancom a fyzickým osobám – podnikateľom poradenstvo v otázkach hodnotenia a manažmentu zdravotných rizík, predchádzania chorôb z povolania a posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu.

V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola realizovaná spoločná kontrola na pracovisku Pekárne Jánosdeák v Plešivci so zameraním na výskyt pevného aerosólu v pracovnom ovzduší.

Regionálna úloha plnená v rámci regionálnych priorít na úseku verejného zdravotníctva – rok 2019:

Zhodnotenie plnenia opatrení prijatých v rámci prieskumu pracovných podmienok v kontrolovaných obchodných reťazcoch – bola vyhodnotená efektivita opatrení prijatých na zlepšenie úrovne pracovných podmienok a obmedzenie pracovnej záťaže zamestnancov v obchodnom reťazci TESCO.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2019 bol vykonaný odber 3 vzoriek hotových pokrmov – Fazuľová polievka, Kurací rezeň, Dusená ryža v Kuchyni NsP sv. Barbory, Rožňava, 3 vzoriek hotových pokrmov – Šampiňónová polievka s mrveničkou, Strapatý rezeň kurací, Americké zemiaky v Reštaurácii Áčko, Košická 56, Rožňava na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Výsledky laboratórnych analýz boli spracované podľa komodity do tabuľkovej formy a boli zaslané e-mailom RÚVZ so sídlom v Košiciach dňa 19.12.2019.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcej z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Podľa Usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2019 RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti

Cieľ: - monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2019 bola odobratá 1 vzorka potraviny France Lait 2 následná dojčenská mliečna výživa v prášku, pre dojčatá od 6. mesiacov do 1. roka – potravina na osobitné výživové účely na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

4. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE A HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE -REFERÁT HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

4.1.a) Podpora zdravého štartu do života

- v poradni zdravia sme neevidovali matky na materskej dovolenke
- v mesiacoch jún až august sme vykonávali odborné poradenstvo pre tehotné ženy v spojení s referátom epidemiológie v marginalizovaných rómskych komunitách. Poradenstvo prebiehalo priamo v teréne, poučených bolo cca 30 tehotných žien za sledované obdobie. Prednášky boli rôzneho charakteru, polovica prednášok sa venovala prenatálnej prevencii a prevencii tesne po narodení, druhá polovica prednášok bola zameraná na matky s malými deťmi. Odborní zamestnanci odd. HDaM vykonali edukačné aktivity aj v detskom centre, kde sme boli prizvaní na besedu s tehotnými ženami (12 žien) a diskutovali sme s nimi na tému podpora zdravého štartu do života.

 Za edukáciu boli zodpovední: Mgr. Jozef Varga, Bc. Martina Kleknerová

4.1.b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- v rámci ŠZD sme zamerali kontroly na sortimentnú náplň školských bufetov, počas výkonu ŠZD sme tento kalendárny rok vykonali kontrolu sortimentnej náplne v 2 bufetoch, ktoré sú prevádzkované pri základných a stredných školách v okrese Rožňava. Taktiež sme sa počas kontroly zamerali aj na nápojové automaty (mliečne automaty (2) a kávomaty) a kontrolovali sme sortimentnú náplň týchto automatov. Sústavnou kontrolou sa nám darí v školských bufetoch trvalo znižovať produkty s vysokým obsahom cukru, soli alebo prebytočnej energie,

- vo všetkých zariadeniach aktívne vyzývame riaditeľov a riaditeľky, aby aktívne zavádzali desiatu zo školskej kuchyne a dohliadali na dostatočné množstvo a správnosť prípravy pokrmov aj pri podávaní desiaty,

- v zariadeniach školského stravovania sme sa zamerali na podrobnú kontrolu dodacích listov (predložených minimálne 10 dodacích listov, podľa druhu potravín – mäso, zelenina, mliečne výrobky), zisťovanie percentuálneho zastúpenia ponúkaných zdravých druhov potravín, zisťovanie množstva soli v pokrmoch a či sú zistené hodnoty vyhovujúce schváleným receptúram, formou rozhovoru s riaditeľkami ZŠS, resp. vedúcimi ŠJ,

- na kontrolu mliečneho programu (zapojených 22 MŠ, 20 ZŠ a 2 SŠ) a ovocia na školách, edukovali sme možnosť zapojenia sa do programu,

- v materských školách na kontrolu pitného režimu detí, v zariadeniach sa nám aktívne darí presadzovať pitie čistej vody a nesladených nápojov, o čom svedčia aj výdajníky stolovej vody pre deti a študentov inštalované na školách a v materských školách (spolu 4 zariadenia),

- vedúcich školských jedální sme oboznámili s možnosťou telefonického kontaktu odborného zamestnanca Regionálneho úradu verejného zdravotníctva pri zostavovaní jedálneho lístka, čo niektorí aktívne využívajú

- kontrolou v školských jedálňach sme nezaznamenali nedostatky pri zostavovaní jedálnych lístkov, skladovaní surovín ani a pri príprave pokrmov z nich. Zo zistených údajov konštatujeme, že vedúce a riaditeľky školských jedální sú dostatočne edukované a vykonávajú svoju prácu zodpovedne a v súlade so zásadami správnej výživy,

4.1.c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- informácie o nutričnom stravovaní poskytujú odborní zamestnanci osobne – konzultáciou počas výkonu ŠZD s vedúcimi ŠJ

4.1.d) Podpora pohybových aktivít

- v rámci ŠZD zameriavame pozornosť na telovýchovné podmienky žiakov, na vybavenosť vonkajších i vnútorných telovýchovných plôch,
- sledujeme využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie PP telovýchovných zariadení,
- zameriavame sa na dodržiavanie hodín TV, ich zaraďovanie do rozvrhu hodín.
V realizácii projektu budeme priebežne pokračovať.

4.2. Zneužívanie návykových látok (tabak, alkohol, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ: Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti.

V nadväznosti na predchádzajúce prieskumy „ESPAD – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách“ a ich výskumy vykonávali odborní zamestnanci školiace aktivity o nepriaznivých účinkoch tabaku, alkoholu a drogách.

Prednášky prebiehali v mesiaci jún 2019 v komunitnom centre na ul. Krátkej v Rožňave na tému: „Zneužívanie návykových látok u detí a mládeže“. Prednášky sa realizovali v komunitnom centre 2x za účasti cca: 2x 20 dospelých.

Na školách prebiehali prednášky nasledovne:

ZŠ Zlatá Rožňava – prednáška pre deti na tému závislosti (42 detí) – máj 2019 (42 dotazníkov)

Stredná zdravotnícka škola – prednáška na tému závislosti (86 detí) – jún 2019 (85 dotazníkov)

Spracovaných bolo 127 dotazníkov z 2 škôl. Prieskumu sa zúčastnilo 128 žiakov.

Prednášky sa stretli s pozitívnou odozvou a odd. HDaM v nich plánuje naďalej pokračovať.

4.3. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľ: Priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

V septembri 2019 vykonali odborní zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolu pieskovísk v 5 materských školách v okrese Rožňava. Konkrétne: MŠ Ernesta Rótha, MŠ Štítnická, MŠ Vajanského a MŠ Pionierov a MŠ Betliar. Kontroly boli zamerané na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská pri

predškolských zariadeniach. Vo všetkých zariadeniach, ktoré majú vybudované pieskoviská je schválený prevádzkový poriadok, zabezpečené je ich pravidelné čistenie a údržba, o čom sú vedené evidencie. V rámci výkonu ŠZD je sledovaná aj výmena piesku.

Odobraté vzorky piesku boli zaslané na laboratórne vyšetrenie na odbor mikrobiológie životného prostredia RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V dvoch prípadoch – MŠ Ernesta Rótha a v MŠ v Betliari boli laboratórnym výsledkom zistené zvýšené fekálne streptokoky, obe ale neprekročili stanovený limit. Následne boli zapisnicou prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov.

4.4. Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľ: Sledovanie situácie v oblasti dodržiavania nutričných odporúčaní pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, frekvencia podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). Slovné a motivačné hodnotenie školských jedální.

V roku 2019 sme si vybrali 3 MŠ v okrese Rožňava – MŠ Komenského, MŠ Ernesta Rótha a MŠ Vajanského, kde sme v rámci výkonu ŠZD od vedúcich zariadení dostali jedálne lístky za mesiace október a november. Následne sme ich vyhodnotili podľa určenej metodiky a výsledky vypracovali do priloženej tabuľky. Získané údaje budú vložené do e-formy, a zaslané v termíne do 2.12.2019 doc. MUDr. Hamade.

- MŠ Komenského – desiaty a olovranty (október) 3 body DOBRÝ, obedy (október) 8 bodov DOBRÝ, desiaty a olovranty (november) 2 body NÍZKA ÚROVEŇ, obedy (november) 9 bodov DOBRÝ

- MŠ Ernesta Rótha - desiaty a olovranty (október) 3 body DOBRÝ, obedy (október) 8 bodov DOBRÝ, desiaty a olovranty (november) 5 bodov VÝBORNÝ, obedy (november) 13 bodov VEĽMI DOBRÝ

-MŠ Vajanského - desiaty a olovranty (október) 3 body DOBRÝ, obedy (október) 15 bodov VÝBORNÝ, desiaty a olovranty (november) 3 body DOBRÝ, obedy (november) 12 bodov VEĽMI DOBRÝ

4.5. Úrazy detí v SR

Cieľ: Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Začiatkom roku 2019 bola prípisom oslovená NsP sv. Barbory v Rožňave ohľadom spolupráce pri zbere, vyplňovaní a zhromažďovaní údajov ohľadom úrazovosti detí.

Po dotazovaní nám nemocnica uviedla, že za sledované obdobie vyzbierala 58 vyplnených dotazníkov o úrazovosti. Z týchto pacientov bolo 34 mužského pohlavia (58,62%) a 24 ženského pohlavia (41,38%) vo vekovom rozsahu od 3 mesiacov do 17 rokov. Najčastejšou príčinou úrazu bol pád 36 prípadov (62,07%) a najčastejšou lokalizáciou poranenia bola hlava 27 prípadoch (46,55%). Najčastejšími miestami úrazu bol dom/ byt v 13 prípadoch (22,41%), cesta/ chodník v 16 prípadoch (27,59%) a ihrisko vo 8 prípadoch (13,79%). Iba v štyroch prípadoch bol pacient ošetrený aj v minulom roku. Všetci pacienti

boli hospitalizovaný bez trvalých následkov, okrem jedného prípadu, kde trvalým následkom bude znížená pohyblivosť prsta na ruke, ktorý bol následkom úrazu amputovaný.

Monitoring údajov o zaočkovanosti detí v materských školách v okrese Rožňava

Odborní zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave vykonali monitoring zaočkovanosti detí v materských školách v okrese Rožňava.

V okrese Rožňava evidujeme 48 materských škôl s počtom zapísaných detí 1695, všetky deti sú zaočkované a majú doklad o očkovaní .

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE A HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE - REFERÁT EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu referátu epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO. Z ochorení, proti ktorým je povinné očkovanie sa v roku 2019 vyskytli 2 prípady vírusovej hepatitídy typu B a 5 prípadov pertussis u dospelých neočkovaných osôb. Z ochorení, ktoré sú preventabilné odporúčaným očkovaním bolo hlásených 55 prípadov rotavírusovej enteritídy a 3 prípady chrípky s laboratórnym dôkazom.

Do zdravotníckych zariadení, ktoré vykonávajú povinné očkovanie boli doručené:

- očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2019 vypracovaný ÚVZ SR,
- informácia o uverejnení aktualizovanej elektronickej formy očkovacieho kalendára na rok 2019 na internetovej stránke ÚVZ SR

Na ÚVZ SR bolo v rámci plnenia úlohy zaslané:

- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR (OLP/6831/2013) – 1x štvrťročne,
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa.

Zabezpečená bola realizácia Európskeho imunizačného týždňa (EIW). Téma tohto ročníka bola „Prevent Protect Immunize“ („Predchádzať Chrániť Očkovat“).

Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, dospelých, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia v okrese, ktorým sme poskytli edukačný materiál. Na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave boli vykonávané prednášky o význame očkovania. Verejnosť sme o EIW informovali na webovej stránke RÚVZ Rožňava, na vývesných tabuliach, letákmi, pri telefonickej a osobnej konzultácii a formou prednášky v prípade rómskej komunity.

Priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní, ktoré doručujú lekári po skončení kalendárneho mesiaca v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania a dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené. V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 38 detí, ktoré rodičia odmietli podrobiť povinnému očkovaniu. Ochorenia preventabilné povinným očkovaním neboli nehlásené. Na webovej stránke RÚVZ Rožňava boli uverejnené informácie o platnom očkovačom kalendári na rok 2019 a Národnom imunizačnom programe.

V mesiaci september 2019 vykonávali zamestnanci oddelenia epidemiológie administratívnu kontrolu očkovania v ambulanciách lekárov. Výkon očkovania bol kontrolovaný v ročníkoch 2005, 2006, 2007, 2012, 2016 a 2017. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky. Zaočkovanosť v okrese Rožňava je naďalej vyššia ako 97%. Výsledky kontroly boli spracované v osobitnej správe a odoslané na ÚVZ SR.

Lekári boli počas roku 2019 viac krát upovedomení o povinnosti hlásiť odmietanie očkovania. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave zákonných zástupcov detí, ktorých odmietnutie povinného očkovania bolo hlásené, predvoláva na ústne prejednanie priestupku, pri ktorom je im vysvetľovaný význam očkovania a nepravdivosť tvrdení o škodlivosti očkovania. V prípade, že obvinení naďalej odmietajú očkovanie dieťaťa, priestupková vec sa rieši sankčne.

Poradňa očkovania je dostupná na RÚVZ Rožňava každú stredu od 14:00 hod. V roku 2019 boli otázky hlavne na zloženie vakcín, potrebu očkovania ako aj stav protilátok v tele u občanov, ktorým ubehli rôzne intervaly od posledného preočkovania. Tlačové materiály

o očkovaní boli distribuované lekárom a umiestňované na verejne prístupných miestach. Problematike sa venujú tiež články zverejnené na internetovej stránke RÚVZ.

6.2 Surveillancie infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému. Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrowanie v prípadoch nákaz a kontrolovali zabezpečované protiepidemické opatrenia.

Situáciu vo výskyte prenosných ochorení v okrese Rožňava možno hodnotiť ako priaznivú. U hnačkových ochorení bola zaznamenaná priaznivá epidemiologická situácia. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru. V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali pokles hlásených ochorení. Hlásené rodinné výskyty pri Varicelle. Pri ARO bol zaznamenaný pokles lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach. Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na akútne vírusové hepatitídy typ A a B, ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu. Epidemiologická situácia vo výskyte neuroinfekcií bola priaznivá. V skupine sexuálne prenosných ochorení boli hlásené sporadické prípady gonokokových infekcií a chlamýdií a jedno podozrenie na vrodený syfilis. Celkovo je v okrese Rožňava priaznivá epidemiologická situácia pohlavne prenosných ochorení. Skupina zoonóz sa vyznačuje priaznivou epidemiologickou situáciou.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kalendárneho mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárom vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť je pravidelne uverejňovaná na našej webovej stránke. Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú uverejnené informácie: „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Ako sa chrániť pred kliešťom“ a informácie o akútnych respiračných ochoreniach a očkovaní proti sezónnej chrípke.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Prostredníctvom systému EPIS hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení, akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti v systéme rýchleho varovania (SRV). V hodnotenom období bolo do systému zadaných 1174 individuálnych hlásení. Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa môžu informovať o infekčných chorobách.

Každý mesiac je na webovej stránke RÚVZ mesačná analýza prenosných ochorení v okrese Rožňava. Mesačná správa sa zasiela RÚVZ Košice, lekárom prvého kontaktu, NsP sv. Barbory v Rožňave, Psychiatrickej liečebni v Plešivci, RVaPS Rožňava a Vojenskému útvaru Rožňava. Na vypracovanie mesačných správ sa plne využíva informačný systém EPIS. Prístup do systému EPIS získali v roku 2019 všetci detskí lekári v okrese Rožňava.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2019 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených 187 nozokomiálnych nákaz (NN). Štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienicko-

epidemiologického režimu sme vykonávali podľa harmonogramu a podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Spolu vykonaných 87 kontrol. Vo vybraných zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná aj objektívna kontrola - odobratých 76 vzoriek. Vzorky boli odoberané zo sterilných nástrojov, plôch v zariadeniach ale aj z rúk personálu. Pozitívnych bolo 17,1% vzoriek.

V zmysle prípisu ÚVZ SR – hlavného hygienika sme sa zapojili do programu WHO „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky - zachrániš život“). RÚVZ so sídlom v Rožňave - požiadal NsP sv. Barbory Rožňava a.s., PL s. Bluma Plešivec, PL Rožňava, chirurgické, stomatologické a gynekologické ambulancie o účasť v kampani.

Na usmernenie a edukáciu zdravotníckych pracovníkov bol použitý materiál, ktorý pripravil RÚVZ so sídlom v Trenčíne a bol k dispozícii na stránke www.ruvztn.sk a www.ruvzrv.sk. Pracovníci zdravotníckych zariadení boli edukovaní v rámci seminárov celouštavných, oddelenských aj samovzdelávaním z poskytnutých materiálov. Vyhodnotenie kampane spolu s dotazníkom bolo zaslané v zmysle prípisu hlavného hygienika na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení (CHPO). Údaje sme vkladali a spracúvali v týždňových intervaloch.

V roku 2019 sme zaznamenali výskyt 7 lokálnych epidémií ARO v predškolských a školských zariadeniach. Chorobnosť na ARO a CHPO zodpovedala sezónnemu výskytu. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok „Prevencia chrípky“ a týždenné hlásenia ARO a CHPO.

Regionálny hygienik a zamestnanec oddelenia epidemiológie a hygieny deti a mládeže sa zúčastnili školenia zdravotníckych pracovníkov NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a cvičenia zameraného na praktický nácvik postupov pri podozrení na vysoko nebezpečné nákazy. Cvičenie veľmi pozitívne vnímali zamestnanci nemocnice ako aj všetci zúčastnení. RÚVZ so sídlom v Rožňave sa zúčastnil simulácie riadenia Nemocnice sv. Barbory Rožňava a reprofilizácie lôžok v prípade mimoriadnej udalosti - výskytu pandemickej chrípky. Hlásenie ARO v epise sa v našom okrese pohybuje na úrovni medzi 70 až 90%.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR. V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Odoberané boli 4 vzorky. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená. Vykonáva sa surveillance akútnych chabých obŕn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Projekt „Hrou proti AIDS“ v roku 2019 nebol realizovaný pre personálny stav na oddelení. Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 113) a poradňa AIDS, ktoré v sledovanom období vyhľadali 1 klient. Informoval sa o prevencii, možnom prenose a klinických príznakoch. Na webovej stránke úradu boli

uverejnené informácie o HIV/AIDS. V rámci výučby odborného zamestnanca na strednej zdravotníckej škole bola venovaná 1 hodina pre každú triedu s problematikou HIV/AIDS, zároveň oddelenie VkJ realizovalo aktivity zamerané na informovanie a prevenciu HIV/AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Poradenstvo bolo poskytnuté 7 zdravotníckym zariadeniam (očkovanie detí mimo platnej schémy povinného pravidelného očkovania) a 6 laikom (cesta do zahraničia, očkovanie proti kliešťovej encefalitíde a rotavírusom, očkovanie proti VHA). Poradňu očkovania navštívilo 15 rodičov odmietajúci očkovanie svojich detí. Informácia o poradni očkovania bola verejnosti uverejnená na našej webovej stránke.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Projekt Očkovanie hrou nebol v roku 2019 realizovaný pre personálnu situáciu na referáte epidemiológie, ktorá pretrvávala väčšinu roka 2019. V rámci práce s rómskou komunitou prebehla beseda zameraná na prevenciu infekčných ochorení a očkovanie, ktorej sa zúčastnilo 45 členov komunity.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha - na jej plnení sa podieľajú oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, oddelenie hygieny výživy PBP a kozmetických výrobkov a oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže.

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (ďalej len VKZ) sa v roku 2019 podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

- A) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení
 - I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva participujeme súčasne na plnení ďalších programov a strategických dokumentov. Znižovanie prevalencie a incidencie, najmä chronických neinfekčných ochorení v populácii, je spoločným cieľom všetkých týchto úloh.

Realizácia úlohy sa zabezpečovala aj podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej SZO) a pri iných príležitostiach. K 31.12.2019 boli realizované aktivity pri príležitosti 21 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Týždeň mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový a európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový týždeň dojčenia, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších osôb, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň boja proti AIDS). Na plnení tejto úlohy sa podieľali odborní pracovníci všetkých oddelení RÚVZ podľa zamerania jednotlivých významných dní. Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a informačných panelov umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR, materiály vlastnej edície a ďalšie, najmä interaktívne zážitkové metódy.

Pri príležitosti Týždňa mozgu 2019 sa v marci 2019 v priestoroch RÚVZ so sídlom v Rožňave konalo spolu 6 zdravotno-výchovných aktivít pre 97 študentov a pedagógov (z toho zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave 40 účastníkov a 57 účastníkov z Gymnázia Pavla Jozefa Šafárika v Rožňave). Počas všetkých aktivít boli distribuované zdravotno-výchovné materiály na tému prevencie mozgových ochorení a ukážky tréningu pamäti.

V súvislosti so Svetovým dňom zdravia sa v ZŠ na Ul. pionierov v Rožňave uskutočnil Týždeň zdravia. Počas projektového dňa bolo pre 72 žiakov 2. stupňa zrealizovaných 9 zdravotno-výchovných aktivít na tému prevencie civilizačných ochorení,

zdravej výživy a pitného režimu a významu dostatočnej pohybovej aktivity. V súvislosti s týmto svetovým dňom sa uskutočnili aj 2 výjazdy PCOPZ do tejto školy, kde bolo spolu vyšetrených 12 zamestnancov. Počas Týždňa zdravia sme pre zamestnancov školy zrealizovali aj 4 zdravotno-výchovné aktivity na tému zdravého životného štýlu, vrátane vyváženej a pestrej stravy a dostatočnej pohybovej aktivity. Pre 34 študentov a 5 pedagógov zo SOU obchodu a služieb v Rožňave sme na vyššie uvedené témy zrealizovali 2 zdravotno-výchovné aktivity a taktiež aj pre 50 žiakov a 2 pedagógov zo ZŠ v Gemerskej Polome 5 zdravotno-výchovných aktivít. Počas Týždňa otvorených dverí (08.-12.04.2019) navštívili PCOPZ 3 klienti.

Svetový deň bez tabaku sme si v spolupráci Gemerskou knižnicou Pavla Dobšinského v Rožňave a s Mestskou políciou v Rožňave pripomenuli aj 3 aktivitami pre 59 študentov zo SOU obchodu a služieb v Rožňave. Počas aktivít sme 24 fajčiarom odmerali krvný tlak a pulz, zisťovali sme tiež stupeň závislosti na nikotíne pomocou Fagerströmovho dotazníka a merali sme im hodnoty CO a %COHb vo vydychovanom vzduchu. Všetkým fajčiarom bolo poskytnuté poradenstvo na zanechanie fajčenia, zdravotno-výchovné materiály a kontakty do PC na odvykanie od fajčenia v SR. Pri edukácii sme využili aj DVD Kým stúpa dym.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami sme edukovali 22 žiakov 2. stupňa zo ZŠ v okrese Rožňava na témy prevencie látkových a nelátkových závislostí.

V súvislosti s Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme boli do každej základnej (s ročníkmi 1-9) a strednej školy v okrese Rožňava zaslané zdravotno-výchovné informácie na túto tému s ponukou zdravotno-výchovných aktivít priamo na škole. Následne sme v 5 školách (4 ZŠ a 1 SŠ) počas 14 aktivít realizovali zdravotno-výchovné aktivity pre 219 mladých ľudí. Počas každej aktivity sme sa v prvom rade sústredili na zistenie postojov a názorov na užívanie alkoholu, následne sme mládež edukovali o negatívnom vplyve alkoholu na človeka, zvlášť na dospievajúceho. Ďalej sme sa sústredili na negatívny vplyv užívania alkoholu počas tehotenstva a možné vážne poškodenie plodu. Aktivity boli vedené interaktívne, s množstvom modelových situácií a s diskusiou. Pri každej aktivite sme využili DVD /Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu/ a boli distribuované zdravotno-výchovné materiály na tému prevencie užívania alkoholu, nechceného tehotenstva a fetálneho alkoholového syndrómu.

V septembri sme sa v súvislosti so Svetovým dňom srdca podieľali na celonárodnej kampani MOST. Počas výjazdu PCOPZ do priestorov OR PZ v Rožňave sme zisťovali mieru rizika srdcovo-cievnych ochorení u 15 klientov z radov verejnosti ale aj zamestnancov.

V rámci spolupráce s organizáciou Domka v Rožňave sme začali realizovať dlhodobý regionálny projekt Memory. Prvé stretnutie so seniorami bolo aj v súvislosti so Svetovým dňom Alzheimerovej choroby a bol vykonaný výjazd PCOPZ, počas ktorého bolo vyšetrených 14 seniorov. Následne sme seniorom v prednáške a diskusii objasnili problematiku demencie a dôležitosť vedenia aktívneho životného štýlu na jej predchádzanie.

Pri príležitosti Svetového dňa výživy sme zrealizovali zdravotno-výchovné aktivity pre 52 detí v 3 MŠ v okrese Rožňava.

Október, mesiac úcty k starším sme už tradične venovali prípravám a realizácii 4. ročníka Rožňavského veľtrhu pre seniorov. Toto podujatie sa uskutočnilo v priestoroch historickej Radnice mesta Rožňava. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli seniori a osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Hlavnými organizátormi podujatia boli Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Program, konzultačné a sprievodné aktivity veľtrhu boli zostavené tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch a počas sprievodných a konzultačných aktivít získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb. Odborníci účastníkom veľtrhu prednášali na rôzne témy

(Oživovanie, Sociálne služby v pôsobnosti mesta Rožňava, Aktívni v každom veku, Zneužívanie a páchanie násilia na senioroch, Môžem sa obrátiť na psychológa?, Cvičenie pre zachovanie zdravia, Celoslovenské opatrenia na úseku ochrany seniorov pred špecifickou trestnou činnosťou páchanou na senioroch, Základy dedičského práva a Charita v pomoci seniorom). Odborníci v rámci všetkých prednesených tém a tiež v oblasti poskytovania sociálnych služieb, uspokojovania spirituálnych potrieb, voľnočasových aktivít pre seniorov, používania inkontinenčných pomôcok a tiež v oblasti mobility seniora mali účastníci veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie a poradenstva. Sprievodné aktivity boli súčasťou veľtrhu a bol o ne už tradične veľký záujem. Zabezpečovali ich Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku, pulzu, hmotnosti, telesných tukov a svalov, masáž šije a horných končatín), Stredná odborná škola obchodu a služieb v Rožňave (strihanie vlasov a úprava účesu), Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave (ponuka kníh a aktivít) a Združenie gemerských remeselníkov v Krásnohorskej Dlhej Lúke (ukážky tvorivosti). Na podujatí bolo spolu prítomných 150 účastníkov - seniorov, študentov a odborníkov z jednotlivých oblastí.

Pri príležitosti Svetového dňa diabetu sa uskutočnila zdravotno-výchovná aktivita pre 21 žiakov zo ZŠ Ul. pionierov v Rožňave. Počas aktivity boli žiakom odovzdané zdravotno-výchovné materiály zamerané na prevenciu diabetu 2. typu.

Počas Európskeho týždňa boja proti drogám pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili 5 aktivít pre 46 žiakov a 10 pedagógov zo Spojenej školy zložka Špeciálna ZŠ v Dobšinej a pre 25 študentov a 2 pedagógov zo Strednej odbornej školy v Dobšinej.

V súvislosti so Svetovým dňom boja proti HIV/AIDS sa uskutočnilo 5 zdravotno-výchovných aktivít zameraných okrem prevencie nákazy HIV vírusom aj na prevenciu iných sexuálne prenosných ochorení a na výchovu k manželstvu a rodičovstvu. Aktivity sa realizovali v 1 základnej škole (na Ulici pionierov v Rožňave) pre 20 žiakov a v 3 stredných školách (Gymnázium P. J. Šafárika v Rožňave, Stredná zdravotnícka škola v Rožňave, Stredná odborná škola v Dobšinej) spolu pre 94 študentov a 8 pedagógov.

Pracovníci oddelenia PZaVKZ pokračovali aj v aktivitách zameraných na prevenciu šírenia infekčných chorôb (najmä hepatitídy typu A, osýpok a pedikulózy). Tieto aktivity sa realizovali najmä v prostredí sociálne znevýhodnených komunít.

U 248 klientov, ktorí boli vyšetrení vo všeobecnom PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, nadváha a obezita, hypertenzia, nadmerné užívanie alkoholu. Získané údaje od 183 klientov, ktorí boli vyšetrení za štandardných podmienok, boli pridané do dvoch databáz TZS v.2009 (databáza klientov do 19 a nad 19 rokov). Údaje od 65 klientov, ktorí neboli vyšetrení za štandardných podmienok boli zadané a spracované mimo hlavnej databázy TZS.

Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 14 výjazdov v 8 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 188 klientov, z toho 127 vyšetrených za štandardných podmienok zadaných do databáz TZS a 61 klientov vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Výjazdy PCOPZ v roku 2019:

Rožňava	- ZŠ, Ul. pionierov	- 2 výjazdy	- 12 klientov
Rožňava	- SOU obchodu a služieb	- 1 výjazd	- 24 klientov
Rožňava	- Mestské kúpalisko	- 1 výjazd	- 15 klientov
Rožňava	- Tesco	- 3 výjazdy	- 34 klientov
Rožňava	- OR PZ	- 4 výjazdy	- 53 klientov
Rožňava	- Domka	- 1 výjazd	- 12 klientov
Rožňava	- Radnica mesta	- 1 výjazd	- 23 klientov
Rožňava	- OO PZ	- 1 výjazd	- 15 klientov

Aktivity sme smerovali predovšetkým na predproduktívnu a produktívnu populáciu. Objektom nášho pôsobenia sú však všetky vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorít tejto oblasti NPPZ /t. j. bodov 1. až 4./:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (besedy a prednášky s diskusiou, výklad s besedou, aplikácia prvkov interaktívneho zážitkového učenia, vedomostný kvíz, ponuka informačno-propagačných materiálov, letáky, nástenky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive (spolu 248 klientov) a tiež u všetkých 76 žiakov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.3 z Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPFA).

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora Národnej stratégie SR pre školský program, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny a mlieka u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V roku 2019 sa v okrese Rožňava realizovalo 61 skupinových edukačných aktivít pre 640 ľudí so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR. V súvislosti so „Školským programom“, v reakcii na požiadavku RÚVZ so sídlom v Košiciach, sme zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2018/2019. Do tohto programu bolo v našom okrese v školskom roku 2018/2019 zapojených 17 ZŠ (2892 odoberaných porcií) a 18 MŠ (883 odoberaných porcií).

V okrese Rožňava sa do celoslovenského projektu „Viem, čo zjem“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí vo veku 9 – 12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“) zapojila v roku 2019 1 základná škola (ZŠ, Ulica pionierov, Rožňava). V tejto škole bolo edukovaných v 7 triedach spolu 130 detí. Za intervenovanú školu (po ukončení aktivít vo všetkých triedach na základe požiadavky zo strany Neuropea, s. r. o. a ÚVZ SR) bol zaslaný záznam o priebehu školenia. Zároveň sme po ukončení aktivít vykonali dotazníkový prieskum efektivity tohto programu pre skupinu „prípád“ u 88 žiakov. Dotazníky budú po vykonaní prieskumu aj v skupine „kontrola“ zaslané na ÚVZ SR.

V roku 2019 bolo v oblasti stomatohygieny zrealizovaných 9 aktivít pre 129 žiakov z MŠ a ZŠ. 1 aktivita na túto tému bola zameraná na 13 rodičov detí v MŠ. K názorným ukážkam boli použité modely chrupu a aj DVD s touto tematikou.

Zdravotno-výchovné aktivity o zdravom životnom štýle vrátane zdravej výživy boli vykonávané aj v rámci onkopreventívnej, preventívnej diabetu a preventívnej srdcovocievnych chorôb a významných dní Svetovej zdravotníckej organizácie.

2. Fyzická inaktivita:

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity a jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. V hodnotenom období bolo na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity zrealizovaných spolu 61 aktivít pre 769 ľudí. Obyvateľov okresu Rožňava sme motivovali k zvýšeniu pohybovej aktivity aj prostredníctvom celonárodnej kampane Vyzvi srdce k pohybu (viac v bode 9.2.1).

V roku 2019 sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 248 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ a tiež u všetkých 76 žiakov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.3 z NAPPPA. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (pozri bod 9.2 a 9.8).

3. Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky). Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí vrátane prevencie závislosti od legálnych drog. Za hodnotené obdobie sa v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Rožňava uskutočnilo 93 zdravotno-výchovných aktivít pre žiakov a učiteľov základných škôl, študentov a učiteľov stredných škôl s celkovou účasťou 791. Pri vykonávaní edukačných aktivít boli v rámci intervencií premietané videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ sa edukačné ciele naplňali zväčša hrovou formou oboznamovania sa s danou problematikou. U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu.

Počas 3 aktivít pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme na SOU obchodu a služieb v Rožňave edukovali 59 študentov, pričom sme u 24 študentov – fajčiarov otestovali percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu na prístroji Smokerlyzer, odmerali sme im krvný tlak a pulz, zisťovali sme tiež stupeň závislosti na nikotíne pomocou Fagerströmovho dotazníka. Všetkým fajčiarom bolo poskytnuté poradenstvo na zanechanie fajčenia, zdravotno-výchovné materiály a kontakty do PC na odvykanie od fajčenia v SR. Pri edukácii sme využili aj DVD Kým stúpa dym. Tieto aktivity sme realizovali v spolupráci s Gemerskou knižnicou Pavla Dobšinského v Rožňave a Mestskou políciou v Rožňave.

Počas roka 2019 bolo 64 klientov – fajčiarov vo veku od 16 do 65 rokov (priemerný vek 33 rokov), z toho 43 žien a 21 mužov vyšetrených prístrojom smokerlyzer. U 60 z nich bol vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením FAGERSTROMOVHO dotazníka sa zistilo, že 52% fajčiarov nie je závislých na nikotíne, 23% vykazuje strednú závislosť, 18% fajčiarov je silne závislých na nikotíne a

veľmi silnú závislosť sme zistili u 7% fajčiarov. Vo všeobecnom PCOPZ sa u klientov a u ich rodinných príslušníkov vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku. Špecializované PCPOF v roku 2019 navštívila opakovane 1 klientka. Pri opakovaných vyšetreniach klientov vo všeobecnom PCOPZ sme zaznamenali 4 bývalých fajčiarov, ktorí prestali fajčiť aj vďaka našej intervencii v minulosti.

V spojitosti s propagačnou činnosťou vo vzťahu k významným termínom venovaným problematike zdravia a drogovej prevencie, reflektovali sme na nasledovné dni: Svetový deň bez tabaku – 31. máj, pri príležitosti ktorého sme uskutočnili aktivity zamerané na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia a prezentáciu témy svetového dňa a špecializovaného poradenského centra na odvykanie od fajčenia na informačnej tabuli v budove RÚVZ Rožňava pre návštevníkov úradu. Významný termín Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún sme dali do pozornosti najmä žiakom a študentom edukačnými aktivitami a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme v základných a stredných školách počas 14 zdravotno-výchovných aktivít edukovali spolu 219 mladých ľudí. Aj počas Európskeho týždňa boja proti drogám sme vykonávali edukačné aktivity zamerané na problematiku prevencie látkových a nelátkových závislostí. Uskutočnili sme spolu 5 aktivít pre 46 žiakov ZŠ, 25 študentov SŠ a 12 pedagógov.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

Medziodborová úloha – odbor preventívneho pracovného lekárstva

Úroveň informovanosti obyvateľstva o zdravom spôsobe života zvyšovali odborní pracovníci oddelenia PPLaT aj formou prednáškovvej činnosti, publikačnej činnosti a odborným poradenstvom pre 45 klientov v rámci špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci. Zároveň činnosti zamerané na ochranu, zachovanie alebo prinavrátanie zdravia boli realizované aj prostredníctvom konzultačnej činnosti (518 klientov). Na pracoviskách bolo vykonaných 159 kontrol fajčenia. Realizovala sa intervenčná aktivita v rámci projektu Zdravé pracoviská – Časť pracovné prostredie a pracovné podmienky v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka.

Pri kontrole zabezpečovania zdravých pracovných podmienok pre zamestnancov Sociálnej poisťovne v Rožňave bolo vyhodnotených 88 kontrolných listov v problematike psychickej záťaže pri práci a dotazníkov zameraných na mikroklimatické podmienky na pracovisku.

Pri zabezpečovaní zdravých pracovných podmienok oddelenia PPLaT spolupracuje s Inšpektorátom práce Košice. V roku 2019 bola realizovaná spoločná previerka v spoločnosti Pekárne Jánosdeák v Plešivci so zameraním na výskyt pevného aerosólu v pracovnom ovzduší.

V rámci zlepšovania podmienok pre zamestnancov z hľadiska prevencie chorôb z povolania a nadmernej psychickej pracovnej záťaže v odvetviach s významnými rizikovými faktormi práce a pracovného prostredia sa aktívne spolupracuje s UNLP KE - Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a s neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami vykonávajúcimi pracovné zdravotné služby v problematike ochorení podmienených pracou. V roku 2019 bolo prešetrených 22 podozrení na chorobu z povolania. V špecializovanom poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri práci bol využívaný informačný materiál o problematikách PPLaT v súvislosti s výrobnými technológiami ako aj s možnými negatívnymi účinkami faktorov pracovného prostredia. V rámci ŠZD ako aj konzultácií bola poskytovaná poradenská činnosť pre aplikáciu legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci z hľadiska pôsobenia negatívnych faktorov pracovného prostredia a spôsobu výkonu pracovnej činnosti.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej KVO):

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO. V roku 2019 sme sa počas 10 aktivít cielene zamerali na edukáciu prevencie KVO u 117 ľudí. Cielenu aktivitou bola účasť na kampani MOST.

2. Diabetes mellitus (ďalej DM):

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu. Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v bodoch 9.1, 9.2, 9.6 a 9.8. V rámci dobrej spolupráce so základnými a strednými školami boli aj v roku 2019 vykonané edukačné aktivity o zdravej výžive a pohybovej aktivite ako súčasť prevencie chronických neinfekčných chorôb, vrátane prevencie cukrovky. V súvislosti so Svetovým dňom diabetu sa uskutočnila 1 zdravotno-výchovná aktivita pre 21 žiakov a 1 pedagóga zo ZŠ Ul. pionierov v Rožňave.

3. Vybrané nádorové ochorenia:

Na prevencii nádorových ochorení sme sa podieľali aj individuálnou poradenskou činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. Prevencii najčastejších nádorových ochorení sme sa venovali počas 2 zdravotno-výchovných aktivít na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave – 17 študentov a 2 pedagogičky. Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín Svetový deň rakoviny – 4. február, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. Realizované aktivity mali informačný a edukačný charakter (zostavenie informačného panelu vo vstupnej hale RÚVZ a distribúcia informačno-propagačných materiálov spojená s odborným poradenstvom a konzultáciami, zameranými na primárnu prevenciu onkologických ochorení najmä počas intervencie klienta vo všeobecnom PCOPZ. Všetky ďalšie aktivity smerovali v hodnotenom období k prevencii chronických neinfekčných ochorení – osobitne srdcovocievnych ochorení, cukrovky a nádorových ochorení. V súvislosti s Národným onkologickým programom sa vedúca oddelenie zúčastnila seminára k prevencii onkologických ochorení organizovaného ÚVZ SR.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úloha sa v hodnotenom období realizovala na úrovni činnosti všeobecného a špecializovaných poradenských centier ochrany a podpory zdravia. Činnosť PCOPZ je podrobne opísaná v bode 9.6 CINDI PROGRAM SR.

V roku 2019 sme vykonali monitoring zdravotného uvedomenia u 104 respondentov, rozdelených podľa bydliska, veku a pohlavia. Mustra s údajmi z dotazníkov bola zaslaná na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia PZaVKZ, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ, prednášky, interaktívne zážitkové metódy, individuálne a skupinové poradenstvo.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 248 klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály so zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s obezitou, ktorí prejavili záujem o zmenu životného štýlu a úpravu hmotnosti, bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

K prevencii obezity a jej následkov sme smerovali aj individuálne a skupinové zdravotno-výchovné aktivity u všetkých 76 žiakov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.3 z NAPPPA.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali aj pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie nasledovne:

V rámci projektu Zdravé pracoviská v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka pre zlepšenie ergonómie prebieha spolupráca pri zabezpečovaní zácviaku a kontroly spôsobu balenia trénerom a tiež pri návrhu spôsobu paletizácie hotových výrobkov v súvislosti s automatizáciou prevádzky.

V regionálnej tlači a na infotexte miestnej televízie bol zverejnený článok zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti o zdravotných rizikách vyplývajúcich z pracovných podmienok a súvisiacich opatreniach.

V rámci preventívnych aktivít sú zamestnanci s prevahou práce so zobrazovacou jednotkou oboznamovaní s odporúčanou pohybovou aktivitou počas prestávok v práci.

Odborní pracovníci oddelenia PPLaT v rámci ŠZD v roku 2019 vykonali 136 kontrol. Zistené nedostatky boli riešené v rámci jednaní so zamestnávateľmi, kde boli prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov. Rozsah realizácie uvedených opatrení touto formou sa ukázal ako dostatočný a efektívny prostriedok a nebolo potrebné pristupovať k sankčným opatreniam. V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci boli prioritne usmerňované spoločnosti, kde je vykonávaná riziková práca. V roku 2019 bolo realizovaných na rizikových pracoviskách 52 kontrol. V rámci posudkovej činnosti bolo vykonaných 85 ohliadok priestorov uvádzaných do prevádzky. V závode Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka pokračuje spoločný postup riešenia projektu Zdravé pracoviská. Aktivity boli zamerané na problematiku hluku v pracovnom prostredí s cieľom prijať systém opatrení pre obmedzenie podmienok vzniku profesionálneho poškodenia sluchu pri práci ako aj na dopracovanie systému pre klasifikáciu chemických látok a zmesí, používaných pri výrobe. V rámci spolupráce bolo realizované nové relaxačné centrum v priestoroch závodu, ktorej súčasťou je aj vyšetrovňa.

Každoročne je v regionálnej tlači a na infotexte Rožňavskej televízie zverejnený článok zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti o zdravotných rizikách vyplývajúcich z pracovných podmienok a súvisiacich opatreniach. V rámci preventívnych aktivít sú zamestnanci s prevahou práce so zobrazovacou jednotkou oboznamovaní s odporúčanou pohybovou aktivitou počas prestávok v práci.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Úloha sa v hodnotenom období realizovala podľa usmernenia gestora RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení.

Účasť RÚVZ Rožňava, ako riešiteľského pracoviska, zahŕňala nasledovné propagačné a intervenčné aktivity:

- zaslanie informácií a účastníckych listov na uverejnenie do infotextu mestskej káblovej televízie v Rožňave, do regionálneho denníka, do všetkých stredných a základných škôl v okrese Rožňava, na všetky mestské a obecné úrady v okrese Rožňava a na webovú stránku RÚVZ,
- vyhotovenie nástenky, ktorá bola umiestnená vo vstupnej hale RÚVZ,
- počas výjazdov PCOPZ a pri všetkých zdravotno-výchovných aktivitách v danom období sme propagovali potrebu zvýšenia pohybovej aktivity a túto kampaň.
- následne sme na RÚVZ Banská Bystrica zaslali 21 účastníckych listov.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Všetky aktivity oddelenia PZaVKZ týkajúce sa prevencie infekčných ochorení, chronických neinfekčných chorôb, prevencie látkových a nelátkových závislostí a prevencie sexuálne prenosných chorôb vrátane výchovy k manželstvu a rodičovstvu sú smerované ku všetkým obyvateľom okresu Rožňava, znevýhodnené komunity nevynímajúc. V roku 2019 boli výlučne v prostredí detí a mládeže zo znevýhodnených komunít zrealizované 4 aktivity pre 56 žiakov ZŠ a SŠ a 1 aktivita pre matky detí v MŠ.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Na znižovanie škodlivých účinkov alkoholu sa v roku 2019 realizovali zdravotno-výchovné aktivity prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód s dôrazom na deti a dospelujúcu populáciu. Mnohé aktivity súviseli s témou zdravého životného štýlu, s prevenciou látkových a nelátkových závislostí ale aj s fetálnym alkoholovým syndrómom. 36 aktivít pre 354 žiakov ZŠ a študentov SŠ a 3 aktivity pre 12 dospelých účastníkov sa týkalo priamo len prevencie užívania alkoholu. Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa u klientov sledoval aj rizikový faktor problémového užívania alkoholu s následným odporúčaním návštevy špecialistu.

Viac informácií v bode 9.1 – A.I.3.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Do jednotlivých základných organizácii JDS v okrese boli prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave distribuované zdravotno-výchovné materiály zamerané na zdravý životný

štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu. U seniorov sa realizovali kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 9 seniorov.

V októbri, pri príležitosti mesiaca úcty k starším sme pripravili a zrealizovali 4. ročník Rožňavského veľtrhu pre seniorov. Toto podujatie sa uskutočnilo v priestoroch historickej Radnice mesta Rožňava. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli seniori a osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Hlavnými organizátormi podujatia boli Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Program, konzultačné a sprievodné aktivity veľtrhu boli zostavené tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch a počas sprievodných a konzultačných aktivít získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb. Odborníci účastníkom veľtrhu prednášali na rôzne témy (Oživovanie, Sociálne služby v pôsobnosti mesta Rožňava, Aktívni v každom veku, Zneužívanie a páchanie násilia na senioroch, Môžem sa obrátiť na psychológa?, Cvičenie pre zachovanie zdravia, Celoslovenské opatrenia na úseku ochrany seniorov pred špecifickou trestnou činnosťou páchanou na senioroch, Základy dedičského práva a Charita v pomoci seniorom). Odborníci v rámci všetkých prednesených tém a tiež v oblasti poskytovania sociálnych služieb, uspokojovania spirituálnych potrieb, voľnočasových aktivít pre seniorov, používania inkontinenčných pomôcok a tiež v oblasti mobility seniora mali účastníci veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie a poradenstva. Sprievodné aktivity boli súčasťou veľtrhu a bol o ne už tradične veľký záujem. Zabezpečovali ich Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku, pulzu, hmotnosti, telesných tukov a svalov, masáž šije a horných končatín), Stredná odborná škola obchodu a služieb v Rožňave (strihanie vlasov a úprava účesu), Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave (ponuka kníh a aktivít) a Združenie gemerských remeselníkov v Krásnohorskej Dlhej Lúke (ukážky tvorivosti). Na podujatí bolo spolu prítomných 150 účastníkov - seniorov, študentov a odborníkov z jednotlivých oblastí.

Počas Rožňavského veľtrhu pre seniorov a počas výjazdov boli pre seniorov distribuované zdravotno-výchovné materiály /vlastné i dodané z ÚVZ SR/.

V rámci spolupráce s organizáciou Domka v Rožňave sme začali realizovať dlhodobý regionálny projekt Memory. Cieľom projektu je vzdelávanie seniorov v oblasti zvyšovania povedomia o prevencii a ochrane kognitívneho zdravia so zameraním sa na predchádzanie rozvoja neurodegeneratívnych ochorení. Prostredníctvom prednášok a workshopov pre seniorov zdravých, ako aj s už prítomným oslabením kognitívnych funkcií na úrovni ľahkej kognitívnej poruchy, je súbežným cieľom podpora duševného zdravia v tejto vekovej kategórii. Prvé stretnutie so seniormi sa uskutočnilo aj v súvislosti so Svetovým dňom Alzheimerovej choroby a bol vykonaný výjazd PCOPZ, počas ktorého bolo vyšetrených 14 seniorov. Následne sme seniorom v prednáške a diskusii objasnili problematiku demencie a dôležitosť vedenia aktívneho životného štýlu na jej predchádzanie. Ďalšie dve stretnutia mali takisto vzdelávací charakter s možnosťou ukážky tréningu pamäti. Spolu sa do tohto projektu v roku 2019 zapojilo 25 seniorov.

So zástupcami JDS Rožňava sme mali v roku 2019 6 pracovných stretnutí, ktoré sa týkali zdravia seniorov.

9.6 CINDI PROGRAM SR

V rámci CINDI programu SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a

podpory zdravia pri práci. V roku 2019 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 296 klientom, z toho vo všeobecnom 248 klientom a v špecializovaných 48 klientom. Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách výjazdmi všeobecného PCOPZ. Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 14 výjazdov v 8 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 188 klientov, z toho 127 vyšetrených za štandardných podmienok zadaných do databázy TZS a 61 klientov vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou nášho oddelenia. Absolvovalo ho 25 klientov.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných termínov je informovať verejnosť (odbornú a laickú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl, do 6 stredných škôl a 52 materských škôl, prostredníctvom pokračujúcej regionálnej kampane MOST V AUTOBUSE (kampaň ešte z roku 2014) a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu na miesta so zvýšenou koncentráciou ľudí.

Vyhodnotenie činnosti k významným termínom sa nachádza v bodoch 9.1, 9.2, 9.5.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 20120

V roku 2019 boli prostredníctvom oddelenia výchovy k zdraviu zrealizované zdravotno-výchovné aktivity v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok, taktiež v oblasti nelátkových závislostí pre 791 mladých ľudí na základných a stredných školách – žiaci, študenti ale aj rodičia a učitelia. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež v základných a stredných školách v okrese Rožňava (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, filmy na DVD, články, informácie, letáky, nástenky). Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza bod 9.1 – A.I.3.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom tohto akčného plánu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia VKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové

skupiny obyvateľstva, letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity boli v hodnotenom období realizované pre 769 osôb, z toho pre 384 detí a mládež, pre 217 ľudí v produktívnom veku a 107 seniorov.

V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 248 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003, ako aj plnením Národného programu podpory zdravia, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (pozri bod 9.1 a 9.2).

V rámci plnenia úlohy č. 5.1.3 z Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPFA), bolo na RÚVZ so sídlom v Rožňave vyšetrených spolu 76 žiakov 8. ročníkov ZŠ v okrese Rožňava, z toho bolo 38 dievčat a 38 chlapcov. Časovo a organizačne náročnú úlohu sme plnili podľa metodických pokynov gestora úlohy v čase od 07.03.2019 do 13.06.2019. Vyšetrení žiaci aj pedagógovia hodnotili projekt pozitívne. Databáza s údajmi všetkých respondentov bola zaslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V rámci úlohy RÚVZ so sídlom v Senici - oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia v roku 2019 vykonalo 5 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií okresov Senica a Skalica. V soláriách sú dodržiavané hygienické požiadavky na prevádzkovanie, vrátane objektivizácie UV žiarenia meraním solárnych prístrojov. Opaľovacie trubice v solárnych prístrojoch spĺňali limity UV žiarenia podľa platnej legislatívy.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo v roku 2019 vydaných 19 rozhodnutí o rizikových prácach, v 12 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, v 3 organizáciách boli novo určené rizikové práce a v 4 zrušené. V rámci výkonu ŠZD bolo vykonaných 17 previerok zameraných na rizikové práce ukončených záznamom. Poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov bolo overované 46 kontrolnými listami informovanosti zamestnancov. Prevládajúcim rizikovým faktorom je hluk.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V roku 2019 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 36 previerok, bolo vydaných 17 rozhodnutí a schválené 2 prevádzkové poriadky pre prácu s expozíciou chemickým faktorom.

Vykonali sme koordinovanú kontrolu podľa zákona č. 128/2015 Z.z. v spoločnosti Agropodnik a.s. Trnava, Chovateľská 2, 917 01 Trnava, Stredisko Senica - Čáčov, Športová 5275/41, Senica, Sklad agrochemikálií. V roku 2019 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (5/5). V okresoch Senica a Skalica evidujeme firmy, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi látkami v laboratóriách (IKO Sales International NV Senica, Fortaco s.r.o. Holíč, KORDÁRNA Plus a.s., organizačná zložka Senica, AGRO TAMI a.s, Nitra – prevádzka Syrárň Senica) a menšie firmy, ktoré spracovávajú tvrdé drevo. Na oddelení Patológie FNŠP Skalica sú zamestnanci exponovaní formaldehydom.

Evidujeme 3 organizácie (PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, MP Group s.r.o., Skalica, STAVBY STRECHY s.r.o., Cerová) v našej pôsobnosti, ktoré majú oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V roku 2019 bolo vydaných 45 rozhodnutí na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmy PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, Concret s.r.o., Boleráz, DBS

Slovakia spol. s r.o. Zohor, LIVING LIGHT spol. s r.o. Zeleneč, Marián Němec – COVERING Radimov, AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava, OK – plus s.r.o. Bratislava. V 36 prípadoch sa demontovala strešná krytina, v 4 prípadoch vetracie a kanalizačné potrubia z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie a v 5 prípadoch sa odstraňoval materiál s obsahom azbestu bez demontáže. Poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov bolo overované 7 kontrolnými listami informovanosti zamestnancov.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 *Zdravé pracoviská*

Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií. Firma ArcelorMittal Tailored Blanks s.r.o. Senica má udelený certifikát „Bezpečný podnik“.

V spolupráci s oddelením Podpory zdravia a výchovy k zdraviu v rámci aktivity Deň zdravia bolo zamestnancom firmy ArcelorMittal Gonvarri SSC Slovakia, s.r.o. Senica poskytnuté poradenstvo o prevencii srdcovocievnych ochorení (zdravý životný štýl, zdravá výživa, prevencia stresu, pohybová aktivita) a laboratórne vyšetrenie krvi reflotrónom a zamestnancom firmy TESCO Senica antropometrické vyšetrenie poskytnuté poradenstvo o prevencii srdcovocievnych ochorení (zdravý životný štýl, zdravá výživa, prevencia stresu, pohybová aktivita) a laboratórne vyšetrenie krvi reflotrónom.

2.2.2 *Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci*

V priebehu roka 2019 bolo zabezpečené poradenstvo pre zamestnávateľov a zamestnancov najmä v oblasti zdravotných rizík pri práci, škodlivých faktoroch pracovného prostredia za účelom zníženia rizík a zabezpečenia zdravotného dozoru na pracoviskách. V mesiaci október sme sa podieľali na kampani Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci s témou pre roky 2018 – 2019 „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. Využili sme vlastné informačné zdroje s aktívnym využitím praktických nástrojov EU-OSHA pre danú kampaň.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Úloha bola v roku 2019 realizovaná odberom jednej vzorky – Fľaša so zásobníkom na ľad, ktorá bola odoslaná na laboratórnu analýzu (bisfenol A) do RÚVZ Poprad. Predmetná vzorka vyhovela požiadavkám platnej legislatívy.

3.2 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK a ARÓM V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu kuchynskej soli boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov (1 vzorka v zariadení spoločného stravovania otvoreného typu a 1 vzorka v zariadení spoločného stravovania uzavretého typu) a 1 vzorka pekárenského výrobku v ZSS. Výsledky laboratórnej analýzy boli prepočítané podľa receptúr, spracované v požadovanej tabuľkovej forme a zaslané do RÚVZ Trnava.

3.3 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

RÚVZ Senica predmetnú úlohu v roku 2019 nerealizoval.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

a) Podpora zdravého štartu do života

V Materskom centre v Senici boli zrealizované 2 prednášky, bolo edukovaných bolo 73 žien.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V rámci podpory zdravšieho prostredia v školách bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania vykonaných 47 kontrol, v školských bufetoch a ostatných zariadeniach doplnkového stravovania 2 kontroly. Štátnym zdravotným dozorom vykonaným v školských stravovacích zariadeniach bolo zistené, že sú na požadovanej hygienickej úrovni, strava sa pripravuje v súlade s hygienickými požiadavkami. Zisťovanými nedostatkami sú opotrebovanosť priestorov a zariadení, nedodržiavanie zásad SVP, sporadicky tovar po dobe spotreby. V jednom prípade bola uložená sankcia podľa § 57 zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. vo výške 150,00 eur, v ostatných prípadoch boli nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Boli vykonané mimoriadne ciele kontroly zamerané na organizáciu a hygienické podmienky prevádzkovania tzv. obedov zadarmo v zariadeniach školského stravovania. Skontrolovaných bolo 10 zariadení školského stravovania. Výsledky kontrol boli zaslané ÚVZ SR. Bolo zistené, že neprišlo k výraznému zhoršeniu, ale ani k výraznému zlepšeniu hygienických podmienok v kontrolovaných zariadeniach z dôvodu zavedenia tzv. „obedov zadarmo“.

Diétne stravovanie sa realizuje formou individuálnej donášky stravy, v školských stravovacích zariadeniach sa diétna strava nepripravuje.

Pri kontrolách v školských bufetoch bolo zistené, že sortiment bufetov zodpovedá sortimentu, ktorý bol schválený orgánom na ochranu zdravia, aj keď vo väčšine bufetov sa ponúka aj nevhodný sortiment ako sú cukrovinky, slané čipsy, sladené nápoje. V bufetoch je pre žiakov dostupné mlieko a mliečne výrobky, nápoje a prírodné šťavy bez konzervačných látok a so zníženým obsahom cukru. Alkoholické nápoje, nápoje s obsahom chinínu, kofeínu a tabakové výrobky sa nenachádzali v žiadnom z kontrolovaných bufetov. Prevádzkovateľom sa pri výkone ŠZD odporúča prehodnotiť predávaný sortiment a uprednostniť ponuku energeticky a výživovo hodnotného tovaru.

V predškolských zariadeniach sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru kládol dôraz na zabezpečenie pitného režimu používaním pitnej vody a nesladených nápojov (21 kontrol). Bolo zistené, že sa preferuje pitná voda bez príchutí alebo balená pramenitá voda (dochutená bylinkami, ovocím), čaje z ponuky schválených MSNaR pre školské stravovanie. Boli zrealizované edukačné aktivity pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl: 11 besied na tému „Zdravý životný štýl“ a „Výživa mladých ľudí“, edukovaných bolo 242 žiakov, v rámci realizácie Školského programu 4 besedy, edukovaných bolo 199 žiakov základných škôl, v rámci realizácie projektu Viem, čo zjem 3 besedy, edukovaných bolo 56 žiakov a školským zariadeniam boli distribuované edukačné materiály. Projekt „COSI“ – realizovaný podľa požiadaviek gestora. Bolo vykonané antropometrické vyšetrenie žiakov ZŠ v Skalici (28 žiakov) a zadávanie zozbieraných údajov do elektronickej mustry, ktoré boli odoslané gestorovi projektu (166 respondentov).

c) Poskytovanie nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V spolupráci s ÚPSVaR v Senici bolo zrealizované školenie pracovníkov školského stravovania k získaniu odbornej spôsobilosti z dôvodu zavedenia tzv. „obedov zadarmo“.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaného v školských zariadeniach, sa zistilo, že do týždenných rozvrhov hodín na ZŠ na 1. a 2. stupni a SŠ sú zaradené dve hodiny telesnej výchovy, výnimočne niektoré triedy v základných školách majú zaradené do rozvrhu 3 hodiny telesnej výchovy. Ani jedna z kontrolovaných škôl neposkytuje možnosť liečebnej telesnej výchovy. Počas prestávok majú žiaci dostatok voľného pohybu (na školskom dvore, chodbách), telovýchovné chvíľky počas vyučovania sa využívajú prevažne na 1. stupni ZŠ (1.a 2. roč.). U žiakov vyšších ročníkov a na SŠ sú obľúbené hlavne u chlapcov rôzne športové krúžky (futbalový, volejbalový basketbalový, posilňovňa a pod.). Postupnou rekonštrukciou telocviční dochádza k zlepšeniu podmienok TV žiakov a študentov. Telocvične a vonkajšie športové plochy (multifunkčné ihriská) na školách využíva mimo vyučovania aj verejnosť, na základe zmluvných vzťahov, čo je zapracované aj v schválených PP. V rámci bolo vykonaných 12 kontrol v telovýchovných zariadeniach pre deti a mládež.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Prieskum „ESPAD 2019 – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách“ bol zrealizovaný podľa požiadaviek gestora. Respondentmi dotazníkového prieskumu bolo spolu 108 žiakov a študentov základnej a stredných škôl v okresoch Senica a Skalica (17 žiakov ZŠ, Strážnická 1, Skalica a 91 študentov Strednej odbornej školy elektrotechnickej v Gbeloch). Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Bol vykonaný štátny zdravotný dozor, zameraný na kontrolu pieskovísk. Kontroly pieskovísk boli zamerané hlavne na technický stav pieskovísk, spôsob čistenia pieskoviska, evidenciu udržiavania pieskovísk počas sezóny a objektivizáciu kvality piesku. Všetky skontrolované materské školy majú v schválených prevádzkových poriadkoch zdokumentovanú starostlivosť o pieskovisko určené na hranie detí podľa § 2 a 3 vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Bolo vykonaných 47 kontrol pieskovísk, skontrolovaných bolo 29 pieskovísk (8 verejných, 21 pri MŠ), odobratých bolo 20 vzoriek (9 MŠ, 11 z verejných pieskovísk), nevyhovujúcich vzoriek piesku bolo 9 (2 MŠ, 7 z verejných pieskovísk). V prípade nevyhovujúcich vzoriek piesku bol odber zopakovaný. 2 vzorky piesku (1 MŠ, 1 verejných pieskovisko) boli nevyhovujúce z dôvodu prekročenie limitu geohelmintov. Na základe laboratórných výsledkov, ktoré analyzovali laboratória RÚVZ so sídlom v Trnave, boli prevádzkovatelia kontrolovaných pieskovísk písomne oboznámení s výsledkami analýz a upozornení na povinnosť zabezpečovať pravidelné čistenie a udržiavanie pieskovísk tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia v dôsledku ich mikrobiálneho

alebo parazitárneho znečistenia. Prevádzkovateľom pieskovísk, ktorých laboratórne výsledky potvrdili výskyt *Salmonely* sp. a parazitárneho znečistenia, boli nariadené opatrenia v zmysle § 12 ods. 2 písm. n) zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. – zákaz prevádzky pieskoviska do doby odstránenia zistených nedostatkov a do doby objektívneho preukázania vyhovujúcej kvality piesku. Ďalej bola doporučená výmena piesku a zabezpečenie pieskoviska proti znečisteniu z okolia vhodným prekrytím. Výsledky štátneho zdravotného dozoru boli zaslané v polročných intervaloch gestorovi projektu.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Jedálne lístky sa hodnotili v troch školských stravovacích zariadeniach (ďalej len „ŠJ“), ktoré pripravujú stravu pre deti v materských školách - Školská jedáleň pri Materskej škole v Brodskom, Školská jedáleň ako súčasť Základnej školy s materskou školou v Gbeloch a Súkromná školská jedáleň v Skalici (varí pre všetky MŠ v Skalici).

Jedálne lístky sa hodnotili podľa metodiky, ktorú zaslal gestor projektu, v októbri a v novembri 2019. Hodnotila sa pestrosť stravy a frekvencia podávania vybraných druhov potravín. Jedálne lístky z hľadiska hodnotenia frekvencie podávania vybraných druhov potravín vo všetkých sledovaných zariadeniach boli dobré. Koeficienty pestrosti (hodnotené obede, desiaty a olovranty spolu) sú vyhovujúce. Obedy z hľadiska hodnotenia celkových koeficientov pestrosti sú vyhovujúce. Pestrosť podávania polievok a hlavných jedál je vynikajúca. Pestrosť príloh je vyhovujúca, ale väčšinou sa striedajú tradičné prílohy – dusená ryža, zemiaky, cestoviny, knedľa. Prílohy typu bulgur a pod. (menej známe) sa zaraďujú do jedálnych lístkov sporadicky (deti ich veľmi neoblubujú). Najnižší koeficient pestrosti majú nápoje. Striedajú sa stolové vody so sladenými nápojmi – ovocné šťavy, citronády a pod., ktoré sú uvedené v MSNaR pre školské stravovanie. Pozitívne bola hodnotená prevaha stolovej vody, ktorá bola podávaná k obedu v ŠJ pri ZŠ s MŠ Gbely. Výsledky hodnotenia jedálnych lístkov boli zaslané gestorovi projektu.

4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

Do riešenia tohto projektu nie sme zapojení.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Senici poskytovali usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietaní povinného očkovania. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení ako aj informácie o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu. Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaného Očkovacieho kalendára na rok 2019, ktorý je k dispozícii na webových stránkach RÚVZ Senica.

Priebežne sa vykonávali telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

V súvislosti Európskeho imunizačného týždňa 2019 (24. - 30.apríl 2019) European Immunization Week- EIW 2019 , ktorý bol sprevádzaný heslom „ Hrdinovia vakcinácie “, boli na web stránkach RUVZ Senica prezentované články na zdôraznenie významu očkovania a informačný panel v priestoroch RÚVZ. V roku 2019 bolo nahlásených 11 odmietnutí povinného očkovania.

Kontrola očkovania bola realizovaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR v II. polroku 2019 s nasledovnými výsledkami:

Okres Senica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 98,58% (ročník 2017), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 98,58% (ročník 2017), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 97,1% (ročník 2012), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,4%, (ročník 2005), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 97,2% (ročník 2017), 97,5% (ročník 2016) a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 99,26% (ročník 2007), 99,40%. (ročník 2006).

Okres Skalica – pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 97,60% (ročník 2017), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 97,60% (ročník 2017), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 97,10% (ročník 2012), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 98,5% (ročník 2005), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 97,40%, (ročník 2017), 95,30% (ročník 2016), a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 99,2%. (ročník 2007).

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z., 544/2011 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

V roku 2019 oddelenie epidemiológie zabezpečovalo zasielanie výsledkov z realizácie „ Imunologického prehľadu v Slovenskej republike 2018 – séroprevalenčná štúdia“. V rámci okresov Senica a Skalica bolo oslovených a zapojených 7 všeobecných lekárov pre deti a dorast a pre dospelých. ktorí odobrali vzorky krvi od 90 osôb pri rovnomernom zastúpení obidvoch pohlaví vo veku od 1-69 rokov.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných chorôb sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi počas celého roka. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení za okresy Senica a Skalica, o ktorom sú informovaní lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v sídle okresov, regionálna veterinárna a potravinová správa a príslušne susediace regionálne RÚVZ s územím okresu Senica a Skalica vrátane Krajskej hygienickej stanice Brno elektronickou formou. Hlásenia akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení sú pravidelne spracovávané týždenne a odborná i laická verejnosť je informovaná o aktuálnej situácii v miestnej tlači a na webových stránkach úradu.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Informačný systém EPIS je pravidelne využívaný a sú do neho vkladané údaje o prenosných ochoreniach priebežne počas celého roka. V sledovanom období do 31.12.2019 bolo za okres Senica vložených do systému 533 údajov a 333 epidemiologických šetrení. Za okres Skalica bolo vložených do systému 728 údajov a vykonaných 637 epidemiologických šetrení v ohnisku. Systém rýchleho varovania sa plne využíval počas uplynutého obdobia. Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD a odborná zdravotnícka verejnosť.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

RÚVZ Senica pokračuje v zapojení sa do projektu HELICS EU aj v roku 2019. Spracúvajú sa sledované zdravotné dokumentácie pacientov hospitalizovaných vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica na oddelení anesteziológie a intenzívnej medicíny, kde sú sledované infekcie na jednotkách intenzívnej starostlivosti (ICU) za obdobie troch mesiacov v roku 2018 a na chirurgickom oddelení infekcie v mieste chirurgického zákroku (SSI) za obdobie šiestich mesiacov roku 2018. Celkovo bolo spracovaných a do systému vložených 46 dotazníkov ICU a 62 dotazníkov SSI.

K sledovanému termínu 31.12.2019 bolo na oddelení epidemiológie evidovaných 216 nozokomiálnych nákaz z oddelení FNsp Skalica.

Na oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. RÚVZ Senica je od r. 2016 zapojený do Európskej surveillance infekcií *Clostridium difficile*, ktorá sa vykonáva v spolupráci s nemocničným epidemiológom FNsp Skalica a spádovým mikrobiologickým laboratóriom.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Senici.

V súvislosti s vydaným Usmernením hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR bolo zabezpečené informovanie všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, primárov a lekárov urgentných príjmov a záchrannej zdravotnej služby, ktoré poskytujú zdravotnícku starostlivosť pacientom s VNN. Cieľom je zvýšiť pripravenosť na ochranu verejného zdravia pred hrozbou zavlečenia a šírenia sa vysoko nebezpečnej nákazy (VNN) na území okresov Senica a Skalica, prehĺbiť vedomosti účastníkov školenia a pripraviť ich na zvládnutie opatrení v rezorte zdravotníctva a činností pri riešení situácie po zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN.

V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR bola odprezentovaná problematika pre všeobecných lekárov, lekárov ZZS a CPO FNŠP Skalica.

V surveillance SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s FNŠP Skalica, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2019 odoberali vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR paralelne z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici (7 vzoriek) a v Senici (7 vzoriek). Z odobratého počtu 14 vyšetrených vzoriek odpadových vôd v 5 vzorkách bol potvrdený: január COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Skalica), jún COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Senica), október COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Skalica), Enterovírusy – NPEV (ČOV Senica), november COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Senica). Ostatné vzorky boli s negatívnymi výsledkami. V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Oddelenie epidemiológie RUVZ Senica v roku 2019 nerealizovalo aktivitu „Prevencia HIV/AIDS“ formou interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Pre študentov stredných škôl bolo realizované 5 besied o problematike HIV/AIDS .

Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov na RÚVZ Senica, edukačné materiály na webovej stránke RÚVZ Senica.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V roku 2019 poradňa očkovania poskytovala informácie priebežne o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovania, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Poradne využívali viac zdravotnícki pracovníci. Väčšinou sa otázky týkali kontraindikácií očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania, prípadne pri presťahovaní sa z krajín EU a mimo EU. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny. Informácie ohľadom očkovania žiadali najmä v prípadoch dovolenkového cestovania do zahraničia, pri dlhodobých študijných pobytoch študentov a práce v zahraničí.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUD/CICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V priebehu mesiacov jún 2019 sme sa zapojili do edukačnej aktivity vzdelávania študentov stredných škôl okresov Senica a Skalica vo vakcinológii - „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“.

Hlavným cieľom je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení preventabilných očkovaním a o význame očkovania, prioritne v cieľovej skupine študentov vyšších ročníkov (3. a 4. ročník). Edukácia bola interaktívnou formou a efekt overovania vedomostí bol formou besedy so študentmi – 58 študentov.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Plní sa priebežne. V rámci NPPZ sa realizujú všetky nižšie uvedené aktivity.

9.1.1

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Plní sa priebežne. Bol vykonaný dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR“ u 104 respondentov od 15 rokov vyššie podľa požiadaviek gestora.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Projekt sa realizuje priebežne. Klientom poradne zdravia boli poskytnuté informácie o zdravom životnom štýle. Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ bol v priestoroch úradu inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály do škôl, zdravotníckych zariadení, klubov dôchodcov a osvetových organizácií. Pracovníci úradu sa aktívne zúčastnili celoslovenského a krajského športového dňa organizovaného v RÚVZ Prievidza so sídlom Bojniciach a RÚVZ so sídlom Trnave.

K Európskemu dňu obezity bola zrealizovaná prednáška pre dospelých na tému „Pohybová aktivita a zdravie“ a analýza obezity bola urobená u 8 ľudí v poradni zdravia. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Európsky deň obezity a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály. K Svetovému dňu zdravia boli zrealizované v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a Arcelor Mittal, Tailored Blanks Senica, s.r.o Dni zdravia. Počas akcie boli zrealizované preventívne vyšetrenia zamestnancov (celkový cholesterol, TK), na ktoré nadväzovalo komplexné poradenstvo. Celkovo bolo vyšetrených 19 ľudí.

K Svetovému dňu srdca bol v spolupráci s TESCO v Senici uskutočnený Deň zdravia, na ktorom boli zamestnancom urobené vyšetrenia zahrňujúce anamnézu, antropometrické vyšetrenie, vyšetrenie TK, P, biochemické vyšetrenie krvi a určenie KV rizika, na ktoré nadväzovalo komplexné poradenstvo. Ďalej bola uskutočnená prednáška na tému „Zdravý životný štýl“. Edukovaných a vyšetrených bolo 13 ľudí. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň zdravia a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály.

K Svetovému dňu potravy bol v priestoroch úradu inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň potravy a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály.

V spolupráci s Obchodnou akadémiou a Gymnázium Ladislava Novomeského v Senici bolo uskutočnených 11 prednášok pre študentov na tému „Zdravý životný štýl“ (242 študentov).

Projekt „Školský program“ - zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Boli vykonané 4 besedy v ZŠ Radošovce a ZŠ Senica (199 respondentov).

Projekt „Viem, čo zjem“ - boli zrealizované 3 interaktívne edukačné aktivity, edukovaných bolo 56 žiakov 6. ročníka Základnej školy, V. Paulínyho – Tótha, Senica. Záznam o priebehu edukačných aktivít bol zaslaný gestorovi projektu.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ bola pred súťažou spropagovaná na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Senici, zabezpečili sme distribúciu plagátov pre verejnosť. V regionálnom úrade verejného zdravotníctva bol počas celej kampane inštalovaný panel s podmienkami súťaže i s voľným prístupom k účastníckym listom. V okresoch Senica a Skalica sme osobne oslovovali ľudí na OÚ, MsÚ, školách, zdravotníckych zariadeniach, osvetových strediskách, kluboch dôchodcov, na športoviskách i fitness centrách a na športových podujatiach. Do celonárodnej medzinárodnej koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie sa zapojilo a prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Senici odovzdali účastnícke listy 2 ľudia.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

K Medzinárodnému dňu povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme v spolupráci s Materským centrom v Senici uskutočnili 1 prednášku na tému „Alkohol v tehotenstve poškodí bábätko“ (43 edukovaných žien). V TESCO Senica boli uskutočnené 2 edukačné aktivity – Kvíz o alkohole a prednáška na tému „Alkohol zabíja“, edukovaných bolo 30 žien. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol medzinárodný deň spropagovaný a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály.

V spolupráci so Strednou odbornou školou v Senici sme uskutočnili 1 prednášku o prevencii alkoholizmu (52 študentov). Pravidelne mesačne sa zúčastňujeme zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri Mestskom zastupiteľstve Senica.

9.5. NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Klubom dôchodcov bol poskytnutý edukačný materiál (Typy pre lepšiu pamäť, Obezita, Stres, Žijeme zdravo, Pyramída zdravej výživy, Alzheimerova choroba, Vysoký krvný tlak). K Októbru – Mesiacu úcty k starším a v súvislosti so Svetovým dňom osteoporózy bola klientom Domova dôchodcov v Borskom Mikuláši odprednášaná téma „Pohyb ako prevencia osteoporózy“, edukovaných bolo 15 seniorov. Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Október – Mesiac úcty k starším a Svetový deň osteoporózy, v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel a boli distribuované zdravotno – výchovného materiály do klubov dôchodcov, zariadení sociálnej starostlivosti a zdravotníckych zariadení.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Školám a zdravotníckym zariadeniam v oboch okresoch bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

9.7 CINDI program SR

V Centre podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Senici v základnej poradni bolo vyšetrených 27 klientov (7 mužov, 20 žien). Prvovyšetrených bolo 13 (5 mužov, 8 žien), kontrolne bolo vyšetrených 14 klientov (2 muži, 12 žien). Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo.

Počas výjazdových aktivít (15 výjazdov) bolo celkovo vyšetrených 411 ľudí. Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo. 49 klientom bolo poskytnuté telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia v rámci celoštátnej Linky pomoci. Celkový počet výkonov bol 2472.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

K Svetovému dňu bez tabaku sa uskutočnila interaktívna beseda pre žiakov 3. ročníka Strednej odbornej školy v Senici na tému „Fajčenie a choroby dýchacej sústavy“ spojená s kvízom (52 študentov). Vo vestibule SOŠ v Senici bol zriadení stánok, kde boli poskytnuté informácie a individuálne poradenstvo na tému škodlivosti fajčenia, odvykania od fajčenia a pasívnej inhalácie tabakového dymu (13 ľudí). Ďalej boli uskutočnené vyšetrenia – meranie CO smokerlyzércom (13 ľudí) a vitálnej kapacity pľúc spirometrom (13 ľudí). Výsledky vyšetrení boli zaslané ÚVZ SR. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol svetový deň spropagovaný a boli distribuované edukačné materiály.

Pokračovala realizácia projektu „Fajčiť či nefajčiť“- kvíz pre stredoškolákov, v rámci ktorého sme záujemcom vyšetrili hodnotu CO vo vydychovanom vzduchu, poskytlí poradenstvo a edukačné materiály (10 aktivít). Celkovo sa projektu zúčastnilo 268 študentov a vyšetrených bolo 130 študentov.

Projekt „Kto nás chráni“ bol zrealizovaný v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica. Bola uskutočnená výtvarná súťaž pre žiakov základných, špeciálnych a základných umeleckých škôl zameraná na prevenciu kriminality a drogových závislostí a následne výstava spojená s ocenením víťazných prác.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovania s nimi boli zrealizované 2 prednášky na tému „Drogové závislosti u detí a mládeže“, edukovaných bolo 48 študentov Gymnázia Ladislava Novomeského Senica. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol tento deň spropagovaný a boli distribuované výchovno- vzdelávacích materiály.

Počas Európskeho týždňa boja proti drogám bol v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica uskutočnený 23. ročník projektu „Chráňme sa pred drogovým nebezpečenstvom“. Projekt je zameraný na prevenciu drogových závislostí, určený pre koordinátorov prevencie drogových závislostí, pedagógov, študentov, kultúrnych a osvetových zamestnancov, pre odbornú a laickú verejnosť. Okrem účasti sme sa spolupodieľali na príprave a organizácii seminára.

Ďalej boli uskutočnené 2 interaktívne besedy „Drogové závislosti u detí a mládeže“, počet edukovaných: 184 študentov, 1 škola- gymnázium. Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Európsky týždeň boja proti drogám, v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel a bol distribuovaný edukačný materiál.

Bola uskutočnená 1 prednáška pre študentov Strednej odbornej školy v Senici o škodlivosti užívania nelegálnych drog. edukovaných bolo 52 študentov.

Pravidelne mesačne sa zúčastňujeme zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri Mestskom zastupiteľstve Senica.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Pri príležitosti Svetového dňa "Pohybom ku zdraviu" v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály do škôl, zdravotníckych zariadení, klubov dôchodcov a osvetových organizácií. Pracovníci úradu sa aktívne zúčastnili celoslovenského a krajského športového dňa organizovaného v RÚVZ Prievidza so sídlom Bojniciach a RÚVZ so sídlom Trnave. Bola zrealizovaná prednáška pre dospelých na tému „Pohybová aktivita a zdravie“, edukovaných bolo 8 ľudí.

Úloha 5.1.1

Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi

Zrealizovali sme vyšetrenia žiakov 8. ročníkov základných škôl v Senici a dotazníkový prieskum podľa požiadaviek gestora. Celkovo bolo vyšetrených 70 žiakov. Všetky získané údaje boli zadané do tabuľky v programe Excel a poslané gestorovi projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2019 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2019 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metódik vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2019 neboli dané požiadavky gestora úlohy na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Cieľ

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti environmentálno – zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

Gestorom úlohy riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR.

V priebehu roku 2019 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR, na plnenie predmetnej úlohy.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

Gestorom úlohy je NRC pre pitnú vodu, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2019 neboli dané požiadavky gestora úlohy - NRC pre pitnú vodu na plnenie predmetnej úlohy.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytombiologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2019 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriu

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom sú RÚVZ v SR.

RÚVZ Spišská Nová Ves uviedol v roku 2019 do prevádzky 1 nové solárium, celkovo má vo svojej regionálnej pôsobnosti 16 prevádzok solárií. Pracovníci oddelenia HŽP vykonali v priebehu roka 2019 v soláriách 2 ŠZD, pri ktorých neboli zistené nedostatky.

V rámci mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií sa pracovníci RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi dňa 21. januára 2019 zúčastnili merania ÚV žiarenia v 3 prevádzkach solárií vo svojej regionálnej pôsobnosti, ktoré vykonal RÚVZ so sídlom v Košiciach. V marci 2019 vykonali v predmetných prevádzkach štátny zdravotný dozor. V 2 prevádzkach neboli v rámci mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru zistené nedostatky, v 1 prevádzke bolo začaté správne konanie.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ

- overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácia olova)
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení:
 - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie
 - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou

Gestorom úlohy je RÚVZ Poprad – Národné referenčné laboratórium pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami nominované ako Národné referenčné

centrum pre materiály určené na styk s pitnou vodou v spolupráci s ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2019 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z PROBLEMATIKY ÚZEMNÉHO OBVODU

SLEDOVANIE KVALITY VODY V PRAMEŇOCH NA ÚZEMÍ NÁRODNÉHO PARKU SLOVENSKÝ RAJ

V priebehu roka 2019 bolo pracovníkmi oddelenia HŽP odobratých 11 vzoriek vôd prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to prameň Pod Gačovskými skalami – Dedinky, prameň Stratenská Píla, prameň Zajmarská roklina(vyvieračka), prameň Suchá Belá, prameň Kysel', prameň sv. Bruna na Kláštorisku, prameň na ceste medzi Kláštoriskoma Podleskom, prameň Klauzy, prameň pri potoku Lesnica (Pod tiesninou), prameň v doline Blajzloch, Prameň Majsgripin.

Kvalita vody vo vzorkách: prameň Kysel', prameň sv. Bruna na Kláštorisku, prameň Klauzy, prameň Zajmarská roklina(vyvieračka), prameň Suchá Belá, prameň na ceste medzi Kláštoriskoma Podleskom, prameň pri potoku Lesnica (Pod tiesninou), **nezodpovedala** hygienickým požiadavkám, prekročené boli mikrobiologické ukazovatele - E. coli, koliformné baktérie, enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C.

ODBORNE SPOLUPRACOVAŤ S OBECNÝMI ÚRADMI PRI RIEŠENÍ PROBLEMATIKY V ZÁSOBOVANÍ RÓMSKÝCH OSÁD PITNOU VODOU

V priebehu roku 2019 bolo odobratých 5 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov v rómskych osadách – Žehra, Nálepko, Rudňany, Vítkovce. V 1 odobratej vzorke bol prekročený mikrobiologický ukazovateľ – koliformné baktérie a v 1 vzorke boli prekročené všetky mikrobiologické ukazovatele a niektoré fyzikálno – chemické ukazovatele – farba, zákal, absorbancia, $CHSK_{Mn}$, železo, mangán.

Pri štátnom zdravotnom dozore sú nedostatky zisťované v udržiavaní a funkčnosti „verejných studní“. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne. Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studní a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2019 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2 236 pracovníkov v riziku práce, z toho 404 žien. Pri porovnaní roku 2019s predchádzajúcim rokom sa počet exponovaných pracovníkov zvýšil o 134 pracovníkov, z toho 80 žien (v roku 2018 bolo spolu exponovaných 2 102 pracovníkov, z toho 324 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti je v riziku najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 1 706(z toho je 362 žien), čo predstavuje z celkového počtu 76,3 % pracovníkov. V stavebníctve je v riziku evidovaných 313 pracovníkov (všetko muži), čo je 14 %, v ťažbe a dobývaní 87pracovníkov (z toho je 6 žien) čo tvorí 3,9 %, v zdravotníctve a sociálnej pomoci 38 pracovníkov (z toho 36), čo tvorí 1,7 % a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 38 pracovníkov (mužov), čo predstavuje 1,7 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 54 pracovníkov (z toho 0 žien), čo je 2,4 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov.

Oproti minulému roku bol celkovo zaznamenaný zvýšený počet exponovaných pracovníkov vo väčšine odvetví. Najvýraznejšie zvýšenie v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v priemyselnej výrobe a to o 127 pracovníkov. V rezorte vzdelávania nedošlo oproti minulému roku k žiadnej zmene v počte exponovaných zamestnancov (1 pracovník praktického výcviku).

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému huku 2 041pracovníkov, z toho je 299žien (zvýšenie o 29 pracovníkov, počet exponovaných žien sa zvýšil o 18), chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 440 pracovníkov, z toho je 28 žien (zníženie o 1 pracovníka, pričom klesol aj počet exponovaných žien o 2), chemickým karcinogénom, mutagénom, reprodukčne toxickým látkam je exponovaných 73 pracovníkov, z toho 13 žien a nadmerným vibráciám je exponovaných 423pracovníkov – mužov (nárast o 47mužov). Biologickému faktoru je exponovaných 17 pracovníkov z toho 12 žien, fyzickej záťaži 117 pracovníkov (nárast o 80 pracovníkov) z toho 66 žien, psychickej pracovnej záťaži je exponovaných 18 žien a záťaži teplom a chladom 18 pracovníkov (muži).

Nadalej evidujeme najvyšší počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom prostredí v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves. Z celkového počtu 2 261/786 zamestnancov je 860/111 zamestnancov exponovaných nadmernému huku, 78/64 fyzickej záťaži a 18/0 chemickým faktorom (oxidu uhoľnatému). Oproti minulému roku došlo k zvýšeniu počtu exponovaných pracovníkov o 97, počet exponovaných sa zvýšil o 3ženy (pričom celkový počet zamestnancov spoločnosti je oproti minulému roku nižší o 40 zamestnancov).

Ďalšie spoločnosti, v ktorých evidujeme vyšší počet exponovaných pracovníkov sú:

- URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 81/0 pracovníkov exponovaných riziku huku, prachu a vibrácií prenášanými na ruky a na celé telo z celkového počtu zamestnancov 116/8,
- SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 374/262 exponovaných 35/5 pracovníkov nadmerným hlukom a 3/0 pracovníkov pevným aerosólom (ostatné kremičitany),

- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 231/113 evidovaných 74/35 pracovníkov v riziku hluku a prachu (rastlinný pevný aerosól s dráždivým účinkom),
- KOVOHUTY, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 167/15 exponovaných 93 mužov v riziku hluku, pevnému aerosólu, chemických látok (olovo, meď), vibráciám a fyzickej záťaži,
- TRIPLUS SK, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 175/117 evidovaných 28/25 pracovníkov v riziku hluku,
- STI, spol. s r.o., Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 245/4 evidovaných 212 mužov v riziku hluku, pevného aerosólu a vibrácií prenášaných na horné končatiny a vibrácií prenášaných na celé telo,
- TREVA s.r.o., Prakovce má z celkového počtu zamestnancov 125/11 evidovaných 97 mužov v riziku hluku, prachu a vibrácií prenášaných na ruky,
- Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 107/14 evidovaných 36 mužov v riziku hluku, vibrácií, prachu alebo záťaže teplom,
- NOVES a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 125/22 evidovaných 23/3 pracovníkov v riziku hluku,
- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 101/67 zamestnancov exponovaných 46/29 pracovníkov v riziku hluku,
- RUDOLPH USINADOS SK, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 70/23 exponovaných hlukom 55/15 zamestnancov,
- SABAR, s.r.o. Markušovce sa dostal v roku 2019 do likvidácie

V roku 2019 boli prehodnotené rizikové práce v 20 existujúcich firmách. Nové rozhodnutia boli vypracované pre 9 právnických organizácií (Podtatranská hydina, a.s. Kežmarok, prevádzka Spišské Tomášovce, Kromwood s.r.o., Krompachy, KPN s.r.o., Spišská Nová Ves, Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik, Banská Štiavnica, OZ Košice, Správy povodia Hornádu a Bodvy v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves, GAJANLES s.r.o., Nálepko, Embraco Slovakia s.r.o., Odorínska cesta 2, Spišská Nová Ves, NsP a.s., Spišská Nová Ves, Vladimír Hazes, Gelnica).

Prehodnotené rizikové práce s následným preradením do 2. kategórie práce boli buď na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia alebo ukončením činnosti s výskytom rizikových faktorov v 4 organizáciách (hluk MAGRAD s.r.o. Krompachy, LINDAB a.s., Jamník, URANPRES, spol. s r.o., Prešov, prevádzka Spišská Nová Ves, Calmit, spol. s r.o., Bratislava, závod Margecany).

V jednej spoločnosti došlo k zmene a to zo 4. rizikovej kategórie do 2. rizikovej kategórie práce, z dôvodu vykonávania pracovnej činnosti externou spoločnosťou dodávateľský.

Uvedeným spoločnostiam bolo vydané rozhodnutie na vyradenie pracovných činností z 3 a 4. rizikovej kategórie do 2. kategórie práce.

K zmene zo štvrtej kategórie do tretej kategórie prác pre rizikový faktor hluk došlo na základe aktualizácie výsledkov objektivizácie (LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica, OZ Košice, pracovisko Manipulačno-expedičný sklad Mníšek nad Hnilcom a Stará Voda).

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR. V roku 2019 evidujeme celkovo 78 subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 58 kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, čo predstavuje z celkového počtu 74,36 %. Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Spišská Nová Ves bolo do 15.01.2020 zaslaných 72 informácií o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík, t.j. 93,6 % z celkového počtu pracovísk s vykonávaním rizikových prác, informáciu nezaslali SZČO – pílčici.

Preventívna lekárska starostlivosť a dohľad nad pracovným prostredím je poskytovaná pracovnou zdravotnou službou. V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves podľa podkladov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru a podľa zaslaných informácií o hodnotení zdravotných rizík majú najväčšie zastúpenie pracovné zdravotné služby MEDISON s.r.o. Košice a ProCare a.s., Bratislava, ktoré majú v Spišskej Novej Vsi zriadené vysunuté pracovisko. Dohľad nad pracovným prostredím a zdravím zamestnancov je zabezpečený aj ďalšími pracovnými zdravotnými službami napr. Pro Benefit s.r.o., Púchov, PZS s.r.o. Poprad - Matejovce, Nemocnica Poprad, a.s. Poprad, MEDI RELAX M+M s.r.o. Bratislava, Balsam s.r.o. Bardejov, BE-SOFT a.s. Košice, Nemocnica Košice – Šaca, ReamPreventSanté s.r.o., Liptovský Mikuláš, ERGOMED Poliklinika s.r.o., Košice a iné.

Preventívna lekárska starostlivosť v súvislosti s prácou je zabezpečovaná prostredníctvom zmluvných lekárov v Spišskej Novej Vsi, ako aj v meste Krompachy a Gelnica, kde preventívnu lekársku starostlivosť vykonávajú lekári pod dohľadom pracovného lekára v Spišskej Novej Vsi (spoločnosť ProCare a.s. Bratislava má zriadenú vlastnú ambulanciu pracovného lekárstva v Spišskej Novej Vsi) Naďalej nie je doriešená problematika SZČO, ktorí pracujú na dohodu v priemyselných podnikoch a v stavebníctve (zvárači, stolári, kovorobotníci ap.).

Pracovné zdravotné služby zabezpečujú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, posúdenie rizika, vypracovanie prevádzkových poriadkov a spolupracujú pri šetreniach podozrení na chorobu z povolania poskytnutím podkladov. Kvalita predkladaných protokolov je rôzna, v niektorých prípadoch je potrebné protokol vrátiť na dopracovanie. Prevažne sú zisťované chyby v dokumentovaní skutočnej expozície zamestnanca rizikovému faktoru a s tým súvisiaci prepočet.

Prevádzkovatelia predkladali na posúdenie prevádzkovej poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Celkovo bolo predložených a posúdených 84 podaní na schválenie prevádzkových poriadkov zameraných na škodlivé faktory v pracovnom prostredí (hluk, chemické faktory, vibrácie, biologické faktory, AZC materiál, fyzická záťaž a pod). Z uvedeného počtu prevádzkových poriadkov bolo 11 schválených pri zaradení prác do rizikových kategórií (4x hluk, 3x chemické faktory, 2x vibrácie, 1x biologické faktory, 1x fyzická záťaž).

Ostatné prevádzkové poriadky boli schvaľované: 6 pri uvedení priestorov do prevádzky, 26 samostatným rozhodnutím a 41 prevádzkových poriadkov bolo schválených v súvislosti s demontážou a likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest.

Hygienická problematika rizikových prác, nutnosť preventívnej lekárskej starostlivosti, používanie OOPP a zariadení na osobnú hygienu, ako aj osvetová a poradenská činnosť v oblasti preventívneho pracovného lekárstva sa vykonáva pri štátnom zdravotnom dozore, pri predkladaní a prejednávaní projektových dokumentácií. Konzultácie sú podávané najmä v súvislosti s výkonom ŠZD pri uvádzaní priestorov do prevádzky.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2019 bolo vykonaných 71 kontrol v prevádzkach, v ktorých sú zamestnanci pri pracovnej činnosti exponovaní chemickým faktorom, z toho 5 kontrol bolo vykonaných na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a to kontroly v prevádzkach priemyselnej a poľnohospodárskej výroby (Zlievareň SEZ Krompachy, a.s., Embraco Slovakia s.r.o., SEZ Krompachy a.s., PD „Rozkvet“ Odorín a PD Čingov Smižany). V predajniach záhradkárskych potrieb sa znižuje predaj prípravkov na ochranu rastlín a predajcovia pesticídov v záhradkárskych predajniach a dodávatelia chemických prípravkov na ochranu rastlín majú predpísanú odbornú spôsobilosť.

Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako toxické látky a prípravky, avšak sú v súlade so

zoznamom a rozsahom použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín vydaného Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na príslušný rok. Aplikácia chemických prípravkov na ošetrovanie rastlín sa eliminuje postupným prechádzaním poľnohospodárskych subjektov na ekologický systém hospodárenia.

Veľmi toxické látky a zmesi sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov („Galvanizovňa“), v spoločnosti Zlievareň SEZ Krompachy, a.s. pri výrobe jadier na pracovisku „Jadrovňa“ a pri laboratórnej činnosti v 5 organizáciách, a to Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, KOVOHUTY a.s. Krompachy, HerbaDrug s.r.o. Smižany, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ďalej „ŠGÚDŠ“), Regionálne centrum Spišská Nová Ves, EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Uvedené spoločnosti majú vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, zároveň zodpovední zamestnanci sú odborne spôsobilí na práce s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2019 hlásených 150 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov a to prevažne v obchodných centrách, skladových priestoroch, predajných priestoroch, vonkajších plochách a pod. (napr. v sústave kanalizačných sietí PVA PS a.s. Spišská Nová Ves, prevádzky Slovak Telekom, v objekte Mlyna spoločnosti MPC CESSI a.s., v priestoroch Embraco s.r.o., Spišská Nová Ves, ČSOB, Tatrabanka, BILLA, prevádzky OC Tesco v regionálnej pôsobnosti nášho úradu, JYSK, Elektro Spišská Nová Ves, NAY Elektrodom, v priestoroch čerpacích staníc pohonných hmôt Shell, OMV, rómske osady a iné).

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo v sledovanom období predložených 54 návrhov na schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi, z toho 2 boli schválené súčasne s uvedením pracovných priestorov do prevádzky, 3 pri zaradení prác do rizikových kategórií, 8 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi bolo schválených samostatným rozhodnutím a 41 prevádzkových poriadkov bolo schválených v súvislosti s demontážou a likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest.

Samostatným rozhodnutím bol schválený prevádzkový poriadok na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín (v spoločnosti Zlievareň SEZ Krompachy a.s.).

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami, ktorej členom je aj zástupca RÚVZ Spišská Nová Ves. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. V územnej pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves evidujeme tieto prevádzky s výskytom karcinogénnych a mutagénnych látok:

- Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi – spracovávanie bukových a dubových materiálov pri výrobe a pokladaní intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2.

kategórie práce, prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves. Počet exponovaných zamestnancov v drevovýrobe je 7 (muži).

- Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iliášovce spracováva rezivo na výrobu častí nábytku (zásuviek), z ktorého tvorí tvrdé drevo 80% (buk – dub, karcinogén 1A), zamestnanci v počte 21 pracovníkov, z toho 7 žien vo výrobe sú exponovaní karcinogénnym faktorom a sú zaradení do 3. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s karcinogénnym faktorom je schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves.

- V spoločnosti KOVOHUTY a.s. Krompachy dochádza pri pracovnom procese tavenia (v závislosti od vsádzky) aj k produkcii chemických látok klasifikovaných ako karcinogénne faktory kategórie 1A (nikel a jeho zlúčeniny). Pracovníci na jednotlivých pracoviskách (Stredisko – šachtová pec, Stredisko – Konvertory, Stredisko – Peletizácia a Stredisko – Anódová pec) v príslušných profesiách (tavič, pomocník taviča, kychtár – vsádzkovač, obsluha filtračnej stanice Zn filtrov, žeriavnik na Hute, obsluha linky Peletizácie) boli posúdením pracovnej zdravotnej služby z titulu expozície karcinogénnym faktorom zaradení do 2. kategórie práce. Prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi, v ktorom sú zapracované aj pracovné činnosti s karcinogénnymi faktormi je schválený Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Zlievareň SEZ Krompachy a.s. na prevádzke Modeláreň sa pracuje so zmesou, tvrdidlom – podľa klasifikácie karcinogén kategórie 2 (podozrivý karcinogén). Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Podtatranská hydina, a.s. Kežmarok, prevádzka Spišské Tomášovce, pri pravidelnej dezinfekcii prechodových brodov a roštov sa používa prípravok klasifikovaný ako karcinogén 1B, ktorého spotreba je 900 kg za rok. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves na pracovisku HTO bolo v roku 2019 onkologickým pacientom aplikovaných 713 dávok cytostatík. Na oddelení HTO pracuje 6 žien (2 lekárky a 4 sestry, nefajčiarky) a ani v roku 2019 pracovisko POKO nebolo prevádzkované z dôvodu neobsadenia pracovnej pozície lekára (počet zamestnancov POKO - t. č. 0). Zamestnanci, ktorí vykonávajú prípravu a podávanie cytostatík sú zaradení do 3. kategórie rizika karcinogénnych faktorov.

- V prevádzkach čerpacích staníc PHM v regionálnej pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi prichádza personál do styku s automobilovým benzínom, motorovou naftou a rôznymi druhmi výrobkov a motorových olejov. Podľa aktuálneho stavu v predajniach a skladových zásob, vykonávané práce v priestoroch čerpacích staníc predstavujú minimálne riziko pre zdravie zamestnancov, zaradení sú do 2. kategórie prác.

- Pri laboratórnych analýzach sa používajú chemické látky klasifikované ako karcinogény a mutagény v spoločnostiach TAURIS a.s. Rimavská Sobota, prevádzka Spišská Nová Ves, ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves a EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Exponovaní zamestnanci v uvedených spoločnostiach sú zaradení do 2. kategórie práce.

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi boli v roku 2019 podané 2 návrhy na vydanie rozhodnutia pre činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov a na schválenie prevádzkového poriadku pre prácu s chemickými, karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (pre výrobnú činnosť Zlievareň SEZ Krompachy, a.s., prevádzka Modeláreň a Podtatranská hydina, a.s., Kežmarok, prevádzka Spišské Tomášovce).

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu resp. pri odstraňovaní stavieb. V súčasnom období sa vykonáva prevažne pracovná činnosť pri demolačných prácach (odstraňovanie strešných krytín a obvodových plášťov s obsahom azbestocementového materiálu a nelegálne skládky), pracovná činnosť pri výmene kanalizačných potrubí v jadrách bytových domov, ktoré sú z materiálov obsahujúcich azbest sa vyskytuje v súčasnosti ojedinele. Pracovnú činnosť so sídlom spoločnosti v spádovom území RÚVZ Spišská Nová Ves vykonávajú firmy s oprávnením ÚVZ SR. Činnosť je vykonávaná napr. pracovníkmi Bytového družstva Spišská Nová Ves, A JE TO s.r.o., Spišská Nová Ves, SAE s.r.o. Spišská Nová Ves, okno-prim s.r.o. Spišská Nová Ves, UNISA, s.r.o., Spišská Nová Ves, Jozef Šaršan, Nálepko, Maroš Gilák, Spišská Nová Ves a iné spoločnosti so sídlom mimo pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves. Odpad je likvidovaný špecializovanými spoločnosťami na skládke nebezpečných odpadov v Žakovciach resp. na skládke v Košiciach.

V roku 2019 bolo vydaných 41 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb z toho 35 rozhodnutí na odstraňovanie a výmenu strešnej krytiny, 3 rozhodnutia pre výmenu kanalizačných potrubí v jadrách bytových domov a 3 rozhodnutia na odstránenie nelegálnych skládok azbestocementového materiálu.

Každá akcia je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným množstvom odpadu, v roku 2019 bolo oznámených 31 akcií (6 na likvidáciu azbestocementového kanalizačného potrubia v jadrách bytových domov, 25 na likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny).

Nadalej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní azbestocementových materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie azbestocementových krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci výkonu ŠZD sú konzultácie zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Projekt sa plní aj prostredníctvom aktivít poradne zdravia, kedy sa propagujú intervenčné programy zamerané na zlepšenie zdravotného stavu zamestnancov, tiež aktivity zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. V rámci aktivít Poradne zdravia sa vykonávajú antropometrické merania, merania TK, pulzu, tuku, vykonali sa odbery biologického materiálu, zisťovala sa osobná a rodinná anamnéza, taktiež boli zisťované údaje o životospráve zamestnancov (pohyb, výživa, fajčenie) najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy, spirometrické merania, vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu, jednoduché testy telesnej zdatnosti (Ruffierov test a pod.).

Z profesií bola realizácia projektu prevažne u administratívnych zamestnancov v týchto organizáciách: Mestský úrad Spišská Nová Ves, Okresný úrad Spišská Nová Ves, u zamestnancov základných a stredných škôl v okrese Spišská Nová Ves a zamestnancov spoločnosti TESCO STORES SR, a.s. v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch, Smižanoch a Gelnici (viď projekty poradne zdravia).

Zamestnávateľia boli informovaní o povinnostiach v oblasti ochrany zdravia pri práci, zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia. Efektívny spôsob ochrany a podpory zdravia pri práci bol navrhnutý realizáciou vhodných preventívnych opatrení.

Pri realizácii projektu vo výrobných prevádzkach nastali viaceré problémy, napr. komplikácie z dôvodu minimálneho prejavu ochoty zamestnávateľov uvoľniť výrobných zamestnancov počas pracovného procesu, problém dohody termínov plnenia projektu, ako aj skutočnosť, že veľmi malé percento výrobných zamestnancov prejavilo záujem dostaviť sa do Poradne zdravia na RÚVZ Spišská Nová Ves vo svojom osobnom voľnom čase. Pri realizácii regionálnych aktivít zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci so zamestnávateľmi je potrebná úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením Podpory zdravia, ktoré v priebehu roku plní svoje úlohy, čím sa zabezpečenie ďalších spoločných termínov komplikuje.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi boli intervenované úlohy, vyplývajúce z kampane „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ a to v prevádzkach rôznych odvetví. Na pracoviskách s výskytom nebezpečných chemických látok sa zvyšuje informovanosť o možných rizikách z expozície chemickým látkam a zvlášť karcinogénom pri práci a to osobnými pohovormi, ako aj prostredníctvom listov informovanosti, ktorými sa monitoruje informovanosť zamestnancov a úroveň plnenia opatrení zamestnávateľa v tejto oblasti.

Sleduje sa hodnotenie rizík ich opätovné posúdenie a vypracovanie písomného záznamu, ktorý je zamestnávateľ povinný poskytnúť zástupcom zamestnancov. Kontrolujú sa prevádzkové poriadky, zamestnávateľia sú informovaní o význame kontrolovania nebezpečných látok, nápomocné sú pracovné zdravotné služby, ktoré v rámci vzájomnej spolupráce usmerňujú zamestnávateľov, aktualizujú prevádzkové poriadky a karty bezpečnostných údajov, odporúčajú preventívne a ochranné opatrenia pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými látkami.

V nasledujúcom období naďalej plánujeme kontaktovať zamestnávateľov a pracovné zdravotné služby v súvislosti s realizáciou intervenčných programov zameraných na znižovanie rizík z práce a pracovného prostredia a tiež poskytovať poradenstvo zamestnávateľom a podieľať sa na informovaní zamestnancov o rizikách z práce a spôsobe ochrany pred nimi.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa koná každý rok v októbri. V roku 2019 Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odštartoval 21. októbra s cieľom podporiť participatívny a aktívny prístup ku kontrole nebezpečných látok pod názvom „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné látky“. V rámci kampane sa konalo množstvo podujatí v celej Európe (premietanie filmov, podujatia na sociálnych médiách, konferencie, výstavy, súťaže a školenia).

Zamestnávateľia ale aj jednotlivci boli informovaní o nebezpečných látkach na pracovisku, ktoré vedú k akútnym a dlhodobým zdravotným problémom. Riziku expozície nebezpečným látkam sú vystavení zamestnanci takmer vo všetkých odvetviach. Cieľom informačných aktivít v podnikoch bolo komplexné a efektívne hodnotenie rizík, pretože nebezpečné látky sú príčinou značnej časti chorôb z povolania, ktoré majú negatívny vplyv na kvalitu života

pracovníkov a ich schopnosť pracovať. Dostatočné kontrolovanie nebezpečných látok na pracoviskách vo veľkej miere zníži riziká v bežných pracovných situáciách. V spolupráci s PZS sa nachádzajú dobré a praktické riešenia, ktoré vedú k znižovaniu rizík z expozície nebezpečným látkam.

V rámci vzájomnej spolupráce RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a Inšpektorátu práce v Košiciach bola vykoná spoločná previerka u zamestnávateľa A.G.E.S. s.r.o. Olcava, so zameraním pracovnej činnosti na strojárenskú výrobu (Výroba výrobkov strojárenského charakteru pre všetky oblasti priemyslu), kde sú zamestnanci exponovaní hluku a chemickým faktorom (zváračský pevný aerosól s fibrogénnym účinkom).

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia: Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia: I. etapa: január 2019 - december 2019 – príprava projektu a analýzy vzoriek; II. etapa: 30. marec 2020 - záverečná správa.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2019 v rámci plnenia úlohy vykonal odber 1 vzorky výrobku, kde bola vykonaná jeho analýza v NRC pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami.

Úloha bola v roku 2019 splnená podľa pokynov a prijatého harmonogramu.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ: Dosiť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia: Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Etapy riešenia:

I. Etapa: 1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31.12.2019;

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30.04.2020.

II. Etapa: Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.05.2020.

Plnenie: Úloha bola v roku 2019 splnená podľa pokynov a prijatého harmonogramu.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek).

Anotácia: V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiaducich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Etapy riešenia: I. etapa: 1.1.2018 – 31.12.2019 – príprava projektu, zber vzoriek a analýzy vzoriek; II. etapa: 1.1.2020 - 30.3.2020 - záverečná správa.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi sa v roku 2019 na plnení úlohy nepodieľal.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

a) Podpora zdravého štartu do života

Plnenie:

Vykonáva poradňa zdravia.

b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

Plnenie:

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly bolo vykonaných 49 kontrol v zariadeniach školského stravovania vyváračiacich vo výdajniach a zariadeniach zabezpečujúcich stravovanie detí počas zotavovacích podujatí, uložené boli 2 blokové pokuty za nedostatky zistené na úseku hygieny prevádzky, manipulácie a skladovania potravín.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru je kontrolovaná zostava jedálneho lístka, pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov, zaraďovanie netradičných surovín.

Praktickou realizáciou podpory pitného režimu je priebežne v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru kontrola zaradenia nápojov v rámci obeda, desiat a olovrantov ako aj dostupnosť tekutín v priebehu dňa a to z hľadiska vhodnosti druhov nápojov ako aj spôsobu podávania a konzumácie. Nedostatky zistené neboli.

V rámci štátneho zdravotného dozoru odobrali zamestnanci oddelenia HDaM 36 vzoriek hotových pokrmov. Všetky odobraté vzorky pokrmov vyhoveli mikrobiologickým požiadavkám podľa platnej legislatívy.

Realizácia mliečneho programu na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov prebiehala na základných školách formou voľného predaja podľa aktuálneho denného záujmu žiakov. Údaje o počte škôl zapojených do školského mliečneho programu a spôsob distribúcie sa významne nezmenili.

Z celkového počtu detí a žiakov v dozorovaných školských zariadeniach - 26 848 (vrátane detí a žiakov, ktoré sa zúčastnili zotavovacích podujatí) sa školské stravovanie aktuálne poskytuje 20 234 deťom, čo predstavuje 75,36 %. Oproti predchádzajúcemu roku je to zvýšenie o 7,86 %.

V rámci doplnkového stravovania evidujeme bufet na 1 strednej škole. Sortiment bufetu predstavujú balené pekárske výrobky – plnené bagety, lahôdkárske balené výrobky, teplé nápoje (čaje), cukrovinky, sladené nápoje, minerálne vody.

Na základe uznesenia vlády SR č. 488 /2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a na základe usmernení ÚVZ SR bola realizovaná spolupráca pri riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou vyššie uvedeného národného akčného plánu. Projekt sa realizoval na 5 základných školách regiónu /mestská a vidiecka/ v roku 2018. Išlo o rutinné merania žiakov základných škôl vo veku 8 – 8,99 roka, v celkovom počte 214 detí, distribuovaných a prevzatých bolo 214 rodinných dotazníkov, 5 dotazníkov škôl.

V roku 2019 boli uvedené získané údaje spracovávané do masiek v programe Excel a odoslané podľa usmernení gestora úlohy.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V roku 2019 nebolo realizované nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

d) Podpora pohybových aktivít

V tomto roku nebol realizovaný monitoring TV podmienok žiakov ZŠ a SŠ v rámci podpory pohybových aktivít.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ:

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Plnenie: Úloha v roku 2019 RÚVZ nebola plnená.

4.3. HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Etapy riešenia:

každoročne, počas sezóny

1. etapa – marec až júl
2. etapa – júl až november

Plnenie:

V prvej aj druhej etape bol vykonávaný štátny zdravotný dozor nad dodržiavaním legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská a vykonávaný odber piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

1. Etapa: Počet kontrolovaných subjektov: 15

Počet kontrol: 22

Počet odobratých vzoriek piesku: 25

Počet nevyhovujúcich vzoriek spolu: 11

Verejné pieskoviská : 7

Predškol. zariadenia : 4

Počet uložených opatrení: 10

2. **Etapa:**Počet kontrolovaných subjektov: 6
Počet kontrol: 8
Počet odobratých vzoriek piesku: 6
Počet nevyhovujúcich vzoriek spolu: 4
Verejné pieskoviská : 2
Predškol. zariadenia : 2
Počet uložených opatrení: 1

Kontrola povinností prevádzkovateľov v zmysle § 2 vyhlášky – nedostatky neboli zistené, v čase kontrol pieskoviská prehrabané, vyčistené, okolie upravené vykosené, drevené obruby pieskovísk vo vyhovujúcom stave.

Na základe nevyhovujúcich laboratórnych výsledkov piesku bolo prevádzkovateľom vo všetkých prípadoch nariadené uloženie opatrení na mieste podľa § 55 ods. 1 písm. f) zákona č. 355/2007 Z.z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.) uzatvorenie pieskovísk. Opatrenia vo všetkých prípadoch realizované, opakovaným vyšetrením vzoriek piesku po navesení nového piesku, vzorky v niektorých prípadoch opakovane nevyhovovali NPM vybraných indikátorom mikrobiálneho znečistenia, 3 pieskoviská v materských školách ako aj 2 pieskoviská v rámci verejných pieskovísk ostávajú uzatvorené.

Problematika nevyhovujúcich vzoriek piesku v pieskoviskách občianskej vybavenosti a pieskoviskách materských škôl je zložitá, vzhľadom na umiestnenie týchto hracích prvkov v exteriéri, kde je /aj napriek oploteniam v materských školách/ opakujúce sa riziko kontaminácie vonkajšími faktormi /zvieratá, človek/ vysoké i napriek snahe prevádzkovateľov o ich údržbu.

Podrobný popis výsledkov uvádzame v záverečnej správe k 1. etape a 2. etape úlohy č. 4.3., ktorá bola odoslaná v zmysle usmernení gestora.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

I. Etapa

rok 2019 - hodnotenie jedálnych lístkov v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november) v zmysle usmernení

Plnenie:

Pre realizáciu úlohy boli vybrané 3 materské školy – Materská škola, Z. Nejedlého 2, Spišská Nová Ves, Materská škola J. Hanulu 6, Sp. Nová Ves a Materská škola Stolárska 2, Spišská Nová Ves.

V zmysle usmernení boli jedálne lístky vo všetkých troch materských školách hodnotené za obdobie mesiacov október a november. Spolu bolo zhodnotených 6 mesačných jedálnych lístkov predškolských zariadení.

Hodnotiacimi kritériami boli pestrosť stravy a frekvencia podávania vybraných druhov potravín pokrmov v zmysle prílohy č. 1 k projektu zaslanej metodiky.

Podrobný popis výsledkov bol odoslaný v záverečnej správe z 1. etapy projektu podľa usmernení gestora úlohy.

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Etapy riešenia:

Rok 2019 – pilotný projekt:

Plnenie:

1. január - nahlásenie zodpovednej osoby za koordináciu projektu na NCZI
2. február
 - kontaktovanie riaditeľa NsP Spišská Nová Ves – dohoda o spolupráci pri riešení projektu
 - tlač a distribúcia dotazníkov NsP
 - priebežné doručovanie dotazníkov zodpovednej osobe odd. HDM

Vyplnené anonymizované dotazníky (spolu 24 ks) boli doručené priebežne v mesiacoch

február - 6 ks dotazníkov

júl - 10 ks dotazníkov

október - 8 ks dotazníkov.
3. november – vkladanie údajov z vyplnených dotazníkov do tabuliek v programe Excel
4. december - odoslanie vyplnených tabuliek na NCZI mailom.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované pracovníkmi oddelenia epidemiológie nasledujúce aktivity, pričom dôraz sme kládli na dôležitosť očkovania po celý život a udržanie kolektívnej imunity u detí:

- Aktivity boli zamerané na laickú verejnosť, vybrané lokality rómskych komunít a zdravotníckych pracovníkov, spolupracovali sme s praktickými lekármi pre deti a dorast a s praktickými lekármi pre dospelých.
- V priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o význame očkovania pre ľudské zdravie počas celého života, informácie o dôležitosti edukačných aktivít v oblasti očkovania, význam a benefit očkovania v prevencii ochorení pri cestovaní do zahraničia, v prevencii onkologických ochorení (HPV vírusy), v eliminácii výskytu osýpok, v podpore kolektívnej imunity.
- V priestoroch Polikliniky pri Hornáde v Spišskej Novej Vsi a v Zdravotnom stredisku pre deti v Krompachoch boli pripravené informácie na vývesnej tabuli o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o význame očkovania pre ľudské zdravie počas celého života a očkovací kalendár platný na rok 2019.
- Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni.
- V rámci odborných seminárov na lokálnej úrovni RÚVZ bola realizovaná odborná prednáška pre zamestnancov RÚVZ:
 - Názov aktivity: „Chráňme sa navzájom“ – odborná prednáška
 - Miesto a čas konania: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi – 25.4.2019, 14.00 hod.
 - Cieľová skupina: zamestnanci RÚVZ v Spišskej Novej Vsi
 - Spolupracujúca inštitúcia: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi - odd. epidemiológie
- V dvoch rómskych osadách: v Rudňanoch a v Bystranoch bol prostredníctvom komunitných asistentov distribuovaný edukačný materiál - leták (v počte 45 ks) pre laickú verejnosť zameraný na význam očkovania v každom veku.
 - Názov aktivity: „Chráňme sa navzájom“ – distribúcia informačných letákov
 - Miesto konania: obce Rudňany a Bystrany
 - Cieľová skupina: rómske komunity v osadách
 - Spolupracujúca inštitúcia: komunitní asistenti v osadách
- Počas Európskeho imunizačného týždňa sme poskytovali edukačné informácie a poradenstvo v oblasti očkovania či už telefonicky alebo osobne, ako aj konzultácie pre praktických lekárov pre deti a dorast v problematike očkovania detí mimo očkovacieho kalendára.

Opakovane sme upozornili poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na dodržiavanie povinnosti hlásiť akútne prenosné ochorenia dýchacích ciest vrátane chrípky raz týždenne a to vždy vo štvrtok do 12,00 hod. na oddelenie epidemiológie RÚVZ Spišská Nová Ves.

Ambulantným zdravotníckym zariadeniam pre deti a dospelých boli distribuované informačno-educatívne materiály v súvislosti s povinným pravidelným očkovaním určené pre laickú verejnosť.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bol zverejnený nový očkovací kalendár na rok 2019 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.

V roku 2019 sme sa aktívne zapojili do plnenia úlohy 6.9 *Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.*

Vzdelávacie podujatia:

V dňoch 30.1.-31.1.2019 sme sa zúčastnili Tématického kurzu o nových poznatkoch v epidemiológii na SZU v Bratislave, 12.3.-13.3.2019 na Martinských dňoch verejného zdravotníctva v Martine, 11.4.-13.4.2018 na X. Slovenskom vakcinologickom kongrese v Tatranskej Lomnici, 29.4.-30.4.2019 na XIX. ročníku Surveillance NN na Táloch, 20.6.2019 v Košiciach na XXII. Východoslovenskom vakcinačnom dni, 21.10.-23.10.2019 na Červenkových dňoch preventívnej medicíny na Táloch, 19.9.2019 na odbornom seminári-ATB a šírenie rezistentných kmeňov na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a 5.11.-6.11.2019 Tématického kurzu – prevencia NN na SZU v Bratislave.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Na základe „Metodického usmernenia hlavného hygienika SR k realizácii imunologického prehľadu v Slovenskej republike v roku 2018“ boli v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica k spolupráci oslovené 4 ambulantné zariadenia pre deti a dospelých a 3 ambulantné zariadenia pre dospelých.

V mesiaci máj 2019 bolo týmto zdravotníckym zariadeniam zapojeným do Imunologických prehľadov v SR, na základe odobratých vzoriek krvi, distribuovaných 90 výsledkov sérologických vyšetrení.

V roku 2019 neboli vedené žiadne priestupkové konania.

Z ochorení ovplyvnených očkovaním bolo hlásených:

- 9 potvrdených ochorení na pertussis
- 10 ochorení na TBC, z toho 3 potvrdené prípady TBC pľúc a 7 pravdepodobných prípadov TBC pľúc v rámci epidemického výskytu ochorenia v obci Rudňany
- potvrdený prípad vírusovej hepatitídy typu A nebol zaznamenaný
- 1 ochorenie na chronickú vírusovú hepatitídu typu B, výskyt akútnej vírusovej hepatitídy typu B nebol zaznamenaný
- prípady parotitídy, morbíl a rubeoly neboli zaznamenané
- 1 potvrdený prípad meningokokovej meningitídy u 8 mesačného neočkovaného dieťaťa, z likvoru kultivačne potvrdená *Neisseria meningitidis*, sérotyp: W135
- 1 potvrdený prípad pneumokokovej meningitídy u dospelého neočkovaného muža, z likvoru kultivačne potvrdený *Streptococcus pneumoniae* – nešpecif.
- 1 potvrdený prípad akútnej meningokokémie u 69 ročnej neočkovanej ženy, z hemokultúry izolovaná *Neisseria meningitidis*, sérotyp: Y
- 3 potvrdené prípady pneumokokovej septikémie, z toho 1 ako nozokomiálna nákaza: u troch dospelých neočkovaných osôb, z hemokultúry kultivačne potvrdený: 2x *Streptococcus pneumoniae* – nešpecif. a 1x *Streptococcus pneumoniae* - sérotyp: 4

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V roku 2019 evidujeme 12 detí, ktoré sa narodili HBsAg pozitívnym matkám.

Administratívna kontrola očkovania prebehla na regionálnej úrovni v mesiaci september a október 2019. Výsledky kontroly boli osobitne spracované za okresy Spišská Nová Ves a Gelnica a boli postúpené na krajské spracovanie.

V okrese **Spišská Nová Ves** celková **zaočkovanosť nad 95% nebola dosiahnutá** v rámci základného očkovania v žiadnom z kontrolovaných ročníkov narodenia detí:

r. 2017: základné očkovanie DTaP-VHB-HIB-IPV

(zaočkovanosť 93,37%) – z celkového počtu 1251 detí je nezaočkovaných 83 (6,63%), z počtu nezaočkovaných je 47 detí s pobytom v zahraničí (56,63%), 16 detí z dôvodu odmietnutia (19,28%), 14 detí z dôvodu KI (16,87%) a 6 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (7,23%).

r. 2017: základné očkovanie PCV

(zaočkovanosť 93,37%) – z celkového počtu 1251 detí je nezaočkovaných 83 (6,63%), z počtu nezaočkovaných je 47 detí s pobytom v zahraničí (56,63%), 16 detí z dôvodu odmietnutia (19,28%), 14 detí z dôvodu KI (16,87%) a 6 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (7,23%).

r. 2017: základné očkovanie MMR

(zaočkovanosť 93,05%) – z celkového počtu 1251 je nezaočkovaných 87 detí (6,95%), z počtu nezaočkovaných je 45 detí s pobytom v zahraničí (51,72%), 18 detí z dôvodu odmietnutia (20,69%), 16 detí z dôvodu KI (18,39%) a 8 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (9,20%).

r. 2016: základné očkovanie MMR

(zaočkovanosť 94,59%) – z celkového počtu 1165 je nezaočkovaných 63 detí (5,41%), z počtu nezaočkovaných je 33 detí s pobytom v zahraničí (52,38%), 11 detí z dôvodu odmietnutia (17,46%), 10 detí z dôvodu KI (15,87%) a 9 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (14,29%).

r. 2012: preočkovanie v 6. roku života

DTaP-IPV - (zaočkovanosť 89,49%) – z celkového počtu 1313 detí je nezaočkovaných 138 (10,51%), z počtu nezaočkovaných je 112 detí s pobytom v zahraničí (81,16%), 6 detí z dôvodu odmietnutia (4,35%), 11 detí z dôvodu KI (7,97%) a 9 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (6,52%).

r. 2007: preočkovanie v 11. roku života

MMR (zaočkovanosť 87,21%) – z celkového počtu 1204 detí je nezaočkovaných 154 (12,79%), z počtu nezaočkovaných je 142 detí s pobytom v zahraničí (92,21%), 3 deti z dôvodu odmietnutia (1,95%), 6 detí z dôvodu KI (3,90%) a 3 deti z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (1,95%).

r.2006: preočkovanie v 11. roku života

MMR (zaočkovanosť 89,92%) – z celkového počtu 1210 detí je nezaočkovaných 122 (10,08%), z počtu nezaočkovaných je 118 detí s pobytom v zahraničí (96,72%), 2 deti z dôvodu odmietnutia (1,64%) a 2 deti z dôvodu KI (1,64%).

r. 2005: preočkovanie v 13. roku života

DTaP-IPV - (zaočkovanosť 86,92%) – z celkového počtu 1223 detí je nezaočkovaných 160 (13,08%), z počtu nezaočkovaných je 152 detí s pobytom v zahraničí (95,00%), 3 deti z dôvodu odmietnutia (1,87%), 4 deti z dôvodu KI (2,50%) a 1 dieťa z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (0,63%).

Celková zaočkovanosť detí v okrese **Gelnica** je vo všetkých kontrolovaných ročníkoch narodenia detí nad 95%.

Zaočkovanosť na VHA u dvojročných detí, žijúcich v miestach s nízkym hygienickým štandardom r. 2017:

Okres Spišská Nová Ves – z 517 detí bolo očkovaných 174 detí (33,66%), z celkového počtu detí, bolo 153 očkovaných jednou dávkou (29,59%) a 21 detí (4,06%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica - zo 175 detí bolo očkovaných 112 detí (64,00%), z celkového počtu detí, bolo 108 očkovaných jednou dávkou (61,71%) a 4 deti (2,29%) dvomi dávkami.

Zaočkovanosť na VHA u dvojročných detí, žijúcich v miestach s nízkym hygienickým štandardom r. 2016:

Okres Spišská Nová Ves – z 508 detí bolo očkovaných 290 detí (57,09%), z celkového počtu detí, bolo 125 očkovaných jednou dávkou (24,61%) a 165 detí (32,48%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica - z 246 detí bolo očkovaných 230 detí (93,50%), z celkového počtu detí, bolo 43 očkovaných jednou dávkou (17,48%) a 187 detí (76,02%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica bola dosiahnutá zaočkovanosť viac ako 90% vo všetkých kontrolovaných pediatrických obvodoch.

Okres Spišská Nová Ves 24 pediatrických obvodov:

V okrese Spišská Nová Ves hranicu 90 % zaočkovanosti nedosiahlo jedenásť pediatrických obvodov.

Nedostatky vo výkone očkovania - dôvody nízkeho % zaočkovanosti:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode
- neustále sa zvyšujúci počet rodičov odmietajúcich dať zaočkovať svoje dieťa

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasť opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillance prenosných ochorení.

Lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia sú pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

Telefonicky boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni.

V roku 2019 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 1898 prenosných chorôb, z toho bolo v okrese Spišská Nová Ves 1635 chorôb a v okrese Gelnica 263 chorôb, spracovaných bolo 374 ohnísk. Aktívne bolo vyhladaných 1111 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 160 osobám, zvýšený zdravotný dozor nebol nariadený, antibiotická profylaxia bola nariadená 161 osobám a aktívna imunizácia bola nariadená 44 kontaktom.

V roku 2019 sme zaznamenali 35 odberov biologického materiálu na chrípku, v 19 prípadoch laboratórne potvrdený vírus chrípky – 23x odber realizovaný sentinelovými lekármi a 12x odber realizovaný v súvislosti s hospitalizáciou. 9x izolovaný vírus chrípky A (H1) bližšie neurčený, 8x izolovaný vírus chrípky A (H1) pdm09 a 2x izolovaný vírus chrípky A/Michigan/45/2015(H1N1) pdm09-like.

Tabuľka: Prenosné ochorenia podľa okresu a diagnóz za rok 2019

dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN
A02	1	5	A410	3	22	B64	0	1	J208	0	9
A020	21	93	A411	8	45	B710	0	1	J209	0	9
A021	0	3	A412	5	5	B770	2	6	L02	0	2
A028	0	1	A415	6	41	B79	0	3	N30	0	3
A03	0	1	A418	1	14	B814	0	2	N300	0	2
A031	4	1	A419	0	1	B86	12	39	N390	0	63
A033	2	2	A46	6	4	G001	1	1	P362	0	2
A040	3	35	A515	0	1	G009	1	0	P363	0	1
A045	37	177	A540	0	3	G630	0	2	P364	0	1
A046	2	5	A560	1	2	H100	8	0	P368	1	1
A047	12	60	A692	1	4	J03	0	11	T802	0	15
A071	0	10	A841	0	1	J042	0	3	T813	0	5
A080	13	150	A879	1	3	J060	0	1	T814	0	37
A081	6	29	A985	1	2	J10	0	19	Z203	17	26
A082	3	19	B019	55	426	J107	0	1	Z223	0	16
A09	4	11	B021	1	0	J150	0	3	Z225	4	18
A150	0	3	B028	7	15	J151	0	3			
A160	0	7	B029	8	39	J152	0	6			
A370	1	8	B088	0	8	J154	0	1			
A38	0	3	B171	0	1	J155	0	3			
A390	2	2	B181	0	1	J158	0	2			
A392	0	1	B270	1	11	J168	0	1			
A400	0	2	B271	0	5	J180	0	22			
A403	1	3	B509	0	1	J20	0	1			
A408	0	3	B589	0	1	J201	0	1			
									SPOLU	GL	SN
									1898	263	1635

Analýza výskytu prenosných ochorení za roky 2015 – 2019:

ROK	SNV	GL	SPOLU
2015	1700	294	1994
2016	1299	348	1647
2017	1660	403	2063
2018	1593	402	1995
2019	1635	263	1898

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sme informovali o prístupe o možnosti hlásiť prípady prenosných ochorení a chrípku on-line na informačnom portáli EPIS.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov, v roku 2019 bolo do informačného systému zadanych:

- **1898** hlásených prenosných ochorení

- **33 epidémií**: z toho 22 rodinných epidémií – (12 epidémií salmonelózy, 1 rotavírusová a 1 norovírusová epidémia, 8 epidémií kampylobakteriôzy), v školských zariadeniach 2 epidémie – epidémia mukopurulentnej konjunktivitídy a iné špecifikované vírusové infekcie charakterizované léziami, v zdravotníckych zariadeniach 6 epidémií – 4 rotavírusové epidémie, 1 klostridiová epidémia a 1 epidémia gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu a 3 epidémie vzdušných nákaz – 3 epidémie varicelly.

- **1** hlásenie do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V roku 2019 pribudlo 22 nových nosičov HBsAg v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných **133 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky**. Na kontrolu vykonávanej dezinfekcie bolo odobratých spolu **623 sterov z prostredia**, u ktorých bola zistená 8,35 % bakteriálna kontaminácia. Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých **150 vzoriek sterilného materiálu**, pričom bola zistená bakteriálna kontaminácia u dvoch vzoriek. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná u **21 vzoriek dezinfekčných roztokov**, účinných na všetky tri testovacie kmene. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prerokované osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia. Kontrola **sterilizačnej techniky** bola vykonaná v **147 prípadoch**, z toho bolo otestovaných **100 horúcovzdušných a 47 parných sterilizátorov**, pričom dva parné prístroje vykazovali pozitivitu na testované kmene, po oprave a opakovanom testovaní boli sterilizácia účinná.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo z dvoch nemocníc a jedného dialyzačného stacionára hlásených **352 nozokomiálnych nákaz**. V porovnaní s rokom 2018, kedy bolo hlásených 264 infekcií, ide o nárast o 83 infekcií.

NsP Spišská Nová Ves hlásila 276 nemocničných nákaz na týchto oddeleniach:

oddelenie	počet nozokomiálnych nákaz
Oddelenie dlhodobo chorých	59
Oddelenie vnútroného lekárstva	57
Chirurgicko-traumatologické oddelenie	57
Neurologické oddelenie	24
OAMIS	26
Detsko - dojčenecké oddelenie	15
Jednotka intenzívnej starostlivosti o novorodenca	26
Neonatologické	3
Gynekologicko – pôrodnické oddelenie	3
Fyziatrisko-rehabilitačné oddelenie	6
spolu:	276

Nemocnica Krompachy s.r.o. hlásila 63 nemocničných nákaz na týchto oddeleniach:

oddelenie	počet nozokomiálnych nákaz
Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny	29
Chirurgické oddelenie	23
Interné oddelenie	6
Detsko - dojčenecké oddelenie	4
Novorodenecké oddelenie	1
spolu:	63

FMC- dialyzačné stredisko Spišská Nová Ves hlásilo: 13 infekcií.

Analýza výskytu NN za roky 2015 – 2019:

Rok:				
2015	2016	2017	2018	2019
109	111	240	269	352

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Hygiena rúk - projekt vzdelávania zdravotníckych pracovníkov

Dňa 10.4.2019 o 13.00 hod., v priestoroch NsP v Spišskej Novej Vsi, odborní zamestnanci Oddelenia epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi odprezentovali témy v súvislosti s projektom vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v oblasti hygieny rúk. Odborný seminár bol cielene zameraný pre sestry pracujúce v klinickej ošetrovateľskej praxi v ambulantných a lôžkových zdravotníckych zariadeniach v okrese Spišská Nová Ves. Seminára sa zúčastnilo 43 sestier, dotazník vyplnilo 38 zúčastnených. Vzdelávacia aktivita bola realizovaná v spolupráci s Regionálnou komorou SKSaPA v Spišskej Novej Vsi.

V NsP v Spišskej Novej Vsi, ktorá je súčasťou siete nemocníc Svetu zdravia, pracuje nemocničný epidemiológ – ktorý vykonáva tak zaškolenie nových pracovníkov nemocnice, ako aj pravidelné školenia v oblasti hygieny rúk.

Nemocnica Krompachy nemá vlastného nemocničného epidemiológa. Keďže patrí k sieti zdravotníckych zariadení spoločnosti Agel a.s., kde v rámci siete nemocníc pracuje nemocničný epidemiológ – ten vykonáva školenia a odborné semináre aj v oblasti hygieny rúk.

Dňa 26.6.2019 o 13.00 hod., v priestoroch Nemocnice-PRO VITAE n.o, v Gelnici, odborní zamestnanci Oddelenia epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi realizovali rovnakú vzdelávaciu aktivitu v súvislosti s projektom vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v oblasti hygieny rúk, ktorá bola cielene zameraná pre sestry pracujúce v klinickej ošetrovateľskej praxi v sociálnych zariadeniach v okrese Gelnica. Seminára sa zúčastnilo 24 sestier/zdravotníckych asistentov, dotazník vyplnilo 21 zúčastnených. Vzdelávacia aktivita bola realizovaná v spolupráci s Regionálnou komorou SKSaPA v Spišskej Novej Vsi.

Nemocnica PRO VITAE n.o., v Gelnici poskytuje aj ošetrovateľskú starostlivosť v Zariadení opatrovateľskej služby a v Zariadení pre seniorov. V nemocnici nepracuje nemocničný epidemiológ. Zaškolenie nových pracovníkov nemocnice, ako aj pravidelné školenia v oblasti hygieny rúk vykonáva námestníčka pre ošetrovateľskú starostlivosť.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu, konkrétne na Chirurgickom oddelení. Surveillance je zameraný na chirurgické rany po cholecystektómiách. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

V sledovanom období január - december 2018 na Chirurgickom oddelení NsP Spišská Nová Ves a.s. bolo realizovaných **119 cholecystektómií**, pričom nebola zistená infekcia v mieste chirurgického výkonu.

Rozdelenie podľa typu operácie a pohlavia

typ operácie	celkový počet		muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	117	98,32	49	41,88	68	58,12
klasicky	2	1,68	0	0	2	100
spolu	119	100	49	41,88	70	58,12

Rozdelenie podľa operácie a vekovej skupiny

vek ➤	15 - 24		25 - 44		45 - 65		65<		spolu	
typ operácie ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	4	3,42	19	16,24	56	47,86	38	32,48	117	98,32
klasicky	0	0	0	0	1	50	1	50	2	1,68
spolu	4	3,37	19	15,96	57	47,89	39	32,78	119	100

Rozdelenie podľa ASA skóre a podávania antibiotík

ASA skóre ➤	ASA 1		ASA 2		ASA 3		ASA 4 -5		spolu	
ATB ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ATB áno	3	7,5	29	72,5	7	72,5	1	2,5	40	33,61
ATB nie	9	11,39	44	55,69	26	32,91	0	0	79	66,39
spolu	12	10	73	61,33	33	27,73	2	1,68	119	100

Rozdelenie podľa dĺžky operácie

dĺžka operácie ➤	1 hod >		1 – 2 hod		2 hod <		spolu	
typ operácie ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	90	76,92	25	21,36	1	0,85	117	98,32
klasicky	0	0	1	50	1	50	2	1,68
spolu	91	76,48	26	21,84	2	1,68	119	100

Realizácia kampane „Clean care is save care“

V súvislosti s X. ročníkom kampane na Slovensku – 5.máj 2019, ktorá bola zameraná na informovanie zdravotníckych pracovníkov o význame hygieny rúk ako ochrany pacienta, sme realizovali nasledujúce aktivity:

- vypracovali sme edukačné materiály vo forme letákov, ktoré boli určené zdravotníckym pracovníkom a taktiež umiestnené na nástenných paneloch v budove RÚVZ. Edukácia bola zameraná najmä na novelizáciu Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia
- vykonali sme kontrolu dezinfekcie rúk u zdravotníckych pracovníkov:

Nemocnica PRO VITAE n.o. Gelnica(10 sterov z rúk): Oddelenie dlhodobo chorých I a II
NsP Spišská Nová Ves a.s. (20 sterov z rúk):Gynekologicko - pôrodnické oddelenie, Oddelenie vnútorného lekárstva a Neurologické oddelenie.

Realizácia CDI

Aj v roku 2019 sme pokračovali v surveillance CDI. V našom spádovom území je zapojená NsP Spišská Nová Ves, a.s., Jánskeho 1.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE VRÁTANE BIOTERORIZMU

V roku 2019 sme nezaznamenali žiadne mimoriadne epidemiologické situácie v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie Podpory zdravia v spolupráci s oddelením Epidemiológie a oddelením Hygieny detí a mládeže. Na oddelení Epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2019 nebolo hlásené ochorenie HIV/AIDS.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci poradne očkovania poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémových oblastiach spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované osobne a telefonicky.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Projekt sme realizovali v mesiacoch február a jún 2019 v tretích ročníkoch na 2 stredných školách: Stredná odborná škola ekonomická v Spišskej Novej Vsi a Hotelová akadémia v Spišskej Novej Vsi. Vzdelávanie prebiehalo interaktívnou formou v štyroch skupinách v každom ročníku. Edukačný vplyv na úroveň vedomosti v danej oblasti bol overovaný formou dotazníka vyplňovaného pred a po intervencii. Do programu bolo zapojených 61 študentov (22 – SOŠ ekonomická v Spišskej Novej Vsi a 39 – Hotelová akadémia v Spišskej Novej Vsi).

Spracované údaje z dotazníkov boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

#

9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

Úloha č.4.2

ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK , DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Na tejto úlohe participovalo oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v rovine primárnej prevencie drogových závislostí, alkoholizmu a tabakizmu. V spolupráci s OZ Mladí ľudia a život a Klubom mladých organizovaným pri CVČ v Spišskej Novej Vsi sme sa aktívne podieľali v pozícii lektora a odborného garanta na príprave a vzdelávaní rovesníckych tzv. peer skupín počas viacerých špeciálnych výcvikov. Vyškolení peer aktivisti sú vybraní študenti 1. a 2. ročníkov stredných škôl, ktorí získali základné vedomosti z rôznych oblastí týkajúcich sa života mladých ľudí ako aj zručnosti s dôrazom na zážitkové metódy a asertívnu komunikáciu. Chlapci a dievčatá pôsobili v rovesníckom prostredí v oblasti primárnej prevencie, kde jednou z hlavných tém bola aj protidrogová problematika so zameraním na tabak, alkohol, legálne aj nelegálne drogy ako aj výchova k nezávislosti mladých ľudí od omamných a psychotropných látok. Pre študentov starších ako 18 rokov, ktorí sa rozhodli nebyť abstinentmi, bol dôraz kladený na zodpovedné pitie a trestno-právne aspekty v súvislosti s nadmerným užívaním alkoholu.

Úloha č. 6.7

PREVENCIA HIV/AIDS

Túto úlohu sme plnili v spolupráci s oddelením Epidemiológie, Občianskym združením Mladí ľudia a život a Klubom mladých pri Centre voľného času Adam v Spišskej Novej Vsi, kde pôsobia skúsení peer aktivisti, realizujúci pod našou odbornou gesciou rôzne vzdelávacie aktivity pre mládež. Jednou z prioritných tém v rámci ich práce zameranej na primárnu prevenciu v rovesníckom prostredí je aj infekcia HIV a ochorenie AIDS so všetkými aspektami.

Pri plnení úlohy sme podľa harmonogramu v mesiacoch september – október 2019 vykonali v spolupráci so strednými a základnými školami a peer aktivistami intervenčné aktivity pre cca 350 študentov zo 4 stredných škôl a 4 základných škôl.

Besedy a diskusné fóra zamerané napríklad na prevenciu infekcie HIV a ochorenia AIDS realizovali peer aktivisti samostatne pod našou odbornou garanciou aj v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“. Boli určené pre žiakov základných a študentov stredných škôl. V roku 2019 bolo vykonaných 22 besied a diskusných fór pre žiakov 9.ročníkov základných škôl a študentov 1. a 2. ročníkov stredných škôl v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica. Edukovaných bolo viac ako 300 mladých ľudí.

V spolupráci s OZ Mladí ľudia a život, Klubom mladých a ÚS Slovenského červeného kríža v Spišskej Novej Vsi sme sa podieľali pri príležitosti Svetového dňa AIDS na organizácii sviečkového pochodu a sprievodných športových a kultúrnych podujatí, ktoré boli určené pre mladých ľudí z mesta Spišská Nová Ves. Všetky tieto aktivity boli súčasťou v poradí už 17. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“, ktorý má v našom meste už dlhoročnú tradíciu a jeho hlavnými organizátormi a realizátormi sú aktívni peer aktivisti z OZ Mladí ľudia a život. K problematike HIV/AIDS bol v rámci tohto podujatia vytvorený pre širokú verejnosť 1 panel a 1 leták a médiám boli poskytnuté 2 x interview.

Úloha č. 9.1

NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola realizovaná v roku 2019 formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, semináre, konzultácie, workshopy, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interview) pre cieľové skupiny deti v predškolskom a školskom veku, mládež, dospelú populáciu a seniorov. Plnenie tejto úlohy obsahovo dopĺňa a nadväzuje na plnenie ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Podpory zdravia a výchovy k zdraviu (úlohy 9.2, 9.4, 9.5, 9.6, 9.7 a 9.8), kde uvádzame jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu alkoholovej a drogovej závislosti, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

Úloha č. 9.1.1

SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie.

Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Správa uvádza ich prevalenciu a incidenciu populácii.

Úloha sa v roku 2019 nerealizovala. Celoslovenský prieskum zdravotného stavu bol vykonaný v roku 2017. Jeho realizácia prebieha v 5 – ročných intervaloch. Predchádzajúci prieskum bol v roku 2013.

Do prieskumu, ktorý bol realizovaný v roku 2017 prostredníctvom rozsiahleho dotazníka, bolo systémom náhodného výberu zapojených celkom 104 respondentov, z toho 52 mužov a 52 žien. Respondenti boli rozdelení podľa metodiky do 3 vekových kategórií – 15 až 24 rokov, 25 – 64 rokov a 65 rokov a viac. Z najmladšej a najstaršej kategórie bolo po 8 mužov a 8 žien z mesta a vidieka, strednú kategóriu tvorilo 10 mužov a 10 žien žijúcich v meste a na vidieku. Údaje z dotazníkov boli po absolvovaní prieskumu založené do mustry a po kompletizácii celého požadovaného počtu odoslané na ÚVZ SR Bratislava podľa metodických pokynov gestora celonárodnej úlohy.

V roku 2017 bol spracovaný celý prieskum aj do záverečnej hodnotiacej správy o zdravotnom stave a uvedení obyvateľov SR, ktorý bol predložený na rokovanie vlády.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky budú nasmerované aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a k zvýšeniu zdravotného povedomia. Prieskum sa bude opakovať najbližšie až v roku 2020 a následne budú

porovnávané ukazovatele, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii.

Úloha č. 9.2

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Realizácia Národného programu prevencie nadváhy a obezity spočívala v zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu.

V rámci aktivít určených pre deti v predškolskom veku sme na 4 MŠ rozprávali deťom o dôležitosti pohybu v spojitosti so zdravou výživou v ich veku a formovaniu pozitívnych pohybových a stravovacích návykov v prevencii najzávažnejších civilizačných chorôb.

Pre deti 5.ročníkov základných škôl sme tieto aktivity realizovali v rámci „Dňa prevencie a zdraviapod názvom „POZDRAVY I“, kde sme dva zo 4 stanovíšť zamerali na pohybovú aktivitu, prevenciu nadváhy a obezity ako aj význam pohybu pre fyzické a psychické zdravie a taktiež zdravú výživu a pitný režim, ktoré sa výraznou mierou podieľajú u detí na výslednej hmotnosti. V roku 2019 sme touto formou prevencie systémom stanovíšť s využitím rôznych pomôcok a zážitkových foriem edukovali 60 žiakov z dvoch základných škôl.

V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, u ktorých boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká, ktoré sú s ňou spojené.

Pre deti z 3. - 4. ročníkov základnej školy na Kožuchovej ul. sme nadviazali na akcie z predchádzajúcich rokov pod názvom „GIM – FIT“. Cca 100 deťom z uvedenej školy sme zrealizovali prednášky, besedy a interaktívne zážitkové hry na témy „Pohyb a zdravie“ a „Výživa a zdravie“ spojené s kvízmi "Čo vieš o pohybovej aktivite" a „Čo vieš o zdravej výžive“. Deťom sme vysvetľovali význam pravidelnej a veku primeranej pohybovej aktivity ako aj zdravej výživy, ktoré sa výraznou mierou podieľajú na prevencii nadváhy a obezity. Účastníci boli za aktivity odmenené vysvedčením a každá skupinka dostala skladačky vo forme letáku s názvami "Vieš, že pohyb a telesné cvičenie prináša človeku ..." a „Zdravou výživou a správnym pitným režimom predídeme...“. Na škole sme poskytli pedagógom edukačné materiály k zdravej výžive, pitnému režimu, pohybovej aktivite, prevencii úrazov a prvej pomoci pri úrazoch. Naše aktivity sa stretli u detí s pozitívnym ohlasom a deti prejavili veľký záujem o kvízy ako aj informácie o zdravom spôsobe.

Pre žiakov 1. a 2. ročníkov na 5 základných školách a predškolákov v 3 materských škôlkach sme zrealizovali celkom 13 aktivít s využitím bábk Adamka na témy „Výživa, pitný režim a pohyb“, „Starostlivosť o zdravie“. Formou rôznych príbehov, kde bola hlavným hercom bábk Adamko, mali deti možnosť posúdiť, čo je správne a zdravé a čo je nesprávne a vedie k vzniku zdravotných problémov a chorôb v súvislosti s nedostatkom pohybu a nezdravej výživy. Táto forma aktivít sa stretla u detí a pedagógov s veľkým záujmom.

Pre žiakov z druhého stupňa základných škôl sme na 5 školách v Spišskej Novej Vsi edukovali žiakov na tému „Pohybová aktivita a zdravie“, kde sme sa formou prezentácií a besied venovali významu pravidelnej pohybovej aktivity pre posilnenie fyzického a duševného zdravia a v prevencii srdcovo-cievnych a metabolických chorôb.

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, súčasťou ktorého bolo aj monitorovanie rizikových faktorov životného štýlu a vybraných ukazovateľov zdravia vrátane testovania funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti v spojitosti s antropometriou a spirometrickým vyšetrením ako aj držaním tela sme pre 92 študentov zo 4 základných škôl v Spišskej Novej Vsi zrealizovali viaceré semináre a diskusie pre menšie skupinky o význame pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy v prevencii nadváhy a obezity, srdcovo-cievnych, nádorových a metabolických chorôb.

V jesenných mesiacoch sme sa podieľali na realizácii ďalšej etapy celoslovenského projektu, ktorého gestorom bol ÚVZ SR Bratislava, „Viem, čo zjem“. Projekt spočíval v intervenčných aktivitách na tému zdravá výživa ako základ prevencie nadváhy, obezity a metabolických chorôb ako aj hygienu potravín. Aktivity boli vykonávané formou besied a prednášok ako aj interaktívnych zážitkových hier s využitím pracovných listov pre žiakov 3. - 6. ročníkov základných škôl. Na dvoch základných mestských školách - ZŠ Hutnícka a ZŠ Nad Medzousme touto formou edukovali celkom viac ako 350 detí. Súčasťou aktivít bola aj spätná väzba, v rámci ktorej vyplnil každý účastník dotazník k spokojnosti a porozumeniu predmetnej témy. Projekt mal na školách pozitívny ohlas a je potrebné v ňom i naďalej pokračovať aj v budúcom školskom roku. Ďalšie aktivity, ktoré sú súčasťou projektu „Viem, čo zjem“ realizovala každá škola prostredníctvom pedagógov formou rôznych súťaží a kvízov.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s Klubom mladých pri Centre voľného času Adam Spišská Nová Ves a športovo-relaxačným centrom Fit House Spišská Nová Ves pre študentov stredných škôl a dospelú populáciu ďalší ročník florbalového turnaja. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii nadváhy, obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni.

V spolupráci s CVČ a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športových akciách „Športové hry mládeže“ a „Večerný beh mestom“, kde sme poskytovali účastníkom antropometrické merania a jednoduché testy telesnej zdatnosti vrátane odborných konzultácií k optimalizácii pohybovej aktivity.

Pre ženy v produktívnom veku sme sa podieľali počas celého roka formou poradenstva ako aj realizácie základných antropometrických meraní a stanovení funkčnej zdatnosti formou jednoduchého záťažového testu na podpore zdravia a zdravého pohybu v rámci skupinových cvičení zameraných na posilňovanie svalstva (body form), prevenciu poškodenia chrčtice resp. korektúry jej deformít na základe špeciálnych cvičebných zostáv (SM systém) ako aj pri cvičeniach na trampolínach (jumping), ktoré organizovalo športovo-relaxačné centrum Fit House v Spišskej Novej Vsi.

K svetovému dňu obezity a Svetovému dňu pohybu sme pre širokú verejnosť zhotovili v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves informačné panely k predmetnej problematike.

Pre zamestnancov Mestského úradu sme uskutočnili v rámci celozávodného „Dňa zdravia“ odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb. V prezentáciách boli názorne demonštrované aj možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávou – pohybovou inaktivitou, vysoko kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením a nadmernou konzumáciou alkoholu. Účastníkom akcie sme ponúkli aj merania krvného tlaku a pulzu, celkového cholesterolu a glykémie, spirometrické vyšetrenie a jednoduchý Ruffierov test funkčnej zdatnosti.

Počas zdravotno-výchovných aktivít určených pre seniorov organizovaných v Jednotách a Kluboch dôchodcov ako aj v zariadeniach dlhodobej starostlivosti sme zdôraznili účastníkom dôležitosť primeranej, vhodne zvolenej a dostatočne dlho trvajúcej pohybovej aktivity na udržiavanie dobrého telesného zdravia a psychickej pohody v postproduktívnom veku.

Úloha č. 9.2.1

VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ prebiehala v roku 2019 podľa metodických pokynov gestora úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a na základe doručených prihlášok na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi sa do nej zapojilo 31 účastníkov, ktorí boli ochotní monitorovať podľa pokynov v účastníckom liste svoje pohybové aktivity počas minimálne 4 týždňov v priebehu súťaže v objeme minimálne 210 minút/týždenne rozdelených do 4 a viacerých častí. Účastníci si zároveň zapisovali na konci týždňa aj svoju aktuálnu telesnú hmotnosť. Niektorí z nich boli aj klientmi v Poradni pre optimalizáciu pohybových aktivít, kde sme im vykonali a zhodnotili antropometrické merania ako aj záťažové ergometrické a spirometrické testy. Všetkým sme poskytli konzultácie a poradenstvo k pohybovej aktivite s dôrazom na frekvenciu, trvanie a optimálnu intenzitu vzhľadom na vek a funkčnú zdatnosť. Celkom bolo distribuovaných 150 účastníckych listov pre pedagógov základných a stredných škôl, zamestnancov mestského a okresného úradu ako aj pracovníkom vybraných organizácií a firiem v Spišskej Novej Vsi, kde máme dobrú dlhoročnú spoluprácu v realizácii zdravotno-výchovných a preventívnych aktivít. Informácia o kampani bola zaslaná elektronicky aj ďalším inštitúciám v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

Kampaň spojená so súťažou bola spropagovaná prostredníctvom Poradenského centra na ochranu a podporu zdravia, regionálnych médií, našej webovej stránky a panelov na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. K propagácii súťaže bolo vykonaných viac ako 20 osobných konzultácií a 2 prednášky spojené s besedami na tému „Pohyb ako účinná prevencia civilizačných ochorení“. Pre mestskú TV Redutu bolo ku kampani poskytnuté 1 interview.

Všetky účastnícke listy boli odoslané gestorovi úlohy, ktorý ich spracoval a vyhodnotil na celoslovenskej a regionálnej úrovni. Výhercovia boli vylosovaní na RÚVZ v Banskej Bystrici, kde im boli odovzdané aj ceny, ktoré do kampane venovali sponzori.

Úloha č. 9.3

PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Úloha sa plnila v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizoval náš RÚVZ od marca 2007 do decembra 2012 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

Od roku 2013 nie je uvedený program z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z MZ SR naďalej realizovaný. Jeho pokračovanie ako aj reskríning antropometrických a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku

a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunít je naplánovaný v prípade finančného zabezpečenia projektu na ďalšie roky.

V oblasti podpory zdravia pre znevýhodnené komunity sme boli oslovení na spoluprácu Asociáciou terénnych zdravotných asistentov (ATZA), ktorá začala svoju činnosť v roku 2014 a transformovala sa na Platformu na podporu zdravia znevýhodnených skupín, ktorá je financovaná z prostriedkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Platforma realizuje projekt „Zdravé komunity“ a zamestnáva osvetárov a koordinátorov. Ich zameranie je prioritne na obyvateľov segregovaných rómskych osád v štyroch oblastiach – ochrana a podpora zdravia, podpora vzdelávania a osvetu, podpora výskumu a propagácia.

V rámci prípadnej spolupráce bude náš prínos spočívať v odbornom usmernení ako aj konzultáciách počas plánovaných workshopov pre terénnych koordinátorov a asistentov osvetu zdravia zo širokej hygienicko-epidemiologickej problematiky v našom regióne a spádovej oblasti. V roku 2019 sme rovnako ako v predchádzajúcom roku v tejto oblasti nevykonávali zatiaľ žiadne aktivity.

Úloha č. 9.4

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V sledovanom období sme zrealizovali pre deti 5. ročníkov vybraných mestských základných škôl besedy a prednášky zamerané na rôzne témy vrátane prevencie alkoholizmu a závislostí na alkohole pod názvom „POZDRAVYI – pohyb, zdravie a výživa“.

Jedná sa o intervenčné aktivity formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity a jej negatívnych dopadoch - obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia a zdravia ako aj alkoholu a závislostí.

Tieto aktivity sme zrealizovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves pre 2 základné školy. Celkom sa ich zúčastnilo cca 60 detí, ktoré boli rozdelené do 10 – 15 členných skupín. V tejto forme prevencie plánujeme na základe dohody so školami pokračovať aj v roku 2020 pre žiakov mestských základných škôl.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sme sa zamerali na ďalšie témy súvisiace s touto vekovou kategóriou – drogové a nelátkové závislosti, duševné zdravie a stres a prvú pomoc. Intervenčné aktivity absolvovali žiaci z 2 základných škôl v celkovom počte cca 80. Počas aktivít dostali žiaci 5. a 8. ročníkov odborné informácie o škodlivosti alkoholu so zameraním na zdravotnú a sociálnu oblasť. Deti mali možnosť formou zážitkových hier vyjadriť aj svoje názory a postoje k pitiu alkoholických nápojov ako aj vlastné skúsenosti s konzumáciou alkoholu v rodinnom a mimoškolskom prostredí. Súčasťou prevencie bol aj video film „Alkohol alebo zdravie“. Aktivity pre žiakov mali medzi deťmi aj pedagógmi veľmi dobrú odozvu a vysoko pozitívnu spätnú väzbu, čo je dôkazom toho, že sa nám uvedený spôsob primárnej prevencie osvedčil a je potrebné v ňom aj naďalej pokračovať.

Prevenciu závislostí na alkohole a drogách sme sa venovali aj v rámci prednášok a besied pod názvom „Nie, ja drogy neberiem“, ktoré boli určené pre žiakov 7. - 8. ročníkov dvoch základných škôl – ZŠ Kožuchova a ZŠ Rudňany a taktiež pre deti z Centra pre rodiny v Gelnici. Deťom boli odprezentované somatické, psychické a sociálne následky užívania alkoholu a drog v dospelujúcom veku. S chlapcami a dievčatami sa viedli diskusie aj o dostupnosti alkoholu ako legálnej drogy a reálnych situáciách spojených s jeho predajom.

Téme závislostí od alkoholu a fetálnemu alkoholovému syndrómu sme sa venovali aj pre žiakov 2 stredných škôl – SOŠ ekonomická a Hotelová akadémia Spišská Nová Ves. Počas 6 aktivít videli študenti film ako aj prezentáciu a mali možnosť dozvedieť sa a diskutovať o všetkých negatívach, ktoré prináša konzumácia alkoholu pre mladého človeka a narodené deti atkám, ktoré v nadmiere užívali alkohol.

Alkoholizmu a jeho prevencii sa venovali aj nami školení a pripravovaní peer aktivisti organizovaní v OZ Mladí ľudia a život a Klube mladých pri CVČ Adama Spišská Nová Ves, ktorí zorganizovali a viedli besedy a diskusné fóra na základných a stredných školách v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici. Mládež informovali o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov ako aj o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Pre dospievajúcu mládež sú tieto informácie zvlášť dôležité vzhľadom na rizikové užívanie alkoholických nápojov a následné nezodpovedné správanie vrátane vedenia motorových vozidiel pod vplyvom alkoholu. Na niektoré besedy boli prizvaní aj zástupcovia Polície SR, ktorí prezentovali negatívny dopad konzumácie alkoholu v súvislosti s dopravnými nehodami a trestnými činmi. Peer aktivisti sa venovali aj problematike ambulantnej a ústavnej liečby závislosti na alkohole. Dôraz kládli na linky dôvery, dôveryhodné osoby z rodinného a rovesníckeho prostredia ako aj na včasné vyhľadanie psychologickej prípadne psychiatrickej pomoci v prípade problémov s alkoholom.

Úloha č. 9.5

NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

Pokračovali sme v aktivitách pre cieľovú skupinu seniorov z predchádzajúceho roka formou prednášok a besied. Seniorom sme sa venovali aj počas „Týždňa mozgu“.

V roku 2019 sme zrealizovali 5 prednášok spojených s besedami na témy: Aktívne starnutie, Zdravé starnutie, Stres a životný štýl, Výživa a pitný režim a naše zdravie, Alkohol a fajčenie v seniorskom veku, Životný štýl a ochorenia u seniorov, Duševné zdravie v staršom veku, Starostlivosť o mozog, Mozog a čo o ňom vieme. Aktivity boli určené pre seniorov a členov Jednoty dôchodcov v Smižanoch a Spišskom Štvrtku ako aj seniorom organizovaných pod Klubom dôchodcov v Spišskej Novej Vsi a taktiež žijúcich v Dome dôchodcov a Dome opatrovateľskej služby v Spišskej Novej Vsi.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme aj s niektorými vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody. V sekundárnej prevencii chorôb v seniorskom veku je primeraná pohybová aktivita a dostatočný pobyt na čerstvom vzduchu jedným z najdôležitejších faktorov udržania si dobrej vitality a potrebnej mobility.

V rámci týždňa mozgu a Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme edukovali skupiny seniorov z Jednoty dôchodcov a Klubu dôchodcov v Spišskej Novej Vsi a v Spišskom Štvrtku v oblasti duševného zdravia a jeho posilňovaní, funkciách mozgu a škodlivých vplyvov na jeho činnosť ako aj potreby využívania pamäte a jej tréningu vo vyššom veku. Seniorom sme poskytli prednášky a besedy s názvom „Žijeme život prosperujúci mozgu?“, „Chrípka a jej prevencia“ a „Pohyb, osteoporóza a prevencia pádov“, „Ako zvládať stres“ a „Stres a seniori“. Taktiež sme s nimi realizovali rôzne cvičenia a techniky na podporu pamäte a kognitívneho myslenia. Obom skupinám sme vykonali aj antropometrické merania, merania TK a P ako aj celkového cholesterolu vrátane individuálnych konzultácií k výsledkom meraní, zdravotnému stavu a jeho zlepšeniu.

V prezentáciách týkajúcich sa mozgu a pamäte sme sa zamerali na činnosť mozgu, druhy pamäte ako aj riziká vzniku degeneratívnych, cievnych a nádorových chorôb mozgu ako aj dôležitosť starostlivosti o mozog dodržiavaním zásad zdravého životného štýlu. Pri všetkých týchto aktivitách sme poskytli poslucháčom aj letáky a informačné materiály k predmetnej téme. Na RÚVZ bol pre verejnosť k dispozícii panel k téme „Týždeň mozgu“ a „Alzheimerova choroba a prevencia“.

Problematike zdravia a chorôb v seniorskom veku sme sa venovali aj počas odborných seminárov pre zamestnancov RÚVZ Spišská Nová Ves. Poslucháčom sme odprezentovali témy týkajúce sa prípravy na starnutie, demencie, ako aj biologických, sociálnych a psychických aspektov azvláštnosti chorôb v starobe. Jednotlivé témy zamestnancov zaujali a ku každej z nich bola živá diskusia.

V aktivitách určených pre postproduktívny vek sme pokračovali aj počas Mesiaca úcty k starším a Svetového dňa seniorov, kedy sme zhotovili na RÚVZ Spišská Nová Ves panely a propagačné materiály ako aj zverejnili na webovej stránke informácie týkajúce sa problematiky seniorov zo zdravotného a sociálneho hľadiska.

Úloha č. 9.6

CINDI PROGRAM SR

Túto úlohu plníme v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI, WHRa WHT indexov), meranie krvného tlaku, pulzu a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojmi Reflotrona Accutrend. Podľa indikácii realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsahu celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty, obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus a množstvo kostnej hmoty), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti).

Údaje získané v základnej poradni sú spracované a hodnotené v Teste zdravého srdca. V nadstavbových poradniach využívame programy Ergokoncept, Winspiro a Excel ako aj vlastný program k hodnoteniu ergometrických záťažových testov. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne, metabolické a onkologické ochorenia.

Za obdobie od 1.1. – 31.12.2019 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených v rámci terénnych výjazdov celkom 275 klientov, z toho 192 vyšetrení sme zaznamenali u žien a 83 bolo u mužov. 151 individuálnych aktivít pre klientov bolo realizovaných v teréne a 124 na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Medzi klientmi aj klientkami prevažovali za uvedené obdobie prvovýšetrení, nakoľko sme mali v poradni zdravia monitorovaný veľký súbor dospelých v rámci výjazdov do terénu pre

širojkú verejnosť ako aj nových zamestnávateľov. Menšia časť klientov absolvovala v poradni kontrolné vyšetrenie.

Merania a konzultácie boli vykonávané podľa dohody v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa srdca, kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci Svetového dňa zdravia sme vyšetrili v priestoroch obchodných centier TESCO v Spišskej Novej Vsi, Smižanoch, Krompachoch a Gelnici 50 zamestnancov, ktorým sme merali základné antropometrické ukazovatele, krvný tlak a zisťovali hladinu cholesterolu z kapilárnej krvi. Účastníkom sme na základe zistených údajov o zdravotnom stave dávali rady k ozdraveniu a zníženiu rizík srdcovocievnych a metabolických chorôb.

Počas Svetového dňa srdca sme v rámci kampane MOST poskytli merania a poradenstvo v priestoroch obchodného centra COOP celkom pre 33 klientov

Služby Poradne zdravia sme poskytli aj zamestnancom Mestského a Okresného úradu, ako aj pracovníkom nášho RÚVZ.

Počas „Týždňa mozgu“ sme edukovali a vyšetrovali 12 seniorov z Jednoty dôchodcov v Spišskom Štvrtku. Všetkým sme poskytli individuálne poradenstvo k ozdraveniu životného štýlu a podpore zdravia v produktívnom a postproduktívnom veku.

Antropometrické merania, merania krvného tlaku a základných biochemických ukazovateľov v rámci konzultácii k ozdraveniu životného štýlu sme poskytli aj 16 pedagógom ZŠ Ing. Kožucha v Spišskej Novej Vsi.

Vyšetrenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity absolvovalo v roku 2019 celkom 97 záujemcov, z toho 25 žien a 72 mužov. Jednalo sa väčšinou o žiakov zo 4 základných škôl – ZŠ Lipovej, ZŠ Levočskej, ZŠ Kožuchovej a ZŠ Nad Medzou v Spišskej Novej Vsi, ktorí boli zaradení na základe dobrovoľnosti do úlohy 5.1.1.3. v rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, ktorý pokračoval na každom RÚVZ v SR po minuloročnej prvej etape určenej pre stredné školy. Okrem 3 všetci klienti využili služby a merania poradne po prvý krát. U respondentov zo základných škôl sme realizovali podľa metodiky úlohy antropometrické merania, merania krvného tlaku, pulzu a zloženia tela, hodnotili sme držanie tela a flexibilitu a vykonali im spirometrický, ergometrický a Ruffierov funkčný záťažový test na stanovenie telesnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti. Výsledky meraní a testov boli vyhodnotené a počítačovo spracované podľa metodiky poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity ako aj úlohy z NAPPPA. Testovaným boli poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity vzhľadom na pohybovú anamnézu, výsledky testovania a zdravotný stav. Každý z respondentov vyplnil aj vstupný dotazník o životnom štýle, ktorý je súčasťou celoslovenskej úlohy a dostal výstupný protokol s výsledkami všetkým absolvovaných meraní. V preskripcii pohybovej aktivity sme dôraz kládli na výber vhodného rekreačného športu ako aj zdravú výživu a pitný režim a cviky zamerané na zlepšenie držania tela a flexibility. Získané výsledky sme počítačovo spracovali za náš RÚVZ ako aj všetky ostatné RÚVZ v SR a v ďalšej etape ich budem korelovať vo vzťahu k pohybovej aktivite, stravovaciemu a pitnému režimu ako aj k životnej pohode, zdraviu a závislostiam. Tretia etapa úlohy sa má realizovať na rovnakej vzorke stredoškôlkov, ktorá sa zúčastnila meraní v roku 2018 a naplánovaná je na jarné mesiace roku 2020. V tomto roku sa budú robiť aj rozsiahle analýzy a porovnanie vstupných a výstupných údajov získaných z oboch etáp meraní a testovaní v rámci párovej štúdie.

Poradňu zdravej výživy navštívilo za sledované obdobie celkom 41 klientov, z toho 29 žien a 12 mužov. 18 z nich (12 žien a 6 mužov) bolo v Poradni prvý krát, 23 klientov (7 mužov a 16 žien) navštívili poradňu za sledované obdobie opakovane. U všetkých sme monitorovali prostredníctvom dotazníka aj 3 - dňový príjem potravín a tekutín vrátane ovocia, zeleniny a sladkostí za účelom zistenia stravovacích návykov a kalorického príjmu

v súvislosti s pracovným zaradením a výdajom počas voľnočasových športových aktivít. Každému z klientov sme poskytli poradenstvo k zdravej výžive a vhodnému pitnému režimu a v prípade potreby sme im zostavili jedálniček s vylúčením nevhodných a vysokokalorických jedál a edukovali ich v súvislosti so správnymi stravovacími návykmi. Dôraz sme kládli na prevenciu resp. redukciu nadváhy a obezity, srdcovo-cievne, metabolické a nádorové ochorenia.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v roku 2019 individuálne konzultácie a poradenstvo 32 záujemcom, z toho bolo 19 žien a 13 mužov. Všetkým sme vykonali vstupné vyšetrenia smokerlyzerom a spirometrom. 7 žien využilo služby našej poradne po prvý krát a 12 boli u nás opakovane. 8 mužom sme poskytli poradenstvo prvý krát a 5 klienti navštívili poradňu opakovane. Klientom sme odporúčali na základe zistených fajčiarskych návykov a prevládajúcich dôvodov pre ktoré fajčia najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti ako aj metódy prevencie relapsu a recidívy nikotínovej závislosti. Niektorých fajčiarov sme vyšetrovali a poskytovali im odborné poradenstvo k odvykaniu počas výjazdov terénnej poradne zdravia ako aj Svetového dňa bez tabaku.

Počas tohto dňa sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Klubom mladých pri Centre voľného času Spišská Nová Ves zrealizovali pre stredoškolákov seminár k problematike fajčenia a odvykania. Pre širokú verejnosť sme spoločne so študentmi-dobrovoľníkmi z Gymnázia na Javorovej ul. v Spišskej Novej Vsi zorganizovali akciu „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za ponúknuté jablko. Celkom bolo oslovených viac než 60 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. Akcia študentov sa stretla na verejnosti so záujmom a podporou a viacerí fajčiari mali tak možnosť pouvažovať o svojom fajčení.

Záujemcom z akcie sme umožnili na centrálnom stanovišti aj meranie oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer a meranie dychových parametrov prístrojom spirometer. Pre tých, ktorí sa rozhodli prestať fajčiť, sme poskytovali odborné poradenstvo k odvykaniu od fajčenia a prevencii recidív. K akcii bolo poskytnuté interviu pre TV Redutu a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. Na RÚVZ bol k Svetovému dňu bez tabaku k dispozícii pre širokú verejnosť informačný panel.

Úloha č. 9.7

AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Pre žiakov 5. ročníkov základných škôl sme pokračovali v realizácii intervenčných aktivít pod názvom „PoZdraVy I – pohyb, zdravie a výživa“ formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, fajčenia, alkoholu a závislostí.

Počas roka 2019 sme edukovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves takýmto spôsobom deti z 2 základných škôl v celkovom počte cca 60.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sme sa zamerali na témy – drogové závislosti (látkové a nelátkové), duševné zdravie a stres ako aj tému prvej pomoci. Jednotlivé stanovištia absolvovali žiaci taktiež z dvoch základných škôl v celkovom počte cca 80.

Pri terénnych aktivitách zameraných na protidrogovú prevenciu sme pre žiakov 7. až 9. ročníkov z 2 základných škôl v počte cca 120 využili efektívne aj videofilm „Deti

a drogy“ zachytávajúci príbeh ambiciózneho dievčiny z chudobnej rodiny a chlapca, ktorý ju svojim spôsobom života priviedol až k drogovej závislosti so všetkými negatívnymi dôsledkami. Príbeh vo filme bol veľmi emotívny a poukázal na reálnu hrozbu skúšania a brania drog z rôznych dôvodov a nezanedbateľný vplyv rovesníkov a partie, kde je droga denno-denným posilňovačom. Po filme sa k predmetnej téme so žiakmi diskutovalo o rôznych aspektoch užívania drog.

Formu prevencie videofilm, prednáška a diskusia sme využili aj pre študentov 3 stredných škôl (SOŠ ekonomická SNV, Gymnázium Školská a Hotelová akadémia) v Spišskej Novej Vsi, v počte cca 90 študentov. Študenti mali možnosť uvedomiť si reálnu hrozbu experimentovania a následného užívania omamných látok a ich negatívny dopad na psychickú, telesnú a sociálnu oblasť.

Na 3 stredných školách a 2 základných sme sa venovali študentom a žiakom aj s témou „Novodobé nelátkové závislosti“, ktoré sa stávajú v súčasnosti rovnako veľkou hrozbou pre mladú generáciu a fixujú mladých ľudí k rôznym ťažko zvládnuteľným závislostiam. Taktiež sme sa v tejto vekovej skupine zamerali v rámci diskusií aj na prevenciu fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí, oblasti duševného zdravia a stresu ako aj vzťahom v rodinnom a školskom prostredí a aktívnemu využívaniu voľného času. Študentom sme zdôraznili pozitívne vnímanie života a zamerali sa aj na sebahodnotenie ich osoby.

Na stredných školách úzko spolupracujeme s vyškolenými peer aktivistami z OZ Mladí ľudia a život a peer klubu pri CVČ Spišská Nová Ves. Za sledované obdobie roku 2019 sme spoluorganizovali a odborne sa podieľali na 2-och odborných výcvikoch pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 16. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v roku 2019. Peer aktivisti samostatne zrealizovali viac ako 50 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené prevažne študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi zrealizovali peer aktivisti v 5-tich stredných školách, kluboch a internátoch v rovesníckom prostredí v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ 10 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód. Dôraz kládli na zdravý životný štýl bez drog a zmysluplné využitie voľného času. Pre študentov zorganizovali pri tejto príležitosti aj koncert, divadelné predstavenie a športové podujatie.

K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli seminár na tému „Nie ja drogy neberiem“ v Centre pre deti a rodinu v Gelnici, kde sme poslucháčov aktívne zapojili do riešenia modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Panel obsahuje aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

Úloha č. 9.8

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 - 2020

V rámci plnenia tejto úlohy bol v roku 2017 vedúci oddelenia ako zástupca RÚVZ v SR súčasťou širokej pracovnej skupiny tvorenej odborníkmi z rôznych ministerských rezortov, zástupcov všetkých poisťovní ako aj nadácii, športových klubov a Občianskych združení, ktoré organizujú pre širokú verejnosť rôzne podujatia a súťaže za účelom zvýšenia pohybovej aktivity v prevencii nadváhy a obezity. Pracovné stretnutia boli vedené odbornou pracovníčkou z ÚVZ SR Bratislava. Zástupcovia z jednotlivých rezortov navrhli a skoncipovali na opakovaných pracovných stretnutiach v Bratislave pre Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity postupne konkrétne úlohy pre každý ministerský ako aj mimovládny rezort.

Pre úsek zdravotníctva boli stanovené pre roky 2017 - 2020 celkom 4 úlohy, z nich 2 sa týkali detí a mládeže na základných a stredných školách. Jednalo sa o „Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia v súvislosti s pohybovou aktivitou a životným štýlom“, ktorý pozostával z viacerých meraní a stanovovaní objektívnych ukazovateľov zdravia získaných v rámci Poradne zdravia a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity ako aj zberu údajov o životnom štýle prostredníctvom šandardizovaného dotazníka. Úlohu realizovali v roku 2018 a 2019 všetky regionálne úrady v Slovenskej republike.

K oboj úlohám bola rozpracovaná podrobná metodika, na ktorej sa podieľali 3 odborní pracovníci z oddelenia Podpory a výchovy k zdraviu z RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a 1 lekárka z RÚVZ Liptovský Mikuláš. Celá metodika úlohy aj s praktickými ukázkami bola detailne systémom 4 stanovíšť odprezentovaná zástupcom všetkých úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike v mesiaci jún 2017 počas dvoch celoslovenských odborných seminárov v Spišskej Novej Vsi. K oboj úlohám bol vypracovaný aj podrobný materiál v súvislosti so štatistickým výberom reprezentatívneho počtu respondentov na základných a stredných školách na celom Slovensku.

Zainteresované školy boli informované o plánovaných úlohách oficiálnym listom z Ministerstva školstva v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva a vypracovaný bol aj informovaný súhlas pre rodičov detí, ktoré sa zapojili do realizácie oboj úloh.

Pilotný projekt k úlohe pre stredoškolskú mládež bol realizovaný na jar v roku 2018. Merania ako aj zber dát prostredníctvom dotazníkov vykonali v tejto fáze od 70 – tich študentov stredných škôl 3 Regionálne úrady - Spišská Nová Ves (29), Bardejov (21) a Michalovce (20). Výsledky s pilotného projektu ako aj skúsenosti zo všetkých zapojených RÚVZ boli odprezentované na odbornom seminári v Trenčíne. V ďalších mesiacoch sa začala realizácia samotného projektu pre stredné školy.

Ďalší respondenti v počte 56 boli na RÚV so sídlom v Spišskej Novej Vsi monitorovaní a testovaní v mesiacoch október – november 2018. Išlo o komplex antropometrických, biochemických a funkčných vyšetrení zameraných na telesnú zdatnosť a aeróbnu výkonnosť vrátane monitorovania držania tela, krvného tlaku a pulzu a ako aj flexibility. Celkom bolo vo všetkých RÚVZ v SR podľa metodiky monitorovaných a vyšetrených v prvej etape projektu určeného pre stredné školy 2 600 študentov.

U tej istej vzorky stredoškolákov z 1-2.ročníkov majú byť rovnaké merania a testovania zopakované v školskom roku 2019/2020, kedy budú respondenti študentmi 3.ročníkov. Cielená intervencia, ktorá bola pôvodne plánovaná na tejto vzorke študentov, nebola po rozhodnutí hlavného odborníka pre Podporu a výchovu k zdraviu realizovaná a edukácia so zameraním na podporu pohybovej aktivity, zlepšenie stravovacích návykov a ozdravenie životného štýlu bola vykonaná iba jednorázovo pri prvom vyšetrení. Po

absolvovaní tých istých vyšetrení na vzorke rovnomenných študentov v celej SR v roku 2020 budú porovnané výsledky z oboch meraní a nastavená ďalšia metodika úlohy pre novú vzorku študentov z 1.ročníkov.

V roku 2019 boli na každom RÚVZ v SR realizované pre žiakov základných škôl podobné antropometrické merania a funkčné testy vrátane rovnakého dotazníka životného štýlu avšak bez monitorovania vybraných krvných biochemických ukazovateľov.

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity bol v roku 2017 prijatý Uznesením vlády SR a jeho dlhodobá realizácia v tejto podobe je skvelou príležitosťou získať prostredníctvom viacerých meraní ako aj dotazníkovým monitorovaním relevantné údaje o životospráve a zdraví dospelujúcej mládeže. Získané dáta z pilotného prieskumu, druhej fázy úlohy pre stredoškolákov ako aj všetky merania a dáta získané z dotazníkových prieskumov na rozsiahlej vzorke žiakov zo základných škôl v rámci celej SR boli podrobne štatisticky spracované štatistikom-informatikom na našom RÚVZ. Výstupy boli interpretované v rámci odborných seminárov a viacerých odborných konferencií s účasťou zástupcov z viacerých rezortov. Spoločným menovateľom preventívnych intervenčných aktivít, ktoré však neboli realizované systémovo na celonárodnej úrovni, boli na základe získaných výsledkov z meraní a dotazníka podpora a skvalitnenie pohybovej aktivity v prevencii srdcovo-cievnych a metabolických chorôb a ozdravenie životného štýlu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1. ODD. HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.2 PROTOKOLO VODEA ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom. V roku 2019 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

V okrese Stará Ľubovňa sú vytypované lokality povrchových vodárenských zdrojov (Jakubianka, Lomnický potok - lesohospodársky využívané územia) a vodárenských zdrojov pre skupinovú vodovod Plaveč – Ľubotín (poľnohospodársky využívané územia), v ktorých by sa sledovali pesticídne látky podľa pokynov gestora úlohy – ÚVZ SR – NRC pre hygienickú problematiku pitnej vody.

Dňa 4.12.2019 zástupca RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sa zúčastnil konzultačného dňa NRC pre pitnú vodu na ÚVZ SR v Bratislave, kde bola prezentovaná problematika pesticídov v pitnej vode, ako aj požiadavky na monitorovanie a hodnotenie.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Na základe usmernenia ÚVZ SR Bratislava zn. OHŽP/6995/21853/2018 zo dňa 21.9.2018 bol dňa 15.11.2018 v súčinnosti s RÚVZ so sídlom v Prešove vykonaný mimoriadny cielený štátny zdravotný dozor (ďalej len ŠZD) vo vybraných 3 prevádzkach solárií zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojený s meraním UV žiarenia

(Slniečnica, Námestie gen. Štefánika 8, 064 01 Stará Ľubovňa; Športovo-relaxačné centrum, Okružná 16A, 064 01 Stará Ľubovňa; Salón krásy Vesna, Popradská 6, 064 01 Stará Ľubovňa).

Na základe doručených protokolov RÚVZ so sídlom v Prešove o meraní UV žiarenia, celková účinná ožiarenosť E_{eff} 4 opaľovacích prístrojov je v súlade s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v znení neskorších predpisov (ďalej len vyhláška MZ SR č. 554/2007 Z. z.).

Maximálna doba expozície na 3 opaľovacích prístrojoch je v súlade s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z..

Pri maximálnej dobe expozície opaľovacieho prístroja ALISUN SUNVISION 240 (Slniečnica, Námestie gen. Štefánika 8, 064 01 Stará Ľubovňa) nemožno vysloviť súlad/nesúlad so špecifikáciou podľa vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z., pretože vypočítaná maximálna doba expozície stanovená (stiahnutá) na účinnú prahovú dávku ožiarenia H_{er} podľa miestne rozšírených typov pokožky leží v intervale neistoty. Maximálnu dobu expozície je potrebné upraviť podľa tabuľky č. 2 protokolu o meraní UV žiarenia.

Výsledky z mimoriadneho cieleného ŠZD zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek a merania UV žiarenia v soláriách boli v požadovanom termíne v januári 2019 zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2019 rámci výkonu ŠZD bolo vykonaných 6 kontrol vo všetkých prevádzkach solárií. Pri výkone ŠZD nebolo zistené porušenie povinnosti prevádzkovateľov solárií podľa § 23 ods. 3, 5 zákona č. 355/2007 Z. z. a neboli uložené žiadne opatrenia a sankcie.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

V roku 2019 nebola gestorom úlohy RÚVZ so sídlom v Poprade, NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

V rámci posudkovej činnosti bolo RÚVZ požadované predkladanie certifikátov zhody výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou určenou na ľudskú spotrebu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

V roku 2019 odborní pracovníci oddelenia PPL dozorovali 522 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 277 kontrol v rámci výkonu ŠZD. Bolo vydaných 57 posudkov na uvedenie priestorov do prevádzky, schválených bolo 9 prevádzkových poriadkov. Pri posudzovaní nových prevádzok bolo v 2 prípadoch konanie prerušené z organizačno – technických dôvodov. K územnému a kolaudačnému konaniu bolo vydaných 12 záväzných stanovísk. Posudzovali sme 25 chránených pracovísk u fyzických a právnických osôb. Pri posudzovaní projektových dokumentácií sme úzko spolupracovali i s ostatnými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V priebehu roka 2019 bolo na laboratórny rozbor odobratých 9 vzoriek pitných vôd z vlastných vodných zdrojov dozorovaných fyzických a právnických osôb, z toho 5 vzoriek pitných vôd nespĺňalo požiadavky zdravotnej bezpečnosti a limity ukazovateľov kvality pitnej vody. V roku 2019 sme šetřili 2 podozrenia na chorobu z povolania, obidve choroby z povolania boli ukončené so záverom „Choroba z povolania uznaná“. Overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov bolo realizované dotazníkom H u 49 zamestnancov, dotazníkom CH u 17 zamestnancov a dotazníkom Z u 5 zamestnancov.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zamestnanci oddelenia v sledovanom období prehľadovali vydané rozhodnutia o určení rizikových prác u právnickej osoby a vydali celkom 4 nové rozhodnutia o určení rizikových prác podľa § 6 ods. 3 písm. g), § 13 ods. 4 písm. k) a § 31 ods. 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V rámci výkonu ŠZD v 6 právnych subjektoch, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sme sa zamerali na sledovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov, na výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou, ako i na pridelovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov na pracoviskách. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky.

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR priebežne a sleduje sa vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Prehľad o počte exponovaných jednotlivým rizikovým faktorom za roky 2015 – 2019

Rok	2015		2016		2017		2018		2019	
	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž
Hluk	313	13	330	16	275	11	334	19	335	12
Vibrácie	86	0	96	0	95	0	124	0	113	0
Chemické látky a zmesi	171	3	177	3	157	3	186	24	152	25
Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčné toxické látky	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora

Prevažujúca činnosť	Počet exp. pracovníkov					
	3. kat.		4. kat.		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	26	0	0	0	26	0
Ťažba a dobývanie	4	0	0	0	4	0
Priemyselná výroba	154	37	176	0	330	37
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	3	3	0	0	3	3
S p o l u	187	40	176	0	363	40

V 16 podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa evidujeme 363 osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom, z toho 40 žien. Oproti roku 2018 sa zvýšil celkový počet o 5 exponovaných pracovníkov, z toho u žien evidujeme mierny pokles o 3 exponované osoby. K zvýšeniu celkového počtu exponovaných pracovníkov došlo v kovovýrobách okresu Stará Ľubovňa v dôsledku navýšenia výroby a vyhlásením rizikových prác vo firme Leitech s. r. o., prevádzka kovovýroby na ul. Levočskej 36 v Starej Ľubovni, ktorej výrobným programom je výroba kovových konštrukcií a ich častí.

Právnické osoby, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vyhlásené rizikové práce, majú pracovnú zdravotnú službu zabezpečenú dodávateľským spôsobom. Väčšina organizácií má podpísanú zmluvu s firmou ProCare, a.s. Bratislava, Pracovná zdravotná služba, s.r.o. Poprad, ProBenefit, s.r.o. Púchov, Nemocnica Košice Šaca a.s., 1. súkromná nemocnica a BE-SOFT a.s. Košice.

V okrese pôsobí aj 10 neštátnych všeobecných lekárov pre dospelých, ktorí vykonávajú samostatne dodávateľským spôsobom činnosť pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do kategórie 1 a 2 a sú zapísaní v Zozname fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb na ÚVZ SR v Bratislave. V súlade s úlohou 6.2 z celoslovenskej porady PPL konanej dňa 22. a 23.5.2019 v Hodruši Hámroch sme vykonali kontrolu plnenia povinností v PZS, ktorá vykonáva činnosť dodávateľským spôsobom a má sídlo v okrese Stará Ľubovňa.

Poskytovateľ PZS	Oprávnenie	Zistené nedostatky
MEDIKDOM, s.r.o., Budovateľská 487/20, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO:45 698 007	OPPL/197/2015	žiadne

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Vo vykonávaní štátneho zdravotného dozoru boli uplatňované legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenských.

Kontrolná činnosť bola zameraná na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a na kontrolu osvedčení o odbornej spôsobilosti na vyššie uvedenú činnosť. Celkovo boli vykonané 2 kontroly v poľnohospodárskych podnikoch. Neboli zistené závažné hygienické nedostatky. Pri chemickej ochrane rastlín poľnohospodárske podnikateľské subjekty nepoužívajú veľmi toxické látky a zmesi a tiež v malej miere toxické látky podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Posúdených bolo 7 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 37 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Od r. 2006 sú vyhlásené rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici, n.o., Stará Ľubovňa s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jeden lekár a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP (ochranný odev, obuv, rúško a jednorazové rukavice).

Na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny z rodinných domov bolo vydaných v sledovanom období 14 rozhodnutí Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Pri konzultáciách sme sa okrem iného zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a na spracovanie prevádzkových poriadkov.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci bolo realizované poradenstvo 55 klientom v oblasti problematiky práce s chemickými a toxickými látkami, chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny, zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2.1 Zdravé pracoviská

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci 2019, ktorý patrí k hlavným bodom kampane „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ sa uskutočnil v čase od 21. do 25. októbra 2019.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni pozvalo v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odbornú a laickú verejnosť na „Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva“ dňa 25. októbra 2019.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali konzultácie k otázkam týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov, zabezpečenia zdravotného dohľadu na pracoviskách, k chráneným pracoviskám, k správnej manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, k prevencii pred vznikom chorôb z povolania, k bezpečnej práci so zobrazovacími jednotkami, lasermi, k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a k spracovaniu prevádzkových poriadkov.

V uvedený deň pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni poskytli 8 konzultácií k vyššie uvedeným otázkam.

Bol spracovaný aj leták „Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“, ktorý bol uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

V roku 2019 sme neboli gestormi úlohy zaradený do realizácie.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu boli oddelením HVBPaKV odobraté 3 vzorky hotových pokrmov a 1 vzorka chleba v zariadeniach:

- Ľubovnianska Nemocnica, n.o., Obrancov mieru 3, 064 01 Stará Ľubovňa
- Domov pre seniorov, Mierová 88, 064 01 Stará Ľubovňa
- Penzión Gurmen, Nám. sv. Mikuláša 1, 064 01 Stará Ľubovňa

Všetky vzorky vyhoveli v skúmanom ukazovateli.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

V roku 2019 sme neboli gestormi úlohy zaradený do realizácie.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025 (NAPPO)

V roku 2019 bol v zariadeniach spoločného stravovania a vo výdajniach stravy pri zariadeniach pre deti a mládež zabezpečovaný efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru, výkon kontrol dodržiavania pestrosti stravy a dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, na podávanie vhodných nápojov za obedom, či zabezpečenie pitného režimu, spôsob jeho realizácie, druh podávaných nápojov, spôsob konzumácie nápojov, vyznačovanie alergénov v jedálnych lístkoch. Celkovo bolo vykonaných v roku 2019 v zariadeniach spoločného stravovania odbornými zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže (ďalej len HDaM) v rámci štátneho zdravotného dozoru 22 kontrol, 2 kontroly vo výdajniach stravy a 5 úradných kontrol potravín v zariadeniach spoločného stravovania. V 18 zariadeniach spoločného stravovania pri zariadeniach pre deti a mládež v okrese Stará Ľubovňa bolo odobratých celkom 180 sterov z prostredia.

Väčšina školských stravovacích zariadení v okrese Stará Ľubovňa realizuje projekt „Školské ovocie“, v rámci ktorého sú podávané okrem ovocia aj 100% -né ovocné šťavy.

Ohľadne podmienok poskytovania diétného stravovania a požiadaviek na stravovanie detí v zariadení spoločného stravovania boli v roku 2019 uskutočnené 2 telefonické konzultácie.

V rámci realizácie aktivít na podporu zdravšieho prostredia na školách sme v januári 2019 poskytli 3 telefonické konzultácie ohľadom zapojenosti škôl a žiakov do Školského mliečného programu v okrese Stará Ľubovňa.

Dňa 20.2.2019 sme sa zúčastnili na „Celoslovenskej pracovnej porade vedúcich pracovníkov oddelení/odborov hygieny výživy a hygieny detí a mládeže“ v Bratislave, ktorej odborný program zahŕňal aj problematiku realizácie uvedeného projektu.

Zamestnankyňami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni oddelenia HDaM bolov priebehu mesiaca február 2019 vykonaných 9 kontrol v školských zariadeniach spoločného stravovania v zmysle žiadosti ÚVZ SR Bratislava zn. OHVBP KV/1066/2019/Jo zo dňa 31.1.2019 v nadväznosti na oznámenie RASFF NEWS č. 2019.0311 – Veterinárne kontroly hovädzieho mäsa z Poľska pravdepodobne nevhodného na ľudskú spotrebu.

Dňa 8.3.2019 bol poskytnutý rozhovor pre Ľubovniansku televíziu na tému „Jedálne sú bezpečné“ a 12.3.2019 bol poskytnutý článok pre Ľubovnianske noviny na tému „Jedálne sú bezpečné“.

V súvislosti so školením v rámci odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov sme dňa 4.3.2019 odprezentovali 6 prednášok na tému: „HACCP“; „Úvod do problematiky hygieny, hygiena výživy, základné pojmy“; „Zariadenia spoločného stravovania“; „Označenie potravín“; „Stánkový predaj“ a „Osobitné požiadavky na výrobu a predaj“.

Dňa 1.4.2019 sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu týkajúcu sa školského bufetu.

Dňa 14.10.2019 sme na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zorganizovali a zabezpečili účasť na „Pracovnej porade vedúcich oddelení hygieny detí a mládeže RÚVZ v Prešovskom kraji“, ktorej odborný program zahŕňal aj problematiku realizácie uvedeného projektu.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Počas roka 2019 bolo oddelenie hygieny detí a mládeže pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zapojené do realizácie projektu „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“.

Do realizácie projektu „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“ bola v okrese Stará Ľubovňa v rámci výberu škôl zaradená Stredná odborná škola, Jarmočná 108, 064 01 Stará Ľubovňa a Základná škola, Komenského 6, 064 01 Stará Ľubovňa. Prieskum bol realizovaný dňa 15.5.2019 v Strednej odbornej škole, Jarmočná 108, 064 01 Stará Ľubovňa u 92 študentov (23 študentov chýbalo) a 17.5.2019 v Základnej škole, Komenského, 064 01 Stará Ľubovňa u 36 žiakov (5 žiakov chýbalo). Vyplnené dotazníky boli zaslané v požadovanom termíne na spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave dňa 25.6.2019. V súvislosti s realizáciou projektu boli uskutočnené 4 telefonické a 1 osobná konzultácia s vedením vybraných škôl týkajúce sa dohodnutia termínu vykonania prieskumu.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

V rámci realizácie projektu v sezóne od 1.3.2019 do 30.11.2019 sme odobrali 26 vzoriek piesku z pieskovísk pri predškolských zariadeniach a 14 vzoriek piesku z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti.

Na základe doručeného protokolu o skúške k odobratým vzorkám piesku bola potvrdená prítomnosť vajíčok geohelminťov v 11 pieskoviskách pri predškolských zariadeniach a 3 pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti. V 1 pieskovisku pri predškolskom zariadení bola zistená prítomnosť Salmonelly sp., prekročené najvyššie prípustné množstvo kolónie tvoriacich jednotiek Termotolerantných koliformných baktérií bolo zistené vo vzorke piesku z 1 pieskoviska v rámci občianskej vybavenosti. V 1 pieskovisku pri predškolskom zariadení bola potvrdená prítomnosť vajíčok geohelminťov, prekročené najvyššie prípustné množstvo kolónie tvoriacich jednotiek Termotolerantných koliformných baktérií a enterokokov.

Na základe uvedeného zistenia bolo prevádzkovateľom pieskovísk pri predškolských zariadeniach a v rámci občianskej vybavenosti nariadené s okamžitou platnosťou uzatvorenie prevádzky pieskovísk do doby odstránenia zistených nedostatkov a predloženia výsledkov vzoriek piesku o nezávadnosti pieskovísk v zmysle § 55 ods. 2 písm. g) zákona č.355/2007 Z. z..

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

V rámci uvedeného projektu sme za mesiac október a november 2019 hodnotili pestrosť jedálnych lístkov, ktoré sme si osobne vyzdvihli za jednotlivé mesiace v 2 mestských materských školách (MŠ Tatranská 21, Stará Ľubovňa a MŠ Vsetínska 36, Stará Ľubovňa) a 1 vidieckej materskej škole (MŠ Nová Ľubovňa 493).

V mesiaci október boli desiaty a olovranty vo všetkých MŠ vyhodnotené ako výborné. Obedy v MŠ Tatranská 21, Stará Ľubovňa a MŠ Vsetínska 36, Stará Ľubovňa boli vyhodnotené ako výborné a v MŠ Nová Ľubovňa 493 boli obedy vyhodnotené ako veľmi dobré.

V mesiaci november boli desiaty a olovranty v MŠ Tatranská 21, Stará Ľubovňa a MŠ Vsetínska 36, Stará Ľubovňa vyhodnotené ako výborné, v MŠ Nová Ľubovňa 493 boli

vyhodnotené ako veľmi dobré. Obedy boli v MŠ Tatranská 21, Stará Ľubovňa vyhodnotené ako výborné, obedy v MŠ Vsetínska 36, Stará Ľubovňa a v MŠ Nová Ľubovňa 493 boli vyhodnotené ako veľmi dobré.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov.

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam, a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2019. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2019 zaslaný všetkým praktickým lekárom v odbore všeobecné lekárstvo zabezpečujúcim imunizáciu detí, dorastu i dospelaj populácie a zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni (udržiavanie vysokej úrovne zaočkovanosti na území okresu – nad 95 %). Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom Poradne očkovania.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR bola v mesiaci september 2019 zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vykonaná kontrola očkovania v 21 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (15 APL pre deti a dorast, 2 APL pre dospelých, DSS Legnava, Dom Charitas Nová Ľubovňa, novorodenecký úsek detského oddelenia a NZZ - Nefrologické centrum Logman a.s., Stará Ľubovňa). Celková zaočkovanosť (povinné očkovanie) dosiahla úroveň 97,36 % (vzostup v porovnaní s predchádzajúcou sezónou o 0,12 %).

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené, nebola hlásená žiadna nežiaduca reakcia po očkovaní. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

Dňa 26.3.2019 sa konali aktivity v súvislosti s Európskym imunizačným týždňom (EIW), ktoré boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

1. Realizované 2 prednášky pre študentov 2. ročníkov Gymnázia T. Vansovej v Starej Ľubovni (prednáška na tému „Efektivita očkovania“, dotazníkový prieskum - 108 dotazníkov a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov).
2. Vyhotovený leták - vlastná edícia.
3. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (www.vzsl.sk) bol uverejnený 1 leták (vlastná edícia).
4. Zabezpečená distribúcia letáku odd. epidemiológie a OPZaVkJ 54 subjektom.
5. Zhotovené boli 2 názorné propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.
6. Na odd. epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania pre laickú verejnosť, v rámci EIW bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia pre laickú verejnosť v súvislosti s očkovaním.

7. Ďalej boli realizované iné aktivity pre zdravotníckych pracovníkov:
- 59 písomných komunikácií a 5 poradenských činností.

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

PZS sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, laická verejnosť je informovaná prostredníctvom webového sídla RÚVZ.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prísťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach.

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín.

V informačnom systéme boli zdokumentované všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky laboratórnych vyšetrení, nariadené opatrenia a pod..

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných alebo závažných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení podliehajúcich ohlasovacej povinnosti v odôvodnených prípadoch doplnených laboratórnymi výsledkami. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme, zvlášť v systéme rýchleho varovania, existuje možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v tom – ktorom regióne. Osobitná pozornosť je v prípade nahlásenia venovaná importovaným nákazám. Utečenecké tábory a strediská sa síce v našom regióne nenachádzajú, ale severná hranica okresu hraničí s Poľskom.

Priebežne 1 krát týždenne sa vykonával zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií (52 hlásení v informačnom systéme).

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),
- webová stránka RÚVZ SL (52 krát týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, 12 krát mesačná analýza prenosných ochorení, 12 krát metodický list),
- zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (9 prednášok alebo besied, 4 krát vykonaný dotazníkový prieskum vedomostí u študentov SŠ, vyplnených bolo 108 dotazníkov, 9 - krát podané informácie prostredníctvom telefonической linky prevencie AIDS a 3 iné informácie na webovej stránke).

Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup

k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. V priebehu sledovaného obdobia sa priebežne monitoroval výskyt infekčných ochorení, získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS s využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) sa zabezpečuje systematický zber, sumarizácia a analýza údajov o infekčných ochoreniach a monitorovanie zdravia obyvateľov.

Štyria všeobecní lekári a jeden odborný lekár sú užívateľmi epidemiologického informačného systému (EPIS), prostredníctvom ktorého sa vykonáva evidencia a pravidelná analýza hlásených prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených:

- 985 prípadov prenosných ochorení,
- 170 spracovaných ohnisk,
- 24 hlásení do SRV (systém rýchleho varovania),
- vydaných 8 rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 368 iných opatrení v ohniskách nákazy (85 - krát postup dezinfekcie, 3 - krát sprísnenie hyg. – epid. režimu, 125 - krát vyhľadanie podozrivých z nákazy, 5 - krát zákaz výkonu epidemiologicky závažnej činnosti a 150 - krát zdravotná výchova).

V sledovanom období sme mali hlásených celkom 40 ochorení preventabilných očkovaním:

- 40 ochorení na pertussis, z toho 1 s laboratórne negatívnym výsledkom a 39 potvrdených laboratórne.

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (v pracovných dňoch denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou sa vykonáva surveillanca a kontrola nozokomiálnych nákaz na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení – minimálne 1 - krát týždenne, analýza NN – 1 - krát mesačne). Komisia NN v sledovanom období zasadala 4 - krát, pravidelne bol prizývaný epidemiológ RÚVZ.

Z Ľubovnianskej nemocnice, n. o. (ďalej len LN, n. o.) bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 65 NN.

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 479 sterov z prostredia, 294 sterov zo sterilného materiálu, ďalej bolo odobratých a vyšetrených 18 iných vzoriek z prostredia (6 odpadových vôd, 12 čistených vôd).

Zo 47 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 39 prístrojov – 224 vzoriek. Opakované kontroly boli vykonávané v súlade s frekvenciou kontrol stanovených vyhláškou MZ SR č. 192/2015 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Z iných aktivít zameraných na surveillance nozokomiálnych nákaz a zvýšenie bezpečnosti pacienta boli v roku 2019 realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci kampane vyhlásenej SZO "Hygiena a dezinfekcia rúk":

- prednášky, semináre na tému význam dezinfekcie rúk v prevencii prenosu multirezistentných mikroorganizmov – 11 prednášok v rámci nemocnice, 3 prednášky v DSS, 1 okresný seminár
- leták, vlastná edícia – 1
- distribúcia vlastnej edície 171 subjektom (zdrav. zariadenia)
- letáky pre zdravotníckych pracovníkov – 1
- nástenné panely, názorná propagácia – 1
- informácia na webovej stránke : www.vzsl.sk - 1
- iné :
 - stery z rúk zdravotníckych pracovníkov (54 sterov),
 - dotazníkový prieskum v rámci LŇ, n. o. - počet odovzdaných dotazníkov po školení 54,
 - dotazníkový prieskum v rámci DSS - počet odovzdaných dotazníkov pred školením 33, po školení 33,
 - kontrola sortimentu pomôcok na dezinfekciu rúk,
 - kontrola dostatku jednorazových utierok na osušenie rúk a pod.,
 - praktický nácvik dezinfekcie rúk s použitím UV lampy u 54 zamestnancov LŇ, n. o..

Vyhodnotenie realizovaných aktivít bolo v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie je vypracovaný a priebežne aktualizovaný havarijný plán pre prípad výskytu mimoriadnej situácie a pandemický plán, v súlade s ktorými je monitorovaná aktuálna epidemiologická situácia na území okresu. Pri RÚVZ sú zriadené zásahové skupiny, ktorých činnosť je koordinovaná podľa potreby a v súlade s vypracovaným plánom.

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období.

V priebehu sledovaného obdobia sme monitorovali epidemiologickú situáciu a spracovávali a zasielali pravidelné hlásenia:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 52 - krát, správa uverejnená na web stránke – 52 - krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielajúce zdrav. zariadeniam, ÚSS, prednostovi okresného úradu a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení,
- v rámci systému rýchleho varovania boli do epidemiologického informačného systému vložené a aktualizované 24 hlásení prenosných ochorení mimoriadneho významu.

Počas roka sme zaznamenali 12 - krát výskyt prenosných ochorení v epidemiologickej súvislosti na salmonelovú enteritídu (1 rodinný výskyt s 2 prípadmi), kampylobakteriúzu

(2 rodinné výskyty so 4 prípadmi), norovírusovú gastroenteropatiu (3 výskyty so 6 prípadmi), rotavírusovú enteritídu (2 výskyty so 4 prípadmi), rodinný výskyt svrabu s 5 ochoreniami a rodinný výskyt pertussis s 2 prípadmi. Ďalej epidémia varicelly v mestskej časti Podsadek, kde ochorelo 69 detí, ktorí vyhľadali lekárske ošetrovanie a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu v obci Lomnička u 0 – 3 ročných detí, kde ochorelo 22 detí. Zaznamenali sme lokálne epidémie respiračných ochorení na území okresu Stará Ľubovňa v 3., 4., 5., 6., 22., 40., 42., 45., 47., 48. kalendárnom týždni, v 7., 8., 9. kalendárnom týždni zákaz návštev na lôžkových oddeleniach ĽN, n. o. a USS.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (na základe laboratórneho vyšetrenia bolo 5 vzoriek negatívnych a v 1 vzorke boli izolované non-polio enterovírusy).

Ďalej sa priebežne monitoruje výskyt akútneho chabého obrú (ACHO). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie ani podozrenie z ochorenia.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS v zariadeniach pre deti a mládež na území okresu. Edukáciou mládeže za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. – 9. ročníky ZŠ a SŠ na území okresu.

V priebehu roka 2019 bolo realizovaných 7 zdravotno-výchovných aktivít (besedy a prednášky) s účasťou 187 edukovaných (141 žiakov ZŠ a 46 študentov SŠ) a ďalších 15 iných aktivít: 1 vlastná edícia – leták, 2 názorné propagácie, 1 vlastná edícia uverejnená na webovej stránke, 1 distribúcia vlastnej edície 175 subjektom, 1 - krát fotodokumentácia z besedy a 9 telefonických informácií prostredníctvom Linky prevencie AIDS (otázky boli zamerané prevažne na spôsob a miesto vyšetrenia).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

K 1. 12. 2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých
- očkovanie pred cestou do zahraničia
- odporúčané očkovania
- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz
- očkovanie detí s kontraindikáciami
- iná problematika spojená s očkovaním

V roku 2019 bolo poskytnutých celkom 23 konzultácií (z toho 17 telefonických a 6 osobných). Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva aj laickej verejnosti.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) boli realizované 2 prednášky so zameraním na efektivitu očkovania. Tieto zdravotno-výchovné aktivity významne prispeli k obohateniu vedomostí budúcich aj súčasných rodičov o význame očkovania ako aj informácií o činnosti poradne očkovania.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou sú študenti vyšších ročníkov stredných škôl. Do úlohy boli zaradené 4 hlavné tematické okruhy:

1. Problematika povinného očkovania.
2. Zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“; „Prečo toľko vakcín“; Nežiaduce účinky po očkovaní“; „Prečo stále očkujeme“).
3. Kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby.
4. Význam individuálnej a kolektívnej imunity.

Táto úloha bola realizovaná oddelením epidemiológie v mesiaci marec 2019. Do projektu „Očkovanie hrou“ bola zaradená 1 stredná škola na území okresu (gymnázium) s účasťou 55 študentov a študentiek. Celkom boli vykonané 2 besedy a 4 - krát dotazníkový prieskum (pred a po edukácii), ktorými sa zisťoval efekt intervencie. Celkom bolo vyplnených 108 dotazníkov (54 respondentov), ktoré boli po spracovaní odoslané gestorskému pracovisku: RÚVZ so sídlom v Komárne.

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

V priebehu roka 2019 sme realizovali pre žiakov ZŠ s MŠ v Kamienke prednášku pod názvom „Dospievanie“, ktorú sme doplnili o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s realizáciou edukácie bola ZŠ s MŠ v Kamienke poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V rámci výjazdu pracovníkov Poradne zdravia sme realizovali individuálne poradenstvo pre zamestnancov ZŠ, ul. Za vodou 14, Stará Ľubovňa. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetrili pri výjazde 6 klientov. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Zároveň sme v súvislosti s prípravou aktivít v ZŠ, ul. Za vodou 14, Stará Ľubovňa poskytli 1 telefonickú a 1 osobnú konzultáciu.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na ÚVZ SR.

V rámci výjazdu pracovníkov Poradne zdravia sme realizovali individuálne poradenstvo pre zamestnancov supermarketu TESCO v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetrili pri výjazde 13 klientov supermarketu TESCO v Starej Ľubovni. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Zároveň sme v súvislosti s prípravou aktivít v supermarkete TESCO v Starej Ľubovni poskytli 1 telefonickú a 1 osobnú konzultáciu.

V súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme v roku 2019 uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

V súvislosti so **Svetovým dňom chorých - /11.2.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 15 lekárňam, 16 APL pre deti a dorast, 20 APL pre dospelých, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia.

V rámci **Európskeho dňa perioperačnej ošetrovateľskej starostlivosti sestier - /15.2.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska a 5 komunitným centram v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Európsky deň perioperačnej ošetrovateľskej starostlivosti sestier ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Týždňa mozgu - /11.-17.3.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme prezentovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a distribuovali 15 lekárňam, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 5 komunitným centram a 39 podnikom a akciovým spoločnosťami v okrese Stará Ľubovňa. Týždeň mozgu sme propagovali aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci edukačnej činnosti sme uskutočnili prednášky pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni, ZŠ s MŠ v Čirči, ZŠ s MŠ v Kamienke, deti v komunitnom centre Šarišské Jastrabie a v Ľubovnianskej knižnici (celkom 5 prednášok) s problematikou fungovania mozgu a potrebe jeho tréningu. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zdravotno-výchovných materiálov s uvedenou problematikou, ako aj výskumno-prieskumné činnosti. Kognitívnych úloh sa zúčastnilo celkom 114 detí a žiakov. Počas realizácie sme zabezpečili 5 telefonických konzultácií ohľadom dohodnutia aktivít. Dňa 11.4.2019 sme na ÚVZ SR zaslali stručnú informáciu o realizovaných aktivitách pri príležitosti Týždňa mozgu.

Pri príležitosti **Svetového dňa ústneho zdravia - /20.3.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa a 5 komunitným centram v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň ústneho zdravia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili besedu pod názvom „Stomatohygiena“ v MŠ, ul. Za vodou 14, Stará Ľubovňa. V rámci edukačných aktivít bola poskytnutá aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu, v súvislosti s prípravou edukačnej aktivity bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska a 5 komunitným centram v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň vody

sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili prednášku na ZŠ, ul. Za vodou 14 v Starej Ľubovni, pre žiakov 7. ročníka pod názvom „Voda“. Edukačné aktivity sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pri príležitosti Svetového dňa vody sme pre Ľubovnianske noviny poskytli informácie k článku pod názvom „Otestujte si kvalitu vody“.

Pri príležitosti **Svetového dňa tuberkulózy - /24.3.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám a 5 komunitným centráм v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň tuberkulózy, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Svetového dňa povedomia o autizme- /2.4.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň povedomia o autizme, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom zdravia - /7.4.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“, ktorú sme následne distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám a 5 komunitným centráм v okrese Stará Ľubovňa. O plánovaných a ponúkaných aktivitách v súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia boli zároveň uskutočnené 2 prednášky pod názvom „Zdravý životný štýl“ na Spojenej škole internátnej a v Špeciálnej základnej škole v Starej Ľubovni, súčasťou ktorých bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

Svetový deň zdravia bol dňa 5.4.2019 propagovaný individuálnym poradenstvom pracovníkmi Poradne zdravia na stanovišti zdravia v priestoroch Okresného úradu v Starej Ľubovni, kde sme účastníkom akcie poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili pri výjazde 11 klientov. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti so zabezpečením aktivít pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme uskutočnili 2 telefonické konzultácie a 1 osobnú konzultáciu.

Pri príležitosti **Svetového dňa boja proti malárii - /25.4.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej

stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň boja proti malárii, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /24.-30.4.2019/ - v súvislosti s EIW zabezpečili pracovníci OPZaVkJ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 15 lekární, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám a 5 komunitným centráam v okrese Stará Ľubovňa (celkom 139 subjektov). EIW bol propagovaný na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci -/28.4.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“, ktorú sme distribuovali všetkým 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 39 firmám a inštitúciám a 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň sme uskutočnili edukačnú aktivitu pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni pod názvom „Duševné zdravie“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov s uvedenou problematikou.

V rámci **Svetového dňa astmy - /7.5.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska a 5 komunitným centráam v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň astmy, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Svetového dňa čistých rúk - /5.5.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centráam, 39 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárniam, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centráam, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Svetový deň bol propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom hypertenzie - /17.5.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám, 6 komunitným centráam v okrese Stará Ľubovňa, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej

stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Európskeho – svetovéhohodňa obezity - /18.5.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 43 obciam a mestám a 6 komunitným centrám v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa sclerosis multiplex - /30.5.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň sclerosis multiplex“, ktorú sme distribuovali 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárniam, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň bol propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku -/31.5.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa a 6 komunitným centrám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít v máji 2019 sme pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni uskutočnili besedu pod názvom „Škodlivé účinky fajčenia“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V rámci stanovišťa zdravia na Mestskom úrade v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie vitálnej kapacity pľúc spirometrom a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie odborného poradenstva na tému škodlivosti fajčenia tabaku, odvykanie od fajčenia a pasívnej inhalácie tabakového dymu. Možnosť vyšetrenia v rámci stanovišťa zdravia využilo 32 klientov. Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich so Svetovým dňom bez tabaku bola uskutočnená 1 telefonická a 1 osobná konzultácia. Na ÚVZ SR bol zaslaný odpočet zrealizovaných aktivít v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku.

V rámci **Svetového dňa životného prostredia - /5.6.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým 32 MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa a 6 komunitným centrám v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň životného prostredia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi - /14.6.2019/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii a 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň darcov krvi bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívanej drog a nezákonnému obchodovaniu - /26.6.2019/** sme spracovali leták pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívanej drog a nezákonnému obchodovaniu“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ,

ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa a 6 komunitným centram v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ, ul. Komenského a ZŠ, ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášky (celkom 4) pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich s Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu boli uskutočnené 3 telefonické a 1 osobná konzultácia.

Na ÚVZ SR sme zaslali odpočet zrealizovaných aktivít pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu.

V súvislosti so **Svetovým dňom hepatitídy - /28.7.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa a 6 komunitným centram v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň hepatitídy bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového týždňa dojčenia - /1.-7.8.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu s témou „Svetový týždeň dojčenia“, ktorú sme zaslali 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa a 6 komunitným centram v okrese Stará Ľubovňa. Svetový týždeň dojčenia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa prevencie samovrážd - /10.9.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým 32 MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 1 pľúcnej ambulancii, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centram v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska a 39 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň prevencie samovrážd sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme - /9.9.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch a 6 komunitným centram v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili besedy pod názvom „Fetálny alkoholový syndróm“ pre študentov Gymnázia Terézie Vansovej v Starej Ľubovni, Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni, Súkromnej strednej odbornej školy Biela voda, elokované pracovisko Podsadek a pre klientky Komunitného centra v Starej Ľubovni (celkom 5 prednášok) spojené s premietnutím DVD pod názvom „Vplyv pitia alkoholu počas

tehotenstva“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Na ÚVZ SR sme zaslali odpočet zrealizovaných aktivít pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme.

V súvislosti so **Svetovým dňom ústneho zdravia - /12.9.2019/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň ústneho zdravia“, ktorý sme zaslali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrámi v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby - /21.9.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrámi v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili prednášku pod názvom „Vplyv starnutia na pamäť“ pre návštevníkov Ľubovnianskej knižnice v seniorskom veku, súčasťou ktorej bol tréning pamäti pod vedením lektorky a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu. Pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol zorganizovaný seminár na tému: „Prevencia Alzheimerovej choroby“ spojený s riešením kognitívnych a vedomostných úloh.

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby za účelom edukácie širokej verejnosti bol zorganizovaný „Deň otvorených dverí“ na Oddelení podpory zdravia a výchove k zdraviu. Návštevníkom akcie sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Vyšetrených a edukovaných bolo celkom 8 klientov. Na ÚVZ SR sme zaslali odpočet zrealizovaných aktivít v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca - /29.9.2019/** zamestnanci OPZaVkJ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ (www.vzsl.sk) a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii,

15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Zamestnanci OPZaVkZ sa zapojili do aktivity pod heslom „Poznáte svoje riziko?“ v priestoroch Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni prostredníctvom vyšetrovania biochemických rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrického merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardného meranie tlaku krvi, merania hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Vyšetrených a edukovaných bolo celkom 30 klientov. Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich so Svetovým dňom srdca bola uskutočnená 1 telefonická a 1 osobná konzultácia. Na ÚVZ SR sme zaslali odpočet zrealizovaných aktivít v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa pri príležitosti Svetového dňa srdca.

V rámci **Medzinárodného dňa starších - /1.10.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Medzinárodný deň starších – 1. október 2019“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Medzinárodný deň starších – 1. október 2019 bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa duševného zdravia – /10.10.2019/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Duševné zdravie“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s prípravou edukačnej aktivity bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

V súvislosti so **Svetovým dňom obezity - /11.10.2019/** bolo vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zriadené Stanovište zdravia, kde sme v priebehu dňa

oslovovali návštevníkov RÚVZ aj okoloidúcich, u ktorých sme merali: hmotnosť, výšku, BMI index, obvod pásu, obvod bokov, WHR index, percento a množstvo telesného tuku. Každému vyšetrenému klientovi bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti prevencie nadváhy a obezity a následne im bol odovzdaný zdravotno - výchovný materiál k uvedenej problematike. Možnosť vyšetrenia v rámci stanovišťa zdravia využilo 32 klientov.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity bola pre pracovníkov ÚPSVaR so sídlom v Starej Ľubovni zorganizovaná prednáška na tému „Prevencia nadváhy a obezity“, ktorá bola spojená s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu k danej problematike. Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich so Svetovým dňom obezity bola uskutočnená 1 telefonická konzultácia. Na ÚVZ SR sme zaslali odpočet zrealizovaných aktivít v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa pri príležitosti Svetového dňa obezity.

V rámci **Svetového dňa potravy – /16.10.2019/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrom v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ, ul. Komenského v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Pestrá strava“, ktorú sme doplnili o realizáciu výskumno - prieskumnej činnosti a distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s prípravou edukačnej aktivity bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

V súvislosti so **Svetovým dňom osteoporózy - /20.10.2019/** sme vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň osteoporózy“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL predospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrom v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku zameranú na tému „Zdravý životný štýl“ ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. Pre obyvateľov Domova pre seniorov v Starej Ľubovni sme zorganizovali diskusné stretnutie zamerané na tému „Osteoporóza“ a „Obezita - rizikový faktor pre vznik diabetu“ spojené s premietnutím DVD s názvom „Tichý zabijak - Diabetes mellitus 2. typu“. Súčasťou stretnutia bolo meranie tlaku krvi klientom a distribúcia zdravotno - výchovného materiálu k uvedenej problematike. V súvislosti s prípravou edukačnej aktivity bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia. Na ÚVZ SR sme zaslali odpočet zrealizovaných aktivít v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy.

V rámci **Svetového dňa psoriázy – /29.10.2019/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa a 6 komunitným centrom v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /18.-24.11.2019/** sme vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL predospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrámi v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti s Európskym týždňom boja proti drogám boli zorganizované 2 prednášky zamerané na tému „Prevencia drogových závislostí“ pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni a žiakov 1. stupňa ZŠ v Orlove, okres Stará Ľubovňa. Besedy (celkom 3) zamerané na „Prevencia drogových závislostí“, spojené s premietnutím DVD s názvom „Deti a drogy“ boli zorganizované pre žiakov 2. stupňa ZŠ v Orlove a žiakov ZŠ v Kamienke, okres Stará Ľubovňa. Edukačné aktivity boli spojené s distribúciou zdravotno - výchovného materiálu k uvedenej problematike. Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich s Európskym týždňom boja proti drogám boli uskutočnené 3 telefonické konzultácie. Na ÚVZ SR bol zaslaný odpočet zrealizovaných aktivít v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa pri príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám.

Pri príležitosti **Svetového dňa diabetu - /14.11.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrámi v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 16 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 39 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ.

V rámci **Svetového dňa boja proti AIDS – /1.12.2019/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň AIDS – 1. december“, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Svetový deň AIDS bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so Svetovým dňom boja proti AIDS boli zorganizované 3 prednášky na tému „AIDS/HIV“ pre študentov Spojenej školy internátnej, Gymnázia Terézie Vansovej a žiakov ZŠ, ul. Levočská v Starej Ľubovni. Edukačné aktivity boli spojené s distribúciou zdravotno - výchovného materiálu k uvedenej problematike. Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich so Svetovým dňom boja proti AIDS boli uskutočnené 3 telefonické konzultácie.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2019“ oddelenie Podpory zdravia a výchovy k zdraviu pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni spracovalo výzvu, prostredníctvom ktorej sme informovali podniky, organizácie, inštitúcie, športovo-relaxačné centrum, plaváreň, ako aj všetkých praktických lekárov, lekárne, Ľubovniansku nemocnicu, n. o., MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa o cieľoch a podmienkach zapojenia sa do kampane. Celkovo bolo oslovených 81 subjektov, ktorým boli zaslané účastnícke listy a plagáty. V rámci zahájenia kampane sme zabezpečili pre obyvateľov okresu Stará Ľubovňa informáciu v regionálnej tlači.

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ bola prezentovaná aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s podrobnými informáciami pre verejnosť, ale aj prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Dňa 1.7.2019 sme zaslali odpočet aktivít a vyplnené účastnícke listy na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

V roku 2019 sa program nezačal realizovať a zo strany gestora nebola predložená žiadna požiadavka k realizácii. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci zabezpečenia zdravotnej výchovy obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád so zameraním na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu uskutočnil v apríli 2019 besedu na tému „Prevencia úrazov v detskom veku“ v Komunitnom centre v Starej Ľubovni, ktorá bola doplnená o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. V novembri 2019 boli organizované prednášky pre žiakov ZŠ v Lomničke zamerané na tému „Škodlivý vplyv fajčenia na detský organizmus“ spojené s meraním CO v pľúcach a v krvi CO monitorom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Ohľadom dohodnutia aktivít boli poskytnuté 2 telefonické konzultácie.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V apríli 2019 sme v súvislosti s realizáciou projektu uskutočnili pre žiakov ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni prednášku pod názvom „Prevencia alkoholovej závislosti“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre žiakov Základnej školy v Kamienke sme v októbri 2019 zorganizovali prednášku pod názvom „Vstupné drogy - alkohol“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Počas prípravy a realizácie edukačných aktivít boli uskutočnené 2 telefonické konzultácie.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

V roku 2019 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom chorých, Európskym dňom perioperačnej ošetrovateľskej starostlivosti sestier, Týždňom mozgu, Svetovým dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom tuberkulózy, Svetovým dňom povedomia o autizme, Svetovým dňom zdravia, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom boja proti malárii, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetovým dňom čistých rúk, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom astmy, Svetovým dňom hypertenzie, Európskym - svetovým dňom obezity, Svetovým dňom sclerosis multiplex, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom životného

prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým týždňom dojčenia, Svetovým dňom prevencie samovrážd, Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Medzinárodným dňom starších, Svetovým dňom duševného zdravia, Svetovým dňom potravy, Svetovým dňom osteoporózy, Svetovým dňom psoriázy, Európskym týždňom boja proti drogám, Svetovým dňom diabetu, Svetovým dňom boja proti AIDS sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina a Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave.

V júni 2019 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska osobne dohodli spoluprácu ohľadom plánovanej akcie pod názvom XIII. Športové hry členov JDS v Hniezdom.

V júni 2019 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska uskutočnili akciu pod názvom XIII. Športové hry členov JDS v Hniezdom, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie tlaku krvi, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom, meranie percenta telesného tuku s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie tlaku krvi sme poskytli 115 klientom, meranie antropometrie využilo 91 klientov, meranie CO monitorom 12 klientov. Zároveň bolo každému klientovi poskytnuté odborné poradenstvo a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál. Pracovníci OPZaVkJ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sa zúčastnili aj XI. Krajských športových hier seniorov – členov JDS na Slovensku, ktoré sa konali v meste Stará Ľubovňa. Účastníkom akcie poskytli meranie tlaku krvi, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom, meranie percenta telesného tuku s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie tlaku krvi sme poskytli 62 klientom, meranie antropometrie využilo 32 klientov, meranie CO monitorom 7 klientov. Zároveň bolo každému klientovi poskytnuté odborné poradenstvo a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

9.6 CINDI PROGRAM SR

V roku 2019 sme poskytli služby celkom 143 klientom v rámci poradenskej činnosti OPZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2019 spolu 81 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Individuálne poradenstvo v POF využili roku 2019 celkom 3 klienti. V oblasti ochrany zdravia pri práci sme v roku 2019 poskytli služby v rámci POPZP 55 klientom. V roku 2019 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 19 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia bola poskytnutá 1 konzultácia.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO, realizovaných projektoch a iných zdravotno-výchovných aktivitách sme v roku 2019 klientom poskytovali vyšetrenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie tlaku krvi, vyšetrenie tukomerom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 5 aktivít, pri ktorých

bolo vyšetrených 68 klientov. Meranie tlaku krvi v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 18 aktivitách 284 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 15 aktivitách 227 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 10 aktivitách 132 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulancnej starostlivosti. V roku 2019 sme takto odporúčali 23 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV, POPA.

Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo, konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít a následne odovzdali výsledky klientom vyšetrených vo výjazdovej poradni zdravia.

Vo februári 2019 sme pre žiakov ZŠ v Lomničke uskutočnili prednášku pod názvom „Prevencia úrazov v detskom veku“ a v decembri 2019 prednášku „Prevencia obezity“ pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni. Edukačné aktivity boli spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, počas príprav a realizácie bola uskutočnená 1 telefonická a 1 osobná konzultácia.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Poradne zdravia pri ÚVZ SR v Bratislave.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

V roku 2019 sme v súvislosti s realizáciou aktivít v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych a ilegálnych návykových látok uskutočnili prednášky pre žiakov ZŠ, ul. Levočská v Starej Ľubovni, ZŠ v Lomničke a študentov SOŠT v Starej Ľubovni. Edukačné aktivity boli doplnené o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora u 17 žiakov a poskytnutie odborného poradenstva v oblasti prevencie fajčenia. V súvislosti s prípravou aktivít boli uskutočnené 2 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine „Prevencia fajčenia“ pri ÚVZ SR v Bratislave.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 - 2020

V súvislosti s plnením tejto úlohy sme sa dňa 27. júna 2019 zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity (POPA) a medzirezortnej pracovnej skupiny pre tvorbu NAPPPA v Liptovskom Mikuláši. V dňoch 17.- 18. septembra sme sa zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity (POPA) na RÚVZ vo Zvolene, ktorého predmetom bola diskusia a návrh edukačnej intervencie pred začatím druhej fázy realizácie úlohy č. 5.1.1. NAPPPA v školskom roku 2019/2020.

V pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa bolo do projektu zapojených 6 škôl – 2 školy v základnom výbere (ZŠ, ul. Levočská 6 a ZŠ, ul. Komenského 6, Stará Ľubovňa) a 4 školy pre náhradný výber (ZŠ, ul. Za vodou 14, ZŠ s MŠ sv. Cyrila a Metóda, ul. Štúrova, Gymnázium Terézie Vansovej - študenti osemročnej formy, Stará Ľubovňa a ZŠ Podsadek).

Projekt realizujúce školy v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa boli oboznámené s projektom NAPPPA zaslaním informácie o realizácii celonárodného projektu NAPPPA a distribúciou tlačiva „Záznamu o informovaní zákonného zástupcu dotknutej osoby“ a tlačiva „Oboznámenia sa s projektom NAPPPA“.

Realizácia projektu prebiehala v termíne od 26.3.2019 do 6.6.2019. Každému žiakovi boli vykonané antropometrické merania – meranie telesnej výšky, telesnej váhy, meranie obvodu pásu, meranie obvodu bokov, kalipometria, ďalej predklon zo stoja vzpriameného, meranie krvného tlaku a pulzu, hodnotenie držania tela, spirometria, a Ruffierov test (u 3 študentov neuskutočnené zo zdravotných dôvodov).

Celkovo bolo vyšetrených spolu 72 žiakov (28 chlapcov, 44 dievčat), a to 10 žiakov (3 chlapci, 7 dievčat) zo ZŠ, ul. Levočská v Starej Ľubovni, 27 žiakov (10 chlapcov, 17 dievčat) zo ZŠ, ul. Komenského v Starej Ľubovni, 3 žiaci (3 dievčatá) zo ZŠ, ul. Za vodou 14 v Starej Ľubovni, 12 žiakov (4 chlapci, 8 dievčat) zo ZŠ s MŠ sv. Cyrila a Metóda, ul. Štúrova v Starej Ľubovni, 16 žiakov (7 chlapcov, 9 dievčat) z Gymnázia Terézie Vansovej - študenti osemročnej formy, Stará Ľubovňa a 4 žiaci (4 chlapci) zo ZŠ Podsadek. Žiakom bol rozdán štruktúrovaný dotazník zameraný na základnú analýzu životného štýlu, ktorý všetci následne vyplnili (celkom 72 dotazníkov). Po ukončení vyšetrení bolo študentom poskytnuté odborné poradenstvo a boli distribuované edukačné materiály.

Získané údaje z meraní, vyšetrení a z dotazníkov od študentov boli spracované v excelovej databáze a dňa 19.8.2019, po ukončení realizácie projektu, bola vyplnená excelová databáza s požadovanými údajmi za realizáciu projektu v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa zaslaná na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

V rámci realizácie projektu sme uskutočnili celkom 22 telefonických konzultácií ohľadom dohodnutia termínu školenia na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi, samotného zabezpečenia realizácie projektu, dohodnutia stretnutia so zástupcami škôl, oznámení zástupcom škôl ukončenia vyšetrení študentov pre ich vyzdvihnutie. Zároveň sme počas realizácie projektu uskutočnili 14 osobných konzultácií so zástupcami škôl ohľadom zabezpečenia príchodu a odchodu študentov.

Prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR v roku 2019“

V súvislosti s plnením tejto úlohy sme uskutočnili dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“ v priebehu mesiacov máj - august 2019. Pred realizáciou prieskumu boli všetci respondenti poučení o význame prieskumu a spôsobe vyplňania a zároveň boli ubezpečení o anonymite a dobrovoľnosti. Dotazník vyplnilo celkom 104 respondentov, teda 52 žien (26 respondentov z vidieka, 26 respondentov z mesta) a 52 mužov (26 respondentov z vidieka, 26 respondentov z mesta) v požadovaných vekových kategóriách. Údaje z vyplnených dotazníkov boli vložené do súboru *Zdravotné uvedomenie obyvateľov SR 2019_maska.xls*. a zaslané gestorovi projektu na ÚVZ SR.

DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ LUBOVNI

PROJEKT: ADAMKO, HRAVO - ZDRAVO

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec. V roku 2019 sme jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytli poradenstvo a spoluprácu jednotlivým koordinátorom.

V MŠ Nová Ľubovňa sme zabezpečili besedu na tému „Stomatohygiena“ doplnenú o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít sme poskytli 2 telefonické konzultácie.

PROJEKT: ZDRAVÉ MESTÁ

Pracovníci OPZaVkJ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave aktivít.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2019 Svetový deň chorých, Týždeň mozgu, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň povedomia o autizme, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň boja proti malárii, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň čistých rúk, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň astmy, Svetový deň hypertenzie, Európsky - svetový deň obezity, Svetovým deň sclerosis multiplex, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetový deň hepatitídy, Svetový týždeň dojčenia, Svetový deň prevencie samovrážd, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň psoriázy, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň diabetu, Svetový deň boja proti AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zdravotno-výchovných aktivít.

V roku 2019 sme zároveň spracovali Plán podujatí RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni pre spracovanie Kalendára kultúrnych, spoločenských a športových podujatí mesta Stará Ľubovňa na rok 2019. V súvislosti so spracovaním Kalendára kultúrnych, spoločenských a športových podujatí mesta Stará Ľubovňa na rok 2019 sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

PROJEKT: ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneec, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadek/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2018 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti osobnej hygieny, zdravej výživy, duševného zdravia, dospievania, zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, agresie a šikanovania na školách, stomatohygieny pre žiakov, pedagógov a rodičov formou

prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi, antropometrie a CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V roku 2019 sme v týchto školách uskutočnili 7 prednášok a 4 besedy, poskytli 4 telefonické a 2 osobné konzultácie, uskutočnili meranie CO monitorom u 37 žiakov.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu a zoznam videokaziet, CD a DVD nosičov, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít. Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zdravotno-výchovné pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v roku 2019 Svetový deň chorých, Týždeň mozgu, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň povedomia o autizme, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň boja proti malárii, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň čistých rúk, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň astmy, Svetový deň hypertenzie, Európsky - svetový deň obezity, Svetovým deň sclerosis multiplex, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetový deň hepatitídy, Svetový týždeň dojčenia, Svetový deň prevencie samovrážd, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň psoriázy, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň diabetu, Svetový deň boja proti AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zdravotno-výchovných aktivít.

PROJEKT: ŠKOLSKÝ PROGRAM

V súvislosti s realizáciou „Školského programu“ v školskom roku 2018/2019 sme v rámci edukačnej činnosti uskutočnili prednášky pre žiakov ZŠ s MŠ v Kamienke a ZŠ s MŠ sv. Cyrila a Metoda Stará Ľubovňa (celkom 6 prednášok) zameraných na správnu výživu detského veku s názvom „Pestrá strava“ a „Viete čo si dnes dáte“. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zdravotno-výchovných materiálov k uvedenej téme a výskumno-prieskumné činnosti. Do edukačných aktivít v rámci „Školského programu“ v školskom roku 2018/2019 bolo zapojených celkom 155 detí a žiakov. Počas prípravy a realizácie edukačných aktivít boli uskutočnené 2 telefonické konzultácie.

V súvislosti s realizáciou programu „Školský program“ sme dňa 19.9.2019 predložili na ÚVZ SR odpocet sprievodných edukačných aktivít v súvislosti s programom v školskom roku 2018/2019 zabezpečený odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s vyčíslením finančných nákladov na realizáciu.

PROJEKT: ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE OBYVATEĽOV RÓMSKÝCH OSÁD V OKRESE STARÁ ĽUBOVŇA

V rámci realizácie projektu pracovníci OPZaVkJ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vo februári 2019 zabezpečili prednášku na Strednej odbornej škole, ul. Jarmočná Stará Ľubovňa, pracovisko Lomnička a v decembri 2019 pre žiakov Špeciálnej základnej školy v Starej Ľubovni pod názvom „Škodlivé účinky fajčenia“. Edukačné aktivity boli spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním CO v pľúcach a v krvi CO

monitorom. Žiakom ZŠ v Lomničke bola 9.12.2019 zabezpečená prednáška AIDS/HIV. V súvislosti s realizáciou aktivít boli uskutočnené 3 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia termínov.

Oddelenie HDaM v roku 2019 v rámci realizácie projektu vykonalo pri výkone štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež edukáciu u detí 3 materských škôl a u žiakov základných škôl zameranú na dodržiavanie základných hygienických návykov.

PROJEKT: VIEM, ČO ZJEM

V rámci realizácie projektu sme sa dňa 17.9.2019 zúčastnili pracovného stretnutia k projektu „Viem, čo zjem“ na RÚVZ so sídlom vo Zvolene. Dňa 8.11.2019 sme na základe požiadavky ÚVZ SR zaslali termíny prednášok plánovaných v rámci projektu a potvrdili spôsob realizácie používaním aplikácie „Hygiena potravín“ v digitalizovanej forme. Samotný projekt bol realizovaný na ZŠ, ul. Komenského 6 v Starej Ľubovni u 23 žiakov 3.A, 18 žiakov 3.B, 18 žiakov 4.A, 22 žiakov 4.C, 15 žiakov 6.A, 15 žiakov 6.B, 22 žiakov 6.C, 23 žiakov 7.A, 18 žiakov 7.B, 21 žiakov 7.C triedy. V každej triede bola uskutočnená prednáška pod názvom „Hygiena potravín“ podľa harmonogramu dohodnutých termínov. Projekt bol realizovaný používaním aplikácie v digitalizovanej forme s možnosťou využitia digitalizovanej hry v závere. Po skončení prednášok bol u žiakov vo vybraných triedach zrealizovaný anonymný dotazníkový prieskum, kedy bol možnosť overiť efektivitu projektu. Celkom bolo vyplnených 86 dotazníkov. Po skončení všetkých prednášok bol zároveň pracovníkom RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v spolu súčinnosti so zodpovedným pedagógom vyplnený „Záznam o priebehu školenia“, ktorý sme po podpísaní zaslali na ÚVZ SR. Každá zrealizovaná prednáška bola doplnená distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s dohodnutím prednášok sme uskutočnili 3 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia termínov.

Následne v zmysle požiadavky ÚVZ SR sme zabezpečili výber školy na ktorej sa realizoval dotazníkový prieskum - kontrola a zaslali sme požadovanú informáciu o zaradení ZŠ, ul. Levočská v Starej Ľubovni do projektu na ÚVZ SR v Bratislave. Samotný projekt – kontrola bol realizovaný na ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni u 20 žiakov 3.B, 18 žiakov 4.B, 16 žiakov 6.B a 16 žiakov 7.A triedy. Celkom bolo vyplnených 70 dotazníkov. V súvislosti s výberom školy pre realizáciu projektu – kontrola, termínu prevzatia dotazníkov a zrealizovania výskumno-prieskumnej činnosti boli so ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni uskutočnené 1 telefonická a 1 osobná konzultácia. Ohľadne zaslania vyplnených dotazníkov bola zrealizovaná 1 telefonická konzultácia so zástupcom ÚVZ SR v Bratislave.

PROJEKT: LINKA POMOCI NA ODVYKANIE OD FAJČENIA

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečil v období od 11.2.2019 do 22.2.2019 poskytovanie telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia na telefonickej linke 0908/222722 a zaznamenávanie hovorov v knihe hovorov zriadenej ÚVZ SR v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR č. OPZ/4821/28662/2016. Počas uvedeného obdobia bolo poskytnuté telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia na telefonickej linke 0908/222722 celkom 39 klientom.

Pri prevzatí mobilného telefónu, evidenčnej knihy, knihy protokolov sme zaslali na ÚVZ SR podpísaný „Protokol o prevzatí mobilného telefónu“ a po ukončení dvojtyždňového telefonického poradenstva sme na ÚVZ SR zaslali podpísaný „Protokol o odovzdaní mobilného telefónu“. Dňa 25.3. 2019 sme na ÚVZ SR zaslali preskenované údaje evidencie

Linky na odvykanie od fajčenia za obdobie od 11.2.2019 do 22.2.2019 za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

ZAHRANIČNÉ PROGRAMY A PROJEKTY

Počas roka 2019 neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii zahraničných programov a projektov.

PROJEKT COSI (CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE)

V súvislosti s realizáciou projektu WHO COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative) boli uskutočnené 3 telefonické konzultácie s RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Projekt bol realizovaný koncom roka 2018, v roku 2019 sme údaje z dotazníkov pre žiakov a rodinného dotazníka zadávali do pripravenej mustry, ktoré boli zaslané 21.2.2019 a 21.5.2019 gestorovi projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEKV PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku v spádovom území dozoruje 5 solárií. ŠZDbol zameraný na dodržiavanie povinností ustanovené zákonom č. 355/2007 Z.z. a Vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo.

Od prevádzkovateľov solárií sme vyžadovali predloženie protokolov z objektívizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc. Porovnával sa typ používaných trubíc a typom trubíc uvedenom v predloženej protokole z merania, kontrolovala sa prevádzková a technická dokumentácia, odborná spôsobilosť. V rámci ŠZD bolo v soláriách vykonané aj meranie UV žiarenia v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Prešove. Nedostatky neboli zistené.

2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO A TOXILOGÓGIA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ Svidník v spádovom území (okres Svidník a Stropkov) eviduje k 31.12.2019 v programe ASTR 12 organizácii, v ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík. Celkom je evidovaných 139 zamestnancov, z toho 17 žien, v 3. kategórii 110 zamestnancov, z toho 12 žien a v 4. kategórii 29 zamestnancov, z toho 5 žien. Práce zaradené do 4. kategórie rizika evidujeme v dvoch organizáciách (PSS SVDNÍK, a.s. a TESLA Stropkov a.s.), faktor hluk, chemický faktor-železo a jeho zliatiny. Evidencia v programe ASTR sa pravidelne aktualizuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

Podľa výstupov z programu ASTR naďalej najviac zamestnancov, prevažne mužov, vykonáva práce zaradené do 3. a 4. Kategórie v priemyselnej výrobe (výroba kovových konštrukcií, výroba strojov a zariadení, spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva) a v zdravotníctve (výkony súvisiace s aplikáciou cytostatík, s laboratórnou činnosťou), kde prevažuje počet žien. V kalendárnom roku 2019 došlo v porovnaní s rokom 2018 k miernemu navýšeniu počtu zamestnancov vykonávajúcich práce v 3. a 4. kategórii o 9 osôb. Dôvodom navýšenia počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je vyhlásenie nových rizikových prác v organizácii, ako aj vyšší počet zamestnancov na pracoviskách s už vyhlásenými rizikovými prácami.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Svidník vydalo podľa § 13 ods.4 písm. k) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 2 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

K 31.12.2019 RÚVZ Svidník vydalo 2 rozhodnutia na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzkach si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia.

V roku 2019 sme obdržali 3 žiadosti o sprístupnenie informácii o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: IP Bratislava, SIMS a.s. Nová Bošáca a DDS Tatra banky a.s. Bratislava.

V roku 2019 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „H“ v počte 27.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2019 bolo vykonaných 26 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Svidník a Stropkov so zameraním na používanie látok a zmesí klasifikovaných ako toxické a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania podľa Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. a bolo zistené, že posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika - 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika - 1.kategória podľa zaradenia prác do kategórii.

Sledovalo sa aj používanie prípravkov na ochranu rastlín v poľnohospodárskych objektoch t.j. v rastlinnej výrobe, ich skladové priestory. Situácia je rovnaká ako po minulé roky, organizácie uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby, postreky sa vykonávajú dodávateľsky. Nakoľko väčšina poľnohospodárskych fariem v oblasti rastlinnej výroby má ekologické poľnohospodárstvo, nepoužívajú sa žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín.

V sledovanom období RÚVZ Svidník schválilo 9 prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi.

Na RÚVZ Svidník bolo v roku 2019 doručených 31 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali Asanarates.s.r.o. Košice, MR Servis s.r.o. Košice, DDD Star, s.r.o. Zeleneč, KA-LUX s.r.o. Humenné, Ing. Štefanič Lesné a PILUS Trebišov s.r.o. Trebišov.

V roku 2019 neboli zamestnancami odd. PPLaT riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ v počte 21.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Aj v roku 2019 evidujeme 3 zamestnancov v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s., ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Tieto osoby podávajú pacientom cytostatiká v ampulkách intravenózne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za rok 2019 bol 1553, čo je oproti roku 2018 pokles o 420 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 17600 ks, čo oproti roku 2018 predstavuje nárast o 8485 ks.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločnosti, v ktorej sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (zdravotnícke zariadenie), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika. Vykonali sme štátny zdravotný dozor aj v drevospracujúcich prevádzkach, ako stolárske dielne, píly, v ktorých sú zamestnanci exponovaní tvrdým drevom.

Kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“ bola vykonaná pri výkone ŠZD u 2 osôb.

V súvislosti s plnením povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č.253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo vykonaných 5 kontrol. ŠZD bol vykonaný v prípade, ak organizácia oznámila začatie výkonu prác v dostatočnom predstihu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu (označenie zákazovými a

príkazovými značkami, piktogramami, odsávanie priestorov, používanie OOPP, dodržiavanie plánu práce, denníky kontrolovaného pásma). Problematické je vykonávať ŠZD, ak organizácie oznámia začatie výkonu prác v deň zahájenia odstraňovania azbestu, prípadne tieto práce budú prebiehať počas víkendu.

V roku 2019 RÚVZ Svidník vydal 22 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z. z., z toho:

- 6 rozhodnutí - azc odpadové potrubia v bytových jadrách,
- 14 rozhodnutí - strešná krytina (eternit),
- 1 rozhodnutie - boletické panely a
- 1 rozhodnutie - azc dosky.

Všetky spoločnosti mali ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V sledovanom období RÚVZ Svidník schválilo 5 prevádzkových poriadkov pre prácu s azbestom.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“ v počte 6.

2.2 INTERVENCIE NA PODPOU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V roku 2019 sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD, poradenstvom sa vykonávalo aj samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Konzultačná a poradenská činnosť v oblasti ochrany a podpory zdravia sa vykonávala aj prostredníctvom Poradne ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj prednáškovou činnosťou o nových legislatívnych úpravách v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Informácie určené širokej verejnosti boli zverejňované prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Svidník, zároveň tieto informácie boli prezentované aj v regionálnej tlači.

Aj v ďalších rokoch je potrebné pokračovať v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľať sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov životného a pracovného prostredia.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) spustila dvojročnú (2018-2019) celoeurópsku kampaň "Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky".

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol organizovaný Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie dňa 25.10.2019. Klientom boli poskytnuté konzultácie v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä v spojení s hodnotením zdravotných rizík, odstraňovania materiálov s obsahom azbestu zo stavieb, obmedzovaním pôsobenia zdraviu škodlivých nebezpečných chemických látok a ich

negatívneho pôsobenia na zdravie zamestnancov, právnym predpisom v oblasti ochrany zdravia pri práci z hľadiska expozície faktorom práce a pracovného prostredia. Informácia o realizácii kampane bola obyvateľom prezentovaná prostredníctvom masovo-komunikačných prostriedkov - internetová stránka RÚVZ Svidník a regionálnej tlače.

Spoločné dozorné aktivity orgánu verejného zdravotníctva a inšpekcie práce neboli v roku 2019 realizované.

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII A BISFENOLU A

Na plnení tejto úlohy v roku 2019 sa odd. hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Zamestnankyne RÚVZ Svidník v rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli odobrali 5 vzoriek hotových pokrmov z verejného stravovania a 5 vzoriek hotových pokrmov z uzavretého systému a to celé obedové menu, 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku. Vzorky boli odobraté v zariadení spoločného stravovania Motorest Čepcov, Kuková 182, 087 01 Giraltovce a uzavretý systém stravovania - DSS Kukorelliho 17, 087 01 Giraltovce. Výsledky boli spracované do tabuliek a elektronicky odoslané na RÚVZ so sídlom v Poprade dňa 17.12.2019.

3.3. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKOVY.

Na plnení tejto úlohy v roku 2019 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

4. HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V roku 2019 sa realizovali tieto priority daného projektu:

a/ Podpora zdravého štartu do života:

- doposiaľ v okrese Svidník a Stropkov materské a rodičovské centrá nie sú zriadené, nevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Ani samostatné matky, ktoré sú na materskej dovolenke, zatiaľ nevzniesli požiadavky na spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ.

b/ Podpora zdravšieho prostredia v školách tieto úlohy:

- v rámci ŠZD sme vykonali v okrese Svidník a Stropkov kontrolu vo 2 bufetoch pri ZŠ

- v okrese Svidník a Stropkov sa v školách nepodávajú desiate pripravované v školských jedálňach

- edukačné činnosť v predškolských a školských zariadeniach sa vykonáva formou rôznych zdravotno – výchovných aktivít pre deti a mládež. V priebehu roku 2019 bolo v uvedených zariadeniach vykonaných 70 prednášok so zameraním na správnu výživu – prevenciu obezity a pitný režim, význam mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie

- v roku 2019 sa vykonávalo v rámci ŠZD 98 kontrol v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach, so zameraním na vyšší dôraz pri kontrole hygienických podmienok pri príprave jedál, pri ktorých neboli zistené hygienické nedostatky

- za účelom posúdenia kvality stravy pripravovaných v ŠJ pri školách všetkých typov bolo odobratých 32 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie, z ktorých všetky vyhovovali a 100 sterov z pracovného prostredia. Zároveň bol vykonaných 18 ÚK v ZŠS so zameraním na zásobovanie zariadení školských jedální hovädzím mäsom dovezeným z Poľska a 10 cielených mimoriadnych kontrol so zameraním – obedy zadarmo

- v žiadnom školskom stravovacom zariadení sa nerealizuje diétne stravovanie

- v každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim deti a mládeže. Vyššia pozornosť sa venuje zariadeniam zásobovaných z individuálnych vodných zdrojov, ktorých je cca 14 zo všetkých zariadení pre deti a mládež. Ide hlavne o materské a základné školy, vrátane školských klubov, telocviční a stravovacích zariadení pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na zabezpečenie odbornej starostlivosti o vodné zdroje, starostlivosti o okolie vodného zdroja, pravidelnej kontroly kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti za účelom zlepšenia kvality vody. V rámci ŠZD bolo vyšetrených 14 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov

- jedálne lístky sú zostavované pravidelne, pestrosť je zachovaná, aj s dostatočným množstvom ovocia, zeleniny, menej sa podáva strukovín. Strava je pripravovaná každý deň z čerstvých surovín, pestrosť a primeranú vyváženosť zabezpečuje softwarové vybavenie školských jedální, kde sú potraviny normované v súlade OVD. Ovocie a zelenina sa deťom v predškolských zariadeniach podáva k obedom alebo olovrantom, v základných školách k obedom. Závažným problémom je absencia Materiálno – spotrebných noriem a receptúr na

prípravu pokrmov pre deti jaselského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá a zásad skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0 – 3 roky

- v rámci výkonu ŠZD sa okrem iného monitoruje plnenie programov a projektov na ozdravenie výživy detí a mládeže: „Školský mliečny program“ a „školské ovocie – Ovocie a zelenina do škôl“, ktoré sa v okrese Svidník a Stropkov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom školských automatov

c/ Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení:

- spolupracujeme s metodičkou odboru školstva na krajskej úrovni, kde sa zúčastňujeme na školiaciach akciách pracovníkov školského stravovania. V roku 2019 zo strany odboru školstva nebola vznesená požiadavka na školiacu akciu zamestnancov odd. HDaM – RÚVZ Svidník

- na požiadanie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR bolo vykonané školenie pomocného personálu školských stravovacích zariadení v rámci projektu „obedy zadarmo“ zamestnankyňou odd. HDaM RÚVZ Svidník a preskúšanie žiadateľov k získaniu osvedčenia odbornej spôsobilosti

d/ Podpora pohybových aktivít:

- v roku 2019 sme vykonali 11 štátnych zdravotných dozorov v telocvičniach, vonkajších telovýchovných plochách so zameraním na sledovanie dodržiavania hygienických požiadaviek TV priestorov, vrátane vonkajších telovýchovných plôch /priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno – vlkostná mikroklíma/

- niektoré mestské, obecné základné školy a stredné školy využívajú priestory svojich telocviční na mimoškolské aktivity /na okresnej a krajskej úrovni/

- mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriska, mestské klzisko a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriska

- v ZŠ a SŠ v okrese Svidník a Stropkov sa malé formy TV, ako napr. využívanie telovýchovných chvíľok alebo možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok nerealizuje, skôr sa to realizuje na I. st. základných škôl /1. a 2. ročník/

- v rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 57 kontrol pieskovísk a DI /pri MŠ a občianskej vybavenosti/ so zameraním na aktuálne hygienické podmienky a odobratých 40 vzoriek piesku z pieskovísk na laboratórne vyšetrenie. Z celkového počtu odobratých vzoriek, požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská vyhovovali všetky odobraté vzorky pieskov z pieskovísk

- v roku 2020 sa bude realizovať štátny zdravotný dozor, pri ktorom sa budú sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV

- budú sa zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V roku 2019 sa projekt TAD nerealizoval.

4.3. HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK VAREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Súčasťou 1. etapy projektu bol ŠZD zameraný na technický stav pieskovísk a kontrolu kvality piesku, a to formou odberu vzoriek piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

V okrese Svidník a Stropkov je v prevádzke 50 pieskovísk pri materských školách. Všetky pieskoviská sa nachádzajú v upravených a uzamykateľných areáloch MŠ, sú vo veľmi dobrom technickom stave, vymurované, opatrené drevenými sedacími doskami a s dostatkom piesku. Pred sezónou bol dovezený nový piesok na doplnenie pieskovísk a počas sezóny je zabezpečená pravidelná údržba a starostlivosť o piesok. Piesok sa premýva pitnou vodou, ktorou je zásobovaná MŠ, o prekopávaní a premývaní piesku sa vedie záznam. Pri výkone mimoriadnej cielenej kontroly neboli zistené hygienické nedostatky.

Technický stav pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti v obidvoch okresoch sa z roka na rok zlepšuje. Všetky pieskoviská sú očíslované a označené výstražnou tabuľkou zákazu vedenia psov do pieskovísk. V okrese Svidník a Stropkov je počas sezóny zabezpečená ich údržba /oprava sedacích dosiek, úprava okolia pieskovísk/ a starostlivosť o piesok. O prekopávaní piesku sa vedú záznamy, ktoré boli k nahliadnutiu.

Súčasťou 1. etapy projektu bola aj kontrola kvality piesku, a to formou odberu vzoriek piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Za obdobie marec - júl bolo vyšetrených 20 vzoriek piesku s negatívnym výsledkom.

Poradové číslo vzorky	Miesto odberu	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomnosť:			
		Termotolerantné koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonellas p.	Geohelminthy (vajíčka, larvy)
1	Materská škola Vyšná Olšava	0	0	Neprítomné	Neprítomné
2	Materská škola Kručov	0	0	Neprítomné	Neprítomné
3	Materská škola Ul. gen. Svobodu Svidník	20	0	Neprítomné	Neprítomné
4	Materská škola Ul. Ľ. Štúra Svidník	0	20	Neprítomné	Neprítomné
5	Materská škola Ul. 8.mája Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
6	Obytná zóna Duklianska ulica Svidník	40	40	Neprítomné	Neprítomné
7	Materská škola Roztoky	0	0	Neprítomné	Neprítomné
8	Obytná zóna pies. č. 19, gen. Svobodu, Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
9	Obytná zóna pies. č. 21, gen. Svobodu, Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
10	Materská škola Vyšný Orлік p. č. 2	0	0	Neprítomné	Neprítomné

11	Obytná zóna č. p. 3 Dukelská ulica Giraltovece	0	40	Neprítomné	Neprítomné
12	Obytná zóna, 8. mája p. č. 12, , Svidník	0	40	Neprítomné	Neprítomné
13	AqaRuthenia - kúpalisko Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
14	Rekreačná oblasť Valkov-Tišavá	0	0	Neprítomné	Neprítomné
15	Obytná zóna p. č. 14, Komenského, Svidník	0	60	Neprítomné	Neprítomné
16	Obytná zóna p. č. 29, Dr. Goldbergera Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
17	Obytná zóna p. č. 27, Dr. Goldbergera Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
18	Obytná zóna p.č. 11 Ul. 8. mája, Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
19	Obytná zóna p.č. 10 Ul. 8. mája, Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
20	Obytná zóna, pieskovisko bl. B6 - č.9, Stropkov	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené

Za obdobie - júl až november bolo vyšetrených 20 vzoriek piesku s negatívnym výsledkom.

Poradové číslo vzorky	Miesto odberu	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomné:			
		Termotolerantné koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonellas p.	Geohelminthy (vajčička, larvy)
1	Obytná zóna Tehelná - p. č. 2, Giraltovece	20	0	Neprítomné	Nevyšetrené
2	Obytná zóna Tehelná – p. č. 1, Giraltovece	40	60	Neprítomné	Nevyšetrené
3	Pieskovisko pri Letnom kúpalisku Stropkov	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené

4	Obyt. zóna p. č. 5, Ul. Duklianska, Svidník	240	0	Neprítomné	Nevyšetrené
5	Obyt. zóna p. č. 6, Ul. Duklianska, Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
6	Obyt. zóna p. č. 25, Ul. gen. Svobodu, Svidník	40	0	Neprítomné	Nevyšetrené
7	Obyt. zóna p. č. 24, Ul. gen. Svobodu, Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
8	Mesto Giraltovce – areál bývalého Centra voľn. času	120	0	Neprítomné	Nevyšetrené
9	MŠ p.č. 3 Ul. 8. mája, Svidník	160	250	Neprítomné	Nevyšetrené
10	MŠ p.č. 4 Ul. 8. mája, Svidník	60	60	Neprítomné	Nevyšetrené
11	Obyt. zóna p.č. 10 Ul. 8. mája, Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
12	Materská škola Želmanovce	200	0	Neprítomné	Nevyšetrené
13	Obyt. zóna p. č. 30, Dr. Goldbergera, Svidník	40	0	Neprítomné	Neprítomné
14	Obyt. zóna p. č. 28, UL. Čsl. armády, Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
15	MŠ Ľ.Štúra Svidník – p.č. 3	0	0	Neprítomné	Neprítomné
16	MŠ Ľ.Štúra Svidník – p.č. 2	0	0	Neprítomné	Neprítomné
17	Obyt. zóna p.č. 16 Ul. Karpatská, Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
18	Obyt. zóna p.č. 15 Ul. Karpatská, Svidník	320	340	Neprítomné	Neprítomné
19	Rekreačná oblasť Valkov-Tíšavá	0	0	Neprítomné	Neprítomné
20	Materská škola Lúčka	0	0	Neprítomné	Neprítomné

Nakoľko pri výkone ŠZD v 1. etape realizácie projektu neboli zistené nedostatky týkajúce sa technického stavu pieskovísk a aj výsledky všetkých odobratých vzoriek piesku z pieskovísk boli negatívne, RÚVZ so sídlom vo Svidníku nevydal žiadne opatrenie na odstránenie nedostatkov.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku neobdržal žiaden podnet zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti.

Vypracované záverečné správy po 1. a 2. etape realizovania projektu boli zaslané gestorovi úlohy v požadovanom termíne.

4.4.HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Pri hodnotení jedálnych lístkov sa využil bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využila vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa slovne vyhodnotili školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

V roku 2019 sa v troch MŠ /MŠ Svidník, MŠ Stropkov, MŠ Giraltovce/ sa za mesiac október – november zozbierali jedálne lístky, ktoré sa vyhodnotili.

Tab. č. 1 - mesiac október

Materská škola	Koeficient pestrosti /polievka/	Koeficient pestrosti /hlavné jedlo/	Frekvencia – body a vyhodnotenie /desiata a olovrant/	Frekvencia – body a vyhodnotenie /obed/
MŠ gen Svobodu Svidník	0,9	0,8	4 body – veľmi dobrý	11 bodov – veľmi dobrý
MŠ Matice slovenskej Stropkov	0,8	0,9	4 body – veľmi dobrý	14 bodov - veľmi dobrý
MŠ Budovateľská Giraltovce	0,8	0,9	5 bodov - výborný	15 bodov – výborný

Tab. č. 2 - mesiac november

Materská škola	Koeficient pestrosti /polievka/	Koeficient pestrosti /hlavné jedlo/	Frekvencia – body a vyhodnotenie /desiata a olovrant/	Frekvencia – body a vyhodnotenie /obed/
MŠ gen Svobodu Svidník	0,8	0,9	5 bodov - výborný	13 bodov - veľmi dobrý
MŠ Matice slovenskej Stropkov	0,9	1	4 body – veľmi dobrý	13 bodov - veľmi dobrý
MŠ Budovateľská Giraltovce	0,9	0,9	3 bodov - dobrý	11 bodov - veľmi dobrý

Čiastková správa vyhodnotenia koeficientu a frekvencie podávania vybraných druhov potravín za október a november v nami vybraných materských školách bola odoslaná

v požadovanom termíne gestorovi na ÚVZ SR. Záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022.

4.5. ÚRAZY UDETÍV SR

Rok 2019 –pilotný projekt:

Na základe uzavretej dohody bola na RÚVZ so sídlom vo Svidníku poverená osoba pre spoluprácu s vedením vybranej nemocnice. Pracovníkmi RÚVZ priebežne, podľa určených mesiacov odoberali vyplnené dotazníky rodičmi od hlavnej sestry nemocnice. Údaje z dotazníkov sa vkladali do excelovských tabuliek na RÚVZ a vyplnené tabuľky boli zaslané zodpovednými osobami na NCZI mailom.

PROJEKT COSI (CHILDHOOD OBESITY SURVEILLANCE INITIATIVE)

Na základe plnenia uznesenia vlády SR č. 488/2015 k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 sme sa zapojili do projektu COSI (ChildhoodObesitySurveillanceInitiative), ktorý je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách.

V rámci Slovenska sa do projektu COSI zapojili základné školy, vybrané jednotlivými RÚVZ. Za RÚVZ so sídlom vo Svidníku, bolo do projektu zapojených 84 žiakov vo veku od 7 do 7,99 rokov a 8 do 8,99 z 2 vidieckych škôl a 2 mestských základných škôl /ZŠ Krajná Poľana, ZŠ Havaj, ZŠ Komenského Svidník, ZŠ Mlynská Stropkov/.Po získaní informovaného súhlasu rodičov /zákonného zástupcu dieťaťa/ v ZŠ sme vykonali meranie žiakov a súčasne sme s nimi vyplňovali dotazníky. Súčasťou projektu bol školský dotazník, ktorý vyplňali riaditelia jednotlivých základných škôl a rodičovský dotazník, ktorý vyplňali rodičia detí. Po vykonanom meraní detí v základných školách sa v roku 2019 následne vkladali údaje z dotazníkov do e-formy.

6. EPIDEMIOLOGIA

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR. Obdržali aktuálny očkovací kalendár vrátane pripravovaných zmien v roku 2020.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

V roku 2019 sme obdržali výsledky viacúčelového imunologického prehľadu, ktoré boli distribuované praktickým lekárom, ktorí vykonávali odbery. Zo 40 odberov, ktoré boli v našom regióne vykonané v 6 prípadoch boli protilátky proti vírusu osýpok hraničné. Ostatní mali výsledky pozitívne. Osoby s hraničnými výsledkami sa nechceli preočkovať proti osýpkam.

V okrese Svidník bolo hlásených bolo 28 ochorení na rotavírusovú enteritídu, 2 ochorenia na pneumokokovú septikémiu, 1 ochorenie na TBC pľúc potvrdené mikroskopiou spúta a 1 ochorenie na TBC bakteriologicky a histologicky negatívnu. Zaznamenali sme 6 ochorení na čierny kašeľ, z toho boli 3 ochorenia u neočkovaných 0 ročných detí, 1 ochorenie vo vekovej skupine 45-54 rokov a 2 ochorenia 55-64 rokov.

V hodnotenom období sme v okrese Stropkov zaznamenali 15 ochorení na čierny kašeľ, jedno ochorenie bolo u 2 mesačného dieťaťa, 2 ochorenia vo vekovej skupine 20-24 rokov, 4 vo vekovej skupine 25-34 rokov, 2 ochorenia 35-44 rokov, 2 ochorenia 45-54 rokov, 3 ochorenia 55-64 rokov a 1 nad 65 rokov. Hlásených bolo aj 27 ochorení na rotavírusovú enteritídu u neočkovaných osôb, 2 ochorenia na TBC pľúc potvrdené mikroskopiou spúta a 1 ochorenie na TBC bakteriologicky a histologicky negatívnu.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity:

1. Laická verejnosť

Na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW 2019. Na infopaneli a na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní.

Poradenstvo v oblasti očkovania – informácie boli poskytované telefonicky alebo osobne, išlo o informácie o zmenách očkovacieho kalendára, očkovanie pred cestou do zahraničia, očkovanie proti osýpkam, proti tetanu, diftérii, VHA, VHB, varicelle a pneumokokom - spolu bolo poskytnutých 14 informácií.

Materským a základným školám v počte 30 sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, očkovačom kalendári, ktoré boli umiestnené na nástenkách jednotlivých oddelení škôlok a škôl v okresoch Svidník a Stropkov.

V regionálnej tlači v novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW - zdôraznení významu očkovania.

2. Zdravotnícki pracovníci

Praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli elektronickou formou informované o prebiehajúcom EIW a o dôležitosti očkovania, celkový počet ambulancií - 36.

Poradenstvo v oblasti očkovania Zdravotníckym pracovníkom v počte 26 bolo poskytnuté poradenstvo o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí, ktoré pricestovali zo zahraničia, o možnostiach očkovania o preočkovaní dospelých proti tetanu a diftérii, očkovaní proti VHA a VHB a o očkovaní proti osýpkam.

Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2019 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov, záverečná správa bola poslaná na RÚVZ Prešov.

V roku 2019 sme sa zapojili do projektu „Vzdelávanie študentov SZŠ vo vakcinológii“, ktorý sme realizovali na strednej zdravotníckej škole, kde bolo vykonaných 5 prednášok pre študentov 3. ročníka. Spolu sa zúčastňovalo vzdelávania 16 študentov.

3. Rómska komunita

V spolupráci s koordinátorom asistentov osvetu zdravia sme zorganizovali prednášku spojenú s besedou o prevencii očkovaním proti chrípke pre rómov v obci Kružľová.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

K 31.12.2019 bolo spracovaných 246 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 919 ochorení. Do systému rýchleho varovania bolo vložených 14 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov a 19 epidemických výskytov do epidémií.

V priebehu roku 2019 bolo hlásených 5 ochorení na SARI z oddelenia OAIM, kde v štyroch prípadoch výsledky potvrdili vírus chrípky typ A(H1)pdm09. Boli odobraté 3 TN a TH od sentinelových lekárov, vírus chrípky bol potvrdený v 1 prípade, a to typ A(H1)pdm09. U jednej pacientky hospitalizovanej na infekčnej klinike v Košiciach bol potvrdený vírus chrípky typ A/Michigen/45/2015/H1N1/.

V regionálnych týždenníkoch a na webe RÚVZ Svidník bolo uverejnených 61 článkov a informácií –chrípka, európsky imunizačný týždeň, osýpky, AIDS, aktuálny stav vo výskyte ARO.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrovúcich lekárov a z laboratórií klinickej mikrobiológie. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 14 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 52 kalendárnych týždňov.

Manažment epidémií: V okrese Svidník sme nezaznamenali epidemický výskyt, iba v okrese Stropkov výskyt na hnačku a gastroenteritídu pravdepodobne infekčného pôvodu.

Okres Stropkov

V marci v špecializovanom centre sociálnych služieb Stropkov, n.o. sme zaznamenali epidemický výskyt gastroenteritíd. V období od 21.3.2019 – 27.3.2019 z celkového počtu 142 exponovaných (80 klientov a 62 zamestnancov) ochorelo 18 klientov a 17 zamestnancov zariadenia. Prvé ochorenie sme zaznamenali 21.3.2019. V klinickom obraze dominovali zvracania a hnačky trvajúce 1- 2 dni, bez teploty. Chorý personál bol vylúčený z práce. Od chorých bol zabezpečený odber tampónu rekta a bol nariadený odber stolice na virologické vyšetrenie. Výsledky boli negatívne.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 919 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 143 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u kampylobakteriálnej enteritídy 133. V ohniskách bolo prijatých 309 opatrení. Najviac opatrení bolo u kampylobakteriálnej enteritídy 148. Celkovo bolo chránených 440 osôb, najviac u kampylobakteriôzy – 202.

V okrese Stropkov bolo 103 ohnisk. Nariadených bolo 360 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelôz - 60, kampylobakteriálnej enteritídy – 84. Chránených bolo 320 osôb, najviac u kampylobakteriôzy - 144.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetovanie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami. Analýza NN sa vykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, a.s. bolo hlásených 180 NN. Nemocnica v Stropkove hlásila 24 nozokomiálnych nákaz.

V roku 2019 bolo vykonaných celkovo 189 previerok, z toho na uvedenie priestorov do prevádzky 18 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 519 sterov z prostredia, 1 dezinfekčný roztok, otestovaných bolo 51 sterilizátorov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník a.s. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 96 vzoriek sterilného materiálu, 4 HS - 1x mesačne na operačných a zákrových sálach, 3 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii. Celkovo bolo testovaných 92 sterilizátorov.

V rámci dňa rúk v Nemocnici vo Svidníku na internom, doliečovacom, neurologickom, OAIM, chirurgickom, detskom, oddelení centrálnej sterilizácie boli robené stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v počte 42 kusov.

Spolu s epidemiologickou Nemocnice vo Svidníku sme sa zúčastnili v dňoch 2.a 6. mája na edukácii klientov nemocnice vo vstupnom vestibule, kde bola použitá UV lampa. Rovnako lampu sme využili aj pri akcii 31.5.2019 Svetový deň bez tabaku, kde sme edukovali klientov nemocnice o dôležitosti dodržiavania hygieny rúk.

V rámci akčného plánu 9. Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR boli v 1. polroku 2019 vykonané 4 prednášky pre zdravotníckych pracovníkov okresov Svidník a Stropkov s použitím UV lampy. Vyplnený dotazník pred seminárom a po seminári odovzdalo 54 osôb. V 2. polroku 2019 boli školenia zamerané na vzdelávanie zamestnancov zariadení sociálnych služieb. Prednášky boli vykonané v troch zariadeniach, dotazník vyplnilo celkovo 58 osôb.

Zdravotnícki pracovníci v nemocniciach a na ambulanciách sú priebežne edukovaní o dôležitosti alkoholovej dezinfekcie rúk a jej prednosti pred hygienickou dezinfekciou rúk.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku je spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch

Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

V mesiaci júl bolo realizované školenie pre praktických lekárov pre deti a dorast a pre dospelých na RÚVZ so sídlom vo Svidníku ohľadom VNN.

V priebehu roku 2019 bolo hlásených 5 ochorení na SARI z oddelenia OAIM, kde v štyroch prípadoch výsledky potvrdili vírus chrípky typ A(H1)pdm09. Boli odobraté 3 TN a TH od sentinelových lekárov, vírus chrípky bol potvrdený v 1 prípade, a to typ A(H1)pdm09. U jednej pacientky hospitalizovanej na infekčnej klinike v Košiciach bol potvrdený vírus chrípky typ A/Michigen/45/2015/H1N1/.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roku 2019 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2019, vzorky boli negatívne.

Ochorenie na ACHO sme nezaznamenali.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2019 sa do projektu „Hrou proti AIDS“ zapojilo oddelenie epidemiológie a výchovy k zdraviu v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže. Realizovaný bol na 1 strednej škole v meste Stropkov, na strednej škole v meste Svidník a na 1 základnej škole u žiakov deviateho ročníka vo Svidníku. Do projektu bolo zapojených spolu 97 študentov. Projekt bol prijatý s nadšením u študentov aj u pedagógov.

Realizovaných bolo 11 besied o AIDS a pohlavných chorobách pre žiakov základných škôl.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku funguje linka pomoci AIDS pre laickú verejnosť na tel. čísle 054/7880031, ktorú využili 4 klienti. Otázky boli zamerané na prevenciu, diagnostiku a terapiu HIV/AIDS. Poradenstvo bolo poskytované telefonicky.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. V regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum bol uverejnený článok o Svetovom dni boja proti AIDS a informácie o ochorení a preventívnych opatreniach. Informačný materiál bol umiestnený aj na nástenkách RÚVZ vo Svidníku a na panely umiestnenom na RÚVZ.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ambulancie praktických lekárov pre dospelých a verejnosť boli informovaní o poradenstve očkovania na RÚVZ.

V roku 2019 poradňu využilo 120 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom a ľuďom cestujúcim do zahraničia. Boli to informácie o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o očkovaní proti osýpkam, chrípke, hradení očkovania proti pneumokokom u dospelých, o očkovaní proti tetanu u poranení, očkovaní proti VHA a nedostatku očkovacích látok.

V regióne Svidník sme zatiaľ zaznamenali celkovo 24 odmietaní očkovania zo strany rodičov. V roku 2019 to bolo 6 odmietaní očkovania.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Projekt sme realizovali na 2 stredných školách pre žiakov 3. ročníkov /2 gymnázia/. Každá trieda bola rozdelená na 4 skupiny, ktorí na jednotlivých stanovištiach boli formou hry informovaní o význame očkovania. Celkovo sa ho zúčastnilo 86 študentov, ktorí vyplňali dotazníky pred a po realizácii projektu. Dotazníky v počte 172 kusov boli vložené do tabuliek a zaslané na RÚVZ Komárno.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti: 93 zdravotno-výchovných aktivít
2. Fyzická inaktivita: 69 zdravotno-výchovných aktivít
3. Tabak, alkohol, drogy: 26 zdravotno-výchovných aktivít
4. Zdravé pracovné a životné podmienky: 1 zdravotno-výchovná aktivita

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia: 22 zdravotno-výchovných aktivít
 2. Diabetes mellitus: 2 zdravotno-výchovné aktivity
 3. Nádorové ochorenia: 15 zdravotno-výchovných aktivít
- Iné: 25 zdravotno-výchovných aktivít

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

- čisté ruky: 42 zdravotno-výchovných aktivít
- prevencia chrípky: 7 zdravotno-výchovných aktivít
- očkovanie: 8 zdravotno-výchovných aktivít

V oblasti podpory zdravia sme v tomto roku zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 358 zdravotno-výchovných aktivít, celkovo bolo edukovaných 6 619 poslucháčov.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na výživu, pohybovú aktivitu, stomatohygienu, na správne držanie tela, na podporu nefajčenia a čisté ruky. Súčasťou týchto aktivít boli aj pracovné listy, omaľovanky a premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratka bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“ a „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“.

Pre starších žiakov základných škôl a stredoškolákov sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravú výživu a poruchy príjmu potravy, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, význam očkovania a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, využívali sme aj premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Kým stúpa dym“, „Čo sme si. To sme si. Vypime si? Dievčatá...“.

Pre obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku sme zabezpečili vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, poskytli sme im aj meranie krvného tlaku, % telesného tuku, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, prednášky a besedy zamerané na zdravý životný štýl.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali z ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Informácie o pripravovaných aktivitách, ich výsledky, články so zdravotno-výchovným zameraním a informácie o činnosti Poradne zdravia sme publikovali

v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske novinky, na nástenkách a infopanely, ako aj na webovej stránke nášho úradu.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Zapojili sme sa do dotazníkového prieskumu „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR v roku 2019“ v počte 104 dotazníkov.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Cieľ

Zámerom NPPO je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencienadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

V rámci prevencie obezity sme realizovali prednášky a besedy na školách s cieľom motivovať k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť záujem o pohybové aktivity.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme zrealizovali pre zamestnancov Okresného úradu v Stropkove vyšetrenie RF SCCH, meranie krvného tlaku a poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Pre žiakov Spojenej školy vo Svidníku a ZŠ v Giraltovcích sme pripravili besedy zamerané na zdravú výživu a benefity pohybovej aktivity.

Realizovali sme projekt „Viem, čo zjem“ na školách, ktoré sa do projektu zapojili. Edukovaných bolo 333 žiakov.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sme učiteľom MŠ v Giraltovcích v rámci výjazdovej poradne zdravia poskytli vyšetrenia RF SCCH, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

V rámci Svetového dňa obezity sme zrealizovali 2 aktivity pre zamestnancov RÚVZ a učiteľov Spojenej školy vo Svidníku. Poskytli sme im meranie a analýzu telesnej skladby pomocou váhy Omron.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Ide o celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie. Táto kampaň prebiehala v tomto roku.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

V tomto roku sme naďalej spolupracovali s pracovníkmi komunitných centier vo Svidníku, v Stropkove, v K. Bystrej a v Kružlovej. Zrealizovali sme aktivity zamerané na hygienu rúk a ukážky poskytovania prvej pomoci.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Tento problematike sme sa venovali v rámci prednášok na základných a stredných školách počas Medzinárodného dňa povedomia o FAS a Európskeho týždňa boja proti drogám. Využívali sme aj DVD „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Čo sme si. To sme si. Vypime si? Dievčatá...“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Pri príležitosti Týždňa mozgu sme pre klientov zo Senior klubu vo Svidníku zrealizovali besedy – „Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť“, „Pamäť slabne, pokiaľ ju necvičíš“, obohatené o Dotazník porúch pamäti a praktické cvičenia z pracovných listov.

Pre klientov zo Senior klubu a Denného centra pri MÚ vo Svidníku sme pri príležitosti Svetového dňa rúk pripravili besedu s praktickou ukážkou správneho umývania rúk pomocou UV lampy.

V októbri v Mesiaci úcty k starším sme pre klientov z denného stacionára Atrium a klientov Senior klubu vo Svidníku zrealizovali besedy na témy prevencia Alzheimerovej choroby a Osteoporózy.

Pre seniorov obce Kurimka sme pripravili besedu na tému Riziká vysokého tlaku spojenú s meraním TK.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

V rámci Európskeho dňa ústneho zdravia realizujeme aktivity pre deti materských škôl a žiakov 1. stupňa základných škôl. Besedy sú obohatené o DVD, ukážku správneho čistenia zubov a omal'ovanky.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni sa oproti minulému roku nezmenil. V roku 2019 sme v poradni zdravia vyšetřili 328 klientov, z toho 113 v rámci 5 výjazdov. Prvovyšetřených bolo 102 klientov /29 mužov, 73 žien/, opakovane 223 /67 mužov, 156 žien/.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola publikovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum a na web stránke nášho úradu.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Cieľ

Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).

Na podporu nefajčenia, abstinencie a ostatných drogových závislostí bolo zrealizovaných 26 zdravotno-výchovných aktivít. Tieto aktivity boli určené najmä pre deti a mládež na základných a stredných školách. Súčasťou boli besedy, prednášky, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu, meranie množstva CO vo vydychovanom vzduchu pomocou Smokerlyzera a premietanie DVD.

V rámci Svetového dňa bez tabaku sme v priestoroch vstupnej haly NsP vo Svidníku poskytovali vyšetřenia a poradenstvo ohľadne škodlivosti fajčenia a zdravého životného štýlu. Celkovo sme vyšetřili 34 ľudí, ktorým sme vyšetřovali celkový a HDL cholesterol, BMI, meranie TK, vitálnej kapacity pľúc spirometrom a CO smokerlyzerom.

V tomto roku sme poskytovali aj telefonické poradenstvo – „Linka na odvykanie od fajčenia“.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľ

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity.

V 2. polroku školského roka 2018/2019 sme pokračovali s realizáciou Národného akčného plánu na podporu pohybovej aktivity NAPPA č. 5.1.3. v triedach 8. ročníkov základných škôl. Celkovo sme vyšetřili 70 študentov.

Regionálna úloha:

SLEDOVANIE KVALITY VODY Z PRAMEŇOV, KTORÉ OBYVATELIA VYUŽÍVAJÚ NA PITNÉ ÚČELY

Cieľ : Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely.

Popis výsledkov:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku sleduje v okrese Svidník 6 prameňov /Dubová, Šarišský Štiavnik, Vyšný Orlík - prameň pri lese, smer Kečkovce, odpočívadlo - smer Mestisko a 2 pramene v meste Svidník – Čierna hora

a Záhradkárska oblasť/ a v okrese Stropkov 3 pramene v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce, ktoré obyvatelia vo väčšej miere využívajú na pitné účely.

Prameň Dubová je zaradený medzi minerálne pramene. Nachádza sa vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Viedie k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody v obci Gribov sa nachádza asi 1,5km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v katastrálnom území obci Staškovce. V obci Bukovce sa vodný prameň nachádza pri cestnej komunikácii. Okolie okolo sledovaných prameňov je vyčistené a udržiavané.

V roku 2018 bolo v okrese Svidník odobratých 6 vzoriek z prameňov v obciach - Dubová, Šarišský Štiavnik, Vyšný Orlík, odpočívadlo - smer Mestisko, Čierna hora a Záhradkárska oblasť. V okrese Stropkov boli odobraté 3 vzorky a to z prameňov v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce.

Vo vzorke vody z prameňa Dubová bola prekročená medzná hodnota /t.j. hodnota ukazovateľa kvality pitnej vody, ktorej prekročením stráca pitná voda vyhovujúcu kvalitu v ukazovateli ktorého hodnota bola prekročená/ v ukazovateľoch - koliformné baktérie /8KTJ/100ml/ a abiosestón /40%/, v prameni Vyšný Orlík bola prekročená medzná hodnota v ukazovateľikoliformné baktérie /31/KTJ/100ml/ a najvyššia medzná hodnota /t.j. hodnota, zdravotne významného ukazovateľa kvality pitnej vody, ktorej prekročenie vylučuje použitie vody ako pitnej vody/v ukazovateli enterokoky /9/KTJ/100ml/. Prameň Záhradkárska oblasť bol prekročený v medznej hodnote v ukazovateľikoliformné baktérie />1.10E2/KTJ/100ml/ a v najvyššej medznej hodnote v ukazovateli enterokoky /3/KTJ/100ml/, v prameni Šarišský Štiavnik bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateli enterokoky (3/KTJ/100ml).

V prameni Gribov bola prekročená medzná hodnota v ukazovateľikoliformné baktérie /10/KTJ/100ml/, vo vzorke vody z prameňa Bukovce bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateľoch Escherichiacoli/>1,5.10E2/KTJ/100ml/ a enterokoky/1,4.10E2/KTJ/100ml/ a prekročená medzná hodnota v ukazovateľoch koliformné baktérie />1,5.10E2/KTJ/100ml/ a kultivovateľné mikroorganizmy 22⁰C/270/KTJ/100ml/. Vzorky vody odobraté z prameňov Čierna hora, odpočívadlo - smer Mestisko a Staškovce spĺňali požiadavky na kvalitu pitnej vody v ukazovateľoch podľa Vyhlášky MZ č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou.

RÚVZ zaslal na obce, v katastri ktorých sa pramene nachádzajú informáciu o výsledku s odporúčaním, aby bol prameň označený nápisom „Nepitná voda“. Nie je v možnostiach RÚVZ zabezpečiť pravidelnú analýzu vody a garantovať tak jej aktuálnu vhodnosť/nehodnosť na konzumáciu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topolčanoch**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiaми, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

- v rámci priority [b] Zabezpečenie všeobecného, spravodlivého a udržateľného prístupu k bezpečnej pitnej vode, sanitácii a hygiene pre všetkých a vo všetkých oblastiach, pričom sa podporí integrované riadenie vodných zdrojov a bezpečné používanie odpadových vôd – aktivity č. 8. Posilňovanie dialógu s verejnosťou a podpora aktivít v oblasti pitnej vody s dôrazom na zdravotný význam pitnej vody a ochranu jej zdrojov zamestnanci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch uskutočnili v rámci Svetového dňa vody orientačné vyšetrenie (dusičnany, dusitany) prinesených vzoriek vôd z domových studní v počte 232 vzoriek a poskytovali odborné poradenstvo v oblasti zdrojov pitnej vody, domových studní, významu stopových prvkov v pitnej vode a podobne (253 konzultácií).

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľom úlohy je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií a príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia návštevníkov pri poskytovaní služieb v soláriách. Ide o medziodborovú úlohu, ktorú plní odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

- v rámci mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojeného s meraním UV žiarenia bol vo februári 2019 vykonaný štátny zdravotný dozor v 3 prevádzkach solárií (spolu 4 opaľovacie prístroje), počas výkonu dozoru boli odbornými zamestnancami ÚVZ SR uskutočnené merania ultrafialového žiarenia všetkých opaľovacích prístrojov. V dvoch prevádzkach nebolo zistené porušovanie zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z.z.“) a vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška MZ SR č. 554/2007 Z.z.“) a nebolo zistené prekročenie limitnej hodnoty UV žiarenia. V jednej prevádzke s jedným opaľovacím prístrojom bolo zistené prekročenie limitnej hodnoty UV žiarenia opaľovacieho prístroja, prevádzkovateľka solária na základe vykonaného merania sama uzatvorila prevádzku solária. Za nedodržanie § 23 ods. 5 písm. a) zákona č. 355/2007 Z.z. bola uložená pokuta za správny delikt podľa § 57 ods. 10 zákona č. 355/2007 Z.z. vo výške 200 €, pokuta bola zaplatená.

- v roku 2019 boli vydané 2 kladné rozhodnutia k uvedeniu solária do prevádzky v meste Topoľčany. Podkladom na vydanie rozhodnutia bolo meranie UV žiarenia opaľovacích prístrojov a vyžadovali sme predloženie dokladu, ktorý preukazuje, že zamestnanci, ktorí obsluhujú opaľovacie prístroje, dostali potrebné informácie a praktický výcvik súvisiaci s možným rizikom vyplývajúcim z expozície umelému optickému žiareniu tak ako sa vyžaduje vo vyhláske MZ SR č. 554/2007 Z.z.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Plnenie

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. V roku 2019 bolo vydaných 14 rozhodnutí, z toho boli 3 na zrušenie rizikových prác.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 53 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1923 z toho 445 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1686 pracovníkov z toho 429 žien a v IV. kategórii 237 pracovníkov z toho 16 žien. Pri výkone ŠZD bolo použitých 246 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Najviac zamestnancov je podľa prevažujúcej činnosti exponovaných v priemyselnej výrobe a to 1759 zamestnancov z toho 422 žien. Podľa druhu a kategórie rizikového faktora je v kategórii hluk premenný exponovaných 1504 zamestnancov z toho 371 žien.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Plnenie

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo schválených 66 prevádzkových poriadkov pre práce s nebezpečnými chemickými faktormi. Úrad dostal od desiatich spoločností 52 oznámení o začatí DDD činnosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Plnenie

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity. Bolo vydané 1 rozhodnutie na schválenie prevádzkového poriadku pre karcinogénne a mutagénne látky.

Na odstraňovanie azbestu zo stavieb bolo vydaných 34 rozhodnutí. Išlo o odstránenie AZC z exteriérov ako strechy garáží a dielni poľnohospodárskeho družstva, balkónové výplne v bytových domoch, kanalizačných rúr v bytových domoch.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Plnenie

Pracovníci oddelenia PPLaT spolupracujú pri zlepšovaní pracovných podmienok v spoločnostiach, ktoré majú záujem zlepšovať pracovné podmienky pre svojich zamestnancov napr. ZKW Slovakia s.r.o. Topoľčany, HYZA, a.s. Topoľčany, Pankl Auto motive s.r.o. Topoľčany, Svet zdravia Nemocnica Topoľčany. Poradenstvo je poskytované hlavne drobným živnostníkom, SZČO. Veľmi dobrá spolupráca je s pracovnými zdravotnými službami.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Plnenie

V II. polroku 2019 sa uskutočnila spoločná previerka s orgánmi IP zameraná na plnenie povinností zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 1. a 2. kategórie so zameraním na chemickú legislatívu. Previerka bola vykonaná v spoločnosti ktorá sa zaoberá kovovýrobou. Pre zistené nedostatky bola spoločnosti uložená sankcia 600,- €.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Na tejto úlohe sme v roku 2019 neparticipovali.

3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha súvisí s postupným znižovaním príjmu soli, ako jedného z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. V rámci uvedenej úlohy sme zabezpečovali odber 3 vzoriek hotových pokrmov (kompletné obedové menu) z rôznych typov zariadení spoločného stravovania a 3 vzorky chleba. Laboratórnu analýzu množstva pridanej kuchynskej soli zabezpečovalo akreditované laboratórne pracovisko RÚVZ so sídlom v Nitre. Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnych analýz, ani jedna vzorka hotových pokrmov a chleba, po zohľadnení prirodzeného obsahu soli v surovinovej báze, neprekračovala najvyššie prípustné hodnoty pridanej kuchynskej soli. Povolený limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je aktuálne na úrovni 13000 mg/kg. Povolený limit pridanej kuchynskej soli v chlebe a v pekárskych výrobkoch je aktuálne na úrovni 18000 mg/kg. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch sa pohybovali na úrovni od 3160 mg/kg do 12400 mg/kg. Priemerne zisťované množstvo pridanej kuchynskej soli v chlebe bolo na úrovni cca 16400 mg/kg.

Aj napriek skutočnostiam, že neboli zistené prekročenia limitov pridanej kuchynskej soli chlebe, v pokrmoch, v prílohách a ani v šalátoch, po konzumácii len sledovaných obedových menu, sa percento plnenia príjmu kuchynskej soli, ktorej príjem chceme posunúť na úroveň 5 g na deň u dospeljej populácie, naplnila už obedom na 73 až 118%.

Cieľom je však dosiahnuť príjem soli na úroveň 5 g na deň u dospeljej populácie, čo bude premietnuté aj do Akčného plánu pre potraviny a výživu na ďalšie roky (2017 – 2025).

3.3. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKE VÝROBKY

Na tejto úlohe sme v roku 2019 nespolupracovali.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

V súvislosti s nárastom enormného výskytu obezity v priebehu roku 2019 pracovníčky oddelenia HDM sa zamerali pri výkonoch štátneho zdravotného dozoru v školských stravovacích zariadeniach okresu na pestrosť jedálnych lístkov, kvalitu potravín použitých na prípravu pokrmov, poskytovanie konzultácií ohľadne zostavovania jedálnych lístkov s vedúcimi školských jedální a riaditeľkami materských škôl.

V mesiaci apríl a máj 2019 sa pracovníčky oddelenia HDM podieľali na realizácii plnenia projektu NAPPA v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Prieskum a jeho vyhodnotenie sa realizovalo v ZŠ Hollého Topoľčany u žiakov 8.ročníka o počte 19 respondentov a v ZŠ sv. Don Bosca , L.Fullu Topoľčany u žiakov 8.ročníka o počte 10 respondentov. V mesiaci jún 2019 sme vyšetrili 25 žiakov 8. ročníka v ZŠ s MŠ Solčany a 17 žiakov 8. ročníka v ZŠ sv. Ladislava na Lipovej ul. v Topoľčanoch.

4.2 Zneužívanie návykových látok / Alkohol, Tabak, Drogy / u detí a mládeže na Slovensku

V mesiaci máj 2019 pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže uskutočnili dotazníkový prieskum TAD 2018 / Tabak, alkohol, drogy / žiakov navštevujúcich ZŠ, študentov navštevujúcich SŠ a učiteľov škôl. Prieskum bol realizovaný na Gymnáziu, 17. novembra 1180, Topoľčany dve triedy I. ročníka, jedna trieda II. ročníka a dve triedy III. ročníka, o celkovom počte 116 študentov, Zo SOŠ techniky a služieb, Tovarnícka 1609, Topoľčany sa do prieskumu zapojili študenti 2 tried I. ročníka, 2 tried II. ročníka a dvoch tried III. ročníka , o celkovom počte 98 respondentov uvedenej strednej školy. Do prieskumu ESPAD sa zapojili i žiaci 9. Ročníka ZŠ s MŠ Ludanice, o celkovom počte 21 žiakov základnej školy. Jednalo sa o anonymný dotazníkový prieskum, ktorý bol realizovaný na uvedených školách za účasti anketára – pracovníčky oddelenia HDM, ktorá počas prieskumu v jednotlivých ročníkoch vyplňala hlásenie za triedu. Po vyplnení boli dotazníky respondentmi vložené do obálok. Po skončení prieskumu boli všetky materiály osobne odovzdané v stanovenom termíne na ÚVZ SR v Bratislave, odbor HDM.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

V rámci plnenia úlohy č. 4.3. Programov a projektov „ Hygienická úroveň detských pieskovísk a areálov MŠ a v rámci občianskej vybavenosti “ pracovníčky odd. HDM pri RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch odobrali od apríla do konca júla 2019 deväť vzoriek piesku v máji a v auguste sa vzorky piesku neodoberali vzhľadom na daždivé počasie a zatvorenie predškolských zariadení v dôsledku letných prázdnin v našom regióne. V rámci Nitrianskeho kraja bolo doporučené, aby sa mesačne odoberali maximálne tri vzorky piesku.

a/ počet kontrol 12

b/ počet skontrolovaných pieskovísk 12

c/ počet nevyhovujúcich vzoriek 1

d/ opatrenia boli uložené v 1 prípade

e/ sankcie uložené neboli

f/ rok poslednej výmeny piesku – 2018, 2019

Zároveň bol vykonaný štátny zdravotný dozor pieskovísk pri predškolských zariadeniach a pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti. Z celkového počtu odobratých vzoriek piesku 1 vzorka piesku odobraná v mestskej MŠ nevyhovela požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z., nakoľko **mierne** prekročila najvyššie prípustné množstvo vybraných indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku.

Na základe tejto skutočnosti vedeniu príslušnej dotknutej MŠ bolo zo strany RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch – oddelenia HDM nariadená výmena piesku.

Zároveň bol vykonaný štátny zdravotný dozor pieskovísk zameraný na zabezpečovanie pravidelného čistenia, udržiavania vonkajších priestorov zariadenia pre deti MŠ a občianskej vybavenosti a kontrolu vedenia záznamov o čistení a udržiavaní pieskovísk.

Pri kontrolách nebolo zistené porušenie zásad platnej legislatívy.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Na základe zaslaného sprievodného listu a metodiky z ÚVZ SR v Bratislave k realizácii projektu sme hodnotili jedálne lístky v náhodne vybraných troch materských školách okresu Topoľčany v mesiaci október a november 2019. Pri hodnotení jedálnych lístkov sme sledovali frekvenciu podávania vybraných druhov potravín, pričom sme využili metodiku bodového systému, na základe ktorej sme hodnotili školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

Skladba podávaných jedál na desiatu a olovrant v ZŠ s MŠ Bojná v mesiacoch október a november bola vyhodnotená ako výborná a na obedy ako veľmi dobrá. Skladba jedál podávaných v MŠ L. Fullu, Topoľčany na desiatu a olovrant v mesiacoch október a november bola vyhodnotená ako veľmi dobrá a na obedy v mesiaci október ako dobrá a v mesiaci november ako veľmi dobrá. Jedálne lístky v ZŠ s MŠ Preseľany v zmysle kritérií metodiky bodového systému pre hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov dosiahli dobrú úroveň.

Pri hodnotení jedálnych lístkov v materských školách boli najčastejšie nedostatky v tom, že neboli zaradované obilninové zavrky do polievok, menej často sa zaradujú obilninové kaše a celozrnné pečivá na desiatu a olovrant, sladké jedlo sa podáva na obed tradične 4-krát mesačne, ryba ako hlavné jedlo sa podáva menej často ako 2-krát do mesiaca, radšej sa volí podávanie rybacích nátierok na desiatu alebo olovrant.

4.5 Úrazy u detí v SR

Pracovníčky RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch formou spolupráce s NCZI a regionálnou nemocnicou Svet zdravia v Topoľčanoch získali informácie týkajúce sa problematiky úrazov detí – celkovo nám bolo odovzdaných 22 vyplnených dotazníkov. Zodpovedná osoba komunikovala s námestníčkou nemocnice Svet zdravia v Topoľčanoch o koordinácii získavania vybraných informácií o úrazoch detí. Pracovníčky RÚVZ v Topoľčanoch zabezpečili tlač dotazníkov zaslaných od gestora projektu a vrchná sestra z oddelenia traumatológie odovzdala rodičom prijatých detí na ošetrovanie s úrazom anonymizované dotazníky v mesiacoch február, júl a október 2019. So získaných dotazníkov od rodičov detí, ktoré boli hospitalizované vyplýva, že najčastejšia lokalizácia úrazu bola hlava, hrudník a končatiny. Mechanizmus úrazu bol najčastejší pád, úder, zrazenie dieťaťa autom cez prechod pre chodcov a poranenie

ostrým predmetom. Úrazy sa najčastejšie stali doma, pri športe v škole i doma, na ceste a v čase letných prázdnin v detskom tábore. Najčastejšia aktivita, pri ktorej sa úraz stal bol futbal, volejbal, lozenie cez preliezku, pád z bicykla, pri prechode cez cestu, kolaps z tepla a bitka medzi kamarátmi. Zo všetkých 22 úrazov u hospitalizovaných detí v žiadnom prípade nezostali závažnejšie zdravotné následky. Údaje získané z dotazníkov o úrazoch za dané mesiace budú spracované do excelovskej tabuľky.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR)

Cieľom je rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie; príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie; zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním; zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie; odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti); surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy); aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií; aktívna činnosť „Poradni očkovania“; príprava registra očkovaných osôb.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z. z.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V roku 2019 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 2 septikémie spôsobené *Streptococcus pneumoniae* u 13 a 76 ročných neočkovaných mužov a 1 zápal pľúc spôsobený *Streptococcus pneumoniae* u 3 ročného chlapca očkovaného 3 dávkami vakcínou Synflorix.

Okrem toho sme mali hlásené aj 3 ochorenia na tuberkulózu 53 a 59 ročných mužov a 82 ročnej ženy – u všetkých záznam o očkovaní chýbal.

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách (17) v okrese k 31.8.2019. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 95%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie k 31.12.2019 v okrese vykonané nebolo.

K 31.12.2019 bolo nariadené očkovanie proti VHB 5 zdravotníckym pracovníkom, ktorí sa poranili pri výkone svojho povolania a u ktorých uplynulo viac ako 5 rokov od posledného očkovania, prípadne neboli očkovaní.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. **Cieľom je** znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života, skvalitnenie surveillance prenosných ochorení a edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Vyhodnotenie: Spolupracujeme s laboratóriami a ďalšími subjektmi na regionálnej a národnej úrovni NRC Bratislave, Banskej Bystrici, LF UK, odd. klinickej mikrobiológie FN Nitra, Medirex a.s., ALPHA MEDICAL, SYNLAB Slovakia s.r.o

Bratislava, [Laboratória Piešťany s r.o.](#), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností. Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

K 31.12.2019 sme nezaznamenali žiadnu epidémiu. Ochorenia sa vyskytovali väčšinou sporadicky alebo v malých rodinných výskytoch (18x po 2 prípady a 4x 3 prípady v jednej rodine).

V roku 2019 sme zaznamenali 4 úmrtia na infekčné ochorenie:

- v mesiaci marec sme mali 1 úmrtie u 50 ročného muža s Dg. B206 - choroba HIV vyúsťujúca do pneumocystovej pneumónie. Pacient bol akútne hospitalizovaný pre dyspnoe a intersticiálne zmeny na CT v diff.dg. v ŠN Zobor Nitra od 22.01. do 04.02.2019. Udával dýchavicu, kašeľ od mája 2018, po liečbe ATB ťažkosti čiastočne ustúpili a znovu sa zhoršili v januári 2019. Pacient bol bez teploty, ľahko zvýšené CRP. Ochorenie bolo hodnotené ako difúzny intersticiálny proces v.s. typu NSIP. Pacient prepustený v kompenzovanom stave do amb. starostlivosti (záver J848). Pacient opakovane prijatý na OAIM Topoľčany 18.02.2019 v zhoršenom zdravotnom stave, odobratý materiál na HIV. Aj napriek terapii, pacient 05.03.2019 exitoval. Asi pred rokom začal chudnúť, mal opakovane dýchacie ťažkosti. Bol vojak z povolania - vo výsluhovom dôchodku 8 rokov. Dôvod vyšetrenia na AIDS na OAIM bola atypická pneumónia - ARDS. Žil 16 rokov s partnerom, ale nie v registrovanom partnerstve.

- v apríli sme hlásili úmrtie na septikémiu vyvolanú inými gramnegatívnymi organizmami u 85 ročnej ženy. Etiologické agens E. coli neš.. Pacientka bola prijatá 07.04.2019 na OAIM ako septický stav, nekomunikovala. 08.04.2019 odobratá hemokultúra s pozitívnym výsledkom. 10.04.2019 pacientka exitovala, pitva robená nebola. Nejednalo sa o nozokomiálnu infekciu.

- v máji sme mali hlásené jedno úmrtie na Septikémiu vyvolanú Staphylococcus aureus u 76 ročnej ženy, ktorá bola hospitalizovaná na internom oddelení v Topoľčanoch. Pacientka bola privezená RZP s vysokými teplotami 39,6°C, triaškou a celkovou schvátanosťou (príznaky trvali 9 dní pred hospitalizáciou). Aj napriek ATB terapii pacientka 07.05.2019 exitovala. Na žiadosť príbuzných bola vykonaná pitva, ktorá potvrdila úmrtie na infekčnú diagnózu. Ochorenie zostalo epidemiologicky neobjasnené, nejednalo o nozokomiálnu infekciu.

- v mesiaci júl sme mali jedno úmrtie na septikémiu vyvolanú Staphylococcus aureus – A410 u 77 ročnej ženy, ktorá bola hospitalizovaná na chirurgickom oddelení v Topoľčanoch. Jednalo sa o nechodiacu polymorbídnu pacientku cassus socialis, ktorá bola prijatá s gangrénou dolnej končatiny. Etiologické agens MSSA. Pacientka na 4 deň hospitalizácie aj napriek ATB terapii exitovala, pitva robená nebola, príčina smrti A410. Ochorenie zostalo epidemiologicky neobjasnené, nejednalo o nozokomiálnu infekciu.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 1010 ohniskách. Opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

V priebehu sledovaného obdobia boli nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení podľa § 12 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), d), e), f) a § 51 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z.z. formou rozhodnutia 12x.

Počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas

zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany. V roku 2019 z dôvodu zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení bol rozhodnutím regionálnej hygieničky 33x prerušený vyučovací proces v predškolských a školských kolektívoch.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení, začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ, dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, návrh registra očkovaných osôb.

Vyhodnotenie: Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávame správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v Nitrianskom kraji, vedeniu Svet zdravia Nemocnica Topoľčany a.s., nemocničnej epidemiologičke, primárovi OAIM, primárovi interného oddelenia, primárke pediatrického odd., infektológom a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňovali všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS. Cez portál EPIS hlásia výsledky laboratorných vyšetrení neštátne laboratória a odd. klinickej mikrobiológie FN Nitra. K 31.12.2019 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS 1009 potvrdených prenosných ochorení, z toho 242 nozokomiálnych infekcií a 25490 akútnych respiračných ochorení, z toho 1889 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 234 komplikácií, čo je 0,92% z celkovo hlásených ARO a CHPO. Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach; rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti; ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN; získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc; posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Vyhodnotenie: v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie – Svet zdravia Nemocnica Topoľčany a.s., s počtom lôžok 301, z ktorého v roku 2019 bolo hlásených 242 nozokomiálnych ochorení. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Aj v roku 2019 pretrváva veľmi dobrá hlásna služba nemocničných infekcií a tak isto i spolupráca s nemocnicou, nakoľko nemocnica mala do 30.08.2019 nemocničnú epidemiologičku. Biologický materiál od všetkých hospitalizovaných pacientov vyšetruje neštátne laboratórium ALPHA MEDICAL.

Najviac infekcií bolo z interného, chirurgického oddelenia a OAIM. Z celkového počtu hlásených nozokomiálnych nákaz bolo najviac infekcií urologického traktu, respiračných zapríčinených vnútornými protetickými pomôckami, septikémií a infekcií po výkone. Ako najčastejšie etiologické agens, ktoré sa uplatnilo pri vzniku nozokomiálnych infekcií boli baktérie rodu E.coli, Klebsiella Staphylococcus.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 208 nešťatných zdravotníckych zariadení, z toho 183 dozoruje oddelenie epidemiológie.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení, kontrolu hygienicko-epidemiologického režimu, kontrolu v súvislosti s výskytom nozokomiálnych infekcií a vykonal sa na týchto oddeleniach: pediatrickom, neurologickom, FRO, COS, chirurgickom, traumatologické, ortopedickom, OAIM, internom, centrálnej sterilizácii a dialyzačnom stredisku. Vykonaných bolo 223 previerok. Odobratých bolo 84 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu, dezinfekčných roztokov.

K 31.12.2019 boli vykonané kontroly funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov na 49 pracoviskách, skontrolovaných bolo 155 prístrojov, čo bolo 303 vzoriek.

Všetky vzorky boli vyšetrované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

V rámci regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ v roku 2019 boli realizované aktivity aj v okrese Topoľčany, kde máme jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie, v ktorom sú umiestnené dávkovače s dezinfekčnými prostriedkami a letáky o postupe vykonávania správneho umývania a dezinfekcii rúk, na každom oddelení alebo ambulancii, v každej izbe v nemocnici, vo vyšetrovniach a ambulanciách a v spoločných priestoroch nemocnice (chodby pri vstupe do nemocnice).

Sieť nemocníc Svet zdravia je registrovaný od roku 2015 v sieti nemocníc WHO Nemocnica Topoľčany patrí do siete nemocníc Svet zdravia od roku 2017. V priestoroch nemocnice v Topoľčanoch námestníčka pre ošetrovatelstvo a nemocničná epidemiologička so študentkami SZŠ pripravili akciu v rámci kampane hygieny rúk, pri ktorej mali možnosť zdravotnícki pracovníci a tak isto aj pacienti vyskúšať dezinfekciu rúk a ihneď ju skontrolovať pod UV lampou.

V prvej polovici roka 2019 bola realizovaná 1. etapa školenia zdravotníckych pracovníkov v hygiene rúk pracujúcich v zdravotníckych zariadeniach a v druhej polovici roka bola realizovaná 2. etapa, ktorá bola zameraná na vzdelávanie zamestnancov zariadení sociálnych služieb, ktorí poskytujú ošetrovateľskú činnosť. Témy prednášok:

1. Hygiena rúk v prevencii nozokomiálnych nákaz
2. Indikácie pre dezinfekciu rúk a používanie rukavíc
3. Kombinované ošetrovanie rúk a protiepidemické opatrenia pri infekcii vyvolanej Clostridium difficile
4. Praktický nácvik dezinfekcie rúk – manuál

Oddelenie epidemiológie nášho RÚVZ bolo vybavené prístrojmi na vizuálnu kontrolu správnosti výkonu dezinfekcie rúk pomocou fluoreskujúceho svetla. Všetci zúčastnení školení mali možnosť vyskúšať si kontrolu správnej techniky dezinfekcie rúk pomocou UV prístroja. Súčasťou projektu vzdelávania boli aj vedomostné dotazníky, ktoré vyplnili pred začatím a aj po ukončení prednášok. Projektu vzdelávania sa zúčastnilo 49 zamestnancov nemocnice a 157 zamestnancov ZSS. Vyplnený dotazník pred seminárom odovzdalo spolu iba 29 zamestnancov. Po

ukončení semináru odovzdalo vyplnený dotazník tiež 29 zamestnancov, čo predstavuje 14,08 % návratnosť dotazníkov. Počas realizácie projektu sme sa stretli s vysokým záujmom o prednášky u zamestnancov iba u jedného zariadenia ZSS. Prednášok sa zúčastnili pracovníci rôznych pracovných zaradení – vedenie, zdravotnícki pracovníci, opatrovatelia, sociálni pracovníci, rehabilitační pracovníci, sanitári a iní. Z dôvodu, že dotazníky, ktoré sme mali k dispozícii, boli vypracované pre zdravotníckych pracovníkov a otázky boli zdĺhavé a niektoré z otázok mali komplikované znenie, tak aj napriek tomu, že boli rozdane neboli vyplnené, čo hodnotíme veľmi negatívne. Pozitívnu odozvu sme dostali pri praktickom nácviku na UV lampe a pozitívne boli hodnotené materiály (letáky a odznaky) a videá na konci prednášky. Pozitívne bola hodnotená aj diskusia na konci seminára, kde sa účastníci seminára zaujímali nielen o hygienu rúk, ale aj o rôzne prenosné ochorenia, očkovanie a pod.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlú a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

Vyhodnotenie: k 31.12.2019 sme do SRV SR hlásili 5 mimoriadnych epidemiologických udalostí – 1 ochorenie na SARI, 1 ochorenie na Septikémia vyvolaná streptokokom pneumónie u neočkovanej osoby, 1 ochorenie na zápal pľúc vyvolaný *Streptococcus pneumoniae* u očkovanej osoby, 1 výskyt podozrivého materiálu - biely prášok v budove Sociálnej poisťovne v Topoľčanoch a 1 ochorenie na salmonelovú septikémiu.

Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli v roku 2019 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 20.02.2019, 03.04.2019, 22.05.2019, 10.07.2019, 04.09.2019, 30.10.2019 a 11.12.2019. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – 4 vzorky boli s negatívnym výsledkom, 1x pozitívny ECHOVIRUS 27, 1x pozitívny COXSACKIEVIRUS B5 a 1 výsledok ešte nemáme. V roku 2019 sme nemali hlásené žiadne ochorenie ani podozrenie z ochorenia na akútne chabú parézu.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Základným cieľom NPP HIV/AIDS v SR je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia.

Vyhodnotenie: V roku 2019 bola prednesená pracovníkmi RÚVZ Topoľčany 1 prednáška s problematikou AIDS a pohlavných chorôb pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS. Prednáška sa konala na OA v Topoľčanoch a zúčastnilo sa na nej 67 študentov strednej školy. Okrem toho boli umiestnené edukačné materiály s tematikou HIV/AIDS na vývesnej tabuli v budove RÚVZ a webovej stránke nášho RÚVZ.

V roku 2019 bolo spolu vyšetrených 2425 osôb s negatívnym výsledkom - darcovia krvi a gravidné ženy; certifikát v tomto období nebol vydaný. Počet ostatných vyšetrených osôb - pacienti s pohlavnými chorobami, kožní pacienti, užívatelia drog a iné, nemáme k dispozícii, nakoľko vyšetrenie vykonávajú súkromné laboratória v rámci celej republiky.

V roku 2019 sme vykazovali jeden nový prípad – B206 – 50 ročný muž bol hospitalizovaný akútne pre dyspnoe a intersticiálne zmeny na CT v diff.dg. v ŠN Zobor Nitra od 22.01. do 04.02.2019. Udával dýchavicu, kašeľ od mája 2018, po liečbe ATB ťažkosti čiastočne ustúpili a znovu sa zhoršili v januári 2019. Pacient bol bez teploty, ľahko zvýšené CRP. Ochorenie bolo hodnotené ako difúzny intersticiálny proces v.s. typu NSIP. Pacient prepustený v kompenzovanom stave do ambulantnej starostlivosti (záver J848). Pacient prijatý na OAIM Topoľčany 18.02.2019 v zhoršenom zdravotnom stave, odobratý materiál na HIV. 26.02.2019 BAL - výsledok 26.02.2019 parazitologické vyšetrenie Pneumocystis jiroveci. Aj napriek terapii, pacient 05.03.2019 exitoval, pitva robená nebola. Asi rok pred hospitalizáciou začal chudnúť, mal opakovane dýchacie ťažkosti. Bol vojak z povolania - vo výsluhovom dôchodku 8 rokov. Dôvod vyšetrenia na AIDS na OAIM v Topoľčanoch bola atypická pneumónia - ARDS. Žil 16 rokov s partnerom, ale nie v registrovanom partnerstve.

K 31.12.2019 v okrese evidujeme 8 prípadov bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z21, hlásené v rokoch 2009, 2010, 2014, 2015 - 2, 2016 – 1 a 2018 - 2.

Pohlavné ochorenia vyšetrujú a liečia, vrátane sexuálnych kontaktov, gynekológovia, dermatovenerológovia, resp. urológovia. K epidemiologickému šetreniu by sme pristúpili v prípade, že by sa jednalo o viac prípadov v epidemiologickej súvislosti, taký prípad v roku 2019 nebol hlásený. V tomto roku sme mali spolu hlásených 21 pohlavných ochorení, z toho 5 ochorenia na syfilis, 2 na kvapavku, 13 chlamýdiových infekcií močovo-pohlavnej sústavy a 1 trichomonázu.

Počet tehotných žien v okrese Topoľčany v 2019 bol 694, počet pôrodov bol 633 a 61 UPT. Všetky tehotné ženy boli testované na infekcie HIV s negatívnym výsledkom.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl.

Vyhodnotenie: na RÚVZ so sídlom v Topolčanoch je zriadená pri oddelení epidemiológie „Poradňa očkovania“, v ktorej poskytujú informácie pracovníci oddelenia. Činnosť poradne je zameraná najčastejšie na telefonické dotazy a osobné konzultácie. Najčastejšie dotazy sa týkali odmietnutia očkovania, výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia, dotazy na iné druhy nepovinného očkovania, nežiadúcich účinkov a kontraindikácií.

V roku 2019 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 2 septikémie spôsobené *Streptococcus pneumoniae* u 13 a 76 ročných neočkovaných mužov a 1 zápal pľúc spôsobený *Streptococcus pneumoniae* u 3 ročného chlapca očkovaného 3 dávkami vakcínou Synflorix.

Okrem toho sme mali hlásené aj 3 ochorenia na tuberkulózu 53 a 59 ročných mužov a 82 ročnej ženy – u všetkých záznam o očkovaní chýbal.

Zaevidovali sme 14 odmietnutí základného očkovania.

V okrese Topolčany boli v týždni od 24.04.2019 do 30.04.2019 realizované tieto aktivity:

- na internetovej stránke RÚVZ Topolčany bol uverejnený materiál k EIW 2019, ktorého sloganom v tomto roku bolo „Predchádzať Chrániť Očkovať“ a kampaň EIW 2019 prebiehala pod heslom „Hold podporovateľom očkovania“;
- na vývesnej tabuli v budove RÚVZ boli propagačné materiály ku kampani Európsky imunizačný týždeň – EIW 2019.
- distribuovali sme písomné materiály s tematikou EIT a letáky do ambulancií lekárov prvého kontaktu a na miesta prístupné laickej verejnosti v poliklinikách a v nemocnici v meste Topolčany,
- osobné a telefonické poradenstvo - očkovací kalendár platný na rok 2019, očkovanie proti osýpkam, ovčím kiahňam, problematika očkovania proti VHB, očkovanie proti TBC, HPV, rotavírusom, očkovanie pred cestou do zahraničia, význam očkovania seniorov, dôsledky odmietnutia očkovania a problematika výskytu ochorení na osýpky,
- v rámci inej činnosti oddelenia epidemiológie sa uskutočnili 2 besedy so zdravotníkmi pracovníkmi v nemocnici v Topolčanoch (49 osôb) a v zariadení sociálnej starostlivosti v Topolčanoch (cca 90 osôb).

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Vyhodnotenie: Najväčší vplyv na odmietavý postoj, najmä mladých ľudí a rodičov malých detí má narastajúci trend antivakcinačných aktivít a vplyv sociálnych sietí, resp. internetu. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi.

K 31.12.2019 sme zaevidovali 14 odmietnutí základného očkovania.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

V rámci aktivity „Deň za zdravý životný štýl“ na Obchodnej akadémii v Topoľčanoch sme poskytli poradenstvo v oblasti zdravej výživy 64 študentom, súčasne sme merali 72 študentom krvný tlak a vyšetřili sme 69 študentov prístrojom OMRON (meranie telesného tuku).

Prednášková činnosť:

Výživa-zdravo, hravo.....ZŠ Lipová Topoľčany (1.-4.ročník).....4 prednášky.....102 žiakov

Zdravá výživa.....ZŠ Hollého Topoľčany (6. ročník).....3 prednášky.....73 žiakov

Zdravá výživa-čo o nej viem?.....ZŠ Hollého TO(9. ročník).....1 prednáška.....20 žiakov

Zdravá výživa-dôležitý predpoklad pre správny vývin adolescenta.....Obchodná akadémia Topoľčany (1. ročník).....1 prednáška.....72 študentov

Viem čo zjem.....ZŠ Hollého Topoľčany.....2 prednášky.....51 žiakov

Viem čo zjem.....ZŠ Škultétyho Topoľčany.....1 prednáška.....24 žiakov

Viem čo zjem.....ZŠ Gogoľova TO.....8 prednášok.....142 žiakov

2. Fyzická inaktivita

Aktivity pri príležitosti 10. máj – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu

Panel v priestoroch RÚVZ Topoľčany na tému: 10. máj – Svetový deň pohybom ku zdraviu.

24.5.2019 sme sa aktívne zapojili v počte päť zamestnancov do celoslovenského **športového dňa v Hlbokom**, ktorý zorganizoval RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach a ÚVZ SR v Bratislave.

16.8.2019 Krnča „**Aj seniori sa môžu hýbať**“ – pohybové aktivity pre seniorov, ktoré zorganizoval ZPCCH spolu s RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch. Seniori sa venovali piatim pohybovým aktivitám, zameraných na zručnosť a šikovnosť, napr. hod loptičkou na cieľ, štafetový beh, hod valčekom do diaľky, stolný tenis a hod loptou na kôš. Športového dňa sa zúčastnilo 94 seniorov.

Prednášková činnosť:

Benefity optimálnej pohybovej aktivity pre zdravie..... 4 prednášky spojené s besedou pre 89 žiakov 8. ročníka ZŠ Hollého, ZŠ Don Bosca, ZŠ Lipová v Topoľčanoch a ZŠ Solčany – účastníkov celoslovenského prieskumu NAPPPA č. 5.1.3.

Pohyb – neodmysliteľná súčasť aktívneho starnutia.....1 prednáška pre 94 seniorov

3. Tabak, alkohol, drogy

Aktivity pri príležitosti 31. máj – Svetový deň bez tabaku

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Zdravotné dôsledky fajčenia.....1 prednáška pre 28 zamestnancov podniku HYZA Topoľčany + merania smokerlyzerom 35 zamestnancov

Kde bolo, tam bolo, fajčenie škodilo.....1 prednáška pre 52 chovancov ZSS „V Kaštieli“ Horné Obdokovce

Kde bolo, tam bolo, fajčenie škodilo.....2 prednášky pre 44 žiakov 4. ročníka ZŠ Lipová v Topoľčanoch

Aktivity pri príležitosti **26. jún Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi.** Panel v priestoroch úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Fetálny alkoholový syndróm.....9 prednášok pre 257 študentov stredných škôl, základných škôl a špeciálnej základnej školy v Topoľčanoch

Negatívne účinky alkoholu pre ľudské zdravie..... 2 prednášky pre 44 žiakov na ZŠ Lipová Topoľčany

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1.Kardiovaskulárne ochorenia

Deň zdravia s podtitulom „Poznáte svoje riziko?“ sme zorganizovali na Mestskom úrade v Topoľčanoch, kde sme za štandardných podmienok 17-im zamestnancom zmerali cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol, krvný tlak, antropometriu, BMI, WHR a osobnou váhou OMRON - telesný tuk, svalovú hmotu, viscerálny tuk, bazálny metabolizmus a poskytli sme následné zdravotno-výchovné poradenstvo s distribúciou materiálu o zdravej výžive.

Prednášková činnosť:

Prevenia a ochrana zdravia pred kardiovaskulárnymi a onkologickými ochoreniami a diabetes mellitus.....1 prednáška pre 23 členov Zväzu postihnutých civilizačnými ochoreniami pobočka Topoľčany.

Spoznávame mozog.... MŠ Tríbečská I TO.....1 prednáška pre 20 detí spojená s tréningom pamäti prostredníctvom pracovných listov

Spoznávame mozog... ZŠ sv. Ladislava v TO...2 prednášky pre 53 žiakov 7. a 8. ročníka **Spoznávame mozog**... MŠ Tríbečská II. TO...1 prednáška pre 38 detí spojená s tréningom pamäti prostredníctvom pracovných listov

Spoznávame mozog.. .MŠ Ľ. Fullu TO...1 prednáška pre 32 detí spojená s tréningom pamäti prostredníctvom pracovných listov

Spoznávame mozog...MŠ Škultétyho TO...2 prednášky pre 54 detí spojené s tréningom pamäti prostredníctvom pracovných listov

Spoznávame mozog....MŠ Gogoľova TO...1 prednáška pre 20 detí spojená s tréningom pamäti prostredníctvom pracovných listov

Dni zdravia v organizáciách za štandardných podmienok: (tu sú dni zoradené chronologicky, niektoré sú spomenuté aj v iných častiach PaP)

05.04.2019 **Okresný úrad** Topoľčany – vyšetrených 16 zamestnancov

19.06.2019 **ZŠ Gogol'ova** Topoľčany – vyšetrených 10 zamestnancov

16.07.2019 **Tesco** Topoľčany – vyšetrených 12 zamestnancov

25.09.2019 **Mestský úrad** Topoľčany – vyšetrených 17 zamestnancov

27.11.2019 **ZŠ Don Bosca** Topoľčany – vyšetrených 16 zamestnancov

Dni zdravia v organizáciách za neštandardných podmienok v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou:

21.-22.5.2019 **ZKW v Topoľčanoch** – vyšetrených 138 zamestnancov (cholesterol, TK, zdravotno-výchovné poradenstvo).

15.11.2019 **Obchodná akadémia** – vyšetrených 72 študentov a zamestnancov (krvný tlak) a 69 študentov a zamestnancov (prístrojom OMRON na telesný tuk)

2. Diabetes mellitus

Aktivity pri príležitosti **14. november – Svetový deň diabetu**

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Diabetes mellitus.....1 prednáška pre 23 členov Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami. Zároveň sme poskytli poslucháčom zdravotno-výchovný materiál „DM alebo cukrovka – novodobý strašiak?“

3. Vybrané nádorové ochorenia

Prednášková činnosť:

Prevenčia a ochrana zdravia pred kardiovaskulárnymi a onkologickými ochoreniami a diabetes mellitus.....1 prednáška pre 23 členov Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR

Realizovali sme prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR v roku 2019“ a za okres Topoľčany sme spracovali dotazníky od 105 respondentov.

9.2 Národný akčný program v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Aktivity pri príležitosti **7. apríl – Svetový deň zdravia**

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu.

5.4.2019 v priestoroch Okresného úradu v Topoľčanoch sme zorganizovali **Deň zdravia**. Tohtoročný Deň zdravia bol zameraný na zvýšenie povedomia o činnosti a aktivitách Poradne zdravia a nadstavbových poradniach. Za štandardných podmienok sme 16-tim zamestnancom zmerali cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol, krvný tlak, antropometriu, BMI, WHR a osobnou váhou OMRON - telesný tuk, svalovú hmotu, viscerálny tuk, bazálny metabolizmus s následným zdravotno-výchovným poradenstvom a distribúciou materiálu o zdravej výžive.

Poradňa pre znižovanie nadváhy – v roku 2019 navštevovali poradňu dvaja klienti. Prvá klientka absolvovala 12 stretnutí a v terapii bude pokračovať aj v roku 2020. Druhý klient začal s terapiou v decembri 2019, absolvoval prvé stretnutie. Pri každom stretnutí klientom robíme antropometrické merania, percentuálne stanovenie telesného tuku, hmotnosť, analyzujeme jedálny lístok a pohybovú aktivitu v jednotlivých konkrétnych prípadoch. Na prvom a poslednom stretnutí robíme biochemické vyšetrenia krvi (chol, glu, Tg, HDL a LDL cholesterol).

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

8. ročník celoslovenskej kampane zameranej na zvýšenie pohybovej aktivity dospelého obyvateľstva „**Vyzvi srdce k pohybu**“ sa konal v termíne od 25. marca do 16. júna 2019. Naše oddelenie do kampane získalo a motivovalo 41 účastníkov. Aktivitu sme zverejnili na webovej stránke mesta Topoľčany, na sociálnych sieťach, v Galérii mesta Topoľčany, na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch. V regióne sme zorganizovali okresné vyhodnotenie súťaže, kde sme udelili tri ceny.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Aktivity pri príležitosti **9. september „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“**

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Fetálny alkoholový syndróm.....SOŠ obchodu a služieb TO.....1 prednáška.....17 dievčat

Fetálny alkoholový syndróm.....SOŠ drevárska TO.....1 prednáška.....30 študentov

Fetálny alkoholový syndróm.....Obchodná akadémia TO.....4 prednášky.....139 študentov

Fetálny alkoholový syndróm.....ZŠ Hollého TO.....1 prednáška.....25 žiakov

Fetálny alkoholový syndróm.....SOŠ agrotechnická TO.....1 prednáška.....26 študentov

Fetálny alkoholový syndróm.....špeciálna ZŠ Pod kalváriou TO....1 prednáška.....20 žiakov

Súčasťou prednášok o fetálnom alkoholovom syndróme bolo premietanie DVD - Čo sme si. To sme si. Vypime si? Dievčatá...

Negatívne účinky alkoholu pre ľudské zdravie..... 2 prednášky pre 44 žiakov na ZŠ Lipová Topoľčany

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

Aktivity pri príležitosti kampane **„Týždeň mozgu 2019“**

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Mozog – ako si ho správne trénovať.....zariadenie pre seniorov Môj domov Topoľčany.....1 prednáška pre 48 seniorov spojená s tréningom pamäti prostredníctvom pracovných listov.

Aktivity pri príležitosti **September – mesiac Alzheimerovej choroby**

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Prednášková činnosť:

Mozog – ako si ho správne trénovať.....zariadenie pre seniorov Komfort n.o. Topoľčany.....1 prednáška pre 21 seniorov spojená s tréningom pamäti prostredníctvom pracovných listov.

Aktivity pri príležitosti **Október – mesiac úcty k starším**

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Deň zdravia v obci Krnča – členovia zväzu postihnutých civilizačnými chorobami spolu s pracovníčkami oddelenia Podpory zdravia a epidemiológie pri RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch zorganizovali pre obyvateľov obce Krnča „Deň zdravia“. 117-tim účastníkom sme zmerali krvný tlak, prístrojom OMRON telesný tuk, distribuovali sme zdravotno-výchovný materiál a poskytli poradenstvo.

Prednášková činnosť:

Prevenia a rizikové faktory vzniku osteoporózy.....1 prednáška pre 22 členov Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami.

9.6 CINDI program SR

Za rok 2019 sme v **Poradni zdravia** vyšetřili 127 klientov (biochemické vyšetřenia, TK a antropometrické merania), z toho prvovýšetřených bolo 59 klientov a kontrolných 68 klientov. 119 klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetření stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetřenie v Poradni zdravia.

9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

Aktivity pri príležitosti **26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi**

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Aktivity pri príležitosti **3. novembrový týždeň – Európsky týždeň boja proti drogám**

Názorná propagácia vo vestibule úradu.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

V súvislosti s úlohami vyplývajúcimi z celonárodného projektu NAPPPA (Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020), ktorý bol prijatý vládou SR uznesením č. 418/2017, sme v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže, plnili úlohu č. 5.1.3 - sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u žiakov ôsmeho ročníka, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi, edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy. Úloha sa realizovala na základe informovaného súhlasu rodičov, formou zberu dát u ôsmakov vybraných škôl v meste Topoľčany a v obci Solčany v mesiacoch apríl, máj a jún 2019. Komplex realizovaných meraní – antropometria, meranie krvného tlaku a pulzu, flexibilita, držanie tela, spirometria a testovanie telesnej zdatnosti. Výsledky meraní boli zhodnotené odborným personálom a každému účastníkovi podrobne zhodnotené a

vysvetlené – každé dieťa dostalo výstupný protokol o absolvovaní všetkých meraní. Účastníci projektu sa aj takouto zaujímavou formou dozvedeli nové informácie o zdraví, o význame zdravej životosprávy v prevencii civilizačných ochorení a zároveň získali možnosť prispieť k zvýšeniu zdravotného povedomia seba aj rovesníkov.

Realizácia **projektu NAPPPA č. 5.1.3** v Topoľčianskom okrese u žiakov ôsmeho ročníka základných škôl sa uskutočnila podľa harmonogramu v uvedených školách:

ZŠ Hollého Topoľčany.....19 žiakov (7 dievčat a 12 chlapcov)

ZŠ Don Bosca Topoľčany.....19 žiakov (9 dievčat a 10 chlapcov)

ZŠ Solčany.....23 žiakov (11 dievčat a 12 chlapcov)

ZŠ Lipová Topoľčany.....17 žiakov (6 dievčat a 11 chlapcov)

Spolu sme vyšetrili 78 žiakov (33 dievčat a 45 chlapcov).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úloh č. 1.1. až 1.6.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií,
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií,
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

Na základe požiadavky ÚVZ SR (podanie č. OHŽP/6995/21853/2018 zo dňa 21.9.2018) bol vykonaný mimoriadny cielený štátny zdravotný dozor (ďalej len ŠZD) v prevádzkach solárií so zameraním na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojený s meraním UV žiarenia v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení a zmene niektorých zákonov v platnom znení.

Plnenie tejto úlohy bolo riešené v súčinnosti s RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odborní zamestnanci oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia tunajšieho úradu vykonali v 3 vybraných prevádzkach solárií ŠZD zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek a zároveň odborní zamestnanci RÚVZ Košice vykonali meranie UV žiarenia vo vybraných opaľovacích prístrojoch v súlade s požiadavkami ÚVZ SR.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

V roku 2019 vykonali odborní zamestnanci oddelenia PPLaT tunajšieho úradu celkovo **433 kontrol**, z uvedeného počtu bolo 270 kontrol vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru a 163 kontrol bolo vykonaných v rámci posudkovej činnosti v súlade so zák. č. 355/2007 Z.z. a nadväzujúcich právnych predpisov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa uplatňovali legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci podľa osobitných predpisov. Realizované kontroly boli vykonávané cielene za účelom zistenia pracovných podmienok a ochrany zdravia zamestnancov na kontrolovaných pracoviskách. Pri týchto kontrolách sa sledovalo predovšetkým zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. – t.j. hygienický štandard na pracovisku, priestor na oddych a uloženie pracovného oblečenia a priestor, zázemie na osobnú hygienu, prístup k pitnej vode, zabezpečenie stravovania.

Okrem toho sa v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonávalo:

- zisťovanie expozície zamestnancov rizikovým faktorom – chemický faktor, hluk, vibrácie, biologický faktor, záťaž teplom a chladom pri práci,
- zabezpečenie posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a predkladanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác,
- zabezpečenie informovanosti zamestnancov (školenia), poskytovanie prestávok v práci, poskytovanie a údržba OOPP.

V rámci posudkovej činnosti sa poskytlo celkovo **300 konzultácií** (odborné rady, poradenstvo). Pri uvádzaní priestorov do prevádzky prevádzkovateľa sa najčastejšie dopytovali najmä k vhodnosti priestorov na pracovisko a v otázkach súvisiacich so zmenou v užívaní týchto priestorov, predkladali projektové dokumentácie ktoré boli posudzované v súčinnosti s ďalšími odbornými oddeleniami tunajšieho úradu. Prevádzkovateľom bolo poskytované aj poradenstvo v súvislosti s legislatívnym rámcom posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a predloženie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác vypracovanú v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. Odborné poradenstvo a usmerňovanie činnosti pri ochrane zdravia pri práci bolo realizované nielen vo vzťahu so zamestnávateľmi, ale aj s poskytovateľmi pracovných zdravotných služieb, za účelom objektívneho posúdenia zdravotných rizík.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V rámci činnosti oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie na RÚVZ so sídlom v Trebišove sústavne získavame údaje o zdravotných rizikách na dozorovaných pracoviskách, vydávame rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizikových prác a vedieme evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch nášho okresu. Počet prevádzok v okrese Trebišov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce v roku 2019 je celkovo **13**. Na týchto pracoviskách sme v roku 2019 evidovali celkom **422 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce z toho **96 žien**.

V roku 2019 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o určení rizikových prác. Celkovo bolo vykonaných 7 cielených kontrol, v rámci ktorých sme sa zamerali na pracovné podmienky zamestnancov, objektivizáciu rizikových faktorov a mieru expozície, realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce ako aj zabezpečenie zdravotného dohľadu pre týchto zamestnancov.

Na základe návrhu zamestnávateľa bolo vydaných 5 rozhodnutí vo veci zaradenia prác do kategórií z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík v nasledovných prevádzkach:

- **Eustream a.s., líniová časť Sečovce**, boli vyhlásené rizikové práce 4. kategórie (hluk) – 17 zamestnancov (existujúce RP).
- **Lesy SR, š.p. Sobrance, prevádzka manipulačný sklad Sečovce** boli vyhlásené rizikové práce 4. kategórie (hluk, vibrácie) – 1 zamestnanec (existujúce RP).
- **Tatravagónka, a.s., prevádzka Trebišov** boli vyhlásené rizikové práce 3. kategórie a 4. kategórie (hluk, zväračský pevný aerosól) – 185 zamestnancov (existujúce RP).
- **Nemocnica s poliklinikou Trebišov a.s.** – boli vyhlásené rizikové práce 3. kategórie (cytostatiká, biologické faktory) – 54 zamestnancov (existujúce RP).

V roku 2019 neboli z evidencie vyradené žiadne rizikové práce.

Pokyny na odstránenie nedostatkov alebo sankčné opatrenie za neplnenie povinností na úseku ochrany zdravia zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, v roku 2019 neboli uložené.

Súhrnné údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2019 za okres Trebišov boli zadávané do programu ASTR a výstupné zostavy boli zaslané e-mailom na ÚVZ SR odbor PPL.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2019 pracovníci PPLaT tunajšieho úradu vykonali 8 cielených kontrol v prevádzkach okresu Trebišov, ktoré boli zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Jednalo sa predovšetkým o prevádzky s poľnohospodárskou výrobou, ktorých bolo celkovo 7 (4 SHR a 3 poľnohospodárske družstvá). Okrem toho sa vykonala cielená kontrola v jednej maloobchodnej predajni, kde v sortimente predaja sa nachádzajú aj agrochemikálie patriace medzi toxické látky a zmesi. Pri všetkých kontrolách boli vykonané konzultácie s prevádzkovateľmi, v rámci ktorých pracovníci PPLaT vykonávali poradenstvo v oblasti zabezpečenia odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami ako aj následných aktualizčných príprav, ďalej ohľadne rizík vyplývajúcich pri predaji alebo manipulácii s toxickými látkami a zmesami ako aj o povinnostiach pri likvidácii obalov a zbytkov agrochemikálií. Z vykonávaných kontrol sme zistili, že naďalej pokračuje trend znižovania používania agrochemikálií s charakterom toxických látok a zmesí v poľnohospodárskom sektore. Tieto prípravky sa nahrádzajú agrochemikáliami, ktoré nespádajú do kategórie toxických látok a zmesí.

Zároveň sme v roku 2019 zaevidovali 279 hlásení od podnikateľských subjektov, ktorí profesionálnym spôsobom vykonávajú reguláciu živočíšnych škodcov v okrese Trebišov. V niektorých prípadoch boli prevádzkovatelia upozornení o doplnenie predmetného

hlásenia v zmysle § 52 ods. 4 zák.č.355/2007 Z.z. ohľadne spôsobu informovania verejnosti alebo osôb dotknutých takouto činnosťou.

RÚVZ so sídlom v Trebišove nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie ani na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.

Mimoriadne situácie alebo havárie v okrese Trebišov RÚVZ so sídlom v Trebišove v roku 2019 neevidoval.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V okrese Trebišov v roku 2019 sme evidovali 2 rizikové pracoviská, na ktorých sa pracuje s chemickými karcinogénmi s celkovým počtom exponovaných pracovníkov 28, z toho 24 žien. Jedná sa o onkologickú ambulanciu a onkologické oddelenie v NsP a.s. Trebišov. Na týchto pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej aj injekčnej forme. V roku 2019 bolo na oddelení onkológie podaných 2318 ampúl s cytostatikami a ambulantne to bolo 4372. Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov spočíva v príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, v dôslednom používaní osobných ochranných pracovných prostriedkov a ich pravidelnom udržiavaní, v dodržiavaní bezpečných pracovných postupov a v pravidelnej účasti na školení bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Na týchto pracoviskách sa kladie veľký dôraz na ochranu zdravia, ktorá spočíva predovšetkým v minimalizácii expozície pracovníkov pri príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, v dôslednom používaní osobných ochranných pracovných prostriedkov a ich pravidelnom udržiavaní, v dodržiavaní bezpečných pracovných postupov a v pravidelnej účasti na školení bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Trebišov sme vydali **43 rozhodnutí** na vykonanie odbornej sanácie azbestového materiálu a na nakladanie s nebezpečným odpadom (40 strešná krytina, 2 stúpačka bytového domu, 1 podhlád bytového domu). V rámci povinného hlásenia týchto činností sme v roku 2019 obdržali 43 hlásení od podnikateľských subjektov o výkone odbornej sanácie. Oproti predchádzajúcemu roku 2018 sme zaevidovali nárast o 27 výkonov odbornej sanácie strešnej krytiny podnikateľskými subjektmi.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci podpory zdravia pri práci oddelenie PPLaT sústavne spolupracuje s odbornými zamestnancami „Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove“. V rámci tejto spolupráce zamestnanci poradne zdravia poskytovali cielené poradenstvo pre 20 zamestnancov Gymnázia v Trebišove, pre 11 zamestnancov Cirkevného gymnázia v Trebišove, pre 17 zamestnancov okresného úradu Trebišov, pre 9 zamestnancov policajného zboru, pre 20 zamestnancov obchodného centra Tesco, pre 8 zamestnancov centra voľného času, pre 7 zamestnancov Správy ciest KSK a pre 10 zamestnancov spoločnosti CEMIX s.r.o.. Celkovo boli takto poskytnuté služby Poradne zdravia pre 102 zamestnancov v rozsahu: meranie tlaku, hodnotenie BMI, meranie glukózy a cholesterolu, výživové poradenstvo a poradenstvo v ďalších rizikových faktoroch životného štýlu.

V rámci činnosti oddelenia PPLaT bolo pri výkone ŠZD poskytované poradenstvo zamestnávateľom v problematike posúdenia zdravotného rizika a zvyšovania pracovnej pohody pre zamestnancov. Zdôrazňovala sa požiadavka vhodných priestorov na odpočinok, pitný režim a stravovanie, ako aj ochrany nefajčiarov, poskytovanie a udržiavanie OOPP a zabezpečenie školení zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Pri poradenskej činnosti bol kladený dôraz na prevenciu chorôb z povolania a na dôkladnú realizáciu lekárskeho preventívneho prehliadok.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v 43. kalendárnom týždni sa na RÚVZ so sídlom v Trebišove konal deň otvorených dverí na oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, kde pracovníci tohto oddelenia poskytovali poradenstvo v oblasti ochrany zdravia pri práci, zabezpečenia posúdenia zdravotných rizík pri práci s kategorizáciou prác, vykonávaní lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a aplikácii preventívnych ochranných opatrení na elimináciu vplyvov zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia na pracoviskách.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úloh č. 3.1., 3.3.

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO a preto je úloha zameraná na kontrolu pridanej jedlej soli do hotových pokrmov v ZSS, pekárskeho výrobkov a chleba. Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017-2025“.

Podľa požiadaviek gestora úlohy bolo v ZSS odobraté : 2x celé obedové menu a to: 1x v uzavretom ZSS a 1x v otvorenom ZSS. Bolo zisťované množstvo jedlej soli (mg/kg), množstvo jedlej soli v g/na hmotnosť pokrmu, % odporúčanej dennej dávky a % odporúčaného podielu jedlej soli na obed.

Odobraté vzorky na laboratórne vyšetrenie v zariadeniach:

1. **ZSS otvorené** : „Eva Sokolová ESPRESSO, Lúčna, Trebišov“
 - Polievka slepačia s cestovinou
 - Bravčová štefánska pečienka
 - Dusená ryža

2. **ZSS uzatvorené (zariadenie sociálnych služieb)**: „Dom seniorov Sečovce, n. o., Dargovských hrdinov 1734/60, Sečovce“
 - Kačací vývar s cestovinou
 - Kuracie dusené so zeleninou
 - Pečené zemiaky

Výsledky boli následne spracované podľa skupín pokrmov v tabuľkovej forme podľa požiadaviek gestora a zaslané RÚVZ so sídlom v Košiciach. Konečné množstvo pridanej soli v oboch odobratých denných menu bolo **vyhovujúce**.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci plnenia úlohy v prioritnej oblasti **Podpora zdravého štartu do života** v roku 2019 RÚVZ so sídlom v Trebišove evidoval jedno zariadenie, v ktorom sa stretávajú matky s deťmi na materských dovolenkách, Materské centrum Sovička v Sečovciach, ktoré je v prevádzke od roku 2017. Odborní zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže nadviazali s predmetným **Materským centrom spoluprácu** a bol aj daný rozsah aktivít, zameraných na individuálne poradenstvo a konzultačnú činnosť ako aj na skupinové intervencie v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity a pohybovej aktivity a iných odborných tém pre deti a matky. Na ponúkané aktivity reagovali s tým, že o edukačné aktivity majú záujem, ale pre nedostatočnú účasť matiek s deťmi sa stretávajú nepravidelne, len občas. Predpokladáme, že táto situácia sa v ďalšom období zlepší.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

RÚVZ so sídlom v Trebišove sa podieľal na realizácii celoslovenského projektu „**Školský program**“. Projekt je zameraný na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Na základe Stratégie Slovenskej republiky pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018-2022/2023 sa projekt „Školský program“ realizoval na základe metodických pokynov ÚVZ SR na dvoch základných školách v okrese Trebišov, jednej mestskej a jednej vidieckej. V školskom roku 2018/2019 realizovali odborní zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trebišove v súčinnosti s poverenými zamestnancami vybraných základných škôl **sprievodné edukácie**. **Sprievodné edukácie** projektu „Školský program“ boli realizované na dvoch vybraných základných školách – ZŠ M. R. Štefánika v Trebišove a ZŠ Michalany počas celého školského roka 2018/2019. V prvom polroku školského roka bol realizovaný „**Týždeň zdravej výživy**“. **Edukačné aktivity** o zdravej výžive boli realizované v spolupráci so školami vo forme prednášok pre žiakov II. stupňa základnej školy. Pre žiakov I. stupňa edukácia sa realizovala priebežne v priebehu celého školského roka, jej súčasťou boli besedy so žiakmi, práce s pracovnými listami, s omaľovánkami ap., ktoré boli prispôbené cieľovým skupinám. Ako edukačná pomôcka bol použitý plagát s potravinovou pyramídou z projektu „Viem, čo zjem“. Pre žiakov sa na školách vytvoril priestor na kreatívnu činnosť a to: kreslenie obrázkov o zdravej výžive, súťaž o najlepší recept z ovocia a zeleniny ap. Na dvoch základných školách bolo realizovaných spolu 8 prednášok pre 204 žiakov. Počet výkonov: 16

Projekt „**Viem, čo zjem**“ je celoslovenský projekt medzinárodného charakteru. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Projekt bol realizovaný pre 3. – 4. ročníky a 5.-6. ročníky základných škôl. Projekt prebiehal prostredníctvom interaktívnych prednášok (4) s praktickou realizáciou (vypracovaním

pracovných listov), prostredníctvom ktorých si mali žiaci (58 žiakov) utvrdiť prezentovanú tematiku a naučiť sa vnímať svoj stravovací režim počas dňa s prihliadnutím na vyváženosť a pravidelnosť v stravovaní. Na projekte sa zúčastnilo 58 žiakov Základnej školy Komenského Trebišov a boli im prezentované 4 prednášky. Na základe metodických usmernení ÚVZ SR sa v okrese Trebišov realizoval na vybraných základných školách projekt „**Viem, čo zjem**“, ktorého súčasťou bol aj dotazníkový prieskum. Dotazníky s označením „P“ vybranej Základnej školy, ul. Komenského 1962/8, Trebišov vyplnilo 83 žiakov a dotazníky s označením „K“ z Cirkevnej základnej školy sv. Juraja, ul. Gorkého 55, Trebišov vyplnilo 54 žiakov 3., 4., 5., a 6. ročníka. Vypracované dotazníky boli zaslané na ďalšie štatistické spracovanie na ÚVZ SR. Počet výkonov: 111

V dvoch materských školách boli vytvorené priestorové i prevádzkové možnosti zabezpečenia stravovania u detí, ktoré si vyžadujú **diétne stravovanie**. Bolo umožnené donášať deťom stravu pripravovanú doma (alergie na bielkovinu kravského mlieka, sóju, vaječný bielok, intolerancia laktózy).

Na kontrolu dodržiavania **pitného režimu** pre deti materských škôl bolo vykonaných 23 kontrol. Pri vykonanom monitoringu so zameraním na pitný režim bolo zistené, že okrem nápojov uvedených v jedálnom lístku je pitný režim zabezpečený počas celého dňa. V dopoludňajších hodinách sú deťom podávané slabo osladené čaje a v popoludňajších hodinách väčšinou čistá pitná voda alebo ochutené vody so sirupom.

Pri kontrolách v rámci štátneho zdravotného dozoru bola kontrolovaná energetická a biologická hodnota podávanej stravy. V jednej súkromnej školskej jedálni pri základnej škole sú naďalej ponúkané pre žiakov školy desiate, ktoré sú tu pripravované. Skúsenosti sú podľa vedenia školy veľmi kladné. Deti si zvykli na možnosť desiatovať v školskej jedálni. Ponúkaný sortiment desiat je pestrý (mlieko, mliečne výrobky, ovocie, pitný režim).

V rámci **mimoriadnej cielenej kontroly “Obedy zadarmo”** bola vykonaná kontrola v 8 zariadeniach školského stravovania zriadených pri ZŠ v okrese Trebišov.

V predmetných zariadeniach vedúce školských jedální majú zavedený systém denného a prehľadného hlásenia počtu obedov. Vo väčšine prípadov sa počty obedov nahlasujú denne v čase od 7:30 do 8:00 hod., a to buď cez asistentov na školách, dochádzkový čipový systém, nahlasovanie cez triednych učiteľov, ktorý vedú evidenčnú kartu – výkaz prítomnosti žiakov v triede. Možnosť odhlásenia dieťaťa z obedov majú aj priamo rodičia (v prípade ochorenia dieťaťa alebo z iných dôvodov). V prvý deň ochorenia dieťaťa majú rodičia vo všetkých kontrolovaných zariadeniach možnosť si prevziať obed do obedára. Nakoľko sa v stravovacích školských zariadeniach zaviedol denný a efektívny spôsob nahlasovania obedov, vedúce školských jedální nevidia problémy pri plánovaní, príprave a výdaji obedov pre stravníkov.

V dvoch prípadoch sa znížil počet stravníkov v ŠJ a to z dôvodu, že sa jedná o školské zariadenia v obciach, kde sa celkovo znížil počet zapísaných žiakov. V jednom školskom zariadení sa predĺžila doba prestávky na obed, z dôvodu navýšenia počtu dochádzajúcich žiakov školy. Narušenie výchovno – vzdelávacieho procesu nebolo zistené ani v jednom kontrolovanom školskom zariadení. Takmer vo všetkých kontrolovaných stravovacích zariadeniach boli kuchyne dovybavené strojno-technologickým zariadením a personálne obsadené odborne a zdravotne spôsobilými osobami. V predmetných školských stravovacích zariadeniach sa neposkytuje diétne stravovanie formou varenia diétnych pokrmov.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Tunajší úrad verejného zdravotníctva v spolupráci s ÚPSVaR na okresnej úrovni v rámci národného projektu „Obedy zadarmo“ zrealizoval **školenie pre uchádzačov na výkon práce v školskej kuchyni**. Spolu bolo vyškolených 43 osôb.

d) Podpora pohybových aktivít

Plnenie úlohy **NAPPPA** „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“, bolo realizované na základe uznesenia vlády č. 218/2017 z 23.mája 2017 k Národnému akčnému plánu na podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (NAPPPA). Národný akčný plán sa opiera o prioritné oblasti, ciele a nástroje Stratégie pohybovej aktivity pre WHO Európsky región 2016-2025.

Oddelenie hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu v mesiacoch **máj - jún 2019** realizovalo III. etapu projektu a uskutočnilo testovanie **žiakov 8. ročníkov vybraných základných škôl** okresu Trebišov.

Celý súbor tvorilo **71 žiakov 8. ročníkov dvoch základných škôl**, z toho 35 chlapcov a 36 dievčat. Všetkým zúčastneným žiakom bol meraný krvný tlak a pulz. Boli u nich zisťované antropometrické údaje (telesná výška a hmotnosť, obvod pásu a bokov), z ktorých bol stanovený BMI index a WHR index. Ďalej bola u testovaných zisťovaná hrúbka kožných rias (kalipometria) a flexibilita a hodnotené držanie tela. Súčasťou merania bol kondičný test (Ruffierov test) a spirometria (test funkčnosti pľúc). Po absolvovaní všetkých vyšetrení každému žiakovi bolo poskytnuté aj individuálne zhodnotenie výsledkov. Súčasťou vyšetrenia bolo aj poskytnutie poradenstva o zdravom životnom štýle a vyplnenie anonymného dotazníka životného štýlu. Výsledky meraní a informácie z dotazníka životného štýlu boli vložené do databázy údajov a odoslané na ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi na ďalšie štatistické spracovanie. Počet výkonov: 926

Odborní zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trebišove v rámci výkonu ŠZD vykonali kontrolu v 8 telovýchovných zariadeniach zriadených pri ZŠ a SŠ v okrese Trebišov. Všetky telovýchovné zariadenia sú zásobované z verejného vodovodu v správe VVS a. s. závod Trebišov.

V jednom prípade boli zistené nedostatky v spôsobe zabezpečenia vetrania priestorov telocvične (nezabezpečená možnosť otvárania okien); prevádzkovateľ predložil návrh odstránenia nedostatkov, ktoré následne v navrhovanom termíne aj odstránil.

e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

Na základe metodických usmernení ÚVZ SR bol v okrese Trebišov realizovaný **projekt WHO COSI – European Childhood Obesity Surveillance Initiative** na vybraných základných školách. Prieskum sa realizoval u žiakov vybraných základných škôl vo veku 7-7,99 roka a vo veku 8-99 roka. Rozsah zisťovaných a spracovaných údajov v tabuľke bol schválený zodpovednou osobou v zmysle GDPR.

Počet dotazníkov je 157. Údaje z rodinného dotazníka boli vložené do excelovskej tabuľky, ktorá bola odoslaná na spracovanie v zmysle usmernení.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v Slovenskej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

V priebehu roku 2019 RÚVZ so sídlom v Trebišove realizoval projekt „**ESPAD 2019**“. Na dotazníkovom prieskume sa zúčastnilo **205 žiakov**, 9. ročníkov ZŠ a 1.2. a 3. ročníkov SŠ a Gymnázia. Žiaci 4. ročníkov sa na dotazníkovom prieskume nezúčastnili, z dôvodu ich neprítomnosti na škole po ukončení štúdia. Dotazníky boli zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR v určenom termíne. Počet výkonov: 222

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

V priebehu roku 2019 vykonali odborní zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ Trebišov odber spolu **40 vzoriek piesku** za účelom zistenia indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskoviskách, ktoré sú určené na hranie detí (21 vzoriek z materských škôl, 15 vzoriek z mestských pieskovísk, 4 vzorky z detských jasí).

Z celkového počtu odobratých vzoriek bolo zistené, že **hodnoty v 6 vyšetrených vzorkách** piesku boli **nevyhovujúce** v sledovaných ukazovateľoch (Fekálne streptokoky a Termotolerantné koliformné baktérie) a neboli v súlade s vyhláškou MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na pieskoviská. Prevádzkovateľom predmetných pieskovísk bolo následne zaslané oznámenie – vyhodnotenie laboratórneho rozboru piesku a zároveň boli upozornení, že musia bezodkladne **vykonať nápravné opatrenia**. Následne bol vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu odstránenia nedostatkov a boli odobraté opakované vzorky piesku. V jednom prípade bolo **začaté správne konanie** vo veci vydania rozhodnutia o náhrade nákladov, nakoľko aj pri opakovanom odbere boli zistené prekročené hodnoty najvyššieho prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku a zároveň bolo zistené, že prevádzkovateľ **nevykonal** nariadené opatrenia (neboli vykonané opatrenia na zamedzenie znečistenia piesku).

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V mesiaci október a november 2019 odobrali odborní zamestnanci tunajšieho úradu verejného zdravotníctva mesačné jedálne lístky v 3 vybraných MŠ v okrese Trebišov.

V zmysle odbornej metodiky ÚVZ SR (príloha k prípisu č. HDM/1736/89695/2019 zo dňa 25.2.2019), boli jedálne lístky nasledovne vyhodnotené:

Vyhodnotenie mesačných jedálnych lístkov za mesiac október:

1. **Súkromná ŠJ DSA pri MŠ, Komenského 12, 075 01 Trebišov**
 - Koeficient pestrosti: 0,62
 - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – výborný
obedy – veľmi dobré
2. **ŠJ pri MŠ pri Polícií, 075 01 Trebišov**
 - Koeficient pestrosti: 0,77
 - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – výborný
obedy – výborný
3. **ŠJ pri MŠ, Komenského1964/11, 075 01 Trebišov**
 - Koeficient pestrosti: 0,86
 - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – výborný
obedy – výborný

Vyhodnotenie mesačných jedálnych lístkov za mesiac november:

1. **Súkromná ŠJ DSA pri MŠ, Komenského 12, 075 01 Trebišov**
 - Koeficient pestrosti: 0,77
 - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – veľmi dobrý
obedy – výborný
2. **ŠJ pri MŠ pri Polícií, 075 01 Trebišov**
 - Koeficient pestrosti: 0,96
 - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – výborný
obedy – veľmi dobrý
3. **ŠJ pri MŠ, Komenského1964/11, 075 01 Trebišov**
 - Koeficient pestrosti: 0,85
 - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:
desiaty a olovranty – veľmi dobrý
obedy – veľmi dobrý

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

V zmysle zaslanej odbornej metodiky ÚVZ SR pod č. OHDM/8799/28173/2018 zo dňa 28.11.2018, sme začali s realizáciou pilotného projektu vyplňovania **dotazníkov „Úrazy**

u detí v SR“ so začiatkom od roku 2019 (za mesiac: február, júl a október). Poverená osoba nadviazala kontakt s vedením nemocnice a priebežne zisťovala stav vyplňovania dotazníkov.

Nakoľko boli poskytnuté iba počty o evidovaných úrazoch detí - **dievčatá 6, chlapci 16, spolu 22**; dotazníky rodičmi **neboli vyplnené a ďalšie informácie o úrazoch neboli poskytnuté**, iné informácie (údaje) o výstupoch z dotazníkov neboli k dispozícii na zaslanie do databázy NCZI.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na plnení Národného programu podpory zdravia v časti: *Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení*. V roku 2019 boli realizované edukačné aktivity pre cieľov skupiny:

- Laická verejnosť: zamerané na propagáciu prospešnosti očkovania a preventívne opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení:
 - 2x skupinové intervencie (jún - október) pre *študentov stredných škôl* na tému „*Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania*“;
 - 2x skupinová intervencia pre učiteľky materských a základných škôl v okrese Trebišov, v dňoch 12.11.2019, 19.11.2019 na tému: „*Očkovanie – ochorenie, prevencia a význam očkovania*“;
 - vzdelávacia aktivita pre profesionálov pôsobiacich v rómskych komunitách – koordinátorov, asistentov osvetu zdravia príspevkovej organizácie MZ SR Zdravé regióny pôsobiacich v okrese Trebišov ako aj mimo okres Trebišov, dňa 25.10.2019, zameraná na 4 témy: „*Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života*“, „*Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania detí v Slovenskej republike*“, „*Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie*“, „*Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie*“;
 - vzdelávacia aktivita pre profesionálov pôsobiacich v marginalizovaných rómskych komunitách - sociálni pracovníci miest Trebišov a Sečovce, sociálni pracovníci Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišov, dňa 25.10.2019, zameraná na 4 témy: „*Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života*“, „*Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania detí v Slovenskej republike*“, „*Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie*“, „*Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie*“;
- V roku 2018 bol spracovaný a v 2019 doplnený o nové informácie edukačný materiál „*Očkovanie a jeho význam*“, „*Epidémia osýpok v okrese Trebišov - informácie a odporúčania pre verejnosť*“, ktoré boli následne zverejnené na webovej RÚVZ so sídlom v Trebišove.

2. Viacúčelové imunologické prehľady v SR

V roku 2019 zabezpečovalo oddelenie epidemiológie realizáciu úloh týkajúcich sa Imunologického prehľadu 2019. Zabezpečovaná bola koordinácia, administrácia, informovanie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o výsledkoch imunologických prehľadov.

3. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

Táto úloha je vykonávaná priebežne.

- *Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania na regionálnej, okresnej a lokálnej úrovni so zameraním na definovanie imunitných dier, definovanie rizikovej populácie a spôsobu riešenia zistených nedostatkov.*

Popis riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom v Trebišove v roku 2019:

RÚVZ so sídlom v Trebišove v súvislosti s výskytom ochorení na osýpky v roku 2019 v Košickom kraji (pred vznikom epidémie v okrese Trebišov) *nariadil viaceré preventívnych opatrení zameraných na:*

- doočkovanie povinného očkovania u detí do 18 rokov veku;
 - vydal odporúčania na kontrolu očkovania a doočkovanie dospelých osôb proti osýpkam;
 - opakovane upovedomoval o aktuálnej epidemiologickej situácii a opatreniach poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, inštitúcie zabezpečujúce úlohy štátu a miest a obcí pri poskytovaní služieb a činností v sociálnej oblasti, taktiež školské zariadenia a detské domovy a iné inštitúcie;
 - organizačne zabezpečil výkon lekárskeho dohľadu a výkon mimoriadneho očkovania u detí z marginalizovanej rómskej komunity v meste Trebišov.
- V roku 2019 bola vykonaná kontrola očkovania v zariadeniach sociálnych služieb (očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam a očkovanie proti chrípke) - *18 kontrol.*
 - V mesiaci september 2019 bola vykonaná kontrola očkovania na ambulanciách pre deti a dorast v územnej pôsobnosti okresu Trebišov - *26 kontrol.*
 - V septembri 2019 bola taktiež vykonaná kontrola očkovania neimúnnych osôb v priamom kontakte s chorými na VHB a nosičmi HBsAg na ambulanciách pre dospelých v územnej pôsobnosti okresu Trebišov – *25 kontrol.*
 - V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli v roku 2019 hlásené tieto ochorenia:
 - *B 05.2 Osýpky komplikované zápalom pľúc (J17.1*) – 4 ochorenia (1x očkovaný riadne, 1x očkovaný nedostatočne, 1x neočkovaný, 1x neočkovaný pre vek);*
 - *B 05.8 Osýpky s komplikáciami – 52 ochorení (1x chýba záznam o očkovaní, 7x neočkovaní, 2x neočkovaní pre kontraindikácie, 25x neočkovaní pre vek, 1x neočkovaný pre odmietnutie očkovania, 1x očkovaní nedostatočne, 15x očkovaní riadne);*
 - *B 15 Akútne vírusová hepatitída A - 1 ochorenie (očkovací status: 1x neočkovaný);*
 - *B 18.1 Chronická vírusová hepatitída B - 5 ochorení (očkovací status: 2x očkovaní riadne, 3x neočkovaní);*
 - *Z 22.5 Nosičstvo HBsAg - 44 novoevidovaných nosičov (očkovací status: 3x očkovaní riadne, 41x neočkovaní);*
 - *A 15 – A 18 Tuberkulóza - 17 ochorení (očkovací status: 11x očkovaní status neznámy);*
 - *Meningokoková meningitída (A 39.0 Meningokoková meningitída (G01*) – 1 ochorenie (očkovací status: 1x neočkovaný), A 39.2 Akútne meningokokcémia – 1 ochorenie (očkovací status: 1x neočkovaný));*
 - *A 37.0 Pertussis - 6 ochorení (očkovací status: 2x očkovaní riadne, 4x neočkovaní)*

- A 08.0 Rotavírusová enteritída - 94 ochorení (očkovací status: 92x neočkovaní a 2x očkovaní riadne)

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2019	rok 2018	rok 2017	rok 2016
Osýpky	56	109	0	0
VHA	1	1	5	421
VHB	5	7	18	22
HBsAg pozitivita	45	38	53	34
Pertussis	6	0	1	1
Kliešťová encefalitída	0	0	0	4
Meningokokové invazívne ochorenia	2	1	1	0
Rotavírusové enteritídy	94	78	67	26
Tuberkulóza	17	11	6	4
Varicella	387	110	310	449

- Porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania:

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2019			rok 2018			rok 2017			rok 2016		
	Chorí	očkovaní	Z toho populácie v %	Chorí	očkovaní	Z toho populácie v %	Chorí	očkovaní	Z toho populácie v %	Chorí	očkovaní	Z toho populácie v %
Záškrt	0	-	95,3%	0	-	96,7%	0	-	97,9%	0	-	96,9%
Tetanus	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	95,5%
Pertussis	6	2	96,2%	0	-	97,2%	0	0	96,8%	1	0	95,5%
Poliomyelitída	0	-	95,3%	0	-	96,7%	0	-	95,9%	0	-	96,9%
			-			-			-			-
			96,2%			97,2%			96,8%			95,5%
Hemofilové invazívne och.	1	0	95,7%	0	-	96,8%	0	-	96,8%	0	-	96,3%
VHB	5	2	95,7%	7	0	96,8%	18	4	96,8%	22	1	96,3%
Pneumokokové invazívne ochor. u detí	0	-	95,7%	0	-	97,1%	0	-	96,3%	0	-	96,3%
Parotitída	0	-	95,7%	0	-	96,5%	0	-	95,7%	2	1	96,3%
Osýpky	56	16	-	109	38	-	0	-	-	0	-	96,3%
Rubeola	0	-	97,3%	0	-	98%	0	-	98,3%	0	-	97,1%

													%
													97,3
													%
													96,8
													%
Tuberkulóza	17	0	-	11	0	-	6	1	-	4	1	-	-

4. Manažment očkovania

- Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti bolo v roku 2019 zaslané oddelením epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trebišove spracované odborné usmernenie týkajúce sa: výkonu povinného preventívneho očkovania u vnímavej populácie so zameraním na očkovanie proti osýpkam, postexpozičnej profylaxie pri expozícii osýpkam v zmysle príslušného odborného usmernenia hlavného hygienika SR, ako aj zabezpečenia očkovania vzťahujúceho sa na zamestnancov zdravotníckych zariadení: „*Epidémia osýpok v Košickom kraji - odborné usmernenie s upozornením pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti*“.
- Ďalej v priebehu roka 2019 RÚVZ so sídlom v Trebišove pri ukladaní opatrení verejnou vyhláškou na zamedzenie vzniku a šíreniu ochorení na osýpky 13x elektronicky a písomne informoval poskytovateľom zdravotnej starostlivosti o príslušnom Odbornom usmernení vydanom hlavným hygienikom SR a postupoch pri postexpozičnej profylaxii osýpkam exponovaných osôb.
- V roku 2019 bol realizovaný štátny zdravotný dozor v ambulanciách všeobecného lekára pre deti a dorast (3x PZS – 14 hlásení o odmietaní očkovania) za účelom komunikácie o dôvodoch odmietania povinného očkovania a poskytnutia relevantných informácií.

5. Kontrola očkovania v SR

- Na základe kontroly očkovania vykonanej v roku 2019 v zariadeniach sociálnych služieb (ZSS) a v detských domovoch zameranej na očkovanie proti chrípke a proti pneumokokovým ochoreniam, bola zistená zaočkovanosť proti chrípke vo všetkých vekových skupinách 75,0% (došlo k vzostupu zaočkovanosti o 22,6%) a zaočkovanosť proti pneumokokovým ochoreniam vo všetkých vekových skupinách 22,2% (došlo k vzostupu zaočkovanosti o 13,3%).
- V mesiaci september 2019 bola vykonaná kontrola povinného očkovania u detí. Na úrovni okresu Trebišov nebola zistená zaočkovanosť pod 95% ani v jednom z kontrolovaných ročníkov. Na základe výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2019 je možné konštatovať oproti roku 2018 nasledovné :
 - Zaočkovanosť v kontrolovanom ročníku 2017 proti:
 - diftérii, tetanu, pertussis, VHB, hemofilovým infekciám, poliomyelitíde mierne klesla - z 96,9% na 95,7%;
 - pneumokokom mierne klesla - z 97,1% na 95,7%;
 - MMR mierne klesla - z 98,0% na 97,3%.
 - Zaočkovanosť základného očkovania proti MMR v ročníku 2016 mierne klesla z 98,5% na 97,9%.
 - Zaočkovanosť pri preočkovaní proti MMR v kontrolovaných ročníkoch je nasledovná:

- v ročníku 2007 nepatrne klesla z 96,5% na 95,7%;
- v ročníku 2006 klesla z 97,4% na 95,6%;
- V zaočkovanosti proti DTaP-IPV bol v ročníku 2012 zaznamenaný pokles z 97,2% 96,2% ako aj pokles v ročníku 2005 z 96,7% na 95,3%.

V kontrolovanom období od 1.9.2018 – 31.8.2019 v porovnaní s rokom 2018 počet dočasných kontraindikácií ostal nezmenený (14 prípadov) a počet trvalých kontraindikácií stúpol (zo 6 prípadov na 17). Pri kontrole uchovávaní vakcín v ambulanciách neboli zistené závažné nedostatky.

- V roku 2018 prebiehala v okrese Trebišov epidémia osýpok v rámci protiepidemických opatrení v súvislosti s pretrvávajúcim narastajúcim epidemickým výskytom prípadov osýpok sa vykonávalo mimoriadne očkovanie u vnímavých osôb. Následne v roku 2019 bol vykonaný štátny zdravotný dozor u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, či sa vnímavé osoby podrobili lekárskej dohode a následne mimoriadnemu očkovaniu proti osýpkam jednou dávkou vakcíny v rámci vydaných verejných vyhlášok.
- V septembri 2019 bola vykonaná kontrola očkovania neimúnnych osôb v priamom kontakte s chorými na VHB a nosičmi HBsAg na ambulanciách pre dospelých v územnej pôsobnosti okresu Trebišov, v ktorej bolo zistených 13 kontaktov chorých na VHB, z toho zaočkovaných 9 osôb proti vírusovej hepatitíde B (69,2%), z toho 2 osoby troma dávkami vakcíny, 5 osôb dvoma dávkami a 2 osoby jednou dávkou. V kontakte s nosičmi HBsAg bolo 69 osôb, z toho 2 osoby boli zaočkované troma dávkami vakcíny, 6 osôb bolo zaočkovaných dvoma dávkami vakcíny a 7 osôb bolo zaočkovaných jednou dávkou vakcíny. Očkovanie je spolu vykonané u 21,7% osôb podliehajúcich tomuto očkovaniu. V očkovaní sa naďalej pokračuje, niektoré kontakty sú ešte v štádiu vyšetrovania na protilátky proti vírusovej hepatitíde B. Ostatné kontakty sú opakovane predvolávané na zahájenie očkovania z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie.

6. Odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti populácie

Pre účely udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania a pre účely znižovania až odstraňovania rozdielov v zaočkovaní v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva sa zabezpečili nasledovné aktivity a postupy:

- *Priebežne počas roka 2019 pokračovala spolupráca s asistentmi a koordinátorom osvetu zdravia (príspevková organizácia MZ SR Zdravé komunity n.o.) v mestách Sečovce a Trebišov. Asistenti vykonávajú edukáciu o význame očkovania v rómskych komunitách. Poskytovali súčinnosť pri zabezpečení očkovania a doočkovania detí z marginalizovaných skupín týkajúceho sa povinného očkovania ako aj v súvislosti s očkovaním v ohniskách osýpok. Zároveň v tejto oblasti prebieha spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi miest Trebišov, Sečovce a obcí v okrese Trebišov.*
- *Ďalšie opatrenia na odstránenie rozdielov v zaočkovanosti v marginalizovaných skupinách sú popísané v bode 3 tejto kapitoly.*

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

- Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. V roku 2019 bol 1x vykultivovaný kmeň *H. influenzae* (nešpec.). Pravidelne je vykonávaná *analýza polyrezistentných kmeňov*. Celkovo bolo v roku 2019 vykultivovaných *31 rôznych kmeňov*.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

- Úloha je plnená priebežne. Prenosné ochorenia sú hlásené z laboratórií v Košiciach (MEDY s.r.o., Synlab s.r.o., Medirex, a.s.) a Stropkove (Alpha medical a.s.). Predmetné laboratória zabezpečujú hlásenie prostredníctvom systému EPIS, mailom alebo telefonicky. Pohlavne prenosné ochorenia sú hlásené z dermatovenerologických a gynekologických ambulancií. Ochorenia na TBC sú hlásené z Oddelenia tuberkulózy a pľúcnych chorôb NsP Trebišov a.s.. Zabezpečená bola úzka spolupráca s infekčným oddelením NsP Michalovce a.s. a infekčným oddelením UNLP Košice pre pacientov s trvalým bydliskom v okrese Trebišov. Od marca 2015 je infekčná ambulancia pri NsP Trebišov a.s. zrušená.
- V okrese Trebišov sa proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia pohybuje na priemernej úrovni 62% (pediatri 62% a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 61 %).
- Zdravotnícke zariadenia ambulancnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov, ktoré nehlásia ARO a chrípke podobné ochorenia sú priebežne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov.
- Z lôžkových zdravotníckych zariadení v roku 2019 boli priebežne hlásené ochorenia na nozokomiálne nákazy.
- V priebehu roka 2019 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do EPIS 11 lekárov.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Analýza prenosných ochorení za rok 2019 (porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2019 s výskytom v roku 2018 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy):

- Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz* v závislosti od epidemiologickej situácie vo výskyte prenosných ochorení: v roku 2019 bolo evidovaných **2047 hlásení prenosných ochorení**. Z toho v systéme EPIS bolo *spracovaných 1777 ochorení*, spracovaných bolo **607 ohnísk**.

V systéme EPIS spracované:	Ochorenia	Ohniská
2019	1777	607
2018	1592	694
2017	1676	468
2016	1977	724
2015	1271	480
2014	1525	563
2013	1017	418

- V roku 2019 nebol zaznamenaný výskyt ochorení na *mumps*. V porovnaní s rokom 2018, kedy nebolo hlásené žiadne ochorenie na *pertussis*, v roku 2019 bolo hlásených spolu 7 ochorení. Zvýšil sa počet *tuberkulóz*, v roku 2019 bolo hlásených 17 ochorení, zatiaľ čo v roku 2018 bolo hlásených 11 ochorení.

- Spracovaná bola *12-krát mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov, prostredníctvom, ktorej je zabezpečená priebežná informovanosť o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre: RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, pre lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov a obyvateľstvo - písomne, emailom, aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **25 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
- Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V roku 2019 bolo vyšetrených **60 septikémií**. V roku 2019 došlo k poklesu počtu septikémií oproti roku 2018 o 77 prípadov, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

Analýza chrípkovej situácie v okrese Trebišov:

- *12 - krát* bola vykonaná mesačná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov;
- *52 - krát* týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- V roku 2019 nebol odobratý materiál na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese Trebišov, oproti roku 2018, kedy nebol u sentinelových lekárov v okrese Trebišov zachytený kmeň pandemickej chrípky typu A (H1N1).

4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov

V Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce bolo umiestnených 6 detí na prechodné obdobie (1 dievča, 5 chlapcov). V období umiestnenia v predmetnom zariadení očkovací status týchto detí bol neznámy. Očkovanie proti poliomyelitíde, morbillám, rubeole, parotitíde bolo vykonané u 6 detí. Zaistené osoby sú zvyčajne bez akejkoľvek zdravotnej dokumentácie a sú ďalej odosielané do iných útvarov policajného zaistenia pre cudzincov. V predmetnom útvare sa deti zdržiavajú zvyčajne krátke prechodné obdobie.

5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Vykonávajú sa aktivity zamerané na *zvýšenie informovanosti pre zlepšenie a skvalitnenie „individuálnej“ prevencie obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a zvýšenie ich schopnosti vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami:*

1. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o výskyte prenosných ochorení v okrese Trebišov (s mesačnou frekvenciou) a o výskyte ARO a chrípke podobných ochorení a ACHO v okrese (s týždennou frekvenciou).

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli ďalej uverejnené nasledovné informácie: „Očkovací kalendár na rok 2019 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých (platnosť od 1.1.2019)“, „Epidémia osýpok v okrese Trebišov – aktuálne informácie a odporúčania k 11.01.2019“, „Epidémia osýpok v okrese Trebišov – aktuálne informácie a odporúčania k 24.01.2019“, „Chrípka aktuálne“, „Osýpky aktuálne“, „KLIEŠTE – prevencia ochorení zapríčinených prenosom infikovanými kliešťami.“, „Osýpky aktuálne“(22.3.2019),(10.4.2019),(26.4.2019), „Európsky imunizačný týždeň (EIW) 24.4.2019 – 30.4.2019 „Predchádzať Chrániť Očkovať“, „5. máj 2019 – Svetový deň čistých rúk WHO „Bezpečná zdravotná starostlivosť – je to vo vašich rukách“, „Imunologický prehľad Slovenskej republiky 2018 – ZÁVERY“, „Nadmerný výskyt komárov – vplyv na

zdravie a odporúčania na ochranu pred komármi“, „Chrípková sezóna sa začala: Nepodceňujte chríпку a chráňte seba aj ostatných“, „Informácia k výskytu ochorení na záškrt na Ukrajine“

2. Priebežne počas roka boli poskytované edukačné materiály o prevencii syfilisu pre profesionálov pracujúcich v prostredí nízkeho hygienického štandardu v marginalizovaných skupinách obyvateľstva - pedagogickým pracovníkom, asistentom učiteľa, sociálnym – komunitným pracovníkom, príslušníkom mestskej polície Mesta Trebišov, príslušníkom Okresného riaditeľstva policajného zboru v Trebišove, zamestnancom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove, rómskej poriadkovej službe v meste Trebišov, asistentom osvetu zdravia Trebišov (príspevková organizácia MZ SR Zdravé regióny).
3. Pri každom vyšetrení v ohnisku nákazy sa vykonáva edukácia zameraná na primárnu a sekundárnu prevenciu výskytu konkrétneho prenosného ochorenia.
4. Vykonávali sa zdravotno-výchovné intervencie na školách pre žiakov: 4x intervencie „Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“; 07.03.2019 – „Chrípka a prevencia“ – ZŠ Michalany, 16.05.2019 – Chrípka a osýpky – Špeciálna škola Sečovce, 16.06.2019 – Syfilis, VHA, Hygiena rúk – Špeciálna škola Sečovce, 25.10.2019 – Intervenčný program „Prenosné choroby z požívatin“ – pre pracovníkov osvetu zdravia, 31.10.2019 – Intervenčný program „Očkovanie, osobná hygiena“ – pre pracovníkov osvetu zdravia, 12.11.2019, 19.11.2019 – „Očkovanie“ – pre pedagogických pracovníkov.
5. vzdelávacia aktivita pre profesionálov pôsobiacich v rómskych komunitách – koordinátorov, asistentov osvetu zdravia príspevkovej organizácie MZ SR Zdravé regióny pôsobiacich v okrese Trebišov ako aj mimo okres Trebišov, dňa 25.10.2019, zameraná na 4 témy: „Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života“, „Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania detí v Slovenskej republike“, „Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie“, „Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie“;
6. vzdelávacia aktivita pre profesionálov pôsobiacich v marginalizovaných rómskych komunitách - sociálni pracovníci miest Trebišov a Sečovce, sociálni pracovníci Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove, dňa 25.10.2019, zameraná na 4 témy: „Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života“, „Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania detí v Slovenskej republike“, „Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie“, „Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie“;
7. V roku 2019 bol spracovaný edukačný materiál „Očkovanie a jeho význam“, „Epidémia osýpok v okrese Trebišov - informácie a odporúčania pre verejnosť“, ktoré boli následne zverejnené na webovej RÚVZ so sídlom v Trebišove.
8. Pre médiá za účelom informovania verejnosti boli počas roka ďalej poskytnuté informácie na témy:
 - Informácie o epidémii osýpok boli poskytované opakovane v priebehu okresnej epidémie;
 - Informácie ohľadom postrekovania komárov v Medzibodroží, 12.6.2019.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- V priebehu roka 2019 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do systém EPIS 11 lekárov. Zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov, ktoré nehlásia ARO a chrípke podobné ochorenia sú priebežne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov. V okrese Trebišov sa v roku 2019 proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia pohybovala na priemernej úrovni 62% (pediatri 62 % a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 61 %).

2. Kontrola kvality údajov v EPISe

Priebežne sa vykonáva kontrola kvality údajov systému EPIS ako aj opravy údajov.

3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Do systému EPIS sa **vkladajú** údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

- *Systém rýchleho varovania (SRV)* – v roku 2019 vložených bolo **25 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
- *Chrípka - 52 x týždenne* bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení.

4. Manažment epidémií

V roku 2019 bolo analyzovaných **spolu 51 epidémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS. Jednalo sa o nasledovné epidémie:

1. **V roku 2019 pokračuje proťahovaný epidemický výskyt ochorení na syfilis.** Celkový počet ochorení v rámci proťahovanej epidémie syfilisu v okrese Trebišov od 03.01.2010 do 31.12.2019 je 621 ochorení. Od roku 2016 možno hovoriť o tretej vlne epidémie. V roku 2016 došlo k vzplanutiu chorobnosti a zvýšený výskyt pokračoval **v roku 2019, kedy bolo postupne počas roka hlásených 41 ďalších nových ochorení.** Všetci pacienti boli liečení v dvoch liečebných kúrach v Kožnom stacionári NsP Trebišov n.o.
2. **Okresná epidémia osýpok** prebiehala v okrese Trebišov v období od 12.09.2018 do 31.12.2018, kedy ochorelo na osýpky 102 osôb. Okresná epidémia osýpok pokračuje až do marca 2019. Okresnú epidémiu tvorilo 8 lokálnych epidémií v nasledovných početnostiach chorých na osýpky: epidémia v meste Trebišov 28 chorých, epidémia v meste Sečovce 13 chorých, epidémia v obci Hrčel' 1 chorý, epidémia v obci Z. Teplica 4 chorých, epidémia v obci N. Žipov 3 ochorenia, epidémia
3. v obci Bačkov 3 ochorenia, epidémia v obci Egreš 3 ochorenia, epidémia v obci Z. N. Ves 1 ochorenie. Počet exponovaných: 1472 osôb, počet hospitalizovaných 55; Od 1.1.2019 do 18.3.2019 bolo hlásených 56 potvrdených prípadov ochorení na osýpky. V apríli 2019 došlo k eliminácii výskytu ochorení na osýpky v porovnaní s predošlým mesiacom 3/2019. V mesiaci 4/2019 došlo k ukončeniu epidemického výskytu ochorení na osýpky, k 30.04.2019 uplynuli už 2 obdobia maximálneho inkubačného času bez výskytu nového prípadu osýpok.

4. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Malý Kamenec, exponovaných 8 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných - 2;
5. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Malý Horeš, exponovaných 4 osôb, hlásené 1 ochorenie, počet hospitalizovaných 0;
6. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Rad – exponovaných 3 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
7. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Trebišov - exponovaných 4 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
8. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Trebišov - exponovaných 4 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
9. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Luhyňa- exponované 7 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
10. Epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Malý Hreš - exponovaných 7 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
11. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Zátin – exponovaných 6 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
12. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Leles - exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
13. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Trebišov – exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
14. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce – exponované 4 osoby, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
15. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Kráľovský Chlmec – exponované 4 osoby, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
16. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Trebišov – exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0
17. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce – exponované 3 osoby, Hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
18. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Veľaty, exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
19. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Kuzmice, exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0
20. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Veľaty, exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0
21. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v obci Slovenské Nové Mesto, exponovaných 5 osôb, hlásené 4 ochorenia, počet hospitalizovaných 1 ;
22. Epidémia Rotavírusovej enteritídy v osade Mesta Trebišov- exponovaných 148 osôb, hlásených 33 ochorení, počet hospitalizovaných 28 ;
23. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Sečovce, exponovaných 4 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
24. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Sečovce, exponovaných 6 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;

25. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v obci Kravany, exponovaných 5 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
26. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Stanča, exponované 6 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
27. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste Trebišov, exponovaných 7 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 2;
28. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Zemplínska Teplica, exponovaných - 46 osôb, hlásených 14 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
29. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Parchovany, exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
30. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Dobrá, exponovaných 5 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
31. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Malý Ruskov exponovaných 11 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
32. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste Sečovce exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
33. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste Kráľovský Chlmec, exponovaných 7 osôb, hlásené 4 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
34. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Leles, exponované 4 osoby, hlásené 4 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
35. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste Sečovce, exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
36. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste Kráľovský Chlmec, exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
37. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste Kráľovský Chlmec, exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
38. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v meste Trebišov, exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
39. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Čierna, exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
40. Rodinná epidémia Kampylobakteriálnej enteritídy v obci Veľké Trakany, exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
41. Rodinná epidémia Šigelózy, zapríčinená Shigellou sonnei v obci Kuzmice, exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
42. Rodinná epidémia Šigelózy, zapríčinená Shigellou sonnei v obci Cejkov, exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
43. Rodinná epidémia Akútnej gastroenteropátie zapríčinennej vírusom Norwalk v obci Viničky, exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
44. Rodinná epidémia Akútnej gastroenteropátie zapríčinennej vírusom Norwalk v meste Trebišov, exponovaných 5 osôb, hlásených 5 ochorení, počet hospitalizovaných 1;
45. Rodinná epidémia Akútnej gastroenteropátie zapríčinennej vírusom Norwalk v obci Veľká Trňa, exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;

46. Epidémia Adenovírusovej enteritídy v meste Trebišov, exponovaných 6 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
47. Rodinná epidémia Adenovírusovej enteritídy v obci Plechotice, exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
48. Rodinná epidémia Adenovírusovej enteritídy v obci Luhyňa, exponované 4 osoby, hlásené 4 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
49. Nadregionálna epidémia Hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu, exponovaných 41 osôb, hlásených 6 ochorení, počet hospitalizovaných 6;
50. Epidémia Svrab - scabies v meste Sečovce, exponovaných 132 osôb, hlásených 5 ochorení, počet hospitalizovaných 1;
51. Rodinná epidémia Akútnej vírusovej hepatitídy C v meste Čierna nad Tisou, exponovaných 10 osôb, hlásené 2 ochorenia, hospitalizovaných 1;
52. Rodinná epidémia Akútnej vírusovej hepatitídy C v meste Trebišov, exponovaných 11 osôb, hlásené 2 ochorenia, hospitalizovaných 0;

5. Manažment kontaktov a ohnisk

a) V systéme EPIS bolo spolu spracovaných 1777 ochorení:

- Potvrdené prípady: 976
- Pravdepodobné prípady: 77
- Možné prípady: 710
- Importované ochorenia: *hlásené 24 ochorení (z Maďarska a Bulharska)*
- Profesionálne ochorenia: *neboli hlásené*
Úmrtie na infekčné ochorenia - - v roku 2019 sme zaznamenali 2 úmrtia na dg. A 04.7 Clostrídium difficile.

b) Spracovaných bolo **607 ohnisk u 547 prenosných ochorení**, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo **vydaných 2301 opatrení**.

c) Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **4004 kontaktov** a vykonaných bolo **794 návštev v ohnisku**.

d) **Analýza jednotlivých ohnisk:**

- Pri osýpkach bolo vyšetrených 1416 kontaktov, vydaných bolo 1416 rozhodnutí pre opatrenia v ohniskách 52 laboratórne potvrdených, pravdepodobných a možných prípadov osýpok.
- Pri vírusovej hepatitíde typu A boli vyšetované 2 kontakty, vydané boli 2 rozhodnutia pre opatrenia v ohnisku jedného laboratórne potvrdeného prípadu vírusovej hepatitídy A.
- Pri vírusovej hepatitíde typu B bolo vyšetovaných 17 kontaktov, vydaných bolo 13 rozhodnutí pre opatrenia v ohniskách pri 4 laboratórne potvrdené prípady chronickej vírusovej hepatitídy typu B.
- Pri vírusovej hepatitíde C bolo vyšetovaných 45 kontaktov, vydaných bolo 45 rozhodnutí u 4 laboratórne potvrdených prípadov akútnej VHC a 5 laboratórne potvrdených prípadov chronickej VHC.
- Meningokoková meningitída (A 39.0 Meningokoková meningitída) bolo vyšetrených 77 kontaktov, vydaných bolo 77 rozhodnutí pri 1 možnom prípade ochorenia, (A39.2 Akútna meningokokcémia) boli vyšetrené 4 kontakty, vydané boli 4 rozhodnutia pri jednom možnom prípade.

- Pri alimentárnych nákazách bolo odporúčaných na vyšetrenie a vyšetovaných spolu **2 270** kontaktov:
 - 108x *Salmonellová enteritída (A02, A020)* – 346 kontaktov
 - 10x *Shigella sonnei* – 32 kontaktov
 - 9x *Shigella flexneri* - 32 kontaktov
 - 7x *Infekcia E.coli* – 40 kontaktov
 - 2x *Iné črevné infekcie E.coli* - 6 kontaktov
 - 238x *Kampylobakteriálna enteritída* – 1321 kontaktov
 - 4x *Enteritída zapríčinená Yersinia enterocolitica* – 14 kontaktov
 - 94x *Rotavírusová enteritída* – 331 kontaktov
 - 12x *Akútna gastroenteritída zapríč. Vírusom Norwalk-* 19 kontaktov
 - 9x *Enterocolitída zapríč. Clostridium difficile* (z toho v 8 prípadoch išlo o Nozokomiálnu nákazu) – 8 kontaktov
 - 25x *Adenovírusová enteritída* – 86 kontaktov
 - 31x *Nešpec. gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu* – 35 kontaktov

6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne upravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Program EÚ HELICS sa bude realizovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trebišove bolo v roku 2019 riešiteľom tohto projektu, vykonávala sa kontinuálna surveillance incidencie CDI prostredníctvom EPIS. Zistených bolo 9 ochorení (8x nozokomiálne nákazy, 1x komunitné ochorenie).

3. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trebišove nebolo v roku 2019 riešiteľom tejto úlohy.

4. Realizácia kampane Clean care is save care

V roku 2019 bola oddelením epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trebišove realizovaná kampaň: „Clean care is save care“ a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc.

- V rámci tejto kampane bol realizovaný 1x kreditovaný odborný seminár Spolku lekárov Trebišov. Prednášky boli zamerané na správnu hygienu rúk zdravotníkov, ako najúčinnjší spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a na prevenciu šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká. Konkrétne sa jednalo o tému: „Správna hygiena rúk zdravotníckych pracovníkov – legislatívne požiadavky“. Zdravotníckym pracovníkom boli

poskytnuté edukačné materiály a informácie o kampani boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.

- Informovanie o význame a výhodách registrácie nemocníc do siete nemocníc bola nemocniciam poskytnutá na základe osobnej komunikácie s vedením NsP. Jedna z dvoch nemocníc v okrese sa zaregistrovala ešte v roku 2015.
- V rámci kampane boli vo zvýšenej miere vykonávané kontroly dezinfekcie rúk - stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v rámci ŠZD. Odber sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov vykonávame priebežne počas celého roka.

Surveillance nozokomiálnych nákaz

- Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) v roku 2019, spolu 247 NN:
 - NsP Trebišov, a.s.: 229 prípadov NN
 - NsP n.o. Kráľovský Chlmec: 18 prípadov NN
 - Nefrologicko-dialyzačné stredisko Logman Trebišov: 0 prípadov NN
 - Geria s.r.o., LDCH: 2 prípady NN
- Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2019 a porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz za roky 2018, 2017, 2016 a 2015.

Nozokomiálne náказы	NsP Trebišov a.s.	NsP n.o. Kráľovský Chlmec	LDCH Geria s.r.o.	Nefrologicko-dialyzačné stredisko Logman Trebišov	Spolu
2019	229	18	2	0	247
2018	214	13	1	1	229
2017	134	19	2	0	155
2016	71	11	1	0	83
2015	53	5	0	0	58

- Za obdobie od 01.01.2019 do 31.12.2019 bolo vykonaných 60 previerok v ústavných zdravotníckych zariadeniach, 77 previerok v ambulantných zariadeniach, odobratých bolo 1027 sterov z prostredia a 40 sterilných predmetov, odobratých bolo tiež 26 dezinfekčných roztokov za účelom kontroly ich účinnosti.
- Otestovaných bolo spolu 11 autoklávov a 1 horúcovzdušný sterilizátor (v 12 prevádzkach) v zdravotníckych zariadeniach.

5. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov, cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Zamestnanci oddelenia epidemiológie sa v roku 2019 zúčastnili za účelom vzdelávania na nasledovných školeniach:

1. 20.03.2019 – XVI. Ročník vedecko-výskumnej konferencii surveillance infekčných chorôb – MZ SR BA – pasívna účasť – 2 zamestnanci / Mgr. Adamová, Mgr. Truhlářová/
2. 11.04.2019 – X. Slovenská vakcinologický kongres – Tatranská Lomnica – pasívna účasť – 2 zamestnanci - / Mgr. Adamová, Mgr. Truhlářová/

3. 15.04.2019 – XVIII. Celoštátna odborná konferencia SK MTP – Banská Bystrica – pasívna účasť – 2 zamestnanci - /Mgr. Adamová, Mgr. Truhlářová/ a aktívna účasť – 1 zamestnanec - /RNDr. Mgr. Lucia Demesová/
4. 7.11.2019 - Odborný seminár VŠ pracovníkov RÚVZ v Košickom kraji, Košice, pasívna účasť 2 zamestnanci (Mgr. Andrea Fedáková, Tímea Erdélyiová dipl. a.h.e.);
5. 21.11.2019, Odborný seminár VŠ pracovníkov RÚVZ v Košickom kraji, Košice, pasívna účasť 2 zamestnanci (Mgr. Adamová, Mgr. Truhlářová).
6. 6x odborný seminár pracovníkov RÚVZ so sídlom v Trebišove v roku 2019 – 1x aktívna účasť - 1 zamestnanec - /RNDr. Mgr. Demesová/ a pasívna účasť (Mgr. Adamová – 5x, RNDr. Mgr. Lucia Demesová – 3x, Mgr. Andrea Fedáková – 5x, Mgr. Truhlářová – 3x, Tímea Erdélyiová d.a.h.e. – 3x)

Odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie tunajšieho úradu realizovali nasledovné **intervencie pre zdravotníckych pracovníkov:**

7. 25.04.2019 kreditovaný odborný seminár Spolku lekárov Trebišov /70 lekárov/. Aktívna účasť: 3 zamestnanci (Mgr. Adamová, RNDr. Mgr. Lucia Demesová, Mgr. Truhlářová), téma: *Hygiena rúk*.
8. Odborný seminár pracovníkov NsP n.o. Kráľovský Chlmec, aktívna účasť: 3 zamestnanci (Mgr. Adamová, RNDr. Mgr. Lucia Demesová, Mgr. Truhlářová), téma: *Svetový deň čistých rúk*.
9. Odborný seminár pracovníkov B-Braun Kráľovský Chlmec /8 osôb/, aktívna účasť: 2 zamestnanci (Mgr. Fedáková, Mgr. Truhlářová), téma: *Hygiena rúk*.
10. Odborný seminár pracovníkov Logman a.s. Trebišov /11 osôb/, aktívna účasť: 2 zamestnanci (Mgr. Fedáková, Mgr. Truhlářová), téma: *Hygiena rúk*.
11. Odborný seminár pracovníkov Geria a.s. Trebišov /10 osôb/, aktívna účasť: 2 zamestnanci (Mgr. Fedáková, Mgr. Truhlářová), téma: *Hygiena rúk*.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

1. **Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)**
 - V roku 2019 bol opätovne prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ Trebišov, ktorí by v prípade výskytu závažných foriem chrípky mali zasahovať v ohniskách nákaz.
 - Usmernenie Hlavného hygienika Slovenskej republiky - Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike (aktualizované znenie) je zverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, www.ruvzvt.sk.
 - V procese schvaľovania prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení sa požaduje zapracovanie postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v: ambulancii všeobecného lekára pre dospelých, v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast, v ambulancii lekárskej služby prvej pomoci a na oddeleniach ústavných zdravotníckych zariadení. Zároveň sa požaduje zapracovanie požiadaviek na zabezpečenie funkčnosti postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN na predmetných zdravotníckych pracoviskách.
 - Prebieha komunikácia s riaditeľom Útvaru policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce za účelom informovanosti o výskyte prenosných ochorení u cudzincov vyskytujúcich sa v okrese Trebišov.

2. Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémiu, ohrozenie biologickými zbraňami)

- 52x týždenne bolo spracované **hlásenie o výskyte chrípky** a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú priebežne uverejňované na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- Pokračuje sa v hlásení SARI z lôžkových zdravotníckych zariadeniach – v roku 2019 nebolo hlásené podozrenie na SARI.
- Zabezpečené boli podmienky (t.j. dostupnosť odberového materiálu, vhodné podmienky skladovania) pre odber biologického materiálu na chrípku.
- V súvislosti s epidemickým výskytom osýpok bola v roku 2019 vykonávaná priebežná aktívna surveillanca nových prípadov ochorení na spádovom infekčnom oddelení ústavného zdravotníckeho zariadenia v NsP Michalovce a.s..
- V mesiaci máj 2019 prebiehala **mimoriadna cieľná kontrola zameraná na hygienický stav priestorov a dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových zdravotníckych zariadeniach v SR** na základe listu Úradu verejného zdravotníctva SR zo dňa 07.05.2019, č. OE/3907/98545/2019. V rámci mimoriadnej kontroly bolo vykonaných 12 cieľných kontrol za RÚVZ Trebišov – *NsP Trebišov, a.s. 6x (Gynekologicko-pôrodnické oddelenie 1x, Oddelenie dlhodobo chorých 1x, Psychiatrické oddelenie 1x – 2 poschodia, Pediatrické oddelenie 1x – 2 poschodia, Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny 1x, Onkologické oddelenie 1x), NsP n. o. Kráľovský Chlmec 4x (Pediatrické oddelenie 1x, Gynekologicko-pôrodnické oddelenie 1x, Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny 1x, Interné oddelenie 1x), DPL Hraň 1x (Oddelenie B, Oddelenie C), LDCH – Geria s.r.o. 1x*
- V súvislosti s výskytom prípadov ochorení na **záškrť** v prihraničnom území Ukrajiny RÚVZ so sídlom v Trebišove, oddelenie epidemiológie realizovalo nasledovné preventívne opatrenia:
 - na webovej stránke úradu bola dňa 30.10.2019 uverejnená Informácia k výskytu ochorení na záškrť na Ukrajine, ktorú sme obdržali z ÚVZ SR emailom dňa 30.10.2019
 - v priebehu toho týždňa (44.kal.týždeň) odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie tunajšieho úradu osobne aj telefonicky komunikovali s pediatriami o nutnosti realizácie kontroly očkovačieho statusu a doočkovania chýbajúceho očkovania podľa veku dieťaťa. Prednostne išlo o 7 pediatrických ambulancií, kde bola zistená nižšia než 90 percentná zaočkovanosť pri tohtoročnej kontrole očkovania realizovanej v septembri 2019. Pri kontrole očkovania, ktoré RÚVZ so sídlom v Trebišove vykonáva každoročne v mesiaci september v ambulanciách pre deti a dorast, bolo konštatované, že **na úrovni okresu Trebišov nebola zistená v roku 2019 zaočkovanosť pod 95% ani v jednom z kontrolovaných ročníkov**.
 - pripravili sme list (odporúčanie) pre všetky ambulancie všeobecného lekárstva pre deti a dorast v okrese Trebišov, ambulancie všeobecného lekárstva pre dospelých v okrese Trebišov, Ústavné zdravotnícke zariadenia v okrese Trebišov, Lekárske služby prvej pomoci v okrese Trebišov, ktoré boli dňa 31.10.2019 zaslané e-mailovou poštou, riadnou poštou aj osobne doručované.
 - Dňa 31.10.2019 - sa v zasadačke RÚVZ Trebišov realizovalo preškolenie – beseda s asistentmi osvetu zdravia, ktorí pôsobia v rómskych osadách v meste Trebišov a v meste Sečovce a spolupracujú s pediatriami pri očkovaní detí z marginalizovanej rómskej komunity. Témou bola problematika očkovania – a prednostne ochorenie záškrť. Pripravili sme pre nich aj zdravotno-výchovný materiál k tomuto ochoreniu.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roka 2019 bolo odobraných 6 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce a 6 vzoriek odpadových vôd v meste Trebišov. Všetky odobraté vzorky boli s negatívnymi výsledkami.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnú je k dispozícii linka pomoci AIDS (0918680305, 056/6681274), ktorú v roku 2019 využili 5 klienti (2 muži, 3 ženy). Klienti na linke pomoci AIDS položili cca 10 druhov otázok, ktoré boli zamerané na príznaky ochorenia, faktory prenosu, mechanizmus prenosu, riziko infikovania sa, možnosti laboratórnych vyšetrení, možnosti liečby ochorenia, možnosti prevencie a na epidemiologickú situáciu v SR a na východnom Slovensku.

2. Edukačné programy zamerané na mládež a iné edukačné aktivity

Bol realizovaný 1 zdravotno-výchovný edukačný aktivita v školskom prostredí, cielene zamerané na prevenciu HIV/AIDS (Špeciálna škola Sečovce, ktorej sa zúčastnilo 30 študentov).

RÚVZ so sídlom v Trebišove sa sústreďuje na zvyšovanie zdravotného uvedomenia u rizikových skupín obyvateľstva za účelom zvýšenia vnímania rizika a na šírenie poznatkov o tom ktoré choroby sú sexuálne prenosné a ako je možné chrániť sa pred nakazením. V rámci svojich intervencií sa tunajší úrad zameriava na preškolenie profesionálov, ktorí priamo denne pôsobia v rizikových komunitách obyvateľstva. Dôverne poznajú prostredie a majú špeciálne vedomosti, ktoré im umožňujú každodenne vykonávať efektívnu zdravotnú výchovu v danom prostredí. RÚVZ Trebišov preškolil:

- pedagogických pracovníkov
- asistentov učiteľov, ktorí pracujú na školách
- sociálnych – komunitných pracovníkov pôsobiacich v meste Trebišov
- asistentov osvetu zdravia.

RÚVZ so sídlom v Trebišove v súvislosti s epidémiou sexuálne prenosnej choroby vykonal edukáciu:

- zamestnancov asistentov Osvety zdravia v Trebišove – príznaky, proces šírenia nákazy (mechanizmy prenosu), preventívne opatrenia, ochrana zdravia zamestnancov;
Obsah edukácie bol zameraný aj na informácie zamerané na prevenciu HIV/AIDS.
- Spracovaný bol informačný materiál (leták) popisujúci možnosti prevencie sexuálne prenosných ochorení.

3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

RÚVZ so sídlom v Trebišove bol spoluorganizátorom (s Územným spolkom SČK v Trebišove) Sviečkového pochodu dňa 03.12.2019. Odborným pracovníkom z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove bol prednesený príhovor všetkým zúčastneným na Sviečkovom pochode. Vyššie uvádzané skupinové zdravotno-výchovné aktivity boli realizované v súvislosti so Svetovým dňom boja proti AIDS. Informácie k tejto téme boli uverejnené na informačnom paneli RÚVZ so sídlom v Trebišove, na internetovej stránke Územného spolku SČK v Trebišove.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne počas roka 2019 poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

- pre laickú verejnosť boli poskytnuté: 3x konzultácie o očkovaní do zahraničia (cesta do Japonska, Indie a Thajska), 3x konzultácie v súvislosti so základným očkovaním proti MMR a DPaT-VHB-HIB-IPV, 15x konzultácia týkajúca sa očkovania proti osýpkam;
- pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti bolo poskytnutých 10 konzultácií o očkovaní proti osýpkam v odbore všeobecné lekárstvo (povinné očkovanie podľa očkovacieho kalendára, postexpozičná profylaxia podľa príslušného odborného usmernenia HH SR), 3x konzultácia o očkovaní proti záškrtu vzhľadom na epidemický výskyt na Ukrajine.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V roku 2019 zabezpečovalo oddelenie epidemiológie realizáciu projektu na vybraných školách:

1. Cirkevná stredná odborná škola sv. Jozáfata v Trebišove 1x,
2. Súkromná stredná škola Deutsch-Slowakische Akademien, a.s. v Trebišove – 3x,

Cieľovou skupinou boli študenti 3. ročníkov, spolu bolo edukovaných 90 študentov. Realizovaná bola edukácia respondentov a zber údajov do vstupného a výstupného dotazníka v súlade s metodikou projektu ako aj spracovanie a zaslanie databázy údajov.

Oddelenie epidemiológie sa okrem kapitoly 6 podieľa aj na plnení nasledovných projektov a programov:

9.1. Národný program podpory zdravia

Plnenie:

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na plnení Národného programu podpory zdravia v časti: *Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení*. V roku 2019 boli realizované edukačné aktivity pre cieľovové skupiny:

- Laická verejnosť: zamerané na propagáciu prospešnosti očkovania a preventívne opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení:
 - 2x skupinové intervencie (jún - október) pre *študentov stredných škôl* na tému „Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“;
 - 2x skupinová intervencia pre učiteľky materských a základných škôl v okrese Trebišov, v dňoch 12.11.2019, 19.11.2019 na tému: „Očkovanie – ochorenie, prevencia a význam očkovania“;
 - vzdelávacia aktivita pre profesionálov pôsobiacich v rómskych komunitách – koordinátorov, asistentov osvetu zdravia príspevkovej organizácie MZ SR Zdravé regióny pôsobiacich v okrese Trebišov ako aj mimo okres Trebišov, dňa 25.10.2019, zameraná na 4 témy: „Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života“, „Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania

detí v Slovenskej republike“, „Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie“, „Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie“;

- vzdelávacia aktivita pre profesionálov pôsobiacich v marginalizovaných rómskych komunitách - sociálni pracovníci miest Trebišov a Sečovce, sociálni pracovníci Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove, dňa 25.10.2019, zameraná na 4 témy: „Význam očkovania - Očkovanie chráni v každom období života“, „Legislatívne rámce povinného pravidelného očkovania detí v Slovenskej republike“, „Záškrt, tetanus, čierny kašeľ - príznaky, očkovanie“, „Osýpky, ružienka, parotitída - príznaky, očkovanie“;
- V roku 2018 bol spracovaný a v 2019 doplnený o nové informácie edukačný materiál „Očkovanie a jeho význam“, „Epidémia osýpok v okrese Trebišov - informácie a odporúčania pre verejnosť“, ktoré boli následne zverejnené na webovej RÚVZ so sídlom v Trebišove.

9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľ'ské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Plnenie:

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa vo svojej činnosti, v súlade s aktualizovaným NPPZ, prioritne zameriava na:

- ovplyvňovanie determinantov zdravia
- znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva
- zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti

Aktivity oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu sú orientované na podporu zdravého životného štýlu, prevenciu najčastejšie sa vyskytujúcich chronických neinfekčných ochorení. Intervenčné aktivity - opatrenia sú zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu t.j. najmä na ovplyvňovanie výživy a stravovacích zvyklostí, fyzickej inaktivity, užívania tabaku, alkoholu a drog a na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov okresu Trebišov cestou Poradne zdravia, cestou zdravotno-výchovných skupinových aktivít (prednášky, besedy) a formou hromadných zdravotno-výchovných aktivít (kampaní).

Národný program podpory zdravia bol v roku 2019 napĺňaný nasledovne:

- **Základná poradňa zdravia** - boli realizované vyšetrenia a poradenstvo 319 osôb. Z toho bolo 293 osôb prvovýšetrených a 26 osôb opakovane vyšetrených. Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 5592 výkonov.
- **Nadstavbové poradne zdravia** - Výživová poradňa, Poradňa na odvykanie od fajčenia a Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity. Telefonické poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia bolo poskytnuté 3 klientom. Vyšetrenie a poradenstvo v nadstavbových poradniach bolo realizované u 144 osôb. Z toho bolo 142 osôb prvovýšetrených, 2 osoby boli vyšetrené opakovane. Počet výkonov v troch poradniach je spolu 777. V rámci poradní bolo poskytnuté **individuálne poradenstvo a inštruktáž** – zamerané na zmenu životného štýlu (optimalizáciu: skladby jedálneho lístka, pohybovej aktivity; zanechanie fajčenia, o správnych hodnotách krvného tlaku a iné) .
- **Skupinové edukačné aktivity** – spolu bolo realizovaných 185 intervencií u 3920 účastníkov: ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu – 18 intervencií, zvýšenie pohybovej aktivity – 22 intervencií, prevencia sociálne patologických javov - drogové závislosti – 30 intervencií, prevencia sociálne patologických javov - prevencia alkoholu - 22 intervencií, prevencia sociálne patologických javov - prevencia fajčenia - 16 intervencií, podpora zdravia obyvateľov rómskych osád – 28 intervencií, výchova k partnerstvu a rodičovstvu – 3 intervencie, prevencia sexuálne prenosných chorôb – 4 intervencie, zdravé starnutie - 12 intervencií, duševné zdravie – 3 intervencie, prevencie civilizačných ochorení – 12 intervencií, Obezita – 1 intervencia, Iné témy (zásady

osobnej hygieny a prevencia chrípky, Alzheimer, zdravé tehotenstvo a dojčenie) - 14 intervencií. Spolu bolo realizovaných 185 výkonov.

- **Celoslovenské a regionálne kampane** – v roku 2019 bolo realizovaných 12 kampaní:

Svetový deň proti rakovine (4.2.2019)

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál.

Týždeň mozgu 2019 (11.3.-17.3.2019)

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál. Pri príležitosti konania Svetového týždňa mozgu a jeho fungovanie boli organizované prednášky pre širokú verejnosť a študentov univerzity tretieho veku, vedomostné a kognitívne aktivity pre klientov zariadení sociálnych služieb, ktoré sú popísané v tabuľke.

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Uverejnenie informácie o svetovom dni na web stránke	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Vedomostné a kognitívne aktivity	4	64	• Zariadenie opatrovateľskej služby PRAMENŇ NÁDEJE Trebišov • Zariadenie opatrovateľskej služby DOM HUMANITY SČK Kráľovský Chlmec • Špecializované zariadenie PRAMENŇ NÁDEJE Trebišov, MAJÁK Trebišov
Prednáška pre širokú verejnosť „Chyťme sa za mozog“	1	9	• Zemplínska knižnica Trebišov
Prednáška pre univerzitu tretieho veku „ Choroby mozgu a ich prevencia“	1	12	• Múzeum a kultúrne centrum južného Zemplína, Trebišov
Spolu	8	85	

VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie (25.3.2019 – 16.6.2019)

- Cieľom kampane „*Vyzvi srdce k pohybu*“ je povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít a žili zdravšie. Kampaň bola realizovaná formou súťaže, kde okrem zlepšenia svojho zdravia účastníci mohli vyhrať aj hodnotné ceny.
- Propagácia celonárodnej medzinárodnej kampane bola uverejnená pre verejnosť na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, na informačnom paneli RÚVZ a na stránke mesta Trebišov. Súčasne boli zverejnené na stránkach aj účastnícke listy k danej kampani. Účastnícke listy boli rozdane aj individuálne pri poskytovaní poradenstva v poradni zdravia.
- Kampaň bola propagovaná aj vo fitnesscentrách v meste Trebišov (3), boli oslovení inštruktori a aktívni cvičiaci zumbly, jumpingu a spinningu. Bolo distribuovaných 100 ks účastníckych listov a 25 plagátov.

Svetový deň zdravia (7.4.2019)

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená propagácia o svetovom dni zdravia ako aj edukačný materiál. Témou Svetového dňa zdravia pre rok 2019 je „**Poskytnutie poradenských služieb pre zamestnancov okresných a krajských úradov**“. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu zorganizovalo v súvislosti s propagáciou tohto dňa zdravotno - výchovnú akciu výjazdom Poradne zdravia na Okresný úrad v Trebišove. Vyšetrenie biochemických parametrov, antropometrie, zhodnotenie stavu telesnej hmotnosti, zloženia tela (podiel svalovej hmoty, tuku v organizme) a poradenstvo bolo poskytnuté 17 klientom. Poskytnuté bolo aj poradenstvo odvykania od fajčenia 4 klientom.

Svetový deň pohybu ku zdraviu - (10.5.2019)

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál. Edukácia žiakov základných škôl zapojených do projektu NAPPa o význame pohybu na zdravie. Komplex meraní pre zúčastnených žiakov zahŕňal antropometriu, meranie krvného tlaku a pulzu, hodnotenie držania tela testom podľa Kleina a Thomasa modifikovaný Mayerom, spirometriu, Ruffierov test, ktorý je kombinovaným a ľahko reprodukovateľným testom telesnej zdatnosti so zameraním na funkčnosť obehovej sústavy. Vyšetrených bolo 71 žiakov 8. ročníkov z dvoch základných škôl, z toho 35 chlapcov a 36 dievčat.

Svetový deň boja proti tabaku (31.5.2019)

Informačná kampaň bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, na webovej stránke mesta Trebišov, na informačnom paneli RÚVZ so sídlom v Trebišove. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove, ako partner OZ STOPA, podporilo športovo-spoločenské podujatie s názvom **Nočný beh Trebišov 2019**, ktoré sa uskutočnilo dňa 8.6.2019 v nočných hodinách pri amfiteátri v priestoroch mestského parku v Trebišove. Nočný beh bolo možné absolvovať na dvoch tratiach s dĺžkou: 5 km (kratší beh) a 10 km (dlhší beh). Pred a počas tohto podujatia mali záujemcovia možnosť navštíviť mobilnú Poradňu zdravia a absolvovať zhodnotenie stavu telesnej hmotnosti, zloženia tela (podiel svalovej hmoty, tuku v organizme) vyšetrenie krvného tlaku, vydychovaného vzduchu na hladinu oxidu uhoľnatého (CO) v pľúcach a vyšetrenie hladiny cholesterolu v krvi. Vyšetrenia ako aj poradenstvo bolo realizované odbornými zdravotníckymi zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove bezplatne. Bolo vyšetrených 25 klientov. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu zorganizovalo

Deň otvorených dverí, kde bolo poskytnuté poradenstvo 10 klientom. Prebiehali aj edukačné aktivity vo forme prednášok a besied.

Názov školy	Počet edukovaných
Gymnázium Trebišov Komenského 32	32
Základná škola SEVER, ul. Pribinová Trebišov	33
Základná škola s MŠ Hrčeľ	85
Celkový počet	150

**Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi –
(26.6.2019)**

Forma aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
WEB stránka RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
Prednáška Gymnázium	2	32	Gymnázium Trebišov Komenského 32
Prednáška ZŠ	2	33	Základná škola SEVER ul. Pribinová Trebišov
Beseda ZŠ	2	85	Základná škola s MŠ Hrčeľ
Prednáška ZŠ	2	38	Základná škola M.R. Štefánika Trebišov
Prednáška Odborná príprava – asistenti OZ mesto Trebišov – Zdravé regióny	2	6	RÚVZ Trebišov
Spolu	12	194	+ verejnosť

Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme (9.9.2019)

Poradňa zdravia pri RÚVZ so sídlom v Trebišove zorganizovala 2 besedy pre klientky v produktívnom veku na tému „*Tehotenstvo s pohárikom*“

Počet edukovaných: 20 klientiek.

Priebeh aktivity: 1. Časť: Klientkam PZ sa vyšetrili základné biochemické parametre, antropometrické merania a merania na biometrickej váhe.

2. Časť: Na základe výstupov sa urobilo poradenstvo ohľadne zdravej výživy, požívania alkoholických nápojov a ich vplyv na vývoj plodu. Použili sme edukačný materiál, názorné ukážky detí postihnutých FAS. Súčasne prebiehali edukačné aktivity na školách a pre širokú verejnosť (podrobné informácie v tabuľke).

Názov aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Prednášky, besedy	4	32	stredné odborné školy 1.roč.
Prednášky, besedy	1	16	základné školy II.st.
Prednášky, besedy	2	6	asistenti Osvety zdravia
Spolu:	12	204 + verejnosť	

Svetový deň srdca (29.9.2019)

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál.

Miesto konania akcie	Počet klientov
Poradňa zdravia pri RÚVZ TV	10
Deň otvorených dverí	
Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Trebišove na ul. M . R. Štefánika 2319/180	9
Centrum voľného času na ul. T. G. Masaryka 2229, 075 01 Trebišov	5
Deň polície Trebišov	27
Správa ciest KSK	7
Celkový počet vyšetrených klientov	58

Október – mesiac úcty k starším 2019 (Medzinárodný deň starších (1.10), Svetový deň Alzheimerovej choroby (21.9.), Svetový deň Osteoporózy (20.10.))

Pre poslucháčov všetkých vekových kategórií sme v spolupráci s Oddelením hygieny detí a mládeže, Slovenským Červeným krížom, Klubom dôchodcov a Obecným úradom

realizovali rôzne semináre, prednášky a besedy s tréningom mozgu na témy Zdravé starnutie a šport, Osteoporóza, Alzheimer, Obezita, ktoré sa uskutočnili pri príležitosti Dňa úcty k starším. Okrem prednášok, ktoré sú uvedené v tabuľke sa počas celého roka realizujú rôzne činnosti zamerané na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšenie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a rôznych foriem zdravotných intervencií. Zámerom aktivít je zvýšenie povedomia v o oblasti prevencie ochorení súvisiacich s vyšším vekom, zvýšenie kvality života starších, zdravotného uvedomenia a načrtnúť možné riešenia zdravotných problémov u seniorov a podporu zdravia starších ľudí. Informačná kampaň bola uverejnená aj na webovej stránke a na informačnom paneli RÚVZ so sídlom v Trebišove. Podrobné informácie o aktivitách sú udané v tabuľke.

Edukačná aktivita	Názov prednášky	Miesto realizácie	Počet edukovaných
Prednáška s diskusiou	Mozog a jeho fungovanie	ZŠ Pribinova TV ZŠ Komenského TV OA Trebišov	167
Seminár	Prevencia Alzheimerovej choroby“ spojeného s tréningom mozgu	zamestnanci RÚVZ	15
Prednáška s diskusiou	Zdravé starnutie	Klub dôchodcov Zbehňov Deň úcty k starším KD Hrčeľ	115
Seminár	„Prevencia osteoporózy“.	zamestnanci RÚVZ	15
Prednáška s diskusiou	„Prevencia osteoporózy“.	pre širokú verejnosť Zemplínska knižnica v Trebišove	10
Prednáška s diskusiou	„Prevencia Alzheimerovej choroby“ spojeného s tréningom mozgu	Klub dôchodcov Zbehňov	22
Prednáška s diskusiou + informačný panel	Osteoporóza	-Klub dôchodcov Zbehňov -Deň úcty k starším KD Hrčeľ	115
Prednáška s diskusiou + informačný panel	Alzheimerova choroba	Deň úcty k starším KD Hrčeľ	93

Svetový deň obezity (11.10.2019)

Edukačné aktivity boli realizované v skupine dospelých populácie. Prednáška s diskusiou zaujala 54 poslucháčov. Desiatim klientom, ktorí mali záujem poznať svoj zdravotný stav sme poskytli vyšetrenie pomocou prístroja na meranie telesnej stavby ľudského tela v kombinácii s lekárskou váhou a meraním viscerálneho (medziorgánového)

tuku, ktorá bioimpedančnou metódou vyhodnocuje množstvo tuku v tele. Získali sme informácie o množstve viscerálneho (medziorgánového) tuku, podielu kostrového svalstva, hodnotu kľudového metabolizmu (v kcal) a BMI (body mass index) (pre vek 6-80 rokov). Nasledovalo odborné poradenstvo o zdravom stravovaní a pozitívneho vplyvu pohybu na zdravie. Informačná kampaň bola uverejnená aj na informačnom paneli RÚVZ so sídlom v Trebišove.

Európsky týždeň boja proti drogám - tretí novembrový týždeň 2019

Forma aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Cieľová skupina
Informačný panel RÚVZ	1	verejnosť	verejnosť
WEB stránka RÚVZ	1	verejnosť	verejnosť
Prednáška Cirkevná stredná odborná škola sv. Jozafáta	3	69	15 r.- 18. r
Prednáška+Beseda ŠZŠ	4	61	Ročník 1-4 ZŠ
Intervenčný program v meste Trebišov. Prednáška- Odborná príprava – asistenti osvetu zdravia mesto Trebišov – Zdravé regióny	7	7	Dospelá populácia
Počet aktivít	16		
Počet edukovaných		137+ verejnosť	
Počet škôl	2		

Výjazdom Poradne zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove do výrobného závodu Cemix, s.r.o. v Trebišove každému klientovi odborní zdravotnícki pracovníci zabezpečili bezplatné vyšetrenia a individuálne poradenstvo na prevenciu nikotinizmu a odvykanie od fajčenia, spojeného s meraním úrovne oxidu uhľnatého (CO) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer, antropometrické merania a biochemické stanovenie parametrov (cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL). Na základe vyšetrení a zistenia ďalších rizikových faktorov boli poskytnuté informácie v oblasti zdravého životného štýlu, životosprávy a primeranej pohybovej aktivity. Počet vyšetrených klientov 10, vyšetrenie smokerlyzerom absolvovali 2 klienti.

• **Realizácia jednorazových aktivít mobilnej poradne zdravia:**

Mobilná Poradňa zdravia v spolupráci so štátnym, verejným, súkromným a tretím sektorom(údaje sú uvedené v tabuľke) poskytovala odborné poradenstvo spolu s komplexom meraní, ktorý zahŕňal:

- meranie telesnej stavby ľudského tela v kombinácii s lekárskou váhou, ktorá udáva množstvo viscerálneho tuku, % podiel kostrového svalstva, hodnotu bazálneho metabolizmu (v kcal) a BMI (body mass index), hmotnosť,
- meranie krvného tlaku a pulzu, , výšky, pasu, bokov,
- biochemické vyšetrenie: cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL cholesterol,
- meranie úrovne oxidu uhoľnatého ďalej (CO) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer.

Por.č.	Názov podniku	Adresa	Počet vyšetrených klientov
1.	GYMNÁZIUM	Komenského 32, Trebišov 075 01	20
2.	CIRKEVNÉ GYMNÁZIUM SV. JÁNA KRSTITEĽA	M.R. Štefánika 1175/9 Trebišov 075 01	11
3.	OKRESNÝ ÚRAD TREBIŠOV	M.R. Štefánika 1161/184 Trebišov 075 01	17
4.	TESCO HYPERMARKET TREBIŠOV	M.R. Štefánika 3822 Trebišov 075 01	20
5.	OKRESNÉ RIADITEĽSTVO PZ	M.R. Štefánika 2319/180 Trebišov 075 01	9
6.	CENTRUM VOĽNÉHO ČASU TREBIŠOV	T.G. Masaryka 2229/36 Trebišov 075 01	8
7.	SPRÁVA CIEST KSK	Ruskovská cesta 3 Trebišov 075 01	7
8.	CEMIX, s.r.o. - výrobný závod Trebišov	Ruskovská cesta 6 Trebišov 075 01	10
9.	OÚ Hrčeľ	Hlavná Hrčeľ 076 15	10

Deň polície 22.8.2019

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Trebišove organizoval dňa 22.8.2019 pre občanov v mestskom parku v Trebišove preventívno – prezentačné podujatie pre verejnosť s názvom „Deň polície“, na ktorom participovalo aj RÚVZ. Počas tohto podujatia mali záujemcovia možnosť navštíviť mobilnú Poradňu zdravia a absolvovať zhodnotenie stavu telesnej hmotnosti, zloženia tela (podiel svalovej hmoty, tuku v organizme) vyšetrenie krvného tlaku, vydychovaného vzduchu na hladinu oxidu uhoľnatého (CO) v pľúcach a vyšetrenie hladiny cholesterolu v krvi. Vyšetrenia ako aj poradenstvo bolo realizované odbornými zdravotníckymi zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove bezplatne. Bolo vyšetrených 27 klientov.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trebišov

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a.s. pracovisko: Senný trh1, Košice, pracovníci RÚVZ sa zúčastnili aktivity, ktorá bola realizovaná dňa 20.6.2019 v rekreačnej oblasti Hatfa okres Trebišov pre zamestnancov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Prostredníctvom mobilnej Poradni zdravia zamestnancom bol zhodnotený stav telesnej hmotnosti, zloženie tela (podiel svalovej hmoty, tuku v organizme) vyšetrenie krvného tlaku, vydychovaného vzduchu na hladinu oxidu uhoľnatého (CO) v pľúcach a vyšetrenie hladiny cholesterolu v krvi. Vyšetrenia ako aj poradenstvo bolo realizované

odbornými zdravotníckymi zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove bezplatne. Bolo vyšetrených 56 klientov.

Veľatský futbalový víkend

Prostredníctvom mobilnej Poradni zdravia športovcom a verejnosti na futbalovom podujatí Veľatský futbalový víkend, ktorý sa konal dňa 7.7.2019 boli zrealizované vyšetrenia s odborným poradenstvom v rozsahu: meranie krvného tlaku, váhy, výšky, pasu, bokov, tlaku krvi, pulzu a zistenie hladiny cholesterolu. Bolo vyšetrených 15 klientov. Vyšetrenia ako aj poradenstvo bolo realizované odbornými zdravotníckymi zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove bezplatne.

- **Realizácia dotazníkového zberu údajov.**

- V roku 2019 realizoval RÚVZ so sídlom v Trebišove - Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu vo svojej územnej pôsobnosti dotazníkový prieskum „**Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR v roku 2019**“ u respondentov podľa špecifikácie. Súbor pozostával z údajov získaných od 104 respondentov v príslušnej vekovej kategórii podľa pohlavia a miesta bydliska. Získané údaje z prieskumu boli spracované do databázy v programe EXCEL a odoslané na ďalšie spracovanie.
- Plnenie úlohy č. 5.1.3 „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 - *NAPPA*. Popis aktivít je uvedený v kapitole 9.8. Odborní zamestnanci Poradne zdravia, ktorú má tunajší úrad verejného zdravotníctva zriadenú priamo v objekte budovy sú vyškolení k realizácii tohto projektu v územnej pôsobnosti nášho úradu. U študentov vybraných škôl, ktoré s realizáciou projektu súhlasili sa v rozsahu danom gestormi národného projektu vykoná komplex meraní a zber údajov v priestoroch poradne zdravia.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Plnenie:

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu priebežne sleduje ukazovatele zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov na okresnej úrovni. V roku 2019 sme realizovali dotazníkový prieskum Zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR v okrese Trebišov. Získané údaje z prieskumu boli spracované do databázy v programe EXCEL a odoslané na ďalšie spracovanie.

9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor

MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Plnenie:

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa vo svojej činnosti, v súlade s národným akčným plánom, prioritne zameriava na zlepšenie zdravotného uvedomenia celej populácie v problematike prevencie nadváhy a obezity.

V roku 2019 boli realizované oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu v súčinnosti s oddelením hygieny detí a mládeže skupinové intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity v počte 65 besied pre 1604 poslucháčov so zameraním *na prevenciu obezity, ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu, prevenciu civilizačných ochorení, zdravé starnutie a zvýšenie pohybovej aktivity*.

Prostredníctvom *Poradne zdravia* sa realizovalo 319 výkonov zameraných na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelých a u detí školského veku. Aktivity boli zamerané na určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.

9.2.1. Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Plnenie:

Kampaň bola realizovaná v jarnom období v rozsahu 12 týždňov na výzvu WHO, pod záštitou ÚVZ SR a SLS. Celoslovenským garantom bol RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v rámci programu CINDI. RÚVZ so sídlom v Trebišove sa v roku 2019 zapojilo do 8. ročníka kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorej cieľom je povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít.

Dôležité boli údaje o telesnej hmotnosti účastníkov kampane pred kampaňou a po skončení kampane, frekvencia a druh pohybovej aktivity u účastníkov kampane. Kampaň prebiehala v termíne od marca do júna. Propagácia celonárodnej medzinárodnej kampane bola uverejnená pre verejnosť na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, na informačnom paneli RÚVZ a na stránke mesta Trebišov. Súčasne boli zverejnené na stránkach aj účastnícke listy k danej kampani. Účastnícke listy boli rozdane aj individuálne pri poskytovaní poradenstva v poradni zdravia. Kampaň bola propagovaná aj vo fitnesscentrách v meste Trebišov, boli oslovení inštruktori a aktívni cvičiaci zumby, jumpingu a spinningu. Bolo distribuovaných 100 ks účastníckych listov a 25 plagátov.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR (v ktorých územnej pôsobnosti sú rómske osady)

Plnenie:

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu bolo zapojené do Intervenčného programu na prevenciu vybraných prenosných ochorení v meste Trebišov. Realizovaná bola spolupráca s asistentmi osvetly zdravia príspevkovej organizácie MZSR Zdravé regióny. Spolupráca bola zameraná na riešenie aktuálnych zdravotných problémov v rómskych osadách lokalizovaných v mestách Trebišov a Sečovce. Uskutočnilo sa 15 edukačných aktivít na vybrané témy.

V rámci ochrany a podpory zdravia znevýhodnených komunít RÚVZ v rámci plnenia úloh vyplývajúcich zo „Stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020“ v prioritě zdravie, dlhoročne spolupracuje so školami s vyššou koncentráciou žiakov so sociálne znevýhodneného prostredia a detí z rómskych komunít. Žiaci a ich rodičia sú opakovane intervenovaní v oblastiach, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchovy k zodpovednému manželstvu a rodičovstvu, zdravá výživa, starostlivosť o ľudské telo, škodlivosť látkových a nelátkových závislostí, fajčenia, alkoholu, prevencia parazitárnych nákaz a infekčných chorôb. V roku 2019 boli realizované Oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu v súčinnosti s Oddelením hygieny detí a mládeže skupinové intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity v počte 13 *besied* pre 247 poslucháčov.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Plnenie:

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu realizovalo v roku 2019 v spolupráci s Oddelením hygieny detí a mládeže v cieľovej skupine deti a mládež, pre asistentov Osvety zdravia a aj pre seniorov 51 edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania alkoholu a iných drog pre 1049 edukovaných. Poradňa zdravia pri RÚVZ so sídlom v Trebišove zorganizovala 2 besedy pre 20 klientok v produktívnom veku na tému „Tehotenstvo s pohárikom“, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo ohľadne zdravej výživy, požívania alkoholických nápojov a ich vplyv na vývoj plodu. Použili sme edukačný materiál, názorné ukážky detí postihnutých FAS .

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014-2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Plnenie:

Cieľom regionálnych aktivít v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia je podporovať aktívne starnutie, životný štýl, celkové zdravie, tiež zdravotné uvedomenie seniorov a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

V spolupráci s Oddelením hygieny detí a mládeže, Slovenským Červeným krížom, Klubom dôchodcov, obecnými úradmi a Univerzitou tretieho veku realizovalo rôzne semináre, prednášky a besedy s tréningom mozgu na témy Zdravé starnutie a šport, Osteoporóza, Alzheimer, Obezita, Prevencia civilizačných ochorení pre širokú verejnosť.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v priebehu roka 2019 realizovalo 36 edukačných aktivít pre 1006 poslucháčov.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

všetky RÚVZ v SR, ÚVZ SR

Plnenie:

RÚVZ so sídlom v Trebišove od roku 1992 realizuje *Program CINDI – Slovensko*. Individuálna stratégia: V rámci *poradenského centra* prebieha práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa štandardnej metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové edukačné a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov všetkých vekových kategórií, s cieľom zníženia chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia. Realizovali sa prednášky, besedy, diskusie s rôznymi cvičeniami na aktuálne témy. V roku 2019 bolo v základnej poradni vyšetrených **319 klientov**, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. Okrem činnosti v základnej poradni zdravia je program CINDI napĺňaný aj nadstavbovými poradňami zdravia – Výživovou poradňou, Poradňou odvykania od fajčenia a Poradňou pohybovej aktivity, kde 144 klientom bolo poskytnuté odborné poradenstvo spolu s inštruktážou. Program CINDI je OPZaVkJ v roku 2019 napĺňaný aj realizáciou kampaní pri príležitosti svetových dní, podrobné informácie sú uvedené v kapitole 9.1.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Plnenie:

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu plnilo úlohu I.4.1.3 „Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)“

V roku 2019 bolo realizovaných 68 interaktívnych zdravotno-výchovných aktivít v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy) (počet edukovaných 1323).

9.8. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Plnenie:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove, ako partner OZ STOPA, podporil športovo-spoločenské podujatie s názvom Nočný beh Trebišov, ktoré sa uskutočnilo dňa 8.6.2019. Popis aktivít je uvedený v kapitole 9.1.

Realizácia úloh „*Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020*“.

Úloha 5.1.3 „*Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov ZŠ. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.*“

V tejto súvislosti bol výber škôl, na ktorých sa v školskom roku 2018/2019 realizoval prieskum v rámci NAPPPA:

Zoznam škôl, zaradených do prieskumu v okrese Trebišov

P.č.

1.	Základná škola, Komenského 1962/8, 075 01 Trebišov
2.	Základná škola, M. R. Štefánika 910/51, 075 01 Trebišov

-
- Zber údajov sa uskutočnil v prvom polroku školského roka 2018/2019 na dvoch základných školách.
 - Cieľovou skupinou boli žiaci 8. ročníkov základných škôl.

- Počet respondentov prieskumu : 71
- Každý žiak predložil potvrdený „*Informovaný súhlas zákonného zástupcu*“.
- Rodičia boli oboznámení s realizáciou projektu informáciou pre rodičov: „*Oboznámenie s projektom NAPPPA*“ a s výsledkami meraní.
- Prieskum sa uskutočnil v plnom rozsahu meraní podľa priložených metodických pokynov t.j. antropometrie, meranie krvného tlaku a pulzu, hodnotenie držania tela testom podľa Kleina a Thomasa modifikovaný Mayerom, spirometrické vyšetrenie a testovanie telesnej zdatnosti Ruffierovým testom.
- V spolupráci s oddelením hygieny deti a mládeže súčasne študenti vyplňali anonymný dotazník o stravovacích návykoch a pitného režimu, zdravia, životnej pohody, látkových a nelátkových závislostiach.
- Zároveň študentom bola poskytnutá individuálna intervencia a edukácia o rizikových faktoroch nedostatku pohybovej aktivity a distribuované intervenčné materiály s nasledovnými titulmi: *Pohybová aktivita a chrbtica*, *Pohybová aktivita a obezita*, *pohybová aktivita a cukrovka*, *Pohybová aktivita a odporúčanie WHO*, *Pohybová aktivita a tuky v krvi*, *Pohybová aktivita a tlak krvi*.
- Získané údaje z dotazníkov a zo záznamových listov boli vložené do databázy údajov v programe EXCEL a zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.
- V rámci celonárodného projektu NAPPPA, ktorý bol prijatý vládou SR dňa 3. mája 2017 bolo každému zákonnému zástupcovi zaslané „**Vyhodnotenie výsledkov meraní**“ z oblasti antropometrie, merania krvného tlaku a pulzu, držania tela, spirometrie a záťažových testov. V prípade nameraných hodnôt, ktoré mali odchýlky od normy, bolo umožnené bezplatné individuálne poradenstvo na úpravu niektorých rizikových parametrov v Poradni zdravia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove, respektíve odporúčanie na konzultáciu u zmluvného poskytovateľa zdravotnej starostlivosti syna/dcéry.
- RÚVZ so sídlom v Trebišove štatisticky vypracoval vyhodnotenie výsledkov meraní vykonaných v rámci celonárodného projektu NAPPPA (*Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020*) pre zúčastnené základné a stredné školy. Súbor vyhodnotení obsahoval: antropometriu, meranie krvného tlaku a pulzu, držanie tela, spirometriu, záťažové testy, biochemické vyšetrenie a vyhodnotenie stravovacích návykov, životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi, berúc do úvahy anonymitu jednotlivých účastníkov. Sprievodný list a súbor vyhodnotení boli odovzdané riaditeľom základných a stredných škôl. V prípade nameraných hodnôt, ktoré neboli v norme, bolo a je možné vopred si dohodnúť bezplatné individuálne poradenstvo k základným pravidlám správne vykonávanej pohybovej aktivity s dôrazom na frekvenciu, intenzitu a trvanie po zohľadnení doterajšej pohybovej anamnézy a zdravotného stavu v Poradni zdravia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove.
- V rámci odborného seminára konaného dňa 21.11.2019 na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva si sídlom v Trebišove boli prezentované štatistické údaje zo spracovania jednotlivých dát získaných meraniami z jednotlivých metodík : metodika antropometrického merania detí a mládeže, metodika – biochemické vyšetrenia na

prístroje replotron, metodika merania krvného tlaku a pulzu u detí a mládeže, metodika – hodnotenie držanie tela detí a mládeže, metodika – ergometria, spirometria a Ruffierov test.

- Na aktíve Slovenského Červeného kríža a RÚVZ so sídlom Trebišove sa konala prednáška: Projekt NAPPPA - informácia o realizácii v okrese Trebišov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Na základe zozbieraných údajov o kvalite pitnej vody RÚVZ so sídlom v Trenčíne informuje verejnosť o kvalite pitnej používanej na prípravu stravy pre dojčatá z hľadiska prevencie methemoglobémie ako i redukcie ochorení a úmrtnosti detí v dôsledku konzumácie nevyhovujúcej kvality pitnej vody. RÚVZ so sídlom v Trenčíne pravidelne aktualizuje na svojej webovej stránke zoznam verejných vodovodov podľa obsahu dusičnanov (do/nad 10 mg/l) na základe dlhodobých výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Taktiež zabezpečuje v spolupráci s detskými lekármi odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov za účelom informovanosti matiek o kvalite pitnej vody za účelom znižovania rizika výskytu dojčenskej methemoglobémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V období 1.1.2019 – 31.12.2019 bolo odobratých 32 vzoriek zo studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované verejným vodovodom. V 17 vzorkách bol zaznamenaný prekročený limit nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V júni 2017 bol na RÚVZ Trenčín zakúpený prístroj na meranie ÚV žiarenia z trubíc v prístrojoch solárií. V roku 2019 odborní pracovníci následne vykonali 31 meraní ÚV žiarenia v prevádzkach solárií. Zároveň v súlade s usmernením gestora vykonávali odborní pracovníci i mimoriadny cieleň štátny zdravotný dozor v jednotlivých prevádzkach.

Odbor HŽPaZ spolupracuje s Laboratóriami RÚVZ v Trenčíne na plnení úloh:

č. 7.1 Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk

Sledovanie výskytu a odber vzoriek vody na lokalitách s vodou určenou na kúpanie, resp. v opodstatnených prípadoch aj na vodných útvaroch využívaných väčším počtom obyvateľov na kúpanie. Odbery boli realizované počas kúpacej sezóny 2019. Celkovo bolo vykonaných 12 odberov povrchových vôd. Z nich 6 odberov bolo realizovaných na Zelenej vode. Ani v jednej zo vzoriek nebolo zistené prekročenie limitnej hodnoty cyanobaktérií.

č. 7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

V období 1.1.2019 – 31.12.2019 bolo odobraných celkovo 61 vzoriek na analýzu legionel. Z nich bolo 28 vzoriek z bazénov, 14 vzoriek teplej úžitkovej vody a 19 vzoriek pitnej vody. Výsledky laboratórnych analýz boli v 1 prípade vzorky pitnej vody pozitívne. Na prítomnosť améb bolo v období 1.1.2019 – 31.12.2019 odobratých 20 vzoriek, z nich 13 vzoriek pitnej vody a 7 vzoriek vody z bazénov. Zo vzoriek pitnej vody bolo 8 vzoriek, odobratých v zdravotníckych zariadeniach, pozitívnych na prítomnosť améb.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNÍŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Do 31.12.2019 bolo vykonaných 762 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom. Výkon ŠZD bol zameraný na sledovanie stavu pracovného prostredia a podmienok práce, dodržiavanie legislatívnych požiadaviek v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä na pracoviskách s rizikovými prácami, zabezpečenie zdravotného dohľadu, prešetrovanie podozrení na choroby z povolania. Vydaných bolo 421 rozhodnutí a 117 záväzných stanovísk. Z toho 50 rozhodnutí bolo vydaných na základe žiadostí o zaradenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác. Uložených bolo 10 sankcií 10 prevádzkovateľom za správny delikt - prevádzkovanie priestorov bez súhlasného rozhodnutia, neoprávnenú manipuláciu s materiálmi obsahujúcimi azbest a nesplnenie opatrenia. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD boli nápravné opatrenia so záväznými lehotami plnenia ukladané priamo do zápisnice pri výkone ŠZD. Ďalej bolo uložených 5 pokynov na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 4 organizáciách, vystavenia prachu z azbestu v 1 firme.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík /rizikové práce/

Evidenciu rizikových prác sme v priebehu roka na základe štátnych zdravotných dozorov a meraní aktualizovali a spresňovali. V dozorovaných okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava sme zaznamenali a vydali 50 rozhodnutí na vyhlásenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác.

Celkovo evidujeme 3 770 exponovaných zamestnancov (z toho 900 žien). V porovnaní s rokom 2018 je to o 14 zamestnancov viac.

Podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov je evidovaných v priemyselnej oblasti – 3 155 zamestnancov, z toho 732 žien, čo predstavuje o 24 zamestnancov viac ako v roku 2018. Druhou najexponovanejšou činnosťou je zdravotníctvo a sociálna pomoc s celkovým počtom pracovníkov 194 z toho 124 žien, čo je o 5 viac ako v roku 2018.

Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov sa eviduje v riziku hluku – 3 091 (z toho 690 žien). V porovnaní s rokom 2018 je to o 9 zamestnancov viac. V 4. kategórii rizika hluku evidujeme 227 zamestnancov, z toho 17 žien. V 3. kategórii rizika hluku evidujeme 2 864 zamestnancov, z toho 673 žien.

Najvyšší počet žien máme podobne ako v minulých rokoch evidovaný v riziku hluku (3. kategória – 673 a 4. kategória – 17 žien).

V riziku chemických látok a zmesí evidujeme celkom 441 zamestnancov (z toho 42 žien).

V rámci ŠZD na rizikových pracoviskách boli sledované pracovné podmienky zamestnancov, miera expozície a realizácia opatrení zo strany zamestnávateľov. Súčasťou výkonu ŠZD bola kontrola plnenia povinností vo veci posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu - výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

Odbor PPLaT vykonal v spolupráci s Laboratóriami RÚVZ Trenčín objektivizáciu fyzikálnych a chemických faktorov pracovného prostredia.

Z fyzikálnych faktorov bola v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaná objektivizácia expozície hluku v 7 prevádzkach, ktorých činnosť bola zameraná nasledovne: výroba nákladných automobilov, strojárka výroba, výroba cementu, výrobu kontajnerov, výroba odevov a košiel, výroba oceľových rámov, výroba chladiacich a vykurovacích zariadení. Prekročenie limitných hodnôt z výsledkov meraní nevyplývalo ani v jednej prevádzke. Výsledky meraní vykonaných na základe štátneho zdravotného dozoru boli v súlade s doterajším zaradením do kategórie rizika hluku.

Objektivizácia chemických faktorov v pracovnom prostredí v rámci ŠZD v r. 2019 bola vykonaná v 10 spoločnostiach. Jednalo sa o prevádzky s nasledovným zameraním: stolárska výroba, výroba sústružených dielov, výroba nákladných automobilov, výroba a predaj oceľových betonárskych prvkov pre stavebné účely, strojárka výroba, výroba cementu, výroba kontajnerov, elektromontážne práce, výroba odevov a košiel, kovoobrábanie. Pri objektivizácii sa sledovali a hodnotili chemické škodliviny – pevný aerosol, organické rozpúšťadlá, zväčša pevné aerosoly, formaldehyd, ťažké kovy, minerálne oleje.

Výsledky meraní vykonaných na základe štátneho zdravotného dozoru boli v súlade s doterajším zaradením do kategórie rizika chemických škodlivín.

Po vykonaní analýz a vystavení protokolov, boli prevádzkovatelia písomne informovaní o výsledkoch meraní fyzikálnych a chemických faktorov pracovného prostredia.

2.1.2 Znižovaniamiery zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

ŠZD bol zameraný cielene na plnenie požiadaviek na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, najmä na - spôsob skladovania, manipulácie, spôsob predaja veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí, spôsob používania pri výrobných procesoch, na evidenciu množstiev používaných látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornú spôsobilosť vedúcich a riadiacich zamestnancov, opatrenia pri mimoriadnych situáciách a haváriách. V roku 2019 bol vykonaný štátny zdravotný dozor spolu v 12 organizáciách. Vydané bolo 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (HDO SK, s.r.o., Bratislava – prevádzka: kovoobrábanie, povrchová úprava kovov, Myjava).

Vydaných bolo 23 rozhodnutí na schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi (CHF) a 2 rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s biologickými a chemickými faktormi. V rámci vydania rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky bolo zároveň schválených ďalších 38 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi (CHF).

Dotazníkovou formou sa informovanosť zamestnancov o riziku CHF zisťovala v 3 firmách, kde boli vyplnené 4 dotazníky informovanosti. Zo všetkých vyplnených dotazníkov informovanosti vyplýva, že respondenti sú vystavení chemickým faktorom najmä - v poľnohospodárskych organizáciách pri skladovaní a manipulácii s pesticídmi, v priemysle ide najčastejšie o expozíciu zväčša dymom, prachu z obrusovania, pieskovania, pri povrchových úpravách kovov, pri lakovaní, v drevovýrobách, pri opravách a servise motorových vozidiel. OOPP pre zamestnancov sú poskytované dostatočne, najviac používanými OOPP okrem pracovného odevu a obuvi sú: celotelový overal, rukavice, maska, dýchací prístroj. K opatreniam, ktoré zamestnávateľ zabezpečuje patria najmä ozdravovacie pobyty. Pravidelných lekárskeho vyšetrení v súvislosti s rizikom pri práci sa zúčastňujú všetci zamestnanci.

Z rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov v poľnohospodárskych podnikoch, priemyselných organizáciách a predajniach, v ktorých sa manipuluje s toxickými látkami a zmesami sa v priebehu roku 2019 nevyskytla žiadna závažná situácia, ktorá by si vyžadovala mimoriadne nápravné opatrenie.

V roku 2019 sme zvolali 5 zasadnutí komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami boli preskúšaní 7 žiadatelia. Na základe vzdelania, dĺžky praxe a odbornej prípravy žiadateľov sme vydali bez vykonania skúšky pred komisiou 23 osvedčení.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 132 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2019 sme vydali 78 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre 24 žiadateľov (45 pre exteriéry a 33 pre interiéry budov). Rozhodnutia boli vydané pre nasledovné oprávnené organizácie:

11 x M-GAS s.r.o., Trenčín; 8 x ORAVEX SLOVAKIA s.r.o., Dežerice; 8 x LUKYSTAV s.r.o., Dolná Streda; 6 x ASTANA, s.r.o., Poprad; 5 x LANDISTAV s.r.o., Galanta; 5 x BBC consultings.r.o., Nitra; 4 x Concret, s.r.o., Boleráz; 4 x DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava; 3 x E-RAN TZB s.r.o., Bratislava; 3 x KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o., Žilina; 3 x STREŠNÉ CEBTRUM, Tomáš Molnár s.r.o., Sereď; 2 x GAMA MONT s.r.o., Nitra; 2 x Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové; 2 x STRECHY Barteks.r.o., Dolná Súča; 2 x Pro-stav s.r.o., Trenčín; 2 x ReTrashes.r.o., Kremnica; 1 x BATKO s.r.o., Horná Poruba; 1 x BYTHERM, s.r.o., Bánovce nad Bebravou; 1 x SD Gelnica s.r.o., Gelnica; 1 x AZBEST GROUP s.r.o., Poprad; 1 x RONAR s.r.o., Košice; 1 x Hornonitrianske bane Prievidza a.s., Prievidza; 1 x MD PROJECT s.r.o., Turčianske Jaseno; 1 x DBS Slovakia spol. s r.o., Zohor.

Všetky tieto subjekty vlastnia oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 6 kontrol u 5 subjektov (3 x interiér, 3 x exteriér), ktoré boli zamerané na dodržiavanie pracovných postupov a pracovných podmienok pri práci s AZC materiálmi. Dotazníkovou formou sme zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku vystavenia prachu z azbestu v 1 firme, kde boli vyplnené 3 dotazníky. OOPP pre zamestnancov sú poskytované dostatočne, najviac používanými OOPP okrem pracovného odevu a obuvi sú: celotelový overal, rukavice, maska, dýchací prístroj. K opatreniam, ktoré zamestnávateľ zabezpečuje patria najmä ozdravovacie pobyty. Pravidelných lekárskeho vyšetrení v súvislosti s rizikom pri práci sa zúčastňujú všetci zamestnanci.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 85 oznámení o začatí resp. o ukončení prác s materiálmi obsahujúcimi azbest.

V roku 2019 boli vydané 4 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s karcinogénmi a mutagénmi (BRANSON ULTRASONICS a.s., Nové Mesto nad Váhom, AkebonoBrake Slovakia s. r. o., Trenčín, HDO SK, s.r.o., Bratislava – prevádzka: Myjava, Slovenské pramene a žriedla, a.s., Lúka).

K 31.12.2019 evidujeme celkovo 110 zamestnancov, z toho 13 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, reprodukčne toxickými látkami, čo predstavuje o 2 zamestnancov menej ako v roku 2018. Jedná sa o činnosti: pri riedení cytostatík, výkone laboratórných analýz vody a čistiarenských kalov, spracovanie tvrdého dreva, chemická sterilizácia etylénoxidom pre sterilizáciu jednorazovej injekčnej techniky, pri povrchovej úprave kovov, pri analýze drahých kovov, pri príprave roztokov a analýzach vody.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Zdravotno-výchovné aktivity a hlavne poradenstvo pre zamestnancov a zamestnávateľov sme uplatňovali pri každom vykonanom ŠZD, ďalej pri konzultáciách na RÚVZ, ale aj telefonicky alebo elektronickou formou. V priebehu roka 2019 bolo poskytnutých 2880 konzultácií. V rámci problematiky podpory zdravia značný podiel konzultačnej činnosti tvorila problematika: požiadaviek na pracovné prostredie, hlavne požiadaviek pri uvedení priestorov do prevádzky, chránených pracovísk, pracovných zdravotných služieb, rizikových faktorov na pracoviskách a možnosti ich objektivizácie, chorôb z povolania, hlavne ohľadom vypracovania správ z prešetrenia pracovných anamnéz, odstraňovanie stavebných materiálov obsahujúcich azbest, práca s toxickými látkami – odborná spôsobilosť a legislatívne povinnosti, hodnotenie zdravotných rizík, vypracovania prevádzkových poriadkov. Počas výkonu ŠZD boli zamestnávateľom poskytované aj informácie o legislatívnych úpravách a článkoch, ktoré sú uverejňované na stránke ÚVZ SR.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s aktuálnou témou – Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky, sa dňa 21.10.2019 uskutočnil na RÚVZ Trenčín Deň otvorených dverí zameraný na poskytovanie poradenstva v oblasti problematiky chemických látok na pracovisku.

V rámci výkonu ŠZD meraní fyzikálnych a chemických faktorov bolo poskytované prevádzkovateľom poradenstvo zamerané na zlepšovanie pracovného prostredia, znižovanie expozície rizikovým faktorom v pracovnom prostredí.

V rámci projektu „Zdravé pracoviská“, sme v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia v roku 2019 vykonali hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v piatich organizáciách:

Spoločnosť Vaillant Industrial Slovakia s.r.o., Trenčianske Stankovce sa zaoberá výrobou a montážou rôznych modulov a komponentov do plynových kotlov, vyhrievacích zariadení. Vyšetrenie bolo poskytnuté 27 zamestnancom.

Spoločnosť Valicares.r.o., Trenčianska Turná je zameraná na kvalifikáciu farmaceutických výrobných zariadení, tvorbu technickej dokumentácie a zároveň sa vykonáva servis výrobných zariadení priamo u zákazníka. Vyšetrenie bolo poskytnuté 21 zamestnancom.

Spoločnosť Hella Slovakia Signal –Lighting s.r.o., Bratislavská, Trenčín sa zaoberá výrobou svietidiel a komponentov pre automobilový priemysel. Vyšetrenie bolo poskytnuté 45 zamestnancom.

Spoločnosť S2E Slovakia, s.r.o., Trenčianske Stankovce sa zaoberá kompletizáciou strojných zariadení pre hospodárske účely. Vyšetrenie bolo poskytnuté 12 zamestnancom.

Spoločnosť Hella Slovakia Signal –Lighting s.r.o., Bánovce nad Bebravou sa zaoberá výrobou svietidiel a komponentov pre automobilový priemysel. Vyšetrených bolo 38 zamestnancov.

Pre zamestnancov bolo priamo na mieste organizácie zabezpečené :

- meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele a biochemických parametrov - hladina celkového cholesterolu, meranie tlaku krvi, priamo na mieste vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

Všetci pracovníci v rámci ŠZD v teréne, alebo na RÚVZ poskytujú konzultácie o povinnosti zriadenia PZS, o zaraďovaní prác do jednotlivých rizík, o legislatíve pri skúškach na získanie osvedčenia pre prácu s toxickými látkami, o náležitostiach prevádzkových poriadkov, o zmenách v právnych predpisoch, európskej chemickej legislatívy, zriadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov a pod.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V roku 2019 sme sa v rámci spolupráce s Inšpektorátom práce zúčastnili na štyroch pravidelných štvrtročných pracovných poradách, kde sa zhodnotili spoločné dozorné aktivity za rok 2018, dohodnuté boli spoločné previerky za Trenčiansky kraj na pracoviskách v zmysle dohovoru NIP SR a ÚVZ SR a priebežne vyhodnocoval priebeh spoločných dozorných aktivít.

Spoločné previerky boli vykonané v štyroch prevádzkach (4 spoločné kontroly), a to na 2 nerizikových pracoviskách (pracovné činnosti 1. a 2. kategórie) a na 2 rizikových pracoviskách (pracovné činnosti 3. a 4. kategórie), pričom dve z previerok boli vykonané v spádovom regióne RÚVZ Trenčín:

POTTINGER STROJE, s.r.o., Partizánska 73, 951 01 Bánovce nad Bebravou, IČO: 35 943 599, ktorá sa zaoberá výrobou kontajnerov, veľkorozmerových lisovacích kontajnerov a zariadení pre poľnohospodársku techniku

DIEMER s. r. o., Istebnícka 19, Trenčín, IČO: 31 323 791, ktorá sa zaoberá výrobou, miešaním a distribúciou čistiacich a dezinfekčných prostriedkov pre zákazníkov a na ošetrovanie vemien, nádob, dojacích zariadení a priestorov mliečnic hospodárskych zvierat.

RÚVZ sa zameriaval najmä na dodržiavanie povinností zamestnávateľov, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy na úseku ochrany zdravia pri práci vrátane sledovania zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vo všetkých kategóriách práce (aj u zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú zamestnancov na nerizikových pracoviskách). Na záverečnej porade bola celkovo zhodnotená spolupráca v roku 2019, pričom bolo konštatované, že spolupráca splnila svoj stanovený cieľ a v spoločných poradách a kontrolách sa plánuje pokračovať aj v budúcom roku, pričom sa dohodla spolupráca aj pre rok 2020.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s aktuálnou témou – Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky, sa dňa 21.10.2019 uskutočnil na RÚVZ Trenčín Deň otvorených dverí zameraný na poskytovanie poradenstva v oblasti problematiky chemických látok na pracovisku.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016–2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 –2025 sa bude pokračovať v aktivitách nadosiahnutie cieľaprostredníctvom monitoringu –postupné zníženia príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním nauzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Riešenie: Odbor hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ Trenčín zrealizoval odber vzoriek 5 obedových menu, 2 druhov chleba a 1 pekársky výrobok na stanovenie obsahu soli. Tri obedové menu boli odobraté v zariadeniach spoločného stravovania spadajúcich do kategórie uzavretého sektoru (1x ZSS v zdravotníckom zariadení, 1x ZSS v zariadení poskytujúcom sociálne služby, 1x ZSS závodné) a dve obedové menu v ZSS – verejný sektor. Na základe výsledkov laboratórnej analýzy najnižší obsah soli bol zistený v obedovom menu v ZSS závodné stravovanie (5,44 g/hmotnosť pokrmu), čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 311 %, naopak najvyšší obsah soli bol zistený v obedovom menu ZSS – verejný sektor (11,74 g/hmotnosť pokrmu), čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 671 %. Priemerný obsah soli v obedovom menu bol 8,46 g/hmotnosť pokrmu. Obsah pridanej soli v jednotlivých súčiastiach obedového menu (polievka, hlavné jedlo, príloha), ako i vo vzorkách chleba a pekárskych výrobkov neprekračoval najvyššie prípustné množstvo stanovené výnosom MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

RÚVZ Trenčín tabuľkovo spracoval výsledky odobratých vzoriek obedového menu a pekárskych výrobkov za Trenčiansky kraj (celkovo odobratých a vyšetrených 10 vzoriek obedového menu a 5 vzoriek chleba a pekárskych výrobkov).

RÚVZ Trenčín spracováva tabuľkové hodnotenia výsledkov laboratórnych rozborov, ktoré boli zaslané z jednotlivých krajov, za celú SR. Výsledné spracovanie bude zaslané ÚVZ SR v termíne do 30.04.2020.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

a) Podpora zdravého štartu do života

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne nevykonával v roku 2019 poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Oddelenie zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, pričom je posudzovaná i pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky ako i kontrolované podmienky pri príprave diétno stravovania. V roku 2019 bolo skontrolovaných 243 zariadení školského stravovania (184 kuchýň, 31 výdajní stravy a 28 bufetov). V rámci dozoru bolo odobratých 50 vzoriek hotových pokrmov a 5 vzoriek lahôdkarských výrobkov za účelom laboratórneho mikrobiologického vyšetrenia.

Spôsob zabezpečenia pitného režimu počas pobytu detí v zariadeniach pre deti a mládež je kontrolovaný počas výkonu štátneho zdravotného dozoru v týchto zariadeniach.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V roku 2019 nebolo zrealizované žiadne školenie pracovníkov školského stravovania.

d) Podpora pohybových aktivít

Podmienky pre TV žiakov a študentov sú monitorované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na základných a stredných školách. V rámci štátneho zdravotného dozoru zameraného na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy sú vykonané kontroly v rámci kontrol priestorov základných a stredných škôl.

V mesiacoch január 2019 boli získavané a spracovávané údaje projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative). Projekt je súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, v ktorom išlo o rutinné meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a 8 do 8,99 rokov. V roku 2019 boli získané údaje od 173 detí z dvoch základných škôl. Celkovo sa do projektu vybralo 8 základných škôl rozdelených podľa okresu a podľa umiestnenia školy (mesto/vidiek).

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

RÚVZ Trenčín sa v roku 2019 podieľal na realizácii projektu Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách (ESPAD). Dotazníky boli zbierané v 2 základných školách a 5 stredných školách. Celkový počet respondentov bol 634.

Ďalšie aktivity:

V roku 2019 oddelenie hygieny detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež vykonalo 50 kontrol na preverenie uplatňovania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Všetky preverené zariadenia pre deti a mládež dodržiavajú ustanovenia zákona č. 377/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť ohygienickú úroveň pieskovísk ako prevenciovzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Odborní zamestnanci oddelenia Hygiena detí a mládeže vykonali v termíne od marca do novembra 2019 štátny zdravotný dozor vo vybraných materských školách prevádzkujúcich pieskoviská ako aj na ihriskách zriadených v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí so súčasným odberom vzoriek piesku na laboratórnu analýzu.

Kontrolami bolo zistené, že prevádzkovatelia materských škôl vykonávajú pravidelnú údržbu vonkajších priestorov výchovných a výchovno-vzdelávacích zariadení a zároveň priebežne vykonávajú čistenie, prekopávanie, prehrabávanie piesku a jeho polievanie pitnou vodou.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 44 vzoriek piesku pri materských školách a v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí. Z uvedeného počtu vzoriek 1 vzorka nevyhovovala mikrobiologickým požiadavkám pre prítomnosť fekálnych streptokokov, v 1 vzorke piesku bol zistený výskyt baktérií rodu Salmonella a 2 vzorky nevyhovovali biologickým požiadavkám pre prítomnosť vajícok helmintov a ich vývojových štádií patogénnych pre ľudí.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V mesiaci december sa hodnotili mesačné jedálne lístky (za mesiace október a november) v 3 materských školách za obdobie jeseň – zima.

Preštudovaním predložených jedálnych lístkov bola v mesiaci október frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov v rámci desiaty a olovrantov v kontrolovaných predškolských zariadeniach vyhodnotená v jednom prípade ako veľmi dobrá, v jednom prípade ako dobrá a v jednom prípade ako nízka úroveň. V mesiaci november bola frekvenciapodávania vybraných druhov potravín/pokrmov v rámci desiaty a olovrantov vyhodnotená v jednom prípade ako výborná, v jednom prípade ako dobrá a v jednom prípade ako nízka úroveň. V mesiaci október bola frekvenciapodávania vybraných druhov potravín/pokrmov v rámci obeda vyhodnotená vo všetkých troch zariadeniach ako veľmi dobrá. V mesiaci november bola frekvenciapodávania vybraných druhov potravín/pokrmov v rámci obeda vyhodnotená v jednom prípade ako veľmi dobrá a v dvoch prípadoch ako dobrá.

Koeficienty pestrosti jednotlivých zložiek obeda boli v kontrolovaných zariadeniach vyhovujúce, okrem nápojov, kde v dvoch zariadeniach boli nevyhovujúce v oboch mesiacoch a v jednom zariadení v mesiaci október. V jednom zariadení bol nevyhovujúci koeficient pestrosti v mesiaci november v zložke obeda prílohy.

4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce sNCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Pracovníci Fakultnej nemocnice Trenčín zabezpečili zber dotazníkov na oddeleniach, ktoré hospitalizujú detských pacientov s úrazmi a pracovníci oddelenia Hygieny detí a mládeže pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Trenčíne zabezpečili zapísanie zozbieraných údajov do databázy. Za 3 určené mesiace v roku 2019 bolo zozbieraných 28 dotazníkov.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorít pre rok 2019. RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Od júla 2019 sa vyhodnocoval Imunologický prehľad v SR, v ktorom sa sledovaliprotilátky proti vybraným šiestim prenosným ochoreniam - osýpkam, mumpsu, ružienke a vírusovým hepatitídami A, B, C. Na základe výsledkov sa prehodnotila stratégia očkovania proti osýpkam (presun druhého očkovania do vekovej skupiny detí v piatom roku života a bolo vypracované analytické zhodnotenie výsledkov).

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

K 31.12.2019 bolo nahlásených 82 odmietnutí povinného očkovania, 61 bolo prerokovaných formou osobného pohovoru a bolo vypracovaných 16 individuálnych očkovacích plánov.

Administratívna kontrola očkovania bola vykonaná na jednotlivých pediatrických obvodoch okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava. Bol skontrolovaný výkon očkovania u celého ročníka narodenia 2017, 2016, 2012, 2007, 2006, 2005. Celkom bolo skontrolovaných 16 979 záznamov detí podliehajúcich v danom veku základnému očkovaniu alebo preočkovaniu proti 10-tim chorobám. Výsledky sú popísané v osobitnej správe Správa o tejto kontrole bola podaná na ÚVZ SR.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení, ďalšia z priorít pre rok 2019, je vykonávanásústavne. V období od 01.01.2019 do 31.12.2019 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. Počet	Očkování	Neočkování	Nezistené
TBC	2	1	0	1
VHB	12 nosičov	0	12	0
VHA	3	0	3	0
Pertussis	4	2	2	0
ACHO (POLIO očk.)	0	0	0	0
Invaz. pneumok. inf.	2	0	2	0
Hemof. invaz. inf.	0	0	0	0
Kliešťová encefalitída	2	0	2	0
Ovčie kiahne	1327	7 (3 riadne, 4 čiast.)	504	816
Rotavírusová enteritída	167	7 (6 riadne, 1 čiast.)	152	8

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení je vykonávaná najmä prostredníctvom:

- prednášok na iných odborných podujatiach pre zdravotníkov
- prednášok na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka v Trenčíne
- poradne očkovania
- prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu.

Pozn.: Okrem ochorení evidovaných v tabuľke sme vykonali epidemiologické vyšetrenie u 1 pacientov s VHA, 2 chorých na VHB, 18 chorých na VHC a 31 pacientov s meningitídou.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

K 31.12.2019 bolo do programu EPIS zadaných 3481 prenosných ochorení z toho u 1956 bolo v rámci ŠZD vykonané epidemiologické vyšetrenie. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením hlavnej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance NN je jednou z priorit na rok 2019.

Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti podľa protokolu ECDC:

V roku 2019 boli zbierané údaje za rok 2018 na 8 JIS v SR od 375 pacientov, u ktorých sa vyskytlo 76 nozokomiálnych nákaz.

Za roky 2005 - 2018 bolo do sledovaného súboru zapojených 4 193 pacientov, u ktorých bolo zaznamenaných 928 nozokomiálnych nákaz.

Surveillance vybraných nemocničných nákaz v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

V roku 2019 prebiehal zber údajov za rok 2018 a údaje boli zaslané do ECDC, kde prebieha príprava výstupov – za SR sú analyzované údaje od 509 pacientov po cholecystektómiach.

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

V roku 2019 sa spracovávali do publikačnej podoby výsledky bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania ATB II (BPS II) (Litvová S., Štefkovičová M.: Nozokomiálne nákazy v slovenských nemocniciach Druhé prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík, vydalo A-medi, ISBN 978-80-89797-53-0, ktorá sa distribuuje na jednotlivé RÚVZ v SR, do zapojených nemocníc, epidemiológom pracujúcim v nemocniciach a ostatnej odbornej verejnosti ako spätná väzba pre intervenciu na základe zistených výsledkov). Výsledky boli prezentované na viacerých celoslovenských fórach ako Červenkové dni preventívnej medicíny, UN A. Dédera Kramáre, Bratislava, XVI. Vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení v SR, SZU Bratislava, Ošetrovatelstvo a zdravie v Trenčíne, Bezpečnosť pacienta, bezpečnosť zdravotníckeho pracovníka, Topoľčany, na tematických kurzoch pre odborníkov pracujúcich v oblasti nemocničných nákaz. Výsledky BPS II. sa stali podkladmi pri tvorbe niektorých akčných plánov k Národnému plánu kontroly infekčných ochorení.

Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k zahájeniu Surveillance infekcií spôsobených Clostridium difficile (CDI). Táto surveillance sa týkala hospitalizovaných pacientov s potvrdenou CDI. Surveillance CDI je v

súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou.

Prebehol export dát do TESSY (ECDC) a analýza údajov CDI za rok 2018. Údaje za rok 2019 sa zbierajú.

Realizácia kampane Cleancareissafecare

RÚVZ sa zapoja do kampane WHO: „Cleancareissafecare“.

HO HH SRpre epidemiológiu sa 29.4.2019 zúčastnilatlačovej konferencie na MZ SRku kampani „Cleancareissafecare“, RÚVZ Trenčín spolupracoval s FN Trenčín na kampani pre pacientov a návštevníkov nemocnice.

K danej problematike boliprezentované prednášky na celoslovenských podujatiach, školiacich akciách pre epidemiológov, na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka a v spádových nemocniciach. RÚVZ v Trenčíne tematický pripravuje vzorové prednášky a materiály k tejto problematike a uverejňuje ich na svojej webovej stránke pre potreby všetkých RÚVZ v SR a následne ich vyhodnocuje.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci 9. cieľa Národného programu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike bol realizovaný projekt „Škola hygieny rúk“ - projekt vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v hygieny rúk. Projekt bol zameraný na zlepšenie vedomostnej úrovne zdravotníckych pracovníkov v danej oblasti prostredníctvom prednášok s presne definovaným obsahom a praktickým nácvikom. V 1. polovici roka 2019 bola realizovaná 1. etapa školenia zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v zdravotníckych zariadeniach, ktorej sa zúčastnilo celkovo 6518 zdravotníckych pracovníkov. V 2. polovici roka bola realizovaná 2. etapa školenia zamestnancov zariadení sociálnych služieb poskytujúcich ošetrovateľskú činnosť, ktorej sa zúčastnilo celkovo 2032 zamestnancov. Školenia realizované v rámci projektu vzdelávania mali u zdravotníckych pracovníkov pozitívne ohlasy.

Pracovisko epidemiológie RÚVZ v Trenčíne pracuje ako kontaktný národný bod pre nozokomiálne nákazy a ARB rezistenciu pre ECDC v Štokholme. Priebežne pracuje na projektoch spadajúcich do surveillance NN a tento rok bolo v rámci tohto pracoviska zriadené NRC pre prevenciu a kontrolu NN s celoslovenskou pôsobnosťou.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Vykonávame opatrenia pri výskyte epidemiologicky významných nemocničných patogénov (MRSA, VRE, výskyte karbapenémrezistentých enterobaktérií a nefermentujúcich paličiek, *C. difficile*).

Vykonávali sa nácviky ako postupovať pri zavlečení VNN.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne. Bolo odobratých 7 vzoriek na prítomnosť enterálnych vírusov. V 3 prípadoch bola vzorka odpadovej vody pozitívna.

Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR. K 31.12.2019 sme nezaznamenali ochorenie na ACHO.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická linka a e-mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. Na oddelení epidemiológie bolo vyšetrených 107 osôb, ktorým bolo poskytnuté predtestačné poradenstvo.

V roku 2019 bolo na základných školách a stredných školách oddelením Výchova k zdraviu realizovaných 38 prednášok na tému „Dospievajúce, výchova k partnerstvu a rodičovstvu“. Prednášky sa konali na 9 základných školách, 4 stredných školách a v 1 reedukačnom domove. Celkovo sa prednášok zúčastnilo 775 žiakov (432 žiakov na ZŠ a 334 žiakov na SŠ a 9 žiakov v reedukačnom domove). RÚVZ so sídlom v Trenčíne v rámci odboru podpory zdravia v roku 2019 nepokračoval v projekte „Hrou proti AIDS“.

Prednášky na tému „AIDS“ bolo realizovaných 21 prednášok na 13 základných školách a 8 stredných školách (z toho pri príležitosti Svetového dňa AIDS bolo realizovaných 9 prednášok). Celkovo bolo edukovaných 544 žiakov (317 žiakov na ZŠ a 227 žiakov na SŠ). Vo vestibule úradu bola urobená názorná propagácia k AIDS. Leták na webovej stránke úradu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bol v roku 2019 realizovaný projekt oddelením epidemiológie na 1 strednej škole dňa 30.09.2019. Celkovo sa vzdelávania zúčastnilo 34 študentov z 3. ročníka Gymnázia svätého Jozefa v Novom Meste nad Váhom. Študenti pred intervenciou vyplnili dotazník č. I a následne pracovali v štyroch skupinách. Po absolvovaní školenia vyplnili dotazník č. II.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

Lokálny projekt: Surveillancerotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2019 sa naďalej vykonáva lokálna surveillancerotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín. V roku 2019 bolo odobraných 28 stolíc.

Neoddeliteľnou súčasťou programov a projektov je Národný program kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike, úlohy ktorého sú vyhodnotené v jednotlivých položkách podľa tematiky.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

Na našom pracovisku monitorujeme vyhlásenú kúpaciu oblasť Zelená voda na prítomnosť a počet cyanobaktérií. Sledovanie uvedeného ukazovateľa nám vyplýva z Prílohy č.1 k Vyhláške č.308/2012, v ktorej sú stanovené *Medzné hodnoty ukazovateľov kvality vody na prírodnom kúpalisku počas kúpacej sezóny*. V priebehu letnej kúpacej sezóny sme vyšetřili spolu 12 vzoriek povrchových vôd na prítomnosť cyanobaktérií. Z tohto počtu bolo 6 vzoriek zo Zelenej vody. Vo vzorkách Zelenej vody sme zistili prítomnosť cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet - *Microcystisaeguginosa*, *Microcystiswessenbergiia Dolichospermumsolitarium*. Počty buniek na boli od 140 do 3120/ml. Žiadna zo vzoriek neprekračovala vyhláškou stanovený limit buniek cyanobaktérií.

Spolu 19 vzoriek prírodných vodných plôch a 93 ukazovateľov
- z oblasti RÚVZ Trenčín 13 vzoriek, z toho 5 vzoriek (23 ukazovateľov) zo Zelenej vody v Novom Meste nad Váhom, 8 vzoriek vodné plochy Stará Turá, Horná Streda, Stará Myjava, Prusy (40 ukazovateľov)
- z oblasti RÚVZ Prievidza – 6 vzoriek a 30 ukazovateľov vodné plochy Kanianka a Nitrianske Rudno.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

V rámci projektu sme sledovali výskyt legionel vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a na umelých kúpaliskách s vodnými atrakciami. V priebehu roku 2019 sme vyšetřili spolu 75 vzoriek vôd na legionely. Z uvedeného počtu bolo 28 vzoriek z bazénov, 24 vzoriek teplej úžitkovej vody a 23 vzoriek pitnej vody. Všetky vyšetřované vzorky z bazénov boli negatívne na prítomnosť baktérií rodu *Legionella*. V 1 vzorke pitnej vody sme zistili prítomnosť legionel - bola potvrdená *Legionellapneumophilasérotyp 1*.

Na prítomnosť améb bolo v roku 2019 vyšetřených 20 vzoriek, z toho 13 vzoriek pitnej vody a 7 vzoriek z bazénov. Zo vzoriek pitnej vody (zo zdravotníckych zariadení) bolo 8 vzoriek pozitívnych na prítomnosť améb. V NRC pre améby boli identifikované rody *Vahlkampfia* a *Hartmanella*. Z vyšetřovaných vzoriek z bazénov boli améby zistené v 2 vzorkách – 1x *Vahlkampfia* a *Hartmanella*, 1x *Vahlkampfia* a *Naegleria*.

Analyzovali sme 769 vzoriek vôd umelých kúpalísk : z toho 312 vzoriek odobralo RÚVZ Trenčín, 281 vzoriek platených služieb z oblasti Prievidza, 130 vzoriek z RÚVZ Prievidza, 45 vzoriek bazénov z RÚVZ Považská Bystrica

7.12 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

V roku 2019 sme merali 24 vzoriek SEVORAN-u, z toho v 2 profesiách NPEL prekročený (asistent lekára operátora a inštrumentárka), to znamená z celkového počtu 2 vzorky prekročené a 2 bez vyjadrenia zhody/nezhody vzhľadom na neistotu skúšky.

7.16 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V SUROVINÁCH A POKRMOCH Z DOMÁCEJ PRODUKCIE POUŽITÝCH V STRAVOVANÍ DOJČIAT A MALÝCH DETÍ

Spolu sme analyzovali 20 vzoriek na obsah dusičnanov a dusitanov, hlavne vzorky mrkvy, zemiakov, petržlenu, zeleru, žiadna neprekračovala limit. Výsledky sumarizuje RÚVZ Prešov.

Spolupráca na PaP iných odborov:

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Naše pracovisko sa na uvedenom projekte i v minulosti podieľalo vyšetrovaním sterov z rizikových lôžkových oddelení zdravotníckych zariadení. Pri sledovaní endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi boli izoláty zasielané na testovanie mikrobiálnej rezistencie. Jednalo sa o kmene *Staphylococcus aureus*, *Klebsiella pneumoniae*, *Acinetobacter baumannii*, *Enterococcus faecalis* *Enterococcus faecium*.

1.3. ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu roka 2019 bolo vyšetrených 24 vzoriek moču. Z toho 21 vzoriek na obsah kyseliny hipurovej, 1 vzorka na obsah kyseliny delta-aminolevulovej a 24 vzoriek na obsah kreatinínu v moči. Spolu 24 vzoriek, 46 analýz.

3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2019 bolo na obsah kuchynskej soli analyzovaných spolu 52 vzoriek prevažne pokrmov rýchleho občerstvenia. - Trenčín 18 vzoriek, Považská Bystrica 24 vzoriek, Prievidza 10 vzoriek.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V súvislosti s aktualizáciou Národného programu podpory zdravia v roku 2014 je vo vedľajších cieľoch uvedené zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, taktiež monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu. Sledované demografické ukazovatele za rok 2017 sú zverejnené na webovej stránke úradu.

Zdravotno-výchovné pôsobenie na materských, základných a stredných školách:

Na tému Ľudské telo bolo realizovaných 36 prednášok v 7 základných školách, 11 materských školách. Počet edukovaných detí bol 755.

Hygiena rúk bola prednesená 17-krát v 12 materských školách. Počet edukovaných bol 387.

Výchova k partnerstvu a rodičovstvu sa uskutočnila v rámci 38 prednášok v 9 základných školách, 4 stredných školách a v 1 detskom domove pre maloletých bez sprievodu. Edukovaných bolo 775 žiakov.

AIDS a jeho prevencia bola realizovaná 21 krát v 5 základných školách a 4 stredných školách. Edukovaných bolo 544 žiakov.

Na tému Dopravná výchova bolo realizovaných 12 prednášok v 2 základných školách a 7 materských školách. Edukovaných bolo 282 žiakov.

Téma Prevencia civilizizačných ochorení bola prednesená 2 krát v 1 strednej škole pre 33 študentov.

Moderné trendy a zdravotné riziká je téma, ktorá je zameraná na problematiku piercingov, solárií a tetovaní. V 4 základných školách a 2 stredných školách sa uskutočnilo 15 prednášok pre 319 žiakov a študentov.

Zdravotno-výchovné pôsobenie pre dospelú populáciu:

9.4.2019 sa na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka uskutočnila prednáška na tému Civilizačné ochorenia a poradne zdravia. Prednášky sa zúčastnilo 24 poslucháčov.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V podmienkach Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne sa vykonáva najmä prednášková činnosť vo všetkých typoch škôl od materských po stredné školy v pôsobnosti nášho regiónu.

Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali v 12 základných školách, 2 strednej škole, v 4 materských školách. Na túto tému sa realizovalo 28 prednášok a edukovaných bolo 721 žiakov.

V tomto roku bola 10-krát prednesená téma Mentálna bulímia a anorexia v 5 základných školách a 1 strednej škole. Edukovaných bolo 227 žiakov a študentov.

Dňa 15.2.2019 sa v spolupráci s OZ Amazonky uskutočnila prednáška na tému Strava ako súčasť zdravotnej gramotnosti. Prednášky sa zúčastnilo 30 poslucháčov.

K Školskému programu sa v tomto roku na základe Stratégie Slovenskej republiky realizovala prednášková činnosť v 5 základných školách, 4 materských školách a 1 súkromnom gymnáziu. Celkovo sa realizovalo 17 prednášok pre 397 žiakov. S cieľom

zvyšovania zdravotného a nutričného uvedomenia u detí. Školský program je naplánovaný na školské roky 2017/2018-2022/2023. Všeobecným cieľom programu „Školský program“ je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity sa v dňoch 16. a 17. 5. 2019 realizovala preventívna aktivita v Benu lekární v Trenčíne. Klientom bol odmeraný krvný tlak a kompletná antropometria. Vyšetrených bolo 26 klientov.

9.2.1. VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2019 sa uskutočnila celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity - Vyzvi srdce k pohybu. 10 dotazníkov, ktoré boli doručené na RÚVZ Trenčín, bolo odoslaných na RÚVZ Banská Bystrica. Ostaní zapojení účastníci zasielali vyplnené dotazníky priamo na RÚVZ Banská Bystrica.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený i v rámci všetkých prednášok zameraných na zdravý životný štýl a v rámci preventívnych vyšetrení, ktoré boli realizované na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

Pri príležitosti kampane bol na našej webovej stránke úradu uverejnený článok o tomto podujatí. Taktiež informácie o kampani boli prezentované na internom seminári RÚVZ Trenčín.

9.3.PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych školách.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vzhľadom na skutočnosť, že s konzumáciou alkoholu začínajú už deti a často krát vidia zlý príklad v rodinách a pociťujú dôsledky alkoholizmu u svojich najbližších, je veľmi dôležité edukovať už deti na základných školách a upozorniť ich na zdravotné dôsledky spojené s konzumáciou alkoholu u detí.

Prednášky na tému: Zdravotné riziká užívania alkoholu – sa realizovali v 7 základných školách a 2 stredných školách. Celkovo sa na túto tému realizovalo 15 prednášok pre 365 žiakov a študentov.

V roku 2019 sme realizovali aj prednášky, ktoré sa týkali Fetálneho alkoholového syndrómu. Prednášky boli realizované na 3 stredných školách u 287 študentov.

K téme fatálneho alkoholového syndrómu bola pripravená aj názorná propagácia a bol uverejnený článok na našej web stránke.

V dňoch 23. – 24. 8. 2019 sa realizovali preventívne merania prístrojom na zistenie alkoholu vo výdychu u 260 návštevníkov festivalu Uprising. Taktiež boli k dispozícii okuliare simulujúce opitosť.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 – 2020

Počas roka 2019 sa pripravila séria prednášok pre klub seniorov v Kultúrnom centre Juh Trenčín. Prednášky sa uskutočnili v dňoch:

24.1.2019 prednáška na tému Pohybová aktivita, osteoporóza a pády seniorov. Prednášky sa zúčastnilo 25 seniorov.

28.2.2019 prednáška na tému Civilizačné ochorenia. Prednášky sa zúčastnilo 33 seniorov.

14.3.2019 prednáška na tému Diabetes mellitus. Prednášky sa zúčastnilo 25 seniorov.

20.5.2019 prednášky na tému Poradní zdravia a preventívnych vyšetrení. Prednášky sa zúčastnilo 16 seniorov.

24.10.2019 prednáška na tému Duševného zdravia. Prednášky sa zúčastnilo 18 seniorov.

6.12.2019 prednáška na tému Zdravá výživa. Prednášky sa zúčastnilo 30 seniorov.

Taktiež sa v tomto klube seniorov dňa 20.5. 2019 uskutočnili preventívne vyšetrenia, ktorých sa zúčastnilo 16 seniorov.

Dňa 14.3.2019 sa realizovala v Sociálnych službách mesta Trenčín prednášku pre seniorov Mozog a jeho ochorenia. Prednášky sa zúčastnilo 20 klientov sociálnych služieb.

Dňa 15.3.2019 sa v Zariadení pre seniorov Hubertus n.o. Trenčianske Teplice realizovala prednáška na tému Mozog a jeho choroby, ktorej sa zúčastnilo 20 klientov.

Dňa 25.3.2019 sa v spolupráci s krajskou jednotou dôchodcov Trenčianskeho samosprávneho kraja sa uskutočnili preventívne vyšetrenia u 18 seniorov.

Dňa 1.4.2019 sa spolu s Krajskou jednotou dôchodcov Trenčianskeho samosprávneho kraja usporiadala prednáška na tému Diabetes mellitus pre 60 seniorov Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Dňa 11.a 12.10.2019 sa realizovali preventívne vyšetrenia na výstave Senior Expo. Celkovo bolo vyšetrených 207 návštevníkov výstavy.

Dňa 11.10.2019 sa realizovala prednáška na výstave Senior Expo. S názvom Mozog a test pamäti. Tejto prednášky sa zúčastnilo 41 seniorov.

Dňa 14.10.2019 sa realizovala prednáška Mozog a pamäť pre klientov Domova seniorov v Novom meste nad Váhom. Prednášky sa zúčastnilo 41 klientov.

Dňa 14.10.2019 sa realizovala prednáška Mozog a pamäť v Centre sociálnych služieb v Novom Meste nad Váhom, ktorej sa zúčastnilo 65 klientov.

Dňa 13.11.2019 sa v spolupráci s Akadémiou tretieho veku realizovala prednáška na tému Kardiovaskulárne ochorenia a hypertenzia ako rizikový faktor. Prednášky sa zúčastnilo 149 seniorov.

9.6 CINDI program SR

V roku 2019 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia zaradených do testu zdravého srdca bol 258 klientov a počet vyšetrených klientov mimo testu zdravého srdca bol 1091 klientov. V poradni zdravia a na výjazdových akciách sa realizovalo: celkový počet biochemických vyšetrení (cholesterol, glukóza, triglyceridy, LDL a HDL) u klientov zaradených do TZS bol 866, celkový počet biochemických vyšetrení (cholesterol, glukóza, triglyceridy a HDL) u klientov zaradených mimo TZS bol 979. Celkovo bolo 258 meraní tlaku krvi u klientov zaradených do TZS a 1027 meraní tlaku krvi u klientov zaradených mimo TZS. Celkový počet meraní telesného tuku u klientov zaradených do TZS bol 236 a mimo TZS bol celkový počet meraní telesného tuku 539.

Rámci Poradne zdravia boli realizované i nasledovné výjazdové akcie, ktoré nie sú uvedené v predchádzajúcich bodoch Programov a projektov:

- 13.2.2019 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia na Strednej zdravotníckej škole v Trenčíne. Celkovo bolo vyšetrených 11 pracovníkov školy.
- 3.4. a 10.4. 2019 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia na Okresnom úrade v Trenčíne. Celkovo bolo vyšetrených 91 pracovníkov okresného úradu.
- 9.4.2019 sa uskutočnili antropometrické vyšetrenia pre študentov a pracovníkov Trenčianskej univerzity A. Dubčeka. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 23 študentov a zamestnancov.
- 11.4.2019 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou pre firmu TWR v Novom Meste nad Váhom. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 60 pracovníkov firmy.
- 17.4.2019 sa uskutočnili preventívne vyšetrenie vo firme Vaillant Trenčianske Stankovce. Celkový počet klientov bolo 27 klientov.
- 8.6.2019 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia v meste Trenčianske Teplice pri príležitosti Dňa zdravia. Spolu bolo vyšetrených 82 klientov.
- 10.6.2019 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia vo firme S2E v Trenčianskych Stankovciach. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 12 zamestnancov.
- 1. – 2.7. 2019 boli realizované vyšetrenia pre učiteľov zo Základnej školy ul. Dlhé Hony v Trenčíne. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 25 učiteľov.
- 3.,4.,11.,16.,17.,26.7 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia pre TESCO v Trenčíne, Novom Meste nad Váhom, Trenčianskych Tepliciach, Beckove a Bánovciach nad Bebravou. Spolu bolo vyšetrených 100 zamestnancov firmy Tesco.
- 12.9.2019 sa v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou uskutočnili vyšetrenia v Slovenských elektrárnach v Trenčíne. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 35 zamestnancov.
- 26.9. a 20.11. sa uskutočnili preventívne vyšetrenia pri príležitosti Svetového dňa srdca pre zamestnancov LC LIDL Nemšová. Spolu bolo vyšetrených 61 zamestnancov.
- 1.10.2019 pri príležitosti Dňa otvorených dverí RÚVZ Trenčín boli vyšetrení 4 klienti.
- 9.10.2019 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia vo firme Valicare Trenčianska Turná. Vyšetrených bolo 21 zamestnancov firmy.
- 10.10.2019 sa v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou realizovali preventívne vyšetrenia vo firme LEONI v obci Soblahov. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 85 zamestnancov.
- 16.10.2019 sa uskutočnili vyšetrenia pri príležitosti Dňa zdravej výživy u zamestnancov Strednej odbornej školy obchodu a služieb na ul. Jilemnického Trenčín. Spolu bolo vyšetrených 15 zamestnancov.
- 21.,22.,23.,25. 10. 2019 boli realizované preventívne vyšetrenia vo firme HELLA Trenčín a Bánovce nad Bebravou. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 196 zamestnancov.
- 24.10.2019 boli s spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou realizované vyšetrenia pre firmu TWR v Novom Meste nad Váhom. Vyšetrenia sa zúčastnilo 66 zamestnancov.

Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam zdravej výživy a pohybovú aktivitu. Klienti, ktorí mali zvýšené hodnoty boli odoslaní k lekárovi.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Vzhľadom na skutočnosť, že zdravotné uvedomenie o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú závažný zdravotný problém sa naďalej pokračuje v realizácii prednášok v základných i stredných školách.

Prednášky na tému: „Fajčenie a zdravotné riziká“ – sa realizovali v 9 základných školách, 4 stredných školách a 1 špeciálnej základnej škole. Celkovo sa na túto tému realizovalo 33 prednášok pre 805 žiakov a študentov. V rámci prednášok mali žiaci i študenti možnosť dať si vyšetriť množstvo CO a HbCO vo výdychu Smokerlyzerom.

Prednášku na tému „Nelegálne drogy“ sa realizovali na 3 stredných školách a v 1 detskom domove pre maloletých bez sprievodu. Spolu sa na tému realizovalo 13 prednášok u 262 študentov.

Pri príležitosti 31. mája – Svetového dňa bez tabaku bol na webovej stránke úradu uverejnený plagát k danej téme a urobená názorná propagácia vo vestibule úradu.

Dňa 28.5. 2019 sa pri tejto príležitosti v priestoroch úradu Trenčianskeho samosprávneho kraja uskutočnili merania oxidu uhoľnatého vo výdychu prostredníctvom prístroju Smokerlyzer a meranie spirometrie u 18 klientov.

Prednášky na tému „Prevencia drogových závislostí“ – sa realizovali v 3 stredných školách. Celkovo sa uskutočnilo 10 prednášok a edukovaných bolo 188 študentov.

Pri príležitosti 26. júna 2019 - Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi bol na webovej stránke úradu uverejnený článok.

Týždeň boja proti drogám prebieha v novembri. Je venovaný prevencii drogových závislostí. Pri tejto príležitosti bol na našej web stránke uverejnený článok k tejto problematike a realizovaná prednášková činnosť na školách.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

V súvislosti s plnením úloh vlády na rok 2018 a na základe odporúčaní medzinárodných dokumentov bol medzirezortnou pracovnou skupinou a pracovnou skupinou Pohybovej aktivity prevencie nadváhy a obezity (POPA) vypracovaný národný dokument „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020“ (NAPPPA), ktorý vláda SR schválila 3. mája 2017 a prijala uznesením č. 2018/2017.

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi a podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života s relatívnym znížením prevencie pohybovej inaktivity o 10 % v súlade s globálnymi cieľmi.

Projekt sa začal realizovať od septembra 2018. V roku 2019 bolo do tohto projektu zapojených 117 detí zo základných škôl. Žiakom 8. ročníka boli realizované vyšetrenia: antropometrické, spirometrické, držanie tela, flexibilita a zisťovanie telesnej kondície pomocou Ruffierovho testu. Všetkým bol meraný krvný tlak a pulz. K výsledkom im bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Anotácia

Slovenská republika sa aktívne zúčastňuje na aktivitách organizovaných WHO a EK na podporu environmentálneho zdravia v celoeurópskom kontexte a na plnení záväzkov z toho vyplývajúcich. Pristúpením k Deklarácii ministrov, ktorá bola schválená členskými štátmi WHO/EURO na 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Ostrave (13 - 15. 6. 2017), sme prijali politický záväzok implementovať ciele vyjadrené v tomto dokumente na národnej úrovni a presadzovať politiku v oblasti ochrany environmentálneho zdravia v duchu prijatých odporúčaní WHO a ďalších medzinárodných organizácií, ktoré sú dôležitými partnermi v procese. Každá krajina na základe vyhodnotenia situácie v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj stanoví svoje národné ciele a priority a určí nástroje a postupy na ich dosiahnutie.

Na rok 2019 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala Protokol o vode a zdraví v roku 2001 v nadväznosti na Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste. Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd. Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele Protokolu o vode a zdraví a v roku 2019 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

Na rok 2019 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Anotácia

Biologický monitoring ľudskej populácie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. ÚVZ SR sa so

Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave zapojili (v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre) do 5-ročného celoeurópskeho projektu „HBM4EU“ (2017 - 2022) zameraného na ľudský biomonitring, financovaného prostredníctvom programu Horizont 2020. Cieľom projektu je vyplniť medzeru v dostupnosti údajov o koncentráciách chemických látok v tele človeka, ktoré by spolu s údajmi o koncentráciách chemických látok v rôznych zložkách životného prostredia vytvorili ucelený informačný systém. Stále viac sa berie do úvahy posudzovanie chemických kombinácií tzv. „chemických kokteíl“ pri príprave nových právnych predpisov v oblasti chemických látok oproti doterajšej praxi, kedy sa chemikálie posudzujú zväčša jednotlivo.

Na rok 2019 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Anotácia

Na vyššie uvedenú problematiku boli v horizonte rokov 2006 – 2012 v Európe zamerané dve medzinárodné štúdie (SEARCH I. + II., SINPHONIE), do ktorých sa aktívne zapojil aj Úrad verejného zdravotníctva SR prostredníctvom merania vybraných ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia (prachové častice, CO₂, oxidy dusíka, prchavé organické látky) a zberu doplnujúcich údajov prostredníctvom dotazníkov adresovaných rodičom žiakov a školskému personálu. V snahe využiť skúsenosti a technické (prístrojové) vybavenie nadobudnuté v rámci týchto medzinárodných štúdií bola databáza údajov v rokoch 2014 - 2016 rozšírená v rámci ďalšej obdobnej štúdie, prostredníctvom ktorej boli s medzinárodne odskúšanou metodikou oboznámené aj pracoviská RÚVZ v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Na rok 2019 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Anotácia

Pesticídy tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, vyskytujúcich sa v životnom prostredí, ktoré sú určené najmä na ničenie škodcov, burín a k ochrane rastlín. Okrem poľnohospodárstva sa pesticídne látky používajú vo významnej miere v lesníctve, potravinárskych podnikoch, ale aj v zdravotníctve a veterinárstve. Správanie pesticídov po aplikácii v životnom prostredí závisí od ich fyzikálno-chemického zloženia a od charakteru prostredia – môže dochádzať k transportu, akumulácii, vzniku metabolitov (reakčných a degradačných produktov) alebo k úplnému rozkladu látok. Čo sa týka zdravotných rizík zo samotných pesticídnych látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické. Nepriaznivé účinky látok aj niektorých metabolitov na zdravie sú veľmi rôznorodé (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod). Tzv. relevantné metabolity môžu mať prirodzené vlastnosti porovnateľné alebo ešte rizikovejšie s vlastnosťami materskej látky, pokiaľ ide o účinok na biologický cieľ alebo vykazujú toxikologické vlastnosti, ktoré sú považované za neprijateľné (akútna a chronická toxicita, genotoxicita, karcinogenita....).

Na rok 2019 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS). Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2018 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možnosti využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr. Rozšírená sieť monitorovacích staníc založená na tradičných metódach sledovania koncentrácie peľových častíc môže zároveň v budúcnosti slúžiť ako referenčná v prípade testovania a zavádzania monitorovania založeného na automatizovanom vyhodnocovaní peľov v ovzduší do praxe.

Na rok 2019 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plní odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. Nadobudnutím účinnosti európskej normy STN EN 60335-2-27 sa od marca 2011 sprísnil limit pre žiariče používané v soláriách, ako aj všeobecné požiadavky na opaľovacie prístroje používané v soláriách. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia v súlade s citovanou STN. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc. V rokoch 2017 – 2018 boli postupne vytvorené podmienky pre zavedenie objektivizácie UV žiarenia v soláriách na ďalších pracoviskách RÚVZ rozšírením ich prístrojového vybavenia, čo v súčasnosti umožňuje takéto merania vykonávať spolu už na 5 pracoviskách v SR (ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Trenčíne, Banskej Bystrici, Prešove a Košiciach), a to aj v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. V súlade s doterajšími skúsenosťami s výkonom dozoru v prevádzkach solárií bolo v roku 2018 vypracované nové usmernenie pre výkon štátneho zdravotného dozoru, ktorého pilotná realizácia prebieha na prelome rokov 2018 a 2019. Ďalšie zhodnotenie výsledkov prieskumu o využívaní služieb solárií mladistvými a všeobecnou populáciou, ktorý bol realizovaný v roku 2017 a vyhodnotený v roku 2018 bude využité na spracovanie materiálov určených na

zvýšenie vedomostnej úrovne prevádzkovateľov a návštevníkov solárií o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním tohto druhu služieb. Výstupom uvedených aktivít budú tiež návrhy na úpravu legislatívy upravujúcej podmienky prevádzkovania solárií.

V roku 2018 bol vykonaný cielený štátny zdravotný dozor v dvoch prevádzkach solárií spojeného s meraním UV žiarenia. V roku 2019 sa pokračovalo s výkonom cieleného ŠZD spojeného s meraním UV žiarenia v ďalších 4 prevádzkach. Nesúlad v maximálnej dobe expozície na opaľovacích prístrojoch bolo meraním zistené v 1 zariadení. Nedostatky v prevádzkovej dokumentácii boli zistené v 2 prevádzkach. Najčastejšie nedostatky zistené pri ŠZD boli : chýbajúce protokoly z UV žiarenia po výmene trubíc opaľovacích prístrojov, chýbajúce rozhodnutie na uvedenie zariadenia do prevádzky. Boli uložené opatrenia na mieste a začaté správne konanie na uloženie sankcie. Boli uložené 4 pokuty v celkovej výške 1100 €.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Anotácia

V súčasnosti sa pripravuje návrh novej Smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, v ktorej bude potrebné vypracovať pri hodnotení kvality pitnej vody okrem iného aj riziká vplyvu materiálov z domových rozvodov. Pripravuje sa tiež sprísnenie limitu v ukazovateli olovo z 10 µg/l na 5 µg/l. Navrhovaný projekt pomôže poukázať na túto oblasť v ochrane verejného zdravia, ktorej je potrebné venovať pri zaisťovaní zdravotnej bezpečnosti pitnej vody pozornosť. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri odbere vzoriek vody z vodovodných kohútikov po určitej dobe stagnácie pre vybrané chemické ukazovatele kvality pitnej vody med', olovo a nikel bolo zistené, že namerané hodnoty olova viacnásobne prekročovali prípustné limity, stanovené vo vyhláške MZ SR č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Odbery vzoriek pitnej vody boli realizované v objektoch, ktoré mali vnútorné rozvody pitnej vody z plastových materiálov (ich kvalitu bolo možné preukázať z projektovej dokumentácie k výstavbe). Prekročenie prípustných limitov v ukazovateli olovo bolo preukázané vždy pri odbere vzorky pitnej vody po stagnácii. Pri odbere vzorky pitnej vody po odpúšťaní do ustálenia teploty nebolo preukázané prekročenie prípustného limitu v ukazovateli olovo. Z uvedeného je možné usudzovať, že kvalitu pitnej vody ovplyvňoval vodovodný kohútik alebo kovový pripojovací rozvod medzi kohútikom a vnútorným rozvodom vody. Vzhľadom k tomu, že išlo o objekty, uvedené do prevádzky cca pred 10 rokmi, nebolo možné zistiť pôvod výrobkov (vodovodného kohútika resp. pripojovacieho výrobku) a ani materiál, z ktorého je vyrobený.

Na rok 2019 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNÍŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOVZ PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP a zmenách na existujúcich pracoviskách, o počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec). Sledujeme vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a v rámci ŠZD kontrolujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika a ostatné faktory ovplyvňujúce prácu a pracovné prostredie.

Upozorňujeme zamestnávateľov na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce zaradené do 4. ktg. rizika. V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok a ich intervaly u zamestnancov, ktorých činnosti sú zaradené do 3. a 4. ktg. rizika..

Pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania z dôvodu dlhodobej nadmernej jednostrannej záťaže u pracovníkov zaradených do 2. ktg. rizika pre rizikový faktor fyzická pracovná záťaž sme upozorňovali zamestnávateľov na potrebu posúdenia rizika tejto záťaže, resp. na vykonanie meraní fyzickej pracovnej záťaže a podľa ich výsledkov prehodnotiť súčasné zaradenie pracovníkov do kategórií rizika.

Zamestnávatelia opatrenia na ochranu zdravia na rizikových pracoviskách v roku 2019 plnili, sankcie v tejto oblasti neboli uložené.

V roku 2019 sme celkovo vykonali 41 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 39 rozhodnutí, z toho 13 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 8 rozhodnutí na zrušenie rizikových prác, rozhodnutí o prehodnotení rizikových prác bolo 18.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2019 sme vykonali celkovo 106 ŠZD zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. ŠZD boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 61, v predajniach - 26, v lekárňach - 5, na čerpacích staniciach PH - 2, v autoservisoch - 3, v oprave obuv - 1, použitie na reguláciu živočíšnych škodcov - 1, v laboratóriách - 4, v poľnohospodárskych organizáciách - 2, v skladoch farmaceutických liekov a liečiv - 1. Pri ŠZD sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a zmesí, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, oboznamovanie zamestnancov pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi, podmienky predaja a používanie OOPP.

Rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami vydané neboli.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli v roku 2019 vydané po preskúšaní 8 žiadateľom, bez skúšok 18 žiadateľom.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektívizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmito látkami (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku posúdené a schválené orgánom verejného zdravotníctva. V roku 2019 bolo vydaných 79 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 77 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov: na výmenu AZC potrubí v bytových domoch 21, na odstraňovanie AZC strešnej krytiny z objektov a domov 49, na odstraňovanie iuvnútorých a vonkajších obkladov budov 6, z divokých skládok 2, 1 rozhodnutie na likvidáciu voľne uložených AZC platní v sklade.

V rámci ŠZD bolo v roku 2019 vykonaných 6 kontrol pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedeťme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

V roku 2019 sme v rámci ŠZD usmerňovali zamestnávateľov k zlepšeniu pracovného prostredia, pomáhali sme najmä malým podnikom a fyzickým osobám - podnikateľom pri plnení povinností a opatrení vzhľadom na konkrétne podmienky pracovného prostredia a prevádzok, informovali sme ich o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce, pracovného prostredia a životného štýlu zamestnancov. Na našej webovej stránke máme vytvorenú stránku poradenskej a konzultačnej činnosti odboru PPL, kde uverejňujeme aktuálne problematiky (odstraňovanie AZC materiálov, opatrenia v mimoriadne teplých dňoch a iné).

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci na našom webovom sídle. V rámci Európskeho týždňa BOZP uverejňujeme na web sídla RÚVZ Trnava propagačné materiály.

V spolupráci s Inšpektorátom práce v Trnave sme vykonali štyri spoločné previerky vo veľkých podnikoch, v autoservise a v predajni stavebnej chémie v našom regióne zamerané na skladovanie, používanie chemických faktorov a vypracovanie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi. Spoločné postupy a závery sme konzultovali na pravidelných spoločných stretnutiach RÚVZ Trnava a IP Trnava.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercooleroch pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Do úlohy sme neboli zapojení.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

V rámci úlohy o sledovaní pridanej kuchynskej soli do pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania boli odoberané a laboratórne vyšetrené vzorky pokrmov a pekárenských výrobkov v štyroch zariadeniach spoločného stravovania (v domove seniorov, zamestnanecká strava v nemocnici a v 2 reštauráciách). Celkovo bolo odobraných a vyšetrených vzoriek 13 pokrmov (4 druhy polievok, 4 hlavných pokrmov, 3 prílohy a 2 šaláty) a 1 vzorka pekárenských výrobkov (1 vzorka chleba). Všetky svojím obsahom NaCl vyhovovali požiadavkám nového výnosu MZ SR, v ktorom bola upravená - znížená najvyššia hodnota pridanej soli v jednotlivých potravinách. Vyhodnotenie bolo zaslané na RÚVZ Trenčín.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou sensorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Do úlohy sme neboli zapojení.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení. Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa bude realizovať druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

a) Podpora zdravého štartu do života

Výchovné aktivity zamerané na poradenskú činnosť a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity pre matky s deťmi na materskej dovolenke v materských centrách a rodinných centrách realizuje odd. podpory zdravia a výchovy k zdraviu.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Počas roka 2019 bolo celkovo vykonaných 103 kontrol v zariadeniach školského stravovania (školské jedálne a výdajné školské jedálne). Výkon ŠZD bol zameraný na kontrolu celkovej prevádzkovej a osobnej hygieny zamestnancov, dodržiavania zásad správnej výrobných praxe, skladovanie surovín, kontrolu pestrosti stravy, vyznačovanie alergénov na jedálnych lístkoch, kontrolu dodacích listov.

Vykonané boli aj mimoriadne ciele kontroly zamerané na organizáciu a hygienické podmienky prevádzkovania tzv. obedov zadarmo v zariadeniach školského stravovania pri základných školách. Kontroly boli vykonané v dňoch 06.11. – 20.11.2019. Spolu bolo vykonaných 21 kontrol.

V školských bufetoch bolo vykonaných 12 kontrol, ktoré boli zamerané aj na kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov. Vo väčšine bufetov sa ponúka aj nevhodný sortiment ako sú cukrovinky, slané čipsy, sladené nápoje. Prevádzkovateľom sa pri výkone ŠZD odporúča prehodnotiť predávaný sortiment a uprednostniť ponuku energeticky a výživovo hodnotného tovaru. Sortiment s obsahom kofeínu (káva, kofola) sa nachádzal v školských bufetoch, ktoré sú zriadené pri stredných školách a ktoré navštevujú aj študenti nad 18 rokov a zamestnanci školiacich stredísk zriadených v priestoroch školy. V takýchto prípadoch mal však prevádzkovateľ napísaný oznam, že sortiment obsahujúci kofeín sa nepredáva osobám mladším ako 18 rokov. Alkoholické nápoje, nápoje s obsahom chinínu a tabakové výrobky sa nenachádzali v žiadnom z kontrolovaných bufetov.

V rámci ÚKP bolo vykonaných 18 kontrol a odobratých bolo 11 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie, NaCL a prítomnosť salmonely. Všetky vzorky boli vyhovujúce.

Pri výkone ŠZD v zariadeniach pre deti a mládež kontrolujeme aj dodržiavanie pitného režimu pre deti, ktorý je vo väčšine prípadov zabezpečený pitnou vodou najmä v letných mesiacoch a počas zimných mesiacov sa podávajú prevažne čaje.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Školenia sme realizovali v rámci projektu „Zabezpečenie podmienok na výkon práce v školskej kuchyni“, ktorý realizoval Úrad práce sociálnych vecí a rodiny. Zrealizovali sme 3 školenia. Preškolených a preskúšaných bolo 15 uchádzačiek.

d) Podpora pohybových aktivít

V priestoroch, ktoré sa využívajú na výučbu telesnej výchovy bolo počas roka vykonaných 9 kontrol. Väčšina škôl má svoje vlastné telocvične, ktoré sa v poobedňajších hodinách a vo večerných hodinách prenajímajú a využíva ich verejnosť.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

V mesiaci máj 2019 odd. HDM v nadväznosti na predchádzajúce prieskumy ESPAD realizovalo ďalšie opakovanie prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u študentov stredných škôl, 8 – ročných gymnázií, žiakov 5. – 9. ročníkov základných škôl a ich učiteľov. Koordinátorom prieskumu bol PhDr. Alojz Nociar, CSc., pracovník VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie). Koordináciu na úseku verejného zdravotníctva zabezpečoval odbor HDM ÚVZ SR.

Na získanie reprezentatívnej vzorky boli štatistikom náhodne vybrané 4 stredné školy v Trnave, z ktorých sa do prieskumu mali zapojiť dve triedy z 1. ročníka a po jednej triede z 2., 3., a 4. ročníka (spolu 5 tried – cca 150 respondentov) a 1 základná škola v Trnave, z ktorej sa mali zapojiť len žiaci 9. ročníka. Spolu bolo **vyplnených 353 dotazníkov**.

Prieskum bol anonymný a realizoval sa formou dotazníkov. Vyplnený dotazník do obálky vložil a zalepil sám respondent. Na dotazníkoch ani na obálkach neboli uvádzané mená alebo priezviská. Výsledky sa budú prezentovať len v súhrnných tabuľkách.

Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR do Bratislavy na ďalšie spracovanie.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Anotácia:

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia. Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza. Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Počas sezóny (01.03.2019 – 30.11.2019) bolo odobratých 40 vzoriek piesku (22 z pieskovísk v materských školách, 18 z verejných pieskovísk). 16 vzoriek piesku nevyhovovalo v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám § 3 Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská pre prekročenie najvyššieho prípustného množstva termotolerantných koliformných baktérií a v 1 vzorke bola zistená prítomnosť geohelminthu *Ascaris* sp.

Prevádzkovatelia pieskovísk boli o danej skutočnosti informovaní a tiež upozornení, že podľa § 52 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov sú fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré prevádzkujú pieskoviská povinné zabezpečiť pravidelné čistenie a udržiavanie pieskovísk tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia v dôsledku ich mikrobiálneho a iného znečistenia a dodržiavať najvyššie prípustné množstvo mikrobiálneho a iného znečistenia pôdy ustanovené vykonávacím predpisom (Vyhláška MZ SR č. 521/2007 Z. z.).

Prevádzkovatelia pieskovísk, ktorých vzorky piesku nevyhovovali v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. zrealizovali nápravné opatrenia (zabezpečili výmenu piesku v pieskovisku, alebo pieskovisko zazimovali a výmenu zabezpečia na začiatku sezóny 2020).

Miesto odberu	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomné:		
		Termotolerantné a koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp. Geohelmintry (vajíčka, larvy)
Materské školy	22	5	0	1
Verejné pieskoviská (občianska vybavenosť)	18	10	0	
Spolu	40	15	0	1

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Anotácia:

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Hodnotili sme jedálne lístky za mesiac október a november v 3 materských školách (1 MŠ v Trnave, 1 MŠ v Hlohovci, 1 MŠ Piešťany). V mesačnom jedálnom lístku sa podľa metodiky bodového systému pre hodnotenie frekvencie vybraných druhov potravín/pokrmov sa samostatne hodnotil každý pokrm: **desiate a olovranty** (nátierka strukovinová, zeleninová, rybacia, obilninové kaše, zelenina a ovocie ako súčasť desiat alebo olovrantov, celozrnné a viaczrnné pečivo či chlieb, a nezaradenie údenín a paštét a **obedy** (polievky - zeleninové, strukovinové a obilninové závarky, hlavné jedlo - hydínové, ryby, bravčové mäso, bezmäsité jedlo, nezaradenie údenín, sladké jedlo, strukovinové, prílohy - cestoviny, kuskus, ryža, knedľa, zelenina - čerstvá, tepelne upravená, nápoje – nesladené.

Vyhovujúca pestrosť bola, ak koeficient pestrosti bol vyšší ako 0,5. Materská škola v Piešťanoch mala koeficient pestrosti za mesiac október 0,47, čiže pod 0,5 čo bolo spôsobené tým, že materská škola bola v 44. KT uzatvorená pre zvýšenú chorobnosť. V mesiaci november bol koeficient pestrosti 0,5.

Materská škola v Trnave mala koeficient pestrosti za mesiac október 0,6 a za mesiac november 0,5 a Materská škola v Hlohovci mala koeficient pestrosti za mesiac október 0,7 a za november tiež 0,7.

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Anotácia:

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

V rámci spolupráce s fakultnou nemocnicou v Trnave sme zrealizovali projekt úrazy u detí v SR. Projekt bol realizovaný formou anonymných dotazníkov, ktorý vyplňali rodičia detí. Dotazníky sa mali vyplňať v mesiacoch február, júl a október. Fakultná nemocnica v Trnave nám poskytla údaje takmer za celý rok 2019 (od februára do novembra). Vyplnených bolo 132 dotazníkov. Získané údaje boli nahadzované do vopred pripravených mustier a zaslané do NCZI na ďalšie spracovanie.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2019, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri udržaní minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

- Očkujúci lekári boli elektronickou formou informovaní o Očkovacom kalendári na rok 2019 a osobne na jednotlivé ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli rozdistribuované kartičky s informáciami o očkovaní pre verejnosť.
- V RÚVZ sme vykonávali pohovory s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojho dieťaťa, v roku 2019 bolo zaevidovaných 106 nových odmietnutí povinného očkovania zákonnými zástupcami detí, počet odmietnutí bol o 33,8 % nižší ako v roku 2018 (160). V súvislosti s odmietaním povinného očkovania bolo prerokovaných 18 priestupkových konaní a formou rozhodnutí boli uložené pokuty vo výške 2 145 €.
- V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa aktívne podieľame na realizácii projektu vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie.
- RÚVZ Trnava sa podieľa na aktivitách realizovaných v rámci projektu Chránime pacientov- očkujeme sa proti chrípke vo FN Trnava. ZP bola odprednášaná problematika významu očkovania zdravotníkov proti chrípke nielen z dôvodu ich vlastnej ochrany ale aj z dôvodu ochrany pacientov.
- V rámci Dní zdravia 2019 boli individuálne podávané informácie o očkovaní.
- Dňa 23.10.2019 bola cestou RÚVZ Trnava odprezentovaná prednáška pre jednu dôchodcov na tému Chrípka a seniori.
- V roku 2019 bolo hlásených 62 prípadov infekcií na ochorenia povinne preventabilné očkovaním (57 x pertussis, 5x invazívne pneumokokové infekcie), 1x bol vydaný lekársky dohľad osobe v kontakte s osýpkami.
- V roku 2019 bola vykonaná kontrola očkovania proti diftérii a tetanu na 92 ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec.
- Vyhodnotenie kontroly očkovania k 31.8.2019 v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec:

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Trnava **okresná zaočkovanosť** pohybovala **od 95,46%** (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde – ročník narodenia 2016) **do 99,41 %** (preočkovanie dTaP v 13. r. života -ročník narodenia 2005).

90%-ná zaočkovanosť nebola dosiahnutá na **2 obvodoch**.

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Piešťany **okresná zaočkovanosť** pohybovala **od 95,75%** (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde - ročník narodenia 2017) **do 98,59 %** (preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej

obrne - ročník narodenia 2005). **Zaočkovanosť** nižšia ako 90 % na úrovni obvodov bola zistená na **5obvodoch**.

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Hlohovec **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **97,38 %** (základné očkovanie proti MMR – roč. nar. 2016)do **99,46 %**.Zaočkovanosť v obvodoch neklesla pod 90% ani v jednom obvode.

Vzhľadom na zaočkovanosť na úrovni 95 % v ročníkoch narodenia 2016 a 2017 proti MMR boli VLDD v okresoch Trnava, Piešťany upozornení na dôsledné vykonávanie surveillance exantémových ochorení. Výsledky kontroly očkovania boli poslané zainteresovaným odborníkom v oblasti pediatrie (okresný a krajský odborník pre pediatrickú prax).

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy bude prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov.

Odbor epidemiológie evidoval k 31.12.2019 prostredníctvom systému EPIS 3 273prípadov prenosných ochorení nahlásených z ambulantných zdravotníckych zariadení - od lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení.Epidemiologicky bolo za rok 2019 vyšetrených 663 ohnísk (rok 2018 -713 ohnísk) prenosnýchochorení a 17 epidémií (2018 -13 epidémií), z toho 5 x epidémia norovírusových gastroenteritíd (Interná klinika FN Trnava, SLK Piešťany, ZSS Humanus Hlohovec, Zariadenie pre seniorov Bohunka J. Bohunice, MŠ Trakovice), 2 x epidémia rotavírusových gastroenteritíd (MŠ Čajlkovského Trnava, Alzheimercentrum Piešťany), 1 x epidémia nešpecifikovaných vírusových gastroenteritíd (SPŠ Komenského Trnava), 2 x epidémia nešpecifikovaných črevných infekcií (MŠ Atómová Trnava, MŠ Trakovice), 1 x epidémia salmonelových gastroenteritíd (DD Klas Vrbové), 1 x epidémia chrípkových ochorení (geriatrické odd. FN Trnava), 1x epidémia clostrídiových infekcií (geriatrické odd. FN Trnava), 4x epidémia ochorení na scabies (Onkologická klinika FN Trnava, Zariadenie opatrovateľskej služby, Kalinčiakova Piešťany,

Alzheimercentrum Piešťany, DSS Zavar) s celkovým počtom 345 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 118 rozhodnutí (v roku 2018 – 109 rozhodnutí) - z toho 88 x lekársky dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami (83 LD) a 19 x pre osoby v kontakte s multirezistentnými nemocničnými kmeňmi resp. nosičmi a 11 rozhodnutí z dôvodu nariadenia protiepidemických opatrení pri výskyte prenosných ochorení v kolektívnom zariadení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

- V rámci vykonávania ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. Elektronický spôsob hlásenia cestou EPIS využíva cca 78 lekárov. V programe EPIS bolo roku 2019 zaevidovaných celkom 3 273 prípadov prenosných ochorení, 17 epidémií a 52 týždenných krajských hlásení do SRV. V rámci vykonávania kontroly povinného očkovania na pediatrických ambulanciách a vykonávania kontroly očkovania proti diftérii a tetanu na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých v spádových okresoch boli lekári informovaní o spôsobe hlásenia prostredníctvom informačného systému EPIS, postup hlásenia im bol vysvetlený na praktických ukážkach v tomto informačnom systéme.
- Do TESSY boli v týždenných intervaloch cestou ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady závažných respiračných ochorení tzv. SARI. V roku 2019 boli hlásených 9 prípadov SARI.
- Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.
- Z výstupov programu EPIS a telefonických hlásení sme v roku 2019 vykonali analýzu plnenia si hlásnej povinnosti akútnych respiračných ochorení všeobecnými lekármi vyplývajúcej zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z., vyhodnotenie chrípkovej sezóny spolu s analýzou plnenia si hlásnej povinnosti bolo zaslané elektronickou formou všetkým všeobecným lekárom. Na základe nášho sledovania je možné konštatovať, že plnenie hlásnej povinnosti ochorení s hromadným výskytom je na RÚVZ Trnava na veľmi dobrej úrovni.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalečných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy bude prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných chorôb, Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR.

- Na OE sa od r. 2007 realizuje projekt HELICS – EU, ktorý je zameraný na aktívnu surveillance nozokomiálnych nákaz na odd. KAIM.
- Elektronicky bolo spracovaných 61 dotazníkov na základe dekurzov pacientov hospitalizovaných v roku 2018 na KAIM vo FN Trnava.
- RÚVZ Trnava je od r. 2016 zapojený do Európskej surveillance infekcií *Clostridium difficile*, ktorá prebieha v spolupráci s nemocničným epidemiológom FN Trnava a spádovým mikrobiologickým laboratóriom.
- V rámci Kampane za čisté ruky 2019 bolo vyšetrených 20 sterov z rúk zdravotníckeho personálu v spádových nemocniciach RÚVZ Trnava.
- Cestou RÚVZ Trnava a odd. nemocničnej hygieny a epidemiológie FN Trnava bolo v marci až máji 2019 v spolupráci s regionálnymi komorami sestier realizovaných 8 prednášok zameraných na hygienu rúk pre zdravotné sestry a sanitárov v ústavných ZZ – FN Trnava, NAW n.o. Piešťany a v ambulantných ZZ. V rámci edukačných aktivít boli v nemocničných zariadeniach distribuované letáky: Zdravie vo Vašich rukách.
- RÚVZ Trnava v spolupráci s Trnavským samosprávnym krajom zorganizoval odborný seminár zameraný na problematiku hygieny rúk v prevencii infekčných ochorení v ZSS. Seminár sa uskutočnil v dňoch 3.10.2019 a 8. 10. 2019 v kongresovej miestnosti Úradu Trnavského samosprávneho kraja. Zúčastnilo sa ho 64 osôb z 33 ZSS v Trnavskom kraji.
- Budúcim zdravotným sestram na SZŠ bola odprednášaná problematika prevencie NN so zameraním na hygienu rúk, v rámci 2 vyučovacích hodín bolo vyškolených 65 študentov. Na FVZ TU Trnava bola odprednášaná hygiena rúk v rámci predmetu ŠZD v zdravotníckych zariadeniach študentom 1.ročníka.
- V roku 2019 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení na RÚVZ hlásených spolu 717 prípadov NN (v roku 2018 - 1085 prípadov NN).
- Epidemiológ je v štvrtročných intervaloch prizývaný na zasadnutie komisie RALAP vo FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN. V rámci ŠZD bolo v roku 2019 na oddelení NN vykonaných

153 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 676 vzoriek z prostredia a 41 vzoriek z vysterilizovaného materiálu.

– Vydaných bolo 90 rozhodnutí (priestory do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 18 záväzných stanovísk. V rámci testovania sterilizačných prístrojov formou platenej služby bolo vykonaných 270 testovaní sterilizačnej techniky (131 - horúcovzduchových sterilizátorov, 138 parných sterilizátorov, 1 chemiclavy).

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

– V roku 2019 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z úloh WHO v postpandemickom období. Nadalej sa monitoroval výskyt SARI, ktoré boli cestou SRV a ÚVZ SR hlásené do TESSY. V Trnavskom kraji bolo hlásených 11 prípadov ochorení na SARI, z toho 5 x v okrese Trnava, 3 x v okrese Piešťany, 1 x v okrese Hlohovec, 1 x v okrese D. Streda a 1 x v okrese Skalica.

– V surveillance SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.

– V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR boli zorganizované vo FN Trnava, v NAW Piešťany semináre pre všeobecných lekárov, lekárov ZZS a CPO FN Trnava a NAW Piešťany, kde bola táto problematika odprezentovaná formou prednášok so zameraním na výskyt a prevenciu osýpok a pertussis ako reemergentných ochorení v dňoch 3.4.2019 a 25.4.2019.

– Dňa 14.5.2019 sa MUDr. Dagmar Kollárová zúčastnila prípravy na štábny nácvik v súvislosti s pandémiou chrípky vo FN Trnava a dňa 16.10. 2019sa zúčastnila metodického nácviku pri riešení výskytu VNN organizovaného cestou SOKRZ v NAW Piešťany.

– V roku 2019 bolo vyšetrených 17 epidémií (5 x norovírusová gastroenteritída, 2x rotavírusová gastroenteritída, 2 x nešpecifikovaná črevná infekcia, 1x nešpecifikovaná vírusová črevná infekcia, 1 x salmonelová gastroenteritída, 1 x epidémia chrípkových ochorení, 1 epidémia clostrídiových infekcií, 4 x epidémia ochorení na scabies) s celkovým počtom 345 prípadov ochorení.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

– Vzorky odpadových vôd boli v roku 2019 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (7 odberov) a ČOV Piešťany (7 odberov). Výsledky vyšetření vzhľadom na enterovírusy: v marci 1x potvrdený non-polio enterovírus, v apríly 1x Coxsackievirus B2, v júni 2 x Coxsackievirus B5, v auguste 1 x Coxsackievirus B5, v októbri non-polio enterovírus, z 20.11.2019 výsledok nie je zatiaľ k dispozícii.

– V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO z ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach.

– V r. 2019 v spádových okresoch RÚVZ Trnava nebol zaevidovaný prípad akútnej chabej obrny.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje.

Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

Vykonáva odbor podpory zdravia a výchovy k zdraviu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

– V roku 2019 bolo zrealizovaných 38 poradenstiev očkovania, z toho 21 x v súvislosti s povinným očkovaním, 8 x poradne pred cestou do zahraničia a 9 x s odporúčaným očkovaním.

– Na OE boli priebežne vykonávané telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov ohľadom povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospeljej populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

– V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa podieľame na vzdelávaní študentov SZŠ v oblasti vakcinológie. V školskom roku 2019/2020 bola v rámci 6 vyučovacích hodín odprednášaná problematika očkovania pre 2. a 4. ročník odboru zdravotnícky asistent, 3. ročník diplomovaná všeobecná sestra na SZŠ v Trnave. Celkovo bolo vyškolených 65 študentov.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaníu“.

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania.

V decembri 2019 bola cestou RÚVZ Trnava v rámci projektu: Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania realizovaná vzdelávacia akcia- očkovanie hrou na dvoch stredných školách v Trnave. Do projektu boli vybrané nasledujúce školy: Gymnázium A. Merici, Obchodná akadémia. Projektu sa zúčastnilo celkovo 46 žiakov III. ročníkov, ktorí zároveň vyplnili dotazníky pred a po

realizácii edukácie. Žiaci sa aktívne zaujímali nielen o problematiku povinného očkovania ale aj odporúčaného očkovania.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLŔCH A BOKÚPALÍSK

Anotácia

Prírodné vodné plochy a biokúpaliská sú miestami oddychu a regenerácie síl obyvateľstva. Kvalitu ich vôd významne ovplyvňuje vodná biocenóza citlivá na zásahy človeka. Zhoršenie kvality vody môže ohroziť ľudské zdravie. Z uvedeného dôvodu je potrebné vykonávať monitorovanie, determináciu druhového zloženia rias, cyanobaktérií a vodných kvetov a ich kvantifikáciu a mikrobiálne oživenie. Zvýšenú pozornosť si vyžaduje sledovanie výskytu invázných druhov cyanobaktérií v súvislosti s novými cyanotoxínmi. S cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva je vhodné stanovovať cyanotoxíny, akútnu ekotoxicitu biologické a mikrobiologické oživenie vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách. Ďalej sa bude sledovať monitorovanie osídlenia prírodných vodných plôch a biokúpalískmakrofyty a vodnými slimákmi, ktoré môžu byť zdrojom cercárií.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrovaním mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľov vo vzorkách vôd z prírodných kúpalísk odobratých z regiónov RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede, Galante a Senici. V priebehu roka 2019 bolo vyšetrených 38 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Anotácia

Kvalita vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a v prostredí umelých kúpalísk môže ovplyvniť zdravie ľudí. V poslednom období sú stále častejšie evidované prípady ochorení, ktorých príčinou môžu byť legionely. Ich prítomnosť sa povinne nesleduje s výnimkou umelých kúpalísk (vyšetrenie vody na kúpanie v bazénoch, kde sa tvoria aerosóly). V zariadeniach, ktoré navštevujú imunodeficitní ľudia, ale aj široká verejnosť, je potrebné získať informácie o prítomnosti týchto potenciálne patogénnych baktérií a ich asociácie s amébami vo vodách. Ide najmä o zdravotnícke a rehabilitačné zariadenia, umelé kúpaliská a bazény, vrátane bazénov v ubytovacích zariadeniach. Okrem mikrobiologického a biologického rizika vo vodách môžu na zdravie ľudí vplývať aj chemické látky používané na dezinfekciu vody. Tieto látky môžu po prehltnutí vody spôsobovať tráviace problémy, a keďže sa môžu nachádzať aj v ovzduší týchto zariadení, extrémne dráždia oči, nos, hltan a priedušky. Za účelom monitoringu uvedených mikroorganizmov a chemických látok budú vykonané odbery vzoriek vôd, sterov a odbery vzoriek vnútorného ovzdušia. Získanie údajov v tejto oblasti je nevyhnutné pre úpravu príslušnej legislatívy na preventívnu ochranu zdravia obyvateľstva.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2019 vyšetrených 278 vzoriek umelých kúpalísk z regiónov RÚVZ so sídlom v Senici, Trnave a Galante v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch.

7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Anotácia:

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 vybudovaná funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cieľenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú aj alergény vnútorného prostredia (roztोče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2019 vyšetrených 250 vzoriek vonkajšieho ovzdušia na identifikáciu a kvantifikáciu peľových zŕn a spór plesní.

Na ostatných úlohách sa v rámci objektivizácie faktorov prostredia nepodielame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

Ďalej spolupracujeme na plnení ďalších nasledovných úloh Programov a projektov určených pre odbor hygieny výživy a odbor epidemiológie:

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrením vzoriek pekárskych výrobkov a hotovej stravy na obsah NaCl. V priebehu roka 2019 bolo analyzovaných 138 vzoriek odobratých v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín pracovníkmi hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Anotácia:

Sezónne (v jarých až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrením vzoriek pieskov z pieskovísk odobratých v rámci regiónov RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji pracovníkmi HDM. V priebehu roka 2019 bolo vyšetrených 141 vzoriek.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy bude prijatie Národného plánu kontroly

prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných chorien, Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetovaním vzoriek sterov a ovzdušia z prostredia zdravotníckych zariadení, vzoriek sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach Trnavského kraja. Za obdobie roka 2019 bolo vyšetrených 1293 vzoriek.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a nalievavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetovaním vzoriek odobratých v rámci riešenia lokálnych epidémií v regióne Trnavského kraja. Za obdobie roka 2019 bolo vyšetrených 60 vzoriek.

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komúnít v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Zdravé mestá

„Deň zdravia“ Horné Orešany

V spolupráci s ÚVZ SR Bratislava sme v rámci akcie „Deň zdravia“ v priestoroch kultúrneho strediska obce Horné Orešany zabezpečili vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK, P, % telesného tuku pre 31 ľudí s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol rozdáný zdravotno - výchovný materiál.

„Dni zdravia“ Trnava

Každoročne sa zúčastňujeme akcie Dni zdravia v Trnave, ktoré spoluorganizujeme s MÚ v Trnave Kanceláriou Zdravé mesto. Účastníkom Dní zdravia, ktorí prejavili záujem boli vykonané biochemické vyšetrenia cholesterolu, glukózy z kapilárnej krvi, merania TK, % množstva telesného tuku a antropometrické merania s následným poradenstvom. Vyšetrených bolo 168 ľudí, ktorí vyplnili TZS, dotazník životného štýlu, dotazník životnej pohody, fajčiari Fagerstromov dotazník a 32 ľudí bez vyplnenia dotazníkov a TZS.

„Deň zdravia Trstín“

V rámci mesiaca úcty k starším sme sa zúčastnili na akcii Deň zdravia v priestoroch kultúrneho domu v Trstíne. Zabezpečili sme vyšetrenie cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi, meranie TK, P, % množstvo telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce/TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od

fajčenia. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Akcie sa zúčastnilo 25 klientov.

„Deň zdravia“ Madunice

V rámci mesiaca úcty k starším sa oddelenie OPZaVZ v spolupráci so VŠZP Trnava a SČK, zúčastnilo na akcii Deň zdravia v priestoroch obecného úradu v Maduniciach. Zabezpečili sme vyšetrenie cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi, meranie TK, P , % množstvo telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce/TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 24 klientov.

„Deň zdravia“ Dolné Dubové

Oddelenie Podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa v rámci mesiaca úcty k starším zúčastnilo na akcii „Deň zdravia“ v obci Dolné Dubové. Zabezpečili sme vyšetrenie cholesterolu a cukru z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 19 klientov.

Dňa zdravia sa zúčastnili aj žiaci ZŠ, ktorým sme zabezpečili prednášku na tému „ Správny životný štýl“.

Školy podporujúce zdravie:

V rámci tohto projektu sme sa v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami zúčastnili „Dní zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k partnerstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia.

Priebežne vykonávame prednáškové aktivity na uvedené témy a aktivačné hry na všetkých typoch škôl. V roku 2019 bolo na školách vykonaných 76 prednášok .

Zapojili sme sa do realizácie projektu „Viem, čo zjem“, ktorého cieľom je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návyk a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci projektu bolo v roku 2019 vykonaných 24 prednášok a vyplnených 81 dotazníkov k projektu.

Zdravé pracoviská :

„Deň zdravia“ a ZOMOT Trnava

Výjazdom poradne sme sa zúčastnili akcie Deň zdravia a ZOMOT, Hlavná 5, Trnava. Zabezpečili vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK, P, % telesného tuku a poradenstvo k daným výsledkom. Účastníkom bol rozdáný zdravotno - výchovný materiál k danej tematike. Vyšetřených bolo 15 ľudí. V rámci akcie bola vykonaná prednáška pre seniorov s tematikou „ Dôležitosť pamäte, cvičenie pamäte“. Prednášky sa zúčastnilo 28 ľudí.

„Deň zdravia“ Okresný úrad Trnava

V súvislosti s vyhláseným Svetovým dňom zdravia OPZaVZ uskutočnilo v priestoroch Okresného úradu v Trnave „Deň zdravia“. Zamestnancom bolo zabezpečené biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi – cholesterol, glukóza, triglyceridy a HDL cholesterol, zmeraný TK a P, hodnota % množstva telesného tuku s následným poradenstvom k daným výsledkom. Celkovo bolo vyšetrených 25 zamestnancov .

„Deň zdravia“ FM Logistik Setred'

OPZaVZ sa v spolupráci so VŠZP výjazdom poradne zúčastnilo akcie Deň zdravia FM Logistika. Zabezpečili sme vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, P, % telesného tuku a poradenstvo k daným výsledkom. Účastníkom bol rozdáný zdravotno - výchovný materiál. Vyšetrených bolo 44 ľudí.

„Deň zdravia“ Tesco Trnava

Pre zamestnancov Tesco Trnava sme zabezpečili na akcii „Deň zdravia“ vyšetrenie cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 32 zamestnancov.

„Deň zdravia“ Tesco Piešťany

Na akcii „Deň zdravia“ Tesco Piešťany sme zabezpečili pre zamestnancov vyšetrenie cholesterolu, glukózy a triglyceridov z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 23 zamestnancov.

„Deň zdravia“ Slovenské elektrárne Jaslovské Bohunice

OPZaVZ sa v spolupráci so VŠZP Trnava zúčastnilo na akcii „Deň zdravia“ SE a.s. Jaslovské Bohunice. Zamestnancom sme vyšetřili cholesterol z kapilárnej krvi, meranie TK, Pa % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 49 zamestnancov.

„Deň zdravia“ JAVYS Jaslovské Bohunice

V spolupráci so VŠZP Trnava sme sa zúčastnili na akcii „Športový deň“ JAVYS Jaslovské Bohunice. Zamestnancom sme zabezpečili vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 58 zamestnancov mimo TZS.

„Týždeň zdravia“ Bekaert Hlohovec

V rámci akcie „Týždeň zdravia“ v priestoroch firmy Bekaert Hlohovec sme 46 zamestnancom vyšetřili cholesterol a cukor z kapilárnej krvi , meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

„Deň zdravia“ Figaro Trnava, I.D.C.Holding Cífer

V spolupráci so VŠZP Trnava sme sa zúčastnili na akcii „Deň zdravia“ Figaro Trnava . U 41 zamestnancov sme zabezpečili vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, P a %

množstvo telesného tuku a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

„Deň zdravia“ LEAR Voderady

OPZaVZ sa v spolupráci so VŠZP Trnava zúčastnilo na akcii „Deň zdravia“ LEAR Voderady. Zabezpečili sme 50 zamestnancom vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku a individuálneporadenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniuTK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

„Deň zdravia“ Allianz Trnava

V spolupráci so VŠZP Trnava sme sa zúčastnili na akcii „Deň zdravia“ v priestoroch poisťovne Allianz Trnava . Zabezpečili sme vyšetrenie cholesterolu a cukru z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 25 zamestnancov.

Deň srdca Mestský úrad Trnava

V súvislosti so Svetovým dňom srdca, ktorý je zameraný na zvýšenie verejného povedomia o hrozbe KVCH, ako aj o význame zdravého životného štýlu, oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v spolupráci s Kanceláriou Zdravé mesto zorganizovalo akciu v priestoroch Mestského úradu v Trnave. Zamestnancom sme vykonali vyšetrenie cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 22 zamestnancov .

„Deň zdravia“ Tesco Trnava

Opakovane sme sa zúčastnili na akcii „Deň zdravia“ Tesco Trnava. Zamestnancom sme zabezpečili vyšetrenie cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 16 zamestnancov.

„Deň zdravia“ Tesco Piešťany

Oddelenie Podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa opakovane zúčastnilo na akcii „Deň zdravia“ Tesco Piešťany. Zamestnancom sme zabezpečili vyšetrenie cholesterolu, glukózy a triglyceridov z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 18 zamestnancov.

„Deň zdravia“ Tesco Hlohovec

V rámci akcie „Deň zdravia“ Tesco Hlohovec sme 19 zamestnancom vyšetřili cholesterol a glukózu z kapilárnej krvi, meranie TK, Pa % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

„Deň zdravia“ MTF Trnava

Na „Dni zdravia“ MTF Trnava sme 14 zamestnancom vyšetřili cholesterol a glukózu z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

Ovplyvňovanie determinantov zdravia a znižovanie rizikových faktorov

Dve pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu sú členkami pracovných skupín Seniori, Deti, mládež a rodina k projektu Komunitný plán sociálnych služieb mesta Trnava.

V súvislosti s realizáciou Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím je vedúca oddelenia členom koordinačnej skupiny k problematike násilia na deťoch na ÚPSVaR v Trnave.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení podpory zdravia a výchovy k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity odboru verejné zdravotníctvo. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času Trnava a Hlohovci, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov.

V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnú informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV a prevencie civilizačných ochorení.

V rámci plnenia NPPZ sme k vyhláseným svetovým dňom WHO zorganizovali prednášky, dni otvorených dverí, postery a rozдали vhodný zdravotno – výchovný materiál.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Sledovanie zdravotného stavu bolo v roku 2019 vykonávané formou zberu údajov v TZS a formou dotazníka „Sledovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva v SR“ v počte 104, ktoré boli zaslané ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: Spoločná oblasť (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), Pohybová oblasť (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), Výživa (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa zapojilo do Slovenského dňa obezity, ktorý bol realizovaný ako súčasť aktivít celoeurópskej kampane Európsky deň obezity. Akcia prebiehala v priestoroch lekárne Benu v nákupnom centre City Aréna Trnava. Bola zameraná na poradenstvo v oblasti výživy a obezity – analýzy ľudského tela pomocou prístroja OMRON BF 511 (zisťovanie BMI, obsahu viscerálneho tuku, kostrového svalstva, telesného tuku, ako aj bazálneho metabolizmu) s následným poradenstvom.

Akcie sa zúčastnilo 17 klientov.

Európskym heslom tohtoročného dňa obezity bolo: „Zvládnime obezitu spoločne“.

V spolupráci s MÚ Trnava Kanceláriou Zdravé mesto Trnava sme sa zúčastnili Trnavských športových dní seniorov v areáli TJ Slávia Trnava. Na akcii bol 60 klientom zameraný TK, P, telesný tuk a poskytnuté poradenstvo.

V obci Dolné Dubové sme počas svetového dňa obezity zmerali % množstvo telesného tuku a edukovali 19 klientom.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny „ Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“ , ktorá niekoľkokrát v roku 2019 riešila aktivity a plnenie akčného plánu pre pohybovú aktivitu, obezitu a NAPPPA .

Tematike prevencie obezity sme sa venovali aj v rámci projektu „Viem, čo zjem“ na ZŠ v Trnave. Projekt je súčasťou globálneho projektu „Nestlé pre zdravie detí“, ktorý sa od roku 2009 postupne realizuje v 84 krajinách sveta a doposiaľ ním prešlo 80 miliónov detí. Cieľom projektu je motivovať žiakov ZŠ k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich pohybovú aktivitu. V roku 2019 sme sa zapojili do druhého a tretieho ročníka tohto projektu, v rámci ktorých sme vykonali 24 interaktívnych prednášok s besedou na základných školách.

V mesiaci máj –jún 2019 sme realizovali testovanie a prieskum v rámci NAPPPA u žiakov 3 vybraných základných škôl v počte 128 žiakov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a prevenciu nadváhy a obezity sme poskytli 72 klientom.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do nadstavbovej poradne, alebo sú vyšetrovaní pri jej výjazdových aktivitách. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradňu navštívilo 277 klientov. Súčasťou poradne optimalizácie pohybovej aktivity sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za rok 2019 navštívili za týmto účelom poradňu klienti 110 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON bolo vykonané 324 klientom, výsledky boli písomne a graficky spracované.

Na Dňoch zdravia v mestách a na pracoviskách bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie % množstva telesného tuku prístrojom OMRON, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Zapojili sme sa do celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci projektu sme oslovili mestské a obecné úrady v regiónoch. Súťaž bola spropagovaná na internetových stránkach RÚVZ Trnava, Mestský úrad Trnava, VÚC Trnava. Propagačný materiál a účastnícke listy boli zasielané základným, stredným a vysokým školám, zdravotníckym zariadeniam, mestským úradom, VÚC, sociálnej poisťovni, VŠZP, TOS, lekárne, SČK. Projekt sme realizovali v rámci činnosti poradne o pohybovej aktivite s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Anotácia

V súlade s Aktualizovaným akčným plánom Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018 pre oblasť D.2.3. Zdravia, ktorý bol schválený uznesením vlády č.87/2017 zo dňa 22. februára 2017.

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov a osobitne z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2016 - 2020. V tom je pre oblasť zdravia zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu.

V tejto oblasti sme pôsobili formou zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, premietaním DVD filmov a besedami k aktuálnym témam na špeciálnych školách v našom regióne ,kde je zvýšené zastúpenie detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí z rómskej komunity. V roku 2019 sme uskutočnili 14 prednášok a 9 premietaní DVD s následnými besedami. Spoločne s OR PZ sme uskutočnili prednášku na tému: Drogové závislosti, Patologické javy a trestnoprávna zodpovednosť v Reedukačnom zariadení v Hlohovci.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011).

Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu

prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010. Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny prevencie drogových závislostí , ktorá sa zaoberá aj plnením Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom. Akčný plán sme v roku 2019 naplňali vykonávaním poradenstva v protidrogovej poradni ako aj prednáškami a besedami na tému „Negatívne účinky nadmernej konzumácie alkoholu“, „Fetálny alkoholový syndróm“, premietaním DVD „Až do dna“ z produkcie občianskeho združenia Športom proti drogám na ZŠ a SŠ v regióne Trnava, Piešťany, Hlohovec ako i dospelej populácii na odbornom seminári pre zamestnancov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 14,99 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov (z toho 11,98 % mužov a 17,85 % žien). Priemerný vek obyvateľstva SR sa postupne zvyšuje, v roku 2016 dosiahol hodnotu 40,37, index starnutia dosiahol hodnotu 96,96. Stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2016 u mužov 73,71 rokov, u žien 80,41 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa zapojilo do medzinárodnej aktivity „Týždeň mozgu“. Aktivita sa niesla pod heslom „Prevencia pred ochoreniami mozgu“. V rámci vyhláseného týždňa sme zrealizovali prednášky k uvedenej problematike a precvičenie pamäti u seniorov pomocou pracovných listov pre Dnné centrum Beethovenova Trnava, Klub dôchodcov Hrnčiarovce nad parnou, Kultúrno – spoločenské centrum Bučany, ZOMOT Trnava. Zrealizované boli 4 prednášky, celkovo sa zúčastnilo 86 seniorov. Dokumentáciu spolu s vyhodnotením Týždňa mozgu 2019 sme zaslali ÚVZ SR v Bratislave.

Priebežne počas celého roka vykonávame edukačnú činnosť v spolupráci s JDS a prednáškové aktivity na aktuálne témy v denných centrách pre seniorov JDS a Zariadení pre seniorov Terézie Vansovej v Trnave a v Modranke, v Hrnčiarovciach nad Parnou, v Bučanoch a v Knížnici J. Fándlyho Trnave.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v spolupráci s Mestským úradom v Trnave, Kanceláriou Zdravé mesto sa zúčastnilo akcie „Trnavské športové dni seniorov“. Akcia sa uskutočnila v areáli TJ Slávia Trnava. U 60 účastníkov bol zameraný TK, P a % množstvo telesného tuku, spirometrické vyšetrenie a poskytnutý vhodný zdravotno – výchovný materiál.

V dňoch 23.10.2018-24.10.2019 sme sa výjazdom Poradne zdravia zúčastnili 11. ročníka Veľtrhu pre seniorov, ktorý organizovalo mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave a bol venovaný „Mesiacu úcty k starším“. Prezentovali sme činnosť Oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu, zabezpečili sme účastníkom vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, merali hodnoty TK, % množstva telesného tuku prístrojom OMRON, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI. Poskytli sme individuálne poradenstvo k otázkam zdravého životného štýlu a vhodný zdravotno-výchovný materiál k danej problematike. Cholesterol sme vyšetřili 50 účastníkom a meranie TK, P, a % množstva telesného tuku 124 účastníkom Veľtrhu.

Pre KJDS sme zabezpečili prednášku o dôležitosti cvičenia pamäti a mozgu u seniorov v kine Hviezda pre 200 účastníkov reumatologického dňa.

Počas mesiaca úcty k starším sme v rámci dní zdravia v Trstíne, v Dolnom Dubovom a Maduniciach vyšetřili 69 klientom vo veku 55- a viac rokov cholesterol a cukor, zmerali

TK, tuk, vypočítali BMI, zhodnotili riziko KVCH, poskytl poradenstvo a rozdali zdravotno – výchovný materiál.

Namerané hodnoty a podklady boli zaslané k ďalšiemu spracovaniu na ÚVZ SR.

Vedúca oddelenia je členkou pracovnej skupiny Seniori, v rámci „Komunitného plánu sociálnych služieb“ Mestského úradu Trnava za oblasť seniori a členom pracovnej skupiny „Podpora zdravia seniorov“ ÚVZ SR, ktorých stretnutí sa pravidelne zúčastňuje.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metódik a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu realizovalo zdravotno – výchovnú intervenciu individuálnou, skupinovú a hromadnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, nadmerné užívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

V rámci poradenského centra zdravia dlhodobo pracuje základná poradňa, poradňa zdravej výživy, poradňa prevencie drogových závislostí, poradňa odvykania od fajčenia, poradňa na podporu psychického zdravia, poradňa optimalizácie pohybovej aktivity a linka pomoci HIV/AIDS.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)
- Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- zvládanie stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Klientom so zvýšenými hodnotami a rizikovým správaním odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre.

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávaní rizík odporúčame návštevu lekára.

Počet vyšetrených klientov v poradni zdravia v rámci TZS v roku 2019 bol 630.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 72 klientom.

V nadstavbových poradniach bolo roku 2019 vyšetrených 491 klientov.

V rámci projektu CINDI sa venujeme vyhláseným svetovým dňom, ako je Svetový deň zdravia, Svetový deň diabetu, Svetový deň výživy, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň pohybu ku zdraviu, Svetový deň srdca, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň osteoporózy..., o ktorých informujeme verejnosť na www. stránkach, organizujeme dni otvorených dverí a poskytujeme zdravotno - výchovný materiál a poradenstvo k aktuálnej problematike. V priestoroch vestibulu RÚVZ so sídlom v Trnave sme umiestnili panely, k daným tematikám.

Nadviazali sme spoluprácu s Úniou nevidiacich v Trnave. V priestoroch knižnice Juraja Fándlyho sme členom únie odprednášali aktuálne témy zamerané na svetové dni v počte 5.

Svetový deň diabetu sme okrem odborného panelu umiestneného vo vstupných priestoroch RÚVZ a oznamu na www. stránke propagovali v rámci prednáškových aktivít venovaných prevencii diabetu a civilizačných chorôb na ZŠ, SŠ, ŠZŠ, pre JDS a zariadenia pre seniorov. Distribuovaný bol leták do ambulancií lekárov 1. kontaktu.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Anotácia

Akčný plán má 5 hlavných zámerov, a to znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie .

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v zámere I. Znižovanie dopytu po drogách. Hlavnou prioritou je podpora a rozvoj širokej škály rovnako dôležitých, navzájom sa posilňujúcich a významovo rovnako dôležitých opatrení, medzi ktoré patria: prevencia, včasné odhaľovanie a intervencie, znižovanie škôd, liečba, rehabilitácia, opätovné sociálne začlenenie a vyliečenie.

Úloha I.4.1.3 Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Vedúca oddelenia je členom Riadiaceho výboru Zdravé mesto a protidrogovej prevencie, komisie Okresného úradu pre prevenciu patologických javov a kriminality a členom pracovnej skupiny prevencie drogových závislostí a podpory duševného zdravia ÚVZ SR.

V roku 2019 navštívilo poradňu prevencie drogových závislostí 26 klientov . K téme závislostí na alkohole , ilegálnych látkach a nelátkových závislostiach bolo uskutočnených 32 zdravotno-výchovných aktivít na základných a stredných školách v regióne a na tému prevencia fajčenia a negatívne účinky fajčenia bolo vykonaných 6 aktivít.

V rámci Európskeho boja proti drogám sme s TOS Trnava organizovali 7 zdravotno-výchovných aktivít pre študentov základných a stredných škôl v regióne.

Dňa 31.05.2019 boli poskytované v priestoroch OPZ aVZ v čase 8,00-12,00 hod. informácie a individuálne poradenstvo na témy škodlivosti fajčenia tabaku, odvykanie od fajčenia a pasívna inhalácia tabakového dymu, meranie vitálnej kapacity pľúc spirometrom, telefonické poradenstvo na tel.č.033/5511596. V tento deň poradňu navštívilo 6 ľudí.

Dňa 04.06.2019 sme tiež propagovali Svetový deň bez tabaku v rámci Športového dňa seniorov, kde sme mali zriadený stánok. Prístrojom spirometer bolo vyšetrených 45 ľudí.

Všetkým klientom bolo poskytnuté poradenstvo a rozdáný zdravotno-výchovný materiál.

V termíne 15.7.2019-26.7.2019 sme zabezpečovali mobilnú linku odvykania od fajčenia, bolo zaznamenaných 79 hovorov.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Anotácia

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016-2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“. Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,

zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru, poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny „Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“ ÚVZ SR a zúčastňuje sa priebežne zasadnutí pracovnej skupiny.

V mesiacoch máj až jún sme realizovali v súvislosti s úlohami vyplývajúcimi z NAPPPA na roky 2017 – 2020 sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u detí základných škôl (testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi). Komplex meraní, ktoré sme uskutočnili 128 študentom základných škôl v Trnave bol tvorený z merania telesnej výšky a hmotnosti, stanovenia BMI, % množstva kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu, obvodu pásu a bokov, výpočtu pomeru obvodu pásu k telesnej výške, % telesného tuku kaliperom, TK a pulzu, merania cholesterolu, glukózy, triglyceridov z kvapky krvi a výpočtu HDL cholesterolu, spirometrického vyšetrenia. Hodnotenie držania tela zahŕňalo posúdenie jednotlivých častí tela a zakrivenia chrbtice. Testovanie telesnej zdatnosti bolo zrealizované Rufierovým testom. Zistenie flexibility a ohybnosti sme uskutočnili meraním predklonu zo stoja vzpriameného.

Súčasťou testovania bolo vyplnenie anonymného dotazníka a následná edukácia na základe zistených parametrov. Na tejto úlohe sme participovali i prácou v nadstavbovej poradni optimalizácie pohybovej aktivity. Všetky zozbierané údaje boli zaslané na RÚVZ Spišská Nová Ves na ďalšie spracovanie.

Plnenie úlohy odboru hygieny detí a mládeže:

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Na tejto úlohe participovalo v roku 2019 OPZaVZ vykonávaním poradenskej činnosti v poradni prevencie drogových závislostí, spoluprácou na intervenčných programoch škôl, vykonávaním prednáškových činností, besied, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu k problematike drogových závislostí, nadmerného užívania alkoholu, nelátkových závislostí a fajčenia na stredných a základných školách v regióne.

Vedúca OPZaVZ je členom Protidrogovej komisie MÚ v Trnave a Komisie prevencie patologických javov KÚ v Trnave. OVZ participuje pri vyhodnocovaní kľúčových indikátorov danej problematiky v regióne a svojou činnosťou zabezpečuje napĺňanie Národného programu boja proti drogám. Spracovali sme správu o činnosti v oblasti prevencie závislostí a kriminality pre KÚ v Trnave.

Plnenie úlohy odboru epidemiológie:

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje.

Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

V rámci prevencie HIV/AIDS je v poradenskom centre zriadená nadstavbová Poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správani, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. V roku 2019 bola poskytnutá základná informácia o infekcii HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky 73 klientom (poradenstvo poskytnuté telefonickou linkou pomoci AIDS bolo 48 klientom). Osobne navštívilo poradňu 25 klientov.

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštívili resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od 25 - 34 rokov a 35-44 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači a na webových stránkach RÚVZ.

V roku 2019 bolo vykonaných 5 prednášok s besedami na tému AIDS a 2 prednášky na tému plánované partnerstvo, rodičovstvo a hygiena tela. Na prednáškach spojených s besedami zvyšujeme informovanosť, zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu zabezpečuje poradňu k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a prevencie chorôb prenášaných pohlavným stykom (HIV/AIDS).

Vyhodnotenie a odpočet edukačných aktivít v rámci prevencie HIV/AIDS bol odoslaný v mesiaci december 2019 na RUVZ so sídlom v Košiciach a ÚVZ SR odbor epidemiológie.

V rámci našej činnosti poskytujeme aj zdravotno - výchovný materiál (časopis POZITIVNĚ pre HIV+ komunitu, poskytnutý Domom svetla v Prahe) verejnosti a združeniu STORM pracujúcim v našom regióne s HIV pozitívnymi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia

1.7. Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií.

Odpočet plnenia úlohy

Realizovanou etapou riešenia bol výkon ŠZD vrátane objektivizácie UV žiarenia meraním. Výsledky z mimoriadneho cieleného ŠZD boli odoslané na ÚVZ SR.

V priebehu rokov 2018 a 2019 bolo vykonané meranie UV žiarenia (v rámci objednávok a ŠZD) na všetkých solárnych prístrojoch prevádzkovaných v okrese V.Krtíš.

2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočít plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Návrhy na zaradenie prác do kategórií, predložené RÚVZ Veľký Krtíš na schválenie, boli vypracované v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v platnom znení. Uvedenými rozhodnutiami na určenie rizikových prác boli zároveň organizáciám nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou.

Zmeny, ktoré v evidencii rizikových prác za okres Veľký Krtíš nastali, zaznamenávame pravidelne v programe ASTR. V roku 2019 boli v okrese Veľký Krtíš (k 31.12.2019) evidované rizikové práce v nasledovných spoločnostiach:

1. eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, IČO: 35 910 712: spoločnosť sa zaoberá prepravou zemného plynu. Rizikové práce boli vyhlásené pre 54 zamestnancov (pracovná pozícia „technik“), z toho 3 ženy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 41 zamestnancov / 2 ženy s rizikovým faktorom hluk a vo 4. kategórii pre 13 zamestnancov / 1 žena, s expozíciou rizikovému faktoru hluk. Pracovné činnosti v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, zaradené do 4. kategórie, boli určené na časovo vymedzené obdobie jedného roka.
2. IKE spol. s.r.o., Slatinka č. 176, 991 03 Pôtor, IČO: 36 057 185: spoločnosť sa zaoberá výrobou a produkciou reklamy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 7 zamestnancov / 0 žien (pracovná pozícia „zvárač – zámočník“), s rizikovým faktorom hluk.
3. TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš, 990 01 Malý Krtíš, IČO: 35 930 209: spoločnosť sa zaoberá výrobou posilňovacích zariadení. Rizikové práce boli vyhlásené pre 103 zamestnancov, z toho 14 žien (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“, „všeobecný operátor – pieskovač“ a „lakovač“). Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 33 zamestnancov / 0 žien s expozíciou rizikovým faktorom zväračský pevný aerosol, hluk a vibrácie (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“). Ďalej boli vyhlásené rizikové práce v 3. kategórii pre 59 zamestnancov / 13 žien s expozíciou rizikovému faktoru záťaž teplom (pracovná pozícia „všeobecný operátor“). Rizikové práce sú vyhlásené aj pre 9 zamestnancov / 1 žena na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom fyzická záťaž – kat. 3 a tiež pre 2 zamestnancov / 0 žien na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom hluk, kategória 3.
4. FORVIN s.r.o., Cesta slobody č. 1658, Vinica, 991 28 Vinica, IČO: 35 860 472: spoločnosť sa zaoberá výrobou a montážou plastových okien a dverí. Rizikové práce

boli vyhlásené pre 7 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikovému faktoru hluk (pracovná pozícia „pomocný pracovník vo výrobe“) v kategórii 3.

5. AMARANTE s.r.o. Kiarov, 991 06 Želovce, IČO: 36 059 137: spoločnosť sa zaoberá výrobou okien. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 5 pracovníkov / 0 žien, s expozíciou rizikovému faktoru hluk (pracovná pozícia: „pracovník pri výrobe okien“ 3 / 0 žien, „zástupca vedúceho výroby“ 1 / 0 žien, „pracovník pri výrobe hranolov“ 1 / 0 žien).
6. DOS SLOVAKIA s.r.o., Veľké Straciny č. 107, 990 01, IČO: 36 040 649: spoločnosť sa zaoberá spracovaním dreva. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené pre 17 zamestnancov / 0 žien, s expozíciou rizikovému faktoru hluk (pracovná pozícia „strojník, pomocník“) a pre 1 zamestnanca / 0 žien s expozíciou rizikovému faktoru vibrácie (pracovná pozícia „piliar s jednomužnou motorovou pílou“).
7. Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Bystrica, Partizánska cesta č. 69, 974 98 Banská Bystrica - Správa povodia Horného Ipľa, Filákovská cesta č. 45, 984 80 Lučenec, IČO: 36 022 047: podnik sa zaoberá správou povodia Horného Ipľa. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené v prevádzke spoločnosti Koláre č. 116, 991 09 Veľká Čalomija a úsek vodohospodárskej prevádzky VHP-VS Nenince, pre 17 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikovému faktoru vibrácie, hluk (pracovná pozícia „vodohospodársky robotník“).
8. MOVINO, spol. s.r.o., Osloboditeľov č. 66, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 31 617 824: spoločnosť sa zaoberá výrobou a predajom vína. Rizikové práce boli vyhlásené pre 2 pracovníkov / 2 ženy s expozíciou rizikovému faktoru hluk (pracovná pozícia „robotník vo fľašovni“) v kategórii 3.
9. JUKASEK s.r.o., B.Nemcovej č. 958/53, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 51 185 831: spoločnosť sa zaoberá poskytovaním služieb v poľnohospodárstve. Rizikové práce boli v kategórii 3 boli vyhlásené pre 7 pracovníkov / 4 ženy s expozíciou rizikovému faktoru hluk (pracovná pozícia „pomocný zamestnanec“). Rizikové pracovné činnosti sú vykonávané na pracovisku fľašovne spoločnosti MOVINO spol. s.r.o. Veľký Krtíš.
10. ČOV a.s., Slovenská Ľupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce, 991 25 Čebovce, IČO: 36 644 340: spoločnosť sa zaoberá výrobou kompostov a organických hnojív. Rizikové práce v 3. kategórii boli vyhlásené pre 1 pracovníka / 1 žena s expozíciou rizikovým faktorom celkový pevný aerosol, amoniak (pracovná pozícia: „vedúca prevádzky“).

RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši obdržal dňa 2.09.2019 od spoločnosti ČOV a.s., Slovenská Ľupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce, 991 25 Čebovce, IČO: 36 644 340, informáciu o prerušení výrobných činností v prevádzke. Spoločnosť k 31.12.2019 nemala v pracovnom pomere v prevádzke Kompostáreň Čebovce, 991 25 Čebovce, žiadneho pracovníka, ktorý by vykonával rizikové práce. Napriek tomu však spoločnosť ČOV a.s., Slovenská Ľupča nepožiadala o vydanie rozhodnutia o vyradení pracovných činností z 3.kategórie rizikových prác.

V roku 2019 vydal RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši 1 rozhodnutie o vyradení pracovných činností z 3.kategórie rizikových prác pre spoločnosť BCP BULLONERIA COLOMBO s.r.o. Pôtor č. 151, 991 03 Pôtor, IČO: 36 629 031. Prevádzka sa zaoberala výrobou skrutiek a matiek. Dôvodom vydania rozhodnutia bolo ukončenie výrobných činností v prevádzke spoločnosti, ktorá naďalej pokračuje v činnosti už iba ako obchodná spoločnosť.

Celkový počet pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v okrese Veľký Krtíš k 31.12.2019, bol **304 pracovníkov, z toho 24 žien**. V 3. kategórii sme evidovali 291 pracovníkov, z toho 23 žien a vo 4. kategórii to bolo 13 pracovníkov, z toho 1 žena (v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, KS 03 Veľké Zlievce).

Oproti roku 2018 došlo v okrese Veľký Krtíš k zvýšeniu počtu pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce, o 127 pracovníkov, z toho 6 žien. Dôvodom bolo nielen zaradenie nových pracovných činností do rizika (napr. v spoločnosti JUKASEK s.r.o., MOVINO spol. s.r.o., SVP š.p. atď.), ale aj prehodnotenie miery zdravotného rizika zo strany poskytovateľov PZS, ktoré vychádzalo z objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia u existujúcich prevádzok (napr. DOS SLOVAKIA s.r.o.).

Tab. č. 1

Počty pracovníkov vykonávajúcich v okrese Veľký Krtíš rizikové práce						
k 31.12.2019 (podľa údajov z programu ASTR):						
Prevažujúca činnosť	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	21	3	0	0	21	3
Priemyselná výroba	122	14	0	0	122	14
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	41	2	13	1	54	3
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	17	0	0	0	17	0
Ostatné činnosti	7	4	0	0	7	4
S P O L U	208	23	13	1	221	24

Tab. č. 2

Počty pracovníkov vykonávajúcich v okrese Veľký Krtíš rizikové práce						
k 31.12.2019 (podľa údajov z programu ASTR):						
Faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	Žien
Fyzická záťaž	9	1	0	0	9	1
Hluk	138	8	13	1	151	9
Chemické látky a zmesi	34	1	0	0	34	1
Vibrácie	51	0	0	0	51	0
Záťaž teplom a chladom	59	13	0	0	59	13
Spolu	291	23	13	1	304	24

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa väčšinou nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovania nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom pracovné zdravotné služby, ktoré u zamestnávateľov s rizikovými pracoviskami poctivo sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Odpočet plnenia úlohy:

Na pracoviskách u rôznych subjektov sa pri používaní toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí zameriavame predovšetkým na skladovanie, spôsob vedenia evidencie, spôsob manipulácie, odbornú spôsobilosť, na manipuláciu s nimi, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti, zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov atď.

V súvislosti s používaním prípravkov na chemickú ochranu rastlín zistujeme, že sa čoraz častejšie aplikujú prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi toxické látky a zmesi. Skladovanie prípravkov na ochranu rastlín je v súčasnej dobe obmedzené, nakoľko sa prípravky na ochranu rastlín nenakupujú do zásoby, ale objednáva sa len potrebné množstvo. Likvidácia nepoužitých obalov a prípravkov sa zabezpečuje na základe zmlúv cez oprávnené organizácie. Osobitná pozornosť sa venuje zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch či v maloobchodných predajniach. Menšie poľnohospodárske družstvá, ako aj súkromne hospodáriaci roľníci, ktorých je však každým rokom menej, zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín prevažne dodávateľským spôsobom. Zamestnanci týchto spoločností majú odbornú spôsobilosť a sú pravidelne školení. K 31.12.2019 vykonali pracovníci PPL RÚVZ Veľký Krtíš 3 kontroly v poľnohospodárskych prevádzkach, pri ktorých neboli zistené závažnejšie nedostatky.

Čo sa týka vykonania skúšok odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zamestnanci oddelenia i naďalej poskytujú záujemcom potrebné informácie (celkovo bolo v roku 2019 poskytnutých 6 konzultácií). Odbornú spôsobilosť zamestnancov pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V priebehu roka 2019 neboli v okrese Veľký Krtíš hlásené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia úlohy:

Výkon štátneho zdravotného dozoru v tejto oblasti je zameraný na sledovanie plnenia povinností zamestnávateľov, podľa Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, v znení neskorších predpisov. V okrese Veľký Krtíš evidujeme 1 pracovisko s výskytom týchto látok – t.j. onkologickú ambulanciu Oncomedical s.r.o. Veľký Krtíš s 2 pracovníčkami (lekárka a zdravotná sestra), ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám. Cytostatiká sa podávajú ambulantne, infúznou formou.

Čo sa týka kontroly plnenia povinností, vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši evidoval k 31.12.2019 celkom 7 takýchto žiadostí. Jednalo sa o:

- demontáž azbesto-cementovej vzduchotechniky v objekte Slobodáreň Blok A a Blok B vo Veľkom Krtíši. Žiadosť podala spoločnosť DILMUN SYSTEM s.r.o. Bratislava.

- demontáž eternitovej strechy zo stavby objektu bývalého kravína v obci Kiarov, ktorú vykonala spoločnosť PROFI DEMONT s.r.o. Skliarovo – Detva.
- stabilizáciu a odvoz azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome vo Vinici, ktorú vykonala spoločnosť Strechy M s.r.o. Sabinov.
- demontáž AZC krytiny z objektu Senníka PD v Dolnej Strehovej. Žiadosť podala spoločnosť DILMUN SYSTEM s.r.o. Bratislava.
- rekonštrukciu nevyužívaného objektu v obci Dolné Plachtince, súčasťou ktorej bola aj demontáž AZC strešnej krytiny. Práce vykonala spoločnosť Drevokov Krupina s.r.o. Krupina.
- demontáž AZC krytiny zo strechy Kultúrneho domu v obci Koláre. Žiadosť podala spoločnosť ASTANA s.r.o. Poprad.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny zo strechy OcÚ Ipeľské Predmostie. Práce vykonala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.

Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonávajú iba firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon práce je pod odborným dohľadom a vždy sú zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie AZC materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Zamestnancom aj zamestnávateľom naďalej priebežne poskytujeme poradenské služby a konzultácie v oblasti uvedomenia si rizík, vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom, vrátane azbestu, ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam, narúšajúcim endokrinný systém. K 31.12.2019 boli poskytnuté pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš 3 takéto konzultácie.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Odpočet plnenia úlohy:

Oddelenie PPL na RÚVZ Veľký Krtíš sa snaží napomáhať zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov predovšetkým cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj spolupracou s pracovnými zdravotnými službami. Prostredníctvom Poradne zdravia a jej aktivít sú propagované u zamestnávateľov intervenčné programy, ktorých cieľom je informovať zamestnávateľov o vplyve pracovného prostredia, životného štýlu, zdraviu škodlivých faktorov práce a ich vzájomnej kombinácii na zdravie zamestnancov. V poslednom období zamestnávatelia kladú väčší dôraz na zlepšenie podmienok práce, ako aj pracovného prostredia. Nevhodné pracovné podmienky prevažujú viac – menej iba v tých prevádzkach, ktoré začali svoju činnosť v neúčelových priestoroch. Pracovné prostredie je zväčša vyhovujúce v prevádzkach, ktoré sú vybudované podľa schválenej projektovej dokumentácie. Spracovanie dokumentácie projektanti často konzultujú aj s pracovníkmi odd. PPL a to ešte

vo fáze prípravy. K 31.12.2019 bolo k uvedenej tematike (t.j. podpora zdravia pri práci) vykonaných 8 konzultácií, z toho 5 u SZČO, počas ktorých bolo záujemcom poskytované odborné poradenstvo. Zároveň boli vykonané 3 kontroly so zameraním na pracovné prostredie a znižovanie zdravotných rizík z práce a pracovného prostredia.

V uvedenej oblasti úzko spolupracujeme aj s Poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonávala v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venovali poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). Do 31.12.2019 bolo vykonaných 6 výjazdových aktivít, zameraných na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení a to v nasledovných prevádzkach:

1. Špeciálna základná škola Veľký Krtíš – 21 klientov
2. ERCE s.r.o. Veľký Krtíš – 40 klientov
3. ZŠ Dolné Plachtince – 6 klientov
4. OÚ Veľký Krtíš – 15 klientov
5. ADANO s.r.o. Veľký Krtíš – 28 klientov
6. SOŠ internátna Želovce – 12 klientov

Všetkým záujemcom boli prístrojmi Reflotron vyšetrené hodnoty celkového cholesterolu, glykémie, HDL a LDL cholesterolu, zmeraný bol krvný tlak, pulz, percento telesného tuku, výška a hmotnosť. Vykonané bolo individuálne poradenstvo pre klientov podľa zistených výsledkov. Pracovníčky PZ pravidelne vykonávajú pre zamestnávateľov aj rôzne poradenské aktivity (napr. informačné panely, konzultácie, prednášky atď.).

V spolupráci s mestom Veľký Krtíš a ďalšími organizáciami, v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní (napr. „Svetový deň zdravia“, Deň otvorených dverí RÚVZ“, Jánsky jarmok atď.) vykonávajú pracovníčky Poradne zdravia aj výjazdové akcie pre obyvateľov mesta, zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia. Záujemcom je ponúknutá možnosť vyšetrenia kapilárnej krvi Reflotronom, individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály na rôzne témy.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Odpočet plnenia úlohy:

V rámci Informačnej kampane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na roky 2018-2019 bol v priestoroch RÚVZ Veľký Krtíš inštalovaný informačný panel na tému „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“.

V roku 2019 bol RÚVZ Veľký Krtíš zapojený aj do výkonu spoločných previerok orgánov inšpekcie práce a verejného zdravotníctva v Banskobystrickom kraji. Spoločné previerky boli vykonané v spoločnosti eustream a.s., Votrubova 11/A, 821 09 Bratislava, prevádzka Kompresorová stanica 03 Veľké Zlievce. Spoločnosť sa zaoberá prepravou zemného plynu. Kontrola bola zameraná na šetrenie podmienok vzniku choroby z povolania – choroba sluchu z hluku. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zo strany RÚVZ Veľký Krtíš zistené žiadne nedostatky, nakoľko v prevádzke sú vyhlásené rizikové práce (kat. 3 a kat. 4: rizikový faktor „hluk“) a z uvedeného dôvodu je kompresorová stanica

pracovníkmi odd. PPL pravidelne kontrolovaná a to minimálne 1x ročne. V prevádzke bolo rozdanych aj 10 dotazníkov informovanosti zamestnancov (kontrolné listy), z ktorých vyplynulo, že zamestnanci sú zo strany zamestnávateľa informovaní o poškodeniach, ktoré spôsobuje hluk, poznajú výsledky meraní hluku na pracovisku, pravidelne absolvujú školenie BOZP, zúčastňujú sa preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a používajú vhodné OOPP na ochranu zdravia pred nadmerným hlukom (prilby, chrániče sluchu atď.)

3. Oddelenie hygieny výživy

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

3.2. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie ako rizikového faktoru vo výžive ľudí. Vysoký príjem soli je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Monitoring príjmu soli bol zameraný na zariadenia spoločného stravovania uzavretého a otvoreného typu, kde sme v I. etape pod koordináciou krajských odborníkov v HV a zaslanej metodiky na postup pri tejto hlavnej úlohe odobrali 1 vzorku obedového menu z uzavretého systému stravovania a 1 vzorku obedového menu z prevádzky verejného stravovania. Vzorky hotových pokrmov boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na laboratórnu analýzu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky rozborov sme následne spracovali podľa komodít v tabuľkovej forme a zaslali na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. O laboratórnych výsledkoch množstva pridanej jedlej soli vo vzorkách obedového menu sme informovali prevádzkovateľov ZSS.

3.3. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

4. Odbor hygieny detí a mládeže

V kalendárnom roku 2019 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1. - Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Odpočet plnenie úlohy:

a) Podpora zdravého štartu do života

V kalendárnom roku 2019 neboli organizované aktivity tohto typu z dôvodu, že rodinné centrá v okrese Veľký Krtíš nie sú prevádzkované - bola zrušená ich činnosť.

b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

V priebehu kalendárneho roka 2019 odbornou pracovníčkami oddelenia hygieny detí a mládeže boli v školských jedálňach a v školských bufetoch vykonávané kontroly predávaného sortimentu a kontroly dodacích listov predávaného sortimentu potravín s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí zabezpečujú a vykonávajú pracovníčky Oddelenia podpory zdravia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania a v školských bufetoch odborná pracovníčka oddelenia hygieny detí a mládeže sa zameriavala na zisťovanie pôvodu potravín, kontrolu hygienických podmienok prípravy a podávania stravy, zostavenie jedálnych lístkov, počet stravujúcich sa detí a mládeže, kontroly pestrosti stravy, realizáciu pitného režimu detí, zapojenie do školského mliečného programu a programu školské ovocie, podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Snažíme sa obmedziť prístup k občerstveniu a ďalším doplnkovým možnostiam menej zdravých potravín v priestoroch školy.

Štátny zdravotný dozor a Úradná kontrola potravín boli vykonané v stravovacích zariadeniach určených pre deti a mládež a na zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy, pestrosť stravy a

dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky. Počet kontrol v roku 2019 bol 35. V súvislosti s kauzou hovädzieho mäsa nevhodného na ľudskú spotrebu z Poľska v mesiaci február a v ďalších mesiacoch bola vykonaná úradná kontrola potravín - výsledovateľnosť pôvodu mäsa v počte 19 kontrol. V mesiaci november bola vykonaná mimoriadna kontrola v školských jedálňach pri základných školách v súvislosti s realizovaním projektu tzv. "Obedy zadarmo" v počte 7 kontrol. Zo školských jedální bolo odobratých 8 vzoriek hotovej stravy na mikrobiologický rozbor.

Diétne stravovanie v školských stravovacích zariadeniach v okrese Veľký Krtíš nie je zabezpečené. Posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy sa vykonáva v rámci realizovaných projektov ÚVZ v SR.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V kalendárnom roku 2019 vedúca oddelenia HDM na poradu pracovníkov školského stravovania organizovaných Okresným úradom Banská Bystrica, odborom školstva nebola pozvaná. Vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania vykonávame počas výkonu ŠZD, resp. osobnými alebo telefonickými konzultáciami.

Oddelením hygieny výživy boli realizovali školiace akcie v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež. V súvislosti s realizáciou projektu "Obedy zadarmo" boli realizované školiace akcie v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na získanie odbornej spôsobilosti na výkon epidemiologicky závažnej činnosti. Vedúca oddelenia HDM vykonávala lektorskú činnosť a bola členkou skúšobnej komisie.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci úloh vyplývajúcich z PaP ÚVZ SR v kalendárnom roku 2019 úlohy na podporu pohybových aktivít neboli realizované. V rámci výkonu ŠZD na základných a stredných školách vykonávame aj monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy.

Projekt COSI - Childhood Obesity Surveillance Initiative - súčasť Národného akčného plánu prevencie obezity

Cieľom projektu Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Uvedený projekt bol realizovaný vo viacerých európskych krajinách.

Projekt bol realizovaný v roku 2018 na vybraných základných školách v okrese Veľký Krtíš, kde bolo potrebné zmerať žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a od 8 do 8,99 rokov. Do projektu boli vybraté nasledovné základné školy:

a/ Základná škola, ul. J.A. Komenského 4, 990 01 Veľký Krtíš - mestská ZŠ

b/ Základná škola s materskou školou, Na Parlagu 1, 990 01 Veľký Krtíš - vidiecka ZŠ

Celkový počet žiakov, zaradených do projektu bol 63, z toho 35 mestských a 28 vidieckych žiakov. Podľa vekového rozdelenia bolo 37 detí vo veku od 7-7,99 rokov a 26 detí vo veku od 8-8,99 rokov.

Rodičom/zákonným zástupcom vybraných žiakov vo veku 7-7,99 a 8-8,99 rokov boli odovzdané informované súhlasy. Po podpísaní informovaného súhlasu rodičmi odborná pracovníčka oddelenia HDM dohoda s vedením školy termín uskutočnenia merania detí - hmotnosť, výška, obvod pása a bokov. Pri meraní do dotazníkov boli zaznamenané: dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň školskej dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov. Vyplnené dotazníky boli označené kódmi podľa usmernenia zodpovednej pracovníčky MZ SR.

Zber údajov bol realizovaný v mesiaci november 2018. Údaje z dotazníkov boli zapísané do databázy údajov v programe Excel v roku 2019 a boli zaslané MUDr. Tichej, koordinátorke projektu.

Úloha č. 4.2. - Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. Fajčenie, konzumácia alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod..

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú vybrané RÚVZ v SR.

Odpočet plnenia úlohy:

Projekt ESPAD bol riešený v I. polroku 2019 podľa pokynov Úradu verejného zdravotníctva SR. Po obdržaní dotazníkov a vypracovaní sprievodného listu - žiadosti o spoluprácu bolo v Spojenej škole, Jarmočná 1, 992 80 Modrý Kameň dotazníkovým prieskumom zisťované zneužívanie návykových látok u žiakov predmetnej strednej školy. Prieskum bol realizovaný anonymne. Vyplnený dotazník žiaci a vložili do obálok, zalepili a odovzdali anketárovi. Počas vyplňovania dotazníka anketár vyplnil tlačivo hlásenie za triedu, kde bol zapísaný len typ školy. Po skončení vyplňovania dotazníkov boli jednotlivé obálky s dotazníkmi a hlásenie za triedu vložené do jednej veľkej obálky. Veľké obálky za jednotlivé triedy boli zaslané na Úrad verejného zdravotníctva SR na ďalšie hodnotenie. Prieskumu sa zúčastnilo 45 žiakov Spojenej školy z ročníkov 1., 2. a 3. Žiaci 4. ročníka v čase prieskumu už absolvovali maturitné skúšky, neboli prítomní.

Úloha č. 4.3. - Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti.

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávajú pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza

detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Etapy riešenia:

každoročne, počas sezóny

1. etapa – marec až júl

V prípise HO HH SR pre odbor HDM zo dňa 24.04.2019 bolo zaslané v záujme objektivizácie k odberu vzoriek usmernenie o počte odobratých vzoriek piesku. V 1. etape - marec až júl 2019 bol stanovený počet vzoriek cca 20.

2. etapa - júl až november

V prípise HO HH SR pre odbor HDM zo dňa 24.04.2019 bolo zaslané v záujme objektivizácie k odberu vzoriek usmernenie o počte odobratých vzoriek piesku. V 2. etape - júl až november 2019 bol stanovený počet vzoriek cca 20.

Odpočet plnenia úlohy:

Vyhodnotenie I. etapy projektu č. 4.3.:

Štátny zdravotný dozor na pieskoviskách, umiestnených v areáloch predškolských zariadení v okrese Veľký Krtíš v sledovanom období vykonávala odborná pracovníčka oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone ŠZD v týchto zariadeniach a pri odbere vzoriek piesku z pieskovísk. Pri výkone ŠZD boli kontrolované povinnosti prevádzkovateľov pieskovísk, ustanovené v § 24 ods. 5 písm. c), v § 52 ods. 2) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vo vyhláške MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V zmysle § 2 ods 1 a 2 vyhlášky MZ SR prevádzkovatelia pieskovísk v sezóne od 1. marca do 30. novembra zabezpečujú prekopávanie, prehrabávanie a polievanie pieskovísk pitnou vodou najmenej raz za dva týždne. O čistení a udržiavaní pieskoviska sú vedené záznamy. Počet vykonaných kontrol v materských školách bol v počte 25. ŠZD na pieskoviskách detských ihrísk bol vykonaný v počte 3.

Odber vzoriek piesku na mikrobiologické a parazitárne znečistenie bol vykonaný z 13 pieskovísk, umiestnených v areáloch predškolských zariadení a z 3 detských ihrísk (spolu 16 vzoriek), ktorých prevádzkovateľom je Mesto Veľký Krtíš. Vzorky piesku z pieskovísk boli odoslané na mikrobiologické a parazitárne vyšetrenie do akreditovaných skúšobných laboratórií Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

Výsledky laboratórneho rozboru piesku:

Z celkového počtu 16 odobratých vzoriek piesku 14 vzoriek vyhovovalo požiadavkám ustanoveným v § 3 vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. - "Najvyššie prípustné množstvo vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v

pieskovisku". 2 vzorky nevyhovovali požiadavkám z dôvodu parazitárneho znečistenia. Na nevyhovujúce pieskoviská boli vydané rozhodnutia - opatrenia v zmysle § 12 ods. 2 písm. n) zákona č. 355/2007 Z.z. - zákaz prevádzkovania do vykonania opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a do predloženia vyhovujúcich výsledkov parazitárneho vyšetrenia v zmysle v zmysle § 52 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z..

Vyhodnotenie II. etapy projektu č. 4.3.:

Štátny zdravotný dozor na pieskoviskách, umiestnených v areáloch predškolských zariadení v okrese Veľký Krtíš v sledovanom období vykonávala odborná pracovníčka oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone ŠZD v týchto zariadeniach a pri odbere vzoriek piesku z pieskovísk. Pri výkone ŠZD boli kontrolované povinnosti prevádzkovateľov pieskovísk, ustanovené v § 24 ods. 5 písm. c), v § 52 ods. 2) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vo vyhláške MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V zmysle § 2 ods. 1 a 2 vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. prevádzkovatelia pieskovísk v sezóne od 1. marca do 30. novembra zabezpečujú prekopávanie, prehrabávanie a polievanie pieskovísk pitnou vodou najmenej raz za dva týždne. O čistení a udržiavaní pieskoviska sú vedené záznamy. Počet vykonaných kontrol v materských školách bol v počte 17. ŠZD na pieskoviskách detských ihrísk bol vykonaný v počte 4.

Odber vzoriek piesku na mikrobiologické a parazitárne znečistenie bol vykonaný z 12 pieskovísk, umiestnených v areáloch predškolských zariadení a zo 4 detských ihrísk (spolu 16 vzoriek), ktorých prevádzkovateľom je Mesto Veľký Krtíš. Vzorky piesku z pieskovísk boli odoslané na mikrobiologické a parazitárne vyšetrenie do akreditovaných skúšobných laboratórií Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

Výsledky laboratórneho rozboru piesku:

Z celkového počtu 16 odobratých vzoriek piesku v II. etape všetkých 16 vzoriek vyhovovalo požiadavkám ustanoveným v § 3 vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. - "Najvyššie prípustné množstvo vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskovisku". 1 vzorka v II. etape projektu bola odobratá z pieskoviska, na ktoré bolo vydané rozhodnutie zákaz prevádzkovania z dôvodu parazitárneho znečistenia - zistené v I. etape projektu. Na základe predloženia vyhovujúcich výsledkov prevádzkovateľa z predmetného pieskoviska bol zrušený zákaz prevádzkovania pieskoviska.

Úloha č. 4.4. - Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavenie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č. 1 vyhlášky MŠ SR č. 330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDMú8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

Etapy riešenia: rok 2019 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)

Odpočet plnenia:

V mesiaci november boli vyžiadané jedálne lístky z troch školských jedální pri MŠ. Hodnotenie jedálnych lístkov bolo realizované v mesiaci december. V mesiaci november boli z troch školských jedální pri materských školách (ŠJ pri ZŠ s MŠ Čebovce, ŠJ pri ZŠ s MŠ, Dolná Strehová a ŠJ pri MŠ, Poľná 2, EP na ul. SNP 37, Veľký Krtíš) vyžiadané jedálne lístky za mesiace október a november. Jedálne lístky boli hodnotené podľa metodiky k realizácii projektu, zaslanej z ÚVZ SR.

Jedálny lístok ŠJ - ZŠ s MŠ, Dolná Strehová za mesiac november nebolo možné hodnotiť z dôvodu, že materská škola v období od 25.11. - 29.11.2019 nebola v prevádzke z dôvodu výmeny okien a rekonštrukcie WC.

1. ŠJ - ZŠ s MŠ, Čebovce

a) *mesiac október:* jedálny lístok bol vyhodnotený podľa kritérií a frekvencie podávania jednotlivých pokrmov: Desiaty a olovranty: 4 body - veľmi dobrý, Obedy: 14 bodov - veľmi dobrý

b) *mesiac november:* jedálny lístok bol vyhodnotený podľa kritérií a frekvencie podávania jednotlivých pokrmov Desiaty a olovranty: 4 body - veľmi dobrý, Obedy: 14 bodov - veľmi dobrý

2. ŠJ - ZŠ s MŠ, Dolná Strehová

a) *mesiac október:* jedálny lístok bol vyhodnotený podľa kritérií a frekvencie podávania jednotlivých pokrmov Desiaty a olovranty: 4 body - veľmi dobrý, Obedy - 14 bodov - veľmi dobrý

b) *mesiac november:* jedálny lístok nebol hodnotený z dôvodu, že MŠ v období od 25.11. -

29.11.2019 nebola v prevádzke.

3. ŠJ - MŠ, ul. Poľná, Veľký Krtíš

a) *mesiac október :* jedálny lístok bol vyhodnotený podľa kritérií a frekvencie podávania jednotlivých pokrmov Desiaty a olovranty: 4 body - veľmi dobrý, Obedy - 13 bodov - veľmi dobrý

b) *mesiac november:* jedálny lístok bol vyhodnotený podľa kritérií a frekvencie podávania jednotlivých pokrmov Desiaty a olovranty: 4 body - veľmi dobrý, Obedy - 12 bodov - veľmi dobrý

Úrazy detí v Slovenskej republike:

Vedúca oddelenia HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši nadviazala kontakt s poverenou zodpovednou pracovníčkou Všeobecnej nemocnice s poliklinikou, Veľký Krtíš pri koordinácii získavania vybraných informácií v problematike úrazov detí v SR. Zodpovedná

pracovníčka VšNsP komunikuje a spolupracuje s príslušnými pracovníkmi oddelení. Dotazníky boli priebežne vyplňané rodičmi, ktorých deti utrpeli úrazy.

Po vyplnení dotazníkov poverená pracovníčka VšNsP odovzdala zodpovednej pracovníčke oddelenia HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši vyplnené dotazníky. Údaje z dotazníkov boli zadávané do mustry v programe Excel. V kalendárnom roku 2019 bolo vyplnených 57 dotazníkov.

6. Oddelenie epidemiológie

6.1. Národný imunizačný program

V rámci plnenia úloh národného imunizačného programu pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali fyzickú kontrolu zaočkovanosti vo všetkých neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast, ktoré sa nachádzajú na území okresu Veľký Krtíš. Zároveň bola vykonaná kontrola dodržiavania chladového reťazca vakcín ako i typy chladničiek v jednotlivých ambulanciách, vedenie evidencie zaočkovanosti ako aj doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami. Vo vyššie uvedených parametroch sledovanosti neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Celookresná úroveň očkovania v sledovanom období v okrese Veľký Krtíš dosiahla hodnotu 98,7%.

V okrese Veľký Krtíš sme nezaznamenali ochorenia na nákazy, proti ktorým je zavedené povinné očkovanie. Evidovali sme 168 prípadov preventabilných očkovaním, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekára. Jednalo sa o 154 ochorení na varicellu, 7 prípadov ochorení na rotavírusovú infekciu, 5 prípadov ochorení na kliešťovú encefalitídu a 2 prípady ochorení na laboratórne overenú chrípku. Ani jeden prípad ochorenia s odporúčaným očkovaním nebol očkovaný.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa, ktorý vyhlasuje európska úradovňa Svetovej zdravotníckej organizácie zameranej na posilnenie významu očkovania a zvýšenia zaočkovanosti boli pre laickú verejnosť vyhotovené letáky o imunizácii populácie s aktuálnym očkovacím kalendárom na rok 2019. Článok s príslušnou tematikou bol uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Veľký Krtíš.

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Zákonných zástupcov detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v rámci pohovoru o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a o možných následkoch týkajúcich sa zdravia dieťaťa, ako aj verejného zdravia v prípade nezaočkovania dieťaťa.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V priebehu roku 2019 v spádovom území RÚVZ Veľký Krtíš bolo hlásených 443 prípadov prenosných chorôb v ktorých sa zabezpečoval výkon protiepidemických opatrení, edukácia v ohnisku nákazy a monitorovanie dopadu na zdravie jednotlivých prípadov. Osobitná pozornosť bola venovaná alimentárnym nákazám najmä vírusového pôvodu, nákazám preventabilným očkovaním, zoonózam a vysoko nebezpečným nákazám.

Zabezpečenie hlásenia prenosných ochorení, ARO, chrípky a ChPO riešime opakovanými upozoreniami poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní hlásiť zo zákona. Mesačne sú všeobecní lekári pre deti, dorast a dospelých informovaní o epidemiologickej situácii v okrese Veľký Krtíš.

Významnou súčasťou edukácie obyvateľstva je práca v ohniskách nákaz pri výskyte jednotlivých ochorení, kde neoddeliteľnou súčasťou je preberanie podrobných informácií o prevencii daného ochorenia.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - EPIS

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sledovaním systému rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

V systéme EPIS bolo v roku 2019 nahlásených celkom 443 prípadov ochorení z tohto počtu sa v 8 prípadoch jednalo o nozokomiálne nákazy a v systéme bolo spracovaných aj 21 epidémií.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V roku 2019 bolo oddeleniu epidemiológie nahlásených 8 prípadov nozokomiálnych nákaz a to 1x Pneumónia vyvolaná Pseudomonas, 6x Pneumónia vyvolaná Staphylococcus a 1x Enterokolitída zapríčinená Clostridium difficile.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN.

Na jednotlivých oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovateľskej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov.

Celkom bolo odobratých 240 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu a sterilných predmetov. Každoročne sa zapájame do kampane hygieny a dezinfekcie rúk, ktorá je súčasťou WHO.

Počas roka 2019 sme uskutočnili 2 edukačné prednášky prevencie nozokomiálnych nákaz zameraných na hygienu rúk pre zdravotníckych pracovníkov vo VšNsP n.o., Veľkom Krtíši a v DSS Čeláre – Kirtš.

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu roka sa v okrese Veľký Krtíš nevyskytli mimoriadne epidemiologické situácie, len lokálne epidémie respiračných ochorení, ktorým sa zabránilo prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa vopred určeného harmonogramu sme odberali 12 vzoriek odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves s negatívnymi výsledkami enterálnych vírusov z odpadových vôd. Výsledky odpadových vôd potvrdzujú, že v populácii nášho regiónu sa divoké kmene vírusov POLIO a ani vakcínou derivované kmene POLIO nevyskytujú.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

V rámci „Svetového dňa boja proti AIDS“ bola na SOŠ vo Veľkom Krtíši odprednášaná powerpoint prezentácia pre 2 triedy v trvaní 2 vyučovacích hodín – celkový počet edukovaných študentov o prevencii AIDS bol 48. Prednáška bola sprevádzaná premietnutím DVD – „AIDS“, spoločnou besedou a distribúciou edukačných materiálov pre študentov predmetnej SOŠ.

Danou tematikou sme informovali obyvateľstvo informačným panelom zhotoveným v priestoroch RÚVZ.

6.8. Poradne očkovania

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Priebežne aktualizujeme informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a očkovaním preventabilných ochorení. Verejnosť informujeme aj formou materiálov o očkovaní, ktoré distribuujeme do detských ambulancií a nemocnice s aktuálnym očkovacím kalendárom.

Všetkých rodičov detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v súvislosti s odmietnutím očkovania na pohovor o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a následkoch v prípade nezačkovania dieťaťa. V roku 2019 sme mali 5 podaní odmietnutia povinného očkovania.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

Vzhľadom na nízke personálne obsadenie oddelenia sme sa v roku 2019 nezapojili do projektu „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“, ktorý sa formou hry snaží edukovať študentov vyšších ročníkov ako budúcich rodičov v oblasti povinného očkovania a jeho významu. V spolupráci s Poradňou zdravia sa budeme snažiť projekt realizovať v roku 2020.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Aj v tomto roku sme naďalej pokračovali v realizácii aktivít zameraných na splnenie jeho čiastkových cieľov a realizovali aktivity vedúce k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach NPPZ.

Svoje aktivity smerujeme hlavne na mladú generáciu v oblasti zdravého životného štýlu, ďalšími oblastami sú výživa a stravovacie zvyklosti, dôležitosť fyzickej aktivity, škodlivosť tabaku a zákernosť drog, nebezpečenstvo nadmerného užívania alkoholu, AIDS. Prednášky na tieto témy sme realizovali v základných a stredných školách okresu.

V poradenskom centre priebežne zisťujeme rizikové faktory chronických neinfekčných ochorení a intervenujeme v závislosti od výsledkov vyšetrení, či už poučením o ozdravení životného štýlu, alebo odoslaním ošetrovateľovi na ďalšiu diagnostiku a liečbu. Máme zriadenú poradňu pohybovej aktivity, poradňu zdravej výživy a poradňu na odvykanie od fajčenia, v ktorej môžu fajčiari získať informácie o možnosti prestať fajčiť, zároveň sú vyšetrení smokerlyzerom a spirometrom.

V rámci preventívnych opatrení na znižovanie výskytu infekčných ochorení sa v prednáškach vykonávaných v špeciálnej základnej škole venujeme zdravej výžive, starostlivosti o osobnú hygienu, hygienu vlasov a potrebu očkovania.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Naďalej sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v našom okrese. V Poradni zdravia a na výjazdových aktivitách sledujeme hodnoty parametrov týkajúcich sa kardiovaskulárnych ochorení.

9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súlade s cieľom NPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme naďalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt.

Úlohy plníme v súčinnosti s inými oddeleniami.

V nadväznosti na preventívne programy sa naďalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Súčasťou všetkých vyšetrení v poradni zdravia aj na výjazdových vyšetreniach v školách a prevádzkach je poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity sa uskutočnil deň otvorených dverí na RÚVZ Veľký Krtíš, kde sme zabezpečovali meranie % telesného tuku, BMI, analýzu obezity v jednotlivých prípadoch, poskytovali sme individuálne odporúčania pre zmenu životosprávy, ponúkali sme zdravotno-výchovné materiály a vytvorili sme informačný panel k uvedenej problematike.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme uskutočnili výjazdové vyšetrenie na Okresnom úrade vo Veľkom Krtíši, kde sme z kapilárnej krvi vyšetrovali zamestnancov úradu prístrojom Reflotron (biochemické vyšetrenie krvi - celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, LDL cholesterol, antropometrické merania -výška, váha, BMI, WHR, % TT, meranie tlaku krvi a pulzu, individuálne poradenstvo na základe výsledkov vyšetrení).

Pre deti a mládež sme usporiadali prednášky o správnej životospráve, zamerané na prevenciu obezity, zvýšenie pohybovej aktivity a správne držanie tela. Prednášky sme vykonali v základných a v stredných školách. So základnou školou zapojenou do projektu „Viem, čo zjem“ realizovanom na Slovensku, sme uskutočnili prednášky prostredníctvom digitalizovanej verzie lekcie Hygiena potravín, ktorú sme realizovali so všetkými zapojenými ročníkmi interaktívnou formou. Cieľom projektu bolo motivovať žiakov základných škôl vo veku 8 – 12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity.

Pre seniorov sme pripravili prednášku s besedou o potrebe a priaznivých účinkoch pohybu v každom veku. So zamestnancami úradu sme uskutočnili športový deň zameraný na turistiku a kolektívne športové hry.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity.

Do kampane sme sa zapojili ako po minulé roky, a keďže býva vyhlasovaná každé dva roky, zapojíme sa do nej opäť v roku 2021. Účastnícke listy a plagáty sme distribuovali v: lekárňach, VŠNsP Veľký Krtíš n.o. - Poliklinika, ZŠ a SŠ vo Veľkom Krtíši, týždenník Pokrok, webstránka úradu, Plaváreň a Fitness centrum vo Veľkom Krtíši.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľom tohto programu je zabezpečiť aktivity zamerané na podporu zdravého životného štýlu. Spolupracujeme s organizáciou zdravé regióny. Uskutočnili sme v spolupráci s asistentmi prednášky a názorné ukážky ku dňu „čistých rúk“ na ZŠ Modrý Kameň, spolu bolo zapojených 75 študentov druhého stupňa ZŠ.

9.4. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným cieľom nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Riešenie tejto problematiky je multisektoriálne.

V rámci zdravotnej výchovy sa tejto problematike venujeme v prednáškovej činnosti prevažne na druhom stupni základných škôl a na stredných školách, kde sme aj tento rok vykonali prednášky na tému fetálneho alkoholového syndrómu s premietnutím 2 DVD, aktuálnymi štatistickými údajmi zo Slovenska za posledné roky, umožnili sme diskusiu po prednáške, uverejnili sme článok na web stránke úradu.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014-2020

Keďže demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v dôsledku poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku, je veľmi dôležité venovať sa tejto skupine obyvateľov.

Starnutie je priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Pretože predstavuje prirodzenú súčasť života človeka, je potrebné sa na ňu pripraviť už od mladosti. Na druhej strane však je potrebné edukovať aj obyvateľstvo v seniorskom veku, aby prostredníctvom dostatočného zdravotného uvedomenia dokázalo čo najaktívnejšie prežiť toto obdobie a minimalizovalo tak morbiditu a mortalitu. Rovnako je potrebné eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má na zdravotný stav seniorov značný negatívny vplyv.

Edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia realizujeme v priebehu celého roka, hlavne počas Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby, Medzinárodného dňa starších a Mesiaca úcty k starším.

Pre seniorov v Klube dôchodcov, v seniorskom dome a vo VŠNsP n.o. Veľký Krtíš – zariadenie pre seniorov, sme vykonali počas Týždňa mozgu prednášku na tému „Alzheimerova choroba“, osteoporóza a precvičovanie pamäte s pracovnými listami a s možnosťou merania krvného tlaku.

V domove dôchodcov, sociálnych služieb a v seniorskom dome sme distribuovali zdravotno-výchovné materiály.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Cieľom tohto projektu je zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu. Odprednášali sme interaktívnou formou prezentáciu Zúbky a Zdravú výživu a zdravotno-výchovné DVD na danú problematiku sme vykonali v ZŠ s MŠ Dolné Plachtince /16 detí/.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti. Pedagógov sme edukovali zdravotno-výchovnými materiálmi.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Pri plnení tohto programu sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. Svojou zdravotno-výchovnou činnosťou sa snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonávali zdravotno-výchovné intervencie pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

Individuálna stratégia zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradni zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy a počas výjazdových akcií poradne zdravia.

V poradni zdravia bolo v tomto roku vyšetrených 168 klientov, z toho 39 mužov a 129 žien. Prvovyšetrených bolo celkom 53 klientov, 13 mužov a 40 žien. Opakovane bolo vyšetrených 115 klientov, z toho 26 mužov a 89 žien.

Podľa vzdelania bolo 6,0% klientov s učňovským vzdelaním, 58% stredoškolsky a 28% vysokoškolsky vzdelaných. Priemerná hodnota cholesterolu bola 5,10 mmol/l. Zvýšenú hodnotu celkového cholesterolu malo 63% klientov.

Na základe dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov došlo k zvýšeniu hodnôt HDL cholesterolu o 9,4%, k zvýšeniu hodnôt glukózy v krvi o 9,1% a zvýšeniu hodnôt triglyceridov o 9,7%.

Nadváhu malo 33% a obezitu 16% vyšetrených klientov. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu.

Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových akciách v regióne. V tomto roku sme prístrojom Reflotron vyšetřili:

pedagogických pracovníkov základnej a špeciálnej základnej školy, pedagógov SOŠ, zamestnancov Okresného úradu, počas dňa otvorených dverí na RÚVZ pri príležitosti „Týždňa mozgu“.

Pri príležitosti Svetového dňa srdca a Projektu Zdravý občan BBSK sme vyšetrili pracovníkov vo výrobníach a administratívnych pracovníkov firmy. Celkovo sme na výjazdových akciách vyšetrili 141 klientov.

Populačná stratégia v rámci programu CINDI zahŕňa skupinové intervenčné aktivity, ktoré sme realizovali aj pri príležitosti týchto významných dní WHO:

4. február – Svetový deň rakoviny – informačný panel v priestoroch Poradne zdravia a úradu.

12. – 18. marec – Týždeň mozgu – túto kampaň sme prezentovali na našej webovej stránke, vytvorili sme informačný panel v priestoroch úradu, uskutočnil sa deň otvorených dverí, kde sa bezplatne vyšetrovala kapilárna krv na biochemické vyšetrenie, poskytli sme individuálne poradenstvo na základe výsledkov vyšetrení, bola poskytnutá možnosť tréningu pamäte – pracovné listy, vytvorenie informačného panelu „Žijeme život prospievajúci mozgu?“

Pre pracovníkov úradu sme navrhli možnosť vypracovania pracovných listov – tréning mozgu.

22. marec - Svetový deň vody – sme si pripomenuli nástenkou v priestoroch RÚVZ a na webstránke úradu. Spolupracovali sme pri odbere vzoriek vody s odd. HŽP.

7. apríl - Svetový deň zdravia – pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme uskutočnili výjazdové vyšetrovanie na Okresnom úrade vo Veľkom Krtiši, kde sme z kapilárnej krvi vyšetrovali zamestnancov úradu prístrojom Reflotron (biochemické vyšetrenie krvi - celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, LDL cholesterol, antropometrické merania -výška, váha, BMI, WHR, % TT, meranie tlaku krvi a pulzu, individuálne poradenstvo na základe výsledkov vyšetrení). Svetový deň zdravia sme spropagovali na informačnom paneli v priestoroch RÚVZ. Tento rok sme vyšetrili Reflotronom 15 občanov.

10. máj - Svetový deň pohybom ku zdraviu - propagácia na informačnom paneli v priestoroch RÚVZ. Pri tejto príležitosti sme iniciovali športový deň zamestnancov zameraný na turistiku.

31. máj - Svetový deň bez tabaku - v uvedený „Svetový deň bez tabaku“ sme vyšetrovali ZŠ /žiacov 8.roč. / v rámci projektu NAPPPA a okrem iných vyšetrení sme robili aj spirometriu a premietanie DVD na danú problematiku. Mali sme v priestoroch poradne aj panel – škodlivosť fajčenia na uvedený svetový deň. Širšiemu základu problematiky fajčenia sa venujeme v rámci poskytovania poradenstva prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia podľa naplánovaného harmonogramu.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – propagácia na webovej stránke a informačnej tabuli v priestoroch RÚVZ, prehrávanie DVD v dvoch ZŠ – počet edukovaných študentov 69.

12. september – Svetový deň ústneho zdravia - informačné tabule v priestoroch RÚVZ.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby – Alzheimerova choroba: distribúcia pracovných listov zamestnancom RÚVZ v rámci dňa otvorených dverí – počet vypracovaných pracovných listov: 16 + uverejnenie článku na webstránke úradu, vytvorenie edukačného panelu k danej problematike v priestoroch Poradne zdravia.

Pre seniorov v Klube dôchodcov, v seniorskom dome a vo VŠNsP n.o. Veľký Krtíš – zariadenie pre seniorov, sme vykonali prednášku na tému „Alzheimerova choroba“, premietanie DVD, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov.

1. október – Medzinárodný deň starších - pri tejto príležitosti sme v dome seniorov na vidieku zrealizovali zdravotno-výchovnú prednášku a poskytli sme im edukačné materiály. Aktivít sa zúčastnilo 12 seniorov.

10. október – Svetový deň duševného zdravia - vytvorili sme informačný panel v priestoroch nášho úradu. V rámci poradenstva v základnej poradni sme zdôraznili podporu a starostlivosť o duševné zdravie, techniky zvládania stresu.

16. október – Svetový deň potravy – spropagovali sme ho na informačnom paneli a webstránke úradu. V rámci projektu „Viem čo zjem“ sme v zapojenej ZŠ realizovali interaktívnu prednášku o hygiene potravín, potravinovej pyramíde. Následne sme zozbierali kontrolné dotazníky týkajúce sa uvedenej problematiky zo zapojenej a nezapojenej ZŠ.

20. október – Svetový deň osteoporózy – informácie sme uverejnili na webstránke úradu a pripravili sme informačný panel v priestoroch budovy, prednášky na túto tému sme vykonali pre seniorov v meste, rozдали sme im zdravotno-výchovné materiály.

19. – 23. november – Európsky týždeň boja proti drogám – počas tohto týždňa sme pre študentov dvoch stredných škôl zrealizovali prednášku o škodlivých následkoch požívania alkoholu a drog, DVD, informačné panely v priestoroch úradu.

14. november – Svetový deň diabetu – informačný panel v priestoroch budovy, distribúcia propagačných materiálov v dome seniorov, klube dôchodcov a na stredných školách.

1. december – Svetový deň AIDS – 4 prednášky formou prezentácie, v rámci ktorých sme premietli DVD na túto tému, prednášky sme zrealizovali pre študentov stredných škôl.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Akčný plán má päť hlavných zámerov, a to znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie.

Odbory podpory zdravia sa zameriavajú na zabezpečenie univerzálnej prevencie, teda výchovu k zdravému životnému štýlu, zdravotnú osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok. Tieto zámery naplníme v týždni boja proti drogám, kedy sa venujeme hlavne žiakom na druhom stupni základných škôl a študentom stredných škôl.

Počas týždňa boja proti drogám sme vykonali v základných a stredných školách prednášky o nebezpečenstve nadmerného užívania alkoholu a fetálnom alkoholovom syndróme, zároveň sme im vysvetlili základné pravidlá zdravého životného štýlu.

Zapájame sa do poskytovania poradenstva v odvykaní od fajčenia prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia na základe predpísaného harmonogramu.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života.

V školskom roku 2018/2019 prebiehal prieskum a monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u žiakov základných škôl 8.ročníkov.

V monitoringu sa zároveň hodnotila antropometria, meranie krvného tlaku a pulzu, držanie tela, spirometria, test flexibility a kondície. Žiaci vyplňali anonymný dotazník so zameraním na životný štýl (životná pohoda, zdravie, pohybová aktivita, výživa a pitný režim, látkové a nelátkové závislosti).

Hlavný prieskum NAPPPA na základných školách sa uskutočnil v druhom polroku školského roka 2018/2019. Do projektu sme sa zapojili a podľa metodického pokynu sme ho zrealizovali u študentov 8.ročníkov dvoch základných škôl.

V rámci projektu NAPPPA sme vyšetřili 69 študentov, z toho 35 chlapcov a 34 dievčat. Na základe testu kondície z celkového počtu 69 žiakov malo veľmi slabú telesnú kondíciu 31 žiakov, priemernú kondíciu 18, dobrú 4 žiaci a 3 žiaci boli nehodnotiteľný kvôli zdravotným problémom. Na základe spirometrického vyšetřenia a nameraných výstupných hodnôt malo normálne hodnoty 54 žiakov, pod normálne hodnoty 8 žiakov a významne pod normou bolo 7 žiakov. Z hľadiska posudzovania držania tela malo dobré držanie tela 56 žiakov, 5 žiakov výborné držanie tela a 8 nedostatočné. Z hľadiska posudzovania flexibility z úrovne predklonu zo stoja vzpriameného mal vysokú flexibilitu 1 žiak, priemernú 30 žiakov, nadpriemernú 10, podpriemernú 12, nevyhovujúcu 15 a 1 žiak nebol hodnotený zo zdravotných dôvodov.

Spolupráca zo strany vedenia škôl bola na veľmi dobrej úrovni, ale do projektu sa zapojilo menej študentov, nakoľko bol dosť vysoký nesúhlas zo strany rodičov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ:

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou vodou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2019 do plnenia tejto úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ:

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992– Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2019 do plnenia tejto úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ:

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia; zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR; vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2019 do plnenia úlohy.

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Cieľ:

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti environmentálno-zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2019 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ:

Získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

Do mapovania výskytu reziduálnych pesticídnych látok a iných mikropolutantov v Prešovskom kraji **neboli zaradené** vodárenské lokality v okrese Vranov nad Topľou.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ:

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2019 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ:

Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií, príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

RÚVZ eviduje v okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2019 štyri prevádzky solárií s celkovým počtom sedem opaľovacích prístrojov.

V súlade s Usmernením ÚVZ SR zo dňa 21.09.2018 na vykonanie cieleného ŠZD v prevádzkach solárií v Prešovskom kraji, bol dňa 13.12.2018 v okrese Vranov nad Topľou v spolupráci s Oddelením fyzikálnych analýz RÚVZ Prešov, vykonaný mimoriadny štátny zdravotný dozor spojený s meraním ÚV žiarenia na posúdenie celkovej účinnej ožiarenosti prístrojov a určenie maximálnej doby jedného opaľovania v dvoch zariadeniach a to: „VITAL“ Nám. Slobody 2 vo Vranove nad Topľou – celkom dva opaľovacie prístroje (horizontálny typu Mega Sun 4500 (repasovaný) a vertikálny typu Mega Sun TowerSpace 2000) a „Solárium SUN RISE“ M.R. Štefánika 2695/202/B vo Vranove nad Topľou – celkom tri opaľovacie prístroje (horizontálny opaľovací prístroj typu Mega Sun 4000 a dva vertikálne opaľovacie prístroje typu Mega Sun 2 000 Space).

Pri mimoriadnom ŠZD boli zistené tieto nedostatky: Prevádzkovateľ solária SUN RISE nepredložil doklad o vykonaní objektivizácie ÚV žiarenia po poslednej výmene trubíc a jeho výsledok ani k jednému z troch solárnych prístrojov. V čase kontroly bola vykonaná objektivizácia dvoch prístrojov. Na základe uvedených skutočností RÚVZ začal správne konanie vo veci uloženia pokuty prevádzkovateľovi tohto zariadenia.

V soláriu „VITAL“ neboli zistené nedostatky.

Výsledky merania ÚV žiarenia všetkých solárnych prístrojov kontrolovaných v obidvoch prevádzkach doručené RÚVZ dňa 08.01.2019 preukázali, že hodnoty celkovej účinnej ožiarenosti prístrojov neboli prekročené.

Úloha bola ukončená na prelome rokov 2018/2019.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKUS PITNOU VODOU

Cieľ:

Overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácie olova); získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení :

- a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
- b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2019 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOVZ PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Plnenie:

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)

RÚVZ vedie evidenciu o podnikoch/živnostníkoch (subjekt, závod, pracovisko, IČO, adresa, prevažujúca činnosť, počet zamestnancov, zabezpečenie zdravotného dohľadu, profesie, faktory práce a kategórie práce), v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika na území okresu **v programe ASTR**.

Podľa výstupov z programu informačného systému **ASTR k 31.12.2019** bolo v okrese Vranov nad Topľou evidovaných **17 organizácií** s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú **práce v riziku**. Škodlivým faktorom je u týchto zamestnávateľov pri práci exponovaných **587 osôb, z čoho 95 je žien**. V 3. kategórii rizika evidujeme 421 zamestnancov, z toho 95 žien, v 4. kategórii rizika 166 zamestnancov. Ženy pracovné činnosti v 4. kategórii rizika v uvedenom období nevykonávali. V porovnaní s rokom 2018 nedošlo k výraznej zmene počtov zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Najvyšší počet osôb v riziku pracuje **v priemyselnej výrobe**, ktorá v okrese Vranov nad Topľou je zameraná hlavne na spracovanie dreva, a chemický priemysel, menej v dodávke elektriny, plynu, pary, v poľnohospodárstve, lesníctve a ťažbe. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov je **hluk (408 zamestnancov), chemické látky a zmesi (226 zamestnancov) a chemické karcinogény, mutagénny, reprodukčne toxické látky (121 zamestnancov)**. Z chemických látok a zmesí sa jedná hlavne o pevné aerosóly (296 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky (61 zamestnancov), chemické karcinogény (121 zamestnancov), mutagénny (12 zamestnancov), reprodukčne toxické látky (12 zamestnancov); ďalším faktorom sú vibrácie prenášané na ruky, ktorým je exponovaných 42 zamestnancov a vibrácie prenášané na celé telo s počtom exponovaných zamestnancov 13, 6 zamestnanci sú exponovaní biologickému faktoru. Fyzickej záťaži je exponovaných 64 zamestnancov. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zväračských pracoviskách, pri výrobe energií, či pri spracovaní hornín.

V roku 2019 boli do evidencie rizikových prác - **kategória práce 4** zaradení zamestnanci spoločnosti zameranej na **výrobu práškovej celulózy**, ktorí sú pri práci exponovaní chemickým faktorom - pevnému aerosólu a hluku.

Do **3. a 4. kategórie prác** boli zaradení zamestnanci **odštepného závodu štátneho podniku zaoberajúceho sa lesným hospodárstvom**, ktorí pracujú s vibrujúcimi nástrojmi.

Do **3. a 4. kategórie rizika** boli zaradené práce vykonávané v spoločnosti, ktorá **v obci Nižný Hrabovec ťaží zeolit a vo svojom spracovateľskom závode v obci Bystré** ho spracováva na výrobky pre poľnohospodárstvo, stavebníctvo, enviromentálne produkty a hobby produkty. Zamestnanci sú exponovaní horninového prachu, hluku a vibráciám.

Do **3. a 4. kategórie rizika** boli zaradení zamestnanci **spoločností zaoberajúcimi sa spracovaním dreva, výrobou energií a súvisiacim činnostiam**. Zamestnanci sú exponovaní hluku, prachu (hlavne z tvrdého dreva), zväračským aerosólom, popolčeku, sadziám, CaO.

U týchto podaných návrhoch sa jednalo o spoločnosti, kde už boli práce zaradené do rizika, boli však vykonané nové objektivizácie a nové hodnotenia rizík. Dôvodom na podanie návrhov boli zmeny, ktoré vyplynuli z hodnotení.

Do **3. kategórie rizikových prác** boli zaradení zamestnanci **lomu na ťažbu andezitu**, ktorí sú pri ťažbe a spracovní andezitovej rudy exponovaní hluku a vibráciám.

Do **3. kategórie rizikových prác** boli zaradení zamestnanci **zdravotníckeho zariadenia** na oddelení pneumológie a fizeológie, oddelení onkológie a denného stacionára, oddelení onko-hematologickej ambulancie a oddelení FBLR, ktorí sú potenciálne ohrození rizikom nákazy biologickým faktorom pri práci, cytostatikám a optickému žiareniu.

Novým subjektom zaradeným do **3. kategórie rizikových prác** bola **spoločnosť zaoberajúca sa chovom hydiny**, v ktorej vykonávané práce doteraz nespĺňali kritéria rizikovej práce. Po vykonaní nového posúdenia rizík spoločnosť podala návrh na zaradenie prác do rizika z dôvodu expozície zamestnancov chemickým faktorom pri práci.

Z **3. kategórie rizika** z expozície hluku boli v roku 2019 vyradení zamestnanci **výroby kefodrievok** z dôvodu, že zamestnávateľ v súčasnosti nezamestnáva žiadnych zamestnancov.

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika oproti roku 2018 nezaznamenal výraznú zmenu. Práce vykonáva celkom 587 zamestnancov, z toho 95 žien. V 3. kategórii rizika evidujeme 421 zamestnancov, z toho 95 žien, v 4. kategórii rizika 166 zamestnancov. Ženy pracovné činnosti v 4. kategórii rizika v uvedenom období nevykonávali.

V rámci výkonu ŠZD boli v roku 2019 vykonané **kontroly 15-ich subjektov** okresu Vranov n.T., v ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené **do rizikovej kategórie 3 a 4**. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vypracovanie posúdenia rizika, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší, kontroly zabezpečenia zdravotného dohľadu a preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci. Objektivizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávatelia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky minimálne 1 krát za 3 roky. Zamestnávatelia zabezpečujú zdravotný dohľad pracovnou zdravotnou službou. Pri výkone ŠZD zisťujeme, že napriek vykonávaniu rôznych opatrení, na rizikových pracoviskách zaradených do 4. kategórie rizika, či už jednak kvôli zastaranému technickému vybaveniu alebo iným podmienkam, nie je možné dosiahnuť zníženie nepriaznivých podmienok na zamestnancov s možnosťou preradenia do nižších rizikových kategórií. Osobitná pozornosť bola venovaná pracoviskám, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce 4. kategórie a pracoviskám, na ktorých bolo vykonané prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce v súvislosti s podozrením na

chorobu z povolania u zamestnanca.

Na 8 kontrolovaných pracoviskách bolo zistené porušenie povinností stanovených zamestnávateľom platnou legislatívou. Na odstránenie nedostatkov zistených počas výkonu ŠZD v prevádzkach s rizikovými pracoviskami v 3. a 4. kategórii rizika bolo **vydaných 8 pokynov**.

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2019 bola prešetrovaná **choroba z povolania** v spoločnosti zaoberajúcej sa ťažbou a spracovaním andezitu u zamestnanca v profesii obsluha nakladača a bagra.

V okrese **nevidujeme** u žiadneho zamestnávateľa **práce s faktorom psychická pracovná záťaž** zaradené do 3. alebo do 4. kategórie rizika.

Rovnako **nevidujeme** v žiadnom zdravotníckom zariadení práce vykonávané v rizikových kategóriách s faktorom ionizujúce žiarenie.

Rizikové práce u SZČO a SHR v okrese nie sú vyhlásené.

Povinnosť vypracovať a zaslať **informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík** a o vykonaných opatreniach na pracovisku k 31.12.2019 majú zamestnávatelia, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Túto povinnosť si k 15.1.2020 **splnilo 16 zamestnávateľov**.

2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTKA ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ

V roku 2019 **nebolo** vydané žiadne **rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov**.

V súčasnosti v okrese **nemáme organizáciu s vyhlásenými rizikovými prácami s expozíciou agrochemikáliám**. Chemickú ochranu rastlín chemickými látkami a prípravkami vykonávajú určení pracovníci poľnohospodárskych družstiev a spoločností zaoberajúcich sa poľnohospodárskou výrobou. Dnes používané prípravky sa v prevádzkach už takmer neskladujú, vo väčšine prípadov sa priamo po nákupe aplikujú. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na chemickú ochranu rastlín, dobu expozície a spôsobu manipulácie sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2. kategórie prác.

V okrese evidujeme **3 subjekty zaoberajúce sa činnosťou DDD**. V roku 2019 bolo RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou doručených 56 oznámení o vykonaní deratizácie a dezinfekcie živočíšnych škodcov v súkromných aj podnikateľských priestoroch.

Povinnosť predregistrovať alebo registrovať toxické látky a zmesi a veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t z nariadenia REACH vyplýva spoločnosti vyrábajúcej buničinu a spoločnosti vyrábajúcej produkty na báze zeolitu.

Počas výkonu ŠZD bolo kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti.

Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola povinnosti vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a kontrola vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a toxickými látkami a zmesami, ako aj osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola zabezpečenia likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami.

V roku 2019 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTKO POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

V okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2019 pracovalo na rizikových pracoviskách s chemickými karcinogénmi a mutagénmi 121 zamestnancov, z toho 10 žien - v 3. kategórii rizika pracovalo 84 zamestnancov, z toho 10 žien a v 4. kategórii rizika 37 zamestnancov, ženy v tejto kategórii nepracovali.

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci pri spracovaní tvrdého dreva, výrobe buničiny a výrobe tepelnej energie, ktorí sú exponovaní prachu z tvrdého dreva a sadziám na pracoviskách varňa, regeneračný kotol, drevosekáreň, pri výrobe tepelnej energie a obslužných činností.

V zdravotníckom zariadení je v onkohematologickej ambulancii vykonávaná práca s cytostatikami. V roku 2019 bolo podaných 103 dávok cytostatík (VIDÁZA – 22 dávok, BORTEZOMIB – 25 dávok, ENDOXAN – 32 dávok, ZEGOMIB – 14 dávok, INTRÓN – 10 dávok).

Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

Karcinogénom a mutagénom sú taktiež exponovaní zamestnanci dvoch spoločností na výrobu **bitúmenových zmesí**, v ktorých sú zamestnanci pri výrobe a pri pokládke asfaltových zmesí exponovaní **naftalénu a benzo-a-pyrénu**.

V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel, ale aj pre zdravotníctvo a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva. V dvoch autoservisoch sa vykonávajú lakovnicke práce.

V uvedených spoločnostiach nie sú vyhlásené rizikové práce v 3. alebo 4. kategórii rizika.

V roku 2019 bolo vydané 1 rozhodnutie na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi na pracovisku **veľkochovu hydiny**. Nebezpečným chemickým prípravkom s karcinogénnym účinkom je prípravok POLANA V3 na báze formaldehydu, ktorý spoločnosť používa na dezinfekciu prechodových brodov a roštov v areáli farmy.

Na odstraňovanie **azbestu materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** na území okresu Vranov nad Topľou bolo v roku 2019 podaných **55 návrhov na vydanie rozhodnutia** na vykonanie prác a na schválenie prevádzkového poriadku. Vykonané boli prevažne demontáže strešných krytín rodinných domov a v dvoch prípadoch išlo o demontáže bytových jadier v interiéroch. Spoločnosti, ktorým boli vydané rozhodnutia, oznámili RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou miesto a čas výkonu práce (54). Po vykonaní prác v interiéroch predložili protokoly z merania koncentrácie azbestových vlákien v ovzduší.

V rámci ŠZD boli vykonané **3 kontroly subjektov na postup pri likvidácii strešných krytín**. Pri kontrole nebolo zistené porušenie pracovných postupov pri manipulácii a likvidácii nebezpečného odpadu s obsahom azbestu.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Plnenie:

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

V roku 2019 sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou naďalej aktívne podieľal na poradenskej činnosti zdravotno-výchovných aktivít v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov.

V rámci výkonu ŠZD ale aj v úrade bolo poskytované poradenstvo pre fyzické osoby a právnické osoby – podnikateľov, ktoré zabezpečujeme formou individuálneho poradenstva.

V roku 2019 bolo poskytnutých 325 konzultácií, prevažne v oblasti legislatívy, najmä v zabezpečení zdravotného dohľadu pre zamestnancov, vypracovania dokumentácie, prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, o výkone lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci, odbornej spôsobilosti pri práci ako aj zriadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov. Najčastejšie boli poskytované informácie týkajúce sa zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

Kampan agentúry EU – OSHA na roky 2018 – 2019 znie: “Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“.

Hlavným posolstvom kampane Zdravé pracoviská sú bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života.

V rámci kampane Zdravé pracoviská na roky 2018 – 2019 sa v súlade so strategickými cieľmi poskytujú informácie, osobitné rady a podpora v týchto prioritných oblastiach:

1. zvyšovanie informovanosti,
2. riadenie rizík,
3. fakty a čísla,

4. nahradenie,
5. osobitné skupiny a
6. karcinogény.

Táto kampaň má slúžiť na poukázanie na prítomnosť nebezpečných chemických látok v pracovnom procese, na vysokú expozíciu zamestnancov nebezpečným chemickým látkam, na následky pôsobenia týchto látok na zdravie zamestnancov a potreby vykonávania opatrení za účelom zníženia negatívnych vplyvov na zdravie zamestnancov.

V októbri 2019 v rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky prebiehal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravil pri tejto príležitosti informácie k danej problematike na náučnom paneli RÚVZ a zároveň na internetovej stránke RÚVZ Vranov nad Topľou informoval záujemcov o možnosti zúčastniť sa pripravovaného **dňa otvorených dverí ku kampani agentúry EU – OSHA na roky 2018 – 2019 “Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“**. V regionálnej tlači bol k problematike výskytu chemických látok na pracovisku uverejnený článok s cieľom priblížiť preventívne opatrenia na zníženie alebo elimináciu nebezpečných vlastností týchto látok na ľudský organizmus.

V rámci spolupráce s orgánmi inšpekcie práce a NIP bola v mesiaci november 2019 vykonaná spoločná previerka s Inšpektorátom práce Prešov. Za účelom previerky bola vytipovaná **spoločnosť zaoberajúca sa tlačiarenskými prácami a výrobou polygrafických výrobkov**. Pri výkone ŠZD neboli zistené porušenia zákona č. 355/2007 Z. z. Na odstránenie zistených nedostatkov bol RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vydaný pokyn na ich odstránenie.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠVO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLUA

Cieľ úlohy:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2019 danú úlohu neplnil.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ úlohy:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V roku 2019 sme príjem obsahu pridanej soli sledovali v hotových pokrmoch. Zo ZSS otvoreného typu sme odobrali 1vzorku hotového pokrmu, ktorá pozostávala z polievky, hlavného pokrmu, prílohy a šalátu. Zo ZSS uzavretého typu sme tiež odobrali 1vzorku hotového pokrmu pozostávajúcu z polievky, hlavného pokrmu, prílohy a šalátu. Podľa laboratórnych výsledkov obsah soli vo vyšetrených vzorkách bol vyhovujúci.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ úlohy:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2019 danú úlohu neplnil.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie úlohy:

Úloha vychádza zo skutočnosti epidemického nárastu obezity u detí v celosvetovom meradle. Slovenská republika schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity u detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, detí a aj mladých ľudí. Tieto faktory vedú k nadhmotnosti a obezite.

Pri realizácii úlohy sme vychádzali zo štyroch stanovených priorít, podľa ktorých sme vyvíjali aj našu činnosť:

1. Podpora zdravého štartu do života: činnosť bola zameraná na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie obezity.

2. Podpora zdravšieho prostredia v školách: V rámci plnenia tejto priority bola naša činnosť zameraná na kontrolu predávania sortimentu v bufetoch a automatoch, edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania detí, realizáciou „Školského mliečného programu“ v školských zariadeniach a realizáciou projektu „Školské ovocie“. Zvýšená pozornosť bola venovaná zabezpečeniu pitného režimu detí v školských zariadeniach a v rámci toho uprednostňovanie užívania pitnej vody a nie sladených nápojov.

„Školský mliečny program“ je realizovaný automatmi na balené mlieko a mliečne výrobky a rozlievaním mlieka v školských jedálňach.

Program „Školské ovocie“ je realizovaný podávaním ovocia a zeleniny, produktov z ovocia a zeleniny, ktoré boli dopestované v našej oblasti (jablká, hrušky, slivky, marhule, jahody, mrkva, cvikla).

3. Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení: v posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti.

4. Podpora pohybových aktivít:

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa vykonávajú kontroly v priestoroch na výučbu telesnej výchovy. Kontroly sú zamerané na technický stav telovýchovných zariadení pre deti a mládež a na dodržiavanie počtu hodín telesnej výchovy na školách. Výsledkom týchto kontrol je zlepšenie podmienok žiakov pre realizáciu hodín telesnej výchovy. V uvedenom období bola uvedená do prevádzky jedna telocvičňa pri ZŠ (telocvičňa pri ZŠ Vranov nad Topľou, Ul. Kukučínova).

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (TABAK, ALKOHOL, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE SLOVENSKA

Cieľ:

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie úlohy:

RÚVZ Vranov nad Topľou v posudzovanom období na základe požiadavky Odboru koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog MZ SR v Bratislave realizoval dňa 22.05.2019 školský prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov, študentov a učiteľov vybranej školy okresu Vranov nad Topľou. Prieskum bol realizovaný v Základnej škole Štúrova č. 341, Hanušovce nad Topľou. Prieskumu sa zúčastnilo 42 respondentov.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠA V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Plnenie úlohy:

V posudzovanom období boli v čase sezóny (v jarných až jesenných mesiacoch) vykonávané kontroly dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Kontroly boli zamerané na technický stav pieskovísk (zlý technický stav predstavuje riziko mechanického poranenia) a na odber piesku (zdravotné riziko vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia pieskovísk). V posudzovanom období bolo odobratých 46 vzoriek piesku (42 vzoriek z pieskovísk predškolských zariadení a 4 vzorky z pieskovísk občianskej vybavenosti okresu Vranov nad Topľou). V troch pieskoviskách bola laboratórne potvrdená prítomnosť fekálnych streptokokov a v dvoch pieskoviskách prítomnosť termotolerantných a koliformných baktérií. Týmto zariadeniam bol vydaný zákaz používania pieskoviska do doby vykonania potrebných opatrení a predloženia vyhovujúceho laboratórneho výsledku vzorky piesku.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ a ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Plnenie úlohy:

V rámci projektu sme v tomto roku hodnotili jedálne lístky v 3 vybraných predškolských zariadeniach okresu (Školská stravovňa pri MŠ Vranov nad Topľou, Sídl. 1. máj, Školská stravovňa pri MŠ Hanušovce nad Topľou, Školská stravovňa pri MŠ Čierne nad Topľou). Hodnotenú boli jedálne lístky za obdobie jeseň, zima v mesiacoch október a november. Využili sme bodový systém frekvencie podávania vybraných druhov pokrmov a koeficientu pestrosti, v ktorom sme vyhodnotili samostatne každý pokrm:

- **desiata** – zaradzovanie nátierok, ovocia a zeleniny, obilninové kaše, celozrnné a viaczrnné druhy chleba a pečiva, nezaradenie údenín a paštét, nápojov
- **obed** – frekvencia podávania vybraných druhov polievok, hlavných jedál, príloh, čerstvej zeleniny, nápojov
- **olovrant** – zaradzovanie nátierok, ovocia a zeleniny, obilninové kaše, celozrnné a viaczrnné druhy chleba a pečiva, nezaradenie údenín a paštét, nápojov.

Výsledkom vyhodnotenia týchto jedálnych lístkov boli tieto zistenia:

1. Frekvencia podávania vybraných druhov potravín

Desiaty:

Frekvencia podávania vybraných druhov potravín bola bodovým systémom hodnotená v jednej stravovni ako dobrá úroveň a v dvoch stravovniach nízkou úrovňou. Nedostatky pri podávaní týchto vybraných pokrmov boli v málo, alebo vôbec nezaradzovaní nátierok, obilninových kaší, nezaradzovaní zeleniny a ovocia ako súčasť desiat. Ako pozitívne hodnotíme nezaradzovanie údenín a paštét.

Olovranty:

Frekvencia podávania vybraných druhov potravín bola bodovým systémom hodnotená v jednej stravovni ako nízka úroveň a v dvoch stravovniach ako nevyhovujúca úroveň. Nedostatky pri podávaní týchto vybraných pokrmov boli v málo, alebo vôbec nezaradzovaní nátierok, obilninových kaší, nezaradzovaní zeleniny a ovocia ako súčasť olovrantu. Ako pozitívne hodnotíme nezaradzovanie údenín a paštét.

Obedy:

Frekvencia podávania vybraných druhov pokrmov bola hodnotená ako veľmi dobrá a v jednom mesiaci dobrá. Vo všetkých prípadoch bola dodržaná kombinácia polievky a hlavného jedla. Ako nedostatok hodnotíme nezaradzovanie strukovín ako hlavných jedál, málo zaradzované ryby, nezaradzovanie čerstvej zeleniny v podobe šalátov, alebo oblohy, zaradzovanie sladených nápojov.

2. Koeficient pestrosti

Koeficient pestrosti sme hodnotili jednotlivo u desiat, olovrantov, polievok, hlavných jedál, nápojov a oblohy. Používali sme bodový systém koeficienta pestrosti. V komodite „obloha“ sme vo všetkých zariadeniach hodnotili pestrosť nulovým koeficientom. U ostatných sledovaných komodít sme pestrosť vyhodnotili ako vyhovujúcu s koeficientom pestrosti vyšším ako 0,5.

4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Plnenie úlohy:

Potrebné informácie od hospitalizovaných detí s následkom úrazu boli získavané formou anonymných dotazníkov. Tieto dotazníky vyplňovali rodičia hospitalizovaných detí. Úlohu sme realizovali v spolupráci s poverenými pracovníkmi oddelení (vrchnými sestrami) v mesiacoch február, júl a október. Spolu bolo vyplnených 12 dotazníkov. Údaje z dotazníkov boli elektronicky spracované v programe Excel a zaheslované odoslané na NCZI.

PROJEKTY, KTORÉ NIE SÚ SÚČASŤOU „PROGRAMOV A PROJEKTOV“ VYHLÁSENÝCH HH SR:

PROJEKT „COSI“

Cieľ: Monitorovanie obezity u detí. Zber údajov bol realizovaný pomocou dotazníkov – detský dotazník, dotazník pre meranie detí, rodinný dotazník a dotazník školy. Súčasťou projektu je aj informovaný súhlas rodičov.

Plnenie úlohy:

Antropometrické merania u 116 detí boli vykonávané v r. 2019. Prieskumu sa zúčastnila Základná škola Sídl. II, Vranov nad Topľou, Základná škola Sečovská Polianka a Základná škola Sačurov. Súčasťou projektu bol osobný, školský a rodinný dotazník.

V sledovanom období boli údaje z vykonaných meraní a z vyplnených dotazníkov zadané do tabuliek v programe Excel a odoslané na spracovanie.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDCa WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikáciapoliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb

Dosiahnutie cieľov – vysoká zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Časové obdobie: priebežne

Etapy riešenia

1. Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2019 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrola očkovania zo strany RÚVZ sa vykonáva písomnou formou, resp. elektronickou formou.

- na úrovni okresu sa vykonáva priebežne administratívna kontrola očkovania formou mesačných očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (pediatri aj praktickí lekári pre dospelých) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2018
- lekári vykonávajú očkovanie podľa platnej očkovacej schémy. Podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania ako veľmi dobrý.

Za obdobie od 1.9.2018 do 31.8.2019 bola zo strany RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonaná kontrola očkovania v okrese Vranov nad Topľou. Kontrola bola vykonaná

osobnou návštevou vo všetkých 16-tich pediatrických obvodoch. Pri vykonaných kontrolách očkovania sme zistili, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí, resp. niektoré lekárne doručujú vakcínu priamo do ambulancie). Vakcíny sa do ambulancie prenášajú v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov. Denne vykonávajú monitoring teplôt.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2019

Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Aktívna činnosť „Poradní očkovania“.

Časové obdobie: priebežne

3. Viacúčelové imunologické prehľady v SR

V roku 2018 boli realizované viacúčelové imunologické prehľady v SR. Poskytnú dôležité informácie overujúce účinnosť realizovaného očkovania a dynamiku hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agens vo všetkých vekových kategóriách.

Časové obdobie:

1. 1. 2019 – 31. 12. 2020

Realizačné výstupy

- výsledky budú slúžiť ako podklad pre monitorovanie kolektívnej imunity.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2019:

Imunologický prehľad, ktorý bol vykonaný v roku 2018 bol zameraný na tieto ochorenia: osýpky, mumps, ružienka, vírusové hepatitídy A, B a C. Cieľom imunologického prehľadu bolo získať obraz o dynamike protilátok a urobiť odhad záťaže ochorení preventabilných očkovaním.

V rámci okresu Vranov nad Topľou bolo odobratých 60 vzoriek krvi (30 žien, 30 mužov). Vzorky krvi odobrali 4 všeobecní lekári pre deti a dorast a 1 všeobecný lekár pre dospelých. Z vyšetrení vykonaných v rámci IM bolo zistené :

u detí – hraničné protilátky: mumps – očkovaní 2 dávkami – 5 prípadov
– očkovaní 1 dávkou – 7 prípadov
VHB – negat. – očkovaní 3 dávkami – 8 prípadov

- u dospelých – hraničné protilátky – mumps – 2 prípady
negatívne protilátky – mumps – 3 prípady – (neočkovalo sa)
1 prípad – u očkovaného
VHA – pozitívne protilátky v 2 prípadoch

Výsledky IM boli prekonzultované s lekármi, ktorí v rámci tohto prehľadu odobrali krv na vyšetrenie protilátok na osýpky, mumps, ružienku, vírusové hepatitídy A, B a C.

4. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Časové obdobie: **priebežne**

Vyhodnotenie za rok 2019:

Ochorenia preventabilné očkovaním:

Zaznamenali sme **6 ochorení na Divý kašeľ – Pertussis**. Išlo o:

- 79 ročnú ženu bývajúcu v penzióne. V klinickom obraze dominoval náhly dráždivý dlhodobý kašeľ, dusivý, s piskotom pri výdychu bez teplôt, celková slabosť. Odobraté sérum, EA: BordetellapertussisIgApozit. Neočkovaná.

- 5 mesačné dieťa žijúce v nízkom hygienickom štandarde. Dieťa 3x hosp. na DO pre dlhodobý dráždivý kašeľ, interminentsubfebrílie, kašeľ s opakovaným zvracaním, výrazná leukocytóza. Očkovaná čiastočne jednou dávkou InfanrixHexa.

- 1 mesačné dieťa žijúce v nízkom hygienickom štandarde. V klinickom obraze dominoval dlhodobý záchvatový kašeľ so zvracaním, aj napriek ATB liečbe stav nezlepšený, hospit. na DO Vranov n/T, CRP negat. U dieťaťa aj napriek ATB liečbe kašeľ pretrváva. Odobraté sérum, EA: BordetellapertussisIgApozit, IgGpozit. Neočkovaná pre vek.

- 17 ročné dievča z obce Nová Kelča, bývajúce na internáte Prešov. V klinickom obraze dominoval dráždivý kašeľ hlavne v nočných hodinách, bolesť hrdla. Liečená ambulantne. Odobraté sérum, EA: BordetellapertussisIgApozit. Očkovaná riadne.

- hlásené boli 2 ochorenia v rodine (otec 32 ročný a dcéra 2 ročná) z Vranova n/T. Chorí udávali kontakt s príbuznou, ktorá býva v Brne, pracujúca v zdravotníckom zariadení – laboratóriu, u ktorej tiež potvrdený pertussis. Ochorenia boli potvrdené laboratórne, EA: BordetellapertussisIgApozit. a na základe klinických príznakov. Dieťa očkované riadne 3. dávkami, otec riadne 5. dávkami. Dieťa liečené a hospitalizované v Dolnom Smokovci.

Zaznamenali sme **145 hlásení ochorení na osýpky**.

Epidémia osýpok v okrese Vranov nad Topľou prepukla 4.3.2019. Prvé ochorenie bolo zaznamenané v obci Sačurov. K 30.6.2019 sme evidovali celkovo 145 hlásení ochorenia na

osýpky, z toho 4 prípady ochorenia neboli potvrdené. Posledný prípad ochorenia na osýpky v našom okrese bol hlásený 6.6.2019. Potvrdených bolo spolu 141 prípadov ochorenia.

Vekové kategórie:

- 0 .: 28 prípadov
- 1 - 4 r.: 30 prípadov
- 5 - 9 r.: 36 prípadov
- 10 - 14 r.: 9 prípadov
- 15 - 19 r.: 11 prípadov
- 20 - 24 r.: 8 prípadov
- 25 - 34 r.: 9 prípadov
- 35 - 44 r.: 5 prípadov
- 45 - 54 r.: 5 prípadov

Osýpky sa vyskytli v obciach: Sačurov, Čičava, Čaklov, Zámutov, Vechec, Kamenná Poruba, Sol', Hlinné, Rudlov, Poša, Hanušovce nad Topľou, Vranov nad Topľou, Tovarné.

V 137 prípadoch ochorenia na osýpky sa jednalo o osoby s nízkym hygienickým štandardom bývania.

Ochorenia na osýpky nám boli hlásené ako:

- B052 – Osýpky komplikované zápalom pľúc (J17.1*) - 9
- B058 - Osýpky s inými komplikáciami - 131 (z toho 4 nepotvrdené)
- B059 - Osýpky bez komplikácií - 5

Celkový počet osôb zaočkovaných počas epidémie bol 1993.

Použité boli očkovacie látky: PRIORIX - 1688

M-M-RVAXPRO - 305

V súvislosti s výskytom osýpok v okrese Vranov nad Topľou bolo regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou vydaných 650 individuálnych rozhodnutí, 15 verejných vyhlášok, 12 zákazov hromadných podujatí, zákaz návštev v lôžkovej časti Vranovskej nemocnice. Ďalej boli vydané odborné usmernenia pre obecné úrady, školy a zamestnávateľov, kde bol predpoklad, že môže dôjsť ku kontaktu s chorým na osýpky. Epidémia trvala od 4.3.2019 do 27.6.2019.

5. Manažment očkovania:

Úlohy

- a. zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- b. zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. e-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- c. v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2019:

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

6. Kontrola očkovania v SR:

- a. vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- b. vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2019

Vyhodnotenie za rok 2019:

V mesiaci september - október bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2019, osobnou návštevou vo všetkých 16 -tich pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky zaočkovanosti sa pohybovali **od 96,6% do 100%**.

r. nar. 2017 – 97,71%(DTaP-VHB-HIB-IPV), (InfanrixHexa - 51,5%, Hexacima - 46,2%)

r. nar. 2017 – 97,71%(PCV), (PCV 10 Synflorix - 82,2%, PCV 13 Prevenar - 15,5%)

r. nar. 2012 – 96,6% (DTaP-IPV)

r. nar. 2005 – 97,9%(dTAP- IPV)

r. nar. 2017 – 97,91%(MMR), (PRIORIX – 81,5%, M-M-RVAXPRO – 16,5 %)

r. nar. 2016 – 98,56% (MMR), (PRIORIX – 89,6 %, M-M-RVAXPRO - 8,9 %)

r. nar. 2007 – 97,97%(MMR), (PRIORIX - 84,8%, M-M-RVAXPRO - 13,2 %)

r. nar. 2006 – 98,79% (MMR), (PRIORIX – 86,3%, M-M-RVAXPRO – 12,5%)

r. nar. 2019 – 0 (VHB + HBIG - deti HBsAgpozit matiek)

r. nar. 2018 - 100% (VHB + HBIG - deti HBsAgpozit matiek)

dialýza – pacienti zaradení do programu – 100% (VHB)

pacienti v príprave –0 (VHB)

- vybrané skupiny osôb vystavené riziku nákazy VHB – novozistené osoby – 11, z toho počet zaočkovaných 100%

r. nar., 2017– 1,82%, 2016–3,21% (odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno - hygienickým štandardom, bez prístupu k pitnej vode, bez odkanalizovania odpadových vôd alebo s nízkym štandardom bývania k 31.8.2019 v SR)

– odporúčané očkovania alebo očkovania na žiadosť rodičov deti do 15 rokov života – zaočkovaných 949 detí

– očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám (IPN) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb – 2,5%, proti chrípke – 84,4%.

Nad'alej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovanie. Problém prevažuje u detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania, ktorých pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti a v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie. V obvodoch, v ktorých sú zriadené komunitné centrá, terénni pracovníci spolupracujú s lekármi a napomáhajú im s účasťou pacientov na očkovaní. Aj v tomto roku odporúčam zainteresovať do zdravotnej výchovy v otázkach vakcinológie rodičov detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania a tiež pracovníkov komunitných centier, terénnych pracovníkov a pracovníkov zdravotnej osvetly.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2019:

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov n.T. laboratórium ALPHA Medical Stropkov a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené elektronicky v programe EPIS ihneď po diagnostikovaní etiologického agens. HPL s.r.o. Prešov pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS. Od roku 2016 je dobrá spolupráca aj s laboratóriom – Synlab Slovakia s.r.o., Košice, ktorý nám pozitívne výsledky hlási telefonicky.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénnymi lekármi;
- propagovaním využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do systému EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2019:

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite elektronicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení e-mailovou poštou využívajú prevažne lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, a.s.. Všeobecní lekári pre deti a dorast a všeobecní lekári pre dospelých zasielajú hlásenia prevažne písomne formou tlačných hlásení a postupne aj telefonicky a e-mailovou poštou. Už štyria všeobecní lekári pre deti a dorast využívajú on-line hlásenie prostredníctvom internetu do systému EPIS a ďalší štyria prejavili záujem o on-line hlásenie a telefonicky sa informovali.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, a.s. pri priebežnom vzdelávaní a doškolení zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých

sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2019:

Zaznamenali sme 6 ochorení na Divý kašeľ – Pertussis, 145 ochorení na osýpky (štyri ochorenia neboli potvrdené).

4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2019:

V okrese Vranov nad Topľou nie je utečenecký tábor ani stredisko príst'ahovalcov.

5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2019:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské novinky“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod).

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Etapy riešenia

1. Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- propagácia využívania on-line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dospelých a dospelých,
- rozširovanie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

Zodpovední: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, pracovná skupina pre EPIS

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

2. Kontrola kvality údajov v EPISe

Zodpovední: určené pracovné skupiny

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Zodpovedné osoby za vybrané nariadenia pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Časové obdobie: priebežne

4. Manažment epidémií

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.

Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Časové obdobie: priebežne

5. Manažment kontaktov a ohnísk

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Časové obdobie: priebežne

6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY-„TheEpidemiologicalSurveillanceSystem“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2019:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	1523
Z toho počet uzavretých	1518
Nepotvrdené	5
Počet spracovaných ohnisk	770
Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	2004
Opatrenia prijaté rozhodnutím	279
Počet opatrení vydaných na predchádzanie NN	249

Úlohy sa plnia každodenne vkladaním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzobou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancenozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Etapy riešenia

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Sledovanie infekcií akvizovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sa v SR vykonáva od roku 2005. Pacienti hospitalizovaní na JIS sú špecifickou

cieľovou skupinou pacientov s vysokým rizikom morbidity a letality asociovanej s nemocničnými nákazami. V súčasnosti sú zbierané údaje zo zapojených pracovísk na základe protokolu ECDC, ktorý nadväzuje na program HELICS. V rámci sledovania sa zisťuje incidencia vybraných nákaz (pneumónií, infekcií krvného riečiska a infekcií močového traktu). Zozbierané údaje zaslané národnému koordinátorovi sú následne transportované do systému TESSY.

Infekcie v mieste chirurgického výkonu sú ďalším dôležitým cieľom pri surveillancii nemocničných nákaz. V roku 2011 bol začatý zber údajov na niektorých chirurgických pracoviskách na základe protokolu ECDC vychádzajúce z programu HELICS.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

2. Európska surveillancii infekcií vyvolaných *Clostridiumdifficile* podľa protokolu ECDC

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillancii infekcií spôsobených *Clostridiumdifficile*(CDI). V roku 2017 prebehne analýza údajov, vyhodnotenie a distribúcia výsledkov za jednotlivé nemocničné zariadenia a publikácia výsledkov pre odbornú verejnosť. Súčasne sa bude presadzovať snaha o zavedenie

kontinuálnej ročnej surveillancieincidencie CDI prostredníctvom EPIS.

Infekcie vyvolané *Clostridiumdifficile* vyvolávajú závažné = nemocničné nákazy, a preto boli ustanovené ako jedna z najdôležitejších priorít Rady Európy.

3. Bodové prevalenčné sledovanie infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (HAI) v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3) podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

V období september – november 2016 bola v rámci Slovenskej republiky realizovaná prevalenčná štúdia HAI v zariadeniach dlhodobej starostlivosti.

V roku 2017 prebiehala analýza údajov, vyhodnotenie bodového prevalenčného sledovania, distribúcia výsledkov za jednotlivé zúčastnené zariadenia prostredníctvom epidemiológov jednotlivých RÚVZ a publikácia výsledkov pre odbornú verejnosť. V súvislosti s realizáciou ďalších štúdií bude prebiehať spolupráca s ECDC na inovácii protokolu, resp. postupná príprava realizácie ďalšej prevalenčnej štúdie HALT.

4. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

V roku 2017 prebehlo Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach, podľa protokolu ECDC v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou.

- január – marec 2017 - školenie jednotlivých tímov
- apríl – jún 2017 - výkon BPS II a validačnej BPS II
- júl 2017 – kontrola výsledkov a presun do TESSY

Vyhodnotenie za rok 2019:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou - oddelenie Epidemiológie sa v roku 2017 zapojilo do projektu BPS II a zozbieralo potrebné údaje z Vranovskej nemocnice a. s. V rámci BPS II boli v tejto nemocnici zistené 2 nozokomiálne nákazy, jednalo sa o infekcie močového traktu.

Počas priebehu BPS II mala nemocnica k dispozícii 277 lôžok. Počet hospitalizácií ročne bol 14873 prijatí. Počet ošetrovacích dní za rok bolo (lôžkodní) 72159 a priemerná dĺžka hospitalizácie bola 4,9 dňa. Spotreba alkoholovej dezinfekcie bola 570/ l, celoslovenský priemer je 1295 /l. V tomto sledovaní sa zbierali a analyzovali dáta o NN a o užívaní antibiotík, zvýšila sa efektívnosť sledovania a tiež podpora spolupráce medzi epidemiológmi a vedením nemocníc. V roku 2019 boli publikované výsledky.

5. Realizácia kampane Cleancareissavecare

február – apríl – príprava vzorových materiálov pre realizáciu kampane – zabezpečí RÚVZ so sídlom v Trenčíne

máj - vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v SR – vykonajú všetky RÚVZ v SR

jún - vyhodnotenie realizovanej kampane – vykonajú všetky RÚVZ v SR;

júl – spracovanie a vyhodnotenie za všetky RÚVZ v SR na RÚVZ so sídlom v Trenčíne RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa zapojil do kampane WHO: „Cleancareissavecare“. Aktivity zamerané na zdravotníckych pracovníkov prebiehali formou prednášok, seminárov na tému hygieny rúk, plagátov, letákov, nástenných panelov a ukážkou správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk.

Vyhodnotenie za rok 2019:

V rámci 14. ročníka kampane „SaveLives: CleanYourHands " („Umývaj si ruky – zachrániš

život"), ktorý je súčasťou programu Svetovej zdravotníckej organizácie „FirstGlobalPatient

SafetyChallenge – CleanCareIsSafercare" oddelenie HEPZaVkZ odobralo dňa 21.05.2019 stery z rúk zdravotníckeho personálu Vranovskej nemocnice, a. s.

V rámci kampane boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk a dodržiavanie novej vyhlášky MZ SR č.192 z roku 2015, ktorou zakazuje nosenie dlhých gélových alebo umelých nechto, prsteňov, rôznych ozdôb u zdravotníckych pracovníkov:

- 30 sterov z rúk: 8 lekárom, 15 zdravotným sestram, 4 sanitárkam, 1 ošetrovateľovi a 2 vrchným sestram.

v 26 steroch bola zistená kontaminácia bežnou mikroflórou prostredia a v 4 steroch zostali pôdy sterilné.

V spolupráci s nemocničnou hygieničkou Vranovskej nemocnice bol preškolený celý personál nemocnice s názornými ukážkami hygieny rúk a s využitím špeciálnej UV lampy, kde si zdravotnícki pracovníci prakticky vyskúšali dezinfekciu rúk a následne si jej účinnosť overovali pod UV lampou, tiež sme pripravili informačný panel s letákmi a dezinfekčné roztoky pri vstupe do nemocnice, kde sme informovali návštevníkov nemocnice o správnej dezinfekcii a o možnosti dezinfekcie rúk pri každej návšteve nemocnice s dezinfekčným roztokom ktorý je umiestnený pri vstupe do zdravotníckeho zariadenia a tiež pri vstupoch na každé oddelenie.

Na nástenke RÚVZ bol vytvorený náučný panel venovaný hygiene rúk a tiež boli rozposlané letáky a informácia o kampani e - mailom všetkým všeobecným lekárom pre dospelých a tiež všeobecným lekárom pre deti a dorast.

6. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci postgraduálneho doškolenia zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9. júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01.

Vyhodnotenie za rok 2019:

Realizačné výstupy RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2019
- porovnať výskyt NN v roku 2019 s výskytom v roku 2018 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
 - vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť (podľa usmernení z ECDC)
 - realizáciou aktivít na podporu zlepšenia compliance v hygiene rúk zdravotníckych pracovníkov
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov, vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz,
 - sledovať kolonizáciu/infekciu pacientov závažnými nemocničnými patogénmi (hlavne MRSA, VRE, *C. difficile*, CPE), navrhovať a kontrolovať protiepidemické opatrenia na zamedzenie ich šírenia v prostredí ZZ a následného prenosu do komunitného prostredia.

Časové obdobie: priebežne

Zodpovední: za úlohy 1.,2. ÚVZ SR

Vyhodnotenie za rok 2019:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v prvej polovici roka 2019 (28.5.2019, 29.5.2019) realizovalo 1. etapu školenia zdravotníckych pracovníkov v hygiene rúk pracujúcich v zdravotníckych zariadeniach, 2. etapa realizovaná v druhej polovici roka (20.11.2019) bola zameraná na vzdelávanie zamestnancov zariadení sociálnych služieb, ktorí poskytujú ošetrovateľskú činnosť.

1. etapa bola realizovaná vo Vranovskej nemocnici a. s., M. R. Štefánika 187/177 B, 093 01 Vranov nad Topľou. Počet prítomných zdravotníckych pracovníkov bol 45.
2. etapa bola realizovaná v Centre sociálnych služieb AMETYST, Tovarné 117 , 094 01 Tovarné. Počet prítomných sanitárov, fyzioterapeutov, sestry a praktické sestry bolo 32

Kontrola sterility:	
Sterilné predmety	206
Stery z prostredia	230
Dezinfekčné roztoky	17
Kontrola HS	19
Kontrola aut.	20
Čistené vody	0

Počet hlásených nozokomiálnych nákaz za rok 2019 a porovnanie za rok 2018

Oddelenie	rok 2019	rok 2018
OAIM	35	22
Chirurgické	17	14
Doliečovacie	26	25
Novorodenecké	0	0
FRO	12	0
Gyn. pôrodnice	5	1
Neurologické	23	21
Detské	13	2
Interné	25	38
Obvodné územné ambulancie	0	0
Dialyzačné centrum	4	0
Iné zdrav. zariadenia (+ DSS)	0	44
Spolu	160	167

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, atď.);
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Etapy riešenia

1. *Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo*

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

2. Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Realizačné výstupy

- posilnenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie,
- zlepšenie stratégie krízovej komunikácie,
- školenie epidemiológov pri potencionálnom ohrození verejného zdravia biologickými faktormi (podozrivé látky) v otázkach indikovania adekvátnych protiepidemických opatrení a nutnosti laboratórneho vyšetrenia nálezov pri mimoriadnej udalosti ku ktorej sú prizvaní IZS,
- priebežne aktualizovať postupy HH SR pre realizáciu opatrení pri výskyte vysokonebezpečných nákaz,
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie,
- priebežná aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách.

Vyhodnotenie za rok 2019:

V okrese Vranov nad Topľou nevznikla v roku 2019 mimoriadna epidemiologická situácia. Zamestnankyne oddelenia sa zúčastnili školenia s názornou ukážkou prevozu osoby podozrivej z VNN „Školenie primárov centrálnych prijímacích oddelení Prešovského kraja o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN“ dňa 19.6.2019 v Prešove.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA A SLEDOVANIE VDPV

SURVEILLANCE

POLIOMYELITÍDY

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (VaccineDerivedPolioViruses).

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: január – február 2019

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných

NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec 2019 – február 2020

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2019** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Vyhodnotenie za rok 2019:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 6x). Vyšetrenie na Poliovírusy a iné enterálne vírusy boli vo všetkých prípadoch negatívne. Ochorenie na **poliomyelitídu** sme nezaznamenali.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Etapy riešenia

I. etapa: marec – november r. 2019: vlastná realizácia preventívno – edukačných aktivít na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike.

II. etapa: december r. 2019: spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených edukačných aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

III. etapa – vyhodnotenie výsledkov edukačných aktivít realizovaných v rámci projektu v roku 2019.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia:

December 2019

Vyhodnotenie za rok 2019

- Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 13 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 10 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách). Za rok 2019 sme neevidovali žiadne telefonáty v RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou. Telefónna linka je dostupná každý pracovný deň v čase 7:30-15:30.

- Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS

- v budove RÚVZ VT bol zriadený náučno-výchovný panel venovaný AIDS/ HIV.
- prednáška a beseda: Stredná odborná škola A. Dubčeka Vranov nad Topľou (43 žiakov)
SOŠ Drevárska, Lúčna 1055, Vranov nad Topľou (50 žiakov)
Základná škola Bernolákova, Vranov nad Topľou (53 žiakov)
Základná škola Soľ (82 žiakov)

- Sledovanie pohlavných ochorení – spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 4) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V roku 2019 bolo hlásené 1 ochorenie na sekundárny syfilis kože a slizníc – A 51.3, 1 gonokoková inf. dolných častí močovopoh. sústavy bez abscesu – A 54.0, 2 chlamýdiové inf. dolných častí močovopoh. sústavy – A 56.0, 4 nešpecifikované chlamýdiové inf. močovopohl. sústavy – A 56.2, 6 urogenitálnych trichomonáz a 7 anogenitálnych bradavíc. V prípade ich výskytu sú protiepidemické opatrenia kontaktov chorých vykonávané lekármi dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

priebežne

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach praktickou výučbou budúcich sestier na SZŠ a vzdelávaním sestier v rámci SKSaPA,
- obmedzenie antivakcinačných aktivít a zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Vyhodnotenie za rok 2019:

Oddelenie HEPZaVkZ vykonávalo aktivity v rámci EIW:

- V **regionálnej tlači** bol uverejnený **článok** zameraný na zvýšenie rozsahu očkovania zvýšením povedomia o dôležitosti očkovania medzi rodičmi a opatrovatelmi, zdravotníkmi pracovníkmi, politikmi a osobami s rozhodovacou právomocou a médiami.
- Boli **distribuované informačné materiály**- letáky, očkovací kalendár. Uvedené materiály boli dodané všeobecným lekárom pre deti a dorast a všeobecným lekárom pre dospelých v okrese Vranov nad Topľou, ako aj pre koordinátorku a jej asistentov osvetu zdravia v lokalite Vranov nad Topľou.
- V rámci **konzultácií** bolo poskytnuté individuálne poradenstvo pre verejnosť a lekárov. Poskytuje sa poradenstvo o očkovaní pred cestou do zahraničia, vypracúvajú sa individuálne očkovacie schémy. V súvislosti s epidemickým výskytom osýpok v našom okrese je edukácia zameraná na dôležitosť očkovania hlavne proti tomuto ochoreniu. Konzultácie sa poskytujú nielen v rámci EIW, ale aj celoročne telefonicky, osobne alebo prostredníctvom mailovej komunikácie.
- Článok, elektronický očkovací kalendár, odborné usmernenie a ďalšie propagačné materiály so spomínanou tematikou sú **uverejnené na našej webovej stránke** ako aj informácia o zriadenej poradni očkovania, ktorá funguje celoročne.
- **Pracovné stretnutie** - pre asistentov osvetu zdravia v okrese Vranov nad Topľou pôsobiacich v 20 obciach nášho okresu a v meste Vranov nad Topľou. Pracovné stretnutie sa konalo s hlavnými koordinátormi asistentov osvetu zdravia, kde im bola vysvetlená dôležitosť očkovania. Vzhľadom na epidemický výskyt osýpok je edukácia v súčasnosti zameraná na očkovanie proti osýpkam.
- V rámci šetrení v ohniskách infekčných ochorení je pracovníkmi oddelenia epidemiológie poskytnuté **individuálne poradenstvo** prakticky celoročne.

Dňa 11.-13. apríla 2019 sa zamestnankyňa oddelenia zúčastnili na V. Vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese. Dňa 20.6.2019 sa 3 zamestnankyne zúčastnili konferencie „XXII. Východoslovenský vakcinačný deň L. Pasteura“ v Košiciach.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Etapy riešenia:

Projekt je plánovaný za obdobie rokov 2016-2020 (5 rokov)

Každoročne sa realizuje:

- január až november daného roka vykonanie intervencie a zaslanie vyhodnotenia RÚVZ so sídlom v Komárne
- december- vyhodnotenie úlohy gestorom projektu

Časové obdobie

Termín ukončenia (prehodnotenia):

December 2020

Realizačné výstupy

Zvýšenie úrovne vedomostí budúcich rodičov o nákazách preventabilných očkovaním a o význame očkovania a presvedčenie rodiča o potrebe dať dieťa očkovať.

Vyhodnotenie za rok 2019:

- v máji prebehli prípravy a dohody so strednými školami,
- v júni sme realizovali samotný projekt,

Na projekte sa zúčastnili 2 stredné školy v meste Vranov nad Topľou, a to SOŠ Drevárska, Gymnázium Cyrila Daxnera a jedna Spojená škola Čaklov. Celkovo sme do projektu zapojili 81 žiakov (42 mužov a 39 žien).

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Realizácia úlohy a výstupy

Vzhľadom na to, že NPPZ je program integrovaný, jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR – plníme ho v návaznosti na iné programy: CINDI, Národný program prevencie obezity, Národný akčný plán pre problémy spojené s alkoholom...

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov smerujeme aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia obyvateľov.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Realizácia úlohy a výstupy

Nadalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a v roku 2021 pripraviť ďalšiu aktuálnu Správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015 – 2020.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencienadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Etapy riešenia

Tento program sme uplatňovali v rámci práce PZ už pred jeho schválením (január 2008). Klasickú obezitologickú poradňu s potravinovou váhou a nutričným programom nemáme, ale nosným pilierom našej práce je neustále informovanie o správnej výžive a optimálnej

pohybovej aktivite pri všetkých skupinových aktivitách a individuálne poradenstvo, zvlášť u klientov v rizikovom pásme hyperlipidémie, nadváhy, hyperglykémie a samozrejme u obéznych.

Výstupy za rok 2019

- Články zamerané na zdravý životný štýl uverejnené v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- besedy o životospráve v základných a stredných školách okresu Vranov nad Topľou
Zdravá výživa - Spojená internátna škola vo Vranove nad Topľou
Zdravý životný štýl – ZŠ Kukučínova Čemerné
LINORA, s.r.o., Hencovská 287
- besedy o životospráve v zariadeniach pre seniorov okresu Vranov nad Topľou
Komunitné centrum Bystré, Denný stacionár Sačurov
- Vyšetrenie biochemických ukazovateľov a meranie tuku v tele, svalstva, pomocou váhy OMROM
- LINORA, s.r.o., Hencovská 287
- monitoring výskytu nadváhy a obezity klientov vyšetrených v PZ a individuálne poradenstvo

9.2.1 VÝZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Realizačné výstupy za rok 2019

- Športový deň realizovaný RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- Propagácia a na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- Distribúcia účastníckych listov do škôl a zariadení pre seniorov
- Oboznámenie so súťažou všetkých klientov poradne zdravia

Za okres Vranov nad Topľou sa do súťaže nikto neprihlásil.

9.3 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

Realizačné výstupy za rok 2019

- Spolupráca s KPZV v prípade výskytu infekčného ochorenia v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach a lokalitách v rámci okresu Vranov nad Topľou. Pracovníci RÚVZ spolupracovali s komunitnými pracovníkmi v okrese Vranov nad Topľou v súvislosti s výskytom osýpok v našom okrese. Ďalej boli požiadaní o spoluprácu ohľadom výskytu záškrtu na Ukrajine, aby pomohli zabezpečiť účasť na povinnom očkovaní detí.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bola schválená vládou Slovenskej republiky 25.10.2017 uznesením č. 491/2017. Hlavným zámerom aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 zdôrazňuje multisektoriálny charakter riešenia problémov súvisiacich s alkoholom, spotrebu alkoholu v Slovenskej republike a súčasne zohľadňuje aj možnosti a kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov.

Realizačné výstupy za rok 2019

- edukačné aktivity na základných a stredných školách v okrese Vranov nad Topľou – besedy zamerané na zdravotné, ekonomické a sociálne riziká vyplývajúce z nadmerného užívania alkoholu a závislosti na alkohole (vytvorenie vlastnej prednáškovej prezentácie)
- *Stredná odborná škola drevárska, Lúčna 1055, Vranov nad Topľou*
- Stredná odborná škola A. Dubčeka Vranov nad Topľou,
- Základná škola Sol'
- Základná škola Bernolákova Vranov nad Topľou
- Obchodná akadémia Vranov nad Topľou

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Realizačné výstupy za rok 2019

Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, nadváha, osteoporóza, informácie o očkovaní proti chrípke a pod.

- monitoring výskytu nadváhy, obezity, hypertenzie, diabetu mellitu u klientov v dôchodkovom veku vyšetrených v PZ. Individuálne poradenstvo zamerané na zmenu stravovacích návykov a zvýšenie pohybovej aktivity a poradenstvo v rámci ľahkej pohybovej aktivity z dôvodov zdravotných obmedzení u ľudí 65+.
- Seniorom sa vo zvýšenej miere venujeme aj pri štandardnom vyšetrení v poradni zdravia.
- Uskutočnil sa **Deň otvorených dverí pre starších** dňa 9.10.2019 v priestoroch RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou.
- Prednáška o Prevencii Alzheimerovej choroby v zariadení pre seniorov – Stacionár v Sačurove, kde zároveň pracovníčky RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou

klientom zmerali krvný tlak, hladinu cholesterolu a glukózu, vyšetrených a edukovaných bolo 16 klientov.

- Prednáška o Prevencii osteoporózy, Prevencii Alzheimerovej choroby v Komunitnom centre Bystré, pracovníčky RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou klientom zmerali krvný tlak, hladinu cholesterolu a glukózu, vyšetrených a edukovaných bolo 22 klientov.
- Realizácia náučného panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou.
- Prezentácie, besedy na základných a materských školách vo Vranove nad Topľou, náučné rozprávky a príbehy – zamerané na správnu ústnu hygienu, potrebu správnej životosprávy pre zdravé zuby, vyhýbanie sa rizikovým faktorom ako sú: fajčenie, alkohol ...

9.6 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Etapy riešenia

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych a niektorých metabolických ochorení - hypertenzia, nadváha, obezita, hyperglykémia, hyperlipidémia. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objednávame na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2019 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení:	146 (38 M, 108 Ž)
Počet štandardných vyšetrení:	243 (147 M, 96 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	209 (31 M, 85 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane:	34 (14 M, 20 Ž)

Počet výjazdových aktivít: 10
Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách: 138

V súbore prvovýšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti klienti zo skupiny 65+ ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (108) nad mužmi (38).

Návštevu klinických odborníkov sme odporúčili **7 klientov** pre kritické hodnoty **cholesterolu**, **7** pre kritické hodnoty **glykémie**.

PZ navštívilo 35 klientov s BMI vyšším ako 30

38 klientov so zvýšeným systolickým tlakom krvi

38 klientov so zvýšeným diastolickým tlakom krvi

S týmito klientmi aktívne pracujeme na zmene ich stravovacích návykov, športovej aktivity a na odstránení ich zlovykov, ktorých sa chcú zbaviť.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o **poradňu zdravej výživy**. Navštívili ju takmer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK, ale aj klienti s nadváhou.

Zdravá výživa

Na prevenciu chronických ochorení obyvateľov okresu Vranov nad Topľou vplývame aj uverejňovaním článkov s aktuálnou témou na web stránke RÚVZ Vranov nad Tioľou a vždy aktuálnou témou na výchovno – náučnom paneli v budove RÚVZ Vranov nad Topľou.

Články : „Týždeň mozgu 2019“

Európsky imunizačný týždeň 2019

Svetový deň osteoporózy

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Cieľ projektu

Cieľom je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a realizovať preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v prioritě II. Preventívne programy:

a) Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Realizačné výstupy za rok 2019

Realizácia prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy):

- Fajčenie – Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Sol'
- Alkohol, fajčenie a drogy – Stredná odborná škola A. Dubčeka, Vranov nad Topľou

- FAS - Obchodná akadémia Vranov nad Topľou .
- Propagácia „Svetový deň bez tabaku“ – Fajčenie a zdravie na web stránke RÚVZ
- Realizácia náučného panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ
- Premietanie DVD s názvom *Čo sme si. To sme si. Vypime si? dievčatá....*

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Cieľ projektu

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Realizačné výstupy za rok 2019

- Prednášky, besedy venované pohybovej aktivite v denných stacionároch a komunitných centrách v okrese Vranov nad Topľou.
- Prednášky, besedy na stredných a základných školách v okrese Vranov nad Topľou zamerané na potrebu pohybovej aktivity, správnej životosprávy, vyhýbanie sa rizikovým faktorom ako sú: fajčenie, alkohol ...

Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u žiakov základných škôl v okrese Vranov nad Topľou (NAPPPA),

Prebiehalo testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu.

- V rámci monitoringu NAPPPA bolo v okrese Vranov nad Topľou spolu testovaných 71 žiakov 8. ročníkov základných škôl :
 - ZŠ Lúčna Vranov nad Topľou
 - ZŠ Juh Vranov nad Topľou
 - ZŠ Bernolákova Vranov nad Topľou
 -

Svetové dni

„Svetový deň proti rakovine“ – 4 február 2019

- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu proti rakovine v budove RÚVZ VT

„Svetový deň zdravia“ – 7 apríl 2019

- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu zdravia v budove RÚVZ VT

„Svetový deň pohybom ku zdraviu“ – 10 máj 2019

- Edukačné aktivity RÚVZ Vo Vranove nad Topľou zahŕňajú potrebu fyzickej aktivity v každom veku.
- Športový deň zamestnancov RÚVZ Vo Vranove nad Topľou venovaný športovej aktivite – turistika.

„Týždeňmozgu 2019“

- Aktivity zamerané na seniorov
- Prednášková činnosť

- Denný stacionár Sačurov
- Komunitné centrum Bystré

„Európsky týždeň boja proti drogám 2019“

- Beseda s názvom Fajčenie a drogy – 8. – 9. ročník, ZŠ Soľ
- Beseda s názvom Fajčenie a drogy – 1. – 3. ročník, SOŠ Drevárska
- Beseda s názvom Fajčenie a drogy – 1. – 2. ročník, SOŠ A. Dubčeka

„Európsky imunizačný týždeň 2019“

- **Prednáška a beseda pre Strednú odbornú školu drevársku a Gymnázium vo Vranove nad Topľou pre žiakov tretích a štvrtých ročníkov**, Slogan kampane znel: „Vaccineheroes“/„**Hold podporovateľom očkovania“ s názornými ukázkami obrázkov pacientov chorých na ochorenia preventabilné očkovaním.**
- **V regionálnej tlači** bol uverejnený článok zameraný na zvýšenie rozsahu očkovania zvýšením povedomia o dôležitosti očkovania medzi rodičmi a opatrovateľmi, zdravotníckymi pracovníkmi, politikmi a osobami s rozhodovacou právomocou a médiami.
- Boli **distribúované informačné materiály**- letáky, očkovací kalendár. Uvedené materiály boli dodané všeobecným lekárom pre deti a dorast a všeobecným lekárom pre dospelých v okrese Vranov nad Topľou, ako aj pre koordinátorku a jej asistentov osvetu zdravia v lokalite Vranov nad Topľou.
- V rámci **konzultácií** bolo poskytnuté individuálne poradenstvo pre verejnosť a lekárov. Poskytuje sa poradenstvo o očkovaní pred cestou do zahraničia, vypracúvajú sa individuálne očkovacie schémy. V súvislosti s epidemickým výskytom osýpok v našom okrese je edukácia zameraná na dôležitosť očkovania hlavne proti tomuto ochoreniu. Konzultácie sa poskytujú nielen v rámci EIW, ale aj celoročne telefonicky, osobne alebo prostredníctvom mailovej komunikácie.
- Článok, elektronický očkovací kalendár, odborné usmernenie a ďalšie propagačné materiály so spomínanou tematikou sú **uverejnené na našej webovej stránke** ako aj informácia o zriadenej poradni očkovania, ktorá funguje celoročne.
- **Pracovné stretnutie** - pre asistentov osvetu zdravia v okrese Vranov nad Topľou pôsobiacich v 20 obciach nášho okresu a v meste Vranov nad Topľou. Pracovné stretnutie sa konalo s hlavnými koordinátormi asistentov osvetu zdravia, kde im bola vysvetlená dôležitosť očkovania. Vzhľadom na epidemický výskyt osýpok je edukácia v súčasnosti zameraná na očkovanie proti osýpkam.
- V rámci šetrení v ohniskách infekčných ochorení je pracovníkmi oddelenia epidemiológie poskytnuté **individuálne poradenstvo** prakticky celoročne.

„Svetový deň Alzheimerovej choroby“ – 21. september 2019

- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu Alzheimerovej choroby v budove RÚVZ Vranov nad Topľou

„Materské centrá“

Cieľom práce v programe bolo vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu, aby prenášali svoje návyky do výchovy dieťaťa a celej rodiny.

- prezentácie a besedy na základných a stredných školách vo Vranove nad Topľou a okolí.

„Školský program“

Špecifickým cieľom programu je zvýšiť spotrebu ovocia, zeleniny a mlieka u detí predškolského a školského veku, naučiť deti a ich rodičov pravidelne konzumovať ovocie, zeleninu a mliečne výrobky, pravidelne vzdelávať deti o dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny pre ich zdravie, naučiť dôverovať zelenine a ovociu vypestovanému v Slovenskej republike, vysvetliť postupy pri pestovaní, realizovať návštevy v sadoch (vysvetliť, čo znamená ekologické pestovanie a čo je integrované pestovanie), podporiť zdravú výživu a zvýšiť informovanosť o výživovej hodnote jednotlivých druhov ovocia, zeleniny a uplatňovaním programu pôsobiť aj na zníženie výskytu obezity u detí.

- V rámci spolupráce na tomto projekte s oddelením hygieny detí a mládeže sme zabezpečili letáky zamerané na zdravú výživu detí.

„Október mesiac úcty k starším“

- Deň otvorených dverí v ambulancii HEPZaVkJ – Výchovy k zdraviu v RÚVZ Vranov nad Topľou. Pre verejnosť bolo poskytnuté bezplatné meranie BMI a WHR Indexu, meranie tlaku krvi, vyšetrenie rizikových faktorov z kapilárnej krvi. Vyšetrenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom.
- Prednáška a edukačno – preventívne vyšetrenia v dennom stacionári – Sačurov a komunitné centrum Bystré nad Topľou. (Meranie tlaku krvi, vyšetrenie rizikových faktorov z kapilárnej krvi – celkový cholesterol, glykémia. Vyšetrenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom).
- Realizácia náučného panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou.
- Uverejnenie článku v regionálnych novinách

„14. November – Svetový deň diabetu“

Aktivity zamerané pre stredné školy a dospelých

- Výchovno – náučný panel venovaný diabetu v budove RÚVZ Vranov nad Topľou
- Prednášková činnosť
 - Stredná odborná škola drevárska, Vranov nad Topľou
- Prednášková činnosť spojená s meraním glykémie v krvi
 - Denný stacionár Sačurov

„Svetový deň AIDS“

- Výchovno – náučný panel venovaný AIDS a HIV v budove RÚVZ
- Prednášky zamerané na HIV/AIDS
- Prednášková činnosť
 - Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou – téma AIDS
 - Stredná odborná škola A. Dubčeka, Vranov nad Topľou

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa nepodieľa na plnení úloh vyplývajúcich z Programov a projektoch

2. Oddelenie PPLaT

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese

Zvolen: 603 z toho 207 žien

Detva: 897 z toho 70 žien

Krupina: 209 z toho 2 žien

Celkom: 1709 z toho 279 žien

- Počet nových rizikových prác v okrese:

Zvolen: 45

Detva: 18

Krupina: 0

Celkom: 63

- Počet zrušených rizikových prác v okrese:

Zvolen: 36

Detva: 0

Krupina: 8

Celkom: 44

V spádovom území Zvolen k 31.12.2019 bola novo vyhlásená riziková práca z titulu vibrácií 3. kat. v spoločnosti GOLSTROJ-SM s.r.o., Detva – prevádzka kameňolom Vígláš-Podrohy, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Solid Wood SK s.r.o., Banská Bystrica – prevádzka Lukavica, z titulu fyzickej záťaže 3. kat. v spoločnosti Marius Pedersen, a.s., Trenčín – prevádzka Zvolen, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti JV KOVOS s.r.o., Detva – prevádzka Pstruša, z titulu chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti Brantner Eko s.r.o., Bratislava - prevádzka Hriňová. V niektorých spoločnostiach sa počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce upravovali z dôvodu úpravy výrobných programov a v spoločnostiach, ktoré majú pracoviská, kde sa vykonávajú práce zaradené do 4. kategórie rizika sa rizikové pracoviská vyhlasujú každoročne.

V spádovom území Zvolen k 31.12.2019 bola rozhodnutím zrušená riziková práca z titulu chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Bratislava - prevádzka Krupina (zrušenie prevádzky), z titulu záťaž chladom 3. kat. v spoločnosti Zvolenská mliekareň, s.r.o., Zvolen (nová objektívizácia na základe úpravy výrobného programu), z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Animus s.r.o., Zvolen (nová objektívizácia na základe úpravy výrobného programu), z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti Marius Pedersen, a.s., Trenčín – prevádzka Zvolen (nová objektívizácia a úprava pracovných činností), z titulu

vibrácií prenášaných na ruky 3. kat. v spoločnosti Premac, spol. s r.o., Bratislava – prevádzka Zvolen (úprava výrobného procesu).

V spádovom území Zvolen bol k 31.12.2019 zaznamenaný nárast počtu rizikových prác najmä z dôvodu zmeny objemu výroby a aj činnosťou nových subjektov, u ktorých boli vyhlásené rizikové práce. V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané napr.: v spoločnostiach Intech Slovakia s.r.o., Bratislava – prevádzka divízia Biopalivá Hriňová, IRON ART a.s., Hontianske Tesáre, DRU a.s., Zvolen, SIMAG Slovakia, s.r.o., Banská Bystrica – prevádzka Detva, Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen, KOLIBA, a.s., Hriňová, KNK NAKO, výrobné družstvo, Hriňová, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, Lesy SR, š.p., Banská Bystrica – odštepny závod Lieskovec, odštepny závod Hontianske Nemce, Mäspoma spol. s r.o., Zvolen, A-Z LOKOMAT s.r.o., Zvolen, PPS Group a.s., Detva, Slavia Production Systems a.s., Detva, Bryndziareň a syräreň, s.r.o., Zvolenská Slatina, Doprastav, a.s., Bratislava – prevádzka Zvolen, DAVOS trade-logistics, s.r.o., Krupina, Mestské lesy, s.r.o., Krupina, XEPAP, s.r.o., Zvolen, ROVEN, spol. s r.o., Hriňová.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikované ako toxické

V roku 2019 neboli vykonané previerky zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s látkami a zmesami klasifikované ako toxické.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V spádovom území RÚVZ Zvolen evidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (benzo(a)pyrén) v spoločnosti Doprastav a.s. Zvolen na pracovisku pokládka asfaltových zmesí pre pracovné činnosti vykonávané v profesiách operátor stavebných strojov (obsluha valca, obsluha nivelačnej lišty, obsluha finišéra), pomocný robotník a stavbyvedúci (počet zamestnancov/z toho ženy 18/0).

Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov, prácu s tvrdým drevom – dub, buk.

V roku 2019 bolo vydaných 59 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Z toho bolo vydaných 24 rozhodnutí na odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny pre spoločnosti MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen, MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva, PROFI – DEMONT s.r.o., Detva, STRECHY BB s.r.o., Banská Bystrica, KOVOMAT s.r.o., Žilina, Strechy M, Sabinov, BBC consulting, s.r.o., Nitra, Drevokov Krupina s.r.o., Krupina a fyzické osoby – podnikateľov Vladimír Chamula, Detva, Matej Giertli, Brezno, Miloš Hedvegy Rekosan, Ondrejovce. Ďalej bolo vydaných 29 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových rúr v stúpačkách bytových domov pre Vladimíra Chamulu, Detva, MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen, BYTOVÉ DOMY s.r.o., Hodruša – Hámre, Okresné stavebné bytové družstvo Rimavská Sobota, Rimavská Sobota. Bolo vydaných 6 rozhodnutí na odstraňovanie priečok, opláštenia budov a stropných kaziet s obsahom azbestocementových materiálov pre spoločnosti PROFI – DEMONT, s.r.o., Detva, MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen, ReTrash s.r.o., Kremnica, KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín. Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať

meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

Práca s tvrdým drevom sa vykonáva v spoločnosti IRON ART a.s., Hontianske Tesáre, Spann Impex s.r.o., Hronská Breznica, PP Trend s.r.o., Hronská Breznica, Solid Wood SK s.r.o., Banská Bystrica, Šped-Elit s.r.o., Zvolen, KRONOSPAN spol. s r.o., Zvolen.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt Zdravé pracoviská sa realizuje v spoločnosti LIND MOBLER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina, ktorej predmetom hlavnej činnosti je kompletáž čalúnených výrobkov.

Priestory spoločnosti boli uvedené do prevádzky rozhodnutím Okresného úradu v Krupine odboru všeobecnej vnútornej správy č. spisu R-PPL-214-186/2000 zo dňa 18.8.2000 a kompletizačných priestorov (po zmene užívania expedičných priestorov) rozhodnutím RÚVZ Zvolen pod č. 2008/89-2 zo dňa 29.1.2008.

V spoločnosti LIND MOBLER SLOVAKIA, s.r.o., Priemyselná 2002/6, 963 01 Krupina sú vyhlásené rizikové práce rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Zvolene pod č. spisu: 2015/1268-972 zo dňa 21.9.2015.

Spoločnosť má zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu - PZS- ANIMA s.r.o., Zvolen. Výroba bola v sledovanom období navýšená ako aj počet zamestnancov.

Na pracovisku rezania kože a pracovisku strihania látok boli zakúpené protiúnavové rohože, bola zrealizovaná výmena osvetlenia (LED svietidlá). Na všetkých pracoviskách boli zakúpené stojany na dezinfekciu rúk a oštiepenie rúk krémom. Na pracovisku strihania látok boli zakúpené 2 nové rezacie stroje na látky zn. LECTRA. Pracovisko narážania klipov, kde pracuje jeden zamestnanec bolo presťahované k východnej obvodovej stene skladovej haly, kde je možnosť prirodzeného vetrania a osvetlenia. V šijacej dielni boli vymenené staré šijacie stroje v počte 15 kusov, výmena šijacích strojov sa plánuje aj v roku 2020. V sklade materiálu došlo k rozšíreniu kapacity plošiny na skladovanie vafixu, čím sa zjednodušil prístup k materiálu. Na prízemí vestibulu bola vyčlenená miestnosť na poskytovanie prvej pomoci.

Po prestavbe dielne strihania látok zamestnávateľ zabezpečí nové merania hlučnosti na všetkých pracoviskách a chemických látok na pracoviskách lepenia (plán meraní 2.Q 2020).

Preventívne lekárske prehliadky u zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce vrátane audiometrického vyšetrenia sluchu sa zabezpečujú lekármi zazmluvnenými PZS. Vykonávajú sa v pravidelných intervaloch podľa nástupu zamestnancov do zamestnania. Zamestnávateľ za sledované obdobie zabezpečil pre 32 zamestnancov LPP vrátane audiometrického vyšetrenia (profesia stolár). Lekárska preventívna prehliadka zameraná na prácu so zobrazovacou jednotkou bola vykonaná u 13 zamestnancov, na prácu s bremenami vykonaná u 77 zamestnancov, z toho u zamestnancov v profesii šička so zameraním na DNJZ. U profesie šička sa LPP realizujú od roku 2018 s frekvenciou každé 3 roky.

Zamestnanci majú možnosť využiť služby maséra (externý pracovník) 2x do mesiaca po pracovnej zmene. Zamestnávateľ prispieva zo sociálneho fondu na masáže.

Pracovnou zdravotnou službou bola posúdená fyzická záťaž u profesií stolár a skladník.

Zamestnávateľ má aktualizované posúdenie zdravotných rizík z expozície faktorom práce a pracovného prostredia na pracoviskách, vypracovaný posudok o riziku s kategorizáciou prác (júl 2019).

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Realizujú sa informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci prevažne v malých a stredných podnikoch. Poskytovali sa konzultácie fyzickým a právnickým osobám k otázkam týkajúcim sa zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, chráneným pracoviskám a vykonávanie preventívnych opatrení na elimináciu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov.

V sledovanom období nebola vykonaná kontrola v spolupráci s IP Banská Bystrica.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV.

3.1. Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu. Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

V roku 2019 RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol zaradený do riešenia tejto úlohy.

3.2. Monitoring príjmu kuchynskej soli.

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v hotových pokrmoch, ako aj v chlebe a v pekárskejších výrobkoch. Pracovníci RÚVZ so sídlom vo Zvolene, v zmysle plánu úradnej kontroly potravín na rok 2019 na zabezpečenie plnenia úlohy monitoring príjmu kuchynskej soli - pridanej kuchynskej soli NaCl v hotových pokrmoch odobrali 1 vzorku obedového menu v zariadení spoločného stravovania uzavretého typu, 1 vzorku obedového menu v zariadení verejného stravovania. Vyšetrené vzorky hotových pokrmov – denného menu vyhoveli na obsah jedlej soli v potravinách – v hotových pokrmoch určených na priamu spotrebu v zmysle Výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (limit hotové pokrmy určené na priamu spotrebu 13 000 mg/kg NaCl). Výsledky spracované podľa komodít v tabuľkovej forme boli zaslané v stanovenom termíne na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3.3. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcej z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č.1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011. V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov, preto cieľom projektu je posúdiť vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia používané na balenie kozmetických výrobkov v SR na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. V súčasnosti prebieha prvá etapa a to príprava projektu.

4. Oddelenie HDM

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Podpora zdravšieho prostredia v školách

V rámci výkonu ŠZD v 91 školských stravovacích zariadeniach sme kontrolovali dodržiavanie zavedeného systému správnej výrobnéj praxe, hygienické podmienky prípravy a výdaja jedál, hygienické podmienky diétného stravovania, pestrosť jedálnych lístkov, sortiment tovaru a hygienické podmienky prevádzky v 6 školských bufetoch a v 44 potravinových a nápojových automatoch, dodržiavanie pitného režimu detí a žiakov. Na základe výsledkov vykonaných ŠZD či už cieleného alebo mimoriadneho je možné konštatovať, že zavedený HACCP systém je v školských stravovniach uplatňovaný, hygienické podmienky pri príprave a výdaji jedál a hygienické podmienky diétného stravovania sú dodržiavané. V prevádzkach školských bufetov ponúkaný sortiment nemožno považovať za výživovo hodnotný, nakoľko prevažuje obložené biele pečivo, sladké pekárske výrobky, lahôdkárske výrobky, cukrovinky, trvanlivé pečivo typu chipsy, krekry a pod., sladené nápoje a len v menšej miere je v sortimente mlieko, mliečne výrobky, ovocie, nápoje ako prírodné ovocné alebo zeleninové šťavy.

V zariadeniach pre deti a mládež presadzujeme pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, v oblasti stravovania pestrosť podávanej stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky. V projekte „Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ“ sme hodnotili jedálne lístky v troch materských školách Materská škola Centrum 2496/29, Zvolen, Materská škola Ulica MDD 17, Veľká Lúka a Materská škola Janka Kráľa 1615, Hriňová za obdobie jeseň, zima - mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november (úloha č. 4.4).

Podporujeme Národnú stratégiu SR zapojenie škôl do mliečného programu pre deti a programu školské ovocie. Do mliečného programu pre žiakov je zapojených 30 materských škôl a 26 základných škôl a do programu školské ovocie je zapojených 37 základných škôl.

Vykonávame poradenstvo ohľadom správnej výživy – individuálne a skupinové. V roku 2019 sme zrealizovali edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy na školách, celkový počet aktivít 8 prednášok. Za účelom podpory systematického programu o správnych stravovacích návykoch detí v školách sme sa zapojili do projektu „Viem čo zjem“ v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR. Uskutočnených bolo 7 prednášok v základných školách v rámci Projektu Viem čo zjem (ZŠ P.Jilemnického 1, Zvolen, ZŠ P.Jilemnického 2, Zvolen, ZŠ Hrnčiarska, Zvolen, ZŠ M.Rázusa, Zvolen, ZŠ J.Alexyho, Zvolen, ZŠ Námestie mládeže, Zvolen, ZŠsMŠ Školská Krupina), 1 prednáška pre študentov Strednej zdravotníckej školy zameraná na zdravý životný štýl mladých ľudí vrátane stravovania.

Priorita c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Nutričné vzdelávanie zamestnancov zariadení spoločného stravovania sa vykonáva priebežne, podľa aktuálnej potreby jednak vždy pri výkone ŠZD (91) a pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov ZSS (11) ako aj cielenými edukačnými aktivitami v rámci realizovaného vzdelávania rezortom školstva – 1 prednáška (Spoločný školský úrad Mesta Zvolen).

Podpora pohybových aktivít

V rámci výkonu ŠZD bolo skontrolovaných 19 telovýchovných zariadení pri základných školách a 3 telovýchovné zariadenia pri stredných školách. 15 základných škôl vrátane špeciálnych základných škôl v okresoch Zvolen, Detva a Krupina zo 48 škôl nemá vlastné telovýchovné zariadenie (všetky „malotriedky“ a všetky špeciálne základné školy). Zo 4 gymnázií majú vlastnú telocvičňu 2 gymnáziá a z 11 stredných odborných škôl má vlastné telovýchovné zariadenie 6 škôl. Žiaci a študenti týchto škôl vykonávajú pohybové aktivity na ihriskách v areáloch škôl, v prenajatých telovýchovných zariadeniach (telocvične iných škôl, telocvične obcí, športové haly, štadióny patriace iným právnickým osobám) alebo v upravených – adaptovaných telovýchovných učebniach škôl. Hygienické podmienky v telovýchovných zariadeniach základných škôl sa postupne zlepšujú. V roku 2019 bola dokončená rekonštrukcia strechy na „malej“ telocvični v Základnej škole A. Sládkoviča na Sliachi (zateplenie a výmena strešnej krytiny), ktorá dlhodobo vlhla. V obci Očová sa v Základnej škole M. B. Funtíka v telovýchovnom zariadení zrekonštruovali zariadenia na osobnú hygienu, elektroinštalácia, obnovili sa stropy a stropné podhlady, vymenili sa poškodené odpadové potrubia. V Základnej škole J. C. Hronského v Krupine bola kompletne zrekonštruovaná podlaha v telovýchovnom zariadení vrátane podkladových vrstiev. V Základnej škole J. J. Thurzu v Detve sa dokončuje rekonštrukcia vnútorných priestorov telovýchovného zariadenia – oprava palubovky, výmena dreveného obkladu telocvične.

Pre Telovýchovné zariadenie pri Základnej škole v Hontianskych Moravciach je dlhodobo vydaný zákaz prevádzky pre havarijný stav vykurovacieho systému. Napriek „opakovaným pokusom“ škola nebola v doterajších výzvach na rekonštrukcie telovýchovných zariadení úspešná. Zásadné rekonštrukcia je potrebná aj v telovýchovných zariadeniach v základných školách v Bzovíku, Cerove, Detvianskej Hute, ktoré zatiaľ vo vyhlásených výzvach na rekonštrukciu telovýchovných zariadení neboli úspešné príp. nevyhovovali niektorému z predpísaných parametrov.

Opakovane boli vo vyhlásených výzvach na rekonštrukciu telovýchovných zariadení neúspešné aj ďalšie základné školy napr. aj z dôvodu nízkeho počtu žiakov, predovšetkým v obciach v ktorých sú telovýchovné zariadenia škôl mnohokrát jediným miestom na športové aktivity nielen pre žiakov ale aj obyvateľov obcí.

Mesto Zvolen je investorom rekonštrukcie vonkajších telovýchovných plôch pri základných školách. T. č. prebiehajú dokončovacie práce v areáli Základnej školy, Námestie mládeže, Zvolen a je spracovaná projektová dokumentácia na rekonštrukciu vonkajšieho športového areálu v Základnej škole, M. Rázusa, Zvolen.

Telovýchovné priestory školských zariadení (vonkajšie a aj vnútorné) sa v popoludňajších a večerných hodinách využívajú na záujmovú krúžkovú športovú činnosť žiakov škôl, na záujmovú športovú činnosť pre deti a mládež. V obciach sú telovýchovné zariadenia škôl často jedinou príležitosťou na športové aktivity. Pri výkone ŠZD upozorňujeme vedenia škôl, aby pri podpise nájomných zmlúv s nájomcami telovýchovných zariadení trvali na rešpektovaní podmienok zo strany školských zariadení – dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, dodržiavanie dohodnutých časov prenájmu priestorov z dôvodu zabezpečenia upratovania telovýchovných priestorov.

Školské zariadenia využívajú sporadicky iné športové plochy a zariadenia na telovýchovu a šport, väčšinou nie na pravidelnú výučbu žiakov, ale pri organizovaní väčších športových podujatí (iné športové zariadenia je potrebné prenajímať si za odplatu). Iné športové plochy a zariadenia využívajú viac tie školské zariadenia, ktoré nemajú vlastné telovýchovné zariadenia. V zimnom období, v prípade vhodných poveternostných podmienok, tie školy ktoré majú vhodné priestorové podmienky a personálne obsadenie prevádzkujú vlastné ľadové plochy. V prípade dostatočného množstva snehu sa na hodinách telesnej výchovy vyučuje aj bežecké lyžovanie (Hontianske Nemce, Detvianska Huta). Mesto

Zvolen v zimnom období na námestí prevádzkuje mobilnú ľadovú plochu, ktorú využívajú nielen žiaci zvolenských škôl ale aj škôl z blízkeho okolia, buď na vyučovanie alebo v rámci popoludňajšieho programu v ŠKD.

Malé formy telesnej výchovy v školách sa realizujú v prípade priaznivého počasia v rámci „veľkej „prestávky“ možnosťou aktivít na školských dvoroch a v školských záhradách, v prípade nepriaznivého počasia pobytom na chodbách škôl. V niektorých školách boli v rámci ich priestorových možností vybudované posilňovne, športové kútiky napr. s pingpongovými stolmi.

Počet hodín telesnej výchovy v základných a stredných školách je väčšinou 2 hodiny týždenne/ žiak, v niektorých školách sa v niektorých ročníkoch využíva na zvýšenie počtu hodín telesnej výchovy voľný disponibilný počet hodín v príslušnom ročníku o navýšenie o 1 hodinu týždenne/žiak predovšetkým podľa priestorových možností školy. V školách so športovými triedami býva počet hodín telesnej prípravy vyšší. Navýšený počet hodín je presúvaný do popoludňajších hodín. Zaradovanie hodín telesnej výchovy do rozvrhov hodín nie je možné vždy realizovať podľa všeobecne platných odporúčaní (počet vyučujúcich, priestorové možnosti predovšetkým v zimnom období a daždivom počasí, ekonomické dôvody – niektoré, predovšetkým vidiecke školy s menším počtom tried a nižším počtom žiakov nich, hlavne z ekonomických dôvodov spájajú ročníky na vyučovanie telesnej výchovy a rozvrhy hodín kombinujú s delenými hodinami). Percento cvičiacich žiakov na hodinách je veľmi premenlivé, školy majú prehľad o počte žiakov oslobodených od telesnej výchovy trvale na základe zdravotných indikácií.

V rámci výchovno – vzdelávacieho procesu základné školy organizujú výcvikové plavecké kurzy, niektoré aj v rámci pobytov v škole v prírode. Zvýšil sa počet organizovaných pobytových lyžiarskych výcvikových kurzov pre žiakov základných škôl a stredných škôl (štátny príspevok). Lyžiarske pobytové výcvikové kurzy organizujú aj tie školy, ktoré ich v minulosti neorganizovali resp. organizovali lyžiarske výcvikové kurzy dennou dochádzkou.

Z nedávnej minulosti máme v našej spádovej oblasti prípad, kedy škola mala telovýchovné zariadenie vo vedľajšej budove „cez ulicu“. Keďže sa objekt školy nachádza v centre mesta, veľký záujem o plochy mali developeri. Škola „prišla „o vonkajšie plochy“ na ktorých bola postavená telocvičňa a na mieste bývalej budovy telocvične dnes stoja nové bytové domy.

Zrealizované edukačné aktivity v oblasti podpory pohybových aktivít na školách:

- základným, stredným školám v okrese Zvolen, Detva, Krupina, Technickej univerzite vo Zvolene, Školskému úradu Mesta Zvolen boli zaslané mailové oznamy a výzvy pre zapojenie sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“,
- prednášky pre študentov SZŠ Zvolen na tému význam pohybovej aktivity pre zdravie a osobný nábor do Kampane VSKP.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene realizoval projekt ESPAD v zmysle metodického pokynu, ktorý bol súčasťou listu ÚVZ SR zn. HDM/1322/87603/2019 zo dňa 13.02.2019 na nasledovných školách:

Gymnázium Ľudovíta Štúra, Hronská 3, 960 01 Zvolen, do projektu bolo zapojených celkovo 114 žiakov z 5 tried, z toho 2 triedy 1. ročníka a po 1 triede 2.,3. a 4. ročníka, Základná škola, M. Rázusa 1672/3, 960 01 Zvolen, do projektu bolo zapojených 45 žiakov z 2 tried 9. ročníka, Základná škola Jozefa Cígera Hronského, Školská 832/10, 973 01 Krupina, do projektu zapojených 34 žiakov z 2 tried 9. ročníka.

Vzhľadom k tomu, že sme obdržali menší počet dotazníkov, v jednotlivých školách sme vybrali triedy s najnižším počtom žiakov. Vyplnené dotazníky 193 žiakmi, hlásenia za triedy a správa o priebehu prieskumu ESPAD 2019 boli zaslané ÚVZ SR na spracovanie a vyhodnotenie za celé Slovensko.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch materských škôl a v rámci občianskej vybavenosti.

Projekt sme realizovali prostredníctvom štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská podľa zákona NR SR č.355/2007Z.z. a jeho vykonávacej Vyhlášky MZ SR č.521/2007Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Štátny zdravotný dozor pieskovísk bol vykonaný zamestnancami Oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom vo Zvolene počas sezóny pieskovísk v roku 2019 v areáloch detských ihrísk predškolských zariadení - 6 pieskovísk a v areáloch detských ihrísk v rámci občianskej vybavenosti - 24 pieskovísk. Celkový počet skontrolovaných pieskovísk: 30, počet odobratých vzoriek: 60.

Zo 60 odobratých vzoriek piesku z 30 pieskovísk 4 vzorky piesku nevyhovovali požiadavkám Vyhlášky MZ SR č.521/2007Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Trom prevádzkovateľom pieskovísk bol nariadený rozhodnutím RÚVZ Zvolen zákaz prevádzky a to:

- Mestu Zvolen zákaz prevádzky verejného pieskoviska vo dvore bytového domu na ul.Námestie slobody č. 2 – 12, Zvolen pre nevyhovujúcu kvalitu piesku po stránke parazitologickej pre výskyt Geohelminčov (vajíčka, larvy) 27/15g, identifikované druhy Ancylostoma/ Necator sp. a zákaz prevádzky verejného pieskoviska v areály detského ihriska vo dvore bytového domu Balkán č.39 – 41, Zvolen pre nevyhovujúcu kvalitu piesku po stránke mikrobiologickej pre výskyt termotolerantných koliformných baktérií $8,0 \times 10^2$ KTJ/g,
- Mestu Hriňová pre nevyhovujúcu kvalitu piesku vo verejnom pieskovisku detského ihriska na ul.Školská, Hriňová po stránke mikrobiologickej – výskyt termotolerantných koliformných baktérií $4,4 \times 10^3$ KTJ/g,
- Základnej škole s Materskou školou, Školská 1575, Hriňová pre nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskovisku materskej školy pre prítomnosť termotolerantných koliformných baktérií $8,3 \times 10^2$ KTJ/g a fekálnych streptokokov $7,0 \times 10^3$ KTJ/g.

Okrem nevyhovujúcej kvality piesku po mikrobiologickej a parazitologickej stránke sa v niekoľkých pieskoviskách sa nachádzali drobné mechanické nečistoty v pieskovisku – štrk, listy, drobné konáriky stromov, tenká vrstva piesku do 10 cm, poškodený nesúvislý povrch betónových múrikov pieskoviska.

Prevádzkovatelia vyššie uvedených detských ihrísk operatívne spolupracovali pri odstraňovaní zistených nedostatkov, splnili všetky opatrenia vydané rozhodnutím RÚVZ Zvolen, predložili laboratórne rozboru piesku z pieskovísk z akreditovaného skúšobného laboratória, ktoré vyhovovali Vyhláške MZ SR č.521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská a následne boli zákazy prevádzky pieskovísk v areáli detských ihrísk rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Zvolene zrušené.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ.

V projekte Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ sme hodnotili jedálne lístky v troch materských školách Materská škola Centrum 2496/29, Zvolen, Materská škola Ulica MDD 17, Veľká Lúka a Materská škola Janka Kráľ'a 1615, Hriňová za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november). Jedálne lístky sa hodnotili podľa Metodiky k hodnoteniu jedálnych lístkov – príloha k prípisu č. HDM /1736/89695/2019 zo dňa 25.2.2019.

Hodnotila sa pestrosť jedálnych lístkov a frekvencia podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok. Pri hodnotení pestrosti jedálnych lístkov sme využili bodový systém koeficientu pestrosti, kde sme hodnotili každý pokrm obeda samostatne. Na vyhodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sme využili vypracovanú metodiku bodového systému pre hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov.

Jedálny lístok Materská škola Centrum 2496/29, Zvolen za mesiac október 2019

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,83, hlavné jedlo 0,96, príloha 0,52 - vyhovuje, nápoj 0,22 – nevyhovuje.

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Desiata – veľmi dobrý, obed – veľmi dobrý, olovrant – veľmi dobrý

- Na desiatu a olovrant nie je zaraďovaná obilninová kaša,
- K hlavnému pokrmu málo zaraďovaná zelenina len 3x do mesiaca vo forme surových zeleninových šalátov, 1x ako sterilizovaná zelenina a 1 x ako zeleninová obloha,
- len 2x sú do mesiaca zaraďované obilninové zavrsky do polievky,
- sladké hlavné jedlo zaraďované často, až 4x do mesiaca,
- ako nápoj k obedu podávaná skoro denne stolová voda, občas citronáda, mlieko 2x do mesiaca, čaj 1x do mesiaca, na pitný režim detí k obedu podávať k obedu pitnú vodu ,
- na olovrant zaradené 2 x do týždňa tukové pečivo, na desiatu a olovrant minimálne zaraďované celozrnné, viacvrnné pečivo a chlieb.

Jedálny lístok Materská škola Centrum 2496/29, Zvolen za mesiac november 2019

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,85, hlavné jedlo 1,0, príloha 0,6 - vyhovuje, nápoj 0,2 – nevyhovuje.

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Desiata - veľmi dobrý, obed – veľmi dobrý, olovrant – veľmi dobrý

- Na desiatu a olovrant málo zaraďované obilninové kaše, zaradená len 1x za mesiac,
- len 2x sú do mesiaca zaraďované obilninové zavrsky do polievky,
- zaraďovať do JL ako hlavného jedla častejšie mäso z hydiny (v JL bolo len 2x do mesiaca) a ryby (v JL boli 2x do mesiaca, z toho jedno jedlo z rýb ako rybacie karbonátky), chýbajú strukovinové jedlá ako hlavné jedlo vo forme prívarku,
- k hlavnému pokrmu málo zaraďovaná zelenina len 5x do mesiaca vo forme surových zeleninových šalátov a 1x ako sterilizovaná zelenina,
- ako príloha k hlavnému jedlu zaraďované často zemiaky 2x do týždňa ako varené zemiaky, zemiaková kaša, chýba viac obilninových príloh,
- ako nápoj k obedu podávaná skoro denne stolová voda, občas citronáda, mlieko 2x do mesiaca, čaj 1x do mesiaca, zaraďovať aj pitnú vodu, v chladnom období roka viac teplých nápojov – čaje,
- na olovrant zaradené 2 x do týždňa tukové pečivo, na desiatu a olovrant minimálne zaraďované celozrnné, viacvrnné pečivo a chlieb.

Jedálny lístok Materská škola Ulica MDD 17, Veľká Lúka za mesiac október 2019

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,9 - vyhovuje, hlavné jedlo 0,86 - vyhovuje, príloha 0,26 - nevyhovuje, nápoj 0,17– nevyhovuje.

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Desiata - veľmi dobrý, obed – veľmi dobrý, olovrant – veľmi dobrý

- na desiatu a olovrant zaraďovať obilninové kaše, zaradená len 1x za mesiac,
- len 1x sú do mesiaca zaraďované obilninové zavrsky do polievky,

- do JL zaraďovať viac jedál z rýb, ryby ako hlavné jedlo boli pripravené len 1x v mesiaci,
- do JL zaraďovať sladké jedlo max 2x mesačne, v hodnotenom JL bolo sladké jedlo ako hlavný pokrm zaradené 4x,
- k hlavnému pokrmu málo zaraďovaná zelenina len 4x do mesiaca vo forme surových zeleninových šalátov, 2x ako sterilizovaná zelenina,
- ako príloha k hlavnému jedlu sú často zaraďované zemiaky v rôznej úprave, minimálne 2x do týždňa, chýba viac obilninových príloh,
- ako nápoj k obedu podávaná skoro denne stolová voda, čaj, občas citronáda, mlieko 2x do mesiaca,
- na desiatu a olovrant minimálne zaraďované celozrnné, viaczrnné pečivo a chlieb,
- zelenina a ovocie nie je vždy súčasťou desiaty a olovranu, do JL zaradená 3x týždenne

Jedálny lístok Materská škola Ulica MDD 17, Veľká Lúka za mesiac november 2019

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,9 - vyhovuje, hlavné jedlo 0,7 - vyhovuje, príloha 0,25 - nevyhovuje, nápoj 0,2 – nevyhovuje.

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Desiata - veľmi dobrý, obed – veľmi dobrý, olovrant – veľmi dobrý

- na desiatu a olovrant zaraďovať obilninové kaše, zaradená len 1x za mesiac,
- len 1x sú do mesiaca zaraďované obilninové závary do polievky,
- chýbajú strukovinové jedlá ako hlavné jedlo vo forme prívarku,
- do JL zaraďovať sladké jedlo max 2x mesačne, v hodnotenom JL bolo sladké jedlo ako hlavný pokrm zaradené 3x
- k hlavnému pokrmu málo zaraďovaná zelenina len 5x do mesiaca vo forme surových zeleninových šalátov, 3x ako sterilizovaná zelenina,
- ako príloha k hlavnému jedlu sú často zaraďované zemiaky v rôznej úprave, minimálne 2x do týždňa, chýba viac obilninových príloh,
- ako nápoj k obedu podávaná skoro denne stolová voda, čaj, občas citronáda, mlieko 2x do mesiaca,
- na desiatu a olovrant minimálne zaraďované celozrnné, viaczrnné pečivo a chlieb.

Jedálny lístok Materská škola Janka Kráľa 1615, Hriňová za mesiac október 2019.

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,95, hlavné jedlo 0,86, príloha 0,65, nápoj 0,6 - vyhovuje

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Desiata – veľmi dobre, obed – veľmi dobre, olovrant – dobrý

- Na desiatu a olovrant zaraďovaná obilninová kaša len 1x za mesiac,
- zelenina a ovocie nie sú zaraďované do JL denne, zelenina je zaradená do JL na desiatu a olovrant len ako obloha, na obed sú zaraďované šaláty zo surovej zeleniny len 1x do týždňa, ovocie zaradené len 3x do JL za mesiac,
- len 2x sú do mesiaca zaraďované obilninové závary do polievky,
- ryby zaradené len 1x ako rybí filé,
- súčasťou hlavného jedla ako príloha sú prevažne zemiaky, zemiaková kaša až 2x do týždňa, ryža 1 x do týždňa, ako prílohy chýbajú obilniny, cestoviny, kuskus,
- v jedálničku na desiatu alebo olovrant chýbajú mliečne výrobky ako tvarohový krém, jogurt a pod.

Jedálny lístok Materská škola Janka Kráľ'a 1615, Hriňová za mesiac november 2019.

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 1,0, hlavné jedlo 0,95, príloha 0,7, nápoj 0,55 - vyhovuje,

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Desiata vyhodnotená – veľmi dobre, obed – veľmi dobre, olovrant – dobrý

- Na desiatu, olovrant zaradovaná obilninová kaša len 1x za mesiac,
- zelenina a ovocie nie sú zaradované do JL denne, zelenina je zaradená do JL na desiatu a olovrant len ako obloha, na obed sú zaradované šaláty zo surovej zeleniny len 6x do mesiaca, surové ovocie zaradené len 1x do týždňa k obedu,
- ryby zaradené len 1x ako rybie filé,
- nie sú zaradované strukoviny ako súčasťou hlavného jedla,
- v jedálničku na desiatu alebo olovrant chýbajú mliečne výrobky ako tvarohový krém, jogurt a pod.
- na olovrant opakovane podávaný chlieb s maslom a zeleninovou oblohou až 8x, chlieb so šunkou 4x, chlieb s maslom a džemom 3x do mesiaca.

Vyhodnotené jedálne lístky vyššie uvedených materských škôl boli skonzultované s vedúcimi školských stravovacích zariadení, ktorým bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo týkajúce odstránenia nedostatkov pri zostavovaní jedálnych lístkov pre deti materských škôl.

6. Oddelenie EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania

Pracovníčky oddelenia epidemiológie zabezpečili distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné a odporúčané očkovanie podľa dosiahnutého veku a rizika nákazy v Slovenskej republike na rok 2019.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a pred cestou do zahraničia. Poradňu na podporu očkovania využívajú okrem rodičov aj osoby cestujúce do zahraničia. Zároveň dbáme na dodržiavanie platného očkovacieho kalendára u lekárov prvého kontaktu.

Vzhľadom na vzrastajúci počet odmietania resp. nezabezpečenia povinného očkovania u detí ich zákonnými zástupcami boli všeobecní lekári pre deti a dorast upozornení na povinnosť hlásiť Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva vo Zvolene každé odmietnutie povinného očkovania resp. nedostavenia sa na povinné očkovanie. Následne, pokiaľ zákonný zástupca nezabezpečil pre svoje dieťa povinné očkovanie podľa platnej legislatívy, je pozvaný na ústne pojednávanie kvôli prejednávaniu priestupku, ktorého sa dopustil. Počet ústnych pojednávaní za rok 2019 bol 28.

Na základe písomného požiadania všeobecných lekárov pre deti a dorast v regióne Zvolen, Detva a Krupina vypracovávame individuálny očkovací kalendár pre deti, ktoré presiahli vek, v ktorom už mali byť očkované (posun očkovacieho kalendára), podľa odborného usmernenia MZ SR o očkovacích postupoch vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v Slovenskej republike číslo OE/10293/2016 zo dňa 13.marca 2017. Počet vypracovaných individuálnych očkovacích kalendárov v roku 2019 bol 21.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2019

V roku 2019 sme sa podieľali na realizovaní zabezpečenia Národného imunizačného programu SR, participujeme na kontrole a surveillance ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO. Spolupracujeme na príprave registra očkovaných osôb a na udržaní čo najvyššej možnej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Realizovali sme imunizačný program u infekčných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním a udržiavame rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Zvolene v roku 2019 ukončilo realizáciu IP 2018 podľa Metodického usmernenia hlavného hygienika Slovenskej republiky.

V roku 2019 sme na pokyn z ÚVZ SR zabezpečili doručenie výsledkov sérologických vyšetrení účastníkov Imunologických prehľadov z roku 2018 spolupracujúcim lekárom s ich interpretáciou. Na základe záverov z IP 2018 sa podľa Usmernenia hlavného hygienika Slovenskej republiky odporučilo očkovanie proti osýpkam osobám, u ktorých boli zistené negatívne alebo hraničné výsledky protilátok proti osýpkam, a to jednou dávkou trivalentnej očkovacej látky proti osýpkam, mumpsu a ružienke, s výnimkou osôb s kontraindikáciou očkovania.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na edukácii zdravotníckeho personálu v jednotlivých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dospelých.

Na základe žiadosti z ÚVZ SR o edukáciu zdravotníckych pracovníkov v problematike výskytu a hlásenia nežiaducich účinkov po očkovaní boli očkujúci lekári z ambulancií pre deti a dospelých v regióne Zvolen, Detva a Krupina oboznámení s povinnosťou hlásiť nežiaduce reakcie v súvislosti s očkovaním v súlade s platnou legislatívou ŠÚKL a RÚVZ so sídlom vo Zvolene v súlade s § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 585/ 2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení noviel.

Manažment očkovania

Na základe Vyhlášky MZ SR 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení noviel, vykonávame inštruktáž zdravotníckych pracovníkov (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami). V rámci ŠZD sa na ambulanciách VLDD kontroluje zaobchádzanie s vakcínami.

Všetky chladničky sú určené len na skladovanie vakcín, väčšina z nich je s výparníkom. Sú vybavené teplomerami na monitorovanie teploty, o čom sa vedie aj dokumentácia. Sledovanie a evidencia teploty sa vykonáva len v pracovných dňoch. Priemerná teplota v chladničkách bola 6 °C. So spôsobom výdaja a transportom vakcín z lekární do pediatrických ambulancií neboli problémy.

Kontrola očkovania v regióne Zvolen, Detva a Krupina

V časovom období: september 2019 - október 2019 sme organizačne zabezpečili prípravu ku kontrole a kontrole očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dospelých. Kontrolu vykonáme podľa vypracovaného odborného usmernenia vydaného ÚVZ SR pre vykonanie kontroly očkovania v Slovenskej republike za obdobie od 1. 9. 2018 do 31. 8. 2019 regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen:

Ambulancia pre deti a dospelých	Počet ambulancií
Zvolen- Poliklinika	5
Zvolen - centrum	1
Zvolen - Sekier	1
Zvolen - Zlatý potok	1
Zvolen- Západ	3
Budča	1
Sliach	1
Zvolenská Slatina	1
Pliešovce	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Detva:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Detva	3
Hriňová	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Krupina:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Krupina	3

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s oddelením klinickej mikrobiológie (OKM) Nemocnica Zvolen a. s., ktoré poskytuje komplexnú mikrobiologickú diagnostiku pre účely zistenia etiológie mikrobiálnych chorôb a s hematologicko- biochemickým oddelením.

V spolupráci s vedúcou OKM zabezpečujeme záchyt pozitívnych výsledkov vyšetrení; údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému (EPIS). Na oddelení OKM je zriadené call-centrum, ktorého prioritou je čo najdôslednejšie zabezpečenie hlásenia pozitívnych výsledkov prenosných ochorení podľa prílohy č.7 zákona 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Laboratórna činnosť OKM je dopĺňovaná interpretáciou výsledkov, sledovaním výskytu rezistentných kmeňov a nozokomiálnych nákaz.

Zlepšením spolupráce v našom regióne došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení

Opakovane informujeme lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov o povinnosti zo zákona č. 355/2007 Z. z. v znení noviel pravidelne hlásiť výskyt infekčných ochorení.

Zvýšeným úsilím pracovníkov epidemiológie sme zaznamenali zvýšenie počtu hlásení prenosných ochorení od lekárov prvého kontaktu a od odborných lekárov (dermatovenerologické, infektologické, gynekologické a i. ambulancie). Lekárov sme informovali o možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu.

FNsP F.D.Roosevelta Banská Bystrica sme písomne upozornili na povinnosť hlásiť pohlavne prenosné ochorenia na predpísanom tlačive formou: hlásenie na tlačive alebo elektronické hlásenie do EPIS-u.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Pracovníčky oddelenia epidemiológie absolvovali školiace akcie zamerané na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku týchto infekčných ochorení máme spracovaný havarijný plán na koordináciu postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR so zoznamom

členov koordinačnej komisie, zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen s kontaktnými adresami a telefonickými číslami.

Spolupracujeme s pracovníkmi oddelenia klinickej mikrobiológie a hematologicko-biochemickým oddelením Nemocnice Zvolen a.s., mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Národnými referenčnými centrami a taktiež s lekármi prvého kontaktu, lekármi infekčného oddelenia v Banskej Bystrici a s infektológom Nemocnice Zvolen, a. s. a

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie je zriadený utečenecký tábor ani stredisko.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii a o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen prostredníctvom otvoreného portálu EPIS.

Verejnoscť informujeme prostredníctvom internetových stránok o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami.

Pri výskyte prenosných ochorení v našom regióne individuálne informujeme obyvateľov danej oblasti o preventívnych a represívnych opatreniach, aby mali schopnosť chrániť sa pred infekčným ochorením.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia

Propagujeme možnosť využívania online (e-mail) hlásenie všeobecnými lekármi pre deti a dorast a všeobecnými lekármi pre dospelých.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti boli počas roku 2019 oboznámení o možnosti nahradiť hlásenia papierovou hlásenkou a telefonické hlásenia automatickým prenosom údajov do epidemiologického informačného systému.

Kontrola kvality údajov v EPIS-e

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPIS-u údaje o prípadoch, pravidelne sledujú systém rýchleho varovania a pravidelne cez export dát kontrolujú zadané údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

U vybraných nákaz sme priebežne a aktívne sledovali zoznamy povinne hlásených položiek, ktoré sme implementovali do položiek programu EPIS.

Zadáваме všetky prípady podozrenia z nákazy v zmysle platnej legislatívy EÚ (začiatok klinických príznakov, laboratórna diagnostika, cestovateľská anamnéza, kontakty s chorými a pod.)

Manažment epidémií

V roku 2019 sme zaznamenali 16 epidémií:

Okres Zvolen - 9

- ZV/A080-VAV - 2 ochorenia v rodine z Veľkej Lúky, agens rotavírus;
- ZV/A020-FER - 2 ochorenia v rodine zo Bzovskej Lehôtky, agens Salmonella enteritidis;
- ZV/A046-KRK - 3 ochorenia v rodine zo Zvolena, agens Yersinia enterocolitica;
- ZV/A020-Tar - 2 ochorenia v rodine zo Sliacha, agens Salmonella enteritidis;
- ZV/A020-Vic - 2 ochorenia v rodine zo Zvolena, agens Salmonella enteritidis;
- ZV/A045-HOR - 2 ochorenia v rodine zo Zvolena, agens Campylobacter jejuni;
- ZV/A045-TOM - 2 ochorenia v rodine zo Zvolena, agens Campylobacter jejuni;
- ZV/A080-MIČ - 2 ochorenia v rodine zo Zvolena, agens rotavírus;
- ZV/A080-KORI - 2 ochorenia v rodine zo Sliacha, agens rotavírus;

Okres Detva - 2

- DT/A080-MU - 3 ochorenia v rodine z Detvy, agens rotavírus;
- DT/A080-ADA - 2 ochorenia v rodine z Detvy, agens rotavírus;

Okres Krupina - 5

- KA/A020 Kov - 2 ochorenia v rodine z Dudiniec, agens Salmonella enteritidis;
- KA/A020-Kel - 2 ochorenia v rodine z Cerova, agens Salmonella enteritidis;
- B86 ODCH Krupina – lokálna epidémia, 3 ochorenia v epidemiologickej súvislosti z ODCH v Krupine;
- KA/A045-RUŽ - 2 ochorenia v rodine z Krupiny, agens Campylobacter jejuni;
- KA/A081-VILH - 2 ochorenia v rodine z Hontianskych Nemiec, agens norovírus;

Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

Manažment kontaktov a ohnísk

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko.

Hodnotenie - rok 2019				
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
Počet spracovaných ohnisk	142	65	26	233
Počet chránených kontaktov očkovaním	19	1	0	19
Počet chránených kontaktov	163	57	54	274
Opatrenia prijaté rozhodnutím	48	9	7	64
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	265	106	61	432
Počet epidémií	9	2	5	16
Počet lekárov hlásiacich do EPIS	1	3	0	4
Spracované a zadané prípady do EPIS TYP:potvrdený	442	157	108	707
Spracované a zadané prípady do EPIS TYP:pravdepodobný	3	3	3	9
Spracované a zadané prípady do EPIS TYP:možný	532	181	326	1039
Spracované a zadané prípady do EPIS– potvrdený + pravdepodobný				716

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY , úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme upozornili zdravotnícke zariadenia na povinnosť hlásiť nozokomiálne nákazy v zmysle Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia v znení noviel.

Počet NN v roku 2019: Zvolen – 82, Detva 10, Krupina-36.

Za rok 2019 evidujeme v RÚVZ so sídlom vo Zvolene zo zdravotníckych zariadení spolu 128 nozokomiálnych nákaz, z ktorých bolo 48 ochorení (t.j. 37,50%) hlásených podľa platných predpisov a 80 ochorení (t.j. 62,50%) bolo vyhľadovaných v spolupráci s OKM Nemocnica Zvolen a.s. V porovnaní z rokom 2018 má počet evidovaných NN a aj hlásených NN podľa platnej legislatívy stúpajúci charakter.

V roku 2019 Nemocnica Zvolen a.s. zriadila Centrum prevencie nozokomiálnych nákaz, ktorého úlohou je záchyt pozitívnych výsledkov z OKM a následné hlásenie nozokomiálnej nákazy podľa platnej legislatívy na RÚVZ so sídlom vo Zvolene, o ktorom nás informovala na krátkom pracovnom stretnutí zástupcov odd. epidemiológie a zástupcov skupiny AGEL SK a.s.

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v územnom obvode RÚVZ so sídlom vo Zvolene aplikujeme nové poznatky z oblasti prevencie NN všetkým kategóriám zdravotníckych pracovníkov.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie sa zúčastnili:

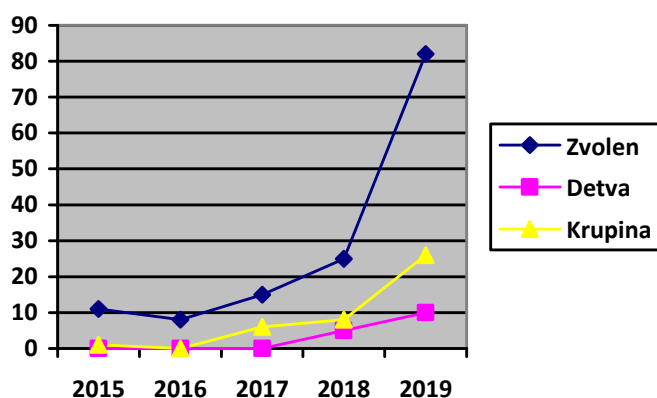
- komisie pre sledovanie a analýzu nozokomiálnych nákaz, ktorá zasadala v Nemocnici Zvolen a.s.
- vedeckej pracovnej konferencie s názvom " Čo môžeme urobiť pre bezpečnú hospitalizáciu pacienta v našich zdravotníckych zariadeniach", ktorú organizovala Nemocnica Zvolen a.s.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2019

Zvolen – 82, Detva- 10, Krupina- 36

Tab.: Porovnanie výskytu NN v roku 2019 s výskytom za ostatných 5 rokov

	2015	2016	2017	2018	2019
Zvolen	11	8	15	25	82
Detva	0	0	0	5	10
Krupina	1	0	6	8	26

Graf: Porovnanie výskytu NN v roku 2019 s výskytom za ostatných 5 rokov

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie spolupracujú s referátom krízového riadenia Nemocnica Zvolen a.s., ktorého úlohou je vypracovávať postupy zachytení podozrivého pacienta na vysoko nebezpečnú v priestoroch nemocnice a zabezpečenie plnenia opatrení a odborných úloh.

Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky (6 lekárov).

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

RÚVZ so sídlom vo Zvolene má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen, Detva a Krupina pri hromadnom výskyte nálezov, ktorého obsahom je varovanie, reakcia na epidémiu alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.6 Enviromentiálna surveillance Poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020 boli v spolupráci s oddelením podpory zdravia vykonané prednášky pre žiakov základných škôl. Cieľom aktivít odd. epidemiológie je zvýšenie úrovne informovanosti v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s laboratóriom Nemocnice Zvolen, a. s., ktoré poskytuje laboratórnu diagnostiku HIV. V prípade pozitívneho výsledku pracovníci oddelenia epidemiológie taktiež spolupracujú s NRC pre HIV/AIDS.

Údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému, a tak sú podkladom na sledovanie epidemiologickej situácie.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V RÚVZ so sídlom vo Zvolene je zriadená Poradňa na podporu očkovania, ktorej cieľom je zvýšenie informovanosti o očkovaní, oboznamovanie o význame očkovania a ochoreniach preventabilných očkovaním.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nálezov a osôb cestujúcich do zahraničia.

Adresa a konzultačné hodiny sú zverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

9. Oddelenie PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia (NPPZ)

A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu a na zníženie výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivcov i skupín obyvateľov.

V súvislosti s plnením úloh NPPZ súčasne participujeme a v praxi realizujeme:

1. Národný program prevencie obezity (2008) v gescii UVZ SR, vrátane Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a plnenie úlohy 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity
2. Národný program duševného zdravia (2004)
3. Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020
4. Národný program prevencie HIV/AIDS na roky 2013 – 2016 , aktualizovaný v roku 2017
5. Národnej protidrogovej stratégie na obdobie rokov 2013 – 2020 spolu s Akčným plánom NPS SR na roky 2013 – 2020 v rezorte zdravotníctva
6. Národný program kontroly tabaku (2007)
7. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020
8. Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020
9. Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020
10. Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030.

Preveniu vybraných chronických ochorení uskutočňujeme zvyšovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravej životosprávy.

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory stravovacích zvyklostí a výživy sledujeme a ovplyvňujeme cez ciele poradenstvo a návštevnosť klientov základnej a nadstavbovej poradne zdravia. Anamnestické dáta priebežne zadávame do Testu zdravé srdce.

Ozdravenie výživy aplikujeme v súlade s celospoločenskými princípmi dokumentu „ Zdravie v 21. storočí“ a na národnej úrovni s úlohami Programového vyhlásenia vlády na roky 2017 – 2020 na úseku verejného zdravotníctva a ochrany zdravia obyvateľov.

Podporujeme Národnú stratégiu SR pre „Školský program“ – aktivity sa prelínali s projektom Viem čo zjem.

Za účelom podpory systematického programu o správnych stravovacích návykoch detí v školách sme sa zapojili do projektu „ Viem čo zjem“ v zmysle Metodického usmernenia ÚVZ SR Bratislava. Zrealizovali sme 8 výjazdov s prednáškami do zapojených ZŠ vo Zvolene a v Hriňovej, edukovaných spolu 479 detí 3.-6. ročníkov. Záznamy o priebehu školení sme zaslali na ÚVZ SR v zmysle harmonogramu zapojených ZŠ.

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike ozdravenia výživy a zlepšenia pitného režimu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2019 :

- Prednáška „Oplatí sa zdravo žiť“ - DSS, M.R. Štefánika Zvolen 12 účastníkov- 27. 3.
- Prednáška „Oplatí sa zdravo žiť“ - Slatinské Lazy, 7-9 ročník 25 detí – 29. 3.
- Deň otvorených dverí RÚVZ Zvolen (34 študentov SZŠ Zvolen) meranie skladby tela, TK, stresu
- Projekt „Viem čo zjem“ prednášky na tému „Hygiena potravín“ pre 8 zapojených škôl vo Zvolene a v Hriňovej – spolu 479 edukovaných :
 - 6.11.2019 ZŠ P. Jilemnického 1813/1, Zvolen (32 5A,B)
 - 11.11.2019 ZŠ Hrnčiarska 2119/1, Zvolen (46 3C,3B)
 - 14.11.2019 ZŠ M.Rázusa 1672/3, Zvolen (93 4A,B,C,D)
 - 22.11.2019 ZŠ P. Jilemnického 1035/2, Zvolen (104 3.a 4.ročník)
 - 25.11.2019 ZŠ M.Rázusa 1672/3, Zvolen (130 5A,B,C, 6A,B,C,D)
 - 26.11.2019 ZŠ Námestie mládeže 587/17 Zvolen (28 6A)
 - 27.11.2019 ZŠ s MŠ, Hriňová, Školská 1575 (21 3B)
 - 5.12.2019 ZŠ Alexyho 1, Zvolen (25 3A)
- Propagačné panely „Viem čo zjem a svetový deň obezity“ v priestoroch RÚVZ Zvolen – 11. 10. 2019 (26)
- Informačný panel „Svetový deň potravy“ priestory RÚVZ Zvolen (25) – 16. 10. 2019
- Prednáška „Viem zdravo žiť?“ Špeciálna ZŠ Krupina (31) – 18. 10. 2019

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Národný program prevencie obezity (2008) v gescii UVZ SR, vrátane Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a plnenie úlohy 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity úsek podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom vo Zvolene realizoval priebežne počas roka 2019 s ohľadom na rôzne vekové kategórie obyvateľstva a napĺňanie odkazov jednotlivých významných dní podľa Kalendára WHO za účelom zvyšovania pohybovej, zdravotnej a nutričnej gramotnosti populácie.

Prehľad realizovaných aktivít, prednášok, besied, osvetu, kampaní a iných zdravotno-výchovných metód na podporu zvyšovania fyzickej aktivity v spádovom území RÚVZ Zvolen v roku 2019 :

- Kampaň Vyzvi srdce k pohybu 2019 od 26.3.-16.6.2019 – šírili sme osvetu, propagovali a rozdávali účastnícke listy na školách, pracoviskách, športových a iných organizáciách v regióne Zvolen, Detva, Krupina (57). I napriek vynaloženému úsiliu záujem o danú aktivitu z roka na rok klesá.
- Prednáška „ Význam pohybu“ ZŠ Slatinské Lazy 25 detí - marec 2019
- Kampaň „Do práce na bicykli „ – aktívne 4-členné družstvo RÚVZ Zvolen – máj 2019
- NAPPPA – logistika, merania, edukácia 8.roč. ZŠ Zvolen 75 žiakov –marec –jún 2019
- Športový deň ÚVZ SR a RÚVZ SR -Hlboké Bojnice – 5 zamestnancov RÚVZ Zvolen – máj 2019
- Výlet Rakúsko – zamestnanci 20 RÚVZ Zvolen - máj 2019
- Prednáška „NAPPPA v podmienkach PZ Zvolen“ – Celoštátna odborná konferencia SK MTP Hotel Dixon Banská Bystrica, 14.-16.4.2019 – cca 350 účastníkov
- Športový deň zamestnancov RÚVZ Zvolen – 21 – september 2019 Bachledova dolina

- Prednáška NAPPPA – význam pohybu 9. roč. 9.ZŠ Zvolen-96- september 2019
 - Pracovná skupina POPA na RÚVZ Zvolen – 2x
 - Informačný panel Pohybom ku zdraviu – priestory RÚVZ Zvolen- 28- 10.5.2019
 - Lokálna Kampaň „ Schody ako výzva“ od r. 2009 trvá – zamestnanci 28 RÚVZ Zvolen , verejnosť
 - Ranná fitminútka – telocvičňa RÚVZ Zvolen podľa potreby od 1.6.2017
 - Pozvanie na vyhodnotenie súťaže Do práce na bicykli – tím RÚVZ /mesto Zvolen-jún 2019
- Spolu: 18 aktivít a 612 edukovaných.

B. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu infekčných ochorení

Orientovali sme sa na zvýšenie informovanosti mladej generácie v oblasti prevencie sexuálne prenosných chorôb, infekcie HIV/AIDS a ochorení preventabilných očkovaním a význame očkovania.

Prehľad realizovaných edukačno-výchovných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia a k výchove k partnerstvu a rodičovstvu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2019 :

- Informácie a informačné materiály pre pedagógov SZŠ Zvolen „Očkovanie proti HPV“ (7) – 14.6.2019
- Prednáška - beseda „ Význam očkovania“- SZŠ Zvolen 3.A (17) – 10.1.2019
- Prednáška - beseda „ Význam očkovania“ – SZŠ Zvolen 3.B (15) – 10.1.2019
- Prednáška – beseda „Psychohygienu – partnerstvo a rodičovstvo ako ochranný faktor zdravia“ – SZŠ Zvolen 1PSA (20) – 17.10.2019
- Prednáška – beseda „Psychohygienu –partnerstvo a rodičovstvo ako ochranný faktor zdravia“ – SZŠ Zvolen 1PSB (20) – 17.10.2019
- Prednáška „ HIV/AIDS“ – SZŠ Zvolen 3ZA (29) – 5.12.2019
- Prednáška – beseda „ Prevencia sexuálne prenosných chorôb“ – SZŠ Zvolen 3ZA(27) – 12.12.201
- Prednáška s besedou a film „ Aj my Rómovia dokážeme veľa“ – Špeciálna ZŠ Zvolen (33) – 17.5.2019

Spolu : 8 aktivít a 168 edukovaných

Cez webové stránky RÚVZ Zvolen a informačné panely sme podporili Kampane Svetový deň AIDS, Európsky imunizačný týždeň.

9. 1. 1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov SR

V poradni zdravia sme vyšetrili 146 klientov, ktorí sú evidovaní v Teste zdravé srdce. V rámci výjazdových aktivít sme vyšetrili 230 klientov. Riešili sme celoslovenský dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie obyvateľov SR“ – 102 dotazníkov.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Participujeme na plnení úlohy č.4 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia NPPO na roky 2015 – 2025. V rámci Národného akčného plánu podpory pohybovej aktivity v SR sme vyšetrili 75 žiakov 8.ročníkov 9.ZŠ Zvolen. V zmysle Metodického usmernenia ÚVZ SR sme robili antropometrické merania, telesnú zdatnosť a kondíciu. Účastníci vyplnili 75 dotazníkov o ich životnom štýle, všetky údaje sme nahadzovali do programu excel a poslali na ďalšie spracovanie na RÚVZ Spišská Nová Ves. V úlohe budeme pokračovať na základe usmernenia z ÚVZ SR o 2 roky s tou istou sledovanou skupinou študentov. Podporili sme Európsky deň obezity v máji 2019 bol na RÚVZ Zvolen Deň otvorených dverí, okrem antropolmetrických meraní žiakov ZŠ sme záujemcom z radov zamestnancov merali skladbu tela a poskytovali cielené poradenstvo pri úprave životosprávy. Zabezpečili sme informačný panel v priestoroch RÚVZ Zvolen ,webovú upútavku a aj propagáciu aktivity cez českú spoločnosť STOB a slovenský portál Mój STOB v Bratislave.
Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 525

Nadstavbové poradne riešime v rámci základnej PZ:

V rámci základnej poradne realizujeme aj odborné - nadstavbové poradenstvo na optimalizáciu pohybovej aktivity, odvykanie od fajčenia , zdravú výživu a úpravu telesnej hmotnosti a podporu duševného zdravia

Poradňa na odvykanie od fajčenia:

V priebehu roka sa do poradne prihlásili 2 klienti, ktorí navštívili PZ jedenkrát, a to 1 muž a žena a jeden 70 ročný klient žiadal o telefonické poradenstvo.

V decembri 2019 a v januári 2020 sme počas 2 týždňov zabezpečovali poradenstvo na odvykanie od fajčenia formou Celoslovenskej linky na odvykanie od fajčenia. Opodstatnených bolo 10 hovorov z 23 volaní.

Poradňa pohybovej aktivity :

V rámci plnenia cieľov Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity a Metodického usmernenia z ÚVZ SR sme v danom roku zrealizovali u 75 žiakov 8. roč. 9. ZŠ vo Zvolene antropometrické merania, testy fyzickej zdatnosti, flexibility i s cieleným poradenstvom pri úprave životosprávy, držania, tela, školy chrbta. Evidencia meraní nie je zahrnutá v TZS . Respondenti vyplnili 75 dotazníkov o svojom životnom štýle, zrealizovali sme aj prednášku k projektu NAPPPA na zapojenej 9. ZŠ Zvolen.

Poradenstvo optimalizácie pohybovej aktivity poskytujeme priebežne i záujemcom v rámci základnej poradne, kde možno konštatovať, že došlo spolu u klientov PZ k 51,5% zvýšeniu pohybovej aktivity po opakovanej návšteve a edukácii v PZ.

Poradňa zdravej výživy a úpravy telesnej hmotnosti :

Poradňu zdravej výživy a úpravy telesnej hmotnosti riešime v rámci základnej poradne zdravia. V roku 2019 sme poskytli cielené odborné poradenstvo pri úprave životosprávy 2

klientkám. Jedna bola prvýkrát v PZ a ďalšia obézna navštevovala PZ aj v minulosti t.r. riešila operačný zákrok a poradenstvo v PZ 2krát osobne a 2krát telefonicky aj po operácii.

Analýza dynamiky vybraných parametrov životosprávy opakovane vyšetrených klientov PZ zaznamenala u 13,2,% mužov zlepšenie vo výžive a 46,7% v pohybovej aktivite. U žien sa zistilo, že 15,1 % si zlepšilo stravovanie, 52,8% zvýšilo pohybovú aktivitu a 11,3% prestalo fajčiť.

Počet výkonov v oboch poradniach: 41

V rámci činnosti PZ bolo poskytnuté i individuálne poradenstvo a inštruktáž zamerané na zmenu životného štýlu – úpravu telesnej hmotnosti s optimalizáciou jedálnička, frekvencie jedál, pohybovej a nutričnej gramotnosti pre 376 klientov.

Skupinové edukačné aktivity – spolu sme ich zrealizovali 14 s počtom edukovaných 553 so zameraním sa na ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu.

Súčasne sme riešili aj zvýšenie pohybovej aktivity všetkých cieľových skupín verejnosti (18) s počtom edukovaných 612.

Celoslovenské, regionálne, lokálne kampane :

Od roku 2009 sme realizátormi lokálnej Kampane RÚVZ Zvolen „, Schody ako výzva“ . Zamestnanci - dobrovoľníci nepoužívajú na pracovisku výťah, chodia pešo na 3.poschodie. Od 1.6.2017 sme sa zapojili do lokálnej pohybovej iniciatívy pre zamestnancov RÚVZ Zvolen „, Ranná fitminútka“. Dobrovoľníci majú možnosť využívať priestor telocvične na individuálne cvičenia na skvalitnenie svojej mentálnej a pohybovej kondície.

Už piatykrát sme sa zapojili do Celonárodnej kampane „, Do práce na bicykli“ . Vytvorili sme 4-členný registrovaný, súťažný tím zo zamestnancov RÚVZ Zvolen. Účastníci jazdili do práce od 1.5.-31.5.2019 na bicykloch, každý z miesta svojho bydliska. Aktivitu podporil aj riaditeľ RÚVZ Zvolen Mgr. MUDr. Viktor Kosmovský MPH, MHA. Vyhodnotenie súťaže bolo aj v rámci Mesta Zvolen pod záštitou primátorky Ing. Lenky Balkovičovej a Referátu športovo-kultúrnych aktivít.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu (VSKP)

Realizácia VIII. ročníka Celonárodnej kampane „,Vyzvi srdce k pohybu“ – oslovili sme 57 škôl a iných organizácií a subjektov za účelom zapojenia sa do súťaže. Zapojili sa i niektorí zamestnanci RÚVZ Zvolen. Napriek maximálne vynaloženej snahe o propagáciu a realizáciu kampane, každým rokom záujem dobrovoľníkov klesá.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku

Orientovali sme sa na zvýšenie informovanosti mladej generácie v oblasti prevencie sexuálne prenosných chorôb, infekcie HIV/AIDS a ochorení preventabilných očkovaním, význame očkovania v 3 prípadoch na SZŠ vo Zvolene. Zrealizovali sme prednášku s besedou a premietnutým filmom „, Aj my Rómovia dokážeme veľa“ na Špeciálnej ZŠ Zvolen 17.5.2019.

Spolu : 4 aktivity a 88 edukovaných

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

Výchovno-vzdelávacie prístupy na predchádzanie problémov s užívaním alkoholu u detí a mládeže sme riešili na základe požiadaviek škôl a ponuky služieb Poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen. Každoročne vypracovávame na základe požiadavky k

Komisie prevencie pri Meste Zvolen nový Kalendár podujatí pre koordinátorov prevencie na školách, ako aj pre verejnosť. Jednotlivé aktivity sú zverejňované na webovom portáli Mesta Zvolen. Na zasadnutiach Komisie prevencie pri Mestskom úrade vo Zvolene koordinujeme činnosti s odborníkmi z radov pedagógov, psychológov Centra pedagogickopsychologického poradenstva a prevencie vo Zvolene, Mestskej a štátnej polície, Centra voľného času vo Zvolene, súkromnou umeleckou školou Heuréka a inými inštitúciami.

19.11.2019 sme sa zúčastnili na Detskej konferencii „Križovatky šťastia“ 11. ročník. V Aule ZŠ, Námestie mládeže 587/17 vo Zvolene sa stretli Peer aktivisti, žiaci 7.ročníkov ZŠ v regióne, odborníci – preventisti, zástupcovia Mesta Zvolen, UPSVaR Zvolen, CPPPaP Zvolen, spolupracovali Krajská knižnica, Pink Harmony, ILYO Taekwondo, RÚVZ, SPŠ Jozefa Murgaša Banská Bystrica, Návrat o.z. Zvolen. Konferenciu doplnila „Bubnovačka“ – Zvolen bubnuje, aby bolo deti lepšie počuť, deti pred násilím ticho neochráni. Táto časť podujatia sa realizovala vonku na námestí. Merali sme záujemcom obsah CO vo výdychu (6). V rámci Európskeho týždňa boja proti drogám sme boli pozvaní na akciu „Dúhové dni“. Tohoročná téma: „Moje telo si so mnou robí čo chce“... text piesne Joža Ráža bol využitý i ako preventívna zložka podujatia, ktoré organizovala j ZŠ v Pliešovciach 8.11.2019.

Pre 17 siedmakov sme odprezentovali prednášku „Predchádzanie patologickým javom“ a 28 žiakom 8.ročníkov tému „Antidoping“.

Rizikové užívanie alkoholu a jeho prevenciu sme odprezentovali filmom „Až do dna“, diskusiu, 14.11.2019 pre 66 žiakov 8.ročníkov ZŠ M. Rázusa Zvolen.

Zrealizovali sme prednášku v „Zdravom tele zdravý duch“ s meraním CO vo výdychu pre 18 žiakov 3.-4.roč. 3. ZŠ Zvolen, 22.11.2019.

25.11.2019 sme na pozvanie Mestského kultúrneho strediska v Sliachi a ZŠ v Sliachi odprezentovali 22 žiakom 8.ročníkov film „Kým stúpa dym“ s besedou a meraním CO vo výdychu.

21.10.2019 sme pre 30 študentov SZŠ Zvolen 2.ZA odprednášali tému „Antidoping“ s filmom „Play True“.

V spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene, štátnou políciou, Krajskou knižnicou Ľ. Štúra vo Zvolene a inými odborníkmi sme zrealizovali vedomostný kvíz „Drogy, to teda nie“ pre študentov stredných škôl Zvolen.

Pri príležitosti Svetového dňa Fetálneho alkoholového syndrómu, ktorý je každoročne v septembri sme edukovali žiakov 9. ročníkov 9. ZŠ Zvolen a SZŠ Zvolen. Verejnosť sme informovali formou panelu v priestoroch RÚVZ Zvolen. Európsky týždeň boja proti drogám sme okrem prednášok na školách podporili v novembri 2019 edukačným panelom v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Spolu: 8 aktivít a 344 edukovaných

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Realizovali sme zdravotno – výchovnú a poradenskú činnosť spojenú s edukáciou rôznych vekových skupín obyvateľstva.

Participovali a podporovali sme nasledovné informačné kampane :

Medzinárodný týždeň uvedomovania si mozgu 11. – 17.3.2019

Participovali a podporovali sme už opakovane túto informačnú kampaň s gestorstvom ÚVZ SR, Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadáciou Memory, Centrom Memory a neuroimunologickým ústavom SAV v Bratislave.

Zrealizovali sme 13.3.2019 Deň otvorených dverí na RÚVZ Zvolen, študenti SZŠ (22) mali možnosť besedovať na danú tému s cieľom zvýšiť záujem o zdravé starnutie a vyrovnávanie medzigeneračných rozdielov.

Zámerom realizovaných aktivít bolo zvýšiť záujem o zdravie seniorov, prevenciu mozgových ochorení, tréningov pamäťových a kognitívnych schopností človeka. Verejnosť sme informovali na webových stránkach RÚVZ Zvolen, edukačným panelom v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Pravidelne participujeme na príprave a realizácii Vedomostného kvízu pre seniorov z klubov dôchodcov vo Zvolene „Podvodníci nespia“ so zdravotno-bezpečnostným kontextom a sprievodnými literárnymi a hudobnými otázkami a živými vstupmi jednotlivých odborníkov – preventistov. Aktivita prebiehala aj toho roku pod záštitou Mesta Zvolen – mestskej a štátnej polície, Krajskej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene, RÚVZ vo Zvolene. Minulá i aktuálna fotodokumentácia z podujatí a informačný článok sú zverejnené na webovom portáli Krajskej knižnice Ľ. Štúra a polície Zvolen.

Informácie o Týždni mozgu sme uverejnili na webových stránkach RUVZ Zvolen.

Odpočít aktivít sme zaslali koordinátorke aktivít do centra Memory Bratislava a na ÚVZ SR Bratislava.

Medzinárodný deň starších 1. október

Pripravili sme informačný panel na RÚVZ Zvolen a prednášku Zdravé starnutie pre 18 študentov SZŠ vo Zvolene s rozdávaním edukačných letákov. 15.11. sme navštívili Denné centrum seniorov v Detve s prednáškou a diskusiou „Psychohygiena“, prišlo 17 záujemcov. Jednota dôchodcov v Sliači nás pozvala diskutovať na danú tému so 14 seniormi 24.9.2019. Zámerom realizovaných aktivít bolo zvýšiť záujem o zdravie seniorov, prevenciu mozgových ochorení, tréningov pamäťových a kognitívnych schopností človeka. Verejnosť sme informovali na webových stránkach RÚVZ Zvolen, edukačným panelom v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Pravidelne participujeme na príprave a realizácii Vedomostného kvízu pre seniorov z klubov dôchodcov vo Zvolene (41) „Podvodníci nespia“ so zdravotno-bezpečnostným kontextom a sprievodnými literárnymi a hudobnými otázkami a živými vstupmi jednotlivých odborníkov – preventistov. Aktivita prebiehala pod záštitou Mesta Zvolen – mestskej a štátnej polície, Krajskej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene, RÚVZ vo Zvolene. Minulá i aktuálna fotodokumentácia z podujatí a informačný článok sú zverejnené na webovom portáli Krajskej knižnice Ľ. Štúra a polície Zvolen.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Gestorom je ÚVZ SR Bratislava.

Edukačno-zážitkové programy pre deti a mládež boli smerované na podporu pohybovej aktivity – projekt NAPPPA, prevenciu toxikománií – tabak, alkohol, drogy a iné už spomínané v predošlých bodoch tohto dokumentu.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena.

Edukačne sme pôsobili počas výkonu ŠZD pracovníkmi oddelenia HDM v materských školách za účelom podpory ústneho zdravia detí.

Podporili sme propagáciu Svetového dňa ústneho zdravia v marci 2019 a v septembri 2019 Európskeho dňa ústneho zdravia informačným panelom v priestoroch RÚVZ Zvolen. Edukovali sme dvakrát 31 študentov SZŠ Zvolen.

9.7 CINDI program SR

Realizovali sme úlohy na úseku skríningu rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a iných vybraných chronických neinfekčných ochorení u klientov v Poradni zdravia (146) ako aj na výjazdoch s mobilnou PZ (230) s cieľným poradenstvom pri úprave celkovej životosprávy. V opodstatnených prípadoch sme vysokorizikových klientov odporúčali do siete zdravotníckych zariadení (23).

Za sledované obdobie roku 2019 boli zrealizované vyšetrenia a poradenstvo u 146 klientov v PZ z toho u 32 mužov a 114 žien a 75 žiakov 8.ročníkov 9.ZŠ Zvolen – projekt NAPPPA. Prvýkrát vyšetrených bolo 74 osôb z toho 16 mužov a 58 žien a 75 žiakov 8.ročníkov 9. ZŠ Zvolen.

Opakovane bolo vyšetrených 72 klientov z toho 16 mužov a 56 žien.

Počet výkonov pri vyšetreniach spolu 4559.

Zrealizovali sme 23 výjazdov, vyšetrili a merali sme 230 klientov ktorí nie sú registrovaní v databáze TZS. Zrealizovali sme 18 aktivít na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva s počtom edukovaných 612. Na ozdravenie výživy a pitného režimu detí i dospelých sme pripravili 14 aktivít s 553 edukovanými. Prevenciu sociálne patologických javov so zameraním sa na fajčenie detí, mládeže a dospelých sme riešili formou 7 rôznych intervencií s 142 edukovanými. Počas roka sme zrealizovali 5 zdravotno-výchovných intervencií pre látkové závislosti s 152 edukovanými a dve intervencie na predchádzanie nelátkovým závislostiam s 33 edukovanými. Podporu zdravia obyvateľov rómskych osád sme riešili sme intervenovali v 1 prípade u 33 edukovaných. Výchovu k partnerstvu a rodičovstvu sme zabezpečili v 3 prípadoch s edukáciou 47 poslucháčov. Zdravé starnutie a aktivity na podporu zdravia seniorov sme realizovali v 7 prípadoch s edukáciou 172 zúčastnených. Podporu duševného zdravia populácie formou zdravotno-výchovných a poradenských činností sme zrealizovali 4 krát u 68 edukovaných v regióne. Prevenciu úrazov a prvú pomoc sme riešili formou 3 prednášok pre 59 edukovaných .

Prevenciu sexuálne prenosných chorôb vrátane HIV/AIDS sme zabezpečili v 4 prípadoch s 88 edukovanými. Prevenciu civilizačných ochorení srdca a ciev sme zabezpečili okrem iného 3 prednáškami s 56 edukovanými. Znižovanie nárastu ochorení diabetes mellitus sme ovplyvňovali 3 aktivitami s 59 edukovanými. Prevenciu osteoporózy sme realizovali v 4 prípadoch s 86 edukovanými. Prevenciu onkologických ochorení sme realizovali v 3 aktivitách s 59 edukovanými. Prevenciu alergických ochorení sme podporili 3 aktivitami s 62 edukovanými. Venovali sme sa aj iným odborným témam a to v 3 aktivitách s 54 edukovanými.

Počas roka 2019 sme spolu zrealizovali 92 prednášok a zdravotno -výchovných podujatí so zameraním sa na zdravotnú osvetu a zvyšovanie zdravotného uvedomenia jednotlivých populačných skupín obyvateľstva s počtom edukovaných 2550.

Zrealizovali sme 34 jednorazových aktivít podľa kalendára WHO. V 192 prípadoch sme intervenovali a šírili osvetu cez distribúciu zdravotno-výchovných materiálov rôzneho

zamerania. Dvakrát sme informovali verejnosť cez médiá sedemkrát cez webový portál RÚVZ Zvolen. V priestoroch RÚVZ Zvolen sme vytvorili 28 informačno-edukačných panelov pri príležitosti významných európskych a svetových dní.

Absolvovali ale i organizovali sme školenia, odborné semináre, porady vedúcich, pracovné stretnutia v rámci regiónu päťkrát s aktívnou účasťou a 4krát pasívne. Celoštátne 8krát aktívne a 15 krát pasívne a v rámci RÚVZ Zvolen jedenkrát aktívne a šesťkrát pasívne. Päťkrát sme boli pasívne na medzinárodných aktivitách. Zapojili sme sa do 7 národných programov a projektov, 3 lokálnych projektov.

V decembri 2019 a januári 2020 sme 2 týždne viedli celoslovenskú telefonickú linku na odvykanie od fajčenia.

Pracovníčka OPZ/VkZ je Hlavnou odborníčkou pre verejné zdravotníctvo pri MZ SR, členkou Poradného zboru hlavného hygienika SR pre odbor Výchova k zdraviu a krajskou odborníčkou pre výchovu k zdraviu. Zároveň je členkou Pracovnej skupiny pre duševné zdravie a drogové závislosti pri ÚVZ SR a členkou Komisie prevencie a riešenia závislostí pri Meste Zvolen, od mája 2018 je členkou Rady Slovenskej komory medicínsko-technických pracovníkov v Trenčíne, ktorá ju dvakrát delegovala na pracovné rokovania na MZ SR pri riešení zdravotníckej problematiky, je aktívnou členkou SČK Banská Bystrica, pobočka Zvolen. Úsek podpory zdravia počas roka aktívne spolupracoval s 9 inštitúciami štátneho, verejného sektora. Vypracovali sme 2 stanoviská k materiálom ÚVZ SR, spracovali 19 rozborov – analytických správ a výročnej správy. Vypracovali sme 26 odpočtov plnení úloh vymedzených ÚVZ SR a spracovali sme 7 rôznych stanovísk a vyjadrení. Poskytovali sme odbornú prax pre 4 študentov TU Trnava.

Prednášková činnosť:

Počas roka 2019 sme zrealizovali 92 prednášok a zdravotno-výchovných podujatí so zameraním sa na zdravotnú osvetu a zvyšovanie zdravotného uvedomenia jednotlivých populačných skupín obyvateľstva s počtom edukovaných 2550.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP IV. Jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. RÚVZ v Žiari nad Hronom vykonáva monitoring kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov prostredníctvom RÚVZ v Banskej Bystrici, vykonáva štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, ale aj individuálnym zásobovaním pitnou vodou vo verejnom záujme (vodné zdroje, ktoré zásobujú pitnou vodou bytové domy, rekreačné zariadenia, domovy sociálnych služieb) a vykonáva monitoring kvality vôd určených na kúpanie. Ďalej RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ vykonáva dozor nad dodržiavaním podmienok (tepelné – vlhkostná mikroklima, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v pobytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD a spolupracuje s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Najväčším a najškodlivejším znečisťovateľom vnútorného ovzdušia je fajčenie. V roku 2019 vykonali pracovníci odd. HŽPZ 44 kontrol na ochranu nefajčiarov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v telovýchovných zariadeniach a zariadeniach DD a DSS. V týchto zariadeniach nebolo zistené porušenie zákazu fajčenia. Odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány, na územné konanie stavby, ale aj pri riešení podnetov obyvateľov na obťažujúci hluk z voľnočasových aktivít (obytná zóna, viacúčelové ihriská). V odôvodnených prípadoch vyžaduje zhodnotenie radónového rizika stavebných pozemkov.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom – v okresoch Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica je veľmi dobrá zásobovanosť obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov v okrese Žiar nad Hronom je 44 747, čo je 91,69 %, v okrese Banská Štiavnica je 16 023, čo je 96,77 % a v okrese Žarnovica je 24 455 čo je 90,00 %. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa závažnejšie nedostatky v kvalite vody vyskytli vo verejnom vodovode v obci Ilija, prevádzkovateľom tohto verejného vodovodu je StVPS a. s. závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom. Prevádzkovateľ verejného vodovodu odstaviť vlastné vodné zdroje v obci Ilija a na zásobovanie pitnou vodou využil Pohronský skupinový vodovod, ktorý v obci Ilija slúžil ako doplnujúci vodný zdroj. V meste Banská Štiavnica je mimo prevádzky vodárenská nádrž Rozgrund z dôvodu zhoršenia senzoričných vlastností vody.

V rámci ŠZD bolo v roku 2019 vykonaných 48 kontrol verejných vodovodov. Za rok 2019 bolo odobratých 238 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z toho v okrese Žiar nad Hronom bolo odobratých 115 vzoriek, v okrese Žarnovica 73 vzoriek a v okrese Banská Štiavnica 50 vzoriek vôd. RÚVZ nezistil závažné nedostatky v zásobovaní pitnou vodou a nevydal opatrenie rozhodnutím zabezpečiť dostatočné množstvo zdravotne bezpečnej pitnej vody. RÚVZ vydal 22 podnetov na odstránenie nedostatkov zistených v kvalite vody z verejných vodovodov pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom (vodovody Bzenica, časť Bukovina, Ihráč, dolná časť, Vyhne, dolná časť a horná časť, Banská Hodruša, Hrabíčov, Malá Lehota, časť Debnárov štál, Tekovská Breznica, Dekýš) a verejné vodovody v prevádzke obcí Dolná Ždaňa, Pitelová, Prestavky, Trnavá Hora, Podhorie, Prenčov, Štiavnické Bane a Hodruša - Hámre. V rámci monitoringu kvality vody určenej na kúpanie za rok 2019 bolo odobratých 28 vzoriek vôd z Vindšachtského, Veľkého Richnavského, Počúvadlianskeho a Veľkého Kolpašského jazera. Z laboratórnych výsledkov kvality vody vyplynulo, že neboli zistené závažné nedostatky v kvalite vody. Dolno Hodrušské jazero je mimo prevádzky, prebehla tu rekonštrukcia a počas kúpacjej sezóny nebolo naplnené vodou na prevádzkovú hladinu, z dôvodu technickej poruchy hrádze. Vody určené na kúpanie nemajú prevádzkovateľov, kvalitu vody počas kúpacjej sezóny monitoruje len RÚVZ v Žiari nad Hronom. V priebehu kúpacjej sezóny 2019 boli 08.07.2019 informatívne odobraté vzorky vôd aj z ďalších prírodných vodných nádrží, ktoré sú počas kúpacjej sezóny využívané na kúpanie a to: Hodruša Hámre – Kopanice, Banská Štiavnica - Klinger, Belianske jazero v k. ú. Banská Štiavnica, Štiavnické Bane – Evičkinovo jazero a Nová Baňa - Tajch. Tieto vodné plochy využíva na kúpanie menší počet ľudí, z každej vodnej plochy bola odobratá jedna vzorka vody. Odobraté vzorky vôd z vodných plôch Kopanice, Klinger, Belianske jazero, Evičkinovo jazero a Tajch, vyhovovali vo vyšetrených mikrobiologických, biologických a fyzikálno – chemických ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky č. 309/2012 Z. z., až na prekročenie ukazovateľa farba v prírodnej vodnej nádrži Tajch a Evičkinovo jazero.

RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008 až 2019. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom a počas kúpacjej sezóny aj informácie o kvalite vôd určených na kúpanie. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu, o vyhodnotení priebehu kúpacjej sezóny na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpacjej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a o vode na kúpanie za každý rok. Pracovníci oddelenia v spolupráci so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určených na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, zabezpečili zhotovenie a umiestnenie tabúľ s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľom tohto programu je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií a príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

ÚVZ SR Bratislava vydal dňa 21.06.2018 odborné usmernenie – Postup RÚVZ v SR pri výkone štátneho zdravotného dozoru v soláriách. Usmernenie upravuje postup pri: marení výkonu ŠZD, uplatňovaní opatrení na mieste výkonu ŠZD, uplatňovaní opatrení na základe výsledkov ŠZD v správnom konaní a výkone neohláseného ŠZD v soláriách s meraním UV žiarenia.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 13 zariadení solárií, z toho v okrese Žiar nad Hronom 6 solárií, v okrese Žarnovica 3 soláriá a v okrese Banská Štiavnica 4 soláriá. V rámci mimoriadneho cieleného ŠZD sme v roku 2019 vykonali ŠZD s meraním UV žiarenia v 6 zariadeniach solárií, meranie vykonali pracovníci RÚVZ Banská Bystrica. Závažné nedostatky v prevádzke 4 solárií sme nezistili, v 2 zariadeniach boli zistené závažné nedostatky v prevádzkovaní solárneho prístroja – v 1. prípade boli zistené inštalované iné UV žiariče ako boli merané pri uvedení solária do prevádzky a v 2. prípade nebola vykonaná objektivizácia po výmene UV žiaričov. V jednom prípade bola uložená sankcia, ktorá bola aj zaplatená a v druhom prípade prevádzkovateľ zrušil živnosť a pokuta nemohla byť uložená.

V rámci bežného ŠZD bola vykonaná 1 kontrola v zariadení solária, pri ktorej neboli zistené závažné nedostatky.

ŠZD bol vykonávaný podľa zákona č. 355/2007 Z. z., vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z., v znení vyhlášky č. 75/2014 Z. z. a hore spomínaného odborného usmernenia, so záznamom do vzorových zápisníc z výkonu ŠZD, ktoré vypracoval ÚVZ SR.

2. ODELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie evidenciu rizikových prác o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v dozorujúcich subjektoch spádového územia okresov Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2019 evidovali 3783 osôb v riziku, z toho 535 žien. V tretej kategórii rizikových prác 3232 osôb z toho 531 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 551 osôb z toho 4 ženy. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č. 220/2019 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č.448/2007 Z.z. Priebežne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 20 rozhodnutí o určení rizikových prác. V trinástich prevádzkach, v ktorých bola vyhlásená riziková práca kategórie 4. boli tieto práce prehodnotené a boli opakovane posúdené na základe predložených posudkov o riziku. Tri nové subjekty (prevádzky) boli vyhlásené s novými profesiami rizikových prác; spoločnosť Strojbal s.r.o. Nová Baňa, Tristone Flowtech Slovakia s.r.o. Nová Baňa a nová samostatná hala HPDC spoločnosti Nemark Slovakia s.r.o. Ladomerská Vieska. Uvedené subjekty po objektivizácii podmienok pracovného prostredia požiadali o vydanie rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do 3. kategórie rizikových prác. V dvoch spoločnostiach: Four Trade s.r.o. Banská Štiavnica a Hydro Extrusion Slovakia s.r.o. Žiar nad Hronom sa technickými opatreniami preukázateľne podarilo znížiť 4. kategóriu práce na kategóriu práce 3., rizikový faktor - prach a hluk. Dve spoločnosti robili novú objektivizáciu pracovného prostredia z dôvodu doplnenia nových strojov, čím sa potvrdilo, že práca na halách je naďalej zaradená do 3. kategórie rizikových prác. Evidujeme 457 osôb v 4. kategórii faktor hluk (priemyselná výroba) a 96 osôb v 4. kategórii faktor vibrácie (priemyselná výroba, stavebníctvo, lesníctvo,...). 39 osôb je evidovaných v kategórii 4. pre prácu s chemickými látkami (chemické látky, karcinogény, mutagénny, reprodukčné toxické látky). V rámci ŠZD sme v roku 2019 vykonali 58 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa naďalej plní priebežne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu chemických látok – izokyanátov a diizokyanátov používaných na pracoviskách, na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 75 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri výrobe, skladovaní a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami vrátane práce s azbestom a to najmä vo výrobných spoločnostiach. Kontrolovalo sa zabezpečenie a vykonanie objektivizácie podmienok práce a pracovného prostredia meraním chemických látok hlavne izokyanátov v pracovnom procese v siedmych výrobných podnikoch. Bolo zistené, že kontrolované spoločnosti v procese výroby neprekračujú NPL pre izokyanáty ani v jednom prípade. Ďalej boli kontrolované lekárne, predajne a existujúce poľnohospodárske spoločnosti.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 37 respondentov, pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Do 31.12. 2019 sme sa spolu s SIŽP zúčastnili na troch spoločných previerkach podľa zákona 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a to v spoločnosti CMK s.r.o. Žarnovica, v spoločnosti Slovnaft a.s. Terminál Hronský Beňadik a v spoločnosti Slovalco a.s. Žiar nad Hronom.

Bolo podaných 18 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

RÚVZ v Žiari nad Hronom nezaevidoval ani jednu mimoriadnu situáciu alebo haváriu.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu chemických látok používaných na pracoviskách a aktualizáciu karty bezpečnostných údajov (ďalej len KBÚ), vypracovaných posudkov o riziku, používanie OOPP a dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku. V riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov pracuje 112 pracovníkov, ktoré evidujeme podľa vyhlásených rizikových prác (ASTR).

V spoločnosti Slovalco a.s., pracovisko anódových hmôt s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity bola koncom roka 2018 vykonaná analýza pracovného ovzdušia spojená s odberom BET a v roku 2019 boli všetky vzorky posúdené a vyhodnotené. Celkom bolo odobratých päť vzoriek pracovného ovzdušia (stacionárny, osobný odber) a 17 vzoriek (moču) na hodnotenie výsledkov BET pre riziko chemickej karcinogenity. Ďalších 7 vzoriek moča na hodnotenie BET pre riziko chemickej karcinogenity bolo odobratých v spoločnosti Veolia Utilites, Žiar nad Hronom a.s. Výsledky a hodnotenie BET preukázali u určitých profesií prekročenie odporúčaných limitov BET ako 1-OHP podľa NV SR č.83/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č.356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení noviel. Uvedené spoločnosti nemajú vyhlásené rizikové práce pre karcinogénne a mutagénne faktory.

V sledovanom období sme vydali 39 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 8 rozhodnutí bolo vydaných pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. 31 rozhodnutí bolo vydaných na likvidáciu AZC materiálov v exteriérnych podmienkach a to najmä odstraňovanie zo striech, prípadne odvoz AZC materiálov z čiernych skládok. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. V rámci ŠZD sme kontrolovali najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, šatne, dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych

situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 16 kontrol, ktoré boli zamerané na odstraňovanie AZC materiálov v bytových domoch (odpadové rúry) a zo striech rodinných domov. V jednom prípade sme zaznamenali podnet na odstraňovanie AZC strechy na rodinnom dome v Trnavej Hore. Výmenu strechy zabezpečovala súkromná osoba, podnet bol postúpený na Okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie v Žiari nad Hronom. V ďalšom prípade bolo v rámci kolaudačného konania zistené, že počas rekonštrukcie stavby bola neodborne odstránená azbestová krytina. Spoločnosti, ktorá zabezpečovala odstraňovanie AZC materiálov bola uložená sankcia. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2019 evidovali v procese chemickej karcinogenity 112 osôb v riziku, z toho 8 žien. V tretej kategórii rizikových prác 80 osôb z toho 8 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 32 osôb z toho 0 žien.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Pokračovaním projektu Zdravé pracoviská sa dopĺňajú a analyzujú rizikové faktory, sledujeme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci v rámci projektu vyplnili 54 dotazníkov informovanosti.

Individuálnym výjazdom s „Poradňou zdravia“ priamo v spoločnosti Slovalco, a.s. v Žiari nad Hronom boli poskytnuté zamestnancom tejto spoločnosti skriningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením, pričom celkom bolo vyšetrených cca 35 zamestnancov, z toho 8 žien. Ďalším individuálnym výjazdom sme navštívili spoločnosť Neuman Aluminium Fliesspresswerk Slovakia s.r.o. v Žarnovici, ktorého sa zúčastnilo 32 respondentov z toho bolo 20 žien.

Klientom oboch spoločností bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia. Pre každého klienta spoločnosti Slovalco a.s. a spoločnosti Neuman Aluminium Fliesspresswerk Slovakia s.r.o. boli vytlačené výstupy z programu Test zdravého srdca, ktoré im boli doručené v zalepených obáľkach každému respondentovi osobitne. Výjazd Poradne zdravia oddelenie preventívneho pracovného lekárstva uskutočnilo v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Úloha sa plní priebežne.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Kampaň EÚ „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ bola zabezpečená nielen intenzívnou informačnou kampaňou, ale aj intervenčnými aktivitami zameranými na prevenciu a znižovanie zdravotných rizík pri práci s chemickými látkami a najmä odbornými informáciami o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu. Okrem aktuálnych informácií ohľadne kampane bola na internetovej stránke RÚVZ aj upútavka na deň otvorených dverí *dňa 24.10.2019*. Zamestnávatelia podporili aktivity kampane a zamestnanci

práve týchto spoločností vyplnili 37 dotazníkov informovanosti zamestnancov pre prácu s chemickými látkami. Spoločnosťami: *CMK, s.r.o. Žarnovica, Hydro Extrusion s.r.o. Žiar nad Hronom a Zväz pre skladovanie zásob, a.s.*, Terminál Hronský Beňadik boli poskytnuté konzultácie týkajúce sa ich podniku v súvislosti s témou “Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti.

2.3 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Pokračovaním projektu Zdravé pracoviská sa dopĺňajú a analyzujú rizikové faktory, sledujeme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci v rámci projektu vyplnili 34 dotazníkov informovanosti.

Individuálnym výjazdom s „Poradňou zdravia“ priamo v spoločnosti Slovalco, a.s., v Žiari nad Hronom boli poskytnuté zamestnancom tejto spoločnosti skriningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením, pričom celkom bolo vyšetrených cca 34 zamestnancov, z toho 9 žien. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia. Pre každého klienta spoločnosti Slovalco a.s. boli vytlačené výstupy z programu Test zdravého srdca, ktoré im boli doručené v zalepených obálkach každému respondentovi osobitne. Výjazd Poradne zdravia oddelenie preventívneho pracovného lekárstva sme uskutočnili v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Úloha sa plní priebežne.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci kampane EÚ „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ sme sa podieľali nielen intenzívnou informačnou kampaňou, ale aj intervenčnými aktivitami zameranými na prevenciu a znižovanie zdravotných rizík pri práci s chemickými látkami. Okrem aktuálnych informácií ohľadne kampane bola na našej internetovej stránke aj upútavka na deň otvorených dverí (*dňa 25.10.2018*) s možnosťou konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci, hodnotenia rizík, čím sme chceli zvýšiť informovanosť o rizikách na pracovisku a podnietiť zamestnávateľov, riadiacich pracovníkov a zamestnancov a ich zástupcov k spolupráci na riadení týchto rizík a opatrnosti pri používaní chemických látok. Celkom bolo vyplnených 77 dotazníkov informovanosti zamestnancov pre prácu s chemickými látkami. Spoločnosťami: *NEUMAN ALUMINIUM PWG s.r.o., CORTIZO SLOVAKIA, a.s. a TUBEX SLOVAKIA, s.r.o.* boli poskytnuté konzultácie týkajúce sa ich podniku v súvislosti s témou “Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti.

Pod gestorstvom RÚVZ v Banskej Bystrici sme sa spoločne podieľali na kontrole v zmysle Spoločnej previerky IP a RÚVZ v Banskobystrickom kraji v spoločnosti Cortizo Slovakia a.s., Nová Baňa. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu dodržiavania legislatívnych ustanovení v oblasti ochrany verejného zdravia zamestnancov pri práci s chemickými faktormi podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení noviel a Nariadenia vlády SR č. 33/2018 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, čo úzko súviselo kampaňou EÚ „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“. Kontrolou boli zistené nedostatky, ktoré spoločnosť Cortizo Slovakia a.s. musí odstrániť v zmysle záverov kontroly.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO, Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č. 117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu – postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie/každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskych výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31.12.2019

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 4. 2020

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

II. Etapa:

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.05.2020 – ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV.

Vyhodnotenie:

V rámci riešenia úlohy boli odobraté a laboratórne vyšetrené 1 vzorka chleba a 2 vzorky hotových jedál pozostávajúcich z kompletného menu (odobraté v ZSS nemocnice a v reštaurácii). Laboratórnymi rozborami bolo zistené, že obsah soli v odobratých vzorkách chleba a jednej vzorke hotového jedla (kompletného menu) vyhovuje požiadavkám platnej legislatívy. Jedna vzorka hotového jedla (kompletné menu) nevyhovuje požiadavkám Výnosu MZ SR č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách. Výsledky laboratórnych rozborov boli spracované v predpísaných

tabuľkách a v stanovenom termíne boli zaslané do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie v rámci ÚVZ SR.

Výstupy

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Anotácia:

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Etapy riešenia:

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

S pracovníkmi materských centier sa nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu. O prednášky, alebo zdravotno-výchovný materiál oddelenia podpory zdravia, neprejavili záujem. Prednáškovú činnosť si v materských centrách, na našom spádovom území, zabezpečujú prostredníctvom praktických lekárov pre deti a dospelých, odborných zdravotníkov a stomatólogov.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 1 školský bufet a 3 nápojové automaty pri základných školách a 11 školských bufetov a 8 nápojových automatov

umiestnených v objektoch stredných škôl a v domove mládeže. Bufety poskytujú doplnkové stravovanie, pričom sortiment je doplnený aj o potraviny s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli. Nápojové automaty, ktoré sú umiestnené v stredoškolských objektoch v počte 8, majú sortiment nápojov rôznych druhov kávy. Všetky nápojové automaty sú označené, že ide o kávu bez obsahu kofeínu. V nápojových automatoch sa nenachádzajú nápoje s obsahom kofeínu – ice cafe, kofola, coca cola a pepsi cola. Prevádzkovateľmi všetkých uvedených zariadení sú fyzické osoby oprávnené na podnikanie a v jednom prípade škola, ktorým na základe žiadostí RÚVZ v Žiari nad Hronom vydal súhlasné rozhodnutia na posúdenie priestorov zariadení do prevádzky.

Kontrola bola vykonaná v 1 prevádzke školského bufetu pri strednej škole v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD). Nedostatok bol zistený v monitorovaní podmienok skladovania potravín v chladiacich zariadeniach. Pracovníci RÚVZ v Žiari nad Hronom sa v rámci ŠZD zamerali aj na sortiment, ktorý nesmie obsahovať alkoholické nápoje, nápoje s obsahom kofeínu a chinínu a tabakové výrobky. Sortiment by mal byť v súlade s odporúčaniami racionálnej výživy s cieľom znižovať riziká výskytu chronických neprenosných ochorení, vrátane obezity.

V priebehu roka sa uskutočnil odber 6 vzoriek pokrmov rýchleho občerstvenia pripravených v školských bufetoch. Laboratórny rozbor vzoriek bol zameraný na mikrobiologické vyšetrenie z hľadiska hygieny procesu výroby. V 1 prípade vzorka lahôdkárskeho výrobku – Obložená bageta s moravským mäsom, nevyhovovala mikrobiologickým požiadavkám uvedeným v štvrtej hlave druhej časti Potravinového kódexu SR – Výnosu MP SR a MZ SR č. 06267/2006-SL, pre prekročený limit kvasiniek. Pri ŠZD vykonaných v predchádzajúcom období je opakovane zistené, že napriek snahe prevádzkovateľov a pestrej ponuke sortimentu zdravej výživy, deti naďalej uprednostňujú bagety z bielej múky (šunkové, syrové, zeleninové), hot-dogy, obložené žemle, sladké pečivo, langoše, párky, balené šaláty, cukrovinky, chipsy, sladké nápoje (ochutené minerálne vody, džúsy, ľadový čaj). O ponúkaný sortiment ako sú celozrnné obložené výrobky, mliečne výrobky, ovocie a neochutené minerálne vody zo strany detí pretrváva stále výrazne menší záujem.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,

V rámci ŠZD v jednotlivých školských stravovacích zariadeniach sa pracovníci RÚVZ v Žiari nad Hronom zameriavajú aj na poskytovanie desiat. V 16 školských jedálniach sa, podľa záujmu detí, pripravujú a podávajú desiaty v pestrom sortimente.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie,

Realizáciu edukačných aktivít zameraných na zásady správnej výživy v plnom rozsahu zabezpečili pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu, RÚVZ v Žiari nad Hronom.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,

Z celkového počtu 104 zariadení školského stravovania, bolo vykonaných 33 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín (ÚKP) a 39 v rámci ŠZD. Kontroly boli zamerané na predloženie rozhodnutia regionálneho úradu verejného zdravotníctva k uvedeniu priestorov do prevádzky, dodržiavanie hygienických požiadaviek, zásobovanie pitnou vodou, dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, predloženie dokladov o zdravotnej a odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti zamestnancov, dodržiavanie obmedzenia sortimentu, pôvodu tovaru, dodržiavanie HACCP, manipuláciu

so surovinami, používanie surovín po dátume spotreby resp. po dátume minimálnej trvanlivosti. V 6 zariadenia školského stravovania boli zistené nedostatky v skladovaní potravín, kde dochádzalo k zmrazovaniu potravín dodaných do prevádzky v čerstvom, resp. chladenom stave (čerstvé výsekové mäso, mäsové a mliečne výrobky, pečivo) a boli zistené potraviny po dátume spotreby a dátume minimálnej trvanlivosti. Prevádzkovateľom boli uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Za uvedené nedostatky bolo v blokovom konaní podľa § 29 ods. 1 zákona č. 152/1995 Z. z. uložených 8 blokových pokút v sume 290 eur. V rámci organizovania zotavovacích podujatí pre deti a mládež boli v zariadeniach spoločného stravovania umiestnených v rekreačných zariadeniach vykonané 2 kontroly v rámci ÚKP a 5 v rámci ŠZD. V 1 prípade bola uložená bloková pokuta podľa § 29 ods. 1 zákona č. 152/1995 Z. z. v sume 30 eur prevádzkovateľovi rekreačného zariadenia, za potraviny po dátume spotreby a dátume minimálnej trvanlivosti.

V iných stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež neboli zistené závažné zdravotno-hygienické nedostatky. Z dôvodu navýšenia počtu stravníkov v školských stravovacích zariadeniach v rámci poskytovania tzv. obedov zdarma museli niektoré základné školy zabezpečiť doplnenie strojno-technologického vybavenia kuchyne (napr. konvektomaty) a doplnenie pracovných plôch pre zabezpečenie dodržiavania požiadaviek na výrobu, manipuláciu a podávanie hotových pokrmov.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,

V územnej pôsobnosti RÚVZ Žiar nad Hronom sa v 1 školskej jedálni, v účelovej diétnej kuchyni, pripravuje diétno stravovanie – dva druhy diét, pre celkom 13 detí, ktorým bolo diétno stravovanie indikované odborným lekárom. 11 porcií obedov v obedároch, sa denne rozváža účelovým vozidlom SČK do ďalších základných škôl na území mesta. V zariadení bola vykonaná kontrola, pri ktorej neboli zistené závažné zdravotno - hygienické nedostatky pri príprave diétného stravovania. Nedostatok bol zistený vo vykonávaní monitoringu jednotlivých kritických kontrolných bodov a v následnej evidencii, ktoré neboli uskutočňované pravidelne, resp. evidencia nebola úplná.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

Vo všetkých sledovaných predškolských zariadeniach je denne zabezpečovaný pitný režim. Deťom sú k pokrmom podávané sladené aj nesladené čaje, sirupová voda a pitná voda, mlieko. Počas celého dňa sú pre deti v triedach k dispozícii nádoby (džbány) s pitnou vodou.

V základných a stredných školách býva denne poskytovaný nápoj za obedom, nezriedka sa podáva aj pitná voda. Stravníci, prevažne pri stredných školách, majú možnosť zakúpiť si v školskom bufete stolové, ochutené a neochutené minerálne vody a džúsy.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,

V školských stravovacích zariadeniach dochádza každoročne k pozvoľnému nárastu počtu stravujúcich sa detí a mládeže, o čom poukazujú údaje získané počas ŠZD v posledných rokoch. Od začiatku školského roka 2019/2020 sú stravovacie zariadenia nachádzajúce sa pri základných školách povinné poskytovať žiakom tzv. obedy zdarma. V rámci výkonu mimoriadneho cieleného ŠZD, ktorý sa uskutočnil v 13 školských stravovacích zariadeniach, so zameraním na dodržiavanie organizačného a technického zabezpečenia poskytovania tzv. obedov zadarmo v školských stravovacích zariadeniach bolo zistené, že

došlo k výraznému navýšeniu počtu stravníkov. V 4 školských stravovacích zariadeniach pri základných školách sa navýšil počet stravníkov od 5 detí do 20, v 3 zariadeniach od 30 do 50 detí, v 4 zariadeniach od 70 do 100 detí. Iba v 1 školskom stravovacom zariadení došlo k zníženiu počtu stravníkov o 12 detí, a to z dôvodu zníženia celkového počtu žiakov navštevujúcich túto školu. V 1 prípade bolo zriadené v rámci základnej školy nové školské stravovacie zariadenie – školská jedáleň s kuchyňou s prípravou pokrmov nad 300 jedál denne. V predchádzajúcom období v uvedenej základnej škole pre stravovanie žiakov slúžila výdajňa stravy, s počtom stravníkov cca 200.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,

Vzorky stravy na zisťovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy neboli odobraté.

- kontrolovať pestrosť stravy,

Kontrola pestrosti stravy je nedeliteľnou súčasťou každého výkonu ŠZD v školskej jedálni, nedostatky neboli zistené.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

Pri výkone ŠZD je opakovane zistené, že vedúce školských stravovacích prevádzok striktné dodržiavajú zásady zostavovania jedálnych lístkov, v súlade s vyhláškou MŠ SR č.330/2009Z. z. o zariadení školského stravovania v súlade s OVD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni /Okresný úrad BB/ a Spoločnými školskými úradmi na okresnej /mestskej/ úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

Metodik pre školské stravovanie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom organizuje 5x do roka, pracovné porady pre vedúce školských jedální.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklima a pod.)

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 49 telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách a 35 vonkajších telovýchovných plôch a ihrísk. Jednotlivé telovýchovné zariadenia a vonkajšie telovýchovné plochy pri základných a stredných školách majú priestory posúdené rozhodnutím na uvedenie priestorov do prevádzky RÚVZ v Žiari nad Hronom. Priestorové usporiadanie a vybavenie zariadení sa posudzuje podľa príslušnej platnej legislatívy. Tepelno-vlhkostná mikroklima v prevažnej väčšine zodpovedá požiadavkám príslušnej legislatívy.

- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,

ŠZD bol vykonaný v 11 telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách v rámci komplexných kontrol škôl. V prevažnej miere sa telocvične na mimoškolské aktivity po vyučovacích hodinách využívajú, vo večerných hodinách sa telocvične

prenajímajú rôznym organizáciám na športové vyžitie. Prevádzkové poriadky sú dodržiavané.

- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),

Niektoré školy využívajú sezónne mestské ihriská, žiaci v mestách kde sa nachádza plaváreň, organizovane navštevujú plaváreň počas hod TV.

- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.

V súkromnej umeleckej škole v Kremnici je na prízemí, svojpomocne zriadená dostatočne vybavená posilňovňa, ktorú žiaci radi a často využívajú aj počas prestávok. V iných školách sme sa telovýchovnými chvíľkami počas prestávok nestretli. Posilňovňa je svojpomocne zriadená aj v priestoroch internátu Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici, ktorú študenti môžu využívať v rámci voľného času, keď sa nachádzajú v priestoroch internátu.

- o monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,

Vo všetkých sledovaných základných a stredných školách boli v týždennom rozvrhu zaradené 2 hodiny telocviku. TV sa do rozvrhu zaraďuje spravidla 6., 7 a 8. vyučovaciu hodinu, obmedzene a v nevyhnutnom prípade na prvé vyučovacie hodiny.

Okrem oslobodených žiakov od TV počas hodín boli zistení ojedinelí žiaci, ktorí si zabudli cvičebný úbor, alebo boli práve zdravotne indisponovaní.

- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV

Každá škola vedie presnú evidenciu rozhodnutí školy o oslobodení žiaka od cvičenia, na základe zdravotnej indikácie uvedenej v písomnom vyjadrení ošetrojúceho lekára všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast, ktoré je striktne časovo ohraničené.

- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

V žiadnej škole sa neposkytuje LTV, nakoľko školy nedisponujú špecializovanými pracovníkmi pre LTV.

- spolupráca pri riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt COSI v SR je súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“. Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO, bol schválený etickou komisiou a prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Pre zber údajov boli na jednotlivé RÚVZ zaslané materiály – dotazník pre meranie detí, rodinný dotazník, informovaný súhlas pre rodičov a dotazník pre školy. Zber údajov pre projekt sa riešil v mesiaci november 2018 vo vybraných mestských a vidieckych školách, kde sa po získaní informovaného súhlasu rodičov, zozbierali vypísané dotazníky a uskutočnilo antropometrické meranie žiakov I. stupňa základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a od 8 do 8,99 rokov. Spolu bolo získaných 108 kompletných dotazníkov. Všetky získané údaje sú anonymizované. V roku 2019 boli zozbierané údaje, spracované v tabuľkovej forme,

postupne elektronicky zaslané koordinátorke projektu COSI a to v mesiaci február údaje z antropometrických meraní detí a údaje o školách, v ktorých sa vykonali merania a v mesiaci máj údaje z rodinného dotazníka.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ:

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor:

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia:

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- _ účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog
- _ pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku.

Realizačné výstupy:

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných

- celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku.
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR.
 - Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl .
 - Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
 - Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou.
 - Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky.
 - Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách.
 - Podpora Národného programu boja proti drogám.

Vyhodnotenie:

V rámci pôsobnosti RÚVZ v Žiari nad Hronom v roku 2019 neboli vybrané stredné školy ani základné školy pre zrealizovanie školského prieskumu TAD 2019 o tabaku, alkohole a drogách u žiakov ZŠ a študentov SŠ.

Termín ukončenia

Priebežne podľa požiadaviek gestora.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávajú pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratorne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Etapy riešenia:

každoročne, počas sezóny

1. etapa – marec až júl a 2. etapa – júl až november

Realizačné výstupy:

- vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie,
- následná spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov,
- priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti,
- vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape a ich zaslanie gestorovi úlohy, porovnanie trendu s predchádzajúcim obdobím.

Vyhodnotenie:

Riešenie projektu zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská zriadené v predškolských zariadeniach a v rámci občianskej vybavenosti sa uskutočnilo v 2 etapách – marec až jún a júl až november. V rámci sledovania mikrobiálnej a parazitárnej kvality piesku z detských pieskovísk pri materských školách a z pieskovísk zriadených v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí, bolo odobratých celkom 43 vzoriek piesku z 43 pieskovísk, z ktorých 35 pieskovísk sa nachádzalo v areáli materských škôl a 8 pieskovísk bolo verejných. Zo 43 vzoriek pieskov, odobratých na vyšetrenie, v 5 vzorkách kvalita piesku nevyhovovala vo vyšetrených ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, a to v 1 prípade pre prekročené najvyššieho prípustného množstva termotolerantných koliformných baktérií, v 1 prípade pre prekročené najvyššieho prípustného množstva termotolerantných koliformných baktérií a zároveň fekálnych streptokokov, v 1 prípade pre prekročené najvyššieho prípustného množstva fekálnych streptokokov a zároveň pre nález geohelminťov (vajíčok a lariev) a parazitov *Toxocara sp.* a v 2 prípadoch pre nález geohelminťov (vajíčok a lariev) a parazitov *Toxocara sp.* a *Ancylostoma sp.* Vo všetkých prípadoch išlo o pieskoviská umiestnené v areáloch materských školách. Prevádzkovateľom týchto materských škôl boli vydané opatrenia rozhodnutím zabezpečiť zdravotne bezchybný piesok v pieskovisku, s termínom dňa doručenia rozhodnutia. O vykonanom opatrení sme boli písomne a telefonicky upovedomení.

Vo všetkých kontrolovaných pieskoviskách pri materských školách, okrem 1 prípadu, je vytvorená možnosť uzavrieť hraciu plochu pieskoviska buď celtovinovou plachtou, alebo rôznymi drevenými krytmi. Výmena piesku v pieskoviskách sa podľa záznamov prevádzkovateľov konala najčastejšie v prechádzajúcom roku. Väčšina pieskovísk vybudovaných v rámci občianskej vybavenosti sú oplotené s uzamykateľnou bráničkou.

Výstup:

V tabuľke spracované výsledky rozborov piesku z detských pieskovísk boli v stanovenom termíne zaslané vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava.

Trvanie projektu:

r. 2019 a ďalšie roky

Termín ukončenia:

31.12.2019 a vždy ku koncu kalendárneho roka

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Etapy riešenia:

- rok 2019 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)
- rok 2020 - jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)
- rok 2021 - jedálne lístky z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),
- rok 2022 - jedálne lístky z 3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

Realizačné výstupy:

- čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8 príslušného kalendárneho roku,
- záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

Vyhodnotenie:

V rámci etapy riešenia projektu v roku 2019 sa uskutočnilo hodnotenie jedálnych lístkov v 3 vybraných materských školách, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, za mesiac október a november 2019. Hodnotenie bolo

vykonané v zmysle prílohy č. 1 k vyhláške č. 330/2009 Z. z. o zariadeniach školského stravovania.

Materská škola Vyhne.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 1,00 – desiata,
 1,00 – olovrant,

- november 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 1,00 – desiata,
 1,00 – olovrant.

Jednotlivé druhy jedál v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál, polievok a doplnkových jedál.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín, ako aj obilninových vločiek.
- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené z hydiny, bravčoviny a rýb, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 2 – 5 x mesačne, múčne pokrmy 3 – 4 x mesačne, 1 x v rámci sledovaných mesiacov bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 2 x za mesiac,.
- Hlavné jedlo z rýb bolo na jedálnom lístku zaradené 2 – 3 x mesačne, ryby boli doplnené vo forme nátierok, ktoré boli podávané 3 x mesačne.
- Ako príloha k mäsovým jedlám sa striedali zemiaky 6 x za mesiac, ryža 4 – 6 x mesačne, cestovinová príloha 1 – 4 x za mesiac a knedľa 1 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 3 – 6 x mesačne. Zelenina ako obloha k desiata, hlavnému jedlu a olovrantu sa podávala denne.
- Čerstvé ovocie bolo zaradené 6 – 10 x za mesiac, ak finančný limit dovoľí tak aj častejšie.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50 % zastúpením ovocia, džúsy.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 9 – 10 x mesačne, vrátane desiaty a olovrantu.
- Desiata, olovrant – zastúpené boli rôzne druhy nátierok, čerstvé ovocie bolo podávané denne v rámci finančného limitu, rovnako aj zeleninová príloha, 2 x mesačne bolo podávané sladké pečivo, resp. múčnik, mlieko bolo podávané denne.

Materská škola, Sládkovičova 1130, Žarnovica.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 0,95 – desiata,
 1,00 – olovrant,

- november 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 1,00 – desiata,

1,00 – olovrant.

Hlavné jedlá, polievky a olovrant v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál, polievok a doplnkových jedál. V mesiaci október mala desiata znížený koeficient pestrosti stravy z dôvodu opakovaného podávania rovnakej nátierky.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín, ako aj obilninových vložiek.
- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené z hydiny, bravčoviny a rýb, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 4 – 7 x mesačne, múčne pokrmy 2 - 3 x týždenne, 1 x v rámci sledovaných mesiacov bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 1 – 2 x za mesiac.
- Hlavné jedlo z rýb bolo na jedálnom lístku zaradené 2 x mesačne, ryby boli doplnené vo forme nátierok, ktoré boli podávané 4 – 5 x mesačne.
- Ako príloha k mäsovým jedlám sa striedali zemiaky 6 x za mesiac, ryža 2 – 3 x mesačne, cestovinová príloha 2 – 4 x za mesiac a knedľa 1 – 2 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 5 – 12 x mesačne a knedľa 1 – 2 x za mesiac. Zelenina ako obloha k desiata, hlavnému jedlu a olovrantu sa podávala denne.
- Čerstvé ovocie bolo zaradené 8 – 16 x za mesiac, ak finančný limit dovoľí tak aj častejšie.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50% zastúpením ovocia, džúsy.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 12 – 14 x mesačne, vrátane desiaty a olovrantu.
- Desiata, olovrant – u desiaty bol za mesiac október znížený koeficient pestrosti stravy na 0,95 z dôvodu opakovaného podávania nátierky šunkovej s vajcom a to 2 x v uvedenom mesiaci. Olovrant za mesiac október a desiata a olovrant za mesiac november v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť stravy, zastúpené boli rôzne druhy nátierok, ryby vo forme nátierok boli podávané 4 – 5 x mesačne, čerstvé ovocie bolo podávané denne v rámci finančného limitu, rovnako aj zeleninová príloha, ktorá inak bola podávaná 3 – 4 x týždenne, 2 – 4 x mesačne bolo zaradené sladké pečivo, resp. múčnik, mlieko bolo podávané denne.

Materská škola Svätý Anton.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 0,95 – desiata,
 1,00 – olovrant,

- november 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 1,00 – desiata,
 1,00 – olovrant.

Hlavné jedlá, polievky a olovranty v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál, polievok a doplnkových jedál. V mesiaci október mala desiata znížený koeficient pestrosti stravy z dôvodu opakovaného podávania rovnakého druhu jedla.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín, ako aj obilninových vložiek.

- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené z hydiny, bravčoviny a rýb, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 3 – 5 x mesačne, múčne pokrmy boli zaradené 3 x týždenne, 1 x v rámci sledovaných mesiacov bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 1 – 2 x za mesiac.
- Hlavné jedlo z rýb bolo na jedálnom lístku zaradené 2 x mesačne, ryby boli doplnené vo forme nátierok, ktoré boli podávané 1 – 2 x mesačne.
- Ako príloha k mäsovým jedlám sa striedali zemiaky a ryža 6 – 8 x mesačne, cestovinová príloha 2 x za mesiac a knedľa 1 – 2 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 5 – 6 x mesačne. Zelenina ako obloha k desiate, hlavnému jedlu a olovrantu sa podávala denne.
- Čerstvé ovocie bolo zaradené 6 – 11 x za mesiac, ak finančný limit dovoľí tak aj častejšie.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50% zastúpením ovocia, džúsy.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 6 – 12 x mesačne, vrátane desiaty a olovrantu.
- Desiata, olovrant – u desiaty bol za mesiac október znížený koeficient pestrosti stravy na 0,95 z dôvodu opakovaného podávania pečiva vodového s maslom a zeleninovou oblohou - rajčiakom a to 2 x v uvedenom mesiaci. Olovrant za mesiac október a desiata a olovrant za mesiac november v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť stravy, zastúpené boli rôzne druhy nátierok, ryby vo forme nátierok boli podávané 1 – 2 x mesačne, čerstvé ovocie bolo podávané denne, zeleninová príloha 3 – 4 x týždenne, 3 – 4 x mesačne bolo zaradené sladké pečivo, resp. múčnik, mlieko bolo podávané denne.

Výstup:

Výsledky z hodnotenia jedálnych lístkov v materských školách za mesiac október a november 2019 boli v stanovenom termíne zaslané vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava.

Trvanie projektu:

r. 2019 - 2022

Termín ukončenia:

1.9.2022

4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Gestor:

NCZI

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

Anotácia:

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 – pilotný projekt:

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR
- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra)
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ
- vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ
- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom

Realizačné výstupy:

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku
- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

Vyhodnotenie:

Zodpovedná osoba za RÚVZ v Žiari nad Hronom kontaktovala vedenie vybranej nemocnice so žiadosťou o spoluprácu pri riešení projektu Úrazy u detí v SR. Anonymizované dotazníky boli na požiadanie personálu nemocnice vyplňané rodičmi. Pracovník RÚVZ v Žiari nad Hronom zozbieral vypísané dotazníky v mesiacoch júl v počte 12, august v počte 1, september a október v počte 0.

Výstup:

Spracované údaje o úrazoch detí v Slovenskej republike boli v stanovenom termíne v tabuľkovej forme v programe Excel elektronicky zaslané na NCZI.

Trvanie projektu:

r. 2019 a každé nasledujúce tri roky

Termín ukončenia:

Priebežne podľa požiadaviek gestora

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava a zabezpečenie imunologických prehľadov
3. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
4. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
5. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
6. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
7. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
8. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
9. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
10. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

VYHODNOTENIE

Ochorenia preventabilné očkovaním

V roku 2019 sme zaznamenali ochorenia, u ktorých je zavedené povinné očkovanie: 1 prípad pertussis u 41 ročnej ženy riadne očkovanej, 1 prípad akútnej VHB, 13 prípadov chronickej VHB a 2 prípady pneumokokovej invazívnej nákazy spôsobenej **Streptococcus pneumoniae** sérotypmi 35B a 9N. Sérotyp 9 N vykultivovaný z perikardu a u 8 ročnej pacientky (zaočkovanej) vykultivovaný z peritonea sérotyp 35B, ktorý nie je obsiahnutý vo vakcíne. Dve septikémie u neočkovaných pacientov vyvolané *Streptococcus pneumoniae* sérotypom 23B a 19A. Ďalej evidujeme ochorenia, proti ktorým je možné očkovanie na odporúčanie lekárom: 287 prípadov ochorení na varicellu a 73 prípadov ochorení na rotavírus.

V roku 2019 boli spracované výsledky **imunologických prehľadov** realizovaných v roku 2018. Región Žiar nad Hronom sa podieľal 70 vzorkami krvi. Výsledky imunologických prehľadov boli za región spracované vo forme seminárneho školenia pre odborných zamestnancov.

Administratívna **kontrola očkovania** bola vykonaná podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a metodiky WHO pre realizáciu administratívnej kontroly. V septembri 2019 vykonali odborní pracovníci administratívnu kontrolu očkovania v jednotlivých pediatrických ambulanciách regiónu. Očkovanie bolo kontrolované u detí narodených v rokoch 2017, 2016, 2012, 2007, 2006 a 2005 spolu bolo skontrolovaných 4 588 zdravotných záznamov detí podliehajúcich očkovaniu. Výsledky boli spracované v záverečných správach za jednotlivé okresy Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica.

Každoročne sa stretávame s odmietaním povinného pravidelného očkovania. V roku 2019 bolo všeobecnými lekármi pre deti a dorast spolu hlásených 49 odmietaní očkovania. Rodičia 34 detí odmietajú všetky povinné očkovania, očkovanie MMR 1 odmietajú 4 rodičia, prvé preočkovanie v 6. roku života odmietajú 7 rodičia, jeden rodič odmieta

preočkovanie v 6. roku života a tiež MMR 2 a traja rodičia odmietajú preočkovanie v 13.roku života a zároveň MMR 2.

V roku 2019 sme sa zapojili do projektu **Európsky imunizačný týždeň 2019** pod heslom: „Hold podporovateľom očkovania“. V rámci projektu sme vytvorili článok, ktorý sme poskytli 13 printovým médiám, verejnosť sme informovali na našej webovej stránke, pre ambulancie prvého kontaktu sme pripravili stručné brožúrky a upravili sme v zmysle hesla projektu úradnú tabuľu RÚVZ. Osobné hlavne telefonické poradenstvo sme poskytli laickým záujemcom a zdravotníckymi pracovníkom.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom **očkovacom kalendári** na rok 2019.

6. 2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
 2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
 3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

VYHODNOTENIE

V roku 2019 bolo vykázaných celkovo 1189 prenosných ochorení, vrátane 193 prípadov nozokomiálnych nákaz, v roku 2018 to bolo 1043, z nich 180 nozokomiálnych nákaz. Mierny nárast bol zaznamenaný v počte hlásených ochorení na varicellu.

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 100 ochorení na salmonelovú enteritídu a 5 vylučovaní salmonel. V roku 2018 bolo zaznamenaných 147 ochorení na salmonelovú enteritídu a 5 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov. V jednom prípade bola zaznamenaná iná špecifikovaná salmonelová infekcia.

Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 4 prípadoch.

Ochorenie na bacilárnu dyzentériu nebolo v roku 2019 hlásené.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi *E. coli* bol zaznamenaný v 6 prípadoch (v roku 2018 - 8 ochorení).

Kampylobakteriálna enteritída bola zaznamenaná v 162 prípadoch, čo je nárast o 14 ochorení oproti roku 2018 (148 prípadov).

Epidémia na kampylobakteriálu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 1 prípade.

Enteritída *Y. enterocolitica* sa vyskytla v 8 prípadoch (v roku 2018 – 7 prípadov), v 101 prípadoch enterokolitída spôsobená *Clostridium difficile* (z toho 90 ako NN), čo predstavuje nárast o 23 prípadov ako v roku 2018 (v roku 2018 bolo 78 ochorení, z nich 71x NN).

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 73 chorých (z toho 2 prípady NN), v minulom roku u 61 chorých. Epidémia na rotavírusovú enteritídu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 1 prípade.

V 20 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom (2018 – 13) a v 12 prípadoch Norwalkvírusom (2018 – 98), epidémie neboli zaznamenané.

Hlásených bolo 23 prípadov hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu, minulý rok to bolo 8 ochorení. Ďalej bol zaznamenaný 1 prípad giardiózy, 6 prípadov enterobiózy a 1 prípad infekcie spôsobený Echinococcom.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** zaznamenávame 1 prípad akútnej VHB (2018 – 1), 13 prípadov chronickej VHB (2018 – 6), v 7 prípadoch nosičstvo HBsAg (2018-4). Akútna hepatitída typu C nebola zaznamenaná (2018 – 2), chronická hepatitída typu C v 10 prípadoch (2018 – 4). V 5 prípadoch bola hlásená akútna VHE (2018 – 6). U priamych kontaktov VHB bolo zahájené očkovanie proti VHB. Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** bol vykázaný 1 prípad ochorenia na pertussis (2018 - 4). Ochorenie sa vyskytlo u riadne očkovanej 41 ročnej ženy. Ďalej bolo vykázaných 14 prípadov RSV bronchitídy.

Na varicellu bolo hlásených 287 ochorení (rok 2018 - 105), na herpes zoster 14 ochorení (2018-18) a 4 prípady inf. mononukleozy.

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenaných 9 ochorení na streptokokovú septikémiu (1x strept. sk.A, 2x strept. sk. B, 2x Streptococcus pneumoniae, 4x iná strept. septikémia), v 2 prípadoch invazívne pneumokokové infekcie (z perikardu a peritonea) a 2 prípady šarlachu.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári, ale aj nemocniční lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. Oddelením lekárskej mikrobiológie v Banskej Bystrici boli potvrdené RT PCR vyšetrením 3 prípady, ostatné prípady boli potvrdené dôkazom antigénu. **SARI** bolo zaznamenané v 2 prípadoch - v roku 2018 nebolo hlásené.

V skupine neuroinfekcií neboli ochorenia zaznamenané.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenané 1 ochorenie vo včasnom lokalizovanom štádiu lymeskej boreliózy (2018 – 18), 2 ochorenia na artritídu pri LB (2018- 4), polyneuropatia pri LB nebola zaznamenaná (2018-3), 6 x kontakt alebo ohrozenie besnotou (2018 - 12). V 2 prípadoch bola hlásená hemoragická horúčka s renálnym syndrómom (2018 – 1), 2x toxoplazmóza (2018 – nebola hlásená).

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu, svrab bol zaznamenaný v 30 prípadoch (2018-26).

V skupine **pohlavných ochorení** bolo vykazovaných 15 chlamýdiových infekcií dolných častí močovopohlavnej sústavy (rok 2018-11), 9x syfilis (2018 – 1x syfilis kože), 8x gonokoková infekcia (2018-3) a 2x urogenitálna trichomonáda (2018-1x).

V roku 2019 bol zaznamenaný 1 prípad bezpríznakového HIV (2018 - nebol zaznamenaný).

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli hospitalizovaní prevažne na detskom, internom a infekčnom oddelení, postexpozícia vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii prevažne v Banskej Bystrici a v Leviciach.

V roku 2019 bolo pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 12 karanténnych opatrení pri črevných nákazoch.

V 1 prípade bol rozhodnutím regionálneho hygienika nariadený lekársky dohľad osobe, ktorá bola v kontakte s osobou pozitívnou na VHA.

Ďalej bolo vydaných 17 rozhodnutí kontaktom s pacientom pozitívnym na Klebsiellu pneumoniae carbapenemáza.

6. 3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

VYHODNOTENIE

Za rok 2019 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 1189 prípadov, z nich 786 bolo potvrdených, 365 možných a 38 pravdepodobných
- 329 spracovaných ohnisk
- 7 epidémií

Vykonané opatrenia v ohniskách :

- dezinfekcia 327 x
- zdravotná výchova 329 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 795 x
- informovanie zainteresovaných 17 x

6. 4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

VYHODNOTENIE

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz (NN), sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia.

V roku 2019 bolo hlásených a analyzovaných 193 nozokomiálnych nákaz. V nemocnici Svet zdravia, a.s., Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom ZH evidujeme spolu 145, na

oddeleniach nemocnice lokalizovanej v Banskej Štiavnici 38 prípadov nozokomiálnych nákaz, v Psychiatrickej nemocnici v Kremnici 10 prípadov NN.

Všeobecná nemocnica v ZH pokračovala v hlásení NN elektronickou formou. Pri nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

Nozokomiálne nákazy rozdelené podľa diagnóz: 90x enteritídy vyvolané *Clostridium difficile*, 38x septikémie, 3x infekcia HDC, 3x infekcia DDC, 1x zápal žíl, 2x rotovírusová enteritída, 1x salmonelová enteritída, 1x kampylobakteriálna enteritída, 2x infekcia močovej sústavy, 13x infekcia v mieste chirurgického výkonu, 26x infekcie po zavedení protetickej pomôcky, 1x infekcie po infúziách a 12x iné lokálne infekcie kože.

Nozokomiálne nákazy sa vyskytli na oddeleniach: OAIM 24x, detské oddelenie 2x, chirurgické oddelenie 17x, JIS 8x, interné oddelenie 82x, JIS 4x, neurologické oddelenie 5x, novorodenecké oddelenie 1x, gynekologicko-pôrodnické oddelenie 2x, Dom ošetrovateľskej starostlivosti Banská Štiavnica 8x, oddelenie dlhodobo chorých Banská Štiavnica 30x a 10 prípadov v Psychiatrickej nemocnici v Kremnici.

Pracovníci epidemiológie sú zapojení do plnenia projektu „Surveillance CDI“ a plnia Národného programu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike“.

V rámci Národného programu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike zorganizovali seminárne školenia pre zdravotníckych pracovníkov Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom a pre DSS v regióne RÚVZ ZH pre 119 pracovníkov z uvedených zariadení.

V máji 2019 sa uskutočnil 14. ročník kampane „Save Lives: Clean Your Hands“. RÚVZ ZH bolo do kampane zapojené. V rámci kampane bolo odobratých 40 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov a 30 klientov nemocnice bolo oboznámených o nutnosti potreby dezinfekcie rúk pred a po návšteve zdravotníckeho zariadenia. Pri edukácii bol použitý prístroj na kontrolu dezinfekcie rúk a boli poskytnuté propagačné materiály.

V roku 2019 boli sledované v rámci programu HELICS infekcie v mieste chirurgického výkonu. Bolo spracovaných spolu 53 dotazníkov v rámci Chirurgického oddelenia Všeobecnej nemocnice Žiar nad Hronom.

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol v roku 2019 vykonaný v lôžkovej časti Svet zdravia, a.s., Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom na internom oddelení A, B, JIS, gynekologicko-pôrodnickom oddelení, pôrodnej sále, na chirurgických operačných sálach, chirurgickom oddelení, chirurgickom oddelení - JIS, detskom oddelení, OAIM, neurologickom oddelení, ODCH, Dome ošetrovateľskej starostlivosti, chirurgickej ambulancii Svet zdravia, a.s., Všeobecnej nemocnici v Banskej Štiavnici a na dialyzačnom stredisku NOVAMED, s.r.o.

Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 320 sterov z prostredia a 40 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov. Na kontrolu sterility bolo odobraných 46 vzoriek.

ŠZD bez mikrobiálneho monitoringu bol vykonaný v 6 neštátnych pediatrických ambulanciách.

V máji 2019 boli vykonané mimoriadne ciele kontroly zamerané na hygienický stav priestorov a dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových zdravotníckych zariadeniach. Spolu bolo vykonaných 20 kontrol v dvoch lôžkových zdravotníckych zariadeniach patriacich Svetu zdravia, a.s., (v Žiari nad Hronom a v Banskej Štiavnici) a v Psychiatrickej nemocnici Kremnica.

Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčnými prostriedkami (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným

materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dezinfekciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientami. Sledovaný bol hygienický stav priestorov vrátane výskytu plesní.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime a nedostatkov v hygienickom stave priestorov boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedením nemocnice. Vykonané boli kontroly zamerané na dodržanie termínov odstránenia nedostatkov.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 136 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (82 STE a 54 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

Na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky bol vykonaný ŠZD v 12 zdravotníckych zariadeniach. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. Boli vydané 3 záväzné stanoviská na zmenu užívania stavby.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

VYHODNOTENIE

Zabezpečovaním sústavnej surveillancie prenosných ochorení a ukladaním represívnych opatrení kontrolujeme epidemiologickú situáciu. Pravidelným vyhodnocovaním epidemiologickej situácie informujeme cestou webovej stránky úradu obyvateľstvo o aktuálnom výskyte ochorení. Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačné analýzy epidemiologickej situácie. Rovnako informujeme o epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky a ARO. Do systému rýchleho varovania sme vytvorili dve hlásenia o výskyte SARI.

6.6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV V SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V roku 2019 bolo podľa harmonogramu odberov odobratých 6 vzoriek odpadových vôd, z toho 5 vzoriek bolo s negatívnym výsledkom, v jednom prípade bol pokus o izoláciu enterálnych vírusov z odpadovej vody pozitívny. Izolovaný bol Coxsackievirus B5.

V roku 2019 nebolo zaznamenané ani jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

VYHODNOTENIE

V roku 2019 prebiehali edukačné aktivity projektu Hrou proti AIDS zamerané na žiakov a študentov venované problematike HIV/AIDS. Navštívili sme 4 stredné školy a v spolupráci s Pohronským osvetovým strediskom v Žiari nad Hronom sme sa zúčastnili dvoch edukačných workshop-ov pre stredné školy. Spolu sa projektu Hrou proti AIDS zúčastnilo 160 študentov.

Individuálne anonymné poradenstvo v rámci Poradne HIV/AIDS prebiehalo po celý rok 2019. Poradenstvo osobné, telefonické alebo cestou elektronickej pošty bolo poskytnuté 30 osobám a v poradni sme odobrali a zabezpečili vyšetrenie 14 klientom. Výsledky vyšetrení boli negatívne. Vyšetrenia boli uskutočnené v biochemickom laboratóriu Alpha medical v Ružomberku.

6.8. PORADNE V OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

VYHODNOTENIE

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiadúcich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti.

Osobné hlavne telefonické poradenstvo sme poskytli 5 laickým záujemcom. Poskytli sme informácie a poradenstvo o očkovaní pred cestou do zahraničia s dôrazom na ďalšiu konzultáciu na špecializovanom pracovisku. Zdravotníckym pracovníkom bolo poskytnutých 50 konzultácií, hlavne o možných postupoch pri zmeškaných schémach povinného očkovania, pri návrate rodín zo zahraničia, alebo o zložení a sortimente vakcín na trhu.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním.

VYHODNOTENIE

V roku 2019 sme oslovili 16 stredných škôl regiónu Žiar nad Hronom. O edukačnú aktivitu mali záujem 2 stredné školy v Žiari nad Hronom. Spolu sme zabezpečili 3 vzdelávacie aktivity, ktorých sa zúčastnilo 123 študentov. Zhromaždené dotazníky pred a po edukácii sme spracovali a zaslali RÚVZ v Komárne.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

Pracovníci oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu realizovali:

A) *Výživa a stravovacie zvyklosti*

Realizovaných bolo 28 interaktívnych prednášok a besied pre 413 účastníkov, z toho 6 prednášok pre 76 dospelých. Realizovali 4 prednášky o poruchách výživy pre 66 účastníkov a 39 prednášok týkajúcich sa životného štýlu pre 515 účastníkov. Plnili projekt „Viem čo zjem“ podľa metodiky projektu - vykonali 3 prednášky a zabezpečili vyplnenie 65 dotazníkov (44 a 21 kontrola), ktoré boli zaslané gestorovi. V rámci „Školského programu“ v roku 2019 neboli realizované prednášky ani besedy pracovníkmi OPZaVkZ, ale mnohé školy sa do programu aktívne zapájajú vytváraním rôznych vlastných aktivít ako napr. deň mlieka, deň jablka, ochutnávka zdravej výživy a pod., na ktoré OPZaVkZ je pravidelne pozývané.

Súhrn : 74 prednášok pre 1038 účastníkov.

Z celkového počtu klientov vyšetrených v základnej PZ (329), v rámci vyšetrení ktorých bol vyhodnotený lipidový metabolizmus boli v 338 prípadoch zvýšené hodnoty zaznamenané v 185 prípadoch, čo je 54,73%. Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy v nadstavbových poradniach (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

B) *Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity*

Pohybovej aktivite bolo venovaných 5 prednášok pre 87 účastníkov.

V základnej poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti optimalizácie fyzickej aktivity 126 klientom. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom roku vyplýva pozitívny trend vo zvýšení pohybovej aktivity a to podľa 57,7% ného nárastu hodnôt HDL-cholesterolu (u žien 57,4% nárast, 58,3% u mužov).

V rámci plnenia projektu NAPPPA bolo zaslaných 70 vyplnených dát v šablóne v súbore excel obsahujúci výsledky vybraných meraní žiakov podľa metodiky projektu.

V spolupráci s VŠZP sa pracovníčka oddelenia zúčastnila celoslovenského branošportového dňa na Hrabínach, kde 36 záujemcov využilo možnosť merania TK a 43 záujemcov meranie celkového telesného tuku.

C) Tabak, alkohol, drogy

Pracovníčky oddelenia venujú tejto problematike pozornosť počas celého roku, ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom pri plnení projektu Mesta „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPPpP, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia v roku 2019 vykonali spolu 72 interaktívnych prednášok (z toho 8 prednášok s tematikou FAS) pre 1345 mladých poslucháčov (z toho 141 poslucháčov – FAS), vykonali 122 meraní prístrojom Smokerlyzer.

Oddelenie zabezpečovalo podľa harmonogramu ÚVZ SR 2 týždne Linku pomoci pri odvykaní od fajčenia. Zaevidovaných bolo 50 telefonických hovorov, z ktorých 20 bolo relatívne opodstatnených (9 hovorov veková skupina do 19 rokov, 11 hovorov vo vekovej skupine 20-64 rokov).

Pracovníci oddelenia sumarizujú správu Hlásenie vykonaných kontrol fajčenia za RÚVZ ZH. V roku 2019 pracovníci oddelenia (epidemiológia, HV, HŽP, HDM a OPPL) RÚVZ ZH vykonali spolu 651 kontrol dodržiavania zákona v zariadeniach podliehajúcich ŠZD.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky,

➤ **pracovné prostredie**

viď samostatne vyhodnotené v PaP oddelením PPL

➤ **životné prostredie**

viď samostatne vyhodnotené PaP oddelením HŽP.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“).
- 2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“).
- 3. Vybrané nádorové ochorenia.

Ad 1) Najefektívnejším špecifickým nástrojom na zníženie mortality a morbidity na KVO je plnenie programu CINDI v jeho dlhodobých, strednodobých a krátkodobých cieľoch, ktoré sú plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev, Národného akčného plánu v prevencii obezity a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity. Plnil sa formou odborného individuálneho poradenstva prostredníctvom činnosti poradenských centier podpory zdravia a činnosťou oddelenia výchovy k zdraviu, ktoré je zamerané svojimi aktivitami na skupiny mládeže, dospelých a verejnosť. Podrobne spracované v úlohe 9.2, 9.6. a 9.8. oddelenia OPZaVkJ.

Ad 2) Problematika ochorení na DM sa v posledných rokoch stáva jednou z prioritných celospoločenských problémov spoločnosti. V rámci Svetového dňa diabetu pracovníčky OPZaVkJ pripravili článok do regionálnej tlače a na webovú stránku úradu. Vytvorili nástenku pri hlavnom vchode úradu.

Problematike DM sa venovali aj pracovníčky základnej poradne zdravia. V zPZ zaznamenali 116 klientov s vyššími hodnotami cukru. Z analýzy dynamiky glukózy počas sledovania v PZ došlo u 40,0% klientov k poklesu hladiny glukózy (50% u mužov a 36,8% u žien).

Ad 3) Podobne ako DM aj mortalita a morbidita na nádorové ochorenia má stúpajúci trend. Prevencii onkologických ochorení je venovaná zvýšená pozornosť v poradenskom centre podpory zdravia ako aj pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia. V rámci Svetového dňa rakoviny bol umiestnený na webovej stránke úradu banner – „Svetový deň proti

rakovine“ a do regionálnych novín bol poskytnutý článok. Realizované boli 2 interaktívne prednášky pre 35 účastníkov. RÚVZ ZH zakúpil model prsníka a hrubého čreva z prostriedkov poskytnutých ÚVZ SR, ktoré sa budú využívať pri zdravotno - výchovných aktivitách oddelenia.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Vid' samostatné vyhodnotenie oddelením epidemiológie.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

V roku 2019 pracovníci OPZaVkZ zabezpečili vyplnenie 104 dotazníkov podľa metodiky prieskumu a zaslanie gestorovi – ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor

MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Plnenie NAPPO bolo zabezpečované v priebehu celého roku. Problematika stravovania a výživy, pohybovej aktivity bola súčasťou interaktívnych prednášok (vid' časť A a B. úlohy 9.1) .

Pracovníčky oddelenia vykonali 26 cvičenkám navštevujúcich POPA v telocvični II. ZŠ v ZH meranie celkového telesného tuku a BMI. V telocvični GMN v ZH 8 cvičencom meranie celkového telesného tuku a BMI, 30 cvičencom Zumbly poskytl počas 2 dní merania – BMI a celkového telesného tuku.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 329 klientov (77 mužov a 252 žien), z tohto počtu bolo 176 vyšetrených opakovane. V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory.

Z celkového počtu vyšetrení v zPZ (341), v rámci ktorých boli zistené zvýšené parametre celkového cholesterolu v krvi u 187 klientov (54,73%), zvýšené hodnoty TG u 88 klientov (26,35%) a vyššie hodnoty BMI index v 178 prípadoch (52,2%) bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom roku podobne ako v predchádzajúcich rokoch neboli zaznamenané výrazné zmeny v zmysle zlepšenia hodnôt u BMI (8,6%). Zlepšené hodnoty cholesterolu boli zaznamenané u 28,2% klientov, u TG v 60% tých došlo k poklesu hodnôt a u HDL cholesterolu nárast hodnôt bol zaznamenaný u 57,7%.

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – skupinová forma činnosti tejto poradne bola vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2019 navštevovalo 32 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Pracovníčky OPZaVkJ v rámci 8. ročníka kampane po zozbieraní 30 účastníckych listov , ktoré boli evidované na oddelení (distribuovali – 227 účastníckych listov), zorganizovali 23.7.2019 regionálne kolo. Vylosovaných bolo 15 výhercov, ktorí získali vecné ceny vďaka sponzorom (Mesto Žiar nad Hronom, Mesto Banská Štiavnica, Lekáreň Jánskeho, Žiar nad Hronom, Centrum voľného času, Žiar nad Hronom). Všetci účastníci postúpili do celoslovenského kola, ktoré prebehlo v mesiaci september v RÚVZ BB.

Spolu bolo z regiónu RÚVZ ZH zúčastnených 41 účastníkov (11 účastníkov zaslalo vyplnené ÚL priamo RÚVZ BB). RÚVZ ZH sa umiestnil na 3. mieste z počtu RÚVZ v SR, ktoré boli zapojené do kampane. V rámci celoslovenského kola boli vylosovaní 2 výhercovia z regiónu RÚVZ ZH.

Výsledky 8. ročníka kampane boli prezentované na odbornom fóre (ČDPM) a pracovníčka OPZaVkJ bola spoluautorkou prezentácie.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Prevenia zneužívania alkoholu patrí pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia medzi prioritné problémy mládeže súčasnej doby. Na regionálnej úrovni bolo realizovaných spolu 25 interaktívnych prednášok pre 445 mladých poslucháčov a 8 prednášok pre 141 účastníkov pri príležitosti „Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“. O problematiku FAS prejavili záujem:

- GMN A. Kmeťá Banská Štiavnica - 69 účastníkov + DVD (Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu, kvíz)

- Súkromná pedagogická a sociálna akadémia ZH - 35 účastníkov v spolupráci s CPPPaP + DVD (Až do dna..., Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu, kvíz)
- Súkromné gymnázium Kremnica + SUV Kremnica– 37 účastníkov + DVD (Až do dna..., Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu) v spolupráci s CPPPaP.

Spolu: 33 prednášok pre 586 účastníkov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Pri príležitosti- „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodného dňa starších“ , „Svetového dňa osteoporózy“ pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ v ZH realizovali nasledovné aktivity:

- 1) Bannery k jednotlivým predmetným svetovým dňom na webovej stránke úradu
- 2) Články do novín k Svetovému dňu Alzheimerovej choroby a Svetovému dňu osteoporózy do 11 regionálnych novín.
- 3) Nástenka pri vstupe RÚVZ v ZH
- 4) Výjazd poradne zdravia formou práce ako v základnej poradni zdravia tzn. komplexné vyšetrenie a vyhodnotenie kardiovaskulárneho rizika pre 11 klientov v rámci Medzinárodného dňa starších a Svetového dňa osteoporózy v DD v Žiari nad Hronom, spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.
- 5) V spolupráci so VŠZP aktivity zamerané na prevenciu kardiovaskulárnych ochorení a osteoporózy pre 79 záujemcov (36 meraní TK a 43 meranie celkového telesného tuku) spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu v DSS Hrabiny.
- 6) V rámci Svetového dňa Alzheimerovej choroby preventívne aktivity v DSS Ladomerská Vieska v spolupráci s VŠZP. Záujem o merania a poradenstvo prejavilo 57 klientov (41 meraní TK a 16 meraní celkového telesného tuku) spojené s distribúciou zv materiálu.

V klube dôchodcov v Žiari nad Hronom bola realizovaná prednáška s témou prevencia srdcovo-cievnych ochorení pre 64 dôchodcov.

Boli realizované 3 výjazdy základnej poradne zdravia:

- do Klubu dôchodcov v Hornej Vsi , kde bolo vyšetrených 23 klientov. 22 klientom bola vykonaná spirometria a 2 meranie prístrojom Smokerlyzer.
- do Klubu dôchodcov v Kremnici, kde bolo vyšetrených 19 klientov, 19 dôchodcom bola realizovaná spirometria.
- v Domove dôchodcov v Žiari nad Hronom – 11 klientov. 8 meraní celkového telesného tuku, 11 meraní spirometrom a 4 merania Smokerlyzerom.

Základnú poradňu zdravia vrátane s hore uvedenými výjazdmi navštívilo 107 klientov vo veku nad 55 rokov (65 vyšetrených klientov ambulantnou formou).

9.6 CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 341 vyšetrení z toho 80 mužov a 261 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 153 prípadoch (32 mužov, 121 žien), počet kontrolných vyšetrení 188 (48 mužov, 140 žien) z počtu 176 opakovane vyšetrených klientov (45 mužov a 131 žien).

Spolu bolo vyšetrených **329 klientov** – 77 mužov a 252 žien.

Realizovaných bolo 17 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia –

- 8x podnik – 2x Slovalco v Žiari nad Hronom, 2x Svetro a.s. v Banskej Štiavnici, 3x Neumann Žarnovica, OD Tesco.

- 3x DD (Horná Ves, Kremnica, Žiar nad Hronom)

- 5x organizácie - zamestnanci VŠZP, ZŠ pre sluchovo postihnutých v Kremnici, CPPPaP a 2x RÚVZ ZH,

- 1x študenti GMN v Banskej Štiavnici.

Spolu bolo výjazdovou formou vyšetrených 265 klientov, čo je 80,55% klientely PZ.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev.

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 338 celkový cholesterol, 330 cukor, 334 triglyceridy, 337 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 1339 štandardných biochemických vyšetrení). Firmy – Slovalco, Svetro, Neumann a RÚVZ ZH zakúpili pre svojich zamestnancov diagnostické prúžky (max. po 1 balení po 2-3 druhoch dg prúžkov) – GPT, Crea, Urea a UA – spolu bolo vykonaných 195 vyšetrení.

Ostatné merania: 313 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 334 antropometrických meraní, 334 meraní TK.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 5 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva skupinovú formou v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju navštívilo 32 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

POFA – dočasne mimo prevádzky.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 12 klientov, počet meraní krvného tlaku 37.

Poradňu zdravej výživy: o individuálne poradenstvo prejavil záujem 1 klient.

Poradňa HIV/AIDS -Poradenstvo pre HIV/AIDS využilo 44 klientov, z nich 5 prostredníctvom e mailu, 25 telefonicky, z toho 14 osobne (s anonymným odberom krvi na vyšetrenie protilátok).

V PCPZ bolo v roku 2019 bolo realizovaných spolu 7464 výkonov.

Aktivity OPZaVkZ pre verejnosť:

Svetové dni :

1) Svetový deň proti rakovine – 4.február

- článok, banner, nástenka.

2) Týždeň mozgu – 11.3.-17.3.2019

- Článok, banner, nástenka

- vedomostné aktivity – modelovanie mozgu – ŠKD ZŠ J. Horáka B. Štiavnica

- práca s pracovnými listami – Mestská knižnica J. Kollára Kremnica, Mestská knižnica Banská Štiavnica, Klub dôchodcov Horná Ves, Klub dôchodcov Kremnica.

3) Svetový deň zdravia – 4.4.2019

- banner

- výjazd PZ VŠZP (20 klientov), výjazd PZ ZŠ pre sluchovo-postihnutých Kremnica (15 klientov), výjazd PZ GMN A. Kmeťa Banská Štiavnica (30 klientov- študentov)

4) Svetový deň bez tabaku – 31.5.2019

- prednášky ŠZŠ Žarnovica – 24 žiakov, ZŠ A. Kmeťa Žarnovica – 12 žiakov, ZŠ Trnavá Hora – 10 žiakov, ZŠ J. Zemana Nová Baňa – 30 žiakov, ZŠ Brehy – 32 žiakov

- banner, článok na web stránke, nástenka v priestoroch RÚVZ ZH

- článok “Svetový deň bez tabaku“

- správa o podujatí Dňa otvorených dverí do mestského rozhlasu

- stánok v MsKC (3 merania), poradenstvo

5) Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonného obchodovaniu s nimi – 26.6.2019

19.6.2019 v priestoroch Pohronského osvetového strediska v ZH – workshop – „Fakty, mýty...takto by to malo byť“.

Dňa 24.6.2019 – SOŠ Žarnovica ako každý rok organizoval na škole Deň zdravého životného štýlu a prevencie. Pracovníčka OPZaVkZ realizovala prednášku zameranú na škodlivosť fajčenia. 5 žiakov využilo možnosť merania Smokerlyzerom.

6) Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme (9.september)

- prednášky –GMN A. Kmeťa Banská Štiavnica - 69 účastníkov + DVD (Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu)

- prednášky – Súkromná pedagogická a sociálna akadémia ZH - 35 účastníkov

- + DVD (Až do dna...+ Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu)

- prednášky – Súkromné gymnázium Kremnica + SUV Kremnica– 37 účastníkov + DVD (Až do dna...+ Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu)

Spolu: 8 prednášok pre 141 účastníkov

7) Deň srdca – 26.9.2019, heslo “Poznáte svoje riziko?“

- PZ Neuman, 1.10. a 2.10.2019 – 32 klientov

- PZ RÚVZ ZH – 21 klientov

- Banner, nástenka

8) Svetový deň obezity – 11.10.2019

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ v ZH realizovali edukačné aktivity spojené s meraním BMI a celkového telesného tuku 48 dospelým záujemcom (34 v meste Žiar nad Hronom a 14 v meste Banská Štiavnica). O meranie prejavili záujem 4 muži a 44 žien. O meranie a poradenstvo mala najvyšší záujem veková skupina 65 a viac ročných žien (13) a veková skupina 35-44 ročných žien (8).

9) Október – Osteoporóza 20.10., Alzheimerova choroba 21.9.2019

- banner, nástenka, články do novín
- Domov dôchodcov Žiar nad Hronom – 11 klientov
- Hrabiny Nová Baňa – 79 klientov (merania TK, celkového telesného tuku), zv materiál
- Ladomerská Vieska – Športový deň (športový deň -57 klientov (merania TK a celkového telesného tuku), zv materiál

10) Európsky týždeň boja proti drogám – november- 46.týždeň

- 1) Interaktívna prednáška spojená s premietnutím DVD pre 20 stredoškolákov na Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Žiari nad Hronom s témou Škodlivé účinky alkoholu a DVD- Fetálny alkoholový syndróm
 - 2) Interaktívna prednáška pre 38 žiakov ZŠ Jána Zemana Nová Baňa s témou Škodlivé účinky alkoholu spojená s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a praktickou ukážkou prostredníctvom Simulátora opitosti (okuliare).
 - 3) Interaktívna prednáška pre 22 žiakov v ŠKD „Motýliky“ pri II. ZŠ M.R.Štefánika 17, s témou Škodlivosť fajčenia spojená s distribúciou zv materiálu a názornou ukážkou s využitím ako pomôcky „fajčiarskej fľaše“.
 - 4) Interaktívna prednáška pre 48 žiakov v ZŠ Župkov, s témou Škodlivosť fajčenia s názornou ukážkou s využitím ako pomôcky „fajčiarskej fľaše“.
 - 5) Interaktívna prednáška pre 48 žiakov ZŠ Brehy s témou Škodlivé účinky alkoholu spojená s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a praktickou ukážkou prostredníctvom Simulátora opitosti.
 - 6) Interaktívna prednáška pre 28 žiakov v ZŠ Brehy, s témou Škodlivosť fajčenia s názornou ukážkou s využitím ako pomôcky „fajčiarskej fľaše“.
 - 7) Interaktívna prednáška pre 51 žiakov v Spojenej škole internátnej v Kremnici, s témou Škodlivosť fajčenia.
 - 8) 2 interaktívne prednášky pre 48 žiakov ZŠ Hronský Beňadik s témou Škodlivé účinky alkoholu spojená s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a praktickou ukážkou prostredníctvom Simulátora opitosti.
 - 9) Interaktívna prednáška pre 29 stredoškolákov v SOŠ pre nepočujúcich v Kremnici s témou Legálne drogy spojená s distribúciou zv materiálu.
- Súhrn: 10 interaktívnych prednášok pre 283 žiakov zo 7 ZŠ a 49 stredoškolákov z 2 SŠ.

11) HIV/AIDS – 1.december

- GMN A. Kmeť a B. Štiavnica, 48 študentov, SOŠ pre nepočujúcich Kremnica – 29 účastníkov
40 ks letákov
- ŠZŠ Žarnovica – 18 účastníkov
- ZŠ Jána Zemana Nová Baňa – 44 účastníkov, 32 ks letákov
panel pri vchodových dverách, banner, web – článok
Spolu: 110 účastníkov

V rámci spolupráce s inými subjektmi:

- 2x First lego league (CVČ, MsKC) – 25 meraní TK, 6 meraní BMI, 18 meraní celkového telesného tuku, 16 meraní spirometrom, 9 meraní smokerlyzerom, 4 merania flexibility.
- Deň otvorených dverí SOŠOaS Žiar nad Hronom – 17 meraní celkového telesného tuku, 8 meraní spirometrom, 23 meraní smokerlyzerom, 23 meraní TK.
- Ukončenie krúžkovej činnosti (CVČ) – 8 meraní TK, 1 meranie spirometrom, 2 merania smokerlyzerom.
- Celoslovenský športový deň Ladomerská Vieska (VšZP) – 41 meraní TK, 16 meraní celkového telesného tuku.
- Celoslovenský športový deň Hrabiny-Nová Baňa – 36 meraní TK, 43 meraní celkového telesného tuku, distribúcia zv materiálu.

9.7. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Pracovnícky oddelenia venujú tejto problematike pozornosť počas celého roku, ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom pri plnení projektu Mesta „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPPaP, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i.

RÚVZ – OPZaVkJ už piaty rok aktívne spolupracuje s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Žiari nad Hronom, OR PZ Žiar nad Hronom a pracovníčkami Terénnej a komunitnej sociálnej práce mesta Žiar nad Hronom. Problematike prevencie fajčenia sa venovali na 64 prednáškových aktivitách v regióne RÚVZ ZH, prednášok a besied sa zúčastnilo 1204 žiakov a súčasťou bola distribúcia zdravotno-výchovného materiálu. Zúčastnili sa dvakrát 7. ročníka (v meste Žiar nad Hronom) regionálneho kola robotičkej súťaže „First lego league“. Pri svojich aktivitách pracovnícky ako praktickú pomôcku využívali okuliare simulujúce opitost' a „fajčiarsku fľašu“. Distribuovaný bol zdravotno-výchovný materiál, skladačky, model ľudského tela, letáky o zdravej výžive; škodlivosti fajčenia, drog a alkoholu a mnohé iné. Deti riešili rôzne labyrinty, z ktorých sa mali možnosť naučiť niečo o zdravom životnom štýle. Pri svojich aktivitách v teréne vykonali spolu 122 meraní Smokerlyzerom.

V rámci „Svetového dňa bez tabaku“ boli realizované prednášky na 5 ZŠ pre 108 žiakov (detailnejšie vid' 9.6) .

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu v rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám“ zrealizovali aktivity (ako je hore uvedené v úlohe 9.6) - 10 interaktívnych prednášok, pre 283 žiakov zo 7 ZŠ a 49 stredoškôľakov z 2 SŠ.

V rámci „Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“ bolo realizovaných 8 interaktívnych prednášok na 4 stredných školách pre 141 účastníkov (vid' 9.6)

- v rámci „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonného obchodovania s nimi“ v priestoroch Pohronského osvetového strediska v ZH realizovali pracovníčky workshop – „Fakty, mýty...takto by to malo byť“. Na SOŠ Žarnovica ako každý rok organizovali na škole Deň zdravého životného štýlu a prevencie. Pracovníčka OPZaVkZ mala prednášku zameranú na škodlivosť fajčenia. 5 žiakov využilo možnosť merania CO Smokerlyzerom.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

V roku 2019 pracovníčky oddelenia plnili projekt NAPPPA súčasťou ktorého bolo vyplnenie dotazníka žiakmi vybraných ZŠ, hodnotenie držania tela, flexibility spirometrické vyšetrenie. Podľa metodiky projektu bolo vyšetrených 70 žiakov základných škôl. Získané výsledky meraní boli zaslané gestorovi – RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Analýzu z výsledkov meraní žiakov regiónu RÚVZ ZH prezentovala pracovníčka OPZaVkZ na vnútro úradnom odbornom seminári a bola uverejnená na webovej stránke úradu..

V priebehu roka bolo realizovaných 5 prednášok zameraných na zvýšenie pohybovej aktivity pre 87 mladých účastníkov.

Pracovníčky oddelenia vykonali 26 cvičenkám navštevujúcich POPA v telocvični II. ZŠ v ZH meranie celkového telesného tuku a BMI. V telocvični GMN v ZH 8 cvičencom meranie celkového telesného tuku a BMI, 30 cvičencom Zumby poskytl počas 2 dní merania – BMI a celkového telesného tuku.

Spolu: 64 meraní BMI a celkového telesného tuku.

Odpočet plnenia regionálnych priorít za rok 2019

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

- sledovanie mikrobiálnej kvality piesku z detských pieskovísk a technického zabezpečenia detských ihrísk v materských školách a z detských pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí

Riešenie projektu zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská zriadené v predškolských zariadeniach a v rámci občianskej vybavenosti sa uskutočnilo v 2 etapách – marec až jún a júl až november. V rámci sledovania mikrobiálnej a parazitárnej kvality piesku z detských pieskovísk pri materských školách a z pieskovísk zriadených v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí, bolo odobratých celkom 43 vzoriek piesku z 43 pieskovísk, z ktorých 35 pieskovísk sa nachádzalo v areáli materských škôl a 8 pieskovísk bolo verejných. Zo 43 vzoriek pieskov, odobratých na vyšetrenie, v 5 vzorkách kvalita piesku nevyhovovala vo vyšetrených ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, a to v 1 prípade pre prekročené najvyššieho prípustného množstva termotolerantných koliformných baktérií, v 1 prípade pre prekročené najvyššieho prípustného množstva termotolerantných koliformných baktérií a zároveň fekálnych streptokokov, v 1 prípade pre prekročené najvyššieho prípustného množstva fekálnych streptokokov a zároveň pre nález geohelmintov (vajíčok a lariev) a parazitov *Toxocara sp.* a v 2 prípadoch pre nález geohelmintov (vajíčok a lariev) a parazitov *Toxocara sp.* a *Ancylostoma sp.* Vo všetkých prípadoch išlo o pieskoviská umiestnené v areáloch materských školách. Prevádzkovateľom týchto materských škôl boli vydané opatrenia rozhodnutím zabezpečiť zdravotne bezchybný piesok v pieskovisku, s termínom dňa doručenia rozhodnutia. O vykonanom opatrení sme boli písomne a telefonicky upovedomení.

Vo všetkých kontrolovaných pieskoviskách pri materských školách, okrem 1 prípadu, je vytvorená možnosť uzavrieť hraciu plochu pieskoviska buď celtovinovou plachtou, alebo rôznymi drevenými krytmi. Výmena piesku v pieskoviskách sa podľa záznamov prevádzkovateľov konala najčastejšie v prechádzajúcom roku. Väčšina pieskovísk vybudovaných v rámci občianskej vybavenosti sú oplotené s uzamykateľnou bráničkou.

Na základe žiadosti vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava boli v tabuľke spracované výsledky rozborov piesku z detských pieskovísk zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

- spolupráca pri riešení projektu Úrazy u detí v Slovenskej republike

Na základe pokynu ÚVZ SR v Bratislave č. OHDM/8799/28173/2018 a na základe žiadosti Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI) v Bratislave č. NCZI-00412-2018-5000-001 zo dňa 20.11.2018, zodpovedná osoba za RÚVZ v Žiari nad Hronom kontaktovala vedenie vybranej nemocnice so žiadosťou o spoluprácu pri riešení projektu Úrazy u detí v SR. Anonymizované dotazníky boli na požiadanie personálu nemocnice vyplňané rodičmi. Pracovník RÚVZ v Žiari nad Hronom zozbieral vypísané dotazníky v mesiacoch júl v počte 12, august v počte 1, september a október v počte 0. Spracované údaje o úrazoch detí v Slovenskej republike boli v tabuľkovej forme v programe Excel elektronicky zaslané na NCZI.

- hodnotenie jedálnych lístkov v materských školách za mesiac október a november 2019

V rámci etapy riešenia projektu v roku 2019 sa uskutočnilo hodnotenie jedálnych lístkov v 3 vybraných materských školách, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, za mesiac október a november 2019. Hodnotenie bolo vykonané v zmysle prílohy č. 1 k vyhláske č. 330/2009 Z. z. o zariadeniach školského stravovania.

Materská škola Vyhne.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 1,00 – desiata,
 1,00 – olovrant,

- november 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 1,00 – desiata,
 1,00 – olovrant.

Jednotlivé druhy jedál v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál, polievok a doplnkových jedál.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín, ako aj obilninových vložiek.
- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené z hydiny, bravčoviny a rýb, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 2 – 5 x mesačne, múčne pokrmy 3 – 4 x mesačne, 1 x v rámci sledovaných mesiacov bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 2 x za mesiac,.
- Hlavné jedlo z rýb bolo na jedálnom lístku zaradené 2 – 3 x mesačne, ryby boli doplnené vo forme nátierok, ktoré boli podávané 3 x mesačne.
- Ako príloha k mäsovým jedlám sa striedali zemiaky 6 x za mesiac, ryža 4 – 6 x mesačne, cestovinová príloha 1 – 4 x za mesiac a knedľa 1 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 3 – 6 x mesačne. Zelenina ako obloha k desiata, hlavnému jedlu a olovrantu sa podávala denne.
- Čerstvé ovocie bolo zaradené 6 – 10 x za mesiac, ak finančný limit dovoľí tak aj častejšie.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50 % zastúpením ovocia, džúsy.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 9 – 10 x mesačne, vrátane desiaty a olovrantu.
- Desiata, olovrant – zastúpené boli rôzne druhy nátierok, čerstvé ovocie bolo podávané denne v rámci finančného limitu, rovnako aj zeleninová príloha, 2 x mesačne bolo podávané sladké pečivo, resp. múčnik, mlieko bolo podávané denne.

Materská škola, Sládkovičova 1130, Žarnovica.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 0,95 – desiata,
 1,00 – olovrant,

- november 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 1,00 – desiata,
 1,00 – olovrant.

Hlavné jedlá, polievky a olovrant v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál, polievok a doplnkových jedál. V mesiaci október mala desiata znížený koeficient pestrosti stravy z dôvodu opakovaného podávania rovnakej nátierky.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín, ako aj obilninových vločiek.
- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené z hydiny, bravčoviny a rýb, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 4 – 7 x mesačne, múčne pokrmy 2 - 3 x týždenne, 1 x v rámci sledovaných mesiacov bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 1 – 2 x za mesiac.
- Hlavné jedlo z rýb bolo na jedálnom lístku zaradené 2 x mesačne, ryby boli doplnené vo forme nátierok, ktoré boli podávané 4 – 5 x mesačne.
- Ako príloha k mäsovým jedlám sa striedali zemiaky 6 x za mesiac, ryža 2 – 3 x mesačne, cestovinová príloha 2 – 4 x za mesiac a knedľa 1 – 2 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 5 – 12 x mesačne a knedľa 1 – 2 x za mesiac. Zelenina ako obloha k desiata, hlavnému jedlu a olovrantu sa podávala denne.
- Čerstvé ovocie bolo zaradené 8 – 16 x za mesiac, ak finančný limit dovoľí tak aj častejšie.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50% zastúpením ovocia, džúsy.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 12 – 14 x mesačne, vrátane desiaty a olovrantu.
- Desiata, olovrant – u desiaty bol za mesiac október znížený koeficient pestrosti stravy na 0,95 z dôvodu opakovaného podávania nátierky šunkovej s vajcom a to 2 x v uvedenom mesiaci. Olovrant za mesiac október a desiata a olovrant za mesiac november v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť stravy, zastúpené boli rôzne druhy nátierok, ryby vo forme nátierok boli podávané 4 – 5 x mesačne, čerstvé ovocie bolo podávané denne v rámci finančného limitu, rovnako aj zeleninová príloha, ktorá inak bola podávaná 3 – 4 x týždenne, 2 – 4 x mesačne bolo zaradené sladké pečivo, resp. múčnik, mlieko bolo podávané denne.

Materská škola Svätý Anton.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 0,95 – desiata,
 1,00 – olovrant,

- november 2019 1,00 – polievka,
 1,00 – hlavné jedlo,
 1,00 – desiata,
 1,00 – olovrant.

Hlavné jedlá, polievky a olovranty v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál, polievok a doplnkových jedál. V mesiaci október mala desiata znížený koeficient pestrosti stravy z dôvodu opakovaného podávania rovnakého druhu jedla.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín, ako aj obilninových vločiek.
- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené z hydiny, bravčoviny a rýb, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 3 – 5 x mesačne, múčne pokrmy boli zaradené 3 x týždenne, 1 x v rámci sledovaných mesiacov bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 1 – 2 x za mesiac.
- Hlavné jedlo z rýb bolo na jedálnom lístku zaradené 2 x mesačne, ryby boli doplnené vo forme nátierok, ktoré boli podávané 1 – 2 x mesačne.
- Ako príloha k mäsovým jedlám sa striedali zemiaky a ryža 6 – 8 x mesačne, cestovinová príloha 2 x za mesiac a knedľa 1 – 2 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 5 – 6 x mesačne. Zelenina ako obloha k desiata, hlavnému jedlu a olovrantu sa podávala denne.
- Čerstvé ovocie bolo zaradené 6 – 11 x za mesiac, ak finančný limit dovoľí tak aj častejšie.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50% zastúpením ovocia, džúsy.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 6 – 12 x mesačne, vrátane desiaty a olovrantu.
- Desiata, olovrant – u desiaty bol za mesiac október znížený koeficient pestrosti stravy na 0,95 z dôvodu opakovaného podávania pečiva vodového s maslom a zeleninovou oblohou - rajčiakom a to 2 x v uvedenom mesiaci. Olovrant za mesiac október a desiata a olovrant za mesiac november v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť stravy, zastúpené boli rôzne druhy nátierok, ryby vo forme nátierok boli podávané 1 – 2 x mesačne, čerstvé ovocie bolo podávané denne, zeleninová príloha 3 – 4 x týždenne, 3 – 4 x mesačne bolo zaradené sladké pečivo, resp. múčnik, mlieko bolo podávané denne.

- monitoring údajov zaočkovanosti detí v materských školách

Údaje o zaočkovanosti detí v materských školách za školský rok 2019/2020 v spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom boli získané vykonaním cieleného ŠZD, elektronickou formou a telefonicky. Za očkované dieťa sa, pri zbere údajov, považovalo každé dieťa, ktoré absolvovalo aspoň niektoré z povinných typov očkovaní. Na základe zistených údajov o zaočkovanosti detí v materských školách bolo zistené, že v 57 materských školách je zapísaných 2371 detí, z toho 29 zariadení navštevuje spolu 69 nezaočkovaných detí, čo je 2,91 %.

- výkon mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru so zameraním na dodržiavanie organizačného a technického zabezpečenia poskytovania tzv. obedov zadarmo v školských stravovacích zariadeniach

V dňoch od 06.11.2019 do 20.11.2019 bolo v spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom vykonaných 13 mimoriadnych cielených kontrol vo vybraných školských stravovacích zariadeniach pri základných školách. Pri kontrolách bolo zistené:

- k navýšeniu počtu stravníkov došlo v 12 školských stravovacích zariadeniach pri základných školách – v 4 zariadeniach sa navýšil počet stravníkov od 5 detí do 20, v 3 zariadeniach od 30 do 50 detí, v 4 zariadeniach od 70 do 100 detí a v 1 zariadení došlo k zníženiu počtu stravníkov o 12 detí,
- v žiadnej zo základných škôl nedošlo k narušeniu organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu,
- vo všetkých školských stravovacích zariadeniach je vyhovujúci počet personálu, pričom v 4 školských stravovacích zariadeniach došlo k navýšeniu počtu pracovníkov kuchyne o 1 osobu s pracovným zaradením pomocná sila, v 1 zariadení sa navýšil počet pracovníkov kuchyne o 3 osoby a o 1 administratívneho pracovníka,
- v 1 prípade bolo zriadené v rámci základnej školy nové školské stravovacie zariadenie – školská jedáleň s kuchyňou s prípravou pokrmov nad 300 jedál denne a s počtom pracovníkov 9. V predchádzajúcom období v uvedenej základnej škole pre stravovanie žiakov slúžila výdajňa stravy, s počtom stravníkov cca 200. V súčasnosti v rámci poskytovania tzv. obedov zadarmo musela základná škola pristúpiť k predĺženiu prestávky v čase vydávania obedov o 10 minút,
- niektoré základné školy museli zabezpečiť doplnenie strojno-technologického vybavenia kuchyne (napr. konvektomaty) a doplnenie pracovných plôch pre zabezpečenie dodržiavania požiadaviek na výrobu, manipuláciu a podávanie hotových pokrmov, z dôvodu navýšenia počtu stravníkov,
- v prípade neodhlásených obedov umožňujú všetky kontrolované školské stravovacie zariadenia rodičom odber obeda, do 3 hodín po tepelnom dohotovení pokrmov. Ide výlučne o obedy v prvý deň ochorenia, s povinnosťou platby rodiča 1,20 €. Všetky ostatné neodhlásené a neodobraté obedy sa stávajú kuchynským biologickým odpadom.

Správa o výsledkoch cieleného ŠZD bola v tabuľkovej forme zaslaná na ÚVZ SR Bratislava.

- vykonanie mimoriadnych cielených kontrol v kauze poľského hovädzieho mäsa

Prípisom doručeným RÚVZ v Žiari nad Hronom dňa 29.01.2019, ÚVZ SR požiadal o vykonanie mimoriadnych cielených kontrol v zariadeniach spoločného stravovania so zameraním na vysledovateľnosť hovädzieho mäsa pre podozrenie na spracúvanie mäsa z chorého hovädzieho dobytku v Poľsku.

Zamestnanci odd. HDM v období od 29.01.2019 do 04.02.2019 vykonali spolu 12 kontrol, z toho 7 úradných kontrol potravín v predškolských zariadeniach a 4 v školských zariadeniach a 1 štátny zdravotný dozor v školskom zariadení.

Správa o výsledku bola zaslaná odd. HV na ÚVZ SR Bratislava.

- spolupráca pri riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative) v SR je súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“. Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO a bol schválený etickou komisiou. Ide o rutinné meranie žiakov I. stupňa základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a od 8 do 8,99 rokov. Uvedený projekt prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Pre

zber údajov boli na jednotlivé RÚVZ zaslané materiály – dotazník pre meranie detí, rodinný dotazník, informovaný súhlas pre rodičov a dotazník pre školy. Zber údajov pre projekt sa riešil v mesiaci november 2018 vo vybraných mestských a vidieckych školách, kde sa po získaní informovaného súhlasu rodičov zozbierali vypísané dotazníky a uskutočnilo meranie detí. Všetky údaje sú anonymizované.

V roku 2019 boli zozbierané údaje, spracované v tabuľkovej forme, postupne elektronicky zaslané koordinátorke projektu COSI a to v mesiaci február údaje z antropometrických meraní detí a údaje o školách, v ktorých sa vykonali merania a v mesiaci máj údaje z rodinného dotazníka.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1. Odbor hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 Plnenie Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Pitná voda

Na základe povinného monitoringu pitnej vody sme odobrali 65 vzoriek vôd /z toho 56 na minimálnu analýzu, 8 na úplnú analýzu, 1 na mikrobiologickú analýzu/. Ďalších 26 vzoriek uhradili prevádzkovatelia zdrojov pitnej vody vo svojej správe, z nich 8 bolo úplných analýz. Ako ŠZD sme vykonali odbery a analýzy 15 vzoriek pitnej vody /z toho 5 vzoriek v rámci monitoringu pitnej vody/, podnet na nevyhovujúcu kvalitu nebol. Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby mimo monitoringu: 95 vzoriek. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre pitnú vodu. Z príležitosti Svetového dňa vody sme poskytli konzultácie a poradenstvo pre 250 klientov, prevzatých bolo 234 vzoriek na vyšetrenie ukazovateľov dusičnany a dusitany /z toho 14 nevyhovujúcich v ukazovateli dusičnany, 2 nevyhovujúce v ukazovateli dusitany/.

Voda na kúpanie

Z vnútorných bazénov a víriviek sme odobrali 134 vzoriek na laboratórnu analýzu zo 14-tich zariadení, z nich 129 vzoriek ako platenú službu pre prevádzkovateľov, z nich 14 vzoriek aj na vyšetrenie Legionella species s negatívnym výsledkom. Z celkového počtu odobratých a vyšetrených vzoriek bolo 5 vzoriek v rámci ŠZD. Na Mestskej krytej plavárni v Žiline – vnútorný bazén sme odobrali a vyšetrili ako platenú službu 10 sterov na mikrobiologickú kontrolu prostredia. Jedna vzorka bazénovej vody bola vyšetrená a zhodnotená pre objednávateľa mimo pôsobnosti RÚVZ Žilina. Kvalita vody nami odobratých a vyšetrených vzoriek, ako aj predkladanými analýzami vzoriek prevádzkovateľmi zariadení, je uvedená v informačnom systéme Voda na kúpanie.

Počet vzoriek s prekročenou medznou hodnotou odobratých pracovníkmi odd. HŽPZ je 75, závadnosť vzoriek je 55,97 %. Počet predložených protokolov o kvalite vody na kúpanie z piatich zariadení je 55, počet vzoriek s prekročenou medznou hodnotou je 1, závadnosť vzoriek je 1,81 %.

Počas LTS 2019 bolo odobratých a vyšetrených 74 vzoriek bazénovej vody, z toho

- na základe objednávky prevádzkovateľov - 17 vzoriek pred uvedením kúpalísk do prevádzky,
- 45 vzoriek počas LTS 2019 (z toho 6 vzoriek aj s Legionella species v bazénoch s vodnými atrakciami),
- ako ŠZD - 12 vzoriek.

Zároveň boli odobraté a vyšetrené ako platená služba 3 vzorky pitnej vody (TK Stráňavy, MK Bytča, LÁŽO-PLÁŽO Žilina) v rámci mimoriadnej kontroly kvality pitnej vody pred sezónnym využívaním časti verejného vodovodu na hromadné zásobovanie, s vyhovujúcim výsledkom.

Kvalita bazénovej vody počas LTS 2019 je uvedená v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, rovnako priebeh sezóny v týždenných hláseniach.

Celková závadnosť vzoriek: 21 vzoriek, 28,37 %.

Mikrobiologicko-biologická závadnosť: 19 vzoriek, 25,67 %.

Fyzikálno-chemická závadnosť: 4 vzorky, 5,40 %.

Za opakované kontrolné vzorky po vykonaní opatrení na zabezpečenie vyhovujúcej kvality bazénovej vody boli uplatnené náhrady nákladov konania prevádzkovateľovi kúpaliska TK Veronika v Rajci vo výške 227,90 eur.

Dňa 16.7.2019 bola v rámci ŠZD odobratá vzorky vody z Vodného diela Žilina s vyhovujúcim výsledkom Vodné dielo Žilina nie je vyhlásené na kúpanie, je využívané na plaveckú časť súťaže Žilinský triatlon a obyvateľmi na vodné športy.

Na kvalitu vody v bazéne Hotela Bránica v Belej obdržal RÚVZ Žilina neopodstatnený podnet.

Ochorenia z pitnej vody a vody na kúpanie hlásené neboli.

Hluk

V roku 2019 sa riešili aktuálne podnety na zdroje z hudobných prevádzok, z výrobných prevádzok, z VZT zariadení a klimatizačných jednotiek, z dopravy (cestná) a hluk obehového čerpadla v suteréne bytového domu (výmenníková stanica mimo objekt bytového domu). Spolu bolo vykonaných 13 meraní. Predmetom riešenia podnetu dopravného hluku bola cesta I/1/8. Keďže sme robili v roku 2006 24 hodinové meranie, ktorého závery boli v rozpore s platnou legislatívou (PL), tak sme porovnávali vybrané časové úseky s 24 hodinovým meraním: (1.hodnota je rok 2006 a 2.hodnota v zátvorke je rok 2019): $L_{aeq,60min.} = 65,7 \text{ dB}$ (69,6 dB) -14:00 -15:00 hod., pričom prejazdnosť bola 1311 (2139) mot.vozidiel, z toho 1020 (1684) os.áut, 267 (427) nákl.áut, 22(21) autobusov, 2 (6) motocykle. Hodnota hluku vzrástla, rovnako počet motorových vozidiel. V roku 2006 bolo zrealizované 24 hodinové meranie, ktorého závery boli v rozpore s PL. Problém tejto cesty vyrieši diaľnica tunelom Višňové, ale táto stavba je v súčasnosti zastavená. Ďalšie meranie na Murgašovej ulici pri estakáde, preukázalo účinnosť protihlukovej steny a posudzované hodnoty boli vyhovovali PL. Ďalšie meranie sa uskutočnilo na ulici Lichardovej, kde je hlavným zdrojom hluku ulica Mostná, cesty I/61 a I/64. Na meracom mieste boli v referenčnom časovom intervale večer namerané ekvivalentné hladiny A zvuku: $L_{aeq,60min.} = 71,5 \text{ dB}$ (18:00-19:00 hod., pričom prejazdnosť bola 2277 motorových vozidiel; $L_{aeq,60min.} = 70,1 \text{ dB}$ (19:00 -20:00 hod., pričom prejazdnosť bola 2022 mot.vozidiel; $L_{aeq,60min.} = 68,6 \text{ dB}$ (20:00 -21:00 hod., pričom prejazdnosť bola 1141 mot.vozidiel; $L_{aeq,60min.} = 66,9 \text{ dB}$ (21:00 -22:00 hod., pričom prejazdnosť bola 780 mot.vozidiel). Posudzovaná hladina A zvuku v referenčnom časovom intervale večer z celkovej dopravy je $L_{RAeq,4h} = 71,4 \text{ dB}$, čo nie je v súlade s PL, pričom celková prejazdnosť bola 6220 motorových vozidiel. Posudzované hladiny A zvuku z dopravného hluku sú prekročené, RÚVZ Žilina zvolal jednanie so Slovenskou správou ciest a inými dotknutými orgánmi štátnej správy za účelom zníženia hluku (bude sa realizovať nový asfaltový koberec s útlmom 6 dB). Samostatným problémom je hluk z hudobnej produkcie živej alebo reprodukovanej hudby. Pri meraní reprodukovanej i živej hudby v Xtreme parku –Vodné dielo otvorený priestor s tancom na ihriskách pre beach volleybal bola posudzovaná hladina A zvuku v referenčnom časovom intervale noc $L_{R,Aeq,8h} = 62,6 \text{ dB}$. Akcia býva od 20:00 do 4:30 a značne obťažuje okolie hlukom. Protikladom bol podnet na akcie (svadby, oslavy) konané v Chateau Gbeľany, kde posudzované hladiny A zvuku boli v súlade s PL. Každoročne sa konajú Staromestské slávnosti, kde sú hodnoty prekročené, ale majú klesajúcu tendenciu za posledné roky. Mierne prekročené posudzované hodnoty A zvuku, ktoré krátkodobo pôsobia, nepredstavujú zvýšené riziko ohrozenia zdravia alebo ohrozenia života. Ďalším problémom sú VZT a klimatizačné zariadenia. V rámci revitalizácie mestských center dochádza k nadstavbe, dostavbe jestvujúcich historických budov, ktoré majú voľný priestor vo vnútroblokoch, sem sú vyústené odsávacie zariadenia z prevádzok, ale i chladienie, klimatizácia a VZT a oproti sú okná z bytového domu.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Žiline nedostal žiadne pokyny na zapojenia sa do plnenia úlohy, až kým nebudú stanovené národné ciele, ktoré schváli rokovanie vlády SR.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Podľa Zoznamu pesticídnych látok pre monitorovanie pitnej vody a jej zdrojov a odporúčaného postupu pri zisťovaní a hodnotení pesticídov a ich metabolitov v pitnej vode a v jej zdrojoch, uvedených na stránke ÚVZ SR a po konzultácii o materiálových a technických možnostiach odd. laboratórií RÚVZ Žilina sa úrad do úlohy v roku 2020 zapojí.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

RÚVZ Žilina sa v roku 2018 zapojil do mimoriadneho cieleného ŠZD v soláriách. V spolupráci s RÚVZ v kraji bolo vytypovaných 5 zariadení v pôsobnosti každého RÚVZ v kraji, vhodných na realizovanie objektivizácie UV žiarenia pracovníkmi ÚVZ SR v Bratislave s časovým harmonogramom, pri uplatnení kritérií – počet opaľovacích prístrojov v zariadení, dátum poslednej objektivizácie UV žiarenia, problematickosť zariadenia. V rámci RÚVZ Žilina bolo dňa 9.10.2019 vykonané meranie UV žiarenia a kontrola zariadenia na ul. Na Bráne č. 4 v Žiline, s vyhovujúcou nameranou hodnotou celkovej účinnej ožiarenosti a zisteným nesúlalom maximálnej doby expozície na opaľovacích prístrojoch, s opatreniami. V tento deň bol vykonaný aj pokus o kontrolu a meranie v zariadení Charlie centrum na ul. Geromettu 3 v Žiline, kde došlo k mareniu výkonu ŠZD pracovníkmi zariadenia na príkaz prevádzkovateľa zariadenia a bolo zistené používanie solárnych trubíc s deklarovanou vyššou hodnotou celkovej účinnej ožiarenosti ako je $0,3 \text{ W/m}^2$. Dňa 16.1.2019 bolo v predmetnom zariadení vykonané meranie so zisteným nesúlalom maximálnej doby expozície na opaľovacích prístrojoch. Marenie výkonu a zistené používanie solárnych trubíc s deklarovanou vyššou hodnotou celkovej účinnej ožiarenosti ako je $0,3 \text{ W/m}^2$ viedlo k zákazu používania opaľovacieho prístroja s predmetnými opaľovacími trubicami a uloženiu pokuty, voči ktorej sa prevádzkovateľ odvolal, pokuta je v riešení. Správa o výsledkoch mimoriadneho cieleného ŠZD zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek a meranie UV žiarenia v soláriách bola na ÚVZ SR v Bratislave zaslaná dňa 29.3.2019.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonávala programom ASTR_2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotenú rozhodnutia. Súčasťou návrhov na zaradenie do rizikových prác vždy boli priložené aj podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávateľia majú zazmluvnené PZS a BTS. V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených **v regióne Žilina a Bytča: 134 subjektov** (120 subjektov v 3. kat. prác + 14 subjektov v 4. kat. prác).

Kategória RP	Počet pracovníkov celkom	Z toho počet žien
3. + 4. kategória	5257	1853
3. kategória	5061	1823
4. kategória	196	30

Uvedené počty pracovníkov prezentujú niektorých zamestnávateľov zaevidovaných aj v 3. a vo 4. kat. prác.

Rozhodnutia na rizikové práce (RP) vydaných bolo 37 rozhodnutí

Počet rozhodnutí	Druh rozhodnutia
7	Rozhodnutia na vyradenie z 3. alebo 4. kat.
30	Rozhodnutia vyhlasujúcich RP

V roku 2019 sme neuložili žiadnu sankciu v súvislosti s povinnosťami zamestnávateľov voči zamestnancom na rizikových prácach. Zamestnávateľia aj naďalej predkladali protokoly a ďalšie náležité podklady na hodnotenie rizikových prác a profesií. Súčasne predkladali aktuálne posudky o riziku a kategorizácie prác.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické:

Celkom vydaných rozhodnutí len pre manipuláciu s v. tox. I. a tox.II.	0
Z celkového počtu rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky + schválenie prevádzkového poriadku s chem. faktorom	50
Z celkového počtu len rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov s chem. faktorom	39
Rozhodnutia na manipuláciu s azbestom a schválenie prevádzkových poriadkov s chem. faktorom - azbest	54

V roku 2019 bolo vykonaných **142 previerok**. Previerky boli zamerané prevažne na uvedenie priestorov do prevádzky (zároveň boli schvaľované prevádzkové poriadky pre manipuláciu s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami). Kontrolované boli aj pracoviská u subjektov, ktorí už sú uvedení do prevádzky, však požiadali o schválenie prevádzkového poriadku na manipuláciu s chemickými faktormi a karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pracovného prostredia. Vykonávali sa previerky ohľadom manipulácií s toxickými a karcinogénnymi látkami tiež v súvislosti s kontrolou rizikových pracovísk a v súvislosti so štetím chorôb z povolania.

Hodnotili sme odbornosť a správnosť vypracovania prevádzkových poriadkov, tak ako si to vyžaduje legislatíva, vrátane správnosti klasifikácie látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS. Tiež sme sledovali, aby v zmysle tohto nariadenia boli zamestnanci oboznámení s KBÚ a o expozičných scenároch. Upozorňovali sme zamestnávateľov na nedostatky, ktoré musel odstrániť a doplniť. Spoločnosti, ktoré už mali schválené PP na nebezpečné chemické faktory predkladali aktualizované PP. Spoločnosti, v ktorých sa manipuluje s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, museli mať zodpovedného pracovníka, ktorý má platné osvedčenie pre manipuláciu s týmito látkami. Sledovali sme platnosť osvedčení pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami a či oprávnení zamestnanci absolvovali akreditovanú odbornú prípravu. Tiež, v rámci previerok v takýchto subjektoch boli kontrolované akreditované odborné prípravy pre manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami

Počet vydaných osvedčení celkom v kraji ZA + mimo kraj ZA	32
Počet vydaných osvedčení <u>z praxe</u> v kraji ZA + mimo kraj ZA	17
Počet vydaných osvedčení <u>po vykonaní skúšky</u> kraji ZA + mimo kraj ZA	15

Počet vydaných osvedčení z regiónu Žilina	11
Počet vydaných osvedčení z regiónu Čadca	1
Počet vydaných osvedčení z regiónu Martin	6
Počet vydaných osvedčení z regiónu Liptovský Mikuláš	8
Počet vydaných osvedčení z regiónu Dolný Kubín	0
Počet vydaných osvedčení v iných regiónoch	6

Bolo vykonaných 15 skúšok.

RÚVZ so sídlom v Žiline vydal **celkom 32 osvedčení.**

Pre **regióny v ZA kraji** bolo vydaných **26 osvedčení.**

Pre **regióny mimo ZA kraj** bolo vydaných **6.**

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie, manipulácia s chemickými faktormi a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ	98
Počet prevádzok, v kt. sa činnosť vykonala	192

Uvedení výkony realizovalo celkom 15 subjektov.

V našom regióne nebola v roku 2019 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V roku 2019 **bolo vydaných 11** nových rozhodnutí na manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, ďalej od mája 2019 boli vo väčšej miere schvaľované prevádzkové poriadky aj s manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami a súčasne s rozhodnutiami na manipuláciu s azbestom boli od mája 2019 v rozhodnutí schválené manipulácie s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami. V roku 2019 boli vydané **3 rozhodnutia** na uvedenie priestorov do prevádzky spolu s manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce 2019 - faktor pracovného prostredia – chemické karcinogény a mutagény						
3. kat		4. kat		spolu		subjekty
celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy	
197	142	13	0	210	142	FNSP Žilina a.s. Doprasatav a.s. Váhostav a.s. Domenica spol s r.o. K + M spol. s r.o. FINES a.s.

Spoločnosť **Doprasatav a.s.** používa pri svojej činnosti **benzo(a)pyrén**, má zaradených zamestnancov s týmto faktorom PP v 4. akt. prác (profesia operátor stavebných strojov – strojník finišéra DEMAG) a v 3. kat. prác (profesia-operátor stavebných strojov, asfaltér, vodič nákladného vozidla).

Spoločnosti **FINES a.s.** a **Domenica spol. s r.o.** majú karcinogénny faktor PP – **tvrdé drevo**.

Azbest: - v roku 2019 požiadalo **54** subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest a zároveň bolo vydaných 11 rozhodnutí na manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami. V roka boli prešetrené **2 podnety (1. opodstatnený** – odstraňovanie odpadových, kanalizačných a vzduchotechnických rúr v bytových jednotkách v panelákoch na ulici Hečkova v Žiline, jednalo za o neodborné likvidovanie azbestu oprávnenou firmou Miroslav Mlích–M SERVIS. Subjektu bola uložená sankcia vo výške 5500 eur. **2. podnet bol neopodstatnený** – jednalo sa o výskyt odpadu z azbestu, ktorý mal vzniknúť svojvoľnou demontážou záhradného domčeka. Na mieste činu pri výkone ŠZD sa však nevyskytoval žiaden odpad. Podnet bol postúpený na doriešenie obecnému úradu v Tepličke nad Váhom).

Väčšina občanov v našom regióne si uvedomuje negatívny dopad azbestového vlákna na zdravie človeka a rekonštrukcie pôvodných objektov v súvislosti s výskytom azbestu im realizujú oprávnené spoločnosti. Zamestnanci RÚVZ ZA náležite a vždy občanov informujú a usmerňujú. Jedná sa prevažne o telefonické a elektronické informácie.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci:

V roku 2019 sme pilotný projekt na testovanie nových metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci **nerealizovali**. Aj v roku 2019 došlo k nárastu hodnotení fyzickej pracovnej záťaž u zamestnancov na základe našich požiadaviek a aj z dôvodu šetrenia chorôb z povolania. Úroveň hodnotení je lepšia, kvalitnejšia, ako po iné roky. Predložené návrhy musia zodpovedať usmerneniam ustanovenými v platnej legislatíve.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2019 vykonaných cca **3210** konzultácií s ohľadom na podporu a ochranu zdravia pri práci. Konzultácie boli vykonávané počas kontrol a previerok v rámci ŠZD, ale aj ústnou či písomnou formou po kontakte so subjektom alebo s občanom. Previerky boli zamerané na pracovné prostredie, pracovnú činnosť, absolvovanie LPP u zamestnancov, dodržiavanie bezpečnostných a zdravotných zásad pri práci, či spĺňajú zamestnanci odbornú spôsobilosť pre danú činnosť, či absolvovali povinnú akreditovanú odbornú prípravu a pod. Naďalej sme sledovali činnosti, ktoré vykonávajú SZČO, do akej miery majú vypracovaný posudok o riziku a kategorizáciu prác, resp. ako majú s inými spoločnosťami uzatvorené dohody a kto je zodpovedný za pracovné prostredie, poskytovanie OOPP, zabezpečenie zdravotného dohľadu. Naďalej usmerňujeme zamestnávateľov na dôsledky vplyvu práce na zdravie zamestnancov, s dôrazom na vznik choroby z povolania.

Pri výkone ŠZD u zamestnávateľov boli kontrolované výstupy hodnotení a podklady, ktoré vypracovali PZS. Sledovali sme posudky o riziku a kategorizáciu prác, zamerali sme sa na kategorizáciu 2. kategórie prác, vykonali sme odbornú prednášku k posudzovaniu pracovísk v súvislosti s faktormi pracovného prostredia v rámci seminára pre všetkých zamestnancov RÚVZ ZA. Podstatnú časť pracovného prostredia s prácami zaradenými do 2. kat. prác dozorujú iné odd ako PPL v rámci RÚVZ.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V roku 2019 sa 4 zamestnankyne RÚVZ so sídlom v Žiline odboru PPL aktívne s prednáškou zúčastnili seminára organizovaného v rámci **kampane EU – OSHA** s názvom „**Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky**“.

Zamestnanci odborov PPL realizovali v rámci kraja Žilina 4 spoločné porady s IP Žilina, na ktorých sa prehodnocovala naša spoločná spolupráca, potvrdili sa pozitíva spolupráce a vytýčili sa ďalšie spoločné aktivity zamerané na ochranu zdravia pri práci. Nové návrhy boli pridelené pre jednotlivé odbory na RÚVZ v kraji a odborníkov IP Žilina tak, aby nedochádzalo k duplicitě práce oboch štátnych orgánov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č.Ú: Názov úlohy

3.1 Bezpečnosť PC fľaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Odpočet: Cieľom úlohy je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha prebieha v 2 etapách:

I. etapa: január – december 2019: bolo odobratých 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie) – celé obedové menu a 3 vzorky chleba v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme budú zaslané na RÚVZ Trenčín v termíne do 31.12.2019.

II. etapa: v termíne do 30.05.2020 – pripraví ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV záverečnú správu za SR.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade.

4. Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 realizovala druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 sa realizujú priority a) b) a c). Každé tri roky sa realizujú aktivity v rámci priority d):

Aktivity v rámci priority **a) Podpora zdravého štartu do života** realizuje poradňa zdravia pri RÚVZ so sídlom v Žiline.

V rámci priority **b) „Podpora zdravšieho prostredia v školách“** bola zabezpečená kontrola predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov v **15** zariadeniach, efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v **74** zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy a odber vzoriek potravín na mikrobiologické vyšetrenie v celkovom počte **64**. V rámci ŠZD boli kontrolované hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania, dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovanie pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, zisťovanie počtu stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach, posudzovanie energetickej a biologickej

hodnoty stravy, kontrola pestrosti stravy, kontrola dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

V rámci priority **c) „Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení“** sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastňujú pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni. V roku 2019 sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastnili **3** pracovných porád pre zamestnancov školských jedální s aktívnou účasťou. V mesiacoch júl a august 2019 zamestnanci zabezpečovali odbornú prípravu uchádzačov o zamestnanie v súvislosti s NP „Zabezpečenie podmienok na výkon práce v školskej kuchyni“. Celkovo bolo vyškolených **46** osôb.

V rámci priority **d) Podpora pohybových aktivít** je naplánovaný na rok 2020 monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.).

V rámci priority **e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku** bola vykonaná realizácia meraní telesných parametrov u **63** detí, zadávanie získaných antropometrických údajov a údajov, získaných z dotazníkov, do pripravených tabuliek v programe Excel a zaslanie vyplnených tabuliek gestorovi.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Realizácia prieskumu bola vykonaná podľa požiadaviek gestora, ktorým je MZ SR, Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a ÚVZ SR. V roku 2019 bola vykonaná realizácia projektu ESPAD. Zber údajov prebehol v mesiacoch máj 2019 vo vybraných základných a stredných školách v okrese Žilina a Bytča. Vyplnených bolo celkovo **781** dotazníkov.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizovala kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku bol odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. V roku 2019 v 1. etape – marec až júl bolo odobratých **20** vzoriek piesku a v 2. etape júl až november **20** vzoriek piesku. Záverečná správa po prvej aj druhej etape s porovnaním trendu s predchádzajúcim obdobím bola zaslaná gestorovi úlohy.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín

z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

V roku 2019 sa hodnotili jedálne lístky v 3 MŠ za mesiac október a v 3 MŠ za mesiac november. Čiastková správa za časové obdobie jeseň, zima bola predložená gestorovi na ÚVZ SR do 31.12.2019.

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

V roku 2019 išlo o pilotný projekt, ktorého etapy riešenia pozostávali z nahlásenia zodpovednej osoby za RÚVZ so sídlom v Žiline, nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením FNŠP v Žiline, komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení, priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ, vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ, zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom. Celkovo bolo vyplnených 33 dotazníkov.

6. Odbor Epidemiológie

6.1. Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Osveta s cieľom zvýšiť zaočkovanosť sa vykonáva priebežne formou telefonické konzultácie, osobným kontaktom s klientom (vykonané 220x), resp. vzdelávaním zainteresovaných, pre verejnosť cez internetovú stránku úradu, články v médiách, semináre pre lekárov a výkonom štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach (v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava).

Problémom pri zabezpečovaní úrovne zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov odmietat' očkovanú dieťaťa. Prevažujúci argument zo strany rodičov dieťaťa je tendencia odmietat' „ živé vakcíny“ - obava z vedľajších účinkov.

V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov, v roku 2019 bolo hlásených 26 nových odmietnutí očkovanú rodičom dieťaťa, prejednaných bolo 35 odmietnutí, z toho 34x uložená bloková pokuta a 1x prípad odložený po prejednaní. Blokovou pokutou riešených 34 podaní, ktorých suma činí 440,0 Eur. Do roku 2020 neboli presunuté žiadne prípady, ale prejednaných bolo 9 prípadov v roku 2019 – presun z roku 2018.

Celkový počet prípadov odmietaní očkovanú činí 447 prípadov ku dňu 31.12.2019 (agenda od r. 2008). Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikrôčiť k mimoriadnemu očkovanú.

Kontrola očkovanú v SR za posledné sledované obdobie: t. j. obdobie 2018/2019 – vyhodnotenie k 31.08.2019: počet pediatrických obvodov spolu 39, okres Bytča : 6 obvodov, okres Žilina: 33 obvodov. V okrese Žilina zaznamenaná zaočkovanosť pod 95% pri preočkovaní proti DTaP-IPV v 6. roku života - r. nar. 2012 (94,8%) - pri očkovaní proti MMR v ročníkoch nar.2017 (93,08%). V ostatných ročníkoch sa zaočkovanosť pohybuje v rozmedzí od 95,34 % očkovanú proti MMR v roč. nar. 2016 do 97,64% pri preočkovaní MMR v 11. roku života, ročník nar. 2006. V okrese Bytča zaočkovanosť pod 95% nebola zaznamenaná. Zaočkovanosť sa pohybuje v rozmedzí od 98,10% pri očkovaní proti MMR v ročníku nar. 2011 do 99,14 % pri preočkovaní proti MMR v 11.roku života, roč. nar.2007.

6.2. Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešene formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie,

dezinfekcie, očkovania cestovateľov – vykonané telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom alebo lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike HIV/AIDS: 98, telefonicky : 132 x podaná informácia, počet vydaných certifikátov: 5, odber krvi 98 (71x muž, 27x žena) aj anonymný odber.

Problematika vírusových hepatitíd a iných druhov očkovania riešená 25x (osobný resp. telefonický kontakt s klientom alebo lekárom) - Poradňa očkovania RÚVZ Žilina.

Konzultácie v oblasti NN a dezinfekcie, problematika – obhliadky -priestorové danosti pre zdravotnícke zariadenia riešené spolu 85 x.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE: Posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO - (prenosné ochorenia).Spolu vykonaných krajských správ: 52x týždenné hlásenia, spracovanie ARO - chorobnosť / týždeň + aktuálne hlásenia pre SRV.

6.4. Nozokomiálne nákazy - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávaná v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD/ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania HER a výkon BOT. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami.

Počet kontrol HER/ŠZD: 28x (FNsP Žilina, polikliniky), z toho 2x vzorkový systém kontroly na OCS FNsP Žilina.

FNsP Žilina. Kontrola fajčenia v ZZ: 41 kontrol – bez pokuty. Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov pre jednotlivé pracoviská spolu: 248 x biologická kontrola, z toho vo FNsP Žilina: 34 prístrojov.

Priebežne vykonávame prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz – štúdia Clostridium difficile- FNsP Žilina aj v roku 2019.– spolu riešených 222 ochorení.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok, resp. v zmysle pokynov WHO alebo ÚVZ SR Bratislava.

V mesiaci apríl dňa 9.4.2019 zabezpečené RÚVZ vykonané zaškolenie pracovníkov v zmysle Prílohy č.6 – Usmernenie HH SR „Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR. Zaškolení boli pracovníci KOS ZZS, primári CPO, odd. urgentného príjmu, lekári príjmových ambulancií, zástupcovia útvarov krízového riadenia a hospodárskej mobilizácie. Štábný záznam subjektov zdravotníctva sa konal dňa 17.06.2019 v spolupráci RÚVZ Žilina a SOKRZ Žilinského kraja na LDCH oddelení FNsP Žilina. - zabezpečenie výkonov ZP FNsP Žilina-príklad pre susp. ochorenie VNN v zmysle usmernenia ÚVZ SR / VNN. RÚVZ Žilina pre zaškolenie všeobecných lekárov pre deti a dorast aj všeobecných lekárov pre dospelých v spáde má vypracovanú osnovu riešenia situácie VNN s aktuálnym upozornením na morbilli.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 6x odberom vody v ČOV Dolný Hričov s výsledkom: Pokus o izoláciu enterálnych vírusov z odpadovej vody : 6x negatívny (vyšetril RÚVZ B. Bystrica).

6.7. Prevencia HIV / AIDS - projekt: spolupracujúci pracovníci - poradňa zdravia RÚVZ Žilina. Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. V roku 2019 zabezpečená jedna aktivita ku dňu 1.12.2019 pre žiakov strednej odbornej školy Žilina - Bytčica, zaškolených 16 dievčat III.C triedy, termín vykonania: 02.12.2019. Pri pracovnom výkone je spísaný aj záznam s vyjadrením prítomných pedagógov za dané školské zariadenie k prezentácii projektu. Informovaný súhlas zákonného zástupcu, to zabezpečuje príslušné školské zariadenie.(prípis ÚVZ SR Bratislava, 2015).

6.8. Poradne očkovania – riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR :

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania a zabezpečenie informovanosti.

7. Odbor laboratórnych analýz

1.1 Príprava návrhu Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Meranie imisií hluku v životnom prostredí vzhľadom na záťaž obyvateľstva

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
41	121	216

Meranie intenzity osvetlenia v životnom prostredí vzhľadom na záťaž obyvateľstva

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
8	10	104

3. 2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
58	174	174

7.1 Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
8	24	260

7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
37	37	330

7.10 Monitoring biologických alergénov v ovzduší (Peľová informačná služba PIS) – a alergénov v roztočoch vo vnútornom prostredí

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
273	819	4809

7.11 Stanovenie syntetických potravinárskych farbív v potravinách

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
97	564	598

7.12 Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi

Počet vzoriek	Počet analýz	Počet nevyhovujúcich vzoriek
24	48	2

7.13 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	24	24	48
RÚVZ Košice	26	26	34
RÚVZ Žilina	21	21	42
Spolu	71	71	124

7.17 Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
20	20	40

9. Oddelenie a podpora zdravia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

- V rámci plnenia úloh NPPZ sme udržiavali spoluprácu s regionálnymi médiami - Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Krajskou knižnicou Žilina, [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) v Žiline - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s Regionálnymi komorami - Komora sestier a pôrodných asistentiek, s VÚC Žilinského samosprávneho kraja, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, firmami – Curaprox, a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a iné
 - 1x účasť na pracovnom stretnutí pracovnej skupiny – Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity
 - 3x účasť na pracovnom stretnutí pracovnej skupiny pre poradne zdravia
 - 2x účasť na pracovnej celoslovenskej porade vedúcich odborov podpory zdravia
 - 1x účasť na pracovnom stretnutí pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov
 - 1x účasť na seminári Manažment nadváhy a obezity metodikou STObu
 - 1x účasť na seminári k prevencii onko. och.- Národný onkologická program
 - 1x aktívna účasť na medzinárodnej konferencii Dĺžka knihovníku-tréneru paměti Třinec (prednáška – Vplyv farmák a legálnych drog na kognitívne funkcie)
 - 1x účasť na odbornom seminári „Pomoc dieťaťu ohrozenému násilím: spolu dokážeme viac II ZA (medzinárodné stretnutie)
 - 2x účasť na medzinárodnej konferencii o Tvorbe nových a inovatívnych postupov pre výkon prevencie BA
 - 2x účasť na pracovnej krajskej porade
 - 4x účasť na školení v rámci RÚVZ (1x aktívna účasť)
 - Kampaň „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“ (spolupráca s odd. epidemiológie)
 - 2x prednáška princípy bariérového ošetrovateľstva, hygiena rúk pre študentov VŠZaSP – zdravotnícky pracovníci (41 študentov)
 - 2x seminár pre zdr. pracovníkov FN sP ZA (odd. dlhodobu chorých) - cca 45 osôb
 - 2x prednáška pre študentov SZŠ (49 študentov, 5 pedagógov)
 - 1x panel vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina
 - 4x vzdelávanie sestier DSS ZA kraja- Hygiena rúk- 41 pracovníkov (spolupráca s odd. epidemiológie)
 - 2x interaktívna prednáška pre študentov stredných škôl ZA okresu v rámci projektu *Zvyšovanie povedomia o očkovaní – Očkovanie hrou* (spolu 49 študentov, 5 pedagógov) (spolupráca s Odd. epidemiológie)
 - 6x beseda v rámci projektu „Stomatohygiena“ pre deti MŠ (spolu 110 detí)
 - Projekt „Zdravé komunity 2020-2022“ – odpočet za ZA kraj
 - distribúcia letáku chrípka – MŠ ZA kraja (cca 160x)
 - 1x interaktívna prednáška „Prvá pomoc“ pre študentov VŠZaSP – zdravotnícky pracovníci (18 študentov)
 - Prieskum *Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľstva SR 2019* – 104 dotazníkov, nahadzovanie a odoslanie databázy do BA
 - aktivity v rámci „*Dňa pre bezpečný internet*“
 - 4x beseda pre žiakov ZŠ (74 žiakov)
- v rámci *týždňa mozgu* (v spolupráci s Krajskou knižnicou Žilina)
- 2 x „*Tréning pamäte hrou*“ pre deti MŠ - 36 detí, 3 učiteľky

- „*Tréning pamäte hrou*“ pre deti ZŠ - 32 detí, 2 učiteľky
- individuálna ukážka tréningu pamäte – 5 osôb
- 2 panely vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline a v Krajskej knižnici Žilina
- informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline, Krajskej knižnici
- aktivity v rámci „*Svetový deň boja proti AIDS*“
 - 2x interaktívna beseda Hrou proti AIDS (39 študentov, 5 pedagógov)
 - informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline
- aktivity v rámci „*Svetový deň osteoporózy*“, „*Svetový deň Alzheimerovej choroby*“
 - aktivity uvedené v 9.5
- aktivity v rámci „*Svetový deň srdca*“
 - monitoring RF KVS och. (celkový cholesterol, TK, % telesného tuku – individuálne poradenstvo) – fi. Kross ZA – 99 účastníkov
 - distribúcia zdr.-výchovných materiálov počas mesiaca september
- aktivity v rámci kampane „*Od srdca k srdcu*“
 - počet meraní zrealizovaných podľa metodiky projektu: 610 osôb
 - záchyt atriálnej fibrilácie: 0

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Realizácie dotazníkového prieskumu „*Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR 2019*“ - 104 dotazníkov, vložená databáza údajov odoslaná na ÚVZ SR .

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015-2025

- Aktivity k programu „*Školské ovocie*“
 - Základné školy: 11 prednášok (240 edukovaných)
 - Stredné školy: 10 prednášok (181 edukovaných)
 - realizácia dotazníkového zberu u žiakov ZŠ – spolu 100 dotazníkov
 - nahadzovanie údajov z dotazníka do pripravenej šablóny, zosumarizovanie dotazníkov v elektronickej podobe za ZA kraj a jeho odoslanie do BA
 - odpočet aktivít za šk. rok 2017/2018 za ZA kraj
- realizácia projektu „*Viem čo zjem*“:
 - 8x beseda pre žiakov ZŠ (166 žiakov)
 - realizácia dotazníkového prieskumu k projektu „*Viem, čo zjem*“ – kontrolný súbor žiakov - 90 dotazníkov, prípadový súbor žiakov – 77 dotazníkov
 - odoslaná spätná väzba na ÚVZ SR (2x)
- 1x interaktívna prednáška pre žiakov ZŠ „*Zdravý životný štýl*“ (32 študentov)
- 1x prednáška pre seniorov: „*Výživa seniorov*“, (spolu 12 ľudí)
- aktivity v rámci „*Svetového dňa obezity*“
 - 2x prednášky pre študentov SZŠ Žilina na tému „*Určovanie stavu výživy a riziká nadváhy a obezity*“. Prednášky boli spojené s meraním antropometrických ukazovateľov, meraním množstva telesného tuku (spolu 28 študentov)
 - poradenstvo v oblasti výživy a obezity – 15 klientov (spolupráca so spoločnosťou STOB, lekáreň Benu)
- aktivity v rámci „*Svetového dňa potravín*“
 - beseda pre žiakov SZŠ (25 žiakov)

- 2x informácia na web stránke RÚVZ
- 1x informačný panel vo vstupnom priestore RÚVZ ZA

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Aktivity o informovanosti verejnosti o kampani prostredníctvom distribúcie plagátov a účastníckych listov:

- web stránka RÚVZ ZA, panel v RÚVZ ZA,
- oslovené médiá- regionálne noviny
 - o petit press- My Žilinské noviny,
 - o Žilinský večerník
- oslovenie a poskytnutie informácií o kampani v priestoroch – základných, stredných a vysokých škôl okresu ZA a Bytča (cca 10), v Centrách voľného času, na Obecných úradoch, vo firmách okresu ZA a Bytča (cca 7), Mestský úrad Žilina, Krajská knižnica Žilina, Fakultná nemocnica s poliklinikou, športové strediská ,
- propagácia kampane pri prednáškach realizovaných počas obdobia možného zapojenia sa do súťaže - cca 12-krát,
- propagácia kampane na „dňoch zdravia“ firiem ZA regiónu (5- krát, individuálne oslovovanie záujemcov- cca 170 oslovených),
- informácie poskytované klientom poradne zdravia počas celého možného obdobia zapojenia sa do súťaže (individuálne posunutie cca 6 prihlášok),
- doručenie vrátených vyplnených prihlášok na RÚVZ BB.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

- 1x prednáška pre žiakov ZŠ „Alkohol – hrozba mladých“ (32 žiakov, 2 pedagógovia),
- 6x prednáška pre študentov stredných škôl ZA „Alkohol – hrozba mladých a prevencia závislostí“ (138 študentov, 6 pedagógov),
- **Župná kalokagatia – krajské kolo** – športovo vedomostná súťaž študentov Stredných škôl (spolupráca s viacerými subjektmi – Samosprávny kraj Žilina, Prezídium policajného zboru a pod.). Zabezpečenie stanoviska s problematikou v oblasti trestnoprávnej zodpovednosti pod vplyvom návykových látok v spolupráci s preventistami PZ SR, použitie simulačných okuliarov opilstosti (cca 100 účastníkov)
- **Župná kalokagatia – celoslovenské kolo s medzinárodnou účasťou** – športovo vedomostná súťaž študentov Stredných škôl (spolupráca s viacerými subjektmi – Samosprávny kraj Žilina, Prezídium policajného zboru a pod.). Zabezpečenie stanoviska s problematikou v oblasti trestnoprávnej zodpovednosti pod vplyvom návykových látok v spolupráci s preventistami PZ SR, použitie simulačných okuliarov opilstosti (cca 150 účastníkov)
- Aktivity pri príležitosti „**Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme**“ v podobe besied („Špecifiká alkoholizmu u žien a fetálny alkoholový syndróm s možnosťou odskúšania okuliarov simulujúcich požitie alkoholu): 2 interaktívne besedy pre študentov škôl:
 - 3 triedy Gastronómum Žilina
 - 2 trieda Dopravná akadémia
 - 1 trieda Športové gymnázium Žilina

Spolu edukovaných 137 študentov z toho žien 90.

9.5. NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

- 9x prednáška pre seniorov ZA, Dolná Tížina – „trestnoprávna zodpovednosť seniorov“, „Výživa seniorov“, „Kyberšikana – internet“, „KVS problematika- hypertenzia“, Podvody páchané na senioroch“, „Kolorektálny ca“, „Pády seniorov“ v spolupráci s Preventistami PZ SR (spolu 180 seniorov)
- 2x prednáška pre seniorov denného stacionára Vlčince „Hypertenzia“, „NCMP“, „Alzheimerova choroba“ (cca 11 účastníkov)
- Deň zdravia –seniori obce Rajecké Teplice - monitoring celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (30 účastníkov)
- 2x prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „Stres a zvládanie stresu“, „Prevenčia syndrómu vyhorenia“, (spolu 36 ľudí),
- Individuálne konzultácie pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „Zvládanie stresu“ (6 poslucháčov)
- Distribúcia materiálov v ZPS a DSS ZA kraja – spolupráca s odd. epidemiológie – počas celého roka
- cyklus 10 prednášok „Tréningy pamäte“ – spolupráca s Krajskou knižnicou
- v rámci mesiaca „Úcty k starším“, „Svetový deň Alzheimerovej choroby, Medzinárodný deň starších, Svetový deň osteoporózy“:
 - Jednota dôchodcov Rajecké Teplice – beseda „Ochrana seniorov pred násilím“, „KVS ochorenia- hypertenzia“ (spolupráca s preventistami Prezídia policajného zboru ZA kraja),
 - Denný stacionár Vlčince ZA – beseda „KVS ochorenia- hypertenzia, NCMP“, „Alzheimerova choroba – jej prevencia“ (cca 11 seniorov),
 - Individuálny tréning pamäte pre zamestnancov RÚVZ ZA (6 zamestnancov),
 - Klub Venuša – beseda na tému „Prevenčia osteoporózy u žien“ (cca 40 žien),
 - monitoring RF KVS ochorení u seniorov – Jednota dôchodcov Rajecké Teplice – monitoring celkového cholesterolu, TK a individuálne poradenstvo (30 seniorov),
 - 2x beseda pre študentov SZŠ „Zdravý životný štýl ako prevencia osteoporózy“ (spolu 28 študentov),
 - počas celého mesiaca október - poskytnutie informačných letákov do zariadení DSS ZA kraja so stručnou edukáciou - spolupráca s Odd. epidemiológie (informácie o očkovaní seniorov, onkologickej problematike, KVS problematike, prevencii pádov seniorov, Alzheimerovej chorobe, cukrovke a pod. - ZPS a DSS Terchová, ZPS a DSS Varín, ZPS a DSS Teplička nad Váhom, DS Hrabové, DSS Harmónia, ul. Republiky Žilina, DSS Turie, DSS Stránik),
 - počas celého mesiaca október v rámci Metodickéj návštevy v ambulatných zariadeniach pri výkone ŠZD poskytnuté informácie k očkovaniu a príprave na chrípkovú sezónu 2019/2020 (48 ambulancií všeobecného lekára) a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou Žilina (22 oddelení) – spolupráca s Odd. epidemiológie,
 - na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline uverejnené články – 7 x (Osteoporóza, Fakty o osteoporóze, Stres, Prichádza chrípková sezóna, Seniori- očkovanie, Seniori – prevencia pádov, Seniori – pohybová aktivita).

9.6 CINDI PROGRAM SR

- realizácia „*Dni zdravia*“ (spolupráca s poisťovňami Union, VŠZP):
 - fi. Siemens ZA - monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, glykémie, PSA, krvnej skupiny, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (69 účastníkov),
 - účastníci konferencie Holliday Inn - monitoring celkového cholesterolu, kyseliny močovej, Hgb, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (34 účastníkov),
 - fi. Atos ZA - monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, PSA, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (9 účastníkov),
 - fi. TNT ZA - monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, krvnej skupiny, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (6 účastníkov),
 - 2x fi SSE- Stredoslovenská energetika – monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, glukózy, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (spolu 97 účastníkov),
 - fi. hour ZA - monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, glykémie, PSA, krvnej skupiny, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (23 účastníkov),
 - 3x zamestnanci Tesca Žilina – monitoring celkového cholesterolu, glykémie, TAG, HDL a LDL cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (42 účastníkov)
 - fi. Global logic ZA - monitoring celkového cholesterolu, kyseliny močovej, glykémie, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (22 účastníkov),
 - fi. Kross ZA - monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, PSA, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (71 účastníkov),
 - fi. Azet ZA - monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, PSA, krvnej skupiny, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (36 účastníkov),
 - fi. Telecom - monitoring celkového cholesterolu, Hgb, kyseliny močovej, PSA, krvnej skupiny, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (46 účastníkov),
- v základnej poradni vyšetrených 74 prvovyšetrených, 78 opakovane vyšetrených klientov
- v teréne vyšetrených 447 klientov a 81 študentov v rámci NAPPPA
- „*Žilinské dni zdravia*“ – monitoring cholesterolu, cukru, % telesného tuku, TK, hm., výška- BMI (34 účastníkov)
- 10x článok s rôznou aktuálnou problematikou na web stránka RÚVZ ZA
- 15x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA s rôznou aktuálnou problematikou
- aktivity v rámci „*Svetového dňa zdravia*“
 - monitoring rizikových faktorov KVS och – zamestnanci Mestského úradu ZA- monitoring celkového cholesterolu, glykémie, TG, HDL a LDL cholesterol, TK, % telesného tuku, poskytnutie individuálneho poradenstva v oblasti zmeny životného štýlu (vyšetrených spolu 38 ľudí- 12 ľudí komplet, 13 ľudí hladina celkového cholesterolu)

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

- Deň otvorených dverí na Fakulte bezpečnostného inžinierstva ZA Univerzita – prezentácia a interaktívne hry –Legálne a nelegálne drogy (spolupráca s viacerými sektormi –Policajný zbor preventisti ZA kraja, Slovenský červený kríž, hasiči a pod.) – cca 250 účastníkov
- 1x interaktívna beseda pre žiakov ZŠ – „Fajčenie ako hrozba mladých“ (32 žiakov, 2 učiteľky)
- 4x interaktívna beseda pre študentov SŠ – „Fajčenie ako hrozba mladých“, „Nelegálne a legálne drogy“ (spolu 138 študentov)
- 7x interaktívna beseda - Festival „Dni nádeje“ 14. - 7.10. 2019 – protidrogový festival XXV. ročník – „Drogová problematika“ – výber študentov SŠ ZA kraja (217 študentov). Spolupráca s Krajskou knižnicou Žilina.
- aktivity k „**Európskemu týždňu boja proti drogám**“
 - 8x interaktívna beseda s použitím názorných panelov – „Tvoja správna voľba“ – 4 roč. základných škôl ZA kraja (155 detí). Spolupráca s Krajskou knižnicou Žilina, s Prezídiom policajného zboru ZA okresu.
 - 2x interaktívna prednáška pre 9. roč. ZŠ – „Nelátkové závislosti - kyberšikana“ (35 žiakov),
 - individuálne poradenstvo v problematike závislosti na nikotíne pre študentov SOŠ Poľnohospodárska, ZA – 16 konzultácií (konzultácie spojené s meraním CO vo vydychovanom vzduchu),
 - propagácia Európskeho týždňa boja proti drogám na vstupnom paneli RÚVZ so sídlom v Žiline.
- aktivity k „**Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonného obchodovania s nimi**“:
 - propagácia dňa na vstupnom paneli RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - propagácia článku „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - 4x interaktívna beseda pre študentov SOŠ zameraná na prevenciu legálnych a nelegálnych drog – 99 študentov, besedy v spolupráci s preventistami krajského Policajného zboru SR.
- aktivity k „**Svetového dňa bez tabaku**“:
 - individuálne poradenstvo počas výjazdov fi ATOS IT Žilina Krajská knižnica Žilina – spolu 35 klientov – zamestnancov
 - počas tohto dňa sme držali telefonickú linku pomoci odvykania od fajčenia, počas Sv. dňa bez tabaku (31.5.2019) sme mali 3 hovory.
- individuálne konzultácie v oblasti odvykania od fajčenia (16 klientov – študentov)
- poskytovanie telefonického poradenstva prostredníctvom Linky pomoci odvykania od fajčenia – 72 hovorov (31 opodstatnených, 41 neopodstatnených) (20.- 31.5.2019).

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

- pravidelné cvičenie pre zamestnancov RÚVZ ZA- 7 x (spolu 36 účastníkov),
- „Športový deň“ pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Žiline - cca 50 zamestnancov,
- Plnenie NAPPPA:
 - monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u žiakov základných škôl, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi celkovo zhodnotených 64 študentov.

- cieľ: objektivizácia antropometrických, vybraných biochemických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držanie tela. Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.
- Nahadzovanie údajov NAPPPA do pripravenej šablóny, príprava ich analýzy a odoslanie údajov na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.